N. Inv. 1186.

Postilla Alexandri ab
Alexandria in Joannē

iiij flors vnoss

100j

Amicus sponsi qui stat et
audit eum gaudio gaudet
ppter vocem sponsi. Hoc verbum scribitur
in hoc ewangelio cuius expositionem
incendimus .3. c°. In quo quidem verbo
describitur hic ewangelista quo ad misteria causas. Ipso
enim describitur quantum ad talem efficientiam. et
dicitur amicus sponsi. Causa enim principalis huius negocii
fuit sponsus. secundaria fuit Jo. ewangelista
qui fuit amicus sponsi. Fuit enim Jo. ami
cus dilectus. Nam hic est discipulus quem di
ligebat ihesus. Dilectio enim est amicitie funda
mentum. Unde prov. xvij°. Omni tempore diligit
qui amicus est. Fuit ergo Jo. amicus
illuminatus. quia fluenta ewangelii de ipso sacro
dominici pectoris fonte potavit. Illu
minatio est amicitie signum. Unde Jo. xv.
Iam non dicam vos servos. quia servus nes
ciat quid faciat dominus eius. vos autem
dixi amicos quia omnia quecumque audi
vi a patre meo nota feci vobis. Fuit
etiam Jo. amicus probatus. probatur autem
amicus in adversis et non in prosperis. Unde eccli.
xij. Non agnoscetur in bonis amicus
et eccli. vj. Amicus si permanserit fixus
est tibi quasi coequalis. Fuit ergo Jo.
verus amicus qui a cruce evelli non potu
it. Unde dictum sit de causa efficiente. Secundo
in predicto verbo notatur huius ewangelii materia conti
nentie. et hoc auditu quando dicitur stat et au
dit. Audivit enim Jo. primo verbum altissimi
in quo notatur materia huius ewangelii. Unde ceteri alii
ewangeliste describunt xpm incarnatum. et xpm
Jo. autem affirmat verbum fuisse in principio de cel
situdine huius verbi. Augustinus omnem sursum super Jo.
transcendit. Jo. omnia cacumina terrarum omnes
campos aeris omnes altitudines siderum omnes
n. omnia creata transcendet non pervenit
ad id verbum per quod facta sunt omnia. de hoc verbo
incarnato et incarne absconso predi

xxxv°. Gloria dei est celare verbum .s. incar
ne et gloria regum i. apostolorum investigare ser
monem. Secundo Jo. audivit verbum secre
tissimum. hoc est verbum prophetiale et inspiratum
de hoc verbo est in apocalipsi. Unde ibidem. J°. c°.
Beatus qui legit et qui audit verba prophetie
huius et servat ea que in ea scripta sunt. de
hoc verbo Job iiij°. porro ad me est dictum
verbum absconditum et quasi furtive suscepit
pit auris mea venas susurrii eius.
Tertio Jo. audivit verbum suavissimum
et hoc est verbum morale ad predicandum
de quo Jo. determinat in epistolis. Unde
Jo. potest dicere nobis id verbum quod cantica
vit c. in ii. et nos possimus dicere
Lucerna pedibus meis verbum tuum
de auditu huius verbi dicitur Jo. c. 1° in
canonica sua. Quod vidimus et audivi
mus annunciamus vobis ut et vos au
diatis. Beatus sotacrice nobiscum tamen sic dicitur
de materia continentie. Tertio in verbo predicto notatur
huius ewangelii formalis evidentia et hoc in voce
forma. n. huius ewangelii est divisio partium in partes
suas. Continet autem hoc ewangelium quatuor partes
et per consequens iiij°r voces. Prima pars sive
prima vox est de verbo nascente et de hac
in primo c°. huius ewangelii. Secunda pars sive secunda
vox huius ewangelii est de verbo docente sive
de instructione populi et de hac voce a
2° c°. huius ewangelii usque ad xij. Tertia pars
sive tertia vox est de redemptione electorum
facta per passionem xpi. de hac voce a. xij°. c°.
usque ad xx°. Quarta pars sive quarta vox
est de reparatione pectoris que inicata
est in resurrectione xpi. et de hac voce a xx°.
c°. usque ad ultimum. de hiis iiij°r verbis
bus potest exponi id quod dicitur ibi dicitur
xxviij°. audietur in loco isto vox
gaudii .s. in manifestatione verbi.
vox leticie .s. in instructione populi. vox

p^m

conce(r)ni

sponsi ⁊ sponse · e · in recorda(tio)ne dei
vere diceretur. Consistit aute(m) · e · in
reparatione lapsi / vn(de) pro stom de forti
eude(m) hui(us) eu(angelii) / eccitis ⁊ ulti(m)o
in libro p(ro)prio notatur / hui(us) eu(angelii)
finalis sufficien(tia) ⁊ hoc in gaudi
o q(uo)d d(icitu)r gaudet. / Nam gaudiu(m)
eternu(m) e(st) fi(n)is hui(us) scie de hoc / Jo xv
hec locut(us) su(m) vobis ut gaudiu(m)
meu(m) sit in vobis ⁊ gaudiu(m) v(estrum)
impleatur / gaudiu(m) dei de nobis
q(uod) e(st) plenu(m) / s(ed) tu(m) a nobis ma(gis)
p(er)ficit ex fide ⁊ impleatur i(n) re
de h(oc) infra xvi° petite ⁊ accipi
etis ut gaudiu(m) v(est)r(u)m plenu(m) sit
hoc gaudiu(m) impletur q(uan)do dicit
intrate in gaudiu(m) d(omi)ni sui ad q(uo)d
nos p(er)ducit ⁊ c(etera)

Hec e(st) Jo. eu(angeli)i / in hoc pro
logo p(ro)cedit Jo(hannes) p(er) h(un)c modu(m)
q(uia) p(rim)o describit p(er)sonam actoris / 2°
ondit p(re)minentia(m) s(ui) / de qua
ait. s(cilicet) demu(m) manifestans. 3° in
nuit suscepti tam(en) op(er)is s(ed) p(ro)p(ter) sig
nu(m) ponens. 4° tangit locu(m) ⁊ t(em)p(u)s
quo scribit hoc aut(em) eu(angeliu)m / v° de
cribi ⁊ qualit(er) obijt. s(cilicet) ⁊ hic est
Jo. 6° tangit ordine(m) hui(us) eu(angelii)
ad alia. s(cilicet) tam(en) post o(mn)es scribit
se excusat. s(cilicet) quor(um) ... / p°. in. d(icitur)
q(uia) p° co(m)mendat p(er)sonam actoris / 2°
p(ro)bat e(ss)e eu(m) q(uem) dixit dup(lic)i signo
vir virginis / Co(m)mendat ergo
p° p(er)sona(m) actoris / ⁊ hoc a noie cu(m)
d(icitur) Johannes / Jo. n. d(icitu)r in quo est
gr(aci)a. s(cilicet) ad Cor. p(rim)o. gr(aci)a dei sum
q(uo)d su(m) / 2° ab officij dignitate ibi
eu(angeli)sta no(n). n. doctores s(ed) scriptores
solius eu(angelii) dic(un)tur eu(angelist)e / 3° ex
quittu ⁊ vic(ti)one ibi viru(m) ex dis(cipulis)

d(omi)ni ex ca(usa) tertia s(cilicet) qui virgo · v(ocatur)
ab electione d(omi)ni a cu(m) d(icitu)r a deo di
ctus · e(s)t / ad scribendu(m) eu(angeliu)m · q(ui) a(d)
na(m) vocacione s(cilicet) q(uo)d de nuptijs vo
lente(m) nube(re) vocauit deus ⁊ sum
quod tu(m) ille nuptie fuerunt ad quas
inuitatus e(st) d(omi)n(u)s ie(sus) p(ro)p(ter) tam
ostendit ei q(uo)d sibi agm(en) in om(n)i q(ue)
cit / tam(en) virginitatem in hoc dup(lic)i
testio(n)e in eu(angeli)o / hic p(ro)bat vir
ginitate(m) p(ro)bauit dup(lic)i signo ⁊ q(uia)
a d(omi)no magis dilectus / infra. xx(i)° hic
est discipulus. virginitas. n. mundi
cia ad amorem p(ro)uocat ⁊ quia
s(er)uit matrem sua(m) p(ro)uidens moriens
co(m)mendauit deus ut virgo virgine(m)
custodiret / p(er)sonam s(cilicet) demu(m) ma
nifestans / ibi ondit p(re)minentia(m)
sui hui(us) eu(angelii) / Jo(hannes). n. sicut aquila
celis alas volans / d(icitu)r de x(rist)i
virginitate ... ⁊ de libro in
corruptibili in quo ondit se i(n)
corruptu(m) ⁊ virgine(m) docens. n. erat
ut virgo in corrupt(e) de incorrupt(o) verbo (margin)
virgo describeret ⁊ hoc est q(uo)d dicit
s(cilicet) demu(m) manifestans in eu(angeli)o q(uia)
erat ip(s)e · e(s)t virgo incorruptus uel
q(uo)d erat ip(s)e. i. qual(is) erat ip(s)e eo mo(do)
q(uo) dicimus alicui tu mo(do) scias q(uo)d
es / uel sit s(ed) aliqu(a)s manifestans
q(uo)d erat ip(s)e. i. cui(us) qualis figuratus
esset ip(s)e figuratus est. n. in aquila
ad desig(n)andu(m) / q(uia) agens de x(rist)i di
uinitate celis altius volauit /
d(omi)n(u)m ⁊ incho(a)uit de libro incorrupt(i)
bili s(cilicet) incorrupt(ibi)lis ubi op(us) in
choans. i. solus illa in(cho)ans po(n)ens
que p(er)tinent ad opus ubi cor(de)
q(uo)d erat q(uia) an(te) s(e)c(ul)a / hoc notat
cu(m) d(icit) in p(ri)n(cipi)o erat verbu(m) ubi erat

cum ait apostolus deum. quid erat cum ait
et deus erat verbum. quid aiebat cum
dicit omnia per ipsum facta sunt. Agens autem
Jo. de christi divinitate etiam ait de christi
humanitate. verbum scilicet solus testatur verbum
eternum factum esse. infra primo et verbum
Lucem caro factum est. Testatur etiam lucem non fu-
isse a tenebris comprehensam infra primo lux
in tenebris lucet et tenebre eam non
comprehenderunt. Item secundum primum signum
[illegible] ubi ostenditur causa suscepti operis. Nota
est enim quod hic aperte ostenditur huius sus-
cepti operis sit dictus Jo. apostolus quem
ihesus amavit ... filius zebedei
et frater Jacobi apostoli quem herodes post pas-
sionem domini decollaverat. novissimus
omnium scripsit ewangelium rogatus ab asye
episcopis adversus cherinthum aliosque hereticos
et maxime tunc ebyoniticum dogma
consurgens qui asserunt christum ante mari-
am non fuisse. unde etiam compulsus
est divinam eius naturam edicere. Sed
et aliam causam huius scripture ferunt
quod cum legisset matthei marci et luce vo-
lumina probavit quidem textum historie
et vera eos dixisse firmavit set unius
tantum anni in quo et passus est post
carcerem Johannis historiam texuisse.
Pretermisso itaque anno cuius acta ab his
exposita fuerant superioris temporis antequam
Jo. clauderetur in carcerem gesta
narravit et sic secundum Jeronimum una causa
suscepti operis fuit suppletio pretermissorum
Inde quod pretermissum fuit miraculum de
mutatione aque in vinum et ideo dicitur
in littera primum signum. id est miraculum ab his
pretermissum ponens ostendens quod erat ipse
scilicet deus qui tantum miraculum faciebat
Alio modo potest introduci hec littera ut sicut Io-
hanni quod virgo congruebat dictum de

verbo incorrupto ut autem congrueret
mo(?) ita erat Jo. cognomine(?) quod ergo
introducit signum factum in nuptiis in
quibus defecit vinum. vetus substanci-
as vinum virginis. Introducitur
in Jo. hoc signum innuebat quod ipse
erat in quo defecerat carnalis delectatio
substantia virginitatis et secundum hoc patet littera
ubi dicit primum signum ponens quod in nup-
tiis fecit deus. scilicet de mutatione aque
in vinum. ostendens quod ipse erat scilicet virgo
ut legentibus deinceps(?) ubi deus in
virginitate est deficiente nuptiarum vinum
debebat ut verbis munitur(?) no-
va omnia que apostolus instauravit appellat
Item secundum hoc autem ewangelium describitur
locus et tempus quo scripsit ewangelium. unde
dicitur hoc autem ewangelium scripsit in asya cetera
duo(?) scilicet asia cuius metropolis est ephesus
alia autem est asia maior que dicitur
pars mundi. Tempus vero describitur
cum dicitur postquam in pathmos insula
apocalipsim scripserat sicut Jeronimus in libro illustri-
um virorum dicit post Neronem
persecutionem movente domitiano in
pathmos insulam relegatus Johannes
scripsit apocalipsim quam interpretatur Justinus
martir et hyreneus. Interfecto autem
domitiano sub nerva principe rediit
ephesum et ibi supplet(?) scripsit hoc
ewangelium. Tertio tangitur dignitas scrip-
ture ubi dicitur ubi est in principio canonis
scilicet sacre scripture in genesi scilicet cum dicitur
In principio creavit deus celum et terram. et incorruptibile
principium principiis(?) ei etiam incorruptibilis finis
per virginem in apocalipsi redderetur dicente dicente
christo Ego sum alpha et o. alpha est
prima littera greci alphabeti o autem ultima
per hoc autem quod christus se dicit alpha et o.
ostendit se principium a quo sunt omnia et finem

ad que scribit omnes. q. dicit ieronimus in libro
epistolis cognitum fuit ut qui in principio
canonis dicitur primum a quo omnia
habent initium quod dicitur principium. in principio
·i· in filio creavit d. c. et t. in fine
apocalipsis qui finis est canonis dicitur
finis quod omnes terminantur. Ad ipsum est
aut apocalipsis finis canonis non quod
ultimo scripta sed quod ultimo ordinata
deum scribit ⁊ hoc est eius ubi omnia quae
Jo obiit et ponit spiritale ⁊ dominicale
privilegium mortis. sic ⁊ hoc deo fa-
ciente ut scribit alienus fuit a corrupcione
carnis ita exemptus est a dolore
mortis. Quod non dixerunt eum exem-
ptum a dolore mortis quod ad hunc
duxit. Alii sic exponunt exemptus
a dolore mortis non quod fuit
mortuus cum xpo fuit mortuus
dispensacio aut non est super magistri ii b
immunis fuit a dolore mortis
inflicte per martirium. Unde glo super
libro illo Jo beatus dic eum volo ma-
ne donec veniam ·i· nolo eum per mar-
tirium consummare sed exspectare eum
placidam absolutionem carnis. sic quod
ego veniens recipiam eum in
eternam beatitudinem. Alii dicunt
quod verbum Jo. dubitatur hic. Alii di-
cunt quod duplex est dolor. Unus est
universalis in separatione anime a corpore.
quod Jo. gustavit. secundum ieronimum in libro
illustrium virorum Johannes apostolus
senio confectus lxviii anno post
passionem domini mortuus est ⁊ iuxta ephesum
est sepultus. Alius est dolor particularis
quem habet anima que non cupit dissolui
⁊ esse cum xpo ⁊ hunc non habuit Jo. de
facili habuit dissolui ⁊ esse cum xpo cui
fuit xpc dulce ⁊ mori lucrum. Item

scribit tunc post omnes ubi post ordo huius
libri ad alia unde dicitur Jo. post omnes scri-
psit librum nec in hoc derogatur dignita-
ti eius quod scribit post alios. virgini debe-
batur ⁊ virgo non scribit meritudinis post ali-
os scribere debuit vel virgo scribit perfectus
post alios scribere debuit ut perfectionem vite
videret consummatio librorum doctrine de
in scribit quatuorum. Et ieronimus se excusat
de quibusdam que non exponit scilicet
quibus temporibus scripta sunt libri ⁊ quidem
unum precedit aliud ⁊ hoc est quod dicitur
tamen q. d. licet mereretur fructum de libro
gloria ⁊ corpus librorum ipse tamen non expono
in prologo isto dispositionem temporum ut ordina-
cionem librorum ⁊ hoc est quod scribit quatuor
librorum ut separarent a bipartis librorum
dispositio temporis quo ·s· tempore quis librum scripserit
fuit ut librorum ordinatio quod ·s· iste
primus ⁊ ille secundus ⁊ sic de aliis. Ideo per sin-
gula non exponitur a nobis vel magis
tacetur ut ·s· querenti desiderio collata
⁊ querentibus fructus et deo magisterii
doctrina servetur. q. d. ieronimus ideo ubique non
explicat ut querentes hoc desiderent
sic desiderantes et querant querentes
ces et reportant fructum ·s· noticia
veritatis ⁊ hoc deo docente melius
qui licet tacitus eorum habeat maxima
tum duos meritis de quo dicitur ad corinthios primo
unus est enim magister vester.

Explicit prologus beati Ieronimi super Johannem
expositus a fratre Allexandro de
Allexandria de ordine fratrum mino-
rum sacre theologie doctore sapientissimo
eximio.

In principio erat verbum. hoc evangelium dividitur

in mi^o^ptes q^r p^o manuductur
p mediatorem 2° p mediatorem
reductur ps tripliciter ca^o 2° et dur
sic ps usque ad cap^m xvij. Creatio re
conciliatur p creatorem ca^o xiiij^o
et durat sic ps usque ad ca^m xix. Ite^o
reparatur n. patris c^o xx^o. Circa
p^m duo facit p^o n. mediatorem q
induit verbum divinum scilicet filius dei. et
volens inducere ewangelista^ p^am me
diatoris induit verbum In ipso erat
at ipsum sec^m ordinem et possessionem verbi
quam In verbo erat quando talis
possessus est. q^r p^o verbum in mente
capitur. 2° vox formatur p q^m
verbum clausum in mente foris mani
festatur. Creatio vocis formata p ydeam
vocem verbum exprimitur. Circa
verbum manifestum ab audientibus recipi
tur. p sic x^o in mi^o facit ewangelista q^r
p^o ait de verbo inse^ 2° ait de forma
ne vocis exprimentis verbum ibi fu
it homo missus a deo. 3° ait de exposi
tione et manifestatione verbi l. Johannes
testimonium. 4° ait de verbi manifestatione recte
pene l. Et audierunt eum. Primo g^o
ait de verbo inse^ et duo facit q^r
p^o ait de verbo secundum considerationem ab
solutam et eternam 2° ait de eode
m respectu ad creaturas ibi omnia p ipsum
facta sunt. Circa p^m x^o facit q^r primo
ondit q in verbo e eterna unitas
2° ondit q in eo est p^e alietas ibi
Verbum erat apud deum 3° ondit q
in eodem verbo est in materia equalitas
ibi Et deus erat verbum 4° ondit q in
eodem est inductione eternitas
hoc erat in principio. Primo ergo ondit
q in verbo est eterna unitas re
spectu patris cum dicit In principio erat verbum
Ad q evidentiam notandum q p^r coeter
nitatem pater est in filio et filius
est in patre et n. filius sit sua eternitas
in quantum est eterna filij, est filius
sed eternitas filij est in patre q^r una est
eternitas patris et filij g^o filius est in
patre et hoc est q dicit Ewangelista In principio erat
verbum ut scilicet filius verbum i. filius erat
in principio i. in patre q est principium totius
divinitatis Augustinus de hoc q dicit
est q verbum in deo assimilatur verbo
nostro sed hoc sit v^m. Ad hoc dicendum
est q verbum p^o p^am tribus modis
p^o quantum ad eius inceptionem et de eo
sic dicit Augustinus primus super Johannem dicens
q hoc logos dicitur latine ratio et
verbum significat ewangelista. Ewangelista verbum dixit et
non rationem dicens In principio erat verbum ut
significaretur non solum respectus ad patrem
sed etiam ad ea que facta sunt opera potentia
q dicit Augustinus hoc significat conceptum men
tis sed q e in mente etiam si nichil
p eam fiat exterius. verbum autem
respectum ad exteriora facta p postmodum opa
tiam dixit In principio erat verbum i. erat
q verbum non solum dicit respectum ad
patrem dicentem sed etiam ad crea
turam que dicitur. 2° p^am p^t verbum
quantum ad eius assimilationem ubi notandum est q
sed damascenum p^o li^o sui capitulo Ubi
verbum in deo assimilatur verbo nostro me
tali. ubi sic dicit damascenus sicut
verbum nostrum ex intellectu procedens neque
penitus idem intellectui neque omnino corporaliter
alterum intellectui non ens alterum est sed per
ipsum ipsum ad intellectum ducens in
manifestum non ad hoc corporaliter alterum est
sed intellectum sed sed naturam unum ens ad
est sed i. et dicitur verbum in eo quod
subsistit sed seipsum separatur ad aliud
et ut ewangelista non solum volens expo
nere existenciam verbi in patre sed etiam
respectum ad exteriora.

a quo exponitur sit in eo u. q
eadem ondit q̄ etiam dm̄ ɔparatur
idem ē s[ed] nota illi Aug[ustinu]s 2 po[sitio]ne de tri-
nitate d[icit] q[uod] verbum mentis n[ost]re ē
ymago verbi in divinis. ppo[sitio] n. aug
dupl[ex] verbum verbum s[ed] mentis q[uod] intus
lucet. 2 h[oc] verbum ē ymago verbi in
divinis q[uia] sicut hoc verbum mentis
a memoria nascitur ~~in~~ [i]tat verbum in di-
vinis a patre procedit 2 sicut verbum men-
tis oio assimilatur sc[ientie] de q[ua] nascit[ur]
ita verbum in divinis oio assimilat[ur] patri
ymo est eiusdem n[atur]e cum patre a quo
procedit. Aliud ē verbum vocis q[uod] foris
sonat 2 hoc est signum verbi menta-
lis. unde Aug[ustinu]s po[sitio]ne de tri[nitate] verbum q[uod]
foris sonat signum est verbi q[uod] intus
lucet cui mag[is] verbi competit no[men]
Nam v[erbum] verbum q[uod] carnis ore proferi-
tur verbi est verbum q[uod] 2 ip[su]m dicitur
proprie v[erbum] a quo ut foris appareat assump-
tum est. In quibus verbis innuit aug
q[uod] verbum mentis q[uo]d intus lucet
proprie dicitur verbum. verbum aut[em] q[uo]d fo-
ris sonat mag[is] proprie d[icitur] vox verbi q[uam]
dicat[ur] verbum licet possit dici verbum
magistrum institutu[m] ad signandum verbum
mentis. Ratio d[e] propria verbum in
divinis q[uantum] ad differentiam rerum q[uod] h[abe]t ad
verbum mentis n[ost]re licet n. assimilat[ur]
verbum mentis n[ost]re tamen in multis differt
ab eo sicut ondit Aug[ustinu]s po[sitio]ne de tri[nitate]
po[sitio]ne aug. dicta que ē inter verbum men-
tis n[ost]re 2 verbum in divinis est expresso
p[ri]mo dicta est q[uod] s[ed] aug po[sitio]ne de tri[nitate].
verbum n[ost]rum plus est formale q[uam] sit for-
tum. Tu. n. volo capere ɔceptum vel differentiam
lapidis vz q[uod] ad ip[su]m discurrendo
pervenia qui quidem discursus est in h[oc]
q[uod] p[ri]mo ɔcipimus genus s[ed] differentiam

In tali aut[em] discursu differentia lapidis
q̄ est verbum sui ɔceptus cum ad hoc
no[n] est formata s[ed] formalis .i. in via ad
formationem. In fine aut[em] discursus
differentia lapidis sui verbum eius formatur
2 sit verbum n[ost]rum prius est in p[otentia] q[uam] in
actu q[uod] prius est formale q[uam] formatum s[ed] est
prius for. 2 prius actus. Item Aug
de verbis domini. est verbum dei for[matum] quare
no[n] formatum sed for[ma] o[mn]ium s[ed] cr[eatur]a[rum] forma
ingenita sui lapsu sui defectu sine
tempore sine loco. Secunda d[icit] inter verbum
n[ost]rum 2 verbum in divinis est q[uod] verbum
n[ost]rum est imperfectum. verbum aut[em] in divinis
ē perfectissimum. Ratio aut[em] imperfectionis
in verbo n[ost]ro est q[uia] verbum n[ost]rum est
imperfectum. verbum aut[em] in divinis est
perfectissimum. Ratio aut[em] imperfectionis in verbo
n[ost]ro est q[uia] verbum n[ost]rum no[n] oio adequat[ur]
sc[ientie] n[ost]re plus. n. ɔtinetur in sua
sc[ienti]a n[ost]ra memoriali q[uam] possit
verbo exprimere. 2 h[oc] q[uia] verbum n[ost]re men-
tis est in actuali ɔsideratione in-
tellectus plus aut[em] est in sua sc[ienti]am
n[ost]ram memorialem sui habitualem q[uam] sit
in sua actuali ɔsideratione intellectus
q[uia] plura scimus. Unum aut[em] intelligi-
mus unica intellectione no[n] formamus nisi v-
num verbum q[uod] quod verbum no[n] potest
exprimere totam sc[ienti]am n[ost]ram habitualem
2 ideo est verbum imperfectum s[ed] si deberet
exprimi sc[ienti]a n[ost]ra. vz q[uod] exprimatur
discrete 2 successive per plura verba
Verbum aut[em] divinis est perfectissimum quia
unicum verbum in divinis est expressivum
totius sc[ienti]e patris 2 sc[ientie] 2 etiam o[mn]ium
creaturarum. ... n[on] sic no[n] exprimeret
esset imperfectum verbum. Item Aug. Si ali-
quid minus esset in verbo q[uam] in dictionis
sc[ienti]a ɔtinetur esset imperfectum verbum

s[ed] no[n] sic ē verbum in divinis no[n] est sic
formale q[uam] formatum

Vacat

Ro

¶ Tercio dicitur inter verbum nostrum et verbum
divinum est quia verbum nostrum verbum est insistens
et non eiusdem nature cum intellectu a quo
dicitur. verbum autem in divinis est verbum sub-
sistens in natura divina. subsistens
autem in natura divina deus est et ideo verbum in
q 2 divinis est deus. Secundo queritur aliquis
quare non dixit evangelista filius erat in principio
sed dixit verbum erat in principio. ad hanc
questionem dicendum est quod duplex racio ve-
nire possumus quare evangelista magis dixit
verbum quam filius. prima sumitur ex proprie-
tate expressionis verbi. verbum enim verbi est id
manifestativum. dicitur enim verbum est
quod manifestat dicentem. evangelista autem
tractaturus erat de filio incarnato manifestabat
patrem. et quia ideo manifestacionis
importat racio verbi ideo filium magis
nominavit nomine verbi quam nomine filii. Secunda
racio sumitur ex processu verbi a dicente.
verbum enim procedit a dicente intellectualiter
et eius processus est intellectualis. quia
ergo filius in divinis procedit a patre
intellectualiter ideo nominatur hic ab evangelista
nomine verbi. si enim dixisset evangelista filius
erat in principio quia filius in humanis dicitur
aliquis generatus carnaliter et passibiliter et non
intellectualiter posset aliquis suspicari generacionem
illam in divinis esse talem qualem novimus
in humanis scilicet materialem et passibilem. ¶ Tercio
q 3 queritur aliquis utrum proprie dictum sit verbum erat
... quia non proprie erat verbum est. tempore
enim verbum significat tempus. nullum autem tempus
est in deo. dicendum est quod
¶ In hac questione duo sunt declaranda
primum quod est declarandum est quo
hoc verbum erat proprie ponitur in divinis
secundum autem declarabit. primum sit quod hoc
verbum erat aliter dicitur de nobis et aliter
de deo. sicut enim dicitur de nobis tempus

significat. cum autem dicitur de deo eternitatem connotat.
ubi advertendum quod hoc verbum est secundum
originem aliud declarat statum vel dicitur
predicacionem sicut tempus in motu et ideo ver-
bum statum dicitur et quantum ad hoc proprie potest
dici de deo. Aliud autem declarat comparationem
motus secundum analogiam aliorum verborum
et quantum ad hoc non dicitur de deo. alio
modo potest dici quod in verbo est sicut duo
scilicet significatum et consignificatum. significatum huius verbi
est scilicet esse. esse autem proprissime
est in deo quia deus est ipsum esse subsistens
et ideo quantum ad hoc hoc verbum est proprie
dici de deo. ¶ Consignificatum autem huius verbi
est tempus presens preteritum et futurum et quantum
ad hoc non potest in deo quia deus non
novit nec preteritum nec futurum. verum
est quod eternitatem simplicitatem dei non possumus
exprimere propter eius elongacionem ab intellectu
nostro nisi exprimendo diversis temporibus
diversis. unde quod deus fuit est et erit. in quo
datur intelligi quod eternitas dei
ambit omnes differencias temporis. ¶ Secundo quod
est declarandum est quare evangelista magis
expressit eternitatem verbi per tempus preteritum
imperfectum dicendo erat quam per aliud tempus. Ra-
cio autem potest esse quia eternitas verbi
est eternitas originis. origo autem
filii sic est quod semper natus est et
semper nascitur. sicut radius a sole
semper effusus est et semper effunditur. preteri-
tum autem imperfectum ad hoc est de preterito
et ad de presenti quia sit medium inter preteritum
et presens. et emanacio filii dei quodam
suo modo aliquid habet de preterito quia
filius semper natus est et aliquid de presenti
quia filius semper nascitur. ad
q 4 argumentum patet. ¶ Quarto queritur aliquis quia dictum
est quod sensus huius clausule verbum erat
in principio est quod verbum erat apud ...

z de psolet
Capitulum

vtr poss ee aliqs sensus hui tte dicendum
q sit sc ad tuu euidenciam notandum est
q pn in diuinis dicit eenaliter q
dr eent dr vesprm ad cantum z te
ne pri z filio z spui sco z s h libu
est pn pt go esse s huius tte libu
erat in pno .i. ipm libu erat pn z i.
q h ppe in tu dr libu erat in pno
dicat in dispone libi aphica q
sensus est q libu est indistans z i
dispu a pno q ipm libu est pn
ois creat z talis mo loquendi est
cu dr q vita nra est in deo q bea
tde est q deus . r libu erat in pno
q libu erat pn q ante i sit s
p c ctra qui dicit q cunta no 2
tons in pno sui ebyon onde b dignitate
stati asserit ipm esse pn s modo
pn tenetur psr z hoc mo pn
tm dr de pre q pr est pn tocius
diuinitat z s huc modu accipiendi
pn est po s hui libi libu erat i
pno .i. libu erat i pre s alio accips
pn p pno tpis z s h c es hui
libi libu erat in pno .i. libu erat an
oia z hc dixit ebyonita ad subusionem
illorum qui no posuide ipm fuisse an
maria vn illo tonu eos q s gra
lem xpi nat dicebant ipm no
semp fuisse incip ebyonita de eternitate
libi dicens In pno erat libu z c.

Et libu erat apud deu post
ebyonita ondit libi ad prem et
mutate eenalem sic ondit eius libi
ad prem distincte z relem z s h i gite
tra sta dicit c q libu erat in pno .i.
in pre in quo manebat bonitate
in eenaliq ita tn erat libu in pre
q ecia erat apud prem sed s ap psz
z hoc est q dicit lra q libu erat

apud deu . s prem Queret aliqs ad
euidenciam huius tre utr h lra posse
alr gra ad precedente q gra sit dicendu
est q h lra nllis modis p introduci
dicit scz mo introducendi ondit filium
ee genitu . ... eat mp for clausula
q libu erat in pno .i. libu erat an oia
sm bonu modu legendi z si erat
ante oia sequit q sit sm pn z p ons
q sit ingenitu hoc aute pcaui excludit
dit ebyonita dicens licet libu esset
an oia tn erat apud deu genitare
vn hylarius li de tnta libu abc
atque s no ab est ab actore .
mo introducendi huc clarum est
ut ondat distincte psone mo prem 2
z filiu de quo mo introducendi ia
dictu est ut at melius uideatur
notandum est q h ... differentia inter hanc
ppoz in z hanc ppoz apud q h ppo in
... dicit ... inexistenciam s h ppo apud
magis videt importare quitatem coexistenciam
licet at indis no sit q coexistenciam
tn sicut loqui doctores in s inexistenciam q i.
pncat pn vide dicere bonitatem ... salom
... aute distincte psonarum z hoc 10
quia ppo ... est apud aute ppo
coexistenciam q impat pn vide dicere
distincte psonarum ... aut bonitate
eiusdem In s ergo cla cu dr libu
erat in pno ppe impat bonitatis eent
s in z cla cu dicit et libu erat apud
deum q in pno h at cla ondat libi
erat libu ... impat distincte
in s ... mo introducendi poss 3
ee talis ut prima cla ondat qn erat
libu q in pno h aute cla ondat
libi erat libu quia apud prem poss
... dicere tu dicas q libu erat
in pno .i. an oia ... erat an oia

v. g° erat [illegible] q[ue] p[ro]p[ter] euu[n]t[i]a q[uod] n[on]
erat in loco sic[ut] a[n]te n[on]. n. ubi loco
[illegible] c[on]stabit[ur] s[ed] erat ap[ud] p[at]rem sic[ut] albu[m] e[st]
ap[ud] d[omi]n[u]m · Tu[n]c sec[un]d[u]m e[st] q[uod] p[ro]p[ter] forma
tivum que d[icitu]r imp[er]so erat libum
.i. albu[m] erat in p[at]re excludit[ur] error
illo[rum] q[ui] posuer[unt] x[ristu]m p[er] pura[m] c[re]atura[m]
r[et] dicenti c[re]ari[um] a p[at]re in die[bus] ut n[on].
d[omi]n[u]m e[st] io albu[m] e[st] in p[at]re q[ui] e[st] ex[is]te[n]s
a[n]te t[em]p[us] eo. Per 3[ium] aute[m] tale[m]
q[uod] dic[it]ur et albu[m] erat ap[ud] p[at]rem
exclud[itur] error sabellij. Sabellius
n. dicebat q[uod] p[ate]r et filius spus. s[an]c[tu]s
una e[st] p[er]s[on]a que alii ut p[ate]r appa[re]t alii
ut filius alii ut sp[iritu]s s[anctus]. error aut[em]
h[uius] [con]fundit[ur] ex h[oc]. q[uod] d[ictu]m est q[uod]
albu[m] erat ap[ud] d[eu]m h[oc]. ip[s]o ap[ud] imp[or]tat
distincto[m] p[er]s[on]alem int[er] filiu[m] r[et] p[at]rem
Licet a[utem] utr[um]q[ue] s[ed] sit albu[m] erat ap[ud]
deu[m] h[oc] q[uod] n[on] q[uod] ut dic[it]ur in p[ro]p[osi]t[io]ne
ta[lis] albu[m] est de[us]. Si g° albu[m] est
ap[ud] deu[m] h[oc] q[uod] sit ap[ud] se ip[su]m. Si
n. s[e]c[un]d[u]m est h[oc] in p[er]s[on]e d[ictu]m est q[uod] s[ic]
sit ap[ud] h[omin]em g° s[i] albu[m] est deus
in p[er]s[on]e d[ictu]m est q[uod] albu[m] est ap[ud] d[eu]m
ad opp[osi]tu[m] e[st] d[ictu]m obi[ect]u[m]. Ad h[uius]
q[uo]z d[i]c[endu]m est q[uod] p[ro]p[ositi]o ista est ut aut[em]
videat[ur] s[ecundu]m aug[ustinu]m declarande sic[ut] 3[us]
[illegible]. p[ri]ma ratio e[st] q[uod] id[e]m sig[nifica]t abs[tra]ctu[m]
tu[m] r[et] [con]cretu[m] sicut id[em] sig[nifica]t h[oc] r[et]
q[ua]ntitas. R[ati]o a[utem] h[uius] ulti[m]a est q[uod] q[uo]d[am]
no[n] sig[nifica]t form[am] imp[or]tata[m] p[er] i[n]d[ividuum] n[on] s[ic]
aqua imp[or]t[a]t fri[gidum] r[et] sic h[oc] sig[nifica]t q[ua]ntitate[m]
r[et] albu[m] sig[nifica]t albedine[m]. Ex hoc aut[em]
seq[uitur] q[uod] id[em] sig[nifica]t deus r[et] deitas. R[ati]o
s[ecun]da est q[uod] licet eand[em] re[m] sig[nifica]t
h[oc] r[et] q[ua]ntitas ta[men] q[ua]ntitas ex suo mo[do]
sig[nifican]di abstrahit a supp[osi]to. h[oc] aut[em]
ex suo mo[do] sig[nifican]di dat intell[igere] supp[ositu]m
deitas aut[em] dicit re[m] sua[m] absolute

R[ati]o 3[ia]. b[ea]titas s[ed] q[uod] s[ecundu]m p[ro]p[ter] n. diu[er]su[m] modu[m]
sig[nifican]di [con]cretu[m] p[otes]t suppo[n]ere p[ro] p[er]s[on]a
p[er] abstractu[m] r[et] io h[oc] e[st] ista h[oc]. e[st] q[uod]
h[oc] dat int[elligere] supp[ositu]m ta[men] a[c]cipit h[oc]
h[oc] a[utem] est imp[ro]p[ri]a q[ua]ntitas. Ita q[uod] q[ua]nt-
itas abstrahit a supp[osi]to. Ex quo a[utem]
s[ed] q[uod] de[us] ex suo mo[do] sig[nifican]di p[otes]t stare
p[ro] p[er]s[on]a q[uod] n[on] p[otes]t hoc no[men] deitas. R[ati]o
aug[ustini] ergo b[ea]titas t[ame]n u[ni]ta o[mn]ib[us] exigit
q[uod] hoc no[men] deus suppo[n]it p[ro] p[er]s[on]a stat
p[ro] p[er]s[on]a t[ri]n[itatis] sic aut[em] e[st] in p[ro]p[osi]to q[uod] d[icitu]r
albu[m] erat ap[ud] deu[m] h[oc] n. ip[s]o apud
imp[or]tat distinct[ione]m p[er]s[on]alem int[er] albu[m] q[uod] e[st]
in filio r[et] deu[m] q[uod] e[st] in p[ro]p[osi]to. hoc aut[em] no[n]
p[otes]t e[ss]e n[isi] deus excepte p[ro] p[er]s[on]a suppo[n]it p[ro] p[at]re
ut sit s[ensus] albu[m] erat ap[ud] deu[m] qui
e[st] p[ate]r. Ad argu[men]tu[m] p[ri]mu[m] d[icendu]m q[uod] no[n] no[n]
s[ed] q[uod] albu[m] erat ap[ud] se ip[su]m h[oc] p[ro]p[ter] supp[ositu]m
[illegible] p[er]s[on]a s[ed] q[uod] erat ap[ud] p[at]rem p[ri]us. Ad
s[ecundu]m argu[men]tu[m] d[icendu]m e[st] q[uod] s[ed] h[oc] suppo[n]it
p[ro] m[ar]tino h[oc] ista ista p[ro]p[ositi]o s[ed] est ap[ud] h[omin]e[m]
s[cilicet] qui est martinus.

Et deus erat albu[m] post[qu]am o[stend]it
eu[angelist]a albi ad p[at]rem [con]substan-
tia[lita]t[e]m r[et] h[oc] in p[ri]ma [par]te p[ro]p[ter] p[er]s[on]a[m] e[ss]e a[utem]
albi ad p[at]rem p[er]s[on]alem aliq[ua]m r[et] hoc i[n]
s[ecund]a [par]te h[oc] o[stend]it eu[n]dem albi ad p[at]rem i[n]
maiest[at]e eq[ua]litate[m] r[et] i[n] 3[ia] [par]te ita
d[ictu]m est q[uod] albu[m] erat ap[ud] deu[m] p[at]rem
r[et] ita erat ap[ud] p[at]rem q[uod] et[ia]m erat de[us]
.i. eiusde[m] deitatis r[et] maiestatis cu[m] p[at]re
Notand[um] est q[uod] h[oc] [par]te et albu[m] erat de[us]
[illegible] modis p[ri]mo q[uia] ad p[ro]p[ositu]m [illegible]
p[ri]mus mo[dus] q[uia] d[icitu]r e[st] ad ma[iestatem] 3[us] albi ex
[com]p[ar]atione f[a]c[t]a n. erat maio[r] de albo in
p[ri]ma [par]te r[et] s[ecund]a r[et] io possu[m] d[ic]e[re] quicq[ui]d
quid est hoc albu[m]. Ad hoc p[ri]mu[m]
obi[ectu]m q[uod] hoc albu[m] est de[us] q[uia] h[oc] hoc
albu[m] no[n] s[er]mo s[ed] res est no[n] p[er]ing[it] e[st]
s[ed] no[men] est no[n] manitas est s[ed] de[us] e[st]

q. mo9 e qd. ad pc. cte ple mo 9 ca m
rem mettaz / Dem n. ecit impca
ca q libu ecit ap prem qui e deus
poss ergo cls suspicau q libu ita ess
ap prem qui est de9 hoc excliv. stati
elbn ca d. q ita ecit ap prem q ea
a ecit deus. Non e etia ... 2o q no
tabili dixit elbn ca libu ecit deus
r no libu dicebatur deus / vt libu
dicebat deus / q3 diui deu aliu pt
diui de c. Bn dem e moysi dedi te
deu pharaoni moyses. n. s hylarium
de tnit bis. dictus e de pharaoni. dubi
metuit / du orat / du punit du med
tur no tn moys fuit ver9 de9 quia
ad est diui deu q ec deu / Evidens
ad tam dem est. Ergo dixi dij estis
tn s hylarium h loqucis pcaus e smo
q vei nom / Tu aut audio moys hy
lang r deus ecit libu no dem solu
audio libu s demratu ee metligo q
deus est / Noy du est q libu in diuis
notatur plib3 modis / h aute nota
ordinantur ad exprimendu pfecz
eiusde libi / Ratione n. libi est q
sit genitu n apre r ide dicit filius
de rone e. eadem est q sit genitus
apre p mo n. mettai / r io di libu
est pt9 mentis su mettais / Rato de
rone eiusde libi e q pcedit apre
ut filis r p mo filis / q pcedit p mod
n. e pcedit p mo filis / r q libu sit
pce. io di ymago / Rato de rone
libi e q sit certus pri r sit dic. splen
dor q sicut splendor est coetinus igni
s. ita filius est coetinus pri. / Et no
q filius ... r libu itt ymago eade
ver dnt. Bn aug de tnit.
Eo quippe filius ... quo libu r eo libu
quo filius et io ... Aug ... libu

dr quo ymag / Dem cu dr hoc ecit
impho ap dm / postq o. elbn ca ms.
ca libi cesbam ... exp h. q libu ecit
in pre / Postq ons. in libo distictiaz
plon apre expb. q lib ecit ap deu /
postq o. ms. me libu r pre3 in ...
manes. eqli. expoit q libu ecit de9 /
sut ons. ms. libi ad prem nidiuatce
coetni. tu dr h. ecit impno a. d. Ad
eui moy e q h ca cta inlas
mois pt ytil ad das pce. / primo
pt qu. ut ondit libi etinitas / Dem
n. ecit impce ca / q libu ecit deus
h aut ca cta sta o. q sp fuit
de9 q sp fuit ap dm prem / 2o mo9 2
qu. e ad excludendum soli a s.
Dem n. ecit in pce ca q libu ecit
de9 ne at cdut q eet deus solitarius
sta sbdidit elbn ca q h. libu q ecit
de9 erat impho ap de prem sic p
ap p r sic no fuit i solitudo / Vn
aug in de tnit. d. q pi no est so
lus nec fi9 n. s. s. s sp inseparat r
fi9 cu pre r pr cu fio a spc tu uap
inseparab. n. sto hoc tres ps / 3o mo9 3
qu. hic licam tu pce est s eiugne
qui dr dice q h ca m9. e epilogacio
om cdap pcedeciu q id cte pce.
summati epilogans / in 1a qm dr h.
ecit in pno ap deu tu n. dr hoc in
ctu / q sbus est hoc. s. libu q ecit de
Cu aut dr ecit ... impho metli
s ca cu aute ... dr ap deu in
cli. p. ca / Quo ... mo9 qu. est ad
exclusioz erronis illius q posuit plee
deos. exp z. n. ca qua dicebatur q
libu ecit ap dm / hitu fuit q pr ecit
deus / Exp z. aut ca qua dicebatur
q libu r de9 ecit libu / hitum fuit
ecit de9 / ne aut aliqs crederet q esset p m

duo dicit librum et patrem statim subdidit eternum
hoc erat in principio apud deum, quasi dicat: hoc librum
in principio et eternaliter in principio non erat apud
deum patrem. Alius modus contra est ad ex
cludendum errorem illorum qui ponebant duo
principia contraria. Unde Theophilus ne suspicio
dyabolica animos occuparet ne forte tu librum
sit deus insurrexit contra patrem ut aliqui
substantie gentilium et separatus a patre fuit
ipsi patri contrarius. Dicit evangelista hoc erat in
principio apud deum, quasi dicat: hoc dei librum nunquam
exivit ad separationem. Ulterius dicendum per [illegible]
[illegible] continuum [illegible] ut ipse filius sit coeternus patri.
Videtur quod non per argumentum heretici de quo
mentionem fecit Augustinus. Arguebat enim [illegible]
filius natus est. Si autem patri natus est filius
erat pater antequam ei filius nasceretur. Ad
hoc argumentum respondet Augustinus de libris Ori
genis quod non est impossibile quod hoc sit ab
hoc et tamen hoc sit coeternum illi. Ad hoc
autem adducit multa exempla. Primum
exemplum est de splendore et igne. Nemo
enim dubitat quod splendor exit ab igne
et tamen si ignis est eternus et splendor
erit eternus. Unde Augustinus ponamus ignem perhennem
splendorem mox quidem ut lucernam
accendis fit. Tamen igni et splendori ex
ystit. Da in igne sine splendore et credo
tibi [illegible] sine fuisse. Secundum exemplum
Augustini est de ymagine [illegible] in
speculo que mox existit in speculo ut
aspector aspexit [illegible] speculum. Contra
autem hoc exemplum [illegible] dicit aliquis ille
qui aspicit spe[illegible]culum erat antequam
accederet ad speculum et sic erat ante y
maginem. Et ideo Augustinus adducit tertium exemplum
de lignulo [illegible] herba nata [illegible] aquam [illegible]
sit. Ponamus aliquid natum super aquam
puta lignulum et herbam nonne tamen
ymaginem sua nascitur. Si ergo semper

erit lignulum semper erit et ymago de lin
gulo. Sed autem de alio est natum esse
potest [illegible] semper [illegible] et semper esse cum
illo quod de eo natum est.

Omnia per ipsum facta sunt. Postquam evangelista
declaravit de libro [illegible] de eo
de libro respectu [illegible] sive prius declaravit
de libro in respectu ad dicentem et ut est
dicentis expressivum. Hic de eo declarat
ut est [illegible] principium effectivum et [illegible] quod pro
omnia quod hoc librum est sufficiens principium. [illegible] quod est
principium insufficiens [illegible] Tertio quod est principium
omnia [illegible] id est sine ipso factum est [illegible] quod est principium
[illegible] in actu [illegible] id est et vita erat
[illegible] quod librum est principium sufficiens et hoc
quod sufficit ad producendum omnem [illegible] et hoc
[illegible] quod dicit textus omnia per ipsum facta
sunt id est quicquid est in actu non ut in aliqua parte
est factum per librum. Ulterius dicendum [illegible] sit
[illegible] omnia per ipsum librum facta sunt videtur quod non
quia si omnia per ipsum librum facta sunt cum ipsum librum
sit inter omnia videtur quod ipsum librum sit factum
per se ipsum quod est impossibile. Preterea si omnia per ipsum
librum facta sunt cum spiritus sanctus sit inter omnia
videtur quod spiritus sanctus sit factus [illegible] quod oppositum est
[illegible] eternitatis. Ad [illegible] declaratio
dicendum est quod hic est textus. Omnia per ipsum facta sunt
declarat ipsius libri super entia [illegible] ipsius
libri super auctoritatem [illegible] declarat [illegible] in
[illegible] Primo dico quod hic textus declarat [illegible]
ipsius libri super entia si enim per ipsum librum
omnia sunt facta sed quod ipsum librum non sit
inter omnia sed sit super omnia non sit inter
entia sed sit super entia. Eo modo quo loquitur
Dionysius quod deus non est ens sed super ens
non est bonus sed super bonus [illegible] ymaginabi
liter [illegible] quod est bonum [illegible] et est bonum
ordinis et est bonum [illegible] duas sive
bonum [illegible] bonum [illegible] est
super bonum [illegible] et super bonum ordinis

et per quem non est infinitus ordine sed super
ordinem. Nec infinitus omnia sed super omnia. Si enim
esset infinitus omnia tamen fecit omnia fecisset se ipsum
et hoc est quod dicit Augustinus super Iohannem. Secundo
si per ipsum verbum facta sunt omnia sequitur quod ipsum ver-
bum non sit factum. Si enim verbum esset factum
cum esse factum sit factum per verbum quo procedit ad
verbum factum. Si enim dicas quod est verbum ubi
per quod factum est ipsum verbum ipsum dico verbum
genitum filium dei. Si autem non dicas
verbum ubi per quod factum est ipsum verbum contra
de non factum verbum per quod facta sunt omnia. Tertio
sequitur contra omnia per ipsum facta sunt declaratur ipsius
ubi subauctoritatem eo quod sedit per ipsum
Idem est enim dicere omnia per ipsum facta sunt
quod dicere quod pater genuit ipsum verbum opi-
ficem omnium. Sicut adlatum est quod hoc propositio per
non denotat minorationem in filio nec subiec-
tionem sed solum subauctoritatem. Quod enim verbum sit
creator omnium hoc habet a patre principaliter
quod ipse principium est auctoritatis et in filio subauctoritas
que sub auctoritatis importatur per hanc propositionem per
verbi adlatum est quod hoc propositio per aliquando importat
circumstantiam causae efficientis per modum subauc-
toritatis aliquando concernit rationem agendi
et sic verificatur ista tertia omnia per ipsum facta sunt
quod filius omnia creavit sed hoc habet ab alio
scilicet a patre. Ab eodem enim habet verbum quod sit et quod operetur
et sic hoc pater operatur per filium non quod quod
filius cadit quasi medius inter patrem ope-
rantem et ipsum operationem quia hoc est impossibile
sed quia operatio filii derivatur ad operationem
quod autem tenetur continere ad operationem hoc habet
filius a patre ita quod sensus est pater operatur per filium
id est dedit filio quod operetur dando sibi eandem
deitatem et eandem virtutem quam habet et habet quia
genuit eum opificem omnium. Alio modo haec
propositio per denotat habitudinem causae formalis. Eo
modo quo dicimus quod suppositum operatur per formam
et hoc modo pater operatur per essentiam suam

et producit creaturas per sapientiam suam sed tamen
quod sapientia appropriatur filio sed istum modum appropriationis
possumus dicere quod pater omnia operatur per filium
id est per sapientiam que filio appropriatur. Quarto
dico quod hec tertia omnia per ipsum facta sunt declaratur
in libro Summa de creaturis (?) ubi tertio
sequitur ubi notandum quod omne agens per
intellectum oportet quod prius precipiat in sua sapi-
entia quod fit aliquid non agit sed procedit prius
conceptus cum ergo deus sit agens per intellectum
oportet quod prius precipiat quidquid ab eo fit
et sic non agit nisi per conceptum sui intellectus qui
est verbum et hoc dicit evangelista omnia per ipsum
facta sunt in quo tamen hec propositio per denotat
formalitatem in verbo ut in emanatione verbi
in creaturis quod ipsa creatura non emanat
ab ipso deo nisi per intellectum emanatione verbi
in deo sicut arca in mente non emanat
ab artifice nisi per intellectam compositionem arche
in mente artificis. Sexto sequitur argumentum
et sic eodem modo patet solutio quod verbum et spiritus
sanctus non parte sunt infinita omnia sed magis parte super
omnia et per quem non sunt infinita facta sed magis super
facta que fecerunt omnia. Nonum est quod excluditur
error Origenis qui posuit quod
pater fecit omnia per verbum sicut maior per mino-
rem ut enim ostensum est hec propositio per nullam
minorationem ostendit in verbo sed solum subauc-
toritatem. Excluditur etiam error illorum qui
ponebant spiritum sanctum esse creaturam supra
rationem ex libris istis ut enim dicebant
si per verbum facta sunt omnia sequitur quod spiritus
sanctus sit factus. Quod autem hoc argumentum
non valeat patet per iam dicta supra. Nam
ista omnia non continentur pater nec filius nec
spiritus sanctus. Item tamen dicitur et sine ipso factum
est nihil. Postquam ostensum est quod verbum est
principium sufficiens hic ostendi debet quod est principium
in defectu. Decimum est evidentia notandum
est quod hec tertia et sine ipso factum est nihil

intus meis pr. introduci. ipso quod introducar ad ostendendum potentiam et aliorum agentiam differentem vel et dicit n. etiam quod omnia per librum facta sunt. ex quo posset aliquis suspicari quod liber ita se habet magis sicut se habet alia agentia quod excludit evangelista. alia n. agentia sicut artifices etiam respiciunt sua facta dum sunt in fieri non autem aspiciunt ea post suo facto esse. domum n. medius artifice qui ad sui fieri sed tamen post persistit in suo facto esse sine influentia artificis. unde n. est necesse quod deficiente artifice deficiat domus. post domus potest esse in suo esse sine artifice. liber autem non solum aspicit facta quantum ad fieri sed etiam quantum ad factum esse. quia non potest permanere in facto esse sine influentia. liber quia liber sicut omnia producit ita omnia conservat in facto esse. et hoc attendens evangelista dixit. et sine ipso factum est nichil. q. d. ita dicit est in proposito. ita quod omnia facta sunt per ipsum et sic omnia dependent a libro quantum ad fieri dependent etiam quantum ad factum esse quod non factum est. i. nulla res permanet in facto esse sine ipso. i. sine influentia ipsius. ipse n. habet omnia. s. conservando. et introducitur post primum. etiam ad ostendendum patris et libri in distinctam operationem quod pater non operatur sine filio nec filius sine patre. dicit n. etiam quod omnia per ipsum librum facta sunt. ex quo posset aliquis suspicari quod pater habet talitatem excludentem quam suspicationem tollit evangelista dicens et sine ipso factum est nichil. q. d. ita librum fecit omnia quod tamen eadem omnia pater fecit cum eo. ipse est n. dicit sine eo quod dicit non ipse solus fecit omnia sed ipse et aliquis est per quem omnia facta sunt. ipsa n. supra dixit pater ut ex eo. s. cum patre eadem tanta operatur. post. pt. h. etiam introduci ad exprimendum tamen libri universalitatem causalitatis. libri

auctoritatis. et quod quanto potentior superior causa universalior et generalior et maioris causalitatis. si autem ita est quod causa superior sit potentior universalissima et maioris ambitus potest. autem libri est potentia suprema. et per quam est universalissima et maioris ambitus. et hoc voluit intelligere evangelista quando dixit et sine ipso factum est nichil. dicit n. etiam in proposito etiam quod omnia per ipsum librum facta sunt. posset autem aliquis suspicari quod hoc non quia per ipsum facta sunt solum sunt entia corporalia de quibus dicitur est in principio. Tamen in principio c. d. et b. quod excludens evangelista dixit et sine ipso factum est nichil. i. nichil est factum sine sit corporale sine spirituale quod non sit factum per librum. et ideo post introduci h. etiam ad ostendendum ipsius ipsius sui in tantum entis. factum n. dicit in proposito etiam quod omnia per librum facta sunt. posset autem aliquis nobilius accipere quod spiritus sanctus factus est per librum. hoc autem excludit evangelista per hoc tamen quod ut hoc excludat dicit sic preductum est. sine ipso factum est nichil quod factum est. dicit maius sequens etiam in principio dicitur est. dicit quidem sequens hunc sermo sic legit tamen omnia per ipsum facta sunt et sine ipso factum est nichil quod factum est. et ita quod sequitur sit sermone dicitur ab ea que deinceps est. dictione incipe que dicit. In ipso vita erat ac si diceret evangelista nichil quod est factum i. nichil stabilium est factum sine eo i. sine libro. dicit autem dicendo intelligens omnia facta et excipit spiritum sanctum qui non est factus. In qua dicitur est quod quod dicitur est ab evangelista et sine ipso factum est nichil. quidam plures intelligunt per nichil magis bonum etc. et hoc quod quidem post quod dicitur quidam de natura boni sic aiunt non sunt audienda declamata bonum quod non hoc loco aliquid esse putant quod ipsum nichil in fine sine positum est nec intelligunt nichil in esse

Quia cr[e]atio non conveniat secundum materiam vel
quia contraria et causa est institutum in magis pratum p[ri]m[o]

Vos dicitur sine ipso nichil est factum an
sine ipso factum est nichil. Notandum est secundum
aug[ustinum] super Jo[hannem] quod dictum est sine ipso factum
est nichil. per nichil potest intelligi peccatum quod autem est
peccatum licet omnia facta sint per verbum tamen nichil
id est peccatum factum est sine ipso verbo quod sola causa
peccatum est. Quod autem peccatum sit nichil
probatur quia nichil est privatio boni et eo quod dicitur
hec boni ymaginabimur. non suo modo
in peccato sicut in privacionibus contrariis
... sicut cecitatis est privatio visus
non in ... sed in ea potentia quia
apta nata est videre sicut in oculo
ita et peccatum est privatio et est privatio
est nichil. Unde aug[ustinus] ubi supra peccatum
nichil est et nichil fiunt homines cum peccant
Ro[manos] autem hec dicta aug[ustini] potest esse quasi
homines peccando deficiunt ab ente bo
no. quia peccatum non est nisi defectus boni
quod autem deficit ab ente quod bo
num et ens convertuntur. Unde dicitur
deficiunt ab ente et appropinquant ad
nichil quia nichil et ens opponuntur
ut patet. Dicitur quod homines cum peccant licet
ad sine in esse non tamen nec sunt mere
nichil. Notandum est etiam quod secundum eundem aug[ustinum]
sic peccatum est factum sine verbo ita et ydolum
secundum aptitudinem ydolum nichil est. Unde aug[ustinus]
ydolum non est per verbum factum hoc quidem
ydolum quandam formam humanam sed ipse homo
per verbum factus est. Nam forma hominis in
ydolo non per ipsum verbum facta est.

Quod factum est in ipso vita
erat. Postquam ostensum est quod verbum
est principium sufficiens rerum factarum, postea etiam osten
sum est quod principium in defectibus, hic ostendit
evangelista quod est principium vita sanctialia procedens
ad cognicionem. Notandum est quod hec dicitur
quod factum est in ipso vita erat multis
modis potest introduci. Primo ut in
troducatur ad ostendendum ipsius verbi
equalitatem procedendi ubi adhuc ostensum
est quod agencia per naturam et corrumpentia
non ita agunt quod non procedunt effectum
Ignis non generat ignem et ita generat quod non
procedit ignem genitum. Agencia autem
per intellectum agunt procedendo quod agunt
per conceptum. Cum ergo verbum sit agens per
intellectum est agens procedens et hoc est
quod voluit dicere evangelista quasi dicat ita facta
sunt omnia per verbum et ita sunt facta quod antequam
fierent vivebant in verbo. Vivebant
dico quia intelligebantur et procedebant
a verbo. Intellectum non est quidem
vivere et est infimus gradus vite. Viv
sentire est quidam vivere sed intellectus
est summus gradus vite et talis gradus
est in deo. Ex quo continue intelligit
se ipsum et omnia alia. Ex hoc dicit quod in
telligere omnia alia scilicet quod sit agens omnia
procedens. Secundo potest hec etiam intro
duci. Quod factum est in ipso vita erat
ad ostendendum ipsius verbi immutabilem
disposicionem non erat quod omnia facta sunt
per verbum ex quo deus possit esse suspicari
quod verbum erat mutatum. Quia in primo
non fecit et postea in tempore fecit. Unde
quod sit mutatum. Hanc suspicionem
volens excludere evangelista dixit quod
factum est in ipso vita erat, ac si dicat
non subito venit in mentem verbi ut
vellet facere omnia sed ab eterno disposuit
omnia facere et quia disposuit omnia vive
bant sicut omnia artificiata ~~vivebat~~
vivunt in mente artificis. De hac
exposicione hoc dicit sic dicit aug[ustinus]
Quare evangelista vere et temere dixit factum
per verbum nequis forte crederet mu
tabilem eius voluntatem quod subito vel
let facere creaturam quam ab eterno numquam.

Numen et intellectus modus vegetativus non et
quod est vivere

2°

fuisset et ideo deus creavit statim quando
creavit in tempore secundum mensuram tantum sapientie
quam et quos creaturas sibi fuisse disponitur
Sed aut quia melius videamus non est
si deus fieret de non intelligente in-
telligens vel de non disponente dis-
ponens quod ab eterno non disposuisset
et postea disposuisset in tempore necesse muta-
tionem. Sed non mutabit sicut de non
volente fiet volens et ideo sicut est
quod disponere et intelligere et velle modo
dicunt actum intellectus non transeuntem
in exteriorem materiam quod ut dictum est ipso
intelligere intelligendi et velle sunt actus
manentes in agente et quia ma-
nent in agente ideo non potest esse suc-
cessio et variatio intellectus immutabilibus
actibus sine mutatione agentis et sic
deus non potest fieri de non intelligente in-
telligens vel de nolente volens
sine mutatione sui. Sed tamen sicut de non
creante creans sine sui mutatione.
et ideo hoc est quod creare est actus transiens
in exteriorem operatum quod est creatura. et ideo tota
mutatio est ex parte creabilis et non ex par-
te creantis est enim a dicendi quod illo potest
advenire aliter mutatione alicuius sine
mutatione sui. Creatio autem in creante
vero dicit relationem creatoris ad creaturam et ideo
potest pervenire per solam mutationem creabilis
Et ideo potest hoc etiam introduci quod factum est
in ipso vita erat. Ad cuius evidentiam in ipso
duplicem existendi modum dicto augustinus
cuius non est quod secundum augustinum super iohan-
nem propter hoc etiam sic ita punctuat quod factum est
in ipso vita erat sic punctuantur. Sed ita
punctualiter sequitur quod omnia vivunt quod
autem sequatur probat sic augustinus hoc sunt
punctuatur omne quod factum est in ipso verbo
est vita et per consequens vivit sed omnia facta sunt

in ipso libro quod dictum est ad david omnia
in sapientia fecisti. Sapientia autem est ipsum verbum
ergo omnia vivunt et sic lapis vivit quod est in
principio. Sed ergo hoc impossibile non sequatur
ideo secundum augustinum non sic punctuandum quod factum est
in ipso vita erat. quod dicendum contra sic puncta-
to quod factum est non oportet quod vivat in se at
lapis vivens cum sic factus sed tamen vivit secundum
verbum ex quo innuit quod res facte habent dupli-
cem modum existendi. Unum modum existendi
habent in effectu secundum quod sunt in se ipsis et sic
quedam vivunt. Aliud non etiam modo
existendi habent in verbo et in conceptu sive
artificis in quo conceptu omnia vivunt. De
hoc duplici modo existendi sic loquitur augustinus super
iohannem omnium per super ponens exemplum
de duplici existentia sic dicens archa
in arte quod non secundum illa invisibilis
est in opere visibilis erit. Arca facta est ar-
cha in opere numquid desistit esse in arte
quod non secundum illa in opere et facta et illa
manet que in arte est. Nam potest illa
archa putrescere et iterum ex illa quam in ar-
te est alia fabricari archa in opere non
est vita archa in arte est vita quia vivit
anima artificis ubi sunt ista omnia antequam
proferantur in opere. Sic ergo quod intelligitur Ubi
est duplex modus essendi aliter potest poni
et quod omnia sunt in verbo vitaliter taliter et
uniformiter que tamen sunt in se ipsis et potest
dicere sicut philosophus habere et similitudinem
in scriptura dicta est que tamen in similitudinibus seu
bus simul continentur multa etiam igitur
in se in genere artificis verum sunt in se
etiam nullus vel in verbo punctus unum
subsistit et per eundem modum facta que
sunt dicta nisi unum sunt in verbo in quo
vivunt. Sed ideo potest introduci hoc etiam
ad evidentiam nunc spiritualis unificationis
actuum. Ad cuius evidentiam notandum est quod
dicimus et essentie. Sed non est impossibile
quod alium modum essendi habeant res verbi vitam in verbo
et in se ipsis

q[uod] h[ec] c[ir]ca p[ri]n[cipium] h[un]c modu[m] i[s]ta e[x]ponat
s[ecundu]m illa q[ue] dicit ap[osto]l[u]s .1. ad Cor[inthios]. de
xp[ist]o. Qui f[ac]t[us] est nobis sapi[enti]a a d[e]o
[et] iusti[cia] [et]c. ¶ Secu[n]d[u]m .n. e[st] q[uod] xp[ist]us fuit
s[em]p[er] sapi[enti]a in se. t[ame]n f[ac]t[us] est nob[is] sapi[enti]a
in t[em]p[o]re eo q[uod] facit nos sap[er]e. ¶ Sic
n[on] vita erat in v[er]bo ab et[er]no tu[n]c
f[ac]t[us] est nobis vita in t[em]p[o]re qu[an]do nos
sp[irit]ualit[er] vivificavit. ¶ Et sic legat[ur]
l[itte]ra: vita erat in ip[s]o verbo q[uod] f[a]c[tu]m e[st]
nobis / f[a]c[tu]m est .n. nobis q[ua]n[do] nos vi
vificavit. ¶ Nota[n]d[um] e[st] q[uod] h[ec] c[ir]ca q[uod] f[a]c[tu]m
est in ip[s]o vita erat. p[otes]t aliter legi
q[uod] h[oc] f[a]c[tu]m referatur ad h[uman]itate[m] xp[ist]i
s[ecundu]m ip[s]o .n. fuerit dic[tu]m n[on] dicat h[uman]ita[s]
d[iv]ina n[on] fuit f[ac]ta. s[ed] h[uman]ita[s] sic [et] t[ame]n
est s[e]c[un]d[u]m ... / q[uod] f[a]c[tu]m est in ip[s]o v[er]bo
.s. q[uod] f[a]c[tu]m est caro vita erat .s. redemp[tion]is
[et] s[ecundu]m h[un]c modu[m] legendi est l[itte]ra
tex[tus] q[uod] in ~~...~~ d[omi]n[u]m ut s[ecundu]m no[ta]t[ur]
incarnati h[uman]itas cu[m] d[icitur] q[uod] f[a]c[tu]m e[st]
in ip[s]o s[ecundu]m no[ta]t[ur] incarnac[i]o[n]is vitalitas
cu[m] d[icitur] vita erat. ¶ Q[ua]ntu[m] ad p[ri]mu[m]
no[tandu]m est q[uod] t[ri]pl[ex] fuit h[uman]itas xp[ist]i p[ri]ma
in incarnac[i]o[n]e s[ecund]a in co[n]v[er]sac[i]o[n]e t[er]cia
in passione. ¶ P[ri]ma d[i]c[it]ur h[oc] s[ecundu]m
ip[su]m d[i]c[itu]r p[er] se[m]p[er] se legi subiec[it] p[er]
t[er]cia illata iniuria pacient[er] recipe[re]
de p[ri]ma d[i]c[tu]m est in Jo[hanne] .1. v[er]bu[m] caro f[a]c[tu]m e[st]
de 2a ad Gal. f[a]c[tu]m ex m[u]l[ier]e f[a]c[tu]m sub le
ge / de t[er]cia luc[e] xxij° f[ac]t[us] e[st] in ago
nia prolixius orabat. ¶ Q[ua]ntu[m] ad s[e]c[un]d[u]m
e[st] n[otandu]m q[uod] ... vitalitas cu[m] dicit[ur]
vita erat. ¶ Notand[um] e[st] q[uod] h[ec] xp[istu]s fuit
cu[m] ... vite victoris p[er] gr[ati]am fuit
cu[m] ... exterioris vite p[er] co[n]versac[i]o[n]em
s[an]c[t]am. ¶ Fuit t[ame]n finalis vite superioris
p[er] gl[ori]am. ¶ De p[ri]mo p[otes]t accipi id q[uod]
d[i]c[tu]m est ad Cor[inthios] .1. f[ac]t[us] est p[ri]mus
adam in a[n]i[m]am viventem. ¶ De s[ecund]o aute[m]

adam in sp[iritu]m vivificante[m]. ¶ De s[ecund]o d[icitu]r
l[ibr]o ... ¶ Erit vita tua p[ro]ced[en]s
ante te. ¶ De t[er]cio Joh[ann]es ... sim[i]l[iter]
d[icit]. s[ecun]d[u]m eu[m] h[ec] est vita dei [et] vita
et[er]na. de h[oc] t[ame]n dicit. Et vita erat
lux ho[minum] / ¶ Ubi s[ecundu]m o[rd]i[n]e[m] est q[uod] lib[er]u[m]
est o[mn]i ... ¶ Sic o[mni]u[m] q[ue] e[st] alijs
... [et] duo facit ...
q[uod] s[ecund]o o[mni]u[m] q[uod] lib[er]u[m] est ... alijs ...
... lux p[ri]ncipata. ¶ De s[ecund]o o[mni]u[m] q[uod]
...est lux p[ri]ncip[al]is que est lux in
... .i. Et lux in tenebris. ¶ Q[ua]ntu[m]
ergo ad p[ri]mu[m] dicit [et] vita .s. iam
... erat lux ho[minum] .i. p[ri]nc[ipal]is ...
ad ... erudiat. ¶ Nota[n]d[um] e[st] q[uod]
h[ec] c[ir]ca s[ecund]o introducit[ur] ad ...
... ¶ Na[m] entia q[uo]d[am]
credunt s[e]c[undu]m ... q[ue]dam .n. s[unt] [et]
n[on] t[ame]n vivunt. [et] h[ec] tenent infimu[m]
gradu[m] in entib[us]. ¶ Q[ue]da[m] s[unt] [et] vivunt
n[on] t[ame]n intelligunt. [et] h[ec] tenent me
diu[m] gradu[m] in entibus. ¶ Q[ue]da[m] s[unt]
[et] vivunt [et] intelligunt. [et] h[ec] tenent
supremu[m] gradu[m] in entib[us]. ¶ Sic intellectua
lia etia[m] sunt multi gradus [et] supremu[m] intellectualia
gradu[m] an[te] intellectualia tenet deus
[et] h[un]c gradu[m] ... Joh[ann]es
q[ui] dixit. Et vita erat lux ho[minum]
q[uasi] d[iceret]. lib[er]u[m] n[on] solu[m] est in essencia q[uod]
d[i]c[tu]m est. lib[er]u[m] erat ... non solu[m]
est in vivencia q[uod] d[i]c[tu]m est q[uod] f[a]c[tu]m
est ... in ip[s]o vita erat. s[ed] e[st] in
... est intellec[tu]a[li]s
p[er] ... p[ri]ncipata ab o[mn]i ...
q[uod] u[e]l vita sibi est q[ue]dam lux ho[minum]
.i. est q[ue]dam lux intellectu[alis] p[ri]nc[ipal]is ...
... ut accipia[n]t ho[mines] ... ho[minum].
¶ Nota[n]d[um] est t[ame]n q[uod] ip[s]am lucem s[ecundu]m ...
... de ... sup[er]
Jo[hannem]. ¶ Et ip[s]a vita illuminat ho[mines]

no pectora qr no sunt volentes mentes
que possint videre sapientiam. Secundo modo
potest intelligi quod vita erat lux hominum
participative ut mentem dicamus hominis
illuminari in quantum participant luce intelle-
ctuali que nos illustrat ut speculum
nostrum et diligit ut vere operemur. De qua
participatione dictum est etiam ps. Signatum
est super nos lumen vultus tui domine.
Hanc etiam participationem aliquando vocat Augustinus
connexionem inter mentes nostras et ro-
nes eternas. Unde sic ait in libro de vera [?]
mali. Quam anima sit dominus ex quibus
pendet connexa rationibus tu dicat sic me-
lius facit quod ubi sit verum dicat et videt
quod dicit in illis quibus connexa est rationibus
videt. Aliquando autem Augustinus vocat participationem
huius lucis irradiationem super eternas nostras
in qua videmus omne verum. Unde Augustinus
sic dicit primo confessionum Si ambo videmus
verum esse quod dicis et ambo videmus esse
verum illud quod dico ubi quoso videmus. Nec
ego in te nec tu in me sed ambo
videmus in ipsa que super mentes
nostras est incommutabili veritate. Tertio ita
Et vita erat lux hominum potest manuduci
ad quandam hominis dignitatem. Ad cuius evidenciam
notandum est quod licet omnia entia participent
ens primum diversimode quedam enim participant
participatione entis et viventis quedam
participatione entis et viventis et intelligen-
tis et hoc modo participat homo in quo omnis
eius dignitas. Dicit sic ymaginem quod omnia
entia sunt entia per ens primum et omnia
viva sunt vitalitatem per vitam primam
et res intelligunt participatione intellectualium
per quod intellectualem creati conformia
lucem. Dicitur ideo quod intellectualis
lux dicitur. Ideo hoc dictum est quia lux est
vis manifestativa est enim quod manifestat. In

Hunc manifestatur quod cuius per intellectualem
nobis manifestatur intelligibilia. Ideo ipsa in-
tellectualis dicitur lux. Unde philosophus iii° de anima
intellectum agentem vocat lucem intellectualem
[?] quod sicut se habet lux exterior ad mani-
festationem colorum ita se habet intellectualis
melior ad manifestationem intellectualium propter quod manifes-
ta intellectualis dicitur lux. Tertio tamen
dicit Et lux in tenebris lucet et tenebre eam
non comprehenderunt. Quod est dicere quod licet hec
lux sit participata tamen est incomprehensa. Et autem
est sensus huius quod licet lux participetur ab
hominibus qui de se sunt tenebre sed lucem
participantes tamen homines non comprehendunt
hanc lucem id est non totum attingunt
quia ens per participationem non attingit totaliter
entis per essentiam quia eius ens per essentiam
excedit participatum. Ad huius autem evidenciam
notandum est quod sic ita et lux in tenebris lucet
prima vita in modum debilitatis [?] vel de
infinitate. Intelligendum enim secundum Origenem
quod sicut se habet aer ad lucem solis ita
se habet natura nostra ad lucem primam intellectualem.
Sicut ergo aer de se tenebrosus est sed
participat lucem solis ita natura nostra de se
tenebrosa est sed participat quandam lucem
intellectualem. Origenes in omelia sicut
aer per se in se ipsum non lux sed tenebris
nubilo in incipatam ita ipsa natura nostra
in se ipsum considerata quedam tenebrosa
substantia est capax ac particeps lucis
sapientie. Et secundum hoc est sensus huius Lux in
tenebris lucet .i. lux lucet .i. in nobis
qui tamen nobis relicti sumus tenebre.
Vel sic ita lux in tenebris lucet. Dicitur
[?] ipsius lucis prime potentialitatem
lux enim prima quia est prius in nobis
licet in nobis eam non comprehendat. Unde
Augustinus super Io. In ea prima sic dicit
sicut lux tenebris relictis posita in spiritu prius est

illi sol sed ipse soli absens est. Dic
cus stultus cus iniquus cus impius
cuius est corde ponere sapientia que sa
pientia non est absens illi sed ipse absens
est ab illa. Secundum hoc est sensus huius
quod lux idest sapientia summa dei sol lucet
in tenebris quia dei sapientia presens est
tamen tenebre eam non comprehendunt quia
multos stultos qui sunt tenebra deo
luci absens est. Tertio sic dicta est
lux in tenebris lucet declarat ad
veniens verbi. Verbi nomen est quod omnino
deum ab illo verbo. Et vita erat lux
hominum potest intelligi de fluxu luminis
naturalis de quo influxu satis dictum est
Secundo potest intelligi de influxu gratie factae
nobis per Christum et tunc continuatur ita verba
lux dictum est de creatione rerum per verbum
quod dictum est omnia per ipsum facta sunt. Hic dicit
de restauracione hominis per Christum et hoc
est quod dicit vita verbi erat lux hominum
quia per verbum incarnatum que in homine
vita gratie et lux sapientie. Hec autem
lux facta per ipsum lucebat in tenebris
idest in mentibus hominum peccantium et errantium et
tenebre eam non comprehenderunt idest errores
eorum lucem magna obnubilare
non potuerunt. Sexto est secundum Augustinum civitatem
dei. Hoc initium sancti evangelii Johannis erat
libri et sicut quidam platonicus aureis
literis conscribendum et per omnes ecclesias in
locis eminentissimis proponendum esse
dicebat. Idem etiam Augustinus in libro confessionum
recitat de quodam philosopho qui
fecit librum qui dicitur verbum perfectum in quo
sic ait. Hic est filius benedicti dei et
bone voluntatis qui humano ore enarra
ri non potest.

Fuit homo missus a deo. Postquam egit
evangelista de verbo, hic agit de uo
ce

manifestante verbum que vox Johannes
fuit missus a deo ad ubi manifestandum
et dicit quod primo ponitur Johannis missio
secundo eius vox manifestativa. Secundo ponitur huius
vocis a verbo distinctio. Non erat ille
lux. Tertio ponitur verbi manifestati per vocem
conditio ubi Erat lux vera. Primo igitur
ponitur personae missio cum notatur natura
cum dicitur Fuit homo non angelus. Et per hoc
excluditur error illorum qui ponebant
Johannem fuisse angelum. Propter id quod scriptum
est de eo. Ecce mitto angelum meum ante
faciem meam. Dicitur enim Johannes angelus
non natura sed officio. Cum etiam personae non
nominantur, tum dicitur missus a deo non
a seipso. Jeremias ad Romanos x. Quomodo predi
cabunt nisi mittantur. Qui enim a seipsis
mittuntur non a deo non dominum sed
sua querunt. Hic est quod dictum est ii ad Corin.
iiii. Non enim predicamus nosmetipsos
sed Jhesum Christum. Cum etiam personae nomen no
tatur dicitur Johannes. Johannes enim gratia dei
ipse enim gratia novi testamenti. Secundo mundo ma
nifestavit Johannes in quo tum donatum est
quod per gratiam dei donatum est illi non
solum preire regem regum sed etiam baptizare
eum. Etiam personae ponitur officium. Hic venit
in testimonium. Venit enim Johannes ut diceret
testificatur quod veritati testimonium dedit ut
veritatis propagator. Quod veritate dilata
vit ut veritatis propugnator quod pro
veritate mortuus est. Et dicit ponitur in vo
ce tamen quod Fuit homo missus a deo
Notandum est enim quod Johannes venit ad docendum
Et hoc aut quod deus verbum docuerat. Secundo
quod sit in docente congruitas. Secundo requiritur
quod sit in doctrina veritas. Tertio requiritur quod sit
in doctore caritas. Quarto requiritur quod sit in do
cente bonitas. Quinto requiritur quod sit in doctrina
copiose utilitas. Congruitas

em
[illegible] ... [illegible]

expte docentis no^{t} cu di^{r} fuit hō
gniuū est n^{o} q hō mutat^{z} ad hōi^{es}
p q^{r} homines magis afficiat/ vn ad hebr^{os} dic^{o}
q dr q lex sacerdotes ostituit hoies
infirmi^{ta}tē hntes/ et no q sedm
aug sup Johanem/ q hō mitti^{t} ut
p hoiem muctat plusq hō/ vn sic
ait aug xpt sic eat hō. ut i illo.
lateret deus/ ⁊ io cu illu missus e in gō
hō/ p cuius testi^{o} muenet plusq
2^{a} hō/ 2° dico q mdoc^{tia} dz esse vitas
⁊ h no^{t} mdoctina Johis/ cu dr missus
missus n fuit a vitate p que me
cui no p^{t} vn/ Ep̄os missus e Johes
⁊ io nichil illos que ab illo dni
tua^{m} de episcima/ no or. lo^{r} que
p^{t} eis cuꝫ que mittentis or lo^{r}
⁊ io dul^{is} nuncupacō est i ipsa di
cnē/ Ecce e^{o} mitto an me/ Verum
3^{a} n.cnl^{r} est n.gpli dicē/ Tercio dico q
mdocente di^{r} e benignitas ⁊ boni
tas exqua loi^{e} mōq uelit dicē.
Pars n eet docentē sicut h extor^{e}
que est sui diffusiua uelit sciaz de
fide ⁊ h bonitas no^{t} mdoctore nro
cu dr eat Johes/ Johes n mterp^{r}
R meno est g^{a} ⁊ bonitas/ Tercio dico
q doctina dz ee vtilitas ⁊ h no^{t} cu
dr hic uenit dat n e doc^{ua}/ que
ordinatur ad testificandū de salua
tore/ Sed notadū est q ead^{m} in
hoc testio ea tangit/ p^{o} n tangit
testio^{z} ncc^{am}/ cu d^{r} hic ue^{t} mtestio
nm/ q d/ tua^{r} infirmitas testio m
digebat/ et io hic ue^{t} mtestio^{m}/ Res
n q^{r} testificabatur de se testio non
mdigebat q h res lum eat lum
ante no sctū est maifestū de se s
e io m ipse ad alia/ Sed^{o} tangit eadm
testio^{z} vtilitate cu dicit/ ut testiom

phibet de lumē ut n. dem e lume
e io mai^{a} se ⁊ alia/ Io at mai^{a} se
⁊ alia ide e q vitas p ecuaz certū
est aute q in du^{e} p ecu^{az} ulla p^{t}
ce feliitas/ licet n. ceps p pacto^{z} poss
fieri felix/ q ceps pacipat vitate mde
vitas p ecuaia ullam p^{t} recipe
feliitate/ In lume ergo ulla p^{t} ee feli
tas/ Sm ergo ead^{m} testiom mag^{e}
vtili^{am} cu dixit ut omes crederent
p illu/ vtile n testiom est q ordmat
ad mtroducendaz fidem mcordib;
hoium/ p q^{r} fidem membr^{r} capiti m
corpantur/ et no q nobili dixit ut
omes crederent p illu ⁊ no dixit ut c
crederent in illu/ q solu e dem uale
des hō qui ofidit in hoie/ Notād est q
qt vbu fuit hō missus ad cuius nom
eat Jo/ possz n. bonū thenum festo sa
Johis vbi p^{o} ɔmendatur ls Johes
a benig^{tis} affluencia/ cu dr hō hō
n s psorz diffi^{z} est aut mansuetu
n/ In cuius signu no dedit n hoi mag
cornua sicut dne ⁊ thauri/ nec ma
gnos dentes sicut apes/ nec dencium
sic spnetib;/ ut dixit hō ulli noce
ut dici pot q hō est codicis nobiliorz
q hō est diffsa crature sicut diffsu
sicut illam mc naces mlic no s^{z}
m Jo. bap./ Sed^{o} hō e r^{om} aliorz aialiu
ɔdicionis limpidior/ vn sic ⁊ Johes
clarissime ⁊ limpidissime xpm cognouit
p^{ter} q^{r} oytorz dr plusq ppha/ Tercio
hō r^{o} aliorz aialiu est pulcriu^{ms}
ɔnusitiōis depulari^{er} Johnes ⁊
sic^{te} eius satis pz cu exutro matris
sue fuit repletus spu sco/ Sed^{o} ɔme
datur ls Johes ab auctis emiden^{tia}
qn dicit^{r} missus a deo/ Ecco n dem e
in malach/ Ecce e^{o} mitto an meū

dant n. officium est s bonum dyonisius illumina
re purgare perficere sit et beatus Joh illuminat
mentes hominum eruditione veridica
purgavit affectus reprehensione auctoritatis
perfecit effectus i. perfectos esse docuit expe-
rientia sive passione invicta. Racio quidam beatus
Jo. a famositatis eminentia cum dicitur tu
non es . . . in inscriptura nostra fama
ponitur. Secundo quidam a scientie hum-
danitatis cum de Johanne et hoc propter nomen in
expositione de qua iam satis dictum est. Se-
inde cum dicitur Non erat ille lux propter quod
dixit ewangelista de veritatis missione que
nox fuit Johannes in parte i. dicit
de notis verbo distinctoris dicit. Ubi scit
Joh sit missus non erat lux i. non erat
ipsum verbum quod erat lux sed venit ut testi-
monium perhiberet de lumine q. d. Joh non erat verbum
sed testificabatur de verbo. Nota quod sedum
Crisostomum ewangelista introducit hic ad obvi-
andum fratris suspicioni que posset oriri quia
dicitur apud nos n. ille qui testatur maior
est vi. illo cuius testimonium perhibet et dignior
or fide. et sit sed hoc posset fieri videri ali-
cui quod Johannes esset dignior Christo cui tes-
timonium perhibet. Hanc suspicionem removens
ewangelista dixit de Johanne Non erat ille
lux q. d. Jo. non reddidit testimonium verbo
quia maior sit quam notior. Lex n. omnis
testimonium reddit de verbo meritis. Et sic
tamen non sequitur quod sit dignior sed quod sit nobis
notior. Tercio queritur hic de verbis Joh possit
dici a. ni. lux ad hoc vult theophilus
quod Johannes et quibus alius sanctus potest dici
lux sine articulo. Solus autem deus dicitur
lux cum articulo. Possumus tamen dicere ma-
nifestius quod solus deus dicitur lux per essentiam Joh
autem et ceteri dicuntur et propius lucidus
vel luminosus quam dicatur lux. Cum n. dico
lucem dico ipsum fortitatem . . .

Et nota quod sicut in hiis inferioribus corpus
irradiatum et illuminatum aliud est nobis
notius quam ipsa lux propter debili-
tatem visus nostri. Ita Johannes irradiatus et
illuminatus fuit nobis notior verbo ideo
propter ipsum devenimus in verbum. Unde Augustinus super
Johannem plerosque fit ut in aliquo corpore irradi-
ato cognoscatur ortum esse solem quem oculis
videre non possumus quia qui sauciatos habent
oculos ydonei sunt videre pariete illumina-
tum et non ipsum solem. Sic et ad quos
venerat Christus minus ydonei erant eum
videre. Radiavit Johannem et per illum
confitentem se illuminatum confitens est illum a quo
illuminatur. Tercio queritur hic de hoc quod dictum
est ut testimonium perhiberet de lumine lumen
n. est res manifesta de se non ergo indiget
testimonio Johannis. Preterea verba et miracula
Christi sufficienter reddebant sibi testimonium. Dicendum
est quod eius modus potest ostendi quod testimonium
prophetarum et Johannis debuit precedere Christum
primo quidem propter ostendendum nobilitatem. Quidem
n. quod deus possit immediate omnia producere et
omnia inferiora producit per medias causas ut
nobilitatem suam cognicia quibus dat virtutes
agendi et quibus relucet sua causalitas
sit et si deus possit immediate illuminare
homines et eos ducere in cognitionem suam tamen
decuit ut nobiliores aliquos homines ita
quod per eos tamquam per medios inferiori
homines reducerentur ad suprema. Ideo
hoc verbum testem habuit Johannem et prophetas
ad cuius doctrinam nostrum inferiorum quod per lucernam
devenimus in lumen. Unde Augustinus super
Johannem. Tam infirmi sumus
ut per lucernam quaeramus diem quia lucerna
dictus est ipse Johannes domino dicente ille
erat lucerna ardens et lucens. Secunda racio
maior debuit verbum per Johannem et
prophetas propter testimonium multiplicatum homines

n. sunt diuise ydiomate et diuisione dis-
positi ut ad cognitionem diuinitatis perducantur.
Secunda namque magis ad cognitionem diuinitatis
perducuntur per signa et miracula. Secunda
vero magis per sapientiam. Iudei enim signa
querunt, greci autem sapientiam. Deus autem
omnibus condescendens volens non solum
per miracula sed etiam per sapientiam se declarare

Erat lux quam mathematicus voluit.
vera et cetera. Postquam ewangelista de-
scripsit mundi conditionem et verbum hic ponit ipsius
verbi conditionem et gradum et quam facit quod hoc
ponit ipsius verbi gradum. Secundo ponit ipsius
verbi aduentum ibi In propria venit. Tertio
ponit ipsius aduenientis dispositionem
ibi et sui eum non receperunt. Quarto ponit
aduentus fructum ibi Quotquot autem. Quinto
ponit aduentus modum ibi Et verbum
caro factum est. Primo ergo ponit verbi
gradum et causam facit sed quod ponit eius gradum in
verbo. Secundo gradus eius est quod ipsum
verbum est lux essentialis. Tertio gradus
eius est quod ipsum est lux vniuersalis.
Tertius gradus eius est quod ipsum est lux
talis. Quantum ad primum gradum dicit
ewangelista Erat lux vera et cetera. Vbi
hic ponit in essentialitatem. Ad cuius
euidentiam notandum est quod essentiale accipitur
duobus modis. Vno modo non essentiale dicitur
quod est accidentale ita quod per essentiam
tale est quod non accidentaliter tale.
Secundo essentiale dicitur quod participatur
et tunc dicitur hoc est essentialiter tale quod
est quod dicitur hoc non participatiue tale et
sic hic mouetur ens per essentiam dicitur
dicitur quod ens participatum et hoc modo
accipitur hic cum dicitur hic erat lux vera
quasi dicit verbum erat lux per essentiam et non
participatione. Notandum est quod in Christo fuit
lux nec quantum ad diuinitatem et hec lux

dicitur lux vera quod nulli permixta possi-
bilitati. Omnis enim creatura quantum est de ratione
sue possibilitatis tamen recedit a luce et tamen
accedit ad tenebras quod tenebrarum
ideo non esse veri dei. Deus autem quod ex-
cludit omnem naturam possibilitatis excludit omnem
rationem tenebre et ideo dicitur lux vera unde
prima Johannis primo Deus lux est et tenebre in
eo non sunt ulle. Secundo in Christo fuit lux
que quantum ad humanitatem et in eo fuit
lux vera quod in eo fuit lux nulla
permixta iniquitate. De hac luce
ipse saluator dicit in Luca. Quamdiu
sum in mundo lux sum mundi. Quantum
ad tertium gradum lucis dicit ewangelista Que
illuminat omnem hominem venientem in hunc
mundum. quasi dicat hec lux non solum est essentialis
sed etiam vniuersalis quod sufficit ad il-
luminandum omnem hominem venientem
in hunc mundum. Ad cuius autem euidentiam
primo notandum est quod hec lux eo ipso quod est
essentialis est vniuersalis. Cuius ratio est quia
ens per essentiam vniuersaliter respicit omne
ens participatum. Est enim essentialis ordo
inter ens participatum et ens per essentiam
quod omne ens participatum deriuatur ab ente
per essentiam. Sicut autem ens per essentiam
eo ipso quod est per essentiam ens habet vniuersa-
lem respectum ita lux per essentiam
habet vniuersalem respectum ad omnem lucem
participatam. Verum ergo dictum est hec lux
eo ipso quod est essentialis est vniuersalis.
Secundo notandum est quod quod dictum est quod hec
lux illuminat omnem hominem potest intelligi
de luce naturali et tunc ipso patens est de
se quod omnis homo habet lucem naturalem sed illud
Jacobi primo est super n. l. et c. d. quicquid
lux deriuatur a prima luce vnde theologus Inter
nobis editus ac nos degens qui nobis
vero nondum dictus lux tradita nobis

a deo. sed quid nunc videntes sermones ob-
scuraverunt. Aliter: hec lux que illuminat
omnem hominem potest intelligi lux gratie quam Christus in
mundum attulit et secundum hunc intellectum videtur
esse dubium quod omnes homines hanc lucem non accipi-
unt. Adhuc tamen dicendum est quod hec lux quantum est de se
omnem hominem illuminat sed quod non illuminet aliquos
hoc est ex malicia eorum. Unde Crisostomus: il-
luminat libere omnem quantum ad eum pertinet. (hominem)
Si autem quidam mentis oculos clauden-
tes huius lucis radios recipere noluerunt,
non a lucis natura obtenebratio est illis sed a
malicia eorum voluntarie privant se ipsos
donis gratie. Aliter potest dici cum dicit illu-
minat omnem hominem sit distributio ac-
commoda ut sit sensus: illuminat omnem
hominem, non quod nullus est homo qui non
illuminetur sed quod nullus nisi ab ipso illuminatur.
Et hec est expositio Augustini. Tercio notandum est quod
dicitur venientem in hunc mundum. Mundus
potest accipi duobus modis. Uno modo pro mundo
sensibili ut in hunc mundum venientes homines non quod pre-
fuerint esse et postea venerint in hunc
mundum, quod si dicere est contra sententiam apostoli ad
Romanos ix°: Cum enim non dum nati essent aut
aliquid egissent boni aut mali. Sed dicuntur
venire in hunc mundum per naturam quam
acceperunt ab exterioribus. Et secundum hunc modum acci-
pitur mundus hec etiam expositio de luce nature. Et
est sensus quod nullus homo accipit lucem veniens in
hunc mundum nisi a luce spirituali. Alio modo accipitur
mundus ut sit dicatur locus pro mundo gratie spirituali
pro mundo morali. Et tunc expositio hec etiam de
luce gratuita ut est sensus: Erat lux
vera, id est lux gratie, illuminat omnem hominem
venientem in hunc mundum virtutum. Unde Augustinus:
non de hiis qui de occultis seminum carnis
in spiritus carnalibus producuntur debemus intelligere
quod illuminat omnem hominem venientem in hunc mun-
dum sed de hiis qui spiritualiter per gratiam

generatione que datur in baptismo in mundum veniunt
invisibilem. Erat itaque vera lux illuminat
que mundum universum. Quantum ad tertiam condi-
tionem lucis sed que dicebat quod hec lux erat lux
talis dicit in littera: In mundo erat et mun-
dus per ipsum factus est. quasi diceret hec lux est talis
quod per ipsum factus est mundus et quod per ipsum
sit per ipsum liberum Verbum est lux factus est mundus
ideo est in mundo sicut causa in effectu. Notandum est
quod sicut Augustinus super Iohannem: aliter enim aliter se habet deus
ad suum effectum et aliter se habet faber crea-
tus ad suam fabricam. Cum enim faber fabricat ar-
cham exterius assidet ad id quod fabricat. Deus
autem infusus mundo fabricat ubi positus
et non recedit ab aliquo sed ubique est presentia
maiestatis. Notandum est quod sicut dicit Origenes
sicut vox mea est effusa libere ita tota terra
est effusa libere Deum et ideo sicut deficit verbo
meo intellectus deficit corpus spiritus ita si deficeret
Deus ubi mundus deficeret totum etiam. Unde
Origenes: Verum non qui locus cessat vox eius
et desinit et evanescit. Sic celestis per-
fecta libere suum locum cessaverit effusus libere
hoc est immensitas alibi condita non sub-
sistet. Quantum autem ad quartum conditionem lucis
sed que dicebat quod hec lux erat lux in-
comprehensibilis in textu: Et mundus eum non
cognovit. quasi diceret hec lux talis fuit
libere quod est lux erat in mundo. nam mun-
dus hoc liberum ut hanc lucem non
cognovit, id est non comprehendit. Est enim diligen-
ter addiscendum quod differentia est inter comprehendere
et apprehendere. Comprehendere enim est undique
apprehendere quantum scilicet res tantum cognoscitur quantum
cognoscibilis est. Licet ergo deus esset in
mundo non tamen comprehendebatur quia per effectus
non poterat comprehendi totaliter tamen quod deus
est. Apprehendere vero est quantum cognoscitur
res secundum exigentiam et capacitatem cognos-
centis et secundum hunc modum deus potest apprehendi

per effectus. secundum quod modi philosophi devenerunt in cognitionem primarum causarum. Notandum est quod sicut in luce spirituali sic debeat inveniri veritas lucis efficacia ut possit movere oculum et lucis presentia eodem modo si lux intelligitur. Debet inveniri veritas lucis efficacia et hanc tangit evangelista cum dicit Erat lux vera. Veritas etiam lucis presentia et hanc tangit evangelista cum dicit In mundo erat. Et tunc est sensus littere aliquibus habent lucem non congruunt. Quod autem non cognoverit hoc non est ex parte lucis quia lux est efficax ad movendum. Est ubi patens quia velut in oculis effectibus defectus est ex parte nostra. Notandum est secundo quod secundum Augustinum super Iohannem omelia ii cum dicitur mundus eum non cognovit per mundum intelliguntur amatores mundi et tunc sensus est secundum eundem Augustinum Quod omnis creatura cognovit preter amatores mundi. Cognovit enim stella quando testimonium de celo dedit. Cognovit mare portando, venti compescendo, terra tremendo. Amatores autem mundi qui dicuntur mundus quia per affectum inhabitant mundum non cognoverunt. Quod autem isti per affectum inhabitent patet. Qui enim non diligunt mundum carne versantur in mundo sed corde inhabitant celum sicut dicit apostolus Nostra conversatio in celis est. Qui autem amant mundum carne et corde versantur in mundo.

In propria venit et cetera. Postquam evangelista posuit ubi [illegible] in parte ista describit ubi adventum dicens In propria venit. Sed contra. Quomodo Christus in propria venit qui ubique est. Ad quod dicendum quod hic adventus designat divinam [illegible] non enim venit per novum locum ita quod venit ad locum ubi prius non fuerat. sed venit per novum effectum scilicet per carnis assumptionem unde Crisostomus ideo venit quia eam que adinvicem est condescensione operatus est. In mundo enim existens non putabatur adesse eo quod non dum cognoscebatur dignatus est induere carnem manifestationem hanc et condescensionem vocat hic evangelista presentiam. Et ideo venit in propria scilicet ad partem mundi omnis creature que dei est per creationem et tunc sensus venit in propria id est in ea que sua erant. Vel venit in propria id est in Iudeam que quodam speciali modo erat sua. Ysaie v Vinea domini exercituum domus Israel est et [illegible] in Iudea deus. Deinde cum dicit Et sui non receperunt eum. Postquam posuit ubi adventum hic ponit ubi despectum dicens Et sui eum non receperunt. Dicuntur autem sui omnes homines quia ab eo formati. Psalmo [illegible] quoniam deus ipse est deus ipse fecit nos et non ipsi nos. Quia ad ymaginem [illegible] insignati. [illegible] Ipsi [illegible] hominis ad ymaginem [illegible] et cetera. Vel sui dicuntur Iudei qui eos elegit deus in specialem peculiarem. Hi non receperunt Christum per fidem credendo et honorando. Infra v Ego enim veni in nomine patris mei et non accepistis me. Deinde cum dicit Quotquot autem. Postquam posuit ubi adventum et ubi despectum in parte ista ponit eius adventus fructum. Est autem hic fructus pars ad veritatem ubi filii hominum fiunt filii dei. Duo autem facit quia primo ponit huius filiationis conditionem secundo ponit eiusdem filiationis causam et motivum ibi Qui non ex sanguinibus. Circa primum considerandum ista littera. Ista dicta est quod sui eum non receperunt. Sed autem videtur nullus eum recepit nullus autem salvus factus est quia nullus fit salvus nisi Christum recipiat. Quotquot eum receperunt dedit eis potestatem filios dei fieri his qui credunt in nomine eius. Notandum est quod evangelista exprimit quod dicit Quotquot duo notat primo enim notat ex parte dei adoptantis quandam indifferentiam quia non est personarum acceptor apud deum. Ipsi Christus. Quotquot sive sint servi sive sint liberi sive greci sive barbari sive insipientes sive sapientes sive mulieres sive viri sive pueri sive senes omnes eodem honore digni sunt.

Hic nota experte dei profluentis sic efflu
entie habundantiam. Amplior enim fuit scilicet
quam promissio. promissio enim fuit facta solum
iudeis. sed scilicet non solum fuit facta eis sed
quotquot eum receperunt. Nota ergo est hic quod ewangelista
dicens dedit eis potestatem filios dei fieri per potestatem
intelligit aptitudinem ad opera perfecta. vel per
potestatem intelligit possibilitatem [hole] consequendi
etiam remuneracionem. Dico [hole] primo quod per
potestatem intelligit aptitudinem vel dispositionem ad opera
perfectorum et tunc est sensus hic. dedit eis
potestatem id est gratiam per quam possint perfecte operari
perfecte autem operando fuit filii dei. math. v°
diligite inimicos [hole] vestros ut
sitis filii patris vestri [hole] qui est in
celis. Secundo dico quod secundum [hole] te per potestatem
intelligit possibilitatem [hole] consequendi etiam
remuneracionem et tunc est [hole] sensus hic
quotquot receperunt eum ded[hole]it eis potestatem
possibilitatem et etiam consequendi et[hole]ernam here
ditatem in qua scilicet ut filii dei [hole] de qua
filiatione ad Ro. viii°. adoptionem filiorum
dei expectantes. Nota est quod deus dedit
potestatem filios dei fieri. declarat experte xpisti
magnam beniuolentiam. 2° declarat experte
nostra desiderabilem magnificentiam. Primo dico
quod declarat experte xpisti magnam beniuolentiam.
Unde Aug. super Jo. omelia ii. Magna beni
uolentia magna mea. Unicus natus est
et unus remanere noluit. Non timuit
habere coheredes quia eius hereditas non fit an
gustior si multi eam possident. Secundo de
clarat experte nostra desiderabilem magnificentiam
magnificum enim est esse filium dei. Sumus enim
filii dei et heredes. heredes quidem
dei coheredes autem xpisti. ex quo scilicet quod
deus est hereditas nostra. unde psalmista dominus pars
hereditatis mee et calicis mei et cetera. Nos
etiam sumus hereditas xpisti unde idem psalmista
postula a me et dabo tibi hereditatem et cetera.

Nos ergo hereditas quia ipse nos possidet
sicut dominus. Et ipse hereditas ut ipsum
possideamus ut videre et vita eterna.
Nota est quod quando ewangelista dicit his qui credunt
in nomine eius habet potestatem est expositivum
precedentis et tunc est sensus quotquot re
ceperunt eum dedit eis potestatem. recipere
autem est credere quia per fidem xpistus habitat in cor
dibus nostris. ad ephesios iii°. habitare xpistum
[hole] per fidem et cetera. Illi ergo receperunt
[hole] qui crediderunt et potest etiam id est illud
precedentium declarativum ut referatur
ad fidem formatam et tunc est sensus quod
recipientibus eum dedit eis potestatem filios dei fieri
his qui scilicet non solum sunt recipientes per
fidem informem sed qui credunt in nomine
eius per fidem formatam eius adherendo. Sciendum
autem utrum sit vere dictum dedit eis potestatem filios dei
fieri. videtur quod non quia ut dictum est dando gratiam
dedit potestatem istam. sed qui habet gratiam est filius ergo
debuit dicere dedit illis filios dei esse et
non potestatem filios dei fieri. Ad oppositum est
dictum ewangeliste. Ad hunc quidem dicendum est [illegible]
quod duplici via tenere possumus quod ewangelista
verissime dixit dedit eis potestatem filios dei fieri. Nota
Adveniamus primo dic. Nota est quod in ratione
gratie in adultis requiritur consensus liberi arbitrii
ita quod in potestate eius est ut [struck through] consentiat
ut ipse habet potestatem dicat ewangelista dedit consenciat
eis potestatem scilicet suscipiendi gratiam et hoc
gratiam proponendo et offerendo ut sicut qui cx 7
facit librum et proponit alicui ad legendum dicitur
dare potestatem legendi illi tamen proponit ita
deus proponendo gratiam et eam proponendo alicui dicitur
dare potestatem illi. Aliter deus dicitur dare
potestatem suscipiendi gratiam per modum mo
nentis. Dicitur enim habere potestatem qui instigando
et monendo liberum arbitrium
ut suscipiat gratiam unde dictum est ad Ro
bus. Sicut nouit scilicet instigando vel tercio

ad ɔsentiendu̅ gr̅e. hos ɀ iustificatur.
.s. gr̅am infundendo. Alia via adh
onꝰ ē eius filiaꝰ ē q̄dā assilaꝰ gr̅a
aut spūal. assilat spūali. ꝭ qn̄
ē ꝭ in ope tn̄t pfc̄e ē assilaꝰ. Scr̄
aut ɔsuata pfcīssīe assilat. Et hꝰ.
gꝰ dr̄ est ꝙ ełbnⁿᵃ loq̄ de pfc̄a assi
milaᵒᶜ. ut filiacōne q̄ ē in opeat
in ꝭ ɔsuacōe. ɀ tn̄t ipūs loq̄ cum
recipien̄ dedit gr̅am dando
gr̅am dando ptāte ꝑ quā
possent ɔsq̄ pfc̄am filiacōe filiaᵒᶻ
ut in ope ut in gr̅a. Itēm tn̄ dr̄
q̄ nō est exsagᵘˡʸ poᵗ ip̄ius filia-
cōis tanq̄ ɀ modū ꝯ adtendū
est ꝙ natiuitas ē cā filiacōis. sic
ergo ē dꝰ natiᵘᵃˢ .s. carⁿˡⁱˢ. ɀ spūal.
vide ita ē duꝰ filiaꝰ natiᵘᵃᶻ ɀ filiaᵒᶻ cat
meᵗᵉ ełbnⁿᵃ in lr̄a q̄ ita ɔtinuet.
Ita dtm̄ est ꝙ dedit eis p. fi d. fi.
qui filij nō sūt nati exsagᵘᵇˢ .s. ma-
ris ɀ fēie. nec sūt nati exuoluntate
carⁿᵃ .i. mr̄is neq̄ ex volūᵗᵉ viri. ꝭ
ex ꝯ nati sūt ex deo ɀ inde natiᵘᵃˢ corp
spūalis. Nōuꝰ ē sꝰ ꝙ ełbnⁿᵃ dixit
exsagᵘⁱᵇᵘˢ in plī licet sm̄ ɔnuacōes
nō habeat plēn. dixit aut in plī
exodiꝰ cā ꝑ augᵘˢ sup̄ Jo. om̄ h̄ sꝰ
quidē ꝙ sagᵘⁱᵇᵘˢ mixto ptilᵒ poᵗ.
ɀ iō mixᵗᵘᵃᶻ voluit saluac mīxᵗᵘᵃᶻ
hoc aut nō sufficit. ꝭ ondet. qi
uoluit saluac ɀ iō sꝯ. ꝑ cā fuac
n. uoluit ut magis exprimet vi
tabē. que vitas ē ad gr̅aᶻ filij
carⁿˡⁱˢ. nō solū ɔtīt sagᵘⁱˢ viri tn̄
nᶜ mulieris tm̄ ꝭ ɔtīt sagᵘⁱˢ ue
usq̄ ɀ iō dixit sagᵘⁱᵇᵘˢ vel sag
na. dīꝰˢ exsagᵘⁱᵇᵘˢ. Scdm̄ augustꝰ
sagᵘⁱˢ nō est lacmiū. ꝭ ꝙ gre poi
tū est ptalᵉ. voluit ille ꝙ mixᵗ

tabᵘˢ. sic ponē ɀ qi inigᵘᵗᵃᵗᵉ loqꝭ
ꝑ gr̅naᵗᵉᵐ ɀ tn̄ explicare vitatē ꝑ au
ditū misticorꝫ. Ei .n. dicet sagᵘⁱˢ
in sūt ⁿ uno nō explicaret ꝙ voluerit
exsagᵘⁱᵇᵘˢ .n. maris ɀ fēie hoᵉᵐ nascitur
Dicat ergo nō timeamꝰ feculas
ɔmacionꝫ. dū tn̄ ad vitatē solida
ɀ ethōē [illegible] puciamꝰ. Noꝰ est sꝰ
ꝙ qn̄ deꝰ ē nō ex volūᵗᵉ carnis.
caro poᵗ ɔmulierē ꝑ augᵘ ꝯ ē. cum
vō est. ꝙ abīp adam est hoc nunc
os ex ossib; meis ɀ caro de carne
mea. Alia vō [illegible] pt ex ꝙ sicut mlr̄
debꝫ obed[illegible]re viro ita caro
spūi. vn̄ [illegible] augᵘ h̄ quidē caro
vel .i. uco [illegible] spc regē debet. Na
sibi caro m[illegible] patr ɀ spūs fuit ꝑ
bsa domꝰ [illegible] est. vnd peꝰ domo
vbi fēia [illegible] ht impiū sꝰ virꝫ. Nocꝰ
ē etio [illegible] ꝙ ełbnⁿᵃ dixit neq̄ ex
uolūᵗᵉ carnis neq̄ ex volūᵗᵉ viri
carnꝰ vō est ꝙ ad actū gn̄ois ɔcrit
uoluntas ɔnuscencium sꝫ sn̄ ɔtrit
ɔcupia. quā forte appellat ꝭ ełbnⁿᵃ
volūᵗᵃᵗᵉᵐ. Itēm tn̄ dr̄. Et vbū caro
fcm̄ ē. Ipᵉᵐ ponit ełbnⁿᵃ vbi aduē
tū xp̄i poᵗ aduenᵗᵘ dī modū. verbū
caro fcm̄ ɀ pꝰ declat nouissimā vnioᶻ
zᵒ declat ip̄ius sibi benigissimā con
descenscōe. ꝫᵒ declat possibiᵗᵉ adoptie
filiacōis. ꝭᵒ declat ɔgruitē nr̄e re
paccōis. vbi nōyᵈ est ꝙ vbū nec
ꝑ noua vnione ꝙ nōt ełbnⁿᵃ. In
phꝰ. Scꝰ. nec ꝑ gtosam opaᶻ ꝙ nōt
ełbnⁿᵃ. ꝭ ɀ vidimꝰ glīm eiꝰ. zᵒ
ꝑ gnosam ɔtinuaᶻ ꝙ nōt ełbnⁿᵃ
ibi plenū gr̅e ɀ vitatis. Pmo go
nōt noua vnione cū dr̄. vbū cp
adamꝰ euidenᵗᵃⁿ. Noyᵈᵘ ē ꝙ het
tā. vbū caro fcm̄ est nob. sꝰ declat

nouissimam sermone quod uerbum sumere
est carnem et cetera. Sic dicta continentur ad pre
cedentes. Dictum est enim quod uerbum uerbum (?)
(q°o) Queritur aliquis statim quo sumit. Ad
hoc respondet albertus quod uerbum uel non pro
locum locum set pro nouum esse quod uerbum
caro factum id est sumptum carnem sit uel
per carnis assumptionem. Ubi non set augustinus
quod uerbum in omnis assimilatur uerbo men
tali. Vox aut exprimens id uerbum con
silii carnem. Sicut hoc uerbum nostrum quod
dammodo fit corporis assumendo
eam in qua manifestetur sensibus hominum
hoc uerbum dei caro factum est assumendo
eam non quod in ipsam mutaretur sensibus hominum
et sicut uerbum nostrum fit uox non mutatur
in uocem ita uerbum dei caro quidem
factum est set absit ut mutaretur in car
nem. Secundo dicitur quod sic dicta. Et uerbum caro
factum est declarat ipsius uerbi benig
(esse ponere) nissimam condescensionem. Arguitur enim quod
dem hereticum. Et uerbum caro factum est. Non ait uer
bum assumpsit carnem et non assumpsit
animam quod nulla mentio fit de anima.
Contra quod dictum est quod uerbum assump
sit et carnem et animam. Unde theophylactus
Si animam non suscepit nec nos sal
uauit. Quod enim non assumpsit non sana
uit. Et damascenus dicit quod non as
sumptum est incurabile et quod me totum
sanauit me totum assumpsit. Quod autem
fit mentio de carne et non de anima
uero est ut ostendat maiorem miseriam
et condescensionem assumentis. Unde theo
phylactus Ebionitarum uolens ostendere mirabi
lem dei condescensionem carnem com
memorauit ut admiremur illius
misericordiam quod pro nostra salute quod uilo
remotum est et distans ab eo nimis
set carnem assumpsit animam namque est

aliquid prestantius ad deum. Tertio dicitur quod sic
dicta. Et uerbum caro factum est declarat
possibilitatem ad optinendam filiationem. Dicitur (dicitur)
enim impossibile quod deus daret nobis potestatem
filios dei fieri. Hoc audiens statim
dicet quo possibile est quod nos simus
filii dei. Ad hoc respondet albertus. Non
est impossibile quod filius dei fiat filius
hominis quod uerbum caro factum est. Ergo multo
magis est impossibile quod filius hominis fiat
filius dei. Unde augustinus Quid miraris
quod homines ex deo nascuntur. Attende
ipsum deum ex hominibus natum. Et ergo
factus est prius filius dei filius hominis
ut filios hominum faceret filios dei.
Quarto sic dicta. Et uerbum caro factum est
declarat congruitatem nostre reparationis. Ut
sicut per carnem homo peccauerat se
curando curaret ita per carnem homo sana
ret. Unde augustinus super Jo. Omnino caro
te obcecauerat caro te sanat.
Carnalis enim uita facta est consentiendo
carnalibus affectionibus fuerat oculus cordis
obcecatus inde fecit celestis medicus
collirium quod sit uenit ut de carne
uicia carnis extingueret. Quinto dicitur (extingueret)
est quod ex eo quod dictum est. Uerbum caro
factum est et habitauit in nobis possumus dicere quod
in Christo fuit unitas in persona et tamen dua
litas in natura. Unitas persone notatur cum
dicitur uerbum caro factum est. Ex quo enim
quod uerbum est factum homo per unionem
in persona. Caro enim hic ponitur pro homine. Unde
augustinus Si de mouetur in eo quod
scriptum est uerbum caro factum est nec
ibi anima nominata est intelligat carnem
pro homine positam a parte totum significante
totum hominem. Sicut est ad te omnis
caro ueniet. Dualitas autem
nature notatur cum dicitur. Et habitauit in nobis

ut sit sensus habitavit in nobis, i. habi-
tavit in habitavit in humanitate nostra/
Unde Crisostomus: verbum habitat non idem cum habi-
taculo. Hoc ad. aliud autem dico per unio-
nem, unione dico et copulacione unum
est. Quod dicit. Crisostomus in Christo sunt due na-
ture una persona/ Notandum est quod expresse verbum
habitavit in nobis/ quod humanitas fuit
habitaculum dei/ suppositi quidam nestoria-
norum sui erroris. Dixit enim quod deus
non sit unitus homini quod dei et hominis fie-
ret una persona/ sed quod unio solum est per
inhabitationem dei in ipso Christo homine/ que
inhabitatio est per gratiam. Hec dixit nestori-
anus est contra sacram scripturam/ Dixit enim
apostolus ad Phil. de filio dei: exinanivit
semetipsum formam servi accipiens/ Exi-
nanitio importat unionem/ Tertium est
autem quod sancti scilicet in habitatione gratuita
non potest dici filius dei exinaniri/ alias
patri et sancti qui cum habitant in istis per
gratiam possent dici exinaniri/ Dicendum
est ergo/ quod in Christo fuit una persona due
nature personaliter unite est ibi distinctio/ Inhabi-
tatio ergo quando ponitur sequitur refertur
ad naturam et habitavit/ Notandum est quod habitatio
dei est per immutativa transmutabilis
de qua Aug. sic verbum nostrum fit/ non
tamen mutatur in vocem/ ita verbum fit caro/
non tamen mutatur in carnem/ De qua
Eccl. 24: Ego in altissimis habito et cetera, i.
in carne. Et alia que venerunt de
altitudine humane nature/ et thronus
meus in columpna nubis, i. in velamine
dicte humane nature/ Hec est immuta-
bilis benignitas. Ergo ne puta-
tandum est quod deus habitat ...
et Aug. ... non enim habet ... consta-
to illius/ ... est ...
... Christus ... tabernaculum cum homi-
nibus (Gui) dei

21

et habitabit cum illis/ Notandum est quod hoc
verbum habitavit in nobis potest referri ad
proprietatem conversationis et tunc est sensus/ ita verbum
verbum caro factum est quod nobiscum conversa-
tus est. Act. 1°: in omni tempore quo intra-
vit et exivit dominus Ihesus/ verbum caro
factum est. Possumus ... bonum thema in
nativitate domini. Ubi primo declaratur assumen-
tis dignitas et generis cum dicitur verbum/
Secundo declaratur eius assumptionis modus
et terminus cum dicitur factum est caro/ sive
sit primo declaratur assumentis magni-
ficencia cum dicitur verbum/ Secundo declaratur
nature assumpte fragilis mortalitas/ cum
dicitur caro. Tertio notatur utriusque unibilitas
cum dicitur factum est/ Quantum ad primum ad
primum modum est quod dignitas. Ubi in hoc
est quod est maiestas altissimi/ et ideo cum
carne unitur maiestas fit humilis/
Secundo idem verbum est lucide immensum
et ideo cum carne continetur immensitas
est fit brevis. Tertio idem verbum est du-
ratione eternum/ et ideo cum in carne
nascitur quodammodo fit eternitas temporalis/
Quantum ad hoc cum dicitur factum est caro. Notandum
est quod Christus factus est sub velamine car-
nis/ ... apparuit sub habitu hominis/
... specifica quedam ... sub habitu omni
... totaliter divinam/ ut sic melius
hoc quod dico factum aliquid specificatur per ad
quod est consimilis .../ Dic ad Ro.
factum est ex carne/ Ubi ostenditur quod ...
fuit ... carne/ Aliter speci-
ficatur per ad quod est ... ad
Gal. factum sub mulieri, factum sub lege.
Aliter specificatur per ad quod est ...
... ad Cor. Qui factus est nobis
a deo sapientia iustitia et sanctificatio et ... nobis
... Verbum caro factum est et
vidimus gloriam eius. Postquam ...

quod librum venit per nouam [illegible]. Secundo
dicitur quia venit per gloriosam operationem
et tunc est sensus litere. Tertia venit librum
quod carnem indutum in quo aduentu
gloz vidimus eius, id est vidimus opera et doctrinam
gloriam eius designantia. Ut autem
videatur melius hec littera, notandum est quod
hec littera: Et vidimus gloriam eius, primo
declarat in libro similitudinem operationis. Secundo
declarat etiam ipsum librum primam attesta-
tionem. Tertio declarat euangelicam reuelationem.
Quarto declarat in Christo naturalem filiationem.
Primo declarat in libro similitudinem operationis
et tunc est sensus litere sicut dictum est: quod
vidimus gloriam eius, id est operationem. Vidimus
[illegible] opera diuinitatis eius gloriam qua de-
clarabat ipsum esse deum. Et hoc est quod dicit
euangelista: Vidimus gloriam eius quasi unigeni-
ti, id est vidimus opera que non possunt esse
hominis sed unigeniti filii dei. Licet enim
alii sancti fuerunt operati miracula, tamen in
eius altius. Hoc autem unigeniti
in uirtute propria. Hanc exponit sequens
textus dicens: Sit omnia cognoscens euangelista
mirabilia miracula que in terris quam in celis(?)
que in celis precepta data ineffabi-
lia leges [illegible] suasiones(?) futuras
promissiones et parabolas eius mirabiles
hominum voce emisit dicens: Vidimus
gloriam eius. Secundo hec littera: Vidimus gloriam
eius declarat etiam ipsum librum primam
attestationem, de qua prima attestatione
dictum est: Hic est filius meus dilectus in quo michi
complacui. Unde non quod [illegible] ubi uir-
tutis ad operandum et ideo dicit: Vidimus
gloriam eius, id est gloriosam operationem. Tertio [illegible]
ad conuertendum et ideo dicit plenum gratie
et veritatis. Ipsa [illegible] requiescet super eum
spiritus domini. Tertio [illegible] ad speculandum
et ideo dicit plenum veritatis. Ad [illegible]

in ipso complacuit omnem plenitudinem
diuinitatis et tunc gloria, id est gloriosa attestatio.
Iohannes autem fuit unus de tribus qui
viderunt Christum transfiguratum in monte
et audierunt vocem patris dicentis: Hic est
filius meus dilectus. De hac gloria non [illegible]
accepit ad predicationem(?) et gloriam to-
te [illegible] et cetera. Tertio hec littera: Et vidimus
gloriam eius declarat euangelicam reue-
lationem. Hec est enim gloria quam petiuit
Moyses dicens: Ostende michi gloriam
tuam, quam videre non meruit. Sed sibi
dictum est: Posteriora mea videbis,
id est umbras et figuras. Reuelatione autem
euangelica apostoli sunt gloriam viderunt.
ad Corinthios [illegible]: Nos autem reue-
lata facie gloriam dei speculantes,
et Luce x: Beati oculi qui vident que
uos videtis. Multi reges et prophete et cetera.
Quarto hec littera: Vidimus gloriam eius
quasi unigeniti, declarat in ipso naturalem filia-
tionem, et tunc est sensus: Gloria aliorum
sanctorum sicut Moysi et Helye fuit gloria
filiorum adoptiuorum. Gloria autem quam
vidimus filii gloria filii naturalis, et ideo
fuit gloria quasi unigeniti a patre. Quasi dicit: Sed
[illegible] vidimus gloriam qualem dece-
bat [illegible] est hunc unigenitum
et naturalem filium. Notandum est quod hec [illegible]
quasi non ponitur similitudinis sed pro-
prietatis, et est talis modus loquendi. Sicut [illegible]
dicit: si aliquis videt regem euntem in
magna gloria interrogatur ab alio qualiter
[illegible], respondens sic exponit in
uno verbo dicit: iuit quasi rex, id est iuit
sicut decebat regem. Ita euangelista re-
spondens sic exponit dicens: Vidimus gloriam eius
quasi unigeniti, id est gloriam qualem vidimus
est gloria que decet hunc unigenitum. Deinde
dicit: plenum gratie et veritatis. Postquam

3

oc elbuca q ubu uec cu glosa opac
hit oc quec cu glosa gtinuac sive
matr onis. Videt eni novus est
q h cta ple gre r vi. rta sermo hoc
ubu declat in xpo misticam gtinu
acom. 1o declat i xpo pfcam uni
one. 3o declat i xpo metale pfcoz
4o declat in xpo gsosam r clara
instructoz. 1o declat cc xpm mys
tica gtinuac sive matr. plenitu
do n e ncg sed p plenitudo sufficie.
Plenitudo aut gre que e in xpo e ple
nitudo redundancie quia gra xpi e gra
capitis que redundat in membra
ex qua redundant membra gtinu
ant capiti r corporant infra corpus
misticu. Gracia go xpi redundat in
alios sicut influencia cordis redu
dat in alia membra r tuc e sensus
lre. Vidimus eu plenum gre alios iusti
ficando r veritatis alios illuminando
vel vidimus eu plenum gre dum iusti
ficat affectum r veritatis dum illuminat
aspectum ita q in gla r verit suos doctria
eius redundat in totam ecclesiam. Sco
dico q h cta ple gre r vi. declarat
in xpo pfcam unionem q n univit
cu deo r ibi ubi est pfcior unio est
plenior gra r ubi e pfectissima unio
e pfectissima gra. In xpo aut fuit
pfectissima unio. Illa n unio fa
ciebat q ho eet deus pp q unio
dicitur elbuca. Vidimus eu p g in xpu
s. p unionem gratis psonam dari e s. q
esset deus tm dupliciter in rebus p tpus
ortis illa summa gra est q ho vni
tus est deo in unitate. 3o vidimus eta
eu plenum vitatis in xpo s. n. humana
in xpo pvenit ad ultimu gtineam q
est prima vitas a. q. p. vite divinat

omes alie vitates. 3o h cta plenum gre
r vitatis declat in xpo metale pfcoz
ut primo dicat plenus gre in xpo
no ei datus est spus ad mensura
in aliis n. scis. divisiones graz sunt
que gre univit in capite xpo
Sm aug ad dardanu in singlis m
bris corpis est unus sensus corpis s. tactus
in capite aut sunt omes sensus. Ita in
capite xpi sunt omes gre. Sco primo
aut dr plenus vitatis in xpo gtinuet
omem scientiam. Sm petrus ei dixit
Tu dne nosti oia. Quarto dico q
h cta plenum gre r vitatis declat
in xpo gsosam r claram instructoz
ut dicat plenus gra in xpo vba eius
fuerunt gsosa. Vitatis aut dicatur
plenus in xpo vba eius fuerunt clara n.
enigmata. Sm ecclesiastici plenum gre
put eius labia glosa est. Dne diffusa
e gra in lab. t. plenus aut vitatis
q moyses r pphe loqbant aut
opabant in figura xpi aut in vitate.

Iohannes testimonium phibz. Hic est
tercia ps prmi. Iprologus n. egit elbuca
de ubo dicens In principio erat ubum. In pma
2o egit de voce dicens Fuit homo
missus a deo. Hic tercio agit de gpsito
ubi sicut p voce i. p iohem. Hic aute
gpsitio idest q iohannes testificat
sicut n. vox oris testifr de ubo metali
ita iohannes qui est vox testifr de ubo
in dne. Dr aut h ps in duas
ptes q primo ps testificatio iohis
in gnali. 3o in spali. dico aute
i spali q ad spales psonas s. Et hoc
est testimonium iohis. Pa in duas q
1o iohannes testificat de ubi excellencia
2o testificatr de ubi influencia s. et de
plenitudine eius. Prima in 3es q primo

testig de vi excellencia
dividitur in 3es ptes

inducit testes cum dicit Joh. 2º indu
cit testificationes moysi cum dicit clamat
3º inducit ipsum testimonium cum dicit hic
erat. Primo ergo inducit testes cum dicit Jo.
testimonium perhibet q. d. excellentia sua dicitur
esse super quod Jo. inducitur ut testimonium perhibe
at. Hoc autem est testimonium quod perhibet
de quo iam dicitur Johannes testimonium
perhibet. Cui credendum est propter dicte sanctitatis
perfectionem fame celebritatem propter triplicem
prophetie (?) testimonium. Nam ipsius scriptum est in
1 in natis mulierum et celebritate
2 fame scriptum est. Exibat ad eum
omnis iudea. Et Josephus xviii
antiquitatum libro. De ipso de Johanne sic
dixit: Jo. baptistam herodes occidit
virum valde bonum qui precipiebat
iudeis virtuti operam dare iustitiam
colere et per baptismum in unum convenire.
3 Tertio certitudinem prophetie Jo. primo vidit Jhesum
venientem ad se et ait: Ecce
agnus dei. Item cum dicit Et clamat.
Postquam introduxit excellentiam testis hic
inducit testimonium moysi. Testis autem
autem moysi testimonium exclamationis et ideo
dicit clamat unde vaticinium ysaie
prophete ysaie xl. Vox clamantis in deserto.
Nota ubi attendendum est quod hic clamor
clamat. Hic primo designat excellentiam
predicationis. 2º designat excellentiam divul
gationis. 3º designat constantiam veritatis
testationis. 4º designat mentalem fervorem.
1 Primo designat excellentiam predicationis
quia non lex dixit obstante excellentia ex
2 clamat aperte. Secundo designat excellentiam
divulgationis. Unde lex clausa fuerat
in iudea. Nunc autem super excellentia
3 clamatur in plateis. Tertio clamor
designat constantiam veritatis gestae. Unde
xº. Tunc in aure auditis predicate su

per tecta. Quarto clamor et clamare de
signat mentalem fervorem. Unde Lazarum
clamans videte sicut scriptum est. Clamat mee
et cetera. Item cum dicit hic erat. Postquam excellentiam
induxit testem et testificationem modum
inspice ubi inducit ipsum testimonium
dicit autem testimonium Johannes primo de ipsa
generatione cum dicit Qui post me venit
Secundo de sua excellentia et dignitate cum dicit
ante me factus est. Tertio de sua dignitate
cum dicit quia prior me erat. Primo ergo
reddidit testimonium de christi humilitate quam
accepit nascendo dicens hic erat
quem dixi qui post me venit q. d. hic
post me venit nascendo. Unde Chryso
stomus: post me venit quia tempore natus
sex mensibus post christum Johannes
erat sed humilitatem: ut post me venit
predicando et baptizando. Nota quod Jo.
dicit hic erat innuit ipsum fuisse
in loco illo. Tempore nunc ipse dominus ad
hoc venerat ut baptizaret et predicare
ad iordanem solitus erat venire. Nota
est primo quod testis dicens in suo testimonio
quem dixi innuit sui testimonii ge
minationem quia reddidit testimonium de
venturo et de presente et tunc confirmat
quem dixi. Etiam predixi venturum et
modicum aspexisse (?) ... nam antequam
christus ad ipsum veniret ei testimonium
perhibuit Johannes et ideo dixit hic
erat quem dixi id est antequam viderem eum
testimonium ei perhibui. Unde 9ª Tu puer
propheta altissimi vocaberis. Nota quod Jo.
hannes venit ante christum primo quod preter
ordinem doctrine quia doctrina non imperfecta de
perfecta doctrina perfectum et ideo primo preces
sit doctrina legis que vero fuit figuralis
et quam de longinquo christum nuntiavit
Secundo sequitur doctrina Johannis tenens

Right margin notes:

q q
Testimonium ipsum
q 1
q 2
q 3
q 1
Nota de 1º
Nota de 2º
Nota de 3º
1
2

Left margin notes:

Testimonium
Testimonium moysi
Nota
1
2
3

medium gradum inter figuram et gratiam / Eccle-
42 siastica est doctrina p. professi[onem]. ¶ Deinde tu
dicit ante me factus. testificatur iohannes
de xpi dignitate et tunc sensus est hec
hic. s. xpc ante me factus est .i. in in honore
et dignitate ante positus est q. d.
me honorabilior et dignior est. Notandum
est quod ex hoc uerbo sumpserunt arria-
ni occasionem erroris sui dicentes quod fi-
lius [illegible] non esset eternus sed sit factus
et sit factus per eum creatura. Contra quos
theophilus sic arriani hunc textum sic
exponunt. Iohannes ostendit quod dei filius
non est a patre genitus sed factus sicut et una
alia creatura. Contra quod dicendum est quod non sit
est intellectum factus est tamquam ego eciam
factus. sed ante me factus est hoc est in ante
me positus est. ¶ Sed ante .i. sit sensus
patrum per scripture textum. volens enim probare
quod ante eum factus est dixit. quia
prior me erat. q. d. non ante me factus
est. non quod sit creatura sed quod prior me
erat. qui non. secundum desipiunt creaturam
deberet dici eius. s. prior me erat. quia
ante me factus est. ¶ Deinde dicit quia prior
43 me erat reddit testimonium de xpi dignitate.
Ubi augustinus super iohannem prior te o iohannes
erat. quid mirum. Audi ipsum dicen-
tem ioh antequam abraham fieret ego sum. Au-
di idem patris ad filium ante luciferum
genui te. Bonum lucifer qui illuminatus lu-
cebat. Hunc tenebris quem ille non
fecit. ergo ille non solum ante luci-
ferum sed ante omne illuminatum. ¶ Deinde
tu dicit Et de plenitudine eius. post-
quam redditum est testimonium a iohanne de
xpi eminentia. hic redditur testimonium
ab eodem ab eodem de xpi influentie
sui redundancie. Incontinenti circa hec. Circa
hoc facit / quod primo agit de redundancie

Responsio de
verbi ipsius
dividitur in 2a

fontis per ministratum redditum / Secundo agit de re-
dundancia fontis per magisterium predicationis
ibi Deum [illegible] nemo / Sed primo agit de
redundancia gratie / Secundo agit de redundancia
doctrine. Primo. m. d. / quod primo ostendit quod ex
plenitudine gratie redundat gratia iustifi-
cans que est gratia infusa / Secundo ostendit quod
ex eadem plenitudine redundat gratia
premians que est gratia consumata ibi
Et gratiam pro gratia. ¶ Tertio reddit causam dictorum
ibi Quia lex per moysen. ¶ Ad evidenciam
primi notandum quod secundum origenem hec litera de
plenitudine eius etc. non sunt litera
euangeliste sed Johannis baptiste reddentis
testimonium de xpo et probantis id quod supra
dixit / dixit .n. de xpo. prior me erat
quod probat / quod de plenitudine eius accepimus /
q. d. non solum erat prior me sed nobis
omnibus. quia nos omnes de plenitudine
eius accepimus / Notandum est quod sit hec litera
iohannis baptiste. Primo Jo. baptista declarat
xpi primitatem / Secundo declarat ex parte nostra
gratie principalitatem / Tertio declarat xpi venien-
tiam et humilitatem / Quarto declarat xpi ma-
iestatem. Primo dico quod Jo. baptista dicit
et de plenitudine eius omnes accepimus. declarat
xpi primitatem q. d. Christus est primus in
ecclesia et caput. Sicut ergo a capite est in-
fluentia in omnia membra. ita a xpo
capite redundat gratia iustificans in
totam ecclesiam. propter quod redundancia dicitur
est quod de plenitudine eius nos accepimus. De hac
plenitudine Eccl. xxiiii. Transite ad me
omnes qui concupiscitis me et a generationibus
meis .i. ab hiis donis que ex me
procedunt adimplemini. ¶ Secundo hec eadem litera Et de
plenitudine eius et cetera. Ex parte nostra declarat
gratie principalitatem / Et tunc est sensus quod xpc
habuit gratiam sub quodam esse pleno
et fontali quod xpo non est data ad mensuram

ad mensuram. Nos autem ipsius gratiam sed
quodammodo est particulariter id est secundum descenditur
ab illa quemadmodum sicut rivus de fon
te. Habet plenitudinem divinitatis et super
plenitudinem gratie et veritatis. Ubi advertendum est
quod id quod in essentiis non particulatur non
divisum est tamen per modum totius sed per
modum unitatis. Et ideo platonici
vocabant ens per essentiam totum aut
partes / quod id quod est in entibus quasi essen
tia participatur per modum divisionis et per
modum partis est in ente per essentiam. Sic pro
more nostro per modum totius. Habet
ergo gratie plenitudinem in Christo dicit quidam
doctor. In nobis autem quedam participa
tio. Unde ad Ephesios iiii. Unicuique autem nostrum
data gratia secundum mensuram donationis
Christi. Item notandum de plenitudine eius de
clarat se reverentiam et humilitatem. In Christo
non fuit plenitudo timoris et reverentie
Ysaie xi. Replebit eum spiritus timoris
domini. Et autem sed hoc est spiritus ipse de
plenitudine reverentie Christi in passione acce
pimus peccatorum remissionem. Unde reveren
tia hebreorum v. Cum clamore valido
et lacrimis offerens exauditus est pro
sua reverentia. Item notandum et de pleni
tudine eius declarat Christi maiestatem.
Non solum in Christo fuit plenitudo gratie
vel plenitudo reverentie sed etiam plenitudo
maiestatis et deitatis. ad Col ii. In ipso
habitat plenitudo divinitatis totaliter corporaliter. i.
veraciter. Sed unde hoc quod in eo est ut
caput et angelis membrum excellentius
quod fuit quadam susceptione hominis factum
est homo ille. Una persona cum verbo quod non
est in aliis hominibus. Idem non sic dici
potest ut potuit ut potest verbum caro
factum est et in eo habitat plenitudo divini
tatis corporaliter et veraciter et solide. Magister

est quod ex hoc quod dicitur est de plenitudine eius
nos omnes accepimus declaratur bonitas
eius. Sicut ymaginabimur enim quod sit suo
modo est de bonitate capitis iustitia sic
de bonitate capitis naturalis. Corpus autem naturale
ex hoc est bonum quod recipit influ
entiam bonam capitis. Non enim membra corporis
essent bona si reciperent bonam influ
entiam unumquodque membrum recipit
secundum suum modum. Eodem modo corpus iusti
tie ideo est bonum quod quantum ad plenitudinem
Christi de qua plenitudine omnia membra corporis
iustitie accipiunt secundum mensuram donatio
nis Christi accipiunt unusquisque gratiam iusti
ficantem ut gratiam operantem. Item
tum dicit. Et gratiam pro gratia. Postquam osten
sum est quod de plenitudine Christi descendit
gratia ~~[illegible]~~ iustificans. Ubi adver
tendum est quod secundum Augustinum super Iohannem
omelia iii. Bonus hic etiam talis. Et
de plenitudine eius accepimus. Primo gratiam et rursus
accepimus gratiam pro gratia. Quam ergo
primo accepimus est fides que gratia dicitur quia
gratis datur et non meritis redditur
sive gratia quam primo accepimus est gratia iusti
ficans que non premiis datur et si
in premiis dicetur meritis esse reddita
non gratia donata. Gratia autem quam acce
pimus pro gratia est vita eterna sicut dicit
super hoc. De plenitudine eius accepimus
quidem remissionem peccatorum ut iusti
ficaremur ex fide et rursus pro hac gratia
recepturi sumus aliam ~~[illegible]~~ vitam eternam.
Contra hec videtur vita eterna possit
dici gratia dicitur quod non quia gratis datur
et non meritis redditur. Ad Ro. vi. Stipendia
vero non corporibus. Item Ad Ro. vi.
Gratia dei vita eterna. Solutio. Dicendum quod vita
eterna potest dici gratia quia licet meritis
reddatur tamen ipsum meritum ex gratia proveni
ente

Margin notes: Ad mensuram (left, at line 5); Nota (left, at last line); .q.2. (right); primo quod dicitur de gratia... (right); Contra (right); Solutio (right)

Est/ que gra puericie donu dei est
et gratis dat. no meritis redditur/
Intelliges ergo sic q gr puericie e
qr iudex est z fudamentu totius fabce
spualis/ z om meritorum/ si n mereri
pueriç bn operari ut mereri si poss/
fundamentu e de fabrica spuali/ sicut dr
iudice eius/ Qui go iudex gra est
no debitu/ ita z to fabrica gr dr pt
et to q aug ad sixtu dei primitur
rita nostra primat/ ep sim est/ s.
n. ait nil dei in nobis pt gra dei
donat/ Modo e q s ... sicut e
duc iustitia z iustitia. s. iusticie ueteris
z noui testamenti/ ita e duc gram z gram
s. ueteris legis q maior fuit/ in aginu
n. fuit q temporib ydolatris data pt
precepta z cognitio ueri dei. plenius
gram accepim sanam gratiam. s. gram que
tanta ... excedebat gram gratie.
Dicit ou dr qr lex p moysen z c
ueritatem tunc datam/ Ubi Notandum e q
h lra pt exponi duob modis/ Primo
sibus lr ptiam est. accepim gram
p gra. i. accepim gram noua p gra
ueteris testamenti tunc facti pz expositio lr
qr reddit cam dicendi/ est n sensus lr/ bn
dico q accepim gram p gra quia
lex que fuit quedam gra p moysen
data est/ Gra aut z ueritas p ihm
xpm facta est/ Secundo mo pt exponi hec
lra s aliu modu legendi/ ponit
terram ... accepim gram p gra
Di. n. est sensus accepim dicatur etiam
p gra iustificante/ tacta ... quenit
aliqs/ est nec necessaria iustificans
Ad hoc uidet facta ... q sic qr
lex no sufficiebat/ et to lex sola
p moysen data est/ z c. ...
ds qr lex no sufficiebat. Ad hoc

uidz aut conuinci qr lex iubebat
s no iuuabat. q. d. nullo sufficiebat
pt agere si sibi ondat agendu z insti
tuti habeat potestate executiua/ p qua
possit exequi id qd ostensum est/ lex
go bn precipiebat z ondebat qd agendu
s no iuuabat potentem ad agendum et
io fuit necessaria gra xpi que no solu
ondit s iuuat/ lex etia ondebat
s no sanabat z io fuit necessaria gra
xpi que sanat/ Ubi aduertendum e. Nota
q sic otiis no dicit si sic indebita
disponi z sanat. i. po no sufficit
ad bn operandu z merendu si pus sa
netur/ Sanat aut p gram preuenie
ntem io n preuenitur ut preueniat bn
operari possit/ Secundo quod ... clarius
ineperit gram tamquam dicitur. Di. gra et
ueritas p ihm xpm facta est/ Ubi dr e
q lo dupl uia tenari possim/ p dia
est ex dr. que e inter legem z gram
lex. n. ondebat mandatu s no ad
implebat/ gra aut mandatu ad
implet/ lex etia ondebat promissum
s no exhibebat/ Gra aut xpi ipm
promissum exhibuit. Dicit ergo gra p
xpm facta est adimplenda man
data. z ueritas ad exhibendam promissa/
Ubi aduertendum est qr ueritas aliquando dicit ... No
... z sic no accipitur hic/ aliquando
dicit ... participans z tunc
idem dicit ens ueri z ens p esse
z sic no accipitur hic. Secundo supponit. Erat
lux uera/ ... mo dicitur ueri qt
figuralem z isto mo accipitur hic ita qd ueri
tas hic idem e q exhibitio eius qd
figuratu est/ Alia uia qr quaxit
gram tum ... est ut gra referat
ad peccatorum iustificationem ueritas aut ad
occultorum manifestationem qr xpc docuit

p.ᵐ

vi^ce mundo occitanum. ¶ 3º quere dis
intellectu sit ipsa visio per ipsum facta est
vel quod non. quia ipsa est visio. Ideo dicit
n. ipso fui visio et vita et vita intrava
tu. ad non est factum. ¶ Ad huius quoque proba
cognoscitur ipsa est quia sicut ex uno en-
te sunt multa entia, ita ex una vi^ce
sunt multe visiones et sicut ens non est
factum, sed ens factum, ita visio non est sed
visio facta. ¶ Tunc cognoscitur intellectus est quia ipsa
visio spiritualis ex qua forma visione ut ex
ymaginibus sculpte sunt multe visiones
in hiis que visione viventium nequaquam
facta est per ipsum nec per aliquid, sed visio
sculpta putatur que constitit in paulo
et angelis per ipsum ipsum facta est. ¶ Deum tunc
dicitur deum nemo vidit unquam. ¶ Propterea cognitu
est quod deplenitudine ipsius est fluxus gra-
tie omnibus quia ab eadem plenitudine est fluxus
doctrine ipse in manifestat occulta. Deum
nemo vidit unquam. q. d. non solum ab eo
est fluxus gratie iustificantis sed etiam sapientie
illuminantis. Duo autem facit elementa
quia primo ponitur excepte nam doctrine necessi-
tatis. Deum nemo vidit unquam. q. d. quia n
ideo doceri indiget. 2º ponitur excepte nam
docendi facultate dicens unigenitus filius
et cetera q. d. quia unigenitus est ipse novit
que sunt patris. Et ideo naturaliter potest
¶ Circa ad primum queritur utrum sit
verum. Deum nemo vidit unquam. Videtur quod
non quia ysaie vi. Vidi dominum se-
dentem super solium excelsum et cetera. Et ia-
cob vidit dominum facie ad faciem. Gen.
xxxiiº. ¶ Ad huius quoque videtur augus-
tinus dicens sic. Nisi ab hac vita quisque
quodammodo moriatur sive omnino exiens de
corpore sive ita aversus et alienatus
a carnalibus sensibus ut merito nesciat
sicut ait apostolus utrum in corpore an extra

corpus sit non rapitur in illam visionem
mysteriorum ad dei. Augustinus evidenter videtur
est quod intendit augustinus dicere quod intellectus quia
tus corporalis cor. ex occupatione sensuum
depremitur et aggravatur ne possit ad sum-
mum contemplationis gradum pertingere et ideo
quia si intellectus totus debet videre deum oportet
ut quod totaliter desit a corpore per mortem vel quod
totaliter a corporeis sensibus per raptum abstra-
hatur. Ita quod nesciat utrum in corpore vel ex-
tra corpus sit sicut legitur de paulo et tunc
est sensus huius. Deum nemo vidit unquam
i. nullus homo corporeis sensibus vivens deum
vidit sicut scriptum est. Non videbit me homo
et vivet. Exo. xxxiiiº. ¶ Tunc augustinus ad pau-
linam de videndo deum. Necesse est abstrahi ab
hac vita mentem cum in illius ineffa-
bilitate visionis luce assumitur et non sit
mirandum si huiusmodi secreta sanctis non dubitantis ita desta-
tis ut sepeliendam tradamus reveu-
nerint etiam istam excellentiam revela-
tionis fuisse concessam. ¶ Ad huius
quoque videtur augustinus ad paulinam
de videndo deum dicens sic. Deum nemo vidit
unquam. quia quidem nunc vero est quod
plenitudinem nullus non solum oculis corporis
sed nec ipsa mente aliquando comprehendit. q. d.
augustinus aliud est apprehendere et ad comprehendere
ut dictum est supra. Christus ergo ponitur deus
apprehendi sed nunquam comprehendi. Tunc augustinus
de sermone. Aliud est videre. Ad totum videndo
comprehendere. Id est n. videtur quod presens quia presens
ut tunc quod sentitur. Totum autem comprehen-
ditur quod ita videtur ut nichil eius lateat vide-
ntem. Aut cuius fines circumspici possunt.
q. d. augustinus tunc totum comprehenditur
quia tunc constitutione comprehensibile est et quia
deus non potest sic comprehendi. Ideo forte dictum
est de ea cogitatione quod deum nemo vidit
unquam. ¶ Circa ad huius quoque videri potest

Deum nemo vidit unquam oculo corporali scilicet
visu. ista visione. Unde ad Paulinam:
Deum nemo vidit unquam in hac vita
sicuti ipse est vel etiam in angelis sicuti
in se, id est, quantum ad corporalem visionem. Cuius autem
racionem tunc dicit: sed unigenitus filius. Propter quod
ponit exemplum unum doctrine necessitatem
habet post exemplar doctoris docendi facul-
tatem. infunditur autem intencio sua ad pro-
bandum facultatem docendi super duo fun-
damenta. Primum fundamentum est quod nullus doc-
tor potest docere ea que sunt dei nisi atti-
gerit occultum dei. Occultum autem occultum
dei vel occultum patris essentia divina que
propter sui infinitatem et elevacionem creaturis ca-
pi non potest. Secundum fundamentum est quod Christus
non solum attingebat occultum dei sed deus
erat sicut unigenitus dei filius. Et ideo potest
deum comprehendere et per consequens de ipso narrare.
Et hoc est quod dicit litera: Deum nemo vidit,
deum sed unigenitus filius, quod dicit occultissimi dei
comprehensor filius est. Ideo de deo narrare potest.
No 1 Notandum est primo quod Iohannes baptista vel evangelista
dicens filium unigenitum excludit eum a filiis
adoptivis, qui dicuntur per nomen generacionis est per
assimilacionem et ideo debitum est perfectissime assimilacio
est perfectissime cognicionis. Filii autem adoptivi
et si assimilantur per graciam tamen non assimilantur
per naturam. Filius autem unigenitus perfectissime
patri assimilatur, quia eandem naturam habet cum patre
et ideo patrem cognoscit perfectissime. Unde Mt. xi:
Nemo novit patrem nisi filius et cui vo-
No 2 luerit filius revelare. Notandum est secundo quod filius
dei alibi dicitur unigenitus, alibi dicitur primo-
genitus. Unigenitus quidem inquantum non
habet fratres, primogenitus autem inquantum habet fratres
qui fratres sunt filii adoptivi. Ubi advertendum
est quod suo modo ita intelligendum de filio
unigenito sicut de deo dei[?]. Certum est
enim quod deus unus est per naturam et per [?] tamen

per graciam participacionem dicuntur dii multi. Secundo
modo est tamen unus filius naturalis dei tamen per graciam
divinam et per graciam participacionem que participacio vocatur
adopcio dicuntur filii multi vel quorum unigenitus
No 3 genitus dicitur primogenitus. Notandum est tercio quod non
sine causa additum est qui est in sinu patris. Additum
est enim ad exprimendum perfectam comprehensionem:
quod dicit qui est in sinu patris non ignorat corpus[?]
qui secretis patris. Et ideo potest perfecte docere. Sinum
[?]. In sinum conversari multo plus est
quam sinum videre; nam qui sinum videt non
omnia eius que videt habet cognita. Qui vero
in sinu conversatur non ignorat. Ubi advertendum
est quod non novit rem si attingit intimum
rei, quod quidem intimum sinus vocari potest
rei. Certum autem est quod perfecte cognoscere, quod suo mo-
do sit infra occultum et sinum rei. Et ideo dicitur
est quod filius est in sinu patris ad exprimen-
dam perfectam cognicionem quam habet filius de patre.
Notandum quarto hoc verbum qui est in sinu patris addi-
tum est ad ostendendum filii consubstantialitatem, ut sit
sensus: in sinu patris, id est in secreto patris,
quia habet eandem essenciam cum patre. Unde Augustinus:
in sinu patris, id est in secreto patris. Non enim
deus habet sinum quemadmodum nos habemus
in vestibus, quia sinus noster nostrum est
secretum. Per sinum patris notatur secretum. Qui
ergo in secreto patris novit patrem, ipse
enarravit quod vidit. Sed quereres quid
quod enarravit? Ad hoc respondet Beda
quod hoc si ad presens refertur, narravit
quid sit dominus de unitate trinitatis, qualiter ad
eius contemplacionem perveniendum, quibus actibus
sit perveniendum. Si autem refertur
ad futurum, tunc enarrabit cum electos
suos ad visionem claritatis induxerit.

Et hoc est testimonium. Posito testi-
monio Iohannis in generali, hic ponit testimonium
eius in speciali. Et primo ponit testimonium eius ad
phariseos, secundo ad turbas, ibi Altera die.

3o ad ostensionem l. Altera die iterum stabat
p. ps in d. p. Hoc n. testimonium tulit Io-
hannes interrogatus de quibusdam questionibus primo
ergo hoc testimonium tulit interrogatus de
persona 2o interrogatus de officio. ibi Et qui missi e-
rant. p. in d. quod ad interrogationes factas de
persona sua primo vide quod non est 2o vide quod est
ibi Ego vox. ergo ei Et primum ponuntur
3es interrogationes et 3es responsiones. dicit ergo
primo Et hoc est testimonium. Ubi attendere debemus
convenientiam questionis quod sacerdotes et levite
querebant. Secundo debemus attendere prudentiam
sanctitatis. Tertio n. opinionem habebant de sancto
Iohanne ut sibi darent de seipso testimonium
perhibere. Tertio attendere debemus testimonium. Ubi
Quarto debemus attendere loci celebritatem. Et
ab Iudeis. Queritur ab quo est utrum quod dicit
quod miserunt sacerdotes et levitas cum plus
diceret quod qui missi fuerant erant ex
phariseis. Ad hoc dicendum quod status phariseorum illo
tempore continebat omnem statum et sacerdotum
et aliorum. pharisei enim solum quibusdam observan-
tiis ab aliis distinguebantur. Et miserunt
ut interrogarent eum Tu quis es. Ubi primo
ponitur questio et secundo responsio. Interrogatio n. quis
esset. Responsio se non esse Christum. Queritur cum
tamen sacerdotes in questione sua nullam fecerint
mentionem de Christo quare dixit se non esse
Christum. Ad hoc dicendum est quod ipse non tamen respon-
dit ad questionem sed ad intentionem querentium. Tandem
enim non est quod sacerdotes et
levite eo intentione hoc querebant a Iohanne
tractabant n. ex scripturis iam instare
tempus adventus Christi. Cum viderent sanctitatem
Iohannis suspicati sunt eum esse Christum. Et io
interrogaverunt eum Tu quis es intendentes
utrum esset Christus. Glossa vero
dicit qui ita fraudulenter hoc querebant
a Iohanne volentes eum allicere ad hoc ut
confiteretur se esse Christum indignum n. reputa-
bant

p[rimu]m :

Iohannem subici Christo quia mirati quorum pater
erat generis illustris pontificis n. Zachariam
filius erat. Christus autem divina educatione et
sacerdotum despectus in Christo autem contraria
eorum videbantur. quod vile quod ei exprobra-
bant dicentes. Nonne est hic fabri
filius cuius dicta et vestitus sunt plus
miracula continua erga ergo hec videbant
volebant Iohannem magistrum magis quam
Christum esse et io per blandicias eum allicere ut
Christum se confiteretur. Sed Iohannes Confessus
est et non negavit. Queritur ab quo est
uterque quod non negavit cum negaverat se
esse Christum. Solutio hic vel Vel quod negat
quod non erat ut vitaret loquens cum me-
bra fieret tamen sibi non fallaciter non
confiteretur. Deinde cum dicit Et interrogaverunt
eum quid ergo et quod quid querunt ab eo
utrum sit Helias. Queritur an qui querunt
ab eo utrum sit Elias. Sed dicendum est quod ipsi
sciebant sive exspectabant Heliam venturum
ante adventum Christi ... ulterius ...
nebus Heliam Thesbiten et io a Iohanne
querunt utrum ipse sit Helias ante Christum ve-
nturus. Sed queret quod cum notum esset Iohannem
esse filium summi sacerdotis quo querebant ab
eo utrum esset Helias. Dicendum est quod puer
sibi ductus fuit in desertum et ibi agebat
vitam solitariam et io possibile fuit istos
in oblivionem Iohannem devenisse. Vel
aliter quod sunt Iudei heretici fuerunt
qui dixerunt quod anima transmigrat de corpore in
corpus et hoc phariseorum dogma in ante
erat apud iudeos et io interrogant ab eo
utrum esset Helias i. utrum anima Helie esset
motor eius. Hoc n. suspicabantur quia
opera Iohannis assimilabantur operibus Helie
... ante Christum arguebat ...
... questio de ... Iohannis
Ad hoc quare dixit se non esse Heliam

Cum tamen salvator dicat · Si vultis scire ipse
est helias · Ad solutionem quorum dicendum secundum Gregorium
quod ipse non erat helias in persona sed in virtute
et spiritu · Unde angelus ad zachariam · Ipse precedet
ante illum in spiritu et virtute helie quia scilicet
helias secundum adventum preveniet ita
iohannes prevenit primum et sicut ille precursor
est iudicis ita iste precursor est redemptoris
Notandum tamen quod multiplex conformitas fuit inter
heliam et iohannem · Primo quod fuit uterque
mirabilis austeritatis · Secundo fuit immense
munditie et castitatis · Tertio fuit maxime
delictorum reprehensionis · Quarto autem in fine condemnatione
terminatione · Notandum etiam quod secundum aliquos
hereticos ut dicit Origenes iohannes mentiens
se non esse heliam [illegible] Putabant
Nesciebat enim animam helie esse in co[illegible]
vel non ut enim dictum est secundum opinionem istorum
Isti [illegible] a iohanne anima
anima sua esset anima helie · Iohannes autem
[illegible] quod non ignorarent dixit · Sed contra
hos dicit Augustinus quod non est verum quia co-
gnitus a spiritu illuminatus et de deo loque-
retur tantam enormitatem ignoraret de
se ipso · cum utrumque anima fuit in helia
Propheta es tu? dicit propheta es tu [illegible]
et [illegible] querebant enim utrum ipse esset
esset propheta et ipse respondit quod non [illegible] quer-
itur [illegible] quomodo iohannes potuit respondere tam
[illegible] se non esse prophetam cum luce (Luc.) primo scriptum
sit · Et tu puer propheta altissimi vocaberis · Ad
hoc dicendum quod respondetur tribus modis · Primo
modo ut sit sensus · Non sum propheta scilicet officio
sed sum precursor officio · Secundo iohannes enim cum haberet
spiritum prophetie tamen erat plusquam propheta quia
habebat officium maius et dignius prophetali
ut scilicet dominum presentem a prophetis predictum ostende-
ret presentem [illegible] et [illegible] questione
dicit iohannes maior prophetis · Tertio modo
potest responderi ad hanc questionem ut sit sensus

Propheta es tu? Non sum propheta · ille scilicet de quo querebant
ad tempus eundem · Nota quod dicit est quod iudei
sciebant esse dictum a moyse prophetam no-
bis suscitabit dominus illi parebitis
sicut et mihi · de quo propheta dicitur deutero-
nomii · hunc prophetam singulariter prophetam
vocabant · Sicut tu cum articulo · Credebant
ergo a iohanne utrum esset ille propheta et io-
hannes simpliciter negavit se esse prophetam scilicet illum
de quo querebant · [illegible] adverte(?) est quod
hic propheta de quo dictum est a moyse
prophetam suscitabit vobis dominus secundum omnes
ille est quia ipse propheta est opinio tamen iudeorum
aliquis est alius ipso christo · Unde ad adventum christi
sperabant tres personas esse venturas scilicet christum
et heliam et hunc prophetam magnum quem crede-
bant esse alium a christo · Tertio(?) potest responderi
secundum eandem glossam ut sit sensus · Sed tu
propheta ille qui prefigurabat baptismum.
Adhuc eundem [illegible] notandum est quod secundum glossam
isti pharisei audierant a prophetis christum
venturum et baptizaturum · Sciebant etiam
in iordane figuram gessisse baptismi cum
quod heliam et heliseum siccis pedibus transisse
et iordanis figuram baptismi in helia et heli-
zeo non dubitabant precessisse unde
et nunc eos resurrexisse putabant
et baptizasse unde nunc interrogabant
Es tu unus prophetarum secundum scilicet · Es tu propheta
ille videlicet qui prefigurabat baptismum · Notandum est
quod iohannes in hiis tribus negationibus mi-
rabiliter loquendo negando se esse christum ex-
cludit ascriptam altissimam dignitatem negando
se esse heliam excludit ascriptam [illegible] tissimam
sanctitatem negando se esse prophetam excludit
a se supreme nobilissimam claritatem · De
quorum trium fama vel [illegible] opinione
solent plurimi superbire ex quo commen-
datur humilitas iohannis qui non solum
rapere gloriam a[illegible] sed etiam oblatam respuit.

voluit. Item cum dicitur dixerunt ergo
ei. Postquam ostendit vox Johannes in
suis responsionibus quid quid non est
hic ostendit quid est et duo facit hic
quia secundo ponit quedam interrogationes. Primo
ponit responsionis visio in qua ostendit quid est
ibi dicit ego vox clamantis in deser-
to. Continuatio ad primum dicitur dixerunt
ergo ei. Quis es tu ut visum de-
mus et cetera quia dicimus ad hoc missi
sumus sed sciamus quis es. Secundo
dicas nobis quid dicat de te
ipso vel qui dicunt se Christum Ju-
deorum te de ipso predicasse sed de
te ipso non manifeste. Dic ergo
nobis quis es. Item cum dicit
dicit. Ponitur responsio in qua visi-
one dicitur Johannes non sum Christus vel
Helias vel propheta sed vox clamantis
in qua visione secundo exprimit Johannes
sui ipsius ad predicandum ydonei-
tatem cum dicat ego vox. Secundo expri-
mit ubi quod predicat penitentiam
in deserto cum dicit clamantis.
Tertio exprimit predicationis sue optimam
notitiam cum dicit in deserto. Quarto
exprimit sue predicationis suffi-
cientiam cum dicit dirigite viam domini.
Primo ergo exprimit sui ipsius predi-
cantis ydoneitatem cum dicit ego
vox. Secundum quod notandum est quod
de ratione vocis est quod sit signi-
ficans in aliquo puta in libro
seu in conceptu mentis. Secundo ergo
ydoneitatis vocis ordinatur ad libri
expressionem et ideo Johannes dicens
se esse vocem ostendit se esse ydone-
um ad ubi sui Christi manifestatorem.
Tertio de ratione vocis est quod vox
ubi sit notior sensu et cum sit origine

posterior quia scilicet vox originis sensus
liber concipit quod vox formatur
Johannes ergo ostenditur se esse vocem
id est ad vocandum ydoneum quia verbum Christi
fuit notior secundum licet esset origine
posterior. Omnis enim dicitur nostra in
cepit a notioribus nobis. Tertio di-
cere possumus quod ideo Johannes dicitur vox
quia de ratione vocis est quod sit so-
nus et non spiritus. Verba autem est
mediante sonum et spiritum quod spiritus operatur
melius in mente. Vox autem operatur
in corpore melius in corde scilicet corpo-
rali et Johannes ministraliter
docebat corporaliter in aure scilicet Christus
spiritualiter magis in mente docebat
melius. Johannes ergo dicitur se esse vocem
ostendit se esse in genere ministraliter non
principaliter. Quarto dicere possumus quod idem
Johannes dicitur vox quia de ratione vo-
cis est quod transeat. De ratione autem ubi
est quod maneat. Johannes autem dicit
de Christo Johannes 3 oportet me autem ^{p. l.}
minui. Secundo dicit quod Johannes illius
quem predicat exprimit penitentiam
in deserto quod dicitur clamantis potest
enim esse duplex sensus. Primo non in metaphora
quod sit vox Johannis clamantis. Cla-
mat autem Johannes propter duo. Primo enim
clamor imputat primo evidentiam
manifestationis. Prophete enim antea in enigmate
et obscure loquebantur. Johannes autem
manifeste clamat. Secundo designat clamor
in mediis incongruitate elongationem. Ter-
tio significandum est quod ad distantes cla-
matur et ideo ad designandum hunc dis-
tantiam dicitur est clamantis. Alio
modo intelligi potest hoc littera ut intelligatur
quod Johannes fuit vox Christi in eo lo-
quentis et clamantis et tunc notatur

penitentia utique exterius lavare Johannes
loquebatur. Unde dicit apostolus ad Corin-
thios: an experimentum queritis eius qui
in me loquitur Christus. Secundo dico quod
Johannes dicitur sic predicationis necessi-
tatem dicit in deserto. Per desertum enim potest
intelligi Iudea quia deserta et ad-
derelicta erat. Johannis doctrina et predica-
tione indigebat. Tertio dicens
in deserto dicitur sic predicationis necessitatem.
Ad literam tamen Johannes in deserto erat.
Quarto dico quod Johannes dicitur sic predica-
tionis sufficientiam talem cum dicit: Di-
rigite vias domini, quasi dicat ad hoc est
finaliter predicatio mea ut dirigatis
vias domini. Dirigite ergo vias
domini per fidem et opera, ut quod glossa
per quam ingreditur Christus ad nos et nos
ad illum, quasi glossa illa est vera via
que Christum introducit in nos et
nos inducit ad Christum. Vel dirigi-
te vias domini, id est vitas facite vias
que ducunt ad eum. Sed autem via est
quando opus bonum deo sanctificatur. Rectitudo non est
quia nos habeat quod [illegible] hoc autem est
quando est in statu suo. Via autem
habitus est ut in mente sit stabilis dei
et sub aspectu eius. Cum non ipso preter-
a situ et ab aspectu ipsius declinat et
per consequens non est stabilis vere. Vel
dirigite viam domini ad cor, via autem
ad cor dirigitur cum ad preceptum via pre-
paratur. Dirigite ergo vias domini sicut
dixit Ysaias propheta, quasi dicat hoc preceptum
Ysaias propheta. Ego autem sum ille in quo

Et qui ista complentur
qui missi fuerant erant ex
phariseis. Postquam Johannes prohibuit
questionem interrogantis de persona sua, sed
phariseis questionem de officio suo. Interrogatur

questionem interrogatoris per ordinem sunt quod sicut
ponitur ipsi interrogantes. Primo ponitur
interrogationis actus ibi: Quid ergo bap-
tizas. Secundo ponitur Johannis responsio ibi: Respondit
eis. Tertio ponitur interrogationis locus ibi: Hec
in Bethania facta sunt. Primo ergo ponit
interrogantes qui fuerunt pharisei et
ideo dicit: Et qui missi fuerant fuerunt
ex phariseis. Notandum est quod sicut dictum est supra
per istos hic phariseos de quibus dicit non
sunt sacerdotes et levite expositis erant
et quia blandiciis eum non valuerunt
supplantare accusationem ei immittere
ceperunt arguentes eum dicere quod non
erat. Secundum Origenem vero hii pharisei fuerunt
alii a sacerdotibus et levitis de quibus
dictum est supra. Sacerdotes enim et levite sic
disciplinati cum reverentia interrogaverunt
de propria dignitate. Hii autem pharisei sicut no-
men sunt divisi et in portu statim
inveniunt conclusiones proponunt dicentes:
Quid ergo baptizas. Dictum tamen dicit:
Quid ergo baptizas. Postea phariseorum mo-
dus in qua intentione dicunt: Quid
ergo baptizas et cetera. Ac si dicant
audacie est et quod baptizas si tu non
es Christus qui promissus est fonte
inablucionis peccati, si tu non Helyas
non propheta id est Heliseus qui sicut [illegible]
gio mare transierunt. Ut dicit Crisostomus.
Notandum est quod secundum Crisostomum pharisei hoc
dixerunt Johanni eum videntes prout
quam invidiam concitare per posse
eius impedire baptismum. Respondit enim intra
ter eum propheta ad Christum iterum convertere ipse
nobilium natum baptizandi accipere ei in-
videret. Deinde tamen dicit: Respondit eis dicens.
Ponitur responsio Johannis, in qua respondet
Secundo instruunt phariseos de suo baptismo.
Tertio instituit eos de mediatore Christo.

ibi medius autem vestrum ¶ Accidentaliter
primi nostri dicitur. Est quod Iohannes fuit
expressus et fuit specialis sed dominicalis
quod quidem fuit exemplarium quod exem
plum dedit nobis ut ad nostras grac
tiosas vocationes et humiliter iudicamus ¶ Se
cundum exponens quamquam cum principio mente
vestra a locuntur sic studio non inuicem.
¶ Iohannes et iohannes ad alba inuidie predi
cata primum mitte ¶ Secundo dico quod vero
iohannes fuit specialis et dominicalis ¶ In
ratione .n. sua dicunt dicitur inter
baptismum suum et baptismum christi dicimus ¶ Ego bap
tizo in aqua at si diceret audivi. Nos
loquor baptizatur licet non sum ipse quod dicta
est inter baptismum meum et ipsi quod baptismus
meus tamen in aqua et ideo tamen corpus lauat
exterius baptismus autem christi in spiritu
et ideo mentem iustificat interius
Quilibet illis exequio baptismus ¶ Iohannes erat
tamen in aqua et non in spiritu quare venit
baptizare ¶ Ad hoc dicunt tres causas cum
sua est quod ideo baptizabat iohannes ut
secundum ordinem suum precursionibus ut
sicut quoque fuit precursor christi nascendo
ita esset eius precursor baptizando
¶ Secundum exponens tamen quoniam baptizatus quod peccata
per baptismum non relaxabat sed precursionis
suum ordine seruans quod nascendo nascentem
preueneat baptizaturus quoque dicitur.
baptizandum preueniret ¶ Item cum dicit
medius autem vestrum ¶ Postquam Iohannes
dedit testimonium suum de baptismo ¶ Hic dicit
testimonium de tempore christi ¶ Quamquam testi
describit christum quantum ad eius conuersationem
familiarem cum dicit ¶ Medius autem
vestrum ¶ Secundo quantum ad precessionem sacramenta
lem cum dicit. Qui post me ve
turus est ¶ Tertio quantum ad dignitatis emi
nentia. Qui ante me factus est.

Primo quantum ad intimam eius in prophetisque
intelligentiam. ibi ¶ Cuius non sum dignus
¶ Describit ergo eum primo quantum ad conuersationem
familiarem. Dicitur. medius autem vestrum
ac si diceret ¶ Ipsum in persona fecit sed
aliquis qui perficeret opus meum qui
medius vestrum stetit .i. qui in medio
vestrum conuersatur sicut aliquis ex vobis quod licet sit
in forma dei tamen sicut inuentus est
ut homo quem tamen sic conuersantem nescitis
.i. non perfecte cognoscitis quod licet sit dei filius
tamen est inuisibilis maiestate
Notandum est quod secundum Crisostomum dicitur christum
conuersum cum populo ut in eius actu suo
omnes humiliter doceret ¶ Secundum etiam eius
sermonem quod dictum est quod vos nescitis
sensus est quem nescitis et ipsum esse
scilicet quod est tamen bonum est ¶ Notandum est secundo quod
licet etiam medius autem vestrum inuitus a quibus
modis possit exponi quod exposita sit licet
in terra secundum vnum modum sicut designat in christo
conuersationem familiarem secundum alium modum designat
in christo principatus principalem secundum tertium
modum designat in christo humilitatis veri
tatem secundum autem quartum modum ma
iestatis presentia ¶ Primo ergo
modo licet etiam medius autem vestrum de
clarat in christo conuersationem familiarem et
de primo modo expositionis iam dictum est
¶ Secundo declarat principatum principalem et
tunc est sensus licet secundum Theophilum quod christus
in tamen medius esset inter nos in superp
tilis principatus ¶ Pharizei .n. le
gentes scripturas christum promitti
habebant cum christus in scripturis la
tebat non et tamen licet sic esset in medio
scripturarum tamen pharisei christum ignora
bant quod scripturas non intelligebant.
et hoc est quod dictum est quem vos nesci
tis ¶ Secundo dico quod licet etiam medius autem

aut vnius designat persone diuine velut
etiam ut pro tanto dicatur xpistus esse
medius vestrum. Secundum origenem in glosa
est lux vera que nos omnes illuminat
et hec est sensus hic. lux vera est in
medio vestrum. et tamen habent lucem non
agnoscitis. Vnde origenes. Verbum in
medio venit non enim cognoscunt
de illius vestrum neque de quo fonte
manauit quod tamen verbum iohannes agnouit.
Secundo dicendum quod hic etiam medius aut verbum
dicitur in ipso maiestatis preside
ntiam. et tunc est sensus quod ipse immensus
est per suam maiestatem que per sui
infinitatem vbique est et implet omnem
creaturam secundum illud. Celum et terram ego
impleo. Sic ergo medius vestrum stetit
et vbique attingit sua presentia que
tamen vos nescitis quod inuisibilis erat
et mundus eum non cognouit. Item
tunc dicit. Ipse est qui post me venit.
describit baptista in persona potestatem
baptismalem et hic est sensus. Hic
est qui post me venit baptizando quod
non sufficit si baptisma meum esset
perfectum. Ipse ergo venit post me bap
tizando quia baptismo imperfecto sufficit
baptisma perfectum. Vnde crisostomus. Hic est qui
post me venit. Ac si dicat. Nec ego
[illegible] id est perfectum in meo conspectu
baptismate. Si enim meum baptisma perfectum esset
alius non veniret post me alterum baptisma
daturus. Sed hoc baptisma meum est
preparatio illius. et transibit in ipso sicut
umbra et ymago. Si enim hoc esset perfectum
nequaquam secundi locus quereretur. Iohannes ergo dicit
Ipse est qui post me venit. Ostendit
perfectionem in baptismo xpisti. Nota quod est quod iohannes
dicit de xpisto. Ipse est qui post me venit
non solum ante perfectionem baptismi xpisti sed etiam

ante vnionem duarum naturarum in persona xpisti
quod dicitur. Hic est quem nescitis quantum ad diuinitatem
et hoc. vel quem nescitis quantum ad humanitatem
et ideo venit ut eum sciatis. Vnde origenes
ne aliquis putaret alium esse inuisibilem
ad omnes homines venientem ut ad
diuinitatem et alium ab eo qui humanatus
est et in medio apparuit. Subdit iohannes
qui post me venit id est qui post me apparu
it est. Item tunc dicit ante me
factus est. ostendit baptista in xpisto dignitatis
eminentiam. Ac si dicat. Ipse qui
post me venit ante me factus est id est
in prelatus est in statu dignior et
eminentior ante positus est. Item tunc
cuius non sum dignus. Ostendit baptista
incarnationis xpisti incomprehensibilem intelli
gentiam. Ac si dicat. Non sum dignus
ut soluam corrigiam calciamenti eius id est
non sum ydoneus inuestigare misterium
incarnationis eius. Vnde beda. Ad hec
euidentius notandum est quod secundum gregorium dominus
deus in carne veniens quasi calciatus
apparuit. Calciamentum ergo est ipsa huma
natura in xpisto. In ydumeam extendam
calciamentum meum. Corrigia autem calciamenti
eius vnio diuinitatis et humanitatis
que tanta fuit quod ipsum iohannes
inuestigare non potuit. Nota autem
quod licet hec expositio sit vera
sit tamen mistica est litteralis ergo id est
tercio secundum augustinum. Hic est sensus. Tante
dignitatis est xpistus ut ego non sim
dignus uocari in uilibus ministeriis eius
Calciamentum enim soluere uile ministerium
est. Secundo notandum est quod non est melius ad
litteram quod xpistus calciamenta habuit. quia per
iohannem hic utitur uulgari parabola
sicut alibi cum dicit xpistum habere ue
ntilabrum in manu et sicut porta ad

indicat. Ho hoc vlt pz si attendis
smonem iohis qui quasi smo co
dicionalis. Tali n smo vitar
eri hoies volentes vnde excel
lenciam aliquis dicentes no esse dis
calciare eum. Talis n smo no sup
po illu ee calciatu. si tal smo
condicionalis est et e ssus. tunc dis
calceas iste est q si eet calciatus
no eet dignus discalciare eu. Ho
hic vlt pz p dem Jo in sic scribitur
ad Eustachiu. aplicos dimiss socie
tatis xpi no habebat calciamta q
tolleret nec n poterat hic dns
q phibuit in missione Ho hijs verbis
Jo pz q n dns nec apli hre
ad tam calciamta Si quis autem
arguat qz hoc q in lib dixit ad
petrum calcia te caligas tuas et
sequere me. Audiant Beda in virgi
sup hunc locu dicentem. pcaligulis
vl pcaligis ut quida hnt. prout
hic sandalia hoc n grecis calciamtum
tunc teorum in oiis apls fuisse con
cessu. Sed Beda vidit papias
gnuiacus. dr calige vl caligu
le .i. sandalia dicta sunt a callo pedu
et quasi ad colligandum q ad pe
des ligantur Dem tu dicit
hec in bethania facta sunt. porta
merbyti et vita iohis. hic po
loc locus ubi facta sunt h. locus aut
bethania est. Alter dr utrq
locus bethania sic trans iordanem
Ho hnt qz pndz vtexpa diceris
sic q duce sunt bethanie vna cis
iordanem et alia vlt no longe a
ierlm ubi lazarus fuit suscitatus
Alio dicunt alij qui dnt q no dz
bethania s bethabara. bethabara

n est qdam villa vlt iordane
sed aute dicit est bethania arrep
tu est vicio scriptoris Vn hieroni
et origenes exemplariorum dicunt hre
in bethabara dnt. bethania n
no vlt iordanem neq in desto erat
s ppe ierlm Aliter ds qz eloqua
hnt gmenenit locu. dicitur e q h
fecit ad futurm maiorem clarita
de reb suis Em ergo vuia n elo
ves no imagis narrabat s cunc
piui tpt ointegentes pnarter vi
dentes cristes scat euz qui dni
demostrat a locis tribueris

Altera die vidit iohes Ponitur
testio iohis ad phiseos
hic po testio eiusdem adtulabat
Hunc ponito testio q Jo dedit in
terrogatus. hic po testio q ipe
dedit spontaneus Primo aut fuit
hic q h po ipm testadm k ide
testiom laicus gfinat ibi Et testi
phibuit iohes. ho m d q ho
pmittitur testificacionis octo 2 po
ipa testifica. l. Et ait. smo 3 po
ipa testifical ocit que est adue
tus xpi ad iom Ho hnt qz
dictu est q hic aduentus xpi ad
iohem fuit ppns et fuit dotinal
ppns smo fuit io n venit ut
plenet hui exemplu Et h
primo maior ed hui dia tc mnb
dehec bo pro rest p h q maria
ad Elizabeth minore venit et filius
dei ad baptismum adfuore cupiula
di minoribus et modestia commo
nemur Et no s origen q mad
uentu marie ad eli. iohes
existens in bto ventre suo non
valens sponditu faciens exultat

q altera die vidit iom sce
verz dis qua de ta ne xpt ad iohz.

in ue͞o. Hic aut idem ioh̅s xp̅o ad
se uementi testimonium perhibet dicens
Ecce agnus dei. Secundo dico quod iste aduentus
xp̅i est doctualis. io enim uenit ut doce-
ret de ipso quod ipse esset pro peccato. Vnde Crisostomus
Christus plures post baptismum ad iohannem
ueniebat quod ipse iohannes eum bapti-
zauerat cum multis. ut ergo nullus
suspicaretur quod in conspectu eius ex aliis ad
iohannem ueniret propter peccata confitenda
aut in penitentiam abluendam propterea
accedit expresso accessu dans occa-
sionem dimittendi suspicionem quod iohannes
ostenderet dicens Ecce qui tollit peccata
mundi. at si dicat Crisostomus quod xp̅s ue-
nerit ad baptismum possent aliqui suspicari
quod io ueniret ut peccata confiteretur. xp̅s
aut ideo uenit ad iohannem ut io
occasione sumpta testimonium redderet xp̅o
ex quo testimonio suspicio tolleretur. Propterea
queret aliquis si xp̅s uenit. Vnde uenit
Ad hoc dicit Origenes quod xp̅us a Galilea
uenit quod prius colligi potest ex eo quod ue-
nit cum multitudine et de aduentu quo uenit
ad baptismum de quo dicitur ibi. Sed de alio
aduentu post baptismum. Vnde Crisostomus
aduentum xp̅i ad baptismum prinsalie
l aut dicit iohannes et nunc eum uisse ad
iohannem post baptismum ostenditur. Evangelium
non perfecit se. secundum tempus narrationis ma-
u baptizaret theus non ea quae antequam ligatur iohannes
baptista pertinens festinat ad ea quae
l et demonstrat tempora. Sed iohannes tempus maior
immoratur quae sunt ante incarceratum
iohannis fuerunt. Item dicit Ecce
agnus dei prius ita ipsa oratione testificatur
potius ipsa testificatur et sic quod testi-
ficatur iohannes de xp̅o. Tollit a se ipso
omnem suspicionem. ibi Et ergo nescie-
bam eum. Sed non dicit quod prius iohannes testificatur

de xp̅i beatitudine. Secundo testificatur de sua dignitate
ibi Hic est de quo dixi. Primo ergo testificatur
de xp̅i bonitate dicens Ecce agnus dei ecce qui
tollit peccata mundi. Magne non bonitatis est peccatum
tollere. Attendendum autem hic est Ecce
agnus dei. Vnde quod hic est introducitur
ad significandum uel commemorandum xp̅i
correspondentiam. Tertio ad ostendendum innocen-
tiam. Tertio ad ostendendum xp̅i efficaciam. Primo dicit
quod introducitur ad significationem uel commemorandam
correspondentiam inter agnum typicum et agnum
uerum. inter umbram et ueritatem inter prophetiam
et effectum. Vnde Crisostomus dicit autem Ecce agnus
dei Iudeis qui hic est qui eis querebat
commemorans prophetie ysaie et umbre quae sunt
moysi erat. ut a figura et umbra singulos
eos ad ueritatem magis adduceret. Et Glossa
super. Iustificatio agni paschalis transiens
uidit de Egypto conspicit se indigno
memoriam prime promissionis. sic etiam nos
justificamur hic bene agni consequitur. Sed
secundo hic introducitur ad ostendendum xp̅i inno-
centiam. Vnde Augustinus super Iohannem. Si
agnus ergo innocens. Omnis enim ex illa
propagine uenit de qua cantauit
gemens dauid. Ego in iniquitatibus
conceptus sum. Solus ergo ille agnus
qui non sic uenit non enim in iniquitate con-
ceptus est nec in peccatis mater eius
in utero eum habuit quem uirgo con-
cepit. uirgo peperit quod fide concepit et
fide suscepit. Tertio hoc etiam introducitur
ad ostendendum xp̅i efficaciam. Vnde Augustinus super iohannem
omnium nostrum. Qualis agnus est quod lupi ti-
ment. qualis agnus est qui leonem occi-
dit. Sed occidit. Talis est enim diabolus leo
circuiens querens quem deuoret
sanguine agni uictus est leo. Aliud
dicendum est quod in hac etiam Ecce agnus
dei et dicit. Ostendat nobis xp̅s ut inimi
cos

ut exorandus · ut imitandus tamen dicitur
Agnus fuit ut agnus bone puritatis
bone benignitatis bone amoris et cari
tatis · Bone puritatis quia peccati immunita
tem: Christus fuit agnus masculus immaculatus
sine macula · Bone benignitatis quia
patienter · sicut enim quasi agnus
coram tondente obmutescet et non
aperuit os suum · Bone amoris et
caritatis quia pro nobis immolari vo
luit · propter amoris immensitatem
Apoc · v° Dignus est agnus qui
occisus est accipere virtutem et divinitatem
et fortitudinem · Secundo describitur ut exorandus
cum dicitur qui tollit peccata mundi · Ideo
exorandus est qui tollit que peccata mun
di ¶ Et notandum est quod Christus dicitur tollere
peccatum quantum ad culpam quantum ad pe
nam et similiter quantum ad omnem mi
seriam ¶ Licet autem sicut dicit Ori
genes tria quoque animalia convenerunt
offerri in templo · tria scilicet terrestria · scilicet
vitulus taurus et ovis · Primum ante
aries ovis et agnus · De volatilibus
duo scilicet turtur et columba · Hec singu
la mentionem facit de agno · dicendum
secundum Origenem · quod hoc factum est ad ostendendum ob
lationis principalitatem ¶ Oblatio enim Christi
principalis fuit sine qua oblatione
nulla oblatio digna erat · et ideo signatur per
agnum qui erat iuge et principale sacri
ficium · Agnus enim erat cottidianum sa
crificium · quia mane unus agnus mane
et alius vespere offerebatur · Tertio quia
aliquis quereret quare non solum agnus
sed agnus dei · dicendum est quod Christus dicitur
Agnus dei vel dei offerentis vel dei
acceptantis · dei offerentis quia qui hunc
agnum obtulit deus fuit · Unde Ori
genes ¶ Qui autem hunc obtulit agnum

ad immolandum deus fuit in hoc
secundum magnus sacerdos qui dixit
Nemo tollit animam meam a me sed ego
pono eam · vel dicitur agnus dei acceptan
tis Christi mortem vel Christi oblationem
Unde Theophilus · Christus dicitur agnus dei magis
deus post quam mortem Christi acceptavit pro
nostra salute vel magis eum pro nobis
morti tradidit · Erat enim dignus sacrifici
um · Hec oblatio est talis hostie magis et talis cui oblata est
talis hostia cum obtulit · Quarto quereret aliquis
quare dictum est qui tollit in presenti peccatum
et non est dictum qui abstulit in preterito
cum tamen passio Christi sit preterita ¶ dicendum est
quod hoc dictum est ad ostendendum virtutem illius
sacrificii et oblationis quam Christus seipsum
obtulit · Virtus enim illius sacrificii tanta
fuit quod non se extendit ad preteritum sed
etiam se extendit ad presens et ad futuram
eternitatem · oblatio Christi omnium officium omnes
aspicit · Unde Theophilus · Non solum tunc
tulit vel abstulit quando passus est sed
ex illo tempore usque ad presens tollit non
semel crucifixus · Una enim pro peccatis oblatio
obtulit sed semper purgatus per illam
· Sexto quereret aliquis quare dixit qui
tollit peccatum mundi et non peccata cum tamen
multa sint peccata que tolluntur · Dicendum est
quod hoc dictum est ad ostendendum peccati generali
tatem · vel hoc dictum est ad ostendendum peccati
radicalem primitatem ¶ Primo hoc
dictum est ad ostendendum peccati generalitatem · Unde
Theophilus · Non dixit peccata mundi sed peccatum
ut scilicet per hoc quod dicit peccatum universaliter
peccatum velit intelligere sicut convenimus
dicere quod homo electus est de paradiso · id est
omne genus hominum · Secundo dico quod hoc dictum
est ad ostendendum peccati radicalem primitatem
dixit enim peccatum et non peccata ut ostendat
originale peccatum quod est radix omnium

peccatorum. ¶ Unde Beda. peccatum mundi dicit
originale peccatum quod est commune totius
mundi. quod quidem peccatum originale et singula
que super addita per gratiam relaxa-
at. ¶ Item cum dicit hic est de quo
dixi. ¶ Postquam testificatus est de Christi
virtute. hic testificatur de Christi dignitate.
Quanta autem dignitas est quod Iohanni tamquam
digniori et eminentiori antepositus est.
et hoc quod dicit Io. ¶ Hic est de quo dixi
post me venit vir. scilicet qui posterior
me natus est qui ante me factus
est. id est qui michi in dignitate antepositus
est. Quia prior me erat ut si di-
ceret. Et si posterior me tempore tamen prior
incommutabilitate divinitatis ante omnes col-
les. id est ante omnes sanctos et ante omnem
creaturam genuit me dominus. ¶ Notandum
est quod Christus dicitur vir in virtute. accep-
tus ¶ Ecclesiastes vii°. virum de mille unum
repperi mulierem ex omnibus non inveni.
¶ [illegible] dicitur vir quod virtute natus fuit. propter
[illegible] circumdabit virum. et dicitur quod
in virtute perfectissime consummatus. [illegible]
[illegible] viz nullus virorum
id est virtutes. et Zacharie vi°. Ecce
vir oriens nomen eius quia ipse origo
virtutum. ¶ Item potest dici vir propter perfectam eta-
tem quam propter incarnationem perfectam iam
erat perfecte etatis. Luce iii°. Jhesus erat
incipiens quasi annorum xxx. ¶ Item
cum dicit. Ego nesciebam eum excludi-
tur Iohannes a suo testimonio omnem falsitatis
suspicionem. ¶ Posset enim aliquis suspicari quod Io-
hannes Christo testimonium reddidit propter co-
gnacionem et familiaritatem quod excludens Iohannes
dicit. Et ego nesciebam eum. ¶ Unde
Chrysostomus. ne videatur ex amicicia testimonium
testimonium exhibere quod cognatus erat ei
sanguine. ¶ Beda dicit. Et ego nesciebam

tiebam. sed ut manifestaretur in Israel propterea veni
in aqua baptizans. ac si dicat totum
misterium baptismi mei ad eius mani-
festationem ordinabatur. ¶ Queret aliquis quomodo
Iohannes Christum ignorare potuerit cum non
sit verisimile quod Iohannes ignoraverit magna-
lia que circa Christum facta sunt. ¶ Ad hoc
respondetur. ¶ Chrysostomus quod Iohannes a pueritia sua
in deserto conversatus est. circa illa vero que
quasi Christo puero existente facta sunt. puta
que circa magos et similia facta sunt. Iohanne
existente puero et ideo potuerunt ei esse
ignota. ¶ Queret aliquis super predicto quod
magnalia que facta sunt circa Christum vel puer-
o fuerunt ignota Iohanni quomodo reliqua
magnalia potuerunt esse ignota Iohanni.
¶ Ad hoc respondetur. Chrysostomus quod Christus medio tempore a
nativitate Christi usque ad baptismum nulla mira-
cula fecit. Unde Chrysostomus. Si enim a prima etate mi-
racula fecisset Christus nequaquam nec Iohannes
eum ignorasset nec reliqua multitudo magistro
indiguisset ad manifestandum eum. ¶ Et ideo
Chrysostomus medio tempore Christus ignotus omnibus
existebat. propter quod sedit. ¶ Ideo manifes-
tari in Israel propterea veni ego in aqua
baptizans. ¶ Et sunt manifestum est dicto
Chrysostomi quod illa signa que quidam dicunt
a Christo in pueritia facta mendacia et
fictiones sunt. et sicut patet secundum Chrysostomum
quod libellus de infancia salvatoris
nullus est. ¶ Queritur autem quare Iohannes
Christum volens manifestare venit in aqua
baptizans. numquid potuit manifestare sine
baptismo. ¶ Ad hoc respondetur. Chrysostomus. Ideo et si
hoc posset fieri non tamen ita facile
propter novitatem enim officii plures ad eum
currebant quam si sine baptismo predicasset.
Et testimonium perhibuit Iohannes.
Postquam Iohannes testatus est de Christi
virtute et Christi dignitate. hic Iohannes

testiom suu latius ofirmat. pmo n.
Sp̃ Iohnes magna de xpo testis
est puta q ipe solus tollit pcta ueld
crimis. Videns ergo iohnes h mag
sabe credibilia ofirmat ea p spm stm
sup xpm descendente. Possz n. aliqs
dice iohm tam magna dixisti de
xpo qualit aut ognusti eu. Resp. io.
hanes q p spm stm descendente
7 hoc est dicit bn. Et testiom p
hibuit iohnes dicens q uidi spm
descendente. tria aut facit iohnes
q sc p̃. spus sci appitom siue ui
sione. 2º declat eius uisionis
statum t̃ reuelatom ubi et ego nes
ciebam eu. 3º et eadem uisione
declat sua acceptom ubi et eo uidi
et forma pte tria implicantur
q spus descendit q sb spe columbe
ubi ait columba de celo. 3º q sup xpm
mansit ubi et manente sr eum
Dicit ergo ad pmu dicit iohnes.
Quia uidi spm stm descedentem
scilicz qn uidit descendente. Ad
hoc dicit aug dicens legimus aliqs ecce.
qui planius id expnunt 7 inuenimus
apertissime tunc descendisse columba
qn dns ab aqua ascendit. Vnd in
ms. sic scriptu est Baptizatus aut ihc
ofestim ascendit de aq 7 ecce celi apti
sut et uidit spm descendente sicut
columba 7 uenientem sup se. Sed quic
rz aliqs neq oferret spm stm descen
dere. dicendu q sic hoc n. ognuebat xpo
baptizato baptizatus est n. filius
dei. Conuenimus tunc erat ut filius
existens apud mat. habebat prem ita
spus procedens a pre et mat. habebat filiu in
sua ubs. Ille me clarifi. q de me
dio accipient. Sed ognuebat bap

baptisma n. inu cuius sanctificatum
7 ofirmatum fuit baptisma xpi p̃ mmo
tom ste trin. ostendit 7 io decuit
q bapm xpi ad ecct pr in nube
spus in columba filius hoc in huana
na. Sed quer aliqs utru spt scs descendens
xpm sanctificauit. ad hoc r. aug
q no quia no tunc unctus est xpo
spu sco qn sup eu baptizatu uelud
columba descendit. Sed n. describi
eius iohes scriptu est. Vnde spu sco re
plebat ab utero mris sue quando sancta
tis aput tn spm stm in utero for
accepit. Vnd de hoie xpo intellec
est ut credendi tunc tamen nos accepts
no tamen. sz spualis fuit. et solebat
Aug. Sed iohes sanctificatus fuit i utero
in utero mris psse 7 sic descendisse spt
sci. solu ppter mai fca est. Item tu
dicit. Quasi columba de celo. Sed
ptum est q spus sco descendit fuit
po. q descend in spe columbe. Scilicz
qmo aliqs utru fuit uera columba. ad
hoc r. aug q sic. cuius ro est. q
sicut no decuit filiu ut falleret
hoies. ita no decuit spm stm.
Vnde aug no dicimus solu xpm uerm
corpus huisse spm aut stm fallace
apparuisse oclis hom. Sed tunc n. no
oportebat ut hoies fili dei sic n. spus
sci. Sed dcm est ergo sic dicit augustus
q et fuit uera columba alis forta sn
ministio aliaz columbaz. sic n. dicit
Aug de agone xpiano. Omnipotent
deo q unilsam creatura ex n. creauit falcauit
no erat difficile uerum corpus columbe sn
aliaz columbaz ministio figurare sicut
n no fuit diffile uerum corpus in utero
mris sn uirile seie fabricare. Sed quer
aliqs utru spus sco apparuit in columba sic

in columba sic apparuit filius in carne
Notandum est quod non filium assumpsit carnem
in unitate persone. Unde aug. super. decimo
non assumpta est creatura in qua apparuit
spiritus sanctus. sicut assumpta est caro ista
et humana forma ex virgine maria neque enim
columba beatificavit spiritum vel flatum illum
vel ignem sibimet in persone unitate coniunxit
et mansit. Unde aug. ibidem tanta fuit illa
unio que hominem faceret deum et deum hominem
propter quam unionem etiam filius dei minor patre
spiritus autem sanctus sic apparuit in columba
vel igne quod tamen non dicimus spiritum sanctum esse
columbam et ideo propter talem apparitionem non
possumus dicere quod spiritus sanctus fuit minor
patre. Tertio queret aliquis utrum illa visio
qua visa est illa columba fuit visio corporalis
Ad hoc respondet aug. super. decimum octavo capitulo
in qua visione tria implicat. Primum quod
implicatur est quod visio quam iohannes in apocalipsi
non fuit visio corporalis unde sic dicit. Illa
quippe visio prophetica legitur de visione io-
hannis non quod est exhibita oculis corpo-
reis per formas corporales sed in spiritu per spirituales
ymagines corporum. Secundum quod implicatur
est quod illa visio columbe fuit corporalis
et hoc quod dictum est quod corporali specie descendit
super eum. Unde aug. de illa columba que
dicta est corporali specie descendisse nullus
unquam dubitavit quod oculis visa sit.
Tertium quod implicatur aug. quod de visione ig-
nis qui descendit super apostolos dubitatur
utrum fuit corporalis vel ymaginaria
et hoc propter modum loquendi quem habet
scriptura. Non enim ait scriptura viderunt
linguas divisas velud ignem sed vise
sunt eis non autem eadem significatione possumus
dicere vidi hoc et visum est mihi hoc in
istis enim visionibus que per expressas corporales
species oculis demonstrantur non solet

dici visum est mihi sed vidi. In spiritualibus autem
visis ymaginariis corporalium solet dici
visum est mihi. Et inde de ignis quo igne
sit ecce quod secundum aug. quam visus sit
utrum intus in spiritu tamquam foris an vere
foris coram oculis carnis. De columba
vero nemo unquam dubitavit. Notandum quod
licet columba non possit dici spiritus
sanctus eo modo quo christus dicitur deus utrum co-
lumba possit dici spiritus sanctus eo modo quo
petra dicitur christus. Scriptum est enim petra
autem erat christus. Ad hoc respondet aug. super.
decimo octavo capitulo. non tamen ideo est quod
petra prius erat. postea autem signo accessit
prius enim erat lapis quem iacob posuit ad
caput et unctione ad significandum dominum
assumpsit. Prius erat ysaac cum ad se
ymolandum ligna portabat. Istis
autem sic existentibus accessit quedam
actio significativa. Non sic autem de columba
vel de igne qui apparuit super apostolos quod
columba non prius erat vel etiam ignis
sed ad significandum repente extiterunt et
ad tempus apparuerunt et postea esse desiere-
runt. Et non sed aug. quod columba et ignis
assimilantur flamme illi qui in rubo ap-
paruit moysi et illi columpne nubis
quam populus in heremo sequebatur et fulgoribus
et tonitruis que fiebant cum lex daretur
in monte. Hec autem huius similitudinis est
quod unumquodque rerum corporalium species ad hoc erat ut
res aliqua significaret atque preteriret
sic et columba ad hoc fuit ut aliquid significaret
et preteriret. Notandum est quod spiritus sanctus apparuit
in columba sive in columbe specie et hoc propter
nostram simplicitatem quia fecundi debemus ac tu da
gendi. Actum prudenti. Ideo propter nostram
simplicitatem est enim columba avis simplex
quare christus estote prudentes sicut serpentes
et simplices sicut columbe. Spiritus autem

scus hz actu simplicitatis sps .n. scs
ho[m]i[n]is dispositu simplificat. ut ad b[o]nu[m]
tendat. Et no[n] s[ecundu]m Aug[ustinum] q[uod] sp[iritu]s
s[an]c[tu]s duob[us] modis apparuit in columba
et igne. ad significandu[m] q[uod] simplicitas
n[ost]ra d[ebet] esse fervida et no[n] tepida. Un[de]
Aug[ustinus] sup[er] Joh[ann]em. Ne simplicitatem sp[iritu]m
dolu[m] habeat apparuit sp[iritu]s in columba
Et ne simplicitas frigida maneat ap-
paruit in igne. Sc[ilicet] apparuit sp[iritu]s in
columba p[ro]pt[er] fecunditatem gr[ati]e. Est .n.
columba avis fecundissima. Sp[iritu]s aute[m]
s[an]c[tu]s fecundat o[mn]em ecc[lesi]am donis et
gr[ati]is. divisiones .n. earu[m] gr[ati]arum sunt.
Idem aute[m] sp[iritu]s dividens singulis
prout vult. sicut dicit ap[osto]l[u]s. T[er]cio apparuit
sp[iritu]s in columba p[ro]pt[er] actu[m] gemendi. ge-
mit .n. columba et sp[iritu]s s[an]c[tu]s nos ge-
mere facit. unde dicit ap[osto]l[u]s. Sp[iritu]s postulat
pro nobis gemitib[us] inenarrabilib[us]
Et Aug[ustinus] sup[er] Io. Se novit se esse in
pressura mortalitatis huius et peregrinari sea
d[omi]no et p[ro]pter hoc gemit b[e]n[e] gemit sp[iritu]s
n. docuit illu[m] gemere. Multi .n. gemunt
et in felicitate terrena vel quassati dampnis
vel de egritudine corporis p[re]gravati. s[ed] no[n] colu[m]-
be gemitu gemunt. Q[ua]rto apparuit sp[iritu]s
s[an]c[tu]s in columba p[ro]pt[er] actu[m] revidendi
ut virtus videat sigillate. sicut .n. co-
lumba deferens ramu[m] virentis olive ost[endit]
signu[m] clementie dei. hijs qui resi-
dui fuerant ex aquis diluvii ita
et baptismo veniens sp[iritu]s s[an]c[tu]s in co-
lumbe sp[eci]e ostendit signu[m] divine cleme[n]-
cie baptizatis. Q[ue]re[m] tu d[icitu]r et manente[m]
sup[er] eu[m]. Q[u]ia q[uod] s[an]c[tu]s sp[iritu]s apparuit i[n]
columba. Sic d[ici]t q[uod] sup[er] xp[istu]m mansit
Ad cuius evidentiam no[ta]nd[um] est q[uod] h[ec] mansio
dicitur in xp[ist]o omnibus perfectione omnis
.n. mali ho[m]i[n]es p[re]t[er] xp[istu]m sanctificantur

aliq[uan]do labuntur peccato. p[rimo] mortali vel veni-
ali. In xp[ist]o aut[em] n[ul]l[u]m peccatum fuit nec
originale nec mortale nec veniale. et ideo p[ro]pter
sup[er] eu[m] sp[iritu]s mansit a quo nu[m]q[uam] re-
cessit. Un[de] Hug[o]. In ceteris namq[ue] fide- 2° moralem
lib[us] sp[iritu]s s[an]c[tu]s venit s[ed] in solo media-
tore singularis permanet q[ui]a eius humanitate[m]
nu[m]q[uam] deseruit ex qua eius divinitatem p[ro]cedit
Conveniencius ergo posset dici q[uod] sp[iritu]s
s[an]c[tu]s sup[er] alios s[an]c[t]os maneat. Cu[m] q[uo]d s[ecundu]m
q[uod] infra dicit salvator de se et sp[iritu]m s[an]c[tu]m
Ad eu[m] veniemus et mansione[m] apud
eu[m] faciemus. Ad solucionem huius q[uest]ionis no[tan]du[m]
est q[uod] b[ea]tus G[regorius] distinguit de donis.
Quedam .n. dona s[unt] s[ine] q[ui]b[us] ad bi-
tam pervenire no[n] p[otes]t sic[ut] est fides sp[es]
caritas et q[uan]tu[m] ad ista dona sp[iritu]s s[an]c[tu]s
manet in s[an]c[t]is et electis. Quedam s[unt] alia
dona que d[iv]i[n]e gr[ati]e c[on]servant dure et sine q[ui]-
bus ad vitam pervenire p[otes]t. ut e[st] donum
p[ro]phetie et faciendi miracula et q[uan]tu[m] ad talia do-
na no[n] s[em]p[er] h[abe]nt p[re]dicti sp[iritu]m s[an]c[tu]m q[ui]a no[n]
s[em]p[er] ad est potestas operandi miracula s[an]c[t]is q[uan]tu[m]
aute[m] ad ista dona sp[iritu]s s[an]c[tu]s mansit in
xp[ist]o. Un[de] G[regorius]. sp[iritu]s s[an]c[tu]s alij a sanctorum cordi-
onib[us] se subtrahit ut humilia eius virtu-
tes habeant. xp[istu]s aut[em] s[em]p[er] eu[m] et continue
habuit p[re]sentem et sic p[at]z s[ed] s[ecundu]m sup[er]ius q[uod] sp[iritu]s
mansit s[em]p[er] sup[er] xp[istu]m q[uan]tu[m] ad g[rati]as da-
tas et q[uan]tu[m] ad essentiam earum. Q[ue]re[m] tunc
dicit. Et ego nesciebam eu[m]. p[ro]posita visio[n]e
sp[iritu]s. Hic po[nit] eiusde[m] visionis fructu[m]
sive revelatore[m]. Revelatu[m] .n. fuit Ioh[ann]i
q[uod] ille baptizaret in sp[iritu] sup[er] q[uem] videret sp[iritu]m
descendentem. Hoc est ergo q[uod] dicit. Et
ego nesciebam eu[m]. Sed q[ue]ritur. Hoc obicit
Aug[ustinus] sup[er] io. Si ignorabat eu[m] quo
dixit sibi Ego a te debeo baptizari. Un[de]
n. baptismata dixit Io. xp[ist]o Ego a te debeo
baptizari. ergo cu[m] baptizaret eu[m] noverat quo

go dixit quod cum non nouit per descen-
sum columbe cum columba descendit post
quam dominus ab aqua ascendit. Ad hoc respondet
beatus augustinus quod iohannes quantum ad aliquid
nouerat christum. Nouerat enim ipsum esse
deum nouerat ipsum esse filium dei. nouerat
quod ipse baptizaret in spiritu sancto cum igitur ueni-
ret ad flumina christus. cum multa ad iohannem
turba uenirent ait illis. Qui post me uenit
maior me est ipse uos baptizabit in spiritu
sancto et igne. Quantum ad hoc quod nouerat. Quantum
autem ad quod non nouerat et quantum ad hoc
quod didicit. Didicit enim quod christus sibi soli
retinuit potestatem baptizandi quam po-
tuit suis fidelibus conferre. Quod autem
hoc didicit patet per litteram que dicit. Qui
misit me baptizare in aqua ille michi dixit
super quem uideris spiritum descendentem hic est
qui sibi soli retinuit potestatem baptizandi
et nulli alii contulit. Queret aliquis
utrum christus hanc potestatem potuit conferre.
Dicendum est quod triplex potestas est. efficiencie quia
potestate mundat interius animam a ma-
cula peccati. quam quidem potestatem christus nulli
communicat nec conferre potest. Secunda potestas
est potestas excellencie que fundatur super
merito christi. Christus enim meruit efficaciam
sacramentis. et eis sacramentis hec ubi propter hoc efficaciam
ab ipso. Unde et christus posset dare efficaciam
sacramentis suis sanctis et talem potestatem nec con-
tulit nec potuit communicare. Tercia
potestas est potestas inuocacionis et
hec potestas non est creata tamen potuit con-
ferri. aliquibus enim tempore apostolorum baptismus
ad inuocacionem nominis christi licet modo
non ita fiat. Conferre autem potuit quod
in nomine petri uel alterius alicuius con-
ferretur baptismus. Unde augustinus super iohannem potu-
it autem dominus si uellet talem potestatem ali-
cui seruo suo ut daret baptisma suum. quamquam
uice sua et constituere tantam uim in
baptismo translato in seruum quanta ubi hic baptisma
datum a domino. Secundo queret aliquis si hoc
potuit communicari quare non est communicatum.
Ad hoc respondet augustinus super Iohannem quod hoc ideo factum
est ut spes ponatur in christo et non
in homine. Unde augustinus hoc noluit
communicare ut non in illo spes esset bap-
tizatorum a quo baptizati se esse agnoscebant
et noluit seruum spem ponere in seruo
Tercio noluit communicare propter unitatem baptismi.
Unde augustinus si daret hanc potestatem ser-
uis tot essent baptismi quot essent serui
ut quomodo dictum est baptisma iohannis
sic diceretur baptisma petri uel pauli.
Propter hanc ergo potestatem quam christus sibi reti-
nuit stat unitas ecclesie de qua unitate
dictum est una est columba mea.
Deinde cum dicit Et ego uidi et cetera ponit
iohannes testimonium hanc uisionem sua conceptam
quid scilicet hic in effectu dicitur. Et ego
uidi scilicet spiritum descendentem et testimonium
perhibui quia hic est filius dei scilicet naturalis
et non adoptiuus et quia spiritus sanctus filius
dei ideo eis in baptismo confertur scilicet gratia per
per quem fiunt filii adoptiui. Unde ecclesia
hic est filius dei scilicet unicus. Unde et baptizare
potest. Deinde cum dicit Altera die et cetera
ponit testimonium iohannis ad discipulos et
sic procedit in isto testimonio quia primo describitur
testis secundo ponitur modus testandi ibi Et
respiciens. tercio ponitur ipsum testimonium ibi
Ecce agnus dei. Primo ergo introducit testis
de quo dicit quod Iohannes stabat et ex discipulis
eius duo. Ad cuius notitiam est quod
status in scriptura aliquando designat intencionem
animi rationalis de quo statu dictum
est in psalmo xxiii. Stabunt autem duo
Augustinus: Cum conspicuo ergo stabat. Aliquando designat
perueniendi propinquitatem. Eccel. in xi. Fili

attendunt ad similitudinem di stat iuxta
i tiore. Alii dicunt perseverantiam
r finalem actum in bono de quo dicitur v.
stabat ergo et noluit retro ingi se
initutis adduci. Hoc autem in bono
persone xpe dicitur in Jo. ... virtutib
aequalitate. Unde beda. Stabat quod
Johannes quia illa virtute arte ascendit
a qua nec temptationum possit i plura
tibi deici. Stabat cum illo discipulo
quia magisterium illius toto servabant
i mobili. Notandum est quod sicut Johannes
stetit quia predicando mundum non cetu-
mit in quo ostenditur diabolus ... doctrinam
xpi et doctrina Johannis quia xpus et discipuli
eius predicando ambulant. doctrina
n. xpi credibilius facta est predicatio et io
videlicet locis in talia fieri debuerint
ut per illa talia eius predicatio confir-
maretur. Verumtamen doctrina Johannis nu-
racul's confirmata non est quia ut di-
mo. infra Johannes miraculum fecit. Sed
confirmata est vita et sanctitate vite
et io stabat in uno loco ut ex
diversis locis diversi ad illa locum conflu-
erent. et de eius sanctitate informarentur
Item cum dicit. Et respiciens Ihesum
introducto teste introducit testifi-
candi modum. testificatum n. est de
xpo ipsum respiciendo. et io dicit
Et respiciens ihesum. Bene quia respexit
de hoc. P. Chrisostomi quia io respexit ut
respiciendo quasi oculis innueret etc. et
ad miraculum quam habebat in xpo. vel
io respexit ad significandum certitudinem te-
stiomonii. Sed n. respicit visu pro est
in quo ostenditur divinum testimonium Jo. et ipse fuerat
propheta n. de futuro. apostoli de preterito.
Sed Johannes testimonium dedit de presenti
et io non tantum propheta sed plus quam propheta

dicitus est quia plus est presentem ostendere
quam futurum predicare. Respexit ergo Johannes
ihesum. Et ihesum ambulantem. Beda.
ambulatio ihesu dispensationem incar-
nationis qua ad nos venire ac nobis
exemplum vivendi prebere dignatus
est insinuat. Item cum dicit Ecce
agnus dei. potest ipsum testimonium magis
testiomonio quibus declarant tum n. dicit Ecce
metaphorice bis prelatio. ecce n. bis
presentem demonstrat cum dicit Agnus
metaphorice pietatis aut redemptionis
exhibito. cum dicit tollit metaphorice humane
persone allematio tum dicit peccata m.
tali nuptiorum iustificatio. cum dicitur
di mundi metaphorice universalis reparatio
Notandum est quod Johannes bis voluit xpum
agnum propter duplicem puritatem que erat
in xpo. habebat n. xpus puritatem et
innocentiam misericordiam et etiam mansuetudinem
redundantiam vel bis voluit eum agnum
propter duo beneficia que nobis contulit
contulit n. nobis liberationem a malo
et promotionem in bono. Notandum est
quod sicut vellum et io xpus dicitur agnus
quia nobis contulit vestem nuptialem
qua operiemur. Unde Beda. Jo. agnum
eum vocat quia dona sui velleris nobis
sponte largiturus ex quo vestem
nuptialem facere possumus. i. exemplum vivendi
nobis relicturus providit quibus in dilo
ne talem fieri debemus. ac si dicat
Beda. providit Johannes xpum nobis
largiturum exemplum vivendi quibus eum
vestibus talem fieri debemus. et io
vocat eum agnum quia ad agni nobis

Et audi || iiii{us} textus.
erunt eum dicebat etc. Quod pro-
ponebatur predicto libri 2. fortis locis
qui dicebat. Finis huius iiii{us} explicacio

ubi facta provocacio que explicatio fuit
testificatio Johannis ubi Johannes testi
ficatur. 2o hic exponitur ubi fit explica
ti per Johannem et manifestati receptio quia
receptio est fructus predicationis
Johannis. Nota autem hic fructus ex eo
quod discipuli Johannis audientes testimonium
eius secuti sunt Christum. Dividitur autem hec p
in tres p. quia primo ponitur fructus factus
per predicationem Johannis. 2o ponit fructus
[illegible] expedicatione [illegible] ibi
Erat autem Andreas. 3o ponit fructus
[illegible] expedicatione Christi. ibi Intui
tus autem. Prima p in .d. p. quia primo
ponitur fructus [illegible] ad [illegible] in
choatum. 2o [illegible] ad [illegible] consummationem
ibi Conversus autem Jhesus. [illegible]
At fructus facta est per Johannem sed consummatio
per Christum. Circa igitur ad primum dicitur. Et
audierunt. Ubi primo advertendum est qui
audierunt quia duo discipuli in quo [illegible]
natio datur nobis intelligi quod Christum
audientes et eum sequentes gemina
caritas debet attendi. Unde cito duo
sunt qui secuti sunt quia qui sequitur geminam
caritatem attendere debent. Secundo advertendum
est quid audierunt. audierunt enim
Johannem dicentem Ecce agnus dei. ubi
nota [illegible] quod quando hi discipuli audierunt
magna de Christo [illegible] non sunt secuti quando au
dierunt humilia. audientes enim Johannem
dicentem Cuius non sum dignus corrigi
am calciamenti solvere non [illegible] e au
dientes autem eum dicentem. Ecce
agnus dei [illegible] sunt ut ex hoc intelli
gamus quod humilia que Christus pro nobis
passus est magis nos movent.
Tertio advertendum est hic audientium fides
et fructus cum dicitur Et secuti sunt Jhesum
ut ex hoc advertamus quod omnis predicatio

ad Christi sequelam ordinari debet. Nota
[illegible] quod glossa dicit quod hi discipuli secuti sunt
Jhesum non perfecte ei adherentes sed ut vi
derent ubi habitaret ut assidue ad
eum venirent et ab eo erudirentur.
Postea autem perfecte secuti sunt eum quando
eos de navi dominus vocavit. Item cum
dicit Conversus autem Jhesus. Posita inchoa
tione fructus facta per Johannem hic ponit
complementum consummationis facta per Christum et dividitur
hec pars in .d. p. quia primo nobis occurrit
discipulorum examinatio. 2o discipulorum examina
torum instructio ibi Et dicit eis Ve
nite et videte. Circa primum primo nobis
occurrit Christi [illegible] conversio. Conversus autem
Jhesus. 2o nobis occurrit eiusdem [illegible]
benigna interrogatio. ibi Et videns
eos. 3o nobis occurrit discipulorum responsio
ibi Et dixerunt ei Rabbi. Primo igitur nobis
occurrit Christi [illegible] conversio cum dicitur Con
versus autem Jhesus. Ubi ad litteram notandum
est quod Christus hos discipulos precedebat et
hi discipuli sequebantur et ideo non videbant
faciem eius et ideo Christus ut daret eis
fiduciam convertit se ad eos et quia eos [illegible]
occupavit ut ex hoc spiritualiter intelli
gamus quod qui Christum incipit sequi dat
fiduciam [illegible]. Notandum est quod Christi conversio
[illegible] modum. Conversus autem Jhesus primo
nobis declarat incarnationis eius [illegible]
2o nobis declarat [illegible]
[illegible] 3o nobis declarat [illegible]
[illegible] 4o nobis declarat [illegible]
efficaciam. 5o nobis declarat [illegible]
eiusdem ut idem sit dicere conversus
ad nos facie quod Christum [illegible]
[illegible] posteriora fuerunt. [illegible] autem
[illegible] fuit. Unde quidam [illegible]
[illegible] plumis [illegible]
dit [illegible] per umbras legis [illegible]

luce exhibuit. Quinto h[a]c ecclesia corpus
aut ista nobis dedit duplicis visi-
onis donum. Unum non nunc de perfecto
videre aut effectus est videre posteriora
iubilum aut in futuro facie ad faci-
em. Quod ergo deus se ostendat dum suis ipsius
in sua maiestate est nobis visionem
largitur. Hanc visionem petebat qui
Ostende nobis domine faciem tuam et salvi erimus. Quia
ecclesia corpus aut ista nobis dedit
die nunc superhumidam ut exhi-
beatur. Deus a visus cum nobis operi-
mentum non exhibuit. Quidam aut dicunt
absens quoniam nunc inspicimus. Hanc eo
visionem petebat qui dicens Co-
uice domine aliquantulum. Ecclesia quidem
sicut ista dedit melorum nuper
efficacium exhibet quod deus sepedictis se fa-
ceret ostendat. Dum theophilus unus autem
ex sepedictis se deus ostendat facie et
respexit quod non per operationem ipsum sta-
tus filius ad visionem faciei eius
numquam pertingeret neque ad domum quam
pervenire poterit. Item sic. Et vi-
dens eos sed nobis occurrit propter bene
mereratos. Videntes non eos sequaces
se sepeditum domini non eadem mente
est et non quod quid isti querunt in sua
regula propter quod dicens Quid que-
ritis. Notandum est quod quod alii ordinantur
ad religionem compellendam quoniam
non aliquando quaerunt ut discant et sic non
quaerunt benedicte propter quod ignorantes non
fuit. Alii ordinantur ad familia-
ritatem inducendam et sic quaerunt
bene propter quod non quaerunt sermones
non ut discant sed ut per intelligentiam
magis eos faciliores faciat et am-
pliorem fiduciam det et ostendat eos
audiendos dignos. Item sic. d.

dixe[runt] ei Rabbi nobis occurrit discipu-
lorum. In qua visione sic fuerunt
discipuli quod quaerunt quod ut discant et ideo
dixe[runt] ei Rabbi quod est interpretatum magi-
ster. Si dicunt ideo quicumque de magistro
ut discamus. Ergo magistrum cum vocant
ad discipulatum se impellentes et tam
ostendentes propter quod sequitur. Quinto
discipuli in sua visione ostendunt se
querentes dicentes Ubi habitas et
si dicant quamvis habitaculum tuum
ut ibi discamus. Notandum quod du-
plici de causa querebant isti habitaculum
propter quarum una est litteralis. Non
querebant habitaculum propter ut diutius
cum magistro possent esse. Unde al-
terum quod noluit ei visitare eius
magistro esse sed inquirunt et mane
at ut experiant ubi illum possint
invenire et propter semper posset cum esse
ac. Quarta causa moralis de qua est aliquis
nuptias aut noluit sibi ostendi in
quibus propter habitant ut circa eos
se discipulos exhiberent magis propter hu-
tate debitis. Ac si dicant ideo quaerimus
ut sciant quales debent esse
habitacula in quibus propter in habitant. Secun-
dum sic. Dicatur eis Ubi nobis
occurrit discipulorum iam examinatorum
instructio. Et primo quod propter instructio
secundo propter discipulorum devota prosecutio
ibi Venite et videte. Tertio propter temporis
circumstantia vel ...tio. Ibi hora autem
erat. Propter quod eos instruens. Dicit
eis Venite et videte. Quasi instruens
tune sic docet eos sui habitaculi
sollicitudine. Dicit Venite et videte
ac si dicat habitaculum meum tam
sollempne est quod libris ... non potest
sed experientia nosci et ideo Venite

ope r videt mirab. r oppiend
e. dedat in h. ubo pueniend
ad h. spual. modu qualib. r ee
est spus. Veite q actor r videte
p ptepla. et si dicat mo q vite
di ad otepla. acco est. Item e
d. Venit. r vide. p. dispo.
obedien. r devota prmansio r h.
e q dicit. Venite r vidite r
videntes no defuerut r io sb.
dicit. Et mansut ibi die illa
Qui n vitedut a xpo no vide
vut eu ad qut sit oz inde. No
est stat spualr loquendo qui lo.
stat r esse tu xpo oz q veniat
ad xpm p fidem. m. xj. Venite ad
me omis qui laboratis r c. Vo.
oz q sit xpo debita mansio in
ro in. c. Adulto q vir dei est
iste qui tuist p nos frequt ffi
tauit ei q mittit caritatis tam
tristitie mesam pie collapane
ac r candelabr honestatis. Scio
oz q maneat in xpo p cu. s. Jo iiij
Deus caritas est r qui manet r c.
sic h. dispo mansut ap xpm
r io bea diem dixe. Vn aug
quam bti aut dicem duxe. r q
bam nocte. Edificem ergo r nos
mettipi metede mo r faciam ei dom
quo veniat ille r doceat nos
Sicut ad quo h. dispo venie
vut r vide. vbi xpt manet
cu dc eo septu sit q fili hois no
ht vbi cap. suu reclinet. Ad
tpit qz dicm est q xpt sicut filiq
hoies no habet domu ppam vl
spual. Potuit tn manere
mo aliquo alius ad q viden
dum dispo. inbiat. Vn ergo

p hot q d. fili hois no ht vbi cap.
suu reclinet demitaut q no
hebat sua spual. no q in modo
no manet. Secu tu d. ho ac
cat q dicit. om. tpo q h. fra p
q ho dcit. modu est q hoc eu
dm tu dispo. q xpm q p tpt
doctua pinunctenda e no est tm
corpus no fruss aut ept nomt
dm. ut tam doctores q disp
eruidet q doc. ppt ept no est
pimuttenda. Valet ad ut h. ho
filat apta ad docendu. vr. q no
q ept p9 tabu aptu no e ad doce
du. Ho aut dcit est ho qua tu
fuerut hoies omedisse. Vn dicu
e q h. hot ept no sit aptu in ou
tu fuit apta vo dispo. p cuius
vnu ergo corp9 q e p9 esta non
est aptu ad oppia nocturn co q
tam esset quat. Jo. q. ig oug sti
cait dispo. no aut tal b cu illo
meriori p. nec pe degens q
nos manu. Mod. est b aug q
plus ipse qui dicit dcit ho lege pht
aug io est q lex in dct p ptis
dita est. Aduct aut xpo adue
nit r ept ut adimplett lex p
dilcio qua a iudeis impleri no po
terat p tirrem. r o dcit ho dne
audiuit rabi q metiat mgr.

Erat aut andreas postq
dcm est de fructu qui pt
predicatione vni9 dispo. r. s. in
duce erat aut fruct9 fuit vocatio
symonis petri. Vi. aut q p9
in d. pcess q p9 dign. deuocatione
petri exitori fra p andree sit
duli. H. ag. de ciusde voc
ne fra p xpi pie. ibi intuitus

aut cū ihū. Et p^9 p^o nobis occurrit
andree diligencia. 2° nobis occurrit
pet obedien̄ ibi Et adduxit eū ad ihm
andreas aut sit diligens pdicans p^o
depbz a noīe cū dr. Est aut an
dreas .i. virilis ux^o v^l bilis agite
r ofora^c ar bn̄. po^z aut nomē
andree ut ondit^r eius privilegiū
tuq; p^o ghsus est ad fidem tu?.
q^z xpm pdicauit. Itm sicut Josephus
ext p^9 mittitur q^z xpm ita andre
as eat p^9 zang p^o. Et h^o desid^r aug
tone qm dr fr^ Symonis petri fr
quid mior etate petior fide efficat^r.
primg. No^dm e q^z hic dicit^r peccatis
p dictatipa. No^dm n hoc nō sibi
fuerat impositum. Nou^dm e q^z mo
ralis loquendo b^m andreas dr fuit
Symonis pet. Andreas n dr
virilis. Symo aut interp^r obedi
ens. Virilitas aute nō est utilis
h^ obe^ ... io dr in Ecc. Vir obe
diens loq^r victorias. Tercio desc^r
bit andreas discipulatu q^z dti q^z
dti^s exduob; qui audierant a iohe
Quarto desc^r advocacionis studio
qm dic^r. Et secuti fuerant eum
Iob xxiij^o. Vestigia eius secutus e
pes meus. Quinto desc^r andree
pdica^o. qm dr inuenit hic p^m fr^m
suu Symo^m r dixit ei Inuenimus
messiam q^z est interpretatu xps. No^dm
e q^z hic desc^r vtas inueniendi
Ille vere inuenit xpm qui eo mūc
to sua tenet eū pdicale fu^t .x. r xpo
Itm Crisostomus andreas que a x^o didicit
nō detinuit apud se ipm sz festinat
r currit ad fratrem tradiderunt
ea bona que suscepit r Glo. met
Vera pietatis sua inuenta thezau
r

medicat fr^. Ib^o desc^r vtas
dilectionis. Vera n dilco magis curat
g^rmanum fide q^z sangwine cōiuncti ergo
andreas ut dr melius ut petrus qui
erat g^rmanus sangwine r g^rmanus
fide. No^dm est 2° q^z Andreas dicit
Inuenimus messia. Sz Crisostomus v^o tractat
q^rmi. Ut si q^uis intelligant de quo
fuissent instructi a xpo in principiu
est v^u^o .s. q^z pectionis scripturas
in tm instruxit eos q^z cognoscerent
eū esse xpm. No^dm est sr illo libo
Inuenimus q^z sz Augustinus messias he
brice latine Unctus grece dicitur xpus
Crisma n Unctio est. Ille autem
singulariter Unctus est a quo omnes sci
Unguntur sz q^z dr in ps Unxit te
deus t. o. exul. p^e participibus tuis. pati
cipes n sūt omnes sci. Queritur aliquis
sup v^o libo. Fuit aut Andreas
vnus ex duobus quarum andreas erat
specialis nominat^r. alius aut discipulus nō.
Ad q^o v^o qui. Crisostomus q^z hoc dupli
de causa potuit fieri. Prima causa
est q^z ille alius discipulus fuit iohes
r io qm uenit ad scriptum tacuit se
ipm. Itm Augustinus super eu^dm cum qui
sua liris nobis instituerit ut qm
ab aliq^o corp diuina narrabatur
Epistola cū ad scriptos uenirent
cunq^z de alio loquebatur. Sz ta
potuit esse q^z ille alius discipulus
nō fuit insignis nec multu dignus
noie. Itm Crisostomus. Quida dicunt
q^z v^o alius nō insignis erat. que
g^o Dalleus si dicitur nomi ilius
nz. Et septuaginta discipuli nome posuit. Itm cū dicat. Et adduxit
eū ad ihm. Ponitur andree diligencia
que fuit in querendo r instruendo

hic ps pet obe q fuit insequens
ut in c. 20 de q(ua)l(oquitu)r minor proh-
miorem. Deinde tu di(ceris). Intuitus
aut(em) eu ihc. post nominatione pro-
tioni fui p(er) andream. hic ps nota
melior fui p(er) xpm. Ad intelligendum
nominis est q(uod) h(ic) d(icitu)r Intuitus autem eu
ihc. s(er)mo expectat petri declarat ei
sollemnitate. Unde beda. Intuitus
eum dicitur ardens eius simplicitatem animi
sollemnitatem. tam mito autem esse p(ro)-
fundus erat. Sed q(uod) h(ic) d(icitu)r Intui-
tus autem eu ihc. expositi declarat
... quam ipsum est futuri
p(re)dicare. Unde hoc futur(um) p(re)dicare
tu ... illius solius ...
n(on) est. hic autem ... fut(ur)i p(ro)p(he)te
et vocatu ... Intuitus n(on) pe-
trus ... ipsius ... vocatu ... dicens
ei. Tu es symon bariona. n(on) dimittes
statim bidit q(uod) sit vocatus. Sed mani-
festauit vocatu de p(re)sente dicens ei
Tu es filius Johanna sic n(on) vocabat
p(ro)p(ter) ... ut p(ro)p(ter) hoc filius Jona. Tu
es symon bariona. Unde ante petrus
filius ioha. i(d est) filius gratie Johanna n(on) gra-
tia. ut filius Jona i(d est) columbe. Jona
n(on) columba dicitur q(uia) petrus p(er) gratiam et
... columbe i(d est) sp(iritu)s s(an)c(t)i in corda pri-
matum accepit. Sed p(ro)dixit futurus
Tu vocaberis cephas q(uod) interp(re)tatur
petrus. Inquit cum d(icitu)r p(ri)mo debes
attendere ipsam nouitatem q(uia) s(ibi) nomen
petrus. ad q(uod) s(cilicet) beda dicens no-
tat autem petrus ob firmitatem fidei q(uia)
illi petre adhesit de qua ait ap(osto)l(u)s
petra autem erat xpc. Unde sperau-
tes in se ab hostis insidiis tutos
reddit et spiritualium carismatum flu-
enta instruit. Secundo debes attendere

in ead(em) d(icitu)r noiis mutatione de q(uo) bea-
rorum in pet uobis q(uod) hebreo ut
syro alia mutatione que est q(uod) id est
greco et latino petrus q(uod) siriace cephas
et utriusque lingua nomen a petra di-
uatur. Et ideo sup(er) epistolam ad Gal-
athas ap(osto)lo(rum) nunc petrus dici-
no ipsum ... q(uia) non greco et lati-
no petrum uocamus hebrei et syri cepham
uocant. Hoc etiam dicit q(uod) h(oc) nomen
petrus non est hebreum s(ed) latinum q(uia) ex
hoc probatur q(uia) hebrei litteram p non
habent. Unde pylatum dicunt filatum et io-
beda dicit q(uod) interp(re)tatur quibus
dicunt aliqui nomen petri sonare
dissoluentem uel discalciantem uel
agnoscentem exponere sed Ideo de-
bemus q(uod) ... habet d(icitu)r noiis
mutatione. tibi p(ri)mo occurrit dubium q(ua)re
nomen mutatum est. Ad hoc s(cilicet) q(uia)
deus ... xpc non mutauit ut osten-
deret q(uod) ipse est qui uetus testamentum
dedit et noiis transmutauit q(uia) abra
uocauit abraham et sarai uocauit
saram et iacob uocauit isr(ae)l. Tertio
in libro isto debemus attendere noiis
impositionem tibi p(ri)mo occurrit dubium
quare hoc nomen non fuit impositum
a natiuitate. Ad hoc s(cilicet) q(uia) in libris
a natiuitate noiia sunt imposita ut sam-
son ysaac et iohannes et hoc q(uod) in
illis debebat a p(ri)ma etate vi-
tus claruisse. aliis autem a noie
non a p(ri)ma etate s(ed) procedente tempore
noiia sunt imposita sic abraham isr(ae)l
et petro. Et hoc q(uod) procedente tempore
aliqui p(ro)genitura et aliqui ... tra-
nsisse debuit. Quarto occurrit dubium
q(ua)re hoc fuit nomen impositum
cum ibi tu es petrus et sup(er) hanc

petrum et ad hoc respondet Augustinus quod hoc
nomen non hic loco Symonis impositum est
sed mutatum est in eo. Tu vocaberis
petrus non est nominis impositio sed in
posita nominis immutatio. Alii dicunt
quod hoc nomen non fuit impositum sed
ibi: Tu es petrus. Unde aliquando
nondum impositum nomen sed presignat
quod ei postea impositum fuit quando dixit
ei ihesus: Tu es petrus et super hanc
[illegible] dat. ‖ petram et c.
posita vocatione Andree et petri
hic ponitur vocatio nathanaelis. Et
primo agitur de vocatione eius quantum
ad factum per philippum. Secundo agitur de vo-
catione mediante facto per christum ibi: Vidi
ihesus. Circa primum primo introducit
evangelista vocationem philippi. Secundo vocationem
nathanaelis ibi: Invenit phi-
lippus. Circa primum primo nobis ostendit
vocationis occasionem. Secundo ipsam vocationem ibi: dicit
ei ihesus. Tertio quorum descriptio ibi:
Erat autem philippus. Primo ergo nobis
ostendit vocationis occasionem que fuit
exitus christi in Galileam. Et ideo dicit
evangelista: In crastinum autem voluit exi-
re. Notandum est quod exitus christi in
Galileam ~~et ideo dicit evangelista~~ primo decla-
rat nobis exemplarem actum. Secundo in-
nuit nobis et indicat mentalem
professionem. Tertio nobis declarat corporalem christi
virtualem professionem. Primo dico quod declarat
nobis exemplarem actum. Exivit enim christus
a Judea in Galileam ut desereret Io-
hannem in quo dedit exemplum minoribus
[illegible]. Unde aliquando exivit de Iu-
dea ubi erat Johannes baptizans
deserens honorem baptismatis ne videatur
magistrum eius minuere dum ad
hunc faciam hec. Secundo exitus christi in Gal-

lileam nobis innuit et indicat men-
talem professionem. Unde glossa: Galilea
dicitur transmigratio vel revelatio. Trans-
migratio ante hoc a viciis ad vir-
tutes et post de virtute in virtutem
et tandem fit ei revelatio ut videatur
deus deorum in syon. Tertio exitus christi
in Galileam declarat corporalem christi vir-
tualem professionem. Ideo enim exivit in Galileam
ut vocaret discipulos in qua vocatione
manifestavit virtutem suam quod de terra in
qua non erant homines insignes vocare
discipulos et facere eos principes orbis
terrarum. Etenim dicitur rustica [illegible]. Ita
[illegible] non fecit. Illa ergo prima
simplicitas [illegible] habebat in quo ostenditur
magna virtus dei in faciendo eos prin-
cipes orbis terre. Exivit igitur in ca-
strum. Hoc autem castrum fuit castel-
lum. Exiens autem invenit philippum
quem si non invenisset perditus fuisset.
Talia. Invenit dominus que exposite
dicta sunt. Philippus autem nondum ad fidem
plene pervenerat. Item cum dicat: Et dicit ei
ihesus: Sequere me. Posita vocationis
occasione hic ponitur ipsa vocatio. Notandum est
quod deus non dicitur invenire hominem quod
eum ignoraret. Eius enim inventio que
supponit ignorantiam quod deus ignorat
non est. Sed dicitur invenire eum
vel ut ad fidem et scientiam vocaret vel
ut eius sanitatem mentis. Unde psalmista: In-
veni david servum meum. Notandum est sed quod ex
legitur vocatio discipulorum. Prima ad solam
familiaritatem de qua legitur hic. Secunda ad
apostolatum prelaturam et hoc fuit in
miraculo de captura piscium quando secuti
sunt dominum sed non ut mobiliter. Tertia ad
apostolatum recepti. Unde legitur Luce sexto: Cum dic-
tis ad eam namque vocatis omnibus

scuti sunt domini. In hoc autem quod naves
ad terram subduxerunt. per hoc quod ad hunc
eis erat cura de navibus. Fuit vero
eo perfecta ad xpi discipulatum per ordinem
conversatio et de hac dicit aug. in quo am-
bulans ihesus iuxta mare galilee vo-
uit duos fratres etc. Si licet aliquis
quo philippus tam cito credidit.
ad hoc dicendum est secundum chrisostomum. hic potu-
it esse propter verbum quae erat in voce
xpi cum in voce ut ait chrisostomus interio-
ra fidelium ad eius inflammabat
amorem. Secundo hic potuit esse secundum
eundem quod in corde philippi de xpo
cogitatio erat et in libris moysi con-
dita lecto quem vidit statim credidit.
Tercio hoc potuit esse secundum eundem quia
philippus iam instructus erat a petro
et andrea. Deinde cum dicit. Erat autem
philippus per nota describitur autem a civi-
tate quia a bethsaida civitate andree
et petri. Interpretatur autem bethsaida do-
mus venatorum quo nomine tramit
ebuta ostendere quales qui nominatur
officio erant futuri quod capiendis ad
vitam animabus intenti. Deinde
cum dicit. Invenit philippus. Agit
evangelista de vocatione nathanaelis factam
per philippum et primo introducit phi-
lippum sollicite admonentem. Secundo na-
thanaelem prudenter interrogantem. s.
philipp dicit ei ~~nathanael~~ Inq quid ad
monitionem est ubi dicit. Invenit phi-
lippus. Inq quid admonitione primo
philippus confirmat dictum suum auctoritate le-
gis moysaice dicens. Quem scripsit moy-
ses in lege. Deute. xviii. prophetam
de gente tua et de fratribus tuis susci-
tabit tibi dominus deus tuus ipsum au-
dies sicut me. Secundo confirmat dictum

suum auctoritate verbis prophete verum et dicat
Et prophete. Tercio commendat xpm a tribus
quae sunt consona verbis et prophete. Primo
quidem a nomine dicens Invenimus
ihesum. abbacuk. iii. Exultabo in deo
ihesu meo. Secundo ad genus dicens filium ioseph
chrisostomus. Si vero dicit filium ioseph ne-
cessarius. cum non filius existimabatur esse
eius cum eciam eius mater conscia dixit
Pater tuus et ego dolentes quaerebamus
te. Si ergo ioseph fuit pater putativus
Tercio a patria dicens a nazareth. ~~chrisostomus~~
a nazareth dicit xpm non quod in ea
natus sit sed in ea nutritus. galilea
non enim in ea natus est magister. sed quia naza-
reth nutritus erat cognitum erat. Nomine dicitur
est quod xpm fuisse a nazareth consonum
erat dictis prophetarum. Unde ysa. xi. Egredie-
tur virga de radice yesse et flos sive
nazareus secundum aliam translationem de radi-
ce eius ascendet. Deinde cum dicit
Et dixit ei nathanael. Introducit
nathanaelem prudenter interrogantem
Adamquam eundem. Unde notandum est quod secundum
chrisostomum nathanael audiverat a scrip-
turis quod a bethleem oportet xpm veni-
re secundum illud. Et tu bethleem terra iuda ex
te exiet dux qui regat populum meum
israel. Cum ergo audivit xpm naza-
reth dubitavit non inveniens
civitatem philippi cum prophetia per
dictatione convenire. Et ideo dubitan-
do interrogative dixit. A nazareth
potest aliquid boni esse. Ac si dicat hoc.
quod dicis impossibile est quia non est consonum
prophete dicenti. Et tu bethleem terra
iuda. Deinde cum dicit dicit ei
philippus veni et vide. Ponitur responsio
Tercio philippi. quicquid Secundo responsio
fuit non enim ut dicit chrisostomus interroga-

frangit͡ᵘ s; inmorabat͡ᵘ uir pruidens
ad xpm̄ ducē. Nō fuit scrupulo
xpi ꝯfoss xpc ei dixit. ueni et
uide. Nathanael aūt dicit. ueni
et uide. Ac si diceret interrogatis utrum
nazareth possit eē ad boni. uerum in
de i. scias q̄ dico esse uerum. Nō credebat
n. philippo. nathanael nō ꝯdemp̄
si deberem et dba ppl̄i gustaret. ¶
Nōdū ē q̄ h lra de nazareth pōt ad
boni esse p̄t legi assertiue et iterrogatiue
siue et tūc est sensus. ¶ Tu philippe
dicis q̄ xpc est a nazareth et eā
hoc ꝯfirmo asserens q̄ de naza. pōt
aliquid boni esse. Nathanael n. dicit glo.
peritissimus scripturarum intelligebat q̄
cū nō intellexerat. s. a nazareth ex
ire saluatorem nazarenum. Nōdū est q̄
si h lra legitur assertiue tūc est ꝯpetenter
queruit re[s]ponso philippi dicentis. ueni
et uide ac si diceret philippus nathanaeli.
¶ Tu dicis q̄ a nazareth pōt aliquid
boni eē. et ego dico tibi q̄ h bonum
tam magnum est q̄ explicare non
ualeo et io ueni et uide. ¶ Ueni tamen
dicit. Uidit ihc nathanaelem. ¶ Post
uocationem exterior nathanaelis post uocationem
melior sra ꝑ xpm̄. ¶ Attingit͡ᵘ ante in
lra ista exceptio xpi benigna acceptio
2ᵒ occultorum reuelatio ibi dicit ei natha
nael. ¶ Attingit͡ᵘ ergo pmo xpi benigna
acceptio. Acceptio aūt h intelligitur ex
duobus. ¶ Primo quod corporis pietatis
aspectum dicitur. Uidit ihc nathanaelem
uenientem ad se. Uidit inquam nō tm̄
exteriꝰ s; etiā interius nō tm̄ simpliciter
notitia s; etiā notitia approbatiua. Uidit eum
uenientem ad se nō tm̄ gressu corporis s;
etiā gressu mentis. ¶ Hoc intelligitur ex
precio bonitatis. Et io dicitur. ecce uere

isrłita in quo dolus nō est. Ac si di
ceret. xpc nathanaelem reprehendens generationem
tuam q̄ iniquus est et in te dolus nō est.
¶ Queret aliquis quo dicitur est q̄ in nathanaele
dolus nō erat cū omnes nascantur in
peccato et omnes medico indigebant.
Ad h. R. aug. sup Io. si dolus
ē cui ad agit et ad fingitur. si ergo
peccator iustum se eē dicit dolus ē in ore
ipsius. Christus aūt dicens de nathanaele
in quo dolus nō est nō negat eum
peccatorem s; in eo laudat ꝯfessionem peccati
dolosi in se qui se predicant bonos cum
sint mali. Nōdū est q̄ iste interpretatur
s; Ioh. in lib. hebraicarum donum principis
cū deo. Alia aūt interpretatio qua dr̄ ui
dens dm̄ uiolenta uidetur sup illo aute
uerbo ysaie noli timere sicut ins... sisse
dicit. Ego q̄ iste interpretatio uerissima. Ā
uere dicitur tū nathanael. ita fuit perfectus
q̄ in eo nō fuit dolus q̄ nō fuit
electus in discipulum. ¶ Ad hoc R. aug.
q̄ dns elige uoluit idiotas unde co
funderet mundum. ¶ Uolens superbos frange
re ceruices nō quesiuit p oratorem piscato
rem s; quem postea credet nō tm̄ ora
tor s; imperator. ¶ Ueni cū dixit. Dic.
ei nathanael. Post occultorum manifestatio
ex qua manifestatione nathanael illuminatur
et dr̄ h pos in d. ꝑ q̄ pmo manifestauit
peccata 2ᵒ reuelauit futura ibi. R. ihc
pmo in d. q̄ pmo post peccatorum manifestatio
2ᵒ pos. nathanaelis deuota ꝯfessio. s. R.
ei nathanael. Primo ergo post peccatorum
manifestatio que h ortum ex interrogatione
nathanaelis. Interrogat n. nathanael. Unde
me nosti. Ac si diceret. Tu dicis me
eē uere isrłita in quo nō est dolus
Unde aut h nosti tū nosse occulta sit
solius dei. q̄ homines uident ea que

apparet. Cernens autem mentem eius ihesus autem respondit et dixit. Priusquam te philippus vocaret cum esses sub ficu vidi te. Ac si dicat propter non mireris si agnovi mentem non esse dolosam quia mentem esse occultam agnosco. Veni enim ad te cum esses sub ficu. Notandum est ad litteram Nathanael sub arbore fici erat quando philippus eum vocavit. quod quidem mistice intelligitur. moraliter intelligitur locum et lignum sub quo erat. Notandum est autem quod sub arbore fici potest intelligi peccatum quia in origine primi parentis adam et eva cum peccassent de foliis fici sibi succinctoria fecerunt. et tunc est sensus litere. cum esses sub ficu id est sub umbra mortis vidi te oculo pietatis et misericordie. Deinde cum dicat ihesus ei Nathanael prosequitur ipsius Nathanael devota confessio. Respondit ei Nathanael et ait Rabbi tu es filius dei tu es rex israel. Confitetur autem Nathanael in sua confessione in christo fuisse plenitudinem scientie quando vocat eum Rabbi ac si dicat occulta pandis ideo te plenum dico scientie est ex quia plenitudinem doctorem potes. Secundo commendat in eo plenitudinem gratie dicens. Tu es filius dei. Esse enim filium dei adoptivum gratiam indicat. Esse autem filium dei per unionem etiam gratiam indicat cum hec inferunt hominem in christo nullis precedentibus meritis. Tertio commendat in eo immensitatem potentie cum dicit. Tu es rex israel. Filius enim dei non solum israelis sed totius orbis verum fuit rex. [illegible] confueverit cum Petrus dixisset christo tu es filius dei vivi. Deinde est sibi dictum et ego dico tibi quia tu es petrus et super hanc petram etc. Deinde etiam est sibi dictum beatus es Simon bariona et sic petrus in suo dicto meruit beatificari. Sed

quod Nathanael ideo dictum quod petrus non est visum beatus es Nathanael. Ad hoc respondent doctores quod Nathanael et petrus eadem dixerunt sed non eadem mente. Petrus enim confessus est christum esse filium dei ut verum deum. Nathanael autem confessus est christum filium dei adoptivum tantum. Non enim credebat eum esse deum hominem autem per excepcionem. Unde petro dicenti tu es filius dei nihil postea addidit sed in eius confessione dixit se fabricaturum ecclesiam. Ex hoc quod fides eius perfecta erat. Nathanaelem autem qui imperfecte in ulla deficientia ad maiora deducit dicens quia vidi te sub ficu. Ac si dicat dominus si fides Nathanaelis perfecta fuisset non adiunxisset sequentia ut per illa reduceret eum ad fidem. Deinde cum dicit ihesus iste post futurorum revelator et hic per medias partes quod post futura promittit secundo hic futura intelligit explicante ibi. Et dicit eis. Primo ergo futurum promittitur quando dicit ihesus et dixit ei quia dixi tibi vidi te sub ficu credis maius his videbis. Ac si dicat salvator magnum tibi visum est quod dixi et propterea me regem israelis confessus es. Sed maiora ergo dices cum maiora videbis. Deinde cum dicit Et dicit eis. Explicat ista maiora dicens. Amen amen dico vobis id est vere vere dico vobis. Videbitis celum apertum et angelos dei ascendentes et descendentes supra filium hominis. Notandum est ad idem ad litteram quod alii dicunt celi aperti sunt in mei fide super apostolos quando dicunt intelligi sunt heremitarum nunc super angelos exaltatorum quando distringi sunt militantium angelorum descenderunt vel dicunt celi claudi sunt per peccatum et aperiri per gratiam. Fuit autem quedam universalis clausura sed non perpetua per originale peccatum que duravit usque ad christum. Quedam est universalis et perpetua per ultimam sententiam

quedam comparatiue et non presencia et hec
dicuntur quod deus dicitur penitere. Nonum dictum
est super illud uerbum. Et angelos dei ascen-
dentes et descendentes. Primo designat in
christo dualitatem nature. 2o designat adimpletionem
figure. 3o declarat unitatem ecclesie in capite
et in membris. Quantum etiam secundum unum modum
designat in ipso dualitatem nature. Unde Augustinus
xii super Iohannem ascendunt angeli ad
intellectum christi super eminentissimum diuinitatis
descendunt ut eum inueniant factum ex
muliere factum sub lege. Nota hic etiam de-
signat adimpletionem figure et hoc Augustinus
super Iohannem. Gen. xxviii quod Iacob ui-
dit scalam et angelos ascendentes et
descendentes. Item Iacob intelligitur
quod uidit erigens unxit lapidem quem
erexit in titulum quem erigens non
adorauit sed per eum aliud signauit. lap-
is iste christus unctus oleo spirituali. Erigitur
autem in titulum quia ecclesie fundamentum est.
angeli autem ascendunt et descendunt in quantum
christo ministrauerunt. Et est notandum secundum Crisostomum quod
ex hoc uerbo probat christus se esse filium dei. Ac si
dicat tunc uidebitis quod angeli ministrabunt
michi etiam tunc uidebitis quod sum uerus filius
dei. Ad hebreos i. Et cum iterum [illegible] du-
cit primogenitum in orbem terre dicit [illegible]
adorent eum etc. 3o hoc etiam [illegible] uni-
tatem ecclesie in capite et in membris.
Est enim filius hominis sursum in capite suo
deorsum in suo corpore. Ad ipsum ergo as-
cendunt ut excessu mentis intelligatur per mentis
leuationem contemplationis ad ipsum descendunt ut
in membris suis paruuli nutriantur per
corporalem administrationem. Nota etiam quod per
angelos possunt intelligi predicatores
et sic hoc in labiis istis describitur predica-
toris status quia angeli sunt. debent enim predi-
catores assimilari angelis in puritate

in affectu claritate in intellectu largitate in
effectu. Et angeli habent puritatem
in affectu patet per dominum dicentem Mat.
xxii. In resurrectione neque nubent neque nube-
tur sed erunt sicut angeli dei. Item predicatores
et angeli debent habere claritatem in intellectu patet per id quod
dictum est Malachie ii. Labia sacerdotis
custodiunt scientiam et legem requirunt
ex ore eius quia angelus domini exercituum
est. Et etiam angeli habent largitatem
et caritatem in effectu patet per id quod dictum
est ad hebreos i. Qui facit angelos su-
os spiritus et ministros suos flammam
ignis. Ignis est sui ipsius diffusi-
uus. Et angeli diffundunt bonitatem suam
et predicatores debent diffundere bonum odorem
ad omnes. Et hoc describitur in uerbis istis
predicatoris actus quando dicitur ascenden-
tes et descendentes. Debent enim ascendere
per contemplationem instar pauli qui ascendit
usque ad tertium celum, debent etiam des-
cendere. descendit enim paulus usque
ad lac paruulis dandum. Tertio descri-
bitur predicationis finis et fructus quando di-
citur super filium hominis. debent enim predicatores
ascendere et descendere et sic super filium hominis
id est ad honorem filii hominis i Cor x.
Nota enim predicationis diffusio gratie que per
predicatoribus datur. Queritur quando ui-
derunt apostoli angelos ascendentes et descen-
dentes. Ad hoc respondetur. Ipsius quod tempore ten-
tationis sue passionis quando angelus domini affuit
illi confortans eum Luc. xxii. Item in resurrectione
quando inuenerunt duos angelos stantes
super sepulcrum. Et etiam in ascensione
quando dixerunt apostolis act. i. Viri galilei
quid admiramini aspicientes in celum.

Capitulum secundum

Et die iii nuptie facte
sunt etc. Postquam introducta est
persona mediatoris. hic reducitur persona

Capitulum 2m

tur̃ confessor ut ipse confessor instruatur
de xpo et cognosceret ipsum esse messiam
promissum in lege et vere deum. propter quod dicit
xpc poterit dispu. primo non ostendit se
esse messiam promissum. secundo ostendit se esse verum
deum et hoc ibi. Et post per tres menses probans quod
primo miraculum fecit xpc discipulis. secundo iudeis
tertio mulieri samaritane. quarto regulo. primo
fecit in die tertio quod primum miraculum fuit perfectum
in confirmando nouos discipulos. secundum miraculum
fuit in explanando ueteres iudeos.
ibi ¶ Post hoc descendit capharnaum
(Capitulum ... in nuptiis)
cum. In primo quod fecit circa primum miraculum factum a
xpo confirmante nouos discipulos. Et diuiditur
in duas partes quia primo ipsum miraculum ponit. secundo discipulorum
confirmationem concludit ibi Hoc fecit initium
signorum. (Primum miraculum ...) Prima in tres partes quia primo ponit
quedam antecedencia ad miraculum. secundo ponit mi-
raculi explicationem ibi Et dicit eis ihesus. Adhuc
(Sed mater ...) Implete
iudeorum. Sed notandum est quod hoc miraculum
factum est in quibusdam nuptiis et ideo ab
hoc fit mentio de nuptiis. secundo de personis que
fuerunt in nuptiis ibi Et erat mater ihesu
ibi. ¶ Circa primum sciendum quod debemus adducere nupti
arum dignitatem. Sed nuptie carnales
et in istis voluit inter esse deus ut eas
approbaret. Vnde Beda dicit. est castitas
coniugalis. melior continentia vidualis
optima perfectio virginalis. ¶ Ad probandum
dum omnem electionem graduum distinguen-
dum tam in ministerio singulorum commendandum
male virginis utero nasci dignatus
est in quo approbauit statum virgina
lem. Ab prophetissa vero Anna benedicitur.
In quo approbauit statum vidualem. Ad
nuptiarum celebrationibus inuitatus hoc
honorat presentia sue virtutis in quo
approbat statum nuptialem. ¶ Alie sunt nup-
tie sacramentales in quibus xpc eccle-
siam — hoc non misterium spirituale in

(Capitulum ... in nuptiis ... sub ...)

carnatum fuit in vtero virginis quando deus verbo
optimo humane nature sibi univit. Ad hoc xpm
dile cum regnum celorum homini regi qui fecit
nuptias filio suo. publicatum fuit quando ecclesia
deo per fidem coniuncta est. Osee . Desponsabo
te mihi in fide. Apocalipsis xix. Venerunt nuptie
agni. Consumatum autem erit quando sponsa id est ecclesia
in celestem gloriam introducetur. Apocalipsis xix.
Beati qui ad cenam nuptiarum agni vocati sunt. Quia
die iii. quia triplex tempus fuit ante legem
et tempus prophetarum. Secundum sub lege prophetarum
tertium sub gratia celebrantur in quo deus incar-
natus apparuit et sic nuptie facte sunt tertio tempore
¶ Tertio debemus adducere loci congruentiam quia in
chana galilee. Quia bene interpretatur galilee
id est in zelo transmigrationis nuptie ce-
lebrantur. Vt hec in eis augmentatur illas xpi
coniunctione et gratia esse dignos qui transmi
grant zelo pie deuotionis de vitiis
ad virtutes de terrenis ad eterna. ¶ Deinde
cum dicit. Et erat mater ibi. facit mentionem
de hiis qui interfuerunt nuptiis. scilicet de matre
xpo et discipulis eius. ¶ Primo ad hoc dicit
Et erat mater ihesu. Mater mea puritatis est
et via mater corruptionis. Mater reuerencie
est et via mater mortis. Mater honoris est mater
ignominie. Mater restitutionis
est et via mater damnationis. ¶
Vnde de beata virgine potest dici id
quod dicitur est Ecclesiastici xxiiii. Ego mater pulchre
dilectionis. quo ad filium. et timoris quo ad
filium. et agnitionis quo ad deum. et sancte spei
quo ad ecclesiam. ¶ Deinde ad filium et eius discipulos dicit
Vocatus est autem ihesus et discipuli eius ad
nuptias. In quo notatur xpi humilitas
quia non contempsit homo esse suppleri quando factus
est humilis deus. Aliter non virginis cum
esset mater nostra venit ad nuptias
qui tamen esse aliquid prenuntiat nuptia
rum. Deinde cum dicit. ¶ Et deficiente

vino · primo miraculi impetrato et dicit super
in dicit primo quod secundo primo quo se habuit circa
matrem ad ministros in impetrando · vel secundo
matris eius ministris · ibi · dicit · quod secundo primo
matris insinuatio / 4o primo christi responsio
ibi · Dicit ei ihesus · Insinuat ergo primo
mater ut miraculum impetret dicens
Vinum non habent · Notandum est quod mulier
loquens bene deficit vinum quod in nuptiis
christi deficit pollucionem carnis
deficit etiam vinum quod vinum est
iustitie quod iustitia admodum vini nunc
deficit · sapientie quod sapientia admodum
vini letificat · caritatis quod caritas
admodum vini inebriat · In lege
autem antiqua imperfecta erat iustitia que
per christum perficitur · math. v · Nisi habunda
uerit iustitia vestra et cetera · In lege etiam
antiqua sapientia fuit occulta quod omnia in figura
contingebant eis · sed per christum sapientia
manifesta est · prou. xx · vera sapientie et
miraculo tibi · vinum etiam caritatis deficiebat
quod acceperunt spiritum servitutis
in timore · sed christus agit timorem quod mutat
in vinum caritatis quando dedit spiritum ad
optionis filiorum · In quo clamamus
abba pater ut dicit ad Ro. viii · Secundum
cum dicit · Dicit ei ihesus · posita matris
insinuatione primo sequitur responsio magna quidem
responsione christus secundo indicat suam
deitatem dicens · Quid mihi et tibi est
mulier · ut sic dicat secundum augustinum super Io.
omelia bene · Quid de me facit miracu
lum non tu genuisti mea humanitatem
non tu genuisti diuinitatem · Quid ergo
mihi et tibi · vel quid ad te quod ego possum
facere hoc miraculum · quasi dicat non quod tu es
mater humanitatis a diuinitate autem miraculum
fit · Secundo mediante christus insinuat nunc
suam humanitatem dicens · Nondum venit

hora mea · ac si dicat secundum augustinum super Io
venit hora mea nunc nota quod patres
quod patrem habeo penes eum diuinitatem mea
et partem habeo corporis suum eam nunc
hoc cognoscam infirmitatem tuam et fuit
in cognoscam quod ad te suscepi cum ipsa in
firmitas pendebit moriar · Notandum
est quod cum hoc christus noluit maiorem
mulierem suppressum alique occasionem erroris
dicentes quod maria non fuit virgo
post partum quod mulier corruptionem sonat
Contra hoc augustinus dicit quod mulier hic dicitur
secundum feminei sexum non secundum corruptionem inte
gritatis · quod autem mulier non corruptionem sonat
in corporibus patet quod adam ad dominum loquens
dixit mulier quam dedisti michi · Constat
autem eam adhuc fuisse virginem
tunc adhuc erant in paradiso ubi non
cognouerat eam · Notandum est secundo quod cum hoc
quod dixit christus · Quid mihi et tibi est
mulier · suppressit occasionem sui erroris valen
tinus qui dixit christum corpus de celeste
attulisse et ideo non a virgine suscepisse
propter quod dicit · Quid mihi et tibi · dicit sic
dicat non a te suscepi · Excludit etiam
libro suppressit occasionem sui erroris mani
cheus qui posuit quod christus non habuit
corpus verum sed fantasticum et ideo dicit
Quid mihi et cetera · Contra hoc ait augustinus
super Io. sic Ille ideo erat contra · Cum dicit · Quid
michi et tibi est mulier · dixit et ma
ria quod est mater christi quem dixit · dicit
mater ... ad eum · Sic ergo isti credunt
euangelio dicenti · Quid mihi et tibi
est mulier · debent credere esse totam
eam matrem · Si autem credunt eam
matrem nec tamen credunt quod eam sup
sit uel corpus non fantasticum non credunt
Tertio notandum est quod cum quod dicit est
Nondum venit hora mea crucifixionis

aliqui dicebant Christum fuisse sub fato. Con-
tra hos arguit Aug(ustinus) super Jo(hannem) dicens quod illa
hora non fuit hora necessitatis. Ipse ponit
sed fuit hora potestatis. Non fuit hora condicionis
sed fuit hora voluntatis. Et si dicat
Salvator: Nondum venit hora mea
quod nondum est opportunum. Ut pateat mi-
raculi bonitas non erant dispositi. Admi-
randum eius regnum celorum comparatur
erit virtutes. Commendanda est
divinitas dei in miraculis. Commendanda
est humilitas dei in ipsa passione
mortali. At ubi tamen fecit quantum
sufficere iudicavit. Venit hora non
necessitatis sed voluntatis. Contra contra hoc
argumentum idem. Si fatum est de side-
ribus non potest esse sub fato dominus
siderum. Non enim homines propter sidera sed sidera
propter homines. Venit enim stella ad puerum
Christum non autem est puer ad stellam. Dein-
de cum dicat: Dicit mater eius ministris.

Impetratio est ad ...
Nota insinuatione matris ad filium
fit postea impetratio eius ad ministros
quod dicit mater eius ministris quodcumque
dixerit vobis facite. Beda: quasi diceret mu-
lier videatur negare tamen faciet. Nove-
rat enim pietatem et misericordiam ut fore
sit hoc puerum creature per Christum autem
qui est deus et hoc creature non potest. Et ideo
quodcumque dixerit facite est. Item

Quare miraculum fit tam ... in sabbato
cum dicit: Erant autem ibi lapidee.
Nota impetratione miraculi expecta-
tionis. Fit postea impetratio miraculi expecta-
tio Christi. Et hoc desiderium vasa membra miraculi
patefacta est et designatum in miraculi

Applicatio miraculi
Nota ...
signis. Dicit eis Jhesus: Implete ydrias
aqua. Et vocat primo attendendum est
quod fuerunt ydrie. Et aut ydria
ab ydor quod est aqua. Erant enim vasa
aquaria. Secundo attendendum est quod fuerunt

Nota
vi quod non vacat a misterio sed enim dicitur
super Jo(hannem) per sex ydrias intelliguntur sex
etates. Prima etas computatur ab
Adam usque ad Noe. Secunda a Noe usque ad
Abraham. Tertia ab Abraham usque ad
David. Quarta a David usque transmigrationem
Babilonis. Quinta a transmigratione usque ad
Johannem baptistam. Sexta a Johanne baptista usque
ad finem seculi. Implete sunt ydrie. Sex
per sex etates prophetias habuerunt. Sed ut
aqua in vinum convertitur in illa prophetia a
Christo intelligitur. Illa hora sex opera
quibus actualiter dispertita atque distribuuntur
erant quia vasa in domo nisi quod opus
implemus. Vel sicut in sex ydriis
intelliguntur sex virtutes quam
purificamus. Prima fides purificat
mentem ab ignorantia. Secunda spes que purifi-
cat affectum a negligentia. Tertia continentia que
purificat a concupiscentia carnis.
Quarta pietas que purificat concupis-
centiam mundi. Quinta timor que purificat
a superbia vite. Sexta est amor que
que ordo facit hominem. Colligimus quod
posteriora sunt ut non se extendat in an-
teriora ita quod non sibi sapiat aqua
mundi sed vinum celeste. Vel potest dici
quod in convivio nostro mutatur confessio
professionis in verba nuptiarum. Conviviatio
est enim convivium nostrum. Nuptias professi
quia pace sue ad suam collationem attingunt
et ideo est nuptias ... sacramentales
et sufficit illos qui tamen fuerunt quantum
facere sufficiunt. Nunc ipsa sua consistunt.
Primum convivium non est nisi humi-
litas quo deus se ascendens et ideo
est nuptias modeste humilitatis in quo
humilitas commendatur et superbia dam-
natur. Secundum convivium est nobis consu-
mate maiestatis secundum spem in sex

no. diebus fecit deus. Ordinatio quod est ad
lavandum et ydrias est quia fuerunt
posite secundum purificationem iudeorum quod expo-
nens beda dicit quod palestina est in-
aquosa et non contingit in multis lo-
cis invenire fontes et puteos
et ideo replebant ydrias aqua ut si
quando immundi fierent non currerent ad
flumina secundum statuta legis habebant [illegible]
modum observabant iudei ut
dicitur marci vii urceorum abluciones et bap-
tismata et cetera. no. Nota quod sicut
in sexagenario intelligitur perfectio perfectionis
et in ydria mundicia conservationis
ita etiam in purificatione iudeorum intelligitur
no. puritas intentionis. Nota quod
est ad [illegible] ydrias quod erant ca-
pientes metretas binas vel
ternas quod exponit augustinus super Johannem
sic dicit metretas mensuras quasdam
dicit tamquam si diceret mensuras amphoras
vel aliquid tale metreton enim
mensuram dicunt greci unde appellate
no. metrete. Nota quod secundum augustinum
ibidem quod dictum est metretas refertur
ad omnem dicit autem binas vel ternas
quia insinuat scriptura quandoque distinctum
ponere tres personas ut ibi baptizan-
tes eos in nomine patris et filii et spiritus sancti
quandoque ponere duo tamen spiritus sanctus in [illegible]
in quibus intelligitur [illegible] spiritus sanctus ut
infra xiiii. Si quis sermonem
meum servabit et cetera. Vel per metretas
intelligitur capacitas caritatis. Binas autem
binae propter geminum actum caritatis
ternae autem propter [illegible] caritatis.
no. Et nota quod in sexagenario intelligitur [illegible]
perfectionis ita in metreta binas vel
ternas intelligitur [illegible] perfectionis
secundum quod spiritus dicit ad mensuram. Item

tum dicit. Dicit eis ihesus Implete ydri- — *[margin:] primum miraculum*
as aqua et impleverunt eas usque ad sum-
mum. Expo(nit) in miraculo aqua non conversa est
in vinum quousque secundum augustinum non essent ministri
testes qui noverunt quod deus fecit. Ipse
non fecit vinum de illo in ydriis quod
omnino hoc facit in vitibus deus
et reservavit sibi quedam insperata
que aliter faceret ut per ea fere homines
animos dolentes ad se colendum
excitaret. Dicit [illegible] quare christus non — *[margin:] Octavum*
fecit signum antequam implerent ydrias
aqua. Maius non fuisset de vero vinum ex
nichilo facere quam aquam in vinum mu-
tare. Dicendum est quod hoc factum est primo — *[margin:] [illegible]*
ad ostendendum veritatem philosophorum dicit non dicit
beda. Quidam heretici posuerunt
[illegible] esse a deo [illegible] quod quando
ut ostenderet christus [illegible] plura miracula corporum
fecit [illegible] [illegible]
[illegible] esse ei qui conditor est mundi
neque [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible]
[illegible] ad [illegible]
[illegible] hoc factum est ad maio-
rem [illegible] miraculi potuit non re-
[illegible] [illegible] et [illegible] facere
[illegible] sic facit ut [illegible]
ministrorum tamquam testes miraculi. Item
tum dicit. Et dicit eis ihesus Haurite nunc — *[margin:] [illegible]*
Expo(nit) miraculum approbavit et publicavit [illegible]
non [illegible] nunc implete sunt aqua
factum est vinum hoc autem approbari de-
buit. Primo autem [illegible] nobis
[illegible] christi diligentis examinatio-
nem. [illegible] nobis [illegible] examina-
tionis ibi. ut autem gustavit. Primo — *[margin:] [illegible] diligentis examinationis*
ergo christus precipit hoc vinum exami-
nari dicens. Haurite nunc et ferte
architriclino et tulerunt. Nota — *[margin:] no.*
quod triclinium secundum [illegible] in historiis

forte dicitur locus ubi erant tres
ordines mensarum vel secundum aliquem
ultimum est ordo trium lectorum. Unde
nomen in greco [illegible] architriclinus
ergo idem est quod princeps triclinii. Eius-
modi convivas qui more antiquo
in lectis discumbebant. Et licet de
eo preceptum est quod architriclinus
hoc vinum examinaret et non alii
Ad hoc [illegible] Christus fecit dicens nulli
qui possent dicere quod convive ebrii
erant et propter inebriationem corruptus
est in gustu eorum aqua vel vinum
sed commissa est examinatio archi-
triclino quia hic quibus ministrabat qui
[illegible] erat sobrius et solent
vinum [illegible] ut ordinate omnia
disponeret. Deinde cum dicitur Ut autem
gustavit. Ponitur sententia architricli-
ni sententiando circa hoc miraculum [illegible]
factum et ideo dicit Ut autem gustavit etc.
Hic ponitur sententia dicens Omnis homo
primum bonum vinum ponit. Notandum est hic
quod [illegible] fuit quod hoc vi-
num optimum fuit. quia ut ait Crisostomus
talia sunt Christi miracula ut multo meliora
que fiunt per naturam speciosiora et utiliora
vel fiant ex quo patet quod hoc vinum
perfectissimum fuit. Notandum est quod vinum in
convivio Christi [illegible] vinum quod dedit
est [illegible] autem [illegible] optimum vi-
num quia qui [illegible]
consolationis [illegible] et [illegible]
[illegible] autem [illegible]
gaudium [illegible]
in gaudium et ad [illegible]
non quod non sunt condigne passiones huius
temporis ad futuram gloriam etc. Deinde
cum dicitur Hoc fecit initium signorum
[illegible] miraculi [illegible] discipulorum

confirmatio. Et primo ostendit quod hoc fuit mira-
culum primum. Secundo discipulorum confirmationem ibi
Et crediderunt. Circa primum dicit
Hoc initium signorum fecit Jesus. Ubi sciendum
[illegible] circa hoc advertenda sunt tria. Primum quod non
decuit Christum assumere facere mira-
cula ante tempus. Dicunt autem nonnulli
incepit signa facere [illegible] etate
existimassent in fantasia [illegible]
et cum optimum [illegible] credi-
dissent [illegible] Secundo
est notandum quod nullo modo est probabile
quod miracula fecit [illegible] etate. Sed
Christus qui in brevi tempore [illegible] per miracula
[illegible] claruit ut eius natura ma-
nifesta fieret omnibus multo magis
claruisset si [illegible] a [illegible]
etate miracula fecisset. Nam et ea que
fiunt [illegible] essent [illegible]
te [illegible] et [illegible] amplius [illegible]
[illegible] si dicat Christus [illegible] fecisset
[illegible] miracula probabile est quod non lateret
sed tamen non decuit eum facere [illegible] Tertio
advertendum est quod [illegible] In convivio
decuit Christum facere signa et ideo dicit
Hoc initium signorum [illegible]
[illegible]
[illegible] et devoti [illegible]
[illegible] que fiebant [illegible] aderant. Sic
ergo hoc initium signorum fecit et mani-
festavit gloriam suam quia ipse est rex
glorie qui [illegible] mutavit
[illegible] gloriam suam [illegible]
[illegible] non cognoverunt
Deinde cum dicitur Et crediderunt in eum
discipuli eius [illegible] confirmatio
[illegible] hoc [illegible]
crediderunt in eum ergo non erant
discipuli [illegible] Quid
ergo dicendum est quod crediderunt in eum

apostoli cap. ut dictum est secundum Aug. quod hoc
dictum est more locutionis quo loquimur
cum dicimus apostolum paulum in tharso
cilicie natum. Neque enim natus est apostolus
in tharso sed natus est qui futurus
erat apostolus. Eodem modo cum audimus
discipulos christi invitatos ad nuptias
non iam discipulos sed qui futuri erant
discipuli intelligere debemus. Tercia est
de tempore quo hoc miraculum factum est. Ad
hoc Petrus magister in historiis quod circa
anniversarium hoc eadem die secundum revo
lutis annis hec tria facta sunt. Ad
ventum magorum scilicet tercia die celebratur
die primi anni. Baptismum eadem die
tricesimi anni vel tricesimi primi
mutacionem aque in vinum eadem die
revoluto anno. Unde in maiori pre
fatione qui sic incipit. Cum pla
nobis fieret sic ait [illegible] sue
fidelis mandavit magis hodie
salvatorem a chaldeis esse adoratum
hodie fluenta iordanis benedicere
christi baptismo promeruit hodie invitatus
ad nuptias aquam convertit in vinum
Notandum est quod propter illa tria que facta
sunt eadem die illa dies dicitur dies
epyphanie id est plurium illustracionum
christi. Epyphania enim illustracionem so
nat. Sciendum tamen ut magister in his
toriis has illustraciones distinguit
propriis nominibus epyphaniam vocavit
eam que facta est per stellam quia de sur
sum facta. Theophaniam eam que
baptismo quia a deo id est a patre facta est. enim
quia hic est enim filius meus dilectus etc.
Bethphaniam eam que in nuptiis
quia in domo facta. Beth enim domus

P ost hoc descendit. Sonat
ostenditur quod christus sua presentiam

in confirmando novos discipulos. Secundo ut
sua auctoritatem in replendo veteres
nuptias. Ostenditur autem auctoritas christi
in parte ista duobus modis. Primo
in prima correctione ex hoc scilicet quod eiecit
illos qui domum dei fecerant forum
secundo in potentissima suscitatione ibi
Videntes ergo iudei. Pertinencia
primi notandum est quod ad hoc quod aliquis
possit debite corrigere primo requiritur ex
parte corrigentis expoliata conscientia
et hunc tangit evangelista in principio qui
dicit ihesum reliquisse parentes. Secundo
requiritur confessio manifesta ex parte corri
gibilis et hunc tangit evangelista ibi Et
invenit in templo. Confessio autem
manifesta fuit quia fecerunt de templo
forum. Tercio requiritur ex parte correctoris
debita forma ut scilicet sit ubi et sic
et hunc tangit evangelista ibi. Et cum
fecisset quasi flagellum de funiculis
Quarto requiritur edificatio firma ex parte au
dientium et hunc tangit evangelista ibi
recordati sunt vero discipuli eius. Et
primum nobis duo ostendit. Primo
nobis ostendit christi exemplaris
descensus ibi Et prope erat pascha
iudeorum. Secundum ergo ad secundum dicit
post hoc descendit. propter scilicet miraculi prope
cationem divulgationem et manifestationem
fuit autem hic descensus causa
Descendit enim in Capharnaum
ut ibi relinqueret matrem non quia
impeditam timeret sed ut debite
prius parvula et affectam graciam
propterea ad dei ministerium attenden
tes et omnibus obsequiis se matri
parantes. Unde [illegible] Capharna
[illegible] descensus erat Caphar
naum deinde ut non relinqueret matrem

et fratres secundum carnem vocabat. Descendit ergo
ipse et mater eius et fratres eius et discipuli
eius et manserunt ibi non multis diebus.
Notandum est quod secundum Crisostomum ideo quod non man-
serunt ibi multis diebus est quia cives qui
habitabant civitatem illam non bene se habebant
ad Christum sed erant valde corrupti. Io-
hannes accedit et primum ibi fecit signum
propter eum honorem qui ad invitan-
dum se dicat Crisostomus. Turpe mali esset
tunc descenderet illuc ut deduceret nun-
tia ad civitatem et honorem ibidem
aliquandiu commoratum. Ex quibus patet quod
desponsatus Christi duobus modis fuit
exposuit in suo scilicet desponsu nos do-
cuit honorare parentes. Fiebant et
ascendentes ad festum Ierusalem veni-
que proclamant. Quaeritur de
quo dictum est quod post sunt fratres
eius quia mater eius non fuit virgo post par-
tum quod quidam dixit hereticus est. Tali
enim errore erravit Elvidius. Ad
hoc facit quod dicit Augustinus super Iohannem omelia
sic dicens: Scriptura nostra non solum
consuevit eos appellare fratres qui nascun-
tur ex eodem utero aut ex eodem patre
sed omnes dilectos nominibus aut ex eadem
cognatione sicut consanguineos et consobri-
nos secundum quod omnes consanguineos appellat
fratres. Abraham enim Abrahe dixit est Loth
et tunc erat filius fratris illius. Dicat
ergo ista ... omnes
cognatos Marie fratres esse Christi.
Notandum est quod secundum errorem quorumdam
Ioseph ex alia uxore genuit
filios et hi dicuntur fratres domini. Alii
dicunt sic aliquando fratres domini dici
cognatos Marie vel Ioseph quoniam
post beatam virginem sed etiam Ioseph testis
castitatis eius ab omni actione

coniugali immunis permansit. Notandum
est quod secundum Crisostomum cum dictum est et discipuli eius
intelliguntur familiares spirituales. Quia secundum sententiam
Salvatoris quicumque facit voluntatem
patris mei ille meus mater frater et soror est.
Dicit Augustinus: Felix fuit Maria quia
fecit voluntatem patris. Audivit enim dicentem
Christo verbis venire qui te portavit et cetera.
Christus respondens magnificavit in vir-
gine quod fecit voluntatem patris non
quod caro nec genuit. Dicit enim quidam homo
beati qui audiunt verbum dei. Quasi dicat secundum Augustinum
mater mea quam appellatis felicem inde
felix est quia audivit verbum dei et cus-
todivit non quia in illa verbum caro factum est
et habitavit in nobis sed quia custodivit ipsum
verbum dei per quod facta est et quod in illa verbum
caro factum est. Quaeritur de quo hoc verbum
quod dicit Iohannes quod Christus descendit in Ca-
pharnaum. Iohannes Glossa enim quod verbum hic
factum est ante incarcerationem Iohannis. Verum infra
Matthaei dicit quod Iohannes nondum missus nondum
fuerat in carcerem. Autem Matthaeus dicit
quod dominus descendit in Capharnaum
post incarcerationem Iohannis. Et sic contra-
rii videntur Iohanni. Respondendum est quod verbum
non dissonat secundum quod dominus bis descendit
in Capharnaum semel ante incarcerationem
Iohannis de quo agitur hic. Secundo post in-
carcerationem Iohannis de qua agitur contra Matthaeum
et Lucam Matthaeum. Ubi advertendum est quod sicut
dicit in Eusebii epistola cum notis Evange-
listarum ad Iohannem Evangelistam pervenisset
probasse quidem dicit fidem et veri-
tatem eorum dicit esse tamen videt aliqua
et maxime ea que dominus primo predicationis
sue tempore gessit in suprapositionibus enim Evan-
gelistis sola illa continentur que
gesta sunt eo anno quo Iohannes Baptista
incarceratus inclusus est et ideo rogatus

Johannes ap(ostolu)s ut scriberet gesta d(omi)ni alia
ab his que alii scripserant an(te) tradicione(m)
Johannis. Unde signat diligenter conside-
rauerit eua(n)g(e)lista no(n) dissonare s(ed)
alterius temporis gesta esse que scribit Joh(anne)s
alterius vero que ceteri. ¶ Item cum d(icit)
Et prope erat pascha iudeorum ¶ Postquam
posuisset eua(n)g(e)lista q(ua)tuor discipulorum
habitasse Cristum exemplare descripsit
ascendisse in Ierusalem in pascha volens
legem adimplere que precipiebat
ter in anno omne masculinum presentari
coram domino et inter illos tres
erat pascha iudeorum ex quo patet cuius
ascensus fuit exemplaris ut in dic(it)
Albertus ¶ Tres ascendentes. ideo
nobis exemplum contra illa sollicite
debeamus diuinis intendere. Si enim
ipse dei filius decreta legis aspere
implebat et celebrabat solempnitates
cum ceteris hominibus quanto studio bonorum
operum debent seruire dei et puenire
et celebrare ¶ Notandum est quod secundum Origenem
nobis datum est pascha iudeorum cum
hoc nulla alia natio pascha celebrauit
nisi quod iudei ¶ Hoc ideo additum est
ut intelligamus quod quando est pascha
Cristianum corpus suum qui per aliquod
scripture pascha celebrat et ipse utique
ad festum quod quando sit celebrandum dicit
in quod kalendas mea et festiuitates
odiuit anima mea ¶ Videmus est aliud
pascha et festum domini et corpus quod et festum
et beate sanctitatis et secundum morem scripture
celebrat. et ad differentiam huius dictum est
in libro pascha iudeorum quia iudei et
debite pascha celebrabant ¶ Item
cum dicit Et inuenit in templo ¶ Post
exposicionem tetre expone contingeretis
habet postea materia tercia expone terci-

alis que conuersio fuit quod oues
et boues et columbas vendebant
in templo. ubi nobis secundo ostenditur expone
Cristi exemplaris modus quod ascendens Ierusalem
statim iuit ad templum. Unde Beda
Cum Ierusalem aduenisset continuo templum
orationis adiit nobis dans exemplum
ut quocumque peruenimus domum dei primo
inquiramus diuinis deputatam ¶ Tercio nobis
ostenditur expone iudeorum siue sacerdotum
cupiditas ¶ Secundum quod quamuis cum non
est quod sacerdotes veteris testamenti qui in
statuti erant ut diuinis vacarent
auaricie studebant ¶ Preceptum enim
erat adhuc in lege quod multi populi
domino immolarent aliqua animalia ad
hoc autem preceptum adimplendum ut
dicit Beda Illi qui de longinquo
veniebant non valebant animalia duce-
re de domibus suis quod ergo huiusmodi obla-
tiones reddebat in utilitate sacerdotes
tamen ne deesset animalia de veteribus
venientibus ad offerendum prouiderunt
ipsi sacerdotes ut animalia in templo
venderentur ut presumitur enim ani-
malia in templo vendi ut venien-
tes emerent et offerrent dare que
oblata ipsi aliis venderent et sic
pecunia accumularet. unde et nummularios
ad hoc sedebat ut inter emptores
et venditores hostiarum permutata esset
pecunia et ideo dicitur in littera. Cum inuenit
in templo vendentes oues et
boues et columbas et nummularios
sedentes ¶ Tercio nobis ostenditur exemp-
te militum iudeorum filios iudeos
ait multa ii iudeorum assistentium
vendentibus oues ¶ Unde Beda Sermones
pro opera mundiac vel sanctitas vel predicator
vendunt ergo ... quod hwane ...

laudis opa pue.as sb qua laudis
scio ponit ¶ h3o. aliq assilauim re
denb; columbas sicut symo.ici unde
Beda vendunt columbas q̄ accepta
spc sci gram no g̃ras ut preceptu e
s ad gratia dant ¶ scdo aliq assilan
uendentibus boues p boues eni in
scp.ra mellu prdicatores qui auctu
auctu sibi corda dirimsit. vendunt
¶ aliq g.o prelatu qui cstuum hono
ris boues uendunt ut sit fm dnm
sup qo boues apti intelliguntur
r pphe q nos septuris sacris
dissuspaue.nt ¶ isti ergo ipsis septuras
fallunt pphes a quib; que.nt honores
uendunt boues. Venditur oues
.i. b3 plebes r cui uendit h dyalo
[illegible] nlta modnoz assilantur
nunnulaurs sedentib; r h; scdo q
apte ueb; tremis nj hiant. Unde
Beda nunnes mutuo dant in te
plo qui. apte uebus tremis i ett
desumit ¶ Item tu dr. et tu feciss
ei flagellu de funiculis. scd. ccpce
xpi corrigentis debita forma. Ubi q.o
por debita forma nj sco x. nj libo
ubi ¶ et his qui uendebnt. ubi dic
fcdm platus com.di sbdicos r libo r sco
scmo ergo com.do sco tu feciss quasi
flagellu de funiculis eiecit r c ¶ ad
euiden.tiam hr; bre scmo nobis oct
uit xpi uirtutis de qua bur.o dicit
origen q tu tollebat poss inaudi
cam hom; scpdale ghus essent in
nnu r intau turbines sedare r
quedam ¶ sto dicit q igneu aliq
atq sydereu in oclis xpi radiabt
r lucebat nj facie maiestas dei.cis
h refulgencia qn tollebat erat debi
bilis qn tollebat erat [illegible] ho ipse

ad deuotoz qn aplos uno libo attxo
it. hac usq est adoriore qn uenie
tes ad sui ceptusione uno libo x
straiuit et magr nj histo scolastica
dicat ¶ qd quidam fulgor radiosus
eghiebatur ex oclis xpi quo tanti
pietodoctores et benite no potuerunt
ei resistere ¶ Origen r dicit q prius
hystoria in nllo miore parte precl.
hys que a xpo miraculose fca sut
ymo costat hac ystoria miriorem
demurare poten.tiam mla.o quo ag
in urnu gusta est eo q illic in aia
ta sbsistit. in. hic es tot milia hom;
demurare nigemia ¶ h3o in eiectione
uendentium oues r boues nobis oct.
uit uery r nouus cultus exhot .n.
q hos eiecit de templo ded.e mellit.
q appinquabt tps quo sacrificia legis
cessare debebat r uery cultus tussu ad
genores ac. pp.o ¶ dussam a nobis
regnu r dabi.r genti faciemti i de
fructu ¶ scdo nobis oct.at sigunus
actus exhot s q fec ei flagellu de
funiclis ¶ in [illegible] sup eo ¶ lignu
quam uni.e nob dns exhot q fecit
flagellu de rasticulis in quo flagella
uit uendentes ¶ unusquisq n. in
quas sue reste sibi texit dii petra
addit petris ¶ tercio yo aliq patiunt
boues que iniquitates sue a gsat
q dog fr.o flagellu de rasticulis quo
flagellando monet eos ut muet
se. Si aut se no mutauerit ¶ audi
ent nisi me ligate illi manu; et
pedes r piciate r c ¶ Item tu dic.
et hys qui uendebat columbas dixit
¶ auffer ista hinc ¶ nonce eos libo
r d.o pp.o ipsm moiaz dicens auf
fer ista hinc ¶ h3o p.r moiaris roue

dicens. Et nolite facere domum patris
mei domum negotiationis. Nota quod semper
scriptum quod iudei turbati non sunt audientes
quod christus vocavit deum patrem suum dicens
Nolite facere domum patris mei. postea
autem persecuti sunt quod filium dei se diceret
cum non esset quod hominem existimabant esse simi-
dicere et vocare deum patrem suum non pertinet
nisi ad filium. Nota est secundo quod christus bis conste-
dit inimicum contra festum pasche. bis etiam
expulit de templo ementes et ven-
dentes. Semel quidem ante mar-
tirium iohannis quod narrat hic evangelista
aliam vero imminente tempore passionis quod nar-
rat matheus. Mattheus xxi. capitulo filia siti opera-
tus est. sicut patet de duplici illuminatione
cecorum. Vnum matheus ix. et aliam matheus xx. Et
similiter bis eiecit vendentes et e-
mentes. Item tu dices. Recordati vero
sunt post edificacionem signa que sunt contra
reprehensionem christi discipuli videntes zelum
christi edificati sunt et Recordati sunt illius
quod dictum est zelus domus tue comedit
me et hoc est quod dicitur hic. Recordati vero
sunt discipuli eius quod scriptum est. zelus domus tue
comedit me. Attendendum est hic primo
nobis occurrit quid est zelus ut dicitur
glossa est fervor animi quo mens abiec-
to humano timore pro defensione verita-
tis accenditur. In qua diffinitione patet quod ze-
lus includit omnem fervorem et non tepiditatem
Expellit etiam timorem et hoc totum pro
veritate defendenda. Secundo nobis occurrit
quid est comedi ab isto zelo de quo
dicitur. Ille comeditur zelo domus dei
qui omnia que forte ibi videt perversa satta-
git corrigere et emendare et si emen-
dare non potest tolleat et gemit. Ut sic di-
cit augustinus in libris suis. zelus dei dupliciter
capitur hic. Si enim capiatur pro correctione

Si autem non potest punit gemendum ex quo
patet quod reprehendi sunt homines frigidi vel
marcidi qui talentum sibi commissum
absconderunt. Unde augustinus super Io. Si frigidus
fueris aut marcidus ad te solum spec-
tans et non curans aliena peccata
dicens mecum de tuo. Quid mihi aliena
peccata curare. Nonne venit tibi in
mentem servus ille qui abscondit
talentum et noluit erogare. Numquid
enim accusatus est quod perdidit. Et non quod
sine lucro servavit. Respondet-
runt ergo iudei et dixerunt. postquam
dictum est de christi potentia correptione
hic dicitur de christi potentia suscitatione.
Ad cuius evidentiam. Notandum est quod christus pote-
ntie cum expellens de templo acto-
res dedit quendam signum quale hoc
fecerant similiare. unde fuit iudeis
signa querere cum verum est quod per signa ad
legem vocati fuerunt et ideo dicitur apostolus ad
Corinthios prima capitulo. Iudei signa querunt et david
in persona iudeorum conqueritur dicens signa
nostra non vidimus et cetera. Iudei ergo contende-
bant signum querunt christus autem dat eis signum
de suscitatione sui corporis. Similiter autem
quis inquirere potest quia quod signum peccatum.
primo signum promittitur ubi Iudicum vi. secundo
de signo dubitatur ubi dixerunt ergo ei
contra signum exposcit ubi ille autem dice-
bat et cetera. Unde ex signis quibus plus christi
cognoscitur. Cum autem esset hostilis. Primo
ergo signum petitur. Respondentes ergo ei iudei
et dixerunt. Quod signum ostendis nobis quod
hoc facis. ac si dicant christo. ex quo agis
ad auctoritatem potenciam debes docere de auctoritate
et hoc per signum sicut factum est de moyse
et quibusdam [illegible] in [illegible] signa que
fecerunt. Notandum est quod [illegible] est signum est
unde signum tale quod quod sit ex ordine nature

De hoc signo dictum est Gen. ix. arcum
meum ponam in nubibus et erit signum
federis inter me et terram. Item est signum salutis
tale quod signat constitutionem divine gratie
et tale signum fuit serpens positus in palo num. 21
Tertio est signum miraculi manifestationis auc-
toritatis et potentie et sic signum dicitur quolibet
miraculum et hoc modo accipitur hic signum. Ter-
tio cum dicit solvite templum hoc et
in tribus diebus excitabo illud. Quasi dicat: si di-
citis signum querite, signum vobis dabitur
de templo corporis mei. Templum enim hoc tem-
plum materiale mandatum a iudeis [illegible]
[illegible] quod violatum [illegible] proprio peccato et
vel hoc templum corporis mei tamquam significatum
gestat templum materiale iudeis manibus dissol-
vitur tertia die resuscitabo. Quod autem dicitur
[illegible] de hoc quod dixit Christus
solvite templum hoc. Dicendum solvite
templum hoc [illegible] eis imperare quod dissolvendum
fuerat quod hic loquitur de dissolutione sui cor-
poris. Quod autem [illegible] sit di-
cens. Item christus ad hoc [illegible] illos
provocavit dicens solvite et eis appa-
rentibus non est absconditum de [illegible]
[illegible] si diceret [illegible] Christus dicitur
solvite non imperat sed futurum predicit
ut sit sensus solvite id est solvetis. Ver-
bum cum dicit solvite prophetia est quod
[illegible] quod accipitur largo modo prophetiam
[illegible] dici prophetia [illegible] futurum
quod ergo Christus [illegible] futuram solu-
tionem sui corporis [illegible] dicit glossa quod hoc
fuit prophetia. Sic tamen stricto modo accipi-
tur prophetia hoc non fuit quod Christus [illegible]
[illegible] habuit quod sit [illegible] prophetica
[illegible] quod [illegible] corporis vocavit
templum [illegible] est quod corpus Christi
esse templum dei [illegible] specialis unio et
singularis [illegible] primo quidem

specialis unio. Illud enim dicitur templum dei in
quo deus habitat. Deus autem habitat in
Christo secundum unionem in persona quam unio non solum
includit animam sed etiam corpus et ideo ipsum
corpus Christi dicitur templum dei et intelligere quod [illegible]
[illegible] dei in Christo respectu ad naturam quia alia
est natura humana in Christo et alia divina
non autem ad personam et ideo dictum est quod
illud [illegible] est [illegible] in nobis intelligibilis
[illegible] in Christo. Secundo dicitur Christus templum
[illegible] ratione exauditionis. In templo enim
materiali preces [illegible] ad deum et exaudiuntur
per Christum autem omnes preces porriguntur
ad patrem et exaudiuntur quia omnis qui
petit accipit et qui querit invenit
et pulsanti aperietur. Notandum est quod Christus non
dixit solvite templum hoc ne videatur
seipsum interfecisse nec dixit solvetis
ne mortem eius intelligeretur [illegible] cum
[illegible] [illegible] tamen sua et [illegible]
[illegible] tempus [illegible] sed dixit sol-
vite quasi faciatis de corpore meo quod [illegible] quod
[illegible] illud [illegible] et sic hoc verbum solvite
fuit verbum permittentis vel comminantis
ut iam dictum est et non imperantis.
Quod autem dixit Christus in tribus diebus excita-
bo illud intelligitur [illegible] patris et filii
[illegible] enim suscitavit et excitavit. Illud [illegible]
excita me et reddam illis [illegible] quod [illegible]
[illegible] hoc verbum ego excita-
bo illud. Quod autem dictum est in tribus di-
ebus intelligendum est per synodochen. In [illegible]
[illegible] [illegible] tamen dicitur [illegible]
[illegible] de signo dubitatur aliquis
[illegible] et [illegible] quod non [illegible]
signum. Intelligebant enim de templo materiali cum
tamen Christus intelligeret de templo corporis sui.
[illegible] dixerunt [illegible]
[illegible] edificatum est templum hoc et tu in
tribus diebus excitabis illud quasi dicat

hoc est in possibilitate. Quaeritur ergo utrum sit verum
quod dicunt isti quod xlvi annis aedificatum
est templum. Videtur quod non, quia iii Regum vi habetur
hoc templum vii annis consummatum est.
Ad hoc igitur dicendum est sicut dicit magister in
historiis quod templum primo fuit aedificatum a Sa-
lomone et consummatum est in vii anno et
de hac aedificatione non loquuntur isti hic.
Secundo hoc templum postquam fuit destructum
a Caldeis aedificatum est sub Zorobabel
et de ista aedificatione loquuntur hic. Inchoa-
tum est enim opus secundo anno Cyri regis Persarum
sed impedientibus autem finitimis na-
tionibus per xxxx annos non fuit aedifi-
catum nisi templi fundamentum et deprehen-
ab tamen quia ad sacerdotes pertinebant super-
iniuncti appodiantes sic usque ad medium de-
versi. Mortuo autem Cyro regnavit Ar-
taxerxes filius eius qui inhibuit ae-
dificationem templi viii quo [hole] mortuo
regnaverunt duo fratres Magi per [hole] annum
etiam illis regnantibus non aedificatum est. Tan-
dem Darius et eius secundo anno obtenta
licentia aedificandi in sex [hole] annis
templi opus consummatum est [hole] Secundo
quaeritur utrum iste numerus [hole] ...bus
conveniat templo corporis Christi [hole] dicendum
est quod sic. Ad cuius evidentiam secundum Augustinum
duo sunt notanda. Primum est de corporatione
humani generis et qualiter sit, Augustinus
lxxxiii quaestionum. Conceptus humanus sic procedit:
primus enim sex diebus fetus quasi
lactis similitudinem habet. Sequentibus novem die-
bus convertitur in sanguinem. Deinde xii diebus
solidatur. Reliquis decem et octo diebus
formatur usque ad perfecta lineamenta omnium
membrorum. Reliquo vero tempore usque ad tempus
partus magnitudine augetur. Sex autem
novem et xii et xviii et summa totius
fuit xlv. Addito ergo uno fuit xlvi.

Secundo quod notat Augustinus est quod senarius numerus
qui fuit primus numerus in naturali computatione
dicebatur, id est quod primus sex diebus
fetus habet similitudinem lactis, si ducatur in qua-
draginta sex qui fuit ultimus numerus
corporis. Hic invenitur perfectum ... aedificatio
ducentos septuaginta sex qui fuit du-
centi septuaginta sex qui numerus
dierum complet novem menses et sex dies
dando cuilibet mensi xxx dies. Ita
autem tot diebus ad partum perductum est
sicut a maioribus traditum suscipiens
ecclesiae custodit auctoritas. Octavo Kalendas
Aprilis conceptus creditur, quo die et passus.
Natus autem creditur viii Kalendas Ja-
nuarii. Ab illo autem die usque ad istum
diem computati ducenti septuaginta sex reperiuntur
qui dies fiunt ex eo quod senarius
in xlvi ducatur. Templum autem cum
dicit: Ille autem dicebat de templo
corporis sui. Signum promissum exponit
et dividitur in duas partes quia primo exponit
signi intentionem. Secundo ostendit signi
complementum, ibi: Cum ergo surrexis-
set a mortuis. Circa primum quaero ad primum continu-
etur. Sic dictum est: Iudaei vero illi intelligebant
signum esse datum de templo materiali. Ille
autem dicebat, id est intelligebat, de tem-
plo corporis sui. Notandum est quod unum
signum fuit datum de futura incarna-
tione et hoc fuit datum in Ysaia, ubi
dicitur: Ipse Dominus dabit vobis signum:
Ecce virgo concipiet et pariet filium. Hic
autem datur signum de futura resur-
rectione. Ideo autem haec duo
signa data sunt quia nihil mi-
rabilius Christi incarnatione et
resurrectione eiusdem ...
Deinde cum dicit: Cum ergo surrexis-
set a mortuis, etc.

vii. apostoli habuit memoriam habuerunt. s. quod ille
intelligat de templo corporis sui habuit non
memoriam habuerunt post resurrectionem quia tunc plene
cognoverunt Christum esse deum per ea que tunc
passioni et resurrectioni eius consecuta sunt. Scriptura
autem habuit memoriam que habuerunt discipuli
sic potest dici quod sermo signum promissi exhi-
bens et non dicatur. Cum surrexisset a mor-
tuis. i. a loco mortuorum cum exiuit
a limbo ad quem descendebat et a mor-
tuis. i. a statu mortuorum deposita
sua mortalitate. Hic potest poni hoc
rememoratio quia dicitur recordati sunt discipu-
li eius. i. recordando illuminati sunt et ad
veram intelligentiam devenerunt....
Ratio potest dici discipulis [illegible] et non sufficit et
crediderunt scripture. s. prophetarum osee vi.
Vivificabit nos post duos dies et
in die tertia suscitabit nos. Crediderunt
etiam sermoni eius quem dixit ihesus
habuit. s. Solvite templum hoc. Notandum
est quod duo erant [illegible] que credide-
runt discipulis ne minus intelligerent
tamen erat ipsa res. Aliud est quod magis
erat quod deus erat quod habitabat in illo cor-
de ac si diceret Christus. Difficile erat discipu-
lis intelligere quod Christus esset deus quod quod-
dabat intelligere [illegible] ex hoc quod dice-
bat templum dimittatis dicens Sol-
vite templum hoc. Difficile etiam eis erat
intelligere Christum qui dicebat [illegible] i.
Item cum dicitur. Cum autem esset hierosolimis
habuit [illegible] quo ex signis datis patris
[illegible] hic [illegible]. Nota autem hic [illegible] in
duas partes. [illegible] quo
quod per signa data [illegible]
crediderunt. Secundo [illegible] quo Christus
non credebat semetipsum eis. i.
Ipse autem ihesus. Dicitur ergo ad
primum dicit. Cum cum esset ihesus hierosolimis

in pascha in die festo multi crediderunt
in nomine eius videntes signa que facie-
bat. Notandum est quod exponitur quod dicat vi-
dentes signa per quorum dat intelligere duplex
modus accedendi ad Christum. s. per doc-
trinam et per signa. Unde prudencio-
res fuerunt discipuli qui ad Christum ac-
cesserunt non per signa sed per doctrinam
Alii grossiores quidem per signa trahun-
tur. Venerabiliores [illegible] per prophetas seu doc-
trinam. Item cum dicitur. Ipse autem ihesus
ostenditur quod licet hii crederent in eum tamen ihesus
non credebat semetipsum eis et secundo quod
hic ponitur secundo, videlicet ibi. Eo quod
nosset ipse omnes. Dicitur ergo ad pri-
mum dicit quod licet hii crederent in nomine eius
Ipse autem ihesus non credebat semetipsum
eis. Videtur alius quod est dicere quod ihesus
non credebat semetipsum eis. Ad hoc
dicendum est quod [illegible] aliqui homines fuerunt possit
esse quod ihesus [illegible] credebat semetipsum eis
quod ipsi ficte credebant in eum habuit spiritum
[illegible] super Io. [illegible] sic di-
cens [illegible] quod si ficte credidisset in
eum [illegible] non diceret evangelista multi cre-
di[illegible]derunt in nomine eius ac
si di[illegible]ceret Augustinus ficte credere non
est cre[illegible]dere. Et non evangelista dicens
multi crediderunt in eum nomine eius comprehen-
dit ficte credere. Aliqui [illegible] et [illegible]
possit esse. Ihesus non credebat semet-
ipsum eis quasi diffidens de eis et timens
ne sibi noceat. Unde Augustinus [illegible] habuit
[illegible] magna et mira [illegible]. Credunt
homines in Christum et Christus non se credit ho-
minibus [illegible] quod filius dei est [illegible]
passus et si nollet nunquam pateretur quod
si nollet non nasceretur. Non ergo po-
test dici quod ihesus non credebat semetipsum
eis quasi de volenti nocituris aut ad

nolentia sanus. Secundo patet ex premissis
per christum ut intelligatur quod ihesus non crede
bat semetipsum eis quia in professione crede
bant nondum attingebant ad perfectum misterium
christi et ideo non credebat seipsum eis idest
eis sua secreta non revelabat. De
inde cum dicitur Eo quod ipse nosset omnes
redditur ratio huius. Ac si diceret ideo non
credebat seipsum eis eo quod ipse nosset
corda ipsorum. Notandum quod ex hiis colligitur
patet hic quod christus christi excedit omnem
et ideo dicit quod noverat omnes. Secundo
patet hic quod erat perfectissimus et perfectissima
se extendebat usque ad intima veri.
Tanto namque perfectio est perfectior quanto ma
gis se extendit ad intimum quia perfectio
id est agnitio intellectiva est perfectior quam
sensitiva quia intellectus se extendit usque
ad profundum rerum ad quas non se exten
dit sensus quia habet perfectionem cognicionis
dicitur etiam de christo quod opus non erat
ut quis testimonium perhibet de homine.
Notandum est quod ideo huius perfectionis magis
evidens redditur aug. super io. omelia xij. di
cens quod plus novit artifex opus
quod est in arte sua quam ipsum opus
novit. Sic est in scriptis Tercia et procedit
non noverat sed invenit erat qui dicat
Secundum creaturam usque ad mortem quia deus non
vidit quod esset in homine dicitur fecit quod
galli amare ad me regis. Sic
crea dicat quod sole ea quae sunt mandant
hominum est solus dei quod solus corda hominum
plasmavit. Sed non indiget deus testibus
ut probare plasmatum memorie adducat

Capitulum iij

Erat autem homo ex phariseis. Postquam
manifestavit se christus discipulis hic
manifestat se iudeis sive manifestat se ni
chodemo phariseo. sive postquam manifestatur
se revelavit per passionem hic manifestat

se regenerationem. Et ideo non primo est de
baptismo et regeneratione spirituali. Tractat autem
hic primo in duas quia primo ostendit perpetui
sacramenti indigentiam et necessitatem. Secundo prosequitur
modo baptismum christi et iohannis .v. post
hec venit. Primo in duas quia primo ponit
Nichodemi verba consultatoris discipulo in melioribus
Secundo quantum christi docet doctrina et verbo ad
ubi dicit illis. Et Tradidit iam sic Notandum est
quod Nichodemum despexit ante et ideo dicit
erat autem Nichodemus nomine quod interpretatur
aut Nicolaus victor sive victoria
populi ut exponitur intelligens quod qui venit
ad christum per fidem vincit mundum. Secundum
iohannis primo hec est victoria que
vincit mundum fides nostra. Secundo de
a religione sive despexit ait ex phari
seis. Ubi notandum est quod secundum magistrum
in hystoria scolastica. In iudea tres
erant secte a cetera vita et opinione
reliquorum distincte pharisei essei et
saducei. Pharisei tulerunt austeritatem vite
pro parvo reddent traditiones suas
statuentes quibus tradiciones moysi
detrahebant pittacia texta ex pictacios
iunctione gerebant et in sinistro bra
chio colligata quibus decalogus in
scriptus erat quia dixerat deus ligabis
eis appensa inter oculos tuos et in manu
tua philateria a philasse quod est servare
et thorat quod est lex. Pharisei etiam maio
res fimbrias aliis fecerant spinas
eis alligabant quibus puncti in de
ambulatione meditarentur mandatorum
fierent separati sunt et natum malo
nullus magis recedebat. Judicium dei
firmant ex dicebat omnem iudeum
esse incorruptum. Saducei duas bo
nas tum sive alia anima usque ad
resurrectionem et iudicium. Essei autem etcetera

tradi[ti]onibus. ¶ Pharisei ergo dicuntur phi-
sei .i. diuisi quia ab aliis separati dicieba-
ntur. ¶ Saducei resurrectionem futuram nega-
bant putantes cum corpore et animam mori. non
angelum et dicebant nec spiritum nega-
tes [illegible] supplicia uel honores. ¶ So-
les v libros moysi recipiebant. hy-
pocritas minus et magis se [illegible]
non erant [illegible] sementate saducei
es .i. iustos se uocabant. ¶ Hessei
scilicet in omnibus monastica uita ducebant
nuptias fastidientes non quia nup-
tias malas putabant sed continentiam
ducebant et [illegible] eo quod
nulla earum fidem uiro suo seruaret
omnia habentes communia nulla eis certa ci-
uitas sed in pluribus ciuitatibus habebant [illegible]
¶ ante solis ortum nil profanum loque-
bantur solent ut orare. orabant usque
ad quintam horam operabantur. laui-
antur sibi cum silentio cibum edebant.
¶ Iuramenta habebant pro periurio in secta
sua neminem recipiebant nisi sub pro-
batione ¶ anni. ¶ Recepti tamen ab aliis
duobus ¶ annis probabantur de [illegible]
in peccato a se pellebant et more pe-
cudum herbas decerpens usque ad mor-
tem permaneret. cum decem sibi sede-
rent nullus loquebatur nouem inuitis
et multa alia [illegible] ubi magister de secta ista
¶ Has describit [illegible] a [illegible]
cum dicit Iosephus iudeus. ubi patet quod
Pharisei dixerunt iudei ¶ iuxta [illegible] ¶
dicentes. ¶ Nunc aliter exponitur
hic credidit in eum dicit expositores. Se-
cundo describitur ¶ Nicodemus ab operatione
uirtuosa quia uenit ad Christum et hoc di-
citur. Hic uenit ad Ihesum nocte.
Ubi ¶ aduertendum est primo quod iste uenit ad
Ihesum hoc fuit deuotionis sed quia

uenit de nocte hoc fuit timoris
¶ Deinde cum in scriptura [illegible] que
designat quandoque in affectu uel in intellectu.
¶ Nox ergo hic uel designat timorem in af-
fectu ¶ Nicodemi uel designat in [illegible]
cognitione in intellectu Nicodemi. Unde Haymo
pulchre: ¶ Nicodemus in nocte uenisse dicitur quia te-
nebris ignorantie obnubilatus ad claritatem
lucis nondum peruenerat ut perfecte dominum cog-
nosceret. ¶ Nox enim ipsa scriptura pigritiam
ponit. ¶ Tertio describitur aduentus ¶ Nicodemus aducitur
confessione. ¶ Confessio in ipso primo offert et accedens
et hoc dixit ei. ¶ Rabbi scimus quia a deo ue-
nisti magister. ¶ Ubi notat secundum Haymonem quod magistrum
eum appellat et deum tacet quia credebat eum
a deo missum sed tamen eum deum non agnoscebat
¶ Tertio confessionem agendo et hoc dicit. ¶ Nemo enim potest hec
signa facere que tu facis nisi fuerit deus cum eo
¶ Nota hic quod ex hoc quod Nicodemus dixit nisi fuerit
deus cum eo apparet quod non perfecte credebat ut
[illegible] ¶ Ergo ¶ Nicodemus ad hoc [illegible]
[illegible] de Christo ut de propheta [illegible] eum
missum a deo ad [illegible] et alieno indi-
gentem auxilio ut posset agere que agebat
cum tamen Christus [illegible] fuit deus quia pater genuit
eum perfectum et sufficientem sibi ipsi et non [illegible]
imperfectum. ¶ ¶ Deinde cum dicit. ¶ [illegible] posita
[illegible] uisione mediatrice. hic ponitur doc-
trina Christi qua docet ¶ Nicodemum de regeneratione
spirituali facta per baptismum. ¶ Et [illegible]
in tres partes quia primo ponitur doctrina regenerationis necessitas.
Secundo doctrina regenerationis modum et qualitatem. Tertio [illegible]
[illegible] Nicodemi [illegible] ad primum ¶ Respondit Ihesus et
dixit ei ¶ Amen amen .i. uere uere dico
tibi nisi quis renatus fuerit denuo non potest
¶ uidere regnum dei. ¶ Quasi diceret Christus certa necessitas
hec regeneratio spiritualis per quam quis nascitur infi-
tum dicitur [illegible] quod sine ea nullus potest uidere
regnum dei. ¶ Notandum est quod [illegible] ¶ Nisi quis re-
natus fuerit et cetera. primo [illegible] baptismi necessitate

3.

et generalitatem. Secundo declarat baptismi primitatem. Tertio
declarat regenerationis fructum per baptismum spiritualem
et sacramentalem. Quarto declarat baptismi sublimitatem
et spiritualitatem. Dicit ergo quod primo declarat baptismi
necessitatem et generalitatem quantum dicit nisi quis natus. quod
quia nisi quis renatus fuerit non videbit regnum
generalitatem autem quia quicumque renatus fuerit ad
regnum attingere poterit. Primus enim baptismus
generalis est omnibus accipientibus sicut enim virus
serpentis universale est ita et ipsa re-
generatio debuit esse universalis. Sicut medicina
debet vincere morbum sed morbus scilicet peccatum originale
fuit universalis ergo medicina debet esse uni-
versalis ut sicut in Adam omnes moriuntur ita
in Christo omnes vivificentur. Secundo notandum enim quod
non minus immo plus potest gratia Christi quam
[illegible] culpa sed culpa fuit
universalis ergo multo magis regeneratio et gratia
est universalis. Tertio sed etiam nisi quis renatus
fuerit et cetera declarat baptismi firmitatem. Est enim
baptismus sacramentum [illegible] hoc autem declaratur
cum dicit renatus. Notandum enim quod sicut per generationem
[illegible] homo in esse nature ita per regenerationem
baptismalem reparatur homo in esse gratie. Sicut dicit ergo
primo quod non generatur in esse nature
possit agere et recipere et quod per hoc regeneratur
in esse gratie ita quod [illegible] et ideo baptismus
est [illegible] sacramentum et iterari [illegible]. Et ideo
dicit nisi quis renatus et cetera declarat regnum
[illegible] per baptismum spiritualem et supernaturalem
et hoc cum dicit denuo id est iterato et spiritualiter
regeneratus et non tantum [illegible] non potest videre regnum
dei. Notandum tamen quod in greco sic dicitur
Non habetur denuo sed desursum sive desuper et
autem est sensus nisi quis renatus fuerit desuper
id est de celo non intrabit in regnum et cetera. Ubi
advertendum est quod regeneratio spiritualis est duplex.
Est enim regeneratio spiritualis qua renovamur
[illegible] per gratiam [illegible]
[illegible]

qui natus est renovatur de die in die
Alia regeneratio est perfecta per quam renovamur
non tantum mentibus per gratiam sed etiam corporibus per dotes
immortalitatis. Et de hac regeneratione dicit Sal-
vator In regeneratione cum sederit filius hominis
in sede maiestatis et cetera. Dicit ergo nisi
quis renatus fuerit et cetera declarat baptismi su-
blimitatem seu spiritualitatem quia facit videre
regnum dei. Ubi notandum est quod ad duplicem
regenerationem de qua iam dictum est sequitur duplex visio
Ad regenerationem enim quae est tantum mentium per gratiam
sequitur visio enigmatica. Unde Apostolus
videmus nunc per speculum in enigmate. Ad re-
generationem autem perfectam sequitur visio perfecta. Unde Apostolus
Tunc autem videbimus eum sicuti
est. Dicit ad eum Nicodemus non cepit
[illegible] de secunda nativitate quam Christus insinuavit
de illa. Notandum est Nicodemum ipsum credi-
disse [illegible] non tamen [illegible] quod videlicet
[illegible] ergo Christus reduxit eum ad perfectum fidei
[illegible] cum de spirituali regeneratione. Et [illegible]
[illegible] Nicodemus [illegible] secundum nativitatem
[illegible] Nicodemus sola fide
[illegible] credidisset in Christo sufficere
ad salutem absque spiritualis regenerationis [illegible]
[illegible] ad eum Nicodemus. [illegible]
[illegible] Christus regulam baptismalis necessitatis
[illegible] mortis et gratie. Et hoc facit
videns Nicodemum [illegible] Nicodemus
[illegible] ubi [illegible]
[illegible] dicit ad eum Nicodemus. Ubi ad-
vertendum est quod Nicodemus sicut [illegible] non
[illegible] que dei erat et ideo quod deus dixit
de gratia spirituali [illegible] de carnali
[illegible]. Quomodo homo nasci cum sit senex.
Numquid potest in ventrem matris sue iterato
introire et renasci. Ac si dicat Nicodemus
[illegible] est non [illegible]
quod [illegible] Job xvi.
[illegible] non revertar ambulo

dat et si diceret nicodemus quomodo homo cum nasci-
tur in prima generatione est ut possit eum capere
venter matris. ¶ Cum dicit iam ad perfectam
generationem peruenit ab utero matris iterato
capi non potest. Et notandum quod nichodemus
posuit exemplum de sene quod ut dicit beda
ipse senex erat vel quod de se exemplum ponit sicut paulus
ac si diceret. Ego sum senex et quero
meam salutem sed quomodo possum iterum
intrare matris mee iterato intrare et re-
nasci. ¶ Notandum est quod sicut non iterantur
matrimonialia (?) per baptismum sic nec iterantur
nichodemus generationem carnalem. Respondit augustinus su-
per Jo. Sit tu intellectum naturalem spiritus quo
nichodemus intellexit nativitatem carnis quo
non iterari non potest repeti sic nec
baptismus. Baptismus non iteratur non potest
¶ Respondit tum dicit. Amen amen dico tibi. Respondit Ihesus
dens ad verba nichodemi. Super natiuitatem mo-
dum et qualitatem et dividit in duas partes. In prima
ostendit quod hic modus est spiritualis. In secunda ostendit
quod est occultus ibi. Non mireris quia
dixi tibi. ¶ Prima adhuc in tres. Sicut primo
natiuitatis que est ex aqua et spiritu est spiritualis
non carnalis. ¶ Secundo natiuitatis de qua loquitur
est ex aqua et spiritu ergo est spiritualis et non
carnalis. sicut dicit. ¶ Circa primum vero
sic procedit quod primo probat natiuitatem esse
spiritualem. In secundo probat hoc ex opposito per hoc
ibi quod natum est ex carne. ¶ Natum
ergo ad primum. Amen amen dico tibi nisi quis renatus fuerit
ex aqua et spiritu sancto non potest intrare in
regnum dei. Ac si diceret. Ipse nichodemus
tu intelligis de natiuitate carnali ego autem
intelligo de natiuitate spirituali sine qua non habe-
tur regnum dei. ¶ Et hic etiam sunt duo debemus
attendere regenerantis potestatem quod quidem
sit in hac regeneratione totum est opus
plasmantis et regenerantis. Secundum est

dicitur quod interrogat nichodemus. Homo nascitur ab
aqua in utero et ergo quando natus est de utero
aliud. Ergo in principio ferebatur super
aquas. Et opus plasmatis erat ita
et nunc spiritus ferebatur super aquam. Et ideo est spiritus
qui. ¶ Secundo debemus attendere baptismi necessitatem
quod si quis renatus fuerit. Scilicet vel in flumine vel
in fonte. Unde glossa. Sed necessitatis impedit
voluntas sufficit ut in martiribus. ¶ Unde
quod non potest regnare et non poterit fieri quod sapi-
at quod dicit hic glossa. Et hoc quod dicit intrare
regnum dei est quod usus sit baptismus aque
vel immersione sicut est in mortibus baptizatus vel
in voto sicut fuit in martiribus. ¶ Et hoc
aliquis vel in figura sicut fuit in manaffe
patribus. ¶ Tertio debemus attendere filiacionem
et hereditatem divinam. ¶ Et hoc augustinus sicut si
per hereditatem patris carnalis nascuntur aliqui
corporalibus nimis autem melius et per hereditatem
dei patris nascuntur aliqui corporalibus certe
¶ Et notandum quod secundum beda. Quod idem quod est in matrice
femine autem hoc est in fideli aqua. Sicut in
femina in matrice plasmatur et figuratur
ita fidelis in aqua plasmatur et Christo con-
figuratur. ¶ Secundum tum dicit. Quod natum est ex
carne probat hic natiuitatem esse spiritualem
ex opposito per hoc efficientis et per esse tro-
pica talis. Illa natiuitatis est spiritualis que
est efficienter a spiritu sicut illa est carnalis
que est efficienter a carne. Sed hec natiuitas
est efficienter a spiritu. Ergo est spiritualis et hoc
est quod dicit beda. Quod natum est ex carne
scilicet efficienter caro. Quod natum est ex
spiritu spiritus est. ¶ Secundum tum dicit. Non mi-
reris quod dixi tibi. ¶ Postquam ostensum est
quod hec regeneratio est spiritualis hic ostendit quod est
occulta. ¶ Adhuc eandem notandum est
quod idem quod dictum est. ¶ Spiritus ubi vult
spirat per hoc ostendit in tribus de vento
et sicut quando mouetur est spiritus hic non mouetur

Spiritus ubi vult. et quere 2a moral.
ca° 14° ca° 8 et 28 mor. 2° q 3 cap

quod dixi tibi oportet vos nasci denuo. Et
si dicat sicut ventum non dicimus sed quo
vult flare mirabilius minus autem spiritu sancto qui
denuo nascantur. Textus non dicitur nec
potest. Spirat. Hic notatur primo describitur
ipsius venti impetuosa actio cum di-
citur Spiritus ubi vult spirat. Non enim intelligendum est
quod ventus voluntatem habeat sed voluntas
accipitur pro appetitu vel impetu naturali ve-
nti. Secundo describitur eiusdem venti sensibilis mani-
festatio cum dicitur Et vocem eius audis.
Tertio describitur venti occultatio quantum ad eius occultam
originem ibi Et nescis unde veniat
quia producit de thesauris suis.
Quarto describitur quantum ad occultum fine
cum dicitur aut quo vadat. Et hoc potest
applicari ad operationem venti et spiritus sancti qui
dixit Sic est omnis qui natus est ex
spiritu. Ac si dicat sicut ventus cuius sonum
auditur et tamen principium nescitur. Ecclesiastes
nescis que sit via spiritus operationes singularis
deo. Hoc quod dictum est Spiritus ubi vult
spirat, quidam Augustinus et Beda intelligunt de spiritu
sancto et tunc est sensus talis. Non mireris
quod dixi tibi oportet vos nasci denuo quia
Spiritus sanctus in cuius potestate est corpus animam
replere quia ubi vult spirat et vocem eius
audis quando repletus ille loquitur qui spiritu
sancto repletus est et tamen nescis unde veniat
et quo vadat quia ignoras quo fideles
suos ad fidem inducat. Ignoras quo
fideles perducat ad spiritum. Et sic est
omnis qui natus est ex spiritu. Ac si di-
ceret Sic spiritus sanctus invisibilis est ita
et quisquis nascitur. Notandum est quod in libro
Sapientie Spiritus ubi vult spirat tamen ipse posset
esse in potestate. Ubi primo describitur spiritus sanctus
quantum ad eius liberam operationem cum dicitur
Spiritus ubi vult spirat. Ubi notandum est quod Spiritus
sanctus spirat informationem intellectualem

in Iohanne Spiritus autem paraclitus quem pater mittet
in nomine meo ille vos docebit omnia.
Secundo spirat per interiorem consolationem quia spiritus
nature distribuit dona in ecclesia. Ad
Corinthios primo Divisiones gratiarum sunt idem autem
spiritus et cetera. Tertio spiritus sanctus spirat ad operationem
filiationem ad Ro. viii. Qui spiritu dei aguntur
hii filii dei sunt. Non enim accepistis spiritum
servitutis in timore sed spiritum adoptionis
filiorum in quo clamamus abba pater. Secundo de-
scribitur spiritus sanctus quantum ad eius manifestationem manifestatur
enim in effectibus suis et hoc cum di-
citur Et vocem eius audis. Et hac voce
angelorum est vox spiritus. Et ideo donat
sermo domini vox spiritus est. Ut autem
melius videatur notandum est quod per spiritum au-
ditur vox psallentium. Unde in regum legitur
de spiritu quod per tactum primo cythare
David psalmista fecit. Per spiritum auditur
vox prophetantium. Unde in regum legitur
tantum domine et prophetam fecit. Per
spiritum auditur vox predicantium. Non enim
vos estis qui loquimini autem Salvatoris
sed spiritus patris vestri qui loquitur in vobis. Per spiritum
auditur vox exorantium. Nam quid oremus
sicut oportet nescimus sed ipse spiritus postulat
pro nobis id est facit nos postulare. Ad
Ro. viii. Tertio describitur spiritus sanctus quantum ad eius
occultam originationem quia dicitur Nescis unde
veniat. Spiritus enim sanctus nec a patre et filio
procedit autem et filius tamen habent naturas
sunt. Quarto describitur quantum ad eius occultam
deductionem. Deducit enim nos ad occultum
scilicet quod oculis non vidit nec auris
audivit et cetera. Et hoc est nescis quo va-
dit. Quinto describitur quantum ad eius tutam assi-
milationem spiritus enim spirantes sibi assimilat
et hoc notatur cum dicit Omnis qui natus
est ex spiritu. Quia sicut nascitur sic eis ut ille

Respondit Nichodemus post hec et dixit

ostendit regenerationis modum et qualiter sit ostensa
eiusdem regenerationis possibilitas. ¶ Quomodo autem
potest m. d. p. querit Nichodemus quomodo sint
possibilia. Christus exponit veritatem eius pos-
sibilitatis. Unde primo iste Nichodemus quomodo sint pos-
sibilia querens secundo et dixit ei Christus quomodo pos-
sunt hec fieri. Hoc autem Nichodemus non abne-
gavit forsan sed veritatem querens hoc dixit
non voto repugnandi forsan sed affectu
discendi. ¶ Item cum dixisset iste quomodo
Christus sint possibilia et dixit quomodo potest m. d.
p. et sic reprehendit Nichodemi tarditatem
secundo ostendit regenerationis possibilitatem et caelestis
ibi ¶ Et nemo ascendit. Respondit primo
ergo reprehendens tarditatem Nichodemi quod talia
debuisset intelligere non intellexerat et cum
debuisset accipere doctrinam sermonem non accipie-
bat. ¶ Respondit autem primo quod magister et
ideo sibi dicit Tu es magister in Israel et
hec ignoras ac si diceret sum doctor et
magister et in Israel hec ignorare non debes
quod non legeres sum de aqua eduxit quod
mundi mare rubrum transiens quod Naa-
man syrus in Iordane purgatus est
hec et nativitatem spiritualem figuraliter prefigura-
bat. Sed etiam que de prophetis dicta sunt
oculte ostendunt huius nativitatis modum
Secundo arguit Nichodemum quod primo reprehensus
est qui doctus [illegible] et idoneo testi
non acquievit. Christus autem ydoneus testis
fuit quod testimonium perhibuit de auditis
et visis. Et ideo ait Amen amen dico tibi
quod quod scimus loquimur et quod vidimus tes-
tamur et testimonium nostrum non accipitis
ac si dicat Christus quod dicimus certissima
cognitione cognoscimus et ideo eis accipere
debetis. Notandum est quod sunt sensus apud
nos visus aliis sensibus certior est et ideo
si volumus aliquid facere credere ita
dicimus. Sed non vidimus Christus

Secundo dicens quod vidimus non intendit in-
ducere visum corporalem qui hic intellectualem visum
corporalem seu cordis sed per visum dat nobis
intelligere suam certam cognitionem que non
novit et quam annuntiavit cognovit cog-
nitione divinitatis. ¶ Sed dicet aliquis quod Christus
dixit quod scimus et vidimus in plurali cum
ipse solus loqueretur. Ad hoc dicendum est quod hoc
dictum est ad ostendendum communem patris et filii
et spiritus sancti. Unde Hylarius. Unigenitus
dei filius erat qui hic loquebatur unde quod
patri est unum et filio impetrat et spiritus sanctus
ab utroque indistincte procedit vel secundo
dixit Christus in plurali ac si diceret Ego et
qui in meo spiritu sunt renati nostri
quod loquimur et quod audimus in abscondito
apud patrem hic testamur foris in mundo
¶ Tertio Nichodemum arguit quod in reprehensibilis
est quod Christianos non recipit. Et ideo dicit
Si terrena dixi vobis et non
creditis quomodo si dixero vobis celestia
credetis. ¶ Sed dicet aliquis que sunt ista terrena
quod Christus asserit se dixisse eis. Ad hoc
dicendum est quod hec terrena sunt, Augustinus, fuit
illa que dixit de templo corporis sui quod quia
corpus de terra sumptum est. Sed
aliter est sensus terrena sunt quedam exempla
Si enim cordis flatum et ventum non cre-
ditis quod quis est capere mysteria spiritualis
nativitatis. ¶ Aliter potest dici quod per hec terrena
generationem Christi quod dictum est de vento quod
dicebat ubi vult spirat et audi-
tur. Sensus terre si in terris [illegible] est
nobis occulta quomodo magis si dixero vobis
celestia vobis erunt occulta ¶ Item cum
dixisset Et nemo ascendit etc. ostendit
Christus spiritualis regenerationis possibilitatem ¶ Cuius
nota est quod omnis causalitas huius
regenerationis est unde eam possibilem esse
¶ Causa autem regenerationis spiritualis est

duplex. prima est Christi incarnatio et de hac
agitur in prima parte. Secunda est Christi passio.
Et de hac agitur ibi. Et sicut Moyses
dicit ergo primo de Christi incarnatione dicens. Et
nemo ascendit in caelum nisi qui descendit de caelo
filius hominis qui est in caelo. Et nemo ascen-
dit in caelum et cetera. Primo declarat virginalis
castitatis. Secundo declarat in Christo naturae dualita-
tem et personae unitatem. Tertio declarat caelestis mysteria perfectissi-
mam. Ad cuius evidentiam notandum est quod hic
circa primo declarat virginalis castitatis et ait
est sciendum. Nemo ascendit id est nemo facit ascendere
in caelum nisi est perfecta virginitas et naturalis
spiritualis nisi ille qui per matrem descendit
de caelo. Et sic maternitas est cum virginitate
Secundo hic circa declarat in Christo naturarum dualitatem
et personae unitatem et ait est filius qui idem filius
hominis qui descendit de caelo quantum ad huma-
nam sic aliqui posuerunt dicentes quod
corpus detulit de caelo et non accepit de vir-
gine sicut et alii dixerunt quod [illegible]
fuit apostolus [illegible] et postea des-
cendit de caelo carnem assumendo. Secun-
do dicendum quod Christus descendit de caelo quantum ad di-
vinam naturam non quidem mutando locum sed
faciendo nobis effectum. Ascendit autem non mu-
tavit locum sed mutavit corporis quod dicit
filius hominis qui est in caelo quod dicit sic des-
cendit de caelo quod tamen est in caelo sic non descen-
dit de caelo quod non descendit ex sursum. Tertio
hic circa declarat caelestis mysteria perfectissimam ...
mam de qua unitatem Augustinus sic dicit. Di-
vina sunt longe distantia potuit ipse
nos ita suscepit humanam naturam ut beati-
ficet per Christo [illegible] alii sed fuit cum
homine Christo unus Christus. Dicit autem sicut duo
[illegible] cum Christo fuit unus. Et est filius hic
quidem unus Christus qui descendit nisi qui
nunc ascendit in membris suis ita quod ex
libris istis omnium possibilium spiritualis virtute

naturalis quod dicitur plurium istarum sic fit [illegible]
spiritualis ut sunt ascendentes homines [illegible]
quod adipisci non potuerunt nisi membra mea
efficiantur ut ipse qui descendit propter nos
continue in nobis in caelum ascendit. Tunc dicit
quod est quod Christus descendit sine divina natura
ut possit mundus quod descendit per humanam
dicendum est quod sic. Ad cuius evidentiam notandum est
quod primo descendit de caelo sine hyle (?) designat
originaliter tamen corporis hoc quod quidem fuit
de caelo et non de terra. Tamen hyle. Vel de
caelo descendit corpore de spiritu originis tamen est
non natura originis dicit. Tamen dicit ergo
sine spiritualem hylem quod tamen de caelo
non descendit quod forma non sunt. Et corpus de
de caelo descendit non quod Christus corpus de caelo de-
tulit sicut dixerunt aliqui haeretici. Sed quod [illegible]
formata eius de caelo fuit. Item tamen dicit
Et sicut Moyses. Propter quod dominus est de se in
carne fuit dicit de sua passione quod non potest
dicitur [illegible] baptismus [illegible] tamen
sicut dicitur. Et sicut Moyses et dicit per
nud. per quod sic facit secundo probat [illegible]
[illegible] ubi sic non [illegible] dilexit
mundum. dicit ergo primo de sua passione et primo
[illegible] passionis figuram secundo [illegible] passionis
ibi sic exaltari et tertio [illegible] passionis fruc-
tus ibi Ut omnis qui credit in ipsum. Circa
primum ad figuram dicit Et sicut Moyses exaltavit
serpentem in deserto. Notandum est quod serpentem
[illegible] sicut legitur [illegible] in deserto
multa [illegible] autem populi
ad Moysen et ipso clamante ad dominum
mandavit dominus exaltari serpentem et eum
qui viderent contra (?) sanabantur. Notandum est
quod hic figuram [illegible] et ulterius
cui legebat voluit non eum adducere ad
spiritualem sensum legis. Unde Beda. Christus magnum
legis mosaicae ad spiritualem sensum eadem
legis inducit [illegible] historiae no

Fui 2 pp pe tres

et eduxsus sunt ex figura sue passionis et nunc salvantur. Et hec figura bene convenit ad d. crucis qr sp̄s crucis designat xp̄i fidem supportate designat et stabilitatem et ideo litteo fit. Primo dico qr designat sp̄ puritate. Unde Aug. sup. spiritus serpentis figuram quod habet bestie sed tamen venenum non habet itaque xp̄i similitudinem carnis peccati habuit sed tamen non habuit peccati carnem. Ubi notandum est qr quando qr xp̄s dicitur in similitudine carnis peccati similitudo non excluditur veritas carnis qr xp̄s veram carnem assumpsit sed excluditur peccatum. Secundo designat sp̄s xp̄i stabilitatem in suscipiendis omnium miseriam et hoc qr fuit eneus. Tertio dicitur designat sp̄ virtuositatem sanandi omnem maliciam sicut enim sp̄s sanabat aspicientes ita xp̄s sanat credentes. Item et dicit exaltari oportet filium hominis. Primo ipsius passionis modum et formam qr modus fuit qr exaltatus est in cruce. Nota quod est qr hec exaltatio xp̄i dicit exaltari oportet et tamen sic declarat modo vite actionem. Primo designat universale sanctificatione. Secundo designat maxime eminentie elevationem. Tertio declarat in xp̄o virtualem attractionem. Sed enim exaltari voluit ut inferiora ad superiora traheret ad seipsum. Jn. xii. Ego si exaltatus fuero a terra omnia traham ad me ipsum. Item istam vero quod sicut magnetum aliqua virtute ferrum ad se movet ita ipsum trahens ita et xp̄s exaltatus a terra inferiunt genus credibus nos per hoc ad ipsum movendum. Secundo hec exaltatio designat universale sanctificatione et xp̄s enim ambulans in terra sanctificavit inferiora. Exaltatus autem a terra sanctificavit superiora. Item enim qr per sanguinem suum sicut dicitur ad Col. primo pacificavit qr in celis et qr in terris sunt. Tertio hec exaltatio designat in xp̄o eminentie elevationem ut dicitur exaltatus qr per hoc datum est ei nomen qr est super omne nomen ad Philippenses

ii. sicut et obediens usque ad mortem mortem autem crucis propter quod et deus exaltavit illum et cetera. Item tamen dicit ut omnis qui credit in ipsum non pereat etc. pro ipsius fructum. Est autem fructus qr omnis qui credit in ipsum non perit sed per fidem dampnatur sed habet vitam eternam hic in radice et spe. Justificatus autem habet presentem in spe. Notandum est qr exaltatio qr passio xp̄i largitur vitam eternam apparitura dum mors figura et ubi dicitur Bern. Aug. sup. Jo. omnia xp̄o hoc modo est mors figurata ymaginata et ideo ipsum qr figurata generabat vitam temporalem nam ipsa tamen illa figura erat prestabat vitam eternam. Item unde tamen dicit sic enim deus dilexit mundum manifestat que dixit. dixit enim qr deus nobis largitur vitam eternam per passionem xp̄i. Jn. mirabile autem videbatur qr dedisset nobis filium suum et ideo manifestatur qr cum dicit commendatur amoris que habuit ad nos. Item autem hec potest dici per qr sic commendatur amor dei ad nos per quem nobis donat dona. Primo commendat donantis sui amantis immensitas qr v. qui diligit deus est sic propterea. Jn. alio. perpetua dilexi te ideo attraxi te dicit deus. Secundo eundem amorem commendat amati infirmitas qr hominem peccatorem diligere voluit et ideo dicit sic deus dilexit mundum id est hominem mundanum carnem inpiadus. Et ro. v. dicitur commendat deus caritatem suam in nobis qr cum adhuc inimici essemus. Tertio eundem amorem commendat mirum prestitis qr nobis dedit filium suum unigenitum et ideo dicit ut filium suum unigenitum daret. Unde Aug. sup. Jo. exponens hunc librum sicut dicit possumus. Item enim per tradidit filium primogenitum misit per peccatoribus eum qui tollit omne peccatum. Quarto eundem amorem commendat fidelitatis sui commoditas. Sed hoc enim nobis donavit filium ut consequamur vitam eternam et ideo dicit ut omnis qui credit in eum non pereat

3

sed habeat vitam eternam. ac si diceret non dedit
servum non angelum non archangelum non filium adoptivum
sed filium unigenitum. et eum quid dedit non ad ocioz
fine sed ut consequamur vitam eternam ¶ Tertio dicendum quod
de eo dictum est ut omnis qui credit in eum non
pereat quod eadem replicatur de filio dei que superius
dixit quod filius hominis dat vitam eternam. hic hoc
idem dicit de filio dei. ut exhibeatur intelligitur quod redemp-
tor et conditor in unitate persone filius dei cum sit
factus est filius hominis in fine seculorum ut qui per divini-
tatis sue potentiam nos creaverat ipse per infirmi-
tatem humanitatis nos restauraret. ¶ In cuius
signum quod in christo tamen fuit una persona et due nature pro-
pter unitatem persone potest dici quod idem est filius dei et
filius hominis. propter etiam unam personam ut dicit theophilus
que sunt hominis attribuuntur deo ¶ dicimus enim quod
filius dei crucifixus est cum crucifixus ac non est
secundum divinam naturam sed secundum humanam et que sunt eterna
dei attribuuntur homini. dicimus enim quod filius hominis
creavit stellas non quidem secundum humanam naturam sed
secundum divinam ¶ In huius signo que de christo
dicuntur non est attendenda distinctio quantum ad eum
de quo dicuntur quod in diversis de eodem dicuntur
divina secundum divinam naturam. ¶ humana vero
secundum humanam naturam ¶ Item cum dicitur non enim
misit deus ¶ Excludit quedam. dicitur enim
quod filius dei missus est ne periremus et sic
missus est ad redimendum ¶ Ponit etiam dicens eum
non esse missum ad redimendum sed ad iu-
dicandum ut glossa hoc excludat. dicit
Non enim misit deus filium suum ¶ Et dividitur
propter mereris per quod primo dicit quod filius non
venit ad iudicandum. secundo hoc probat ibi
¶ Qui credit in eum. tertio probat tamen iudicari ibi
¶ hoc autem est iudicium. ¶ Circa primum considerandum
sic littera. ¶ Ita dictum est quod filius datus est ne pere-
amus et sic venit ad redimendum et non ad
iudicandum ¶ Non enim misit deus filium suum
in mundum ut iudicet mundum sed ut sal-
vetur mundus per ipsum ¶ Notandum est quod in libro primo

¶ Primo tangitur dignitas mittentis quod deus misit
¶ Secundo tangitur maiestas venientis quod filius
est qui mittitur et datur. ¶ Dicit enim non solum filius
missum in compositionis in statu liberationis
In viaticum susceptionis. ¶ Tertio tangitur indig-
nitas suscipientis quod in mundum. ultimo tangitur
finis et utilitas huius missionis quod ut
salvetur mundus per ipsum ¶ Notandum est quod sunt
duo sunt adventus christi. primus iam factus secundus futurus
est ¶ In primo quidem adventu venit non ut
iudicet sed ut salvet. venit quidem ut pu-
niret ut iudicaret. venit quidem non ut iudicaret
sed ut dimitteret ¶ In secundo autem adventu
veniet non ut dimittat sed ut iudicet ¶ Sed
dicitur ut quid sit dominus quod dictum est quod ipse in primo adven-
tu non venit ad iudicandum. dicit quod non quod infra
ix dicitur ego in iudicium veni. ¶ Iohannes dicendum est
quod duplex est iudicium. scilicet discretionis ut ibi
dicitur iudica me deus et discerne et sic de tali
iudicio loquitur christus in iudicium veni quod eo ad-
veniente homines discreti sunt. quidam enim in sua cecitate
permanserunt. quidam autem lucem gratie receperunt at
¶ Secundo est iudicium condempnationis ut idem sit homines
iudicari quod condempnari et de tali iudicio loqui-
tur. Salvator quando dicit quod non venit ad iu-
dicandum sed ad salvandum quod christus in se fuit
non venit in condempnandum ¶ Item cum dicitur qui credit
in eum et hoc probat dicens sunt et potest esse probatio
sua talis. non venit filius ad iudicandum quod patet quia
non venit filius ad iudicandum fideles quia qui credit
in eum non iudicatur nec venit iudicandum
infideles quia qui non credit iam iudicatus est.
quia non credit in nomine unigeniti filii dei ac
si diceret non venit ad iudicandum nec fideles nec
infideles ergo nullum ¶ Sed dicitur quo modo sit
verum quod fideles non iudicantur. videtur quod non
quia multi fideles damnabuntur. dicendum est quod quod
ipsum bene potest solvi quia ut sit sensus bene
¶ Qui credit in eum id est qui credendo in eum tendit
per caritatem et sibi adheret sicut membrum capiti

non iudicatur, id est non condempnatur, vel dicendum quod hoc
dicit intelligendum de credente opere. ¶ Qui enim dicit se nosse
deum factis autem negat non proprie dicitur se credere.
Ad Titum i°. Unde: Ostende mihi ex operibus fidem tuam.
Illi ergo proprie credunt qui ostendunt se nosse deum
verbo et opere, vel dicendum est quod peccator qui credit
ex hoc quod credit non iudicatur, id est non dampnatur,
sed quia factis negat quod credit sic dicitur. ¶ Hoc quod
verum est quomodo qui non credit iam iudicatus
est. Dicendum quod secundum Augustinum super Iohannem aliud est apparere
iudicium, aliud est iudicium esse factum et tunc
est prius latens. ¶ Qui non credit iam iudicatus
est. ¶ Nondum enim apparuit iudicium sed tamen in
dei presciencia factum est. Novit enim deus qui sunt eius.
Novit enim qui permaneant ad coronam, novit
qui permaneant ad flammam. Novit in area
sua triticum, novit et paleam, novit segetem,
novit et zizania. Vel dicendum est quod qui
non credit incurrit iam iudicatus est, id est iam habet mani-
festam causam sui iudicii et sue condempnationis,
sicut dicimus de aliquo cuius mors certa
et dampnationis causa manifesta est, iam mortuus est,
quia licet sententia lata non sit, tamen causa sue dampna-
tionis iam manifesta est. Deinde cum dicit
Hoc autem est iudicium assignat causam huius
iudicii. ¶ Ubi notandum est quod iudicium hic
accipitur pro condempnatione. Assignat ergo causam iudi-
cii in infidelibus est assignare causam dampnationis.
¶ Dicit autem hoc primo in [illegible] quod prius tamen assignat,
secundo causam manifestat ibi: Erant enim eorum opera ma-
la. ¶ Dicit ergo ad primum quod dicitur sic dictum ita
dictum est quod infidelis iam iudicatus est. Hoc
autem est iudicium, id est hec est causa huius iudicii
et dampnationis, quia lux venit in mundum et
dilexerunt homines, scilicet infideles et carnales,
magis tenebras quam lucem. ¶ Et si dicatur
isti iuste dampnantur et excusatos nos
habent, venit enim lux eripere eos et ducere eos
ad lucem. ¶ Eius ergo ei miserebitur qui
ad lucem venire accedere non libet. ¶ Deinde

cum dicit Erant enim eorum mala opera assignat causam
tam dictam et contrarium sic dicitur. Ita ergo non dilex-
erunt lucem quia erant eorum opera mala. Erant autem
¶ Ubi notandum est qui amat lucem facit opera
conformia luci. ¶ Opera autem conformia luci sunt opera
bona. ¶ Augustinus: Ergo quod aliquis odiat lucem est
quia male operatur et ideo sequitur mox textus: Omnis
enim qui male agit odit lucem et non venit ad
lucem et non arguantur opera eius. Et si dicatur
¶ Qui male agit odit actum lucis qui quidem
actus est manifestare. Omne enim quod manifestatur lux est
manifestare. Qui autem odit actum lucis dicitur
odire ipsam lucem. ¶ Est enim advertendum quod lucis
duplex est actus: ¶ primus actus est lucere, secundus
actus est manifestare. ¶ Et secundo hic dicit quod opera
mala a luce arguuntur. Arguuntur
enim dum manifestantur et secundum actum mali odiunt.
Qui autem facit veritatem venit ad lucem ut manifestentur
opera eius quia in deo sunt facta. ¶ Et est aliquis
quid est facere veritatem. Dicendum est quod primo facit
veritatem qui concordat veritati iubenti ut ille est
qui bene operatur. Veritas omnibus iubet bene operari
et ideo ille veritatem facit qui facit bona opera que veritas
iubet. ¶ Iste ideo etiam venit ad lucem quia ille
est concordans veritati iubenti et luci ostendenti
et ideo dictum est qui facit veritatem venit ad lucem.
¶ Secundo ille facit veritatem qui concordat veritati redarguenti
et accusanti. ¶ Veritas enim peccatum accusat. ¶ Qui
ergo seipsum in confessione accusat veritatem facit.
Unde Augustinus super Iohannem: Qui facit veritatem accusat
in se mala sua, non sibi parcit, non sibi ignoscit
ut deus ignoscat. ¶ Et nota secundum Augustinum ibidem
quod minima peccata non sunt negligenda sed accu-
sanda. ¶ Quoniam minima plura peccata si negligantur
occidunt. Minute sunt enim gutte que flumina
implent, minuta sunt grana arene sed
multa arena ponderatur, premit atque opprimit.
¶ Videretur dubium quod dictum est quia venit ad
lucem ut manifestentur opera eius. Videtur enim quod velle
manifestari opera sua et quibus sit inepte sit [illegible]

3

duobus
Secundo quia ~~[struck]~~ modus ponit quos desiderare
maiorationem operum suorum. Primo non potest de
se quia manifestatio deo ut apparebit. ij
ad corinthios. Non enim qui se ipsum comendat probatus
est sed quem deus comendat. et Iob xvi. Ecce
in celo est testis meus. Tertio ponit desiderii
ut opera sua manifestentur coram hominibus non
propter honorem sed ut inde deus glorificetur. Luce v. Sic
luceat lux vestra coram hominibus.

Post hec venit ihesus et discipuli eius
in terram de baptismo christi. Hic agitur
de diversa manera baptismi christi et Io. Sed autem diversi
excessus quia christus eminencior fuit Iohanne
et Iohannes regnabat spiritu sancto totaliter post
... ex eminencia christi. Simpliciter. Sic pre
dicitur quia primo ponit tam christi quam Iohannis baptis[mus]
purificatio quia uterque baptizabat. Secundo
quidam quod inter iudeos et discipulos Iohannis
ubi ... quod ... ponit questionis declinatio
sui perfectionem ubi Respondit Iohannes. Prima in duo
quia primo introducit baptismum christi. Secundo baptismum Io.
ibi Erat autem Io. Circa primum primo ad ... dicit.
Post hec venit ihesus et discipuli eius in iudeam
terram et illic morabatur cum eis et bapti
zabat. Notandum est quod quando dicitur est post hec
non est intelligendum quod statim veniret post dis
putationem nichodemi. ivit in galileam et ibi ali
quandiu moratus rediit in iudeam. Secundo ...
... duo loca erant in iudea ad que con
fluebat multitudo iudeorum scilicet ierusalem ad quam
ibant in festis et iordanis ad quem conveniebant
propter penitentiam et baptismum iohannis et ideo ista
duo loca frequentans statim completis diebus
festis in ierusalem que est in una parte iudee venit
in aliam partem iudee ubi Io. baptizabat et describit
adventum dicens. Notandum est secundo quia ... ad
ventum christi primo commendat ... quod in aperto
locis non timet neque gloriam ... querit et
ideo christus quando erat ipsa civitas ad loca publica

veniebat. Secundo. Cum Christus non apparens nec for
tius ... quia ... nec ... neque ... for
dat neque insidias timet neque gloriam quam
multos est ... nulli ... obnox
ius. Tertio hic adventus christi commendat
amore et caritate. Ideo non ... veniebat
sed multos ... ut multos perficeret
~~...~~ dos in solempnitatibus ... ierusalem as
cendebat non se ostentans neque honore dili
gens sed ut pluribus sua documenta et mira
culorum ... Item cum dicit Erat autem
Io. introducit baptismum Iohannis et secundo quod
nobis ostendit per baptizantis ... dicit
Erat autem Io. baptizans. Ubi advertendum quod
secundum augustinum baptizabat Io. ut christus ab eo baptizaretur.
non solum autem christus ab eo baptizatus est
sed multi alii ne baptismus Iohannis melior
baptismo christi videretur. Si non solus christus fuisset
baptizatus a Io. non deessent qui dicerent
istum ... magis erat baptismus quam fuit
Iohannis ut solus christus illo fuit dignus baptizari.
Notandum est quod christo baptizante adhuc Iohannes
baptizabat. ... est secundum Bedam est quia
non debuit precursor cessare donec veritas
perfecte manifestaretur. Secundo ... est quia si
Iohannes statim cessasset posset existimari
a multis quod hoc fecisset zelo vel ira et ideo
non statim cessavit sed baptizavit. Non tamen
gloriam acquirebat sed christo auditores
mittebat et multo efficacius hoc faciebat
quam discipuli christi. Secundo nobis ostendit locum
in quo Io. baptizabat et ideo dicit quod erat baptizans
in enon iuxta salem. Ubi advertendum est
quod salem secundum Bedam opidum est iuxta ior
danem situm ubi olim melchisedech reg
navit. ... autem ut ... salem
aut salym nominetur cum nobis ... me
dis ... hebrei et ...
torum et regionum variet. ... liba

diuis sonis atque actibus perficiant. Ter
no dicitur quod enos hebraice dicitur aqua latine et id
eo trinitatis mysteria aperiens dicit quod
mille aque erant illuc. Tertio nobis occurrit secundum
quod dicitur exo baptismo iohannis et ideo dicitur in libro quod
ueniebat et baptizabat. Notandum est secundum bedam
quod ita se habebat ad baptismum iohannis ad bap
tisma christi sicut nunc cathecismus in quo bap
tizandi instruuntur in fide et preparantur ad baptis
mum sicut ad baptismum christi. Et erit. Iohannes predicabat
penitentiam et baptismum christi preueniabat et doctrinarum
uerbis que in mundo apparuit anthebat
sic nunc sacerdotes primo erudiunt uenientes
ad fidem post peccata eorum redarguunt deinde
in christi baptismo peccatorum remissionem promittebat
et sic homines adhibent in doctrinarum uerbis et a
more. Secundo nobis occurrit tempus quando
factum sit quod dicitur. Nondum enim missus fuerat
iohannes in carcerem. Vbi secundum bedam aduerte per
finem quod iohannes euangelista narrat facta christi
ante iohannem in carcerem quem ceteri euangeliste
incipientes ab hiis que post iohannem missum
in carcerem facta sunt. Item tunc dicitur facta est quo
que. Tertio quod quomodo discipulis iohannis et iude
eis et pro quo patet tertio ad iohannem de sanctis in
et uenerunt ad iohannem. Et tunc dicitur quod ad pri
mum quod facta est questio ex discipulis iohannis cum iu
deis de purificatione id est baptismo. Notandum est quod in
dei habebat argumentum per se ut preferret baptismum
christi baptismo iohannis. Secundum argumentum erat quod
iohannes esset baptizatus ad christum uenire debebat non
autem econtrario. Hoc autem non satis iohannes
id quod baptismus christi preferebat suo baptismo.
Tertium argumentum potius erat quod iohannes se dicebat
premissum ante christum ut ad eius baptismum homines
prepararet. Et est contrario discipuli iohannis habebant
argumentum per se quo probabant quod baptismus
iohannis esset preferendus quod iohannes erat baptizatus
baptismo iohannis. Item tunc dicitur et uenerunt
ad iohannem. Secundo quod ad iohannem. Vbi adu

ertendum est quod bene hic discipuli iohannis imponunt
christo. Primo presumptionem quod tunc esset sicut unus eorum
hunc mensuram presumebat. Vnde dicunt Rabbi qui erat
tecum transiordanem. Et sic dicat discipulis secundum christum
qui discipulos ordinem habebat non plus hominibus uolebat
nunc se ante peperans baptizandi. Tertio isti
discipuli huius imponunt christo ingratitudinem et ideo
dicunt cui etiam testimonium perhibuisti. Tertio
hic baptizat. Et sic dicunt secundum christum tu de
gratia ostendisti et excessus testimonio magnificasti
(...) et audiet nec eamdem baptizat sicut et tu. Tertio
discipuli iohannis remouerat detrimentum quod
uidebatur pueniret iohanni ex hoc quod christus assump
serat officium baptizandi et ideo dicunt et omnes
ueniunt ad eum quasi dicat omnissis omnes
currunt ad baptismum illius quod tu baptizas. Notandum est
quod multa mutantur discipulis iohannis qui minuebantur
debebat christo baptizanti. Tales etiam sunt stiles sed
inuidi doctores quod ipsum hominum querentes
dolent cum alii gloriarum doctorum commendantur.
Dicitur sit. Agens inuipy pastoris optat
ut bonorum quod solus doce non sufficit. Alii do
ceant et moyses numerorum xi dicit. Quis dicet ut
omnis populus prophetet. Hiis etiam discipuli iohannis similes
sunt susurrones et bilingues. Discipuli enim
iohannis mitebantur ponere iohannem contra christum.
Secundo remouerat christi humilitatem et ideo dice
bat eum esse qui unum eius. Tertio remoue
rando bufium quod iohannes uidebatur per contu
lisse quod eum baptizauerat. Quarto remouerat
de detrimentum quod uidebatur iohanni christo sicut
sunt et bilingues faciunt notantes in
inuiliare de ea. Primo remouerat humilitate
statum illius. Secundo remouerat bufium illi
collato. Tertio ex hiis concludit ingratitudinem
illius qui non obstantibus statum humilitatis et
bufio recepto detrimentum infert contra hos bi
lingues et detractores dicit cosmitus secundum
in epistola ad rusticum monachum quod doctrina
est quod detrahenti facies diuina ostenditur est

un sic d(icitu)r Job. [illegible] si sagitta s(ine) mucro(n)e
q(uo)d durum m(agis) no(n) nunq(uam) i(n) mittere velit
et volvat volvendo id(est) q(uo)d c(om)ple(ctitu)r sagitte
vel in durum p(er)uenit et alibi. Itaque mittitur i(n)
aliud lapidem vertatur in capud eius. Ita de
detractore cum videt faciem audientes triste(m)
cum etiam videt facere obturantes aures
suas ne audiat iudicium [illegible]
illos [illegible] pallet volvens [illegible]
labia sua [illegible]. Item hoc etiam de
detractoribus l(ibr)o sap(ienti)e sic dicens: Cum de
detractoribus non c(om)misceantur qui repente
veniet perditio eorum et ruina utriusque
[illegible] illius [illegible] illius [illegible]

Respondit. dicit [illegible] nouit [illegible]
Io. p(ro)posita dist(inctione) [illegible] po
[illegible] Io. [illegible] quid visione [illegible] Io. ma
impugnat errore(m) [illegible] 2o errore(m)
impugnatos [illegible] ad fide(m) inducat
ibi. [illegible] aut(em) accip(it) eius [illegible] ergo
impugnat errore(m) [illegible] q(ui) eum dice
bat esse maiore(m) xpo [illegible] aut(em) ipse
probat q(uod) xpc est maior eo [illegible]
[illegible] probat [illegible]
[illegible] ibi [illegible]
[illegible] ibi [illegible]
omnis est. Primo [illegible] probat xpm maio
re(m) se ipso [illegible] talis maior
e(st) qui dat q(uam) accipit sed xpc sic dedit
dat ego aut(em) Io. [illegible] accipio ab eo
qui potest dicere q(uod) no(n) potest accipere [illegible] quid
q(uod) n(on) fuit ei datum de celo. [illegible] e(st) maior
me ipso. Modo dicit [illegible] hoc verbum [illegible]
accipere [illegible] inducit ut referat
ad xpm 2o [illegible] ut referat
ad iohem [illegible] referat ad xpm aut(em)
est [illegible] vos no(n) [illegible] omnes ad
xpm [illegible] desup(er) accip(it) [illegible]
n(on) est [illegible] hoc [illegible]
[illegible] ab homine [illegible]

[illegible] in [illegible] et [illegible]
[illegible] no(n) [illegible] no(n) [illegible]
[illegible] adimmenta [illegible] aut(em) [illegible]
verba referant ad Io(hannem) [illegible]
[illegible] Ego [illegible] accipi [illegible]
accipi ut [illegible] me [illegible]
[illegible] ut [illegible] Modo [illegible] est qui [illegible]
[illegible] accip(er)e quidq(uam) [illegible]
no(n) [illegible] indignatia
[illegible] a se ipso p(er)
[illegible] n(on) [illegible] n(on) [illegible]
[illegible] n(on) [illegible] et [illegible]
[illegible] accipere quidq(uam) [illegible] no(n) [illegible]
dei [illegible] qui [illegible]
fuit ei datum. [illegible] est [illegible] omnibus
affluenter et no(n) [illegible] [illegible]
no(n) [illegible] dei [illegible]
[illegible] omnibus
[illegible] Item tu [illegible] vos [illegible]
[illegible] Io. xpm [illegible] maiore(m)
se ipso et [illegible] talis. Maior e(st) [illegible]
[illegible] sponsus [illegible] sed
ego [illegible] xpm [illegible]
[illegible] sponsi
[illegible]
[illegible] xpc maior me est [illegible]
[illegible] vos [illegible] i.
[illegible] potestas [illegible] sum ego
xpc sed [illegible] missus sum ante illum [illegible]
[illegible] tu [illegible] sponsam [illegible]
[illegible] Io. [illegible] xpm esse maiore(m) se
ipso et [illegible] talis maior est spon
sus [illegible] amicus sponsi sed xpc spo
sus [illegible] aut(em) amicus [illegible] xpc maior
me est. [illegible] sic [illegible]
Iohannes [illegible] xpm [illegible] sponsum. 2o [illegible] se
[illegible] ibi amicus aut(em) sponsi [illegible]
[illegible] dicit [illegible] sponsam spon
sus est [illegible] xpc [illegible] spon
sus est. [illegible] ista sponsa [illegible] xpc

sponsa est ecclesia est · que habet sponsam sponsus · Ecclesia
coniungitur christo per caritatis assumptionem indisso-
lubiliter copulatam · a christo per donorum dis-
tributionem spiritualium fecundatur et sponsa
sub vexillo amici sui id est ordini
predicatorum committitur quam cum non sit sub eius
zelare debet ¶ Nota quod est quod sub alio modo
et sponsa anima est cui sub theologia sponsus
animam dat in presenti scilicet peccatorum remissionem
spiritus sancti donum presentiam et in futuro lar-
gitur est ¶ Item amicus autem
sponsi ¶ Postquam ostendit Johannes christum esse spon-
sum · hic dicit se esse amicum sponsi ¶ Ad
cuius evidentiam nota quod boni amici
est libenter audire amicum suum et ideo Jo-
hannes volens se probare amicum sponsi dicit amicus
autem sponsi qui stat et audit eum -
¶ Secundo de ratione boni amici est quod gau-
deat de voce et fama amici sui et ideo
Jo volens se probare amicum sponsi dicit
quod gaudio gaudet propter vocem sponsi · id est gau-
dio gaudet propter celebrem famam ipsius
sponsi et in hoc dicit Jo · gaudium meum est
impletum · scilicet quod sponsi vocem audit ¶ Tertio de
ratione boni amici est quod gaudeat
de profectu et incremento spirituali amici sui
et ideo Jo volens se probare amicum sponsi
dicit Illum oportet crescere me autem minui et
si dicat quod nostra [illegible] stare et [illegible] oportet
minui que est illius [illegible] scilicet sponsi crescere
et proficere oportet et in hoc gaudeo ¶ Nota quod
Jo sicut bonus magister respondit ad obiectiones
discipulorum suorum · Secundum enim discipuli venerabantur
[illegible] in christo dicentes
Rabbi cui testimonium [illegible] dicentes hic christus
est sicut unus ex nobis · Secundo Johannes
veneratur [illegible] in christo.
vocatus eum esse sponsum quasi dicat
Non est sicut unus ex vobis ut dicitis
sed causa est minor [illegible] nobis quod ·

sponsus est ¶ Secundo dicebant discipuli de christo
hic est qui baptizat · quasi dicat ecclesia baptizare
non est proprie Johannis · ecclesie baptizare est
quia sponsam habet quam sibi in baptismo co-
pulatus est · Unde ecclesia · Omnis autem sponsus
christus est · locus est sponsalium ubi conti-
citur locus est baptismus ¶ Tertio discipuli Jo-
hannis volentes preferre Johannem ad zelum
et invidiam dicunt de christo · Omnes veniunt
ad eum Jo · autem dicit se debere gaudere quia
gaudet quod omnes veniunt ad vocem sponsi
Nota quod in verbo illo qui stat et audit
et cetera · Primo declarat ipsius Johannis profundissimam
humilitatem · Secundo in eo declarat perseverantiam
stabilitatem · Tertio declarat expresse Johannis sta-
tus humilitatem · Quarto declarat expresse Johannis
discipulorum ydoneitatem ¶ Primo dicit quod declarat ipsius
profundissimam humilitatem quia stat dicit Augustinus
super Jo ¶ Stare stat Johannes quia non audit
expresse non audit quia humilis · Unde Jo est solide
stante Non sum dignus corrigiam calciamenti
eius solvere · Item dicit Augustinus quod tanto
aliquis solidius stat quanto humilior ¶ Quan-
to enim aliquis humilior tanto magis contra stat
suam infirmitatem tanto magis in maiestatem
dei innititur quanto autem aliquis magis in
nititur dei maiestati tanto fortius stat
¶ Secundo in statu quasi dicit quod stat et audit
declarat perseverantiam stabilitatem ut sit sensus
quod Jo amicus sponsi stabat firmus in amicitia
et fidelitate · Non enim ipse fidelitatem sibi retinuit
sed ad christum adduxit quia non est amicus
sponsi sed sponsam assumere sed eam sponso
conciliare et ad sponsum adducere · Unde Augustinus
super Jo ¶ Qui custodit sponsam vel uxorem amici
sui debet quod opera ut non alius ametur
sit et ipse opera dat ut solus christus ametur
¶ Tertio hoc verbum qui stat et audit declarat
expresse Johannis status firmitatem · et ideo non
ipse stat quod christo advenit suus status

firmet. Bern super io no sit qui preposuit qui
stat. sed io dixit qui stat ut indicaret
quod que sit constancie iam et quia eum
deliquo no restat sed audire. Stando
qui stat et audit delectat expone sollicite
disc[ipu]l[us] ydonei. expo quod dicit sed audire
Bern. aug. super io. Gaudio gaudet iohannes in
audiendo xpm autem in dicendo. quia
xpo libenter io. audiuit. Notandum est quia
ex illo verbo In hoc gaudium meum im
pletum est. possumus habere in quo consistit
verum et completum gaudium. Consistit in
hoc quod homo no gaudeat de se sed de deo
Bern. aug. super io. Qui de se gaudet tristis
est. Qui autem vult de deo gaudere semper gau
debit quia deus sempiternus est. Gaudebat
autem io. no propter se sed propter vocem sponsi
dicit autem vox sponsi eius doctrina me
diante qua sponsa coniungitur sponso. io ergo
gaudebat iohannes et in hoc dicebat
suum gaudium esse impletum quod per vo
cem sponsi videbat christi sponsam copulari
Notandum est quod in illo verbo Illum oportet crescere
me autem minui. Primo nobis
ostenditur status iohannis et talis est status
hic quem nostra sit constancie et fortitudinis
et io me oportet minui. Tamen de
xpo sit perficiendo et no illum oportet crescere. Secundo
nobis ostenditur eminencia xpi et talis est
status hic. q. d. ioh. Ego sum minus luna
ve xpc autem magis. Propterea ergo adueniente
maiori lumini lumen exstinguitur minus
cum tamen lumen no extinguatur. sed ob
tenebratur et ergo vel xpi minui dicor
quia magis lumen occultat minus. Tercio no
bis ostenditur gloria celestis quae in solo deo
est et non in nobis vel. Qui gloriatur in domino glori
etur et talis est status. Contra gloria celestis oportet
nos minui et in deo crescere. Bern. aug.
super io Crescat in nobis gloria dei. et

minuatur gloria nostra. ut in deo crescat et
nostra. io autem io. dixit. Illum autem oportet crescere
me autem minui quia in se no gloriabatur
sed in voce sponsi. Sunt autem dominicacio et
eminencia significat crescere quo io et xpc nati
est natus est n. xpc cum iam incipiunt di
es crescere natus io qui decipiunt dies
minui Notandum est quod moraliter loquendo in
nobis est homo interior et exterior et talis est
status hic ut sit liber animus homini religioso
ac s. quod ad exteriorem hominem oportet minui
illum autem s. interiorem hominem oportet crescere et sit
in verbo isto primo notatur necessitas hominis deposi
tio cum dicit me autem minui. secundo notatur
interioris hominis reformatio quod dicit Illum autem
crescere. tercio sublimitatis virtutis quaerendae et congrega
tio quod dicit oportet. Oportere enim hic congruencia
denotat. Item cum dicitur Qui desursum venit
supra omnes est vo adprobandum xpi eminenciam
vero iohannis et post eum vo beata coniuncta
est. Qui desursum est non solum emi
nencior me sed super omnes est sed xpc de
sursum est ergo no solum me eminencior sed super
omnes est. In hac voce sit proditum
quod primo probatur quod xpc desursum est secundo ex hoc
concluditur quod doctrina eius perfecta est. i. Quod
est decima ratio quia doctrina perfecta est
reprehenditur illi qui doctrinam tamen non
accipiunt sed ibi est testimonium eius. Quod
ergo ad primum dicit Qui desursum venit super omnes
est. Videt deus quo xpc desursum venit
dicit Notandum est quod hoc libenter desursum venit. primo
primo designatur excellencia xpi nam puritatem
assumpsit n. xpc humanam naturam purissimam
et talis est status quod xpc venit desursum
i. de altitudine. Secundo nam quod humanitatem in quo
statu assumpsit n. xpc aliquid de omni
statu. De primo n. statu assumpsit puri
tatem et io dicitur venisse de altitudine. Secundo
nam Tercio autem statu assumpsit passibilitatem.

In alterum de alio nature assumpsit po-
tentiam nature quod eius non assumpsit culpa
cum assumpsit penam. Tertio autem statum
qui est status glorie assumpsit in possibilitate
perfruendi et fruitionem actu. Secundo hoc quod dicitur
est: Qui desursum est designat excellentiam
unionis nature que fuit in Christo secundum naturam alia
vero dicitur desursum esse quod eius conceptio
de spiritu sancto est. Non enim virilis semine corpus
ipsius fuit de terra sed de celo. Tertio dicitur quod
ipse desursum fuit quantum ad divinam naturam quia
desursum venit non quidem per novum locum
sed per novum effectum in quo scilicet carnem assump-
sit. Deinde cum dicit: Qui de terra est
Ostendit Iohannis doctrinam Christi esse perfectiorem quia omnis
imperfectior doctrina fuit Iohannis qui perfectior doctrina
Christi. Qui de celo venit. Ergo ad primum dicit
qui de terra est. scilicet Iohannes qui de terra fuit non
solum materialiter sed causa efficiente quia corpus eius
virtute terrena formatum fuit. et ideo de terra est
id est terrenus et de omnibus illorum de quibus dicitur
Iob iiii. Qui habitant domos luteas
et terrenum habent fundamentum et ideo de terra loquitur
id est de terrenis. Ad hoc dicit Iohannes doctrina
mea imperfecta est quia de terra dicitur. Sed quia vide-
tur esse contra illud quod Iohannes vere loque-
batur verum quod non. Quia multa celestia dixit
ad doctrine celestis est quod de terra loquitur. Dicendum
est quod secundum Augustinum aliquis convenire
alicui potest esse duobus modis vel quod
conveniat sibi secundum se et per naturam suam vel convenit
sibi ab alio secundum quod sic considerando non
conveniebat loqui terrena quia sic dicitur omnis
homo mendax. Sed Iohannes sanctificatus per
spiritum sanctum ab ipso illustratus conceptus erat
ut esset ab illo illuminatus potuit convenire loqui
celestia. et sic loquitur celestia conveniebat
ipsi quod licet non esse lux tamen
lucem participabat luci et testabatur
Deinde cum dicit: Qui de celo venit et cetera ponit

ostendit Iohannes imperfectionem doctrine sue hic ostendit perfectionem
in doctrina Christi dicens: Qui de celo venit
scilicet Christus super omnes est duobus modis
scilicet per eminentiam graduum et ideo dicitur excel-
sus dominus super omnes gentes. Secundo modo per auctoritatem
et prelationem ad Ephesios primo. Ipsum dedit caput
super omnem ecclesiam. Et quia Christus de celo est
ideo doctrina eius perfecta et vera est super que ad eam
vel omnium scientias. Et quod vidit et audivit
hoc testatur. Ac si diceret doctrina eius
certissima est quia nihil docet vel testatur nisi quod
vidit et audivit. Notandum est quod sic hic
certa cognitio. Primo autem visio est certa mentis
et idem est videre et aperte cognoscere
mentis. Tu ergo audis quod Christus certo
audivit et vidit apertissime mentis
debes quod quamquam filius nihil novit a patre
habuit propter quod dicitur a patre dicitur quamquam
novit. Deinde cum dicit: Et testimonium eius
nemo accipit. Reprehendit qui testimonium
veritatis non accipiunt et contrarie sic terra
Circa dicendum est quod testimonium eius est verum
et tamen testimonium eius nemo accipit. Nemo id est pauci
sicut et cetera quomodo loquitur quo dictum est supra
Et sui eum non receperunt tamen quam multa
eum receperunt vel aliter secundum Augustinum. Quod nemo
dicendum est. Et testimonium eius nemo accipit
refertur ad eos qui erunt ad dexteram id est ad
bonos. Deinde cum dicit: Qui autem acce-
pit eius testimonium. Postquam Iohannes baptista
testificavit discipulorum errorem. Inpre-
sentiarum manuducat eos ad fidem hortatur
autem eos credere Christo. Primo quidem propter eius
dignitatem. Secundo propter fidei utilitatem ibi Qui
autem credit in filium. Dignitatem autem Christi
commendat tribus modis. Primo quidem
quantum ad eius messiam. Secundo quantum ad eius
incomparabilem scientiam ibi: Non enim ad mensuram
Tertio quantum ad maiestatem imperii ibi: Pa-
ter diligit et cetera. Primo ergo commendat Christi veritatem

dicitur. Qui autem accepit eius testimonium signavit
quod deus verax est. Ac si dicat. Qui acce
pit testimonium christi credendo et adherendo
ei ipso signavit i. notavit quod scilicet deus
verax. dicebat enim christus se esse deum
et ideo qui credebat christo credit se esse deum po
nebat in corde suo quod ipse christus esset
verus deus. vel sic aliter. Qui accepit
testimonium eius scilicet christi sibi credendo
signavit i. declaravit quod christus deus est
verus in credendo. Quem enim misit deus
verba dei loquitur. verba autem dei verba ve
ritatis. Ac si dicat secundum istam expositionem testimonium
christi accipitur et omittatur. Qui non ac
cipit i. acceptat testimonium christi et corpore
declarat quod deus tamquam verba loquitur. scilicet verax
est vel dicit. Qui accipit testimonium eius
i. christi signavit i. munivit quod deus scilicet pater
est verax. quod misit filium suum quem
promiserat mittendum. Ille enim verax
dicitur qui promissum adimplet et ideo subdit
Quem enim misit deus verba dei loquitur. Ac
si dicat. Qui accipit testimonium christi signum
posuit in corde suo quod scilicet christus est ille quem
misit deus. Tertiam causam ostendit. Non ad
mensuram. Eminentie christi incomparabilem scilicet de
et hoc est quod dicitur non enim ad mensuram i. parti
culariter dat deus spiritum scilicet christo. Modus est
sum expositorum. Hic ostenditur quod omnes nos
in mensura accepimus spiritum. christus autem
omnem autem plenitudinem suscepit et ideo sine mensura
et augustinus super Jo. Aliis quidem datur per
spiritum sermo sapientie. Aliis autem sermo scientie
etc. quod accipitur i. et ad i. etc. divisiones gra
tiarum. dona que dispensat mensura quedam
est donorum sed christo non ad mensuram datum
est. Tunc contra hoc quod nos christus ad mensuram
accepit gratiam. dicendum quod sic quod anima christi
fuit finita. christi autem fuit finita
et gratia eius fuit finita et per consequens

in mensurata. Ad hoc dicendum est quod hoc verbum
Non enim ad mensuram et cetera. Sed verbum notum
declarat in christo ... dei ... quod
declarat ipsum fuisse deum et hominem per gratiam
unionis nullis precedentibus meritis
datum est homini christo ut esset verus deus
divinitas autem est quid infinitum et sine
mensura ex quo sequitur quod ideo homini datum est
ut sit quid infinitum et per consequens accepit
spiritum i. gratiam et donum non ad mensuram
Vel hoc verbum Non enim ad mensuram designat
in christo repletionem capacitatis et ideo
dicitur non accepisse spiritum ad mensuram
quod tantum ei datum est quantum natura capax
fuit i. quod tota sua capacitas repleta
fuit. Vel ideo dicitur accepisse gratiam non
ad mensuram. non quod accepit gratiam infinitam
sed quod accepit gratiam secundum omnem suam potentiam et
ad omnem actum ad quem se gratia extendit
extendit ita quod alii sancti dicuntur habere gratiam
ad mensuram quod ea habent ad hunc actum
vel illum. christus autem non est dicendus spiritum
ad mensuram quod ad totum gratia ad omnem
actum. Quintam causam ostendit. Pater diligit filium
omnis quod in christo fuit immensitas ma
iestatis quod omnia dedit pater in manu eius
et hoc est quod dicitur. Pater diligit filium
et omnia dedit in manu eius. Modus est
quod de hac dilectione habetur Matthei tertio et
Luce nono. Hic est filius meus dilectus
et ad Colossenses primo. transtulit nos in
regnum filii sui
dilecti. Hec autem dilectio hec verba prophetie
ut sit sensus quod pater omnia tradidit in
manu filii. scilicet que in celis et que in terra
quod constituit ipsum heredem universorum. Hec
autem traditionis causa est dilectio.
Tradidit enim deus christo scilicet quod hec omnia quod
fecit ipsum heredem universorum et hoc quod
dilexit eum. Modus est quod verbum alio

pat expri. pr diligit filium ut re
ferat ad xpm sed dnum stat tunc
confirmans. Ipse est ille pr in manu eius
i. pr genuit filium et consentit ut talis
sit filius qualis est pr. cum aut genuit
eo. dicitur in manu eius i. in potestate
et uoluntate eius quod generatio cum operatio quod opt
pr est filius huius aut duorum signum
est dilectio. Et quod dicit pr diligit filium
non n. est dicitur quod dilectio sit filius sit phci
pui ut uoluntas prius esse phia
... filius quod tamen bonum non est quod filius est
liberum liberum aut est ab mit. Qui cre
dit in eum dicitur quod credit in filium. Postquam
dixit de dignitate xpi hic dicitur de fidei
utilitate. Utilitas est quod credentes in
xpm consequuntur uitam eternam et hoc est quod
dicit. Qui credit in filium non solum in fide
que est informis sed etiam fide que admi
plet operibus habet uitam eternam. Hic ait
per duos modos quod credit in filium
quodammodo habet filium quod filius est
uita eterna. Ipse enim ait Ego sum uia
et ueritas et uita. Ergo credens habet ...
habet uitam eternam. Hic queritur ... quo
... Alio modo dicitur est
quod ... in manu i. in potestate
filii. Si aut dicitur omnia in potestate eius
et in potestate eius uita eterna quoniam
ergo filium habet illum quod pro sanguine ui
tam eternam. Et credens eum habet ergo
qui credit in filium habet uitam eternam.
Qui aut incredulus est filio non uide
bit. scilicet ea que sunt fidei non uidebit
uitam i. non uidebit ... aug. n.
uisio ... uite sed ira dei i. punitio
et uindicta manens super eum. dicit
aut non ... manet quod mors que
... in dampnatis non erit temporalis
sed eterna. Notandum est quod hic uita et
ma

quod expectamus est uita iocunda quod
includit omnium bonorum. Unde
Salvator. Omnis qui reliquerit patrem aut
matrem ... centuplum accipiet et uitam
eternam possidebit. Uita eterna
... uita gloriosa quod ... est et non ...
debito quod nobis datur. Unde apostolus ad Ro.
Gratia aut dei uita eterna. ... hec
uita eterna ... uita ... quod superat
omnem appetitum nostrum et quod superat ideo
... Unde Salvator loquens de qua uita
dicit Ego ueni ut uitam habeant
et habundantius habeant. Uno aut
habundantius modo quod ... superabun
... et replebit ... ...
hec uita est uita gloriosa ... quod pri
... uita non ... =x
... ... uita eterna.
Et ergo cognouit ihc. Postquam
... Christi ...
... ubi ... se
... omnium ... totum ...
... Tria aut hic ... modi ...
... primo ... quo ... fa
... secundo ... quo ... habent
... ad ... quod ...
et ... debebat fieri unum ouile
et unus pastor. ... post ... aut
dicit ... quia ... nobis oc
... secundo n. nobis ... predicandi op
... Christi predicantis ...
... ibi ... Tertio ...
... que sunt ... ...
ibi ... ... sua ...
... in ... quod ... se offe
bat ... ad ...
... ... tertio ... quod
se offerebat tempore et loco ad ...
... ... fons in quo

qcunt .i. uc 2o in auct damasc 3o
om quo se optulit xpo ad colloqdu
cu mlie Samaritana ibi uc mtr 4o
go fit mencio de xpi tusitu p sa-
mariam ibi po otant eius aquo recef-
sit qr de judea 2o eius adque ac
cessit qr in galilea 3o mediu p q
tusiuit qr p samariam 4o ibi est a
byt iorz 5o ibi eiz aute est p ma
ptem po nobis otant cu qr xpc re
cessit recessit n xpc uolens decla
re phi malicia et ho est q dicit
in textu ut 2o cogitur ihc i postq
mcellexit qr audierunt phi i dist io
hues q erat exphi qr xpc plus dis
tis fac i bapzat qm ichs reliquid
judeam ac si dicat plures postq mot
xpc commotu q ocuuenant disti io
qui erant exphi ut phi ofedebat
ben aj yo de phi simul cu dist
Johis qrees spone gt distis xpi tu
tens declare malicia eorz reliquid
judea 2o nobis ocant expo tota
de dem n erat q phi audierant q xs
bapzat h expo ctbit do qrpihc no
bapzet s disti cu qret de qr xpc
recede uoluit ad ho 1o glo 2o ho
facit uolens declinare phi mali
q ozelo inuidie mouebat i ho qr
audierunt q plus dista facit q Johes
ad tangendum 3o ho est q recessit
xpi fuit exemplum fecit n h magi
bus no qr timet s ut doceret ho in fa
de nobis ep ut pmansue pstu
iombz malorum cedam ad tpus ete
ben no larges tu bone lignato i
no stimas in ignem illius ligna et dans
locus de xpo dicit q pberbat exemplum
q bongessitz finis dei no pterit si se
cessit in alium locu uidens furore

psequtiu se 2o recessit fo fuit doctrinalis
qr exh docuit se bic bm tune bn
Ergo querit est cu hoc fecisse i non
distincitum cum eius dispensatio tibi
n recenoj fugisse in suspitione uenisse ubtal
cum eis ergo querit de quo dem est
pt q ihc bapzabat plus q Johes postea
em dem est q ihc no bapzabat s distli
eius i dem est q bem ergo pt dem
no dicit euangelista s dicendum q sicut au
dierunt phi qr aliqui uenerunt ad
phi i dixerunt eis ecce q sicut ihus
plures distis facit i bapzat q Johes
qr 2o sustinentes cu euangelista aute
uolens corrige hoc dem q isti au
dierunt dixit q ihc no bapzabat bap
tizabat quide qr mundabat interius
no bapzabat aute qr no tangebat
exterius distis n ministerium pbebant
exterius xpc uero adiutorium dabat
intus ita q in bapismo distorum xpc
ofrebat gram 3o querit de utroque 3o dem
q dem est q in bapismo distorum xpi
ofrebat gra dic q non qr spc scs no
dum erat datus qr xpc nondu erat glorifi
catus i dicendum est q ergo uidetur
dixisse q bap distorum nichil eius
plus habuit bap Johis qr n e i n e
ofrebatur gra sm ergo nichil am
plius habebat bapismus distorum bapismo
Johis utroque n expers erat ea gra
q e cofert i utroque una tua erat ad
ducere s ad xpm eos qui bapzabantur
uel dem est eius q in bapismo distorum
cofrebat gra i qn dicit q spus nondu
erat datus i dem est q sicut glo
q spus scs dabat pmeua sanctificatione
s tu nondu dabat ea manifestatione
q post ascensionem datus est s i linguis
igneis postea n uisibilibus signis

datus est ¶ Sed quero utrum discipuli
christi fuerint baptizati ¶ Ad hoc respondet beatus
Augustinus ad seleucianum sic dicens Credimus
autem discipulos christi fuisse baptizatos sive bap-
tismo iohannis sive nonnulli arbitrantur sive quod magis cre-
dibile est baptismo christi Neque enim ministerio bap-
tizandi defuisse crediderim ut haberet baptiza-
zatos servos per quos ceteros baptizaret. Re-
linquit iudeam et abiit iterum in galileam
augustinus de bono ad quem ibat xpistus dicens et abiit
iterum in galileam. Abiit iterum quia de galilea
venerat in iudeam quod dicit iterum fuerit
in galilea nunc autem iterum ibat. ¶ Opor-
tebat autem dicitur Oportebat autem eum transire per mediam
de medio per quod transivit xpistus oportebat
eum transire transire per samariam et hoc
per bedam quia samaria dicta est inter
iudeam et galileam ¶ Est autem samaria
ut dicit ysidorus ecclesia civitas provincie pa-
lestine a qua insignis ut tota regio
ei sociata samaria dicitur ¶ Nota est
glosa interlinearis quod xpistus per civitatem illam venit tran-
situm faciens sed quod solum per regionem ¶ Ve-
nit ergo dicitur venit ergo in civitatem. Postquam
dictum est de oportunitate qua de se optu-
lit xpisto ad conspiciendum hic dicitur de loco
qui se offert ad conspiciendum ¶ In hac
autem parte primo fit mentio de civitate
regionis samarie quam dicit venit
ergo in civitatem quam dicitur sichar ubi
¶ Notandum est quod sichar idem est quod sichen
secundum augustinum de qua civitate legitur genesis xxxiiii
quod iacob ibi emit terram et tenuit tabernacula
et propter raptum dine filie sue a filiore
gentis sichen duo filii iacob ioseph
filio suo quam dicit iuxta predium quod dedit ia-
cob ioseph filio suo de hoc legitur genesis xlviii.
Do tibi partem unam extra fratres tuos
quam tuli de manu amorrei in gladio

et arcu meo ¶ Secundo fit mentio de
fonte ubi xpistus sedit quam dicit Erat autem
ibi fons iacob. Ihesus ergo fatigatus
ex itinere sedebat sic supra fontem. Ubi
notandum est quod licet fons iste dicitur pu-
teus dicitur infra samaritana Puteus
altus est ¶ Sciendum autem quod secundum augustinum
quod omnis puteus fons est sed non omnis
fons puteus ¶ Ubi enim aqua de terra ma-
nat et usui prebet haurientibus fons
dicitur sed si in promptu et superficie tantum sic
fons tantum dicitur. Si autem in alto et
in profundo sit ita puteus vocatur non
fontis nomen amittat ¶ Tertio fit men-
tio de tempore quo dominus quievit quam dicit
hora autem erat quasi vi ¶ Venit tunc dicitur
Venit mulier de samaria haurire aquam
postquam dictum est quod se optulit locus
ad conspiciendum hic dicitur quod se optulit
oportunitas ad colloquendum cum venit mulier
de samaria haurire aquam ¶ Eadem
dicitur glosa Licet notandum est quod in illo loco
Ihesus fatigatus ex itinere sedebat sic supra
fontem. Quomodo enim sermo non videtur
assumpta laboris digestiva principalis
ibi fatigatus ex itinere secundo notandum loci quem
specifica qualitas ibi supra fontem quantum
ad primum advertendum quod fatigatus se aliquando
innuit quod erat aliquando dorex innuit
non ex parte hominis. Ubi ergo ostenditur non quod
fatigaretur ea humanitate operabatur xpistus non alii
volens ostendere se esse verum hominem
promittebat humanitati agere que sunt propria
sibi et ideo esurivit et sitivit et fati-
gatus est ¶ Aliter autem volens se ostendere
verum deum operabatur quod sed dei quam non vincu-
te divinam exhibebat virtutem in laboribus
non fatigabatur et in cibo non esuri-
ebat ut enim ieiunio quadraginta diebus plus notat
a b

Eam corpus premittebat et ipsi resumebat
et fatigabat. Tertio dico quod fatigatus fuit aliquis
tamen. Cuius non fatigatio tamen in nobis forti
ficatur spiritualiter. Unde Augustinus super Iohannem: Fortitudo
quod omnia per ipsum facta sunt. Christus infirmus quod libu
tas factum est et [illegible] in nobis. Fortitudo
Christi te creavit. Infirmitas sua te recrea
vit. Infirmitas sua nos facit fortes sicut
[illegible] et [illegible] ut dicit Augustinus. Potuisset
in Eva que fuit de costa Adam potuit
non [illegible] tamen [illegible] [illegible] ut [illegible] facere
feminam non decrevit. Tamen nec [illegible] decrevit os
et [illegible] esse forte cum mulier in locum [illegible]
[illegible] adimpleta est. Poterat tamen si vo
lebat os posse [illegible] sed [illegible] in figura fuit
est. Facta est enim mulier in costa tamquam fortis
factus est Adam in carne tamquam infirmus
[illegible] [illegible] et [illegible]. Illius non infirmitas nostra
fortitudo fuit. Tertio dico quod fatigatus
ad docendum. Ipse non fatigari voluit ut
nos doceret nobis [illegible] non refugiendi la
borem propter salutem aliorum. [illegible] enim in
[illegible] pauper sum ego et in laboribus a iuven
tute mea. [illegible] ad hoc quod dicit sedebat
sic super fontem. Notandum est quod bene designatur humi
militas et paupertas Christi ut non [illegible]
non sedebat in throno aut in pulvi
nari sed simpliciter et ut [illegible] super terram
erudiens nos ita assistendo alienos
esse ut multa nostra abscondamus. [illegible]
est super illo libro [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] secundum Augustinum [illegible] sex etates
de quibus dictum est supra. [illegible] non etate
seculi Christus venit in mundum. De hac vi
etate dicit Hugo in libro de archa Noe
[illegible] que [illegible] nulla [illegible]
[illegible] senectuti est sed ut etas decrepita
ipsa morte totius seculi consumenda. [illegible]

non habet certos terminos plenas quod habebit
etates feliciter morte [illegible] sexta
iam [illegible] [illegible] etate [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] etate in qua [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] sit novissima et [illegible] [illegible] non est
[illegible] [illegible] finienda quod ut dicit Augustinus
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] maior
[illegible] anno [illegible] [illegible] usque ad [illegible]
[illegible] [illegible] anni [illegible] quod tamen potest
[illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] etas tamen diu
dilatari quod sit omnis [illegible] et [illegible] [illegible]
est finis mundi. [illegible] huius etatis dilatio
[illegible] Augustinus. Notandum est enim quod [illegible] Augustinus [illegible]
hora maior [illegible] prima declinare [illegible]
quod [illegible] maior [illegible] a [illegible] [illegible] [illegible]
occidens [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
id est prosperitas mundi in alto [illegible] et in cordibus
hominum [illegible] amore [illegible] sed per [illegible] prosperi
tas mundi a cordibus hominum [illegible] [illegible]
[illegible] declinare debebat. [illegible] non [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible]
[illegible] [illegible] celestia aut numquam [illegible]
[illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] vocis [illegible] de
[illegible] [illegible] [illegible] ut [illegible] [illegible] que

Dicit numquam [illegible] veritatem
ei [illegible] [illegible] [illegible]. Postquam
[illegible] est de opportunitate predicandi. [illegible]
[illegible] de [illegible] predicantis. [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] quod [illegible] [illegible] quo [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] ad [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] que [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] ibi [illegible] et [illegible]
ei [illegible] [illegible] non [illegible] [illegible] [illegible]
ad [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] ibi [illegible] et dixit ei [illegible] [illegible]
quod [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] petendi et [illegible] ibi [illegible] [illegible]

[S]ao p9 mitus ptīo ibi dixit g° ei
illi mlr. [R]ephs g° petens dicat ei
s. mlr. [D]a m bibe ¶ [N]otandū est q͞ xp̄s
petebat aq͞ q͞ sitiebat ꝑ estū di
ei. sitiebat eciā salr̄ hoim̄. unde
et mat̄. pndens dixit sitio b͞m
aug9 [c]onfirmat fidem qui p dib9
sing9 fudit ¶ [Q]r̄et ds quō xp̄us
ab eo petiuit potū lege nō p[ro]hibit
te s [I]sido9 q͞ petiuit potū q͞ i ducns
erāt ei q̄ds obsuancias pīre filig
n. hoīs doy eāt ꝛ sītēr [t]m dm̄gi doy
legas potale uti ul nō uti legalib9
obsuancīs. s q͞ sibi expediret. uide
bat. [N]ō tn̄ q͞ quēda gtō. R. dicūt q͞
ibi nō petebat potū tūc iūle. [t]ūc n. dc
g°tos licet aliq sitiui poss3 post fuga ge9
tn̄ hic potū nō exigit s ut tūr cat
genāu potȳ ei efficiat desidat ul
dd'me ꝛ melius q̄ ecīone b̄n9 potus
mulas mandebat ꝑt exitiale b̄nt
mliery ad potū spūalem ¶ [Q]dem tū
[c]ista aut eius mepo. optuitas q
uendi a mlre q͞ ibi nō erāt disti
a q̄b9 posss pete ut ei dr̄ lr̄a ¶ [D]ista
aut eius abierāt i ciui. ut abos e
merēt ¶ [Q]rēt ds quō poterāt disti
abos eme cū dm̄ sit eis. cyo p° Noli
te possidē aurū nec argētū ¶ [D]icēdū e q͞
xp̄s ꝛ disti eis tribus modis legūt
fuisse sustētati i cor̄ b3 ncāts ¶ [P]rimo
qd̄ muesis alicuis ad q̄s inuitabāt
sic q3 i plib9 locis ¶ [S]co aūt legūt
sustētati elīs mliery cdurienam tū
xp̄o. luc̄ viii°. mg̃r ꝛ e ꝛ alie
mltē que ministrabāt ei de facultatib9
suis ¶ [T]ercio legūt sustētati de locul
de [I]uda portacis. Joh. xii ffur erat
ꝛ loculos hns ea q͞ mittebāt porta
bat gr° tūc ul aliq mlieres [t]ui
bāt q͞ tn̄ nō leg ul nēcy ēānt lo.

cali ꝑ regiōz in hospitate sic ꝛ an
tea°z disspunsatū e tū eis ꝑ tribula nes
ꝛ psecucō. uehemēcia ¶ [D]icem tū dc̄ dic
g° illi mlr samarītana ¶ [P]onitai xp̄i petitio
p9 mlris Rn̄o mlr aūt i sua Rn̄de
q͞ admiratiue qrit a xp̄o quō pōt ab
eo qrē pete potū 2°. p9 u3 hiis q̄omō
ibi Rō n. coutūt ¶ [S]ic g° ad fmū dc̄
in lr̄a. dic̄ g° illi mlr illa samarītana
Quō tu Judeus cū sis potis a me
bibe q͞ sū mlr samarītana ¶ [N]otandū e q͞
samaritana dr̄ a samaria [s]amaria aut
dr̄ a somer ¶ [S]m [I]sido9 [s]amaria hñt
nōiaōz hñt q͞ mōs samarie somer
dicebat ab eo q̄ possedit s q͞ i. hitabāt
olym nō samarītani s israelite uocabant
tpē aūt pcedente dm̄ offendentes ꝛ rex
assyriorū eos manē ibi ult̄ nō pmisit
s in babilonē ꝛ medos duxit [I]n sa
maria lo gentes expulsis locis ducetas
hitale fecit. dolens aūt deus quod nō
ꝑ inbiabilit eos tradidit s ꝑ pēt corp
i misit barbaris leones qui eos le
derent qui ob metū ferarū libros Moy-
si receperūt ꝛ lēnia tē. [P]ostq̄ n h
cuntiacū sit regi misit ad eos sacerdos
te qdā traderet eis leges ¶ [Q]ualeret
ds quō h mlr cognouit xp̄m esse iude
ū. [D]icēdū e sicut dc̄ [I]sido9 q͞ eū cognouit
e iudeū ex simbriis pallii. [t]ūc n. dei
minorū xl°. doy pcept q͞ iudei portarēt
simbrias iacīntinas in iiii angulis uesti
ū suarū ut p eos discernent ab aliis
ꝑplis ¶ [Q]dem tū dc̄ Nō eī coutuntur
[t]ut iudei. hic mlr u3 quomō sic dicens
Nō n. coutūt iudei samaritīs [A]t si di
cat mirū est q͞ a me petis q͞ sū mlr
samaritana iudei aūt nō couīt ꝛ ¶ [N]otandū
est q͞ samarītani s infesti fuerunt iudeis
re[...]ntali de captiuitate ꝛ sic dr̄ i esdra

Impediebant eos edificare templum. Et io-
licet iudei diuiderent omnes alias nacio-
nes. specialiter tamen vitabant istos. Non enim in aliquo
conueniebant eis. ¶ Deinde cum dicit Respondit Ihesus et dixit. post-
quam Christus excitauit mulierem petendo beneficium potus
hic excitat eam promittendo beneficium spiritus. Et primo
hic ostendit primo promissionem. 2o ponit mulieris mo-
tum. ibi dicit ei mulier. ¶ Adhuc circa primum primo notandum est quod Christus mu-
tat et excitat hic mulierem ad petendum beneficium
spiritus. Intelligendum autem petitionem sed tria sunt essen-
tia. Primo est ex parte illius a quo petitur scilicet esse
potentem. ex parte illius qui petit scilicet esse indigentem.
ex parte illius quod petitur scilicet esse sufficiens. Ergo
hec tria non erant in muliere ista. Primo non noscebat ex
parte dantis. quod dicit Si scires donum dei et
quis est qui dicit tibi da mihi bibere. id est si scires potentiam
illius in dando. Secundo quod dixit da mihi bibere tu
forte petisses ab eo. ¶ Secundo non indigentiam ex
parte petentis. quod dicit tu forte petisses.
Ac si diceret Christus. Si scires potentiam ex parte mea
et indigentiam ex parte tua tu forsitan petisses.
Dicit autem forsitan propter flexibilitatem liberi arbitrii.
¶ Tertio non ex parte beneficii erat petitio scilicet sufficientis.
quod dicit Et dedisset tibi aquam viuam. Ac si diceret
aquam viuam peteres quia aqua materialis non sufficit.
Et propterea quod non ex parte dantis addendum est quod
deus est dator sapientissimus. nouit enim cui debe-
at dare et cui non et quid debeat dare et quando
et cui debeat dare et a quo subtrahere. Unde Job
dicebat Dominus dedit dominus abstulit sicut domino placuit ita
factum est. ¶ Paulus etiam petiuit ab eo ut
moueretur ab illo stimulus sathane et tamen non est exau-
ditus quia non erat ei expediens.
¶ Ubi notandum est quod secundum Augustinum aliquem exaudit
deus ad uotum sed non ad meritum. petierunt
non demones ut mitterentur in porcos. exau-
diti sunt ad uotum sed non ad meritum. ¶ Petiuit
apostolus ut ab eo moueretur stimulus sathane. exau-
ditus est non ad uotum sed ad meritum. Alium non
exaudit deus non dando quod petitur quod dando

quia si daret quod peteret esset ad malum illius
qui petit. ¶ Secundo deus est dator potentissimus quia
non est scientie et posse sufficiens uelle. ¶ Tertio est dator
liberalissimus quia non dat omnibus affluenter et non
improperat. ¶ Quia si non esset scire et posse sufficiens uel
... ¶ De hiis duobus scilicet de potentia et liberalitate datoris
dicitur in textu. ¶ Si scires donum dei id est si cognosceres
liberalitatem sue donationis quia est spiritus sanctus et quis
est id est corporis potentiam. est quis dicit tibi. ¶ Tertio sed hoc non pe-
tentis indigentiam. Addendum est quod deus libe-
nter petentes duabus ... et quia indigens et quia
non possidendum ad gratiam pueri. ¶ Unde ...
Dogma quidam est necessarium accipere donum
dei ex parte petentis id est dominum saluatorem inducat
a patre ut petat sed uos postulare ...
id est gratiam. ¶ Ipse est saluator hortatur nos
ad petendum dicens petite et accipietis. ¶ Se-
cundum sed non beneficium sufficiens quod dicit aquam viuam
¶ Addendum est quod hec aqua sufficit ad purgandum ad
refrigerandum ad continuandum. Primo dicit
quia sufficit ad purgandum aqua non gratie a culpe
purgatam. Ezechiel effundam super uos
aquam mundam et mundamini ab omnibus inquinamentis uestris. ¶ Secundo
sufficit ad refrigerandum. Aqua non gratie refrigerat
estum et fluxum concupiscentie. Ipsum probat aqua
frigida anime sitienti et nuntius bonus de terra lon-
ginqua. Sed ita quia aqua per peccatum ... sitim elongauit.
aqua ... ¶ 3o hic aqua gratie sufficit ad continuandum
et idem dicitur aqua viua. aqua non viua dicitur que sua
per se continuatur. ¶ Sed gratia a suo fonte continuatur.
... non gratiam hauriunt aquas de fontibus
saluatoris. ysaie. ... hauriet aquas de fontibus
saluatoris. ¶ Notandum est quod gratia sicut spiritus sanctus aliquando
aqua aliquando ignis sed diuersos effectus. Unde ex
parte sua gratiam quamque sepultam igne quamque aqua
... ostendens quam habet non solum reputationem
gratie quam ad scientiam sed quam ad actum. ¶ Propterea
quid appellatur insinuat gratie cuius ... gratie
ardendum et consumptiuum ipsa non penitus consumit
propter aqua eius in mancipatur ... ostendere fragmentum

quod est corpus et multum refrigerium quod est in me-
tibus sanctorum recipientibus. ¶ Numquid tu maior es. Dicit ei mulier.
Propter duo mulier mirata est mulier quia christus
aquam promittebat et ideo verba que dominus dicebat ei
impossibilia et inconvenientia. quod arguit mulier contra
dicens sic arguens contra christum. tu promittis in-
aquam vivam et promittis eam in de primo pu-
teo et de alio. De primo non quia non habes h-
auritorium neque hauriatis et puteus altus
est. unde dicitur .i. de quo puteo habes aquam
vivam neque de alio puteo potes dare me-
liorem primo quia tu non es maior patre nostro
Jacob qui dedit nobis puteum et ipse ex eo bibit
et filii eius. ¶ Mirandum est quod per puteum
Jacob potest intelligi sacra scriptura. Est enim sacra
scriptura altissime profunditatis. Ecclesiastes: Alta
profunditas et quis inveniet. Et hec notatur in libro tuo dicitur
Et puteus altus est. [illegible] est [illegible]
quia a spiritu sancto est et hic notatur in libro quarti dicitur
quod fons erat ibi Jacob. ¶ Item sacra scriptura
est delectabilis sicut Psalmus: Quam dulcia fau-
cibus meis eloquia tua. et hoc notatur in fonte
Jacob quod dicitur in libro quod ex eo bibit ipse et filii
eius. sed non aquam delectabilem fuisset nisi non bibis-
sent sed potibus [illegible] ¶ Item sacra scriptura
est secunda [illegible] quia non solum sapientibus
sed etiam insipientibus [illegible] et hic notatur in fonte
Jacob quod dicitur biberunt pecora eius. unde [illegible]
[illegible] fons Jacob scripture sacre. si quis in-
[illegible] in scriptura bibunt ut Jacob et filii
eius. simplices autem et rudes bibunt more
pecorum Jacob. ¶ Item [illegible] quo hec mulier
vocat Jacob patrem suum [illegible] dicitur
[illegible] ¶ Numquid tu maior es patre nostro Jacob
ad litteram [illegible] sic dicitur Samaritani
Abraham progenitorem suum dicebant quia a Cal-
dea [illegible] sed et Jacob patrem vocabat
quia illius [illegible] vel [illegible] ad
litteram [illegible] sicut dicit Beda. quia hec mulier vo-
cabat Jacob patrem suum quia sub lege

moysi vivebat et predium quod Jacob dede-
rat Joseph filio suo possidebat.

Respondit Jhesus et dixit ei postquam christus
expectavit hanc mulierem ad attendendum per-
tendo potum et promittendo beneficium. Inperte ista
[illegible] eam illuminare declarando [illegible] sua
Illuminat autem eam tribus modis. Primo eam illuminat
declarando beneficium promissum scilicet de aqua viva.
Secundo eam illuminat revelando [illegible] peccatum
suum dicit ad eam mulier. Tertio eam illuminat exponendo
questionem dubiam quam dixit ei mulier. Primo eam illuminat
declarando beneficium de aqua dicens: Respondit Jhesus et dixit
ei. Omnis qui bibit ex aqua hac sitiet iterum [illegible]
¶ Notandum est quod christus duobus modis et dualibus
rationibus declarat aquam promissam esse optimam
Primo [illegible] Illa aqua optima est que omnino ex-
tinguit [illegible] siti appetitum et satiat desiderium hominis.
Sed aqua quam ego dabo huiusmodi est. ergo optima
est. Et quantum ad primam [illegible] ¶ Omnis qui biberit
ex hac aqua scilicet materiali sitiet iterum. id est eius de-
siderium non satiabitur. ¶ Qui autem biberit ex aqua
quam ego dabo non sitiet in eternum quia eius de-
siderium satiabitur. Secundo vero talis est: Illa aqua
est optima que facit salire in vitam eternam sed aqua
quam ego dabo facit salire in vitam eternam. ¶ Notandum
est quod in libro illo qui biberit ex aqua hac duo
notantur. Primo non [illegible] rei [illegible] temporalis
delectabilitas quia qui biberit ex ea sitiet iterum
et ideo dicitur in libro qui biberit ex aqua hac. Secundo notatur rei
spiritualis perfecta [illegible] quia scilicet satiat appetitum
et ideo dicitur Qui autem biberit ex aqua quam ego dabo
¶ [illegible] est quod aqua spiritualis habet similitudinem
[illegible] similitudinem ortum. similitudinem motum. similitudinem statum
similitudinem fructum [illegible] quia qui biberit ex ea
non sitiet in eternum. Hec est enim aqua que omnino resti-
tuit appetitum de qua dicit Psalmus: Super aquam refectionis
educavit me. Hec est aqua que omnino inebriat
spiritualiter de qua dicit Psalmus: Inebriabuntur ab ubertate
domus tue. ¶ Hec aqua habet similitudinem ortum quia a
fonte vivo oritur de quo fonte dicit Psalmus apud

te est fons vite et alibi sicut cerva me
ad deum fontem vivum. xpc habuit ortum de
xpo in vita. Quare ergo dabo ei de fonte dicit
quod aqua dicitur oriri. 2º quod aqua habet similitudinem mo
tum. aqua non multum movetur deorsum habet autem
aqua fluvii movetur sursum et ideo nota in vita aqua
saliens .i. sursum saliens et ascendens supernus
Quarto habet aqua habet similitudinem sitim et ideo dicitur in
vita qui biberit ex ea fiet in eo fons aque
si dicitur aqua multis cupit [illegible] aqua [illegible]
[illegible] est et ideo fons huius aqua infra
bibentem est ex quo scilicet quod non potest [illegible]
[illegible] qui dicitur [illegible] qui sitiem habet
[illegible] non aque [illegible] siti [illegible]
[illegible] aque habet [illegible] dabo [illegible]
paciet. Quinto habet aqua habet similitudinem fructu
[illegible] cuius est vita eterna et ideo dicitur in vita
quod aqua salit in vitam eternam. Secundo dicendum est
quod ista aqua est spiritualis motiva spiritualiter ori
ginativa spiritualiter attractiva. Dico secundo
quod ista aqua est similiter motiva et ideo dicitur aqua
viva. aqua non viva dicitur quia se movet habet
aqua [illegible] se movet ad bonum operandum.
[illegible] Tertium spiritus sancti dicitur xpc aqua
viva vivificativa refrigerativa et motiva
[illegible] spiritus sancti se movet [illegible] ad bonum
operatur [illegible] secundum suo disposicionis
Secundo ista aqua est similiter originativa ab
eam in oriuntur flumina vite [illegible] dominus
salvator noster [illegible] Ioh. 7 qui credit in me
flumina de ventre eius fluent aque vive. Tertio ista aqua
est similiter attractiva quia similiter attrahit
hominis desiderium ad superiora [illegible] vita
cerva me. [illegible] quo est bonum qui
biberit ex aqua habet non sitiet [illegible] alibi
dicit sic Eccli 24 qui bibit me adhuc
sitient. dicendum est quod hoc dicta mea corporale
[illegible] spiritualem. quia res corporalis dum sub
[illegible] sitis non quilibet sumpimus
[illegible] alicuius rei [illegible] est quia res corporal

dum fuit vita generat sitim. [illegible] cognoscit
non [illegible] sufficiens ad [illegible] desiderium
et non satiat appetitum quia moveatur ad
alium appetitum. Res autem spiritualis non cognoscitur
[illegible] opposito modo. Quando [illegible] cognoscit [illegible] quod
accipitur et quia non cognoscitur quando res [illegible] ideo tunc
non movetur desiderium. Quando autem res cognoscitur
et ideo tunc movetur desiderium non [illegible] ad
[illegible] ut ipsa habeat perfecta et hoc
est quod dicitur Eccli 24 qui bibunt me perfecte
scilicet adhuc sitient .i. perfectius. In vita
in ista non est perfecta nec completa sed completa
[illegible] in futura vita et satiabitur quando [illegible]
[illegible] et sitiunt iusticiam quoniam ipsi
saturabuntur. Tempus [illegible] dicitur advenit
mulier. Postquam xpc illuminavit [illegible] mulier [illegible]
[illegible] cuius [illegible] promissum [illegible]
illuminat eam revelando [illegible] opera secreta
[illegible] quod [illegible] petitio
mulieris. Respondit non [illegible] sic dicens [illegible] sibi
aqua et ideo mulier aquam petit dicens. Domine
da michi hanc aquam ut non sitiam neque veniam
huc haurire. Glosa [illegible] sic dicit ista mulier [illegible]
[illegible] duplicis [illegible] tenentur [illegible]
sitis et ideo da michi hanc aquam ut non sitiam
Hoc tenentur [illegible] laboris [illegible] et
ideo da michi hanc aquam ut non veniam huc
haurire. Sed quomodo hoc mulier potuerit
haurire [illegible] quod aliquid aqua [illegible]
sitis. Ad hoc [illegible] Augustinus [illegible] pro [illegible]
ad hoc illa mulier [illegible] et [illegible]
ta est non sitire et putabat hic [illegible]
[illegible] sibi promissum a domino [illegible]
in dei alio [illegible] ut [illegible]
dicens nec esuriunt nec sitient. quod ergo
potuit dicere [illegible] dicens [illegible] potuit
dicere se [illegible] xpi [illegible] in quo mulier
[illegible] et ideo dicitur in vita
[illegible] quia [illegible]
xpi admonicio [illegible] in [illegible] xpi

Rupto ibi pn̄c m. 3o occurit scarta
venetato ibi. dic ei ihc. primo g°
vertit xpi amomeo. Morz n. mr̄.
bocale bur sui dicens ei. vade no
ta bur tuū ⁊ bem sicut sidem.
sz lre no dr est q̄ ꝑ debo io mo
muit eā bocale bur ut no sibi soli
ꝑ etiā uiro contaret gratiam dcā.
Capo. mihi bir ut d. ꝑ ad corp
vero est io bolunt dez ut ꝑ bur
pueniret dctā adm. Sicut d
apo dem ubi. ad corp. yrmo. bi
quid bolut adiste domi diuos
suos meliogent ꝑ aug. Dat ꝑ
bur mc dr. mr. q̄ n. mr. no i
tribat bolens cū mlli. dño d
Boca bur tuū. i. p̄ncia mr̄ tuū
Sit aut bidamē bba digni. primo
debz adhibē mc. principali sic
n. mr. principali i vegendo ⁊ io no.
bir. Sin aug. paulo dubio tu ordi
nata bita ē mr. aiaz reg. ad
ipam aiaz pimet. Sco debz ad
hibe mr. sui nata in applicādo. deb
n. mr. spualia applic. ⁊ io sup̄
lre ꝑ aug. dic si dicat xpi mlia
Vi. loq. nec ad bolup. animū pa
net. nec adoclos n. adolosum n.
ad gustū n. adtactū mete sola ca
piut solo mr. hauriūt. Tert q̄ ca
est sic boca bur tuū. i. p̄ncia mr̄
tuū. Tercio debz adhibē mr. dign.
in distigo. ꝑ sola n. opacoz mr. dis
tig. bita hoīs a bita bestiali ⁊ io
qui no mr. biuit bestialit biuut
Vn aug. dicam sic ⁊ no mr. sic
sic est bur no adhibet n. ꝑ eū ei
nē bestialis est bita. Vtem n. m
nobis quāz bestiale quo i aurne
biuimus ꝑ mr. regendū est Rupto

noli ee sic eq. ⁊ mulz q9 no ē in
ttas. Quarto debz ad liter mr.
ꝑ dicate in eundo. ut n. d. aug.
ibid. Int. no aliq ad ē q̄ aia ꝑ
ti est ad ane quo no ad aliq q̄ ccio
ē ocltis ꝑ ad cav. ē ocltis ⁊ sicut ce
cea mbra cav. luce pfudi pnt ꝑ
luce senale no pnt q̄ soli oculus
luce pfundit ⁊ simile ita i aia mā
ē quidā q̄ mr. bocat ⁊ luce supio
ri pfundit. ita q̄ iste est ordo q̄ mr.
regit ⁊ regit. Regit quidē abite supi
ori reg. aut pos inferiores. Caput
n. mr. bir. Capo. bui xpi. xpi. aut
ē lux uera q̄ illuiat oēz hoīez uenie
i hunc mūdū. Sidem cū d. Rud. mr.
Porta ꝑ morcōne. sz p̄. i libro Quo
ꝑ. n. mr. ⁊ dño n. hec bur aug.
sr. Jo. Inest. venedo ista mr. no
hīusse aut bur ꝑ uocbat nesciō q̄.
no bono biro. bū dez quod ei d.
est sicut q̄ hic no est tuz bir. Vnde
est q̄ q̄ mr. bolens occultare sp̄itu
sua bz bm. Vtē sz fiiter ⁊ occulte d.
dez suū tractat. ⁊ io dez reuelauit
induit Vua ⁊ ponens bucō emundo
reuelando sēcretū ⁊ dicit. bū dixisti
q̄ no hēo bur qui q̄ n. bucō hīusti
⁊ eū q̄ nūc occultabat reuelauit
dicit et sicut q̄ hec no est tuz bir
hoc bē dixisti. Sidem. sz lre
no dr est q̄ sūm aug. sr. Jo. ꝑ quinq
buros mr. vos ses. hec eo bidet
sua aug. Pro nob. occurit dia sanctum
Est n. scuti i pfecta ⁊ ifimorz ⁊ sz vos
sensibz. Vn aug. ꝑ hec vos sens tenuq vos
buros sez buut aia q̄ in regi. Inf
ma aut aia est que sic regit. dic
Ibi cū uenlo aia ad diuios clericale
volo si cā susepit optiā discipla

q

et doctrina sapientis non in mente regitur sed vel
varias vel quaslibet superbias succedit. Et nos
occurrit videndum quare isti vel viri qui sunt vel
spiritus divini boni. Adhuc augustinus
bonum domini sunt quod audio sancti sunt et audio domini
sunt autem dona non aliquis possit uti mente
et voce si non vero non superbias cuius. Item sed
sunt nobis videndum quis est i vir langii
de quo dicitur et habet quod habes non est causa
vir habet at vir illa vel errore et aquarum
aliena per augustinum non regitur sed perdit. Et non
dicitur augustinus Tunc aliena recipit et carnis vino
aut a sapiente mente regitur et ab
errante. Vel a sapiente tunc regitur a lativo
vivo. Vel ab errante tunc regitur adulterio
vir qui tamen non potest regitur sed perdit. Notandum
est quod in vespero vir mittendum et hoc est
propter de quo in zacharia Ecce vir oriens
nomen eius. Ideo vespero vir notandum de quo
tota vir tamen et hic est in mente adverte
non operatorum notanda est distinctio intellectualis
quod distinctio est non vir. Item vespero
virgo dimittit et hic spiritus de quo dicitur
in luca. Item virgo non vires hostes spiritus
non et tales dimittit est et secundo in mente
habet virgo non dimittit avarus quod sunt
visui per visibilia cupiditatis. Ideo habet virgo
non dimittit curiosus quod sunt audi-
tui per vana curiositatis quod curiosi sunt qui
aut dicit ut audiret ad novum. Item
habet virgo non dimittit gulosus quod gu-
losi sunt gustui per cibus gulositatis.
Item habet virgo non dimittit luxurio-
sos quod sunt tactui per immoderata vo-
luptas. Item habet virgo non dimittit
deliciosus quod sunt odoratui. Item vespero
virgo cooperandum de quo apostolus dicit vo-
luntas in virgo perfectum. Ideo cum dicitur dicit
ei mulier. Propositum christi illuminationis mulier est doctrina
sibi virginitatis promissum et revelatum sibi gratiam

spiritum. Propter hoc illuminat eam christus et respondet
ad quam dubium et dicit quod pater in domo quod primo
post dubium mulier. Propter post quod expositum
dubium in doctrina ei dicitur sicut dicit quod postea mulier
constituit videntem propter ad videndum et per
sua dubium ibi patres nostri. Sed quod mulier
constituit christum esse videntem ad videndum quod
constituit eum esse prophetam domine dicit in loco dicitur
ei mulier. Domine video quod propheta es tu quod
in hoc quod in occulta dicitur omnibus esse
propheta. Propter hoc non prophetas occulta et abscondita
nuntiare propheta dicitur quod paulus videntes
notandum est quod sed augustinus exponit quod mulier constituit
christum esse prophetam apparet quod ad eam vene-
rat vir in mente non tamen plene et per
fecte sed non tunc propheta videtur quod ipse aut de fe-
cit non est propheta sed habere in prima sua
tamen aut propter propheta vir videtur quod domini est
dicit quod in aliena sua sed tuisse et aliquid
dei et prophetas constituit in hoc quod mulier
solum constituit christum esse prophetam et non perfectum
prophetam apparet quod non audit perfecte venerat
tamen in mente. Item cum dicitur patres nostri
post mulier dubium suum et quod est aut quo
de adoratoribus quod adoratio est de accep-
tor utrum illa quod adorabat iudei an
illa quod adorabant samaritani. Samaritani
non sed legis mandata domini quod eorum
templum fecerunt in quo eum adorarent
Ideo non ibat in iherusalem propter iudeos eius in
festis sed adorabant deum in monte gar-
zim et ibi habebant mortem qui primus
ordinem est de accepto propter ut nisi
post augustinum personam qui patres nostri
in monte hoc adoraverunt ac si mu-
lier argueret. Ille locus est compar
ordini in quo adoraverunt patres nostri
sed patres nostri adoraverunt in hoc monte
in quo adoravit samaritani. Ergo hic modus
est aptior ordini. Et propter hoc mulier augustinum

prudentis dicitur. Et vos dicitis quia Ierosolimis
est locus in quo adorare oportet. Vel sic dicit
mulier. Augustinus: ille locus videtur aptior orandi
in quo adorabant iudei quam dicunt Samaritani. Il-
lusi autem sunt iudei adorant in monte Syon.
Ergo mons Syon videtur esse aptior orandi. ¶ Crisosto-
mus dicit qui fuerunt illi patres de quibus dicit ista
mulier: patres nostri in monte hoc adoraverunt.
Ad quod respondet Crisostomus dicens quod patres illi mentionem
quam fuisse est Abraham. Abraham enim ut dicit
Crisostomus dicitur ymolasse filium suum in monte
illo in quo isti adorabant ut patres
mentionem. Iacob et filii eius quam habitaverunt in Sychem
que est sita iuxta montem Garizim et
ibi forte domino adoraverunt vel forte
patres mentionem fecerunt filios Israel quibus ut dicitur
Deuteronomii 27o capitulo precepit Moyses ut ascenderent
montem Garizim et benedicerent [illegible]
mandata dei. ¶ Notandum est secundum [illegible] Iudei
adorabant Ierosolimis quia ibi est quod deus preceperat
quod construeret aram et quod non licebat adora-
re nisi in loco determinato quem deus elegerat.
Sed quidem [illegible] fuit in Sylo postea
tempore autem David Salomonis et Nathan
prophete archa dei portata est in Ierusalem et ibi
edificatum est templum. Unde post reputatur
domus tabernaculum Sylo et elegit [illegible]
montem Syon quem dilexit. ¶ Item tunc dicitur
Venit hora. ¶ Postea dubio mulieris hic
ponitur dubii expositio neque [illegible] expositor. ¶ Sed
Christus distinguit tres adorationes scilicet Samaritanorum
Iudeorum et Christianorum. Secundo dicit quod adoratio iudeorum
[illegible] fuit quam [illegible] et [illegible] scilicet iudeorum et Sa-
maritanorum [illegible] vel [illegible] adoratio est in
nunc [illegible] ¶ [illegible] ¶ [illegible]
[illegible] distinguebat duplex adorationem scilicet iu-
deorum et Samaritanorum. Tertio autem dicit mentionem
etiam quam evacuatur [illegible] et [illegible]
[illegible] iudeos et gentiles et
[illegible] evacuat [illegible] iudeorum et [illegible]

ex ydolatria gentilium. Tertio autem notatur
dicitur de tertia adoratione. Secundo explicat
tempus mulieris ad fidem dicens. Crede mihi quia
accedentem oportet credere et sic credulitas
nostra mentionem [illegible]. Secundo explicat tertiam orationem
que duas excludit dicens. ¶ Venit hora
quando neque in monte hoc scilicet quod ad Samaritanos
neque in Ierusalem scilicet quod ad iudeos adorabitis
patrem. ¶ Vel sic dicitur [illegible]
adorandi quam evacuabitur [illegible]
¶ Item tunc dicitur vos adoratis et quod nescitis
quod vero iudeorum fuit perfectior quam adoratio
Samaritanorum et post esse vero sua talis [illegible]
contra perfectius adorat quam ignoranter.
Sed nos iudei adoramus quod scimus. Vos
Samaritani adoratis quod nescitis quod
adoratio nostra est perfectior quam vestra. ¶ Sed
deus quem iudei adorabant quod sciebat
quod [illegible] Samaritani [illegible] expecta-
[illegible] non esse corporeum nec
loco [illegible] concludi. Tamen etiam veram
expectationem iudeorum [illegible] salvatoris
quia dicit quia salus ex iudeis est. Unde
Crisostomus: ubi dicit ex iudeis salvatoria
facta sunt scilicet cognitio dei et ydola detestari
et omnia alia documenta [illegible]
Vel sic dicitur Salvatoris. ¶ Illi enim salvati
possunt et enim processit ipsa salus de
tribu Iuda [illegible]
[illegible] ¶ [illegible] quare
deus quem Samaritani adorabant quem nescie-
bant. ¶ [illegible] Crisostomus dicit Samaritani
[illegible] quia nesciebant adorabant quia locali-
ter et particulariter deum [illegible] non plus
de eo ymaginabantur quam de ydolis. ¶ Item
tunc dicitur venit hora et nunc est. Unde
[illegible] quod tertia adoratio est perfectissima et hoc dicit
propter tres rationes [illegible]
est deus. ¶ [illegible] ad hoc probandum ponit
esse talis. ¶ Illa adoratio est perfectissima que est

in spiritu et veritate sed hic est hic quia est perfecta
et hoc est quod dicitur in littera. Sed venit hora et
et nunc est quando veri adoratores fideles Christi adorabunt
eum. Veri adoratores, id est fideles qui
adorabant patrem verbis bonis et spiritualibus adora-
bunt patrem in spiritu scilicet devotione cordis
et affectu et veritate scilicet operum quia admonet
Sunt ergo quod est adorare in spiritu et veritate.
Notandum quod [illegible] est quod vera adoratio primo excludit
erroneum sensum. Ille enim non vere adorat
qui erronee de deo sentit ut qui sentiunt
deum esse corporeum sicut senserunt quidam
nimis. Ille autem bene adorat qui deum sentit
summum spiritum et hoc dicitur adorare in spiritu.
Secundo vera adoratio excludit cerimoniale et
figuralem cultum Iudeorum. Non in illis adora-
bant quibusdam cerimoniis et umbris
[illegible] que erant figure futurorum. Adoratio
autem per veritatem evacuat et ideo dicitur adoratio
in veritate quia adveniente veritate figure evacuantur.
Tertio vera adoratio meliorem modum requirit actum.
Ille non bene adorat qui minus adorat et ideo
adoratio dicitur esse in spiritu quia requirit actum spiritualem
unde Augustinus super Iohannem. Si deus esset corpus oportebat
adorari eum in monte vel in templo
quia corporeus est mons et corporale est templum
sed quia deus est spiritus ideo in spiritu adorandus. Quarto
vera adoratio cum dicit [illegible] concor-
dantie in [illegible] actui et ideo dicitur adoratio
in veritate. Ita quod videtur veritas consistere
ille non [illegible] adorat cuius exterior cultus
non concordat [illegible] actui sicut est in ypocritis.
Ille autem bene adorat cuius exterior cultus [illegible]
actui concordat. Veritas non est quedam adequatio
[illegible] quando exterior cultus [illegible] actui con-
cordat tunc est vera adoratio quando autem exterior
cultus non concordat [illegible] actui tunc est
ficta adoratio. Quinto vera adoratio continet re-
verentiam et [illegible] et spiritualem et ideo dicitur esse in
veritate quia continet [illegible] et in spiritu quia continet
spiritualem [illegible]. Unde Gregorius dicit quod [illegible] adora-
tores adorant patrem [illegible] quidam moverunt
[illegible] et [illegible] quia etiam agere
non [illegible] hic quia adorant. Item
cum dicitur Nunc et patrem [illegible] adorandum
quia etiam adoratio est optima et potest esse vere talis
illa adoratio est optima quam pater querit et accep-
tat. Pater querit tales qui adorent
eum scilicet in spiritu et veritate, ergo adoratio est optima.
Item cum dicitur Spiritus est deus [illegible] etiam vere
adorandus [illegible] et [illegible] et potest esse vere talis
[illegible] est spiritus ergo magis acceptat illam
adorationem que est in spiritu. Cum enim deus sit spiritus magis
assimilatur [illegible] spiritualia quam [illegible]
quia adoratio que est in spiritu magis nos deo assi-
milat et [illegible] est magis deo accepta et
hoc est quod dicitur in littera. Spiritus est deus et eos
qui adorant in spiritu et veritate oportet adorare. Notandum
est quod perfecta adoratio oratio [illegible] [illegible]
[illegible] et non [illegible] quod sit in monte [illegible]
[illegible] oratio [illegible] in [illegible] sed oportet quod sit
[illegible] [illegible] [illegible] non deus [illegible]
unde Augustinus super Iohannem. Eminens est altus [illegible] est
deus in altis [illegible] et humilibus [illegible] humiles
respicit, excelsa autem a longe cognoscit.
Secundo non deus est magis in [illegible] sui [illegible]
magis est [illegible] in [illegible] deo quia magis deo
[illegible]. Unde idem Augustinus. [illegible] longe
deus [illegible] [illegible] illis magis [illegible] quo sibi
[illegible] [illegible]. Querebas [illegible] montem
ut adorares descende ut attingas. Secundo
perfecta oratio debet annexa [illegible]
debet non esse [illegible] et non [illegible]. Unde idem Augustinus
[illegible] forte queris aliquem locum altum aliquem
locum sanctum intus exhibe te templum dei in
templo vis orare intus ora sed prius esto
templum dei quia ille in templo suo exaudiet
orantem. Tertio perfecta oratio debet esse ordina-
ta [illegible] quia cor orantis debet esse
erectum ad superiora et pro superioribus orare

dz p̄o· dlgā· o· m̄· si· mōe· ẏ· Scito
p̄ctā ord dz eē ydicā deuotōne p̄·
ad Cor· xiiij°· orab· sp̄u orabo· ꝛ
mente· i· cū deuo°ne· mēs· Itē tū
d°· q°· ci m̄· pꝯꝙ x°· illūīa° mēꝫ
dclā° ꝑmissū ꝛ uene° pectū ꝛ ꝯꝑ·
dubiū· h̄it illū° eaut m̄· ma°
sc̄pm ꝛ d°ꝫ ꝑ iij z° ꝑ· qꝛ s° p°
ꝯs° m°· l°· ma°· xp̄i ibi d°· ei
ih̄c· i°· aduentꝰ disci· ꝑ l· Et gti° ue
ne°· s°· g°· p°· ꝯs° m°· m̄ ꝯs°· s°
ꝯsit°· xp̄m uenturꝰ d°· bāo qꝛ
messias ue°· i· uenturꝰ ē q̄ d° xp̄c
Sō ꝯsit°· ꝑ uenturi eēm d°· Tu
g°· ue° ille nob annūciab̄ oīa āt
si dicat ꝑ Aug° mō uidi dꝯplo
ꝯcendit nob de mōte cū ue°
mōtꝫ ꝑmit ꝛ q̄plit eliter ꝛ docab̄
nob in sp̄u ꝛ u°· nondum adorat
Quiz els tn̄ m̄· q̄ nouit xp̄m fuis
se uenturꝰ. Tali h° ⁊ Ru°· ē q°· sp̄ua°
lege suscipi° instructi erāt· i· tra
moysi ꝯph̄z tra nosse poterat xp̄m
fuisse uenturꝰ Jacob n̄ patriarch· de
xp̄o ꝓphās dix· no desi° phaꝛe d°
uida· nꝫ dux de femore eius donc
ueiat q̄ mit°· est· Moyses etiā de
°ꝯ ꝓphetā dix ꝓphētā suscitabit uobis
de° ipm audietis s°· ꝛ me. Nō tū
q°· ouig° d°· q°· s°· ꝯcomdis fuit ih̄c
xp̄m esse nō solū d°· ꝯ ondens s°
ꝯsp̄mā° ꝯspmā°· l· dysch° nō·
asscebat se eē xp̄m Nodū ē q°· fru
dux i oml' ligua hebre pima ꝛ
syra. bitme s°· pmine āt i esse d°·
uigei ꝛ io messias hebree lititul
lati° x°· grece d°· Item tū d°· d°·
ei ih̄c ꝓpōita ꝯsōne m°· tēt xp̄c
ma°· sc̄pm dix· Eu q̄ loq° tec.
Nodū q°· g°· libū· Eū· dm de xp̄o

Alu desc̄ngt nūā° eūti° bt meod· Ego
sū q̄ sū· Ac si dicat n°rio de ꝯcst ꝛ io
ꝓp̄e ē· Tertā āt poss°· s°· ꝛ io r°· dei q°
nō s°· Cū fōy ad marcella s°t d°· deꝰ
q̄ ꝯpendū nō h̄t b°· cēnāc n̄ taruit
qꝛ in eiꝰ ꝯparatōne qui b°· ē q̄ non
s°· quinimūt°a s°· Ego eū dāx d°
detbāt pntiam eēm°· q̄ cnub° cūc
ꝯpus. Scdo desc̄ngt m° singulāi° sēc
ꝛ b°· n̄ actl° h̄it qn d°· Ego sū qui
loq°· ac si dicat xp̄c m°· ꝯfessā qua
Ego sū xp̄c qꝛ su°· bntꝫ q̄ pata
pib; meis Tertio desc̄ngt pili° ꝛ ꝯp°
ueitās· Ipo n· salua°· ait Ego sū
uia uitās ꝛ uita· Salua° n· fuit
uia m°l fuit ꝯpl ꝑ uita ꝛ ūitas
fuit m°l fuit pmi]· Ipe n· fuit ꝑ·
miū āo q̄· ioai ipe fuit uia ꝑqua
ie°· Item tū d°· Et gta° bne°· disci
eiꝰ p°· dispi°· ꝑ aduetꝰ ꝛ s°· p°· dispi
ꝯlo°ꝑ admiracio ꝛ io d°· n° lra et
gta° uene°· dispi° eꝫ mirabant qꝛ tū
m°· loqbat· R°· p°· dispi°· reuēncia
q̄ h̄ebāt ad xp̄m ꝑ n· h̄nt reuen°
nō dispi°· dix ei q̄ ꝗritꝰ al loquis
tū ea Nodū ē qꝛ dispi°· pri esse ꝛ ad
mirabant s°· hūidōne xp̄i magist°ne
ꝛ h̄umili° qm ita ꝑsonā ꝯsitens
loq̄ uoluit m°· ꝛ samari° Nodū ē
q̄ q°· dispi° ꝯuenien° xp̄m n̄ mo
rogat q̄d loqris tū ea· Alibi autē
ꝯsidens interogat eos uō ē sui ef°
qꝛ ad eos ptinē° inte°bat· h̄it autē
ad eos nihil ptinebat q°· fiebat
Reliquid g°· ydria sua m°·
ꝑꝑ dm ē dpedica°· oꝑatl°·
ꝑꝑ ꝛ dm ē depdica° saga° ꝑ
d°· ē depdi°· ba° q̄ bālitas fuit
ꝯlisio samari° ꝑ q̄ xp̄o nob ocāt
m°· diligen° adumctiadū ꝑ xp̄i

desiderium adveniendi. in mensa rogabat
3º discipulorum circa ad predicandum i(n) ista
ne bis dicatur. 1º prima uxor devota
ad altare ubi expectavit eam. 2º sermo
2º post diligentiam modicus adveniat quod
apostolos audierit ubi primus modicus erat
atque detur aut expositus fuit ex hoc
quod reliquit ydriam suam. 3º post hec modicus
devocionis exposuit quod docuit istos de ipsis 3º
post hec devocionis fructus 3º est de illis
hominibus 3º ibi exponit. primo 2º post modicus
actus expositus quod reliquit ydriam suam
et abiit in civitatem. expositio non dat
ut dicitur. Item dominus ubi dili-
gentibus debet imitare bonos quod non modicus
ydriam reliquit ut currens de corpore
et bilione spiritus boni plena. ita quoque
tua mens est obnixa et negotiis sua
quod ad impediendum meliora. Item
tunc dicit est de illis hominibus. post modicus
devocionis docens non Christum revelante vocat
eam et ideo dicit illis hominibus venite et vi-
dete hominem qui dixit michi omnia que feci
et si dicat venite et videte hominem et
clara revelante 2º docens Christum predicare
in te dicit. Numquid non ipse est Christus et sicut
ipse quod futurum expositum iam presens est
Item tunc dicit exponit devocionem post docens
fructus prophetiam non quod modicus annunciavit
exponit devocionem et veniebat
batur ad eum. Notandum est super illo verbo re-
liquit ergo ydriam que est ydria concupiscentie et
que est religio. Item Augustinus super Iohannem per ydriam
cupiditas intelligitur. quia non per ydriam aqua
ista per cupiditatem scilicet terrenis voluptas
hauritur. ergo ydria non cupiditas devicta
ad voluptatem. Religio ergo est ydria qua
voluptas hauritur et maior predicatur
hic. Item Augustinus dicit quod voluit Christum
ad fontem ydriam ad puteum portant

Religio est et que ydria a bonis que
bibunt exponitur que cognoscunt que ydriam facit
vitam que voluptas scilicet hominem non
sanat. Ideo est ydria sacra et que est
mutanda per capacitatem audiencium.
Hec ydria dicitur sex ydrie. ideo re-
bus deliciis deposuit ydria sua vel
non sua et ille ei potum bibere ...
in ydria est scientia immensa ydria non
mensa dicit. Item autem homo hec scientia
in mensa quia sapiens non plus sapere
quam oportet. ydria in libro ... est que scientia in
opere ... Christus sciam in opere quod do-
cuit et fecit. Item potest dici ydria bibere
camelis et pueris Abrahe. Item dum
est bibere dicit et camelis tuis potum
tribuam quia scientia distribuenda est omnibus
per capacitatem audiencium. Item ... non
lacte indiget. quidam autem solido
cibo. Item est ydria capacitatis autem
et que est ydria adimplenda de qua supra
dictum est. Implete ydrias aqua et que
ydria dicitur impleri aqua compunctionis. Item contra
... non bene dicitur aqua sed non aqua lavat
corpus ... sit compunctionis purificat auditores
et castificat omnes spiritus autem
tamen maiores quam exteriores. Item ... est
ydria ... et hec est ydria
effundenda ad ... proximorum. de hac
dicitur in sex ydrie. 4º Item rebecca
effudit ydria in canalibus recurrit ad
puteum ut hauriret aquam. Item ... que sunt
... dicitur effuderit ... et ...
... ad ... proximorum recurrendo tunc ad-
puteum et fontem. Item notandum est super illo verbo
et dicit illis hominibus venite et videte quod
que modicus qui tenuit locum apostoli respondit ...
... Item Gregorius ... apostoli dominum
... ydrias et
... opus fecit et non ... vocat

sed autem incogitum. Et non quia tamen mulier
veniendo dominum viderat et viderat et non credit
videre et credere pronuntiat in mulieribus tamen
mulier quod solum gustantes dei. Fortasse
erat patiens quere ipsa et ideo dominus ve-
nite et videte quasi diceret videte et experiamini
quod experientia docet. Et licet de quo licet
mulier non fuit vere conversa. dicendum quod dominus
vel Christus cum primo revelavit sibi culpam
suam. Et dicunt quod sed esset quod tamen mulier veritati
non cum fuit conversa ideo est quia cum ignitum
fuit igne divino ad aliud corpus quod scintilla
inspirat neque ad gloriam neque ad delectationem
sed solum inspirat ad unam solam flammam
que eam detinet. Interim cum discipuli inde
rogabant eum propter diligentiam mulieris
ad predicandum samaritanis qui post discipulum
Christi ad eos recipiendum. describat in statu
illorum quemquam filius est vestro spiritu-
alis quod primo se discipulus dicebat et dicit-
que tamen in 3º capitulo quod secundo exprimit suam
discipulorum. Primo quia caritatis mulieris expectare
discipulorum et locum figurarum. Secundo Christi
sua locum exposuit. Secundum ibi dicebat ergo
discipuli. Tertium ibi meus cibus est. Secundum ibi
quod secundo post omnem quidem quod Christus expressit
suum discipulum. Secundo ut fuit quia roga-
bat ut comederet. Secundo post expressionem ipsa
discipulis. ibi Ille autem dixit eis. Circa
primum ad primum ergo inde. Interim mulieris illa
et collationem Christi cum ea et mulier conversus adve-
nit discipulorum. Rogabant eum discipuli eius
dicentes. Rabbi manduca. Notandum est quod
discipuli non dubitant Christus cibum ceram aliquo
comederat et ideo in absentia mulieris et
ante adventum samaritanorum ordinari sunt
discipuli quod esset aptum ad comedendum. Ro-
gabant autem eum ut comederet videntes
eum fatigatum et tamen et esurire
sciebant non esse tempore. sed amoris
causa curiositatis magnum. Interim cum dixit. Ille
autem dixit eis. Post discipulum Christi in quo secundum
discipulus. Christus primo ipsa discipulis ad acceptum
refectionis carnalis. Secundo hortatur eos ad de-
siderium refectionis spiritualis non aliquis
et de cibo carnali dixit eis per discipulus. Ego
cibum habeo manducare quem vos nescitis.
Notandum est quod primo aliquem hominem habet cibum nobis
omnis quod discipulum habet nunc aliquis sicut in
nobis concupiscibile est comedere ita Christus deside-
rabat nos salvare. Hunc autem cibum discipuli
ut hic carnalem non capiebant et ideo dicitur
est eis quod vos nescitis. id est non capitis.
Notandum quod ex simili est inter cibum carnale
et cibum mentis. Primo similis est quod sicut cibus
carnalis reficit corpus. ita cibus mentis refi-
cit mentem. Secundo similis est per omnem quod sicut
non eadem quantitas cibi carnalis omnibus suffi-
cit homini quando natura est maior quantitas
cibi alteri autem minor et homini est famule
quod alteri nocet. Ita in refectione spirituali cibus
spiritualis adhibendus est singulis secundum capa-
citatem eorum. Nam secundum apostolum nunc lac dedi in-
fantes sunt non ad escam et appetitum sponsi
ut est solidus cibus. Tertia similis est quod
sicut corpus appetit omni alimento ita
mentis appetit omni cibo spirituali et de-
sideravit sed ipse salvatorem in libro. Ego cibum
habeo id est desiderio manducare. Interim cum dis-
dicebant ergo discipuli ad invicem expressum
carnalis discipulorum admirationem quod Christus
dixit primo. id est de cibo carnali dicebant
ad invicem. Numquid aliquis attulit ei mandu-
care. Dicunt quod Christus volebat accipere
cibos ab aliis oblatos sed dixerunt
discipuli dicentes. Numquid aliquis attulit ei ma-
ducare. Dicendum est quod hic quamvis primo re-
ciperet multum Unde Christus cibos oblatos
primo solebat non quia aliquo
mispilo indigeret. Unde dicit glosa

carni. Sed ut destruat mentem consequenter
Quod hoc erigebat Christus. Unde theologus pro cibo
oblatos supra dicens nobis formam non
erubescere paupertatem. Nam sive putaret ab
aliis nutriri. Secundo hoc respiciebat neccessitatem
unde non dicitur theologus pastor et necessarium est doctoribus
alios sive providentes cibos ut ipsi in nullo
curantes sibi ministrorum provenient sollici
te. Verum tamen dicitur dictum eius Ihesus. Exponitur propter
exprimit suum desiderium. Quidem meus cibus
est. id est meum desiderium est ut faciam voluntatem
eius qui me misit. ei. scilicet obediendo ut perficiam
opus eius scilicet cum apostolis palam de re Nota dicitur est quod
salvator hic innuit quod diverse cibus scilicet cibus
carnis et cibus mentis et utrumque est cibus necessarius.
Sed non cibus carnis est necessarius corporis. Vnde cibus
mentis necessarium est menti. Cibus de carnis est modo
deste sumendus. Exodo mus ex. Cibus tuus quo
vesceris erit in pondere et in (3a) Noli cum
dicere in omni epulatione. Hic iterum cibus est
dirige parcendus. ecclesiastici. Dirigite opus
cibo suo. Et apostolus. Si quis non vult operari non
manducet. Secundo est cibus Insipide libet
cui vestis pane tuo. Tertio iste cibus
est dividendus distribuendus. Iob. xxxi. Si amavi dist.
nos resumam. Decibo eius ei pro perpetuo nil remanebit
nebit de bonis eius. Sic est Gregorius de cibo carnis.
Cibus autem mentis mentem nobilitat quod pulcra
cibus quae mens cum ea est sic pro cibus carnis
quae caro cum ea nascitur. Unde de isto cibo dicitur
est panem angelorum manducavit homo. Item iste
cibus contra omne adversum mentem fortificat
sicut non dicitur In Paralipomenon xxx. Ecce Helias comedit
et bibit et ambulavit in fortitudine cibi illius xl dies et xl
noctes. Tertio iste cibus est spiritualis dulcedine
dulcius. Et eo non dicitur cibus cum pane beati
et mentes de terre quod iste panis mellifluus
est et utilis est. Quarto cibus iste est spiritualis
sopitus et satiatus et non comedunt talem
cibum debent quod ad spiritualia vigilant. Vnde

Gregorius in libro iste cibus quod pater innuit dupliciter
cibum. Homo messis verbum innuit duplicem operationis
aspectum. Sed non est bene operari ad duo dirigere
gere intentionem suam scilicet ad honorem dei et utilitatem
proximi. Primum et secundum dicitur salvator. Unde sicut nolite
eius qui me misit. id est ut dilatatem intentionem meam
cum ad eum qui misit me. Quod secundum dicitur ut
perficiam opus eius. id est ut eum faciam quod spectat ad
utilitatem et proximorum hominum. Secundum hec dicitur aspectu quod
sit in istis operibus dicitur apostolus ad thimotheum finis
finis precepti est caritas sive non caritas. operationis
est amor dei et proximi. Amor dei quidem quando quicquid
fit propter honorem dei. Amor proximi quando est quicquid
fit. fit ad utilitatem proximorum. Verum tamen dicit.
Nonne vos dicitis. Supra verbum domini est de cibo
gratie nunc dicit admonitionem predicatoris et dicendum est
de desiderio suo ad recipiendum. Sed dicitur est de cibo
et exhortatione quod primo exhortatur discipulos ad predicandum
dicendum. Secundum est exhortatur eos per metaphoram
exemplum quod exhortatur eos per premium promissum.
Est quod metaphoram metendi accipiunt. Tertio exhortatur
eos quod admonendum et exemplum prophetarum per hoc
non est verbum bonum. Secundo exhortatur eos ad predicandum
dicendum tali exemplo et tali similitudine. Quia messes
sunt albe tempus est metendi. Sic quam multi
sunt parati tempus est predicandi. Sed in hac
similitudine sit parata. Primo quod secundo dicitur de messe materiali
dicitur Nonne vos dicitis quod adhuc quattuor menses
messes sunt et messis venit. Secundo est subdit
de messe spirituali dicitur. Ecce dico vobis
de sui dicit usque ad messem iubet. Nota
messes sunt messis enim matura iam prius
est. Addit dicens Ecce prona eius levate
oculos vestros. id est mentis vestris et videte
regiones quia albe sunt iam ad messem
Vocat autem mentes hominum disposi
tas ad recipiendum verbum dei regiones de
albatis sicut non spice cum de albate fu
erint parate sunt iam et hic parate eam Nota
est secundo illo levate oculos vestros quod homo.

dz levare scilicet oculos ad scripturam ut se cogno-
scat. spiritum enim id est homo se ipsum cognoscere. Un-
de Augustinus de spiritu et anima. Item dicit. Ecce in ut
me ipsum cogitatum sustinere non possum ut
me teneam in conspectu meo. Non id est vos pergo
nec longe posita ... ecce quod ... sapiens
... ad. Item homines scripturas veritates
dicit Bernardus. multa multi sciunt et se ipsos nes-
ciunt. Debet ergo videre homo quis est primitus et quid
facias est ... Bernardus ... peccanti
potest dici: Ier. leva oculos tuos et vide
ubi non sis prostrata. Secundo homo debet levare
oculos ad dominum ut ab eo auxilium petat
Postquam enim anima peccat non restat nisi auxilium
a deo petere ut in peccato non confundatur. Unde
primo elevavi ... psalmista dicebat dicens. Adde do.
le. a. m. d. m. mee consilii non ... Tertio debet
homo levare oculos ad proximum ut ei subve-
niat ... quod dolores non sentit
pa... ... morbidum ... ita ... tamen
... de proximo ... mistica ...
Quarto id est corpus spirituale et robustius ...
tanto eius membra distinctius ...
debet ergo levare ... oculos suos ad
... proximi et ... modo ... salvator
quod dicitur levavit oculos suos ad ...
samaritanorum. Quinto debet homo levare oculos
ad regnum ut ad id perveniat ... quod
homo ... sui et peregrinus ...
... ad suum adventum et peregrini super
terram ... non habemus hic manentem civitatem. Debe-
mus levare oculos ... levate vocem
vestram in excelsis. Secundo ... quod per messes
dealbatas possunt intelligi omnes ... vi-
tas potest accipi ... ex quibus vitas
potest accipi per duo. Primo sunt scripture
... scripture in ... messes
... et ... sunt. Sed non dealbatae
adveniunt ... eas dealbant aperi-
endo ... debet. Apparuit eis

... ut ... scripture. Alio modo per messes
... ... colligere ... Item ...
... ... generales
... ... exponere ... si ...
... ... ad ... messes facte
albe ... exponere ... ...
... Item tamen dicit. ... qui metit mercedem
accipit ... ad ... per primum
... et ... vos ... ...
... ... ergo metendum
et ... qui metit et qui seminat ...
accipit id est ... quod ... dicit ...
... ... scilicet ... qui ... seminantes ...
... qui seminat ... non ... mes-
suerunt ... implen-
dum ... impletum et sic ...
... de seminatione ... Tertio
nobis occurrit videndum quod ... et apostoli
... labores ... qui ... semi-
naverunt et ... messuerunt ...
... receperunt et hoc est quod dicit ... qui
metit mercedem accipit id est ... et hoc ...
metit congregat ... in vitam eternam id est per
suam messionem perducit fideles ad vitam
eternam ... est quod ipse ... habeat
vitam eternam ... est ...
qui elucidant me vitam eternam habebunt
... occurrit nobis videndum ...
seminatores ... et spirituales ...
... quidem ... si contingat alium semina-
re et alium metere non sic letantur. Sed dolet
qui seminat quod alius laboravit ...
... qui metit. In seminatione autem spiri-
tuali si contingat alium seminare et alium metere
seminantes et metentes simul gaudent et hoc est
quod dicitur ... ut qui seminat simul gaudeat et qui
metit. Quinto nobis occurrit videndum per quem
... predicatio apostolorum ... messis ...
... est quod ... predicatio apostolorum
et seminatio et messis ... apostolorum et prophetarum

messis fuit. ut non dicitur congruenter. In singulis factis
illi seminant qui prelati tamen. Sicut non semen
est vocabulum tamen arbor, ita non sacra tamen est
verbum. In pluribus eodem modo prophete seminaverunt
dum multa de Christo tradiderunt. Ingressi fuerunt
autem apostoli dum sic tradita metere venerunt ex quarum
maiorum doctrine fructus est fructus sacre. Sacra est
predicatio apostolorum semen fuit verbi fidei et bonorum
operationis subditorum quia fructus doctorum perfectus
est subditorum. Sacra est bonorum operatio est semen
verbi vite eterne nam qui seminant in benedictionibus
de benedictionibus metent vitam eternam. Item tamen
dicitur. In hoc non est verbum verum. Exhortatur apostolos
ut predicarent quia admiti sunt ab aliis
quod dicit Christus apostolis. Alii laboraverunt semi-
nando et id admiti ab eis specialiter pro-
testis minime et labores eorum metendo.
In hoc non complebitur verum vulgare dictum quia
alius est qui seminat et alius est qui metit. Quia
prophete seminaverunt et vos metitis. Secundum
hoc Crisostomus. Si quis [illegible] labores suscipit metere
et alius fructum percipit vulgare dictum: alius
est qui seminat et alius est qui metit. Et dicitur hoc
vulgari proverbio locus salvatoris dicitur. In hoc
non in hoc solo verum est verbum, id est vulgare
proverbium, quia alius est qui seminat et alius est
qui metit. Quod dicit vobis [illegible] quia ego misi
vos metere quod vos non laborastis. Alii
scilicet prophete laboraverunt et vos in labores
eorum introistis. Item tamen dicitur. Ex civitate
autem illa. Postquam de seminatione Christi admirationem dicitur
Samaritanorum ponit effectum [illegible]
nit apostolis ad predicandum. Sequitur post devotio Sa-
maritanorum ad credendum. Ubi dicit quod primo et dicit quod
[illegible] quo Samaritani crediderunt verbis mulieris.
Secundo quo crediderunt verbis Christi ibi. Et multo
plures. Primum dicit quod primo post fidem Samaritanorum
secundo post signum fidei quia ad Christum accesserunt
ibi. Cum igitur venissent. Primum tamen igitur ad primum dicit.
Ex civitate autem illa multi Samaritanorum crediderunt

in eum. scilicet Christum propter verbum mulieris et cetera. Secundo dicit
[illegible] quo ipsi crediderunt in Christum propter verbum mulieris
testimonium perhibentis de Christo. Dixit mihi quia [illegible]
quod [illegible] Samaritani cogitabant in superscriptis
quod [illegible] ita [illegible] ita fuerit
Christum annuntiasset si Christus fuisset, cum magis
et excellens magister quam Christus eam redar-
guebat [illegible] non sic redarguerent
nullus [illegible] commendat si videat magis
mens meo [illegible] Christum redarguen-
te commendat quando vidit magis et excellen-
tiorem eo. Item tamen dicitur. Cum igitur venissent post
signum fidei Samaritanorum et post [illegible] post signum
fidei quia sic credentes venerunt ad Christum
ibi dicit. Cum igitur venissent ad illum Samaritani
secundo post signum fidei quia rogaverunt eum ibi
dicit. Rogaverunt eum ut ibi maneret. Tertio post
quod promeruit fides eorum quia promeruit
ut ibi maneret. Ubi dicit. Et mansit ibi
duos dies. Notandum est quod hic post [illegible]
[illegible] Christum non rogavit de Samaritanis ut
ibi maneret mansit duobus diebus sal-
vando quod Samaritani primo crediderunt cum
secundo rogavit tertio exaudiunt. Et Christus mansit
apud eos duobus diebus quia sic congruit Christus
manet apud [illegible] maior sit ex-
[illegible] mundi [illegible] eum veniat
[illegible] apud eos biduo quia eis [illegible]
amore dei et proximi. Tertia autem dies est
dies glorie cuius capaces non fuerunt
Samaritani. Item tamen dicitur. Et multo plures
[illegible] quo [illegible] crediderunt propter verbum mulieris
[illegible] quod multo magis crediderunt propter verbum
Christi. Et primo [illegible] complentur credentium
[illegible] in [illegible]. Et multo plures crediderunt propter ser-
monem eius scilicet Christi quam mulieris. In quo innuit
quod multo plures conversi sunt ad fidem per Christum quam
per prophetas. Unde [illegible] dicebat Ecce
[illegible] in [illegible] quod mandasti et [illegible]
[illegible] et [illegible] hic [illegible] temporibus

q(uod) dicebat m(u)l(ie)ri et io(hannes) d(icit) i(n) l(ite)ra. Et m(u)l(ie)ri dice-
bat q(uia) ia(m) no(n) p(ro)p(ter) tua(m) loq(ue)lam credim(us) dic(it)
si dicat credim(us) p(ro)p(ter) ip(su)m v(er)bo i(n)se n(on) q(uia) disp-
osuit. Tercio h(ic) i(n)de p(ro)p(ter) e(xe)mplo q(uo)d (con)stat aut(em)
ei. Ip(s)i n(ost)ri audiuim(us) et scim(us) q(uia) h(ic) est
v(er)e saluator mu(n)di. Sunt er(go) isti de illo. Et
m(u)lto pl(ur)es c(re)diderunt p(ro)p(ter) s(er)mo(nem) eius. (con)tra
ev(angeli)u(m) no(n) explicauit s(er)mo(nem) istu(m). Ad
h(oc) e(st) q(uo)d r(espo)n(ditur) pot(est) duob(us) modis. P(ri)mo mo(do)
ut dist(inguat)ur q(uo)d ev(angeli)u(m) q(uo)d m(u)lta mag(na) x(rist)i
te(st)ificat(ur) et q(uo)d o(mn)ia m(iracu)la eius n(on) enarrauit.
Sc(undu)m dici pot(est) s(ecundu)m (aliquos) q(uo)d sufficiebat ev(angeli)u(m)
explicare effectu(m) s(er)mo(n)is q(ui)a fuit (con)u(er)sio
ciuitatis. Un(de) (aliquis) q(ue)siuit x(rist)i p(ro) ea que
d(i)c(t)a s(unt) toti ciui(tati) ubi aut(em) auditores
no(n) p(er)suadent arguit ev(angeli)u(m) dic(ens) ea(m)
q(ue) d(i)c(t)a s(unt) a x(rist)o ne q(ui)d e(st) (con)dicionem
auditorum inpu(n)iret quis d(e)fectu(m) p(re)dican-
tis. Ac si dicat (aliquis) no(n) fuit m(ir)u(m) ex-
plicare v(er)ba x(rist)i q(uia) deuocio audiencium
sacis ma(nifesta)bat q(uo)d v(er)ba fuera(n)t magna.
Moraliter e(st) s(ecundu)m (pri)mo h(ic) (quod) v(er)e saluator mu(n)di
q(uo)d samarit(an)i p(ri)mo (con)fitent(ur) x(rist)um fuisse sal-
uatore(m) s(ecundu)m v(er)itate(m) cu(m) s(in)g(u)l(ari)t(er) de(monst)rantes dicen-
tes h(ic). Unde no(tan)d(um) e(st) q(uo)d h(ic) d(icitu)r de x(rist)o al(ite)r e(st)
design(ati)o m(ani)f(est)a. Jn baruch h(ic) est
d(eu)s n(oste)r et n(on) (con)stabit alius ad eu(m). Al(ite)r e(st)
designat(i)o tal(i)s de eo n(on) d(icitu)r p(er) q(uo)d d(e)o(rum) e(st) i(n)
t(e)x(t)u math(ei) h(ic) e(st) fi(liu)s amator. Al(ite)r e(st)
designat(i)o pu(er) x(rist)o n(on) d(e)o(rum) e(st). H(ic) e(st) fili(us)
meus dil(ec)t(u)s io(hannis) et x(rist)us fuit fili(us) dil(ec)t(us) q(uia)
sol(us) si(ne) p(e)cc(at)o. Sic samarit(an)i (con)fitent(ur) p(ri)mu(m) esse
saluatore(m) u(er)u(m) q(ui)n d(icu)nt q(uia) h(ic) e(st) v(er)e. Ubi
adu(er)te(n)d(um) e(st) q(uo)d i(ste) e(st) u(er)e saluator q(ui) v(er)am s(alut)em
tribuit h(ic) aut(em) fu(it) sol(us) x(rist)us. Un(de) (aliquis) de
ne(ce)ss(itate) p(ro)ph(et)e saluare et ang(e)li s(ed) n(on) e(st) v(er)e saluator
q(ui) v(er)am s(alutem) i(d) e(st) no(n) (tem)pora(n)ea(m) s(ed) et(er)na(m) tribuit.
Tercio samarit(an)i (con)fitent(ur) x(rist)um e(ss)e saluatore(m) v(er)i
u(niver)sale q(uod) d(icu)nt saluator mu(n)di ac si dicat
no(n) e(st) saluator i(u)d(e)o(rum) tantu(m) s(ed) (uniuersi)
mu(n)di. Ubi adu(er)te(n)d(um) e(st) q(uo)d x(rist)us (uniuer)sali(ter) sal-
uat. Saluat n(ost)r(o)s incipientes et p(ro)ficientes
a malo culp(e). Sic co(ntra) d(i)c(tu)m est ac(tus) ip(s)e
n(o)s saluu(m) fac(iet) p(ro)p(ter) [illegible] corp(us) suu(m). Sal-
uat (con)stantes et p(ro)ficientes a malo pug-
ne. P(sal)mo saluasti n(os) de affligentib(us) nos.
Tercio saluab(it) i(n) fine o(mn)es p(er)seuerantes ab
o(mn)i malo mis(er)ie. Un(de) ac p(er)seuerauit usq(ue)
i(n) fine(m) h(ic) saluus erit.

Post duos aut(em) dies. Post(quam) d(i)c(tu)m e(st) quo
x(rist)us ue(nit) in samariam et fuit (con)u(er)sio gentiliu(m)
h(ic) d(icitu)r quo ue(nit) in galilea(m) ut exemplo
p(ri)mo nupciarum salu(tem) (con)u(er)taret. Et d(icitu)r h(ic) p(ro)p(ter) m(iracu)l(u)m
d(icitu)r p(ro)p(ter) q(uo)d p(ri)mo u(idetur) quo x(rist)us exhibuit sua(m) p(re)se(nti)a(m)
in galil(e)a. 2(o) q(ua)m m(ira)c(u)l(u)m s(ecundu)m sua(m) p(ri)mu(m) i(bi). Et
e(st) q(uarum) v(er)a p(ro)p(ter) m(iracu)l(u)m d(icitu)r q(uo)d p(ri)mo notat(ur) locus
ad q(uem) x(rist)us accessit exhibendo sua(m) p(re)se(nti)a(m) in
g(ene)r(a)li 2(o) i(n) sp(eci)ali i(b)i ue(nit) te(r)cio. H(oc) in 3(o) q(uo)d p(ri)mo notat
locu(m) i(n) g(ene)rali i(n) 4(o) rel(inquitu)r vo h(ic) q(uo)d ip(s)e n(on) h(abe)t h(oc) u(ideli)c(et)
quo re(ce)ss(er)unt (id est) de loco 1(o) ad p(ro)pri(u)m l(ocum) s(ecundu)m g(e)n(er)ale
ue(ni)t. Dic(it) er(go) ad p(ri)mu(m) d(icitu)r ita d(i)c(tu)m e(st) q(uo)d x(rist)us
ma(n)sit ap(u)d samaritanos duob(us) dieb(us). Post
duos aut(em) dies exiit in(de) (id est) de samaria et abiit
in galileam s(cilicet) p(at)ria(m) sua(m). Moraliter e(st) q(uo)d q(uo)d s(ignifica)t
t(ra)nsitu(m) s(ecundu)m malis fidei ad p(ro)p(ri)os iudeos. Un(de) glo(ssa)
s(igni)ficat(ur) q(uo)d gentib(us) finale (con)u(er)s(i)o(n)e(m) in fine s(e)c(u)li ven-
ict(ur) ad iudeos qui s(un)t p(at)ria sua. Sequit(ur)
d(icitu)r ip(s)e n(on) testimo(niu)m p(er)hibuit. Secund(u)m vero d(i)c(tu)m
e(st) q(uo)d ue(ni)t in galil(e)am (id est) in g(e)n(er)ali possi-
de(n)s dic(itu)r q(uo)d no(n) ue(ni)t in capharnaum ciuitate(m)
sua(m). Ad h(oc) s(ecundu)m q(uo)d ue(ni)t in galileam et non
in capharnaum. Ip(s)e n(on) enim testimo(niu)m p(er)hibuit
q(uia) p(ro)ph(et)a in p(at)ria sua honore(m) no(n) h(abe)t. Ac
si dicat s(ed) (secundum) (aliquos) in galileam ue(ni)t et ibi in
chana et no(n) in capharnaum q(ui)a no(n) e(ra)t ibi p(ro)p(ter)
t(ri)bus honore dand(i) n(on) e(ra)t (con)dite. Et tu capharnaum
que usq(ue) ad celos exaltata es usq(ue) ad
infernu(m) descendes. Sed no(n) q(uia) capharnaum dice-
bat(ur) p(at)ria x(rist)i p(ro)p(ter) (con)u(er)sa(cionem) (con)mora(cionem) nazare-
th p(ro)p(ter) educa(cionem) bethleem aut p(ro)p(ter) origine(m)

e

Modus est quod hic d. ipse non licet alibi prout in
credulitatis ... dictum non erat quod deus
exiens de samaria venit in galileam. Item
quod ad dubitationem quaeritur quare de causa non est
in galilea manet. Respondeo quod iste hic ibi non
manebat quia ibidem nullum honorem veri
prebat. Item ipse contrarium est dicitur quia propheta
in sua patria et cetera. ubi sit secundum aug. statim dicit
est quod hic videtur fecit in samaria et in eam
credide runt samaritani tot dicens fecit in galilea
et in eum non credide runt. Ipse non licet contrarium
prohibuit quod dicit hic glosa non fuerunt tamen illuc
venit quia ipse contrarium prohibuit. Contra
illos dicit hic quod dictum est quod propheta non habet honorem
in patria sua. Videlicet non quod dicit et multa aliqua
prophete honorem habuerunt in patria sua. Dicendum
est quod hic causa dicitur ut in pluribus con
tingit aliquando quod illos contingit non est causa
perniciem. Ille autem contingit quod honorem
in patria sua. Item responsio non frigidis est
nil hoc ... fratre familiaris non
...cipit ... Ille autem quis dicit quod ...
... ... diu ... cum aliqua
... meo aliquid infirma qui ... non
... et ... diminuitur. veniens
enim ad eum ille autem maiora ...
... de ... cum quo non ... quod ... sunt
et is venientes hic adventum. Item ... autem
est in ... quia ... ... quis ...
efficit amico et maiori ... est
apud deum. Item cum dicit cum ego ...
in galileam. Quoniam galilei ... ad
Christum in ... cum ... dicit cum gaudio ve
nisset in galileam exceperunt eum galilei. prop
... ... multa ... devocione ut
credulitate. Item ... non cum ... videns
sed que fecerat ... in die festo
Item non venerunt ad diem festum et ipsi
videntur multa Christi. Item modus dicit quod madidum
est in lege quod ... ter in anno ascendentes

...lem ad diem festum hoc ... ascendit. Et
...videntes quod Christus ibi fecit. Item ... ad
quod fuit ... in miracula que videntes ...
gamus Christum aliquid miracula fecisse in ...
ad hoc ... quod deus in ... ... de
templo ementes et vendentes oves
et boves et hoc ... ...
moti galilei receperunt dominum in ...
manifestum enim ... non in ... ...
... ... ut ... videat et ... audi
ant. Item cum dicit venit ergo iterum. Item postquam
factum est mencio de loco in ... ...
fit mencio de loco in ... quia venit iterum
in chana galilee ubi fecit aquam vinum. Et ...
dicitur. Et erat quidam regulus cuius ... venit in chana galilee.
Item quidem venit ad imperandum ...
fecit de aqua vinum. Item hic autem venit non ...
... ... sanavit filium reguli. Signatur autem hic
duplex adventus Christi duplex ... ... in
mente in ... ... mente ... et hic
significatur in miraculo vini quod ... cor hominis
... dicit ... Item in ... ... sanat
post ... ... et sanavit eos et hoc
significatur in ... infirmi. Signatur et hic duplex
adventus Christi duplex ... adventum in mundum.
Item ... adventum venit ad ... Item in ...
ad pastores ait annuncio vobis gaudium
magnum et hoc significatur per vinum. Item in ...
veniet tollere infirmitatem et penalitatem ...
et ... nos ... ... et hoc significatur
in ... infirmi. Item cum dicit Erat autem quidam
regulus. Postquam dictum est quo Christus ...
buit sua presencia. Hic ostenditur quo ...
miraculum maius ... sua ... est ...
miraculum ... 2º ... miraculi
... ...
miraculum ... 2º miraculum ... Item ...
... ... et ... miraculum ...
ibi ... autem ... ... miraculum
examinatum ibi ... ...

p[rim]o in q[ua]ntitate petit[ionis] in duas q[uia] s[e]c[un]do p[ar]te
petendi ordo. p[rim]o petentis descriptio ibi
dixit q[ui]d[am] reg[ulus] ad eu[m]. s[e]c[un]do petitionis i[n]stantia
fuit dupl[ex]. p[rim]o q[uia] fil[ius] reguli i[n]firmabat[ur].
s[e]c[un]do q[uia] x[ristu]s descendit i[n] galil[eam] de q[uo] s[upr]a. hic cu[m]
audisset. ¶ P[ri]mo ad p[ri]mu[m] d[icitu]r i[n] l[itte]ra. erat
q[ui]dam regulus cui[us] fil[ius] i[n]firmabat[ur] i[n] capharn[aum].
¶ Nota q[uod] hic regulus est regulus d[ic]t[us] e[st]
q[uia] d[ic]t[us] est regulus s[e]c[un]d[u]m [illegible] vel qui a
fuit de gen[er]e regali vel q[uia] aliq[ua]m dig[ni]tate[m]
h[abe]bat vel q[uia] sic vocabat[ur]. V[n]de [illegible] regulus
aut d[icitu]r a [illegible] regulus regalis aut
dig[ni]tate aliq[ua] p[ri]ncipatu[m] h[abe]bat aut q[uia]
sic vocabat[ur]. ¶ S[e]c[un]do queritur an hic regulus
fuit ille centurio de q[uo] d[icitu]r matth[ei] viii° d[icendu]m
est q[uod] [illegible] non q[uia] s[e]c[un]do q[uod] ad mo[dum]
petendi [illegible] centurio x[ristu]m [illegible] nolebat
ire ad domu[m] sua[m] rogabat manens d[icen]s
d[omi]ne no[n] su[m] dign[us]. hic aut[em] regulus x[ristu]m ro
gat descend[er]e ad domu[m] sua[m] d[icen]s d[omi]ne
descende. ¶ S[e]c[un]do d[iffe]r[enti]a est q[uan]tu[m] ad illu[m] p[ro]
quo petit. centurio n[on] petebat p[ro] filio
i[d est] puero. V[n]de ip[s]e ait p[ue]r meus iacet
et q[ui]a regulus aut[em] petebat p[ro] filio. V[n]de d[icitu]r
est q[uod] [illegible] cui[us] fil[ius]. ¶ Tercia d[iffe]r[enti]a e[st]
q[uan]tu[m] ad i[n]firmitate[m] p[ro] quo petit[ur]. p[ue]r n[am]
centurionis iacebat paral[yticus] fil[ius] aut[em] reguli
febr[e] tenebat[ur]. V[n]de d[icitu]r heri hora septi[ma]
reliq[ui]t eu[m] febris. ¶ S[e]c[un]d[u]m cu[m] d[icitu]r hic cu[m] au
disset. p[ri]mo ca[usa] petendi i[n]sta[n]tia q[uod] fuit
descensus x[rist]i et s[e]c[un]do p[ro]p[ri]a [illegible]. V[n]de d[icitu]r
hic regulus cu[m] audisset q[uod] ih[esu]s veniret
a iudea i[n] galil[eam] abiit ad eu[m]. ¶ S[e]c[un]do po[n]it[ur]
ip[s]a petitio qu[ando] d[icitu]r rogabat ut descenderet
et sanaret filiu[m] ei[us] incipiebat en[im] mori.
¶ Ad exp[ositionem] [illegible] hic [illegible] p[rim]o h[oc] d[icitu]r ad
[illegible] natura descensibil[is]. 2° d[icitu]r ad [illegible] x[rist]i
admirabile benig[nitate]. 3° d[icitu]r ad [illegible] x[rist]i
imitabile [illegible] p[ri]mo d[icitu]r h[oc] ad
[illegible] natura nob[is] [illegible] ut eu[m] custodiat. Na[m]

quib[us] h[oc] q[uon]da[m] regul[us] e[st] Na[m] i[n] quol[ibet] h[omin]e
q[ui]da[m] p[ar]vu[m] reg[num] [illegible] cui[us] rex [illegible] est
cui[us] lex [illegible] est cui[us] [illegible] p[ote]n[ti]e [illegible]
[illegible] q[ui] r[ati]o[n]i obedi[r]e d[ebe]nt. V[n]de tullius
de off[iciis] p[rim]o d[icitu]r dupl[ex] e[st] i[n] [illegible] atq[ue]
n[atu]ra [illegible] est i[n] appetitu[m] posita altera
i[n] r[ati]o[n]e effica[ci]a e[st] aut[em] ut appetit[us] r[ati]o[n]i
obediant eaq[ue] n[ec] p[ro]curr[a]nt n[ec] deserant
[illegible] atq[ue] [illegible] p[er]turbatio[n]e om[n]i
careant. ¶ S[e]c[un]do d[ebe]t h[oc] adh[uc] n[atu]ra desi[dera]
bil[is] ne sup[er]biat q[uia] [illegible] reg[ulus] at fil[ius] reguli
[illegible] q[uia] h[oc] [illegible] filius suus est [illegible]
dies [illegible] ¶ Ubi no[tandum] q[uod] [illegible]
[illegible] alii appellant [illegible]
[illegible] n[on] [illegible] plus [illegible] est filio fugi[tiv]us
alii appellant flori orienti ut ibi [illegible]
flos [illegible] [illegible] n[on] flore [illegible]
s[ed] [illegible] alii appella[n]t vapori
ascendenti [illegible] vapor
est admodicu[m] p[ar]ens [illegible] n[on] vapore
[illegible] est [illegible] alii
[illegible] n[on] [illegible] s[ed] [illegible]
[illegible] est ¶ [illegible] d[icitu]r h[oc]
ad [illegible] x[rist]i benig[nitate] ne diffidat [illegible]
n[on] fuit benig[n]it[at]is x[rist]i q[uod] descend[er]et ut
[illegible] de [illegible] [illegible] est h[oc] notu[m]
est [illegible] q[ua]n[do] d[icitu]r [illegible] q[uod] descendit
a iudea in galil[eam] ¶ Iudea n[am] d[icitu]r [illegible]
[illegible] est [illegible] laudis que i[n] celo est
[illegible] qui [illegible] in [illegible] n[on] s[ed]
s[ed] [illegible] ¶ Iude[a] descendit [illegible]
de [illegible] ¶ [illegible] desce
dit. descendit aut[em] in galil[eam] ¶ Galil[ea] n[am]
d[icitu]r [illegible] n[on] [illegible] est i[n] [illegible]
[illegible] nobis [illegible] [illegible] re
[illegible] ¶ [illegible] d[icitu]r h[oc] adh[uc] [illegible]
[illegible] n[on] ad [illegible] reguli [illegible]
[illegible] tentatio[n]e [illegible]
fuit. [illegible] nobis [illegible] ut sup[er]ba despi
ciam[us] [illegible] V[n]de [illegible]

Nota lle

ᶠ n[atu]ra nob[is] [illegible]

bo. Infirmus regi qui ad xpm fuit pauper
et non ad fidem regi sibia nimia verecundie
quia non nimis in honoribus qui ad magnificandi fa
sunt sed divitias et honores derelinquam et re
m cum dicit et corpus quod ille adeum propter
peccata. pro petitionis repulsam et secundo quare
peteris repulsam. Primo causam petitionis replicat
ibi Descendebat ad eum ut regulus. Repulsam
quod regulum xpc dicens Nisi signa et prodigia
videritis non creditis. Causam dat quare hic
regulus repulsam fuit. dictum est quod de fide
tamen videbatur non supponere in xpo defectum potentie
quia rogat eum descendere dicens si non cito est
quia ipse defectum potentie dicens prius quam moriatur
dicens si non posset eum suscitare si moriebatur. Ipse
defectum sciebat quia credebat xpm ignorare et
similiter ponere. Repulsam est quia regulus quia
signa et prodigia petit causa vero est quia
dicitur modo fideles et infideles quia infideles
per signa tamen fideles autem per auctoritates scripture.
In hoc quod regulus redarguitur quia cum esset infirmi-
tatis mentis incredulitate et instantia de lege non
prophetie auctoritatem sed per miracula credere nolebat
quemadmodum dicitur signa et prodigia dicit
quod magnum est ut omnia diceret tamen prodigia
autem magis procedit aliquid effectum futurum
prodigium appellatum est quasi porro dictum
eo quod porro dicitur et paulo signum ostendit aliquid
effectum futurum. Tunc descende prius quam mori-
atur filius meus. Sicut si vellet vocare
dicens tamen posset dicere quia regulus quod ostendit
primum dicens tamen secundo implorat clementiam
dicens descende tertio allegat indigentiam dicens
prius quam moriatur filius meus. Tunc descende
addendum est quod xpc descendit sicut pa-
vinus ad vere sanctitatem et humilitatem Ipse
n. dicit Ego sum panis vivus qui de celo des-
cendi. Secundo descendit sicut ignis in viri
fieri ad inflammandum cupidis. hoc figuratum
est in exodo ubi dicitur quod totus mons synay

fumabat eo quod dominus descendisset super eum in
igne. Tertio descendit dominus sicut velud aqua pluvia
ad elevandum depressum Nam qui descendit ipse ascen-
dit .i. facit nos depressos ascendere. Tertio indigentiam
quam allegat regulus Nota dicitur quia allegat
infirmitatem filii sui Infirmabatur autem in capharnaum et
capharnaum Capharnaum interpretatur villa pinguedinis
omnis vel villa consolationis fuit .n. civitas
magis honoris usque ad lucem primo Et tu
capharnaum usque ad celum exaltata es. Tibi
designantur vero iudices peccatorum. Infirmus est
concupiscentia carnalis quod dicit dominus consolationis
vel pinguedinis Secundo ut concupiscentia mundi quod
sicut dicit nulla pulchritudo tamen .n. plurimis
mundi que fallax est ipso teste fallax gratia
et vana est pulchritudo et hoc est quod dicit
cit semen et flos eius decidit et decor vultus
eius deperiit ita dives in itineribus suis
marcescet. Tertio non sibia vite consolationis quia
capharnaum est civitas magni honoris.
Secundo tum dicitur et ei ille miraculum concedit
et quod quid concedit miraculum. Primo post obediam
regi ibi Credidit homo sermoni. Petat ergo re-
gulus salvata filii xpo et concedit et sibi
viva quod descenderet dicens Vade vivit filius
tuus Ingo bo nobile loquens super xp. nos
hortatur ad spiritualem curam tum dicens Vade
Secundo promittit fructuosum effectum cum dicat
filius tuus vivit. Tamen cooperare Vade .i.
perfectum et continuum te ac bonum ostendens
et tunc filius tuus vivet. Sicut ait ambu-
late dum tamen mortificabitur et me vivere Tamen
sum nomen est de vita quod creavit quia de
qua in genesi Inspiravit dominus in faciem eius
spiraculum vite. Tamen quod primo debeo addi
de huius vite fidelitatem simplicitatem instabi-
litatem. Dicit n. quis quid est tamen vita Seneca
ad lucillum dicens quid est vita
in somptulla in mari. Secundo addendum est
huius vite simplicitas est n. morti admixta

de q[uo] sc[cun]d[u]m modu[m] d[icitu]r. d[omi]ne descende p[ri]us q[uam] moriat[ur] filius meus. d[e]
scendit enim mori cum d[e]scendit sub corde
¶ Ratio a[d]d[uci]t: q[uia] ei[us] vita p[ro]stabil[is]. de
quo s[e]c[un]d[u]m vitam d[e]l[e]ctac[i]o[n]is amavit et tenere
no[n] p[otes]t. amor eni[m] instantis occidit et impedi
vi non valens deambulare in ianuis. In
venimus in paradiso. et de vita n[on] f[ru]i
et vita. q[ue] p[ri]mo quod metuit. obliui
one ... et medio ... ¶ Sed mirum
... iam ¶ ... vivit ad mane ...
¶ Tertio metuit ... ad ...
... et pie ... in ... solo
... adventu[m] d[omi]ni
¶ Quarto metuit ... ¶ ... am[or]
mors est. ... et ... te
in cum d[icitu]r. ¶ credidit ... vo[lu]i
postq[uam] ... est ... descendit ...
... et ... ¶ credidit ... q[uod]
dixit ei ih[esu]s ... et ibat ad p[ro]pria
... ¶ Iam cum d[icitu]r. iam eo desce
dente ... et ... in ... mia
... et ... iam ... eo descende[n]te
... salvato[r]
¶ ... et ... ei ...
q[uia] filius eius viveret ¶ Nota ...
q[uia] ... no[n] ... ut ...
... p[ro]picia ...
... ¶ Item cum
d[icitu]r. Interrogabat ergo ... expecta[n]t.
¶ Tradunt enim ... ¶ Nota ... q[uod] ... regulus
... h[ora] ... ad h[oram] ...
... dixit ... filius tuus vivit ut ...
tali ... vel ...
vel ... d[icitu]r. ... mat[er]
... q[uia] ... regulus no[n] ... credebat
¶ ... n[on] ... credidisset ... h[ora]m
ad h[ora]m ¶ In hac ... sit ...
q[uia] ... ¶ ... d[icitu]r. ¶ In
... h[ora] ... melius
... ¶ ... d[icitu]r. Et

dix[er]unt ei q[uia] heri h[ora] vii reliquit eum febris
¶ ... h[ora] ... ¶ ...
d[icitu]r. ¶ ... q[uia] ... h[ora] ... vii ...
qua dixit ei ih[esu]s filius tuus vivit. ...
... ¶ ... ad de[um]
... est sanitas filii ...
... q[uia] ... et ... ¶ Item cum d[icitu]r.
¶ Credidit ipse ... q[uia] ...
ipse et domus eius tota ¶ Nota ... q[uod] ...
... in aliis ... est ...
... atq[ue] ... fideles ...
... fili ... p[ro]p[ter]
¶ ... ac ... d[omi]n[u]m ...
filius tuus vivit ... obtinuit
q[uia] credidit ipse et dom[us] eius tota ¶ Item cum d[icitu]r.
... filius ... cum venisset
a ¶ Iudea in galileam ... duo sig[na]
fecit ih[esu]s ... q[ui] ... et ...
s[ecundu]m q[ui]a sanavit filium reguli ¶ Nota ...
... q[uia] ... h[ora] ... septem ...
vel septem ... vel septem dies ¶ ...
¶ vii ... q[ue] est ... m[od]o ...
vii ...
ei ... doloris. ... est eis ...
tas ... n[on] ... la
...
... ¶ Vel ... h[ora] ...
... vii ... timor ... timor
n[on] ... et ...
... ut ... vii ... h[ora] vii dies q[ue] est
dies quietis ... n[on] ...
a ... et deo ...
... est ... sanitas

P ¶ ost h[ec] erat dies festus ¶ Iu
deor[um] ... c[apitulum] v
... in lege ...
... et ...
q[uia] ... et ...
¶ ... ¶ ...
¶ ... et pastor et ...

c[apitulum] v[tu]

effectu scilicet de consummatione capitulo 13 post haec abiit
De 3o effectu scilicet de doctrina capitulo 7 post
haec ambulabat. De 4o effectu scilicet de liberatione
synagoge capitulo 8 Ihesus autem. De 5o effectu scilicet de illu-
minatione capitulo 9 et praeteriens Ihesus. De 6 effectu
quod scilicet pastor est capitulo 10 Amen amen
dico vobis. De 7 effectu scilicet quod est nostra resurrectio
capitulo 11 Erat autem quidam languidus lazarus
[...] De 8o effectu omnino non secundum auctorem
[...] in diacono mistica infirmorum [...]
[...] post [...] tertio [...] caritas mi-
raculosa. 2o per culpa maxima maliciosa
Erat autem scribens in die illa 3o [...] mi-
raculosa [...] Ihesus [...] autem [...] post [...] 3o [...]
[...] miraculum [...] occurrit locorum 2o occurrit
infirmitatis. Erat autem [...] 3o occurrit [...]
[...] miraculi ibi cum vidisset Ihesus [...]
[...] miraculi [...] occurrit [...] quis
2o loci [...] ibi Erat autem [...] 3o [...]
[...] Erat autem [...] 2o [...]
[...] ibi [...] cum vidisset Ihesus [...]
[...] ibi dixit ei Ihesus surge [...]
[...] quia in die festo [...]
dicitur [...] post haec [...] miraculum [...] in ga-
lilea erat dies festus iudeorum [...] Ihesus
[...] Nota [...] quod mandatum erat in
lege quod omnis masculus [...] tribus
vicibus in anno presentare in templo scilicet
in festo pasche pentecostes et scenophegie [...]
[...] quia haec festa fuit festum [...]
[...] quod noluit ascendere ad diem
festum cum non [...] Quia dicitur quod duabus
de causis ascendere voluit primo [...] ad legem
approbandam 2o ut [...] doctrinam [...]
[...] ascendere voluit [...] legem
approbandam [...] ascendebat in diebus
festis ut cum eis diebus festis [...] non
[...] legem [...] ascendere voluit
ad suam doctrinam [...] in die
festo plures [...] quam in aliis diebus

[...] in anima [...] tua in [...]
magis [...] in [...] magis laudabo
[...] Erat autem [...] occurrit
[...] loci et primo describitur locus a no-
mine [...] portarum [...]
[...] Erat autem [...] loci
[...] in [...] Erat autem [...]
[...] piscina quae hebraice cognominabatur
[...] probatica
[...] probatica
[...] piscina [...] eo quod [...]
[...] maximam [...] omnium quae
ut plurimum sacrificia offerebant ibi ablue-
bant [...] piscina ut [...] in [...]
aqua collecta pisces non [...] piscina
[...] dici solet [...] Bethsaida
hebraice bethsayda [...]
[...] aqua [...] collectionibus
[...] portarum
[...] loci [...] locorum
[...] portarum [...] cum
[...] fuit ut [...]
[...] ad lavandum [...]
[...] loci [...]
[...] multitudo [...] magna languentium
[...] claudorum aridorum expectantium aque
motum [...] quod
[...] motum aque [...] motum est [...]
[...] quia motus debebat in
[...] languidus [...] tamen [...] ad
[...] quia [...]
[...] descendit [...]
[...] ibi non erat [...] angelica
[...] non est [...] aqua [...]
sua non habebat [...] sanandi [...]
[...] effectu [...]
[...] descendebat in
piscinam [...] aqua [...] sanativa
non habebat [...]
[...] descenderet non

videbatur. Sed motus aque et ideo dicitur illa et
movebatur aqua. Tertio statu vero aque sani-
tatis sanitatem generis effectum et ideo non sana-
bat omnes sed unum qui prior descendisset.
Unde dicitur in illa et qui prior descendebat in pisci-
nam post motionem aque sanus fiebat a quacumque
detinebatur infirmitate. Tertium cum dicitur Erat
autem homo quidam. Postquam dictum est de loci
congruitate hic dicitur de infirmantis neces-
sitate ac fuit quod triginta octo annos erat
homo in infirmitate sua. Videns autem hunc ihesus.
Secundo debemus adhuc querere quoniam si aqua signi-
ficabat et figurabat baptismum. Tunc erat figura-
tum ipso baptismo. Secundo quid in effectu quod sicut
aqua sanat et baptismus sanat. Tertio que
in lege que erat illa non aqua sanabat
corporaliter hec vocata. Tertio debemus adhuc sci-
re quando liceat in aqua esse figura baptismi cum
multa differant sicut ablutionis et secundo quid differt
in effectu quod aqua figuralis sanabat
corpora aqua autem baptismi salvat animas. Tertio
in tempore sanandi quia illa aqua lege sanativa
virtutem habebat determinato tempore sed aqua baptismi
omni tempore habet ablutionis virtutem. Quarto differt
in modo sanandi quia ibi angelus hic spiritus
sanctus. Unde super illud angelus descendebat. Virtute sa-
nativa imprimebat aqua ut distat inter illam
quam in illo in quo angelus operatur. Dominus omnes ergo
diversos curat sanando. Per quintum differt
sed alias quantum in multitudine sanandorum quia
in aqua que fuit figura unus tantum sanabatur
aqua autem baptismi sanat omnes. Sexto differt
sed alias quia infirmitas impedita fie-
bat et tamen non alia sic fit de illa aqua
baptismi. Tertio debemus adhuc legem imperfectam
que significatur in quinque porticibus sicut in piscina
quinque porticus tegebatur ita quinque libris
quinque libros moysi continebatur et sicut illi
porticus continebat infirmos non tamen sa-
nabant. Ita lex moysi infirmitate quod

continebat sed quia stagnante non conferebat. Tertio
debemus adhuc continere christi virtualem perfectionem
quia quod lex continebat christus sanat. Unde
in languidi sanando spiritualem fortificationem
languidus enim nos qui pravis operibus servicium pro tempore
vel corpore passionibus enim sicut quedam cogitationes
at quibus pravis querebat liberari dicitur
aspicere in deum quia in se sicut hic christus sanat
confusiones spiritualis illuminationem et dicitur sanare ce-
cos. Item in circumspectione corporis. Item creatus
sicut ad lungitudinem que quia homines subita
pravis non possunt continere bona. Unde locus
de confidentie dicitur quia in se dicitur continere bonum
tamen compleret passiones sicut dicitur. Claudus
sicut debet continere bonum timore vero tempore tollere
gaudia pellere pellere timorem spem quia
fugato neque dolor adsit hic vero vigeat
nubila nubila mens est dubitat ob
nubilatione quia sunt passiones. Dicitur per
super corporis dicitur ut ignis sive iuvenis et operis et
videtur ut solem id est claritatem veri. Tertio christus sit
languendo spiritualem ratificationem quia ratificat
pedes id est affectus claudorum homines enim languidus
in pravis claudicant in affectibus. Unde dicuntur
homines claudi qui timore male humiliate
ut amore male inflammate inclinant
nant ut sunt acceptores personarum. Quarto
christus sanat languidorum spiritualem impinguationem
et hoc quia sanat affectus aridorum arido-
rum id est enim in quibus exsiccata est omnis
pinguedo devotionis quam petebat dicitur.
Sicut adipe et pinguedine repleatur anima. In
hiis enim qui sicut arescunt pravis ita quod sunt
languidi spiritualis aucta pinguedo devotionis
tamen tantum dicitur hic cum vidisset illum post hoc
virtus pietatis exhortatur quod octo pietas
respexit infirmum. Et primo quid christus
respexit bene. Secundo interrogavit eum ibi
dicit ei vis sanus fieri. Tertio ei languidus
Tertio ibi ad finem dicit hic cum vidisset

Ihesus occlos mentis quam insufficienter petebat
ut dicitur Respice in me et miserere mei. Et
contingit quia iam multum tempus fuit infirmitatis
Quantum ad 2m interrogat dominus. Vis sanus
fieri. Interrogat autem non quasi ignorans sed
ut ostendat patientiam infirmi qui ~~ppp~~ [illegible]
Animos habuit infirmitatis per longum tempus domi
num eius abegit [illegible] exspectans donec
debat et non desperabat vel forte me
rogabat ut exercitet desiderium infirmi ad
petendum. Qui enim tam desiderio peccata fragi
tenet. Unde psalmista hortatur nos ad petendum
dum dicitur Petite et accipietis et cetera
ad eandem potentiam [illegible] infirmi. Unde dicitur Sanum ei
[illegible] Domine hominem non habeo et cetera. In qua
responsione iste infirmus insinuat suam debi-
litatem suam paupertatem. Suam paupertatem quia tam pauper
esset hominem habere non poterat et ideo dicit Domine
hominem non habeo. Suam debilitatem quia tam vel
let se mittere in piscinam sed ab alio preue
niebatur. Unde dicit Dum venio enim ego alius
ante me descendit. Tertium tamen dicitur Dicit
ei Ihesus. Postquam dictum est de petitione cura
tis. Hic dicitur de gratia eiusdem ex qua
potestate fit in illa. Et primo quidem
Christus ex sua potestate imperat 2o infirmus
obedit ibi Et statim sanus factus est. Christus
autem in imperando primo imperat nostri dicens
Surge. Homo enim [illegible] Surge non operis
impium fuit sed operatus sanitatem. Christus ei dicens
Surge operatus est sanitatem infirmi quia nostra
imperio Christi obedivit. 2o Imperat tollere
infirmi dicens Tolle grabatum tuum et am
bula. Sed ante sanitatem Christus imperat tollere
grabatum ut infirmitas magis clare fieret in
nobis et tamen ostenderetur quam sanata fuissent
membra infirmi [illegible] sic non potuisset.
Tertium tamen dicitur Et statim sanus factus est. Primo
obediens et primo quod obedivit nostri quia statim
ad imperium Christi sanus factus est infirmus

Primo obediens voluntas infirmi unde dicitur Quia sus
tulit grabatum suum et ambulabat. Moraliter
super primo habitu Surge quod Christus hortatur peccatores
ad quemdam recessum dicens Surge Surge
in desiderio peccatorum et ponens ad Ephesios. Surge
qui dormis et exurge a mortuis. Surge
et cetera de hoc ut Christus aperiat hostium cantico
canticorum Surge propera ut aperire dilecto meo
Surge et cetera et ut dilectum per peccatum amissum
per desiderium quaerat. Surgam et circuibo civitatem
per vicos et plateas quaeram quem diligit anima mea Canticorum
3o Hortatur nos Christus ad similem [illegible]
quem dicitur Tolle grabatum tuum et ambula dicens
nobis Tolle grabatum tuum [illegible] ad co
[illegible] Tertium tamen dicit Tollit grabatum suum
quia homo impenitentiae portat ambulan
te desiderio per [illegible] et primo quidem per viam mandatorum
ad [illegible] et haec est via caritatis. Secundo per viam
mysteriorum [illegible] et haec est via [illegible]
3o per viam [illegible] et haec via
humilitatis. Unde dicitur [illegible] ambula viam
cum [illegible] ut perveniat usque ad montem
Dei Oreb. Unde dicitur [illegible] profecit de 2o
in 2um donec videatur Deus deorum in Syon.
Notandum est quod ante sanitatem huius infirmi primo eo
[illegible] [illegible] [illegible] quia [illegible]
tum sanabatur. Unde Augustinus [illegible] sanabatur
[illegible] [illegible] quia quis
[illegible] simul non poterat [illegible]
illis qui odiunt [illegible] et pacem sibi [illegible]
in [illegible] qui dicebat Ego
quidem sum Petri. Ego autem Pauli et cetera
[illegible] 2o Christus [illegible] Dicens
Tolle grabatum [illegible] Augustinus [illegible]
[illegible] alius alium [illegible] quomodo
quo sanatum est [illegible] infirmi [illegible]
nos est quod grabatum portat infirmum. Homo
autem infirmus [illegible] portat grabatum
quod salvatur. Augustinus Tolle grabatum tuum
tunc esses languidus portabat te proximus

tur sang fcis et porta xpi⁹ / tum nunc
oia bra patre z sit adimpletas le
ge xpi. ¶ Tercio in libris i.ᵃˢ declarat
modi comutacionis spiritualis q̃ d. am.la
aug ps. jo. fe agis quo ie agis nisi ad
dnm dm tuu porta ergo eum tu quo
am.las ut ad eu pueniis cu quo ma
ne desperas dat si dicat aug bra puetas
ad id q. desideras est mutua spiracio
pxo. ¶ Item cu d. ialt aut sabbm. pp
q̃ dom est declaratur mia. lopa. ¶ ipt d. d.
iudeis p calupniar z d. hec in d. pcs
qr p.ᵒ po. occo calupni. dn d. eat
ad sabbm moici. calupniabantur
.n. iudei ppt sabbm mq. po. p clabat
¶ po. po. ipa calupnia d. d. dicebant g.
iudei ¶ Videz els qr sabbo po. curare
voluit dnm est q. h. fe. ¶ po ad ondu
querenda me opus creacionis z recreacionis
ad h. n. ue. xpc ut opus creacionis s. hoc
defectu repararet ¶ debuit et idem i
tpe opus reparacionis n aucto opus
creatu est in aucte relich opus aut
creatum est vij die z io vij die xpc
curare voluit ¶ ¶ h. po. fecit ad ondu
legalium imperfacz legalia. n. in aduc
tu xpi cessare debuerunt h. et onde
debuit xpc sabbo z fecit io qi omia
opa sua fecit in sabbo ¶ ¶ h. fec. xpc ppt co
munez vtile. qr simplices z paupes
hoies quiescebant in sabbo ¶ Tercio q xpc
p opa sua sanare debuit mente. Item
cu d. dicebant g. iudei ¶ po. calupni
iudeorum p. quid calupniat insinuu
curatu. ¶ po. nitaut calupniari ppm cu
rantie l' intro uenit ergo eu s. in d. qr
p.ᵒ po. iudeis calup. ¶ po. curaci ¶ no
l ¶ cis po go po. calup. iudeis ca
lupniabantur. n. hunc sanatu dat si violassit
sabbm ¶ dicebat n illi qui sang fcis

fuerat ¶ sabbm est no li. t. tolle grabat
tuu ¶ No. t. q. hy iudei no calupniabant
dno q. sanu fecerat in sabbo cu io e
sm aug qr iudei sept. x. declaracoe
in die sabbti calupniaz insiliat qfuiatu
erant ab eo p h. q. ipi cca munera
in die sbi eligebat z saluabunt ¶ ca
lupniant de operacione eti qi dicent
¶ pi sanitas si defendu quid nouum edo
lon portare ul portaui par. ¶ No. d. t. ea
sabbm d. tribz modis est n. sabbm d.
castrand. in quo aut. quies carnalis sue
secte inlis ¶ Item n. quidaz qui p calupnia
experiencia. qstut in auine z pueniret
sua qstac auctame mmonte ¶ Tercio
est sabbm creatorz po. vide. ¶ ¶ ea hostes
z dersut sabba eius quos in. videt
dones iuare abomis opibz deridet
¶ Tercio est sabbm q. includit zete mentis
cu afflictione corris hoc est n. sabbm
ic. qui qnta mg carne sua cafigit
cu vicijs z qcupiscencijs tanto magis
mentis quiete qscruatur ¶ hoc sabbo
qt acapi q. dem est leuite. ¶ Quartum sabbm
refecionis est et affligetis aiae
bris religiosis ppa ¶ ¶ est sabbm q in
claud. quiete mentis z corris z h. e.
sabbm in eterna refeccione q ¶ vltima
requies bonorz ¶ et hat q. acapi q dem
ex s. vlo. ¶ sabbm ex sabbo tunc hec
te designabat sabbm fi. iudeos vn aug
ps ¶ ex pla. q. dici sabbm obseruand
pceptu fuisse iudei in lemb futurz q
spuale vicem figuraz qr deus qo. sue
perfectas quietis pollicebat fidelz bona
opa facientibz ¶ Item cu d. ¶ cis po
ve. insinuaq vn. se excusat d.
¶ Qui me sanum fec. ille michi dixit
q. d. tot dictas prohibitum est ne hong
porte in sabbo z h. auctis dra s in cap.

Sabb 7

aut(em) impositu(m) e(st) ei ut tolla(t) grabatu(m) su(u)m q(ue)
vestit(ur) in s(er)mo(n)e in quo s(e) o(m)n(ibus) h(omi)n(ibu)s v(er)b(is) dic(itu)r
ei dixit. ¶ Tolle grabatu(m) tuu(m). ¶ Item cu(m) dix(isset)
i(n)medio(cri)t(er) eu(m) e(r)go q(ui) sanatu(m) h(o)i(e)s talis p(re)di(ca)t no(n)
possint in(ven)ire xp(istu)m talis p(re)di(ca)vi. ¶ Et p(ri)mo quid
ag(itu)r de xp(ist)i inq(ui)sic(i)one (secund)o de xp(ist)i inve(n)c(i)o(n)e
(ve)l posit(ion)e inve(n)it eu(m) ih(esu)s (terti)o de p(re)spectu(m)e (et)
p(re)sc(ri)ptio p(ro)sequat(ur). ¶ Et inq(ui)sic(i)o xp(ist)i sic p(ro)ced(i)t
q(ui)a p(ri)mo p(er) iudeo(rum) medio (secund)o p(er) sanati igno(ran)c(i)a
(ve)l ips(e) aut(em) (terti)o ig(no)ra(n)c(i)a ... ¶ Qu(er)itu(r)
(er)go ad medio(cri)t(er) iudeor(um) d(icitu)r ibi. ¶ I(n)medio(cri)t(er) (er)go
eu(m) quis est ille q(ui) dix(it) t(ibi) tolle (et) (cetera) exposi(tio)
ac medio(cri)t(er) app(ar)et q(ui)a ip(s)i maliciose medeba(n)t(ur)
¶ Non dix(erunt) q(ui)s e(st) iste qui sana(vi)t te. ¶ Sed
quis est ille q(ui) dix(it) tibi tolle grabat(um) tuu(m) q(ui)a
h(oc) videbat(ur) esse (contra) lege(m) medeba(n)t(ur) n(on) p(ro)pter
vindicta(m) in xp(istu)m. ¶ Item cu(m) d(icitu)r ips(e) aut(em) p(ro)pter
ig(no)ra(n)ci(am) sanati ips(e) n(on) q(ui) sanus fact(u)s fuerat
nesciebat q(ui)s esset. ¶ Item p(ro)pter cu(m) ib(id)e(m) q(ui)a ih(esu)s
declinavit a turba. ¶ No(ta) q(uod) declina(ti)o xp(ist)i
a t(ur)ba s(e)c(un)d(u)m b(ea)tu(m) (gregorium) mo(ra)l(iter) desig(na)t exp(re)ss(i)o(n)e(m)
acc(i)o(n)u(m) ¶ Declinans n(on) a t(ur)ba d(ed)it nob(is) exemplu(m)
occultandi op(er)a n(ost)ra bona ut si q(ua)m(vis) (con)ti(nuo)
eis favore(m) ho(m)i(nu)m. d(ed)it nob(is) ex(emplu)m ut fugi
am(us) oc(u)los in medi(or)u(m). ¶ Ideo n(on) declina(vi)t a t(ur)ba
s(ed) (et) ideo ut no(n) plus fuerit favore(m) medi(or)u(m)
accendi. ¶ Solus n(on) visus tui inv(id)e(n)t(is)
no(n) grue(n)ter i(n) videntib(us) s(e)mel ta(n)tu(m) i(n)mi(tt)it
¶ Ho(c) desig(na)t xp(ist)i e(m)inente(m) (con)dic(i)o(n)e(m). ¶ Declinavit
n(on) a t(ur)ba ut d(ic)at nob(is) m(ys)t(ic)e q(ui)a ip(s)e p(re)ve(n)it
o(m)ne(m) t(ur)ba(m). ¶ Un(de) aug(ustinus) s(upe)r Jo(hannem) loq(ui)t(ur) de xp(ist)o
d(icen)s q(uo)d no(n) v(e)n(it) de t(ur)ba s(ed) p(re)ve(n)it o(mn)ia t(er)ra(m)
¶ (Terti)o q(ui)a declinavit a t(ur)ba insinuavit nob(is)
mod(um) inve(n)iendi eu(m) ex quo n(on) i(n) t(ur)ba
no(n) inve(n)it(ur) in t(ur)ba. ¶ Un(de) aug(ustinus) s(upe)r Jo(hannem). o(mn)i(u)m (con)tra(rium)
diffic(i)le est i(n) t(ur)ba vide(re) xp(istu)m. ¶ Turba n(on) s(er)u(it)
p(ro)vi(den)tia h(ec) visio a(u)t ista secretu(m) desid(er)at. ¶ Item
cu(m) d(icitu)r p(ro)p(ter) posite(a) inve(n)it eu(m) ih(esu)s ag(itu)r de xp(ist)i
inve(n)c(i)o(n)e et p(ri)mo xp(istu)s inve(n)it (secund)o inve(n)tu(m)
doc(et) ibi. ¶ Et dix(it) illi (terti)o inve(n)t(u)s manifestat(ur).

ibi abiit i(ll)e h(om)o. ¶ Inve(n)tu(m) ad (pri)mu(m) adv(er)t(en)d(um)
est i(ll)e mo(dus) eo(rum) n(on) inve(n)iendi xp(istu)m (ve)l e(st) q(uo)d
ip(s)e p(ri)us inve(n)iat nos p(re)ve(n)it n(on) nos (et) benedict(i)o(n)ib(us)
dulcedi(ni)s (et) io no(n) d(icitu)r in l(itte)ra q(uo)d sanat(us) in-
ve(n)it ih(esu)m. s(ed) ih(esu)s inve(n)it sanatu(m). ¶ Ho(c) adv(er)t(en)d(u)m e(st)
inve(n)c(i)o(n)is loc(us) inve(n)it eu(m) in te(m)plo. collecti
n(on) xp(istu)m vide(re) nec(essa)riu(m) est fuge(re) t(ur)ba(m) cogitac(i)onu(m)
(et) p(ro)pri(o)r(um) affectuu(m) (et) declinand(um) e(st) ad templu(m)
ut s(e)c(un)d(u)m xp(istu)m studeat face(re) dei te(m)plu(m) in quo
ih(esu)s mane(re) dig(ne)tur. ¶ Item cu(m) d(icitu)r. ¶ Et dix(it)
ei i(n) quo xp(istu)s inve(n)tos docet p(ro)pter aut(em)
docendo p(ri)mo ip(s)i sanato re(m)emorat b(e)n(e)fi(ciu)m
impe(n)su(m) d(icen)s. ¶ Ecce sanus fact(us) es. (secund)o
m(on)et q(uo)d h(om)i(n)es (con)p(re)he(n)s(u)s (con)t(r)a esse debeat
¶ (Terti)o xp(istu)s doc(e)t sanatu(m) t(ri)buit s(ibi) sanu(m) (con)si-
liu(m) d(icen)s ei iam a(m)pli(us) noli peccare. ¶ (Quart)o xp(istu)s
doc(en)s p(re)dicit p(e)n(am) i(m)mine(n)s p(e)cc(at)u(m)
dicens ne d(eter)i(us) tibi ali(qui)d (con)tingat. ¶ Aliq(ui)s possit
sic dici q(uo)d i(n) docendo p(ri)mo memorat b(e)n(e)fi(ciu)m
g(ra)c(ie) d(icen)s. ¶ Ecce sanus f(ac)t(u)s es. ¶ (Secund)o mediat
remediu(m) c(ontr)a e(u)m dicens ¶ Iam a(m)pli(us) noli p(ecca)re
¶ (Terti)o i(n)minat supplitiu(m) d(icen)s. ¶ Ne d(eter)i(us) tibi
aliq(ui)d (con)tingat. ¶ Et s(ecundu)m s(er)m(onem) s(ecundu)m (con)tra s(er)mo(nem). ¶ Ho(mo)
debe(t) atte(n)de(re) medicina(m) (con)trativa(m) ad h(oc) s(e)c(un)d(u)m
s(er)mo(nem) (et) h(oc) e(st) dolor (con)tric(i)o(n)is p(ro)pter (pec)cata (con)tr(i)-
tiones eius q(ui)a (com)mota est. ¶ (Secund)o debe(t) atte(n)de(re)
medici(n)a(m) p(ur)gativa(m) (et) h(ec) e(st) remissio(n)is e(st) que
culpa(m) p(ur)gat. p(ro)pter q(uo)d (con)fitea(tu)r o(mn)ib(us) iniq(ui)tat(i)b(us)
tuis (et) q(ui)s s(ci)a(n)t o(mn)i(a) s(un)t tuas. ¶ (Terti)o debe(t) atte(n)de(re)
medici(n)a(m) (con)s(er)vativa(m) que (con)s(er)vat h(o)i(e)s i(n) s(er)mo(n)e
(et) h(ec) e(st) p(ro)fect(us) bo(n)e op(er)ac(i)o(n)is. ¶ Un(de) p(ro)v(erbiorum) iii(o). de
p(re)ceptis dicit(ur). ¶ Custodi ea i(n) medio cordis
tui. vita n(on) s(un)t i(n)vene(n)ib(us) ea (et) o(mn)i carni
carni sanitas. ¶ Et s(ecundu)m q(uo)d dicit(ur) Noli peccare
¶ No(ta) e(st) q(uo)d peccatu(m) no(n) est p(ro)p(ri)e h(ab)it(u)s q(uo)d
attribuit aut(em) de fide (et) logib(us) p(ecca)to dicit(ur)
n(on) q(uo)d peccatu(m) est queda(m) sp(irit)ualis violacio
violacione n(on) n(atur)a expolians ea(m) g(ra)cie
(ve)l n(on) peccat lede(re) a(n)i(m)am sua(m). ¶ Ho(c) peccatu(m) e(st)
quedam sp(irit)ualis extinctio sicut g(ra)ci(a) est.

spual' illuiaco sophoie s(ecundo) dampnabitur ut
certi q(uod) dno peccauerunt. Tercio e(st) q(uo)d spual'
cecus q(ui) n(on) peccat spualit(er) cadit. Un(de) dicitur
de lucifero q(uo)m(odo) cecidisti lucifer q(ui) mane
oriebaris. Quarto est q(uo)d spuale furtum
q(ui)a n(on) peccat vidit se ipsum ad co(m)mendatores
n(ost)ri diviserunt me uestimenta mea. Ego
aut(em) ip(s)o q(uo)d peccauit vidit se ad nichilum
de est furtum se. Sexto peccatum e(st) q(uo)d
vinculum ligatur ne ad bonum re
deat. q(uia) v(er)o peccata vestra (com)prehendunt vos.
De tobie. Septimo peccatum est quidam contract(us)
cum diabolo quedam emptio infernali tormen
torum. Nam stipendium peccati mors e(st). Idem
cum dic(itur) Abyron q(ui) vidit p(ro)p(ter) xpi inuentum ma(n)
quod abyron mutauerunt uideo q(uo)d e(st)
s(e)c(un)d(u)m fanum. Nonum est s(ecundu)m q(uo)d nullo
modo credendum est q(uo)d i(n) fornatis nutiatur
xpm. Si n(on) detinere noluisset sanitatem
confessionem disposuisset. Hoc n(on) fecit. Non.
n(on) dixit quod libet est ei dixit tolle grabat
tum q(uo)d videbat iudicis esse esse sed
dixit qui michi est qui me sanum fecit
Idem cum d(icitur) ypocrita p(ro)sequebatur eum p(ro)p(ter) xpi
p(ro)fectu(m) q(ui) sunt p(ro)p(ter) q(uo)d opus pietatis s(ecundu)m
h(abe)t aut(em) p(ro)p(ter) eius post in sabbato.

Quod posita est in libro calupnia malicia
erit p(ro)p(ter) xpi s(er)mo r(espo)nd(et) doctrina s(ecundu)m nostr(um) d(ic)it
hec p(ro)p(ter) m(o) q(uod) q(ui)a s(ecundu)m p(ro)p(ter) doctrina s(ecundu)m 2o p(ro)p(ter)
confirmacio eius ibi. In eo testium p(ro)fessio
Attendum p(ri)mi notandum q(uo)d x(ps) e(st) doctrina s(ecundu)m
sit p(ro)p(ter) q(uod) s(ecundu)m docet q(uod) ip(s)e est eq(ua)lis p(at)ri
cum patre ad operandum. Secundo o(stendit) q(uo)d ip(s)e eq(ua)lis
p(at)ri cum patre ad vivificandum. Tercio eis
s(ecundu)m t(ert)io q(uod) s(ecundu)m xpc o(stendit) eq(ua)litatem sue p(otestatis) 2o
o(stendit) a quo h(abe)t h(ab)e(re) p(ote)ntiam. Itaque 1o
p(ri)mo m(odo) d(icitur) q(uo)d p(ro)p(ter) p(ro)p(ter) xpi doctrina s(ecundu)m
2o p(ro)p(ter) iudeorum p(ro)fectu(m) malicia s(ecundu)m n(on)
p(ri)mo g(ener)o xpc docet se h(ab)e(re) eq(ua)lem p(otestate)m
cum patre d(icen)s pater meus usque modo operatur

et ego operor. Aduertendum q(uo)d h(ic) notandum e(st) q(uo)d h(ic) l(itte)ra
excludit iudeos i(n)t(er)pretacionem iudei in uetustates se
(con)fortare q(ui)a n(on) in sabbato operabantur de s(ecundu)m deus
ip(s)a die oio cessauit operari q(uo)d me excludi
dens saluator dicit pater meus usque modo
operatur et ego q(uo)d d(icit) saluator nolite putare q(uo)d
sabbato ita requieuit pater meus ut ex toto non
operetur s(ed) s(ecundu)m ip(s)e n(on) c(essa)t operari sine labore et ego
operor. Per hoc verbum declarat duplicem p(ote)ntiam et
s(ecundu)m operacionem operatur n(on) p(ate)r et fi(lius) s(ecundu)m creando opera
ecia s(ecundu)m gubernando et circa est s(ecundu)m l(itte)ra. Licet
deus in sabbato requieuit a nouis creaturis
condendis tamen usque modo operatur creaturis conti(n)en
do et conseruando in esse. Unde augustinus super Genesim ex
li(bro) Creatoris potentia est causa subsistendi omni
creature q(ue) si ab eis que creata sunt regendis
aliquando cessaret et corporum cessaret species et non conderet
Nec ei tamen scriptum est edit(or) ab subauditur abs
cedere sicut opus eius in mundo uel iterum certi sicut
p(ote)st q(uod) g(e)n(er)e dicit saluator in terra pater meus
usque modo operatur continuacio q(uo)d operis eius
q(uo)d vniuersaliter tam circa admistrat
o(mn)e. Notandum e(st) q(uo)d tales o(mn)ibus deus dicitur cessisse
in sabbato. Primo quidem ut ita dictum est a
creaturis condendis. Secundo s(ecundu)m augustinum ut nos a
moneret per hoc opera cessatura. Dicitur n(on) deus
postquam fecit hominem ad ymaginem et similitudinem suam
requieuit die vii. sicut et xpi requiescet in sepulchro in
cum redierit ad similitudinem magna fecit eos quam
peccando p(er)didisti. Idem cum dicitur ypocrita g(ener)e postquam
dictum est de x(ps) doctrina que ostendebat se esse
equalem patri. h(abe)t p(ro)p(ter) iudeorum p(ro)fectum. Propterea
n(on) querebat eum iudei interficere q(uo)d non solum
soluebat sabbatum s(ed) et patrem suum dicebat
deum. Notandum e(st) q(uo)d xpc dicens se esse eq(ua)le(m) patri
p(ro)fecte se excusabat de sabbato. Dicitur n(on) pater
operans sabbatum absolutus est a crimine
ita est fi(lius) q(uo)d par dignitatis est patri et filius
Si autem xpc fuisset solum fi(lius) adoptiuus n(on)
p(ro)fecte se excusasset. Cum v(er)o e(st) s(ecundu)m s(e)c(un)d(u)m quod

pfcūs tuisbdies legem effuge nō potit
qi acusacois se excusat dicens q̄ꝛ
rex lege soluit. xo. q̄o sit se excusans
on. q. ipe ē exe fr̄e cū p̄re. Idem cū d̄.
4n. itaq; ist. Postq̄ o. xo. se ee eq̄lis
po. cū p̄re. h̄it o. q̄d hūt pt̄ h̄t a p̄re
et ea fa. q̄ p̄o xo. po. sue po. origi. 2o.
sue po. mag. i. Cetuq; n. i. fac. 3. po.
roz utusq; i. ppr. n. s. go. cōt. xo. de sua
origi. aug. fma ē q̄ lz om̄i ope. ē h. h̄t
a p̄re q̄ fi. nō pt a se fac. q̄q̄ nisi q̄
videt p̄rem facientē. Nō ē q̄d h. dom
xpi nō pt filius fac. q̄q̄ nō mc. de xo.
ho. bliaz nāz xpt n. sup mare ambu
lauit tu nō est ncc. q̄ q̄ q̄. sr̄ mare
ambulauit ita q̄d vi. cū filius ambu
lante s̄ mc. h. loy de xpo ho. n. oraz
Tedo eiuden. p. Nō ē sic not aug
sr̄ ex̄o. om̄i pum q̄ mor. p̄ dilisi ipsus
Inco. n. ē auditus ꝛ visus ꝛ sic de aliis
dia m p oclos videt ꝛ p aures aud. ti
ps lm. cor. oclos sibi videt ꝛ au. et
auris s. audit ꝛ oclo ꝛ o. mor. dēt
auditus ꝛ visus. Eo. nō. ē sm eud
aug. q̄d lz insibi. cor. dicat audire ꝛ
vide tn̄. mc. idē ē audire ꝛ vide q̄ ibi
audis ꝛ vides Sed n. sr̄ disa in flonib;
pm. insibi cor. sr̄ omnia in xpo supion
s. mit. ꝛ sic mc. est sup ipsus Et tn̄
nō. ē q̄d deus est sr̄ uts s. mt. 3 ꝛ sm nob
n. ut d. aug. nō est idē ee ꝛ vide Si
n. idē eēt in nobis eē ꝛ vide nūq̄ eēt
ho n vidēs. In deo aut idē ē eē ꝛ vide
ꝛ q̄ in eo est idē eē ꝛ vide io a quo h̄t eē
ab eo h̄t vide ꝛ h. ē q̄d d. lra q̄ fi. nō p.
fac. quicq̄. h q̄d videt p̄rem fac. dc
s dicat i fi. idē ē eē ꝛ posse s fi. h̄t eē
a p̄re g. ꝛ posse h̄t a p̄re sic cip nat.
eē ꝛ posse acip. a p̄re Sicut dat acip.
sic acta desigt. Sic Salua. p visu

p visu ꝛ i. audit dimiit. sicut i nob. Qz g.
visio desigt diua. cognitiōnis. Sō ic h. glia.
fi. q ē spi. m eū visi. desigt. Ipe n. fi.
ut d. aug. vi. natu. ē ꝛ nascēdo vi. ꝛ
eo q. i. vide i. eo est i. ee i. eo ē i. nati
ee. Nō. ē s. h. q. p h. libu nō p. filius
a se fac. quicq̄. Sed ꝛ videt aliq. inducto
ut sit ipsus lrē. Qd fi. nō p. a se fac. quicq̄
q̄ nō p. p̄care q. d. xo. iuste psequi me
de solone sabb. q̄ p̄care nō posse. Qz n
p̄tit opat. gna pm. e. at n oper gnu
pm. q̄ a meipo n fac. tq̄. gnus pm. Qz
at dōm ē fi. n posse a se fac. q̄q̄ nō ē n
defic. sicut d. aug. s p mamentis io.
n. lau. ē corpo. n posse mutari q̄ laudabi
est q̄ corpo. n p. mori. posse n. fi. fac. q̄.
nō vidisse p̄rem fac. si posse fac. q. p illu
nō fac. p̄r hoc est si posse p̄care. Idem cū
d. Quecuq; n. i. fa. postq̄ de. ē o. po. om
ne h̄it d. ꝛ o. ex. po. mag. p̄ris n. ꝛ
fi. vna ē po. cū p̄r a nllo h̄t po. fi. at
h̄t a p̄re p̄ris etiā ꝛ fi. q̄ mag. po. ē
q̄ ad ei. ꝛ eād ad q se extendit po. p̄ris
se extendit po. fi. Quecuq; n. i. s. p̄r fecit
hec ꝛ fi. fa. ꝛ silr fa. Nō. ē q̄ vna ꝛ
eade po. vna ē opa. ꝛ vnu obm. Sic
g. p̄ris ꝛ fi. sit vna ꝛ eād po. p̄ris ꝛ fi.
ē vna ꝛ eād opa. ē ꝛ o. ꝛ id obm h̄
opacois q̄ h̄ tribuit spo. eē n. p̄ris tribuit
sp. po. fi. ꝛ h. ē q̄d d. lra Quecuq; n. fecit ꝛ
fi. silr fa. Silr az ab q̄ addicē silr cōi
est q̄d i. ubu. Quecuq; i. fecit gdu. om.
po. i p̄re ꝛ fi. q̄ n vna ē po. p̄ris ꝛ fi.
io oi. que fa. p̄r facit fi. Nō n. alia sr̄
que fiut a p̄re ab hiis que fiut a fi.
s eade. Eo. h. loy excludit inpfcoz po. alti
cū gtug. q̄d vnr ꝛ idē sit a duob; s ab vno
pncipalis fi. a pncipal. agente hoc excludi
des silu. dixo. q̄d fi. eade fa. q. p̄r Et
silr. Sed sm aug. sr̄ ex̄o. om̄i xbns. exp.

hc qd dr e fi° sit dilo. hic fuit p° a
corde nro verbu mentis exprimit' verbu
a corde nro deinp° manus scribitur
scripta fit r cor r manus. s3 dissimi-
lior n nuu fit eas intelligit' amaus
at visibilis no sit at pr r fius fac' eade
s3 sibi. Verbum tu dr. pr n dat fi°. postq
dictum e de unitate pris r filii s3 magnitudine
ergo hic d de iii utilitatibus r primo quidem
dr de generatione. 2° d de potentia maiestatis
i. Et maiora his &c. i3 dr. e
dilectio pris. pr n diligit filium r oia de
monstrat ei que ipse fac. Ad cuius hius hic
p° e conclusio pres int. s° e duo verba
mens s° est h maiestatis p ea. promisit
intellectum e qd pr ipse faciat. Verbum demonstrat
trans fi° facta. hic at intellectum e impossi-
bile sm hoc fius n facit oia. Sit n dr aug
qd tu facis ea ut demonstres alii facia
no utique facis p illu s3 tu solus facis qd
ipse solum videat r aliud tale sibi faciat
no sit at h q oia opat' pr p filium n'
demonstrat fi° ea q ipse prius fac' q fius dr
opu vini°. Nos possedit me ab initio viarum
suarum antiq quicq faceret a principio. s3 hoc e
dicendo verbis mtis hic ut sit spus qd pr
demonstrat fi° no quid in factis s3 demonstran
do fac' p fi° unde .n. r demonstrando generat
me filiu genuit at ipsum opificem omnium
Vb adverbi e qd h uba demonstrare r vide
i dimis dicunt eius cogitationem emanatione
Si n no 3 ui' dice fius vide qd fius pcedit ut
videns r pr demonstrat fi° i. filium genuisse
dicit d demonstratione r notitiam omnium. Item vi'
e quare cum dicatur xxviii omnis fi. Jo. vi. dr.
q inmittit nunc se duo .s. memoria r cogi
tatio que quid cogitatio e qi quedam a
cies r intuitus mentis nre. Jn memoria vero
e aliquid reconditum qi sicut in abdito
r qi sicut in thesauro mentis nre. Sicut

hoc sit reconditum e i. e memoria q n e cogito
dicitur cum acies mentis reflexa e ad id qd
erat i memoria iam acies formata e r visio qd
cne fit est. Colligitur qd memoria de
monstrat r in acie cogitationis fit visio ita
qd demonstratio gignit' visio. no at ergo visio
gignit' demonstratio. Jn divinis at ut dr aug
no est aliud pre esse aliud eius demonstratio n' aliud
fi° esse r aliud eius visio. Sic at demonstratio pris
fi° visio gignit' quemadmodum pr gignit filium
Quo dicit est fi. 1° hic pr diligit filium qd a
mor dei e cau' rerum. Amor n nr causatur
a rebus s3 amor dei est causa bonitatis i rebus
r io dr dyo° in 4° cap° de divinis nominibus
q amor divinus no permisit eu sine germine
qn at dr i textu q pr diligit filium n' p' m-
telligi q amor sive dilectio sit principium originis
filii q sm hoc pr genuisset filium volutarie
e erroneum. s3 q° io iam dicta no sunt ordi-
natione cuius exprimo s3 magis tamque ex
signo. Pr n perfectissime diligit filium cum sit
ymago r figura sub eius r h dilectionis signum
e qd oia dedit creavit .s. potestatem naturam r
filia de qua dilectione dictum e. Sicut pr
diligit filium r oia dedit in manu eius. Verbum
cu dr. Et maiora his demonstrabit. Sic men
tio demonstratione potentie qn filius accepit a
patre. Vb adverbi e q i scriptura cui dr
aliquid fi' qn innotescit fius ex plenissima
potestate accepit ipse p eternam generationem h oi
patis i executione operis maioribus ut sit
sensus hic qd pr opa maiora p° data p
executionem ondet r h nobis mirantibus qn
.s. q nos vere bec ho apparebit ut deus. Nota dicendum
est qd h bu. Et maiora his demonstrabit
p' aliud legi ut n. dr aug. Nos sumus
mebra opi r io alia q fit i mebris ipse
e accidit. Sed ibi. Qd uni ex minimis
meis fecistis r m fecistis r ibi Saule
Saule q me persequeris. Cum dicit mo qn mib'

dispensat Christus dicit disponere et tantum est sensus
textus quod pater maiora opera demonstrabit
ei i. mirabiliora eis que iam dicta dispositiones
et maiora horum faciet. ac si diceret dicta
dispositiones maiora facit ut maiora eis demonstret
ut et vos miremini s. in maioribus dispositionibus
Item cum dicit Sicut enim pater. probat quod dixit
est de equalitate potentie ad operandum. habet dicta
de equalitate potentie ad vivificandum. et dividitur ista pars
in duas partes quia primo fit mentio de vi
vificatione maiori que respicit mentem. secundo
fit mentio de vivificatione minori que
respicit corpus ibi Et potestatem dedit ei. prima pars in duas
partes quia primo ostendit quod filius habet potestatem vivificandi
secundo ostendit quod in se ipso vivit ibi Sicut enim pater
prima in duas quia primo fit mentio de virtute po
tentie patris et filii que potens est ad vivificandum. secundo ostendit
que sit i. quos vivificat ibi Amen amen
dico vobis. prima in duas quia primo fit mentio
de equalitate potentie patris et filii. secundo hec
equalitas probatur per effectum ut honorificent
omnes et cetera. prima in duas quia primo probat quod filius habet
potestatem vivificandi sicut et pater. secundo ostendit quod filius
originem habet a patre. Neque enim pater. Continuatio
quod ad superiora dicit quod sicut suscitat mortuos
i. habet potestatem vivificandi melius sic et filius. s.
pro libero voluntatis arbitrio vivificat.
Notandum est quod secundum alium modum legendi hec
duo verba habent litteram ad resurrectionem mortuorum
quod comprobatur ut enim dicit Augustinus est resurrectio quam
Christus fecit ad ostensionem miraculi sicut fuit resurrectio
Lazari. Alia est resurrectio que erit ad vitam eternam
et de prima loquitur hic primo. enim dicit quod sicut pater
suscitat mortuos ita et filius. Item ne
intelligamus illam resurrectionem mortuorum que facta
est ad miraculum et non ad vitam eternam se
cutus ait Neque enim pater iudicat quemquam ut
ostendat quod intelligat quod ipse loquitur de ul
tima resurrectione que erit ad vitam eternam. Item
in tum dicit Neque enim pater iudicat quemquam. fit

mentio de origine filii a deo eiusdem autem non
est quod hec littera duobus modis potest introduci
uno modo ut hic fiat mentio de resurrectione
corporum ita quod prius fiebat mentio de resurrectione
animarum quam dicebatur. Sicut enim pater suscitat mor
tuos et vivificat et cetera. Nunc autem fit mentio
de resurrectione corporum. prima vero fit per
potentiam communem patri et filio et non habent sibi oppositam
patri et filio. secunda autem vero fit secundum dispensationem
humanitatis quam Christus assumpsit. et ideo di
cit littera quod pater non iudicat quemquam sed omne iu
dicium dedit filio. secundum enim quod pater genuit
filium sibi equalem iudicat cum filio sed
secundum assumptam humanitatem filius iudicat et non
pater quia filius videbitur in iudicio. non autem pater.
Secundo modo potest introduci littera ista ut ostendat
originem filii a patre et secundum hoc littera sunt dispo
sita convenienter et est sensus textus pater non iudi
cat quemquam solus sed cum filio. Sed omne
iudicium dedit filio i. genuit filium iu
dicem omnium. Sicut enim pater habet vitam filio
i. genuit deum viventem ita sibi dedit
omne iudicium i. genuit eum iudicem omnium
Hoc enim sicut dicit Hylarius quod filius omnia
habet que habet pater nativitas indifferentie patris
et filii ostendit. Hoc habet autem quod filius non habet
nisi dictum nativitatis filii ostendit. Item cum
dicit Ut omnes honorificent filium probatur
equalitas patris et filii per effectum et precipue
talis. Similiter debent eundem honorem et ve
tulatus latrie equales sunt sed patri et filio
debetur idem honor et idem cultus latrie ergo equa
les sunt. Notandum est quod alio modo potest introduci
ista littera ita quod ostendat equalitatem personarum
quam dicit ut omnes honorificent filium sicut ho
norificant patrem. Ostendit indistinctionem
in persona quam dicit Qui non honorificat filium
non honorificat patrem qui misit illum. Filius
enim missus originem habet a patre mittente
et distinguitur ab eo in persona. Alio modo

p[er] mediati h[uius] libri. ut dicat[ur] de xpo
sm quam natur[am] in q[ua] iudicabit. filius
n[on] in curia. s[ed] ut ipsum exinaniuit
formam s[er]ui accipiens. In qua s[er]ui forma
est ab hominib[us] & io in ead[em] forma datum
est ei iudicium. ut om[n]es honorificent
sicut honorificant patrem. In iudicio enim
videbit filium hominis venientem cum potestate
& maiestate in qua debebit honor exhiberi
xpo. de hoc honore vndatis & clariatis
supi & gaius acto. Aliter de vno
p[er] hoc compatia. Qui non honorificat
filium non honorificat patrem. Ratio est
quamuis q[uod] a. est ibi commendat[ur] deus
q[uod] deus est. Et a. e[st] tunc commendat[ur]
deus q[uod] pater est tunc tibi commendat[ur] deus
q[uod] deus est commendat[ur] tibi etiam oport[et]
tunc commendat[ur] q[uod] pater est commendat[ur]
q[uod] filium h[abe]t. Qui autem in honorat
deum sed aliquid contradicit sibi
tribuit sibi filium. Qui etiam mi[n]orem
dat d[icens] filio q[uam] patri inhonorat patrem
ac si non potuisset filium generare equalem
inhonorat etiam filium a quo tollit dicitur
Item cum d[icit] Amen amen dico vobis
Postq[uam] dictum est q[uod] filius viuificat
hic ostendit quos viuificat. Et p[ri]mo
quid ostendit quos viuificat. Ratio quos viuificat
ficat. Amen amen dico vobis. Deinde
g[ra]tia p[ri]mo quos viuificat q[uod] credentes
& h[oc] e[st] q[uod] dicit lib[er]a. Qui credit h[abe]t
vitam eternam & c[etera]. Et sicut breuius
post salua[tur] fidei in ita d[icitur] amen
amen i[d est] vere vere dico vobis q[ui] h[oc] librum
meum audit & credit ei q[ui] misit
me. p[ri]mo p[ost] q[uod] p[er] auditum fides in
creditur. ut n[ota] d[icit] ap[ostolus]. fides e[st] ex
auditu auditus autem p[er] librum xpi. Tamen
ac p[ost] q[uod] fides ideo incipit. & io d[icit]
q[ui] credit ei i[d est] q[ui] in me[n]te ei q[ui] misit
me. Postq[uam] ait sp[iritu]s est. Itaque qui
audit meum librum i[d est] qui audit me librum
& credit ei. s[ed] eius filium. Hoc te idem nuntiat
non d[icit] e[st] q[uod] fides nostra est q[uod] quidem
p[ri]mo ostendit menus glorificat. Tota non mens
tenua[tur] glorificanda est tota. ac glorificati
non p[er] non tota presentia[tur] gratia tota &
mens glorificanda est m[en]te quasi gratias
p[ro]p[ter] dicimus ex fidem. p[ri]mo h[oc] idem ostendit
mentalis religio. Nota e[st] n[on] totam
mentem ex religiosam i[d est] q[ui] non p[ro]phana-
tionis vel irreligiositatis sit in ea. Vbi
ac tota mens religiosa e[st] & ordo
mentalis religiosus est eius religio fi-
des est. Ratio h[oc] idem ostendit mentalis
sinceritatio. Ex enim iure debet mentis quasi
ex sinceritate deo quo debet affectus & sicut
affectus p[er] ipsum tenetur diuinitate ut se
ipsum & ita mentis p[ro]pter ipsum diuinitate tenetur
bellare et operationes suas. Inde oportet
ac mentis solum credere vel hunc bellum
na[m] sine p[er] euidentiam eius p[ro]pter sa[n]c[tum] bellum
non h[abe]t q[uod] mentis sancti acquisitio. Vide-
tur autem de h[oc] q[uod] dictum est ex primum
fidei q[uod] sat[is]. Qui credit i[n] iudicium
non venit. Hoc non v[idetur] e[ss]e q[uod] dictum apostoli
Oportet nos omnes exhiberi ante tribunal
xpi. ad hunc quoque d[icit] Aug[ustinus] sup[er] Io-
hannem q[uod] iudicium dicitur duobus modis. Vno
n[on] modo iudicium d[icitur] ipsa pena & s[ecundu]m hunc
modum dictum est hic. Qui credit fide
s[ed] forma non veniet in iudicium i[d est] penam
& dampnationem. Alium modum accipit[ur]
iudicium p[ro] ipsa discretione qua discerni-
tur bonis a malis. h[oc] e[st] iudicium quo
petebat iudicari dauid dicens iudi-
ca me deus & discerne causam meam et c[etera]. n[on] s[ed]
& de h[oc] iudicio d[icit] ap[osto]l[u]s. Oportet nos om[ne]s
exhiberi ante tribunal xpi. Item cum
d[icit] Amen amen dico vobis. Postq[uam] dictum

est quod vivificatur. Secundo ostendit quomodo vivificatur
et secundum quod pater vivificat homines. 2o quod completur
vivificatio mortuorum quando ad hoc vivificatio dicitur com-
pletiatur. Amen amen id est vere vere dico
vobis quia venit hora et nunc est. dicit si diceret
veniat hora vivificationis aut secundum multos iam hora
est vivificationis mortuorum. Primo ponit modum vivificationis
Hic autem modus est quia obedient voci
dei et ideo dicit quia venit hora quando mortui id est fi-
deles audient vocem filii dei et qui audie-
rint id est obedientes vivent. Hic libri
exponunt credentium. Secundo nota operationem exemplum
quod obedierunt voci filii dei. Tertio exemplum
Christi nota donationem gloriose quod credentibus
vita largitur. Hic primo adducendum est quod voci
Christi bene fuit obediendum quia ipsa generabat
verbum corporis de ea non dicit vox domini in virtute. Secundo
non generabat magnificentiam multorum per vox
domini in magnificentia. Tertio generabat humiliationem superbo-
rum per vox domini confringentis cedros. Quarto
generabat mitigationem ardorum vox domini in-
tercidentis flammam ignis. Quinto generabat se-
cuditatem miserorum per vox domini concutientis
desertum quia desertum generatur dum stabile vitam
expellitur et aqua viva fundatur. Sexto
vox Christi generabat revelationem secretorum
per vox domini preparantis cervos id est contempla-
tivos et revelabit condensa. Hic Christi
donatio gloriosa quia dicit vivent nichil non
consequimur vitam eternam quia si presentem
ponit quod excludit. Excludit non omnem modum
mortis et ideo vocatur ista vita illa non vera
vita est que morte excluditur quia vivimus
quod tantum vivus est quanto minor nimio
tamen Augustinus super Johannem in hac vita
que non dicitur vita transibit de morte
ad vitam. Tertio non vita ista esse bona vita
non diceret eos tantum. Tertio ad vitam
infinitam sua manducantur et libro
ad Ethiopes dicit divinitas quod resurrexit

enim fidei et bonorum in futurum ut apprehendat
vitam beatam. Tertio probat scilicet quod vita donatio est quia iste
si primo quod videt Sicut enim vitam
et amore de hoc est beata eterna misericordia
salvatorum ut cognoscant te solum deum et quem
misisti Ihesum Christum. Sicut enim pater habet
non patet hoc vita possidet deum est quod filius habet
potestatem vivificandi hic ostendit quod hec vita in semetipso
Dicit non patet hec vita in semetipso sicut et filio
dedit eam vitam aut hic hoc notandum est quod duplex
est hec vita in semetipso et alia est hec vita
a semetipso. hec non vita in semetipso idem est quod
hec vita per essentiam et non participative
Sicut ergo vita filius habet vitam per essentiam
et non participative hic vita in semetipso. Sed
non est eterna patris et filii et ideo sicut pater
per essentiam hec vita in semetipso ita et filius
hec autem vita a semetipso idem est quod patri
patrum a semetipso quod non patet communicare. Secundo quod non
meruit. Tertio quod alia nos participat semetipsum
sed filius per generationem vitam habet a patre. Sicut in terra
dei pater hec vita in semetipso sic dedit filio vitam
hec in semetipso. sicut dicit Hylarius non hec
in natura et Augustinus super Johannem per communicando
dedit filio ut esset vita in semetipso ut non
aliunde vita indigeret sed ipse esset plenitudo
vite. Hic notandum est quod dicta est non vitam
filii dei et vita utriusque propter non est vita
communicata nobis et participative et ideo non debemus
vivere in nobis sed in Christo. Apostolus vivo
autem iam non ego vivit vero in me Christus
Notandum est quod propter duo dicit pater vitam
hec in semetipso et cetera. Primo destruit errorem
Arrii qui ponebat filium esse minorem
patre. Dicit non filius hec vita in semetipso sicut
et pater est equalis patri. Secundo destruit errorem
illorum qui negabant filii coeternitatem.
Dicit non filius non fuit eternus alius fuit quod
non fuit vivens. Sic ergo filius sic vita
per eternitatem quia hec vita in semetipso sicut et

pri notandus est contextus primi. Tertio destruit errorem sabelli negantis distinctionem personarum et hoc quando dicit quod pater dedit filio vitam habere in semetipso. Manifestum est enim quod alius est qui dat et alius est qui accipit.

Et potestatem dedit ei iudicium facere. Postquam dictum est quod filius habet potestatem expandi et mortuos vivificandi hic ostendit quod habet potestatem omnes suscitandi et primo facit hoc ostendit. Secundo ostendit quod ista potestas non habet a se ipso vel non posset esse per iudeos quia filius christus ostendit se habere auctoritatem iudicandi. Secundo ostendit se habere potestatem suscitandi ibi Nolite mirari hoc. Primo ergo habet primo de auctoritate iudicandi sibi a patre collata dicens Et potestatem dedit ei scilicet pater iudicium facere quia filius hominis est. Ostendit causam quare christo datum est iudicium facere quia filius hominis est. Circa dictum est quod christo collata est iudicaria potestas secundum humanam naturam et quia secundum humanam naturam est filius hominis, ideo christo est collata facere iudicium quia filius hominis est. Hoc quidem dicitur quia christo est collatum facere iudicium secundum humanam naturam. Ad hoc dicitur quod hoc factum est ad ostendendum christi naturam. Christus enim per humilitatem passionis promeruit gloriam exaltationis. Secundo iudicaturus est in forma humana in eadem iudicabitur. Unde Augustinus de verbis domini: forma hominis iudicata est, forma illa iudicabit quae iudicata est. Sedebit iudex qui stetit sub iudice, damnabit vere reos qui falso factus est reus. Tertio hoc factum est ad ostendendum communem iudicis iudicium. Non est enim universalis boni et mali. Ratio autem est ut iudicandus videat iudicem. Mali autem in divinitate videre non poterunt, sed divinitatem, restat ergo quod iudicabit secundum humanitatem. Visio enim divinitatis solis bonis servatur quia beati mundo corde quoniam ipsi deum videbunt. Tertium dicit Nolite mirari hoc. Postquam dictum est de auctoritate iudicandi hic agit de potestate suscitandi. Et primo quidem hoc agit. Secundo hic agit de qualitate iudicii quia equalitas est in voce corporum ibi Et procedent. Primo ergo agit de potestate iudicis ad suscitandum corpora et continuat sic litteram. Ita dictum est quod filius hominis iudicabit, sed hoc nolite mirari quia maiorem potestatem contulit ei scilicet resuscitandi mortuos quia nec hoc scilicet novissima mirari scilicet hoc. Hora qui in monumentis sunt audient vocem filii dei ad quam scilicet vocem suscitabuntur. Queret aliquis de hora iudicii que hora est illa. Ad dictum est quod aliqui dicunt quod media nocte venturus est iudex. Augustinus tamen dicit quod media nox ibi non accipitur pro hora temporis sed per occultationem scilicet dicitur enim nox non venerit cum non speratur. Sic enim dicitur venire media nocte quia valde obscurum et occultum est quando veniat. Dies enim domini sicut fur in nocte ita veniet. Cassiodorus in super psalmum vero dicit quod hoc erit in media nocte dicens quod media primogenita egypti percussa sunt quia tunc creatura conquassata est. Hoc quaeritur etiam de voce illa domini dicens in evangelio: Audient vocem filii dei que est et qualis erit. Dicendum est quod apostolus dicit quod archangelus i. christi qui est praepositus angelorum, vel vox erit aliquid evidens et praestans signum quod vox archangeli et tuba dei ab apostolo dicitur. Et in evangelio vox filii dei et clamor appellatur quae quidem vox habebit vim excitandi christi potestate. Habebit enim sic vocem virtutis. Ratio quare deus dicit hic quod dicit augustinus super Johannem in expositione huius loci quia christus secundum quod deus resuscitat animas, sed corpora fit per obitum carnis. Sicut enim hic meminit de carnis resurrectione certum est quod deus est tam forma et ita christus secundum quod deus est causa huius resurrectionis. Sic autem dicitur causa mentis sicut christus nobis meruit vitam corporum ita nobis meruit vitam animarum

hoc. g(ra)t(i)o est cum delictis vivunt. Non g(ra)t(i)o Aug(ustinus)
plus dicere debuit de una visione q(uam)
de alia. ¶ S(ecun)d(o) dubi(tatur) q(uia) xp(istu)s est vita cum
dic(it) ut iam dictum est Jo(hannis) 14° Ego sum via
et veritas et vita. Hic est vita talis
et productiva hic m(odo) ... Jo(hannis) 6° Ego
sum panis vite. H(ic) est vita cont(ra)
et mutabilis et s(ecundu)m h(oc) vo(ce)m eius confort(at)
visioni xp(ist)i. Respondeo ... ex(em)pl(u)m erit
q(uod) ... ... confort(ant) ... claritatis
xp(ist)i. Ad philipp(enses) 3° Reformabit corpus
humilitatis n(ost)re configuratum corpori clari(tatis)
sue et s(ecundu)m hoc dicit Aug(ustinus) Sermo ... sicut
p(ro)batum ... sermo Nou(um) d(icitu)r q(uod) s(ecundu)m ...
p(ri)ma vita. Et potestatem dedit ei ... Et
p(otes)tatem dedit ei iudic(iu)m facere q(uia) filius est
nolite mirari et s(ecundu)m p(ri)mam ...
p(ro)p(ter) ... potestatis iudicarie
q(uam) d(icitu)r. Et potestatem dedit ei iudicium facere
i(d est) p(ate)r genuit filium et eum gignendo ge-
nuit eum iudicem omnium. Item cum d(icitu)r q(uia)
filius hominis est nolite mirari. ¶ Hoc ...
dubi(tatur) de(m)um q(uia) xp(istu)s h(abe)t potestatem iudic(andi).
Exp(ositi)o est p(ro)p(ter) ... admirari quomodo filius
h(omi)nis h(abe)t potestatem iudic(andi). Racio ...
ista dubi(tatio) q(uam) d(icitu)r q(uia) ... Et ...
est ... hec Nolite mirari de potestate
xp(ist)i q(uia) filius hominis est. ... q(uia)
filius h(omi)nis est etiam filius dei ... sic filius
dei ... q(uia) ad vocem eius suscitab-
buntur omnes mortui ... q(uod) xp(istu)s
est filius dei non ponatur in ... sub
... in effectu q(uia) ad vocem eius susci-
tabuntur omnes. Item cum d(icitu)r Et procedent
qui bona fecerunt. ¶ Postq(uam) dictum est de iudi-
ciaria potestate h(ic) d(icitu)r de iudicii ...
... explicans ... que est
... et ... de qua ...
de ... Et procedent qui bona fecerunt
in resurrectionem vite. ... qui bona fecerunt.

tangit(ur) ... q(uam) ... d(icitu)r in resurrectionem vite
tangit(ur) ... ... confirmat ...
malorum ... et corpus supplicium de
qua ... d(icitu)r ... qui ... mala egerunt
in resurrectionem iudicii. ... hic ... iudicii ...
et ... Et procedent qui bona fecerunt
in resurrectionem vite. In ... duo ta-
guntur que respiciunt ... iustum mori
entem ... respicit iustum p(er) modum
... 2° ... p(er) modum ... ...
n(on) tangit(ur) ... iustorum ... gl(ori)osa
q(uam) d(icitu)r ... qui bona fecerunt. Hic tangit(ur)
... iustorum ... gl(ori)osa q(uam) d(icitu)r
procedent in resurrectionem vite. Item cum d(icitu)r
Non possum ego. ¶ Postq(uam) exposuit xp(istu)s de
potestate iudicii et ... h(ic) ... q(uia) ...
... a se ipso non h(abe)t et ... q(uia) ...
... q(uod) a patre h(abe)t ... q(uod) a patre h(abe)t
... 3° ... q(uia) ... iudicium ...
est 2° Non possum ego. ... ibi Et iudicium
meum. ¶ ... ad ... est q(uia) ...
... duobus modis ... uno mo-
do ut referatur ad xp(istu)m s(ecundu)m q(uod) est filius hominis
et tunc ita ... Tu dicis q(uod) ...
... potestatem ... q(uia) filius hominis
... hoc in est ... ...
... q(uia) non ... non possum a me ipso
facere quicq(uam). Alio modo ... ut
ut referatur ad xp(istu)m s(ecundu)m divinam naturam
... q(uia) ... ...
... est q(uia) ... dei ... est ... posse
et facere ... est a patre ... posse
ita et facere q(uia) ita est ... d(icitu)r filius Non
possum ego a me facere quicq(uam) ac si diceret
A patre h(ab)eo q(uod) facere possim. Item cum
d(icitu)r Sed sicut audio. Postq(uam) dictum est
de origine po(testatis) h(ic) d(icitu)r de origine sc(ientie)
... ... non ... est q(uod) hic ...
... ad xp(istu)m s(ecundu)m divinam naturam. In filio
n(on) dei s(ecundu)m divinam naturam ... est esse et

et audire et videre. Ad primum dicendum quod idem est ei au-
dire et videre a quo habet esse et scire et videre.
Et sicut audio iudico, id est sicut scio iudico.
Filio non audire aliud est quam a patre scientiam perci-
pere. Et si quis dicat quod Christus dicit iu-
dicium meum certissimum est quia procedit a pleni-
tudine scientie quam a patre recepi. Ad primum
dicendum: audivi dum ipse me genuit. Potest
et referri hoc ad Christum secundum humanam naturam,
humana enim natura [illegible] iudicat in luce
veritatis quod ab eo recepit. Et ideo dicit [illegible]
sicut audio lumine scientie veritatis recipio,
ita iudico. Item cum dicit et iudicium
meum probat Christus iudicium suum esse con-
formiter iustissimum. Ad huius evidentiam notandum
est quod iudicium Christi fuisse equum et iustum
potest probari duobus modis et duabus
rationibus. Prima ratio potest esse talis. Illud iudicium
est iustissimum quod procedit ex scientia certissima,
sed iudicium Christi procedit ex scientia certissima et
infallibili, ergo est certissimum. Et secundum hunc
modum [illegible] ad predicta. Et si di-
cat Christus sicut audio iudico, au-
diendo enim recipio scientiam certissimam
et infallibilem, et ideo iudicium meum iustum
est quia scientia infallibilis quam mentiri
non potest. Secunda ratio ad probandum iudicium esse
iustum potest esse talis. Ille iudex est iu-
stissimus in iudicando qui in iudicando conformat se
voluntati divine. Sed Christus in iudicando conformat se
voluntati divine quia non querebat voluntatem suam
sed patris, ergo est iudex iustus. Et hunc
modum procedendi ponit Christus in littera cum dicit et iu-
dicium meum iustum est quia non quero vo-
luntatem meam sed voluntatem eius qui misit
me patris. Et notandum est quod Christus secundum divinam
naturam voluntatem habuit a patre, una eadem
voluntas est patris et filii. Secundum humanam
naturam voluntas eius fuit conformis volun-
tati patris [illegible] in suo iudicio [illegible]

Si ego testimonium. Hic non potest
perhibeo de me ipso. Postquam proba-
tum est per doctrinam hic ponitur confirmatio eius et
[illegible] testimonium. Et primo quidem inducit
testimonium [illegible] 2o [illegible]
[illegible]
quadruplex testimonium. Primo [illegible] testimonium
[illegible] testimonium operis [illegible]
testimonium [illegible] testimonium patris ibi et
qui misit me pater. [illegible] testimonium scripture
[illegible] scrutamini scripturas. Primo [illegible]
[illegible] est dicendum [illegible]
[illegible] necessitatis [illegible] testimonium 2o
inducit ipsum testimonium [illegible] alius est.
Ad evidentiam huius notandum est quod Christo [illegible]
non fuit necessarium absolute inducere
testimonium aliorum sed propter [illegible]
qui non sustinebant testimonium [illegible] et ideo Christus
dicit: Si ego testimonium perhibeo de me ipso
testimonium meum non est verum. [illegible]
[illegible] Christus sit ipsa veritas quomodo [illegible]
non potest quod possit dicere quod testimonium suum
non est verum. Dicendum est quod testimonium esse
verum potest intelligi duobus modis [illegible]
sit testimonium Christi fuit verissimum [illegible] repu-
tatione iudeorum et sic [illegible] Christus ut
sit sensus littere: Si ego testimonium perhibeo
de me ipso testimonium meum non est verum
[illegible] in reputatione vestra [illegible] est
ad hunc [illegible] quod Christus [illegible]
non [illegible] glossa. Primo [illegible] Christus secundum quod deus
hic [illegible] secundum quod homo [illegible] est [illegible] Si ego
[illegible] testimonium perhibeo de me
ipso testimonium meum non est verum [illegible] librum
[illegible]
[illegible] Est autem
[illegible] Item
cum dicit alius est inducit testimonium io-
hannis. Ad huius notandum est quod [illegible]
duobus modis potest intelligi. Uno modo

ut hic quod dicitur alius referatur ad patrem
et autem est sensus. Si ego testimonium meum non
scilicet magis quam sum homo non est efficax, sed alius
scilicet pater qui testimonium perhibet de me et testimonium
eius est verum. Cuius ratio est quia pater est deus
de quo dicit [illegible] lux et veritas et tenebre in eo
non sunt [illegible] si diceret Christus
testimonium meum in quantum sum deus verum est
quia idem sum cum patre cuius testimonium verum
semper est. Secundo [illegible] ut
hoc quod dico alius referatur ad Johannem et tunc
sic [illegible] dicitur [illegible] quia primo testes in-
ducit, secundo testes commendat, ibi: Ego autem
non ab homine. Primo ergo testes inducit
quantum ad salvandum dicit: alius est scilicet Johannes qui perhi-
bet testimonium de me. Item tunc dicitur: Et scio.
Commendat ipsum testem, et primo quod a veritate,
secundo ab auctore, ibi: vos misistis ad Johannem.
Primo ergo commendat eum a veritate dicens: Et scio,
id est pro certo experior, quia testimonium eius scilicet Johannis
est verum. Notandum est quod testimonium Johannis
fuit testimonium divinum [illegible] testimonium
Johannis testimonium dei erat, ab ipso enim
[illegible] dixit quod dixit, et quia fuit tes-
timonium dei ideo fuit verum, licet non [illegible] per se
[illegible] sit mediatus tamen [illegible] ad illus-
trandum [illegible] Secundo testimonium Johannis
fuit testimonium salutiferum [illegible] primo [illegible]
ante faciem domini parare vias eius ad dandam
scientiam salutis plebi eius [illegible] quia
testimonium non fuit verum quia testimonium mendax
non est salutiferum. Tertio testimonium Johannis
fuit ordinatum quia non sibi sed veritati testimonium
perhibuit [illegible] non [illegible] non de se qui
[illegible] sed de [illegible] testificatus est [illegible]
quo [illegible] quod testimonium Johannis fuit
verum quia de veritate. Item tunc dicitur: Vos mi-
sistis ad Johannem quando Johannes ab auctore
qui diceret salvatorem [illegible] tante auctoritatis
fuit quia vos misistis ad eum et ipse

testimonium perhibuit veritati, id est [illegible] qui sunt veritas,
quod [illegible] ad Johannem [illegible]
quod [illegible] fuit quod misit
[illegible] ad Johannem
et [illegible] testimonium perhibuit veritati [illegible] quod
confessus est et non negavit. Item tunc dicitur:
Ego autem non ab homine testimonium accipio [illegible]
[illegible] in duas partes quia primo [illegible]
[illegible] secundo commendat [illegible]
ibi: Ille erat lucerna. Primo ergo [illegible]
Christus [illegible] testificationis que fuit ut
iudei [illegible] salvi fierent et
hoc est quod dixit ipse: Ego autem non ab
homine testimonium accipio sed [illegible] me sed
hoc dico ut vos salvi sitis, id est hoc testimonium
ad salutem [illegible] ordinatum [illegible]
omnes homines salvos fieri [illegible]
de hoc quod dicitur hic Christus: Ego autem testimonium
non ab homine accipio [illegible]
[illegible] in Judea [illegible]
ab homine testimonium accipit. Ad hoc [illegible]
dicendum est quod Christus ab homine testimonium non accipit
[illegible] est sed [illegible] ad illustrationem
[illegible] est sicut iam dictum est quod Christus
non accipit testimonium ab homine [illegible] sed propter
nos ut salvi simus. Item tunc dicitur: Ille
erat lucerna ardens. Commendat salvator
beatum Johannem et primo quantum commendat Johannis
[illegible] secundo innuit [illegible] ibi:
vos autem voluistis. Primo ergo commendat Johannem
et primo quantum commendat ipsum quantum ad [illegible]
[illegible] Ille erat lucerna. Primo quantum ad
[illegible] quia dicitur ardens. Secundo quantum ad
[illegible] quia dicitur lucens. Primo ergo com-
[illegible] quantum ad [illegible] quia dicitur lucerna
[illegible] lucerna est quod de se non
lucet [illegible] Johannes lucerna
[illegible] quia non [illegible] sed a spiritu
sancto [illegible] fuit autem Johannes lucerna. In
lucerna [illegible] lumen et Johannes [illegible]

lumine in gratia in sua sanctificatione. Vel sic lucerna lumen receptum indicat, et Iohannes lumen gratie indutus perfectissime ostensum. Ardens extrinsecus lumen diffundit, et Iohannes lumen diffundebat in sua predicatione. Ardens et lucerna descendit, et Iohannes completus vel [illegible] martyrio mortuus est. Erat autem Iohannes lucerna ardens et lucens. Vel sic attendendus ordo, quia ardere premittitur lucere, quia preter ardere non aliquis pervenit ad lucem. Bernardus: Iustus. Si quis diligit me sermonem meum servabit, et ad eum veniemus et cetera, et cetera. Ignem timeo [illegible] diligere illum et illuminabuntur corda vestra. Item attendendum est quod in igne ardor cum splendore ad designandum perfectorum mentale bonum. Iohannes splendere non perfectum parum est, ardere autem perfectum magnum est, splendere et ardere perfectum est. Item attendendum est quod Iohannes dicitur hic ardere, non igne in sensu [illegible] fuit et caritas ignis, cum spiritu [illegible] ducebat et [illegible] congerebat. Extrinsecus autem attendendum est quod Iohannes dicitur lucens: lucebat non solum in verbis, per vitas exemplares, ut [illegible] impleretur animos sua. Item lucebat extrinsecus per bona operum maiorum. Vel sic: lucerat lux nostra [illegible] hominum ubi lucebat extrinsecus per gratiam, exterius autem per famam. Sed quibus duobus perfectis non potest esse [illegible] nisi [illegible] fama [illegible].

Item tunc dicitur: Vos autem voluistis [illegible] ad horam exultare in luce eius. Hic ponit iudeorum imperfectionem et instabilitatem. Inhe autem non stabilitas [illegible] quod cum exultasset in luce Iohannis ad horam tum expulsavit. Et ideo dicit littera: Vos autem voluistis ad horam exultare in luce eius, id est voluistis gaudere in luce verbi qua [illegible] nuntiavit in doctrina vestra et penitentiam predicavit [illegible]. Item tunc dicitur: Ego autem habeo testimonium maius Iohanne. Postquam Christus fecit mentionem de testimonio Iohannis hic facit mentionem de testimonio operum. Et duo facit, quia primo ponit testimonium operum ad ostendum

[illegible] per maiorem. Dicitur: Ego autem testimonium habeo maius Iohanne. Primo ponit ipsum testimonium dicens: Opera enim que dedit mihi pater, scilicet perficiam, gloriam suam non dei per [illegible] gloriam [illegible] recepit a patre posse operari et perfecte operari. Et ideo dicit: Opera que dedit mihi pater, vel dedit operandi quod dedit mihi pater ut perficiam ea, vel perfecte et cetera. Ipsa opera que facio, hec mea opera testimonium perhibent de me quia pater me misit. Notandum est quod Christus opera miraculosa faciebat in virtute propria, alii autem sancti miracula faciebant in virtute aliena. Unde Petrus dicebat: Actuum [illegible] In nomine Iesu Christi Nazareni dico surge et [illegible] quod Christus faciebat miracula in virtute propria et ideo dicit perfecisse vel perfecte fecisse opera. Item tunc dicitur: Et qui misit me pater. Postquam Christus ostendit testimonium [illegible] duo facit, quia primo ponit testimonium, secundo [illegible] quod non fuerunt capaces huius testimonii ibi neque vocem eius audistis. Primo igitur dicit: Et qui misit me pater, id est qui me misit [illegible] ex [illegible] testimonium perhibuit ipse testimonium perhibet de me. Notandum est quod pater testimonium perhibuit Filio in Iordane quando baptizatus est, et in monte quando transfiguratus est, dicens: Hic est filius meus dilectus in quo mihi complacui. Et de hoc testimonio dicit [illegible] ipse testimonium perhibet de me. Item tunc dicitur: Neque vocem eius unquam audistis. Ostendit Christus quod huius testimonii capaces non fuerunt, et [illegible] sua [illegible] Christo non credunt, perfecte non capiunt vocem patris testificantis. Sed vos iudei Christo non creditis, ergo non perfecte capitis vocem patris testificantis. Et hoc est quod dicit Christus iudeis: Neque vocem eius, scilicet patris, unquam audistis, vel recipientes non obedistis, qua dixit: Hic est filius meus dilectus. Neque speciem eius, vel dominum eius, vidistis, scilicet [illegible]. Et verbum eius, scilicet [illegible] spiritualem, non habetis in vobis manentem, quia quem ille [illegible] quia vos non creditis [illegible]

qui est ex parte inimici. Tertio notandum est hoc quod sicut non posset
alie sit scilicet ... Quartus non habet verbum inspiratum
in corde manentes non possunt audire vocem patris sicut
vos iudei non habetis verbum in corde manentem quia
non potestis audire vocem patris. Nota Bernardus ait dicit
manentes in illo, id est fugitante habent verbum ipsum
manentes quia per mediam spiritus tanquam qui forum
manente producitur ad deum et naturalis sibi
congruum ut scilicet in ipsum verbum credat et ideo dicit
Salvator: Quod illi non habent verbum in se manens
quia in eum non credidit. Quinto notandum est hic al-
terminum quod iudei vocem patris spiritualem non
audierunt quia eum amare et precepta eius
obedire noluerunt. Speciem etiam eius non viderunt
quia de corporalibus oculis videri non potest sed fide
et dilectione. Sexto notandum est quod in littera ista tangit
triplex modus quo aliquis deus revelatur ali-
cui. Primus modus est per vocem ... et hic modus
tangitur cum dicitur Neque vocem eius audistis. ...
habet vocem ... voce dilapsa ...
Secundus modus est per visionem corporis divine et hic modus
tangitur cum dicitur in littera Neque speciem eius vidistis
... id est divina in via non vidistis quia ... dicitur apostolus
... ad corpus ... diu fuimus ... pagina
... Tertius modus est per mediam inspirationem
sive per verbum inspiratum et de hoc dicitur in littera Et
verbum eius non habetis in vobis manens.
Ubi notandum est secundum alterum quod quidam verbum
audiunt ... memoria tenent
et opere complent et hii habent verbum dei manens.
... verbum dei audiunt ... audiunt ... memoria tenent ... opere complent
et hii non habent verbum dei manens. Item de-
inde dicitur Scrutamini scripturas ... Christus ...
... scripturas ... hec potest in tres partes
quia primo Christus invitat iudeos ad scrutandum
scripturas. Secundo ostendit quod non sunt capaces fructus
qui latet in scripturis ibi Et non vultis venire
ad me. Tertio ... ibi Claritatem
ab hominibus et ... ... ad

scrutandum scripturas dicens Scrutamini scripturas et cetera quod
scripture ... vitam eternam ... de
Christo ... scripture ... vitam eternam ... ...
ad me dicitur illi id est scripture ... testimonium per-
hibent de me. Ubi notandum est quod ... habent ... quinto
dicitur Scrutamini scripturas ... non est sicut ...
latet in scripturis et ... de Christo in scripturis
... obumbrantur ... non ...
... qui quidam thezaurus in scripturis re-
conditus. Secundo notandum est quod scripture multis modis
testimonium perhibent de Christo aliud id est perhibent ...
testimonium ... ibi ... sustinuit
nobis ... non auferetur sceptrum de Iuda
aliquando perhibent testimonium operibus ... sunt
... in manibus ... aliquando
perhibent testimonium figuralis et sacramentis ...
ymolacio agni typici significabat ymolacionem
agni veri. Item cum dicitur Et non vultis veni-
re ad me ut vitam habeatis ... quod iudei
non capiebant fructum qui latebat in scripturis
... latet in scripturis vita id est lex
quia ... via veritas et vita et ideo non vultis
venire ad me scilicet credendo ut vitam habeatis
... et ... habent quod credere in ...
... adeum et ... Notandum est quod veni-
endum est ad Christum et per Christum et post Christum. Secundo
est ad Christum ... Matthei xj Venite ad
me omnes qui laboratis. Tertio eundum post
Christum ... et ... abnegationem
sui ipsius ... Salvator ... venire
post me abneget semetipsum. Tertio transeundum est
per Christum tanquam per viam perducentem ad vitam
eternam ... id est via per quam itur et terminus
ad quem itur. Item cum dicitur Claritatem ab homi-
nibus non accipio ... Christus tacite ... suc-
... suspicionem ... non ...
testimonium Iohannis dei et operum suorum ...
... ut dicitur ... suspicionem
quod ipse ... gloriam hominum querens ... cui
objectioni obvians Salvator dicit Claritatem

ab hoib; no acci. l. no suclis n. ut gliaz
hoim indigea. sj n. sol a tuc liubic
no recip. adicoz mlto magis ego hua
gla n indigeo ul' eur. ab ho n acc.
.l. laude hua no qro qr no ueni ut ac
cipem ab hoib; honorem tm sz ut due

Sed arg sed honorem spualez
qui uos postq xpc on se missu
ads p mlta. testio hic reducg. indigo
acci. Sbi adit. e q. iudi ocul iiias
clausant bi fhec ex clausa oriebat
ex defcu ue dilcois deq defcu d i.
ph. p. oriebat. exdefu. sic hons ibi Quo
uos potestis cred. p. orieba. exdefcu
bi timoris .f. nolit e pualc p. g. o
xpc q i iudeis deficiebat ra dilco r p.
hdiz qr incetu sui. p. i. pbat psig
ibi Ego ueni / Ps ad p. d. xpc Cassu
uos qr dilcoz di no hetis i nobis at
si dicat eiu. a uobis no qro sz q dolo
uobis cnatib; credens n. bos reduce ad
ad bia bi. ocln incias ut claudicis
qi ipam bio odientes Tamez aliqs
ue ipa bitas possit odiri. b. qr no qr
pure bonu odiri no p. bitas at qr
e ipsm pure bo q. odiri no p. Nota
est q. bitas sma sic ipe de cotz molis
qst. pot res sm se rel sm ed effcus su
os ul' sm aliqs effcm in spuali. Pri so
mo qst. sic odiri n p. Sci r s. modo
qst. .f. eos defcus sic odiri no pot qr
impo. e q. ds heat odiu eos bom qi
adinueg ea r bule diligat. Sei at tco
mo qst. .f. q ad effcm n spali pm pena
r ad hunqs sic pol. est q. bitas heat
odio in q .f. talis effcus cirat appetui
alics Item cu d. Ego ueni pbat per
sig q. iudi no hebat bm dilcoz r p.
ro sua credis. qr hc bm dilcoz dei acci
pit illu que de mice. sz uos no accipie

illu qr pri mitit. Ego n. bei i no. pris
mei .i. admai. no pris mei r no acce
pistis me sz alius .f. anticx. uenict i no su
o illu accipietis. g. no hetis bm dilcoz di
no. e q. xpc d. se uenisse adinuei. no
pris b n infra xvij. Pr mai nolu
ho. Pro ad hig est qr pri mq de noc ea
an aduentu. Pmi d p nolu iud bo ti
mo pri nalis filij no ea noci bm salo
quebat gnd ppr q. no erud r q. n filio
si nosti Sc. no. e q. anticx. d. cc uetiui
in no. suo r no i no. pris cu se e qr no
quet gliaz pris sz sua. Sci q faciet no
pn sz sibi actbuet. Sei n. d. ad thess ex
collec r adhspal sup ome q. d. de at q. co
lit. Et no sm glom cp qr iudi noluer
recipe xpm pe pti hip. eis oget ut re
cipiat antixpm ut q noluer. cred bi
cred inai. Item cu d. Quo uos po
testis cred. d. x. q. iudi clausent ocl
bi r h clausa orieba. exh. q. quebant
ppha honem r p. ee ro talis qr que ppriaz
gliam r n dei claud. ocl bi qr glia
ppria excecat hoi. Judi querebat gliaz ppriaz
r tr r h. e q. d. Tra Quo uos potestis
cred. .f. bi q gliaz ad inuice accipitis
.l. q qritis gliaz hoi r gliaz q a solo do
est no qritis Sho. d. e q. iudi eo h. q q
rebat gliam ppriaz i gliaz reputabant
in xpm cre qui abiectus r paup uide
bat. Sho. d. est q. ue aliq impugnat
bitas moris z eam no recipiut. Sho.
quid ppe naz displiai. ne siple n salicat
sui sple r impugt sui dysple bincais
dc r bitas oppomitr r io hp bang ho
bm r bcrosti impugt. bni. Dapi dici
de ho. q. gius est nobis ad bi. r e
obu malorp. Sho. odit uio r bitas ppe
na maisomis na q malcagt. od. luce
Scio oculis bips r insuig luce odit qr no

pet parable eius uelabat et hoc modo iudei
intuendo oculum lepram quam non poterant aspicere
sic gloriam gratie non primo parabole ... que
manifestabat gloriam ipsi hoc et modo omnis iudei
... ¶ Item cum dicit Nolite putare
quia ego accusaturus sim uos apud patrem ...
et hoc onerabat ex desuper ... non enim
timebant moysen qui eos accusabat tum
ei ... ...
... exoluit. quidam opinatur ... actum gratiam
unum ibi | Est qui accusat uos | ...
... opinatur dicit Nolite putare ...
opinari quod accusaturus sim uos apud patrem
¶ Modo ... quia in ... aduentum ueni ad ...
... ...
... ... ad hebreos
... ... melius loquentem quam abel
quia sanguis abel clamat uindictam ...
... ... aduentu
ueniet ut iudex quod propter omnes ...
... non ut accusator et ideo dicit Nolite putare
| Item cum dicit Est qui accusat uos
... unum sed quod moyses accusabit
uos et ... ... dicit | Est moy
ses qui accusat uos in quo uos speratis
i. creditis ... ...
... ... accusatores quia si non crederent
moysi ... si credidissent credidisset et
... et ideo dicit ... Si crederetis moysi for
sitan crederetis et michi ... de me enim scripsit ...
... forsitan ... liberi arbitrii ...
est ... nolle | ... ... in moder
... ideo dicit ... si ... illius
... moysi non creditis quomodo uerbis meis credetis
... ... maior moysi ... ...
... moyses maior me est in reputatione
... ... non creditis moysi quem repu
tatis maiorem quomodo creditis michi quem re
putatis minorem ... non creditis scriptis
moysi quomodo creditis uerbis meis ...

... ... obligat ... libera ... ...
quod moyses accusabit ... ...
... ... modus ... ...
... ... mandata moysi accusandi ...
quia ... in lege precipiuntur ... ...
¶ ... legis uos accusabit ... non
... quia ... repulerunt de quo moyses
scripsit et mandauit recipi ... ...
... ...
audietis accusandi ... moysi ...
... ... habent in ... ... est
... de me enim scripsit ...
... ... moyses de ipso ...
... ...
... ... gloriam

Post hec abiit ihesus trans mare galilee ... Capitulum vj

Post hec abiit ihesus trans mare galilee postquam ... ...
... ...
... ...
... ...
... ...
... ...
... ... ibi ... ...
... ...
... ...
... ...
ibi dicit ... ...
... ... pastus
... ... in monte
... ... pascha
... ... ad que tuba
... ...
... ... | Item
... | Post hec abiit ihesus trans mare galilee
quod est tyberiadis ubi notandum est quod hoc mare
... ... non est
... ...
damis ... ...
... ... omnis
... ... mare ... hoc mare ...

C vj
vj c^m

galilee. quod precipuam mare erat dicitur in mare tyberi-
adis ab opido quod est notum tyberias et est locus
quidam quem condam edificavit herodes in honorem
tyberii cesaris. ¶ Item et hoc mare genezareth
quod est dicitur in glosa genezareth quasi generans
auram quia in ipso mari multis ventis conflabatur. Rubrica
notandum est quod mistice locus iste per mare designatur seculum
turbidum. | Post hec non christum mare mortalis
adiit nascendo calcavit moriendo transiit resur-
gendo secundum illud ysa. lx. tunc mira-
bitur et dilatabitur cor tuum quando conversa fuit ad te
multitudo maris. ¶ Item cum dicitur et sequebatur eum fit
mentio de sequela. Sequebatur enim eum multitudo magna
quia videbant signa que faciebat. ¶ Notandum est secundum crisostomum
quod ex hoc quod dicitur quia ideo sequebantur propter signa apte
distinguitur inter perfectos et imperfectos. Imperfectos enim
in conversione mentis exteriores sequebantur propter
signa. Perfectiores autem cum ... de quibus dicitur in
... Iste semper erat ... Signa enim non
fidelibus sed infidelibus data sunt. ¶ Item cum dicitur subiit
ergo in montem fit mentio de loco miraculi. Unde
dicitur subiit ergo in montem id est in montem latentem super
et ibi sedebat cum discipulis suis. Notandum est quod
convenienter velocius Christus subiit in monte ut
daret quod superioribus minora precepta committenda
sunt et maioribus sunt perfectionibus altiora. Congruit etiam
locus montis refectioni spirituali ut notandum quod
qualia que in infimo sunt non reficiunt ymmo qui
bibit ex hac aqua sitiet iterum. Spiritualia autem
que in supremo sunt saciant et reficiunt. ¶ Item
cum dicitur erat autem proximum pascha dies festus
iudeorum fit mentio de tempore refectionis. Bene autem
hoc tempus scilicet pascha quia refectionem spiritualem quia
ipse pane divino sibi ... et sanguine ... ve-
stri ... debet spirituale pascha facere id est de
viciis ad virtutes transire. ¶ Notandum est secundum bedam
quod si quis diligenter consideret ...
quod unius anni spatium fuit inter de-
collationem Iohannis et passionem domini ...
diat ... Iohannes secessit in desertum locum ...

... turbas pavit. Iohannes autem dicit quod proximum erat pascha iudeorum
quando dominus turbas pavit ex quo aperte monstratur
quod imminente paschali festo decollatus
est. | Evoluto autem unius anni spacio passus
est dominus in eadem festivitate. ¶ Item cum dicitur cum
sublevasset ergo oculos ihesus. Postquam dictum est de pre-
paratione miraculi fit dicitur de necessitate procedendi miraculi
necessitas. autem fuit duplex. Prima fuit hominum mul-
titudo. Secunda fuit defectus sue pecunie. Unde dicitur
ibi. dixit ad philippum. Primum ergo ad primum dicitur
cum sublevasset ergo oculos ihesus et vidisset quia multitudo
magna veniebat ad eum. | Ubi notandum primo christi
pudicitia et honestas. Sublevavit enim oculos
ut distamus quod oculos non erigebat huc atque
illuc sed pudice sedebat attentus cum discipulis
suis. Secundo notandum pietatis lenitas non oculum mentis
¶ Ubi advertendum est quod oculus domini sunt acutissimi in perspicien-
do. | Proverbiis xv. Omnia videt oculus eius et in quolibet loco xv.
in omni loco oculi domini contemplantur bonos et malos. Secundo
oculi domini sunt certissimi in discutiendo. Ad hebreos iiii. vivus
est sermo dei et efficax et penetrabilior omni gla-
dio et cetera. Omnia autem nuda sunt et aperta oculis eius.
Tertio oculi domini sunt dulcissimi in misericordie respectu. Psalmus
oculi domini super iustos et cetera. Istos oculos sic sursum
sublevasset ergo oculos ihesus. ¶ Item est dicitur dixit ad phi-
lippum | Postquam dictum est de multitudine hic dicitur
de penuria cibi. Ubi notandum est quod dominus supponit
penuriam et defectum cibi que a philippo modum
invenit que cibum et sed hoc ... habet duas partes
quia primo christus interrogat. Secundo philippus respondet. ibi Respondit
philippus. Primum in quod quia primo proponit christi interrogationem
secundo ... quasi dubitantis ibi hoc autem dicebat
Primo ergo videns magnam multitudinem dixit ad phi-
lippum unde emimus panes ut manducent hii.
Notandum est quod in facto christi sic positio ad notandum christi
humilem conversationem. Dicit enim humiliter familiariter cum
philippo conferebat christus non alium se exhibebat
suo discipulo. Matthei ... vos vocatis me
magister et domine et benedicitis sum etenim talem se
exhibebat in future luce xxii. Ego autem in

meus. unum sit quod nascitur. Aliter se exhibe-
bat ceteris in facie Christi. Iam non dicam vos
servos sed amicos. Talis est Christus placidus ut se ex-
hibeat peccatoribus in corrigendo ceteris in consolando
infirmis in instruendo et in ipsa reputatione
quo possumus adhibere in ubis Christi vale e-
ruditorum quem dicit. Unde ememus panes
ut volens nos erudire quod panem
spiritualem a nobis non habemus et ideo aliunde
mendicandus est et emendus. Panes non
superficies emendus est labore studii et assidu-
itate orationum ipsa bonis. Sed non habeas
argentum et aurum et ideo super appendas
argentum verbi vel eloquium Christi non in
panibus i. non in vestimenta que vestiatur et la-
tere unum non in suam adversando s.
ea que non saciant sed magis eva-
cuant. Hoc autem dicebat. Ait dicebat
temptans eum. Circa quam dubitatione
tamen est in quo Christus interrogavit Philippum
si eos credere quod interrogasset tamquam ig-
norans hoc concludens ewangelista dicens hoc
autem dicebat temptans eum ipse enim scie-
bat quid esset facturus quasi diceret non dixit
ignorans sed hoc dixit temptans eum
cum ipse sciret quid esset facturus. Sunt
alii ut deus temptet vero quod non facit. Primo
deus non temptat unumquemque vero
a concupiscentia sua temptatur. Adopposita de
ewangelio. Dicendum est quod temptatio interdum
ad sciendum experimentum de aliquo. Tem-
tat autem homo dyabolus et deus sed differenter quod homo
temptat ut addiscat. Non sic autem temptat
deus quod deus non est ignorans. Item temp-
tat dyabolus ut decipiat et secundum istum modum
deus numquam temptat. Sicut dicit beatus Jacobus.
Tertio temptat deus et hoc tribus modis. Aliquando
non temptat ad ignorantiam cuiuscumque et sic
temptavit hic Philippum. Temptavit enim ut
declararet ignorantiam Philippi et suam

superbiam deminuaret. Aliquando temptat ad vir-
tutem ostendendam et sic temptavit Thobiam. Thobie
XII. Quia acceptus eras deo necesse fuit
ut temptatio probaret te. Aliquando temptat ad
virtutem demonstrandam. Genesis XXII. Temptavit deus
Abraham et dixit: nunc cognovi i. cognoscere
feci quod timeas deum. Et sciendum secundum hunc
modum temptatio deus hic temptavit Philippum.
Tertio non temptavit ut sciret Philippi fides esset
manifesta, quia suis verbis credimus fecit miraculum
et maius apparet. Unde Crisostomus: Si simpliciter
esset factum miraculum, tamen non apparet cum dicitur
quod Philippum conficit in copia ut clarius
constat miraculum magnitudo. Item cum dicit
quia ei Philippus ponitur Christi mediocritas. Post
Philippi verba et ideo dicit in littera. Respondit ei Philippus:
ducentorum denariorum et cetera, quasi diceret ducenti
denarii non sufficerent quos tamen denarios
non habemus, tamquam non Christi paupertas
quod vero ducentos denarios habuit. Moraliter
quilibet qui tenetur duplicamus sic ...
duplex peccatorum. Si volebat facere opera bona
quasi ergo ducenti denarii non sufficiunt ad re-
fectionem peccatorum hic duplex peccatorum non sufficit
nec etiam adulterii. Sic capitulo. Christo sed ei credatis
per bonum operum sequentis et per fidem vestram
caritatem clamantes perdunt. Ad cetera
cum plenitudine perfectorum spiritualium. Dicit
cum dicit unus ex discipulis eius et cetera. Postquam
dictum est de preambulis miraculi et de necessitate
miraculi. Sequitur hic agitur de magnitudine
miraculi miraculum quod fuit magnum miraculum
et de hac re primo distinctio. Sed dicitur
est exemplum panum cum eis distribuit.
Ibi accepit ergo panes. Secundo fragmenta
ubi aut impletur sunt. Adverte et ceteri nota
est quod hic malum miraculum insinuat
Andreas dicens est puer unus qui habet V
panes ordeaceos et duos pisces. Ubi
adverte dicendum est secundum Crisostomum quod Andreas sic dicens

ad sumendum non preveniret. Exprobabitur nobis quod
non est factum maius miraculum quam Helizeus
qui de xx panibus pavit centum homines
et iam plus ad quem in processu dixit. Sed
quid hic fuit maior caritas Christi tamen
quia qui faciebat miracula de paucioribus pau
ciora et de pluribus plura factum esset
quod non est verum. Consequenter facile erat de
pluribus et paucioribus pascere turbas.
Queritur quare hoc miraculum non est factum
ex nichilo sed de quinque panibus. Dicendum est propter
hereticos quod hoc factum est ne crederetur vide
retur alienam adesse. Secundum Christus deus
non indigebat sed ne videretur crea
turam esse cuius creator erat ad confu
sionem manicheorum qui confundebant manum
creatoris qui dicunt quod panis et vinum huiusmodi creatura
ta sunt a malo deo non a bono. Si enim creatura
male fuisset bonus creator eas non acciperet
ipse. Nota dicendum est quod hii panes duo
fuisse v. misticis panibus designari possunt
mysterium bonorum ad mala et quinta scilicet
bonus caritas quia omnes confortat. Est enim
primus panis pudoris qui reficit mentem voluntate
in eternum. Cibavit illos pane vite
et intellectus. Secundus panis est temperantie qui reficit
mentem concupiscentie. Et hic est panis unde
sanctitas caritas cordis et sic
probus operis et confortatur in nitas es
tas non decet. Tertius panis est
panis fortitudinis qui roborat mentem in justitia.
Hic non est qui cor hominis confirmat. De hoc
Genesis: Comede panem tuum bucellam panis
et conforta cor tuum. Quartus panis est
panis iustitie quem omnes nos esurire
debemus. Matheus v: Beati qui esuriunt et sitiunt iustitiam quoniam
ipsi saturabuntur. Et nota quod hii quinque pa
nes debent esse in quolibet recte penitente. In
tua penitentia debet esse temperantia conscientia vel pro
fectio. Iustitia penitentis penitentia probata

declinas fiunt fortitudo confirmans in gratiam.
Alius panis est panis caritatis et hic est
panis splendidissimus quia caritas omni labore
sua splendida facit et ideo significat iste panis
per manna quia quod habebat omnem saporem
suavitatis. Vel forte hii panes possunt
sic distingui ut primus panis sit quo indiget
penitentes. De quo Christus fuit mandatione
panes dicat nocte. Secundus panis est quo
indigent et ignorantes. Nam non in solo pa
ne vivit homo sed in omni verbo. Tertius panis indigent in
dicamentis et hic est panis nichil
distribuendo de quo ipsa fugit esurientibus
panem tuum. Quartus panis est quo indiget
spiritualis tamen esurientes et hic est panis
sacramentum qui dominicus vocatur. De quo Iohannes
quod ego dabo celestis mundi. Alius panis est
quo indiget confitentes. Secundus spiritus
in pane audit qui tunc nunc expandi
possunt. Secundo nota dicendum est quod hii panes
duo fuisse ordinari quia omnia opera disci
pline quadam assimilantur nunc Christus adhibe
psi. Omnis disciplina in presentia quidem
non videtur esse gaudii sed meroris. Postea
eam autem fructum pacatissimum exercitatis
per eam reddit iustitie. Panis non ordinatus
exspurgat sed intus reficit sic et
disciplina in presenti pungit quidem videtur
sed ea que postea erunt reficiat. Unde
apostolus ij Corinthiorum iiij: Id enim quod in presenti
est momentaneum et leve tribulationis
nostre supra modum in sublimitate eterne
glorie pondus operatur in nobis non
contemplantibus que videntur sed que non videntur.
Tertio nota dicendum est quod quinque ordei fuisse hos
panes quia res spiritualis non est in vinum
id est non est in illius qui est unum occupatus.
De quo bono licet quod pro nobis est ne
consilium. Quarto nota quod hijs panibus
non vescuntur nisi qui sedent super fenum id est

6

q discipulorum cum illa cibauit. Quidam n. alio
fermento et non de fermento phariseorum. i. cum discipulis
obliti fuerunt panes. Item cum dicitur Quot co-
phinos. Per istas duas questiones milagra
christus distribuit. Et post hec christus propter
dominus facere hoc distribuit. Facit autem
primum miraculum in loco quod ad terram promis-
sionis erat distribuendis. Christus ergo omnia dis-
tribuenda et ideo dicit distribuerunt. Quoniam vi-
rilio quinque vel quatuor. Nota quod est secundum theologos
quod populi iudei ab electione iudeorum
legalem consuetudinem. propter quod etiam moy-
ses a viginti annis et supra populum nume-
rauit. nulla mencio facta de mulieribus
[illegible] quod omne vile est et dignum
temporale. Item cum dicitur Quot panes habetis
fit mencio de panum multiplicatione et fo-
quid occurrit panum multiplicatio quod dicitur
Quot habetis panes. De quo dicitur vel
multiplicat de panis quinque pisces
etiam modo in manibus sunt multiplicati.
V panes. Potestas. n. christi in manibus
christi. Panes autem quinque qui scia erant
non quod ibi manducata. sed ab eo
quod tamen fecit multiplicata. Christus occurrit dis-
tributio qui dicit Et tum gratias egisset distri-
buit distribuendis et apostolis quantum
volebat. Nota dicta est supra primo libro Accepit
Quot panes quod per hos quinque panes
ponitur vel quinque libri moysi quinque
libri in manibus christi multiplicantur et distri-
buntur. Item quinque panes ordei ipsi prope
panis legis quoniam eam dogmatibus
subsequitur. i. opere impleuit et eam
de spiritualis intelligentia secundum quod docuit
quod legis nemo ad profectum perduxit. Item
panes autem hordeacei vel panes mistici
ipsius christi secundum quod ipsi publi-
ce sub lege portabat nec manduca-
bat. Illa n. quod portabat clausa vita

bat apostoli pascebant. Christus quo appa-
ruit et ipse pastus est. Nota dicta est supra
primo libro. Et cum gratias egisset quod christus gratias
agens orauit et hoc significat miraculis virtutes
sunt. Ipse autem orauit vel ostendit
eis qui in questionibus suspicantur gratias
agere. Christus ergo orauit non propter
se sed propter terram quod presens erat cui suadebat
operabatur quod ad deum dedit et quod deo omnis
non erat. Ergo orauit et gratias egit. vel
ostendit propter orationem aperte . Nota dicta est
supra primo libro Et apostolis quid volebat quod
per duos pisces duo pisces duo pr-
quibus quasi magis regebatur. s. regia
et sacerdotalis quae duo persone de principio
prefigurabant. Aliter n. ipse suscipiens vel
per duos pisces quibus ordinatis
superne dabantur sicut duplex parabola ancilla
et cetera que sola omnium obuiam
mundi sunt praeceptum fecit. Quamuis n. di-
uinus deus quod supra per patriam exprimi-
tur. Vel forte per duos pisces i.
certe duo precipua mentales. Dilec-
tionem pascit, saluat lingua et affectus
paschalem. Quia n. pastus est et
corpus temporalem ordinauit et refecit
ad cogitationem corporis. Vel forte duos
pisces id est fidem et spem. Fides in aquis
baptismi. Spes in aquis tribulationum
nutritur. Item cum dicitur Et tulit impleta
secunda aggreditur de fragmentorum collatione exprimit
quod occurrit praeceptum dominus. secundo occurrit
opera distinctionis. Sibi colligentur. Quod. Eius
ad praeceptum dicitur. Et tulit impleta scilicet duo-
decim sunt collecta que superauerunt fragmenta
nec pereant. Item secundo opera distinctionis
quod dicitur Colligentur. Quod et impleuerunt. xii. co-
phinos fragmentorum et cetera. Item de crescentibus
propter colligi fragmenta. Ad hoc dicendum est
quod quid fecit deus non ad superflua

omnia ista. sed ut ostenderet sententiam illam non esse
fantasticam. per hoc etiam ostendit veritatem divine
nature sue et aliis in cibum fuerunt. Sed quare
non precepit turbis ut reliquias portarent
sed discipulis. dicendum est quod fecit ad ostendendum quod
deberent esse ministri ecclesie ceterorum quibus com-
mittebantur. cetera sequuntur. Item dicitur fragmenta
sunt que populus non potuit manducare. significat
autem ista ut sententia intelligentie que non
potest capere multitudo. illis committuntur qui populi sunt
et alios docere. Notandum est super illo cophinos quod non
a casu factum est sed secundum certam mensuram quod nec minus
nec plus superfuit sed quantum colligebat duodecim
scilicet xii cophinos. cophinus enim vas rus-
cauni ticum est. Duodecim ergo cophini significant
duodecim apostolos et eorum imitatores qui licet in
parte sint contempti spiritualium tamen sacramentorum
Illi ergo homines. Dumque ipse sit medius veritas
postea positum est miraculum hic ponitur uti-
litas que sequitur ex miraculo. et dividitur per in duas
partes quia primo ponitur quo ad populum confessio fidei ad cre-
dendum secundo ponitur excitatio populi devotionis ad hono-
randum. Ibi Jhesus ergo cum cognovisset. Tertio ponitur de primo
discipulorum ad Christum querendum ibi ut autem
sero factum est. Circa primum ponitur primo ad
predicandum vel est tenendum iam fide erat. Primo
ergo ponitur confessio populi ad credendum. populus enim visis
miraculis confitebatur Christum esse prophetam et
ideo dicit in littera Illi ergo homines cum vidissent
quod fecerat signum dicebant quia hic est vere propheta
et cetera. Notandum est quod ex hoc quod vocabant eum
prophetam apparet quod semiplene crede-
bant. prophetam enim vocabant quem dominum
non noverant. Item notandum est secundum Augustinum
super Johannem quod Christus et propheta fuit et dominus prophetarum
et angelus fuit et dominus angelorum. angelus enim quia
prius annunciavit angelus erat sed creator
quod futura predixit propheta erat sed creator quia
verbum dei erat factum est et auctor prophetarum
dominus erat nullus enim propheta sine verbo dei fuit.

Notandum est quod dicunt quia venturus est
esse in mundum mundi magistrum est quod prophetam quendam
principalem expectabant. Et ideo sicut dicit
Crisostomus quod dicitur hic est vere propheta in greco cum
adiectione articuli ponitur ad ostendendum hunc prophetam
quem expectabant esse distinctum ab omnibus
aliis. Item cum dicitur Jhesus ergo cum cognovisset
postquam dictum est de confessione populi ad credendum
hic dicitur de devotione eiusdem ad ho-
norandum et dividitur hec pars in duas partes
quia primo ponitur quo populus proposuit hunc hono-
rare secundo ostenditur quo hic hunc honorem fugit
Circa primum dicitur Jhesus ergo cum cogno-
visset quia venturi essent ut raperent eum
et facerent eum regem. Circa secundum dicitur
fugit iterum in montem ipse solus. Notandum
est secundum Augustinum super Johannem quod regnum Christi modo
colligitur non separatur non figitur. Christi enim
Scit autem aliud malum quia est aperta claritas
sanctorum quam iudicium ab eo factum. Hoc autem malum
ab eterno ordinata fuit sed non dum erat
tempus optimum huius manifestationis. Debebat enim
Christus sed non regnare commune quo regnaturus
quam scilicet est aperta claritas sanctorum. Turba autem
credens quod venisset ad regnandum volebat
eum facere regem. Notandum est secundum Bedam quod
turbe visis tantis miraculis mittebant ut Christum
pium et potentem pium sentiebant quia pavit tur-
bas potentem autem quia multiplicavit panes
et ideo volebant eum facere regem quia homines
volunt habere regem pium ad regendum et po-
tentem ad tuendum. Notandum est secundum quod ex
hoc quod Christus fugit turbas et ascendit in mon-
tem datur nobis exemplum ut quantum in nobis est fuga-
mus valles mundi et ascendamus montem celi.
Est enim mundus fugiendus quia locus mundi est
locus periculosus. Primo quia est locus sollicitudinis et dis-
tractus. Secundo quia est locus periculi et laboriosus. Secundo
dicitur fugiendus est mundus quia locus periculosus
Ille enim locus periculosus est quem habitatores de

norat et absolvet. talis autem est mundus
Exo. de ducham et abiud et choree quos
timos de gsiamt cura / unde dicit ois
ppsit quod omnes nos dicere debes. fugi
amus a clamore pendam ne forte nos
peramus / Item fugiendus est mundus quod
loca desertorum et solus. quidam tamen viris bonis
et pmanentibus vero non mundi non sed inst
quidam vmbris et pictis rerum bonorum et
quod michi caret vis bonis non fugiendum est a
mundo et appropinquandum est deo. ut dicitur
quinque nunc idest propter ecce elongavi fugiens
et mansi in solitudine et alibi volo fugere de
terre mea et assilare capite hominum eius
super montes. Item fugiendus est mundus quod
loca potentes et laborosa non permittit
quiete habitantes suos. Jo. xvi. In
mundo pressuram habebitis / Videret ergo tu
xpc sicut te rex quod fugit. Vide quod hoc
fecit ipse tunc primo quod ut nos cum
ducet mundum contempnere dignemus / Iusta
xpc Ego non dedi vobis ut quemadmodum
ego feci et vos faciatis xpc non sic glo
mundi vetustivit ut tam penam sponte
subiret / quod hebreis xpc appropriando sibi gau
dio sustinuit crucem / Item vero est quod non
detinuit xpm qui est rex regum et per quem
reges regnant regnum accipere ab hoste
ratio quod non detinuit doctrinam eius tunc
te et volunt accipere ab hostes / Nota quod
hoc xpc turbas pavit / Item ascendit
in monte ex quo dicitur marci quod dominus tu
sedet in monte cum discipulis suis et videret
turbas ad se venientes descendit
de monte et cum melioraret totas turbas
pavit / Ita quo primo fecit ut supra illud
fugiet in te de monte descendet / Item
cum dominus fecit de sero factum est post desum
discipulorum ad quiendum sibi Nota quod
xpc montem ostendit nescientibus discipulis

Exspectauerunt autem cum usque adversam cum
putantes te venturum. Sero autem sero factum
est non vult sustinet cum non migre sed
amore igitur descenderunt ad mare et tum
ascendissent in navem venerunt trans mare in
pharnaum expectantes se cum illis venire
timos / Nota quod quod per sero denota
paganos descenderunt quod dum non xpc presentia corpora
fuit cum discipulis nulla eos theologia vel tamen
tuo tenebat / Augustinus vero Non prius lugent
filii sponsi quam recedente ab eis descendit
ad mare idest ad tribulationem saeculi. post hoc mare
navigavit et spaciosum / Item cum dominus terre
nebris iam facta erant postquam domini eos
devotione ... ad honorandum et despiciendum
discipulos ad quiendum hic dominus de ihesu xpi ad
sufficiendum et dicitur tunc post meus patres quod
post descendit ... in quo fuit discipulus et primo
post xpi ... et appropinquavit / Cum remigassent
quasi tertio post xpi occurrentis exhortatio vel
Ille autem dicit eis / Primo ergo post ...
discipulis et tempestate mali ut non debet
est discipulis volentes tamen in caphar
ascenderunt navem / Et tenebre iam facte erant
et non venerat ad eos ihc. Mare autem
magno vento flante exurgebat. Nota
est quod ... ideo facte mare et de tene
et maris tempestate ut exprimet fuiere
discipulis quos nox et tempestas deti
nuit quod xpm quierent. Item cum dominus / Cum
remigassent quasi fit mentio de xpi et
ihesu et appositione / Unde dicitur Cum quasi remi
gassent stadia xxv vel xxx vident
ihesum ambulantem super mare et proximum
navi fieri et timuerunt. Hic autem timor eo
ceptus est fuit consolatio xpi appositione
Nota quod xpc discipulis appropinquat. Ap
propinquat enim timentibus timore filiali
post ipse est deus timentibus eum / Item ap
propinquat cum amore querentibus

ꝛ tu disci^lo^ exoneratibus ꝛ 1° n͂ appro-
pinquit discipulis. Prima quare est ergo sibi in no-
ctibus cum ... qui tunc discipulis
ꝛ in noctibus omni quiete. Notandum est quod appro-
pinquatio in scriptura aliquando designat ...
... mari ... longe erat ab
hominibus per mare ... appropinquat per in-
... non appropinquat ... aquas
... Infirmus ... mortis
... xpc non appropinquat per mare ... non
... portum ...
... appropinquatione ... vero ...
... ꝛ ... ꝛ ... est
ut ... eius ꝛ dies ... ꝛ ...
Et non quod ... homo appropinquit homi-
... appropinquit ... primus
... duplici appropinquatione duplici ...
... homines. Una est prima appropinquatione
... hominem facta ... ad ymagi-
nem dei. Secunda appropinquatione ...
... factum ... ad ymaginem ...
... appropinquatio
est ... assimilationis ...
... adventus ...
ꝛ ... ꝛ ... est
ꝛ ... appropinquatio ... est
salvus fit ... appropinquatio est de
... ꝛ ... opera
ꝛ ... xpc appropinquit discipulis ...
... Ubi ... est quod ... appropinquante
xpc ad discipulos ... ambu-
lans super mare ... tempestatis cessavit
ꝛ navis ... ad portum deducitur
Et ... quod fideles ... appropinquatione
... mundi ... mare ...
... ꝛ ... ad ...
... tempus ...
... Item ... ille
ait ... quo xpc ... confor-
tavit discipulos ꝛ ... quod ... confortatio

qui dicit ... Ille ait ... Ego sum nolite
timere ... ait ... Ego sum ... additur
ꝛ hoc duabus ... quod vo-
luit ... quibus loque-
batur. Primo audientes vocem eius po-
... ipsum esse ... Secundo
vero est ut ... esse ... qui me
... Ego sum qui sum ... putabatur
... discipulos ... quod dicit
... cum ... navem ...
fuit navis ... ad quam ibant
Ubi non ... quod xpc navem non ascen-
dens ... ꝛ ...
... Notandum est quod
... quod ... xpm ...
... non ... discipulis
... ut ... quid ... ab ...
... mala
... ꝛ ... quod ... anima
... eum ... discipulis ut cum ...
... Et ... ab ... de
... quo ...
... cum ... Et
... xpm ... Et
... xpm ... cum
discipulis ... non ...
... ut
... ꝛ ...
... ut ad ipsum ...
qui ... est ... nobis libe-

Alia dicit ... iaic
que ... ꝛ ... Postquam xpc
... corpus ...
... spiritualis ...
ꝛ ... in duas ... quod ...
... ꝛ ...
... cum ... 3° ...
... spirituali
ibi ... ꝛ ... in 3° ...

qr p° po² motiuu ad querendu | 2° po²
optiuitas ad tuscendu i' Alie vero
naues | 3° po² quo turba mare trans-
iuit ad xpm ut quereret v' Cu ergo vidisset
turba | 4° go po² motiuu qr hinc tur-
ba ut xpm quereret adeo euidentius. Notandu
est q° tba io mouebat ad xpm quere-
du qr sciebat ipm trasisse mare sn ua-
hiculo hic at trasiens mare sn uehi-
culo sit innotuit tba | turba n' videns
q° de pro no erat nisi una nauis i
litore q° erat ipo loco ubi xp' fec'
miracls de panib' videns e' q° illa na-
uis cu discipulis absq' xpo trasfretauit
ad alia partem maris cu demia no i
uenisset xpm exercuit prec maris n
fuerat prec die sup'iaci sta q° trasi
mare absq' naui cu discipulis n' i alta
alia qr in litore no fuit n' una in
qua trasire discipuli ergo trasiuit sn naui
Hoc dicit qz lra que sic dicit | Altera
die ab i° s' q° fec' miraclm de panib' tba
que stabat trans mare vidit q° de fe-
cerat miraclm de panib' vid' i' diligenter
inspexit qr nauicula no erat ibi n'
una i' vid' q° i' porcia depe no erat
in litore n' una nauicula vid' etia
qr no introisset cu discipulis suis ihs
i naue s' soli discipuli eius abiissent ergo
pro arguebat q° ppt mare sine
uehiculo trasiret qr no trasieat i naui
discipulorum n' i alta alia qr l' nulla fuerat
Item cu d° alie vero naues po² opor-
tunitas ad trascendu qr alie naues
superuenerunt | Vnu dicit² lra | alie vero
naues superuenerunt a tyberiade i' | Notandu
est q° p' una naui nisi trasierunt discipuli
signatur una ecclia que e una vni-
tate fidei na una fides est una
vnitas sacri qr vnu baptisma p' alias
at naues q° superuenerunt p' im' lectionem
signatur conuenticula hereticorum q° tamet
post p° xpi ac discipulorum eius q' i' querunt
ihm sicut querebat tba. tba n' non
querebat xpm ppt eu s' ppt ad a' s'
manducauerat · Idem cu d' | Cu ergo
vidisset turba on² quo turba repa-
opturi° trascendi trasiuit ut xpm
quereret Vnu d' lra | Cu ergo vidisset tur-
ba quia ihs no erat ibi n' discipuli eius
ascenderunt i' nauiculas i' venerunt capharnaum
querentes eu | Item cu d' | Et cu in-
uenisset eu on² quo ppt inuentu
interogat² Vnu d' i lra | Et cu inuenissent
eu trans mare dixerunt ei Rabi q° huc
uenisti | Rabi interpretatur e qr ex eo duob'
modis inu' pt b° mo ut sit ex de
tpe i' tunc sunt eorum i' pt querentes
exponendi sc' qr quomo tm miraclm no
quererunt demo trascendi · s' qlr sine
naui trasiuit s' querit de tpe Alio
po mo' qd ut hoc qr dem est qn sbet
p' qlic' | Notandu e qr apparz dua mira-
culorum factum ab ipo i' miracz factum
a passione | Prima n' mo fortis est
q' ut cito trasit | Turba post re-
fectionem uoluit xpm facere rege no tunc
tum q° vero est qr ipi dolebant eu facere
rege gratia d pa° tunc tercia trasfigurat
a refectione | Sc' at d' pa° fuit cito
trasiuit Vnu sedulus sicut una mutatio
qz at tut² eadē libertate i' absq'
diu manet | Item cu d' | Rndit
ihs | Po² interrogationes turbe s' rndo
xpi m q° | Prima turba docet de cibo
spuali | Sc° quid xpc turba rep-
hendit 2° turba docet ibi opatur no
cibu qui perit | 3° turba rephendit²
qr no vere xpm querebat querebant
n' eu qr manducauerant i' no quia

sig̃ videbant et io d. fia Audit eis
i. ꝛ dixit Amen amen dico vobis quia
me ꝛ c̃ No d̃ c̃ q. h̃et q. dico amen
alii dic̃ nota. apte nq hec d. amen
dicta fidelis. alii dic̃ adu̇bialit̃ dic̃
hic amen amen .i. vere alii dic̃ ubi
alr ꝛ tunc id est amen q. fiat Et nō
sm augꝰ q. amen ꝛ alla q̃uis possẽt
interpretari ꝛ tn̄ ppt sanctitate auct̃
interpretata nō st̃. Tam .n. sunt sca q̃
nota ut Jo. i. apoc testatur se spu re
uelante audiuisse celestis exercitus
cuneos uoce agens in laus diuinas amen
alla dicit tn̄ q. hugwicio q. amen
c̃ ab a. q est sine ꝛ men defectus
qsi sine defectu q. nō h̃t eum qualibet
h̃i lingua nō defectum a fra cū hebrea
lingua sit prima mr omis. Et no d̃o
est q. t̃bu resp̃su q nō debiat q̃r
h̃nt xpm inquirendo .n. xpm debem̃
p. attendere tpe querendi ueniet .n. tpe
qn̄ inueniri nō poterit ꝛ ysa. ty. dicebat
quere dnm dū inueniri pt. Et 2o de
bem̃ attendere modū querendi q .n. q
ri cū deuota affecione vñ ps In me
corde meo exqsiui te. debz ꝛ queri
cū p̃fcta opatione ps In die tribula
tionis deū exqsiui manibz meis
i. operibz meis. debz ꝛ qri cū debi
ta ꝛp actione dū ps magnificate
dnm mecū ꝛ exal. no eiq ꝛ idip Et
se exqsiui dnm ꝛ exaudiuit me
Et 3o debem̃ attendere fine querendi debz
n. eu qri ppt deū ꝛ nō ppt t̃palia sed
querebat 1o quia querebat eū q interficeret
ut mladeant Vn̄ bs wic xpm̃ mor
dr de illis q accipiunt certas nō ppt
bonū celeste ꝛ ppt t̃palia q ipi assistunt
illis qui sequebantur dnm q man
ducauerant. dic .n. d. Sed facit ad

c̃ppe dēuū seq. est de sca vita t̃palia
alimenta suppsisse ꝛ nō p̃sequebatur ꝛ p sa
bius. Vñ q̃re est ud religio. offin
nō p̃agendis t̃ribz ꝛ p̃ neglicendis sub
sidiis inhiare. Itē cū d. sparum
nō cibū qui perit ꝛ ꝛ posita reprehensione
tanbe se docet xpi q doc de cibo spuali
Et sō quid doc de cibo spuali 2o de sa
cramentali Et separ q de cibo sp in
duas q po. po xpi docet 2o inducit
murmurat ibi murmurabant ꝛ q. indei
Ad 1m p. nō d̃u ē q cibꝰ spualis po.
h̃t inductionē ꝛpetuā 2o h̃t i actu
spualitatē 3o h̃t i ongine sublimitatē 4o h̃t
m efficaci nobilitatē ꝛ sm h̃ in 4o diuidit qua
dvg. de hoc cibo spuali. P.o .n. docet q.
hic cibus h̃t inductionē eternam
2o q h̃t in actu spualitatē ibi dixerunt ꝛ.
ad eū 3o q h̃t in ongine sublimitatē ibi
dixerunt ꝛ. illi 4o q h̃t in efficaci nobilitatē
ibi dixit ait eis ihc. Po ꝛ. docet q
cibꝰ spualis h̃t inductionē ꝛpetuā
sic auguens ꝛ opa. tam. volūs dz ordi
nari ad eterna ꝛ nō ad illa q̃ pereunt
ꝛ cibus ueneris corporis. Cibus aute
spualis semp manet ꝛ ppt talē
cibū .s. spualem opandū ē ꝛ hoc est q.
dr̃ hic Opami .i. opamini quere non
cibū .s. corporalē qui perit ꝛ opa. quere
cibū qui pmanet in uita eternam
quē .s. cibū dabit filꝰ hoīs Si aut filꝰ
hoīs posset dare pz quia est .s. filiū hoīs
pr signauit. Sciend. eis vñ se ꝛsequi
filius hoīs pot dare q eū pr signauit
Vnde ē sm augꝰ sr Jo q signare idem
q. signū aliq ponere Jo ac ea signat
ut ab aliis discerni posset Pr ꝛ. xpm
signauit .i. aliq. ppu sibi dedit ut ab aliis
discerneretur. Signū .n. debuit ne co
sulerem tū gracia sua q liberare ueniat

geo9 ħuarū ꝗ͞ g°. dicit xp͞c fig dub'.
/xp͞o tū nō ħt. s. q͞d pss'. dic͞e ħ magnitu
singulari͞e. ꝛ emiencī plenitu͞de. quē
pcellit oīs filios ħomi / sngulit dc
eū dcq ps. i. signat͞e distipit vngendo
eū oleo letič. p̄ pticipib; suis. Est g°
ꝯscptia tlis / Replem͞e g° dluaz ois
v͞a. ſ; in xp͞o fuit plen͞e. g° cp͞o fig
nac̄e distictis sunt ab oib; fil͞s ħoiu͞,
g° dluat ab eo ois gr͞ia ꝛ ħ. ē q͞d dcm
est sup̄ / Repleu͞e. cuius oīs nos acce
pim9 / Aliō p͞t dcari qua sit fig
ħois dub'. id q͞d spualit͞e est instit͞e
ſ; instit͞e est ut det vitā mūdo ħut
in ps. signit. i. ad ħoc spualit͞e instit͞e
s. ut dnet vitā mūdo / Insta. by. Eo.
uē ut vitā ħeant g° fig ħois dub'
vita ꝛ p ꝯs cibū spualez. / Eo. p͞c de
clar͞a sic yma / Ille dub'c cibū spualez
ꝗ ps. i bap͞tismo mat͞e. ꝛ signit. i. ab
ap͞s distipit. ſ; ħuc. s. filiū ħois p͞t
mat͞e. i bap͞tismo ꝛ signit. i. ab ap͞s
distipit dicens ħic ē fil9 me9 dilcs
g° ip͞e dub'c cibū spualē / Mō ē q͞ i
li°. illo / Opari nō cibū qui p͞it duo
Testimuanair. ſo instimat cibi m͞lis
defitibilitas qn͞ d'. qui p͞it. i. ad corp̄
ꝗ. / Esta ꝛ uent͞e estas ħut ꝛ ħut dcq
destinet. q͞z. s. nō semp̄ est ipsi ab eo
/ Tho. ipsi qz cibi spualis indcfitib
ꝑpetui
tas qn͞ d'. / Qui pmanz i vitā etnā / Ad
tyeni͞am / Modū est ꝗ ħ cib; spualis
inlap͞s est / Est n. ali; g° ꝛ ħ rediit vi
tā etnam sit inlata redd'. pmi͞ ꝑs
flumīe di repletū est aquis. s. gr͞az
post cibū i͞tnz ꝛ ꝗ. Eo. cibus spualis ē
cib; sup̄i. ~~Tessapo~~ Cibum ib pani.
ꝛ mt͞s ꝛ ħit d'. ſſ manē ꝗ supi ē
tē etna q͞ ſſ manet. / Eo. spualis cib;
ē cibus spual' letic͞e q͞ quod spual' letic͞e

ſſ maneb'. i vita etna. ꝑs Ecce silis
meam dulces capiebas cibos i domo
dei ambulauim9 cū ꝯsensu / Mō d͞m ē sm
augꝯ de opib; modcorz ep̄i° li° opa
nō cibū qui p͞it quod modcip supps͞ie
occuz ernundi dnces spualcs quos n̄.
debe opari manib; suis ħ quoz cstaz
opioz ap͞s / Fucabat ia nō sint
nege at op͞e manib; suis. / Eo. op͞m ħoz
fuit ex ap͞s qui tū eet viū spualis
manib; suis labzauit sic ħ. n. ad
Tessl. iī°. / Est g° verꝫ sens9 ħic opari
cibū. qui nō p͞it / Opari ei cibū qui
p͞it. est cibū q͞ p͞it est affici stantib;
rebus ꝛ opari nō ꝓpē pmanencia ſ;
ꝓpē p ceticia / Dixerunt ergo d' dixerunt g°
ad eū / Postq̄ o' sul͞oz ꝗ ħ cibus
quē dabit fil9 ħois ħet indiuacōne
ꝑpetu͞e. o' ꝗ ħ ē i actu spualit͞e docet
ꝗ p actū spualez ꝛ melioz ꝯsequr
ħut cibū / Dixerunt ħ. viū iudeis ꝛ.
io p͞o ħ iudeꝫ inedo. q͞d d'. dixerunt g°
ad eū / Quid faciem9 ut opem͞r opa
dei. dc si dicat. tu dicas q͞d p opus
ꝯsequr ħut cibū. dic g° nobis q͞d ē
ħoc opus p q͞d possim9 ħut cibū ꝯsequi
/ Ridem tū d'. / Rndit iħc ꝑ xp̄i vro ma
decit ꝗ op9 dei p q͞d ꝯsequr cibū est
op9 fidei. vn͞ d'. i tia / Rndit iħc ꝛ dixit
eis. ħoc est op9 dei ut credatis in eū
quē misit ille / Mō d'. i eū sic n d'
aug9. Nō oīs qui cred'. ei cred'. i eū
demones. n. credebāt ei ſ; nō credebāt
in eū. ꝛ nos cdimus paulo. ſ; nō cre
dim9 i paulū / Crede g°. i eū idē est
ꝗ cred' i eū p dilcōz tend'. / Eo9 n a
nobis exig'. fidē q͞ p dilcōz opat' Mō d͞u
est q͞d cib; spual' alu d'. oba manda
tazr dmorz. sup̄ ins͞t cyeus cib; est
ut fac͞iam uoluntatē pris mei ꝛ ꝯ. / Aliqui d'.

opus fidei q p dilectionem operatur sicut hic. Ubi
notandum est sm augustinum quod fides aliter distinguitur
ab operibus sic ab operibus legis que non coopi
bus legis sed ex fide iustificatur. hoc sed sunt apostoli.
Opera eius bona et miracula non distinguntur a fide
quod nullus bonum opus est sine fide. fides non debet
sine opere. s. ipso. finis n. legis xpc est ad ius
ticiam omni credenti. Sed alibi dicit est ipsa bona est
que nichil valet sine operibus et bonus amanda
Hec hec tales. Ista. Ergo sic querit vitam. Idem
tu dicis. Dixerunt ergo ei. postquam xc oratione quod alibi
que promittitur hic in ductiua pertinentur et in actu
spirituali. Sicut oratione quod hic in congregatione sublimitate.
quod ab hoc. secundum peticionem in dicitur pro p pr
in dictis quod 2o sed Scriptio vel dixit ergo eis in Quid
ergo quia notandum est quod p inde promittebat
tibi quod permanebat in vita eterna in qua
Tunc videbatur se prophetie moysi. Iudei autem
moysi reputantes maiorem xpo. signum petunt
ab eo p quod possit probari quod ipse est maior
moyse et sed hoc hic post de p in p quod in dicis
signum petunt. Id est veniendum signum credi quod fecit
moyses i. parentes nostri. Unde ergo ad dominum
dicit. Dixerunt ergo. s. quod ergo tu facis signum quod
dicat. promissio tua teneat ve esse maior
quam fuit moyses. sicut ergo signum ut te credam.
Item tu dicis promittes nunc remaneat autem
signum quod fecit moyses. s. manna dominus patres
nostri manducaverunt in deserto. q. d. magis fecit moyses
dedit n. manna sed tu modicum promittis. Secundum n
promittis cibum quod non perit. manna autem pe
ribat quia si manna reservabat in alium diem
scaturiebat. tu est promittis cibum quod permanet
in vitam eternam manna autem non sic. Notandum est
quod iudei volentes confundere magistrum signum
quod fecit moyses extollunt signum pauciter
scripture dicentes. panem de celo dedit eis man
ducare. Item tu dixit. Dixit ergo eis
etc. Hec. Tunc xpi et ipso quod potest hic Iudeo
secundum petentes in dictis l. dixit ergo ad eum Sed

i. d. quod primo ostendit xpc virginem patris 2o probat istam
virginem. i. panis. n. verus. Sed dicitur sic
notandum est quod modicum duo proponuntur et patris
Primo proponit quod i. patris est de celo et
hic dicit ipse Amen amen dico vobis. Non
moyses dedit vobis panem de celo. Secundo modum
debet modicum dicere quod moyses est dator
nec panis quod hic proponit quod hic panis virginem
a patre. Unde in hac. Non moyses sed pater meus
dat vobis panem de celo verum. Sed alibi
videtur moyses dedit verum panem celi quod sicut p
id quod dictum est supra. sicut scriptum est panem
de celo dedit eis. Ad oppositum est dictum salomonis
dicitur est quod verum dicitur duobus modis. Uno mo
do verum dicitur contra falsum et sic contra accepto
tunc moyses dedit panem verum et non falsum
quia. n. simulatoria fuit a moyse. non fuit
falsa sed vera. Secundo verum dicitur contra figurale
et sic contra accepto verum moyses non dedit
verum panem quia panis quem dedit moyses
figurabat panem quem dedit xpc. Primo quod
dicitur celum manna quod dedit moyses fuit
de celo. non quod proprie dictum salvatoris. Sed dicitur quod
celum accipitur duobus modis. Aliter accipi
tur p aere unde dicitur volucres celi dedit
et aves volucres celi comederunt. Aliquando
vero accipitur celum pro sidere. Manna ergo fuit
de celo aereo et non de celo sidereo. Item tu
dicis. Panis. n. verus probat quod dixit dicens
n. quod pater meus quia pater dat est verus panis et quod
iste est de celo et sm hoc dictum salvatoris probat hic
verum dixit. venit. Manna non potest esse talis
i. panis est de celo quia de celo descendit. Sed panis
quia pater dat de celo descendit ergo et cetera. Non
potest esse talis. Ille panis est verus quod dat vi
tam mundo ergo est verus panis et non quod ad vivaunque
verum dicitur in hac. Panis. n. verus est qui
descendit de celo et vitam dat mundo. Notandum
est quod sicut dicitur theologus xpc dicitur se esse panem
verum quia dicitur. Panem meum dat vobis.

panem de celo venit . qz oratione filius dei
statim queret aliquis quare xpistus dicatur panis
verus . Dicendum est quod unum hoc dicit quia
figuraliter manna quod non fuit panis verus
quia figura fuit alterius . xpistus autem ideo
fuit panis verus quia fuit principale
signum prime manne . Unde theophilus . xpistus fuit
principale signum prime manne . manna
namque interpretatur quid est hoc . nam videntes
mannam stupefacti . unus ad alium dice-
bat quid est hoc . xpistus autem ita mirabilis
est ut omnibus contingat dicere quid est hoc
quomodo scilicet filius hominis est filius dei quomodo etiam
ex duabus naturis sit una persona .
Quaeret aliquis supposito quod iste panis
qui est xpistus sit verus quomodo descendit
de celo et dat vitam mundo . Dicendum est
quod in xpisto fuit due nature scilicet humana et
divina . Descendit ergo xpistus de celo assu-
mendo humanitatem . sed per virtutem divinitatis
dat vitam mundo . mundo quidem non e-
lementis . sed hominibus habitatoribus mundi .
Deinde dicit . Dixerunt ergo ad eum
ponit vero visionem predictorum videorum petitionem
dicentes . Domine semper da nobis hunc
panem sicut mulier samaritana cui dictum
est qui bibit ex hac aqua non sitiet
umquam corporaliter accepit . et carnis indi-
gentiam volens vitare dixit . Da mihi
domine hanc aquam ut isti dicunt da
nobis panem qui reficiat et non deficiat .
Dixit autem eis ihesus . postquam vero ostendit quod
cibus spiritualis sit indivisibilis competens
in actu spiritualiter et originaliter similiter
mittitur hic ostendit quod in ceteris sit nobilitas
doctrinae quid est iste cibus . Ipse enim ille
cibus est qui dat vitam mundo
Videtur autem hoc per in tres partes quia primo
xpistus ostendit se esse hunc cibum . secundo satisfacit
petitioni videorum ibi . Sed dixi vobis
tertio ostendit modum acquirendi hunc cibum ibi .
Omne quod dat michi pater . prima in duo . quia primo xpistus

dicit se esse hunc panem cibum . secundo hoc probat
ibi . Qui venit ad me . primo adhuc primum
continet sicut littera posset aliquis dicere
xpistus tu multa dixisti de cibo spirituali
dic ergo quid iste cibus et quid est iste panis
ad hoc inducit xpistus dicens . Ego sum panis vite .
Dicendum est quod multis nominibus
xpistus dicebat panis vite . Primo
quia xpistus panis vite id est dans vitam
effective et hoc convenit xpisto in quantum deus
secundo dicitur panis vite id est dans vitam
meritorie et hoc convenit xpisto in quantum
homo . Sicut enim xpistus extendebat ad vitam
spiritualem reparandam promovendam . prope-
tuandam et renovandam . Tertio dicitur panis
vite ad differentiam panis carnis . panis
enim carnis dicitur panis mortis quia ordinatus
ad restaurationem deperditi de fomite et animas
innumere mortificat . hic autem panis non sic
mortem generat quia mortem non recipit .
Quarto dicitur panis vite quia in ipso verbo
est fons vite . psalmus apud te est fons
vite . In nobis autem sunt rivuli vite
bene sicut aqua est viva quae fonti
continuatur ita et illi vivunt qui xpisto
adherent et sibi continuantur . Ipse enim
fons sapientiae est . Ecclesiastici . primo . fons sapientiae
verbum dei in excelsis . sapientia autem
vita anime est . Deinde cum dicit Qui venit
ad me probat xpistus se esse panem vite
et primo esse vero talis panis vite tollit
omnem esuriem et omnem sitim advenientes
entes ad me numquam esuriet nec sitiet
quia qui venit ad me non esuriet et qui
credit in me non sitiet umquam . ergo ego
sum panis vite . Respondeo quod xpistus duo
dixit . qui venit et qui credit quia sed autem
idem est venire ad deum et in eum credere .
Quod dixit non esuriet et non sitiet quia
in spiritualibus idem est comedere et bibere
utrique enim significat eternam satietatem quae
in xpisto est cibus sapientiae et potus

refrigerans. Ulterius aliquis quo quanto
vadit ad xpm magis esuriet. Secundum
est quod hec gratia est eminencior alijs
ab. non est enim tante eminencie quod infe-
riorem contineat omnem rationem boni et rationem
omnis appetibilis et quod continet rationem omnis
boni ideo totum appetitum creatum implet
et perfectius eum saciat tollendo omnem
esuriem. psalmus adimplebis me leticia
cum vultu tuo. Tercio hoc est quod tibi per
maneret. Iste non alius ita eminens
est quod permanens est et ideo semper tollit
esuriem. Alius non possunt perdi esuriem possunt
relinquere in appetitu sed quod perdi
non potest nullam esuriem potest relinquere
sed semper omnem delectationem continuat. psalmus
delectationes in dextera tua usque in finem.
Quarto hoc alius saciat per suam similitudinem et
proporcionem. Totus non iste alius proportionatus est
appetitui et ideo saciat. Temporalia enim
non sunt similia sed parva et quantum eum
motum et ideo semper restat aliquid sumendum
ideo contingit quod licet in temporalibus sit sacie-
tas ex sumpto tamen est esuries ex sumendo.
Tercium cum dicit. Sed dixi vobis satisfaciat
peticioni iudeorum quasi dicat. salvator vos
panem desideratis sed tamen habetis eum
coram vobis et non sumitis quod non editis
ego non dixi vobis quod ego sum panis et
vidistis me et non credidistis. Tercium
cum dicit. Omne quod dat michi pater. Ostendit modum
acquirendi cibum spiritualem et gratia facit. quod
primo ponit modum acquirendi. Secundo ponit
finem consecutionis ut ibi Omnis qui venit ad me
Tercio probat quod dixit ibi Quia descendi. primo
ergo ponit modum conveniendi ad hunc
cibum modus autem conveniendi est quod pater
dat et ideo dicit Omne quod dat michi pater
ad me veniet. Sicut si dicat ad hunc
cibum itur per fidem. Fides autem est
donum dei ad ephesios ii. gratia dei salvati
estis et non ex vobis. Ulterius ad deside-
quod donum est. Omne quod dat michi pater. Cum

enim nullus vadit ad filium nisi pater
dedit illi soli vadunt quos pater dat.
Si autem ita est quare non debet imputari
illi qui non vadunt quia eos non
dat. Dicendum est quod nulli imputatur si ad
fidem sine superiori dono non potest venire
sed hoc tamen imputatur qui non venit
quia impedimentum dat avertens se a
salute. Deus enim semper porrigit manum
auxilij. Avertens autem se ab ista
manu imputandum est. Nota secundum quod
ex eo quod dicit omne quod dat michi
pater secundum crisostomum apte comprehenditur quod credere
nostrum non est contingens nec cogita-
tionibus humanis consistit. Sed ea que
desuper est revelatione. Et non quod
pater dat iustificando et post eterne sine
et premium omnium et servanti eternum glorie ipsi do-
nans non movent sicut desiderantem
et amatum pater et compellit. extra ius
flagellando. Nota secundum quod filius eternus
in corpus pro eum tradidit regnum deo
et patri. pro tanto autem filius tradit patri
magnitudinem manifestat quoniam. pater autem
tradit magistrum facit homines ad
herere verbo suo. i. cor. i. per quem
quorum vocati estis in societatem filij
eius. Tercium deinde cum dicit. Et eum qui venit
ad me non eiciam foras ponit finem
consecutionis. Finis autem consecutionis
est quod qui convenit foras non eicietur.
Ulterius aliquis quo est verum quod
dicit qui convenit non eicietur foras
quia multi ingrediuntur qui tamen
qui tamen ad tempus eiciuntur. Solutio
est quod illi qui ingrediuntur non egre-
diuntur tamquam eiecti. Sed se ipsos
eiciunt peccando. Hoc enim modo
eiectus est foras ille qui non habuit
vestem nupcialem. quod cum illa
veste non habuit hic fuit in ecclesia
sua id est et quia qui antiqui per duplicem
per eternam predestinationem. foras

finaliter non eicietur quia non repellit
plebem suam. Notandum quod Christus
dicendo et eum qui venit ad me non
eiciam foras. dat nobis intelligere
quoddam intrinsecum. videndum est ergo primo
quid hoc sit intrinsecum. secundo videndum
est quo aliqui ab hoc intrinseco re-
pelluntur. quo ergo videndum est quid est hoc
intrinsecum. hoc autem intrinsecum est
gaudium eternum de quo Augustinus magis
penetrabile et dulce secretum o secretum
sine tedio sine amaritudine malarum
cogitacionum sine inquietacione temptacionum
et dolorum. hoc est gaudium de quo dicit
salvator. Intra in gaudium domini
tui. hoc est absconsum de quo dicit
propheta abscondes in abscondito faciei
tue. Secundo videndum est per que modum
introducimur ad hoc secretum. Ubi
advertendum est quod est triplex loquendo
solus deus rex introducit iii Canticum.
primo introduxit me rex in cellam
vinariam exultabimus et letabimur
in te. Secundo exterius autem loquendo.
introducit nos virtus humilitatis ille
enim introducitur qui facit voluntatem
dei et non voluntatem suam. Unde Augustinus
super Johannem doctor humilitatis venit
non facere voluntatem suam sed voluntatem
eius qui misit illum. veniamus
ad eum. intremus ad eum. incorpore-
mur ei. ut et nos faciamus non volun-
tatem nostram sed voluntatem dei et non eiciet
nos foras. Tertio introducit nos
ad hoc secretum virtus caritatis. amor enim
introducit ad quietem regni celestis
ad locum proprium. Nam enim est pondus
in corporibus hoc est amor in spiritualibus
Sicut enim pondere suo in locum proprium
introducit corpora inferiora vel superiora.
ita amor in spiritualibus introducit

spiritum hominis in quietem propriam.
Unde ipse amor potest dicere quod dicitur
est Sapientie viii. Intrans in domum
meam quiescam cum illa. Non enim
habet amaritudinem conversacio illius nec
tedium convictus illius. Sed certius et quan-
dum introducit virtus iusticie et equi-
tatis. Nullus enim potest introduci ad
hoc intrinsecum nisi sit proporcionatus
et quasi equatus huic intrinseco. Iusti-
cia autem est quedam proporcio. et ideo iusti
ad hoc intrinsecum admittuntur. Matthei xxv.
Iusti autem ibunt in vitam eternam.
Quarto videndum est quomodo ab hoc intrinseco
repelluntur. Ubi advertendum est quod ab hoc
intrinseco repellit primo defectus humilitatis
unde propheta apud te i. apud intrinsecum tuum
est fons vite. et in lumine tuo vide-
bimus lumen. et sequitur non veniat in-
pes superbie. et manus peccatoris
non moveat me. quod exponens
Augustinus super Johannem sic dicit Iste eicietur
cui venit pes superbie. et ideo rogat
David ut non moveat eum peccator
propter pedem superbie. quia ibi i. in
ipsa superbia ceciderunt expulsi sunt
non potuerunt stare. Secundo aliqui ex-
pelluntur ab isto intrinseco propter defectum caritatis
insignitum cuius ille fuit repulsus
a nuptiis qui non habuit vestem
nuptialem. i. vestem caritatis. Tertio
aliqui repelluntur ab hoc intrinseco propter de-
fectum iusticie et equitatis. Psalmo. non ad
hoc intrinsecum admittentur nisi qui operatur
iusticiam et loquitur veritatem cum proximo
suo. Item cum dicitur anima descendi
de celo. probat salvator quoddam
quod dixit. dixit enim ingredientem
se electurus a salute et agnum. et hoc
probat per electorum vocem in descensu.

de celo propter salutem hominum, non eiciet a salute; alias faceret contra finem suum. Sed ego descendi de celo propter salutem; descendi enim ut faciam voluntatem patris qui vult omnes salvos fieri. Ergo non eiciam a salute. Aliter potest formari sic: ego sum qui descendi de celo ut faciam voluntatem patris; non eiciam a salute, quia pater vult omnes salvos fieri. Et ideo inquit Christus: descendi de celo ut faciam voluntatem patris. Ergo non eiciam a salute. ¶ Circa hanc vero sic procedit: quia primo Christus dicit se descendisse de celo ut faciat voluntatem patris. ¶ Secundo ostendit quod voluntas patris est quod nullus pereat, ibi: Hec est voluntas. Tertio [illegible], videlicet ibi: Hec est enim voluntas patris mei. ¶ Circa primum ergo ad primum continue sic littera: vere non eiciam, cuius ratio est quia descendi de celo non ut faciam voluntatem meam, sed voluntatem eius qui misit me patris. Ac si dicat: non eiciam eos, conformando me voluntati patris.

¶ Deinde cum dicit: Hec est autem voluntas, ostendit que est voluntas patris, dicens: Hec est autem voluntas eius qui misit me patris, ut omne quod dedit michi, scilicet per eternam predestinationem, non perdam ex eo, sed resuscitem illud in novissimo die. ¶ Nota quod dari Christo potest esse duobus modis: vel per presentem iustitiam, et qui sic dantur aliquando recedunt; vel per eternam predestinationem, et de illis qui sic dantur nullus perit. ¶ Deinde cum dicit: Hec est enim voluntas, probat quod voluntas patris non est ad perdendum, et potest esse talis ratio: illa voluntas que est ad vivificandum non est ad perdendum; sed voluntas patris est ad vivificandum.

[illegible] ut omnis qui credit in filium habeat vitam eternam. Ergo voluntas eius non est ad perdendum. Hec est quod dicit littera: Hec est enim voluntas patris mei qui misit me, ut omnis qui videt filium, quod non intelligitur de visione corporali, quia multi viderunt eum qui non sunt tamen actu credentes, sed per cognitionem fidei formate, et non de visione corporali. Et credit in eum habeat vitam eternam. Et ego resuscitabo eum in novissimo die, ut non solum habeat vitam anime sed et corporis. ¶ Nota quod dies iudicii vocatur dies novissimus, cuius ratio est quia ultra illam diem non erit tempus ad [illegible], sed tempus [illegible]. ¶ Murmurabant ergo iudei. Posita Christi doctrina, ponitur iudeorum murmuratio, et dividitur hec pars in tres partes, quia primo ponitur ipsa murmuratio; secundo ponitur verba murmurationis, ibi: Et dicebant; [illegible] octo murmurationis quod Christus se diceret panem vite. Unde dicit: Murmurabant ergo iudei de illo quod dixisset: Ego sum panis. ¶ Deinde cum dicit: Et dicebant, ponit verba murmurationis, quod Christus se diceret panem vite. Unde dicit littera: Murmurabant ergo iudei. Unde dicit: et dicebant: Nonne hic est filius Ioseph, cuius nos novimus patrem et matrem? ¶ Nota quod glossa quod iudei indignantes et de obscura [illegible] querentes humilitatem generis eius offendebant. Unde et dicebant: Nonne hic est Iesus filius Ioseph? Iudei non solum Christi generationem carnalem considerabant, ex qua impediebantur ne spiritualem generationem eius cognoscerent. ¶ Deinde cum dicit: Respondit ergo Iesus, [illegible] Christus murmurationem iudeorum, et duo facit

quia primo reprimit murmurationem
actum. 2o assignat murmurationis causam
ibi Nemo potest venire. primo quod reprimit
murmurationis actum. unde dicit in littera Nolite
quasi dicat eis Nolite murmurare inter
vos. Crisostomus: nos murmurationem
2a pars. que mens procedit. Deinde cum dicit
nemo potest venire ad me. ostendit causam
murmurationis. Ad cuius evidentiam est
notandum quod causa murmurationis fuit quod iudei
non erant tracti a patre. Si enim
pater traxisset eos non murmurassent.
Et ideo xpc hic loquitur de tractu ostendens quod
qui veniunt ad filium per patrem trahuntur.
Dividitur autem hec pars in duas partes. quia
primo ostendit quod hic tractus fit a patre.
2o ponit tractandi modum ibi. Et erunt
omnes docibiles dei. prima pars in duas.
quia ponit huius tractus principium ibi nisi pater.
2o ponit huius tractus finis et fructus ibi Et
ego resuscitabo eum. Circa primum advertendum
sicut dicit ... non est sine murmuratione quia
non deus tractus est nemo potest venire ad me. Nemo
potest venire ad me nisi pater qui misit
me traxerit eum. Queritur quare quia
nemo potest venire ad xpm nisi pater traxerit
eum. dicendum quod sicut grave non potest sur-
sum ferri nisi ab alio elevatum. sic cor huma-
num ex se ad inferiora resides non
potest sursum elevari nisi celestis ymagi-
nationis. quod in homine est quedam gravitas
trahens eum ad inferiora. Sapientie ix. Corpus
quod corrumpitur aggravat animam. Job xiiii.
... sicut inclinatus ... gravis. Et ideo
indiget virtute trahente. 4o queritur
... si nemo potest ire ad xpm nisi trahatur
unde quod nulli debeat imputari
si non veniat. dicendum quod si homo de
se residens ad inferiora non elevatur
non est defectus ex parte trahentis
qui quantum est ex parte sua nulli deficiat
sed hoc est per impedimentum ipsius

qui trahitur. sicut non ... de ... et dure
... et ... trahendo non imputatur
ei si ... non accipiat. sed ei qui non
accipit. Queritur aliquis quare deus
quem trahit et non illum. Ad hoc dicit
augustinus super Johannem sic dicens. Noli velle iudi-
care. quem trahat et quem non trahat
quare illum trahat et quare illum non trahat
noli velle iudicare si non vis er-
rare. quod dicit augustinus quod in generali potest
assignari ratio quare aliqui trahuntur
et aliqui non. ut scilicet in malis qui non trahuntur
refulgeat ordo divine iustitie. In
illis autem qui trahuntur appareat divine
pietatis clementia. In speciali autem quare
iste trahitur et ille non. non est ratio nisi
beneplacitum divine voluntatis. Nota quod hic
tractus de quo loquitur hic psalmista potest
intelligi multis modis. potest enim hic tractus
primo intelligi. ipsa interior illuminatio
sicut dicit augustinus super Johannem. 2o tractus
illuminatus sentit filium esse equalem patri
aperte tractus. unde Christus ad Symonem petrum
dixit Beatus es Symon bariona.
quia caro et sanguis non revelavit
tibi. sed pater meus qui est in celis. Mathei 16.
revelatio ipsa est tractus. 2o potest intelligi
iste tractus ex parte finis allicientis
ipse enim finis delectat et ideo amor
et delectatio vocatur tractus. unde augustinus super
Johannem: Trahit sua quemque voluptas. Et
sempiterna vita quod totum xpc est. Hunc
enim xpo dicebat sponsa in Canticis. Trahe
me post te. 3o potest hic tractus
vocari interior instinctus impellens
ad bona opera. sed dicitur quod opera
nos velle ... ad philippenses ii. 4o
modo potest dici quod deus trahit pronde
beneficiorum. prorogans magnitudinem sua
beneficia ut nos sursum trahat. Jeremie xxxi.
In caritate perpetua dilexi te. ideo at-
traxi te miserans. 5o modo dici potest

q xc dorias se ipm nob nos traxit
infra px eum exaltatq filo actra
omia trahim ad meipm. 6°. pt dici
6° ƒ aug^m de qonibz noui z ueteris testi^ti
q pri^e trahit ad fi^m propria q placebat
pulliti. ita q hic tanq z pmiactore
opaz. ¶ Itcm cu d^t z ego resuscitabo
eu i nouissimo die. ¶ Postq deum
e de pre qui trahit z q ipe trahit
ad fi^m hic sit mco de filio hiune
tetue qui e ro final. qui n. trahet
resuscitabit ad uita etna. z ideo
xc d^t z ego resuscitabo eu et ¶ V no.
e q pea que xc incarne suagest
coseqm^r ut^ris. fidem. Ro. v. Sicut
ꝑ hominem mors ita ꝑ hominem re
mortuorum. z quia ꝑ ea q xc gessit
coseqm hiut fidem. io ipe ait z ego
resuscitabo eu ¶ Deinde cu d^t et
erunt omes. ¶ Postq deum z de attra
cionis pri^o hic d^t de attraccionis mo
diuid^r aut hic pe m z^es partes quia
primo po^r attrahendi mo. z^o attraccionis
efficacia i omne qui audit a patre
z^o concludi^r opatq mo attraccionis i
no qz ꝑ uenit ¶ eiusdem z ꝑmi no.
e q pri^e trahit ad fi^m mo aut trahendi
z ꝑ doctrina z mentia reuelat z io
d^t incepto q scriptum z in ꝑphetis Et
erunt omes docibiles dei. i. os erunt
doctrine dei capaces. ¶ Quicrit de
quae deum est in ꝑphetis
ad hoc mo beda d. dicat ꝑlur in
ꝑphetis quia omes ꝑphete uno z
eodem spu repleti sunt ꝑ diuisa
ꝑphetarent tn ad idem tendebat
quasi tn ꝑuis eorum omes alii co
cordabat sicut cu Johel qui d^t
¶ Et erunt omes docibiles dei ut beda
g^o dicit q hoc expresse scriptum
i Johel. dicit tn glo q hoc i Johel
expresse no inuenit ꝑ ad simile

hinc d^t eu ibi filie syon exultate
i dno deo uro quia dabo uob doctore
iustic expssius tn hoc inuenit^r i ys
ubi dicit^r ponam uniuersos filios tuos
doctos a domino. ¶ Zo. z fi^m aug^m sup
Joh. q exponit q deum e Et erunt omes
docibiles dei d^t. apte cognosca^r q solus deus
intus doc z si n. homines ab hoibus
audiunt. ea q intelligunt intus dantur
percipere. n. ubores ingeo aur'bz
uris nisi ille reuelet qui intus
¶ Quicit a uero sit uerum q deum
z Et erunt omes docibiles dei. uid^r q
no quia ꝑ hic docetur. z ꝑ omes eo
trahentur ad fi^m eu doctrina z itio
reuelata sit mo trahendi ad fi^m
ut deum z sup. ad opposim z deum
ad hoc qoz pt dici sic [dicit aug
de predestinatione scorum ud d^t. q cu
deum z q omes erunt docibiles dei.
sit distributio accomodata. ut sic
sensus q omes qui docentur a deo docentur
z post expm aug sic d. cu de aliq
litteras magro qui monitetur solus
est loqm^r dicimus omes iste de
cuiuitate litteras doc no quia omes di
scant. ꝑ q nec nisi ab illo discit
quicumqz ibi discit. ita uere dicim
omes deus doc uenire ad xpm
no q omes ueniat ꝑ quia nemo
aliter uenit. z^o pt dici ad hoc
qoz ꝑ expm q hoc q deum z omes
debet intelligi. i. quinimi ¶ z^o mo
pt dici ad hoc qone q omes istam
e expte dei erunt docibiles uo^t eni
deus omes homines saluos fieri
z ad agnicoez uitatis uenire. ꝑ q aliq
no docean^r. defectus expte eorum
e sed eni q^m z de se omes illuiat
si n. aliqs claudat oculum solem
no uidebit no ꝑ defectum sol ꝑ ꝑ
defectum sui ¶ Zo. z q expo. q deum
e Et erunt omes docibiles dei apperte

cognoscatur quod tota iste de quo dicitur
est super nulla visione dicit nec aliqua
necessitatem exponit. Unde augustinus super Johannem
circa quo traditur pater docet id est docendo
dicenda [?] non necessitatem imponendo. Secundum
cum dicit omnis id est qui audivit a
patre ponit actionis efficaciam
efficacia autem secundum actionis est quia
perfecte venit ad finem. et hoc est quod dicit
littera omnis id est qui audivit a patre
sua revelatione. et didicit sua capiendo
ita quod non solum audiat sed et audiendo
et audientes consenciat. venit ad me
id est michi incorporatur et membrum meum
fit per fidem formatam. Tertio est quod nullus
perfecte venit nisi mediante quinque
per quantum vel si cum vitam audiat
et vitam audite consenciat. et dicit hoc dominus
est in luce. Primo per desiderium et haustum
bonitatis sue. vi. Si quis sitit id est
desiderat veniat. Secundo vel ad bonum
operationem vitam ipse id est aut venite
ad me omnes qui laboratis et onerati
estis. Deinde cum dicit non quia patrem vidit
quisquam. excludit falsum intellectum quod aliqui
possent habere ex ista littera. Dicit enim
omnis qui audivit a patre et didicit
ex quo dicto possent opinari quod homines
visibiliter audirent a patre et ab eo dis-
cerent. hoc excludens dicit non quia
patrem vidit per essentiam. Exodi xxxiii.
non videbit me homo et vivet
ut quisquam nec homo nec angelus vidit
patrem visione comprehensionis
Deinde cum dicit Amen amen dico
vobis. postquam hic exposuit iudeorum
murmuracionem hic consequenter facit eorum du-
bitacionem. dubitabant autem iudei
de verbo quod dixerat. Ego sum panis
qui de celo descendi. et ideo hic volens
eorum dubitacionem consequenter probat se
esse panem qui de celo descendit
et hoc probat tali ratione. Ille panis qui
dat vitam mundo de celo descendit

sed cum de celo descendit vitam mundo
ergo de celo descendit. Circa hoc vero sic
procedit. quia primo ostendit quod ipse vitam
dat mundo. Secundo ostendit quod ille panis quem
manducaverunt filii israel in deserto
non dabat vitam mundo in patres
vestri. Tertio ostendit quod solum ille panis qui
de celo descendit vitam dat mundo ibi
hic est panis. Quarto concludit se esse
panem vivum qui de celo descendit
ibi Ego sum panis vivus. Primo ergo probat. ostendit — 1°
quod ipse dat vitam mundo dicens. Amen
amen dico vobis id est vere vere dico
vobis qui credit in me scilicet fide formata
habet vitam eternam. et bene qui credit
in me habet vitam eternam quia ego sum panis
vite. Secundum autem vero [?] est quod dicit
hic. qui credit in me habet vitam eternam
dominus et hoc potest declarari duobus modis.
Primo sic. ut si hic dicat qui credit in
me habet me. quia credere est quodammodo habere
qui autem habet me habet vitam eternam
Ego enim sum via veritas et vita. Johannis xiiii.
ubi. vero autem est vita eterna. Secundo potest
declarari sic. scilicet unumquodque continuatum principio
vite habet vitam eternam. sed qui credit
in me continuatur principio vite quia
per fidem formatam continuat membra
capiti Christo. ergo qui credit in me
habet vitam eternam. Deinde cum dicit patres — 2°
vestri ostendit quod ille panis quem mandu-
caverunt patres in deserto non da-
bat vitam eternam. et hoc est quod dicit patres
vestri manducaverunt manna in deserto
et mortui sunt. ac si diceret hic. corpore
tantum illius cibi defectus quod non con-
servabat a morte. Notandum est quod Chryso-
stomus dicit hic patres vestri vocat eos
illos patres quorum isti erant filii
non solum secundum carnis originem sed etiam secundum
carnis imitacionem. erant enim imita-
tores sicut et patres eorum qui murmu-
raverunt in tabernaculis suis

Notandu3 q dra3 int' illu cibu
que manducauerut pres i deserto
z cibu nrm sacramentalem. ille n.
cib3 tm sigitabat. nr aut cibus
cotin3 qd sigiat. cotin3 n. ipm
xpm z p eius cotin3 uita q x
uita est. utq3 g° istoz ciboz duos
mors pt suum. ut q.m ad sign 2º
tm ita q sumat plurit cib3 tm no
melieo sigficato z si pt sumat pusu
cibu no tolli more n. spualis
n. corlis. 4º pt suum utq3 hoz
ciboz in q.m sub cibo visib. meth
gr. cib3 spuat p que refic. z sa
tia. gust spualis z si pt sumat
utq3 istoz ciboz pt manducari
spualr ex qua manducatoe se
uita spualis. 2 lui em spualis
manducauerut mana spualis
mortui sut no 4 qui cuka'
spuat manducat. spuar viuit.
Attendu tn q p° z pncipalr
eukaristia largit uita. mana
z aut spual. metam hebat qdn
situdine z analogia ad cibu eu
kari. cuiq erat figura. 2º do. diu
3. n. q mana erat distilla. celu
ministe anglicu. vn d. panem
angloz post gusta3 viuifica
que oiua pnt conene eukari.
est. n. eukari. cib3 celesq vone
originis est z cib3 ho. no om.
Billoz qui ea p fide formata sume
asseuit societ angloz. est z cib3
viuifice quia largit uita etna
ut sup dem c. de m cu d. h3 3º
panis. o. q ille panis qui de ce
desce. largi. uita etna d. h3
panis de ce. descedens. q. d. xpc.
panis qui de ce. desce. largi uita
c° su the g° e. Attende n
tn3 q panis de ce° descedens

pt viuificat dem 3 q un9quisq3
cib3 nutt s3 sp. 2 sue n. z qua
celestia incorruptibilia sut io cib3
celest tanq incorrupti. uitam
incorrupti lez largit pt viuifico
qua diu n. manz viuificat. z
quia pt manet io pt viuificat
de m cu d. Ego su panis viuus
concludit xpc se ee pante viuu. 4
cuiq cuidenti. n° 3 q iste panis
h3 i qditate nobili tez ipe ei c x
z io xpc d. ego su panis viuus. 2º
h3 in origie sublimi tez origia. cui
de ce° z io x. d. qui de celo desce
3° h3 in fine ulticata utilitem. q
si quis manducauit ex h. pane
viuet ineternu. Et panis que
ego dabo. postq xpc dixit p hoc de
de cibo spuali hic descedit ad cibu
sacramentale descedes spual. ad corq
pnu z diuid p pt inquartr ptes
quia pmo quid xpc instituit. 2° iudi
litigat i litigabat g° iudci. 3º
xpc litigiu repmit explanado
dca sua i dup g° eis ihc. 4° mta
no credentes discedut i ex hoc
disci. eius mta. p° g° xpc instituit
in quib3 cib3 eukari. descr. p°
q.m ad spem sac. qn d. panis
cibi no. 3 h ehco. q panis qui
a nob i mistie assumi. no solum
figuram gerit carnis x h ipe 3 ita
caro x. transmutatq aut in enar
rabilib3 ubis. h q no uideq carne
xpiam. quia si caro uidet horror
nos in eius assup. e inuadet. vn
uo nre infirmi. q descedat. et uide
nob cib3 h q nre gsuetudinum gpe
tebat. desc. hic cib3 sacramental
q.m ad institutu qn d. que ego
dabo. dns em que ego dabo. pnutez
suam demat na lig3 sacdos co

secret tn xpc dat uirtute sacramto. na
sicut xpc sua ppa uoluntate dedit se
in morte. ita sua ppa uolunte dedit
se in cibum. Tercio describit hoc sacramentu
quantum ad inventu qui dicit caro mea est. Hoc
enim dicit carne meam sigcante. Caro
mea est. quod enim sumitur ue 3 corpus xpi
Nobis adiuvamus q tn xpc sit capud ecce
decuit ipm esse pnte ecce. an aute
morte pns fuit ecce p modum co-
cu. n. eet vita fecit via. Est n.
vita ad quam itur. fecit aut se viam
p quam itur. fuit aut 3 pns in ecce
localis. 2 p modum prinij. nobis aute
3 pns ~~[struck]~~ sacramentalis. 2 p modum cibi
corpus. n. suu nobis dedit in cibu. Intelligendum
enim q amor non patit esse absente
amor aut 3 xpi sponsi ad sponsam ecciam
ex quo sequitur q h' amor facit eu presentiam
ecce. Quarto describit huius sacramenti utilitas
quam dicit pro mundi uita. ubi apparet
omnino q utilitas huius sacramenti magna 3.
quia nos efficiat uitam spiritualem
2 uniuersalem q uita. q efficit hoc sacramentum
non tn est unius hominis sed est totius
mundi. hoc n. sacramentum sicut ait aug
omnes uiuificat qui cristo incorporantur
Vn aug. o sacramentum pietatis o signum unitatis
o vinculum caritatis. qui vult accedat
ut credat ut incorporetur ut vivificetur
attendendum 3 tn q in hoc sacramento 3 dupl
manducatio. s. spiritualis 2 sacramentalis
ille n. spiritualiter carne xpi manducat
2 sanguinem bibit. qui particeps fit
unitatis ecce. 2 qui xpo capiti p ca
ritate incorporatur. et qui sic man
ducat habet uitam in se ipso. Sacramentalis man
ducatio 3 sacramentalis. Reprobi n. man
ducant sacramento dumtn. 2 hii sunt qui
manducant ad iudicium. nec hnt uitam
in se ipsis. Deinde cum dicitur litigabant ergo
iudei ponit xpc doctrina de perceptione
cibi sacramentalis. hic ponit iudeorum litigium

Litigabant enim iudei dicentes. quomodo
pt hic nobis carnem suam dare ad
manducandum. q. d. hoc 3 impossibile. ad
huius aut evidentiam notandum q h' cibus
sacramentalis 3 cibus unitatis quo reficiuntur
unanimes. Vn ps iusti epulentur
2 exultent in conspectu dni. 2 sequitur deus qui habitare
facit unanimes in domo. Sed quia
iudei ergo huiusmodi cibum unitatis
non susceperant. non 3 mirum si adinvicem
litigabant. Deinde cum dicitur dixit
ergo eis ihc. ponit xpc doctrina 2 iudeorum
litigio. hic xpc explicando sua doc
trina repressit iudeorum litigium. In
hac aut explicatione primo quid exponit
o. huius sacramenti necessitatem. 2o huius sacramenti
utilitatem 3o huius sacramenti virtutem in eius ma
nere. 4o huius sacramenti intelligentiam 2 virtu
tem. i. in manducat carnem meam
primo ponit huius sacramenti necessitatem. nisi man
ducaveritis carnem filii hominis 2 biberitis
eius sanguinem non habebitis uitam in vobis
Inquirere nos uelim hoc sit sacramentum
necessitatis sicut invenit textus. dd 3 q
sacramentum baptismi 3 necessitatis ad omnes
quia sine eo nullus regenerari aduita
vn oz q recipiatur in re uel in uoto. sa
cramentum non eukaristie 3 necessitatis quantum ad
adultos. ita q recipiatur in re
uel in uoto sed esse in sola presumente
enim eukaristie exigitur actualis re
uerencia 2 deuotio. quam illi q non hnt
usum liberi arbitrii sicut sunt pueri 2
amentes hre non possunt 2 ideo eis
non 3 danda. Secundo quidem eis ostendit quod
dicitur 3 in biberitis eius sanguinem. sed enim
hic uidetur q sumptio sanguinis sit de necessitate
salutis. ad oppositum 3 quia sed consue
tudinem aliquarum ecclesiarum solus sacerdos co
municat de solo sanguine. alii non co
municant corpore tm. ad hoc ... 3 dicendum
q sed antiquam consuetudinem ecce sicut omnes
communicabant corpore ita communicabant

et sanguinem. Secundo propter periculum effusionis in aliquibus ecclesiis servatur ut solus sacerdos sumat sanguinem. reliquis non conceditur tamen hoc est. Sicut dicitur cum sub utraque specie Christus contineatur. scilicet quantum ad corpus et sanguinem sub speciebus tamen panis continetur corpus ex vi conversionis. sanguis non ex naturali concomitantia. sub speciebus non vini continetur sanguis per ex vi conversionis. corpus non ex concomitantia. ¶ Deinde cum dicit Qui manducat meam carnem. ponit huius sacramenti necessitatem. Et primo huius sacramenti utilitatem. ¶ Ad cuius evidentiam notandum quod utilitas huius sacramenti reperitur ad vitam eternam. et quantum ad hoc dicit littera. Qui manducat meam carnem et bibit meum sanguinem habet vitam eternam extendit et se ad utrumque corporis et animam ad hoc dicit littera et ego resuscitabo eum in novissimo die. ¶ Sed numquid aliquis quo vim est id quod dicitur et consumitur. Qui manducat meam carnem. cum multi sumant hoc sacramentum ad iudicium. Dicendum quod qui manducat sacramentaliter et spiritualiter ille sumit ad vitam eternam. Unde glossa. Si quis comedit in altari sumit comestione de qua hic agitur scilicet cum fide operante ex dilectione hic comedit vitam eternam. Sed quis non aliter comedit in morte. ¶ Sciendum vero quid est comedere spiritualiter. Dicendum quod comedere spiritualiter est attingere ad rem huius sacramenti. Res autem huius sacramenti est duplex una contenta et significata. et est Christus integer qui continetur sub speciebus panis et vini. alia est res significata et non contenta et hec est corpus Christi mysticum. Ille igitur manducat spiritualiter qui Christo coniungitur per fidem et caritatem. ille enim spiritualiter manducat qui particeps est unitatis ecclesie. Deinde cum dicit Caro enim mea. postquam dixit de sacramenti necessitate hic dicit de sacramenti veritate. Caro mea vere est cibus. ¶ Sed numquid aliquis quo verum est quod dixit presentialiter

Caro mea vere est cibus. Dicendum est quod uno modo veritas hic dividitur contra figuram. quasi dicat. non intelligatis quod figurative loquar sed vere corpus meum et sanguis continetur in sacramento altaris. vel dicendum est quod ille vere cibus quibus efficitur tibi quia vere satiat. Sed caro mea et sanguis vere satiat. ducit enim ad vitam eternam ubi non est esuries neque sitis. vel tibi ¶ Deinde cum dicit Qui manducat meam carnem. determinat de huius sacramenti efficacia et virtuositate et Christus facit quia primo ostendit virtutem et attingentiam huius sacramenti secundo manifestat per exemplum quod dicit in Sicut misit me. Et concluditur duas conclusiones in hoc quod panis et cetera sedent secundum alium dicta in mutua inductione. ¶ Ad cuius evidentiam notandum quod attingere Christum idem est quod in Christo manere. et quia virtute huius sacramenti Christus manet in nobis et nos manemus in Christo. ideo bene dicitur quod hoc sacramentum habet supernam et virtualem attingentiam Christi. et quod dicit Christus in littera Qui manducat meam carnem et bibit meum sanguinem in me manet et ego in eo. ¶ Videndum est quod hoc attingere omnis communicantes spiritualiter ita quod sit aliquem manducans manducat spiritualiter. Christo incorporatur per caritatem. Sed qui Christo incorporatur per caritatem Christum attingit. Ex quibus patet quod deinde quod qui manducat meam carnem et bibit meum sanguinem in me manet non habet locum in istis qui manducant sacramentaliter tantum. Igitur qui manducat spiritualiter Christum attingit. ¶ Deinde cum dicit Sicut misit me vivens pater manifestat per exemplum quod dixit per quandam similitudinem. Dicit enim Sicut misit me vivens pater et ego vivo propter patrem. et qui manducat me et ipse vivet propter me. Hic autem manifestat per simile sic. Si quis participat unitatem quia habet tamen partem recipiunt unitatem naturae. Igitur a simili qui coniungitur Christo per

virtute huius sacramenti recipit vitam
recipit vitam a xpo. Hoc autem sibi dominus
duo possunt probari. Primo quod filius
vivit propter patrem et hoc dicit. Sicut
misit me vivens pater et ipse vivet
propter me. ¶ Secundo recurrit ad iterum propter hoc
sibi dominus possit visitare de xpo secundum humanam
naturam. Declaratum est quod sic. ¶ Item cuius ciuiusdam
nos est quod vos ad caritatem et gloriam sibi dominus
[illegible] hoc est et quod ipse creatore et tamen
xpo quia creatum est ab alio dicitur tamen
differentia quia sicut ita aperte est quod tamen
recipit ipse totum plenitudinem divine
nature creatura autem est a deo quod dominum
participatione. Declaratum est. Ergo ad hoc sibi nec
dicitur mira. Est sicut filius vivit propter
patrem. ita et nos vivimus propter xpm.
ad notandam tamen dicitur de quo in littera
quod nos vivimus manducando manducando
enim non dicitur quodam participatione et nos
enim non vivimus nisi xpo uniamur per
virtutem sacramenti. Hoc autem unio quodam
participatione exigit. ¶ Tertio queritur
ad iterum ista sibi dominus possit visitare
de xpo secundum humanam naturam. Declaratum est quod sic.
et sicut ergo dicit Luce. quod sicut xpus homo
accepit vitam spiritualem per missionem
a deo. ita et nos accipimus vitam
spiritualem per gratiam sacramenti. Hoc autem ex
porto littere duo includit. quod xpus
est missus et quod ad hoc dicit littera. Sicut
misit me pater. Secundo includitur quod missus
vivit propter patrem et quantum ad hoc dicit littera
Et vivo propter patrem. Deinde cum dicit
Hic est panis concludit duas conclusiones
prima conclusio est de xpo origine. Secunda
de xpo virtute ibi Non manducat.
Quantum ad xpi originem dicit Hic est panis
qui de celo descendit. et non quem manducaverunt
hunc panem non moriuntur
Non mortui sunt patres vestri qui

manducaverunt manna in deserto
et hoc quia manna non descendit
de vero celo. Nunc autem panis vivus
¶ Nota est quod xpus dicitur descendisse de celo.
potest visitari duobus modis. vel quantum
ad divinitatem quod quid descendit. non per
novum locum sed per novum effectum.
vel quantum ad corpus virtutem. Nunc sortuna
corporis xpi fuit virtute celestis secundum virtutem superiorem
sunt. ¶ Deinde cum dicit Non manducat. Hic est primo
potestatem. Secundo quod debet fieri deduci et non
manducat hunc panem manet
in eternum ecce est sibi vita eterna. Ergo qui
manducat hunc panem manet
vita eterna. vivit ergo in eternum
¶ Deinde cum dicit Hoc dixit in synagoga
ponitur locus in quo hoc docuit et
ergo audientes potestatem inde secedunt
murmurationes et scandalum discipulorum et
dividitur hoc pars in tres partes. quia primo
erroneam ponit discipulorum murmurationem. Secundo
xpi expositionem ibi Spiritus autem est. Tertio
Tertio mediatorem responsum ibi Et sunt
quidem ex vobis. Quantum ad primum dicit
multi ergo audientes autem eorum
non tamen ex discipulis eius familiaribus
sed aliis audientibus. dixerunt intra se co
gitando vel audiente murmurando. durus
est hic sermo. id est crudelis et horribilis scilicet manducare
carnem suam. Et quis potest eum
audire. id est quis potest ei obedire
¶ Nota est quod de natura duri est quod re
sistat. Nunc ergo sermo est durus. vel quia
resistit intellectui. vel quia resistit
voluntati. Primo ergo hoc durum videbatur
discipulis. vel quia excedebat intellectum
eorum. vel quia voluntas eorum non perfecte
adherebat sermoni xpi. videbatur
enim eis quod loqueretur contra quibus
non esset perfecte adherendum. ¶ Deinde
cum dicit Spiritus autem est. ponitur
discipulorum murmuracione expositionem virtute

a christo in qua explicatur. secundo
discipulorum scandalum et dividitur in duas partes
quia primo ponitur manifestatio scandali discipulorum
secundo remotio causae scandali ibi Si ergo vi-
deritis. primo ergo denuntiat scandalum
ad aliquos eorundem ibi Sciens autem quia discipuli
occulte dixerunt. dicunt ergo Durus est hic sermo et hoc
ut non audirentur a christo. sed christus qui intuitus
sicut dominus occulta manifestat. hic de-
nuntiat et hoc est quod dicitur Sciens autem Jesus scilicet
ista quae scilicet in mente latet secretum. sciens
in spiritu apud semetipsum scilicet sine
aliorum relatione quia murmurabant de hoc
discipuli id est aliqui discipulorum qui secundum carnem
sapiebant. Dixit eis Hoc quod dixi
de carne mea et sanguine vos scilicet debiles
et infirmos scandalizat id est occasio scandali
¶ Deinde cum dicitur Si ergo videritis. tollit
occasionem huius scandali. ¶ Ubi notandum quod
iudaei scandalizabantur et de primo dictis
et de ultimis dictis. Primo ergo tollitur scanda-
lum quod oriebatur ex primo dicto. ¶ Secundo tollitur
scandalum quod oriebatur ex ultimis dictis ibi
Spiritus est qui vivificat. Ad evidentiam
primi notandum quod isti qui credebant christum
esse filium joseph. ex quo de se dominus
dicebat scandalizabantur. Unde et supra eodem
dicitur existimant eum de joseph na-
tum non sustinebant ea quae dicebat
christus. autem volens tollere occasionem huius
scandali dixit Si ergo videritis filium
hominis. quasi dicat sicut dixit
nathanael non minimum de his
quae dixi quia ~~minora~~ maiora his
videbitis quando scilicet videbitis filium hominis
ascendentem in caelum ubi erat prius.
¶ Reciperet aliquis quomodo christus ascendit
ubi prius erat. Solutio quia christus ascendit
secundum humanitatem ascendere enim non potest
convenire domino tamen ubi prius erat secundum divini-
tatem. ¶ Nota dicit quod secundum augustinum hic et

filii dei sicut legitur. cum videritis filium
hominis ascendentem ubi prius erat credite vel
tunc videbitis quod non eo modo quo
putatis erogabit corpus suum sed integrum
ascendet in caelum. ¶ Nota dicit quod secundum theologum
notandum quod cum dicitur quod corpus christi
de caelo. de caelo descendit et postea
ibi ascendit. hic notandum matthaei [illegible]
et [illegible] [illegible]. [illegible]
et [illegible] dei filius et homo qui erit
in caelo quantum ad divinitatem et ascendet quantum
ad humanitatem. ¶ Deinde cum dicitur Spiritus est
qui vivificat. tollit scandalum quod oriebatur ex ul-
timis dictis. ¶ Ad cuius evidentiam
notandum est secundum chrysostomum quod in tercio [illegible]
[illegible] spiritualiter oportet ea quae de me sunt
scripta audire. qui autem carnaliter
audit nihil proficit. et hoc est quod dicitur
Spiritus est qui vivificat. id est verba mea
spiritualiter intellecta vivificant. Caro non
prodest quicquam. id est verba mea carnaliter
intellecta non prosunt. Verba quae
ego locutus sum vobis scilicet de carne mea
manducanda. spiritus et vita sunt. id est spiritu-
alem sensum habent et intellecta dant
aeternam vitam. ¶ Vel aliter [illegible] per quae
verba habent spiritualem sensum et per quae
mortem habent carnalem. ¶ Ad hoc [illegible]
[illegible] quod carnaliter intelligere est [illegible]
quod simpliciter ea quae sponte [illegible] et
[illegible] magis [illegible] spiritualiter [illegible]
dicere [illegible] superioribus [illegible]
[illegible] isti ergo carnaliter intelligebant
qui intelligebant quod christus suam carnem
venderet et dilaniaret et daret
eis ad manducandum. ¶ Et hic ergo ait
salvator caro non prodest quicquam
non de carne sua sed de his qui
carnaliter accipiebant intelligit.
¶ Nota dicit quod secundum augustinum hoc Verbum caro
non prodest quicquam sed sic intelligi

caro p ut z quieta sequi et ubi
multum pdest caro aut inse qsi
denata n pdest no n caro q se
spiritum nudat. s p ubu a quo
suscepta e. ¶ Verum cu d. s scandaliz
eos vob. porta dis. ratu magis
et uis expulsionem hic po credulor
repl'hensio. z dicit s q in z. e. q
quia primo p'c reprehensi hor in
credulites /¶ q° i mor quod dubium
p° mai tat cum in credulit cor
t° i cogitabat. q i que dixi
vob i indicabat q° z reprehensio iac
dulites cor d. Sunt quidam eorum
qui no credunt ¶ No° z q nobis
q dixit q no credunt. z no dixit
qui no intelligunt q no intellige
se a dno ede vna que dixit
intelligeret credidisset no intelligeret
¶ No° z q z p'c i ubis suis tenuit
q scandalum quo isti scandalizati
sunt no fuit actiuum s passiuum q
dicat p'c istis scandalizatis causa
vni scandali no z duricia sermonis
quic c° locutus sum vob. s infidelitas
vra ¶ Verum cu d. sciebat enim
remouet errorem quod dubium
tredere. n. aes q hic de nouo
p't incoguisse. error aut nolens
onde q an mundi constitutionem hora
oia cognoscebat dixit sciebat
enim ab initio ihc. ac si dicat de
nouo hc no nouit ex ab eterno
oia q man'ta fuint ¶ Deinde cu
dicit Et dicebat quia dixi ub
magis tat cum incredulit cor. Hic
no° z q h m fuit defectus gre
nescientis z io dicit Et dicebat
magis do s vom incredulit cor
que dixi vob q cos crio /Nemo
nemo pt uenire ad me. nisi

cui fuit datum a patre meo. Donum
gr' gts dicte p quod se disponat
ut q gtia faciens p qd deo plac
¶ Deinde cu d. Ex hoc. discipli cius.
ponit p doctrina. ponit ind eor
litigio. ponit z reprehensioe eius
litigii hic po. q u discipulorum dis
sensio. dicit s q es in d. p. q p°
po hor discipuli dissensio s° pone
discipulos xii expiatio i dt g° ihc
ad duodecim. dz g° p° ex hoc m
discipuli i. qui discipuli videbant s no
erant s electi. s fuerant. erant
s prece ulterius abierunt retro.
n fide crescendo. p'm dimittendo et
mundo adherendo Et no ia cum
illo ambulabant. quis a nob recipi
ut cu deo ambulans quod vir°
indicabo e hoc quid sit bonum z
se sufficientia ambulare cu deo tuo
¶ No° z s aug° q petro dum z
ingt. bim vnde retro me stat
abierunt i. et no quide sicut petrus
s post sathana ut dd'm z sicut
d. eos abierunt i. et. ab ea audicione
p fruitione z fidem qua olim
habebant perdiderunt ¶ Deinde cu dt
dixit g° ihc ad xii. ponit duo
aplorum expiatio z pro po z s expon
ma° s° discipulorum xii 3° s inspio
tor igit s° i prim' ei symo petrus
z i d. g° ei ihc Numquid aduos
dz inquit z vultis abire. i. a mea
doctrina recede ¶ Videte aes q
p hc que uult. ad hc int cos z te
roga' eos n uellet abire auf
rece eis vim z niti tem z uolece
eos nectitudinem deteriorari. h n uo
lee po. i cor arbitrio an uellet
abire ut forte gruit io ne ep-

istrinnavit se p° gratiam facte eum non
relinquendo et io. vi° se non indigere eorum
sequela interrogat dicens et vos
vultis abire. Respondit ei symon petrus
inq. Innuit q° concedat se sufficienter
vivere ei petrus quasi omnibus dicit
domine ad quem ibimus q.d. secundum aug.
da nobis alterum te si me vis recedere
a te. Tertio d. secundum crisostomum quod verba petri fuit
verba magne amicitie. Hinc crisostomus dicit. aut
verba multe gratie et consilium. quia discipulis
cristus erat honorabilior quam patres
et matres. Secundo ostendit petrus ipsius doc
trinam d. verba vite eterne habes. Tertio d.
secundum crisostomum quod petrus iudicavit magnum
directe quam resistitur ei et habebit
vitam eternam. et io. vi° se recordari
horum verborum d. verba vite eterne habes
i. in quibus ostenditur vita eterna. vel habes
verba promittentia ad vitam eternam.
Tertio petrus confitetur suam fidem dicens et sic
et nos credimus et cognovimus. Tertio d.
secundum aug. et nobis dixit petrus
credimus et cognovimus quia credere precedit
cognoscere. Unde nisi credideritis non
intelligetis. Tertio d. quod petrus in ista
confessione dicit tu es christus in quo
confitetur [illegible] unctum per plenitudinem
sanctitatis. et dicit filius dei in qua confitetur
patrem et filium et per consequens spiritum sanctum qui
est amborum. Respondit eis dicit. nonne ego vos
[illegible] visio petri [illegible] tamquam cuncte
[illegible] nobis. secundum quod petrus. et nos credimus
et cognovimus nam exprimens. et autem
exprimens iudam dicit non ego elegi
vos. Queritur aliquis quare
iudas fuit electus si non fuit electus
videtur quod electio dei fuit cassa. Dicendum
secundum aug. quod sicut mali male utuntur
bonis ita deus bene utitur malis
usus enim est bonum de malo [illegible]
permisit se tradi ut nos redimeret

et sic elegit iudam malum quo
bene usus est. ut dicit. Item secundum amb.
quod elegit iudam malum ut consolaretur
infirmitatem nostram si alii contingat nos
ab amicis prodi ut legimus magistrum
proditum a discipulo. vel elegit iudam
non simpliciter sed ad aliud officium vel
statum prout iustitie. ut dicit. Item quod
ista electio soli conveniat duodena
rius numerus ut nunc aug. non quod
unus perit. io. unum horum adeptus est
loco unius alius mathias scilicet
est subrogatus. Capitulum alius

Post hec ambulabat ihesus in galileam.
In ista parte ostendit se verum
predicatorem hic ostendit se verum doctorem
et dividitur in [illegible] quia primo ponitur
quedam precedentia doctrinam. secundo subditur
illa doctrina ibi Iam autem die festo
mediante. Circa primum primo occurrit perfidia
iudeorum ad sequendum. secundo huma
nitas consanguineorum ad persuadendum
ibi Erat autem in proximo. tertio humilitas
christi ipsius ad dividendum ibi dicit ergo eis
ihesus. Quarto curiositas iudeorum
ad inquirendum ibi iudei autem quere
bant. Primo ergo occurrit perfidia iudeorum
ad persequendum et io. dicit ambulabat quia non
volebat in iudea ambulare quia
querebant eum interficere iudei. Sed queri
tur utrum non potuisset resisti
contra ? Item in textu quod nolebat
in iudea ambulare. ad hoc dicit. Item
secundum crisostomum quod aliquando ostendebat quod sit
divinitas. aliquando quod humanitas fugie
bat persecutores ut homo. aliquando autem
persecutoribus apparebat ut deus. Unde
vim consolatio [illegible] reddi simul
theosis sic dicit. Recessit et ivit
in galileam quia non [illegible]

aduenit, non enim requirebat
in medio inimicorum etc. et eos magis
ad odium incitare. // Secundo potest dici quod licet
Christus fecit condescendens infirmitati mentis vel
aug. suum erat ut ne fidei Christi
abscondere se ne contentionibus ine-
mitatur et ne illi qui demum obicerent ly-
tibiem possit manifeste quod nimis
confirmare et ideo aug. dicit post quam fama
denuntiauit quod noluit sed in intenti
one probabant Christum. // Isto enim ipse
perdiderunt potentiam sed nimium
consolabatur singulis etc. ¶ Deinde cum dicit
Erat autem dies festus. Hic occurrit va-
nitas consanguineorum et ad persuadendum
persuadebant enim ei ut ascenderet ad
diem festum. et primo quid fit mentio
de die festo // secundo ponitur ipsa persuasio
ibi Dixerunt autem fratres // tertio ponitur ratio eius
persuasionis ibi ut et discipuli // quarto ab
evangelista fit mentio sue assignatur cum
et nomine ibi Neque enim fit ergo primo
mentio de ipso festo dicit et dicit Erat
autem dies festus iudeorum etc. ¶ Notandum
quod scenophegia erat unum de
sollempnibus festis iudeorum et scilicet
ex die mensis septimi sonat autem
scenophegia fixio tabernaculorum.
quia in festo illo iudei qui septem
dies habitabant in umbraculis in
memoriam quod patres annis habitauerunt
in tabernaculis in deserto. concedebatur
autem hoc festum vii. diebus. quorum primus
et ultimus erant solempnes. octauus
dies solempnis erat non quod esset de
scenophegia / sed quia eo die ve-
niebant ad faciendum collectam forte
in usus pauperum vel alios usus communes
¶ Notandum quod secundum Crisostomum evangelista fit
mentionem huius de hoc festo cum vo-

est ut ostendere quod multum tempus pertran-
sit ab eo tempore quo miraculum de pa-
nibus erat quia dies festus pasce
erat autem dies festus scenophegie
et. ii. ponit eorum quod in mensibus in
intermediis per dominum facta fuit. ut intelli-
gamus quod licet dominus in designatis signi-
ficet. evangelista tamen praecipue studuit
illa dicere per quibus autem querela erat
a consortio a iudeis subsequutur.
¶ Deinde cum dicit Dixerunt autem potius
consanguineorum ei persuasio. persuade-
bant enim Christo ut ascenderet in iudeam
ad diem festum. et hoc est quod dicit multi
dixerunt autem ad eum fratres. ¶ Notandum
est secundum theophilum quod tamen in diuinis fratres domini
cognati debent consanguinitate vel
non autem cognati debent matris eius
parentes nullam virginem sicut
enim in sepulchro posito est corpus domini
ubi nec ante nec post mortuus iacuit
sic uterum matris nec ante nec post certa
conceptus mortalis recepit ¶ Deinde cum dicit
ut et discipuli tui. ponitur ratio huius
persuasionis. Ad cuius evidentiam notandum
est quod isti persuadebant Christo placere in
omnibus gloriam cupidi. ¶ Est autem ratio
earum ut quia fit ab eis talia in suis
ostendantur in publico ut videantur ab homi-
nibus. et ideo isti Christo persuadent ut
publicet opera sua. unde dicunt
ut et discipuli tui videant opera tua
que facis. Nemo in occulto aliquid facit etc.
¶ Ponitur isti in persuasione qui sub dubio
ponunt utrum Christus vera miracula faciat
unde dicunt Si hec facis manifesta te
ipsum mundo ¶ Deinde cum dicit Neque
enim fratres eius. assignatur vero causa
dictorum quia enim isti quasi incredulitate sub
dubio ponebant utrum Christus vere

C 3m pm

miacla facet huius assigt vone
cxvii d. Nz em fres eius dcde
bat inctu vn Aug istis gsignati
xvii hic potuerunt. acede autē
cu ipa ꝑnquite fastidiert. na
sepe timuit homines domestici eius
dem cu dr dixit go eis ihc.
posthec dem z deꝑsidia iudeoꝝ
ad ꝑsequendu. z uanite ꝑugne
orꝫ ad latendu. hic subdit ꝑ hu
litas ad dimittendu z ad latendu. xo
em ꝑsona humilite fugiens glam
humana. distulit ascede i templu
z ꝑmo quidē xo assigt vone
quare ascēve no debuit. ¶ 1o onz
quo ascendit i g cu dixisz. ꝑn
m 3es xo n. assignado cam qr
ascede no debuit ¶ 1o designat
ques i dispositez ¶ 4o assigt dcoꝫ
voꝫ i ven pt mundus. 3o ꝑte
recusat ascede i vos ascendite.
desigt go. 1o xo. tpus i disposit
d. tpe meu nodu aduenit. tpe
aut vrm sꝫ ꝑati ac si diceret
xo s. aug. vos inuitatis me ad
glam. tpe aut meu .i. gle mee
quo uenia iudicatur cu ꝑo no
du aduenit. tpe aut vrm qui
mundi glam querit sꝫ ꝑatu. q.
dicit xo. durꝫ tpe futuri ꝑms
ad tpe futurꝫ pueniunt sa ꝑtebu
latores. Nam tunc aurꝫ ꝑbauit
eos deo i fornace. z in tpe eius
recepit illoꝫ. z hr tpe no sꝫ
ꝑati. s in ꝑe ꝑspu. aliud z
tpe ꝑns quo mundani glam
querit ¶ dem cu dr No pt mundus
odisse uos. assigt voz dcoꝫ
posse em aliquis querere

a xpo z dice. quare tpe illoꝫ qui
querit glam mundi sꝫ ꝑatum
ad hr. ipe xo d. q io sꝫ ꝑatu
qr ipi mundo ꝑsenant z mdus eis
z hoc z qd dr. ¶ No pt mds odisse
uos. ac si diceret tpe gle ure
sꝫ i ꝑmptu quia seqlum ꝑpla
cetis mundi ¶ 3o posse ne queret
a xpo z dic. qr tpe suu z scoꝫ
no sꝫ ꝑatu. ad hr. ipe vndet
q io ꝑatu noꝫ. quia mdu odit
z a mundo odit. n. eius glaꝫ seqr
z hoc z q xo dr. me aut s. mundus
io aut me odit quia testimoniu
ꝑhibeo de illo. i. qr opa eius vero
nigno. ¶ No dū z q s aug. uia
de uei dr ad glaꝫ futura z hu
litas z no gla mdi. vn aug
ꝑtra insultant nob amatores hu
sclī. dicunt eis tpe vrm ꝑati
e. tpe aut mm nodu aduenit.
excelsa n. patria humilis uia.
qui recusat uia. ꝑruste quit
patriam = No dū z q exponit
tu q odiu catur ꝑ vedingnoc.
q. d. xo. mundus eos
malloꝫ opum. q. d. xo. mundus eos
no odit qui eade cu ipo uolūt
me aut odit qui eu redarguo.
No dū z q s cso. s lra dee
sic legi. tpe meu s. crucis z mortis
nodu aduenit. ut uadam i iudea
ad recipiendu morte. tpe aut
vrm sꝫ ꝑatu. quia p me pitto
ꝑtas ꝑsari cu eis. z hr ideo z qr
no pt odie uos eade zelan
tes z ꝑuiates cu eis = No dū
z q s cso. dr. s animaduert
hos ꝑsingnicos ꝑ uoluisse

xpm pdc 2 tdc iudicis 2 io . xpo dicit
¶ Tpe aut meu spz pratu . ic sz d .
vos no inficient quia cadez clatt
cu eis . Dem cu d . vos ascedite
ad die festu hunc . porta tpis i dis
positoe . 2 dcor i one . i pte ista
po . x recusatio . recusauit em
ire ad die festu d . uos ascedite
ad die festu hunc . co aut no as
cedam 2c ¶ Queret aliqs quare
xpc hos no retinuit secu s pmi
sit eos ascedere . dt mz q hc pmo
fct ad docedum omez humilitez
2 uitandaz omez vanam glaz ¶ Vn
theophi . ¶ 1 s ivane glie pro
detinentur . retinuiss eos secum
vana glie cupidi gfuenerunt mstne
hic secu . qui sequat illos . ¶ 2o hc
fct ad uitandaz omez adulaz ¶ Vn
¶ Cris . x d . vos ascedite . ons q eis
blandiri no vo . s gcedit eis iu
daica face ¶ 3o hc fct x . ad ondu
q isti qrebat glam mundi . q . d
s s aug . vos ascedite ad diem
festu hunc . v gliz huaz quits
ubi gtedc volt carnalia gaudia
no etna cogitare ¶ Nodu z q
saluator mnit tubis ist dup
festu . festu s gfagmicoz 2 h z
festu tpalis letic . 2 de hc festo
d . saluator . vos s . qui desiderat
gliz mundi ascedite ad die festu
s tpal letic ¶ 2m festu z solem
nitats etne . 2 d hc festo d . aug
¶ hc no z diebz pfetes 2 tnsi
ens . s pmans mnu . ipa eni
festiuitas cit gaudiu sn fine
etnitas sn labore . senitas sine
nube ¶ hoc aut festu nodu ad
uenit ¶ 2 io d . saluator Tempus

meu nodu z impletu ¶ Demde
cu d . st cu audiss . postq onsit eo
xpc no ascedit inpmo festi . s ondit
q pterea ascedit 2 pmo quide po
ascendi dilato ¶ 2o po ipe ascensi
i ut aut ascederunt . ¶ 3o po ascedi
mo9 i . isto maito disthulit go . xpc ascedere
2 demu . st cu dyoiss ipe mansit
i galilea . no ascedes s cu ggnats
¶ Dem cu d . ut aut ascederunt o
quo x ascedit . ascedit n no cu fribz
s pt9 fres ¶ Queriz aliqs dh q dcm
e . q x ascedit postq fres ascederunt
xpo n dixit q no ascederet . modo aut
dr q ascedit . 2 sic vidr gtrari e
ipi . ad hunc rndz ~~dr~~ z s aug ml
no ascedit como . quo psuadebat
dyabl ascedit n no glam tpale
s doce salubrit . 2 de festo etno ad
mone . ut dt mz . q xpc dixit
se no ascesuz ad teplu ut pntc
hic aut dr q ipe ascedit ut eru
diat ¶ Vn Cris9 ascedit no ut patia
s ut alios erudiat . ut dt mz q
festu scenophegie pcedebat septe
diebz . e g . dixit xpc se no ascesuz
ad festu . i . ad pmu festi . hic aut
dr q ascedit ad festu q m ad
tinedios dies ¶ Dem cu d . ¶ Non
i mai to po . mo9 ascendi ascet
em no manifeste s occulte ¶ Queret
aliqs cu x eo ptate sua posset
detine i ordinatu impetu iudeoz
quare no ascet . mai te dt mz
di q hc quid fct . ut ondat ee
sein dispensatiue adonsioz huna
nitas 2 io no z dam i occulto s q
i occulto Vn Cris9 isto dixit s q
in occulte ut ondat dispesatiue
hc ee fcm . ¶ Ubi notre debem9

q dissensio duobus modis intelligi(tur)
uno .s. modo dissensionis scientie
ad humanitatis considerationes ¶ 4o nota quod
ut si aliqui contingit nos inde
... facere scientiam quid nos oportet
ut agere vel ... 3 quod ... ucios
t occulto docuit declinare fraudes
humanum ¶ vn Alchimia. ¶ occulte
procedit. quia non querit fraudes hominum
nec populis ... se ...
declarare ¶ Nota 3 quod festum sceno
phegie id est festum umbraculorum
Dicit autem dominus Augustinus ille tabernaculis
nacula 3. qui se in mundo peregrini
esse intelligit. deinde scilicet iudei
querebant ... dominum 3 de ...
iudeorum persequentium et de inanitate
... persuadentium. et de humi
litate ... non discendit ... ...
iudeorum non quesierunt ibi et ...
... ¶ Primo igitur ponit quem
quo querebant. quia querebant eum
in die festo et dicebant ubi est ille q.
¶ Nota 3 quod querebant eum dicebant
ubi est ille. non autem dicebant ubi
3 ... ...
quia querebant eum ... multo odio
et multa iniuria. et ideo nec cum
notam nomine volebant ¶ deinde
cum dicit. et murmur multum ponit diversa
opinionem eorum. ... autem ista di
uisitas ... quod quidam dicebant ... pr
quia bonus est. alii autem dicebant
quod seductor est. nemo tamen eorum palam
loquebatur. eorum s. ... aug. ... di
cebant quia bonus est. non qui dicebant
seductor est. ... clarius sonabant
Nota 3 ... quod hec diverse opi
niones diversorum fuerunt. illa

cum opinio fuit vox ... quid dicebat
quia bonus est multitudinis. illa autem
vox ... quid dicebat quod seductor
est erat principum. quia multa non au
debant palam loqui propter metum prin
cipum. ideo dicit multa quod non palam
loquebatur. ¶ in ... principa
bant ... et habebant. qui autem
publicabant ... quid erant indicio
... dicendi non habebant ¶ Nota
3 ... aug. quod seductor ... ...
in bona partem ¶ seducere .s. idem
est ... duce ¶ seorsum autem
ducere ... ... duobus modis. vel
... ... et sic ... non fuit
seductor quia fuit ipsa veritas.
qui ... duci non potuit.
vel ... ... et sic ...
seductor dici potuit ¶ ...
... me domine et seductus sum
¶ ... seducere idem 3 quod decipere
sic ... non potuit dici seductor
¶ Iam autem die festo mediante
... fuit quedam nota
doctrina ... . agitur de ipsa
doctrina. et primo quidem ... origi
natur ista doctrina. ¶ 4o ... nota
... doctrine ... ...
primo autem dicit ... ... quod primo
agitur de origine doctrine ¶ 4o de
origine doctrine ... dicebat autem
... ... quod primo ... octo
manifestari ipsam originem ¶ ... hec
origo manifestatur ... ...
... ... no. 3. quod octo
manifestari ipsam originem fuit ad
mirationem iudeorum ¶ et primo quidem ponitur
ipsa admiratio de ... doctrina ...
... ... iam autem die festo me-

diate ascendit ihesus in templum et docebat
4/2 et mirabantur iudei ¶ 2o ponitur verbi
admiracio cum dicitur in littera ¶ Quomodo
Nota hic literas scit cum non didicerit ¶ Illo
dicit super illo verbo jam autem die festo
mediante quia illud festum procedebatur
multis diebus ¶ Ihesus autem non ascendit
ad primum diem ut sic festi sed ascendit
quando iam tot dies preterissent de festo
quot remansissent. 2o dicitur quod ascendit
dies mediante die festo. glossa .i. ascendit
mediatis diebus festi .s. quinta
die. illud .n. festum procedebatur vij.
Nota diebus ¶ Illo dicit super illo verbo ascendit
in templum quod ihesus in templo dicere voluit
1 primo quid quia templum locus sacer
2 fuit. et pertinens doctrine secundo ut
quia ad templum conveniebat magna
4/2 19 multitudo ¶ Idem cum dicitur ihesus eis ihesus
ostendit originem sue doctrine ¶ Primo
quid dicit quod doctrina sua ab alio
est ¶ 2o dat consilium volentibus hoc sciendum
et cognoscere ¶ 3o probat per verba quod sua
doctrina a semetipso non est ¶ Primo in-
cluditur quidam abiectio. 2a in ihesus
voluit. 3a in ¶ Qui a semetipso loquitur
4/1 ¶ 4a in ¶ Nonne moyses ¶ Primo ergo dicit
quod doctrina sua a semetipso non ori-
ginatur sed a patre qui misit illum. et hoc
est quod dicit mea doctrina non est mea
sed eius qui misit me. et hoc est in filio ¶ Sicut
enim dicit augustinus ¶ Si dixisset ista
doctrina non est mea. nullam esset questio.
sed quia dixit mea doctrina non est
mea. magna insurgit questio. et hoc est quod
meum et non meum contraria sunt ¶
Nota ¶ Ad hanc questionem dicendum quod meum et non
meum diversis respectibus recepta
non sunt contraria nec contradictoria ¶ Sic autem
accipiuntur ¶ Sic doctrina .n. filii
est quod non est eius quia doctrina

per identitatem sic ut est quod filius et verbum.
et tunc est sensus hic. Mea doctrina doct-
rina per redemptionem sic sensus est mea
per originem. ac si dicat ihesus. ego non sum
a meipso. sic doctrina mea quod est idem
quod ego. non est a meipso sed a patre. Ubi
notandum est secundum augustinum quod verbum non potest esse
nullius. sed sui est alicuius ¶ Rursus verbum a divinis Nota
alicuius est. scilicet patris. originatur enim a patre.
et quia doctrina verbi idem est quod verbum. ideo doctrina
est a patre. Ihesus ergo suam doctrinam dixit
seipsum. dixit et non suam. quia patris
est verbum ¶ Ideo potest solvi ad hanc questionem
secundum augustinum ut ihesus secundum aliam et aliam naturam Ad quem.
dicat suam et secundum aliam non suam ¶ Secundum
formam dei suam. secundum formam servi non
suam. Doctrina .n. et doctrina quam exposuit
fuit. secundum suam naturam originabatur a deo
differt autem secundum corpore et proxima. quia
ista loquitur de doctrina et scientia eterna. prima autem
de scientia in eterna ¶ Idem cum dicitur Si quis 4/2
voluerit. dat consilium quo recepto Nota
cognoscetur esse verum quod dixit ¶ Ad cuius
evidenciam est notandum quod credere precedit
intelligere. unde in ysaias nisi credideritis non intelligetis.
Si autem credere precedit intelligere. quibus
non credunt verbis eius sed eis resistunt
ea non intelligunt ¶ Consilium ergo est quod
quicumque voluerit intelligere veritatem
doctrinam eius primo ihesus credat. et hoc est quod dicit
in littera Si quis voluerit voluntatem eius. scilicet patris
facere. hoc est quicumque voluerit credere in ihesum
quod est facere voluntatem patris .i. deum est
enim hoc est opus dei ut credatis in eum
quem ille misit. cognoscet utrum de doctrina
ex deo sit. an ego a meipso loquar.
.i. intelligere habet ut talis quod mea doctrina
et meum loqui sive meum docere originem
habet a patre. et non a meipso ¶ Illo dicit
quod per hoc voluntatem sive in appetitum Nota.
sicut invidia et similes pravos excecant

oculum intellectus. oculus autem sic tectus
non potest conspicere sine intelligere virtutem
a se pulsatam. / Confirmatur 3o quia quicumque
habet virtutem intelligentie vult sine
passiones abiciant per depravationem affectus. Nota
abicere autem sic ... 3 fr(atr)es nostre.
patris. 2a hic 3 quod dicit littera. Si quis
voluerit voluntatem eius facere patris sui
deprivando se affectum cognoscet de
doctrina 2a id est intelliget habet virtutem
quod doctrina mea non habet originem a me.
sed a patre. ¶ Nota quod ex eorum sequentibus
habet corporis 2 altitudinem dicit quod ipse voluit
dicere in ubi ... iudeis. ... ...
2 iudicia 2 adiu. quod sine ... ... me
... 2 nunc est quod exhibeat vos
cognoscere. quam dicit illa fuit quod loquor.
¶ Idem tunc dicit qui a semetipso loquitur
et probat quomodo verum est quod dixit
scilicet quod doctrina sua non est a semetipso sed ab
alio / ad cuius evidentiam notandum quod ...
... 2 vo ipse ... a ... ne
... consequenter autem 3 me ...
quod illi qui volunt instituere aliquam
doctrinam ex sua. querunt gloriam propriam.
propter hoc enim instituunt ut gloriam acquirant.
ille autem doctrinam propriam non insti-
tuit. sed solum doctrinam alterius ...
non querit gloriam propriam. sed illius cuius
est doctrina / Arguit ergo sic ipse qui
doctrinam propriam ... quia a semetipso lo-
quitur gloriam propriam querit / sed ego non
quero gloriam propriam. sed eius qui misit
me ergo non instituo doctrinam meam
tamquam propriam / sed tamquam illam quae originem habet
a patre / hic 3 ergo quod dicit littera. Qui
a semetipso loquitur id est qui ad doctrinam ...
a se ipso habet quod docet / 2 quod loquitur
gloriam propriam querit. / qui autem querit
gloriam eius qui misit illum. id est qui

doctrinam suam non esse sed dei mitteri
attribuit. hic verax est. id est doctrina
eius continet veritatem 2 iniustitia in illo
non est. quia non usurpat esse quod dicit.
¶ Illud dictum quod primum aliud 2 aliud respectum
dicit. ipse quod doctrinam suam 3 verax 2 quod
iniustitia in illo non est. Manifestum est. in doctrina
ipse est a deo. qui mentiri non po-
terat. doctrina eius verax est quod dicit ipse.
doctrina quae originatur a deo est verax
sed mea doctrina originatur a deo ergo verax
est. Secundum autem ipse non querebat gloriam
propriam sed dei. est in eo iustitia. quia
iustitia est reddere unicuique quod suum est
iustitia ergo est reddere deo gloriam quae sua
est. ¶ Idem tunc dicit. Nonne moyses
excludit ipse quandam obiectionem ad cuius
evidentiam notandum est quod ipse probavit quod
doctrinam suam esse a deo. possent ergo iudei ob-
icere ipse 2 dicere sic / doctrina illius qui
solvit legem 2 sabbatum non est a deo
sed tu solvis sabbatum ergo doctrina tua
non est a deo. hanc obiectionem vult ipse
excludere ... quia sic procedit.
quia ostendit quod ad iudeos non pertine-
bat eum reprehendere de transgressione
legis / 2o ostendit quod ipse legem non transgressus
dicebatur in ... / 3o infert quod ...
male docuerunt ibi Nolite iudicare
primo modo. quod ipse probat quod dictum
est et sequitur iudeorum iniuria ... ...
probaret / Primo ergo probat ipse quod dictum est
2 patet ex ... sua ... transgressionem
legis non pertinet reprehendere de legis
transgressione. alias se ipsos ...
arguerent. / sed vos estis transgressores
legis ergo ad vos non pertinet repre-
hendere. / quod autem vos sitis transgressores
legis probat / quia moyses dedit vobis
legem. / 2 nemo ex vobis facit.

lege. ymo queritis me interficere.
cum tamen hoc sit contra legem contra vos oc-
cides. exo. xx. ¶ Secundo quod nunquam contra
legem ista licitum comprobat. n. id quod
dicitur ¶ Nemo ex vobis facit legem.
sic / In lege facitis. in prophetis libris legis
xpistum agnosceretis. et preterea eum
non interficeretis. cum ergo queritis eum interfice-
re ergo legem non facitis / aliter potest dici quod
dicta ista sic / at si dicunt quod ¶ me
queritis interficere aut hoc est zelum legis
aut propter odium mei / non propter zelum
legis. quia qui zelum legis habet legem
facit. nemo autem ex vobis facit legem.
relinquitur ergo quod propter odium mei hoc facitis pre-
tenditis quod me persequimini propter solucionem
sabbati ¶ Deinde cum dicit ¶ Respondit turba et dixit
demonium habes quis te querit interficere. Deinde
quia turba in suo invidia et contu-
melia dixit ¶ Respondit ei turba et dixit demonium
habes. quis te querit interficere. dicitur
quod demonium habet qui demones
expellebat. dominus autem non turbatus.
sed ipsa mente tranquillus non reddidit
maledictum contra maledicto. sed tamen quale
...int. ¶ In quo sicut Beda paciencie nobis
reliquit exemplum ut quociens nobis in-
fligitur falsa obiciuntur convicia / paciencie
tollerimus. et ne aliqua que possimus abi-
ciamus / sed salutaria monita prebe-
amus ¶ Deinde cum dicit ¶ Respondit ihesus ostendit
se non solvisse legem. quod fecit sine
iniuria et pacificum / 2o probat se legem non
solvisse in circumcisione moyses. ¶ Quantum
ad primum dicit Respondit ihesus et dixit
eis unum opus feci. scilicet quem curavi para-
liticum. et omnes admiramini. non admi-
racione devocionis / sed id est non leta / indig-
nacione et aff...es / et mirabantur et dilatatur
cor tuum / sed admiracione turbacionis de qua
¶ ... v. videntes turbabuntur timore
horribili et mirabuntur in subitacione

spacie
in subitacione salutis ¶ Deinde cum dicit propterea
moyses. ostendit per racionem quod sanare hominem
in sabbato non solvit legem. et potest esse racio
sua talis. circumcidere hominem in sabbato non
solvit legem. ergo multo magis sanare totum
hominem in sabbato legem non solvit. hec
racio fuit fundamentum super circumcisione. et ro-
tunda fuit quia primo ostendit quibus data est
circumcisio / 2o ostendit aliquo die sabbati circum-
cidebat / et in sabbato 3o exponit conclu-
dit racionem suam / ¶ Circumcisio est accipienda
primo quod ostendit quod circumcisio data est patribus
et hoc est quod dicit Propterea id est ad signa-
tum opera mea moyses dedit vobis
circumcisionem // id est mandatum de circumcisione et licet
moyses dedit circumcisionem non tamen dedit
eam quasi institutus. quia non ipse primo
accepit circumcisionis mandatum sed ab
abraham. ut habetur gen. xvii. ¶ Nota
quod quod dicit facit equalem inter mandatum de
circumcisionis. et hoc facit ad fortificandum racionem
suam. quod dicit nam mandatum de circumcisione
datum est abrahe / mandatum autem de
observacione sabbati est a moyse datum / sed
mandatum de observacione non prejudicat
mandato abrahe / quod fuit mandatum
de circumcisione ergo multo magis prejudicat
in. quod totum hominem sanum feci in sabbato
¶ Nota quod circumcisio data fuit propter tres cau-
sas / primo ut esset signum magni fidei
abrahe / 2o ut per eam discernentur a
ceteris nacionibus / 3o ut illa in viri-
li membro suscepta concupiscentie mentis
et corporis obstrepere deberent / possunt
et dici quod data est in figura et signum per
eum ut dicit augustinus expolians carnalem
nativitatem cupiditatis racione / Non autem
fuit tamen dabatur in membro / quia confere-
batur contra peccatum originale / conferebatur autem
octavo die. quia post septimum sabbatum
dominus die dominico resurrexit. ipsa

n°

aut v° nos circu̅cid̅ᵗ. misens circu̅ncisa
desidēat ¶ Idem cu̅ d̅ᵗ. & in sab̅to circu̅ᵗ
q̅ alii circu̅cid̅ debat in sab̅to. Ad cui̅
evidencia̅ & no° q̅ abrahe mādatu̅
& ut circu̅cidet̅ puer octa̅ die. q̅n̅.
viciō p°. A moysi aut̅ p̅ceptu̅ erat
filiis isr̅l q̅ n̅ opus facerit in die
sab̅ti. p̅tigebat aut̅ alī q̅ octauus dies
quo circu̅cidi debebat puer / veniret
in die sab̅ti & sic i̅p̅a die circu̅cidentes
puer̅. solūebāt sab̅ti mādātu̅ moy
si p̅ mādātu̅ dātu̅ abrahe ¶ Idem
cu̅ d̅ᵗ. si circu̅cisio̅ᵉ cōcludit p̅ v̅ba sua
d̅. Si circu̅cisio̅ accip̅ homo in sab̅to
ut no̅ solua̅ lex moysi. mi indig
nami. i. indignari no̅ debet̅ q̅uia
totu̅ ho̅ie̅ sanū feci in sab̅to ¶ Queret̅ n̅s in seq̅
istā p̅sequēcia̅. circu̅cisio no̅ soluit lege
g°. nec sanac̅ ho̅ie̅ in sab̅to & dic̅
q̅ ista p̅°. declarat̅ in evā°. sic dicit̅
ponit̅ v̅. a lege eos silogizat / uc̅
n̅. ondēt q̅ facte h̅ᵗ opus no̅ erat lege
solūe. cui̅ r̅o e̅. quia multa sūt
principaliora in lege. q̅ua lex de
obs̅uaciōe sab̅ti. p̅ q̅uor no̅ obs̅uaci̅
no̅ soluit lex / p°. mō p̅t declarari
sic. mādātu̅ & de obs̅uaciōe sab̅ti fuit
figura̅ q̅uia o̅ia in figura̅ p̅tinge
bat eis. potuit r̅o x̅ ee̅ e̅t. figu̅
s. mādātu̅ de obs̅uaciōe sab̅ti. no̅ p̅iu
dicat figure s. mādāto de circu̅cisiōe
g° multo mi̅q p̅iudicat v̅ti. i. in q̅ui
sunt vitas / 2°. p̅t declarari sic circu̅
cisio q̅ ordiat̅ ad salute̅ p̅ticulare̅
no̅ soluit lege g°. multo mi̅q opa
tio̅ q̅ ordinat̅ ad salute̅ vniu̅sale̅
soluit lege ¶ Idem cu̅ d̅ᵗ. Nolite
iudicare p̅ facie̅ utile doctri̅na̅. ut s̅c̅d̅s
no̅ iudicem̅q̅ p̅ facie̅. q̅ p̅t legi duob̅
mo̅ib̅ / p̅°. sic nolite iudicare p̅ fac̅
i. p̅ id q̅ statim app̅et / 2°. diligent̅
inquirite. Job 28 / Causam q̅ua igno
rabam diligentissime investigabat. v̅r

q1

q2

n°

q...

xi. 2°. p̅ visioz oculoz iudicabit / alio
mō p̅t expo̅i sic. Nolite p̅ facie̅
i. nolite accipe p̅sona̅ in iudicio. levit.
xix 2°. accipies p̅sona̅ paup̅is in
iudicio. accipe aut̅ p̅sona̅ in iudicio̅ e̅ p̅
timitte iustu̅ iudiciu̅ p̅ amore
uel timore p̅sone ¶ Queret̅ aᵉ q̅uare
x°. dedit h̅ᵗ. doctrina̅ h̅ ut designat̅
iudeā. dis̅ordi a p̅posito. dominus & p̅ s̅c̅d̅s
q̅ x°. h̅ᵗ. doctrina̅ dedit ac si ip̅e diceret
no̅ q̅ apud vos moyses h̅z maiore̅
glam q̅ua c°. corp̅alis dignitate̅ fe
cit s̅c̅am. & aīe tūc q̅ c°. facto.
maiora sūt q̅ua ea q̅ fec̅ᵗ. moyses
¶ Dicebant g°. postq̅ x°. manifesta
origine̅ sue doctrine. h̅ic iuxta tūc
origie̅ sui ip̅i̅q̅ doctrine. & dicit̅ in 3ᵉˢ
p̅tes / quia p°. po̅r occto manifestari
origie̅ / 2°. po̅r doctrina̅ h̅uiu̅q̅ origine
i. clamabat g°. ih̅c / 3°. po̅r eff̅c
h̅uiusq̅ doc̅ᵗʳⁱ°. i. Querebat g°. p°. g°. po̅r
occto manifes̅ᵗᵃ̅ i̅p̅am origie̅. & p̅mo
quid po̅ eorum admiracio̅ / 2°. po̅ eorum
dubitacio̅. i. Nunq̅ uere cognouerunt p̅n
cipes ¶ Ad euidēnciā p̅mi no̅ ēd̅ e̅ q̅
ea io admirabant̅ quia x°. publice
docebat / cum tn̅ p̅ncipes eum q̅uererent
interficere / 2°. h̅ᵗ. 3 q̅ d̅ᵗ. hic dicebat
g°. quid ex ierosolimis & ¶ Ubi diz q̅
evang̅ᵃ fec̅ᵗ. mētōz de ierosolimis. cui̅
r̅o e̅ p̅ ē°. ut ondēt maliciam
principiū. q̅ui n̅. potiti erāt sig̅
o̅ib̅ erāt miserabiliores q̅ue
veteres x̅m interficere ¶ Idem cu̅ d̅ᵗ
Nunq̅ uere cognouerit. po̅r dubitacio̅
dubitabāt. n̅. utrū eet̅. arguebat
n̅. q̅ erat directus / Io no̅ tene̅ q̅
x°. 3 / Nunc dicunt nunq̅ uere cognouerit
principes. q̅uia h̅ 3 x̅ᵗ. q̅. dicunt
s̅tinuq̅ q̅uia sentencia̅ querit̅. & in
irum. q̅ua po̅ no̅ tene̅ / 2°. arguunt
p̅ alia p̅te dicētes / 3 hunc scimus
vnde sit. q̅. d̅. ortus x̅i uenturi erit
nob̅ ignotus. v̅b̅a ysa̅. generaciōe̅ eius

no

1.9

no

quis enarrabit / Ad ortus hoc nob
notus non est xiiij / Nonne pater eius Joseph
et ipse q° i° no z x° Sequitur cum dicit / Cla
19 mabat ergo ihesus post suam doctrinam
in quam manifestauit suam originem et suum patrem
et primo manifestat hic carnem 2° hic deitate
et a me ipso non ueni / Ubi primo ad primum
dicit clamabat ergo ihesus in templo docens et cetera
R g. clama ne cesses. non non cla
bat hoc quod clamor importat spaciatis
et certeris uerbis et cetera / Ideo clamabit ut
acciperet primum doces in templo et dicens
et me scitis et cetera q. d. dicitis nescio quem
co aut dico quod me scitis hic carnem
sciebat non quod in bethlehem natus
et in nazareth nutritus. Et ignorauerit
virginis partum / Sequitur cum dicit Et a me
non ueni / manifestat suam originem hic dicit
omnes quod hoc origo est ante occultissima
dicit et a me ipso non ueni hoc est a patre. a quo
sum et eo originem et hic patrem uerum est ipse
misso quia non pro misit dimitte uertitur ad
inpseruit. Uerus est pater uos ne
scitis / Hoc ostendit quod hoc origo est notissima
dicit. cognosco cum sum a quo habeo originem.
et si dixero quia nescio eum ero similis
uobis mendax. quod est impossibile quia deus me
tiri non potest / Et cognosco cum. cuius uero est.
quia ab ipso sum eternaliter et ipse me misit
sum immundum mundum xvij Exiui a patre
et ueni in mundum q. d. / Et nec scio unigenitum
nec sum unigenitus generationis. cognosco unigenitum
cum patre. quia per originem continuauit in
naturam. et ideo sum unigenitus cognitione. Unde
et cognosco cum sum scientia comprehensionis
sicut et cognouit scilicet ipsum est ipsum dicit
nemo uidit unquam. hic comprehendo nisi
unigenitus qui est in sinu patris ipse
io enarrauit / Sequitur est quod ecce a patre est
duobus modis. uel per ratione nominis uel uero
nominis quod uero nominis non arguit completam
comprehensione cognitionis et ideo loquens ad ho
mines creatos dicit / Uerus est uos nescitis
alio modo per gratiam quod arguit uerum comprehen
sione cognitionis. Unde Ieronimus uerus dicit
eternum. dicit quod est ab ipso non arguit naturam
creationis. alias cum creatura nouerit
cum hoc naturam gratiae est ad quam scilicet conplectens
cognitionis / Ita quod si constat suam quam dicit
se nosse patrem et ipsum scilicet est a patre
alio modo quod natura est / Sequitur cum dicit Quae q 3ª 19
rebant ergo post effectus huius doctrine et
primo quo ad iudeos 2° quo ad phariseos
audierunt pharisaei primo in d. quia potest
esse quo ad iudeam et malignos / primo
in bonis in de eorum aut / Et nemo adma
lulos eius dicit / Quaerebat ergo cum ap
prehende non apprehensione pia. de qua
canticum vij. ascendam in palmam et
apprehendam fructus eius / hic ut acci
dere possent persequi et comprehendere
cum / et nemo misit in illum manus. quia
non dum uenerat hora eius. q. d. ipse
non potuit comprehendi per horam quam determinauit
minauit. hic illa hora nondum uenerat
ergo et cetera / Nondum quod hic hora de qua
enunciatum non arguit ipsum fuisse fato sub fato
quia ista hora non dicitur necessitatis facti.
hoc opportunitatis uoluntatis uoluit opportuno
tempore nasci. et opportuno tempore mori quod
nunc hic hora non dicitur necessitatis facti
per deum augustinus qui dicit nonnulli dominum
insulso natum esse sub fato quod non credebat
est ergo tua hora uoluntatis illius hora
alia uoluntas sua. non ergo hora cogit
qua cogeretur mori. hic quod dignetur occidi
est et uero quia mentem uel libere
habebit uoluntas determinat horas
et tam de celestibus hic quod de eo / quia libere
arbitrium custodit cor et cetera hoc ergo hora
fuit determinata hic uolunta dei et hoc
quod postea dicit pilato / Dixit ihesus
magna est / Ubi augustinus Uidete protec
moriendi / hic aut dominus eternam uitam

plenderet in morte futurum ¶ Modicum et s. aug. in omel' quod dixit hoc pauca dierum et natiuitatis dei quod aug. dicit ipse quod hoc fuit expectanda cum ideo quia instat hoc festum et homo qui fecerat ne periret quod fecerat in hac hora festo et per nos in tempore per quod sunt sunt tempora. in hoc hora festo et inspice ut signum [illegible] tempora-

¶ Item cum dicit de turba autem. ponitur effectus doctrine in bonis. effectus autem quod multi crediderunt. ubi aduertendum quod illud verbum Christus cum venerit. potest esse verbum non firmiter credendum. ac si diceret christus cum venerit plura signa faciet et melior erit quam iste. quasi dubitantes utrum iste sit christus. et ideo s. aug. in omel' ponit esse nullum sit arguendum. quia duo christi non erunt. hic et christus ac si diceret. christus promittitur venturus sed hic qui promittitur non plura signa faciet quam iste. ut quasi hic christus [illegible] erunt duo christi. duos autem christos non est possibile esse sicut nec duos mediatores ¶ Item cum dicit audierunt pharisei. ponitur effectus doctrine in phariseis. et primo ponitur phariseorum machinatio. 2° eorum per ministros confutatio. disputatur 3° ibi. 3° iudeorum dubitatio. disputatur quasi iudei. primo ergo ponitur phariseorum machinatio. unde dicit audierunt pharisei. ac si diceret [illegible] audientes pharisei turbam [illegible] turbati sunt et miserunt ministros ut eum apprehenderent. ex quo patet quod solito subtilius non fuit [illegible] tota cum odio. [illegible] cum [illegible] ¶ Item cum dicit adhuc modicum tempus vobiscum sum. ponitur ministrorum confutatio per doctrinam. ut qui non poterant apprehendere eum volentes audirent eum docentem. confutat autem eos duobus modis. primo quod cum non posset modo capi. ideo dicit adhuc modicum tempus vobiscum sum. quasi diceret

modo capere me non potestis. quia habet tempus conuersationis vobiscum et non tempus mortis sum i. vobiscum conuersationis. vado autem ad patrem [illegible]. 2° confutat eos quod non inuenient. et ideo dicit quaeretis me i. meam corporalem presentiam et non inuenietis quia vos [illegible]. quia ubi ego sum [illegible] ¶ Notandum super 1° illo modicum tempus quod tempus conuersationis christi fuit modicum quod ad omnia [illegible] qui tamen modico tempore mundum immutauit. 2° autem ne dicat [illegible] ponunt [illegible] via [illegible] deuenire [illegible] et vitae ¶ Notandum super eo quod ubi sum [illegible] voluntati [illegible] cum ac si diceret. quod modo vultis facere [illegible] non modo quia modicum tempus vobiscum sum. 3° accedit desiderium bonorum. ac si diceret. audite audire debetis me. quia modico tempore vobiscum sum ¶ Notandum super 1° illo quaeretis me. quod hoc potest intelligi duobus modis. primo quaeretis me s. voluntate nocendi et non inuenietis potestatem offendi. ex quo patet quod voluntas nocendi est [illegible] potestas a deo est. 2° intelligitur s. aug. ut sit sensus. quaeretis me post [illegible] quia modo non agnoscitis presentem. quaeretis absentem. cum videritis in eum [illegible] credente. [illegible] autem sit quaeretis tamen inuenire non poteritis. Nota dicit non potestis quia tales tunc erant ut non possent sequi unde dicit et petro quo ego vado non potes me sequi modo. [illegible] autem dixit vos [illegible] et non ubi [illegible] quia [illegible] erat [illegible] reddituri [illegible] uenit ut non recederet. unde in a° loco [illegible] ascendit [illegible] filius hominis qui est in celo. non dixit quod fuit

quia ego

sed quia · ergo si carne fuit terra sed
sed manet tamen meritis et terra
¶ Item cum dicit exspectant quod iudei qui tunc
erant · quod de cubitis quod dubie conveniunt
enim secundum item ad gentes dispersis et promit-
tas et doctrinas eius ¶ Tertio quia iudei
sic dicebant · de scriptis gentibus · et gentibus
exprobrabant · quia ipsi erant in dono col-
lecti et gentes ubique dispersi ¶ Tertio
et quod sic dicentes prohibent salutem mu-
nera factores quid dicerent · ¶ Iam augustinus
dominus iturus erat ad gentes · non presencia
corporis sed tamen pedibus suis · misit enim
ad nos membra sua et fecit nos membra
sua. ¶ In novissimo autem die · porta
doctrina hic ponitur invitatio ad eadem
doctrinam et primo quid ponitur ad fidem
invitatio ¶ Secundo audientium varia opinio
et illa turba ¶ Tertio ministrorum redditu
cum reprehensio in venerit quod misit
¶ Quarto principum nichodemi phariseorum redarguto
dicit nicodemus etc. Circa primum primo ponitur que
invitationis · Secundo ipsa invitatio · Si quis
sitit ¶ Circa primum dicit in novissimo
autem die · id est ultimo die festivitatis quia
illa festivitas per vii dies quia
celebrata [illegible] cis ma-
tica ad salutem · Stabat Ihesus in nobili [illegible]
malachie · ii · Ego dominus et non mutor
et clamabat [illegible] cla · mu ·
[illegible] sunt [illegible] · mee · ¶ Deinde cum dicit
Si quis sitit ponitur ipsa invitatio et primo
ponitur quid offert benignitas ¶ et secundo
dicit eius sitit ac sedat nemini
violentia [illegible] quod si quis desideravit
[illegible] huius [illegible] benigne offero huic
voco ut bibat Proverbiorum · ix · Venite
et comedite panem meum et bibite
vinum quod miscui vobis ¶ Ecclesiastici xv · [illegible]
[illegible] · [illegible] · Si quis ergo id est qui-
cumque sit ille veniat quia offero

in preceptione mitior · sine [illegible]
aliquo · in diminutione donorum · sine
confusione exprobrationum ¶ Iacobi i
[illegible] · Si quis indiget sapientia po-
stulet a deo qui dat quo ad primum
omnibus quo ad secundum affluenter quo ad
tertium et non improperat quo ad quartum ¶ Tertio
in ista invitatione ponitur actio [illegible] suffi-
cientis · veniat ad me ¶ [illegible]
et [illegible] mea · est autem sic facilis
non multum sumptuosa [illegible] · omnes si-
tientes venite ad aquas ¶ Non multum
laboriosa · [illegible] exiguum laboravi
et [illegible] ¶ Tertio in ista invitatione ponitur utilitas
consequens · flumina de ventre eius fluent
¶ Ideo sic dicit sic ergo in ista invitatione
primo [illegible] qui invitentur · quia desiderantes
et sitientes · deus enim coacta servitia
non acceptat · et ideo dicit si quis sitit ·
Matthei v · Beati qui esuriunt et sitiunt
iustitiam ¶ Secundo [illegible] ad quod invitentur · quia
ad potum spiritualem · et ideo dicit veniat
et bibat · Ecclesiastici xxiv · Qui me bibit
adhuc sitiet ¶ Tertio ponitur invitationis
fructus · et ideo dicit qui credit in me ·
et primo quid ponitur ipsum fructum ¶ Secundo
exponitur ibi hoc autem dixit de spiritu ·
quo ad primum sic quo ad fructum ¶ Tertio dicit
quod iste fructus est intus [illegible]
et ideo dicit augustinus quod [illegible] in [illegible]
hauserit fontem · quo hausto vivum
fecit [illegible] · quia est [illegible] melior [illegible] hominis
et [illegible] ¶ Quarto iste fructus est copiosus
et [illegible] · et ideo dicit flumina · unde [illegible]
flumina dicit et non flumen copiositatem
et ubertatem [illegible] ¶ Quinto iste
fructus est [illegible] et redundans · et
ideo dicit fluent · [illegible] augustinus [illegible]
fluvius qui manat de ventre interioris
hominis est benivolentia qua vult consulere
proximo suo · [illegible] quod bibit

¶ De vii riuis quos producit septiformis
s. s. gratia que supra ... [illegible]

soli xpisti dicitur sufficere. | non fluit aqua
donum deuenite eius ¶ In uite perpro
fecturat consolacionem. ideo non siccatur quia ma
nat. ¶ Iste fluuius est continuus et co
piosus | et ideo dicitur aqua uiue. uiua enim aqua
continuatur fonti et iste fluuius continuatur
spiritui sancto. de quo in prouerbiis. aqua profunda uerba ex ore
uiri. aqua et uiua secundum quosdam dicitur aqua
semper agitata ¶ Spiritus enim qui cum in uite
mentibus cum fonte magis manat et neque
deficit. ¶ Iste cuiuslibet. nec sicut. uideb-
itur autem hoc quis ad sapientiam stephani
et ad petri linguam. ad pauli fluuium.
nichil enim eos deficiebat. Hic fluuius in multo
impetu dilatari omnia secum trahentes
abibat ¶ ¶ Venerit des super uobis
sicut dixit scriptura | ubi hoc dixerit scrip-
tura hoc quod flumina fluent de uentre eius
ad hoc uidetur quod in prologo genesis dicitur,
quod dicit in spiritu | ubi dicit deriuentur fontes tui
foras et in plateis aquas tuas diuide
alio modo secundum quosdam | illud dicit ad literam
hic ad mentem ysa. Eris quasi ortus
irriguus et quasi fons cuius non defi
cient aque et secundum quosdam dicit sic legi et punc
tari | et est hic in me sicut dicit scriptura.
i. hic scripture docuerunt ¶ u. scrutamini scrip-
turas. flumina de uentre eius fluent aque
uiue ¶ in nichil sic potest | et est hic in me
sicut dicit scriptura flumina de uentre eius et non
uidetur coherens. quia hoc nusquam inuenitur
scriptum ad literam ¶ ¶ Deum cum dixisset. Hoc autem
dixit de spiritu. exponit supra dictum dicit.
Hoc autem dixit de spiritu quem accepturi
erant credentes in eum | Nondum enim erat
in receptione dictorum. sed nondum acce
perant. Spiritus dicitur nondum enim spiritus erat
datus. quia nondum christus erat glorificatus
Iesus nisi cum abiero paraclitus non
ueniet ad uos. cum abiero mittam
uos cum ¶ Venerit aliquis adhuc

cum dicitur spiritus nondum erat datus contrarium
enim huic apparet. quia de Iohanne baptista
dicitur est ¶ spiritu sancto replebitur. Ex utero
matris sue. et spiritu repletus zacharias
ab Iuncte ¶ spiritum et sanctum acceperat
maria ut dominus creperet. Ad hoc uidetur
augustinus in contra. Hic spiritus sanctus fuit
datus antequam dominus sacrificaret uerbi car
nis tamen non eo modo quo postea. Tunc
autem erat manifestius et dedicatione
secundum tuiti inuisibilibus signis ¶ Illum
post uero dominum et eis accipere. Sanctum
spiritum insufflauit in facie eorum. quem
flatu primum hominem uiuificauit.
et de limo erexit signans eum esse
qui insufflauit in facie eorum ut a
luto consurgerent. et luteis operibus
renunciarent | In penthecoste dedit et
eis spiritum sanctum in signis igneis
ut sic possimus dicere quod eum uero dicit
quod uocatur hic glorificatio fuit datio
spiritus sancti manifestata manifestior.
post uero quia in signo uisibili sicut
in flatu. manifestissima post ascensionem
quia in signo uisibili et audibili ¶ quoque
aliquis quod tali tempore glorificatio uel ad
dacionem spiritus sancti. quia caritas amittit illa
quam dicitur ¶ quia nondum erat glorificatus
ad hoc dicendum est quod datio spiritus et quoddam
arra uocis future. sicut uero corporibus
aliquando primitie et pignus caritatis in
uero omnis in me ¶ ista hec uero huius arre. alio
modo potest dici secundum augustinum morali. quod
spiritus sanctus ad hoc datur nobis. ut erigat cor
de nostri ab amore seculi in uero. futura
uoluit ergo dare spiritum post quam
glorificatus est. ut per uerbum ea futuram magis
flagitemus in uerbis futuris ¶ Tercio modo
potest dici secundum quosdam quod spiritus sanctus non debuit
dari in reconciliacione hostium uel inimicorum
et ideo nisi post glorificationem | Vnde secundum quosdam

glam hic vocat salvator eorum ¶ Item
cum dicit Civilla quo ibat. po[nitur] eorum uana
opinio. 2° po[nitur] huius uana opinio. 3° inde
causata dissensio i dissensio itaque ¶ 4m
ad primum ponit opiniones duas quidam
credentium dixerunt ¶ 4° po[nitur] 3a et respondit
cum i respondet aut ¶ ad primum
dicit Civilla quo hora cum audisset hos
sermones dicebat. s. illuminati corde
erat, licet non perfecte forte intelligebant
de illo propheta de quo deut. xviii. prophetam
suscitabit vobis dominus etc. ¶ Alii autem
magis illuminati dicebant hic est xpistus etc.
sicut petro dicenti ¶ tu es xpistus filius
dei vivi. ¶ Item cum dicit respondentes autem po[nit]
3am opinionem quorundam sic arguentium
xpistus non venit a galilea sed ex semine
david. ps. de fructu ventris tui ponam
etc. venit et in bethleem. mich. v. et
tu bethleem effrata parvulus es etc.
sed iste venit a galilea ergo non est xpistus
¶ Item cum dicit dissensio itaque ponit
dissensionem consecutam d. dissensio itaque
facta est cum i. xpistum in turba qui-
busdam volentibus eum dimittere tamquam
bonum ¶ respondentes autem eorum quod dispensat
numquam a galilea etc. voluerunt eum
apprehendere s. ad occidendum ¶ Ideo xpistus
dixit aliquis ex ipsis tollere et apprehendere eum
sed nemo misit super illum manus. quia cogi-
tatio hominum manet sed consilium domini
manet etc. quidam modum dicunt
xpistum apprehendere. ps. dominus dissipat con-
silia gentium etc. ¶ Item cum dicit venerunt
ergo ministri. po[nitur] ministrorum reprehensio.
2° po[nitur] ministrorum excusatio ibi responderunt
ministri ¶ dicto phariseorum contra arguitur
ministros et vos seducti estis quod ibi ad primum
dicit venerunt ergo ministri. i. sic erat ministris
si ad capiendum xpistum ad pontifices

et pharisei et dixerunt eis ¶ Quare non ad-
duxistis eum ¶ Item cum dicit responderunt
ministri. po[nitur] ministrorum excusatio. excu-
sabant enim se quia numquam sic locutus
est homo sicut hic homo loquitur. ac si dicerent q.
loquitur verba virtuosa. sapientia et uti-
lia. capi non oportet. sicut homo loquitur
cum verba ps. primum illorum verborum virtus.
virtuosa erat. vii. ¶ Erat docens sicut
potestatem habens. sapientia. ps. quam dulcia
faucibus meis eloquia tua. utilia.
domine verba vite eterne habes ¶ Item cum dicit
responderunt ergo eis. po[nitur] phariseorum contra argumentum
ac si dicerent non loquitur verba utilia sed ap-
parentia ¶ cuius signum est quia si verba loquere-
tur aliquis ex principibus crederet ¶ Nullus
credit ergo non loquitur utilia. sed seducti estis
ex apparentia illorum ¶ Illo et loquitur contra
legi ¶ cuius signum est. quia qui non credit
legem non credit in eum. sed turba
que legem non novit. et ideo maledicti sunt
unde deut. 27. maledictus qui non
permanserit in lege ¶ Illo dicunt est super illo
seducti quod sed alii ministri erant bo-
na seductione. quia dimisso malo in-
fidelitatis transierunt ad fidem de quo ps. ps.
seduxisti me domine ¶ Illo dicunt quod sermo
eorum contradicti fuerunt isti ministri
primo quia non a signis. sed a doctrina
capti. 2° non a logo sed a vivi sermone
enim in mens et corrupta fuisse et dissio
fuit non logo sed verbi tui sermone opus
e. dicto audacter phariseis eloquebatur
¶ Item cum dicit nicodemus. po[nitur] phariseorum
reprehensio facta per nycodemum et primo
po[nitur] ¶ 2° po[nitur] redarguitio phariseorum in eum.
3° po[nitur] dissensionis terminatio et reversio
fuit ¶ primum ad primum arguit sic nycodemus
de quo reprehendi fuit qui aliquid videtur
et audierit hic. v. xpistus in audiens

inquisicio diligenter sic. obseruabant
Job xxix. causam quam nesciebam
diligenter inuestigabam / Vos iudicatis secundum
carnem non audistis. quasi reprehendi eos
¶ Ille dicunt quod ex omnibus nycodemum apperte
eos fuisse quod nec ex pharisei
pibus credidit. quia nycodemus cum princi
cipe esset credidit / ¶ Augustinus
credebat nycodemus quod si isti paciencia
audirent forte fierent sicut illi
qui missi fuerant / et ideo exhorta
batur eos ad audiendum. ipsi autem noluerunt
esse dampnatores magis quam cognitores
¶ Idem cum dicit. responderunt dixerunt ei
nycodemo acsi dicant / Et tu
nullus es. quia pro eo de nobis. pro eo
loqueris. quasi seductus / et ideo dicit Nunquid et
tu galyleus. i. seductus a galyleo.
Dicebat n. xpm esse galileum quia
nazareth nutritus. non n. attendebat
locum ubi natus est in bethleem. ¶ quod
sciebat quod non perspicue scripturam. et ideo
dicit scrutare scripturas et uide quod propheta
a galylea non surrexit. Et quis Augustinus
et si non surrexit propheta tamen dominus
prophetarum. Sic et pro eorum fuit ut xps.
flos. i. nazareus de radice n. ei
cedit. ¶ Idem sequitur. Et reuersi sunt unusquisque
que in domum suam / Vacui fide et non
firmati ueritate

: Sabbato ante letare :

Ihesus autem perrexit in montem oliueti
/ postquam xps ostendit se esse doctorem hic
ostendit se esse liberatorem. liberator autem
ostenditur esse liberans se / liberator autem ostendit
hic quia liberauit mulierem in adulterio
reprehensam / et quia liberator dicitur esse liberans
ostendit in isto capitulo se multipliciter esse liberatorem
quia quidem primo a seruitute legis et liberacione
mulieris / secundo a reatu erroris in aetiam
locutus est cis / tertio a seruitute demonis ibi
dixit ergo iterum / quarto a dampnacione debite
mortis ibi amen amen dico uobis. primo
in verbo. quia / primo ponitur eius erudicio / secundo
phariseorum calumpniosa temptacio ibi
adducunt autem scribe / tertio ipsius xpi re
sponsio uera. ibi ihesus autem inclinans se
¶ Primum ad erudicionem ipsius primo ponitur locus doctrine
et ideo dicit ihesus autem perrexit in montem
oliueti et iterum diluculo uenit in templum
¶ Postea doctrine n. erat ipse sicut dicit alibi
in die ubi in predicaret et per
et in nocte facere et orabat in templo
¶ Nocte autem exiebat in bethaniam ubi
apud sorores lazari hospitabatur
quod ideo ultimo die scenophegie cum toto
die predicasset perrexit in montem oly
ueti / secundo ponitur doctrine auditor et omnis
populus ueniebat / propter synagogam preditorum
condebatur / tertio inducitur doctor
et sedens docebat. quasi dicit etiam doctrina
eius fuit diligens. quia diluculo uenit
in templum. Prouerbiorum viii / Qui mane vigi
lauerunt ad me inuenient me / fuit
publica. quia omnis populus ueniebat
ad eum Luce. xxi. omnis populus uenit
audire eum in templo / fuit attenta
et sedens docebat. quia magister sedet
matthei xxiii / Super cathedram moysi
sederunt scribe et pharisei idem cum dicit
adducunt autem scribe. pro phariseorum ipso
¶ ubi attendendum est. quod ipso illorum fuit
temptatiua / Temptatio n. est sumere
experimentum de re dubia / Isti autem tempta
tabant quia uolebant sumere experimentum
de iusticia xpi / Proposito n. fuit utraque
intencio sumere experimentum cum uera loquebatur
/ secundo in proposito fuit mansuetudo quia liberator
et hoc fuerunt experti. quia non in illum
eos non mouebatur / Tertio nunc fuit
iusticia de lege uolunt sumere experimentum
statuentes n. in medio mulierem
dixerunt ad eum scripserunt et nunc dimitti

ecfucit iustitia non tenebit. et lego
iniustum iube non pt ¶ mr. l. g° duo
fuit. quia p°. p°. [illegible] qo 3°. an
quia temptatiua ibi. aut dicebat
¶ ladium. dz. Adducunt ei scribe et
pharisei mulierem in adulterio deprehensam.
scribe iudeorum sapientes. pharisei iu-
deorum doctores. luc. xi. Ceperunt pharisei
et legisperiti grauiter insistere et os eius
opprimere de multis insidiantes et
querentes capere aliquid de ore eius ut
accusarent eum. in medio. de eo non
loquebatur in quantum et dixit ei magister
magistrum uocant cuius notat esse dis.
Hanc mulierem modo deprehensa est in adulterio
q. d. ¶ hic decet mouere cum hic non
uitas. modo / culpe euidentia deprehen-
sa est. ostende enormitatem in adulterio
et omnes mulier que adulterat prohibetur
in lege dei sui. et In lege autem man-
dauit nobis moyses huiusmodi lapidare.
Deut. xxij. ¶ Si dormierit vir cum muliere
cum uxore proximi sui utrique moriantur.
Tu ergo quid dicis. Si consentiebat non sui
dio discederet / sed dolo decipiendi. ¶ Idem
cum dicit. hoc autem dicebant
a. quod ipso fuit temptatiua. et io hic
Aut dicebant temptantes eum ut
possent eum accusare tamquam legis
preuaricatorem ¶ Credebant enim quod ipse
diceret eam dimitti ne uel ostenderet
propter mansuetudinem in qua populis
amabilis factus erat. ¶ Idem cum dicit
Ihesus autem inclinans se. po. vn. pro
et dicitur in d. p. quia p°. o. quod sua
mansuetudo non deuiauit a iustitia. ¶ quod
non obliuiscitur animam in digitos aut
se ipse. / p. in d. / et p°. p°. p° in°
p°. phariseorum confutatio. / audientes aut
eam p. [illegible] sat. / quia p°. scribit
prima fuit / et io dicit Ihesus autem incli-
nans se deorsum digito scribebat in
terra peccata eorum / ¶ p°. prima p.
scribebat s. ad quod peccata protulit. a.
s. medicinale digito scribebat [illegible]

libro et io dicit. / ¶ Qui sine peccato est uestrum
et Aug. / non dixit non lapidetur. ne
contra legem dicere uideretur. nec dixit lapi-
detur. Venit enim non perdere quod inuenerat
/ sed quod perierat querere. sed dixit. Qui
sine peccato est. ac si diceret. uos iuste
et ut puniant peccato / sed non a peccatoribus
compleatur lex / et io dicit et iterum se in-
clinans scribebat in terra / scribebat autem
in terra sed Aug. ut ostenderet peccatores
esse non in celo. sed in terra esse scribendos.
/ uel sed eundem scribebat in terra ut ostenderet
se legislatorem. ¶ Vnde Beda. ¶ Illum se
fore insinuauit. qui quondam legem in
lapide scripsit. ¶ Idem cum dicit. Audi-
entes autem. po. phariseorum confutatio. vn
dicit Audientes autem hanc uocem iustitie. tamquam
zelo puniti sese inspicientes et reos
inuenientes ¶ Vnus post alium exibant
incipientes a senioribus forte magis
rei erant uel suas culpas qui scierunt
/ Et remansit Ihesus solus et mulier in
medio stans ¶ Aug. Remansit miseria
cum pietate. po. / et animam misit [illegible]
[illegible] / Et io sequitur. Erigens autem se
uo. quod pietas non deuiauit a iustitia.
¶ Adiudicat / quod iustitia pro clauiuit
animam corporis. quod mulierem liberauit / iustitia
autem clauiuit corpus quod peccatum
dampnauit / ¶ p°. g°. quod pietas declarat mulierem
p°. iustitiam in uade. In declaratione. aut
mulier p°. est conformat ¶ Vnde dicit Eri-
gens se autem Ihesus s. a terra in qua scribe-
bat. dixit ei. mulier ubi sunt qui te
accusabant. / nemo te condempnauit. / et dixit
nemo domine ¶ p°. est absoluit dicens
¶ Nec ego te condempnabo. a quo te forte
dampnari timuisti. quod in me peccatum
non inuenisti ¶ Idem cum dicit. Vade. o.
quod pietas pro clauiuit iustitia et hic
liberauit mulierem) tamen dampnauit peccatum

Nota

¶ Nond.

dicens uade et iam amplius noli
peccare. Nam si peccator actor eet
xc. non sic diceret ¶ Nouu3 sup[er] p[ri]mo
ubo. Ihc aut[em] iclinas celos q[uo]d
u exponitur stibnis declat impiecttar
nacoz et io d[icitu]r inclinas se p[er]s[ona] inchat.
celos et descend[it] celos i. p[er]sonam sit
p[ur]itz et botes / exponitur insturi[men]ti de
septie desigt metale dist[inct]e / et
io d[icitu]r alchimia p[ro] digitu q[uo]d articulor[um]
co[m]p[os]icione flexibilis z sublimitas de
sp[eci]ebus co[m]pr[e]hendit[ur] mos g[enera]l[ite]r istruit ut
cu quib[us] mala p[ro]p[ri]or[um] conspicis.
non stati est dampnes. s[ed] plus est
digito discretois sollicite inquirat.
Ideo exponitur sin septue. o[stendi]t p[ri]mo p[er]tz di
p[er]sonaoz ad fre fr[atr]em / et io i[n]t[e]r
et h[ec] tria deqra dei z b[e]n[e] me
cecidit merit bona. et octu fec[it]
fr[atr]em et / Iterz g[ratia] locutg z eis
inchat ipse o[stendi]t p[rim]o. se ee liberat acc
citate erroris. ibi q[ui] d[icitu]r se ee lu-
ce. Ubi n. lux z. ibi non z error
et m[ult]o fat / Ueniat p[rim]o. se o[stendi]t ee lu-
ce utile et uera. 2o. ibi dispone
g[ratia] ci p[er]ficii. 3o. octaui. dicebat g[ratia]
ci. 4o. uenosit. h[ec] ubi locutg z eis
ihc. p[ri]mo g[ratia] o[stendi]t q[uo]d ipse z lux uat[ur]
ual. et p[ro]pt[er] ee io eig ec. lux que
expellit tenebras. et dat lume
uite z uel. s[ed] co[ntra] expulso tenebs
et do lume uite. g[ratia] et ¶ Iam ad
istaz i. oz no dz q[uo]d xc o[stendi]t se ee
luce ueritatis. nisi n. xc. fuiss[et]
deus. no dixiss[et] co[ntra] su lux mu[n]di
et co h[ec]. concludi[tur] error nestori
qui ponit q[uo]d xc no eet fi[liu]s dei
nisi p[er] gratiam inhitante / theophi[lu]s
isto d[icitu]r me e lux mundi / quasi
ideo sit deus q[uo]d inhitat3 s[ed] ait eo

su lux mu[n]di / ipse uidz qui ho
uidebat[ur]. ide et fi[liu]s dei et lux mundi
cat / ff[ac]to xc fuit lux utl. et io
d[icitu]r mu[n]di i. ho[m]i[n]um cognitum i[n] mu[n]do.
un[de] / io. 1. ipse illuiat omez ho[m]i[n]e3
uenientem in hunc mundu / et co[ntra] h[ec]
concludi[tur] error manichei qui
sicut d[icit] / aug[ustinu]s posuerunt deu
ee q[ue]ndam corp[u]s et q[ua]ndam lucem
infinitam. xcm aut[em] posuerunt
ee sole istum materiale uisibilez
lucente co[n]spicuum oculis ipsius luc[is]
h[ec] concluditur xc d[icitu]r se ee luce
ho[m]i[nu]m. uera q[ui]a z lux intelligibil[is]
et no sensi[bi]l. / 2o. xc. z lux ual. et io
d[icitu]r / Uelin se me no amblat
in tenebris / p[ri]mo. ipse. quia h[ec] lux
dat lum[en] g[ratia]c. 1. Io. 2. / qui odit fr[atr]em
suum. et lum[en] in lux ubi / 4o. no
amblat i tenebs ignorc. q[ui]a h[ec]
lux dat lumen supie. ad ep[isto]la
quasi tenebc. nunc aut[em] lux
i dno. de his tenebc dz in p[ar]te.
¶ Uestieret n[on] z in tenebs amblant
/ 3o. no amblant i tenebs dap[na]co[n]is
et inuiscie. q[ui]a ista lux dat
lum[en] uite. s[cilic]et dz m[ihi]c[hi] ceteru. h[ic]
quod lum[en] uite. i. lum[en] i quo
huc attingit fortez lume. un[de]
i hac t. in lu. ¶ Idem eu d[icitu]r
dispone g[ratia] ci p[er]ficii. o[stendi]t xc q[uo]d ipse
z lux ua. et p[ri]mo. p[ro]ponit[ur] o[pp]ositione
occo / 1o. ipsa on[e]r[e]. ib[i]. / ihc. sunt
aut[em] xc. ottoz h[ec] on[er]ari. q[uo]d p[ro]ph[et]i
p[ro]babat. q[uo]d testimonio suo no erat
standu tam no. dicentes. tu
de te ip[s]o testimoniu[m] p[er]hibes. id[e]o
f. e[st]o. su lux mu[n]di. et io testimoni[u]m
tuu no z u[er]um. i. acceptu et

cognitum ¶ Cor. x. Non n. qui seipsum
commendat ille probatus est sed quem deus
commendat | Prov. xxvii. Laudet te
alienus et non os tuum etc. ¶ Item cum
dixit. Sed ille erat dixit. ostendit se esse
lucem veram. quia dat testimonium
veritati. Contra. Arguit ab effectu
sicut illa lux que dat testimonium
veritati cui non potest se esse contrarium
lux vera. Ego do testimonium veritati
cui non potest se esse contrarium quia sum lux
vera. ¶ Affectabat vos precedere. sic prosequitur.
primo ostendit quod hoc testimonium procedit
de sensu alieno et verum | Secundo ostendit quod hec
lux tamquam virtute datum hoc testimonium
et ignorantiam phariseis. i. vos
autem nescitis | Secundo ostendit quod hoc testimonium
datum virtute lucis et legitimum
est in lege vestra scriptum est | Secundo duo
duo facit. quia primo ponit quorum phariseorum
objectiones. Dixerunt ergo ei. Et
si ego testimonium perhibeo de meipso
testimonium meum verum est. ¶ Item cum dixit
respondit scio etc. quod probat quorum intentam
esse potest esse non tantum | Primum nouit perfecte
deum a quo et ad quem vadit. potest
verum testificari de seipso. qui cum deus
vitam a virtute venit. et ad virtutem vadit.
Sed ego scio unde venio aut quo vado ergo
possum testificari de meipso. Alia ratio
potest sic formari vel sic. Ille potest verum testificari
de seipso qui perfecte nouit seipsum
sed ego perfecte noui me ipsum sciendo
unde venio et quo vado | ergo possum verum
testificari de meipso | Secundo potest sic for-
mari vel sic. Deus quia ipse perfectius testis est
deus lumine aut et manifestat
se et alia | Et ego sum deus scio cui unde
venio et quo vado | Ergo scio dum esse
principium meum et scio et esse me dum

ex deo. ergo possum testificari veritatem
¶ Item cum dixit vos autem nescitis ostendit quod
hec lux et ignorantiam arceris | Et primo ostendit
| Secundo ponit eorum ignorantiam | Vos secundum carnem
nescitis | Secundo ostendit quod eorum ignorantia non est in
eo. Et ego non iudico etc. ¶ Item primum ad
primum | Dicitur quod prius est lux de luce
quod non sunt et veritas a patre ex quo
sicut quicumque ignorat ortum vel originem
lucis ignorat ipsam lucem | Indicat
ignorabat ortum vel originem lucis quia ignorabat
ipsam lucem et est quod dicit
vestra | Vos autem nescitis unde venio
et quo vado. i. nescitis eternum meum
processum a patre Job xxviii. Unde
ergo venit sapientia. Et dominus. quia nascetur
eius quis enarrabit. ¶ Item cum dicit
Vos secundum carnem iudicatis | ponit causam
ignorantie quia non dubium quod iudicium ignorantie
veritatis erat. quia non attendebant vero
misisset filio homine. unde et dice-
bant quod videtis eum esse secundum et vicumque
alium hominem testimonium perhibet de seipso.
Erat ignorantia. Unde dicitur Vos
iudicatis secundum. i. sentitis de me secundum car-
nem. i. secundum hominem. i. ac si esset purus
homo. quem non decet laudare seipsum
¶ Item cum dicit Et si ego non iudico
quemquam ostendit quod ignorantia non est in eo.
et ideo dicit Ego non iudico quemquam
secundum iudicio sicut et dixit omnes. Item ignorantiam
quia veni non ut iudicem mundum sed ut
salvetur mundus | Et si ego iudico. i. de
aliquo sermo | non ignorantie hoc facio.
sed vos. Sed fiet | et iudicium
meum et verum | quia solus non sum.
sed ego et qui misit me pater. ac
si dicat | pater meus et pater me gig-
nendo aut me mittendo in centrum
sui | mittendo aut centrum mittat

dvitate. corporis sc. q c. sunt invisi-
bil. aut z reddere testimo. hom. ¶ No
z q iudicis vestri dat intellige duplicem
adventum. primu in q no iudicat. s sal-
vat. 2m in q no iudicabit. q pr
omne iudiciu dedit filio. ¶ 2o dat
intellige q mec pater et filius z distinctione
persona cu unitate essentie. ¶ Solo n dt
ego sum pr et ego sum fil. s dt no sum ego
solus. q mecu est pr et consequenter ex hoc
excluditur error sabellii qui ponebat
q pr et fil non distinguuntur nisi noie
¶ Item cu dt. Et in lege vestra scriptum
ostendit q testim suum z legitimum. et patet te-
xtus. testim ergo z conforme legi z le-
gitimum testimo meum z. Sed dicit aug. vo
z q s lege statuitur testio duorum sit
verum et testio meo. q non solum
testimo perhibeo de me ipso et testim
perhibet pr in ego hodie genui te et in
hic est fil meus dilectus. At si dicat quare
tu dicis istis. lex vestra approbat testio
duorum hom qui decipi possunt. multo
magis debet approbare testimo meu et patris
qui no possunt decipi. ¶ Et nota
ad hoc q dns mittit testim suum
probare per lege. q duorum testim verum
e. s hoc argum valere no videt. quia
i lege qn aliquis testatur de se et alius
de eo. no requiritur nisi q uno testio
teneat. q testio ipsius no fuit in vnu
¶ Ad hoc dicendum z q christus fuit ista quod d.
q hic deus z ad omne q fil non magis
habet auctore. et patris q equebatur testifi-
cari de se ipso s pr. At si dicat no
z sic de hoie et deo. q deus in re
... et testi. pr de se ipso. et pr ...
fil et testim verum z. ¶ Item cu dicit
Dicebant ergo ei. ost q s supra occasio
... aut ost ... ad interrogat. pharisaeorum

primo g. po. interrogati. vnu et dt. dice-
bat g. ei vbi est pr tuus. ¶ Illo dicendum z q
iudei credebant hic. patrem eius patrem hois
et io quod dixerat. ¶ Illo sum ego solus. sed ego
et qui misit me pr. interrogant vbi est
pr tuus. vel sicut dici q iudei hoc dixerint
ironice. At si dicat ignotum et
ignobilem pr tuum. q g. sic eum sic
querentes induces. ¶ Item cum dt. Respondit
ostendit q. super patris et filij z occultatio et
hic ost. ¶ 2o q. via deveniendi ad
patrem est filius. ibi. Neque me scitis neque patrem meum
adprimum dt. alter s. dni. sciatis
patrem meum. At si dicat ego pr sci-
tamen lucem in accessibilem. et ideo est
magis sicut ignoratis. ¶ Item cu dicat
Neque me scitis. ost q. via deveniendi ad
patrem est filius. ¶ Illo dicendum z q id ubi
ost q me patrem et filium z unitas in
substantia vnum. Aug. qui videt aliquem ..
similem cottidiana locutione z et si hunc
vidisti et illum. eo mo sicut ergo qui me
non scitis. et patrem meum scietis. non
quia pr est filius sed quia pr est filius
z filius. Theophilus. tu cognito filio cognoscitur
et pr. ergo pr est z filius. ¶ Illo dicendum z q
hic dicitur forsitan non z positu
s dubitatione s in exprobratione. aug.
homines de rebus quas certas habent.
aliquis verbum dubitationis ponit. vel dicit
ut indignetur servo tuo z dicas contemp-
nis me. et forsitan dns tuus sum.
Sic et dns dubitando exprobrat fideles
cum dt. forsitan et patrem meum sciretis
¶ Illo dicendum z q ad possit sic arguere.
Iudei cognoscebant deum et tu non cog-
noscebant eum patrem. ergo q...
sequi quod pater non fuit deus quem
colebant iudei testante. ad hoc patet
iudei quod deus quem colebant erat pr

xpi s; dni ee s; tn no cognoscebat ip
son voc. cognoscebat eu si voc dei
e no si voc p'rini. Item eu d't
Hec verba locutus est. q, ipse super e ii
tuosa. quia i templo psequte. eu n.
docet apphendi no potuit a psequtibz
quia sermoes eius fortiores erant
ali. qui psequebat' eu | ih's. z q, d't. hec verba
locutus est ihc in gazophylacio docens
i templo e neo apphendit eu: quia
nodu venerat hora eius. In loco quid
fuerat s; digneret pati cu possibilitate
ipsa. Item nota q, gazophylaciu dice
bat' locus i mittebat oblacones
ad sac' ~~tecta~~ templi | e d'r gazophi
laciu. a gaza q; divicie e philasse
q; suat | dei. l. luc. xxi. respi'ns
ihc vidit eos qui mittebat mu
nera sua i gazophi'um. Alius locus
sive repositorius dicebat' carbo
nan. qd erat deputatu ad obla
toes q congregebat sac'otes. dequo mat
xxvii. no li; eos mitte i corbo
na quia preciu sanguis e. Tercius
locus sive repositoriu dicebat'
unifirmi. v reponebat' tributa re
gis. fm. g. iii regum. in ufach sabbati
no. z s. q, gazophilaciu aliqn re
cip' p archa in qua reponebatur
diuicie. iiii°. reg. xii. tulit ioiada
gazophi'um aliqn accip' p arno ubi
diuicie oservat' e hic no accip' hic
Item nota. z s oig. gazophi'um locus
numismatu in ore dei e dispe
sac' paupes oblatoz. hi numis
mata obtulit xpc i intellectuali
gazophilaci°. qn ea dei ptulit.
ea aut dei fuit q numismata ymagi
gnes regis celestis hica i pcelsis.
s aut hodie tuc xpc. log' i gazophi
qn ad iudeos i parabol log' | Tunc ait

gazophilaciu aput' qn dicat' ce tua
veseritt. Item dixit g°. eis iteru ihc
in parte ista o'. xpc fe ee liberi a crime
Et adudu z q, xpc verus mediator
fuit. a to pecm no fuit e i n. peci
fuisset mediator no fuisset s; ing
mediatore indiguisset. z q, xpc fuit
verus mediator e lib' a crimine fe'
q, fui co nulla libat' a crime | Item
fe'. q, p cu z ve lib'tas adepta.
| Item fe'. q, ng pt ve gl'ia d'lib'te
n bene pn'. e s; h'. si ps s; tres
ptes q, p'°. o'. q, fin xpc z puitur
pectuato | Item on. q, p p'm z ve
lib'tas adepto i dicebat g° ihc. | Item
o'. q, frustra glian' aliq de lib'te
fin xpc. i isto q, filii abrahe esse
| Item d. quia 4°. o'. q, n q fin xpo
liba' apecto | Item ponit odicoes de
lib'gentes i dicebat ei | Item ad pr'm
no'. z q, pcm pphibz lib'te. me
dm e aut. Vn q'mg tesine dm
servit mi vos e dm | Item qo. fe'. q,
pcm fuat gla e deo. e s; h'. xpc
duo fac'. q, p'°. d't. q, fin eo z pectua°
impecto e amissio gl'e | Item mat'
utrq i dicebat g° iudei | Item d.
s duo q fac' d't s'. i q° vado | Item
ad p'm d't. fe. | dixit g° eis itm ihc
e° vado e queretis me. e i peccato
vestro moriemini. d't g°. | e°. vado
ons q, sua pfecto z. Vn oig xpc duo
mors pfecto fuit. Illuc vn venerat
e vn no discesserat. de ista pfecto
ad philipp. ii. factus obediens usq
ad morte morte aut cru' ppt qd
e deg e s | Item d't. queretis no desidio
s; odio | Item postq abscessit
ab oculis hom. q'sierunt eu e qui
amabat eu s'. cupiendo de quibz
in quibz impleta | Vnde vite dni e

dominet anima mea. Renunciavit et ma-
li cum persequendo eum in infamia nostra. Ier.
vii. Recordati sumus quia seductor
ille dixit etc. et ut in verbis suis Act. ix
Saule Saule quid me persequeris, durum est tibi contra
ictibus. pro virum stimulabat quem agitabat
Actus ix. 3o dicit. in peccato vestro moriemini
scilicet non liberati. Unde autem dicit in peccato quia
quidam sunt qui moriuntur peccato et hec mors
3 desiderabilis. quia hec mors consistit in accepta-
tione gratie extinguentis peccatum. Rom. vi.
Reputate vos mortuos esse peccato vel iustificatos
a peccato. Secundo moriuntur peccato per priva-
tionem gratie. et hec mors est detestabilis
de hac morte recordatur. 3o quidam mo-
riuntur in peccato. et isti sunt qui finaliter perse-
verant in peccato. et hec mors miserrima et for-
midabilis. unde hanc timens David dicebat
Illumina oculos meos ne umquam obdor-
miam in morte i. in peccato. ¶ Item cum dicit Et quo
ego vado. ostendit quod in eo non accipit gloriam
dei. Et quo ego vado scilicet per mortem vos non
potestis venire. Nota autem quod triplex est status
primo vivit qui voluntarie moriebatur. et ideo
dicit quo ego vado scilicet voluntarie. 4o ostendit quod sua
morte sequitur gloria. Theophilus. Postquam ma-
nifestavit quod resurget in gloria ascendit
ad dexteram dei. Tertio ostendit quod solum viven-
tes vitam gratie eum sequuntur. et ideo dicit non
potestis venire scilicet qui estis mortui in peccato.
Non mortui laudabunt te domine etc.
¶ Item cum dicit Dicebant ergo Iudei expo-
nit primo dictum suum. et primo ponitur expositio
dicti quod fuit dubitatio Iudeorum. 2o sequitur
expositio ibi Et dicebat eis. Primum
ad primum. Dicebant ergo Iudei numquid
interficiet semetipsum quia dicit etc. Augustinus
Stulta verba. Quid enim si interficeret semet-
ipsum numquid illuc iret quo omnes erant
mortui. Ergo quo ego vado dixit non
quo iret ad mortem sed quo ipse ibat
post mortem. ¶ Illo 3 su i. ubo (?)

Et quo ego vado quia hoc idem 3 dixit
sed dixit. Unde Augustinus hic et alio loco
dixit. dixit non tamen dixit eis in peccato
vestro moriemini. Sed quo ego vado vos
non potestis venire scilicet modo. Unde non abstulit
spem. sed predixit dilationem. unde idem 3
Petro. Et quo ego vado non potes
me sequi modo. sequeris autem postea.
¶ Et rursus notandum quod idem est
Et quo ego vado etc. quia hoc eis renunciat
sua damnationem et per hoc eos cogebat
eos desperare. Ad hoc potest dici primo
quod hoc dixit non revelando sed commi-
nando. Unde et infra addidit Nisi
credideritis. Alio modo potest dici quod hoc non
3 dixit eis credentibus sed incredulis quibus
se reputabat. Tertio potest dici quod hoc non
3 dixit de credentibus. ¶ Item cum dicit
Et dicebat eis exponit dictum suum
et primo primum scilicet quod in eo non ibunt ad
locum suum. 4o 2m scilicet quod in peccato mo-
rientur. dixit ergo vos. Primum ad primum
potest esse ... Nullus potest ire ad locum
ad quem vado nisi proportionetur illi
loco. Vos autem non estis proportionati
quia ille locus est supernus. Vos autem
deorsum estis per peccatum. ille locus non
3 de mundo. Vos autem estis de mundo
ergo non potestis venire ad illum locum. ¶ Ad
evidentiam verborum notandum quod mundus i. a-
mor mundi sed improportionatum hominem
constituit ad deum cognoscendum. Et Io. i. In
mundo erat et mundus eum non cognovit
¶ Ergo sed improportionatum efficit ad deum
deum amandum. prima Io. ii. Omne quod est in
mundo aut concupiscentia carnis est aut
concupiscentia oculorum aut superbia vite.
¶ Tertio sed improportionatum mortuus ad
divinum locum ascendendum. Et hoc 3 quod dicit
in littera. vos de hoc mundo estis. Actum
dicebat. Vos estis originem infima

et io no estis apportonati ascende
nisi eleuerim per gram. Tertio no
p s oig z eps mdo. primo quod d. mdo
matial qui quid diuis locis sutem
e ita q diffe mdo deorsu. Quod deor
su z vna ps mdi inferior et ptiet
deorsu et sursum de hoc mdo no este
p. q. ad assom. quia dz exterius
cuius i corrutu cum. E contra ita io
q ad situ z locum de p s q ho
z. Secundo d mdo intelligi. i quo
sut invisibilia. Comparat eius
visu et deceptor. Tertio videlicet hm
qui mdo sc corde. Tertio d mdo
apta sapit sis. d. in tom differens
a mundo mattiali ingenio. diffe
ro totius mdi a matia de mundana
a mundo corrupte et matia. In hoc
mdo este p q sis. d. z io dicit
Ego no su de hoc mudo. Quarto in me
z vo per quam fuerit mdo. z ploh
apperet q melius apostolis fuit
fuit. dicebat n. q p non fuit de
mdo et hoc quia cor fuit delatu
a de celo. hoc aut z fin. aplis
ei dem z. Vos no estis de hoc mudo
et tu pole. Non arguitur q cor cor
sint delata de celo. Si ntg q in
sito cor este meat. Item tu d.
Dixi go vobis in vitati in f. q z moi
in peccto f. q alli morituri peccto
qui p no incorparunt p fidem.
Ubi pmo dat intelligere meritum sacrti
regnationi. Sine sacrti fidei z io
d. nisi credideris. Ac si diceret nullus
pt consuctom homines ann
duat nouum. nouum aut no pt
adue nisi p fide et sacrtu fidei.
Secundo dat intelligere q ipse inquie
credere debetis z uerus deus z io dicit

Quia ego sum vnus quicquid ide
qui dixit in expo. Ego sum q sum.
Sum essentia discente in mutationes
motores fuit z erit. Cogita deu
motores est ubi que preteritu esse no
possit n. in ad. vr dixisse hys
libris. Nisi credideritis q ego sum que
n credideritis quia ego sum d. Item
cu d. Dicebat q manifestat q. a ces
v libant. Tertio p. incredulis in
grato. Quarto v vn. dixit eis ihc. Quinto
d q. eis ihc incredulis exercitato z
no cognouerit. Sexto ut peccatoz
remedium. d. q. eis ihc. q g. v
dixit nisi credideritis. dicebant ei tu
quis es. ut s. sciret quid de illo
credere deberent. Item d. Ihc eis
ihc p vn. v inquit intra tria
oitiones sui libant. Primo p matr
q z creator. Secundo q z doctor. Principium et
loquor vobis. Tertio q z index. Multa
heo. Tertio ad primum d. se esse princium
s. creature. Primo oit principium sicut sit
d. aut principium duobus modis personalium
et mo quo dicit quia pater z principium
totius dei. z hoc mo no d. sis se esse
principium. Quod sic legi principium. Essentia
z hoc mo d. se esse principium et no sim
aug. Lego mo q principium si no z na
z ca. z io no sic lego ego sum principium
s d sic legi. principium me credite z no
mortem i peccatis vris. Hoc aut ma
nifestius e in greco v principium z sci
p. Ac si diceret credite me principium. i.
vt principium ii. aput nos z ueni p
tuo bu descendit uerbum sic intra intgat
tractati. Item cu d. Principium et loquor
d. q doctor z. Ac si diceret. Vitas z
principium sum ab eterno. Sed fio sum vobis doctor
loquens in tpe. ad heb. i. Locutus
est vobis in filio quem constituit heredem

vniversorum est. Deinde cum dicit: Multa habeo
de vobis iudicare et presentem (?) ostendit quod
iudicium suum est verum, ibi: Sed qui me mi-
sit. Circa primum primo ad primum dicit: Multa habeo de
vobis loqui, id est de vobis iudicare. Que
remanebunt indiscussa. Augustinus
omnibus. | Ille non dixit iudico, sed habeo iu-
dicare. Quia iudicare dicit actum, sive
iudicare dicit potestatem; prima refertur
ad presens, | secunda ad futurum. Vult ergo dicere:
habeo iudicandi potestatem, quam nunc
non exerceo, quia non veni iudicare
mundum sed salvare. Sed exercebo in futurum,
quia pater omne iudicium dedit filio.
¶ Deinde cum dicit: Sed qui me misit, ostendit
quod iudicium suum est verum, et ideo est
secundum Augustinum ... sicut veritas est. Ego sum sicut
veritas ... quod sum veritas et quod meum
iudicium meum verum est. | ... dicit
oritur quia ... Augustinus ...
in omnibus. | Nam si pater verax est et filius
veritas, quid maius veritate, sicut pie-
tas quam pius, et castitas quam castus
et pulchritudo quam pulcher. Videtur quod filius
sit maior patre, sicut veritas veraci.
¶ Ad hoc videtur Augustinus contra argumentum: Non se-
cuis vero, quia pater verax non dicitur co-
modo quo dicitur vel angelus dicitur, non dicitur ve-
rax quia participet veritatem, participat
et ideo magis sequitur quod veritas sit quod magis
quam verax, sicut participatum participa-
te, quod intellectus et ... participa-
tur autem ut sit loquitur pater capit
illius pater autem dicitur verax, quod et ipsa
veritas per essentiam, et sic est verax de suo
et non participatione. Genuit autem veritatem
filium quod est veritas. ¶ Deinde cum dicit: Et qui ...
est qui me misit, pater alie ...
ad precedentium et sic videtur secundum Augustinum | Secundo
ad tacitam questionem respondet: cum multa
habeo iudicare, possum ergo ad que-

ab eo, quod non iudicavit. Unde quod pater
non misit me ut iudicem mundum
sed ut salvem. Verax autem est pater qui misit
me salvatorem, | et ideo verax quod exhi-
buit quod promisit. | Et ego que audivi
ab eo sic verax loquor in mundo. Aliquis
audisse secundum aliquem ... et quod esse a
patre ab ipso, id est ... audire ... Augustinus dicit
consequenter. Deinde cum dicit: | Et non cognoverunt
Iudei ... | quia ... au-
disset verax est et qui me misit, non
intellexerunt quia de patre dicebat.
Non dicunt eorum (no) oculos apertos ha-
bebat, sed aures et cordis aures
autem homo non percipit quod dicitur. Deinde
cum dicit: Dixit ergo eis: Postquam
veritatem ... exaltaveritis, veniens
autem et quia post passionem suam
cognoscent eum, et ita fuit. Quod pro-
pter quod ... ventum sunt ad finem ...
quidem ... quia ... sua ...
post effectus doctrine sue in illo
loquitur. ¶ Secundum ad primum dicit: Cum ex-
altaveritis filium hominis exaltatione
... cognoscetis ... ex-
altatio per fidem. Ut cum exaltaveritis
filium hominis tunc cognoscetis, id est
cognoscere poteritis quia ego sum, non
solum per gloriam resurrectionis, sed etiam per
penam destructionis. ¶ Deinde cum dicit:
Et quod ... a me ipso facio nihil, sed
patris, ... cum exaltaveritis
... patris ... filium
... cognoscetis | ... ad primum ...
et quod ... fuit exaltatio ...
... Io. | Si exaltatus fuero a terra omnia
traham | ... exaltatus ...
... exaltatio fuit
... exaltatio ...
exaltabitur ... cum ... iudicio

p(ro)uitas · cu(m) (con)spicite ip(s)e i(n) p(ro)p(ri)o
exaltatus aut(em) s(e). audientis (et) cete
humiliatus su(m) (et) (con)tribulatus | IIo. exal
tauit eu(m) p(ro)pria caritas (et) h(ec) (est)
q(uo)d (com)mitti ... ve(r)bo. Exaltauit
eu(m) in(imi)c(or)u(m) ... Jo. iijo. Sicut ex
altauit moyses serpentem in deserto
ita exaltari o(portet) filium hominis ut omnis
qui credit in eum non pereat (et)c. | IIIIo. ex
altatus fuit in gl(ori)a act(uum) vi. de prin
cipe nostro suscitauit que(m) uos interemistis
suspendentes in ligno. hunc deus ex
altauit principe(m) (et) saluatore(m) in dex
tera sua. Item cu(m) d(icit) · uera c(ausa) su
o(mn)i quid(am) de eo credu(n)t est aut(em) de eo
credu(n)t p(rim)o q(ui)a h(ec) i(n) multis ... de
d(icit) quia c(ausa) su(a) ac si diceret certa inchoa
q(uia) no(n) fuit · q(uia) i(n) multi(s) su(m) (et) ... ac
solu(m) ... | IIo. (et) de eo cre(dunt) q(uia) h(ic) ...
virtute ... (et) io. d(icit) et a meipso
facio nichil. ac si diceret sicut a me
ip(s)o no(n) sum ita a meipso no(n) facio ·
... n. ... quia ... (et) auc
toritas · ... sub auctoritate ... (et)
de eo cre(dunt) q(uia) ... sit ... uitas
(et) io. d(icit). Sicut docuit me p(ate)r h(ec)
loquor | (et) io. Sicut ... meu(m) no(n) ...
... ego. aug(ustinus) ... sit cu(m) docuit
... generat ... (et) ... cu(m) de
... (et) ... cu(m) ... in
... | IIc. (et) ... q(uo)d nos
... gignendo dedit
ei q(uo)d e(st). ita ded(it) ei ut noss(et) | IIIIo.
credu(n)t de eo q(uia) ... (et) cu(m) eo ...
unitate. (et) io. d(icit) (et) qui me misit
mecu(m) (est) (et) no(n) reliquit me solu(m)
... q(ui) me misit dispensatorie
est q(ui) aut(em) mecu(m) sit ... q(ui) me
misit · i(d) (est) cui(us) auctoritate incarnatus su(m)
no(n) me reliquit solu(m) misit n(on) p(ate)r
filiu(m) (et) no(n) recessit a filio | Illo. n. quo
misit filiu(m) no(n) ibi erat p(ate)r q(ui) dixit

(et) filiu(m) (et) ... mirabile · (et) de eo cre
dunt q(uia) h(ic) cu(m) p(at)re ... (con)forme
(et) io. d(icit). Que placita sunt ei facio
semp(er). Ubi no(n) d(icit) q(uia) i(d) (est) q(ue) placita
sunt ei p(ate)r ... signu(m) ... precedentis
... (et) ... mecu(m) (est) (et) no(n) reliquit
me solu(m). cui(us) signu(m) (est) quia q(ue) placita
sunt ei facio s(em)p(er). ... | Cu(m) no
... | Illo ... no(n) reliquit
... q(ui) ... dicere | Illo no(n) reliq(ui)t
me qui ... me · q(uia) q(ue) placita
sunt ei ... Illo ... no(n)
reliq(ui)t me ... (et) derelicto ... multiplex
dispensationis quia dereliq(ui)t p(ate)r filiu(m)
expone(n)s cu(m) patri ... de(us) de(us) meus
q(uare) me dereliquisti. ... d(e)n(d)um
intellig(itur) de derelictione ... no(n)
de dispensatione divine ... | IIo. (et) de
... (et) h(ec) (est) ... sicut
dereliq(ui)t d(omin)us Job i(n) manu sathan | IIIo.
(et) derelicto e(ter)ne dampnationis q(uia) i(n) ...
qui ... dampnat. Item cu(m) dicit
hoc illo loquente | ... doctrine
... quia multi crediderunt i(n) eu(m) ...
... efficacitas doctrine eius e(st) ... multo
... crediderunt ... eius ...
... · ... cu(m) ...
... adeptos ... aut(em) ... q(uia) primo
libertas p(ro)mitti(tur). i(n) audientis ...
... ubi ... ·
... ubi ... | Ideo ...
... (et) q(uia) libertas (com)mitti(tur) ...
... meo cui ... dicit
Si uos manseritis in sermone meo · ac
si diceret ... si ... nisi ...
... meo ... stabilitas ...
meditatio(n)e ... in lege eius me(ditabitur)
die ac nocte · ... affectione
in lege d(omi)ni fuit uo(lun)tas eius | IIIIo.
(et) libertas ... s(e)c(un)d(u)m ...

in gñdi. ꝛ io dt. ue discipli mei eritis
in dignq. n. gñdq3 ee discipli ¶ 2o
est h libertas illuīatoꝝ intellꝰ ꝛ io dt
cognosceꝰ vitē. Aug. hⁱ uitas īmu
bilis 3 hⁱ uitas pānis 3 reficit ꝛ
nō deficit. mutat refectē nō
mut īrefectē. ¶ hac ḡo discipli eritis
ꝑ fidem ꝛ cognosceꝰ uitatē ꝑ spē
ciem cognitō spē ꝛ uisioꝫ. ¶ 3o
h libertas repat statū ꝛ uitas ꝯ ūgta
libabit nos ꝯ amorte. ꝗ vitas 3 in
mortal ꝛ icorrupꝰ. quauitas 3 icor
rupta ꝛ imutābᵉ. qua uitas pma
net ꝛ immutabil. ipa 3 eternitas ¶
3 nō ꝯ augᵐ in omīl. dupꝫ 3 libertas
inchoata ꝛ pfecta. ꝯma pt hrī in
via ꝯ nō ꝯa. quia illa cavo ꝯ ꝯcupi
tit adūꝰ spm. ꝯ ꝯa. pt hrī ī pāa
ꝯ 3 quā appetebat apls ad rōnos
¶ Infelix ego homo quis me libabit
de corpe mortꝫ huiꝰ. ¶ Nō 3 sup
1o uboꝝ nos mādicꝫ. q xpc primo nos
hortatᵉ ad obfuatoꝫ ubi. ¶ ille in. mar
ꝯ sermōe qui sermoꝫ audiuit obfuat
Jac. 1. ¶ Nō auditores tm ꝯ factores
iustificabūtᵉ apud dm. ꝯ 2o nos
īuitat ad ꝯscūtoꝫ statꝰ. discipli mei
eritis. ¶ V nō 3. q hūc statꝰ discipu
latꝰ ꝯseqᵉ. ꝯ ꝯ renūciatoꝫ tienoꝫ
luc. xiiii. ¶ Tm statū ꝯseqᵉ quiꝰ
ꝯdilectoꝫ ꝯximoꝫ. Jo. xv. ¶ In hoc
cognoscent quia discipli mei eritis
si dilectoꝫ hūtis adiuicē. ¶ Ꝫ eo hūc
statū ꝯsequitᵉ quis ꝯ obfuatoꝫ
mādatoꝫ. deh. hēt. de digniᵗᵉ
huiꝰ statꝰ loqᵉ ps. ¶ Tu uero cu
dicere dñe ꝯ dēle r. de. c. ¶ Tco
īuitat nos ad ꝯsecutoꝫ pmiī. ꝛ
uitas libabit nos ¶ V nō 3
q 3 uitas doctrine ꝗ libat ab errore
de q. Jo. xiiii. ad hꝯ ueni ut testiō
ꝑhibeam uitati. ꝛ h 3 uitas ꝯ

dōꝫ xpc. ¶ 2o 3 uitas gꝯ. q libat a cul
pa. ꝛ h 3 uitas q xpc ꝯ. 3 uitas ꝯ
ꝯ xiiii. ¶ Tertio 3 gle mḡ xpc
ꝯmanet. ꝯ ps ꝯ memꝯ ꝯmanet ubi
tm. i. uitas tua. ꝛ de ista loꝯ hic
ꝯ q libatur a corrupꝯ. Ro. viii. ꝯa
creatura libabᵉ. ¶ Item cu dt. ꝯnt
ci iudei ꝯsi ꝯ huiꝰ. uocaūt ꝯui
nō fuimꝰ. quia fuimꝰ semē abrahe
ꝛ nemini vnq̄ ꝯuimꝰ. tantū ḡo
libertas nobꝰ ꝯmitti. ¶ Vlodꝰ 3 qui
dei erāt ꝯ ꝯ cū xpo quia xpc
loqbatᵉ de libertate spūali. ꝯ ipi in
telligebāt de corpali. ꝯ ꝛ aug. ¶ Iudei
metiebāt dicētes ¶ Nemini vnq̄ ꝯui
uimꝰ. quia Joseph uenditꝰ est
ꝛ fuiuit ꝯls ꝛ in egypto i luto
ꝛ latere ꝯuiebāt. ꝯ ꝯ ꝛ ꝯ capti
uitatē ducti sūt. ¶ Ipi ꝛ tributa sol
uebāt romanis. ¶ Adō ꝯ dici q nō
mētiebātᵉ. quia dupꝯ ꝯuitꝰ 3 ꝯ
ꝯuitꝰ originis. ꝛ de ista intelligebāt
¶ Item abrahe fuimꝰ ꝛ ꝯ ¶ Alia ꝯuitꝰ
ꝯ oppssioꝫ ꝯ. ꝛ de ista nō itelli
gebāt ¶ Tcō nō ꝯ dici q intellige
bāt de illa ꝯuitute de q dm est
leuit. xxv ¶ Tu ꝛ ancilla sint
t de naconibꝫ que in circuitu vro
sūt. ¶ Item cu dt. ¶ Amē ꝯ ꝯ
q illa libertas 3 necia. ꝯ 1o quid ꝯ
ꝯ cā sūt ꝯui ꝯcti ¶ 2o ꝯ de ꝯ
ꝯuitute nō ꝯut se eripe i ꝯ
tūt. 3 ꝯ ꝯlꝰ eos eripuit i filiꝰ
tūt manet ¶ Tm. ad ꝯmū sic
ꝯtiatᵉ dicens q nō estis ꝯui. ego
dico ꝯbo uos ee ꝯuos. ꝯ omnis
qui facit pcm 3 ꝯuꝰ pcti vos
facitis pcm ḡo estis ꝯui pcti
¶ Sz moret aliqs utz pccōr sit
ꝯuꝰ pcti. ꝯ q nō. quia pccōr
facit qd uult. ꝯ qui facit qd uult

non est servus. ad oppositum autem dominum sal-
vatoris. dico quod peccator est servus. Si quis autem
potest omnino expositum illius quod dicitur. ¶ Ideo
secundo modo loquitur ad malum aspiciens.
peccator enim voluntarie vult actum delecta-
bilem et ad hoc aspiciens operatur. Vo-
luntas autem angeli peccantis quod fit in deum
liberum velle non est. Sed quod dicitur sicut
malo angelo quod in illo modo. vel quod mali
angeli est aliqua non involuntarie et
quod omnis servitutis. Et hoc enim quod peccator
non potest sinacc actui tali quod sentit
et malo. ¶ Item non potest sumi expositio ap-
petitus cui se sinit. et potest esse non est
dubium alieno et inferioribus sed vos
servitutis. Ideo peccator sinit se sub-
fiori sub appetitum natura suum superius et
non sinit enim quodammodo alieno. quia
suum aptum et esse voluntate. ergo peccator est servus.
¶ Item non potest suum expositum quia peccator
et potest vadere et non redire. vadit
enim voluntarie ad peccatum sed non sunt accep-
tus a deo quod dicitur quia hoc est involuntarie
dei. ex quo sequitur quod ideo peccator servus
et quia sed voluntarie incepit tamen redire
non potest propria et sed atque liberabat
tamen per gratiam et veritatem manet. ergo
sequitur peccator. Vnde Augustinus miserabilis
servus peccati factus hominis dum is incurrens
dominum suum fugiat et fugiendo requisivit
huius peccati quo fugit servum est et
quos fugit peccatum inter voluntates et tamen
sit peccatum non tristitie quod delecta-
bat remansit quod purgetur. ¶ Secundo peccator
est servus quia servitores sui admonet
enim servi nihil et pro. ¶ Terminus ergo
et filius tuus peccatores in vilem admo-
dum servi sui vestitur. De filio prodigo
Luce xv filius prodigus cupiebat imple-
re ventrem suum de siliquis porcorum. ¶ Ideo
modum servi vult operari. ¶ Ideo in omnibus
diversi luti et latius. omnes familiaritatem

impleebat ad modum servi alienus est.
opere vel ¶ Terminus servus et non est gene-
reris non fuerit pertinere quod si fuerit
alieni comedere est ad modum servi
aliquis a se remo dominum suum ¶ Primo. Vo-
bis ¶ Ideo dicit nos servos sed amicos
dominum tuum dicitur. Servus autem quod non potest
servos liberare. ¶ Item notandum quod liberari
a servitute ideo quod inducitur in domum
dei per gratiam in presenti et gloriam in
futuro ¶ Nullus autem potest inducere
in domum qui non habet potestatem in domo.
Servus autem peccati non habet potestatem
in domo quia peccatum eicit de domo
¶ Exemplum potest foris non potest. Nullus potest
liberare a servitute peccati qui non habet po-
testatem in domo. ¶ Servus non habet potestatem
in domo quia non manet in domo in aeternum
¶ Servus non manet sed potest dominum
et non fecit vel notis legem non habebat
potestatem quamvis rogabat peccata dimittere
omnes enim peccaverunt et peccatores qui
presciris ut dicit apostolus nunc habebat
satisfaciendi efficere ¶ Notandum quod secundum Augustinum
est domus servus et peccator habitat
autem domo et si peccatores sunt aliquando
tamen non manet in eternum. quia
licet mali non sunt separati nunc
a fidelibus sed multo tamen in futuro
tamen separabuntur. Vnde ad Galatas
Eice ancillam et filium eius non enim heres erit
heres erit ¶ Item tunc dicit filius
autem manet in eternum. ergo filius
et liberavit eos quod solus filius liberat. eius
potest esse non talis et liberare
eius et habere potestatem in domo. filius
autem potestatem habet in domo quia manet
in eternum. ergo filius et liberat
¶ Notandum et queritur et liberare a peccato
eius et inducere in domum gratie
filius autem et introducere quia mediator
est quia solus mortuus liber fuit

z io solq iste mediator fuit qnq
fuit deiectq de domo p peccm. hic
aut solq z xo / vn de alijs apo
dt apo omnes peccauerunt z egent glia
di. z ita introduci in gliam di. de xpo
dem z Ecu s. xm qui non nouerat
pcim. i. peccm p nob fecit. i. sacrificm
p peccato ut nos fierimq iusticia di in ipo
et si dicat. xs fuit z vm sacrificm
p pcco quia non hebat peccm
¶ Idem cu dt. Si filij abrahe estis
cuatuet. glaz coz. z p. o. q no
sut filij abrahe p imitacoz / 2o
q no filij dei. dyabli etc. / 3o q
sut filij dyali. i vos ex patre dyalo
estis s. s carne vs h. / Item ad.
q pmo poit duo gna filiacoiu
4o ot q no sut filij abrahe i. gent
vm. ad vm fat. etc. q 1o suppoit
eos ee filios abrahe p gnacoz
Scio q filij abrahe estis s. s carne
vs h. attendite abraham patrem
vrm z ad saram q peperit / 2o
ot q aliaz filiacoz hnt p imitacoz
d / z queritis me interfice. i quo
no imitam abraham s alim.
3o reddit dyplcte cam huius imita
tonis / pma z q no capiebat v
dim / z io dt. quia smo meus
no capt in vob / 2a et z suggestio
diai. z io dt. Ego q vidi apud
prem meu loq. q dicat no sm
loquor audita s. alij aplis s vi
sa. eu in. deu nemo vidit unqm
in vigeatq / z vos q uidistis apud
prem vrm facitis. ac si dicat. io
estis filij alieni quia abrahe p imi
tacoz. quia facitis ea q vidistis
dyao suggerente ¶ Illud z sup 1o
vbo Si filij abrahe estis s in orig.
inglo hetur Si semen abrahe.

estis. aug. vox q scim dt. qi forte
Semen nisi mse vobis aug aug
z semen no matth s ad h ma
netes z pausantes. i. ad h. i ipo
fig qui dt actu z includit s...
gnantis ¶ Ruc go si isti filij
erant tm p oigez z no p imitacoz
io suo modo erant informes. q
nodum oio asecuti filiez prris
z io melius dicunt semen q filij
¶ Illud z sup 1o vbo smo meus
no capt in vob. vno mo relligi
q d no capiat p coz infidelitatem
etc. xxj Cor frati q uas ystibi
omez spuuaz no tebit eo. p vbi
expellit / Cor. 1. aiahs ho no ppit
q di sunt / sedo no intellig p aug q
sunt 1o / 2a smo tuus no capiunt
qn nig capit / est n. smo s. de ...
... s. prisci / vn eph. cis hoies
capes s. p v nite. s. go homo
no capt. nisi qn capit. ita smo
di capit. qn cap ¶ Idem cu dt gent
a dyabolo. ot q no sut filij abrahe
z p1o ro onsionis acto. 2o ro ipa
onsio i dyai cis ille acto z q
iudei videt tradit ei p m
abrahe z ¶ Idem cu dt. Dyi cis
ihe. ot q no st filij abrahe q
filij abrahe imitat eu in ope
vos aut no imitam eu go
no estis veri filij eius ¶ Contra
hoc vox sic pcedit quia smo
innuit maioz s. q fig imitat prez
i ope z io dt. Si filij abrahe estis
dicit aut dubitatiue / Si filij
supine aut dyont asstruce / Scio
q filij / Quiq vo z s aug. nuq
so. touit. quia sing asserit o
vigiez coz carnalem / ne aut
negat coz imitacoz spualem
/ 4o innuit maioz s. q no fit
opa abrahe. et q quia cu

ificat unum et dicit. Ille autem qui tes me
mtsficat honorem. Notabiliter autem dicit ego hos
pro ut augustinus. quia ubi et deus non
movit. Ille quia si dicit primo corin
thios cognovisset nunquam dominum glorie cru
cifixisset. notabiliter autem dicit quia
viventem locutus sum vobis ut arguet
peccatum eorum. Ille quia vite loquitur non
meretur mori. Ille autem veritas quam locutus
est christus fuit. quia dicebat se esse
deum. Hanc veritatem didicit a patre eterno
eterna generatione quia per generationem habuit
esse et nosse. Illud tertio innuit scilicet quod
non erant filii abrahe sed habebant
alium patrem. unde et dicit vos facitis
opera patris vestri. Ille secundo. Ille super illo verbo
Si filii abrahe estis. quod notabiliter dicit opera
abrahe quia multa fuerunt. primo quia
credidit deo. unde ex istam credidit a
braham deo et reputatum est ei
ad iusticiam. Ille secundo quia obedivit sicut
genesis xxii. temptavit deus abra
ham et dixit ad eum etc. Ille tertio quia
dixit et credidit. unde dixit abra
ham ad loth. ne queso sit iurgium inter
me et te. genesis xiii. Ille quarto quia obtulit
fidelis. genesis xiiii. dedit decimas
ex omnibus. quinto quia fugiunt ville
genesis xiiii. de liberatione loth. Ille sexto quia fuit
sic hospitalis. ad hebreos. hospitalitatem
nolite oblivisci. per hanc placuerunt
quidam angelis hospicio receptis. Ille nono
quia mortuus est laudatur. genesis xxv
mortuus est in senectute bona plene
tempus etatis et plenus dierum. Ille Sciendum
aliquis dicit sic abraham
non fecit. Ille hic enim abraham ipse
non venerat et ideo non est mirum si hoc
audire non potuit. Augustinus. id est non erat
pater vester quia scilicet christus non fuit
tempore abraham tamen ideo erat filius
est qui loquebatur veritatem quam tamen abra
ham non querebat occidere. Ille secundo. id est non

quia adhuc erant spiritualiter et nunquam de
fuit sibi et sic tempore abrahe adhuc
erat sed spiritualiter quem non querebat
occidere. id est a mente sua per peccatum mor
talem expellere. Ille Item cum dicit Dixerunt itaque
ei. Ille primo quod iudei probant se esse
filios dei. Ille secundo ut probat xviii. Ille est
autem probatio iudeorum talis. Ille Tu dicis
quod non sumus filii dei per generationem spiritu
alem. Ille autem xviii quod qui fornicatur
a deo spiritualiter non est filius dei. Ille Nos
non fornicationem spiritualem quod non sumus
nati ex fornicatione. Ille Unum
patrem habemus deum. Ille Secundo et augustinus. Scriptura
non iudei appellabat fornicatorem spiritualem
cum anima quod deus tamquam sponsa dominum duos
multos et filios tamquam prostitueret
fructus. de hac fornicatione scribitur ieremie ii.
Sub omni ligno frondoso fornicati
estis. deus prohibuit hanc fornicationem
Ego non habebis alienos deos co
ram me. Ille Item cum dicit Dixit ergo eis
ihesus. probat quod non sunt filii dei. et patet
esse non tali. Si deus pater vester esset dili
geretis me. Sed non diligitis me ergo
non estis filii dei. Ille Ecce hanc rationem sic
procedit quod per potestatem maiorem
Ille secundo probationem eiusdem. Ille Ego autem
ex deo. tertio per potestatem minorem quod loquelam
meam. Ille Item primo maiorem dicens
si deus pater vester esset diligeretis me
utique. Ille Item cum dicit Ego enim ex deo
sum. probat maiorem. et est probatio talis
Eiusdem est patris diligere filium
deum sicut filius patrem. Ille Sed ego sum deus
quia processi et exivi eterna generatione
sicut deus ex deo. et veni in mundum
veni autem sicut precedens ab alio
quod non a me ipso veni sed ille scilicet deus
pater misit me ac si diceret quod. Ille Unu
quisque amat patrem ut deum amat
me quia ego et pater sumus unius
essentie et unius deitatis. Ille processi enim

ab eo sicut leus ex deo ¶ nondum
dicit tubis istis primo ostendit se esse vindi-
catorem quod recedit a deo. secundo ostendit se esse
vindicatorem hominis et ideo dicitur ueni sed incar-
natus et assumptus humanitatem de his
duobus mihi ... ¶ omnium ... et
ueni ad uindictam. deprimo per ... an
luciferum genitum ... primo ... est
... de secundo uidemus ... uenit
... ¶ Item cum dicit quare loquelam meam
non cognoscitis. quia cum non diligebat
unde dicit interrogatiue. quare loquelam
meam ... sicut ... odium et non
diligentes non libenter audire hominem
loquentem sed uos non auditis me ... li-
bet ¶ ap. quia uos non ad ...
quia non diligitis me ... n. amat
libenter audit amicum cantica ... sonet
uox tua in auribus meis.
cantica ... fac me audire uocem
tuam ¶ Item cum dicit uos ex patre
dyabolo estis. probat quod sunt filii dyaboli
... precedit quod primo ... probat
secundo ... probat ille homicida erat
tertio remouet ... obiectiones ...
in ... ¶ Item ad primum dicit
uos ex patre dyabolo estis non quidem
... secundum ... quia
quia desideria patris uestri sed dyabolo uultis
perficere ¶ ... desiderium ... prima
thymothei ultimo. desideria multa
que ... homines in interitum et perditionem
desperationis ... ex ...
... tuas ... amor ... et ... tua
... ¶ Item cum dicit ille homicida
erat probat ... et ... non ...
... dyaboli in peccando ...
... quia homicida et
... quia ...
se ... et fi... ...
uos estis ... in ... uoce
sic procedit quia primo dicit quod dyabolus

peccauit maiorem ... homicidium ...
quod peccauit ... et in uite ...
... quod multi peccauerunt isti in ego
... ad ... dicit ille homicida
erat ab initio ... homines ...
et multum cum ... quod ... me
interficere. ¶ ... ad ... sic
... ille homicida erat ab initio ...
quod ... multiplicite ...
primo ut sit ... quod ille erat ...
ab initio ... ...
... tenebat ... et iste ...
... quia deus non fecit nisi
... deus ... que fe-
cerat et erant ualde bona. ...
... posset esse quod numquam fuit
bonus sed semper malus et ab initio sue
creationis ... in eodem instanti
fuit ... et malus. ... tamen ...
non ... primo ... secundum alibi ...
... non potest ...
... quod angelus non potuit
peccare in primo instanti sue creationis
... ...
ezechielis xxviii. de dyabolo ... regis
tyri in deliciis paradysi fuisti et
... regis babilonis. quo
cecidisti lucifer qui mane orie-
baris ¶ ... angelus ...
... ut sit ... ille ... ab initio
non suo ... quia non po-
terat occidere hominem nisi ... fuisset
hoc ... homicidium fuit quia hominem
primum ad mortem ... promittendo
uitam et negando mortem. genesis iii.
nequaquam moriemini sed eritis sicut
dii. de hoc homicidio ... iii. deus
creauit ... hominem
... dyaboli mors ...
... de hoc homicidio
dicit ... homicida ab
initio. non quia tamen ... unum
... quia
... ¶ Item

cu d'. et i ui^te no stetit probat q dyab'
peccauit in diu. et sit fuat vo ee tal'
conuiuticiqz q uitit sca uite non stando
ul' permanendo in ea. probat idem q
de q ueritas z dyab' ex propriis loq' g^o
peccauit in diu. ¶ Scd^a est hec voz sit prec^t.
quia primo posit q dyab' peccauit a
uicendo se a ueritate vu z d^t. et i ui^te.
no stetit. ch^c. fuit p^o. i amb^o. ¶ ^o
posit firm sig^m. l. q'd probat causa inno
i qua ueritas no z in eo ¶ 3°. po^t. 2^m
sig^m. l. i q^u loq' mendacium ex propriis
loq' ¶ Tercium ad no dificat. id qd
deinz. q. i d. v. sit hec dup^te intellig
uno mo ut dicat no stetisse i ui^te
quia nusq fuit ibi. ch^c. quia nali
malq. nat si nat^r. fuiss malq nat^r
fuiss. aus^q au^te. Vl' et q peccauit
p^o. instanti. ¶ in. peccass. i ps^o. instanti
nusq fuiss i ui^te. et iste intellec' no
e uerq. quia ut dem z dyab' no z
nat^r. malq. ¶ ut aug' de ci. xj. ¶ Si
nale z peccatum. no z n^c. et potuit
peccare i p^o. instanti. ¶ Aliue intellec'
z ut intelligat p aug^m. si p^o i omi
q ibi fuit. z i ui^te. no stetit. q no
permanendo tendit ¶ Tercio^o. qret ad
de p^o. sig^o. de qua dr. i ui^te. no ste
tit. dem z q sig^m. z per istu mo
si permansiss i ui^te. ueritas eet i eo
si ueritas no e in eo. g^o. no perma
sit. de hec mo aug' xj. de ci. d^t. q h^c
argum. z a sig^o. et no ad ca. s. d i ibi
i ps. ego clamaui. q. exaudisti me
de ¶ ¶ Tercium ~~dd~~ fuiss uidetur exaudisti
me q'm clamaui ¶ z cu h^c dd dicit
a sig^o. ~~on~~ ut si diceret onde me
clamasse q'm exaudisti ¶ ¶ Unde no
in pposito d^t. n. i ui^te. no stetit q
no z ueritas in eo. tamen sit ca. q'
ui^te no stetit quia no z ueritas i
eo. eius pocius sic ca. ut i eo no
sit ueritas. q i ueritate no stetit et sic

arguit ad ca. z ab effectu. ¶ ¶ Querit
aliquis de z^o sig^o. quo ex propriis loq'
et mendacium z sig^m. l. primum. ad h^c dem
z q quia z i ui^te loq' z instinctu vij
ex mente sua. et sic loq' vim. ¶ ¶ Non lo^r
ex propriis. z lo^r. suggesta a ui^te eo z
. ¶ ¶ Nemo sit dicere dns ihc nisi i spu
sco. et amb^o. vim a quocumqz dicatur a
spu sco z ¶ ¶ Querit ad ue^m. l. ex
propriis lo^r. et lo^r. mendacium q'ueniunt. dem
z. q no. cuiq uo e. quia de q lo^r. ex
propriis. et tu no mentit. loq' g^o. ex pro
priis accip^r. q'n ho a ui^te se a ui^te
omia docete et illuminante. de q^o. h'oic
ro. iij. Est aut deus uerax omnis ho
mendax. ¶ ¶ Et no^t. z q ut ho lo^r. ex pro
mendacium ex propriis. q'n mendacium i^ue
nit. et inuentu lo^r. ¶ ¶ Unde querit ad
quo i^d intellig' id ubi. q mendax
z et pr. ei^q. ad h^c dem q sic. pt
intelligi duobz modis. uno mo.
ut sit s^q dyab' z mendax et pr. ei^q
s. dyab'. e mendax. et iste intellec'
z fals. h^c. n. mo ponunt manichei
Aliue intellec' z ut sit s^q. dyab'
z mendax et pr. eius s. mendacii.
et iste intellec' z uer^q. q lo^r. ex
precedentibz. ut sit s^q ex propriis lo^r
quia z pr mendacii. primum s. inuen^t.
et z mendax inuentum proferendo q'n z^o
nequiter inuenit. ¶ ¶ Item cu d^t
Ego aut. o^t. q'n indici. peccabat a
uicendo se a ueri^te. et no d^t. a^c. g^o dyab'
peccauit q i ui^te no stetit. io
mo nos peccat sic filii sui. quia
ueritatem dico uobis. et no creditis m
¶ ¶ Item cu d^t. Quis ex uobis ar
guet me. ¶ ¶ p^o. ad q'd obiecto
posset. z i^o. p^o. h' ontio. z^o. uideb'
calumniata i ¶ de g^o. uidi ¶ item
ad p^m. no du z q uidi potuisse
unde sepo ¶ no audiuistis te no est
de sanctis uerm z tam ¶ h^c uobis ex

claudere. Primo ostendit quod non est defectus ex parte sui
sed in peiorem et sic procedit. Et primo ostendit quod non
deficit bonitas ex parte doctoris. Secundo ostendit
quod non deficit veritas ex parte doctrine
ibi Si veritatem. Tertio ostendit quod non deficit
amor in audientibus ibi Qui est ex deo
et verbum audit. Iuxta primum unde sic arguere
doctor non deficit in bonitate quod non
potest argui de peccato cum non possit argui
ergo de peccato igitur non defectus. Et hoc est quod
dicit Quis ex vobis arguet me de peccato.
¶ Notandum quod christus peccare non potuit
si attendamus puritatem sacerdocii. Si enim
peccare potuisset mediatore indigu
isset qui eum inde redimeret et
non fuisset primus sacerdos. Unde primus me
diator. Hanc vocem attendens apostolus ad
hebreos dicit. Talis enim decebat ut nobis
esset pontifex sanctus innocens impollutus
segregatus a peccatoribus et non segregatus quod
de omnibus aliis dicitur in primo omnes declinaverunt
simul inutiles facti sunt. De ipso dicitur primo petri
ii. Qui peccatum non fecit. ¶ Secundo peccare
non potuit si attendamus peccati diffi
nitionem. Nam peccatum est quedam recessio
a deo. Cum igitur christus fuit deus per gratiam
unionis sic non potuit recedere a
se ipso. Ideo non potuit peccare. Tertio pecca
re non potuit si attendamus gratie plenitudinem
et immensitatem. Nam peccatum non cadit
nisi in anima que patitur aliquod vacuum. Sed
anima christi gratia plenissima non cadit
peccatum. Si autem est in ipso gratia i. de
plenitudine eius nos omnes accepimus. ¶ Deinde
cum dicit Si veritatem dico ostendit quod non est de
fectus ex parte doctrine. Nam illa doc
trina non deficit que veritatem continet
et tamen credendum est. Et talis fuit doctrina
christi. Et ideo dicit Si veritatem dico quare vos non
¶ advertendum quod est veritas doctrine et hec
est de qua dicit salvator quod hic est
veritas. Est quia debet loqui. Deinde secundo
deponentes omne mendacium loquimini
veritatem et cetera. Tertio est veritas operis et iustitie
et est veritas qua debet facere secundum quod
facit veritatem venit ad lucem. De secunda
dicitur. In veritate non stetit. ¶ Deinde cum dicit Qui
ex deo est ostendit quod deficiebat amor ex
parte audientium ac si diceret Ideo vos non au
ditis non est defectus ex parte doctoris nec ex
parte verbi quod docet sed ex parte vestra
ideo non libenter auditis quia non amatis
deum nec verba eius. Iuxta primum notandum quod ex deo
scilicet per amorem. Deinde ponitur iudeorum primo calumpnia
iudeorum et postea ipsa calumpnia primo.
Secundo responsio. Ibi Ego demonium non habeo. Calumpniatores
quia iudei primo ponunt rationem Bene dicimus nos
quia samaritanus es tu et demonium habes.
Querere aliquis posset quare potuerunt arguere
quod demonium haberet. Ad hoc unde theophilus
exponit. Arguebant eum demonium habere
quia revelabat cogitationes eorum
aliter demonium et sic omnes incredulitas ex eo
quod arguebant eum demonium habere
quia deorum et tamen est quod non excipiunt
homines. Secundo autem dicebat sermones
tam excelsos incapaces homines putabant quod
processisset ex deo et quod esset equalis patri
et filio. ¶ Queret aliquis quare arguerunt
eum esse samaritanum. Quia ut dicit origenes
negabat futuram fore resurrectionem, quo
dicunt errorem esse samaritanorum. Item tot
dixit de iudeis et veritates fuerunt. ¶ Ad
hoc dicendum: erant odiosi iudeis et quia
christus dixit quod non erant filii abrahe
nec dei. Sed dixit non arguebat quod
iudeo qui dicebat tot iniurias de
iudeis vel esset samaritanus vel se
queretur vias eorum. ¶ Deinde cum dicit Ego
non excludit calumpnia iudeorum.
¶ Notandum quod iudei arguebant christum
demonium habere quia dicebat sermo
nes tam excelsos sed excludens christus ar
guit sic. ¶ Demonium est querere in suis
sermonibus gloriam propriam et ostentationem sive

sic / ego aut in sermonibus meis quos
notastis tristes non quero gloriam
gloriam sz mag patris. dixi n. me ee
abco / dixi et me hre satis abco
et nno ex me. go no hro demon
in hac voc sic pcedit p. pmo
d. se hre honore patris / e 1o d. ego
honorifico patrem meum non hco qi quero ontrari
ptram. sz honorifico patrem meum. dum
f. dico me hre abco centh et stiaz
d. o. ot qz ipm patrem no honorabat
indi et 1o d. et vos inhonorastis me
et ptns ipm fili pnems v. / Qui
no honori fi. no honori. p. q mi. in
tio ot q hz no quererent glaz ptrs
mpu ho. tn querebat cet de g
e 1o d. ego aut gloriam no quero
meam. est qui querat et iu
dicet. p qui querit dum d. hz fi
mes dilas. ut querit dum conat
p. hominez gla et hore iudicat
aut qi disonit me glaz alioz
hor et p. non. qua p. ho ideo
cpandus z alijs hominibus. quia nos
cu pctm / illo aut sine pcto ul
querit glaz p. dum vero iustices p
glificat. iudicat aut dum condi
tos p. condempnat. ita q iudicat
uno mo z disone / alio mo idez
condempnare / Amen amen dico vobis
hz vna ps tocius capituli in qua
p. pco. ot. libm a dampnacione mortis
eos. s. q smo suus dat vitam
inhibet aut pte sic pcedit. quia
pmo iudeis queriantibus sua ex
cellencia ot sui smonis efficaciam
ho. ot iudeis querientibus suam
excellenciam dicunt go iudei / ho. iu
deis qscoptibus ot sua pietatem et be
nignitatem in tulerunt go la
pides iudei. / pmo go ot suam
efficaciam d. q smo suus libat

a morte vm et d. siquis smonem
meum suauit mortem no videbit
meum in / Vbi nodum z q smo dni suatus
z vitas iusticie / sicut go vitas iusticie
ducit ad vitam glie de qua dcim z d.
a vitas libabit vos. ita et smo suatus
ducit ad eandem vitam q libat a
morte inficiet go. sic. vz vitas
doctrine dog de vita eterna et iusticie
z vitas iusticie ducit ad vitam glie
q libat a morte / Dicens ibi dicat
tibi d. hz salvator siquis smoz
meum. s. doctrinam suauit. i. fecit q.
ad vitam iusticie. mortem no videbit
mei. in. vitam glie / Ob. no. z q
vbu di z sicut semne qd sem custo
ditum intrat ho. z v suatum mat
sicut go ex semine custodito pcipit
fructus. ita smoe suato pcipit
fructus. s. glie libans a morte eterna
vm. vnam custodie. pceptum no ex
pietatem quodq mali. et sap. custo
dito legum incorrupto. suato z
/ dico no. z q ubuz sicut lignum
sicut go lignum vite pseruat primos
homines a morte / sic et ubum
sapie suatum pseruat a morte et
io di de sapia. lignum vite z
his qui apphenderit eam et q tenu
erit eam bta / Dixerunt ergo d. / Dixerunt
go iudei. ot p. queriantibus suam
excellenciam et p. quid pro inde
ot queriant / p. vnsio / Dicta
pm iudei querientes p. rponit
/ q dicatur pt vom / q. q di
cat vbu fim a abraham mortuus
z. 3o. q dicat vbu arrogantis et
supbu i / Nunc cognovimus q
demonium hes s. talia tua loqris
uba contraria et pt vom natam
pt vom et opinionem z q ho no

moia ¶ Item cu dt abraham mor
tuus est probat xo dupliciter primo sic. Et cor
vo z tal. abraham seruauit manda
tu dni gen xxii. In semine tuo
benedicet omnes gentes quia obedisti
uoci mee. et tn mortuus est ipse et
seruauerunt mandatu dni et mortui
sunt ergo primo z quod primo seruatus pr
uat a morte. In litt voc sic p
cedit | qr primo supponit abraham
mortuum | Item et dicit abraham
mortuus est | Itm 3o. repetit dictum dni
et io dicit et tu dicis si quis sermo
m. seruauerit morte no uidebit
met 1o. 4o. interrogat xpm de rta
sui ad patres dictos usque tu ma
ior es patre nro abraham qui mor
tuus est. ac si dicat sic. pretendis
qm dicis si quis sermonem m. seruauerit
¶ Idem cu dt Item nunc tempus facis
teipsum xo. ubi supplie et interrogatio
q dicat quia quare teipsum lau
das et teipsum extollis ¶ no. z si
1o. ubo morte non gustabit qui
dei mutauerunt dem xo. ipse enim
dixit no uidebit ipsi aut dicunt
no gustabit | Et credentes forte id
forte id quia et uisio et gustu
accipiebat propinque. mors est
tn dict | Itm uide morte est
eam ipse experiri. gustare aut
z aliqui mortis gustu seu participationem
hre. sicut uenit ipsius ad pena
uide quia gustare | Ita ipsius ad
gloriam z no gustare qui no uide
Illi .n. no gustant morte qui talem
alii loco statu obseruant ut in primo
Erit quidem de hiis stantibus aliqui
tn sunt qui et si no uideant morte
mortalit peccando | aliqui tn gustant
per aliqui uenenorum affectionem et sic z i
uetis qui sunt statu claustrali n.

et visio n. gustus mortis spiritualis
In reprobis aut et si no sit visio
tn z gustus qui sunt accepta ab origine
¶ Idem tu dt Item ihc pro visio
xo inquit p.o o. quod no dixit ubi
supplie | 2o. quod no dixit ubi primo
i abraham pr iur. In p.o uitat
arrogantiam | In 2o. at sua excel
lentiam ¶ Contra ad pm sic arguit
arrogatiuum z querere gloriam propriam
et se ipsos glorificare ego aut me
ipsum no glorifico quia gloria mea
nichil est ergo no sum arrogans In
litt voc sic procedit. quia primo dt.
no glorificare ipsum | 2o dt quod pr eu
glorificat. i est pr meus. 3o dt q
q gloria z ignorantia ambarum et in
z cognita ab eo i et no cognouistis
eum ¶ Primum ad pm dt quis est amo q
me ipsum facio s. gloriam et iactantiam
et ego dico quia si ego glorifico me ipsum
gloria mea nichil z ¶ Queritur
no glorificas te ipsum nichil z q
gloria q uerificatur ut de more p.o
dicto dici sic quod n. est nisi natu
ab alio | Ita glorie nichil quod illud
habeat a se. gloria sua nichil z. quia
glorie in eo quod no z. sed sic nichil
sed ii natum ab alio. ergo si gloriaretur
in aliquo quod id habet a se. gloria
sua nichil esset | 4o. potest intelligi de
homine qui no potest gloriari i
aliquo qui a se habet id. quia quod
z mentitur. ab a. o. z. i. cor. | quid habes
quod non accepisti. si aut acce
pisti quid gloriaris | alio modo potest
intelligi ut sit sensus. si ego glorifico
me ipsum gloria mea n. z. i. uana
quoniam reputabitur sed uana reputa
tur illius qui laudat se ipsum ¶ De
mor tu dt est pr meus o. qui pr
eu glorificat ¶ ad illud z quod id ubi

qui intelligi duobus modis uno
modo de xpo secundum diuinitatem ut sit sensus
pater glorificando me glorificat intelligi
bilitatem. glorificando autem eternitatem
glorificat gloriam. et exposito intellectu
non potest argui quod pater sit maior filio
sicut arguebat arrius quia gloriosus
non arguit maioritatem in patre
de ista gloria que glorificat patrem filio
ad heb. i. Qui cum sit splendor glo
rie et figura. Alio modo potest exponi de xpo secundum huma
nitatem aliquid quod glorificauit pater
filium et in opere baptismi et in monte et
in tempore passionis coram tribus. Et post fuit
et ad dominum atque patrem eum resuscitauit
et collocauit eum ad dexteram sue
maiestatis. Nec exposita glorificatione
potest argui quod pater est maior filio. quia
et nunc quod filius glorificauit patrem
in fine. xvii. pater uenit hora clarifica
filium tuum ut filius tuus clarificet te. Notandum
est secundum augustinum in omelia super Jo. quod exposito
uerbo de intelligi eundem fuisse patrem
et ueteris testamenti. primo. .n. dicit
est pater meus et que uos dicitis
quia deus uester est. et hic manifestat
quod pater suus est deus iudeorum et ceterum
per expositionem. ¶ Item cum dicit Et
non cognouistis eum. quod gloria eius est
ignota et non est. et ideo dicit et non co
gnoscitis eum scilicet patrem. et ergo non
cognouistis gloriam que glorificat me
in glorificando. Sed .n. nisi cognoscere
deum si non de deo non tamen sub ratione
patris glorificantis filio gloriam suam
ego autem noui eum scilicet non tamen sub ratione
dei sed patris mei glorificantis gloriam
et si dixero quia nescio eum ero
similis uobis mendax. quia nos posuit
quia ego sum ueritas que mentiri

non potest. Sed scio eum scilicet scientia speculatiua
et sermonem eius seruo per conformitatem
uoluntatis mee ad suam. Et vos dei
tredi de eo. non ut faciatis uoluntatem
in .i. Jo. ii. Qui dicit se nosse
deum et mandatum eius non custodit
mendax est. ¶ Item cum dicit Abraham
pater uester et cetera. Sed uos dixisse filium
exposito quod tenuit se minore abra
ham. quia sermo eius uiuificat
et arguit sic. Respondens expectat
Roman. Abraham uidit ecce maior illo. Sed
Abraham expectauit diem meum
ergo maior sum eo. debuit uoce non
poterat saluator plus nisi quod Abraham
expectauit diem suum uenire et dicit Abra
ham pater uester. ¶ Notandum est primo quod exposi
tio abrahe tenuit me mentem
spem et uisionem. Unde augustinus super
Jo. Non ait exultauit quia uidit
sed ait exultauit ut uideret. credens
exultauit sperando ut uideret
intelligendo et sic sed hoc gaudium
consistebat in triplex uisione fidei et intellectum
et si diceret uidit fide et gauisus est
et quo gaudio exultauit ut
uideret diem meum .i. diem presentie mee
apertam uisione. Luc. x. Multi reges
et prophete uoluerunt uidere et cetera ¶ Secundo
notandum est secundum augustinum in omelia Jo. dicit
et dies quia uidit abraham per
fidem ad quam aspirauit et spem
fuit dies suo eternitatis qui nescit
occasum. Hanc .n. diem credidit abra
ham. quia credidit deo et reputatum
est ei ad iustitiam fuit et dies
dies incarnationis xpi. Hanc uidit
abraham fide et gauisus est. gau
dens autem exultauit .i. cum gau
dio desiderauit ut haberet et ederet

diem meum. uidet autem per uisionem. ¶ Secundo notandum
quod secundum Gregorium Abraham uidit diem Christi
cum in figura trinitatis [?] tres
angelos et hospicio recepit. Secundum autem
Crisostomum. per diem suum intelligit diem crucis
quam Abraham fide presagiuit et prefigu-
rauit in oblatione arietis et ysaac.
Hic ostendit quod non inuite ad passionem uenit.
ostendit et eos esse alienos ab Abra-
ham qui dolent in hiis in quibus
iste exultat. ¶ Tertium autem Augustinus sic exponit
sic. Abraham fide uidit diem istum
quando dixit seruo suo pone manum
sub femore meo et iura per deum celi.
in hoc dedit intelligere duas naturas
in Christo. ¶ Unde Augustinus sic significa-
batur quod Abraham uenturus in carne
erat celi. secundum naturam suam significauit
dicendo. mitte manum sub femore
meo. diem autem suum significat adden-
do. et iura michi per deum celi. Dix-
erunt ergo iudei. ¶ Iudeis admiran-
tibus ostendit se esse eternum. Tercio ponit iudeo-
rum admirationem. Secundo responsionem Christi.
Secundo cum dicit ihesus. quantum ad primum admi-
rantur iudei dicentes. quinquaginta
annos nondum habes et abraham
uidisti. quod dicit hic est in prologo.
¶ Et notandum quod non dicunt abraham
uidit te. sed tu abraham. quasi
se reputantes maiorem abraham.
¶ Secundum cum dicit Dixit ergo ihesus. ostendit
suam eternitatem dicens amen amen
dico uobis. id est ueraciter. antequam
abraham fieret. et sicut creatura
inciperet esse ego sum. Non dicit ego
fui sed sum quia esse eius non est
preteritum. dicit ergo fui quia preteritum
tempus diuinitas non habet. sed semper esse sicut
dicit ego sum. quia esse eius est
eternum et immutabile. ¶ Ego

sum qui sum. Ecclesiastici xxiiii. Ego
ex ore altissimi prodiui primogeni-
ta etc. ¶ Tercium cum dicit Tulerunt ergo la-
pides. ostendit quod iudei a precepto sunt
crudeliter [?] et primo ponit iudeorum perse-
cutionem. Secundo crudelitatem ihesus autem.
quantum ad primum dicit. Tulerunt ergo
lapides. quasi uolentes eum la-
pidare sicut blasphemum de
iure [?] scilicet. Secundo crudelitas ihesus autem
abscondit se et exiuit de templo.
¶ Ubi primo uidendum quare se abscon-
dit. in signum de quo figuraliter dicit
Gregorius. abscondit se deus significat
quod eis ueritas ipsa absconditur
qui eius uerba sequi contempnunt. cum
quippe quem non inuenit humilem
ueritas mentem fugit. Secundo abscondit
se in exemplum de quo exemplo Gregorius. quod autem
potest hic exemplo loquitur. non ut cum resistere
possimus ira superbientibus superbientes
declinemus. ¶ Tercio abscondit se in
documento ut ostenderet nobis quod ipse
erat uerus homo. Unde Augustinus com-
petit se. ¶ Tamquam a lapidibus fugit
sed ue illi a quorum lapideis cordi-
bus deus fugit. ¶ Tercio uidendum est quo
se abscondit. Dicit autem textus
quod abscondit se et exiuit de tem-
plo. super quo Augustinus. Non abscondit
se in angulo templi quasi timens
aut in domunculam fugiens
uel post murum aut columpnam
diuertens sed potestate inuisibilem
se insidiantibus constituens per medium
illorum exiuit. Sed ergo absconsio fuit
quia inuisibilem se constituit. ¶ Non quia
ad locum absconsum diuertit. ¶ Secundo
est istam absconsionem uidetur quod a
quibus se spiritualiter abscondit.
a corde scilicet quod ipse se abscondit a su...

pbis q̄ abscondisti h̄ a sapientibz
et prudentibz et reuelasti ea puul'.
Abscondit et se a malitiosis. deum qui te ge
nuit dereliquisti et oblitus es dominus
creatoris tui et sequitur abscondam
faciem meam ab eis et considerabo
nouissima eorum. corde abscondit se propter
peccatum pudicie et carnalitatis ezech.
38^uo impleta mundicia eorum et scelus
feci eis et abscondi faciem meam
ab eis. Item abscondit se propter peccatum
cupiditatis et auaricie ys. propter iniquitatem
auaricie eius iratus sum. et percussi
si eum et abscondi a te faciem meam

Et preteriens ihesus **Capitulum 10**
uidit etc. Ista est 9° se esse illumi
natorem iterum propter alluminatorem cor
dat intelligere illuminatorem mentis. Sed autem
hoc capitulum 3^es partes quia primo po
nitur miraculum. 2° phariseorum calump
niatio maligna. Et dicuntur ei. Et 3°
ponitur spiritualis illuminatio ceci i audiuit
autem ihesus. Prima circa ad primum ma^or fac
quia premittit duo misericordie
aspectum 2° addit duo dispositionis
interuentum ibi Et interrogauerunt eum
3° subdit duo operationis miraculum
ibi hec cum dixisset. Item considerat quia
admirationis dubium itaque vicini
p^o ergo ponit nunc aspectum d. preteriens
ihesus uidit hominem cecum a natiuitate
vidit i. oculo misericordie aspexit ut vidit
i. diligenter aspexit ut discipuli viderent
eum cum diligentia aspicientem interro
garent eum quis peccauit et sic
preteriens ihesus in declinando phariseorum
furiam vidit hominem cecum et cuius
fa^ta debuit emolliri cor durum.
Dein cum dixit et interrogauerunt
eum sit quo de interuentu dic dispositionis
et primo quidem sit h̄ quo. p^o inquisitio
et ihesus. 3° po^r inquisitionis vero in se
oz operari primo ergo po^r quo querunt
n. discipuli rabi quis peccauit hic

aut parentes eius ut cecus nasceretur
Querit aliquis quare octo moti
discipuli interrogauerunt sicut quorum. Ad hec quorum
videntur et sic quod ad interrogandum venit
quia prius x. super paraliticum curans
dixit ecce sanus factus es noli ultra
peccare illi autem cogitantes quod propter peccatum
fuit paralisi resolutus. interrogauerunt
de isto si peccauit. Sed Quo quereret ad
uerum cecus fuit propter peccatum primum. dicendum
quod non. Nam iste fuit cecus ante
aut eius non prius fuit peccatum
quam infusa est cor. Unde theologus. non prius sis
corpore apti nubes gentilium dicerem
quam anima alio^s seculo iungeret peccatum
Quo queret aliquis utrum quis possit
puniri pro peccato parentum vel quod non ezechiel xviii^o
non portabit filius iniquitatem patris et pater iniquitatem fili
nec filius iniquitatem patris. Et ad oppositum
exo. xx. Vindicans peccata parentum in
filios. Respondeo quod duplex pena spiritualis
que consistit in priuatione gratie et hec non
punitur unus pro alio quia anima est a deo
et non ab ad patris ezech. 18 omnes anime mee
sunt anima fili sicut anima patris. Alia est
pena corporalis et hec punitur unus pro alio
sicut patet quod filii sodomorum occisi sunt
pro peccato parentum et hoc quia filius quo ad
corpus est aliquid patris. et tamen quod non est in
iuriosus quia infligit penam corporibus
in remedium anime quia nobilior est quam
corpus. Deinde cum dixit. Respondit ihesus ponitur inquisitio
christi eius summaria quod hec cecitas non acci
dit huic propter peccatum proprium uel parentum sed
ut opera dei manifestarentur in illo
Queret aliquis ubi non hic quantum
deum est n. quod huic peccatum adam originale
ad hoc unde augustinus quod iste habebat peccatum
et etiam parentes eius sed non peccatum propter
quod infligeretur sibi pena ceco. Item queret
aliquis utrum omnis pena sit inflicta
a deo propter culpam. dicendum quod duplex est
culpa sed quia non et hec modo omnis pe
na est culpam sicut carnis quia si non fuisset

culpa nulla fuisset pena. Alio modo
z causa mitauit et hic modo non omnis
pena respicit culpam. Alii enim in
fugi pena ad ut eius probatom et ma
nifestatoz sicut in thob et iob. Alii
ad ut eius conservatoz sicut in paulo ii
cor xii. datus z mihi angle
sathane et cetera. Aliquando pro diuini consilii
dispensatom sicut in xpo alii pro
virtutis diuine manifestatoz sicut in
hoc ceco. Item cum dicit. Me oz opari
ponit rone sue visionis. z pt ce
ro tex. Conclusio z opandum i die
que apta z opacom. Vel de e dies
opandi. Et nunc z dies opacionis
mee per opera manifeste. Ille qui
misit me. Quo michi ut z opandum
operatione miraculosa sicut z illu
minato ceci. In hac rone sic pce
dit. quia primo ponit zeloz intentaz
sed quod oz eum operari. zo ponit utute
rone per quam probatur zelo illi
donum dies z. Racium ad primum dicit
me oz operari opera eius qui misit
me. i opera apire michi mittere
eo missit. Quo xvii. opus co sumum
quod dedisti michi. Hec aut sunt
opera miraculosa que manifestant
patrem. Alio modo sic. Me oz opari
opera eius qui misit me. i me oz
facere opera que manifestant me e
qualem patri mittenti. Et hec sunt
opera miraculosa. Ideo sic. Pater me
mittens facit miracula que sunt opera
eius et hec eadem oz me facere.
v. Quecumque pater facit hec filius
similiter facit. Deinde cum dicit. Donec
dies z. ponit utute sue rone
sed quod nunc dies z operandi et hac
implicat. quia primo dicit quod dies
z iiio. dicit quod non semper erit. Venit
nox qui nemo potest operari. Quo probat
hanc diem esse z vo tale. dies z
ex presencia lucis. Sed ego sum lux
mundi. Lux sum mundi

+ adueni te
quo dies z ex presencia mei. Venit z
aliquis quod notet hec dies. Quod
z quod vt intelligit hic quod nox in
absencia sui erit. Signat te
nebrit. primo aut audiete indu
adueniet lux. excecus penitus
fuit z dicemus die vt. Alii ma
nifestabit quod agendum puta ma
datum vel consilium. Alii manifestabit
quod timendum dum comminabatur
supplicia. Sic quo manifestabat xpc
quod credendum de eo. Et propterea cum
miraculosa voluit credi sicut deus
ac si diceret nemo in mundo sicut
lux faciens diem. Et io sum
mundo oz me manifestare quod
sum opera et mei. Veniet enim nox
absentie mee corporis quod non z
apta huic manifestatoi. Nota
z quod hec dies aliter potest intelligi
sed augustinum in omelia super io. indicat
quod ipse dicit. z dies que dicitur e
nobis prius usque in presentia eius. Sed
In hac dic opandum z. et sequitur
nox inquit nemo potest operari
sed quod dicitur. Ite maledicti in ignem
eternum. De hac die et de hac noc
te ecc. viiii. Utrumque potest ma
turare instare operari. Hic diem z quo
ad diem quia nec opus nec vox z
apud inferos. Hic diem z quo ad
nocte. Ac si diceret vt omnibus ubi
usque nunc operandum z. quia hoc
tempus z deputatum admonendum. Pro
terea aut tempus deputabitur ad re
tribuendum. Item cum dicit. Hec cum dixisset
usque. ponitur effectus miraculosi sub hoc
ordine quia primo ponitur luti factio. In
In dicit. exspuit in terram et fecit
lutum ex sputo. Secundo ponitur oculi linitio
et linuit lutum super oculos eius
Tertio ponitur ceci missio. Vade et

lava. ubi concludit ceci sanatio
abiit et lavit. Per quod intelligitur quod
post inunctionem luti fecit lutum
ex sputo. Secundum glossam, ad
rememorandum prima operatione ut
ostendat quod ipse est qui formavit primum
hominem ex luto. Unde Crisostomus: Voluit
docere se esse creatorem qui in principio
usus est luto ad hominis creationem.
Quod autem lutum fecit ex sputo, ut
ostendat quod virtus de illo exibat
et quod virtute sua sanabat. Illo
quod extra aqua sed ex sputo
nemini sancti attribuatur. Sed
sic fecit ad designandum suam incarnationem.
Ut dicit etiam Augustinus: in monte super
Iohannem nunc sumum exaudiunt
de saliva fecit lutum fecit quia
verbum caro factum est. Ac si dicat: saliva
est que iungitur capiti de sinu
virginis nata est humana natura secundum Apostolum
sicut de qua est exempli. Ergo
corpore altissimi prodiit luciditas
sicut carne. Tertio quod aliquis
ceci oculi huius ceci liniuntur luto. Secundum
glossam hic fuit ut per manifestetur
creator omnium. Unde Crisostomus: Inter
universa hominis membra honorabilior est homini
membrum autem hominis nobi
lius est oculus. Hic enim omne corpus
gubernat, hic ornat visum et a sole
in morbo curatur. Sic et oculus in
corpore. Ex hoc ergo quod reformat
membrum principale ostendit se esse creatorem
totius hominis. Quarto hic fuit ad
ostensionem sue spiritualis reformationis
salutis. Luto enim veniunt dum ubi
fit caro. Oculi autem sunt hic luto
unguntur dum credentes Christum
incarnatum illuminantur devotione
spiritali. De quarto, quinto et sexto
vos docebit de omnibus. Quarto quod
aliquis est iste missus et ad siloe
secundum glossam et quod sanctum est per ut ostendat virtutem
sue siloe. Et interpretatur missus ut os
tendat quod in virtute missi aperte
illuminatur. Iste missus est ad siloe.
Unde Crisostomus: Et duxit ei valde et sa
natus ut discat quam non indiget
luto ad oculos faciendos. Quod et
in siloe erat utique. Quomodo
operabatur sicut enim dicit Augustinus quod petra
erat Christus et Christus erat spiritualis
siloe. Quinto hic fuit ut ostendatur
obedientia ceci et fides eiusdem
declaratur. Unde Crisostomus: Non in aliquo
angustiatur neque ut scandalizatur
dixit: quid opus est luto cum oculos
imposuisti, cum quod lavat precepisti,
nichil horum reputavit, sed ad omnia
respectus obedivit. Sexto hic fuit et
ut ostendatur virtus precepti. Primo enim
obedivit. Secundo illuminatur ut ostendatur
quod mandatum illuminat. Psalmus: Mandatum
Domini lucidum illuminans oculos. Septimo
hic fuit et ad publicationem miraculi.
Crisostomus: mittitur ut in medio videntium
destinatus. Iohannes enim erat omnis
videntium autem et lutum super oculos
habentem. Ac si dicat: ex hoc fuit
miraculum publicum quia cecum
eum viderunt et quod ex luto unde
alii cecantur iste illuminatur. Secundum
cum dicit Petrus vicini. Postquam habuit
admirationis dubium subiungit ordine
qui primo vicini dubitaverunt. Secundo du
bitationem discusserunt. Tertio dubitan
tes certificantur. Primo ibi alii dicebant
quia hic est. Secundo ille autem dicebat. Quantum
ad dubium dicit: Dicebant vicini qui

uideret cu pus quia medicus erat
dicebat | Ratione h'z ef ¶ Item cu
d't alii dicebat. o' quo dissereebant
alii. considerantes figura cor'is dice
bant quia h'o z | alii aut considera
tes conuersacioz suaz puisu vesti
tuu de dicebat nequaqua h' filius
eius erat. ¶ Hec in cu d't. Ille aut
dicebat. sc' certificato facta q' ceu
z primo certificat de seipso | Sc'o de
miraculo i dicebat g'o respondit ad
pri'm d'z ille aut dicebat. quia
eo' sui f q' medicatbam. ergo ceitum
eceius. Nyc aut mito. In quo
ondit gra'do ceci ad suu benfactore
Vn d'sog' isto z necuditas dispori
ceci'te. nz fordauit furore plebs.
nz venuit ondere se ipm ut p'
dicet benfcoz ¶ Item cu d't. Di
cebat g'o certificat eos de miralo
z primo h' certificato pcti' pete
bat. n. ab eo quo apti s't tibi
ocli. S'o certific'o datur z primo cti'tate
eos de aucto miral'i d'. Ille ho
qui d'z ihc h'. n. iste ceg cu
no vidiss' quia cecq recessit
ab eo ierat. ad syloe. tn cognit
cu ex auditu z collocu'oe homy
de ipso | Tc'o cti'tate eos de mo facti
miral'u z io d't. lutu fe't z liniuit
oclos m' etc. dixit aut lutu z
no exspuito ut onderet se uerare
c'so q' in q'm ucitas z. | Re. n. no
nouitte no d't. nz. n. sciunt q'm
exspuit mel'y. q'm aut supe
ponit s'u teuatq dicit | Q'to cti'tate
eos de effetu miraculoso. z io d't abii
laui z vidi ¶ Et dixit ei posito
mira'lo po' uidoz examinatio
s'ub h'c ordine q' primo inteuerunt mi
ral'u respondit | S'o negare ibi
dicunt g'o item ceco | T'o ocderatur

i voctimle ig'r cu fecit pi'm l sit
pcedit' quia primo po' respondit
cu solliciti mito'do S'o po' res
ponde di ceto. z'o po' mirculm do
dissensio. P'tt i erat aut s'abb'm.
Q't i item g'o. Respondit ad pri'm primo
sollicitan' mivo'do ad seipos.
z dixit ei ubi z iste z ait nescio
S'o sollicitant' in adducendo cu
ad phari'seos z io d't adducunt eu
ad phariseos qui cecq fuerat. ad dup'ne
cu ad phariseos quia ut credebat
phariseoz erat applicare ul replicare
opus. ul io adduxerunt eu ut
pharisei uehementius cu interogarent
z p' q' interogatoz uehementius ima
dm i reprehenderent ¶ Item cu dicit
Erat aut sabb'm. l ut coz mala
meiem demonstraret. z ecia q' p'
cu quaerebant ut f occas' z eu i
uenirent ut dicerent miralo p'
existimantem legis puaricatonez
¶ Item cu d't. Item g'o interoga
uerit eu. po' responde'm l disse
sio s'b h'c ordine q' primo pone
phariseoz interogato z ceci respon
sio. S'o po' eoz secuta dissen'o
i dicebat g'o | Respondo ad i'm po'
phariseoz interogato Vn d'z | Item
g'o interogauerunt e'f | S'o po' ceci
responsio Ille aut dixit eis In quia
responsioe h' d'sa'm l z ad intendat ceci
constan' q' metito pcto constitutus
in q' phariseoz nz negat, in q'rio
d't. propheta | est z ad intendat ipus
ingressu q' m'g fictitie ¶ dixit
q' propheta | Tacuit n. no'n dnus vid
de claua z statim posuit dixit
lutu posuit ef ¶ Item cu dicit
dicebat g'o po' dissensio secuta
s'b h'c ordie. quia p'o po' ro unius
ptie. | Alio z h' homo a deo. S'o po'
ro alterius ptie | Respondeo q' homo

peccator. 3° ponitur ipsa dissensio. et scis-
ma erat inter eos. ideo primo ponitur
error eorum / Non est hic homo a deo
qui sabbatum non custodit. Sed contra hi
quia arguentes decipiebantur / Primo
quia sabbatum. Quia prohibetur opus servile
in omne opus servile non facietis
in eo. et ideo quia prohibetur peccatum / quia
omnis qui facit peccatum servus est peccati
ex quo scitur quod pharisei sabbatum car-
naliter observabant. spiritualiter autem
violabant / Christus autem quia sine peccato
erat spiritualiter sabbatum observabat
2° decipiebantur quia Christus erat dominus
sabbati. 3a ratio aliorum fuit / Isto
Quomodo potest homo peccator haec signa facere
quae iste facit. ex quo scitur quod non erat pec-
cator. Sed autem arguentes secundum quosdam
imbecillitas dispositi erant quia non
credebant ipsum esse verum deum. Si
enim hoc credidissent dixissent eum
non solvisse sabbatum quia deus non
tenetur ad legem sabbati cum sit dominus ipsius
Item cum dicitur Dicunt ergo caeco iterum
nititur negare miraculum. Sed hic or-
dine quia primo ponitur phariseorum in-
sufficientia ad credendum / 2° eorum ducatur
ad credendum in isto crediderunt. 3°
eorum diligentia ad quaerendum in et inter-
rogaverunt eos / 4to parentum caeci ti-
miditas ad videndum ubi ponit ergo
primo ergo interrogabant ad temptandum
et 1° ponitur eorum interrogatio / Tu dicis
de eo quod aperuit tuos oculos / 2° ponitur
responsio / Ille autem dixit quia propheta
est. De interrogatione istorum nota
quod propter duas causas interrogare po-
tuerunt. uno modo ad temptandum e-
um. temptabant enim quid de Christo
sentiret ut si male faciat eum
negare ipsum miraculum / Alio autem bene
credat et ... non introducta
et ista littera / alia littera introducendi et

ut sit nos illorum qui dicebant vir
non esse peccator sed sicut facere quorum theo-
[illegible] / Non enim dixit tu
quid dicis de eo qui sabbatum non
observat sed miraculum commemorat
quia aperuit tuos oculos q. d. bene fecit
et ideo debes iudicare / Quia ca-
lumniose secundum Augustinum fuit ut cum volebant
calumniarentur eum. calumniatum ut
eiceret extra synagogam / Alio etiam
sicut 1° ubi quia propheta. quia caecus
[illegible] dixit sicut enim dominus in scriptura dicitur
non est propheta sine honore nisi in patria
sua. Sed autem vir dixit tamen non dixit
sicut perfecte illuminatus. alias esset confessus
eum esse verum filium dei / Item cum dicitur
non crediderunt ergo de illo quod caecus
fuisset et vidisset donec vocaverunt paren-
tes eius qui viderat secundum quod dicit
theophilus quod ... intentas ... ex deo
sit fortior ... pararent insidias pa-
rati non vocaverunt parentes eius ut
... calumniarentur miraculum et tamen
ex eodem parentum fit miraculum clarius
Item cum dicitur Et interrogaverunt eos
ponitur diligentia iudaeorum ad interrogandum
interrogaverunt enim parentes caeci primo
de ... suis et ... q. d. nunquam
sicut 3 / 4° interrogat de ... dicens
vere dicatis quia natus est caecus / Isto
autem dicunt qui fuit caecus. Sed quod dicitis
.i. quem fingitis esse caecum / Tertio interrogat
de conditione ... et ideo dicunt
quo ergo modo nunc videt q. d. secundum theophilum
aut ... quod nunc videt ... primum
quod fuit caecus / 2 ... esse ... quod
nunc videt. ergo ... quod fuit caecus.
Item cum dicitur Responderunt ergo ponitur timi-
ditas parentum ad videndum et primo ponitur
visio timida / 2° ... timoris
... dixerunt parentes eius / Et ...
... nos quod nunc aperuit visio
illorum timida quia de tribus inter-
rogati de duobus tantum respondent / Primo ...

cum interrogati n(on) de se s(ed) dixerunt scimus
quia hic est filius n(oste)r. Interrogati d(e)
dicere dixerunt scimus quia cecus natus est
et interrogati cum de visione eius in-
terrogati dixerunt. Quomodo autem nunc videat
nescimus et quis aperuit oculos eius
quia s(cilicet) parentes non fuimus ibi ideo nos
interrogare. S(ed) ipsum. Ipsum interrogate
rogate etatem habet et ipse de se loq(ua)tur quam
non fuimus confessi z m(...) s(ed) ipsum p(er)
mittite. Sunt z. Illud asinus s(ed) i(d)e(st)
qui etatem z. et qui est dignus fide
sit confite. ¶ Item cum d(icitu)r hec dixerunt
parentes eius. Ex p(ro)phe(ti)o. Timebant iudeos. Iam
enim conspiraverunt iudei ut siquis
eum confiteretur extra synagogam fieret. S(ed) et
non fuit timendum. Homo qui perfecte cari-
tatis fuit mittit timorem. Unde
dixit salvator. Nolite timere eos
qui occidunt corpus. Unde ysa(ias). Quis tu
ut timeas ab homine mortali et a
filio hominis qui quasi fenum arescit. Et
non fuit timendum quia sicut dicit aug(ustinus)
illi extra synagogam expellebat
et p(ro)p(ter)ea suscipiebat. ¶ Item cum d(icitu)r vocaverunt
ergo rursus hominem qui fuerat
cecus obumbrare. Et hic quasi conat
tur cecum a p(ro)nomine recedere. Ipse b(ea)tus
dicens. Quo(modo)? quia sic dixerunt ergo illi
numquam in te ille homo et dixit eis
homo ergo recepit ipsum cecum a te fecisse
homine p(ro) sui ordine quia ipse facit
ceci nocitio. Ergo dicit ymbrato da gloriam
deo. Ipse p(ro) memorato. nos scimus q(uia) ipse
ceci. Unde dixit ergo ille. Ipse g(...) no-
cet cecum qui parentes misserunt p(er)
visceras et qui etatem z vivunt uo
caverunt hominem qui cecus fuit.
¶ Item cum d(icitu)r da gloriam deo p(ro) di
ymbrato ac predicate illi. Danda
gloria de hoc malo quia z toto malo
ymbratus sicut ipsum ipsum deus z hoc
ergo da gloriam deo s(cilicet) confitendo veritatem
dare n(on) gloriam deo z veritatem

de aliquo confitere quod deo p(er)mitte. Ipse vero
fili confite et da gloriam deo. S(ed) aut vi-
tas esse ut hic malo non v(er)o s(ed) deo
attribuere. Exemplo s(ed) ipsi ipse reli-
gionis cum capitulabat ut ad ma-
ius induceret. Nunc autem negate quod
accepisti non z gloriam deo dare
s(ed) potius blasphemare. ¶ Item cum
d(icitu)r nos scimus q(uia) homo hic peccator est. Ac si
diceret. Illi non z danda gloria de
malo quia z hoc peccator. S(ed) nos scimus
quia hic homo peccator est. Ergo non
est danda gloria de malo. ¶ Item
cum dicitur dixit ergo ille si peccator est nescio.
ceci. Ipse n(on) dixit hic peccator est
nescio. Unum scio quia cum cecus es-
sem modo video. ¶ Respondit aliquis
de hoc quod dixit cecus si peccator est ne-
scio. Cur n(on) dixit scio quod iustus
est et iustus est ergo non est peccator
¶ Ad hoc unde est quia cecus iste
noluit facere confessione sua fide
dignam et credibilem magis ab
accepto beneficio quam amore sua
et non sic legitur littera q(uasi) d(iceret) modo
non de hoc dico ut omnino ut
sit peccator et sic nescio id z quod non
omitto sive non dico s(ed) vos di-
citis. S(ed) iterum dico quod inhonoratum novi
quia cum cecus essem modo video.
¶ Item cum dixerunt ergo illi insultantes
veritate ceci quomodo hic autem
iam certum s(ed) ex invasione in verita-
te. Quomodo illato in maledixerunt
ei. Responsum ad primum. Et dixerunt ergo
illi. Quid fecit tibi. Quomodo aperuit
tibi oculos tuos. Vero autem dixerunt
quomodo vidisti. S(ed) quo aperuit tibi
a nolentes dare oculos de signo
ipso operatore ipso. ¶ Item cum d(icitu)r Respondit
eis. Unde ceci q(uasi) d(iceret) videbo. Dixi vobis iam
vultis audire iam dixi vobis di-
maliciose quasi non videbo vobis
amplius. Cum studiose quid et
vos vultis discipuli eius fieri

9

Idem cum dicit maledixerunt ei. Postquam ponitur illatio. Et primo infert quomodo. Secundo ponitur illationis ibi Illos Moysi discipuli sumus. Dicit ergo primo maledixerunt ei et dixerunt tu discipulus illius sis. Augustinus maledictum si cor discutias quia isti ex malo corde dicebant non si verba appendas quia non est maledicto sed benedicto esse discipulum Christi. De hac maledictione imprecativa maledicat illi et tu benedices vobis. Sed tamen maledixerunt nobis homines. Idem cum dicit Illos Moysi discipuli sumus. Preferebant enim ei maledictorem quia cum essent discipuli Moysi imputabant ei quasi discipulatum Christi. Primo dicunt se esse discipulos Moysi dicentes nos discipuli Moysi sumus. Secundo preferunt Moysen Christo dicentes Nos scimus quia Moysi locutus est deus. Exodi 33. loquebatur dominus ad Moysen facie ad faciem sicut loqui solet homo ad amicum suum. Hunc autem nescimus unde sit. Ac si diceret Moyses tanti momenti quod cum illo loquebatur deus et non magister est discipulus eius. Hic autem non est magister esse discipuli quia nescimus unde sit id est nullius auctoritatis sicut sunt homines ignoti et famosi. Isti sicut excecati reputabant incerta illa que sciebant per fidem quia illa que sciebant per auditum. Nam de Moyse sciebant per auditum a progenitoribus de Christo autem sciebant certissime cum vidisset miracula. Idem cum dicit Respondit ille. Iniurie cum vexatione a nomine ponitur iniurie et primo ponitur iniurie occasio secundo iniurie illatio ibi Responderunt et dixerunt ei. Occasio iniurie fuit quia cecus arguebat eos dicentes quod Christus non esset magne auctoritatis. Sic procedit cecus quod primo miratur

de exceptione corporis tamen de fide et non dicit sit. Primo hoc mirabile quia nescitis unde sit et aperuit oculos meos. Quasi dicat admirandum est ista opinio que ponit quod homo aperiens oculos ceci non est auctoritatis. Secundo ponitur qui non exaudiuntur adeo ut dicit scimus quia deus peccatores non exaudit. Tertio ponitur qui exaudiuntur dicens si aliquis dei cultor est et voluntatem eius facit hunc exaudit. Quarto concludit quod Christus est exauditus dicens a seculo non est auditum quod aliquis illuminavit alium sicut hic me. Ex quo patet quod fuit adeo quia alias deus non esset exaudiens cum michi et tanto malo. Idem cum dicit Responderunt et dixerunt. Ponitur iniuria dicentes in peccatis natus es totus et tu doces nos et eiecerunt eum foras. Ac si dicant imputantes cecitatem in peccatis esse quia a prima etate fuisti cecus. Credebant enim quod cecitas esset propter peccata et cetera. Queret aliquis de hoc verbo scimus quia peccatores deus non exaudit quia hoc videtur falsum quia Luce 18 dicitur de publicano quod descendit iustificatus in domum suam ab hoc. Dicendum quod deus non audit peccatores inquantum peccatores id est in quantum in peccato persistunt. Sed inquantum sunt in statu penitentie aliquando vero audit. Augustinus super Iohannem quod iste cecus non erat unctus nec perfecte intelligens. Et propterea non est mirum si loquitur falsum. Ulterius queret aliquis de hoc verbo si aliquis dei cultor est hunc exaudit. Videtur non hoc esse falsum. Paulus enim fuit cultor dei tamen non fuit exauditus dum peteret a morte. Secundo ad Thimotheum secunda ad Corinthios 12. Ad hoc videndum Augustinus super Iohannem 84. Dicit. Quidam exauditur ad voluntatem et non ad utilitatem quidam ad utilitatem et non ad voluntatem. Primo modo non fuit exauditus dyabolus petens Iob temptandum

S° mo ad cotendit paul(us) ¶ In aug(ustino)
Eger petit vinu a medico que
medic(us) no dat. Sic cotendit adulo
sitt(er) ut cotendite ad sani(ta)tem. ¶ Et
a dne no cotendimit paulu ad vo
lu(n)tate no e mag(is)tr(u)m. Adeo cotendi
advoluntate (et) adulitate. ¶ Tertio q(uod)
vte aliq(ui)s de argu(men)to tecti. arguit
n. sit p(er) sct. mali g° e eter dei
z bonu(m). ut n. ce qu(od) qd dicm est
m(en)t(ur) vin(um) ¶ z zaubuisd(e)t. dicit(ur) dne
none inomine tuo p(ro)phetavim(us) (et)c.
¶ R(espond)it. q(uod) no novi vos. Mat(hei) z q(uia)
mali alij fit intestio(n)e doctrine
z no p(er)sone. z tnt ntti(ti)a doc(tri)na(m)
ce verit. z no z ntti(ti)a p(er)s(on)e ce
bona. ¶ Un(de) fit in alijs t(estific)atio
p(er)s(on)e z doc(tri)ne tnt ntti(ti)a z ce doc(tri)naz
vita z p(er)s(on)a bona. z tlc fuit mali
p(er). quia p(er)hibebat testio(n)e de doc(tri)na
z dcp(l)a. ¶ Item cu d(icitu)r Audivit ihc
¶ Postq(uam) actu(m) z. de illu(m)i(n)atoe corpi
tecti. hic s(e)c(un)d(u)m illu(m)i(n)atio spiritualis eiusde
n(arr)at(ur). ordine gauc ¶ primo po(n)ti(tu)r tecti
illuminatio ¶ ¶ p(ro)phicorp illu(m)i(n)atio i
z audivit quid ex p(ro)phicie ¶ ¶ to
corp(or)e ce (con)sultatio ibi dixit g° ihc
p(ri)m(u)m s. illu(m)i(n)atio tecti fit s(e)c(un)d(u)m h(oc) ordie
quia ¶ primo illu(m)i(n)and(us) inveit(ur) ¶ ¶ i
ueture viat z inerogat(ur) i dixit
n. ¶ ¶ ° inerogat(ur) unde en(im) ille
s(ecund)o doce(tur) z illu(m)i(n)a(tur) i dixit eis ihc
v° illu(m)i(n)at(us) (con)fite(tur). i at ille ait
vj° (con)fess(us) (com)md(a)t(ur) i ¶ ¶ t dixit eis
ihc ¶ ¶ primo g° cecus inveit(ur) ¶ ¶ audit
ihc at si diceret eiu(n)cta ¶ ¶ ecierit
eu iudei de templo. z iuveit eu
dns templi. z ivictu suscipit.
de ista invetoe luc. xv. accedit
lucerna z evertit domu(m) z querit
diligent(er) don(ec) inveiat ¶ Item cu
d(icitu)r ¶ dixit ei p(ri)mo (con)iuncte interrogat(ur)
¶ Tu credis in filiu(m) dei interrogat te

de fi° f(i)l(iu)m Inplaturi vj. d(icitu)r tn(m). quia
quiq(ue) (con)fessio de x(rist)o no sufficit
(con)fiti. n. eu creatura no sufficat
¶ ¶ Item cu d(icitu)r ¶ z ille p(r)o tecti uno
d(icitu)r. n. z dixit ¶ Quis es dne ut
credam ut credam in eu. ¶ est
vox requirentis z desiderantis
z io instruit ¶ In se(cundo). z dixit eis
ihc. ubi po(nitu)r instructio s(e)c(un)d(u)m illu(m)i(n)at°
tecti. instruxit aut eu x(ristu)s. d(e) sua
p(er)s(on)a. z io dixit vidisti eu a(n)tea
mirac(u)l(is). s. sanctitatem ¶ ¶ s(ecund)o instruxit
eu de sua doctrina z io d(icitu)r z qui
loquit(ur) tecu p(ro) mirac(u)lis instruct(i)o(n)e
ipse e. q. d(icitu)r ¶ ¶ Ego su(m) qui oper(or) mira
bili. z qui instruit ualid(us) d(e) h(oc)
duob(us) e. vm ¶ ¶ Ego p(ri)m(u)m q(ui) loquor
i uob(is) z e(st) R° c° su(m) qui loq(uo)r tecu
alio modo p(otes)t dici q(uod) p(er) docet s(e)c(un)d(u)m h(oc)
diuina(m) n(atur)a(m) z huma(n)a(m) ¶ ¶ Vnde sunt
n. tecti quis z fig(ur)a d(e)i. z vidit
v(e)r(um). ipse z qui lo(quitur) tecu z h(oc) (con)fite(tur)
se ce fi(liu)m d(e)i z loquete uit ex
p(ri)mo intelligis ipm ce ver(u)m deum
ex s(ecund)o ver(u)m hominem ¶ Item cu d(icitu)r
at ille ait. po(nitu)r p(ro)fessio tecti. z p(ri)° ¶
(con)fite(tur) ore d(icens). Credo dne. ro. x.
corde creditur ad iusticia(m) ore aut
fit (con)fessio ad salute(m) ¶ ¶ s(ecund)o p(ro)sta(tu)r
ope z p(ro)cidens adoravit eu tanq(uam)
deu(m) qui latria z adoratio debetur.
dominu(m) deum tuu(m) adorabis (et)c.
¶ Item cu d(icitu)r Et dixit ei ihc. co
meda(tur) illu(m)i(n)atio. z h(oc) quia ad hanc
faciedu(m) x(ristu)s uenit. z io d(icitu)r ¶ In iu
dicum s(ecundu)m discretionis ueni in mundu
ut qui no vident .i. no reputat
se videre (con)sulentes uideat .i. il
lumine(n)t(ur). z qui vident .i. (con)su(m)pt(ur)
reputat se vide(re) tecti fiat .i. arrog
antione cadat ¶ Sed queret aliq(ui)s
Contra xpc uenit in iudicium

cu g(ener)o in. s(ed) non misit deus f(iliu)m suu(m) ut iudicet mundu(m). d(icen)d(u)m q(uod) f(ili)u(m) d(e)i(?) intellig(itu)r de iudicio (con)depnacionis. h(ic) aut(em) d(e)b(e)t intellig(i) de iudicio discrecionis q(uo)d qua disce(r)nu(n)tur suppli(ci)a ab humilibus. de quo d(icitu)r i(n) ex(ercitu?) pre(fato) textus. de q(uo) discernu(n)tur gentiles a iudeis quia(?) i(n) reputantes se vide(re) ceciderunt a(b) agnic(i)o(n)e. gentiles aut(em) illuminati sunt. debat discrecio(n)e d(icitu)r Ro(manorum?) x. [?] q(uod) no(n) sequebantur iusticiam vel no(n) sectando lege(m) iusti(cie) i(n) lege(m) iusticie no(n) p(er)venit. alio modo p(otes)t dici q(uod) aliud e(st) venire ad iudic(ium) et aliud e(st) venire i(n) iudiciu(m). s(ecundu)m d(icitu)r finale m(er)ce(?) et(?) no(n) venit x(ristus) i(n) p(ri)mo adventu. q(uod) d(icitu)r (con)secu(tus?) e(st) sic veniet x(ristus) i(n) s(ecund)o adventu. sic i(n) venire i(n) iudiciu(m) id e(st) q(uod) i(n) p(ri)ncip(io) adventu fieri aliq(uo)d iudiciu(m). q(ui)a exercet(u)r e(st) q(ui)a ad h(oc) no(n) veni(t). Item cu(m) d(icitu)r et audiret d(icitu)r p(ro)p(ter) ph(ari)s(e)or(um) murmuracio(n)e. audientes n(on) ph(ari)s(e)i d(icen)t(em) d(omi)n(u)m dicere veni ut qui vide(n)t ceci fiant. reputantes h(ic) [?] se d(icen)t(em) d(omi)n(u)m dixerunt nu(m)q(ui)d et nos ceci su(m)us. ac si dicere(n)t. nob(is) i(m)minat(ur) cecitate. d(icitu)r se ad h(oc) venisse ut cecus illu(min)et(ur) et nos fiam(us) ceci. Item cu(m) d(icitu)r dixit g(ener)o eis ih(esu)s. p(ro)p(ter) ph(ari)s(e)or(um) (con)futacio(n)e (con)futat(ur) aut(em) q(ui)a d(icitu)r eis q(uo)d bo(nu)m est eos no(n) cecos e(ss)e a sap(ie)ntia(?) dicere reputaret magna laude e(ss)e no(n) cecos. et eo dico vob(is) q(uo)d h(oc) e(st) vob(is) ad suppliciu(m). q(uia) si ceci essetis ceci i(d est) si reputaretis vos e(ss)e cecos no(n) h(abe)retis pec(catu)m. n(un)c vero q(ui)a dicitis vidi(mus) i(d est) q(ui)a reputatis vos vide(re) pec(catu)m v(est)r(u)m ma(n)et. ac si diceret s(ecundu)m aug(ustinum) dom(in)i s(ecundu)m Jo(hannem) cecitas p(ec)c(atu)m e(st). si g(ener)o vos cecos reputaretis reputa(retis)

vos p(e)cc(at)ores et p(er) h(oc) recurreretis ad mediciu(m) ut p(e)cc(atu)m aufferret(ur). n(un)c aut(em) q(ui)a no(n) reputatis vos cecos et p(er) (con)s(equen)s no(n) reputatis vos p(e)cc(at)ores a(d) sic no(n) curritis ad medicu(m) ex quo s(equitu)r q(uo)d infirmitas p(e)cc(at)i ma(n)et i(n) vob(is). vel aliter sic si ceci essetis ceci i(d est) misti(?) s(c)riptura(rum) i(n)(?) g(ra)ti(?) tam(en) g(ra)n(d)e p(e)cc(atu)m h(abe)retis q(ui)a p(er) ignora(n)tia(m) p(e)cc(a)retis. n(un)c aut(em) q(ui)a vos pru(d)entes et legislatores asseritis vos ip(s)os (con)tempnales [?] sic si ceci essetis ceci to(tali)t(er) ex h(ac) ceci(ta)te no(n) h(abe)retis p(e)cc(atu)m. n(un)c aut(em) q(ui)a videtis p(e)cc(atu)m h(abe)tis. q(ui)a no(n) credetis mi(ra)c(u)lu(m) q(uo)d vidistis. Amen am(en) dico vob(is) [q: A:. R. B.] Postq(uam) x(ristus) o(stendit) se e(ss)e illuminatore(m). hic o(stendit) se e(ss)e veru(m) pastore(m). et dividit(ur) h(ec) p(ar)s i(n) d(uas) p(ar)t(es). i(n) p(ri)mo (con)tinet(ur) (con)fusio(?) i(n) s(ecund)o s(equitu)r i(n) sequ(en)ti dissensio i(d est) dissensio itaq(ue) f(a)c(t)a e(st) p(ri)ma i(n) d(uas) p(ar)t(es) i(n) p(ri)mo o(stendit) q(uo)d (con)venit pastori i(n) g(e)n(er)e. s(ecund)o o(stendit) se e(ss)e veru(m) pastore(m) i(d est) d(icitu)r g(ener)o eis iter(um). p(ri)ma i(n) d(uas). q(uia) p(ri)mo o(stendit) q(uo)d (con)venit pastori s(ecund)o o(stendit) q(uo)d (con)fusio fuit occulta iudeis i(d est) h(oc) p(ro)verbiu(m) dixit eis. p(ri)ma i(n) tres p(ar)tes. q(ui)a o(stendit) q(ui)a no(n) e(st) pastor. s(ecund)o o(stendit) q(uo)d e(st) i(bi). q(ui) aut(em) i(n)trat p(er) hostiu(m). t(er)cio o(stendit) q(uo)d efficit ibi et p(ro)p(ri)as oves vocat no(m)i(n)atim. p(ri)mo g(ener)o o(stendit) q(uo)d e(st) q(ui)a no(n) e(st) fur. et h(oc) q(ui)a fur no(n) i(n)trat p(er) hostiu(m). et h(oc) e(st) q(uo)d dicit d(icitu)r am(en) am(en) dico vob(is) i(d est) vere vere qui no(n) i(n)trat p(er) hostiu(m) i(d est) p(er) x(ristu)m i(n) ovile ovium i(d est) i(n) (con)g(re)gatio(n)e(m) fideliu(m). ille fur e(st) et latro. fur q(ui)a alienu(m) d(icitu)r fur(tu)m. latro q(ui)a bo(na) alt(er)ius destruit et occidit. Item cu(m) d(icitu)r q(ui) aut(em) i(n)trat. o(stendit) quod e(st) pastor s(ed) tres eius (con)dic(i)ones [?] e(st) quia i(n)trat p(er) hostiu(m). et h(oc) e(st) q(uo)d huic hostiari(us)

excipit. hostiarius .i. cognoscens bonum
pastorem introducit in ovile ovium
¶ Tertia ratio est quia oves vocem eius
audiunt .i. sicut bono pastori obe-
diunt. Heb. ult. obedite prepositis vestris
et subiacete. aliquis qui vocem huius
hostium dominum est quia hostium intrant
et quod introducit ad interiora
domus. ¶ Secundum est quia diversa sunt intrinse-
ca. sicut accipi diversimode hostium
intellectus .i. scripture et quedam intrinse-
cum quod latet in scripturis. Ad hoc intri-
cum intrat per fidem. Ysa. 7. Nisi credideritis
non intelligetis .i. non fueritis hostium
fidei intrabitis ad interiora et ad
medullam scripture. ¶ Quartum ergo co-
gitat se intrare ad interiora scripture
sine fide fur est. quia usurpat sibi
alienum. De isto hostio loquitur Augustinus
super Io. omelia 45. dicens quod si duo sunt
qui non intelligunt scripturam. si unus
credidit. alius non. primus qui credit
dignus est non alius cui aperiatur
intrinsecum scripture. ¶ Alio modo potest
primum dici quod [illegible] est quedam intrinsecum
et quod ad hoc intrinsecum pervenitur per
primus introitum / in opus introitum
est quedam hostium perducens ad interi-
ora domus. sed tamen quod nullus potest intrare sine
Christo. Io. 10. est quedam hostium per hunc
modum. De hoc modo Augustinus super Io. 45.
dicit omelia. ubi etiam innuit. Secundum est quia
bene vivere perducit ad sic vivere
vocatur bene vivere intrinsecum. Sic vivere
primum. ¶ Quartum quod innuit est quod nullus
bene vivit sine Christo. et Io. philosophi
qui multa locuti sunt de virtutibus
non habuerunt veras virtutes. quia
non habuerunt verum finem virtutum.
3um scilicet est quod hostes duobus ¶ ex quo
bene vivere est hostium introducit

per fidem quod opera perditorum est enim
simul prius et post priores in quodam
intrinseco. et quia ad hoc intrinsecum non
intratur nisi per Christum cum gratia est
Christus removet hostiarium prima
peccatum. Sic Greg. 4 Q. Christus. quia
est ingressus intrinseco. Io. 10 est hos-
tium. De hoc hostio dicit Augustinus in
omelia predicta. quod per hoc hostium nullus
intrat qui errat. etiam hostium sic
erravit Sabellius dicens quod pater est filius
sicut et erravit Arrius dicens quod
pater est maior quam filius ¶ Hic et er-
ravit Fotinus qui dixit quod Christus
est purus homo. per hoc hostium et non
intrat superbi. quia hostium humile
est et per quod non intrat homo nisi inclinet
caput. Christo modo potest dici quod intrinsecum
est Christus. hostium autem ducens ad hoc in-
trinsecum est scriptura veteris et novi ¶ testamenti
scriptura quod ¶ ex quo scilicet quod scriptura
est hostium introducens ad cognitionem
dei et Christi. De hoc hostio ¶ Isidorus hostium
novum salvator scripture. hic enim
cognitor dei aperuit. hec oves cus-
todiunt. hec hereticos supplicare
non permittunt. heretici intrantium
pellunt. ¶ Quia ergo scripturis non
intrat sed aliunde ascendit. fur est
dicit autem ascendit. ad similitudinem furis
materia transcendentis. et omnia prelio
se ingerit ¶ Quarto aliquis est
Christus fuit hostiarius. dominum est quia Christus
est via veritas et vita. ¶ ingressum
est via. et ratio ad quod intrat ¶ in
quantum est via est hostium per quod intrat
ad Christum [illegible]. qui est vita perveniri
per fidem Christi et conversione per hostium.
¶ Secundum primum modum pervenitur per opus
ordinatum ad Christum et et prelio
est per hostium secundo modo pervenit etiam

premissioz pcti z collacoz gre
z quia hec facit xpc. io. xpc z via
z hostiu | ro. iii. | pe. iii. mo h hostij
alio mo xpc z vitas z sic est
hostiarius. vitas n. z hume-
lus aut z manifestac se z
alia. q manifestao z apta
apto hostij. quia go xpc mai
festavit sicut sic loquam apuit
se z quia ipe hostiu. io z hosti
arius apiens hostiu de hostio
¶ mod q hostiu z multiplex est
hostiu scie qd z obfuradu z te
temptacoz. gen. iiii. | videte cu veniet
nitcuig f. temptacionis claudite
hostiu z no sinite eu intrare
est z hostiu obfuradu ad oroz
mat. vi | cu orauis intra i cubi
culu tuu z clauso hostio ora
patrem tuu | ecco. z hostiu re
fectione sp inspiracoz | cant. v.
pessulu hostij mei apui di
lecto meo | ezo z hostiu scie qd i
ueniet studiosa meditacoe
eze. viii. cu pfodissem pariete
tu apte fructuosa pdicacoe | col
vlt. oratoe nobis ut de9 apiat
nobis hostiu | ecco. aptu impedi
maliciosa ipugnacoe | i. cor
xvi. hostiu michi aptu e mag
z euidens z adusarij multi | vlt
z hostiu glie. qd culpabili ipe
ditur gen. xix. pcusserit eos
cecitate ita ut hostiu no pos
set inuenire libertati apte
apoc | iiiio. vidi z ecce hostiu
aptu in celo | iio salubr repit
i co sicut hos. pe me siquis i
ierit saluabr ¶ dem tu dr. et
pas oues. post actu pastoris
v omni z post tres actus | hi9

ibi. et educit eas. z9 ibi 4 cu ppi
as oues | scdu tu ad primu actu
dr q pastor pprias oues vocat noi
nati i. agnoscit cognomine. q. d.
pastoris z agnosce dutas pctorz
z omni. deonulz n. pnalibus a.c
indiget gsolac. alie correcone
de ista in agnicoe pu. xxvii.
diligent agnosce vultu pecoris
tui vlo. n. habebis iugiter ptatem
q. d. veniet temp9 qn dicet e qd de
luc. xvi. | redde roz villicacois
t. zf iam no villicabis | de agnic
boni pastoris quo f. agnoscit
dutas omni de inquaderz glosa
zach. xi. bonus pastor egrotancia
pecora visitat. dissipata pquirit.
relicta auf. lassa sustentat | iii
¶ dem tu dr. et educit eas. hic
po. z9 actus. quia pastor educit
oues ad pascua instruendo | eze.
33 | educat eas de pplis z zgrega
bo eas de tris z educat eas in
tram suam. que f. lacte z mel
le manat. ut educit eas de
societe impioz pps educit eos
de tenebris z umbra mortis.
vl educit eas in salute aiorz
mt. x | ecce ego mi vos si. o. i me
di. ut delupis faciatis oues
¶ dem tu dr et cu pprias oues
emisit. po 3 actus z primo i te
actus expte pastoris | so. zfoie
sive apporcoatus expte omniu
ibi z oues | scdu ad primu de
et cu pprias oues emisit f. ad
pascua. docendo eas f. exempli pre
bendo ut pascat ubo z exo.
io. ult. pasce o. m. z iterum pasce
agnos m. q. d. pasce oues i. ma
iores ubo. z agnos i. minores

xpo. ul' alia eas uestit .i. sanguine
precellit. ita uita et doctrina precedit
Vn gladios de manu iosue .i. uos tantum
ite armati. an fres uiros et gen
ute. quod accidit ppliat tam eum
¶ Nota. quod isti tres status conueniunt
primo pastori s. xpo. uocat .n. no
minatim oues preterita predestinatas
Vn ait discipulis suis gaudete quia
nomina uestra scripta sunt in celis. ¶ Secundo
emittit eas per peccatorum remissionem
Vn aug. omel. sup. ¶ Jo. et quis
eas emittit nisi qui eorum peccata di
mittit. ut liberate a uinculis duris
post eum sequantur. ¶ Tertio antecedit eas
per resurrectionem. Vn aug. unde ¶ quis eas
precessit quo eum sequerentur. nisi qui
resurgens a mortuis iam non mo
ritur ¶ sequentur autem eum oues quia
si xpc resurrexit et nos resurgemus
¶ Item cum dicit et oues eum sequuntur. ostendit
actum conformatum moribus. hic autem
actiua3 quia sicut pastor et qui
debet precedere uita omnium et sequi.
et io dicit et oues illum sequuntur s. per imi
tationem. ¶ Job. uestigia eius secuta
est pes meus. quia sequitur uocem eius
i. applicat eius doctrina tamquam uera
uel eius uita tamquam beatam uel
sequitur uocem eius consolatam. mat. xi.
uenite ad me omnes qui laboratis
debeat uocem ¶ Can. sonet uox tua in
au. me ¶ alienum autem non sequuntur sed
fugiunt ab eo. i. malum pastorem
et ypocritam siue doctorem hereticum quia
non nouerunt .i. non approbant uocem
alienorum tamquam falsam et mendacem
ps. filii alieni mentiti sunt michi
hos non sequi monet .n. mat. vii. attendite
a falsis qui ueniunt ad uos in uestimentis
ouium etc. ¶ Nota dicit et sup illo uerbo
oues eum sequuntur. quod bonorum omnium et
ad pastorem accedere per caritatis dilectionem
.i. pet. ii. eratis .n. sicut oues errantes

tes. sed conuersi nunc estis ad pastorem
et episcopum animarum uestrarum ¶ Secundo earum est
cognoscere pastorem quod quantum ad actorem
¶ insinuat eodem. cognosco oues meas
et cognoscunt me mee. ¶ Tertio
earum est pastorem audire et obedire
cum humilitate ¶ insinuat eod. oues
mee uocem meam audiunt. ¶ Quarto earum
est post pastorem ire cum unitate de
hoc hic. ¶ Item cum dicit hoc prouerbium
etc. quod sunt occulta eius. ¶ Vbi ad
uertendum est. ¶ primo quid est prouerbium. est
autem prouerbium secundum hugonem similitudo
uel parabola. ubi unum dicitur et aliud
intelligitur. ¶ Vn prou. quod pro uerbo ponitur
uel quod uerbum pro alio ponitur. et quia
saluator dicebat quidem de pastore
corporali. uolebat intelligi de pastore
spirituali uel de se ipso io dicit dixisse
in prouerbio. ¶ Secundo attendendum est quod locu
tus est in prouerbio. ad hoc dicendum est quod
hoc fecit ut excitaret bonos ad in
quirendum. ¶ Vn aug. pascit dominus
manifestissimis s. fideles turbas
¶ exercet autem obscuris s. discipulos [illegible]
uel hoc fecit ut celestia secreta
lateant malos sicut ibi: uobis datum
est nosse misterium regni dei. ceteris
autem in parabolis. ¶ dicit ergo eis iterum
ihesus. ostendit xpc se esse pastorem. ubi at
tendendum est quod aliter de xpo. et aliter de
aliis pastoribus quia in aliis est aliud pasto
rem et aliud ostium. Vn
aug. sup. Jo. ¶ Ecce xpc pastor et
dedit membris suis. nam et petrus
pastor et paulus. hostium autem unum
se dicit. ¶ Vn paulus ¶ Si uobis [illegible]
placita hostia nolebat uolebat
facere [illegible]
autem corporis [illegible] autem et pastor
et hostium. hostium pandendo se. pas
tor autem intrando per se. et io dicit
aug. in omelia sup. ¶ Jo. quod sicut illos
intelligit se et [illegible]

se et alia. et sicut verbo dicimus omnia
alia vera et postea dicitur vel manifestat
se et alia. et quia Christus est pastor et
hostium ideo hic ponit se sub duabus rationibus. et primo
ostendit manifestat se esse hostium. secundo
manifestat se esse pastorem ibi ego
sum pastor bonus. primo probat
se esse hostium secundum hunc ordinem. et quia
primo ponit se esse hostium. secundo exponit
ponit dictam metaphoram pastoris et furis
latronis qui non venit. tertio probat probat
intentum suum in eo quod sunt hostes. quantum ad primum
dicit amen amen dico vobis. id est vere vere
ego sum hostium ovium. id est per quod oves
intrant ad ovile. quasi dicat per me hos-
tium non solum introducuntur pasto-
res ad meliora dona que pertinent ad
gratiam et ad gloriam sed et oves debent
hostio intrare. [illegible] dominum. vel ista intrat
incepta debet ingressum ut veniat. primo mittet
per angustiam portam. et hoc quia
ipsius fuit pauper et modicus hec
porta quia difficile intrant divi
tes. Math. xix. Facilius est came
lum intrare per foramen acus etc.
¶ Deinde cum dicit omnes quotquot venerunt
probat propositum quod est hostium. potest dicere
me fure et pastore. ac si diceret
pastor sum [illegible] per hostium fuerunt
est intrare aliunde. Augustinus. ergo cum sit
hostium ergo omnes qui transierunt per
me in ovile pastores sunt. Quotquot
autem venerunt preter me hostium. id est
non intrando per me. fures et latro-
nes sunt. Augustinus sic [illegible] quia oves
non audierunt eos. audissent autem
si fuissent pastores. ¶ Notandum est super
illo verbo quod non venerunt. Augustinus
Manicheum quod vetus testamentum non
fuit a deo. et quod prophete et patriarche
fures fuerunt et latrones. ad quod per
videri sicut dicit Augustinus supponendo
primo quod eadem fides fuit anti-

quorum et modernorum. Unde vox antiquorum
fuit Credidi propter quod locutus sum. Vox
autem modernorum est et nos credimus
propter quod loquimur. Ideo fuit una fides
illorum et aliorum. secundo quod illi venerunt
preter hostium. [illegible] credebat
[illegible] ad [illegible]. tertio quod suppo-
Augustinus quod prophete fuerunt precones domini
ubi sicut ergo missus non venit sine
mittente [illegible] et prophete non venerunt
sine verbo. Unde Augustinus illo venerunt cum
illo qui cum illo venerunt. venientes
enim precones mittebat. sed corda cor-
dat quos miserat possidebat. Deinde
ergo sic intelligi quod venerunt sine illa
auctoritate. sed de quibus dicit [illegible] non
mittebam eos et fures sunt id est quando
usurpant sibi auctoritatem [illegible]
principes tui infideles socii furum
et latrones [illegible]
alios occidunt. ¶ Deinde cum dicit ego
sum hostium. probat [illegible] intenta
scilicet quod hostium est. et primo probat [illegible]
secundo etiam probat. per me si quis introierit
¶ [illegible] manifestatum [illegible] fur non
venit. primo ergo ponit [illegible] dicens
Ego sum hostium. ¶ Deinde cum dicit per me
probat [illegible] et probat duobus modis
scilicet [illegible] ingredietur. ergo probat
sic per hostium ingreditur [illegible] ad do-
mum gubernare et salvare. [illegible] si quis
per me introierit salvabitur. [illegible]
[illegible] ad non datum [illegible] hominibus
[illegible] salvum faciet populum
suum a peccatis eorum. ergo sic quod sum hos-
tium. ¶ Deinde cum dicit et egredietur
ponit secundam probationem quod est hostium o-
vile et per ingressum et egressum ovium
quia si quis per me intraverit ingredietur
et egredietur et pascua inveniet
ergo [illegible] hostium ¶ Deinde cum dicit
fur non venit. [illegible] sua probatio
in probando non se hostium [illegible]

primum quod per ipsum consequimur salutem
Secundo quod per ipsum ingredimur et egredi
mur. Tercium secundo duo. duobus modis
potest intelligi istud verbum. primo modo sic. Ubi
dico quod salvabitur. quia non veni sicut
fur ad perdendum | sed sicut pastor
ad salvandum. Fur enim non venit nisi
ut furetur oves a grege ducendo et mac
tet in peccatis inducendo et perdat per eter
nam dampnacionem. Ego veni ut vitam habeant
et habundancius habeant. id est veni ad dandum
salutem eternam que non solum est vita
sed vita habundancior | de hac vita
infra xvii. Hec est vita eterna ut
cognoscant te solum deum. de habundancia
huius vite luce vi. mensuram bonam
et confertam et coagitatam et supereffluentem
dabunt in sinum vestrum. | Secundo modo potest
intelligi sic. Ubi dico quod ingredietur
et egredietur. quia non veni sicut fur
mactans et perdens. sed veni ut
vitam habeant per ingressum ad graciam
presentis iusticie. de qua vita abacuk secundo
[illegible] iustus meus ex fide vivit. et habun
dancius habeant per egressum ad eterne
anime quod egressum recipit vitam
eternam que est habundancior. Tercium est quod
hoc verbum ingredietur et egredietur potest in
telligi multis modis. Uno modo ut
iam dictum est. Alio modo secundum augustinum
si omnis qui ingredimur quando ad interius
spirituale cogitamus | egredimur autem
quando post bonum receptum ad operandum
foras exibit homo ad opus suum
Alio modo sic | ille ingredi dicitur qui
curat interiorem hominem | egredi vero
ille dicitur qui hominem exteriorem id est mem
bra que sunt super terram in Christo mor
tificat. et hoc pascua in futuro seculo
reperient. Item cum dicitur ego sum pastor
bonus | postquam ostendit Christus se esse hostium
hostium se esse pastorem. et hoc ordine
quia primo ponit dictorum intencionem
secundo ponit officium eius pastor sibi

bonus pastor. Tercio ponit officium
mercenarii autem. Primo probat dictorum
intencionem in Ego sum pastor bonus
Circa primum dicit: Ego non solum sum
hostium. sed et sum pastor bonus. Ex
hoc secundum augustinum quod Christus intelligit
per se ipsum. quia ipse est pastor et
hostium | sicut enim Christus per se novit
patrem. nos autem per illum. sic intrat
in ovile per se ipsum. Quia ipse est
pastor et hostium etc. nos autem per ipsum
Item cum dicit bonus pastor. ponit
boni pastoris officium. hoc est officium | quod
animam suam dat pro ovibus suis. In quo
verbo debemus primo attendere pas
toris distinctionem. de qua distinccione augustinus
non solum dicit se pastorem sed bonum
ideo autem addit bonum nisi essent
plures pastores mali. | de hiis
pastoribus bonis ieremias. dabo vobis
pastores secundum cor meum | de malis
autem ezechiel xxxiv. ve pastoribus israel
qui pascebant se ipsos. | Secundo debemus
attendere pastoris manifestacionem de
hoc gregorius in omelia. utrum vero pastor
sit aliquis an mercenarius cognosci
veraciter non potest si occasio necessitatis deest
tranquillitate. Ipse plerumque ad
gregis custodiam sicut verus pastor
sic et mercenarius stat. sed lupus
veniens indicat quis animo super gregis
custodiam stabat | Tercio debemus
attendere boni pastoris officium et di
cionem. est autem primum per dictio quod
debet esse primus in subiectorum pabulo
levando. Ysaie xl. | Sicut pastor
gregem suum pascet in brachio suo
congregabit agnos et in sinu suo
levabit fetas ipse portabit. Secundum
dictio est quod debet esse primus in dedu
cendo per semitas honestatis sicut
dicitur. et cum proprias oves emiserit ante
eas vadit. Tercio debet esse strenuus
invadendo per constanciam virtutis

Debet habere officio et condicione quod animam suam
dat pro ovibus suis. Secundo autem huius officii
est quia nullus est bonus pastor nisi sit
membrum primi pastoris scilicet Christi. Primus autem
pastor dedit animam suam pro nobis et
ideo alii pastores debent primum imi-
tari. Sic imitabatur apostolus ii. Cor. xii.
Ego autem libentissime impendar et
superimpendar ipse pro animabus vestris. De-
bet autem super ceteros ... Io. Perfecta cari-
tas iam perfectis perficit. Primo ut
perficiatur nascitur. Cum fuit nata nutritur.
Cum fuit nutrita roboratur. Cum fuit ro-
borata perficitur. Et cum ad perfectionem venit
dicit cupio dissolvi et esse cum Christo. Tertio
inde cum dicitur mercenarius autem. Post
condicionem mercenarii est autem condicio
eius, quia fugit veniente lupo. Et ideo
dicitur mercenarius autem et qui non est
pastor cuius non sunt oves proprie, quia
eas non amat, sed magis amat lucra
que ex eo sunt. Ergo mercenarius est qui
locum pastoris tenet sed lucra animarum
non querit. Terrenis commodis inhiat
honore prelationis gaudet, impensa
sibi ab hominibus reverentia letatur. Qualibus
lucris pascitur. Videt lupum venientem
lupus iste potest dici dyabolus temptans
... Mo ... hereticus ... Act. xx.
Ego scio quoniam intrabunt post discessionem
meam lupi rapaces. 3o tyranni
seculares Ezech. xxii. Principes eius
in medio eius quasi lupi. Dimittit
oves et fugit. Fugit quidem non
mutando locum sed subtrahendo solatium
fugit etc. quia dum solatia corporalia
requirit, interiora gregis dampna
negligit. Pastor tacet et lupus rapit et dis-
pergit oves. Ezech. xxxiv. Super faciem
terre dispersi sunt greges mei et non
erat qui requireret. Mercenarius
autem fugit quia mercenarius est
et non pertinet ad eum de ovibus. Et si di-

cat. In mercenario non est amor in gregis
sed lucri. Et ideo imminente periculo gregi
fugit. Sic non curat de grege quem
non amat. Queritur aliquis de isto
quod mercenarius fugit. Videtur quod apostoli
pastores fuerunt non mercenarii
et tamen fugerunt dicente eis domino Si
vos persecuti fuerint in una civitate
fugite in aliam. Ad hoc dicit Augustinus
scribens ad Honoratum. Tunc de locis in quibus
sunt imminente persecutione fugiendum
est pro ministris quando ibi plebes non fuerint
cui ministretur. Aut sit impleri per alios
necessarium ministerium quibus non est causa fugiendi.
Cum autem plebibus manentibus ministri
fugiunt, quid erit in fuga nisi merce-
nariorum quibus non est cura. Et si di-
cat Augustinus tunc fugiat pastor ministerium
quando eius presentia querit. Quia eius ministe-
rium ab alio potest suppleri. Cum autem
omnium i. episcoporum clericorum et laycorum
est causa periculi. Tamen qui aliis indiget
non debet deseri ab hiis quibus indi-
get. Qui non isti recederet. Perplexe et cetera
... 3. Sed mercenarius fugit
quia mercenarius est. Notandum quod
malus pastor aliquando dicitur ydolum gregis
non cognoscens. Zach. xi. O pastor et
ydolum derelinquens gregem. Quandoque dicitur
lupus gregis de mollibus. Ier. Pastores
demoliti sunt etc. Quandoque dicitur latro gregis
abducens. Osee. Dispersi sunt oves
mee. Quandoque mercenarius gregem dimittens
et de hoc hic. De quo notat Augustinus quod pas-
tor est diligendus, latro autem cavendus,
sed mercenarius est tollerandus quamdiu
est. Quia licet non habeat vitam, habet doctrinam
et ideo doctrina eius accipienda est. Et non vita
vestra quia ipse in cathedra Moysi sedent
secantes verbum predicant. Et per eos vox
Christi auditur. Et sciunt oves non mer-
cenarii sed voce pastoris per mercenarium

¶ Quereret aliquis mercenarius
sit vituperandus. videtur quod non. Luce
xv. Quanti mercenarii in domo
patris mei habundant panibus, id est
hominibus qui habundant spe, fide et cari-
tate. Oppositum 3 huius Jo. x. Quod dicit mer-
cenarius et fur. quia fur furatur
dicitur sicut hereticus. et ita omnis extra
ordinem. Mercenarius autem vitatur
predicator. sed tamen primo ad mercedem
hic autem secundo ad mercedem 3 duobus
modis. vel non mercenarius sed primo
principaliter ad mercedem temporalem. et non ad
bonum gregis. et talis 3 solicitudo sui
doctrine. sed non 3 laudandus propter passionem
vel solum sed primo ad mercedem eternam
et talis 3 solicitudo et laudabilis. et
de talibus dicitur Luce xv. Quanti mercena-
rii etc. ¶ Item cum dicitur Ego sum pastor
bonus probatur per iiii. rationes intentam
sicut quod 3 pastor bonus. et primo replicat
rationes probandum. Secundo probat eam
per tria signa quorum primum 3 id est
agnosco oves meas. Secundum id est sicut no-
vit me pater. Tertium id est et alias oves
habeo. quantum ad primum signum patet sit ar-
gui. bonum pastoris 3 diligere oves
suas et diligi ab eis. Et eo dicitur diligo
oves meas et ab eis diligor ego
sum bonus pastor. declarat vocem non potest
salvator nisi more dicens. Agnosco
oves meas et cognoscunt me mee
quod notum est et sic aperte dicitur ipse
diligo oves meas et ipse me di-
ligentes obsequuntur. Quoniam non vites
non diligit. Et ideo hic proprie cognovit
et 3 quoddam notitia approbationis de qua
3i. omnes cognoscent me a minimo
usque ad summum. ¶ Item cum dicitur Sicut
novit me pater probat per secundum signum
ex quo patet sit argui. signum

boni pastoris 3 animam ponere pro
ovibus. sed ego animam meam pono
pro ovibus meis. ergo sum bonus pastor.
declarat vocem non potest salvator
nisi more dicens. Sicut novit me
pater et ego agnosco. id est agnosco vo-
luntatem patris que 3 quod animam ponam
pro ovibus. et ideo cognoscens hanc vo-
luntatem animam meam pono pro ovibus
meis. ¶ Notandum 3 quod hoc sicut. non
dicit non equalitatem sed tamen dicit id est
modum. De hoc primum dicitur, Nam
quia communiter filii cognoscunt patres
sicut 3 genitus ab eo. Et hoc sicut
sicut patet filius non in patre. et tunc
est notitia per communionem alicuius ca-
tive. de qua i. Cor. xiii. Cognos-
cam sicut cognitus sum. id est sicut
cognitus sum sine velamine ita
cognosco. ¶ Quereret aliquis
utrum ponere animam pro ovibus sit
actus bonus. pastoris. Dicendum 3 quod
sic. vero autem sit summi ex ordine
diligendorum. de quo loquitur Augustinus primo
de doctrina christiana. ¶ Sunt autem
iiii. diligenda ex caritate. quia sunt
diligenda 3 de ordine diligendorum ex
caritate. Sed non hoc diligere se ipsum et
deum et proximum et corpus proprium. hic autem
3 ordo in diligendo. quia primo
debemus diligere quod 3 supra nos. Secundo
quod nos sumus. id est animam nostram.
3o. quod 3 iuxta nos. id est animam proximi.
4o. quod 3 infra nos. id est corpus proprium
cum ergo hoc teneatur prepmittere
diligendum propter magis diligendum tenetur
pastor premittere corpus proprium quod
3 in quarto loco diligendorum propter sa-
lute anime et proximi et hoc quia communiter
salus gregis preponderat vite cor-
poralis pastoris ¶ Secundo quereret

aliquis quo non potuit ponere animam suam. Secundum est quod habet quorum competit augustinus in omnibus in qua tria notantur. Primum est quod non est nomen duarum naturarum in una persona quod unde thomas et quod habeo et carnem scilicet quod non est anima et carnem. Non in finibus uerum habeo in finibus uel carnem et animam intellectiuam. Secundo ex hoc notato arguit augustinus contra quosdam dicentes non ponit animam aut ponit sibi et hoc est impossibile quia sic anima fuisset separata a diuinitate. Quod est falsum quia licet mors separauit corpus ab anima tamen non separauit animam a uerbo. Vnde intelligitur quod non posuit animam quod anima ponit separatam et hoc est impossibile quia nichil deponit seipsum et per hoc anima non deponit seipsam. Vel intelligitur quod caro deponeret animam. Tertio non potest stare per se quia ille deponit qui resumit, non infirmitas. Potestatem habeo ponendi animam meam et iterum sumendi eam secundum carnem non secundum potestatem sumendi eam. Ergo non respondi eam. Habeo scilicet solo augustinus dicit quod caro posuit secundum exigentiam ubi et caro sunt secundum exigentiam ubi. Vbi non dicitur quod anima potest dici habere uitam et uitam quod secundum potestatem habeo ponendi animam meam id est uitam meam per mortem et potestatem habeo iterum sumendi eam per resurrectionem. Ait potest fluuius qui aliquando accedit uel abstrahit. Et uitam dicit non ponere id est decertare deponendi. Non quia caro de se hoc faciat secundum ubi. Tercius cum dicit. Et alias oues habeo ponit tertium signum et primo quid ponit hoc signum. Secundo redit super primum in precedenti me diligit pater ex hoc tertio signo potest sic arguitur boni pastoris est adunare oues in ouili. Sed ego aduno eas ergo sum bonus pastor. Declarat uos non sicut falsarius uel filium [illegible] dicit et alias

oues habeo que non sunt ex hoc ouili scilicet fideles ex gentibus credituros et illas oportet me adducere quia cirpatum id est ouile [illegible] sicut oues cirpatum quod nisi est fuerit et uocem meam audient id est mihi obedient et fiet unum ouile ex predicatione iudeos et gentiles ephe. ii. Ipse est pax nostra qui fecit utraque unum et unus pastor. Ezechielis 37. Suscitabo super eas pastorem unum seruum meum dauid. Secundo redit ad dictum ubi alias oues habeo cum gentes adhuc non credent uel quod adhuc non habebat. Secundum quod non habebat eas per eternam prescientiam adducebat autem eas dum eas uocabat et eis gratiam dabat. Tertio dicit ad dictum ubi et illas oportet me adducere sed non cum non oportebat adducere eas missus esset ad perpetrandum eis

Pertinet

cum tamen ipse dicat. Non sum missus nisi ad oues que perierunt domus israel ad hoc dicit augustinus

Non sum

omnibus quod non tamen se missum ad oues que perierunt domus israel. Et eis tamen exhibuit presentiam corporalem et per seipsum predicauit. Alias autem oues de gentibus adduxit in ouile per apostolos

Et quod adducit [illegible]

Non dicit quarto scilicet ibi et oues meae uocem meam audient. Ex bone oues dent et mites per mortem. Secundum ultimum. Ego sum qui peccaui ego qui inique egi isti qui oues sunt. Secundo dent utiles per fructus laborandi. Ps. oues fetose sunt. Tertio dent et subiecte per mandati obseruantiam et uocem meam audient. Quarto dent et unite per caritatem concordiam et unum dicit. Et fiet unum ouile et unus pastor. Quintum cum dicit propterea me pater diligit. Redit ad doctrinam propter primum signum et quantum ad illud signum quod animam suam

ponebat et fuit aut precedit quia
primo ondit quod fuit mors sua sign
dilectionis diuine. secundo ostendit quod fuit mors
sua voluntaria. ibi nemo tollit
eam a me. Respondet ad primum dicit propterea
pater me diligit. quasi dicat hoc signum est quod
pater me diligat. quia pono animam meam.
quod faciebat voluntarie sua et amore
se. Secundum cum dicit nemo tollit
eam a me. ostendit quod mors sua fuit vo
luntaria dicit. Nemo tollit eam a me
i. per violentiam. sed ego pono eam sponte mea
et potestatem ponendi eam. vel hic ob
latus est quia ipse voluit. et potestatem
habeo sumendi eam. s. a. ut resurgo et hoc hic
est quod pono animam et hoc mandatum
accepi a patre meo. scilicet fieri et obe
diens usque ad mortem. Infra. Nonne
calicem quem dedit michi pater non vis
ut bibam illum. Queret aliquis
de isto verbo propterea pater me diligit. Videtur
non. Quia quod ad datum fit est dilectionis
diuine et tamen est falsum quia ipse prius
dilexit nos. [deleted] et quid ibi propterea
intelligi duobus modis. Uno modo
ut hic dicto dicat tantum et eciam di
lectionis. Propterea ut exaltauit me et
glorificauit. Illo autem sic intelli
git quod ex morte meruit gloriam illam
quia esse xpo indebita. sed quia xpo debe
batur vita uno modo s. ex sua volunta
te ut ei fit debitum. alio modo s. ex
cepcioni. Alio modo potest intelligi ut sit
sensus propterea pater me diligit. i. ad hoc me
diligit. ut ponam animam meam et iterum
meam sumam. Unde Ro. viii. qui pro
filio suo non pepercit deus sed pro nobis omnibus
tradidit illum etc.

Dissensio iterum. postquam xpus
probauit se esse pastorem bonum
hic ponit istam secundam dissensionem quia
est orta in verbis xpi et iudei in d...

quia primo ponitur ipsa dissensio que
fuit ex hortatione turbas. secundo ponitur
disceptatio que fuit inter xpm et iudeos
ibi. Facta est autem encennia. Prima in d.
quia primo ipsa dissensio concluditur. secundo spe
cificatur. ibi dicebat autem multi. Quantum
ad primum dicit dissensio iterum facta est
inter iudeos propter sermones hos. Et
si dicat. super doctrine sue lucebat
in tenebris. quia non comprehenderunt
tenebre dissenciebant ad inuicem
aliqui credentibus illam sapiencia. aliis autem
credentibus dicit. ibi aliqui inpossibilia. Se
cundum cum dicit dicebat autem specifi
cat ipsa dissensio sed duas opiniones.
Quantum ad primam opinionem dicit dicebat autem
multi ex hiis demonium habet et insanit
quid eum auditis. Secundo quia non est quod
dicebat xpus maiora erant quam
sermones hominum. demonium in hoc dice
bant. Et si dicat. secundo quod alius homo non
percipit est que dei sunt stulticia
est. non illi et ideo isti sicut animales
non percipientes illa sed reputabant
eam stulticiam non dignam audiri. Unde
et dicunt quid eum auditis. secundo ponitur
aliorum opinio. Alii autem dicebant quod di
cat sermonem. Quia secundo ista illa videt
esse demonium habentis. si enim audiuis non
suadeam. saltem ab operibus moueme
am. opera autem sua maiora ipsum non
habere demonium. i. cum demonium non
possit aperire oculos ceci nati.

Facta autem sunt encennia
ponitur disceptatio facta inter xpm et
iudeos. sed hoc ordine. quia primo in d.
disceptatio quia fuit inter iudeos
et xpm. Unde i. secunde
derunt eum iudei. occasio autem fuit
quia invenerunt xpm ambulantem
in templo salomonis dum esset festum en
cenniorum. et ideo primo ad istam occasionem
fit primo mencio de festo. secundo de que

i et yemps erat / 4º de loco et
ambulabat ¶ Circa ad p[ri]m[u]m d[icitur] f[act]a
sunt encenia in ierosolimis. Unde n[ot]a[ndu]m
q[uod] s[ecundu]m Aug[ustinum] et alios et hic ab aug
et cenon id est q[uod] novum. Un[de]
a cenon q[uod] est novum et cenigr[ia] in
c[om]po[siti]o[n]e encenia encenias q[uod] id
est q[uod] innovare ad / 2º Un[de] vulgo
d[icitur] iste ho[m]o encenia[vi]t mantel
lu[m] suu[m] cu[m] p[ri]mo portavit / 2º Et encenia
enceniat[ur] i. de novo dedicatur
et io encenia enceniorum sunt
festa nova dedicationis ecclesie
sicut ergo facta sunt encenia i. festu[m]
in memoria consecrationis templi. d[icitur] aut[em]
encenia implicite n[umer]o. quia h[oc] festu[m]
durabat p[er] viii dies. i Mach[abeorum] x.
statuit iudas et fratres eius ut
agat[ur] dies dedicationis ab anno in
annu[m] et h[oc] p[er] viii dies. Deinde cu[m]
d[icitur] et yemps erat. q[uod] d[icitur] tempus
erat, co[n]gruu[m] his viribus / 3º quod
a salomone et tunc antiquum / 2º a
zorobabel et illu[d] fa[ctu]m est tunc ueis
h[oc] aut[em] de qua h[ic] loq[ui]tur fuit facta a
iuda machabeo tempore yemis.
¶ Deinde cu[m] d[icitur] et ambulabat et s[equitur] / 3º
locus. ab[ul]atium portic[us] salomonis
d[icitur] q[uia] rex ille ad orandu[m] stare co[n]sue
uerat. ex cuius nomine cognominat[ur]
h[oc] c[ontra] iudeos ec. quia illa destructa
erat. deinde z q[uod] i[ll]a reparata erat
ad similitudine[m] illius q[ue] sibi nomine uocabat[ur].
¶ Deinde cu[m] d[icitur] / Circumdederunt ergo eu[m]
iudei. p[ro]po[nitur] disceptatio int[er] iudeos
et p[ri]mo p[ro]po[nitur] iudeoru[m] interrogatio
2º responsio ibi Resp[ondi]t eis ih[esu]s. Circa
ad p[ri]m[u]m l[ittera] Circumdederunt ergo eu[m] iudei
p[er] circu[m]dederunt me uitulu multi
et dixerunt ei q[uo]usq[ue] animam n[ost]ram
tollis. ac si d[icere]t q[uo]usq[ue] tenes

etiam n[ost]ram in suspenso desiderantes
n[ost]ri scie[n]tie / quos aut q[uo]d diu affligit
etiam h[oc] aut[em] dicebat q[uia] q[ua]n[do]q[ue] ad[u]
latio[n]e ut eu[m] provocantes aliq[uid] c[on]tra
romanu[m] cesare[m] dicere / Si tu es x[ristu]s dic
nobis palam / aut fortasse de x[rist]o
p[ri]m[u]m homines sapiebant. Sed d[i]mitte
q[uod] in p[ro]phetis no[n] no[n] intelligebant
et sic si diceret Ego sum x[ristu]s q[uia]
n[on] sapiebant de forme dauid eu[m]
liberaret q[uod] d[icitu]r arrogaret i[n] regia
potestate ¶ Deinde cu[m] d[icitur] R[espondi]t eis ih[esu]s
p[ro]po[nitur] x[rist]i doctrina i[n]strua[n]tur doct[ri]na
sic procedit / Et p[ri]mo o[stendi]t q[uod] operibus
suis p[ro]bat p[ro]ponde et intelligere p[ri]m[u]m
ec. 2º v. 2º infra. q[uia] dixit
i et no[n] recipiat eos q[uod]. Circa p[ri]m[u]m
procedit h[oc] ordine. quia p[ri]mo o[stendi]t q[uod]
defectus fidei in eis erat defectum
intellectus / Sed 2º o[stendi]t q[uod] h[ic] defectus no[n]
est ex parte i[n] op[er]a que ego facio. 3º
o[stendi]t q[uod] p[ro]uenit fidei causam defectum
intellectus. no[n] est i[n] ouibus suis ibi
Sed uos no[n] credidistis / Circa ad
p[ri]m[u]m d[icitur] loquor uobis s[ed] u[er]ba quodlibet
p[ro]p[ri]e iterum me et p[ri]m[u]m et no[n] cre
didistis i. u[er]bis meis p[ro]fide no[n] ad
hesistis. q[uia] p[ro]pter me no[n] intellexistis
q[uia] nisi credideritis no[n] intelligetis
¶ Deinde cu[m] d[icitur] op[er]a q[ue] ego facio o[stendi]t q[uod]
defectus fidei in eis no[n] potuit
esse ex defectu credibilis. Sed magis ex
defectu ipsorum ut sit io et. 2º modo
intentus p[ro]p[ter] miracula. 3º modo credi
et aut[em] 3º modo mo[ti]. ergo 3º modo cre
dibile / Testatur uoce p[ro]po[nitur] in tuitue
uero. et io d[icitur] op[er]a q[ue] ego facio in
nomine patris mei ipsa testimoniu[m]
p[er]hibent de me s[ed] q[uod] a deo uenit.
/ Est n[on]. op[er]a no[n] p[ossu]nt fieri n[isi] a d[e]o
op[er]a n. que transcendunt to[tu]m c[on]firm

ne sicut et illuminatos cecitate a solo
deo fuit. ¶ Idem tamen dicit et vos non
credidistis. o. quod licet iste defectus
fidei sit in eis. quia non oves di-
cit non et in omnibus [illegible] ¶ primo ergo excludit
defectum fidei in eis dicens et vos non
credidistis quia non estis ex ovibus meis.
Aug[ustinus] eos dicit non esse ex ovibus suis
quia eos videbat ad sempiternum
interitum ordinatos ¶ 2o excludit
sive defectum ab omnibus [illegible] dicens o-
ves mee vocem meam audiunt [illegible] quasi
dicens cognitionem et [illegible] ego nosco eas
amat discernendo ab aliis. [illegible] discretor
et cogitationum et intentionum cordis
et non et illa [illegible] eius
ad Hebr. ¶ [illegible] dominus qui sunt eius
et qui sequuntur me. et ego vitam eternam
do eis et non peribunt. [illegible] omnis
qui videt filium et credit in eum habet vitam
eternam. Ecc. x. [illegible] filius [illegible] vita
inspiravit ¶ [illegible] et quod salvator
tangit [illegible] in quibus consistit
perfectio ovium. consistit enim primo in fideli
adhesione. et ideo dicit vocem meam
audiunt ¶ 2o consistit in perpetua imi-
tatione. ideo dicit sequuntur me ¶ 3o consistit
in finali [illegible] ideo dicit vitam eternam
do eis. licet enim vitam non dat nisi perse-
verantibus. [illegible] Aug. [illegible] omnes [illegible]
vox que [illegible] usque in fine
hic salvus erit non audit nisi ab o-
vibus predestinatis ¶ Idem tamen dicit et non
rapiet eos quisquam. probat quod [illegible]
dixit enim quod non peribunt in eternum.
Hic autem probat quod non possunt rapi de
manu sua. ac si diceret ideo non
peribunt quia custodies eos non
potest pati violentiam [illegible] autem non
possit pati violentiam probat duabus
rationibus primo et ibi et nemo potest rapere

primo ideo potest esse [illegible] quod et maius omnibus
violentiam pati non potest. [illegible] et quod
dicit littera sic dico quod non peribunt. quia
id quod pater non potest esse corrupte primi.
quia primum et eternum ¶ [illegible] autem non
velle nec potest esse corruptione rapi-
entis. quia non rapiet eos quisquam
de manu mea. i. de potestate mea tamquam
vero. quia quod dedit michi pater
meus et maius omnibus sententi
tate. quia quod dedit pater filio et eternitatem
divina. [illegible] Aug. in omel. dedit
michi pater ut sim verbum eius. ut
sim unigenitus eius. ut sim filius eius
ut sim splendor lucis eius
¶ Idem tamen dicit. et nemo potest rapere
[illegible] ¶ [illegible] potest
rapere de manu patris mei quia [illegible]
et [illegible] tribulans [illegible] et quis
resistet [illegible] ¶ Nemo [illegible]
potestate et [illegible] una et manus mea
patris et mea. quia [illegible]
[illegible] nullus potest rapere de manu
mea ¶ [illegible] ergo [illegible] Aug. in
omni manus potest accipi duobus
modis uno modo manus et potestas
et isto modo accipitur hic. ut dicit Aug.
[illegible] manum intelligimus potestatem
una et patris et filii potestas quia
una et divinitas ¶ 2o modo manus
patris dicitur filius et non ita [illegible]
[illegible] formam [illegible] corporis
membra [illegible] filius
sit omnia ¶ [illegible] solet homo
manus suas dicere alios homines
per quos facit quod voluit ¶ [illegible] modo
[illegible] brachium
domini cui revelatum est. [illegible]
nemo rapiet de manu patris mei
[illegible] nemo rapiet michi. [illegible]
[illegible] duobus modis dicatur. manus
tamen magis sonat littera primo modo

mod^m q non dicit q per collo ubo ego
et pr unu sumus excludit primo
error sabellii in hoc q dicit sumus
sumus n dicit de pluribus et sic non
est una persona patris et filii | excludi
tur ecia error arrii cum dicit
unu | Item non q est duplicit unu
per conformitatem volutas alio mo
per magnitudinem essentie n quedam
heretici sicut arriani qui inter patrem
et creaturam et primam qualitatem et
non sunt et quia ponebant filium et ita
tunc io ponebant unum ce unu
cum patre primo mo et non secundo sed hunc
modum improbat hylarius vii
de tri dicens sic | unu sunt ipse
ne tercium dicit nichil deq meo ex
se gignendo cum dedit ut si diceret
filius dixit qui pater meus dedit michi
glorificando maius et omnibus | ex quo
scilicet quia sic est unitas non per volu
tate sed per natura similitudem q pater
esse et filius ab alio | Item secundum eundem
hylarium | unu sunt pater et filius dum
qui de manu eius non rapiunt
non rapiunt de manu patris dum in
operante se operatur pater dum ipse in
patre et in eo pater q d hylarius
unitas voluntatis fieret non potest hic
dare q q non rapiunt de manu
filii patris non rapiunt de manu
filii | Item hic patet hic dicitur q operante
patre operatur et filius hoc ergo dat unitate
nature et cetera | io n similiter rapiunt
de manu patris | non rapiunt de
manu filii | una autem potestas arguit
unam naturam io et operante patre
operatur filius quia una est natura et opera
inseparabilibus sicut n d hylarius hic
non recipit (?) natura sed unitas non
efficit voluntas sed potestas non so
lum unitas sed natura | Item cum dicitur

postulavit lap iudei | post persecucio
nem de doctrina et sermone et primo
ponitur ipsa persecucio secundo persecucionis ro
tertio eius ihesus | secundo persecucionem consultacio
in quarto eius ihesus per ronem scripture quarto per
secucionem fugiebis declinacio in illic
rebat ergo cum | Item cum tredecimum
triplicatio in templo venerunt ad eum
primo ergo primo ipsa persecucio qr n dup
licat et pater unu sumus indignati
iudei postulaverunt lapides ut
lapidarent eum | dulces n lapidibus
per durum | ad lapides currerunt
pro dum loquebatur illi impugnabant
me gratis | Item cum dicitur | secundo eius ihesus
redditur persecucionis ro reddit autem
ro ab eis cito qui respondet xpo
primo ergo ponitur dicitur | ergo vii corp
i secundo ei iudei | xpo autem in deo
suo primo commemoravit eis beneficia
d | multa opera bona ondi vobis ex
patre meo ac si d | dicit una
glo alchimis | multa opera bona ondi
in sanitatibus infirmorum i n ex
doctrine et malorum q ex patre ondi
quia eius sunt gloriam quesivi | secundo
impendit corporis seviciam d | propter qd
opus me lapidatis q d beneficia o
portebat honorare non lapidare
sed per | Utique reddit pro bono
malum et ipse retribuebant in
mala pro bonis | Item cum dicitur secundo
ei ponitur persecucionis ro | ad abutendum
est quia iudei | primo videntes fieri bona
opus fieri fici xps unde dicunt
de bono opere non lapidamus te glo
non putat bo negare se bonum accepisse
sed imponit ei blasphemiam
unde dicunt sed de blasphemia lapi
damus te et cetera | qui blas
phemavit et | primo specificant

blasphemiaz dicentes qr tu ho cu sis
facis te ipm dm. at si diceret blas
phemia z q ho faciat se eisdem
deo sive q sibi attribuat q z di
B cu hc facit dd° c° z pr vnu
sumq g° blasphemas ¶ Nota z q
B aug'm inmo intl. iudi melius intl
legerit id ubu c° z pr vnu sumq
quia arrianu. io n. innati sunt
quia melleoni q ee vnu sit
no pt verificari nisi ubi z equalitas
z eadem vnitas vna z quia hc
z impole dt eretica f. q sit equalis
deo ¶ Item eu dt ¶ hc eciusque po
psequentu istuta. isteuttre eum ex
hc q pc pbat se no ee blasphe
mum ¶ Nota z q pc inpbat
opinioz eorum quia credebat q ueta
qpmoned ego z pr vnu sumq no
pt verifi' declarata z ideo q no
verificat nisi de illo q sunt vniq
ne B som pbat q no z blasphemes
ex hc q dt se ee dm inhc aut
pbando duo facit. quia pmo
pbat q B no z blasphemia ex
testio° legis ho° cotestio° eum
¶ Ecce p'm. pt sic scrt vo scripta
nob quosdam deos ad quos smo
di fiunt z tn no blasphemat
g° multo mg ego que pr sci
ficavit z misit i mundu no blas
phemo di° me ee dm ¶ Ecce hunt
vez sic pcedit. quia p° ot glos
quosdam uot deos ¶ ho° ot q B
lex mere no pt teptis nec
blasphemare ¶ illos dixi deos
¶ B° ex hc. icludt q multo mag
no blasphemet i rem pr sancti
ficavit ad p'm dt. Nonne scrm
e in lege ura quia ego dixi dii
estis ¶ B nota aug' q lex accip'
tribz modis. aliq n. dividit i psalmos
z pmu B lex q pphendit ps. z sic
accipit ibi lex z ppheta usqz ad
ioh. z i ¶ In his duobz mandatis
to lex pendet z pphe. aliqn uo
dividit i ppham z psalmodiam
sicut ibi oz impleri omnia q
scripta sunt in lege z pphis z ps.
dnic. aliqn accip' lex p to° ueti
testamento° ¶ sicut g° p° legis nomine
numquam vbi scp'm z ego dixi
dii estis ¶ Nota z B° q homines
aliqn uocant' dii tr uocat g°
vn superlationibo ¶ u ee filius
dei vivi. dt ¶ Io 2° ¶ de deo loquit'
no homines B dii appellant' z ppa
¶ [illegible] appellabant' dii · tr pticipant
pro° z optacio vn in actibz dii
pites homibz descenderunt ad
nos. z z dem z moysi dedi
te dm pharaoni ¶ B° appellant' dii
tr pticipatio z pp z sanctificatione
¶ vn aug' sup i° libo de doct' ut
[illegible] dns locuti
z. dt q deo nota hc ibi q est
scor. doct. dedit n. eis ptatem
filios dei fieri hijs qui credunt i
nomine eius ¶ Nota aut eam
glo q deo dz tribz modis. vlr
de pre z filio z s. s. ad optie de
homibz scis. nuncupative de de
monibz ¶ Item eu dt ¶ illos
dixit deos. ot q scriptura no blas
phemat z pt ee vo tr. blas
phemas qr e ul aliq attribuit
q no z sum B di. B scriptura no
pt meti g° no pt blasphe
tibu' do aliam q sum no z. de
hac voce po° som icius ex qua
chat' vo z z tr q scriptura no
pt meti z io dicit ¶ scriptura

illos dixit deos ad quos sermo
dei factus est ut prophetas et alios sanctos
etc. i. et sanctum et verbum dei ad eos
etc. et non potest solvi scriptura i. falsi-
tatis argui. Matthei v. Iota unum aut
unus apex non preteribit. ¶ Secun-
dum dicit: Quem pater sanctificavit, per
collationem intentam d. Quem pater
sanctificavit i. sanctum genuit et missum
in mundum per carnis assumptionem
vos dicitis quia blasphemas
quia dixi filius dei sum q. d. irrationabiliter
dicitis. ¶ Tertium cum dicit: Si non facio
opera patris mei, sumitur argumento
ab opere et potest esse argumentatio talis
ille qui facit opera que nullus potest facere
nisi deus non blasphemat si dicat
se esse deum; sed ego sum talis, ergo etc.
¶ Alio modo sic: ille qui operatur opera
patris itaque a patre operante ipse
operatur. dicendo potest argui et cognosci
quod ipse est in patre et pater in eo, et ta-
lis non blasphemat si dicat se
esse deum; sed ego sum talis, ergo de me potest
cognosci quod sum in patre et pater in me
[illegible] hanc vero sic procedit [illegible] post dicit
quod sine operibus essent excusabiles
unde dicit: Si non facio opera patris mei
nolite credere michi dicenti me esse equa-
lem patri. [illegible] constat operibus eos con-
vincit d. Si autem facio opera patris
mei i. que pater facit, et si michi i. sermo-
ni meo non vultis credere, operibus credite.
¶ Tertium ponit rationem intentam dicens
ut cognoscatis et credatis quia pater in
me est et ego in patre. [illegible] infra xiiii.
Ego in patre et pater in me. ¶ Circa
primum verbo quem pater sanctificavit
quod secundum hylarium in hoc filius sancti-
ficatus est ut sit filius dei naturalis
non adoptivus et hic per gratiam uni-
onis. de ista sanctificatione paulus

Rom. i. qui predestinatus est filius dei in virtute
secundum spiritum sanctificationis. Et sic sanctificatio
refertur ad hominem assumptum et tunc
secundum hylarium debet sic argui: si adoptivus
non blasphemat attribuendo sibi deitatem
ergo multo minus blasphemat filius naturalis.
¶ Secundum autem augustinum in omni suppo-
sitione sanctificare dicitur duobus modis, uno mo-
do quia de non sancto fit sanctus. Secundo sanctifi-
[illegible] secundum [illegible] [illegible]. Sic enim
sanctificavit eum pater quod genuit [illegible]
[illegible] ut esset et ut sanctus
esset. Et sic secundum augustinum debet sic argui:
sanctificatio secundo modo facit illum qui sancti-
ficatur esse deum, sanctificatio autem primo
modo non. blasphemat dicendo se esse deos,
multo minus blasphemo ego qui sum
sanctificatus secundo modo. ¶ Videretur aliquis
dicere: hoc videtur non valere. Scriptura
vocabat eos deos per adoptionem,
christus autem vocabat se deum per essentiam.
Ista autem videtur sequi: ille non blas-
phemat qui se vocat deum per adoptionem,
ergo non blasphemat qui vocat se deum
per essentiam. [illegible] potuerunt [illegible] ar-
guere sic: [illegible] esse deum per
adoptionem et ideo non blasphemat si sic
se vocat. Ista autem [illegible] sequitur
quod sit deus per essentiam. Ad hoc [illegible]
dicunt quidam quod [illegible] disputa-
bat cum iudeis aliter [illegible] ad
hominem [illegible] ad iustitiam [illegible] ad
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] in qua [illegible] facere [illegible]
[illegible] [illegible] de [illegible] [illegible] [illegible]
eodem modo [illegible] ad homines
[illegible] ad iustitiam [illegible] ad [illegible]
[illegible] dici quod argumentum [illegible]
[illegible] [illegible] supponebat [illegible] con-
[illegible] illum quem pater sanctificavit [illegible] sancti-
ficatio ut deum et melius quod sancti-

ut sit filius dei p(er) amo(r)e(m) ut q(ui)a sto
genitor z. et sic s(e)c(un)d(o) arguit xp(istu)s
ostendit no(n) blasphemat q(uia) attribuit
se dite(m) p(er) adoptio(n)e(m) quia no(n)
attribuit sibi aliq(ui)d i(n)de(m) ita no(n) blas
phe(mo) ego d(e)u(m) dico me d(e)u(m) quia
exsanctificat(us) sic ideo q(uo)d s(un)t deus
sit aute(m) s(ecun)d(u)s z datur s(e). qui sit ille
quem p(at)r(e)s sanctificauit. p(ro)bat p(er) o(mn)es
argu(mentu)m d(e) illa no(n) creditis m(ihi)
directi credite op(er)ibus z io p(ro)p(ter) ar-
gu(men)tu(m) forte z p(er) f(ide)m T(er)tio q(ue)ret
aliquis de illo ubo ut cognoscat
tis q(uod) p(ate)r i(n) me z. utru(m) sit v(er)u(m)
q(uod) p(ate)r sit in filio z u(e)r(um) q(uod) no(n) quia
si p(ate)r z in filio z filius in p(at)re seq(uitu)r
q(uod) p(ate)r z in se ip(s)o . que z impo(ssi)b(i)le
g(o) z aus ad oppo(s)itu(m) z d(ice)n(dum) s(ecundu)m
na(tur)a(m) d(ic)i(tu)m z q(uod) p(ate)r z in filio d(e)o
ad p(ro)bandu(m) z tl i(n) quatiu(or) z e
sunt p(at)ris z p(ate)r s(ed) in filio z sunt
p(at)ris g(o) in eo z p(ate)r ista
uo b(e)n(e) sit p(er) p(ro)bar(e) VI de
tri(nitate). dicit sit s(e)c(un)d(u)m in filio z filius
in p(at)re ee p(ro) alio d(e)o i(n) utroq(ue) d(e)i
p(er)fecta z . quia n. p(ro)le(n)itudo d(e)itatis
in filio z q(uod) in p(at)re z. sic z filio z ar-
gu(men)t(u)m z q(uod) yma no(n) tene(n)t ma
io(r) z q(uod) ee in no(n) z p(ro)p(ri)etas in
distincti eiusd(e)m aut a se ip(s)o no(n)
z distincto. z io p(ro)cedendo in u(er)u(m)
vn tene(n)t yma sic petrus z filius
martio z marti(n)us ioh(ann)es g(o) petrus
z filius ioh(ann)is. s(ed) in reflectendo no(n)
se yma. z sic quia reflecto tollit
distinc(tionem) ioh(ann)es no(n) se(quitu)r. petrus z filius
martio z marti(n)us petro g(o) p(at)er
tris z filius e(st) ip(s)i eode(m) mo(do) in
p(ro)posito se(quitu)r sic filius z in filio z filius
in p(at)re g(o) sic filius z in p(at)re.

s(ed) tu no(n) sequit(u)r s. s. z in filio.
z filius in s. s. g(o) s. s. z in se ip(s)o
d(e)i(n)de cu(m) d(icitu)r r(e)uelabat g(o) cu(m) ap
prehendere p(ro)p(ter) p(ro)spicientiu(m) declinat(io).
z p(ri)mo po(ni)t(ur) ipsa p(ro)secutio s(ecun)d(o) ipsa
declinatio i et exiuit de manib(us)
eor(um) r(e)ndit ad p(ri)m(u)m d(icitu)r r(e)uelabant
g(o) cu(m) apprehendere no(n) circ(uit) no(n)
mittend(o) s(ed) s(e) uendo z occidendo
apprehendere uolebat ut no(n) sp(eu)nt
tu apprehendere ut T(er)tiu(m) cu(m) d(icitu)r
z exiuit po(ni)t(ur) xp(ist)i declinatio.
declinauit n(am) o(mn)es q(uod) no(n) poterat
detineri o(mn)es q(uia) malicia malor(um)
declinata z et io d(icitu)r et exiuit
de manib(us) eor(um) z abiit iter(um)
t(ra)ns iordane(m) in eu(m) locu(m) ubi
erat ioh(ann)es baptizans p(ri)m(u)m i. ap
meiia et(er)ne. de quo loco e(st) in
erat ioh(ann)es baptizans in enon.
z mansit ibi s(cilicet). absconditus a iu
deis. deut(eronomium) 34. absconditam fac(it)
manu(m) ab o(mn)ibus d(e)i(n)de cu(m) d(icitu)r et
multi euenerunt. po(ni)t(ur) multipli
catio credentiu(m) s(u)b h(oc) ordine quia
p(ri)mo po(nitur) motiua q(ue) moue
bant eos ad credendu(m) s(ecun)d(o) ostendit
d(e) ipsa fide i et multi crediderunt
p(ri)mo po(nitur) duo motiua. q(ua)ntu(m)
ad p(ri)m(u)m d(icitu)r et multi uenerunt
ad eu(m) z dicebat quia ioh(ann)es quide(m)
sig(nu)m n(ul)l(u)m fec(it) ac si diceret ar-
gu(men)to ioh(ann)es n(ul)l(u)m sig(num) fec(it) s(ed) aut(em)
fec(it) multa signa g(o) z p(re)emi
nentior ioh(ann)e ista quia p(re)emi
nentis z sibi cre(dendum) s(ecun)d(o) po(nit)
s(ecundu)m motiuu(m) dicens. o(mn)ia aut(em)
q(ue)cu(m)q(ue) dixit ioh(ann)es de isto u(er)a
sunt ac si diceret argu(men)to cre(dendum)
z illi de quo tot u(er)a z bona
dicta sunt sic z ille g(o) z q(ue)re

Cap. xi

inde ait d^t Et multi crediderunt
in eum ex iudeis fides eorum / appositum
debeat n. xi^m. credo que mali no
lebat apposuisse prequicedo / Dicebant
vel aliquis de illo ubo Johannes
nullum signum fecit / Hoc contra sed
ut vi lue. i. d. dicit quia precedet
eum in spiritu et virtute helye / et ita
helye fuit ad facienda miracula / Johannes
z q. Johannes nullum signum fecit / Vm. aug^l
nullum signum fecit. i. nullum miraculum Johannes
demones fugabat non cecos il
luminabat non mortuos suscita
bat. Ratio autem fuit quia Johannes non
fecit aliquod miraculum cuius ro z q.
Jo. a multis reputabatur xps. et io
aliquid debuit dari inter xpm. et
jo. sed aut diu non debuit dari
penes sanctitatem uite. quia Jo. ueit ut
testis / testes aut debent esse summi
et fideles / restat ergo quod debuit dari
penes miracula ad quod dicit
quod Jo. venit in spiritu et virtute helye.
non tamen z. quia albi Jo. fuit uelo
sed efficacia et motus sicut et albi
helye / Erat quidam languens
lazarus / Postquam do. ostendit se esse verum
pastorem. hic ostendit se esse verum
pastorem in suscitatione lazari. et io
crescunt uobis hoc ordine. describit
miraculum de lazaro in quo quid
describendo primo premittitur miraculi
difficultas. et hoc z. premittitur infirmi
tate et morte lazari. secundo subditur
miraculi celebritas / Jhesus autem ele
uatis sursum oculis. 3° ostenditur
miraculi utilitas. i. multi ergo ex
iudeis / Circa primum sic proceditur quia
primo ponitur infirmitatis denunciatio / secundo
ponitur aduentus medici i. demum pro
sed dicit discipulis / 3° describitur resuscitatio

inuenit in mortuis ibi Marthe autem / Ibi etiam describitur
suscitatio atque a sororibus ibi Jhesus autem cum
uidit eam plorantem / Circa primum
sit proceditur. quia primo ponitur languentis
condicio / secundo languoris intimatio
ibi miserunt ergo / 3° infirmitatis uo
audiens autem Jhesus / 4° curandi di
latio ibi ut autem audiuit. primo
describit infirmitatem / et 2° ipse describit
4° quoddam dictum manifestatur ibi
Maria autem. describit autem infirmitatem
a nomine et io dicit Erat quidam
languens lazarus / Lazarus interpretatur
adiutus / Inter omnes mortuos
quos dominus suscitauit. hic magis
a deo adiuuatur. quia non solum mor
tuum sed quadriduanum suscitatur.
hic lazarus languet in peccato de
lectationis / Erat. p. languor amplior
significat medicum sed mors in consu
etudine i. in peccato cum incepit pariter peccatum
peccatum autem cum consumatum fuerit generat
mortem / Quadriduanus efficitur dum
a consuetudine peccati meretur inops. Consuetudinis
et consuetudine in peccati imprudentibus quando
fides in iniciis inceptis fit homini
ut iam noluit erubescere. et tunc
fetidus z. quia peccatum eius iam
in alios diffunditur / Secundo describitur
a patria cum dicit. A bethania in que
locum solebat dominus uenire / Erat
aut bethania villa quedam prope Jerosolimam
solis / Interpretatur autem bethania do
mus obediencie. ut expositum est. et intelligas
quod infirmus obediens ciuis ciuitatis
est quod obedientia z p^t tunc sanari
3° describitur a parentela cum dicit de castel
lo marie et marthe sororis eius
hic v. Intelligas istum in quoddam
castellum / Introducitur aut hec

maria et martha ut prius, quia
et similes erant sexu, cum similitudine
animi et virtute. lazarus excedebat
et est quasi medio fidei corpus lazari
suscitatum est ut patebit infra. De
inde cum dicit Maria autem erat. ma
nifestat de qua maria dixit vn
gentum glossa. quia plures femine
huius nominis erant. ne erraremus
ex nomine eam ex notissima actione
quia illa est que unxit dominum un
gento et cetera. ¶ Querunt aliqui utrum
ista maria que unxit dominum fuerit
illa de qua dicit luce vii. et ecce mulier
que erat in civitate peccatrix. Ad hanc
questionem respondemus quod prius oportet
dicere ipsum unctum fuisse bis. Mathei
xxvi. dicit quod in domo symo
nis leprosi mulier alabastrum unguenti
effudit super caput eius quia quod mathei
unxit caput et non pedes. Idem
id dicit marci xiiii. luce autem vii
capitulo narrat quod mulier peccatrix in
domo symonis leprosi unxit
pedes ipsius. Johannes autem xii. dicit quod maria
in bethania in domo propria unxit
pedes ihesu. ¶ Et ex hoc oriuntur
opiniones. quidam enim dixerunt tres
fuisse mulieres diversas. et constat
ex personarum qualitate et ex modo
agendi. et ex diversitate temporis. ¶ Johannes quidem
narrat de maria sorore lazari
quod vi diebus ante pascha unxit
pedes ihesu in propria domo. mathei autem
postquam dominus dixerat Scitis quod post
biduum pascha fiet. ¶ Accidit quod in
bethania in domo symonis le
prosi mulier fudit unguentum super ca
put domini. ¶ Non autem unxit pe
des ut maria de qua narrat ¶ Johannes.
¶ mathei consentit ¶ marcus. luce autem non

est tempore pasche sed in medio eius. vii
hic restat. et sic fuerunt tres mulieres.
de una mathei et marci. et de
alia luce. et de alia Johannis. ¶ Alia opinio
fuit quod solum fuerunt due tamen.
de una narrat ¶ Johannes de alia matheus
marcus et lucas eiusdem. Secundum hos igitur illud
quod inquirimus dicere quod illa de
qua dicit ¶ Johannes non fuit illa de qua
dicit lucas quia illa peccatrix, hec autem
devota et studiosa et suscepit
dominum. Dicebat autem maria devota
de ¶ Johannis xii. fit mentio ¶ Johannis xi. quando
dominum anticipavit et sic ut sciremus
de qua maria loquebatur exponit quod
dixit de castello marie et mar
the. Tertia opinio est augustini qui dicit
quod fuit una et eadem hic et ibi
bis. ¶ Primo quando accedens cum la
crimis et humiliter meruit remissionem
peccatorum et de hac narrat lucas
vii. huius et meminit ¶ Johannes xi.
quando dicit maria autem erat que unxit
dominum unguento. quod autem in betha
nia rursus fecit. ad quod lucas
narrat non pertinet sed
quod narrant alii. ¶ Dicit
et quedam glossa super mathei super illud
Mulier habens alabastrum unguenti
sic dicit: ista fuit maria soror
lazari. que suscitavit dominum ipsa
nunc et non alia quam quondam adhuc
peccatrix ut lucas scribit pedes
domini lacrimis irrigavit et unguento
unxit. nunc autem iusticia et
familiaritate facta non tantum pedes
ut ¶ Johannes dicit sed et caput ut mathei
et marcus narrant. ¶ Modo est quod ex
his dominus per solum ordine disso
nancia que videtur esse in mathei et marci.

dehat maria ¶ Prima dissonantia videtur
inter lucam et alios tres quia ille
narrat unctionem esse peractam quod non ponit
aliquis horum. Aut non est idem quia quedam
peccatrix nunc autem iustificata et
familiaris ¶ Secunda dissonantia videtur
adhuc esse inter lucam et alios tres
quia ille narrat hoc factum in
domo symonis leprosi. Johannes autem in
domo marthe narratur et hoc
factum esse medium cum illis fuit. aliqui
autem diminute paraverunt. Hec dissonantia
solvitur quia maria bis hoc
fecit. Prima vice narrat luce
secunda vice narratur preter alios
¶ Tercia dissonantia videtur esse inter
ceteros tres et Johannem quia una parte et Johannes
quo ad alia videtur dissonare primo
quo ad tempus. Quia Johannes dicit hoc factum esse
ante sex dies pasche. Isti autem
dicunt [illegible] quia post biduum. et
quod dicit erat autem pascha et a-
zima post biduum etc. videntur
sentire quod infra biduum hoc factum
sit. Hanc dissonantiam solvit Augustinus
quia Johannes servavit ordinem
hystorie. Isti autem tres per reca-
pitulacionem interposuerunt quod prius
fuit factum ante predictam unde.
Quarta videtur [illegible] ortum ex hoc
alia dissonantia inter eosdem ex loco
quia isti tres dicunt hoc esse factum
in domo symonis leprosi et marie
et marthe. Johannes autem in domo
marthe. Ad hoc autem quidam dicunt quod ea-
dem fuit domus symonis leprosi
et marie et marthe. Iste enim symon
fuit pater illarum qui prius fuit
leprosus. postea fuit curatus. Alia

dissonantia videtur esse inter eosdem ex parte
quia isti tres dicunt quod unxit caput.
Johannes autem quod pedes. Hec autem dissonantia
solvitur. quoniam utrumque unxit utrumque.
ita quod utrumque factum est. Sed non est
absurdum dicere ¶ Item cum dicit Mi-
serunt ergo sorores eius. Post
infirmitatis nunciacionem nunciatur
autem hec sorores insinuando
Christo. Unde dicunt. Domine ecce quem
amas infirmatur. Hec autem mulie-
res tamen insinuant quod in-
sinuatio. Prima mulier ex parte fidei
ex fide non credentes quod presentem
non rogabat quod veniret sicut
regulus rogavit. Secunda mulier
ex parte reverentie et humilitate quod
reverentia non quia habebat ad
Christum non audebat eum rogare
Tercia mulier ex parte amoris quod
magis enim amorem quem habebat
ad Christum credebat quod sufficeret
ei insinuare. Est autem insinuatio
secundum hugonem quedam species orationis que
aliquando fit ex confidentia [illegible]
de mire dei insinuare de factum
vini. aliquando fit in reverentia [illegible]
¶ Item cum dicit Audiens autem Ihesus.
post infirmitatis [illegible] ¶ Quarto credit [illegible]
tingebat dei [illegible] Diligebat autem
Ihesus. ¶ [illegible] autem huius infirmitatis fuit
ut manifestaretur gloria dei. Unde
dicit salvator Infirmitas hec non est ad
mortem. Sed pro gloria dei ut glorificetur
per eam gloria dei id est infirmitas hec
est ad hoc quod mortuus resuscitetur
in qua resuscitatione glorificetur re-
suscitator. et Christus deus quod mirabilis
est. et sic non est ad mortem tamquam

ad finale tm. quia i no sistit
pmuit aut p. i ub istis sc
ee fil. dei. At si dicat. fil dei
debz glfic. in hoc malo sicut
resuscitator. Sz c. sit i. resus
citator. g. sit fil dei. Item cu
d. diligebat aut ihc assignat
cam tardatz dei q sorores
lazari no venerut ad eu.
h. n. fuit q pfident spuali
dilcois. vn Aug. ille lazarus
iste ... oms dilci. habebat
g. spem. qm diligebat. Alco
quiescit dolenti psolator et
languenti sanator. Item cu
d. ut aut audiuit. po. tiie di
lco. ut n. audiuit qz infirma
bat. tuc quid mansit i eode
loco duobz diebz. distulit at
ire p duas cas. p. q eom
ut s. mortuus expiraret et
sepeliret. et diceret qm fetet
ita ut nullus posset dic qm
nodu defunctu suscitauit
qm sapor meo fuit et no
mors. g. o. p. ca fuit eti dom
ital. A. ca fuit maiorita mi
racli. Jo no distulit ut ma
ius q facet. maius n. fuit
infirmi curare. Itm fuerit ad
ut. ita mors lazari fuit gla
di vn q no i fmitas et mors
eius fuit contra nali. g. no
fuit alia ca. dom. z. q sicut
no z impo l. cp ca. infirmitas
pparet ad cam nale et ad
prudencz dmam ita no z
impo l. c. q infirmitas lazari

ex ca nali no ordinet. ad re
suscitacoz q tn zelacat ad pui
dencz diuinam. ordinat. ad re
suscitacoz ex qua deus glificat.
Ubi aduert. z. q infirmitas e
qua hic lo. z infirmitas pene
et no culpe. tl. n. infirmitas est
z fugi da. Infirmitas aut pe
ne. p. z i xpn sma mali;
Eccl. xx. Infirmitas grauis sobraz
facit aiam. Ho. z expiatiua
boni vn. po. ... fuit
fini tes corp ptca accelerare
vnt z f. z. z ... domi
n. Cor. ... libent gliabor
i infirmitatibz meis z f. Ultimo
tz hic q z glificatiua do. vn
infirmitas h no z ad morte.
Dem postq dt discipl suis
postq fcit z meto de ad
uetu medici hoc ordie quia
p. infirmitat. aduici. secuitas
ho. ueidi necitas i. h aut et
post hc dt eis. p. aducty uti
litas i dixit g. discipli. p. tho
me aducidi auditas i dixit
g. thomas. v. aducty tardi
tas i ueit itaqz ihc. 6. loci
optunitas i erat aut bethania
p. g. po. secuitas sbz. ordie
quia p. ppoit q ire. ... discipli
dubitat i. dicunt ei discipli. p.
q asseruat ibi z t. ihc. p. g.
ppoit ihc ire et io dz Dom
postq hc i. post duos dies dt
discipl. suis eamq i iudeam vm
inde discessit ut ho ...
aug. ... obligq ... i ...
m redeundo. q. obliq infirmi ...
o. pietatem. Item cu dt dicut
n. discipli. po. timor discipli.

timetes n. depone / Rabbi nunc
querebant te iudei lapidare. et iterum
vadis illuc / At si d. spontaneo
vadis ad mortem. Fuisset autem
timet discipuli cum quo esset forti
pas. Doguntur ma et saly m
que ti. dog for. ple s. et / Idem
tu dt. Nonne duodecim po. aspectuum
sunt pro / et po. pt forti vo sit.
/ Si quis ambulat in luce nihil horum
dici. no hz. vn debeat time
sz. qui ambulat in nocte consueuit
homines offendere. ergo multo magis
qui ambulat in luce presencie mee
non debet timere. quia magis protegit
lux presencie mee quam lux mun
di / de ista vaс no potest satis
n anteced. / Tunc xii. hore di
ci sunt. in quibus s. non oz timere
quia si quis ambulauerit in die non
offendit. quia uidet lucem huius mundi
i. quia lux huius mundi eum protegit
et dirigit / Vm non offendit. i. non
z patitur quod offensam incurrat ex
quo timeat penam eius infra / Istud
pt sic forti vo / Si quis conuenire
z. mecum. non hz. timere. Et ergo
m n. conueniens sum. qui ambulo in
luce gratie et non in luce peccati. ergo in
non oz timendum / Idem pt forti vo
vos non oz timendum n imminente
nocte persecucionis et passionis. mee
/ quia n. presencia pastor et dirige
get oues gregis. sz si nox ad
huc non imminet quia dies. ergo
uos non oz timendum / Item pt dici
quia xii. erant due voces. vna
ex mutacione iudeorum i / Tunc
xii. hore sunt dici / At si diceret

in xii. horis bene possunt homines mutari
/ Sicut autem conparacio lucis in qui
ambulauerit in die et / At si diceret
vz. presencia lucis. no z vo timere
sz. nunc z presencia lucis ergo no z vo
timere. non oportet z super i. uerbo / Tunc
xii. hore sunt dici. quia sicut Augustinus dicit
inde ad conclusionem. discipuli contra vos ita non
/ Sed z quia discipuli consulueunt christo ne
moriatur. sicut et petrus qui dixit.
absit a te domine. propicius esto
/ Item q. notat Augustinus quod dixit christus z
petro. uade post me sathanas
ita christus z istis. At si diceret
christus apostolis. Ego sum dies. uos autem
estis xii. hore huius diei. hore
autem dz sequi diem et non dies ho
ras. ita et uos debetis me sequi
quia n. me no sc. de sathanas
z. si quis autem me sc. de membris
z / Item q. notat Augustinus z quod quia dz
quod apostoli sunt xii. hore. dubium z
propter iudam / Sed n. iudas fuit hora
lucebat / et io sz. respondendum z
ad duodenarium numerum insc.
et de quo numero cecidit iudas fuit
constitit mathias / Sz. notandum z quod
est multiplex dies / est n. dies natura
lis preter z artificialis. dicitur etiam
xii. hore inequales. dicuntur autem
hore inequales quod accipiuntur secundum
tones iudaici cuius obliquatur
quia non equaliter ascendit. sunt
hore inequales. de quibus in certis
quibus dies artificialis sz xii. ho
ras. quia quolibet die ascendunt vi.
signa de die. et vi. de nocte. licz
illa que ascendunt in estate sint
tardiores ascensiones quam illa que

ascendit. In hyeme tamen sunt alie
hore equales quantum attinet secundum calcu-
lum equinoctialem. De quibus alique dies
habent plures aliqui pauciores. Non
tamen iste nisi tantum in equinoctio. Secundo
dies eternitatis, in quo est eternitas
sine diminucione unquam vel egressu
cuius ab initio a diebus eternitatis. 4o est
in redemptis sine uariacione. ps. Tu
autem idem ipse es et anni tui non defi-
cient. ps. In die illa erit unus
dominus et nomen eius unum. 3o dicitur dies
presens quod tamquam dies dicitur aptus ad o-
perandum. Unde sequitur dominum et non est
opus operari opera eius qui misit me
donec dies est. Venit nox. 4o Secundo
est securitas ad ambulandum. Unde si quis
ambulat in die non offendit. Tercio
est dies glorie in qua in die sanctitatis
perpetue in ... protege tenebre sem-
piterne. In die agnicionis veritatis
... propinquitas reuelabitur
quod est logicus dicens de spiritu eius
et instinctu eius diuinitatis et glorie.
3o est ... letificabitur. ... ulcio
fortitudo et decor induitur. ... et
videbit in die nouissimo. Item
cum dicit sequitur ait illis eundi necessitatem
quantum necesse est ... primo n-
ecessitatis fuit ... quiecionis. Secundo
... sunt ... amico ... pati.
Et ideo dicit Lazarus amicus noster dormit
non autem dormitacionis ... morte sicut
et apostolus ad thessalonicenses 4. Nolumus vos ig-
norare de dormientibus sicut et ceteri qui
spem non habent. 2o secundo fuit
in mansuetudine opus misericordie gloria dei.
Et ideo dixit. Vado ut a sompno ex-
citem eum. Exponit ... glorie dei. Item cum dicit dormit
quo discipuli eius. Primo ad ... uti-
litas sub hoc ordine. Primo ponit
discipulorum tarditas ad intelligendum ubi
dicitur. 2o ubi Christus exponit in dormit et
iste. 3o utilitas manifestatur in Tunc
quod dormit eis. Circa primum ad primum dicitur
dormit quod discipuli eius domine si
dormit saluus erit. Ac si dicant
sompnus egrotancium solet esse salutis
iudicium. Et ideo si dormit non est utile
ut tu vadas ad excitandum eum.
Item cum dicit dixerat autem ihesus. Ex-
ponit dominus quod dormit de dormicione
mortis. Cum tamen discipuli intelligerent
de dormicione quietis. Sed videtur quod de
bueruit [?] intelligere expositum quod
dicit vado ut a sompno excitem
eum. Quia non videbatur ... quod
debet ire per tantum spacium ut exci-
taret eum a sompno. Ad hoc unde
... quod forte existimabant hoc e-
nigma esse quia multa loquebatur.
Item cum dicit dixit ergo eis ihesus
manifestatur utilitas quod ... eius
est ex morte et primo mors annunciatur.
Et ideo dicit primo Lazarus mortuus est. I.
subiit omnem legem mortis. ps.
Quis est homo qui viuet et non
videbit mortem. Secundo utilitas
exprimitur. Et ideo dicit Christus. Et gaudeo
propter vos i. utilitatem vestram. Ut expo-
situm ... inmittitur ... me
cum absens vidi ut crederetis
quo non est i. Ac si dicat ibi non
erat ... et ad auge-
ndum fidem vestram. Quia debetis crede-
re ... absens cognosce-
re. Et gaudeo propter vos quia non
eram ibi ... ibi
esset ad maioritatem fidei vestre
quam si astitissem egrotanti cum

vt essem. quod est modicum signum leticie ad me
ueniret inditium | quod non me absente
suscitauit mortuum potius in fide magis
corroborarem. tum videbitis me posse
fide defunctum et putrescentem suscita-
re. 3° manifestatur apostolorum de-
uotio. et ideo dicitur Eamus ad eum ¶ Item
cum dicit Dixit ergo thomas. ponitur audi-
tas thome ad eundem. Attendendum
tamen est quod hic thomas non fuit ubi eius
audisse timidus | Imo sancior non erat
apostolus precat omnibus fortior fuit
et irreprehensibilis | Dixit ergo thomas didymus
dubitatiue. Eamus et moriamur cum
eo. q.d. non timet mortem periculis
ut nos occidant. Secundum autem Bedam
loquitur thomas ex caritate et ex
quadam audacia | Unde beda thomas
omnibus socios exhortatur ut irent
et morerentur cum illo. et quo magis
eius vidit esse constantia tamen non loqui
quod fratre possit quam audacter hortatur In
memor sue fragilitatis sicut et
No petrus ¶ Nota diu super 1° ubi domine
quod secundum Augustinum in omnibus debemus attendere
dolores contrarie. quia hic mors
lazari fuit mors sororibus. sed sunt
dolores | Clam dominus tacite filialiter
excitabat de sepulchro. quia tunc
non excitas dolentes de loco | Et
debemus attendere dolorem dictum
quod dolent boni et dolent mali. sed
tamen resurgunt hii et illi tunc dissoni
tatem | Unde quasi non. secundum Augustinum in eo clamat
pius dolens et eo tamen fugit ex
hac autem diuiti est secundum dicta recep-
taculorum | Clam recepit 3 pauper
et recepit 3 diues. sed ille in sinu
abrahe. ille autem ubi fuerit
et gutta non inueniret ¶ Item cum dicit

Venit autem martha. ponitur marthe
fidelis confessio. confitetur autem martha duo
de christo | Primum est quod in presentia potuit
prohibere mortem lazari. Venit itaque
ihesus. ponitur aduentus tarditas. tarde
non uenit quia non prohibuit mortem
sed cito uenit quia post mortem sus-
citauit | Secundo Venit itaque ihesus
et inuenit quatuor dies iam in monumento
habentem ¶ Quod autem ... dominus duobus di-
ebus et tamen duos dies moratur quartus
magis die lazarus defunctus est | et secundo Nō
die accessit dominus ¶ Nota quod
quatuor diebus secundum augustinum intelligitur corrupte
homines multiplici malicia | Prima in
primo die intelligitur transgressio facta in
primis parentibus | In secundo die transgressio
legis naturalis | In 3° autem die transgressio
moysi | In quarto die transgressio euangelii =
¶ Sed nota contra prelatos magis beniuo-
lentes qui non dedignantur uenire ad
hos sic morientes ¶ Item cum dicit
Erat autem bethania. ponitur uenientis
oportunitas. quia non propinquitate loci cito
cito potuit uenire. et sorores de
facilitate potuerunt uisitare. Unde
et ideo dicitur Erat autem bethania iuxta
ierusalem quasi stadiis xv. et sunt
duo miliaria. Nam miliare habet
quasi octo stadia. et sic propinquius
facilius poterant uisitare sorores
eius et hoc est quod sequitur | Multi autem
ex iudeis uenerant ad martham et
mariam etc. ¶ Martha autem
postquam dixit de festinantie lazari
et de aduentu medici. hic dicit de inter-
cessione et de imploratione sororum
lazari | Et primo quod implorat mar-
the initium. 2° initium marie. ibi Et
cum hec dixisset | Et initium marthe

sic procedit. quod p° describitur eius promp
ta alacritas. 2° describitur eius fide
lis confessio ibi dixit autem mar
tha ad ihm. 3° describitur eius ueri
instructio ibi dixit eis ihc. ¶ p° g°
po² marthe sollicitudo et alacritas
et io dicitur martha autem ut audiuit
quia ihc uenit occurrit illi maria
autem sedebat domi. ibi notatur
diuersitas inter actiuam uitam et contempla
tiuam. quod actiua significata in martha
occurrit per operationem operatorum. sed contem
platiua significata in maria sedet
per statum contemplationis et deoccasu vel ii.
cum parentibus occurrere fugienti deses
sione. ttem. 3. sedebit solitarius
et tacebit. quia leuabit se super se.
¶ Queritur aliquis quare mar
tha non adducitur maria adiunctu
et ad hoc possunt assignari duplex ratio p[rim]a
quia p° uoluit p° loqui et eam
dicere secum. et tu absconse hunc
cum maiori gaudio possit annunci
are sorori aduentum medici. secunda
ratio est ex iii causis quos non
fuit latere aduentum. Jam n. multi
uenerant uidere mortem eius
¶ Item cum dicitur dixit autem martha po²
marthe fidelis confessio. confitetur autem
martha duo de xpo. p[rim]m qui sua
presencia potuit preuenire mortem
lazari. et io dicitur domine si fuisses hic
frater meus non fuisset mortuus. secundo
confitetur quod xpus iam mortuum morte
poterat suscitare et io dicitur. sed et nunc
scio quod quecumque poposceris a deo dabit
tibi deus. ¶ iiio. 3 quod in confessione marthe
possumus p° aduertere utilis discretionem
de qua augustinus in omelia. non dixit mar
tha rogo te ut suscites fratrem meum
nosciebat n. utrum hoc esset utile

sed ait. scio quia potes facere si uis
ac si diceret. et sub 3 facere. sed utrum
facias iudicium tui est. non presumptionem
mee. ¶ 2° possumus aduertere in confessione mar
the errorem et hoc est quo duobus. p° qui
credebat quod non nisi in presencia po
terat operari et possibile mortem fuis.
et io dicitur. si fuisses hic. ¶ 2° crede
bat quod non nisi rogando et quasi ab alio
impetrando poterat resuscitare. et
io dicitur. sed et nunc scio et ceterum loquebatur
g° martha p° eum homini uirtuoso
et adeo approbato non credens tamen ipsum
esse deum. ¶ Item cum dicitur dicit ei ihc
instruitur martha et p° quid iste
2° habeat iste requirit in credens
sed. ¶ p[rim]a in 3bus quia p° certificat
de resurrectione. 2° de resurrectionis causa ibi ego sum
resurrectio et uita. 3° de resurrectionis modo ibi qui
credit in me. ¶ p° g° certificatur de
resurrectione. et p° ponitur ipsa certificatio. 2° certitudo
marthe ibi dicit ei martha. quia
ad p[rim]m dicitur resurget frater tuus. non
autem dixit ihc resurget modo et io
sequitur. ubi sequitur dicit ei martha
scio quod resurget in resurrectione in nouissimo die
ac si diceret de illa resurrectione securitatem
deserat me. ¶ Queritur ab unde hoc
sciebat martha. et dicendum est quod hoc po
tuit scire ex pluribus saluatoris. ¶ Christo
audierat hoc multa multa a xpo
de resurrectione loquente ut [Jo.] vi. ego
resuscitabo eum in nouissimo die. potuit et
hoc multa scire per scripturam dan. xii
multi qui dormiunt et cetera. et scriptum iob
in nouissimo die de terra surrecturus
sum. ¶ Item cum dicitur dicit ei ihc
instruitur martha de resurrectionis causa
dubitabat n. martha. scio quod resurget
sed non dubitabat utrum esset et sit non scientie
mecum de resurrectionis causa. de qua est

instruit eam christus dicens Ego sum resurrectio
et vita id est causa primaria resurrectionis et vite
id est quia ista potentia talis et non
formalis. Ac si diceret christus. Math.
Rogo pro me per resurrectionem futuram
que resurget omnis. Et nota
secundum Augustinum quod christus dicitur resurrectio i. est re-
surrectio et vita. dicitur autem Augustinus sic
sit declarandum. vita per essentiam et est
omnis vite. sed christus et vita per essentiam
ergo est omnis vite. sed resurrectio et red-
ditio ad vitam. ergo christus et est resurrectio
et sic sunt melior. christus et vita for-
tius resurrectio et talis. Item cum dicit Qui
credit in me postquam resurrectionis modus
Unus modus est quod sicut duplex mors
est et resurrectio. est mors anime quo
modo quod anima separatur a deo. de ista
morte in quit salvator Dimitte mor-
tuos sepelire mortuos suos.
i. mortuos spiritu sepelire mor-
tuos corpore. ab hac morte resurgit
anima per fidem et gratiam. Unde Augustinus
in omelia. anima anime tue fides est. Alia
mors est corporis. cum unde est resurrectio
corporis. sed ergo est modus resurrectionis quia
primo est prima resurrectio anime ad quam sequitur
resurrectio corporis et sic fit mentio primo de
resurrectione anime. cum dicit qui credit in me
et si mortuus fuerit vivet corpore
autem. secundo fit mentio de resurrectione corporis
cum scribitur omnis qui vivit et credit
in me. i. omnis qui vivit anime credendo
in me et si moriatur in corpore ad
tempus non morietur in eternum. i. ad
quam tamen resurget. Qui vivet ab
initio. Item secundum primum ibidem christus. Qui credit
in me vivet etc. quod fides est
pecies per dilectionem est quedam spiritualis
adhesio christo autem est fons vite in
se. Apud te est fons vite et

ut haurietis aquas in gaudio de
fontibus salvatoris. Cum ergo credere sit
adherere. qui credit in christum adheret
christo. Qui autem adheret christo coniungitur
fonti vite qui autem coniungitur fonti
vite vivet. ergo in. dicitur vivit quia sta-
turit de fonte. Alio. quare aliquis
de reo. ubi christus. Unde sequitur. Et qui vivit
et credit non morietur in eternum. dicit. sed
quod christus sicut assumens mediator sicut
assumens super totum hominem. et per eius
super resurrectionem anime et corporis. et ideo qui
adheret mediatori per fidem. non
solum resurget in anima sed in corpore. Unde
i. cor. xv. quoniamquidem per hominem
mors. et per hominem resurrectio mortuorum
ac si diceret. Sicut primus homo
per suum peccatum sicut assumptum sive morte
anime et corporis id est et sic quo homo. sic resurrectio
invenitur. et sicut per peccatum primi hominis
anima recessit a deo. in quo re-
cessum est mors anime. et secundo corpus
recessit ab ipsa id est per gratiam sic
hominis anima accessit ad deum. quod accessum
facit primo resurrectionem quia accedente
accedit corpus ad ipsam in secunda resurrectione
Deinde cum dicit Credis hoc. requirit
confessionem Marthe. et primo requiritur
fides dicitur. i. acculi sequitur. ergo primo
Credis hoc. Ait quare ait quia domine
quia tu sciret tota adhuc etc.
et quod hoc non quesivit propter ignorantiam.
sed propter credentem ut explicaret
doctrinam. quod non sufficit credere
corde in hoc confiteri ore. Ro. Cor-
de creditur ad iustitiam ore autem confessio
fit ad salutem. et est advertendum quod quo-
modo possumus scire quod fides membris
virtutes inter ordinatur ad spe-
tiatores (?) miraculorum. Item eodem. Item nunc
dixi si credideris etc. et nisi videri

potes credere omnia possibilia sunt credenti.
et ibidem dicitur quod dominus dixit apostolis quod
non potuerunt eicere demonium propter
incredulitatem et i. ad corinthios xiii. si habuero omnem
fidem ita ut montes transferam
etc. Item cum dicit Ait illa confitetur
ipsum esse filium dei dicens Ego credidi quia
tu es christus filius dei vivi qui in hunc mun-
dum venisti. Queret aliquis de ista confessione
marthe cum non videatur directe
dicit. Ego credidi quia tu es christus
filius dei vivi et sic non videtur unde
sit ad propositum. Ad hoc est dicendum unde augustinus
omelia dicit quod martha ostendit quod confes-
sa est ipsum esse filium dei. confessa est totum
id quod virtute eius et vivos et mortuos
et pietate mortuos et omnia alia.
Item cum dicit et cum hec dixisset. post istam confessionem
marthe sequitur hoc ordine quod primo
maria vocatur 2o accelerat in ut
autem audivit. 3o mariam iudei
secuti ibi iudei ergo qui erant. 4to
maria confitetur in maria autem etc. primo
quod maria vocatur a martha et hoc
dicitur hec cum audisset abiit et vocavit
mariam sororem suam silencio dicens Magister
adest et vocat te. Sed hic oriuntur
duo dubia. primum est ex quo vocavit
cum silencio quare et siluit cum dixit
magister adest et vocat te. Ad hoc unde
augustinus omelia dicit quod silencium hic notat
voce suppressa. Secundo dubitatur quia
non legitur quod dominus vocavit eam. Ad hoc
unde augustinus ibidem sic evangelista non dixit
ubi vel quando vel quomodo ut in verbis mar-
the potius intelligeretur narracio-
nis brevitate servata. Aliter ut quidam
potest dici quod martha preciperet pro non
putavit quod dominus [illegible] ut eo
veniente tu non expectes obviam ei sed
inde cum dicit Illa ut audivit.
post accelerat maria quia ut audivit

surrexit cito et venit ad eum. propter hoc
dicit augustinus quod illam non invenisset
martha si ei notus fuisset adventus
domini. Nondum enim venerat ihesus in castellum
sed erat adhuc in illo loco ubi occurrit
ei martha. Ubi notandum quod christus
cautius ibat. ideo non in illo loco
remansit ut non videretur se ingerere
miraculo. sed dum rogatus est miraculum
operatur. rogantes confitetur lazarum mor-
tuum. Item cum dicit Iudei ergo. post se-
quela iudeorum. Iudei enim venerant
ad eam consolandam secuti sunt. sed hic
queritur quo venerant iudei ad eam
consolandam cum sciret eam amicam christi
statutum autem erat ut siquis christum
confiteretur fieret extra synagogam. Ad hoc
unde [illegible] quod hii qui ad eam non
venerant non erant mali. sed cre-
dentes. Multi enim iam credebant
ut hic fuit et sequentibus istarum
mulierum. Tenebant enim eas sicut
nobiles. Item quare aliquis querit cur
fecit mencionem de iudeis sequentibus
ad hoc unde augustinus in omelia ut ex
hoc intelligatur quod plures fuerunt mali.
Iudei enim secuti sunt eam ex quo
accidit ut tam grande miraculum quod
viderunt fieret veritatis testes plu-
rimos haberet. Sed quarto sequitur propter ipsam
eam tunc dicta prudentia sequitur etc.
Item cum dicit Maria ergo post confessio
marie et primo quid post quedam
veniens quia cum venisset ubi erat
ihesus videns eum cecidit ad pedes
eius. 2o post eius confessio unde dicit
domine si fuisses hic frater meus non fuisset
mortuus. Unde notandum quod ex verbis istis
apprehenditur marie fides tamen minor pro
quanto non est veritate non timuit
suspicionem quia iudei de christo habebant
cum tamen aliqui essent presentes. sed oritur

11

suenat rep̄sit p̄nte magro. no
solu uacans ex honore ipius
¶ 2o ꝑpendit ꝙ ... adpe
des xpi q no sc. de martha
et no meruit accipe doctna xpi
sicut 33 ¶ Sed hui a ꝑpinquit pedibz
eius. accipiet de doctna illius
¶ 1o ꝑpendit ꝙ no dixit tot
uba sicut martha aug vo 3 ꝓ
lectim quia ꝓsuetudo hom i ore
ꝑ lacrimas no potuit ora ꝓfic
q uoluit ¶ Ihc g° postq dom
3 de infirmitate laz. et de aduentu
medici. et de imploratione sororum
hic dicitur 3 de affectu ꝑ aduenit
in p° d. affectus gaudietur. scdo
pietas imperat i ēēt aut sic
ducet et lapis suppone ēēt pm
sic ... quia p° affectus ondit
¶ 2o de affectu dubietatis i dixit g°
uidei ¶ 3o affectus ꝓfirmat i sic
p° miseri. affectus aut gaudi
o. tez ¶ p° ꝙ fremuit ¶ 2o ꝙ itro
gat de loco sepulture i dixit ¶ 3o
ꝙ lacrimatus est i et lacrimatus est
ihc ꝑsentiu ad p'm dr ihc g°
ut uidit eam plorante et iudeos
qui uenerat cu ea plorantes
infremuit spu et turbauit seipm
inquitz ea ondit. p'm 3 q h
turbato et h' fremitus fuit ꝓpie
et io dr ¶ ut uidit eam plo tez
p° ro xii ¶ Gaude cu gaudentibz
fle cu flentibz et fuit ex ea iusta
¶ 2o dr ꝙ fuit discreta et io dr in
fremuit spu ꝙ spc ꝑpoint indu
et ordine fremitui et turbacom
3° ondit ꝙ fuit ex ꝑtate ¶ et io dr
turbauit seipm ¶ aly n. homines
passionate. et no ex debita

causa. hic aut no fuit in xpo. pre
mittit n. quia uidit eam plo tez
alii homines passionate ꝓ debi
ta ca. 3 no hic fuit debitum m
hic ꝓcludit ap° qn dr infremuit
spu ¶ alii passio uincit roz et hic
ꝓcludit ap° qn dr turbauit se
metipm ¶ est n. nota 3 ꝓ dicitur q
turbato vno mo 3 passio ¶ alio
mo ꝓpassio ¶ passio 3 q ante
ad rom et hic mo no fuit i xpo.
ꝓpassio et hic ꝓsistit i sensualitate
et h° duobz mois. quia aut 3
sensualitate de neccitate et no 3 ipetate
rois ea repelle ¶ et sic no fuit
i xpo. ꝓpassio 3 sensualitate ꝑtate
quia uoluit eam assume et ꝑt repelli
et hic mo fuit in xpo et io dr q
turbauit seipm ¶ Dom cu de
et dixit ubi posuistis eu ¶ p° dicitur
sig° affectus xpi. q n. interogat
de loco sepulture. sig° ꝙ uellet re
suscitare ¶ Dom cu dr lacrimatus
3 ihc ¶ p° 3 ... sig° illa lacrime
significabant affem ¶ ... hic litter
aio debem attende primitone
uictus ... n. primitas p° de fre
mit in ꝓtrone ... 33. sicut fre
mitus leonis ita et ira regis
q. d. sicut ad fremitum leonis
sistut oia alia. ita ad fremitu
ꝓtrionis ꝓsistut oms motus bes
tiales ¶ 1° de turbat ꝙ ꝓfessioz ecc
30. sup omnem uoce turbabitur
uiscera ¶ 3° de lacrimat i orone
q. ꝑdidit deu ꝑ peccatum ps. fuint
in lacrime mee pa. die ac noc.
du dr mecu ¶ 4° debem attende
pecti detestacoz ꝙ notat i cu dicit
ubi posuistis eu. dicunt ei dne

uem et uide. non n. dixit xpc. hoc
q. ignoraret locum. sed magis quia de
testate peccatorum. eo modo loquitur
quo dicitur se ignorare peccatores.
mt. vii. Nescio uos. et gen. iii.
Adam ubi es. uel hoc dixit xpc
non quia ignoraret. uel nolet discere
sed magis ut illi confiterentur lazarum
mortuum et miraculum sit clarius
Et ideo debemus attendere quare xpc lac
rimatus est. hoc n. fecit. primo propter assumpte
nature designationem ut scilicet probaret uerum ho
minem. secundo propter lazari resuscitationem. Unde Io.
non fleuit dominus lazarum mortuum. sed
redeuntem ad magnam miseriam
resurgentem. Ubi attendendum est quod xpc. dicitur
fleuisse in suscitatione lazari. et tunc
fleuit humanam naturam et infirmitatem.
Secundo dicitur fleuisse super ciuitatem luc. xix.
ubi fleuit mortem ciuitatis. et Io. dicitur quam
si cognouisses et tu. Tercio dicitur fleuisse
in cruce. ad heb. v. cum lacrimis of
ferens etc. et tunc dicitur fleuisse malig
nitatem. et hec sunt tres penetrabiles
fletus scilicet infirmitatis ciuitatis. et ma
licia. Item cum dicitur dixerunt ergo iudei
non discipuli. de affectu xpi. considerantes
dicentibus ecce quomodo amabat eum
quidam autem eorum dixerunt Non
poterat hic qui aperuit oculos ceci
nati facere ut hic non moreretur. Hec
si dicunt quasi si amabat eum ut
ostendit debuit preuenire mortem
eius. quia qui aperuit oculos ceci
potuit preuenire et mortem. Item
cum dicitur Ihesus ergo rursum fremens affectus
hic eundem affectum resumit. propter ita
cum firmum. et Io. dicitur Ihesus autem rur
sum fremens in semetipso uenit
ad monumentum. Notandum quod hic
fremuit et instruxit penitentem.

Hoc autem dicit Augustinus in omelia. Sic per fidem
xpc. habitat in nobis. ergo xpc. fremere
uidetur quia fide fremere. In uoce non
flentis apparet spes resurgentis. Flet
xpc. fleat se peccator. quare non fleuit
xpc. non quia fleret homines docuit
quia fremuit et turbauit se
metipsum in quo fides hominis
est displicentes fremere debet in accusatione
malorum operum. ut uiolentia peccati
cedat consuetudo peccandi. Tercio hic
fremuit et instruxit penitentiam
fremuit non acriter. xpc. quare compationis
uidemus dubitantibus. uel de affectu eius
ad lazarum. uel de potestate eius ad suf
ficiendum miraculum. et consolatur monstrans
nos ut fleamus peccati cecitati
uel peccato aliorum. Ieronimus super Eze. xx. dicit
quod dominus precepit sibi uis ad me
fieri dum patrem tristem cum mediam
ciuitatem ierusalem et mestitie omnem
corpus super gentem non manserunt
etiam. quia erat signum gemendi et
dolendi super cunctis abhominationibus
que fiebant in medio eius. Ieronimus
dicitur medium quia qui per annos peccat
non dolens spiritualem mestitiam de sua
gemitu quare peccatis dicitur ps. uidi p
uaricantes et tabescebam.
Item cum dicitur Erat autem spelunca
postquam dominus de affectu audientis
hic ponit auctoritatis imperantis
primo quidem xpc. imperat. secundo mar
tha discipulat. i. dicit ei martha.
tercio xpc. instruit. i. dicit ei ihesus. Primo
miraculum imple. i. tulerunt
ergo. Circa primum sic procedit. Primo
sit ancto de lapide. et spelunca
unde dicitur Erat autem spelunca et lapis
superpositus ei. In temporibus non illi habebant

·ll·

ciuitas ad mo[n]u[mentu]m spelunce ad ho
no[re]m septuag[esim]e quadragesima aut[em]
erat foramine q[uod] lapide clau
debat[ur] vel h[oc] v[e]l c[etera] spelunca z
supus cauata poro monu[men]tum
d[icitu]r eo q[uod] mente moueat h[oc]
z mortuos ad memoria[m] reuocet
· de[inde] cu[m] d[icitu]r aiunt poni in
qui[n]to p[o]n[itur] simplex n[arratio] z dixit tollite
lapidem // z statim dubitaret
aliq[ui]s sicut dubitat eciam no
ne potuit qui cor[pus] mortuum
mouit uoce z m[ul]to mag[is] lapi
dem mouere // ad h[oc] r[espondetu]r eciam dicit
h[oc] fecit p[ro]pt[er] ut eos testes faciat
mirac[u]li ut n[on] dicat q[uod] i[n] cera dix
erat vel ideo z h[oc] n[on] s[olu]m n[ecess]e ad
cessus ad monu[mentu]m testabatur
q[uod] ipse z de[inde] cu[m] d[icitu]r di[ci]t ei martha
po[nitur] marthe l[itter]a · h[oc] q[uer]itur ad
ut[ru]m martha dubitauit ad h[oc]
r[espondetu]r theoph[ilus] q[uod] sic d[icit] marth[a]
aut[em] tamq[uam] diffidens dixit d[omi]ne
ia[m] fetet quatriduanus n[am] z aposto[li] c[on]
credens fr[atr]em resuscitari ob diu
turni[tatem] te[mporis] // aut[em] beda uba
marthe n[on] sunt uba dubitaci[on]is
s[ed] mag[is] admiracio[n]is · n[on] dubitat q[uod]
in q[ua]driduano mortuo [p]et it[er]um
q[ua]tuor g[e]n[er]a pecc[at]i de quo d[icit] aug[ustinus]
vi[de]l[icet] c[on]sens[us] // ex uolu[n]t[a]te p[er]p[e]tra
c[i]o z libido z[elus] c[on]suetudo f[?] n[ecessi]t[a]s
· de[inde] cu[m] d[icitu]r dixit ei ih[esu]s // ponit[ur]
illa p[ar]s in qua p[rim]o arguit ih[esu]s
ea[m] · z n[on] dicit non ne dixi tibi
si credideris videbis gl[ori]am dei
i[d est] ih[esu]m n[am] z gl[ori]a dei qu[ia] q[ua]triduanu[m]
tem quatriduanu[m] resuscitauit
q[uod] dicat videbis gl[ori]am di[uinam] i[d est]
gl[ori]osam op[er]ac[i]o[n]em p[ro]pt[er] quia aliquis

glorificatur // in h[oc] aut[em] ub[i] b[onu]s
innuit p[rim]o q[uod] eade[m] z gl[ori]a patris
z filij s[ecundu]m n[ostrum] dixit ut glorificet[ur] fil[ius]
dei // h[ic] aut[em] d[icit] uideb[is] gl[ori]am dei
s[ed] patris ac si dicat ideo glorificet[ur]
fil[ius] nisi glorificet[ur] p[at]r[e] // 2[o] innuit
q[uod] visioz uirtutes fidei · q[uod] si cre
dideris uidebis gl[ori]am di[uinam] i[d est] gl[ori]osam
visione[m] habebis // 3[o] innuit q[uod]
mirac[u]lis debet[ur] fidei et tunc z
s[ecundu]m h[oc] si credideris videbis gl[ori]am dei
i[d est] gl[ori]osa[m] op[er]ac[i]o[n]e[m] de resuscitac[i]o[n]e
fr[atr]is tui · de[inde] cu[m] d[icitu]r tulerunt
ergo lapidem · ubi ponit[ur] execucio
precepti // ideo d[icitu]r q[uod] i[n] lapide
cooperiente defunctu[m] p[er] intelligi
pecc[atu]m quia pecc[atu]m ad mo[n]u[mentu]m sta
pid[is] durum facit q[uo]d cor dicitur
in ez[echiele] 36 · auferam a uob[is] cor
lapideu[m] // 2[o] pecc[atu]m ad mo[n]u[mentu]m
lapidis p[er]tinet · quia pecc[atu]m z
quasi pond[us] c[on]scienciam p[ro]p[ri]e p[re]muit ta
cet aut[em] · vn[de] ad heb[reos] xij · depo
nentes omne pondus z circumstan
tes pecc[atu]m ap[ro]priat[um] c[etera] // 3[o] est
pecc[atu]m ad mo[n]u[mentu]m lapid[is] coop[er]it
lazarum / op[er]it mente · p[er] op[er]i
sit iniquitas z impietas · sicut
Job xv op[er]uit faciem eius crassi[tu]do
g[ra]tia f[?] z crassi[tu]do op[er]uit · cu[m] de
sideratur uis · tendant oc[u]los suos
ponunt // 4[o] sicut lapis ille diui
debat lazarum a uiuentib[us] · sic pecc[atu]m
diuidit int[er] nos z deum // hic
aut[em] eleuatis sursum oculis · postq[ua]m
de[inde] z de mirac[u]li difficultate d[icitu]r de
mirac[u]li celebritate p[ar]s aut[em] cele
britatis z p[ar]s fr[?] ratio mag[is] s[er]uicione
p[rim]o occurrit p[ro] or[aci]o[n]e // 2[o] occurrit g[ra]tia[rum]
acc[i]o i[n] pr[in]cipio g[ra]tias ago c[etera] // 3[o] ideo

octauo lazari uocatio i. tertium dixisse
x° octauo uocis effectus i. et statim prodiit
v° octauo impium ne desolutio lazari
i. dixit eis ihc. ¶ Primo ergo xpc orat. et io
dicit. ihc autem eleuatis sursum oculis
dixit. eleuauit oculos sursum / quia
intelligentia humana excreuit. adducens
illam per oratione ad excelsum
patrem. unde aut in libro dicitur
quod oratio est quedam mentis ascensio / ¶ Secundo
o. quoque mentis adductio / ¶ Primo o. dixit
quod oratio fuit exemplaris unde
dixit nolite et uolente orare ad
exemplar. per eleuatos oculos
cordis sursum. ac dicens illos a
partibus uel meis cogitationibus
atque intentionibus. Deinde tunc dicat
pater gratias ago tibi. ¶ Modo quia pater ad eo
unde dicit gratias ago tibi. quia exaudisti
me gratias agit pro exaudicione
et nec ad est quod tamen exaudisset
cum tunc. et non alias sciebat ego
autem sciebam quia semper me audis. Ad
hoc v. Respondetur et exposuit uenie
uenit. et nec aliquis dicet quod iste eo
fuisset magis indigens quam nos
scidit se ut patrem qui tantum dixi
ut credant quia tu me misisti
i. ut non existimet me deo semper
ne dicat iniquitatem ne de deo.
ut ostendam se tunc uoluntatem manifestam
fieri. ¶ Nota autem ad uerum xpc orauit
se quod homo aut se quod deus uidet se
quod deus. quia se quod orauit se suscitauit
scitauit. se suscitauit se quod deus
ergo orauit se quod deus / ad oppositum
eius et exaudire orationem eius non
et orare. Dicit et quod oratio eius est
actio magis unionis ostendit affinem
eius ad nos. et se nec non orauit

se pro nobis gratias egit dicit hylarius
3. de trinitate. cum enim non se proficeret de
precationis sumo ad patrem tamen me
dici loquebatur non ergo ipse ergo cum
se nos ipsos doceret. ¶ Secundo oratio te
designat ex parte ipsius uitam humanam
quia se quod homo fuit ymaginem patre
et quod minor et corporalem maiori
io xpc orauit se quod homo et quod deus
in primo argumento quod deus suscitauit
se quod orauit negatio est unio
orauit se quod homo et suscitauit se
quod deus et tercio se xpm gratias actio o
unitatem uoluntatis mee patrem
filium ut exponens i. ubi ergo
autem sciebam quia me semper audis
dicit sic pater aliorum o. dominum tantum
suum quod dicit adhuc quod fiat uoluntas
mea non indigeo oratione tua
uoluntas et quia una et uoluntas mea
quia et impleta aeterno ¶ Tertium
dicit tertium dixisse post uoce uero. ¶ Illa
uoce magna clamauit lazare
ueni foras. Ista autem uox qua lazarum
suscitauit dicitur et tube magne
sonate. et in iii° ad corinthios et in dicitur
dixit ueni lazare. xpo nominatim
se augustinus ne omnes mortui ex
gerent. ¶ Moraliter quod hec
uoluit ut declararet expte peccatoris
uis magna necessitatis supponit
in peccatore inclusum et quod tenetur
tunc in speluncam peccati de qua specialiter
Josue x. Aperite os spelunce et
producite ad me quinque reges
qui in ea latitant. Aperta specialiter
erit in die iudicii. quando aperientur
abscondita tenebrarum ¶ Nec reges
sunt omnes homines et quinque sensus
et non per intellectum scilicet regentes
quos tunc deus uobit ad penam

Tertio ad ianuam que declarat difficultatem resurgendi a peccato. Unde Augustinus super Io. x^c. fremuit clamauit uoce magna. clamatione difficultatis quam moles male consuetudinis premit. Tercio ista ianua que declarat corpore reperitur ut affectuositas benignitatis qua extrahit peccatorem de altitudine peccati ad latitudinem gratie quod in uerbo foras. De hac latitudine gratie que in iiii. ducit te per semitas equitatis quas cum gressus fuis non arctabuntur cursus tui. Et ducit te de quadam melior tenebris ad quam potius lucidum est ad misericordiam dei quia tu consurge nos et onde nobis luce misericordiam. Sequitur

Item cum dicitur Et statim prodiit. Primo effectus uocis qui apparet in duobus. Primo quia mortuus prodiit uiuus et non dicit et statim prodiit qui fuerat mortuus. Secundo apparet quod ligatus prodiit unde dicit ligatus manus et pedes institis et facies eius erat sudario ligata. De hoc uero in quo apparet quod peccatis Augustinus super Io. miraris quomodo processit ligatus processit ligatis pedibus et non miraris quo surrexerit quatriduanus in uita. Post dominum erat non uires mortui. Item dicitur quod Augustinus ego tamen quomodo intelligit quid spirituale potius ex hoc quod audit ista id per hoc signe quendam captum a carnalibus uiciis. Tertio innuit quoddam ligamen a quo non absoluitur peccatum. Uerum dicit ista unde Augustinus adhuc in corde constituti aliquem tamquam molestiis carnis esse non possumus. Et ideo signe in ligatura manuum et pedum. Uel aut sudario facies eius tecta erat. hic quod de deo in hac uita

plenam cognitionem habere non possumus.

Item cum dicitur Dixit eis Ihesus. Postea mandatum quod de solucione lazari unde dicit, soluite eum et sinite abire. Et uideretur quod ipse met non soluit ligatura sed precepit aliis ut soluerent potius non per seipsum soluere. Ad hoc unde Beda uel ligatura per potuit per seipsum soluere sicut suscitare tamen aliis precepit ad insinuandam unitatem et mundiciam caritatem. Nam etsi per seipsum potuit facere uoluit tamen ministris ecclesie suam potestatem iniungere. Unde hic Augustinus comminand et soluite et sinite abire. Nisi que soluit super terram erunt soluta et in celo. Et ideo quaeritur an ministri ecclesie soluant a culpa. Et uidetur non quia soluere a culpa est dei. Unde quis est qui peccata dimittit. Ad oppositum aqua baptismi ex ui ubi uel sacramenti corpus tangit et cor abluit. Ergo a simili in sacramento penitentie. Io. xx. Quorum remiseritis peccata remittuntur eis. Ad ista quidam dicunt aliqui quod deus per seipsum absoluit a culpa et a reatu pene eterne et hoc signatum est in suscitacione lazari. quem per se suscitauit ministri autem ecclesie ostendunt eum esse absolutum per quam parte. Quibus tamen est dicit magister sacerdotes ueteris et noue legis quod illa ostendebat quam filius quia lex fuit umbra futurorum. Sacerdotes autem noue legis ostendunt quam presentem et sit secundum istam opinionem ministri ecclesie non absoluunt in foro aut pene temporalis. Sed contra opinio magistri. Secunda opinio est quod sacerdos est in remissione culpe et collacionem gratie et hoc quod aliqui uiuus

creata z in scat[is] sicut istitut[a]
p[er] qua iuitem diuit a sacramentis
antiq[ue] leg[is] z h[ec] opinio m[u]ltu[m] dat sa
cra[mentis] 9 mo q[uo]d dicedi e[st] q[uod] o[mn]ia
[con]formis vom q[uod] p[otes]tas clauiu[m] ex op[er]e
op[er]ato remittit culpa[m] z [con]fert g[rati]am
no[n] quid c[on]tinue sicut dicebit p[ri]ma
opi[ni]o s[ed] qu[i]a op[er]e op[er]ato q[uia] ex insti
tucoe iuus diuina assistit q[ue] [con]fert
gr[ati]am vel q[uod] g[rati]am d[icitu]r q[uod] sa[cramentu]m o[perari] g[rati]am
p[otes]t intelligi duob[us] mo[dis] vel q[uod] tam
o[perari] sicut dicebat p[ri]ma opi[ni]o vel q[uod]
o[perari] ex op[er]e op[er]ato q[uia] assiste[n]tia [iu]ris
diui[n]e n[on] obstat si dicat[ur] q[uod] ali[qu]a
absoluc[i]o factam a minist[r]o peccat[or] [con]se[quitu]r
g[rati]am quia g[rati]am d[icitu]r q[uod] bap[tis]m[us] ve[l] ali[u]d
dat g[rati]am h[oc] intelligendu[m] z q[uod] facit
q[uod] la[tius] z dispo[ni]t z ex op[er]e op[er]ato n[on] deg
th[e]o[logi]co suppleat || In sig[nifica]t[ione] a[utem]
absoluc[i]o[n]is minist[r]i plene [con]ting[it] fuit
[con]se[quitu]r remissio[n]e peccato[rum] tam iste est
mot[iu]o h[oc] ut sinat se clauib[us] a
bilis n[on] ee[t] p[er]fecte [con]tritus || ibi a[utem]
accedens ad minist[r]o[rum] no[n] z [con]sequit[ur]
remissio[n]e[m] peccato[rum] p[er] impositio[n]e[m] dis
ponito[r]is [con]se[quitu]r etia[m] p[er] absolucione[m]
minist[r]i d[u]m modo n[on] ponat obstaculu[m]
sp[irit]ui s[an]c[t]o || Modo quo peccat[or] soluit[ur]
a minist[r]o ut .i. aliq[ui]s soluat se[cundu]m
do[ct]r[inam] z q[uod] sit ad cui[us] eu[n]de[m] sc[ilicet]
¶ no[n] q[uod] soluit a culpa a pena
et[iam] a parte pone q[uod] p[er]tinet
ad d[eu]m z admist[r]o[rum] ecc[lesi]e. tu[n]c ad
culpam [con]suetudinalit[er] [con]se[quitu]r diffi
cultas ad b[e]n[e] cogitandu[m] qui designat[ur]
in ligatura faciei q[uia] d[icitu]r est fa
cies eius ligata sudario ¶ sequit[ur]
etia[m] difficultas ad b[e]n[e] op[er]andu[m]
que designat[ur] in ligatura manu[um]
|| t[er]ti[o] ... tol difficultas ad b[e]n[e] in
cedu[m] sigat[ur] in ligatura pedum
ab h[is] difficultatib[us] p[otes]t se sol
uere peccator absolutus a culpa.

peccatu[m] boni op[er]is assuefacie[n]da
[con]tra hos ¶ Item tu[n]c dicit multi g[ra]t[i]o
confundens || Postq[uam] d[ict]u[m] z de diffi
cult[a]te m[u]lti z de celebritate eius de
h[oc] sit m[od]o de utilitate ...? ordine
quia p[rim]o p[ro] [con]fessio m[u]ltoru[m] ecc[lesi]e
cu[m] in quo [con]sistit utilitas m[u]lti
|| ... p[ro] iudeoru[m] p[ro]sequtiu[m] [con]fi
rmato i[n] collegerunt g[ra]t[i]o p[ro]pter
p[ro] ista [con]fessio || ... deniciatio
ibi a[utem] q[ui]dam ... ad ... de multi
g[ra]t[i]o confundens qui uenerunt ad ma
riam et martham z uiderunt q[ue] fecit
crediderunt in eu[m] in quo ... q[uod]
m[u]lti ... efficacia ... ...
n. ... supine ... q[uo]d ... h[oc]
dixi ut credat. ... m[u]lto corp[ore]
credere ... dixit ... aliq[ui]s ...
m[u]lti ... ad ... ¶ ...
... multi g[ra]t[i]o confundens q[ui] d[icitu]r ...
... non fuit ... ¶ Demum
dicit quidam autem ex ipsis p[ro] [con]f[essio]ne
demittit[ur] ... Adiudiu[m] z s[ecundu]m Aug[ustinum] ...
om[n]is z ... q[uod] ... z aliqu[is]
p[otes]t n. intelligi q[uod] illi q[ui] uenerunt ad
phariseos sunt ali[qu]a non credentib[us] uole
tes ... zelu[m] phariseoru[m]
... z tunc ... ad ... ex
ipsis .i. denuo ipsoru[m] ... ¶ Multi g[ra]t[i]o
crediderunt quidam autem ex ipsis
abierunt ad phariseos z dixerunt eis
q[ue] fecit ih[esu]s no[n] ut ... ad fi
dem s[ed] ut ... ad zelu[m] z in
dictum ... p[otes]t intelligi q[uod] isti
abeuntes fuerunt denuo credentium
z tunc ... || ... ex ipsis
.i. denuo ipsoru[m] credentium abierunt
ad phariseos z dixerunt eis q[ue] fecit ih[esu]s
... narratum ...
... phariseos ... ¶ Item tu[n]c d[icitu]r Colle
gerunt g[ra]t[i]o pontifices ... cre
dentium ... z fide ... iudeoru[m] ...
... que ... fecit z ...

cosilio po. aut(em) (con)sultatio (con)cordit(er) h(abe)t
quia p(ri)mo po. ip(s)a (con)sultatio. 2o po. (con)
(con)sultationis declaratio. i(bi) ih(esu)s aut(em) no(n)
i(am) palam. 3o po. latentis (christi) ma(n)sio
i(bi) p(ro)x(imu)m aut(em) erat pascha. Req(ui)re ad
p(ri)m(u)m sic p(ro)cedit quia p(ri)mo po. (con)silii
(con)gregatio. 2o (con)siliantium dubitatio
i(bi) quid facimus. 3o dubitationis de-
terminatio i(bi) unus aut(em) ex ip(s)is. Req(ui)re
ad p(ri)m(u)m dicit collegerunt ergo pontifices
et pharisei (con)cilium adversus ih(esu)m. Ubi
no(tandum) q(uod) (con)cilium eor(um) fuit q(uod) debebat e(ss)e
quia collegerunt. 2o q(uod) fuit ex sp(eci)ali
intentione quia adversus ih(esu)m p(ro)p(ter)
p(er)diti homines cogitabant quo(modo)
nocerent et p(er)derent. quia quo sibi
(con)silium ne(mo) p(ro)ficeret. Deinde cum dicit
et dicebant quid facimus. po. eor(um)
dubitatio et p(ri)mo dubitant. 2o assignant
causam dubitationis i(bi) si dimittimus
eum sic. Ubi advertendum q(uod) s(ecundu)m aug(ustinum) su(per)
omel(ia) 3 ... hic homo multa
signa facit ... q(uod) sig(na) si dimittimus multi
credent in eum. quo facto non remane-
bit qui defendat civitatem et templum
c(ontra) romanos tunc p(ro)batio 3 q(uia) doctrinam
in qua credunt c(ontra) templum et c(ontra)
p(ro)phetas leges et sic non erit eis aut(em)
de defensione ipsor(um). Req(ui)re ad 3m ...
... 3 hic homo multa sig(na) facit
c(ontra) quibus signis si dimittimus ad unu(m)
... multam gentem ... adu-
natam romam suspicabunt(ur) ...
... et nos ... (con)surge(re)
... publice et sic venient et
destruent civitatem nostram et templum
et non ... q(uod) h(ic) de(?) fuit p(ro)
dicto futuro(rum) ... non intendebant
locum ... romani ponunt(ur) ...
mani ergo occupat locum iudeorum
quia p(ro)p(ter) ... corp(us) ... gentibus
... Deinde cum dicit unus autem

exp(ressi)o p(ri)mo (con)siliat(i)o et p(ri)mo p(ri)mo
ip(s)a determinatio. 2o po. determinationis
exp(osi)tio i(bi) h(oc) aut(em) a semetip(s)o. 3o
po. determinationis effectus i(bi) ab illo ergo
die. Req(ui)re ad p(ri)m(u)m p(ri)mo describit deter-
minans. 2o po. illa determinatio i(bi)
vos nescitis. Req(ui)re ad p(ri)m(u)m dicit unus
ex ip(s)is caiphas nomine cum esset
pontifex anni illius. et erat (con)p(ro)
pontificatum habebat aut(em) t(ame)n et p(ro)p(ter) hoc
(con)silium magis valebat. Deinde
inde cum dicit dixit eis vos nescitis
po. (con)siliu(m) caiphe q(uod) rationales
p(ro) voce et sic arguebat. Ubi bonum
...
...
...
to gens p(er)eat. ergo expedit eum mori.
et h(ic) h(abe)t determinatio (con)silii unde dubitantes
iudeor(um) dicebant n(on) si dimittimus
veniet romani et tollent gentem
nostram et locum. Req(ui)re aut(em) caiphas
magis expedit eum mori q(uam) gentem
nostram tolli et destrui q(uasi) d(icat) h(oc) o(mn)i(n)o
vos sedetis et ad h(oc) s(ecundu)m ...
attenditis ... homines salute ...
p(ro) ... re publica ... contempnere
alio modo p(otest) ... (con)silium caiphe
sic magis expedit hunc seductorem
mori q(uam) totum mundum seduci et h(oc) 3 q(uo)d
d(icit) h(abe)t. Expedit vobis ut unus moriatur
... et non tota gens p(er)eat q(uasi) dicat
tolle eum de medio iam ... mo
... tota massa corrup-
ta ... q(uasi) d(icat) tolle eum quia tale q(uod) mo
... error ... erit i(n) fine
s(ed) ... tota gens erit seducta. Req(ui)re
... aliq(ui)s de illo ... cum esset po(n)-
tifex anni illius. h(oc) n(on) ... sum
tum d(omi)n(u)s (con)stitute ... fuisse. te
cui mortuus alius succederet ... h(abe)t
videtur aug(ustinus) q(uod) p(er) ambitiones

z ytentones int' iudeos pecca
stitutu z ut plures erent z p an
nos singlos suis vitibz ministra
rent z dezrant. dr sem z aut tu
sacerdos fuge'. In ordine vicis sue
an dm qsuet. ut incesu poneret
an dm. Inquo ettiz plures fuis
se cos. Nam incesu no licebat
ponere nisi summo sac'ti. z sicut dicit augl
q forte viii anni plures admist
bat. quibus ato ano alii succedebant
ex quibz forte gebat quis incesu
poneret. ¶ Modus z de io ubo xpo
dit uob. q h inte ez spu sci. z no
h inteter cayphe rest ad pats
io inquo quid ubo describit pectus
singularitas. quia no fuit oite ho
h ung distictu ab oibz aliis.
distinguebat aut cu puritas z
sctitas deb'. ms fuis sit sicut
ho aut sine adiutorio int' mor
tuos lib'. q. d. existens sit ab
ignorantibz sicut homo sine p'
sit adiutorio. cu tn int' mortuos
eet lib'. i. int' peccatores solus sit
pecco ¶ Scda describit utilitas cu dr
expedit uob. h aut no z sup
utas. h h pordinatoz dna q. ipo
fuit p morte xpi homiez redime
h aut expedien't fuit qz morte
xpi remittit offensam. ad ro. v.
Cu inimici eeg reconciliati sumq
deo p morte filii eius. Io absol
uit culpa. ro. vi. qsepelti sumq
n. cu illo p bap'y in morte zc
z idem. Io quicumqz bap'ti sumq
ixo ihu. i morte ipius bapti
sumq. Io xpc gm. i. pet. 3. xpc
semel p pecis nris mortuus e
iustus p iniustis ut nos offerret
deo zc. Io introducit ad glam
heb. ix. z io noui testa'ti medi
ator e ut morte intercedente zc

zc. expediebat cu mod' p pplo.
cui remittit' offensa. cuius solui'
culpa. cui qfertur gra z cui dat'
gla. ¶ Scdm cu dr. h' aut a semet
ipo. Io po' expo ubor cayphe
sbq'. ordine. quia pio introducit
ubor actor. Io ubor ssue
quia ihc moiturus erat. 3o addit
ad ubia cayphe. i. z no tm gente
ad pri. dr h' aut a semetipso
no dixit. dig docem' q alig
q nos dicimg nlla inducente
tute ad pferendu. Io quedam no
dicimg suadente nob quada
uirtute qpiis e no attingimg
intencoe. decor. sicut prsibaly
pphat quia dixit z tn pphetiam
dei no attingebat h cu eet po
tifex an illius qpetnit e sog
n ide qntuz z uirtus spc s. tunc
n. mala uoluit ubia pphetiz q
fic. Io vide z qtra z pontificat
uirtus pstatz. pontifex n. esset
z si indignus tn pphetiz. Io respi
ens quid dicere pph'. aut doce
mur q dignitas nobilitato
pcca facit p malos sacerdotes
dni paulus apls. Io cu maledixiss
summo sac'ti. ut act. xxiii. corpto
q eet summg potifex dixit nes
ciebam fres q princeps z sacer
q. d. Si sciuissem no maledix
issem. quia summo sac'ti debetur
reuerentia z no blasphemia
¶ Scdm cu dr. quia ihc moiturus
erat p gente. Io ponit cruni. ver
sus iubor cayphe. q. d. i illo
cayphas. q expediebat xpm
mori ne gens pireat. Ihc
ipius aut pphie intellexit q
expediebat xpm mori p gente
s. iudeor ne pirent spualit'
¶ Scdm cu dr z no tm p gente

d no

de morte xpi bonum

addit euangelista adiungens. adiungenti
dente non dicta sunt uerba aug. in omeliam
sic dicens. cayphas de sola iudeorum
gente prophetauit in qua erant oues
de quibus ait ipse dominus / non sum
missus nisi ad oues que perierunt
domus ysrael. sed nouerat euangelista esse
alias oues que non erant ex hoc
ouili quas oportebat adducere. et
ideo dicit quod xpistus non erat moriturus tantum
pro gente sed ut filios dei qui erant
dispersi congregaret in unum ut sic
fieret unum ouile et unus pastor
¶ Item cum dicit Ab illo ergo die postquam
esset consilium cayphe. quia ipsi consilium
datum cogitauerunt ut xpistum interficerent
unde dicit origenes quod si cayphas non prophetauit
a spiritu sancto. et tunc spiritus hic pelagius
quia ille spiritus qui mouerat in
primum cayphan ad sic loquendum
mouerat et istos ut xpistum uellent
interficere. ¶ Sed aut prophetia est a spiritu
sancto. numquid et omnes quibus inspirat(?)
uerbum a spiritu sancto recepit(?) xpistum interficere
unde dicit origenes / sed sicut aliqui bona
male utuntur. pueritur(?) utilitate spiritus
tuarum preue suscipiunt. et ita ysagogicam(?)
pharum pro salute accepit non
debito modo prophetias exhibenti
sunt proprium interficere. ¶ Queritur
ad utrum ista prophetia fuit a spiritu sancto
uidetur quod non. quia si fuit a spiritu sancto
uerum dixit. sed ista prophetia non dixit
uerum quod dixit xpistus erat moriturus
pro gente iudeorum ¶ in hoc uerum
saluati sunt ibi qui in pretorio
aduersus xpistum mittebant i. ad
id quod expediebat secundum suam sententiam
dicens / expedit uobis ut unus
qui dicit ipse uerus potuit amare
leta mente proferre uerba prophetie et ad
hec quod dixit quidam sicut
dicit origenes. mota ex parte argumenta

quod hec prophetia non fuit a spiritu sancto
tamen dici potest secundum eundem origenem quod a spiritu
sanctorum. et tunc et prophetia ab illo loco
vos nescitis quidquam. et si diceret
qui xpistum ignorauerat nisi nouit. quia
xpistus est uita et sapientia et iustitia et
pax / prima pars prophetie dicit xpistum
esse omnia // secunda pars dicit quod xpistus moritur
in quantum homo. et non in quantum
ymago dei inuisibilis. et ideo dicit unus
homo / tertia pars prophetie dicit quod
per mortem expediret quibuscumque
et ideo dicit / expedit quasi dicat per mortem
deesse necesse est et expediens et
efficax. quamuis non omnes capiant
hanc efficaciam. et per hoc patet ad primum
argumentum quia non sequitur quod si fuit
expediens de se quod omnes sunt
saluati / sed sequitur quod si non fuerunt sal-
uati. quod omnes hoc non fuit expediens
¶ Tertio queritur utrum cayphas fuit
propheta. uidetur quod non sit. quia ille est
propheta qui prophetizat sicut ibi dicitur
in libro cayphas prophetauit ergo fuit
propheta / ad oppositum quia de bone
prophetie et non solum annunciatione uerbi
prophetiam ad utilitatem aliorum sed et
quod intelligat uerbum annunciatum.
quia propheta est acceptus secundum uisionem
eius quod annunciat et mentem ui-
sionis. cayphas autem non uisionem
nec mentem uisionis habuit. sed solum
annunciauit mortem xpisti utilitatem
ad hoc quod dicitur patet quod cayphas
non fuit propheta hoc significat
per dictum origenes quod dicit cayphas
prophetauit quamuis non tamen fuit propheta
quia sicut non sequitur iste agit
aliquod opus iustum ergo est iustus
ita non sequitur iste habet aliquem actum
prophetie ergo est propheta / Sed in. alius

agat aliquod opus iustum propter inanem
gloriam non potest consequenter dici iustus
propter actum istum. Similiter si aliquis secundum actum aliquem
propheticum uel prophetie non potest consequenter dici
propheta. Sic autem fuit in caypha qui solum
fuit denunciatiue utilitatis mortis
christi. Vnde super glosam quod spiritus sancti solum usus
est ore cayphe. cor autem dampnatum
non tetigit. ~~completum et quod spiritus sanctus~~
~~intelligebat corda prophetarum~~ intelligitur
vere esse signa dei [illegible] qui dicitur quod scilicet
quando tangebat corda prophetarum quantum
ad uocem tantum ut in prophetia cayphe
qui secundum formam propheticam protulit non
tamen habuit intellectum sermonis nec
intellexit quod esset sermo propheticus
et ideo potius dici enunciator
prophetie et non propheta. Quarto spiritus sanctus
tangebat corda prophetarum aliquando quantum
ad uocem et quantum ad intellectum ut in Iona
qui dixit adhuc xl dies et Ni-
niue subuertetur qui secundum intellectum
habuit spiritum propheticum et etiam habuit aliquo
modo visionem. non tamen habuit intellectum
visionis quia non intellexit [illegible]
dei scilicet quod niniue esset per penitentiam
spiritualiter subuertenda. Visio autem siue
enunciatio non sufficit ad plena-
riam prophetiam. Alias pharao et nabu-
chodonosor fuissent veri prophete qui habue-
runt visionem et eam enunciauerunt.
non fuerunt autem prophete quia non habue-
runt intellectum visionis. Visio
et intellectus visionis et enunciatio eius
est sicut et spiritus sanctus potest mouere ad
unum non mouendo ad aliud. Quinto
spiritus sanctus tangebat corda prophetarum
et quantum ad uocem et quantum ad intellectum
et quantum ad uisionem secundum causas inferiores
quantum ad intellectum et sic non fuit
propheta. Unde quando dixit ezechie mo-
rieris tu et non uiues. intellexit

quod deberet mori secundum causas inferiores
non tamen intellexit quod deberet liberari
secundum causas superiores ut fuit secundum veri-
tatem quia dominus addidit xv
annos ad uitam. Quinto scilicet tangit
corda prophetarum quantum ad omnia scilicet
[illegible] et [illegible] non tetigit cor
ysaie quando dixit Ecce uirgo concipiet
etc. Tertio queritur utrum cayphas
peccauit dicendo expedit nobis
ut unus moriatur. Videtur quod non
quia a semetipso non dixit sed a
spiritu sancto ad opus [illegible] quod cayphas
secundum quibus intendebat dicere [illegible]
ut scilicet occideretur [illegible] contra dicitur
propositum. quod secundum cayphas peccauit
mala uoluntate tamen in proferendo uerba
non peccauit quia spiritus sanctus usus est sicut
instrumento sicut et asina balaam
Alio modo dicitur quod secundum fuit simile aliquo modo
de asina balaam et caypha. Item
quod cayphas solum fuit enunciator
prophetie tamen fuit dissimile. quia cayphas
protulit ista uerba ad malum intentionis
et non tamen protulit ut asina sed ut
a deo compulsus. et ideo peccauit [illegible]
[illegible] quia sub alia intentione
quod sub alia uoce fuit a spiritu sancto et
sub alia a caypha. qui non retulit
uerba ad intentionem finem. Ideo tamen
dicitur [illegible] declinatio [illegible]
non [illegible] ambulabant. Abiit
in [illegible]. Sed abiit in regionem iuxta
desertum [illegible] effrem et
ibi morabatur cum discipulis suis. Ista
autem huius declinationis secundum augustinum
fuit non [illegible]. Sed ut daret exemplum
discipulis non esse [illegible] ab
oculis persequentium et furore scelera-
torum latendo potius deuitare
quam se offerendo magis accendere.
[illegible] causa [illegible] quod ondet

q sicut honestu z iii ... sive
morte. ita no z nuq honestu
no ingere se teptatoi cu ignominia
vtp z iustus. cu e quia ignara
verba ductq. aliter ex pte dati quia
in stetp inde se aust cu malis ne
male agat. Illo du z sup illo
ubo abiit in regiom iux desertu
q ubo illo intelligi q b recede
bat iudeis accessuq ad gentes
de quo accessu aps multi filij de
seri mg q eius qui h vir. d
aut h. desertu fuisse iux effre
effrem n. in ep filietas. effra
vm d fuisse sup manasses qui
d obliuq. quia pt q pr. obliuio
eradicu fuit pemissu ... dixt hi
dam exgetibz. Item cu d. ppi
aut erat pascha iudeor v ag
de in gstioe b latet ... ordie
q p fit inet defesto ... q
v. inci festo. i ... ad
inutat q no uenit i tpl
loqbat ... reddit ... ois
i dederunt n. pontifices ... itu
ad pinu d. pp. erat pascha
iudeor. A asccderut multi ihrlm
de regione an pascha ut sactificaret
n. erat in lege iudeis. ut i die
festo quo pascha erat ome in
digz queirere. io an pascha fuit
incibat ut sctificaret se ipos
qm quicuqz pecthiant inuiti
ul sponetanei. pascha no cele
brabat nisi piis copiaretur
ut mois erat balniacoibz ac
ieiunijs e ... q alias
deputatas oblacoes offendo
hi g qui expiatoz celebrat
... insidiabat dno. e io d
... g. ihrlm ... ad ...
ps ... e veniet q quia

elez inam. Item cu d. callo
gbat. admirat quia no ueit
ad diem. Ubi querit glo. illig
uebat ihrlm no bn. nos aut q
iam q cu stantes in templo dei
mutuo nos ... e exhortado
ut ueiat ad festu ... e sua
pncia nos scificet q.d. glo.
ad h. d ee festu. ut v. fit in
medio ... ioh vij. Ubi c
fuint duo ul tres ... in no
mco e. Item cu dt dederant
n. ponti. ... inquisiois
gerebat n. cu ad pdendu. q de
derut pontifices e phar[isei] mand[atum]
ut siquis cognouit ubi eet indicz
ut apphendat eu. sic mada[tum]
dedit saul de dauid ... xxiij.

Ite g. an sex dies pasche.

Postq dem z inp. pte eua[ng]
de p. mediatois. e 2a pte
de institu ... z nha
3a pte agit. de ...
...tioe creatois ... diuide
aut ... in d. p. q p. agit
de gla x. que fuit quodamo
octo ... agi de pa
... vij ... sic pcedit quia
p. agi de gla x ... de insidie
iudeor ... aut tata signa
fecisset ... p. in d. quia p. o. quo
x. z glificat ab hoibz ... q
z glificatq a deo ibi uenit ...
... z p. ... q p. x
glificat a familiaribz. p. ...
iudeor. ibi cogunt g. turba
3o agetibz i ... aut gentiles
quid. Prima ad ... no du z
q x. glificat a familiaribz i ...
... glifi ... sic pcedit
quia p. ... in ... g.
... inquisitio i ... g.
3o ... g. ...

exposita. 2o manet exposito i dux
qo ihc ut iam ad p[ri]m descr[ibi]tur uenit
q[ua]n[do] ad cenam. tercio dicitur ante sex dies pas
che. 4o describitur locus quia dicitur uenit
bethaniam ubi fuerat lazarus mortuus
quem suscitauit ihc. 5o describitur finis
quia dicitur fecerunt autem ei cenam ibi
et martha ministrabat. lazarus uero
erat unus ex discumbentibus cum eo. Quantum
ad primum dicendum quo ad tempus. 1o uidendum
est quis sit dies fuit. ad quod dicit magister in hystoria
scholastica quod fuit nona dies mensis
primi. Unde sicut dicit decima die
mensis iudei agnum capiunt ymo
lactant in die pasche. 2o ratione festi
uero quod phabebat solempnitatem. Quod in die
que nona dies mensis et precedit
sextam diem ante pascha explementum
splendide et ordinem festi habent
die constituit quod sic ut ihc quoque
ipse bethaniam uenit. Colligitur de
textu. Sed si quia pascha non accep
tat per xiiii diem sed per xv. quod in illo
anno fuit vi feria scilicet dies ueneris in quo
dominus moriens resurrexit cum ramis pal
marum et in die precedenti scilicet in die sabbati
uenit ihc bethaniam. Sed uidetur de
dicit quod de bethania ante sex dies
pasche. Sed non. Unde in glosa matheus. Sed non dicit
quod maria unxit dominum ante sex dies
pasche. Matheus autem dicit quod in(fra) biduum
unde dicit uero quod post biduum pas
cha fiet. ad hoc respondetur et predicti
esse ubi dominum et quod Johannes fuit ordinem
hystorie. Sed matheus recapitulat ordi
nem et ante sex dies pasche. 2o de
tempore et de loco quando dicitur uenit ihc in
bethaniam. primo non uenit in bethaniam
2o ut intraret in ierosolimam ut ibi
pateretur. in bethaniam uero ut resusci
tato lazaro eorum mentibus forcius
in primis et dicit autem bethania domus
obediencie in quo uenit quia xpc ueniens
ad passionem obediuit patri. philippenses ii.
factus est obediens usque ad mortem
Innuitur 2o quod factus perpetuo datur
obedientibus ad hebreos v. factus est omnibus
obtemperantibus causa salutis. 3o innuitur
quod spiritualiter mortuum in domo obediencie
suscitauit. 3o ostenditur de fine cum dicit
et fecerunt ei cenam. 4o notandum est quod
ex primo legimus fecit domino primum a
matheo publicano unde matheus ix
et hoc significat qui penitentium 2m cum
symone phariseo luce vii. et hoc significat
qui perficientium. quia pharisei lege
perfectabant. 3m et quartum perfectorum
et hic fit in bethania. id est in domo obe
diencie. Ultimo notandum est de assis
tentibus. assistebat autem 3es primo
martha in qua notatur status
quia martha sollicita erat. lazarus
uero in quo notatur illi qui post
sollicitudinem actiuorum redeunt
ad quietem. maria in qua notatur status
contemplatiuorum. Deinde cum dicit maria
quo post hoc de unguenti dif
fusione. Sed sciendum unguenti effusio
accepit id est maria libram unguenti
nardi pistici preciosi et tersit capillis
suis pedes eius. Est autem nardus
herba aromatica quam ualet contra
odores. Canticorum i. dum esset rex in
accubitu suo nardus mea dedit
unguentum quod hic erat confectum ex nar
do. Unde matheus xiiii. nardi pistici
dicit autem pistici ubi dicit augustinus re
tinens quod pistici debet mitti
locum in quo oriebatur herba de
qua fiebat unguentum ut pistici
i. fideles non sophistici per aliqua
admixtionem. Dicit autem preciosi quia fuit

magni valoris et magni precii ubi
decerimus quod debemus offerre preciosa deo
¶ Secundo quod in isto verbo maria
accepit est p° expresse vngentis
et nomen nominis interpretacio nam
maria interpretatur amarum mare quo secundum
statum penitentium debeat amaricari
Job vii / Ista precatum ori meo loquar
in amaritudine anime mei. confabulabor
in amaritudine anime mee / Secundo maria
interpretatur illuminata et secundum statum proficientium
debet statum exponi v / Eratis
aliquando tenebre. nunc autem lux in domino
ut filii lucis ambulate i. in bonum
proficite. quia fructus lucis est in omni
bonitate quoad semetipsum iusticia quoad
ad proximum veritate quoad ad deum. Tercio
maria interpretatur stella et secundum statum
perfectorum. quorum est diffundere in alios
de bonis baruch 3°. Stelle dederunt
lumen in custodiis suis ¶ Tercio
attendendum est in verbo predicto quod unxit.
quia vngento facto ex nardo vel
nardino. et quod vngentum quo vnguntur
penitentes. debeat vnctione p.
re. p[salm]i / Vnxerunt david de tribu
locus vnctus et de terra i. de peccato
de hoc vngento Eccl. ¶ Primum vn
gis reges ad primatum et sic hoc vn
gentum est amaritudo penitentie / Secundo est
vngentum quo vnguntur proficientes
et hoc est vngentum pietatis et clementie
de quo canticorum i. verba tua flagrancia
vngentis optimis et cetera. ut. oleum
i. prestatio de capite tuo non de
ficiat. de hoc augustinus in omnibus capul
lis tui superflua sunt coram tuis hoc
quod agas de superfluis tuis. tibi
superflua sunt nec pedes n. pau
peres vocat augustinus / Vnde dominum quod
vni ex minimis meis fecistis mihi fecistis.

unxit i. minimis hoc pedes / Tercio est vngentum
perfectorum de quo exodi 19. Cum lavisset
aaron cum filiis suis atque induisset
eum vestimentis suis. oleum vnctionis
fudit super eius caput eius / Per hoc
significatur christi qui exuit vestimenta
et induit spiritualia / de hoc vngento
exodi 30. hoc vngentum erit nobis sanctum
caro hominis i. hoc carnali non
vngetur ex eo / hoc est quod vngentum devocionis
et compassionis et cetera. Tercio in eodem verbo
debemus advertere vnctionis effectum cum
dicitur et domus impleta est ex odore
vngenti in quo effectum primo advertimus
quod opera que edificatione sunt opera mea
quod sicut in vngento nardi vngentum
leuit sicut rima ¶ Secundo opera humi
litatis et obediencie quod cum sit
herba brevis significat humilitatem Tercio
sunt opera vera non sophistica quia
sunt opera hypocritarum / Vnde dicitur pistici
i. fidelis. quo modo sunt opera in karitate
facta. et io dicitur preciosi. quia caritas
dat precium omnibus virtutibus / Secundo
autem effectum notat augustinus in omni quod
ex eodem bono odore aliqui vivunt
et aliqui moriuntur vnde apostolus bonus
odor sumus aliis quidem odor vite
in vitam. aliis odor mortis
in mortem. vnde amasti bene agere
vnxisti bono odore / Imitatus es
bene agenti mortuus es bono odore
et hoc modo mortuus est iudas qui
murmuravit de obsequio marie
et cetera. / Tercio cum dicitur dixit ergo vnus ex
murmuratoribus iude. et primo quidem
iudas in murmurando ostendit
quendam zelum ad pauperes. secundo
excludit hunc zelum i. dixit autem
unquam ex discipulis suis iudas scarioth
qui erat eum venditurus quare hoc

vnguentum .ccc. d. xx. ut quid perditio
hec. Potuit uenundari multo et
dari pauperibus. ¶ Fuerunt aliqui
de isto libo dicit vngilam alii cre-
dunt discipulos murmurasse de effusione
vnguenti. Ad hoc vnde aug. de ipsu
exponitur quod nomine discipulorum
iudas signatur more scripture ponentis
pluralem numerum pro singulari
et io dixerunt alii credunt quod discipuli
hoc dixerunt. sed io. expresse exprimit
quis fuit. Alio modo potest dici quod
alii discipuli dixerunt hoc tamen senserunt
sed alia intentione quod illi
propter curam pauperum. iudas autem
quia fur erat. Et io. io. solummodo fecit
mentionem de iuda ut exprimat om-
nibus. ostendit eum esse furem. ¶ Item
cum dicit dixit autem hoc etc. quod non dicit
exprimens. Non dixit autem hoc
non quia de egenis pertinebat
ad eum. id est non habebat mentem ut pas-
sionem ad pauperes. quod ut dicit
quia videtur visitat improperium et ideo
sed quia fur erat id est habebat ipsum inde
furandi et propter hoc pauperes defrau-
dandi. Aliter est propter filii elemosinam
pauperis non defraudes. Et lo-
culos habens tamquam dispensator
erat que mittebantur portabat mini-
sterio. sed asportabat furtis
ideo gaudebat quando plura dabantur
ut posset furari. Nam propter avaritiam
sua uendidit dominum. Ecclesiastici x. Avaro
avaricia cor in semetipsum redigit
et iudam proditorem fecit. Ecclesiastici
lepsum et animam morti tradidit.
¶ Fuerunt aliqui cum xpisto statuit
iudam esse furem. quod committebat
ei loculos. Ad hoc vnde theophilus

quod si tunc commisisset et ordinasset mmmo
omnium. pecunie autem ad ministrum
ad ministerium doctrine infiorem. et
quod dicit apostolus in actibus. Non equum nos
relinquere verbum dei et ministrare men-
sis. Alio modo vnde augustinus in omni
quod senex et mecum ut boni discant
tollerare malos. Notandum autem hoc
augustinus quod iudas non tunc primo periit
et quando tradidit dominum quia prius
fur erat. et tamen apparet erat duo-
decim apostolorum. quo decedente et alio
succedente supplentur et applicentur
iustitia. et numerus permansit integratus
¶ Notandum et augustinus quod iste fur sacrile-
gus erat. Est ii. dicit furtum
quod est rem privatam et portatum quod est
furtum de re publica. et sacrile-
gium quod est furtum non vnius cuiusque sed
de ecclesia. qui igitur ad de ecclesia fu-
ratur sicut dicit augustinus iude pro-
ditori comparatur. ¶ Quidam aliquis
cum xpistus esset pauper quo faciebat
portare loculos. Ad hoc vnde adversus
quod dominus habuit loculos non ad usum
suum sed pauperum. Unde Matheus ix. Unde
solvit dragma misit petrum
ad mare ubi inuenit piscem in
ore piscis quia volebat esset quod
daret cum pauperibus vivere de iure
suo. Alio modo vnde augustinus in omni
dicit sic quoniam dominus accipite. quare
habuit loculos. cui angeli ministrabant
nisi quia esset ipsius
loculos erat futura quod dicit hoc fuerint
et ut ostenderetur licitum esse custodire
divicias. ¶ Item cum dicit dixit
ergo ihesus exercisatur materia de effusione
vnguenti. et primo xpistus excludit
calumpniam dicens Sinite illam. id est non

lite phibe qm faciat bm ut i die
seplture mee suet id qd quide
melius e q dare egenis / Si ido
expectas cum qr ptedebat d pau
pibz d. paupes n sp hebitis uo
biscu. quib, s. potitis bn face me
aut no sp hebitis / Quaeret ad
de illo ubo ut i diem sepulture
mee suet d. cu n. effud sup
capud ihu. quo suauit. Ad hoc
vndz glo. ne. sic / Jn mee illa
ut si no vete deuooz pplexe
post mea morte. q. d. / suet id
deuooz s. vngedi quia uoluit corp
dm vnge quis no vixit ul
sic / suet id no id q effusu fuit
s sile in spe ul in gen gne ul
ope. q. d. / illo phibebitis ee face
in viuo q no potit facere mechi
mortuo. ul q. d. / illo pdit hoc
vngetu. qd n. meuit fidelis pde
s quo moriuor cor idoneu
pdi no dz s seruari. hc go vnctu
no pdit s obsuat. i die sepl
ture pucedo vn dr. ix. pueit
corp meu vnge i sepultura
qdam tn glo dr. me xpocedendu
ubi. ptem vnti suauit / s tn
no licuit ei vnge mortuu
n deuooe sola / Paupes ee
de illo ubo paupes sp hebitis
uob. me aut e ph. n. vide
ee plm cu alibi dicat ipe ego
uobcu su usq ad yssuatoz sch
Ad hc vndz aug i omil duog
mo. p. mo q sicut a petro
fuit corp ecte quidem z sibi
Ferrnetuq ligatura sicut etiam
ligata erat e i ecclia geniq
solucoe sup tra erat so. tuo
illo tm dem z petro s ecce

quia petrus cui dicebat ligabit
corp ecce. e iudas sigt corp
maloz q. d. saluator nos ma
li sigti i iuda no me hebitis
Alio mo soluit aug q xc no
fuit sp pns tn fuit s maies
tate sua. s inuidenti s icessa
bile e iuisibile gram. e turba
deista intelligit qm dt / Ecce uo
biscu su usq ad ysuatoz sech
Cognauit go turba posth
dem z de hore que fuit xpc
assimilati. hic agit de hore
que fuit a turbis / e p. a turbis
visitatibz. 2o a turbis obuiatibz
i 3o ra astimu aut / p. in d.
quia p. po visitati turbe.
2o zelus pncipu / Cogitauit
aut. qm ad p. i dr. cognouit
go turba multa ex iudeis quia
illic ee. e uenerunt no pp
ihm tm. s ut lazaru uiderent
Et mouet ad q nolebat ui
de lazaru / Ad hc vndz aug
q curiositas eos trahebat no
caritas. q. d. in adam tm. e ita
mag i fuit. q sicut curiosi
nolebat uide lazaru resuscitatu
Alio mo vndz theoph d. viso
resuscitati fieri cupiebat
expectates de inferne ptra
ro aliq lazaro refente pce
dere / Tercium tu dr. Cogitauit
aut. po. zelus pncipu e io
dr cogitauerunt aut pncipes
sacerdotu ut lazaru interficerent
e no tm ihm / Amme
are sag plene sut e io sdz
quia multi pp illu abibat ex
iudeis e credebat i ihm / Et pice
rat ad gnare mg cogitaue
runt interfice lazaru qr cecum

cū utrobiqȝ fcm̄ ȝ miraclm̄ adhuc
vndȝ aug9 i omel. q̄ miraclm̄
de lazaro fuit ita publicatū ꝛ dif
famatū. q̄ nulla tegi ul' falsitate
potuit negari. ꝛ io cogitauert ut
lazarū interficerent ut sic miraclm̄
sopiret. Alia roȝ reddit eīsdē
q̄ i miraclo de lazaro nō potu
erunt i ponere xo. solucōȝ sabbati
sicut i miraclo de ceco. ꝛ io nō
ualentes miraclm̄ imponere xo
temptabat occidere lazarū ¶ Tercia
roȝ quia hoc miraclm̄ lazari
fcm̄ ȝ iminente festiuitate pa
sche multi nouiter homines
dimittebant festū ꝛ ueniebant
bethaniā ȝ ut uiderent lazarū
ꝛ io hoc gerentes principes co
gitauerunt eū interficere —
¶ Item cū dr̄ ¶ Incrastinū aut
agit de honore exhibito xpo
a turbis obuiantibus. Sicut hoc ordine
quia primo pro ipsa honorificatiō
ꝛ. honoris uo i festiō. ig
primo p̄phetia ... obstitit i p̄phat.
aut primo mō q̄ p̄ ag. de hac
turbaꝫ ¶ 2o de aductu xo ibi
tn̄cit ihc a. ¶ Tercia p̄m̄ Sic q̄tcr
dr̄ q̄ p̄o pō hoīs occisio
¶ 4o honoris mo9 i accepint ra
mos palmarū. octo aut a
fuit quia audierunt xo. Iuc
tunc ꝛ io dr̄ ¶ Incrastinū aut
turba q̄ uenerat ad diem
festū cū audissꝫ q̄ ihc uenit
iuxta ¶ Notandū q̄ id tempus
fuit decimā die primi mensis
¶ Vn̄ eīsdē preceptū legis erat
ut decima die luna primi mensis
agnum sumerent in domo reclu
derent usqȝ ad 14 lunam eiusdē
mensis qua ad uesperam ymolabat
Vn̄ ꝛ ueri agnus q̄ omnia q̄ sunt
macula eleius ꝑpheta sacrificandꝰ
ymolandus autē inquā dies. i.
decima luna intrinsea accessit —
¶ Item cū dr̄ accepūt ramos pal
ꝛ processerunt obuiam ei agit de
mo honoris mo9 aut fuit
duplex ꝛ n̄ obuiando ꝛ io dr̄ acce
perunt ramos pal ꝛ processerunt
obuiā ei aug9 ꝛ ramī palmarū
laudes sunt signis uictorie
quia erat dn̄s mortē morien
do supaturus ¶ Secundus mo9 fuit
in laudando Vn̄ dr̄ ꝛ clama
bant osanna bndcꝰ qui uenit
i nomine dn̄i rex isrl' ꝛ lo(qui)
ȝ q̄ isti in suo clamore primo
suffragiū ¶ 2o reddit debitū
obsequiū ¶ Primo ꝯpetiit suf
fragiū. dicentes osanna ¶ Osan
na idȝ q̄ salua ¶ Osi n. salua
anna ȝ obsecratio osi q̄ corrupta
anna aut integraꝫ ꝛ sic cū de
beat dici osanna dr̄ ut osanna.
ꝛ sic isti i isto ūbo petunt suf
fragiū salutis de quo suffra
giū ¶ 2o pc nomine ꝛ saluabit
nos. ꝛ in ps. exalta dn̄e po
te ꝛ nomē ꝛ sic isti modo
osanna idȝ q̄ salutificat ꝛ ȝ ū
bū. Sꝫ aut aug9 ymonit no
ȝ ūbū ē interiecto. cuiq̄ uo ȝ
quē mag ȝ indicas affectū q̄
rem aliquā significat ¶ Tn̄ i latina
lingua sunt interiectiones ue
eū dolentes dicimus heu. ut et
admirantes dicimus o ꝛ mag
nam tunc n. o michi significat i
miratis affectū ¶ Ista sunt in
teriectiones in hebreo ꝛ hoc est

asine cuius sig[nifica]tio[n]em quia nec grecus
nec latinus hoc interpretari potuit
sicut nec ille qui dixit fiat filio ea et hec
vlam et h[oc] intellecto esse prohibet
affectum indignacionis omnes ¶ Affectum
dicit debitum obsequium quo dicunt ben[e]-
dictus qui venit in nomine domini quasi n[on]
tenere dominum benedicere. dico omnibus
hoc propter intencionem principalem materie
prout in omni loco dominacionis eius benedic-
ite anima mea domino / Augustinus in omnibus hominis
propter continuam influenciam perfectionis
Thob. 4. omni tempore benedic dominum.
ita omnibus modis propter continuam
affluenciam pro bonis s[cilicet] Thob 12 ben[e]-
dicite dominum o sancti eius / de hiis
duobus s[cilicet] de suffragio et de obsequio
dicitur in psalmo. o domine salvum me fac
etc. / ad primum s[cilicet] osanna benedictus qui
venit in nomine domini / secundum ad secundum
dicit autem in nomine domini secundum Augustinum
quia ipse venit in nomine suo quod
ipse est dominus domino i. dominus pater domino filio
vel melius ipse est dominus unde in genesi
pluit dominus domino i. dominus pater domino
filio vel melius in nomine domini
i. in nomine patris quia omnia que
faciebat ordinabat ad gloriam patris
dicitur autem rex israel / Ubi theophilus
iudei regem israel ipsum nuncupa-
bant. quia sibi Christus regem sompniabant
exspectabant namque eum regem quendam
regem maiorem quam fuit Augustinus
namque salvatorem eos ab romanorum
iurisdictione secundum Augustinum postea dicitur rex
absolutum dicitur n[on] rex eo quod iuste
regat. vel eo quod ad celorum regnum
perducat etc. / ergo rex esse voluit
israel dignatio est non exactio miseric-
ordie indicium non potestatis augmentum ¶ Item cum dicitur ut veniret hic

postquam dictum est de hora ... de eius
adventu. et primo quid hic dicitur primo dictum
sensus Euangelistam i. sicut scriptum est etc.
ad primum dicit quod ipse invenit asellum et sedit
super eum ¶ Invenerit autem dicitur hic ubi
vero ... videtur esse contrarium dicit ...
ibi n[on] dicit quod ipse misit in castellum
in quo debebat invenire asinam cum
cum pullo. vel quod misit primo in castel-
lum pro asino. dictum est vero venit obviam
ei. dicitur hic autem non fuit hic modo
ad hoc in ... Augustinus monet quod Iohannes
supponens dicta aliorum evangelistarum ... non
curavit narrare dictam causam / solum
n[on] dixit quod invenit asellum et sedit
super eum quemadmodum scriptum est secundum apud
apud alios evangelistas plenissime
legitur ¶ Ad hoc querit aliquis dicitur hic quod
et sedit super asellum / in ... autem dicitur
quod sedit super asinam et pullum ad hoc
potest dici quod potuit esse quod primo quando
turbe occurrerunt primo sedit super asi-
nam. post occidit autem sedit super
asellum. et Iohannes narrat id quod secundum et
postea advenit turbarum / dicit ¶ invenit
hic asellum et sedit super eum. vero
curatus ... dicit quod alius dixit
¶ ... autem sedit super asinam post asi-
pullum in quo nemo sederat.
hoc figurat secundum Augustinum quod sedit super ve-
teri synagoga ad modum asine
asinam iugo legis et super genti-
litatem signatam in pullo. sicut n[on]
pulli non fuerant sessi ab aliquo
vel nec ... gentium fuerant sessi
ab honore legis. dictum cum dicitur
sicut scriptum est post tertio ...
... et primo quid ... post
hoc quo se ... discipuli ad
idem i. hic non cognoverunt ... ad
tertio ... ¶ Modum et primo
quod hic dicitur / Noli timere filia syon

In zach. ix. Exulta satis filia syon iubila
filia ierusalem. ecce rex tuus venit. magis conuenit
de christo quam de salomone. vnde post
id verbum quod dixit iste prius verbum ex-
ultandi. iste dicit prius verbum non timendi
Jo. xij. quod verbo prophetico dicitur
primo ponitur. Tertium ad suam dignitatem
ratione dicitur rex. Apoc. xix. rex tuus
militantis exercitus angelorum in celo
et ordines clericorum in mundo. Job
xxv. Numquid est numerus militum eius.
Quartum ad profectum tuum, id est tibi
datus. ad Ro. viij. Qui proprio
filio suo non pepercit sed pro nobis
omnibus tradidit illum, quomodo cum illo omnia
nobis donauit. Et precepto quartum ad
vtilitatem. ibi venit id est aduentus
tuus venit. Et ad illuminandum in
tenebris quia lux. Jo. viij. Ego
sum lux mundi. ad accendendum
affectum. quia ignis. deut. iiij.
Deus noster ignis consumens est. ad
ditandum bonis operibus. quia thesaurus
bonorum operum. Col. ij. In
quo sunt thesauri sapientie et scientie
absconditi. Christo describitur quartum ad mansue-
tudinem. sedens super pullum asi-
ne. super quo verbo [illegible] Noli
timere filia syon. quia iste non
venit sicut ceteri reges in iusti-
cia sed mitis et mansuetus qui onerat ab
asino. ut alibi per Aug. Noli
timere quia ille sanguis effun-
ditur per quem tuum delictum deleatur
et vita redimatur. ¶ Item cum dicitur
hec non cognouerunt discipuli eius
ratione quo se discipuli ignorauerunt ad
verbum iam dictum. tertio dicitur hec non
cognouerunt discipuli eius primum id est ante
passionem. sed quando glorificatus est ihesus
recordati sunt etc. id est post glorificationem

plenius cognouerunt. quia plenius
acceperunt spiritum sanctum. et scripture de
christo fuerunt eis lucidiores. tunc vobis
aperuit eis sensum ut intelligerent
scripturas. ¶ Item cum dicitur testimonium
ergo perhibebat. populus vero obuians
quia fuit expressio testimonium quod perhi-
bebat turba quando vocauit lazarum
de monumento et dixit ei veni foras
et suscitauit eum a mortuis
et propterea venit ei obuiam turba
quia audierunt eum fecisse hoc
signum. Et sic perhibuit testimonium turba
simplicium. cui et pharisei testimonium
turba sapientum. act. ij. hic de
ipsis testimonium perhibet. ¶ Item
cum dicitur pharisei autem postea dixerunt
pharisei ad semetipsos videtis quia
nihil proficimus non videtis
loquentes cum impedire. dicitur tamen quod
quia hoc non fuit verbum phariseorum
sed magis credentium. volentium
attrahere alios a persequendo christum
q. d. prohibete aperte quia ad eos est
nihil proficimus in persequendo eum
immo quanto magis eum persequimur
tanto magis crescit. Et ecce totus
mundus post eum abiit. ¶ Item
dicitur erant autem gentiles quidam
aliqui de hore que vero sunt a
gentibus secundum hoc ordine et primo petit
gentilium petitio. Secundo discipulorum interme-
cessio in venit philippus. Tertio ibi ad
recipiendum defectio in illis. autem
primo christo receptorum informatio
in amen amen dico vobis. Primo quod gen-
tiles petunt videre christum. tertio dicitur
Erant autem gentiles quidam ex his
qui ascenderant ut adorarent
in die festo. beda templum domini
in his situm adeo famosum erat ut

in dieb(us) fest(is) no(str)is s(ecundu)m Vincentium s(ed) et
multi ex longinquis regionib(us) adue
nirent sicut de eunucho cand(a)
cis regine ethiopum act(us) ap(osto)lor(um) 8°.
declarat(ur). p(ro)ba(tur) ergo 2 sic. Ioh(annes) 12. gen(ti)
les uenerant adorare. s(ed) aute(m)
me(m)oria(m) quandam (e)o(rum) ciuitat(is) c(on)silia
s(ecundu)m (Christ)i aduentu(m) iudeor(um). hi ergo acces
serunt ad philippu(m) q(ui) erat a beth
saida galilee et rogabant eu(m) d(icentes)
d(omi)ne uolum(us) ih(esu)m uid(er)e. aug(ustinus). illi
gaudebant (Christum) quidam clamabant.
b(e)n(e)d(ictu)s qui uenit i(n) no(m)i(n)e d(omi)ni. isti
aut(em) ex(er)cit(atione) et eruditione. illi clamab(a)nt.
isti uolebant uide(re). uel ad duo pie
tes de diu(er)so uenientes. et i(n) una
fide(m) (Christ)i p(er)ac ostio uenientes –
deinde cu(m) d(icitu)r uenit philipp(us). p(er)
me(m)oriam ap(osto)lor(um) q(uo) ordinate fiat
3. quia philipp(us) retulit andree
sicut priori. prius n(ost)r(u)m fuit andreas
q(ua)m philipp(us). philipp(us) aut(em) et
andreas retulerunt (Christ)o. i(n) h(oc) aut(em)
docem(ur) q(uod) inferiores ducunt ad
superiores p(er) medios. deinde cu(m) d(icitu)r
ih(esu)s aut(em) r(espondit). p(er) ex(pos)it(i)o (Christ)i ad
iudeos recipi d(icitu)r (Christ)o n(on) d(icitu)r q(uod)
s(ed) aug(ustinus) (Christ)i q(ui) d(icitu)r. h(oc) p(re)dicit futura(m)
uisio(ne)m gentiu(m). uidens n(am) (Christ)i
desiderabat eu(m) uide(re) occasione
accepta annu(n)ciat futura(m) pleni(tudinem)
gentiu(m). et p(ro)mittit ita ad eas hora(m)
sue glorificationis. q(ui)a fecit i(n)cre
dentes fi(er)ent credituri. unde d(icitu)r
uenit hora ut clarificet(ur) fili(us) ho(min)is
p(ri)mo me(m)oria para(tur) hebr. v. (Christus) no(n) se
metip(su)m clarificauit. s(ed) q(ui) locut(us)
e(st) ad eu(m). clarificat(us) aut(em) e(st) (Christus)
i(n) passio(n)e p(er) miracula sicut in
obscuratio(n)e solis et lune et i(n) aliis
h(uius)mo(d)i. clarificat(us) e(st) (et) q(uia) e(st) cont(ra)

de principib(us) et potestatib(us) tenebraris
ta sic. uenit hora ut clarificet(ur) fili(us)
i(n) ro(mano)s c(apitu)lo et(iam) d(icitu)r q(uod) d(icitu)r. gentiles me
petunt. m(a)g(is) aut(em) me p(ro)petat q(ua)m
quero. s(ed) h(aec) uisio s(e)c(un)d(u)m glorificatio(n)em
m(eam). que p(er) passio(ne)m i(n)ueni(tu)r tale
(est). deinde cu(m) d(icitu)r am(en) am(en) dico
uob(is). s(e)c(un)d(u)m informatio(nem) recep(er)tor(um). et p(ri)mo
quid (Christus) informat de m(od)o sue
exaltationis. s(ecund)o exhortat(ur) ad sui
imitatio(ne)m ibi qui amat a(nim)am sua(m). t(er)tio
ad p(re)mia) n(on) d(icitu)r z q(uod) (Christus) d(icitu)r a(d) se ex
altari. possit ergo aliq(ui)s querere p(er)
que mo(do) (Christus) exaltari. et ideo r(espondet)
pr(edi)c(av)it (Christus) q(uod) sicut granu(m) n(on) fructi
ficat. nisi moriat(ur). ita et fili(us)
ho(min)is no(n) fructificat n(isi) p(ri)us moriat(ur).
p(ro)p(te)r q(uo)d uobis d(icitu)r. fili(us) ho(min)is
ex granu(m)/et eadem t(er)ram/et mo
rien(s)/et fructifica(n)s. (Christus) eade(m) cont(ra)
(Christ)o. m(er)uit per eius assu(m)ptio(n)em/mor
tuus (est) p(er) passio(n)em. sic aut(em) mor
tuus simile fruct(u)m attulit/p(ri)mo quid i(n)
re(m)issio(n)e pecc(at)i q(uia) p(ec)ca(tu)m (Christus) s(cilicet)
mortu(us) (est) p(ro) peccatis n(ost)ris. iustus
p(ro) iniustis etc. i(tem) i(n) uisio(n)e p(ro)ximi p(ro)f(e)c(t)u(m)
eo(rum). et exaltat(us) fuero a t(er)ra
o(mn)ia traham ad me ip(su)m. d(e) hoc
fructu dicebat saluator ap(osto)lis/posui
uos ut eatis et fructu(m) afferatis. i(n)f(ra) 15.
c(apitu)lo. 3° q(uia) ad fructu(m) glorie q(uem) p(er) passio(ne)m
(Christus) c(on)sec(utus) e(st) glo(ri)e fructu(m). hebr. x. h(ab)em(us)
fiducia(m) i(n) introitu s(an)c(t)or(um) i(n) sa(n)guine
(Christ)i qui initiauit nobis via(m) nouam
deh(inc). fructu(m) et(iam) x. b(onorum) labor(um) glorio(su)s
e(st) fructus. deinde cu(m) d(icitu)r qui amat
a(nim)am sua(m). inuitat ad imitatio(n)em
sue passionis t(a)l(iter). t(ri)b(us) modis. p(ri)m(us)
modus fuit(ur) ex p(ar)te uel amoris
s(ecund)us ex p(ar)te uel ministerii i(bi) qui m(ihi)
ministrat. 3(us) ex p(ar)te p(re)mii. ite(m)

¶ modus exaltationis.

Aug(ustinus) s(uper) ca. 12 m. s(er)mo(ne)
p(ri)mo manet

de s(an)c(t)o laure(n)cio

¶ Inuitatio ad imitatio(nem)

¶ 1° iste modus sumitur a fine. Aug. Qui mi
ministrat. primus quo modus sumitur
ex parte veri amoris. ¶ Ubi no.
No. 1° quod ille non vere amat vitam qui ama-
do perdit eam. ¶ Qui autem tamen [illegible]
vitam suam quod est non vult expo-
nere pro Christo ad utilitatem proximi in futuro
perdet eam. scilicet in futuro. unde si dicit Christus
Noli amare ne perdas ¶ Noli
amare in hac vita ne perdas
in futura. ¶ Qui autem odit eam
scilicet inveniet eam. quod dicit Christus inordinatus
amor facit eam perire. ordinatum
autem odium facit eam inveniri.
quia si male amaveris tunc odisti
No. 2°. si bene oderis tunc amasti. ¶ No.
quod sicut verus amor Christo permittit
minus bonum propter maius bonum. maius
autem bonum est spirituale quam corporale. ergo
non ille vere amat qui exponit
ad perdendum corporale ne perdat spirituale
et ille odit seipsum qui perdit bonum
spirituale pro corporali. unde ps. Qui diligit
iniquitatem odit animam suam. [illegible]
deo per litteram. alio modo quod prius sic
Qui amat animam suam id est vitam suam
non amore perdet eam. id est exponet
eam ut perdat. atque bonum spirituale
q.d. ¶ Ille vere amat qui ante vult
perdere quod minus ut habeat quod ma-
ius est. et qui odit animam suam in hoc
mundo eam exponendo perditioni
in vitam eternam custodit eam.
id est inveniet eam melioratam. et
habet operationem sequentes Aug. in
omel. dicit ¶ Qui amat perdet id est
si amas perdes. [illegible] et exponere eam
pro Christo [illegible] tempus vitam tenere
[illegible] noli mortem timere pro Christo
¶ 2° ¶ Idem tu dicit Qui michi
ministrat. Hortatur ad [illegible] vos
ratione ministerii ut sit [illegible] talis

boni ministri nostri quod quasi sua sunt
sed que sunt domini sui et ad boni ministri
est permittere seipsum per dominum. Exemplum
scilicet quod minister Christi exponit vitam suam
pro Christo. alio modo possunt forte ista
sic. boni ministri est sequi dominum. sed dominus
[illegible] ihesus Christus exponit seipsum [illegible]
ergo non amore debemus vitam
nostram exponere pro ipso [illegible] et quod dicit
littera ¶ Qui michi ministrat non
querendo bona propter se honore meo
me sequatur [illegible] et sicut [illegible]
[illegible] honore meo. vita [illegible] ad
gloriam meam. quia ubi ego sum
illic et minister meus erit. non tamen quo
ad locum. sed et ad gloriam participandam
¶ Nota quod Christus in verbo isto describit
suorum fidelium conditionem ¶ cum dicit
qui michi ministrat. boni autem
ministri est ut sit motus sine
offensione per ambulans in via
[illegible] qui michi ministrat
¶ 2° ut sit fortis in adversis [illegible]
col. i. sine sum ego paulus minister
qui nunc gaudeo in passionibus
vobis. 3° sit facilis ad obediendum preceptorum
[illegible] adimplendorum [illegible] minister eius
qui faciunt voluntatem eius ¶ 4° [illegible]
in eodem verbo [illegible] nos ad [illegible]
mitationem [illegible] dicit me sequatur [illegible]
[illegible] cum virginibus. apoc. 14
hii sunt qui cum mulieribus non sunt
coinquinati ¶ 5° [illegible] eminentes
[illegible] cum apostolis suis mt 19
Ecce nos reliquimus omnia. 3° [illegible]
tollantur passionum cum [illegible]
[illegible] nobis [illegible] nobis
relinquens exemplum ut sequamini vestigia
eius. ¶ Ideo [illegible] in eodem verbo promittit
remunerationem et ideo dicit ubi ego sum
illic et minister meus erit. [illegible]

remuneracõe ii. ad thym ii. fidelis
sermo si comorti sumus et conuiuemus
si compatimur et conregnabimus. et apoc.
3°. qui vicerit dabo illi sedere mecum
in throno meo. et ego vici
et sedi cum patre meo. ¶ Item cum
dicitur fugiens in nichil ministravit.
Horrebat ad imitationem sui exponere
servum dicens fugiens in nichil ministravit.
non credo quod sua sint sed quod mea
non scrutando vias suas sed meas. Clarificabit
cum pater meus. dicitur autem
hoc quia ubi ego sum illic et minister
meus erit. hic autem hore non conueniret
ut ibi sit adoptatus vel unitus
ubi sit. Clarificabit cum pater meus
quia ipse clarificauit me. ¶ Item
nisi quia clarificabit me. Clarificabo
ego et clarificabit me.
Et de spiritu sancto ait. filius vero. ipse
spiritus reddit testimonium spiritui nostro
quod filii dei sumus. et si filii et heredes.
heredes quidem dei. coheredes
autem christi. ¶ Nunc anima mea turbata
est. postquam dominus degla quod sunt
ad agentibus sic dicit degla quod sunt
a patre. et potius quid hec gloria petit
hoc reddit in vero ergo nos ad
eundem primo non est quod glorificabit
quod petit christus fuit passionis neque passio
ab clarificationis erat. phil. ii. factus
est obediens usque ad mortem mortem
autem crucis. propter quod et deus exaltavit
illum. et pacem et nomen dei dilatandum
est gentibus. hec autem passio
vero fugiebat sensualitas. et tamen
accepitabat ratio. et sic hec ratio
sic precedit. et primo horret fugiens
sensualitas. ¶ vero orat per eam. ibi
et quid dicam. 3° vero orat per scripturam
in eo quod peccat nemo. primo ergo potius fugit
sensualiter. ¶ Nunc anima mea turbata est
secundum naturam. fugiens peccatorum dicitur 24. cepit
ihesus turbari et mestus esse. ¶ Item
cum dicitur et quid dicam. petit vox
sensualitatis quia adiectiua eius. ac si
diceret ratio sensualiter refugit. et hoc
dicitur hic et petit ne peccat et tamen
petit. et hic et quod sequitur pater salvifica
me ex hac hora ut si possibile
transeat a me calix passionis. De
inde cum dicitur ¶ et peccat nemo. petit
ratio per se ipsam. ac si diceret. non est iustum
quod liberer ex hac hora passionis
quia propter hoc veni in hanc horam.
scilicet ut moriar. ¶ Ratio pater clarifica
nomen tuum. i. diffunde notitiam tuam
per passionem meam in gentibus. ¶ Non diu
istum passum exponit aliud ¶ ideo
quid dicam et ac si diceret et sic loquitur
mur. non fugiam. et ideo si quattuor
a me venit. petitio salutem ¶ non pec
ca. et si dicat quod dicam pater ¶ non di
cam ergo pater salvifica me ex hac
hora sed magis dicam ¶ pater clarifica
nomen tuum. quia pater hec claritatem
veni in hanc horam passionis. ¶ Dicere
dens de isto verbo. anima mea turbata
est ut non potuit turbari. vel
quod non. et turbatio ad ducit ratio a
suo quiete. sed ratio christi non potuit
adduci a sua quiete. ¶ ergo non potuit
turbari. ad oppositum est homo ad hanc
quod dominum et quod turbatio illa exist
limites rationis. et trahit rocem
a sua quiete. et hic nemo non fuit
in christo illa turbatio sistit in sensualitate
modificata sed impium rationis et hec
non potuit esse in christo. alie tamen
quod in nobis. quia in nobis sunt ex
necessitate quia necessario illate ab exte

tristicia p(ro)p(ri)o. aut ex imp(er)io r(ati)o(n)is
quia vires inferiores in x(rist)o
n(on) agebat nec paciebat(ur) nisi
q(uod) r(ati)o ordinabat. ¶ 3o. q(ueritu)r cu(m)
utr(um) x(rist)o debuit tristari. D(icendu)m
q(uod) sic. vna r(ati)o z ad b(e)n(e)f(a)c(t)or(um) s(er)uitute
ne(ccessari)e q(uod) alit(er) p(er)mittebat aliq(u)e
q(ui)s sibi erat. delectat q(uo)c(um)q(ue) e(ss)e soci(us)
¶ sicut conuenit in x(rist)o. no(n) z c(on)tine
itta uz. p(er)p(e)t(u)e uite appetere. x(rist)o
aut e(ss)e in mundu affecto s(er)uit(ut)e.
no(n) t(ame)n exultu antecibz n(atur)alibz
et r(ati)o asp(er)is morti q(ue) s(e)n(su)ali l(e)
z q(ui)a tristis no(n) uolebat mo(r)i.
¶ 4a r(ati)o z q(ui)a x(rist)o cohortatur q(ui)
fuerat alios ad pac(ien)c(ia)z d(ixit). ¶ r(ati)o
amat altam sua. ¶ qui in medi
cine s(e)c(un)d(u)m se z c(ohortari) q(ui)a
x(rist)o passiones eos. v(i)d(e)l(icet) ¶ uita
sua in aeternitate z. i. passionaret
z cohortaretur mor(tem). ¶ 4o. q(ueritu)r
aliquis de isto v(er)bo pat(er) clarifica
me ex hac hora. s(ed) pet(i)t uerbi
hac hora s(ed). p(ate)r clarifica
m(e). t(un)c. v(i)d(e)l(icet) q(uod) x(rist)o orauit et t(ame)n no(n)
fuit exauditus. petiit liberari a mor
te. z t(ame)n mortu(u)s e(st). ¶ Ad h(oc) d(icendu)m
q(uod) s(e)c(un)d(u)m petiuit r(ati)o(n)e p(er) s(ensu)alit(a)te. s(ed) h(oc)
z d(ic)it me uolu(n)t(a)te(m) no(n) v(er)o. ¶ (sens)u
ali(ta)te q(ui)a uoluntas vo(lu)it sp(iritu)
z s(ecundu)m f(ac)i(endu)m deo t(ame)n uolito. et r(ati)o t(ame)n
eo q(uo)d r(ati)o petit exaudit(ur). s(ens)u(a)lit(a)s
aut no(n) z c(on)for(m)is i(n) uolito q(ui)a na(tu)r(a)
r(ati)o refugit q(uo)d de(us) acceptat. ¶ et r(ati)o v(er)o
petens p(er) s(ens)ualit(ate) no(n) f(uit) exaudit(us).
s(ed). et petiuit r(ati)o ¶ n(on) ut exaudi
endus s(ed) m(a)g(is) ut exp(ri)meret fugam
s(ens)ualitatis de p(ro)fecti(on)e r(ati)o(n)is v(er)o. s(ed) s(ens)u
alit(a)te horrescere morte. D(icendu)m
t(ame)n d(icitu)r u(e)n(i)t q(ui)a nox. ¶ postq(uam) p(ro)uta
z petitio reddit(ur) p(er) hac (ver)ba p(ate)r
p(ro)cedit h(oc) ordine. q(ui)a p(ri)o ue(n)it nox
p(er)mittens gl(or)ificac(ion)em z. ¶ 2o. hac uoce
s(ed) ex op(er)e turbar(um) i turba g(e)n(er)o. ¶ 3o
p(ri)o. uoc(e) c(on)planaco(n)e ¶ tertio igit(ur) z
dixit. ¶ x(rist)o collat(a) c(on)planac(ion)e s(ed)
dubitatio i ¶ e(st) ci turba. q(ue) l(e)g(itu)r
ad s(e)c(undu)m permitti gl(or)ific(ati)o. ¶ t(ame)n d(icitu)r
ue(n)it uox dicens. d(ixit). et clarificaui
et iter(u)m clarificabo ¶ q(ueritu)r 2o. de ista
uoce utr(um) s(er)uiat significatiue. v(idetu)r q(uod)
n(on). q(ui)a h(ec) uox facta fuit a tota
tri(ni)t(at)e. ergo n(on) v(idetu)r sequi q(uod) dicat
inter(ro)g(ati)o t(r)i(ni)t(at)e ad opp(ositu)m. l(ice)t h(ec) uox
illud significabat. qui fili(u)m clarifi(ca)uit
s(ed) p(ate)r fili(u)m clarificauit. du(m) eu(m) clarum
genuit. q(ui)a fi(liu)s n(on) z n(isi) q(ue)dam
claritas et splendor p(at)ris. ¶ Ap(ostolus) i.
¶ candor z lucis et(er)ne. heb(re)i ¶ r(ati)o qui
cu(m) sit splendor gl(or)ie. et figura s(ub)st(anc)ie eius
ad hac q(ue)st(ione)m d(icendu)m z q(uod) sicut p(ro)bat
argu(mentu)m. ult(im)o l(icet) illa uox significa-
bat p(at)rem sicut et illa h(ic) e(st) z fi(liu)s
me(us) dil(e)c(tu)s. ad argu(mentu)m p(ri)m(u)m d(icendu)m
z q(uod) n(on) s(ed). h(ec) uox formata z a to(ta)
tri(ni)t(at)e g(e)n(er)o ducit in p(er)sona(m). ¶ c(on)tra n(on)
x(rist)o fuit formatu(m) a to(ta) tri(ni)t(at)e et t(ame)n n(on)
fuit assumptu(m) nisi ab vna p(er)sona
di(vin)a. ¶ colu(m)ba significabat in p(er)sona
sp(iritu)s s(ancti). et t(ame)n formata fuit a to(ta) tri(ni)t(at)e.
¶ 3o. q(ueritu)r aliq(ui)s de isto v(er)bo et iter(u)m
clarificabo. ¶ Nam q(ui) iter(u)m clarificat(ur)
n(on) h(abe)t p(er)fectam claritatem x(rist)o. at s(e)c(un)d(u)m h(oc)
h(abe)t p(er)fectam claritatem. q(ui)a ipse z
claritas et splendor p(at)ris ¶ ad h(oc) d(icendu)m
z q(uod) aliud z clar(us) e(ss)e. et appare(re)
clar(us) e(ss)e. aut x(rist)o s(ed) fuit clar(us) s(ed)
t(ame)n h(ec) claritas notificata z ex
z p(er)q(ue) l(uc)e. ¶ clarificaui i. e. clarum
genui et iter(u)m clarificabo. i. e. clar(itat)e
manifestissimo. alio modo p(otes)t dici q(uod) ad
z de n(on) claro fieri clar(us). q(uod) n(on)
p(ro)uenit x(rist)o. ¶ aliud z id q(uo)d z clar(us)

clarificavi nomine. fecit clarum alio
modo. Tertio modo intelligitur sic
clarificavi cum iugiter nativitate et cum
multa mirabilia fecit. cum descendit
spiritus sanctus in specie columbe in mundum
et iterum clarificabo resurgens a mor-
tuis. et ascendens super omnes celos
¶ Idem cum dicit. Turba ergo fit voce
ipso operante. turba devote quidam
non dicebat tonitruum factum esse.
alii dicebant angelus ei locutus est
ubi notandum ¶ Glosa. quia vox illa aperte
quid tamen significaverit esse tamen
non evolavit. exemplo secutum est quia
quidam corde tamen retinuerunt fortiter
et tamen dicebant tonitruum factum esse. alii
vero bene notantes quia esset articulata
vox tamen significationem eius non intellige-
bant. ut dicitur. et quia quidam corde tarde
detecte magnitudinem et sensibiliter
vocem dicebant tonitruum factum esse
non autem. non autem dicebant esse
factam a spiritu sancto. quia nullum separatum
spiritum ponebant. et alii erant de secta
Saduceis de quibus actuum 23 ¶ Non
dicunt esse angelum neque spiritum. aliqui
ponebant separatum spiritum sicut
pharisei dicebant istam vocem factam
ab angelo. unde actuum 23. quid si spiritus
ei locutus est aut angelus ¶ Idem cum
dicit. Respondit Ihesus propter complanationem vocis
et primo quid propter quam fecit et 2°
propter eius compositionem ibi Nunc iudicium
est mundi/ respondit ad primum/ Non propter
me haec vox venit sed propter vos angelus
ostendit illam vocem non esse indicativam quia
iam sciebat. sed eis quibus indi-
care oportebat. et ideo dicit Non propter me
quia omnia scio. sed propter vos qui
ignoratis ¶ Non dicit propter eos quia
ipsi christum non esse a deo dicebant
sed autem vox facta est propter eos ut crederent
quod ostenderet christum esse a deo. quod nunc a deo
glorificatur a deo et ¶ Idem cum dicit

Nunc iudicium est mundi. ostendit quod facta est
illa vox ¶ Ubi notandum quod vox dupliciter
clarificavi et iterum clarificabo et ideo ostendit
quod significationem vocis et ostendit quod claritas
fuit illa. et ideo salvator ostendit quod haec claritas
est. quia princeps huius mundi eicietur
de cordibus hominum. et inducitur notitia
christi/ Nunc clarificavi id est quod claram
feci et claram cognosci. sic ergo ideo scribi
sic/ Nunc christus clarificatur quando princeps
mundi eicietur. sed nunc eicietur per passionem
filii hominis. ergo christus glorificatur/ Dicit
haec vox sic procedit quod primo ponit quod
princeps eicietur huius mundi/ Et 2° dat
modum eiciendi ibi Et ego. quantum ad primum
dicit Nunc iudicium est mundi nunc princeps
huius mundi eicietur foras. Nunc
est de isto verbo/ Nunc iudicium est
mundi. quia duplex est iudicium. quod non
iudicat ut dicitur. et quia hic loquitur de
iudicio discretionis et non condempnationis
ut sic dicatur. nunc imminet tempus
passionis. in quo meum quantum mei
salvabuntur. cum quantum mei quidem
retinebuntur dampnabuntur. et sic discer-
netur bonorum a malis. et haec vocatur iudicium
discretionis ¶ 2° queritur autem utrum dyabolus
sit princeps huius mundi. videtur quod non. quia
ille princeps est mundi qui est creator
et gubernator mundi. hoc convenit autem
soli deo. ad oppositum est littera. ad hoc
dicendum secundum Augustinum in omelia/ Nunc mundus
hic appellatur in malis hominibus/ dicitur
enim domus bona et mala domus
non quod edificium sit bonum vel malum
sed propter mores inhabitantium. ita et de
nominatione mundi homines mundi
dilectores. et ideo dicit princeps huius mundi
id est malorum hominum qui sunt in mundo.
dicit autem Augustinus quod mundus aliter accipitur
quam [illegible]. et sic non accipitur hic/ Aliter
pro hominibus qui toto sunt in mundo
sed iustitie inclusis sicut in deus
erat in christo mundum sibi reconcilians
et talium non est dyabolus princeps quia

decordibz corp z abiectq / S(ecund)o mo
appellat' mdq homines inuidiam
quoz principes z duces no quo
ad nat' s' q' ad potestate. ut cuncta
vtentz rex sup omes filios sup'bie
Job xli. / Tercio q(ui)c(un)q(ue) aliquis alio
mo' dux iudicat' z circu-
fortis. ad h' vnde Greg' q(uod) dux suf-
ficit vindictam corp' q(uod) fecit inos
fecit q(uod) fecit i xp'i. / Sicut si ess-
et qui debitores postulas ut ferire
et i villa mittat / Idem doctor
dementia et cu qui mch' sz sub
eudi carcerem ducat h' i corp
quetas fet dab' vindictam.
q. d. Greg' / Nos etiam debitores
pene xpi aut hoc et to iudicat'
i iudicem qui xpm postulabat tu
no eet debitor pene / Alio mo
d' aug' q' dux z circu no n'
circuq qn recipit ne regnu
diu cu homines sut imperio sigt
abgnatos / Repulso aut pecto et
si dux recipit potius tn intus
circu z alio mo q(uod) i si alii
vulnerat adest qui sanat vn b(ea)t(u)s
Io. in / Can. sua. h' ribo nob ut
no peccetis / Si quis peccauit aduo
tu habemus apud patrem / Item
q(uod) ecc(lesi)a aliquis de h' q(uod) dem z circu
fortis. s' h' n. vz q' circu' infirm
z sit circuq impotens. q' tn z sim
quia circu fuit decordibz spirit'
eorz et [illegible] z iniustorz
ad hac opez vnde aug' i ambr'
no mg dz circi nunc quia fuit
quia q' tu in hominibz peccatis
simus fem z. nunc sit in [illegible]
z magnis / Non n. dz circi principes
regni mundi. quia inhibet circuitum
adnatu dux libe[illegible] z p corpus
coplane. z vno spu uegetane
Idem cu d' / Et ego si exaltatus

fuero a terra. postq dixit de exaltatione
principis. hic agit de mo circui-
qui ee p passione. h' z q' d' et
ego si exaltatus fuero a terra i. ex
exaltatus fuero p passionem / Non n. si
po' hic dubitatiue. quia no du-
bitabat xps futurum ee. q(uo)d uenit ad
imple' / omnia traham ad me
ipm. q. d. / Itent aprime ta
ip(s)e [illegible] z neque p scripturas accedet
ad me. s' sicut pastores [illegible]
[illegible] z regione in oui-
li meo. h' aut dicebat signis
q(ua) morte eet moriturus. q. d. p(er)
hac exaltatione dixit passionem i cruce
et mo'm sue mortis / Si ueniret
aliquis de illis ubi omnia traham
ad meipsum. vz n. ee falsum q(uia) no
omes credunt in xpm et p(er) p(ri)mas no oes
trahunt. Dicimus z q(uo)d ubi et c(etera). si
exaltatus fuero et id z cu illo q(uo)d
sequitur dcimz. dixisi gnu firma
tione incerta mori sunt. [illegible]
manet. si aut mortuu fuerit
multum fructum affert / Et n. i dixit
morte h' d' p passioz et q(ua)i d' fructum
hic d' traham. qn d' omnia traham
q' duobz mois me' h' aug' in
omel / P(rim)o quia quia h' no restitit
ad uisitandum hominem / q(uia) no oes traht
s' restituit ad imaginem i te homines. et ideo
no dixit omes s' omnia s' alium
corp' et spm. alio mo sic. trahat oi(a)
i. p(ro)deessent ad salutem. a(ut)o sit
dici traham omnia i. de oibz lignis
de oibz etatibz i de omnibz g(ra)dibz
de oibz p(ro)fessionibz / Item cu d'
d' ci turba. postq posita z uoce
coplanatio. hic po' turba dubi-
tatio. z p(rim)o quid dubitat / S(ecund)o p(rim)o
vnde i dixit s(ecund)o [illegible] / P(rim)o s. p(rim)o dicit
dubitat / Ubi notandu z q. dixit
se debere exaltari p passionem et morte

exponitur. illos dubitat turbat qui sic
arguebat. tu dicis te debere mori
sed ex lege habemus quod Christus non morietur
in eternum. ysa. ix multiplicabitur
eius imperium etc. Dan. vii. potestas eius
potestas eterna etc. Ergo tu non es Christus
Insuper sunt dubitationes sic procedit
turba. quia primo adducit legem in testimonium
dicens. Nos audivimus ex lege. Accipitur
autem lex pro toto veteri testamento. quia
Christus manet in eternum || Secundo querit dicen-
tes. et quomodo tu dicis oportet exaltari filium
hominis. quis est iste filius hominis
quasi diceret. filius hominis qui est Christus non
debet exaltari per passionem || Tertio querit quis est iste
quem tu dicis exaltari debere. quasi
non sit Christus. Sed quomodo dixerunt Iudei
oportet exaltari filium hominis. cum Christus
dixit Si exaltatus fuero a terra etc. || Et quod
Iudei erant etiam assueti illis dictis
vel in memoria retinuerunt quod ita
vocabat se filium hominis || Sed queritur
ad quod Iudei intellexerunt per exal-
tationem mortem crucis. dicendum quod Christus
consueverat eis loqui parabolice et co-
mitatu corporis que ab eo dicebat in-
telligebant. unde etc. quod dixit exaltari
mortem crucis significavit sit
¶ Deinde cum dicit. Dixit ergo eis Iesus
post visionem [illegible] quid visione
primo [illegible] corporis defectum. Secundo hor-
tatur eos ad profectum in ambulatione
Primo sic arguit. illi defecerunt in scientia
in quibus et modicum lumen sunt tunc
[illegible] possibile. compositio sed quod sicut
lumine minor [illegible] modicum
lumine probat quod [illegible] non in-
telligebat intelligentie legem. cum dice-
bat || Nos autem audivimus ex lege
quia Christus manet in eternum || Non
solum lex dicit Christum debere vivere in eternum
sed etiam dicit Christum debere mori. ideo

Damnationis ad eternum et ductus est.
et [illegible] ipse ego dormivi et soporatus
sum. dixit eis ergo modicum lumine scriptu-
re quia ex scriptura debebat intelligere
quod immortalitas Christi non impediebatur
ex eo per passionem et mortem eius quia
consumatum est moriens est. et
tamen manet in eternum. quia et
quamvis moriens sed in resurrectione
ut maneat in eternum ¶ Deinde
cum dicit. ambulate. hortatur ad pro-
fectum et primo ponit ipsum exhortationem
et utile. ibi et qui ambulat in
tenebris. secundo ad primum [illegible] sic
dicit || Modicum lumen in vobis est
dum scilicet partem intelligitis de Christo
partem intelligitis non. tamen dicto quod manet
in eternum. ergo dum lucem habetis am-
bulate. id est incedite proficiendo ut totum
Christum intelligatis || Ideo debetis non
intelligere eum non solum in eternum
victurum sed et moriturum || Et non solum
moriturum sed et resurrecturum. et ita
semper. ut vos tenebre non comprehen-
dant. quasi dicat. tenebre vos comprehendant
si eo modo credideritis Christum eternum
ut negetis in eo mortem humanitatis
¶ Deinde cum dicit. et qui ambulat
ostendit quod hortatio est utilis. et hoc duobus
modis || Primo quia tenet auxilium
|| Secundo quia dat premium. id est dum lucem
habetis habetis ambulate in luce
quia sine luce est periculosum vivere.
et qui ambulat in tenebris nescit
quo vadit. quasi dicat. Christus || Et non habetis
plenam lucem de Christo. periculosum est vobis
quia potestis offendere in eum. sicut
modo offenderunt Iudei quia in-
spectis corporis passionibus mortem
et visit occisum. unde quod Christus fuit
eis lapis offensionis et petra scandali
¶ Deinde cum dicit. Dum lucem habetis. id est dum
aliquid de notitia habetis de Christo. quia
hic credite in lucem id est per fidem

credendo ut filii lucis sitis i. mei
qui sum lux q. d. filiatione et assimila-
tione. et ideo filii lucis sunt qui assimilantur
luci. Hii autem sunt qui sunt perfecti
[illegible] et non [illegible] de luce
[illegible] locutus est ihesus et abiit et abscondit
se ab eis. propter duo [illegible]
et non derogans sue potentie. Secundo q.
[illegible] ab eis ut isti non levarent lapides
nec blasphemarent. Cum igitur abscondit
se ab his videns / Tanta quod [illegible] novit
corda eorum et ideo non expectavit ut
[illegible] [illegible] non [illegible]
non expectavit [illegible] sed occultavit
mitigans eorum invidiam. Cum autem
tanta signa fecisset [illegible] demum de
[illegible] exhibetur [illegible] de fide
iudeorum et [illegible] iudeorum enim
[illegible] [illegible] quia signa non
crediderunt [illegible] simplicem
[illegible] quia fidei [illegible] [illegible]
3. debilium corroboratione [illegible]
timuerunt ibi [illegible] autem clamavit
[illegible] repellentium [illegible]
[illegible] quis audierit / [illegible]
[illegible] iudeorum sic [illegible]
[illegible] introducit [illegible] loquens
de eorum infidelitate ut sermo
[illegible] ad [illegible] sic [illegible] ab
[illegible] se [illegible] non sine causa. quia
novit eorum furore et eorum a fide
[illegible] Cum autem tanta signa fecisset
coram eis ut non possent dubi-
tare [illegible] non videmus non cre-
diderunt [illegible] [illegible] autem signa
[illegible] [illegible] sic sicut de
[illegible] aque in vinum et de curatione
[illegible] et de illuminatione ceci et de
resuscitatione lazari. Deinde cum dicit
ut sermo [illegible] introducitur
[illegible] introducit [illegible]
de eorum infidelitate [illegible] [illegible]

[illegible] infidelitate [illegible] non po-
terant credere. Dicit ergo primo [illegible] ergo
non crediderunt ut sermo ysaie prophete
impleretur quem dixit. Domine quis credidit
auditui nostro q. d. [illegible] [illegible]
et brachium domini i. filius dei cui re-
velatum est q. d. [illegible] pauci cre-
diderunt [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] aliquid de illo
[illegible] ut impleretur [illegible] fuit
impleri [illegible] non potuerit
non [illegible] [illegible] necesse [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
ut [illegible] Sicut [illegible]
non [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
nec tollit [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] intelligentia [illegible] non
[illegible] se [illegible] ad [illegible] sicut
[illegible] ad futurum [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] fuit [illegible]
non [illegible] [illegible] fuit [illegible]
non [illegible] [illegible] non [illegible] [illegible]
non eveniet. [illegible] [illegible] [illegible]
non [illegible] [illegible] eveniet. [illegible]
de non eveniet / non [illegible] de [illegible]
[illegible] [illegible] eveniet. [illegible] contingenter
eveniet. [illegible] non videtur [illegible]
[illegible] [illegible] ut non [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] non [illegible]
ibi [illegible] [illegible] / [illegible] quia
dixit ysaias ideo non crediderunt
[illegible] quia non erat credituri [illegible]
dixit ysaias [illegible] [illegible] sequitur
[illegible] [illegible] sic dicens. [illegible]
[illegible] dixit infidelitatem [illegible]
[illegible] non [illegible] non [illegible] [illegible]
[illegible] ad [illegible] cogit quia
[illegible] [illegible] [illegible] novit q. d.
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] ad [illegible] [illegible]
[illegible] queret aliquis [illegible] [illegible]

brachiu dni z fil eius / Vel sic ce
fm. quia brachiu et cuius brachiu
chiu no faciunt duas psonas
i xpo. sic pr et filius no cent due
psone. Ad 2m dicendum z qz fili dr
brachiu quia sicut ho omnia
opa ppt brachiu. ita pr omnia
opa p filiu. Jo. 1. omnia p ipm fca s
int Aliqs ho tante potentie e
ut sine ullo motu corpis sui qz
diceret fieret dicimus qz ille cuius
brachiu ee eius / sic aute e
in deo. quia ipse dixit et fca sut
Ad 3m dicendum. z qz id fuit ar
gumtm illorum qui no ponunt in
unitate psonaru in diuinis no intelligentes
quo ut aliqs similitudinez iba de
rebz ad res alias transferunt
no intelligentes et quod unus ho
vel pater opat ageres uet aliu
brachiu sunt. ita qz no sit bra
chiu. et cuius z brachiu tangunt
una psona. Item cu dr ppt
no poterant crede. posset intellig
potentie cum in fidelis. et primo
po. Respondet sic sicut locus iste
i dixit vel I Tamen ad primu
dr ppt no poterant crede /
quia iam dixit ys. s. ca. vi.
Excecauit oculos eorum no quidem
immittendo maliciam nec expellendo
adiutorium sed subtrahendo in fidelibz
bus. quia peccatum hunc repellit
et induraunt cor eorum. ut ys.
Excecauit cor ppli huius et aures
eius aggraua ex et vo. s. uidit
cos in rebus sm. ut no uideant
oculis s. spiritualibz intelligentes
ps oculos sunt et no uidebunt.
et no intelligant corde Job. ca. /

quia nullus intelligit rect. pp hoc
ps noluit intellige ut bn a
geret. et conuertatur et sanet eos / Sic
z ne intelligendo conuertantur et conuertendo
sanet eos sc z conuertunt ad me
et sanabo auersiones uras / Sic
i et aliquis de illo ibo ppter
no poterant crede / Sic n. no
poterant crede. no debant cre
de. quia ng tene ad impo le
ad ytam qoy vndz Aug. in omil
qz n. no posse culpa z noli
humane. sicut n. no posse negare
se ipm laus z dei. ita no posse
crede culpa z homis. q. d. Aug.
/ No posse hic no dr impossi
absoluta sicut dr obstinatio
uolu. ad clagatoz a bono. co
mo quo dicimus de ualde ma
lo. ubi ppt bn face hic mo
loqdi sic Je. in si potest ethy
ops mutare pelle sua et ni
vm. quo pris bona face cu sitis
filij mali etc 2o quia ad deu
illos excecauit oculos corp et i
duravit cor. Respondet n. no ut gnacie
deo. et si dicatur ad ytam / Corp in
deo. ipm sed excecauit illos
gnsidem. tn de deo no ppt
dici. adhuc qoy vndz Aug.
i omil d. qz io no poterat cre
quia no posset ei inclus
sz qz ds diu talia sapiunt no pnt
crede. et sic excecant et indurant
quia negando diuinu adiutorium
no adiuuant. q. d. io excecantur qz
ponunt obstaculum luci. qz ipsa
lux qz z de se illuiat omne
homez ut sap. y. Excecauit eos
malicia eorum. et io obdurantur
quia ponunt obstaculu gre.

glam de⁹ q̄ꝛ ꝫ de se uult oēs
filios fieri. Vn sicut nō ꝫ ex
defectu luc̄ q̄ homo qui claudit
fenestrā ē nō videat. ſ; ex d'fectu
claudētis. Ita nō ꝫ ex defectu dī
q̄ ho nō videat ꝑ luce grē ſ;
defectu pccōis ponent̄ ē obstaculm
Modū ꝫ sup̄ 1º ubo ꝫ ꝯuitant̄
q̄ꝫ aug⁹ id ꝑt legi ſu nō. ꝫ
tuc ꝫ ſſus. Excecauit eos ut
nō uideāt. ꝫ excecati ꝫ excecati
eliment̄ ꝯuluent̄ ꝫ ꝯuulnati
qrāt dm̄. ꝫ sic ꝯuitāt. ꝫ sanē
eos q̄. d. ꝑmittit eos de⁹ cadē
ad qꝫ ut fortius resurgāt ad
iustitiam ex quo ſeq̄ q̄ sun cadē
coopat̄ eis in bonū l aliō mō pt̄
legi ut repetat̄ nō. ꝫ tuc ꝫ ſſ⁹
Alo intelligat ꝫ nō ꝯuitāt ꝫ nō
sanē eos. ꝯuſion ad dnm̄ est
uia ad sanitatem ꝫ tren. v. Conūte
nos dne ꝯuitam̄ ad te. Deīn
cū dt̄ hoc dixit ys. ꝑº loc⁹ ꝑ he
vn̄ dī q̄ dixit ys ꝫ uba qn̄ uidt
glam eius ſ. xº. ꝫ locut⁹ ꝫ de eo
ſ. xº. Modū ꝫ q̄ ys in ꝑh⁹ vj. ca
ꝑh. ꝑº facit mēcoꝫ de glā uisā
vn̄ dt̄ vidi dnm̄ sedentem. 2º facit
mēcoꝫ de excecatōe iudeoꝝ ꝫ
io dt̄ Excecat cor ꝑpli huig.
Sꝫ nō ꝫ sup̄ aug⁹ Iom̄.
q̄ ys nō ys nō uidit dnm̄ si
cuti ꝫ. hōc n. ꝯmittit scā trinitas
vn̄ bēs io. in ca. sui ꝑ. Scī
m⁹ qm̄ cū appuit siles ei erim⁹
qm̄ videbim⁹ eū sicuti ꝫ. Vidit
g° dnm̄ nō ꝯpiodm̄ significās
sicut ꝑphē visio fuat ī forma
dt̄. hoc ꝫ vidit visione yma
ginariam. tū intellectā exposi
uit visionis. Nō ꝫ aug⁹ q̄
excludi⁹ ꝫ error alloꝝ q̄ dicebant
ꝑrem ee inuisi. lem filiū aute
fuisse visū ꝫ visionibꝫ ꝯ̄sitam

sicut dt̄ ys. vidi dnm̄ sedentē
ꝑh. uolētes ꝯbare filiū ee cā
tuā. Reꝑbat̄ aut isti ꝯsh
q̄ xᵉ dixit Ego ꝫ ꝑr vnū sum⁹
Vñ si vnū sut necessit sicut ꝯm̄
ꝑris ꝫ inuisibil. ita ꝯm̄ filij ꝫ
ꝯbat̄ ꝫ isti ꝯsh. q̄ xᵉ dixit qui
videt me videt ꝫ ꝑrem meū
Modū ꝫ ꝫ q̄ ꝯsh. q̄dem ꝫ de eo
excludit error illoꝝ qui dixerūt
vitas ꝯ̄sitas ꝑcessisse ī xº. incti
testamto. ſ; uba ꝯ̄sitarꝫ ee dct
de eo. ꝫ trahit ad xᵐ q̄ ꝯdem ad
ad apl'atoꝝ. hōc ꝫ ꝯcludit q̄ id qd
dem ꝫ ē v. de moyse illo scripsit
Deīn cū dt̄ vinen. postq̄ ponit
ꝫ emulamen excecatō. hic ponit
quoꝝdam electo ꝫ ꝑº ainūt̄ ꝯuīc
diderūt ꝑº q̄ nō ꝑfōe ī lꝫ ꝑp
ꝑhai⁹ ꝑ ad ꝑm̄ dc hꝫ dem
sit q̄ nō crediderūt verūptm̄
multi ex ꝑncipibꝫ crediderūt
ī eū. Deīn cū dt̄ ꝫ ꝑ ꝑhai⁹
ꝑº impfcō fidei istoꝝ qui ꝑ
ꝑhai⁹ nō ꝯfitebat̄ ut de syna
goga nō eicerēt ē ix. Iam n.
ꝯspirauerāt iudei ut siquis eū
ꝯfitet̄ extra synag⁹ fieret ꝫ hꝫ
quid tamē impfci. dilexerūt n.
m⁹ glam hōm̄ q̄ glam dī ꝫ hꝫ
stulte fili q̄ dī ꝑ. inꝫ ij. Tu bis
vi pccōis ne timueris. q̄ glā
eius stercꝫ ꝫ uīnis ꝫ. Deinde
cū dt̄ ihc aut clamauit. postq̄
dem ꝫ de impfcōe fidei ij istoꝝ
hic informat̄ isti impfci. Infor
mat aut eos xᵉ. ōns q̄ nō dnt
time eū ꝯfiti ꝫ hōc duab⁹ roibꝫ
ꝑ ī Ego lux. ꝑt ee ꝫ. Illa fi
des que ducit in ꝑrem nō ſom
ꝫ hi in corde. ſ; ꝫ ꝫ exprimi
uoce. Ex tali ꝫ fide qui qui
credit ī me videt ꝫ eū qui
misit me. g° fides q̄ q̄s credit

in me quia qui credit in me non
credit in me solum. sed in eum qui misit
me et qui videt me videt et eum
qui misit me. Ergo fides qua quis
credit in me non solum est verbo sed
in corde. sed etiam exprimenda verbo
Clamavit aliquis de isto verbo
Qui credit in me. Unde sciendum quod qui credit
in me credit in eum qui misit me
ad quod dominus est quia in verbum adductum
est ad omnem [illegible] quia non est alius ab ipso
scilicet a patre. quasi diceret. [illegible] qui accipit
aquam fluvii non est quod est fluvius
accipit. scilicet originaliter sed etiam quod fontis
quia flumen originatur a fonte
ita a filio inquit salvator. Qui
credit in me credit in me origi-
natum a patre. Qui autem credit
in filium originatum credit in patrem ori-
ginantem. Alio modo potest declarari sic
ut ostendatur indivisibilitas patris
et filii quo ad [illegible] quasi diceret. [illegible]
divisibilitas patris et filii. quod qui credit
in unum credit in alium. et hoc est quod dicit
sequens littera. Qui videt me et cetera
[illegible] in divisione visionis [illegible]
[illegible] infra 14 philippe qui
videt me videt et patrem meum
non credis quia ego in patre et [illegible]
quia qui videt me videt et patrem
meum quia ego in patre et pater in me
[illegible] Deinde cum dicit
ego lux. ponitur [illegible] potest esse
Illa fides quae expellit tenebras
mentales non solum est verbo sed in corde
sed et exprimenda verbo. sed [illegible] fides
qua quis credit in me. ergo non
debet in me manere [illegible] Ad hanc
rationem dicit littera Ego lux in mun-
dum veni ut omnis qui credit in
me non maneat in tenebris
[illegible] quia [illegible] verbis describit
adventus [illegible] morem. ponitur [illegible] non
commendatur adventus dignitas eiusdem.

Ego lux. In quo notatur dignitas quae
convenit soli deo. unde [illegible] Ego dixi
Ego lux [illegible] ad patrem [illegible]
quia pater lux nocte ubique et [illegible]
in omni [illegible] dignitatem [illegible] quasi dicit. et lux
qui a se recedit non potest [illegible]
et a quo quis recessit tenebrae
Secundo commendatur adventus utilitas cum
dicit veni in mundum. Et [illegible]
et infra 18. Ego in hoc natus sum et ad hoc veni in
mundum. Tertio commendatur adventus
ab ipsius utilitate cum dicit. omnis qui
credit in me non maneat in tenebris
in quo [illegible] secundum Augustinum
quod omnes invenit in tenebris. quia
omnes peccaverunt et egent gloria dei. ad Ephes.
5. Eratis aliquando tenebrae. Secundo [illegible]
secundum Augustinum [illegible] dominus sit apostolis. vos
estis lux mundi. tamen non sunt eo modo
lux quo Christus. quia Christus est lux quae eripit
a tenebris. apostoli autem erant lux qui
eripiebantur de tenebris. Tertio quod [illegible]
ab Augustino [illegible] quod licet credendum sit apostolo ut
[illegible] sicut [illegible] non tamen credimus
in Paulum et apostolum sed magis in eum qui
Paulum illuminavit. cuius ratio est quia
credere [illegible] credendo
in eum tendere. Tendendo ita [illegible]
[illegible] esse [illegible] sicut ultimum finem
Deinde cum dicit Et si quis audierit verba
mea. ponitur repellentium verbum condem-
natio. et continuatur sic littera Qui
credit in me non manet in tenebris
sed qui non credit condemnabitur.
[illegible] quod [illegible]
dicit quod contemnens verbum suum non condem-
nabitur ab eo. Secundo ostendit quod sermo non
servatus condemnat eum. in Qui spernit
me etc. Primum ad primum dicit et si quis au-
dierit verba et non custodierit scilicet
credendo in corde. confitendo ore. exe-
quendo operibus in opere. ego non iu-
dico eum scilicet modo. [illegible] quia non
veni ut iudicem mundum. sed ut

salvificet mundum. Luc. ix. filius hominis
non venit animas perdere sed salvare. quasi
dicat. primus autem. Secundus autem erit tunc cum me in
ultimo fuit adventum eius tunc iudi
cii. ¶ Idem cum dicit Qui spernit me
ostendit quod sicut non credentes non evadent
iudicium. et ideo ponit duorum verba
primo manifestat in sermo. secundum ad primum
continuet sic habet hic in sermo non iudi
cet. sic non credens tamen non evadet
iudicium. quia qui spernit et non acci
pit verba mea. habet qui iudicet eum
cuius vox. et qui non accipit verba
ipso contempnit dominum cuius ipse est verbum
sicut qui non obedit mandato domini
contempnit dominum ~~cuius ipse est verbum~~
¶ Idem cum dicit Sermo quem locutus sum
intendit scilicet quod et iudicabitur ubi
advertendum est quod qui non credit in
sermone meo eo ipso se reddit dignum
iudicio et dampnacione. et pena et
sic hic sumuntur due voces ad proposi-
tum. ¶ Et qui misit me. primo fortem
sic vero. ac si diceret verbum sermo meus
qui meum non pro non creditus
non acceptus. reddit hominem dignum
dampnacione ¶ et sermo meus.
quia tamen ipso non loquor sed a patre
... et hic. quod dicit littera sermo quem
locutus sum ille iudicabit eum in
contempnente et spernente in novissimo
die quia ego ex meipso non sum
locutus sed magis a patre. cuius verba
non sunt contempta. ¶ Modo. quod hunc
passum aliter exponit Augustinus supponit
enim quod filius sicut et verbum patris. et per
~~sermo. io. sed potest dici sermo. Augustinus~~
et quod sic annuntiavit seipsum. et quia
id quod annunciat est sermo. io. sed potest
dici sermo. et propterea hic sermo veritatis
primum est quod sic iudicabit in novissimo
die. ipse est n. sermo qui iudicabit
... quod ostendit veritatem non habet
se ipso sed a patre. et io dicit ¶ Quia
ego ex meipso non sum locutus. quasi dicat.
Sicut audio ita iudico ut loquor
ita iudico quod iudico ¶ Tercium quod sequitur
est quod in primo adventu ... non venit
ad iudicandum. sed in secundo. et io dicit in
novissimo die. illo n. die iudicabit
sicut filius hominis. sicut ... quia ... potestatem
potestatem dedit ei iudicium facere
quia filius hominis est. sed tamen non iudi
cabit ex potestate humana sed quia filius
dei est. et hic. et quod dicit littera quia ego ex
meipso non sum locutus ¶ Idem cum
dicit sed qui misit me. ponit fructum
et sic ... n. mandatum quod observa-
tum dat vitam eternam. et ob custo
diendum. et non contempnendum sermo
meus mandatum dans vitam eternam
quo audientes inclinat vocem sic proce
dit per. quia sermo notum quod sermo
meus est mandatum dei qui misit
me. ipse mandatum michi dedit
quid dicam. et quid loquar. quasi dicat michi
magister ... dedit mandatum ut
vobis loquar ¶ Quartum ostendit quod manda-
tum dat vitam eternam dicens et scio quod manda-
tum eius est vita eterna. id est dat
vitam eternam. Mt. 19. Si vis ad vi-
tam ingredi serva mandata. quasi quo
loquor sicut dixit michi pater sic
loquor. ¶ Modo. quod hunc passum
aliter legit Augustinus exponit n. quod filius
est sapientia patris ¶ Ideo concludit quod
ipse sit mandatum patris. sicut
n. in sapientia dei sunt voces omnium
cognoscendorum. ita sunt voces omnium
agendorum. n. mandatum. Augustinus est vo-
agendorum ... ¶ Nota filius acce-
pit mandatum a patre. et non quod
quasi prius non habuit ¶ sed est eterna generatio.
quia sicut filius est eterna generatio.
sed a patre quod est sapientia et verbum. ita
ab eo sed quod in eo luceat mandata
patris ¶ Explicit secunda ... quod ...

mod[u]m legendi mandatu[m] z vitam e
t[er]nam eternam. quia mandatu[m] filius
fi[lius] aute[m] vita eterna eternam. ex
temp[or]e scilicet quintum. quia q[uod] d[icitu]r sicut
dixit michi pater sic loquor. quia
dixit fil[ius] sicut genuit eu[m] [pa]ter. Nam
pater gignendo filiu[m] genuit in eterne
vita q[uo]d i[d est] dicere fuit gignere. de hoc
in ps[alm]o Dominus dixit ad me filius meus
es tu etc.

Ante die[m] aute[m] festu[m] pasche
postq[uam] d[omi]n[u]s de quadam
parabolis ad passione[m] s[cilicet] de
gl[ori]a qua recepit x[ristu]s hic agit
de ip[s]a passione z dividitur in d[ua]s
p[ar]tes q[uia] p[rim]o confortat discipulos. 2o po[nitu]r
consumatio sive passionis ca[pitul]o 19. Cu[m]
p[ri]ma sic procedit quia p[rim]o confirmat
discipulos contra instante[m] tribulatio[nem]
2o sive consolationis z h[oc] in capitulo isto
3o ubi coniunctione 18 capitulo
4o consilio orationis ca[pitul]o 17. h[oc] e[st]
capitulum 13 de humilitate pro omnia discipulos
in quo sic procedit quia p[rim]o p[ro]ponit
se i[n] exemplum. 2o inducit alios ad i-
mitandum ibi postq[uam] g[o] lavit. 3o
detegit inde p[ro]ditu[m] ad devitandu[m]
i[d est] z cum h[ec] dixisset ih[esu]s. 4o ponit
infinitas discipulorum. ad consequendum pa[ci]enz
p[ro] i[d est] cum g[o] exisset. prima in g[o] quere
ponit se x[ristu]s in exemplum s[ecundu]m h[oc] ordine
quia p[rim]o inducit eius ignitas
2o inducit p[ro] humilitas. i[d est] z cena
facta. 3o inducitur venientem et ibi
venit g[o] ad symone[m] petrum. p[rim]o
g[o] inducitur. t[em]p[or]e oportuno q[uia] t[em]p[or]e pas-
che. z t[em]p[or]e transitus sui ad patre[m] z t[em]p[or]e
in quo x[ristu]s debuit ostendere affectionem suam
ad discipulos. z id[e]o d[icitu]r an die festu[m]
pasche sciens ih[esu]s quia venit ho-
ra eius ut transeat ex h[oc] mundo ad
patrem q[uasi] d[iceret]. Non invitus. non in-
sciens. s[ed] sciens z voluntarius

passus z. Infra 18. Sciens ih[esu]s om[n]ia
que ventura erant sup[er] eu[m] etc.
Cu[m] dilexisset suos qui erant in
mundo i[n] fine dilexit eos. Mo[raliter] d[icitu]r
z q[uod] erunt[?] vobis istis. p[rim]o diat
p[re]sentiam passionis i[n] x[rist]o. un[de] dicit
sciens ih[esu]s quia venit hora eius.
x[ristu]s n[on] in multis vicibus o[stendit] se p[re]sciuisse
pa[ssion]em sua[m]. Semel post clavium
collatione[m] m[atthei] 16. postq[uam] n[on] dixit
petro. Tibi dabo claves regni
celorum. statim dixit q[uod] oportebat
eu[m] ire ierusalem z multa pati.
In h[oc] aute[m] ostend[itu]r q[uod] remissio pec-
catorum q[ue] fit per claves non fit
nisi virtute passionis x[rist]i. 2o o[stendit] se
p[re]sciuisse pa[ssion]em p[ro]pter transfiguratio[nem].
un[de] p[ro]pter transfiguratio[nem] d[icitu]r. Nemini dixeri-
tis visionem donec filius hominis
etc. in quo not[atur] q[uod] visio dei non est
nisi per virtute[m] passionis x[rist]i. 3o p[re]dixit
eandem pa[ssion]em discipulis p[ro]pter curationem
lunatici m[atthei] xvii. un[de] p[ro]pter curat[ionem]
illam dixit. filius hominis tradendus
z i[n] manus hominum in quo o[stendit]ur q[uod] libe-
ratio captivitate dyaboli non z n[isi] virtute
passionis x[rist]i. 4to p[re]dicit eande[m] pa[ssion]em
p[ro]pter parabolam de vinitoribus labo-
rantibus i[n] vinea. un[de] p[ro]pter illam
parabolam d[icitu]r m[atthei] 20. Ecce ascendimus
ierosolimam z fil[ius] hominis tradetur
etc. in quo ostend[itu]r q[uod] remuneratio
non z n[isi] virtute passionis x[rist]i. 5to p[re]-
dixit eandem pa[ssion]em p[ro]pter destructione[m]
electorum ad regnum. un[de] p[ro]pter illam
destructionem dictam m[atthei] 24. d[icitu]r x[ristu]s m[atthei] 26.
Scitis quia post biduum pascha
fiet. z filius hominis tradetur etc.
in quo not[atur] q[uod] electi non consecuti
essent nisi virtute gratie x[rist]i. 6o
etiam vobis istis facit mentione[m]
de hora ascensionis x[rist]i. z id[e]o dicit

d[illegible] latior[um] [illegible] desuncto

ut transeat de hoc mundo ad patrem
ubi Aug(ustinus) notat tria / primum quod
ad quem transire de mundo. aliud quem
transire cum mundo. et ad quem transire
ad patrem. et aliud quem transire ad hos-
tem. mali non transeunt cum mundo
mundo ad hostem. boni autem transeunt
de mundo ad patrem / Secundo quod notat
Aug(ustinus) / [illegible] species transeundi ad patrem
[illegible] mebris mensium [illegible]
i. [illegible] [illegible] [illegible] bonorum [illegible] qui [illegible]
[illegible] sui transitus [illegible] quod transiunt
[illegible] quod notat Aug(ustinus) quod pascha
dicitur transitus. [illegible] non consti-
tuerit quod pascha nomen grecum
dicitur [illegible] quod est passio. sed hebreum
dicitur quod pascha est nomen he-
breum quod interpretatur transitus et [illegible]
di tunc primum pascha celebrabant
quando transiuit in egipto et transiuit
mare rubrum. et ideo crisostomus. quid
[illegible] hoc non dixit ut transeat
de hoc mundo ad patrem. non sed [illegible]
quod transeat de loco ad locum. cum ipse
dicat Ier. 23. celum et terram ego
impleo. sed sicut prius dicitur venisse
a patre non cum descendit. sed [illegible]
assumendo naturam humanam. ita dicitur
ad eum rediisse [illegible] / [illegible]
[illegible] et [illegible] [illegible] [illegible]
et omnis lingua confiteatur. [illegible]
[illegible] [illegible] in gloria est dei patris / [illegible]
crisostomus. [illegible] vobis [illegible] quo
ad [illegible] ordinem amoris cum dicit
in finem dilexit eos. / [illegible] amor
est ordinatus qui est in finem. i. [illegible]
[illegible] [illegible] finis legis [illegible]
[illegible]. ad hoc ergo prius dilexit
eos ut perduceret in finem. i. [illegible]
quia est finis. [illegible] in finem. i. [illegible]
[illegible]. de hoc fine ad ro. [illegible]
[illegible] [illegible] in [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible]. [illegible] crisostomus
[illegible] vobis [illegible] [illegible] et vi-
gore amoris [illegible] ad [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] / In finem dilexit
eos. i. in morte [illegible]. [illegible] dilexit
eos quod ipsa dilectio perduxit eum
usque ad mortem. [illegible] v. dilexit
nos tradidit semetipsum [illegible]
[illegible] [illegible] de isto [illegible] [illegible]
die festum pasche. [illegible] non [illegible] quod
[illegible] [illegible] [illegible] defuncto / cum non
pascha [illegible] 14. luna. [illegible] fuit
[illegible] 14. luna in qua [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] iudeos [illegible]
[illegible] 2. preceptum erat quod 14.
luna ad vesperam usque ad [illegible]
die [illegible] non [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]. ad hoc [illegible] [illegible]
est quod [illegible] discordia inter grecos
et latinos. [illegible] non dicunt quod [illegible] [illegible]
in [illegible]. quorum [illegible] est sicut dicit
glossa. quia dicunt quod pascha dice-
batur dies. in qua ymolabatur agnus.
et illa die dicunt Christum [illegible] crucifixum
ad meridie. [illegible] ergo [illegible] [illegible]
debebat crucifigi die ymolacionis
agni. [illegible] est 14. luna in qua incie-
batur [illegible] / [illegible] argumentum
[illegible] [illegible] in [illegible] [illegible] illa
die ut comederent agnum pascalem
cum discipulis [illegible] 14. luna / [illegible]
[illegible] in pretorium ut non
contaminarentur sed manducarent
pascha. [illegible] quod [illegible]
ad [illegible] quia manducarent pas-
cha sicut [illegible]. aliud argumentum
[illegible] [illegible] luc 23. [illegible] [illegible]
[illegible] die crucifixionis [illegible] [illegible]
[illegible]. et in sequenti die [illegible]
[illegible] glossa. [illegible] non licebat [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] quod [illegible]
[illegible] dies festi fuit [illegible]

crucifixionis. sed magnus dies primus dies azimorum quinta feria. Alia et opinio latinorum dicentium quod dominus celebravit pascha 14 luna sicut expresse concordant alii tres evangeliste. Unde dicit Mt. 26. Mr. 14. Luc. 22 quod fuit prima dies azymorum in qua debebat immolari pascha. nec valet quod dicunt greci s. quod Jo. sicut posterior correxit alios tres quia non omnes evangeliste fuerunt locuti uno spiritu. omne dixerunt eque. Intelligemus ergo quod manducatio typici evacuata et per manducationem agni veri. et ideo manducatio agni veri debuit sequi. et non preire. Non ergo luna 14 dominus pascha fecit quando non comedebatur nisi azyma. ex quo dominus in azymo confecit. Ad primum argumentum quando dicitur de Jo. qui dicit ante diem festum pasche dicitur ab aliquibus quod Jo. loquitur de die xiiii anticipat fit et cena. Alii dicunt sic. quod solempnitates pasche incipiebantur a vespere precedentis diei. terminabantur in vespera diei pasche. Sicut et apud nos incipit festum in vespera vigilie festi. et ideo secundum modum loquendi illud quod est sicut in vigilia nativitatis domini dicitur esse in festo. quemadmodum ergo secundum alii evangeliste dixerunt cenam esse factam primo die azimorum que tamen fuit dies precedens ad vesperam que iam pertinebat ad primum diem azimorum. Jo. vero accepit hic diem festum pasche pro isto die qui totus celebratur. non autem pro isto cuius vespere solum celebrata erat. et ideo dixit ante diem festum pasche id est ante diem pasche qui totus erat celebrandus. Secundum quando dicitur quod non intraverunt in pretorium etc. dicendum quod pascha uno modo dicitur azima que per vii dies comedebantur a iudeis. et hoc modo accipitur Jo. quando dicit ut non contaminarentur sed manducarent pascha. Alio modo dicitur pascha agnus paschalis. Luc. 22. In qua necesse erat occidi pascha. Tercio modo dicitur pascha agnus verus id est corpus Christi. pascha nostrum immolatus est Christus. Ad aliud de mulieribus dicendum quod mulieres quievisse dicuntur et observasse sabbatum non excepta prima die. quia in ipsa die licebat aliquid parare. Ubi advertendum est quod illi vii dies erant omnes dies festi sed primus et septimus erant sollempniores et xvii sabbatum quod erat inter illos erat dies festivus in quo nichil licebat parare. Deinde cum dicit Et cena facta. agitur de humilitate Christi. Humilitas ostensa est in quodam obsequio vili. primo ponitur hora obsequii. secundo magnitudo obsequii. ibi Sciens. tercio preparatio ad obsequium. ibi Surgit a cena. quarto ipsum obsequium ibi Deinde misit aquam in pelvim etc. Circa primum dicitur Et cena facta cum dyabolus iam misisset in cor ut traderet eum iudas symonis scariothis. quando autem dicitur cena facta non debet intelligi quod fuit iam completa et transacta. Ab hac enim cena cum surrexit et pedes lavit discipulorum iterum recubuit. et buccellam tinctam tradidit proditori. Sed intelligitur et cena facta id est iam parata ad comedendum cum usu producta. Deinde cum dicit Sciens. ponitur magnitudo obsequii ut magis relucesceret eius humilitas. Cuius autem magnitudo est infinita. et ideo dicit Sciens. Spiritualia enim dona ignorare non debet homo. i. Cor. 2. Nos spiritum non huius mundi accepimus. ut sciamus que a deo donata sunt nobis et ideo Christus sciebat que a deo donata

sue nobis et io xpc sciebat quia adeo
donata erat ei / Secundo magister quod erat
in potestate. et io dicitur / et quia omnia dedit
pater ei in manus / ps. ultio reddita et
michi omnis potestas in celo et in terra
/ Iusticia xvj [illegible] ante et ueni in
mundum iterum relinquo mundum et
uado ad patrem / Secundo dicitur quod secundum
augustinum in omelia [illegible] io fecit me
tunc. cenudatur ut ostenderet humi
litas quia in hoc in. apparuit eius humilitas
quia non est dedignatus eius pedes
lauare. cuius manus [illegible]
bat in seculo / Ad ostendum dicitur et eadem
humilitatem fecit [illegible] de magistro
/ humilitas in. apparuit eius humilitas
quia cum omnia dedisset ei pater
in manus ille discipulorum / non ma
nus. sed pedes lauit. et cum se
sciret adeo excelsum ad deum [illegible]
non [illegible] deum / sed hominis sui impleuit
officium / Item cum dicitur surgit a ce
na / postea [illegible] obsequi quod [illegible]
ad modum boni ministri. surgit a
cena ut qui omnia possit uide
quod sunt necessaria ministro / Secundo ad modum
boni ministri deponit uestimenta sua.
que impedirent ministerium / Tertio
ad modum boni ministri accepit ne
cessaria ministro et io cum accepisset
linteum precinxit se / Secundo [illegible] ante
quod deponit uestimenta sua. quod cum ipse
dei esset exinaniuit semetipsum
non quod deponeret maiestatem suam
sed quia eam abscondit sub humilitate
[illegible] / Secundo precinxit se linteo. quia
formam serui accepit [illegible] habitu inuentus
est ut homo / Item cum dicitur deinde
cum misit. post ipsum obsequium quod
consistit in [illegible] et quod aquam misit in
peluim. et [illegible] lauit pedes. et quia
[illegible] / [illegible] humilitas
magna [illegible] / [illegible] humilitas
eius [illegible] in lauando. sed [illegible] / [illegible]
non solum lauit sed et uestimenta deponit

linteum precinxit. et peluim impleuit
et non ab aliis impleri iussit. sed
et omnia opera per se ipsum / et sic humi
litas eius arguitur ex obsequio
quia humiliauit se usque ad pedes
discipulorum et [illegible] quod per se ipsum omnia
fecit. augustinus in omelia. postea misit aquam
in peluim. quia sanguinem suum in terram
fudit / lauit pedes discipulorum quia
sanguine suo lauit immunditias peccatorum
linteo [illegible] / quia carne qua erat in
dutus uestigia [illegible] confortauit.
/ Valuerit aliquis de isto ubi [illegible]
diabolus misisset in cor ut traderet eum
[illegible] quia si diabolus immittit / uelit
nolit homo peccat. Sed hic / [illegible]
[illegible] / [illegible] unde augustinus in omelia
ubi [illegible] / [illegible] illa in
missio fuit spiritualis suggestio
et non necessaria [illegible] / Secundo [illegible] sic
immittit diabolus quia [illegible] agat et
[illegible] et [illegible] immittit ne
cessario recipiat / [illegible] mens
possit refugere [illegible] immittet
sed immittit diabolus suggerendo / [illegible]
[illegible] aliquod delectabile quod abiciat
uoluntas / sed tamen inuoluntas [illegible]
et accipit et [illegible] / non cogit ad
peccandum / [illegible] augustinus
[illegible] spirituale non [illegible] accipitur [illegible]
[illegible] quia [illegible] aliqua suggestio spiritualis
mala / [illegible] et dicitur [illegible] spiritualia
nequicie in celestibus aduersus quos
nobis colluctatio / Secundo [illegible]
quo [illegible] omnia dedit ei pater
in manus [illegible] hic ubi de
clarat [illegible] cena [illegible]
in manu [illegible] sunt omnia. sed pater [illegible]
[illegible] genuit deum / [illegible] genuit [illegible]
[illegible] omnia in manu sua / [illegible]
[illegible] declarat [illegible]
[illegible] passione [illegible]
et salus omnium [illegible] quos [illegible]
[illegible] passione
[illegible] misit in manus eius [illegible]

cuius omnia in salute omnium. z qr
sitat ministroz scribat hic. decuit
eu coram omni congregacione spiritum ad sa-
lutem omnium. p[ro]pter hoc aut z o[mn]ibus humilis
et io cronista post[ea] dixit beatus
ihesus quia omnia dedit ei pater
in manus statim incepit actum
humilitatis. Ideo querit aliquis
de isto ubo cepit lauare pedes
discipulorum hieronymus in hoc. uerum q[uod] prius lauit
discipulis aliis q[ua]m petro qr petrus illud
dicens dicit. uenit g[ra]o ad symonem petrum
ad hoc. unde aug[ustinus] uolens q[uod] x[pist]e
a petro incepit. Ideo. n[on] uita textum
z qu[od] prius lauit alios z postea
uenit ad petrum. q[uod] p[ri]o lauerit
petro crisostomus. g[loss]a p[ro]p[ter] quidam antiqui
patres narrat sic. cepit lauare
p[ri]mo pedes discipuli. p[ri]o. com[m]enit
sic dicens. q[uod] p[ri]o lauit petro. dig
aut d[icitu]r. q[uod] prius lauit alios eius io
z ut magis significet q[uod] magis indige
bat locare antiochie q[uod] petrus. non se
dicens n[on] humilis dz incipere ab his
qui magis indiget sicut z x[pist]e
exordit. ab his qui magis indiget
z sic ultimo uenit ad petrum tamq[uam]
magis indigentem. Cesus aut d[icitu]r q[uod]
p[ri]o uenit ad petrum. sic ad primos
sic eundem z q[uod] proditorem caquia
presumptuosum tam eum recubuisse
q[uod] nullus aliorum ausus fuit. hoc
aut insinuauit crisostomus. cum d[icitu]r. Ce
pit lauare h[ic] r. quo ad presump
tuosum. deinde uenit ad petrum.
Idem eu d[icitu]r. Uenit g[ra]o ad symonem
petrum. postq[uam] introducta z de
humilitate. hic introducit petri
renitentiam sub hoc ordine. Primo re
petit de humilitate quia iniustabat
hic. petri renitentia q[uod] ei ostendebat
corde i[bi] Et d[icitu]r ei petrus. Secundo x[pist]e
ammittit docere cristum. i[bi] Respondit ihesus
Tertio petrus ex renitentia recusat
obsequium ibi d[icitu]r ei petrus. Nono x[pist]e
comminatur recusanti i[bi] Si non lauero
te. Ultio ponitur obediencia petri ibi
d[icitu]r ei symon petrus. Dicitur ad p[ri]m[um]
continue sic lira s[e]c[un]d[u]m ordinem. Sicut lauit
alios signis q[uod] magis indigebat lo
tura mariorum. tunc demum uenit
ad symonem petrum. ut sic continue
s[e]c[un]d[u]m aug[ustinus]. Lauit pedes discipulorum
quia h[ic] ordine sicut z i[bi] p[ri]o uenit
ad symonem petrum tamquam ad be
atissimum apostolorum. Deinde cum d[icitu]r z
d[icitu]r ei petrus. insinuatur renitentia
petri. Illam q[uod] cognoscendo d[icitu]r. Domine
tu michi z c. tu domine in filio. tu
magister in discipulo tu opifex in misso
Ex hoc manibus quibus oculos aperuisti
leprosos mundasti. mortuos suscitasti
michi lauas pedes. Queritur
ad q[uo]d solus petrus recusauit et
z q[uod] si x[pist]e p[ri]o uenit ad petrum tunc
patet z solo commo. quia io alii
non recusauerunt. q[uod] castigati confortati
minatione sancti petri. Si aut prius
uenit ad alios z demum ad petrum.
tunc michi. ondi fuisse petri. q[uod]
non permittens eum delibare. alii non
delibantes cogitauerunt. q[uod] non uideret
h[ic] faciat. petrus aut non delibans
ex magno fuisse tamquam renitens
recusauit obsequium. Deinde cum
R[espondit] ihesus petro dubitanti committi
docetur. q[uod] d[icitu]r. x[pist]e. Non dubites re
cipere locum. quia q[uod] ego facio non
sit et sit. que est p[er]fecta manifes
tatione. Queritur de quo fuit h[ic]
mancius [...] se q[uod] x[pist]e. in actu suo
quo lauat pedes misticum nim
defectum. omnis enim defectum z io
indiget lotura affectuum. Ideo g[ra]o x[pist]e
lauit pedes discipulorum. significans corporis
defectum. hoc aut assignauit eis
q[uan]do dixit. qui lotus z non
indiget nisi ut pedes lauet. Secundo
x[pist]e in isto actu instruit nos ad eam

ut si magister fuit humilis. erubescat
discipulus esse superbus. Et hoc notat ibi
quando dixit exemplum enim dedi vobis etcetera
Et quod commissio fiat petro designatur
acta soluta est in duobus locis
¶ Item cum dicit dicit ei petrus Ponitur recu
satio petri dicentis. non lavabis mihi
pedes meos in eternum i. nunquam hoc patiar.
hoc quippe me domino fiet. quod nunquam
fiet ¶ Item cum dicit Si non lavero te
non habebis partem mecum. parte dicitur
sortem eternam dei. de quo ipse dominus
per prophetam dicit dominus pars hereditatis mee et calicis mei. Et
item psalmo portio mea in terra viventium
et maria dicitur Maria optimam
partem elegit etcetera ¶ Verum videtur aliquibus
iniuste comminato quod fuit iniusta. Et videtur
quod non. quia nemo debet privari terra vi
ventium nisi propter peccatum. Sed non lava
re pedes non est peccatum. Ergo propter hoc
non debuit privari petrus. Ad op
positum est quia error non potuit
ad solum spiritus quousque. Nota dicendum est quod petrus
ex bono proposito dixit quod deus non que
dicitur videlicet non lavabis mihi pedes in eternum
nam hoc dicens prohibebat opus quod
est predicens ad partem vite. Non quid
iste. Sed istius figura quia loto pe
dum significat locum asserum. sed quia non hoc
propter cum ipso. Et non velles petrus
redimere tamen errare. Et non
videtur quod hoc iudicat dixit.
Si non lavero te etcetera. Unde origenes dicit
quod illi qui recusant tropologizare
hec et similia. non habent. Unde sollic
itorum. quando scilicet aliquis intra. portat
mitte eterne. Propter non lotum pedum
ad argumentum in contrarium dicendum est quod ibi
intelligebat de lotione meliori. vel
dicendum est quod hoc non lavare pedes non
fit malum de se. tamen malum quia
non volebat oppositum in quo scilicet lotum ¶ De
inde cum dixit. dicit ei simon
petrus. Ponitur ipsa obediencia et primo

quid ipsa obediencia ponitur ¶ Secundo unde
ibi dicit ei ihesus ¶ Primum ad obedienciam
dicit domine non tantum pedes sed et manus
et caput i. totum me ipsum expono
ad lotionem autem ante sepaticio ¶ Verum queritur
aliquis quare non lavit manus et caput
sed tantum pedes. dicendum est quod per petrum
intelligitur homines. qui sunt in statu
salutis. tales autem non indiget
lotione capitis ¶ Cuius ratio est quia
caput in mente ipsa ideo est. Et ideo est
talis in mente magister deo. tales
et non indiget lotione manuum
quia opera corporis iusta sunt. indiget
tamen lotione pedum ¶ Cuius ratio est secundum
augustinum et secundum origenes. quia ipso loquitur
de hominem tamen non peccare venialiter
et non habere aliquibus immundiciis in
sua affectione. que est quasi pes anime
Unde origenes ¶ Ipso loquitur conputo non erat
unum extrema ante. et infima
eius terrenis ad homines prestas
quis esse purus ¶ Item cum dicit dicit
ei ihesus. Ponitur unio unquam in hoc primo
dat unum documentum ¶ Secundo ad aperte
ad propositum i. et vos mundi estis
primo ergo dat documentum quia ex medias
verbo eorum petri dixerat. non petrus
non tantum pedes sed et manus et
caput. hoc autem i. de manu
et capite non sit in cura. quia
loto capite. ¶ Verum autem lotus est non
lotus eos. ¶ Enim nisi ut pedes lavet
indiget nisi ut pedes lavet. ¶ Verum ratio est
sed est mundus totus ¶ Verum ratio est
de deo quod ¶ Ratio debuit dicere
qui lotus est non indiget ut
pedes lavet. quia si totus indiget
etc. non indiget lotione in aliqua
parte sui. dicendum est quod id ubi primo de
clarat purificationem factam in baptismo.
et tunc est sensus quod qui lotus est scilicet in baptismo
non indiget nisi ut pedes i. affectus
purificet ¶ Cuius ratio est quia ex consilio

contrarium medius contrahit uigeat
aliqua inordinato affectu / Hoc id
ubi refert ad supremum dic et ce-
terisque / Nam lotus z in suo supremo
pre ceteris dic non indiget nisi ut la-
uet suum infimum q z pedes dic
deficit omnis / Nam uideat sunt qui et post
baptismum replent puluere scelorum
et usque aduenire / Nam non legitur
discipuli xpi fuit ergo solos pe-
des indiget lauare / Idem cum
dicit et uos mundi estis / applicat domi-
num ad propositum dicens et uos mundi estis
sed non omnes et ne aliquis crederet
propter quod dixit non omnes subdit euuangelista
sciebat n quis esset qui traderet
eum / propterea dixit / non estis mundi
omnes q d euangelista hoc dixit propter
propter iudam immundum / Propter quod
quia peccatores non erunt et tunc
sed aut quod dixit ita inuisitat ita cor-
cius ut perderet xpm / Tallo z de
locione pedum quod illo loco nota primo
exoritur / sumat pie illa (?) fiet
sicut quod contrarium languores et
inquinatos / Non omnis dispice-
bat lauari pedes discipulorum
aliqui ut inmundicia pedum dis-
cipulorum suscipiat in corpus suum proprium
et ipse naturaliter languores nostros
portauit / Hoc id defectum de pedum
locione declarat doctorum ydonei-
tate io dicit omnis / Nam doctorum et predi-
catorum z sunt affectus lotos et
mundos cuius ro z quia sunt
templa xpo qui est uita eternam
ondere puto ut secum tio uel logos
apostolus sicut doctoribus dixit eis
Nam lotus z s in baptismo non in-
diget nisi ut pedes lauet i
affectus exorte aut ubo accepit
angelus ad salomonem aquam quod petrus

fuit baptizatus / Non sicut dicit Crisost-
omus quod petrus fuerat iam baptizatus
prophetigius n eius discipulos propter quod
baptizabat iam fuisse baptizatos
in baptismo / Non in ponitur arbitratur
sunt quod magis credibile z baptismo
dicit / Ideo hoc sententiam declarat omnis
fine magnum . Inde n dicens sic
magnum ut discipuli assilet magno
et Hoc z quod dicit omnis / Plus quod fiant
apostoli ut magister et dominus indiget
lauatione pedum uel illud insufficientes
discipuli adhuc sapientes sentiam sui
eius / Cum aut aliquis corporalis
potius attigit statum magistri po-
tit et pedes corporaliter lauare a corpore
per doctrinam / Ex quo patet quod nullus debet
usurpare magisterium nisi primo
fuit lotus per baptismum magistrum scilicet xpm
¶ Postquam exposito exemplo xpi hic
uel hortatur discipulos ad imitationem
exempli sub hoc ordine quia primo
euuangelista commemorat factum uel / Hoc post
exhortationem ibi scitis quod fecerim
uobis / Primo ad primum quod dicit euangelista quod
postquam lauit accepit uesti-
menta et iterum recubuit. Ubi continuatur
passio. per ro. ascensio et xpi
adductus ad iudicium / Primo n lauit
uita peccatorum peccatorum faciens passionis
sui effusionem. hoc accepit uestimenta
sua: quia tertia die resurgens
eodem corpore in mortali uestitus z / Hoc
iterum recubuit. quia ascendens in
celum et sedes ad dexteram patris
in futurum z uenit ad iudi-
candum ¶ Idem cum dicit scitis quod
exhortatio quia exhortatur discipulos
ad imitationem sui operis actu / Hor-
tatur aut eos tres modos. Primo ratione
magisterii. Secundo ratione sui in aliis
scitis. Tertio ratione in aliis am dico

petrus fuit baptizatus a xpo

Vobis 2ᵐ l adpᵐ po reddit
disci^los atte~ntos s^o po~ sua ex
hortac~ i Vos vocatis me· qᵘtu
ad pᵐ dᵗ Scitis quid fecerim
vob· q·d· fcm no ociosu· s; dig^m
gsideraᵒᵉ sig lʒ· dixit xᵒ ut in
trogatiue ut ondat fci mag^ne
ul imputatiue· ut disci^lorꝫ leigit
melleris ¶ 2ᵐ cu dᵗ Vos vo
catis po^ sua exhortac~ z
pt ee vo exhortatiua tl· disci
d; imitari mgrm z fug dnm· s
cᵒ su mgr z dns Vos aut estis
disci^li z sui· gᵒ debetis me imitari
Insistat voc xᵒ sic pcedit· qz p^o po^t
imore s^o retoz i ·4· gᵒ cᵒ lavi
3ᵒ po^ vtus maioris l Am am
dico vob· po^ mor q fuit q xᵒ
z mgr z dns Vos vocatis me
mgr z bn dicitis su z n· est te
xᵒ mgr qui kathedra in celo z tn
doc i terris· z q est z xᵒ dns vn
david vocabat cu dnm sui i ps d·
dixit dns dno meo ¶ 3ᵐ cu dᵗ
[illegible] imitari eu· Si gᵒ ego
lavi po^ retro· rcludebat n· q
si dns z mgr lavat· q disci^li
z fug d; imitari eu· z hᵉ 3 q dᵗ
Si gᵒ ego lavi vros pedes· dns
mgr· z vos debetis alt alterius
lavare pedes· phil ii· In hu
ilitate supiores iuice arbitantes
z ps^q hᵗ sentite in vob zc exem^m
n· dedi vob ut quemadmo^m me^o
feci· z vos ita faciatis dedit xᵒ
sig sue pietatis sicut in alt zc
imitari no possu^s dedit ex^m
sue sci zc imitari possu^s dedit
n· ex^m xᵒ saluberrime humiliaᵒis
pacois opacois pᵒ· exᵐ l salub^me
humilitatis z hᵒ ut assilom· deh^o
hᵒ z n^t xi· Discite a me qᵐ
mitis su z humilis corde dedit

exᵐ l actiue pdicaᵒis z ut h^o imi
temur i pet ii· xᵒ passus z pro nob
nob relinquens exᵐ l ta ded· exᵐ
i aliqbus actoib· z hᵉ ut hfort^e
opem vob in de i^d exo· Inspice
z fac s exemplar· z hᵉ mo oe
plati dnt ee exᵐ l subditis s
p bonam actone· vn Aplus scribs
ad tytu exhortat^z eu d· ubi sᵒ cto
pnomibz pbe te ipm exᵐ bo
norꝫ opm i doctina z integ^ritate
z gui^ta ¶ Deinde cu dᵗ Am am
dico vob· poit vtute maiois
Fuit aut maior q fug z dis
cipls d; imitari dnm z mgrm
i actibz humilit^s vo aut h est
quia minor d; imitari maiorꝫ·
z hᵉ 3 qd dᵗ lra Am am dico
vob· quia no 3 fug maior
dno suo· nᵉ Aplus eo q̄ misit
illu· ¶ Reuertere ad de isto vbo
vos vocatis me mgr z dne
z bn dicitis· hᵉ n· vz ee 7 i^d qd
dr pu· xvi· Laudz te alienꝫ·
z no os tuu· ex quo vz q dog
male fecit laudᵒ se· Ad ista
qom vndz aug i omi d· In
closu 3 sibi placere z ¶ Laudbu
e supbire ex quo pt simi vna vo
ce· Illi e cauenda laus· qui pt ex
ea supbire· s; deus no pt supbire
supbie extra^q laude· gᵒ i noꝫ
cauenda s; solu hom ¶ vᵒ dᵗ sic
aug ¶ Intuentibz laudz se deus
no se extollit excelsiꝫ nᵉ pt dici
arrogans deꝫ ex quo deo pt ati
sᵗ· vo hᵗ· Illi cauenda 3 laus· qui
pt e attribue q no hz· ex attribu
tae dicit arrogans ¶ s; xᵒ nichil
pt e attribue q no habet cu ipe
sit pfectissimus gᵒ e no e cauenda
laus· i to dᵗ sic aug ¶ Nobis

ntamq expedit dm nosse. no illi
nc eu quisqz ygnoscit si no se ipse
ipe qui nouit. 4. go no se lau
qi ītrogatcia uitare uoluit. nob
sapiam denegabit. expos. dco at
eupz etia vo sic. Ro que se extollit
qui se mai tat adutili te fidelui
b x. manifestabat se ee mgrm
z dnm. adutilite discipulorz. igr no
fuit ibi extollecia culpa. q. Tcdo
quer ao de isto ubq bn dicitis.
ymeddit em eos. quia uocabant
eu mgrm z dnm. cu tn alibi
mat vij. Ro omnes qui dt michi
dne. intrabit in regm celorum.
ad hc dom l q quidam dnt xm dnm
z mgrm tm ore. tn no yformat
se magistro ope. z ym no itrat
regm celorz. Rndet aut dnt
xpm dnm l z mgrm l yformt se ma
gistro ope. z ym sut qui laudat
apostolo. vn quid int vij. Vtez
ut opus smoe. z smo opeplet
at regm dei obuiet. z no noie
nuncupato 3. n 123 que dice
ubi plato discordat ancosu. T. in
apq ait ilenos sit dice dns iho
nisi in spu sco q. Tco qrer aliqs
de isto ubo z uos debetis alt al
terius lauare pedes. vi n im
hc q qs teneat lauare pedes
proximi. dom z q3 lauacz mlt
tip est. p. lauacp quo lauat
x. dehoc dom 3 m apok. dilexit
nos z lauit nos apccis nris
i sangne suo. gdo 3 lauacz re
nouatois baptismali. tyti m
p lauacp regnatois z reno
uacomis spc sci que effudit
ī nos habunde. z hc lauac lauat
de q vncuat ē bo baptizans
imperiat Tco 3 lauacz pecrois

pinalis. quo hō lauat a pecco
actuali. z sic lauat pet s3 ppe
ad platos qui uirtute clauium
remittunt pcam. Jnf. 18 Jo
accipite spm scm. quorz re
miseritis pcca zc. hoc z lauat
lauat se pccor ut disponendo
se ad pniam. ul satisfdo de q
miss. vn dauid. lauabo p
singlos noctes l. m. qrto 3 la
uacz iuitat candidatomis
quo quis p exercicium uirtutu
lauat affectus suos a maculis
terenis. z hc lauat debet se
lauare omis fideles. ysa. 1. la
uamini mundi estote. auferte
malu cogitacom uestrarz ab
oculis meis. Vto 3 laua
cru mutue remissionis. puta
q vnq fidel remittat pctm
alci. z ad hc lauacz tenetur os
fideles. de hc aug si oml 3 fi
temur inuice pcta delicta sua
z inuicem delicta donemus. pro
nris delictis inuice oremus
atqz ita quodammo pedes nros
inuice lauemus. z sic hz ex ubis
aug. q yfessio z offense ydoco
eorz sut quedam locones. Sexto
3 lauacz caritatis exhibicionis. puta q
si humilat se ad pedes fris exige
dos. z hmoi. oz no refugere ad offi
cinas magna. ad hc mouet p
s aug. ep. 1 ps ne dedignet
face paup z infirmis q fecit
xs. Jtem ad hc mouet exemplum corz
bonorz virorz z scorz dunq
dt. aug. q omi magna cmendacō
humilit z faciunt sibi hc inuice
fres cu se inuice hospicio suscipiunt. Est n. apd plerosqz h
consuetudo. vn z apq/ Si bene

mitte gladium in vaginam. si hos
pito meo recepit. si scorpio pedes
lavit. Dico ad hoc quod movet ar
gumentum devocionis et humilitatis de
hoc Augustinus in omelia. cum ad pedes
suos inclinavit corpus et in corde
suo vel excitatur vel si iam in eo est
confirmatur humilitatis affectus. Illo dicunt
super illo verbo exemplum enim dedi vobis
quod hoc alium invitat nos ad sequendum
exemplum operis. sicut luce vi. Estote
misericordes sicut pater vester misericors
est. et 18. Nonne oportuit et te
misereri conservi tui. sicut et ego tui
misertus sum. et in Johannis. v. diligite in
vicem sicut dilexi vos. alium hoc ponit
se in exemplum in quo primo ostendit quod ipse
vinum convenit cum patre. et sicut pater
est exemplum infallibile ita et ipse. Secundo
ostenditur quod sicut ipse procedit a patre
ut ars et exemplar in eternis ra
cionibus. Ita ipse idem est exemplum in re
creacionis. et sicut in eo secundum quod
est ars est plenitudo bonitatis et vir
tus creativa in corde. Secundum quod est exemplum re
creacionis est plenitudo virtutis. dicit
Augustinus. Nunc superbia sanari potest
si filii dei humilitate non sanatur.
Nunc avaricia sanari potest si pau
pertate filii dei non sanatur. et sic
de aliis. et Augustinus viii. de civitate dei. Exemplum
est summum in vestibus domini. exemplum de
ortu in virtutibus hominis. exemplum
in fine ad non tepescendum. exemplum
famis ad imitandum. exemplum mor
tuus ad non timendum. exemplum mors
ad resurgendum. Idem cum dicat
in hoc Gregorius. Horatur discipulos
ad imitandum suum exemplum bone
providencie et primo quod ponit suam

exhortacionem. Secundo ponit quandam ex
cepcionem in illo de omnibus. Tercio ponit
excepcionis racionem in hoc ut adimple
atur scriptura. ad primum pertinet quod sit
littera. dedi vobis exemplum quod faciatis de
bere. quia non in sciencia sed in faciendo
bene est. et hoc quod dicitur littera. Si hec scitis
beati eritis si feceritis ea. quasi dicat scire
scire bonum et non facere non prodest
ad beatitudinem sed ad condempnacionem. Si in
Jacobi. Scienti bonum et non facienti peccatum
est illi. et supra. Servus sciens voluntatem domini sui
et non faciens vapulabit multis.
Idem cum dicit. non de omnibus. ponit
vero excepcionem. dicitur enim. beati
eritis si feceritis. ne ergo aliquis crederet
quod omnes essent beati subdit non de
omnibus hoc dico. sed de illis qui erunt beati. sed de
electis. Unde ait Ego scio quos ele
gerim. multi sunt vocati pauci vero
electi. ii. Thimothei ii. Novit dominus qui
sunt eius. Idem cum dicit sed ut
impleatur scriptura. ponit excep
cionem que fuit in ipso completa scripture
unde dicit sed ut impleatur scriptura. Qui
manducat panem meum. id est socius
mense. levabit calcaneum suum
contra me. In psalmo secundum aliam translacionem
homo pacis mee in quo speravi qui
edebat panem meum et cetera. dicit autem ut imple
atur scriptura non quod scriptura co
gat sed quia futurum predicit. et
quod socius mense levabit calca
neum. id est conculcabit in quo misterium
secundum Crisostomum quod si quis a familiaribus et ab
aliquibus vilioribus patiatur aliquid
mali non scandalizemur. recapitu
lictes inde exemplum qui est beneficiorum
levavit calcaneum. Amen amen di
co vobis. Id est manifeste prius quam
fiat. ut cum fuit sciatis credatis

quia ego sum. s. qui amicos vos
sentiam. quia primum dicit. vos estis meum
quoque amicitiam vos tenetis
domino deo angeli creaturam omnium
sunt congruitiam. Item cum dicit amen
amen dico vobis. hortatur discipulos ad se
quicquid operamini sunt frumentum. duo
enim n. quia debet alter alterius lavare
pedes. Inquantum magister quia medietatem
ipsi debet ipso mutuo suire
et se mutuo honorare. et se mutuo
mutatione recipere. possunt quoque
queri quod mittam. Unde psalmista
amen amen dico vobis qui accipit si
quem misero me accipit. i. qui honorat
missum honorat me mittentem
quod patet. Item dicit unum capitulum
unus in. sermone. et qui accipit me
accipit accipit eum qui misit me
i. qui honorat filium honorat patrem
mittentem. Apostolus sequitur x. c. 10.
Qui vos recipit me recipit
et cetera. Queret aliquis de illo
ponit. Non de omnibus dico vobis
vel n. corripit iudam ab electis
precedentem vel facit corripit ab illo
verbo. An quod scitis beati eritis. cum enim
i. verbum non patitur corripitur quod
cum sit verbum conditionale. sed dicit
de ideo et de quocumque. alio praecedente
s. quia si sciveritis et feceritis salvabimini
ad presens Augustinus. Unde Augustinus dicit
quod iudas ad aliquid fuit electus
s. ad id ad quod fuit necessarius sed non
fuit electus ad beatitudinem. ut dicitur
et quia ad et eligi ad partem dignitatis
et ad eligi ad eternam felicitatem. primo
fuit electus iudas et eligitur multi
mali. Secundo autem non. non et si non
possunt sunt correpto. Item Augustinus
Unde dicit quod Augustinus bonus et cetera

precedentem. nec valet exceptio dicere
sunt ad i. An quod scitis beati eritis
sed ad id. Non est servus maior domino
nec apostolus quod iudas n. cum esset servus
peccati non erat servus dominus. nec domini
ubi. nec erat apostolus diabolus i. ingressus
in cor eius. Secundo queret aliquis
de isto verbo ut cum sint sunt conditionis
sunt. n. hic vero quod prius non credebant
ad hoc. Unde dicit quod hic dicitur
ut conditionis non quia apostoli prius non
credebant. sed ut conditionis. ut erunt
operum et in fide continentiam. cum
videret sequentibus perfici et adimpleri
quod predixit. Tertio queret aliquis dicitur
quod dicit et sequitur. Qui accipit
si quem misero me accipit. Sed
hic n. vero quod honor missi refertur ad
mittentem sicut honor ymaginis
refertur ad prototypum. Sicut
quoque ymago adoratur adoratione latrie
sed venerationis quia habet ad prototypum
ita et nuncios ad debemus adorare
adoratione latrie sed venerationis quia honore
ad mittentem. sed hic dicitur et solum quoque
precedentem vero dicit quod sicut se habet ymago
ad figuram ita se habet figura ad patrem
sed ymago et memor sicut quoque figura memoriae
et pueri. ad presens Augustinus. et eorum quod
tres et finis et motum. quia missus
debent honorari non autem et omnium
honoris. sed omnium honorem et ipse missus
et ideo debet honore dulie honorari
et non latrie. honor quoque missi refertur
ad mittentem sicut ad finem et motum
tamen. et non sicut ad omnem. honor
autem ymaginis refertur ad prototypum
sicut ad omnem. quia non honorat
tamen. sed de et ideo non et ubi nisi
adoratio latrie. ad presens Augustinus. Item dicitur
et quod quia istud Augustinus moti sunt

arrianam ad ponendum q fig eet
maior pre. et ꝑ ꝯns ad pondu
gradus memi te. hos aut arrianos
repellit aug i omil eb3 moris
p°. quod quia sicut dd°. no sia
bat porcoz sua / nam solebant
pone sum sem post fi°. l exequo
se. q si ita 3 q pr fs cit te
fi°. l et aplim / In aut spc 3 me
fi°. l apim. plg distab. fig ab
q a° afi°. ut opꝫtebat dice q
tm distat pt fs apre sit
filius et ipi no dicut. / 4°. re
pellunt arrianam. quia io ubi
no arguit gradacoz i tri te
sicut ap arguit. s mg arguit
equalitatem sam i filio. ita q fi°. l
una sam queit cu fil aplo et
tuc 3 fs q°. l ad sam / qui acci
pit si que misco. me s hoies
accipit / 4°. l alia sam queit
fig cu pre et q°. l ad ista sequit
qui aut me accipit s s d in
accipit eu qui misit me i pre.
/ 3°. repellunt arrianam qr illa
ista no adducunt ap° ad on du
gradus mem te. s possunt oppon
devin te. et 3ent ne ut ia dam
3 tn no adducunt ad q. s mg
ad 3mendanda auctol te mittent
i misso. ut sic ungsquis eu
qui missus 3 accipiat. ut i°.
illo qui misit attendat / In
attendis xpm. l in petro. uicies
discipli. preceptore / In aut atte
das prom misi°. uicies vigeti
geitore. ¶ Item cu dt tu g dux
ille ihc / postq xp°. apparuit se
mo°. l postq et induxit
aplos ad innitandum. / In ista pte
detegit iude pdicoꝫ ad de
monstrandum subiit ordine quia

pmo inquali po. pdent i una
co / 4°. pditois inquisico. ibi.
aspiciebat q° / 3°. ꝯ inquirentis
secta uno i dt. ihc / 1°. pdent
dyscrt. manifesta°. i. a p3 buccel
lam panis / p°. q°. i una pditor
xt n. exprimuntur pt oc. dicat 3
spu i uolu te. et ptestatq 3 sicut
ctissime sicut dixerit. dm am
dico uob q ung ex uob me tradet
/ dicatq 3 / Iso q / turbat 3 lauderes
dicipl. 3soloc pmissa aplis.
de bonitibz n. ne punidm. pmo
3solat cos d. dm cu si scitis
ea / 3°. cos 3sola d. qi accipit
si que misco me accipit. et io
erat tradit / Cu h diuisis ihc s.
de dn. pmissoc dicatq 3 qr hat
pmat. iudas ¶ Item cu dt Aspi
ciebat q°. po. inquisico pditors
subiit ordine quia p°. disci. hec
sitat / 4°. querit pditor pme
medium disciplin. i Erat aut re
cubes / qi. l ad p°. aspiciebant
q°. discipli ad inuice hesitantes
de quo diceret. quia ung dubita
bat de alio. aug i omib / Aug
quippe deccis erat erga mgr
suu pia caritas. ut tn hum
alcrs de de alto similitur i
simitas ¶ Item cu dt Erat q°.
recubes. po inquisico sit / 4
discipli 3 p°. describit ipe disci. 2
/ 4°. excitat ad inquirendum i 3mit
q°. symo petro / 3°. i interrogat ibi
3tinuit cu recubuissz. describit q°.
discipli p°. qr similiaris xpo. et io dt
/ Erat aut recubes ung ex dis
cipulis eius i sinu ihu / 4°. describit
quia dilectus ado i / qui no dilige
bat ihc. hic aut discipls fuit
ioh. quae dilexit ihc quodam
spuali mo. p° quide ꝑ cordis

.B.

iudicium quia virgo a deo dilec(tus)
virgo in eo permansit. Ieronimus 22.
Secundo quia diligit eum cordis munditia. Tertio
quia mandata domini implevit in quo
dicitur se diligere deum Io(hannis) 14. Si quis diligit
me sermones mandata mea servando. Dili-
gere apud me omnes. Proverbiorum 8. Ego di-
ligentes me diligo. Quarto quia decorem
habebat contemplationis. Capitulo 4. propter
tres dominus filius et dilectus. Quinto quia sponsi
sublimius contemplationis in sabbato
continue cum dilecto. Cantica. Ego di-
lecto et dilectus meus michi. Quod au-
tem dicitur. Innuit ergo Symon
Petrus. Propter eminentiam ad verbum domini
expectavit Petrus Io(hannis) ut interro-
garet quis esset de quo dicit. Quare
Petrus non interrogavit per se ipsum. Dicitur
Crisostomus quod ubique invenitur Petrus ab
amore magistri fervens. Sed quia
prius increpatus erat non est locutus
sed mediante Io(hanne) voluit dicere. Nichil
enim non scriptum est. Ostendit Petrum fervidum
et familiaritatem Christi ad Io(hannem). Quod autem
dicitur. Itaque cum recubuisset ille. Notandum est
quod quando Petrus innuit ut interrogaret
Io(hannes) recumbebat in sinu. Nunc vero
cum interrogat recubuit supra pectus
quasi appropinquans ad os Christi ut magis
secrete verbum acciperet. Vel secundum
Bedam. Quod Io(hannes) recubuit in sinu
ut ostenderetur familiaritas fuit
indicium et futurorum signum quod scilicet inde
notitiam sumeret. Quia postmodum
ceteris scientiis et auditis emitteret
per significationem. Et pectus designat secretum
dilecti. De quo secreto hausit Io(hannes)
secreta celestia. Et Io(hannes) appropinquat de
sinu ad pectus. Quia appropinquantes ad
deum illuminantur. Psalmus. Accedite ad
deum et illuminamini. Io(hannes) Augustinus

de eo autem suo. Quod possessionem
sit. Quod autem dicitur. Ille est cui ego
intinctum porrexero. Ista intinctio
cum pane intincto. Unde dicitur
Christus ille est cui intinctum
panem porrexero. Et cum intinxisset
panem dedit Iude Symonis Scarioth.
Augustinus. Ad omnes panis datus est proditor
tori de intinctio quare et cui pro-
ditor fuit insignis de igitur intinctione
significatur in persona. Si inimicus meus ma-
ledixisset michi sustinuissem utique. Et
dicitur autem Augustinus ibidem quod panis
intinctus aut accipit in bono vel
in malo. Si in malo. Sic significat fictorem
Iude. Qui ergo tingere se colore
exteriori ad pretendebat exterius
et ad mentem. Sed autem accipit in bo-
num. Sic significat intinctionem. Iude qui gre-
vitate admonitionis panis suppositi
fuit ingratus. Quod autem dicitur. Et
post buccellam. Propter dyabolum infec-
tatio ad perdendum eum. Et primo quidem
potestatem habuit. Secundo ostendit in festinatione
Quarto ergo accepisset. Primo modo quod
primo habet potestatem. Secundo ostendit quod
non latuit eum. Et dixit ei Christus
Tertio ad primum dicitur et post buccellam
introivit in eum Sathanas ut
effectivius possideret et nequitia
recepta eius consumaret. Propter
fortitudinem cum peccatore et dyabolus
stetit ad dexteram eius. Et non su-
bito. Quod prius demonem et quod dyabolus inmisit
in cor Iude. Ante autem dicitur quod venit
in quo sustinuit ut quod creaturis
nec aliqua mala receptura non
immittitur quia per immissionem
statim dyabolus erit intrare. Quod autem
dicitur. Et dixit ei Christus. Ostendit quod hoc
non latuit eum. Unde post dicit cogita-
tiones cordis eius dixit. Quod facis

v. quid cogitasti facere fac cito.
glo. Vide | Iste precepit et predixit
inde malum. nobis autem bonum quia
voluit quod cito fieri. Non enim festinando
aliquid penam. quod iste talem fidelium
hoc autem nemo sciunt discumbentium
ad quid dixit ei. | Quidam enim
putabant. quia loculos habebat
iudas quod q. d. emimus sic ista
dixit iude. et cum non intellexerunt
discipuli et magis intellexerunt quod
precepit ei ut aliquid emeret ad
diem festum. vel aliquid daret egenis
mi. deinde cum dicit. | Cum ergo acce-
pisset buccellam. post introivit
dyabolus quia cum accepisset buccel-
lam. exivit continuo ut cito im-
pleret quod receperat. erat autem nox
propterea notatur inde tenebras. quia
neque tempore cum tenuit abiectum
nox et sensibilis instar fuit te-
nebre intelligibilis in illa. | Primo
queret aliquis dubitare quod dicit | Turbatus
est spiritu | Cum non ipso omnia erant per-
fecta et quieta. videtur quod in eius spiritu non
fuit turbatio. Dicendum est quod hec turbatio
designat compassionem vel veritatem humanitatis
est. non ipsum fuisse verum hominem | Dicendum
est igitur in eo quod dicit turbatus est spiritu
humanum est quod passio adveniebat
| Secundo ista turbatio est in fortitudine nostri
ut sicut postea turbatus est pro compassione
inde. ita et nos debemus de defectu
fratrum. ne forte cum zizania eradi-
cetur et frumentum. | Unde Augustinus turbatus
est non carne sed spiritu | Spirituales
enim eius hii dicti scandalis non persuasi
sed caritate turbantur. ne forte in separatione
zizaniorum aliquid et triticum et etiam
| Ideo hec turbatio pro concludit opinionem
stoycorum qui ponebant quod in spiritu
verum non cadit turbatio. Hec et in. fin.

| Cum certos non sapientes ne peccant
homines in hoc contristantur cum putant
aliquos quos concupiscunt acquirere
homines hoc. Hec autem sunt mo-
tus animi | Timor tristicia
amor et leticia. Ad argumentum dicendum est quod
post fuit turbatus spiritu. non quod turbatio
fuit in eo causa. vel sunt vocali
sed dicitur turbatus spiritu in potestate. | Unde
Augustinus | Ideo est dubitandum postea turbatum
non enim infirmitate sed potestate. ne nos
desperatio salutis obruat. quando non pro
potestate. sed animi infirmitate turbamur
| Tertio quereret aliquis de isto verbo
unus ex vobis me tradet | Cum enim
non preciunt inde malum. quare ipsum
elegit ad dignitatem apostolatus | Dicendum est quod
hoc est propter duas causas | Primo quia scit
et ut daret intelligere quod nulla so-
cietas hominum sine aliquo mali
commixtione futura esset | Unde Aug. in
| Sicut sunt in me spiritu. Et Augustinus
in quadam epistola non audeo in
arrogare quod domus mea melior
sit archa noe | Secunda ratio est ut
si aliquis eligat aliquem eligi ab aliquo
prelato. ut postea fiat malus
non sit dampnatio prelati. | Iudas
enim electus a Christo et proditor efficitur
| Actuum octavo. philippus assump-
sit symonem magum | Tertio queret
aliquis de isto verbo assimilabant
quo | Cum enim apostoli non essent est conscii
iudei quod non debuerint hesitare
et hoc patet solum ex morte | Primo modo
quia et unusquisque esset certus de
conscientia sua. tamen erat incertus de conscientia
alterius | Secundo sed dicendum quod et non esset
est conscius. tamen sciebat quod affectus homo est
et alterabit. et suscipiendus memoriam
et ideo timebat ne affectus corporis
mutaretur | Ideo patet solum sed quod dicendum quod
et non essent est conscii. tamen credebant
Christo quia dixit unus ex vobis

putabat credibiliorem cogitationibus
prius et sic omnino credebat visitati
abiit x. de modo aut visitationis
ignorabat ¶ Tertio querit aliquis de isto
verbo intinxit quod fuit symonis petri
utrum ista intinctio fuit ... illos
ad hoc videtur augustinus contra ... quod locus
petri non fuit aliquid signando sed
in innuendo. de quo nota augustinus
quia tertium verbum primo n. de presentis
mentis de quo verbo dixerunt aliqui
semetipsos ¶ Quarto potest dici verbum ipse
nutu. et hoc modo si accipitur verbum de
petro quod innuendo dixit quia ipsa
petitio fuit ipse nutus ¶ Tertio modo
de verbo ipsa non placet. aliud in
dicit dicendo. quod petrus primo innuit
domino non contentus nutu petita dixit
et innuens de quo dictum est ¶ Quinto querere
aliquis de illo verbo cum panem intinctum
et utrum ille panis fuit corpus christi
dicunt aliqui quod sic. Unde augustinus in
originali dicit. et unde inimicus sit datus
est inde panis christi quod esse malum
pareret. dixit cum videas apostolo dato
cum angelum dixit. per quem perficeret
traderetur postea subdit augustinus multi
enim manducant panem aut
bibunt calicem calicis domini indigne
veniens est etc. ¶ De quo vide sententiam
quod hoc fuit corpus christi. Alia opinio
et quam tenet augustinus de concordia
evangeliorum quod iste panis non fuit
corpus christi. quia iam corpus christi distribu-
tum erat discipulis. et iudas cum aliis
sumpserat. et postea postea prout
sed fuit panis ¶ Sexto querit aliquis
de illo verbo et post buccellam pa-
nis cum n. buccella erat quid bonum
videtur quod non debuit sequi malum.
quod cum iudas erat bonus malus videtur
quod modo non intravit de novo. ad primum
augustinum potest videri secundum augustinum quod sicut ista

buccella fuit corpus christi non intravit
diabolus ... primum bonum. sed quod proditori
male usus fuit bono. sed n. aliquid
fuit qui utitur bene malo sicut
deus et de apostolo quod cum malo temptatione
tenetur et perfecte. Ita fuit aliqui
qui male utitur bono. et sic fuit
iudas proditor. Unde augustinus multa
quippe mutant non quod accipiunt
sed quis accipit. Ita et bona
obsunt et mala prosunt. Si autem
iste panis non fuit corpus christi potest
dici quod intravit diabolus quia tot
modis expertus erat et notus ut permitteret
non permittit ad secundum augustinum potest
dici secundum augustinum quod plenius intravit.
Septimo n. illo quod de pretio tradendi
domini pactus erat cum iudeis. cum
diceret dicit intravit autem sathanas
in iudam et abiit. et locutus est cum
principibus sacerdotum. sed post buccellam
intravit ut proximus possideret ¶ Nona
querit aliquis de hoc. quod facis fac citius
¶ Decimum. hoc n. videtur quod christus imperavit actum
proditoris. ad hoc dicendum est quod verbum istud
non iudicat christum sciens prognosticas
id est quod iste erat facturus. et sic sol-
vit augustinus quod non est verbum imperantis
sed predicentis ¶ Secundo hoc verbum declarat
malitiam iude. et sic hoc dicit quod
quod id est verbum non est precipientis nec consu-
lentis. sed exprobrantis et ondentis
quod iste malebat suum proditorem in
pedire. quasi diceret. facias quod accepisti
et ego non impedio te ¶ Tertio
hoc verbum declarat caritatem christi desiderium
et amorem ad patiendum etc. hoc
dicit augustinus in omelia quod hoc verbum non est
verbum irati sed ad patiendum parati. dixit
n. quod facis fac citius non est
imprimitie perfidi seviendo quam ad
salutem fidelium festinando. ¶ Undecimo
querit aliquis de isto verbo. hoc
autem nemo scivit discumbentium

hec n. vt fam cu Iohanne dixit illud ubi alloq cui intinctu pane z s. ad hoc vnde Ioh q ps lateret hoc dixit ut nullus audiret z pecca Ioh residens supra pectus rogauit ad aure q uolens illud manifeste dici. forsan n. si petrus audisset illu interfecisset. hoc z nec Ioh mencionem qui dixit qd fatis fac citius. quia nesciu putauit q dixisset item emptionem perdi ret. Octauo quod aliquis exire post sumptos cibos cu ipse precepit non cogitate de crastino. ad hoc p dici q ps consuluit spirituales. ita ergo prepara pectoris ut tn alii ad descendat infirmis. sicut patet in fuga z de loculis. dt tn augus q tunc primu constituit pecunie forma data z. i. forma data z q ecce prae pecunias ipsius z hic. z hic. addito ... ad diuinu tu z io dt vna eme ea q opus sunt ad die festu ... ad distribuendu pauperibus. z hic z qd dt vna aut egeme aliq daret. ... ad aug dt Augus i. origi li. de io de crastino non io fuit preceptum ut n. pecunie fuerit arcas. hoc ne deo q pecunia fuerat. z ne pro officio timore iusticia deserat. ¶ Cum g exisset pecca g. dixit commenda de passione unde ad ostendendu. hic dt de in finitate apostolorum ad sequendu passio sua subditur ordine quia p primo passione triumphu. q ps post passione glorificatus erat. ... dixit aliorum metu ad patiendu i filioli ... inducit infirmitatis remediu. i mandatum nouu i ... regimine pet ... z ... i dt ci ... pecca[illegible] ... ad p modu q iuda cepit te incipiebat appropinquare passio ... ergo quia patet glorificatus z quia post passione sua resurrexit immortal

quia i mortalitas fuit creata glorificatio z io primo primitti cepit inde z dt. ¶ Cum g. exisset iudas dt ihc q. d. primo glorificatus filius hominis fuit cepit inde a loco ubi erat ps ... dum cu dt ... nunc clarificatus pertus exitu inde dt se ps glorificati. ubi aduertendu z q ps fuit meritorum deduxit clari ... claritas z ipsa gla accessit circa corpus q extra resurrexit i mortal dehic. ad ro. vi. ... resurrexit ps p glam ... claritas z corpus q ps z spiritualiter z adora ab hominibus tamen deus dehinc claritate ad philipp. ii. ... q z deus corpus ... z do il. no. qd z si. omne n ... ps gla diuina ad carne corporale ... z io glificata ipsa carne ... glificata z ipse deus i tunc virtute fecit z ipsa ... q no pu ce gloriosus esset in gla agentis ... gla z corpus q humanitas ... inducit i glam diuinitatis qui fuit humanitas ... non ... temporis ... h q gla que z dr ... q p persona i quae z humanitas z deus. hec aut clarificatio pertus ... z io dt ps glorificatio. quia dictus claret cit in ... q hominis duplice glam de ... De ... deus clarificatus z in eo ... ad ... claritate dt ps. ... nunc clarificatus z filius hominis. i. ... z pertus iudas exiuit ut clarificetur filius hominis p ... z glam carnis. z deus z i tunc virtute z fecit ista gla. clarificatus z ... sicut ... gloriosa ... cum dt ... deus ... gla qua ipsa humanitas ...

appariunt mdm. et io dt. [illegible] deg.
cuiq virtute 3 fit gla vrois
clarificet 3 a eo i. ipso et deq clari
ficabunt cu i. fim in temporo i.
assimios quattuor ec ad semzyum
ut ho fit deq 3 pter. s. continuo
i. sta clarificabit eu. quia sit mg
clarescat ipm ec dm. Et et sicut
aliqs eu ly claritas dicat vero
utrq possit dici ipa passio vl
q no quia pa. 3 immortaco. cla
ritas dicit no 3 immortaco sa
Feci. dd^m. 3 q ptc dici q ad lo
de pac. clarite paois et vrois
simul. xs n. claruit i paoe du
eclipsauit de admirato [illegible] in solos
scribatq 3 du petre scisse sut et
desilibz. et hc tm fim 3 virtute
di [illegible] s 10 agit declarite
paois et dr tunc clarificatq 3 fi
homis. i. i appio 3 q p paoz cla
rificet et deq clarificatq 3 i eo. q
i pace. apparuit eius virtq et pa.
[illegible] agit de gla vrois vn sicut
et deq clarificatq 3 i eo i passione
et deq clarificabit eu. i. appio 3
q clarificatq p vroz. et hc 3 usc
inceptio. i. p resurrectionem. et cti
i. statim clarificabit eu. q eius
vro no ptc differri ps vto dab
sem tun vide corruptoz. ad
augum [illegible] 3 q pao ut pao
no 3 claritas s bn ptc ee via
ad claritatz quia ptc ea mervi
[illegible] quer de ut [illegible] de illa
possit intelligi de clarite iudi
ciarie potestatis. vl q no qr xs
dt filius clarificatq 3 s iudicium
no erat pinc. g no ptc intelligi
de ista clarite. ad hac qom solit
aug. i 10 aigst. ad cuius solucone
ca not [illegible] 3 q duoq inde
ab aits sicut seperatz 3 2 variocz
a teo q fiet iudic iudicium.

qm multi bono et malc. et
multi malo eet bn. [illegible] qd
not 3 q ls separato 3 qda cla
ritas xs. qm separatis iniquis
manebit in eternitate cu scis.
Item qd not 3 q scam aliqn
appellat vos signas trahillas
q signt. et io xc. eorum inde
appellant clarite sua. qr teo
signa 3. ad p^m augum pz vto
n. intelligi q me fit claritas up
nuc sigi [illegible] quer de utrq
h dcm possit intelligi de cla
rite 2 ulrato is vl q sic qr dt
in pterito nuc clarificatq 3 [illegible]
qd ptc eat ulrato sua
g o 2 dd^m 3 q ptc dcos tam
modos ptc intelligi de clarite
ulrato is ubi ea sut nota p^m
3 q sicut p malos no dei
blasphemat. ita p scos no
dei glorificatur. [illegible] seq. s q
ip sunc ipso homis du ptc
no fec. nc dolq i meteq 3 tore
eius. clarificatq 3 i. clarc ulrat
tois sptuis 3 et deq clarificatq
3 i illo quia in eo no dei glo
rificat. et no blasphemat. qo
hoc sc [illegible] i. q fil homis dedit
clarite deo. quia nom dei
glorificatur in eo et filius deus
debuit et remunerare 2 fendo
e glam vrois et hc. 3 q dt
seqns [illegible] deq glorificatq
3 i eo. quia p eu no dei glo
rificatur et deq clarificavit eu in
semetipso. i. i appio 3 q clarific
2 fendo glam vrois et hc no
differet. quia continuo i. statim
clarificabit. [illegible] to querer de
dcisto ubo et deq clarificatq

est in eo. verum deus tenetur
contrarie ut filius hominis et q[uia] pre
dictas oppositiones continebis
sit probari. q[uia] post est verus deus
et hic sic. ipso clarificato te[m]p[or]e
s[ecundu]m finem salvatoris clarificatus
est deus. hic autem quia post est ve
rus deus et tunc hic deus tenetur
temporalis ut sit ymago et. post est deus
sed post est clarificatus, ergo deus est clari
ficatus. ideo hic deus tenetur pro filio
s[cilicet] q[ui] prius patris et tunc sicut primo
ordebatur q[uia] post est deus. ita nunc
ordine q[ui] est unigenitus cum patre
q[uia] clarificato filio clarificatus est pater.
ut sit sensus: clarificato filio clarificatus
hominis est filius dei, q[uia] idem est ipse
filius dei et filius hominis. clarificato
autem filio dei clarificatus est pater deus
q[uia] pater et filius sunt unius continue
- dem cum dicit filioli. post apostolorum
discipulorum ad sequendum disponit in se
ipsum seperatorum. Hic autem dicit q[uod] non
possunt eum sequi discipuli et nobis
dicit filioli, id est diminutivi filii propter
imperfectorum qui cum essent filii perfecti
post consummationem sunt facti. adhuc modo
dicit quia vobiscum sum propter presentiam
corporalem et sicut dixit iudeis
supra vii et viii. Queretis me et quo
ego vado non potestis venire, et vo
bis dico modo s[cilicet] non potestis venire
quo vado. Queretur aliquis
de isto verbo adhuc modicum quia
quod fuit id modicum. Ad hoc dicendum
Augustinus in omelia duobus modis. Primus
primus modus est sensus continuo clarifi
cabor de terra non tamen continuo
ascendam celum. sed adhuc modicum
quia vobiscum sum, quia xl dies
post passionem ipse cum eis in multis diebus fuit
mortis et orationis et manducavit
cum eis. non quidem propter necessitatem
sed propter infirmitatem carnis illorum
et sic secundum hunc modum id modicum
quia est de dierum. Alio modo sic exponitur
non vobiscum. adhuc modicum non tamen
sum s[cilicet] in spiritu et morte. prius
vere ore non cum conversatione
corporalis presentie. sed non conforto
similiter secundum. Queretis me et sicut dixi
discipulis non potuerunt sequi dominum tunc
omnes erant morituri ad mortem
autem ibat ipse. Ideo secundum Augustinum in
omelia xlvii uno modo sic intelligitur
sic. xlviii sed discipuli erant ydonei
iure ad mortem. non tamen ydonei
erant iure ad vitam quam non sed mor
tem. et hoc quia corpus mortale
aggravat. adhuc non erant ydonei
tales vite. Ideo sic intelligitur sic
ubi post ibat ad gloriam apostolorum et
martirum discipuli inde autem non
erant ydonei adhuc ad martirium
postea autem ydonei fuerunt et ideo
dixit: vobis dico modo. Ac si
dicat: iudeis dixi q[uod] non possunt
sequi me, vobis autem dico q[uod]
modo non potestis sequi autem postea.
Tertio sic exponitur: vado ad patrem
continuo reservetur. Ad quam
vero non sequimini me modo, quia
vero ira differtur usque in fine.
Deinde cum dicit mandatum novum
postquam deinde est de dispositione discipulorum
hic agitur de remedio contra apostolorum
hic autem remedium est mutua dilectio.
Et autem dilectio manifestatur. Et primo
subiecto nomine quia mandatum est. Et secundo
non est mandatum quia ligat ad sui
observationem. Nam qui non diligit
manet in morte. Dicit mandatum
novum, quia sic dicitur et vocatur

in corde. et quia ipse debet dilco
et inimicis uiceat. Io. xv. Hec
est q̄ q̄ debeatis nisi inuice
diligatis. Tercio manifestat dilco
ꝗ sub c̄to mo̾ et io d̾t. ut di
ligatis inuicē sicut dilexi nos
i. mo ꝯ mee dilcois et nobis
ꝯsi⁹m et forte ubi aduite dum ꝗ ꝯs
fuit deus. et io homines debet
se dilige aduicē. no sicut se
diligut qui corrupunt ut sicut
se hoies ꝗm homines. ꝗ sicut
se diligut ꝗm dn̄ sūt. q. dicat
xp̄s ad hoc dilexi nos et ad q̄ debe
tis dilige inuice ut sitis dn̄ et
no hoies. ut sic. q. d. xp̄s sic di
lexi nos. ut etiā mam ponere
ꝓ uobis. et ita diligatis inuice
efficaciter. ut unusquisqꝫ ꝓ altero
sit ꝯponere scit̃m ꝑ uita ꝗ ꝯ a
ut no solū diligat lingua et ubo
ꝗ ope. unde Io. nisi ꝯ io. diligat
ubo nec lingua ꝗ. Alio sic dilexi
nos gratuite et io diligatis adi
uicē nisi ꝓpter actos ꝗ ꝯpetentes
mg bn̄ faciat ꝗ ꝑmiacio
Quarto manifestat dilco ꝓpter suo
ꝓprio effectu. quia facit discipl̄m
xp̄i et io dicit inquit. ꝯgnoscet oēs
quia discipuli mei estis si dilcoēm
ad inuice habuitis. q. d. xp̄s. alia
dona sicut ꝓphā scia. fides
distributio nō sunt mꝑamꝯ
quia sunt meis et alienis. ꝗ
dilco tm̄ meoꝝ. Quinto quer
aliquis de isto ubo mandatū
nouū. utrum n. q̄ no sit nouū
quia i antiqua lege scriptum est di
liges ꝓximum tuum sicut te ipsum
ffrat mandatū de dilcoē dei
maius quia i de dilcoē ꝓximi

g⁹ no debuit ꝯmitti. ad ꝓimū
Aug. Dicendum ꝗ Augustinus i omel
mandatū dicitur nouū ꝓpter nouū
effectum. quia ꝗ v̾ x. dilco n. facit
nos ꝯuerte ueterem hoiem
s. Adam cum actibus suis. et indue
nouū hoiem s. xp̄m. et io hec
dilco facit nouū ꝓpter de quo t
cantat ꝗ Augustinus. Hec est
ista q̄ ascendit dealbata. Secundo
dicitur nouū ꝓpter affectum quia ꝗ dilco
v̾ ꝓpri. facit quod unusquisque ꝓprii co
ꝗ alii. de qua icorporatoe
ap⁹ Cor. ꝑtitur unu mebrum ꝯ
patiut omia mebra. Tercio dicitur
nouū ꝓpter noua forma et nouū
mo⁹m licet n. hoc mandatū essꝫ
i ueti lege. no tn̄ ꝗ ista forma
sicut dilexi nos. est autem h
forma quia xp̄s dilexit nos ut dm̄
hoiem ꝗ et ita quilibet debet dilige
ꝓximum suum ut quia dm̄ ꝗ ut
ut dm̄ hoiem. Quarto dicitur hoc mandatum
nouū ꝓpter nouū effectum quia hic
v̾ carnis et mundi. facit n. hoiem
mori mundo. et uiue deo. de
quo i Cantica. fortis ut mors
dilco. de ista morte Apostolus Mor
tui estis. et uita ura abscondita est
cum xp̄o in deo. ad hoc argumentum
unde Augustinus in omel. Nota. Tercio
ꝓpter mete dilco ꝗ⁹. Nam
qui diligit dm̄ no pt cum eo
ꝯtinue ꝑticipere ut diligat
ꝓximum. et qui sic ꝯtinuat diligit
ꝓximum. et eo no diligit n dm̄.
Nota dicitur supra io ubo. In hoc
ꝯgnoscet oms. Nota et dilco
ꝯgnoscit et discipulatus. Tertio
uidendum est de ꝯgnitoe dilcois

que cognoscitur tribus modis. primo
a meritorum optima similitudine
hominis/ Item sicut solam sing
mundi. et videtur sicut sunt tes
Secundo confessione in memoria peccatorum
visitatione/ Ecc. viii/ Non te pi
geat visitare infirmi. Ex hiis enim in di
lectione firmabis. Tertio cognoscitur
in oratione devotionis repletione
Act. v. orate pariter ut sal
uemini/ Eodem modo et disciplina
cognoscitur tribus modis/ primo modo
per obedientiam subiectorum/ Io. viii
Si vos manseritis in sermone meo
vere discipuli mei eritis/ Secundo modo
per benivolentiam et dilectionem. et dicitur
Io. xiii. In hoc cognoscent omnes/ Tertio
per paupertatem et abdicationem. Luc. xiiii
Si quis venit ad me et non odit
patrem. et cetera. et post. non potest meus
esse discipulus/ ¶ Item dicit ei dominus
ei Symon petrus. Respondit Augustinus
pet sub hoc ordine. quia primo querit
Secundo petrus videt in textu ei ihesus
Tertio petrus proposuit in dicit ei petrus
domine quo vadis/ Amor enim petri
ardentissimus non poterat pati sibi
subtrahi dilectum et ideo interrogat quo
vadis. quasi promptus ad sequendum.
¶ Item cum dicit. Respondit ei ihesus in
predictis/ Item quo ego vado. et cetera
non potes me sequi modo. Sequeris autem
postea sequeris autem postea per martirium
victurus. quasi dicat/ Noli extolli propter
fervorem. quia non potes modo.
noli et deici desperando. quia sequeris
postea ¶ Item cum dicit. Dicit ei petrus
post promissionem. Et non cognoscit
victurus sunt et dicitur/ quare non
possum te sequi. modo animam meam
pro te ponam/ Et post. et postea sequi
voluit. xv. milia caritate nemo
habet. ut animam et cetera ¶ Item cum dicit

Respondit ei ihesus/ Respondit Augustinus petri
de dicti. Animam tuam pro me po
nes. Augustinus super potes qui tu te
credis. audi quod sic Amen dico
nunc cantabit gallus donec ter me
negabis. et sic qui promittis mor
te et negabis vitam tuam/ Bernar
dus primo de hiis quod dixit dominus petro
ter me negabis. ex hiis enim videtur
quod petro revelavit lapsum suum
et quod cogeret petrum desperare. Dicendum
quod dominus per magis ex hoc predicendo
quod revelando/ Ita enim revelatum
erudiatur. Item/ Ita non predicit
non quia aliter credit comminationem
dem. Alia non sub condicione/ Item et
petrus sub condicione accepit. Sed non
carnis. et ideo non desperavit/ Unde
Sed Augustinus in originali quod quid volens
petrum confiteri dixit. quod non
negavit. quia negatio
ab ancilla dixit se non nosse ho
minem/ Erubescunt autem isti qui inter
confitentes petrum que sunt accusati
petrus enim negavit et sic permittere
deo. ut confitentes ad prophetiam
discat se humiliare senectie. et peccatis
tibi subditis compati. Ad Heb. v.
de depositione/ Non enim habemus pontificem
qui non possit compati infirmitati
tibi nostris. temptatum autem per omnia
pro similitudine absque peccato/ Et in petro
valuit temptatio usque ad culpam
in Christo autem non/ Secundo erubescant isti qui
credunt quod negare hominem non sit
negare christum. quod fuit ter scilicet ante
deo et homini. Negare et hominem non
fuisset modicum. quia per obedientiam
unius hominis sicut dicit Augustinus iusti
constituuntur multi/ Sicut et per hominem
fuit mors. ita per hominem et vivo
mortuorum. Et cetera per quod hominem et cetera
Tertio queritur aliquis de ista
condicione negationis/ Nam et

mi. cum subintrat pretorium domus
egressus est ex illa domo ubi man-
ducaverat pascha Luc. 22 et Jo. 18.
Aug. in [illegible] cum egressus esset [illegible]
[illegible] Mt. autem adsit
videt beatus Aug. quod de recorda-
tione [illegible] quia isti duo s. Mt. et
Mr. exponunt recapitulando quod prius
fuerat dictum. Ut illi duo s. Luc. et Jo.
exponunt preoccupando quod postius
fuit dictum. ¶ Tercio queritur aliquis
de eadem negatione. quia non videtur con-
cordia inter verba que premittuntur
super negationi. Nam Joh. similat
ista verba s. Petrum futurum negationis
[illegible] quod Petrus interrogavit Domine
quo vadis. et Dominus respondit quo
ego vado non potes me sequi
modo. sequeris autem postea. Ait
animam pono pro te. Respondit Amen amen
dico tibi. Luc. autem aliter subdit
cum non [illegible] Petro ego rogavi
pro te ut non deficiat fides tua et tu ali-
quando conversus confirma fratres tuos. Respondit autem Petrus
i. Domine tecum paratus sum et in carcerem
et in mortem ire. Intulit Jesus non
cantabit gallus hodie et sic Lucas
[illegible] premittit ad motum quo commotus
Petrus promittit quod Jo. et Mt. et Mr.
premittit ad motum. Ista dicere
Jesus omnes vos scandalum patiemini in
me ista nocte. percutiam pastorem
et dispergentur oves gregis. Postea
autem resurrexero [illegible] Intulit Petrus
si omnes scandalizati fuerint in te
ego [illegible] cui Dominus amen dico tibi [illegible]
[illegible] Aug. ut [illegible]
diversitatem motivorum probabilem quod
Petrus ter expressit presumptionem suam
et ter [illegible] illi [illegible] quod ter
esset Dominum negaturus. quod non est
incredibile aliquem in diversis temporibus
distinctis [illegible] motum fuisse ad
presumendum et ter Dominum ei [illegible]
[illegible] et Petrus [illegible] aliis inter

positis Dominus Petrum interrogavit
ter utrum amet. et tamen [illegible] idem
videtur dicere de mandato sed de
presentia [illegible] ¶ Quarto queritur
de eadem. Nam Joh. concordans
cum Mt. et Luc. dicit non cantabit
gallus donec ter me neges. Mr. autem dicit
quia tu hodie priusquam gallus
vocem dederit bis [illegible] Aug.
ut [illegible] quod non est discordia aliqua
inter eos [illegible] Mt. Mr. [illegible]
alius tres non [illegible]
quam gallus cantet ter me negabis.
de inchoatione agunt [illegible]
non inchoatione negationis [illegible]
[illegible] non loquitur de completione eiusdem.
Nam Petrus prima negatione post
statim gallus cantavit. An autem
secundum galli cantum non bis ne-
gavit. [illegible] tertia negatio non
fuit tota perfecta antequam gallus iterum
cantaret. Alias frustra dixisset
Mr. priusquam gallus bis [illegible]
tertia negatio incepit Petrus post primum
galli cantum. Alias falsum dixisset
alii tres qui dicunt non cantabit
gallus ubi antequam gallus cantet ter.

Et ait discipulis suis. Non turbetur · C. 19m
cor vestrum. Postquam consolatur
discipulos [illegible] humiliationis exhortatur · Philippi et Jacobi
eos verbo consolationis et primo quidem
hortatur eos ad fidei constantiam
et stabilitatem. Secundo ad amoris concor-
diam [illegible] xvi. ca. 3o. ad [illegible]
[illegible] et securitatem xvii. ca. primo
[illegible] quia primo exhortatur
discipulos de suo recessu inducens
eos ad fidem. Secundo ne fides sit
mortua hortatur eos ad legis
observantiam ibi Si diligitis me. Tertio
fit exhortatio [illegible]
[illegible] sui recessus [illegible]
primo [illegible] consolatur eos de suo re-
cessu. ¶ Ubi [illegible]
[illegible] turbari discipuli [illegible]

cessum xo. quia primo quidam crede
bant ipsum omnino esse mortuum
2o. quia timebant se esse amittendos
3o. quia credebant xpm revertiti + nec
4to. quia si xs abiit recedens ab eis
nesciebant viam per quam iret ad
eum. Contra primum hic. ... primo. partes
quia primo xs concludit primum motivum
quo possit inducere eos ad tristitiam
2o. secundum ibi In domo patris mei
3o. tertium ibi et si abiero. 4o. quartum ibi
et quo ego vado. primo ergo xs
concludit primum motivum dicens. Non tur
betur cor vestrum. scilicet de morte mea
sicut de morte puri hominis mo
rituri. sed magis sublevetur per fidem
Creditis in deum et in me credite
quasi dicat. sicut Augustinus exponit. si in deum
creditis ut in me credere debe
atis. quia non esset conveniens ei si xs non
esset mors dei. morte sua in
hiat preter mentionem. Non turbe
tur vestrum. suscitabit vestra forma
dei. deinde cum dicit In domo patris
mei. concludit secundum motivum. quod po
terant credere se amittendos patri
vos. unde dicit. In domo patris
mei mansiones multe sunt quasi dicat.
Non timeatis per vos. quia predesti
nati non pereunt. quia mansiones
iam parate sunt eis. quod si parate
non essent dixissem vobis. quod vado
eas parare. et hoc est quod sequitur. Si quo
minus. i. si mansiones non essent
parate per predestinationem dixissem vobis
quod vado vobis parare locum. sed non
est opus. quia ego vado parare. quia
ipsa parata est ipsa predestinatio.
Nullus autem de novo predestina
bitur sunt ab eterno. ¶ deinde
cum dicit et si abiero. concludi
tur motivum quo poterant n. tristari

quia xs ibat nullo reversurus. sic
concludens xs dicit. et si abiero et pre
paravero vobis locum iterum veniam
scilicet in fine mundi. aliter. ¶ veniam
modum visitationis eum. et accipiam
vos ad meipsum. glorificatos in
corpore et anima. ut iterum veniam
visitando vos spiritualiter et accipiam
vos ad meipsum. i. trahendo vos
ab appetitu terrenorum ad amorem
celestium ut possitis dicere cum apostolo
vita mea christus est. possitis et dicere
vivo ego iam non ego vivit autem
in me xs. ut ubi sum vos sitis et
... si quis in mundo me se
quatur. et ubi ego ibi et minister meus.
¶ deinde cum dicit. Et quo ego vado
concludit quartum motivum. primo
unde concludit sic motivum. scilicet
ex ista conclusione dicit quod thomas
in dicto eius thomas. primo ergo concludit
quartum motivum. potuisset n. tristari
si xs vellet recessisse. quod nescivissent
viam eundi ad eum. sic concludens
xs dicit. et quo vado scitis et
viam scitis. ¶ Dicitur ab aliis
consequentia quod sequitur. Creditis
in deum et in me credite. dicendum est quod
hic deus potest teneri essentialiter et tunc
ipsa est materialiter. et tunc filius
sit deus. qui credit in deum credit
in filium quia est deus. aliter hic deus potest
teneri pro patre ut stet pro patre et tunc
est sensus. Creditis in deum i. in patrem
et in me credite. quia nemo honorificat
patrem qui non honorificat filium. non
est pater sine filio et non fides patris ar
guit fidem filii. ¶ Hic autem quod
venit In domo patris sunt multe
mansiones. videtur quod non. dicit quod
... unus denarius datur omnibus
laboratoribus et denarius est ipsa
mansio. quia est ipsa mansio

z ipsa beatitudo · sed beatitudo consistit finis z perfectio
et perfectio non recipit magis et minus
ad oppositum · ergo dicendum salvatoris ad
litteram quantum sunt quedam visio cito
[illegible] | sicut dicit Augustinus in originali
dicendum quod quidam qui id dixit
salvatorem multas esse mansiones
quia quod regnum vel esse [illegible] aliquis
ubi beati manerent innocentes qui
decesserunt ante sacramentum baptismi · cum igitur
[illegible] quod isti innocentes sunt in
domo dei · sed non in regno · quia non
sunt baptizati · dicendum est [illegible] // Nisi quis
renatus fuerit [illegible] contra opinionem re-
quod dicit Augustinus · Quod non opus scriptum do-
mini dei a regno celorum · quod scriptum
est ipso · ad hoc est [illegible] Augustinus
quia domus mea [illegible] sancti [illegible]
dominum [illegible] celorum · [illegible]
[illegible] // [illegible] talis non [illegible] esse
nisi in regno celorum [illegible]
[illegible] quia omnes [illegible] in
toto sed domus [illegible] non
est secundi a regno · alia est opinio
de qua notat Augustinus [illegible]
primum est quod sicut stella differt a
stella in claritate quia alia est gloria
solis alia lune alia stellarum · ita erit
[illegible] a [illegible] et [illegible]
[illegible] quia sed diversitate [illegible]
est diversitas premiorum · [illegible]
[illegible] quorumdam premio
[illegible] sed diversitas [illegible] sunt
diversa premia // [illegible] quod notat est quod sed
diversa premia [illegible] sunt [illegible]
[illegible] et [illegible] est quod dicit salvator
[illegible] // In domo patris mei
[illegible] non dicit [illegible] sed [illegible]
quia [illegible] premia non sunt nisi diver-
siones premiorum que ab eterno
sunt in mente divina // [illegible] quod notat
Augustinus est quod [illegible] sunt diversa premia
et tamen unus denarius // [illegible] quid [illegible]

[illegible] Augustinus // In denario
[illegible] vita eterna · ubi amplius
alio [illegible] vivit · quam [illegible]
[illegible] est diversitas [illegible] [illegible]
// [illegible] et unus denarius [illegible] unus
[illegible] [illegible] unus [illegible] gaudium
[illegible] caritas id [illegible] quod est unius [illegible]
esse alterius per caritatem [illegible] fit ut [illegible]
[illegible] sit omnibus // [illegible] dicitur unus
denarius · quia omnes sancti gaudent
in amore · et visione unius dei · et
[illegible] alter magis alter amplius exultat ·
omnes tamen gaudium sui conditoris
visione letificat · ad primum argumentum
[illegible] | ad secundum dicendum est quod beatitudo
[illegible] non suscipit magis et
minus · beatitudo · aut [illegible] participatio
[illegible] suscipit magis et minus sicut
et ipsa participatio // [illegible] quod
aliquis de illo [illegible] et [illegible]
[illegible] · [illegible] quod dicit [illegible]
dicendum [illegible] quod mansiones [illegible]
sunt ab eterno · sed quod [illegible] amplius
non [illegible] · quod sunt est ipso [illegible]
[illegible] · ad hoc quod Augustinus videtur
[illegible] ad eius [illegible] notandum
sunt [illegible] · primum est quod diverse
mansiones sunt diverse participationes
premii sicut in [illegible] est diver-
sitas statuum sed meliore et minore
re participationum [illegible] qui distribuuntur
[illegible] in regno dei est diversitas
participationis premii · sed diversitas [illegible]
[illegible] participationibus
// [illegible] notandum est quod hec diverse partici-
pationes sunt [illegible] unum esse
sunt et cognoscere sicut et [illegible]
[illegible] sunt esse [illegible]
qui distribuunt eos · [illegible] esse sunt
[illegible] participationibus [illegible]
[illegible] · [illegible] quod hee diverse parti-
cipationes [illegible] esse sunt ab eterno
// [illegible] esse [illegible] in [illegible]
[illegible] est quod [illegible] esse ut dicendum est

in participatibus sed quo participatio n[on]
est 3 nisi s. quod participatione participatio
intelligit mansio sanctorum [¶] Cum quod se
at causare proportionata participati
patet quod distat locum et mansionem. Ad ar
gumentum [¶] dicendum 3 quod non 3 in ceteris quod
mansiones sunt unum modo sunt parte
s. quia sunt incognoscibile et secundum
aliud debeat distat s. quia sunt in
participatibus. Quo querit de incru
recessum quod fuit causa huius separatione
vero quod non. quia separatio effectus non
abscondit cause sed magis in presentia
ad oppositum 3 in littera que dicit et si
abiero et separatio. dicendum 3 quod causa
separativa huius mansione fuit
perditio quod [¶] Cuius vero 3 quod separatio
est 3. quod proportio est ad deum videndum.
visio autem dei 3 merces fidei. Unde
in creditis non intelligetis. capitulo
se. quod fidei respectu proportionale
eius [¶] Cum quod productio quod ordinare
ad inducendum fidem in corda hominum
sc. quod productio quod sit causa separativa
[¶] Hoc causa separativa fuit quod passio
[¶] Christi in homines separante quod ad
patrem ascendit per gloriam. ut peccata
foret eum mansiones merentur. Apostolus
autem dixit s. [¶] Cum quod causa fuit
adhuc. omnia ad gloriam ad mentem
[¶] Tertio causa separativa fuit quod re.
[¶] Cuius vero 3 quia complementum est
in resurrectione corporum [¶] Aliud autem huius
resurrectionis est quia 3 in proximo resurgere
[¶] Corpus sicut resurrexit et nos
resurgemus [¶] Alia vero 3 aliud quod
separatio 3 per resurrectionem spirituale cuius
signum 3 et figura fuit resurrectio quod ad
[¶] Rom. vi. consepulti sumus cum illo per
baptismum in mortem. ut resurrexit Christus a mor
tuis per gloriam patris. ita nos in
novitate vite ambulemus [¶] Quarto causa
separativa fuit quod ascensio cuius vero 3
quia separatio sit per donum spiritus sancti

Apostolus autem plus adiecit quod mitteret
spiritum sanctum [¶] Unde Io. vii [¶] Spiritus non
dum erat datus. quia Iesus nondum erat
glorificatus. Ad eph. iiii. Ascendens
Christus in altum. captivam duxit captivitatem. de
dit dona hominibus. Ad primum dicendum
quod licet Christus fuit absens corporaliter tamen erat
presens caritate. Ad argumentum quod fuit
oppositum dicit Aug. in littera [¶] Si revertar
p[ro]us quod fuit causa separationis [¶] Cuius
vero 3. sed cum quia fides separat.
fides autem 3 de absente. Unde si
deus non habet meritum. cui humana
ratio prebet experimentum. et per fidem
absentis patris sunt mansiones
cum eis mansionibus. quod credenti
collige meritum [¶] Videnti autem reddi
premium. de separatione quia facit fides
in actu. fides purificans corda cor
p[ro] et mentem. beati mundo corde quoniam
ipsi n. fides separat quia credere
desiderat in desiderium aut caritatem
amplificat. [¶] Ubi querit ad de
isto verbo et quo vadis scitis
[¶] Isto n. vero sicut. ce. viii. et si n.
scivisset non dixisset thomas
domine nescimus quo vadis. dicendum
3 quod sciebat viam et terminum. sed non
sub ista voce sub qua loquebatur. sicut
possum cognoscere petrum sed non in
quantum 3 veniens. et non possum
cognoscere decipio et de aliquo
dubitare. ut in proposito. Christus non erat
cuius et via. quia nos ingredimur
per eum ad eum. Apostoli autem prius cognosce
bant. sed non sub omni voce quia
erat cognosci. Ideo n. erat
vero via et terminus. et sic voluit
sic apostoli. [¶] Dicit ei thomas. postea
quod Christus dixit quod apostoli sciebant
viam et terminum [¶] Sc. petitio thome.
qua petit ut viam ei ostendat
et primo quid thomas petit. secundo
Christus videt ibi dicit ei Iesus

3° vero probat visionem fuisse bonam
Nemo venit ad patrem. 4° convinc
vero ait ad pettitio philippi dicit ei phi
lippus. Primo quod thomas interrogat
dicens Domine nescimus quo vadis et
quomodo possumus viam scire quasi dicat thomas
nec terminum nec viam scimus. quod fuit
autem dubitatio thome ad pr[illegible]
[illegible] quia vero docuit. unde se[quitur] dicit
ei ihesus. ego sum via vita et veritas
augustinus vero dicit quod sciebat viam et
terminum. thomas dicit se nescire. quod tamen
vero non possit mentiri scilicet quod vero dixit
verum et non thomas. sciebat quod thomas
[illegible] se scire nesciebat. Ubi ad
[illegible] quod in vero erat duo scilicet
scilicet humanitas et divinitas. quantum ad humanitatem
erat via. quantum ad divinitatem erat ve
ritas et vita. et ideo qui perfecte cognosce
bat christum cognoscebat viam et
terminum. quia vero est via quantum ad humanitatem
et terminum autem quantum ad divinitatem
quia est vitas et vita. et ideo vero volens
[illegible] thomam dicit. Ego sum via et
quasi dicat Si cognosceretis me. cognosce
retis viam et terminum. Item cum dicit
nemo venit. ostendit visionem
fuisse bonam. et primo quantum ad hoc quod
exposuit se esse viam. secundo quantum ad hoc
quod exposuit se esse veritatem et vitam
ibi Si cognovissetis me. Dicit quantum ad
primum arguit sic vero. via est per quam
pervenitur ad terminum. sed per me pervenitur
ad patrem tamquam ad terminum. quia nemo
venit ad patrem nisi per me. ergo
ego sum via. Ubi advertendum quod vero
fuit homo et quantum ad hoc fuit
via. et fuit deus et quantum ad hoc
fuit ideo terminus cum patre. unde augustinus
ubi [illegible] hominem factum est
via ambula per hominem et venies
ad deum. [illegible] n. [illegible] clau
dicare quod per viam fortiter

ambulare. quia qui claudicat in
via. et si lente. tamen venit usque
terminum. qui autem est extra viam quanto
fortius ambulat tanto magis deviat
a termino. Item cum dicit Si cognovissetis
me ostendit visionem fuisse bonam
quo ad secundum. dixerat enim se esse
viam et vitam. hoc autem ostendit quod
verus est unus sic cum patre. quod est
vitas et vita. quasi dicat dixi vobis
quod via sum. nunc dico vobis quod terminus
sum sicut pater. et quia unus sic
sum cum patre. ideo si cognovissetis
me scilicet meam [illegible] et meam deitatem
et patrem meum utique cognovissetis
vel scivissetis [illegible] patris et deitatem
et amodo cognoscetis eum scilicet cum spiritus
fuit datus in festo pentecostes. Cum ve
nerit spiritus paraclitus quem ego mittam
ille vos docebit omnia et vi
distis eum videntes me. ideo [illegible]
ne et patrem in [illegible] [illegible] quod [illegible]
est in carne [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] vidimus
gloriam eius et [illegible] venerit [illegible]
[illegible] vero fit via [illegible] quod non. quia
via est quod mediat ad proximum
[illegible] ad proximum introducentem [illegible]
[illegible] cum [illegible] vero non fit [illegible]
[illegible] quod vero non est [illegible] via. ad
[illegible] deum salvatorem [illegible] quod
[illegible] esse via [illegible] ostendi [illegible] modo
[illegible] quia vero est [illegible] et magnum
homo. de [illegible] [illegible] ubi est quod [illegible]
[illegible] vero autem assumpto carne
quod est [illegible] [illegible] visibile. unde augustinus
[illegible] de [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] ad manifestationem sui induit
[illegible] non tamen [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] dei ad manifestationem
sui induit carnem. sed non mutavit
[illegible] carne [illegible] ergo vero fuit via ante
[illegible] induit carnem [illegible] [illegible].

eius. Secundo quod fuit una et quasi compara
opera. cum quod sunt opera exempla
ria. et ideo nulla opera nostra sunt
vera ad trinitatem. nisi magis proprie et formaliter
nostra operibus quod | Et ex hoc sequitur quod sunt
opera quod est prima et trinitas vera et prima
unitas ut dictum est | Ex hoc n. dicit
ur | Item quod est vera magis et hostium
certi et n. quod hostium est vera ad ve
riorem domus. et quod est vera ad inte
riorem. quia autem non est quia non
possunt introire in domum gloriae in
propria virtute vel presentia nec
autem opera nostra nec facta sunt
efficacia. nisi virtute quod et quod
est hostium ideo dicitur est Ego
sum hostium. dicitur et quod vera quod intro
ivit. precursor pro nobis introivit.
Hebreos vi. confugimus ad tenendam
propositam spem quam sicut anchoram
habemus. et tutam ac firmam et in
cedentem usque ad interiora velaminis
ubi precursor pro nobis intro
ivit et cetera. Ad argumentum patet quod opera
non est introitus nisi virtute quod
¶ Tertio queritur de uno congruo quod
quod est vera possit argui quod sunt
vitas vel quod non. quia est vi
tas magis dicitur. Secundum vera et quasi illo
modo unum non arguit ad oppositum
quia quod quibusdam dicitur fuit vera
secundum ubi non est vera nisi sit una
modo dicitur est vere et quod quod communiter vitate
sit omnium dicitur moris | Est enim
vitas, veritas receptiva et vitas
signi. quod dicitur vitas sunt est et quasi
deus | quamvis non est quia vitas
rei et quod res secundum quidque est debet
deus aut cui sit perfectus exem
plum non est dicitur de perfectionibus
entis | Ita secundum vitas et quasi ubi
quia vitas receptiva et vitas ibi

quod aut quod habet unitatem secundum quod quod
vitas ubi est unitas quod sicut sunt
de qua gignitur. ubi autem omnis
est similitudo sunt. de qua gignitur. unde
Augustinus xv. de trinitate dicit | Ubi
omnis est unum quia non est ibi
est trina. secundum est non non sunt est diver
quidque est unitas et verbo. et quod
est similis non est verbo | Item cum vitas
fuit quod magis manifesta carne
testimonium perhibuit vitati et quasi adhuc
unum probabat argumentum quod vera ar
guebat vitatis quia quod non poterit
potuit perhibere testimonio ipsi vitati. nisi
perhiberet quod quod perhibuit unum
fuit vera dicitur ad unitatem vel
receptivam | Quarto queritur ad unum
congruum quod quod fuit vitas possit
tali quasi sit vera. vel quod sit. quod
ut dicitur est quod est vitas eo quod
est ubi. Secundum ubi sunt multitudo
quod et ad istud quod duo sunt non dicitur
quod unum est secundum Augustinum | dicitur ubi sunt duo
aliud est vera et aliud vitas et vera
nostri n. communiter vitas et vera omnino ve
ro capit quod deus magis cogi
non sit. et quia deus est trinitatem
dicitur vitas autem vel est quod non
dicitur de perfectionibus sunt. quia
et hoc recipit quod unitatem per omnem
non unitatibus et unitatem intellectum
aliud ponitur non unitatibus. consequenter
sequitur argumentum. quod deus est unitas
intellectualiter. quod et cetera vera non
omnis hoc capit. quod vera est in
assumpto homine. quod non omnis hoc
recipit incarnationem. magis
credit fides quam recipit non
¶ Ex hoc patet secundum | ¶ In n. quod congruit
est vitas. quia est ubi multitu
do est quod vitas arguit vera
quia multiplicitas est quedam
vera ¶ Ad unum tamen quod invenitur

et vita per se sit distinguenda ut dicitur
sicut dicit theologus quod duplex est vita activa
quia regulat corporalia et est vita
contemplativa quae perficit corporalitatem
et est vita activa et contemplativa
quia et activam nos debemus et con-
templativam perficere quia futura vita
quae non mittitur morte et secundum hoc est
vitas et vita dicitur sine fine. tamen vita
magis dicitur [illegible] quia vitas
alio modo potest dici quod duplex est vita.
vitas et vita. vita quidem [illegible]
[illegible] est vita ambulantium [illegible]
[illegible] est vitas ad quam pervenimus
quae vitas est finis [illegible]
[illegible] ubi [illegible] videbimus eum sicuti
est. [illegible] est vita [illegible]
bimus. ita quod vita dicitur activa non
[illegible] morte [illegible]
[illegible] me [illegible] vivet
vita. [illegible] cum dicit dicit ei philip-
pus. [illegible] petitio philippi et primo
quid petit [illegible] videtur ibi
dicit ei Jesus. primo quod philippus petit
quia [illegible] petit [illegible]
dicit ei philippus. domine ostende nobis
patrem et sufficit nobis. [illegible]
aliquis cum patris et filii sit una
essentia [illegible] sit una sufficientia
quod philippus petivit ostendi sibi
patrem. quia per [illegible] non sufficit
sibi filio [illegible] potest videri
sit primo modo. quod philippus petendo
ostensionem patris petebat osten-
sionem filii. videbat enim filium [illegible]
sumptam carnem [illegible] visio non
ducit in patrem qui genuit et
ideo petit ut filius se ostendat tali
modo. ut [illegible] ostensum intelligat
patrem. quasi diceret philippus visio filii cor-
poralis non sufficit quia non ostendit
patrem. et ideo ostendi [illegible]
quia cognita cognoscitur pater.
et sic [illegible] solo [illegible] ad [illegible]

filius [illegible] sicut [illegible]
sufficientes [illegible] cum patre. tamen non [illegible]
[illegible] alio modo potest dici secundum Augustinum
[illegible] philippus sicut [illegible]
credebat patrem sufficientiorem
filio. et ideo petebat sibi ostendi quasi
filius non sufficeret. [illegible] cum dicit
dicit ei Jesus. [illegible] ubi
notandum quod philippus in petendo [illegible]
supponebat [illegible] confitebatur
et [illegible] petebat ostensionem patris
et secundum hoc [illegible] duo facit. quia primo
[illegible] eius suppositionem [illegible]
quod cum non cognovit. secundo corrigit
eius petitionem [illegible] tu dicis
[illegible] ad primum [illegible] sic [illegible]
suppono te cognovisse me et pe-
tis patris ostensionem. et contra dico
tibi tanto tempore vobiscum sum et
et non cognovistis me. sicut
supponitis quia si cognovissetis
me. cognovissetis et patrem
et non peteretis ostensionem eius
quia qui videt me videt
et patrem meum [illegible]
[illegible] ad [illegible]
[illegible] quid [illegible]
ut sit [illegible] petis tibi ostendi [illegible]
quo ostenso ostendatur et pater. [illegible]
debuistis cognoscere. quia tanto
tempore vobiscum sum. [illegible]
[illegible] sicut
[illegible] videbatis. [illegible] et
mortuis vitam reddere [illegible]
[illegible] debuerunt cognosce-
re deum [illegible] debuistis aliquid
cognoscere in eo [illegible] cognoscere
patrem. alio modo potest continuari sic
[illegible] Augustinus [illegible]
[illegible] philippum ad intellectum
intelligeret [illegible] philippus [illegible] posse
dici de patre [illegible] visio eius
esset sufficiens [illegible]
me [illegible]
intelligeret [illegible] dici de filio

tio ut intelligeret se posse hoc
dicere. Rursum et ei dicit adno
tanto tempore vobiscum sum et ac
fid. Jo. fili nobiscum magno tempore
et non cognovistis me. Si autem si
cognovissetis me sicut dicitis
ostende nobis patrem et sufficit
nobis. jam ~~dicitis~~ potuissetis
dicere ostende nobis etiam et suf
ficit nobis. quia una sufficientia
est patris et filii. Tertio dicit super illo
verbo Qui videt me videt
et patrem. quod cum illo verbo concludit
solitudo a Domino et includit
unitas essentie. Quarto u. n. dicit et patres
conclusit et singularis unitati
intelligeretur quia copula etiam non est
unius sed duorum. Quinto autem dicit quod
visio filii videtur patris. intelligitur unitas
essentie. utraque ex parte patris unitas
personarum. ex parte filii vitas essentium.
Item tu dicis. Sexto tu dicitis
corrigit petitio Philippi. ubi ad
intellectum et quod omnis et visio est
meritus fidei. Tertio patris primus de
buit credi quia videri et ideo
tu voles Philippe prius venire ex
fide. quod in ~~…~~ patrem corrigit
petitionis sua. ostendens quid de patre
credendum et duo facit. quod primo
ostendit quid de patre credendum. Quarto mu
tat ad fidem. Primo non creditis dicitur
ad patrem duo facit. quod sunt duo
credenda de patre. primum est quod est
unius essentie cum filio. Secundum quod filius est
ab eo. patris ibi verba que ego loquor
dicitur ad primum dicit. Jo Philippe. Quomodo
tu dicis ostende nobis patrem quasi
dicat. prius debes tenere patrem fide
quam petere eius visionem. Unde dicitur
Primo non credis. quasi dicat. Credere debes
ut merearis visionem quod ego in patre
et pater in me est. Quarto Mueret aliquis
ut. hoc sit in filio vide quod non. quod
si patris est in filio quando est in patre

~~…~~ ascio. hoc autem est filium quia
paternitas est in patre quam tamen non est
in filio ab opposito et dicit filiatio
ad hunc quorum ~~dicitur~~ est quod patris est in filio
et cetera. hoc autem ostendit Hylarius vii. de
trinitate. primo concludens filium intellectum
et dictum. quod patris non est in filio pater dicitur
qui tot(?) recipientium generum
…e est ibi per insertivam naturam
et capacitatis sue. i. non est ibi per
modum corporale sive ille modus
sit per intime sive per insertione
eiusmodi(?) quia corporis neutrius
hoc requirit. quod corporea non potest
fieri intrinseca illis quibus est intime
medio aut totum terminum patris est
in filio et econverso. Quarto concludit veritatem
elementi dicens. Ad tertium filius est in patre per
tinitate ~~…~~ veritatis hoc convincente
dum non aliud ex deo nisi deus
nascitur. quod dicit filius per unitatem boni
diate patris. Ubi autem est unitas
patris ibi est patris ex quo sequitur quod patris
est in filio. Ad argumentum quando dicitur quod quod
est in aliquo continetur ab illo et dicitur ad
aliquibus hoc est verum si est ibi per con
tinentiam sed non si est ibi per centum intellectiorum
eius vero est quia centum intellectio est
duorum suppositorum distinctorum veritate
que sunt unitate essentie. quod quod unum
unum est patris et in alio. et ideo non re
quiritur ampliatio nisi quod essentia. sicut
vero quod et non aspectus quod dicit distinctionem
alius dicitur ab ambobus. quod sed medio non
sit per attributum tamen est ad silentium patris
in filio quod per se patris alicui dicitur ab aliquo
paternitas autem quod per se accidere
non scilicet paternitas est in filio. quod filius
est patris. quia paternitas non est in filio
per modum forme ut dicit sed in quo
per centum intentione. Item tu dicis
verba que ego loquor vobis a meipso
non loquor. quasi existens a me quod
est n. a meipso non loquor sed a
me ipso non sum qui loquor. ei
quippe tribuit quod facit. de quo

ipse qui facit. pater autem in me ma-
nens ipse facit opera q. d. Nec quasi
alius facit pater alius cum eo. sed quod facit pater
facio cum eo et similiter. Item tunc dicit Non
creditis. inuitat ad fidem et hoc du-
obus modis. primo propter opera quae ipse fecit.
secundo propter opera quae credentes erant
facturi ibi Amen dico vobis. primo ibi Ad
primum dicit Non creditis quia ego in patre
et pater in me est. Alioquin propter opera ipsa
credite. quia ego in patre et pater in me
est. Non nisi si separati essemus inseparabi-
lia opera illa voce possemus de hoc
ergo Si non facio opera patris mei
nolite credere mihi. Item Verba quae ego loquor vo-
bis de illo verbo. a me ipso non loquor
sed a patre. sed hic nota quod filius sit a
patre. Ad hoc videtur Augustinus in omni-
bus quae vni sunt cum nota. primo in eg
istis duobus orti sunt duo errores
contrarii. primus error fuit Arrii qui
dicebat inaequalem esse patri filium quia
a se ipso non loquitur. Secundus error fuit
Sabellii qui arripuit de illo verbo et
pater in me manens ipse facit opera
Verba et non pater in me manens ipse
facit opera nisi in me manens qui
facio opera. pater meus pater est ipse filius
Hic quod notat Augustinus est quod sunt duo
errores qui contrarii. medium non
sicut vnum patrem et filium. sed sicut
filium et filium includit medium salutare
Ego et pater vnum sumus. exponit non
quod dicit est vnum. Excludit errorem
Arrii. quia quod est vnum cum eo non
est minus illo. Exponit autem quod dicit est
sumus excludit errorem Sabellii. quia
sumus in persona non est confessio solita
tarii. Sed plurium personarum. Secundum quod notat
Augustinus et solo argumentorum Arrii et
Sabellii. Exponit non quod dicit a me
ipso non loquor dicit intelligere quod
quod est a patre. Et est autem de non originis
et non inaequalitate quia ad patrem est

originatum a patre et tamen coequalem illi
exponit et quod post dicit pater in me manens
ipse facit opera. non patet arguere quod
pater et filius sit vnum spiritum sicut
arguebat Sabellius. sed magis arguitur
quod pater opera per filium quia ipsum genuit
opificem omnium. Item secundo quaeret an dicto
verbo pater in me manens ipse facit
opera. quod prius statim dixit verba dicit
verba quae ego loquor et statim subdit opera
dicit pater in me manens. Ad hoc videtur
Augustinus quia verba ipsa sunt opera. quia
qui proximum edificat bonum opus
operatur. loquebatur non et credebat
et firmius illorum verborum erat fides
illorum. Item tunc dicit Amen amen dico
vobis. Inuitat eos ad fidem propter
opera quae facturi erant credentes
et primo quod promittitur sed opera secundo
reddit rationem huius promissionis
ibi Quia ego ad patrem vado. primum facti dicit
sed opera. et quaecumque. Ad primum
dicit Qui credit in me opera quae ego
facio ipse faciet et maiora horum
faciet. Mattheus xvii. Si habueritis fidem
sicut granum synapis dicetis monti
huic etc. Item tunc dicit Quia ego ad patrem
vado reddit rationem huius ad fidem.
faciatis maiora quia ego ad
patrem vado quasi impetrabo vobis haec
maiora q. Io. Ad vocatum habemus
ad patrem Ihesum Christum et cetera q. d. ma-
iora facietis. quia dum fui in terris
miracula feci. Sicut autem ad patrem
vado. et vos facietis miracula
virtute tamen mea. Vel quod dicit Non
est mirum si facietis maiora quia
vado ad patrem ubi glorificatus pro-
tego vobis maiora. Ipse Item
inde tunc dicit Et quodcumque dat modum
faciendi et est quia facturi erant miracula
in nomine virtute Christi. et hoc est quod dicit
Et quodcumque petieritis patrem

in nomine meo hoc faciet. dicit autem
faciet iustificando. et non facto impuni
quia etiam differt deus facere ut au
geat desiderium nostrum sicut dabo
vobis plurima temporibus suis. Jo. xv.
[illegible]ndic salutis expandimi te ut
glorificetur pater in filio. q. d. petere debetis
a patre in nomine filii. ut pater glorificetur
quia filius gloriam gloriam non querit
suam. Jo. viii. Ego autem non querit gloriam eius
qui misit illum hic veritas est. deinde
ad maiorem certitudinem repetit
eandem promissionem dicens Si quid petieritis
vitis in nomine meo hoc faciam
Vel aliter non patri. nisi quod
nunc sit esse patri. quia sic
petit in nomine suo imperfectibus
p. Jo. xvi. Ergo non repellendi vos
cor nostrum fiduciam reformans addendum
dictum ut quecumque petieritis faciemus
[illegible] aliquis de verbo illo
faciet enim facere miracula sit opus
infinite virtutis quod sit proprium dei. dicitur
et quod facere miracula virtute propria et
propria dei quia ipse solus sed posse la
ter naturam. opus autem bonum facere mira
culum dicitur. ¶ Primo querit augustinus de hoc
quod dicitur Qui credit in me faci
et. consequens non verum sed quod qui non facit
miracula non credit. Et sic ille Qui
diligit mandata mea custodit ea.
sed consequens non quod qui non custodit non diligit
aliud sic et Qui credit in me
sed moriatur vivet sed consequens non quod qui non
vivet non credit. sed multi sunt
qui credunt quidem non faciunt
miracula ad hanc questionem vide augustinum
in omnibus suppositionibus duo quod credere
in xpm et opus bonum [illegible] quod opus
sive credere non operatur deus in nobis sine
nobis. consequens duobus suppositis
verificat augustinus dictum salvatoris
quod dicit opera que ego facio sive credere
et iustificare. et ipse credens iusti
ficatus faciet. et sic quedam sunt

miracula spiritualia sicut suscitare mor
tuos et similia. et etiam nunc fiunt omnibus
credentibus. Quedam sunt miracula spiritualia
sicut iustificatio impii. et de hoc
secundum augustinum intelligit hic salvator
vel dominum. ad questionem quod secundum intellexit
pro statu ecclesie primitive in quo
novitate homines indigebant mi
raculis. ¶ Secundo querit augustinus utrum
apostoli fecerint maiora quam xpus vel
quod non. quia qui facit maiora est
et maior eo. sed apostoli non sunt
maiores xpo ergo etc. ad oppositum est littera
et maiora horum faciet. ad hoc respondet
vindici duobus modis. primo secundum augustinum
sic. Quod apostoli non fecerunt maiora
xpo. quantum ad opus operatum. quia xpus sus
citavit mortuos quod est maius
et secundum quantum ad modum operandi. quia
transeuntibus apostolis corporum umbra
sanabat [illegible] sanavit et fimbria
sui tacta. sed maius est ut sanet
umbra quam fimbria. Secundus modus
secundum augustinum quod maiora fecit xpus
per apostolos quam per se. et hic non argu
defectum sed designat magnum xpi. hoc autem
maiora fiunt quia pauci fuerunt
illi qui crediderunt audientes xpum
verum illorum qui crediderunt credentibus
predicantibus apostolis. et sic maiora
fecit predicatus audientibus quam locutus
credentibus. ¶ Ad argumentum dico quod non
sequitur apostoli fecerunt maiora ergo
sunt maiores. quod apostoli fece
runt virtute xpi. et illa eadem ma
iora quam fecerunt apostoli fecit xpus per
eos. ¶ Tertio querit an nostri alii cre
dentes ab apostolis fecerunt maiora
quam xpus vel quod non. quia xpus creat
ecclesiam in terra. sed hoc non magis quam
ad oppositum est littera quod dicit Qui credit
in me opera que ego facio ipse faciet et
maiora horum faciet. ad hoc respondet
augustinus in omnibus ponderetur

z maiora horum faciet .i. maiora
quam illa que illa hora faciebat
z illa .n. hora uerba quod dixit operatur eius
unde sequitur dixit uerba que ego loquor
a me ipso non loquor z pater in me ma
nens ipse facit opera ¶ Ex quo dicto sol
uit augustinus ad questionem quia credentes non
faciunt maiora omnibus operibus que fecit
christus sed illo quod faciebat in illa hora
quia maius est uerba iusticie predicare
quod tunc fecit christus sed per nos quam impios
iustificare quod christus facit de in nobis
ut faciamus z nos ad argumentum primum
dicendum quia non melius de omnibus
operibus christi sed de illo quod fecit in illa
hora ut potest dici sicut dicit augustinus sed non
detinet quia iustificare impium est
maius quam creare celum z terram
quia celum z terra transibunt ¶ salus
autem z iustificatio permanebunt
illud est .i. in celo z terra tamen opera dei
iustificatis autem est ymago dei
¶ Queritur querit aliquis de illo
uerbo ¶ Quodcumque pecieritis necesse deus
exaudiat uidetur quod non quia paulus
pecijt ut amoueretur ab eo angelus
sathane z tamen non fuit exauditus
ad oppositum est littera ¶ Respondeo pecieritis
ad hanc questionem unde augustinus in omelia
ubi uerbum supponit quod nomine est
nomine saluatoris ¶ Non est ad nomen
in quo oportet nos saluos fieri
autem nomine uolo est ad nomen datum sub celo
est ¶ Ex quo sequitur quod ille petit in nomine
quod qui salutem petit ¶ Ex hoc patet
soluit augustinus questionem ¶ Respondeo duabus
modis non exaudit deus primo modo
quia ignorantia petit quod non
proficit ad salutem z sic non exau
diuit paulum quia petebat quod
sibi non proficiebat alio modo non exau
dit quia licet id quod petitur sit salus
tamen ordinetur ad salutem non tamen
dandum illo tempore quo petitur licet n.

petamus adueniat regnum tuum non
tamen statim tenetur ut regnemus cum christo
in quod petitur non negatur ¶ Et quia
homines aliquando petunt quod non ex
pedit ideo dicit Ro. viij ¶ Nam quid oremus
sicut oportet nescimus christus a re(?)statis
quid petatis z saluator docens
nos orare docuit nos dicere z
ne nos inducas in temptationem
sicut non dicit augustinus ¶ Non est medicina
temptatio sed hec tua tamen tua
postulatio sicut ad argumentum
quia apostolus non petiuit in nomine
saluatoris qui petiuit contra
uita sed non expediens ¶ Ex hoc
querit aliquis utrum christus exaudi
endus sit exaudiat ut saluator uidetur
quod sic quia eius est saluare ad
oppositum quia demones petierunt affligere iob
z tamen non est exauditio ad salutem
ad istam questionem unde augustinus in omelia
quod christus aliquando exaudit ad uoluntatem
petentis z ad sanitatem z bonum eiusdem
z tunc non est dubium quod exaudit
ut saluator aliquando ad bonum ex
audit ut saluator aliquando ad bonum
exaudit z sanitatem petentis
non tamen ad uoluntatem eiusdem quia
ille petit gratiam scilicet z tunc exaudit
audit ut saluator quia non solum
saluator est quando facit quod petimus uerum
z quando non facit ¶ Sicut non medicus
quia consulit quod in salute sua possit
egrotus z non contrarium postea non
facit uoluntatem ut faciat sanitatem
aliquando deus exaudit ad uoluntatem
z non ad sanitatem exaudiuit demones
¶ Respondeo si fecit sicut dicit augustinus ¶ Non
ut saluator facit quia ipse est
damnator qui dicitur fidelibus
ecce saluator ¶ Ex hoc diligitis me
quod saluator hortatur discipulos ad
fidem z constantiam hic hortatur
eos ad legis obseruantiam z hoc

ne fides sit mortua. Et primo quid
ponit sit exhortatio. Secundo post
exhortationis votum, ibi: Et ego rogabo
patrem. Circa primum quod exhortatur eos dicens:
Si diligitis me, mandata mea
servate. Sunt autem continuatur illud
ubi ait ad precedentia. Primo sic: hortatus
sum vos ad fidem dicens: Creditis in
deum et in me credite. Sed quia fides
est manifestanda in opere, ideo Si
diligitis me, mandata mea serva-
te. Secundo sic continuatur sic: Quodcumque
quecumque petieritis in nomine meo
hoc faciam, quasi diceret: tunc faciam si dili-
gentes me mandata mea serve-
tis. Tertio modo sic continuatur sic:
quia predixit: Ad patrem va-
do, unde erant eos turbati, ideo
vult eos confortare dicens: Si diligitis me,
quasi diceret: hoc non est me amare ut
turbemini, sed ut faciatis mandata
mea. Hoc est enim amor obedire et
credere ei qui diligitur. Notandum est
quod mandata dei servanda sunt.
Primo quia sunt [illegible] utilia.
Proverbiorum vii: Serva mandata mea
et vives. Matthei xix: Si vis ad
vitam ingredi serva mandata.
Secundo quia sunt observatione facilia.
Deuteronomii xxx: mandatum quod ego precipi-
o tibi hodie non est supra te neque procul
positum, aut [illegible] sed iuxta
te est in ore tuo ut facias illud.
Et prima Johannis v: Et mandata eius
gravia non sunt. Tertio servanda sunt
quia non transgressione ponatur.
Psalmus: In mandatis eius in perhennitate
et mandata mea non custodierint, visi-
tabo in virga iniquitates eorum et cetera.
¶ Idem circa dicit: Et ego rogabo
patrem. Post exhortationem ponit pro-
exhortationis votum. Quia enim promissio
amoris ad observantiam mandatorum ma-

datorum multum valet, amoris
promissum. Et ideo dicit primo circa promittit
amorem spiritus sancti. Secundo amorem filii
ibi: Non relinquam vos orphanos. Spiritus
sanctus autem promissus describitur a
quo promittitur. Primo quantum ad sui dig-
nitatem quia ait. Secundo quantum ad sui
effectum, ibi: Spiritum veritatis. Tertio quantum ad
sui hospitium, ibi: quem mundus. Circa
primum ad patrem dicit: servate mandata
quia [illegible] et ego rogabo
patrem atque ubi sic et alium
paraclitum, id est advocatum vel consolatorem
dabit vobis. Augustinus autem Christus nominat
se esse advocatum nec dicit alium pa-
raclitum, nominat se esse paraclitum, id est
advocatum, prima Johannis ii: Advocatum habemus
apud patrem Jhesum Christum, quod promittit
et se esse consolatorem hominum. ¶ Et spiritum
deum misit me et ut ponerem
consolationem, et ut maneat vobiscum
in eternum. Augustinus autem promittit se Christus
quia spiritus sanctus non patietur mortem sicut
ipse neque abibit. Promittit et quia
et donatus spiritus sanctus est nec quia
tunc [illegible] ad [illegible] alicui
non est datus. Promittit et quia datus
spiritus sanctus est in omni statu. Datur enim
hic ut illustrans et doceas et fug-
gens peccata, autem dabitur ut iterum
duces ad speciem. ¶ Idem in eo dicit: Spiritum
veritatis. Describit spiritum sanctum quantum ad suum
effectum. Dicit enim: spiritum veritatis quia ducit
ad cognitionem veritatis. Johannis xvi:
Cum venerit paraclitus quem ego mittam
vobis a patre et cetera. Ille me
clarificabit, scilicet qui sum veritas, quia
de meo accipiet. Dicit ergo: Propter
Ierusalem? sic dicitur: Christus Ihesus missus
in mundum [illegible]. ¶ Idem eum dicit: Quem
mundus, id est quia mundus non est
hospitium spiritus sancti. Secundo ostendit
cuiusmodi hospitium sunt: Vos autem
cognoscetis eum. Admiratur dicit quia mundus

i· amator mundi nō pōt accipe
z vō z quia nō videt eu· i·
nō pōt mō ꝯ sup ad eū ꝯgr
edū ꝑꝫ ocłos suos statim de
ritate reie· vō z quia nō scit
eū· i· nō z capax ꝯgnicois illi
qꝛ aīalis hō nō pcipit ea q̄ dei
sut· i· Cor· z cap· i· spc scs
discipline effugiet fictū· z auf̄
se a cogitacoibꝫ q̄ sut sn īcellu
Vos aūt cognoscetis eū· Vos aūt· o· q̄ discipu
li ēitis hoīm̄ ꝯspcsu· z io dicit
nos āt ꝯgnoscat eū apoc· ij·
vincēti dabo manā abscōditū
z in calculo nō ꝯscriptū qd̄ neo
scit nisi qui accipit dcł̄at noti
cap· xv· nosse de ꝯgnicōe iusti
z z scie iusti tua z vitez tutt
radix z īmortalitat· bn̄ aūt discipuli
ꝯgnoscūt spūm scm̄ qꝛ nō aūt
pēe spm̄ mundi· i· Cor· ij· nos
aūt spm̄ huiꝰ mundi nō accipim̄
quia apd̄ vos manebit z in
nobis erit· ¶ Nō bn̄· āt ꝫ aug·
dr̄ i vob ꝯū ut ꝯpo· nō ītelli
gāt se nō ee visuros spm̄ s·
visibiꝫ ꝫ mellē· ¶ Ḡcipe· s· q
spc· s· z i ꝯscia z i intima corꝑ
videmꝰ n· ꝯsciam nrām ꝫ nō
videamꝰ alicꝰ· ꝯ cuꝰ ꝯm
z i ocło cordi· vlām facie nūrz
nō videmꝰ· alicꝰ aūt· sic dāt
qꝰ spc scs ut sit i nob· ꝫ videri
quēadmodū videt z nō pōt
nob· s· nō sit i nob· ¶ Si diligit
āt de illo ibo· si diligit me·
pō n· dāt madati de dilecōne
poste d̄r· sic rogatur ꝯ spm̄ scm̄
qꝛ ī eīs nō pt· quia nc̄ dili
ge nc̄ madata suac possum
ꝑ spm̄ scm̄· z sic obsuatō ma
dati supponit spm̄ scm̄· vō aūt

suprō nō petit ut plꝰ hērt
q hꝫ· z ꝫ smam Io· bap· diꝰ
nō dat spm̄ ad mensurā adhic
qom ñ īndz augꝰ in orig̃ ¶ ing
quid vnprōe ꝑmo ꝯcludit
illūm solꝰ pōst n· āt dicē q
pō pcedit i nob caritas q̄ diligiꝰ
vō· z eū dili· z madata eiꝰ
suado mēn accipe spm̄ z
caritas pmo diffundit i nobis
ꝑ spiritū scm̄· in duabꝫ· pō quia
nq̄ pt diligē vō· s̄n spu scō·
vñ aug· ij· cor· ¶ Nemo dt dei
ūēe s· corde ore z ope nisi
spū scō· ¶ ꝫ pō petit qꝛ ¶ neo q̄
dilige fiū nisi diligat pēm
ꝯ quo se· q caritas q̄ diligiꝰ
vō nō ꝯpitat diffusioz caritat
ꝑ spm̄ scm̄ quia diligiꝰ pēm
¶ ꝯcludit h̄ac solōe augꝰ pōt
nām soloz· i quia supponit vnū
z z q spc s· pt hoiꝰ ꝑ magꝰ z
minꝰ· ¶ cuꝰ vō signū z q hēb
scis petunt ab eꝯ ut spc
qui erat i eo duplo eēt ī ipo·
z hīc āp· ꝯclud solōz ꝯ omis
vz ꝯpiste qui diligit hꝫ spm̄ s·
ꝫ pt meri ut plꝰ hēat: sic
z āpli hēbat spm̄ s· ꝑ vnū modū
z tn̄ ꝯmittebat ꝑ aliū· ¶ Nā pō
xc· insufflauit d· accipite spm̄
scm̄· ¶ ꝫ· pō spc scs missꝰ est
decē· z sic spc scs fuit bis
datus· ut exsoluit ī meliꝰ q s· s·
datꝰ ꝑ vnū modū· ꝯpetat ꝑ aliū
ad argm̄ pō iꝫ· adꝫ solūt
augꝰ i orig· d· ¶ Et illū Io· bap· te
rest ad xpm̄· vn· nō fuit ꝑ
q cuiq vō z· quia q sꝫ eēt
eēt eq̄ualis pri nō fuit gīe
ꝫ nē· ꝫ q homo eēt assupeꝰ
in meꝰ· nō fuit nē ꝫ gīe·
q quid sit dī nō ad mensurā

quia p[er] hac gr[ati]am no[n] solu[m] deus
z[?] cu[m] homine. [?] h[ic]o z de q[uo] ¶ h[oc] q[?]
v[?] aliquis de illo u[er]bo Ego aut[em]
rogabo p[at]rem et aliu[m] paraclitu[m] d[abit]
v[obis] .n. s[ecundu]m rogat p[at]rem sc[ilicet] q[uod] sit
minor eo. et p[er] ynas op[er]is t[er]ri[?]
ua fuit ¶ h[oc] sit si s[ecundu]m rogat p[at]rem
p[ro]missione sp[iritu]s. sc[ilicet] q[uod] s[piritus] s[anctus] e[st] a solo
p[at]re paraclitus. p[at]re qui mittit
eu[m]. et p[er] yna z ua op[er]is g[?]
¶ t[er]cio sit. ¶ si s[ecundu]m rogat q[uod] alio mitti
tas actoris arguit alienitate
i[n] na ad p[ri]mu[m] .l. aug[ustinus] ¶ dom[inus] z q[uod] p[ater]
rogat m[in]o[r]i[tate] .l. filio et m[aior]i[tate] .l. et z minor
p[at]re ¶ ¶ m[aior]i[tate] .l. aut[em] deus dat sp[iritu]m s[anctum]
v[?] n[?] m[aior]i[tate] .l. filio meruit nob[is] sp[iritu]m
s[anctu]m duob[us] modis p[er] passio[n]e[m] z o[per]a
ad s[ecundu]m .l. agr[?] ¶ dom[inus] z q[uod] sp[iritu]s s[anctus] z a
p[at]re et filio sicut latini q[ui] et sp[iritu]s
sp[irit]at et p[ro]p[ter] h[oc] n[on] cogit q[uod] dom[inus] z
quia filius rogat p[ro]missione sp[iritu]s
ut h[?] qui eu[m] p[ro]mittit ut deus v[er]u[m] alibi
aut[em] ¶ ¶ eu[m] abiero mitta[m] uob[is] e[um]
ad 3[m] aug[ustinu]s ¶ dom[inus] z q[uod] h[?] aliu[m]
no[n] designat alienitate[m] n[atur]e
in p[at]re et filio. [?] aliu[m] mod[um]
quo u[?] z consolator et aduocat[us]
v[?] n. fuit aduocat[us] sicut p[ro]pu
gil i[n] agone pugnet n. [?] nob[is]
c[ontra] hoste[m] sicut brachiu[m] d[omi]ni.
ys[aie] liij. brachiu[m] d[omi]ni reue
latu[m] z. h[oc] deprecabat[ur] ¶ Job
q[uo]n[iam] dicebat libera me d[omi]ne et
pone me iux[ta] te ¶ ¶ nos uos
se ponit cu[m] carne n[ost]ram as
sumpsit f[ac]tus emanuel .i. no
biscu[m] deus. s[ecundu]m et fuit aduocat[us]
q[uo] doctrina ¶ ¶ est et aduocat[us]
merito. m[aior]i[tate] .l. dat nob[is] s[piritum] s[anctum].
et mediat amore[m] i[n] cordibus
n[ost]ris ¶ ¶ sp[iritu]s aut[em] s[an]c[tu]s d[icitu]r aduo
catus q[uan]tu[m] ad off[ici]u[m] et no[n] q[uia]
sit mediator sicut x[pistu]s off[ici]um
aut[em] aduocati e[st] p[ro] s[ecundu]m z p[ro]

tulare. et h[oc] h[abe]t s[piritus] s[anctus] ad eo v[?]
¶ sp[iritu]s postulat p[ro] nob[is] g[em]itib[us]
inenarrabilib[us] ¶ h[ui]us z inde et
h[oc] p[ro]stat sp[iritu]s s[anctus]. m[?] p[er] volu[n]tate cog
quo aut[em] quid lo[quitur] no[n] p[?] uoc[?]
qui loq[uitur] t[?] ¶ q[uarto]m z adu[er]sam
p[ar]te arguit et h[oc] fac[it] sp[iritu]s s[anctus] .i[?] x[?]
ille arguet mundu[m] de p[ecca]to
¶ ¶ t[er]cio q[ue]rit[ur] a[d] de illo u[er]bo
sp[iritu]m ueritat[is] ul[tra] v[?] d[icitu]r sp[iritu]s v[?]
quia originat[ur] a u[er]itate et h[oc] v[?]
u[er]i[tat]e[m] quia ueritas i[n] deo z
co[mmun]i[ter] sicut aut[em] co[mmun]i[ter] no[n] g[enera]
u[er]it n[isi] sp[ira]t ¶ ul[tra] d[icitu]r sp[iritu]s ueri[tatis]
quia [?] app[ro]p[ri]at[ur] manifestare
u[er]itate[m] l[?] z[?] v[?] sp[iritu]m. q[ui] v[?]
manifestatia z vo[cem] ubi manif[es]
tatis media ex quo seq[uitur]
q[uod] manifestare mag[is] app[ro]p[ri]at
u[er]bo q[uam] s[piritu]i s[an]c[t]o. ad h[oc] d[icitu]r q[uod] m[?]
p[otes]t dici q[uod] trib[us] modis d[icitu]r sp[iritu]s
v[er]i[tatis] ¶ ¶ p[ri]mo sic d[icitu]r .n. s[ecundu]m s[?]
reg[?] a se ip[s]o u[er]i[tatis] eu[m] sp[iritu]m
u[er]itatis .i. qui e[st] a se ip[s]o. q[ui] e[st]
ueritas. s[ecundu]m code[m] ¶ ego su[m] via
ueritas et uita ¶ s[ecund]o s[piritus] s[anctus] d[icitu]r sp[iritu]s
ueritat[is] quia manifestat ueri[ta]
t[em] ¶ eius vo[cem] z quia sp[iritu]s z am[or]
amicor[um] aut[em] z reuelare se[cre]
ta amicis et io sp[iritu]s s[anctus]. amo[r]
docet amatores suos ¶ ¶ t[er]cio u[?]
sp[iritu]s s[anctus]. d[icitu]r sp[iritu]s ue[ritatis] q[uia] fugat
sp[iritu]m f[als]i[tatis] de quo ij. r[egum] xxij.
egrediar et ero sp[iritu]s mendax
i[n] ore om[n]i[um] p[ro]ph[et]ar[um] s[ecundu]m v[er]u[m]. n[?]
d[?]o z et s[?] eius ¶ ad argu
m[entum] z q[uod] h[oc] sp[iritu]s s[anctus] sit io q[uod] c[?]
o[mn]ia. e[st] app[ro]p[ri]at[ur] u[er]bo in quo z
vo[?] manifestat[ur] h[oc] e[st] ma[?]
s[ecundu]m v[er]u[m] mo[dum] app[ro]p[ri]at[ur] u[er]bo. c[?]
u[er]bu[m] z p[ro]p[?] memorie. et p[ro]p[ter]
manifestat e[ss]e[n]t[iam]. e[st] s[ecundu]m al[?]

veritatis quem appellat spiritum sanctum in quo est amor
et vo in amico quia quando eum vendat
secunda fuit aliud ¶ Tercio quia est aliquis
de isto libro ij. cap. quem mundus non potest acci-
pere. Contra hoc est quia secundum deus
deus autem est ubique et per omnes est tan-
tum anima est in homine. Sed dicendum quod hic
ubi quem mundus non potest accipere
secundum unum modum eius proprie dicitur concludit
spiritus sanctus. in terminis est quia ipsa meo modo
mundus accepit secundum quod predicat-
natur conforme facitis nos. quod
quo dicat Jo. ¶ Ego sum paraclitus quem
mundus accepit per incarnationem.
Alius autem nemo qui accipiet
spiritum tamen in unitate patris. ¶ Quo modo
isto libro declarat oppositione quod
mater spiritum et gratiam. Unde Augustinus
in omelia. Sicut injusticia nescit esse
non potest ita mundus. i. mundi
dilectores non possunt accipere spiritum
¶ Ideo modo declarat in dispositione in-
tellectus mundano per homines ad videndum
dum ¶ Unde Augustinus non habet invisibiles
oculos mundana dilectio per quos
spiritus sanctus videri potest. ¶ Tercio. ibi. in
eisdem hominibus declarat in dispositione
affectus. Unde Gregorius v. moralium. Hunc
mundus non accipit quia ad
diligendum invisibilia non assurgit
seculares namque mentes quanto se fo-
ras per desideria dilatant. tanto ad
receptionem illius sinum cordis con-
gustant. ad Augustinum dicendum. ij. quod licet
deus sit in omnibus per essentiam
et potentiam. tamen non est per omnes ubique per
gratiam. ¶ Deinde cum dicit. Non vos relinquam
orphanos. Postquam promisit auxilium
spiritus sancti. promittit auxilium suum. et
hoc quia promittit se venturum
ad eos. et primo quid promittit
promissio de suo adventu ¶ Secundo
modo adventus ibi. Adhuc modicum
¶ Tercio promittit fructus adventus ibi. In illa

die. ¶ Quarto ostendit quis est receptivus
huius fructus. qui habet mandata mea
¶ Primum ad primum dicit. Non relinquam vos
orphanos. veniam ad vos quasi dicat.
et si recedam a vobis per mortem tamen
non relinquam vos orphanos. i. pu-
pillos ¶ Aliud nomen est grecum. hoc autem
latinum quia veniam ad vos. s. per
resurrectionem de quo adventu. xxi. venit
Jesus et stetit in medio discipulorum. Non
habentes autem patrem corporalem se orphanos
quia qui destituti sunt patre car-
nali. Ipsi sunt qui intristentur in adeptione
patris spiritualis post ¶ Primum ps. meus
et mater mea reliquerunt me dominus autem assumpsit me.
¶ Deinde cum dicit Adhuc modicum
promittit adventus dicens. Adhuc modicum et iussit
ad passionem et mundus me iam non videt
carnem passione. i. mundus videbat car-
ne. Non autem videbat ubi quod
in carne latebat. post resurrectionem autem
per Mt. carne fuit incorruptibile
quia non solum videnda sed et contre-
tanda dominus autem. sinus mundi noluit
demonstrare. Non fuit. sed tamen testibus
preordinatis ¶ Unde subdit. Vos autem
videbitis me. quia ego vivo et
vos vivetis quasi dicat. ego vivo quia si
morte sic ero tamen resurgo et vos
vivetis. hic est cum me videritis
letabimini. et tamquam mortui essetis
remansissetis in apparitione mea ¶ Deinde
cum dicit. In illa die. promittit fructus huius
adventus ¶ Est autem fructus iste cogni-
tio. et ideo dicit. In illa die. s. post resurrectionem
cognoscetis et hoc quia venio
docebo vos. et cognoscetis in me
quia ego in patre. s. per equalitatem essentie
¶ Ego et pater unum sumus. et est
j. et ibi etiam apostolus dicit. et vos in
me. s. sicut continentia in continente
hic modo. i. dicimus quod veritas est in
vite. Act. xvij ¶ In ipso vivimus
movemur et sumus. ubi sicut palmites

inuite ms̄t a yo. Ego sum vitis
uos palmites. Et c. i uos sicut
spiritus tanquam in templo .i. corpore meo. Et ego in
di sum 3 qd estis uos ut c. in
uos .s. operando per uos sicut per corpus meum
ancepimentum quidus ei q lo
i me pt. dem tu dt. || Ipsam hec
mandata mea quorum3 iste
fructus .s. uide dm. quia no 3 om
B tm seruatum mandata. Et p°
quid h.c. et. || hoc quod deo salua
diuinitate uidetis in hoc uidetis 2o
ad p. 3 timet. sicut uita cognoscet
me B ista cogito nō 3 com
B obseruatum mandata || uita qui
hz mandata mea in meo corde
est .s. iuita ut qui hz mandata
mea i sermonibus et seruat ea i mo
ribus ut qui hz mandata mea i au
dito et seruat ea faciendo. Et q hz ma
data mea faciendo et seruat ea
perseuerando || ille3 qui diligit
me. quia probatio dilectionis exhi
bitio 3 operis || Ipse || Iustitia illi
i fi. et fi. eorum sunt qui testam
entis et memores sunt manda
ipsius ad fa. ea || ille meus dilit
me nō uerbo tm. B ipse p. Io.
in ep. || nō diligamus uerbo uel lingua
B opere et ueritate || || Quia autem diligit
me diliget a patre meo || Et ego
diligam eum. Et hic dilectio omnia
in premio || || Et manifestabo
ei me ipsum. Et h. 3 premium || In
ipse ondam illi salutare meum.
perfecta ponit. h3 uita eterna ut
cognoscat te || Dicit ei Judas alius
dei uerbo uenite ad nos uerum
possit mentibus deducentur ad iu
dicium. || Et q nō quia d. adhuc
modicum tempus g. B usque ad
iudicium nō erit modicum g. d
dom. 3 q h. sit mentibus deduce
tu ad iudicium tunc sunt dom. eorum nō

pordine. Joh. 3 q omne tempus qui
eius exspectant 3 modicum ut ipse
dixit || || Iohannes Aug. in omelia modicum
aut dixerit quia id quod exspectant
hoc homines breuissimum 3 ad oculos
dei. debet modico Jo. eo in eta fi
lioli nouissima hora est || || q.m. nos
3 q unde alii accipiunt per iustos modi
alii per omnia ibi modi || Et h.c. mo
accipere i ista qn dr et unde
ut nō uidet. h.c. n. et qn i fine
seculi auferetur ab oculis dampnatorum
ut illi detecto uideatur cum in gloria
apud quos fecit mansionem per gratiam
|| Tactum 3 nō dum q uiuo 3 ceterum
uiuetis quia per hominem mors
et per hominem uita mortuorum. Et sicut
in adam omnes moriuntur ita et
in xpo omnes uiuificabuntur || De ista
causa nihil || quia ego uiuo s.
et uos 3 dt aut in spiritu uiuo
quia eius uiuere nō debebit dis
serui. Et uos uiuetis s. i finali
uoc quia resurrexi et uos re
surgetis || || q.m. q3 nō dum 3 q
p. nunc 3 i nobis per gratiam B complec
tius erit quod et i nobis per gloriam.
cognoscetis et dicit nec moriatur B per
ficietur successit fidei de qua
successione nihil s. in illa die
s. qn erit eternitatis fides uos
cognoscetis quia ego sum i patre et
ad augustinum B3 quia id tempus dr
modicum u. eternum q. hoc qd finem
mouetur 3 u. illi qd finem nō h3
|| || Tho. quod aliquis dei uerbo qui
i patre et uos i me || et nos || p. n. uz
dicere saluator. q ita discipulis erat
i fi. s. filius in patre. B discipuli ita
erant in filio q erat in morte
eo. et nō eiusdem sicut cum i°. g° et
filius ita 3 in patre. q nō 3 eiusdem
s. nec cum illo B in morte istorum ho. Quidem
3 filium. g° et Beda in c q B discipuli
erant in filio et filius in patre tamen nō

contra quod hic sit dicendum. eodem modo condi
tur. sicut vere concludit Augustinus contra
Hylarium viii. de trinitate. / Et ego diligam eum filius
et manifestabo ei meipsum nam dominus [illegible] mos
autem meos qui carnalem naturam [illegible]
meos. scilicet assumpsit naturam humanam
ad hebreos ii. non angelos apprehendit
sed semen abrahe. talle visibilem
se in nobis per statum superioritatis [illegible] vi
[illegible] manducat me. etc. / Et ibi
in [illegible] in me manet et ego in eo
ad Augustinum hic quia arguit ac
si magis concedi [illegible] quod tantum
se filium ut [illegible] ¶ [illegible] quare
ad de i. ii. et c. diliget eum. sed hic
non [illegible] quod tunc dilectus sit. et nunc non
diligat. hic autem ostendit esse filium
sic [illegible] diliget. aperte modo
sed si pater diligit et filius quia opera patris
et filii sunt inseparabilia [illegible] et
esse filium / quia dilectio dei est eterna
/ Ad hoc quod videtur Augustinus in omelia [illegible]
[illegible] quod dilectio dei est eterna dicit mani
festabo ei meipsum. i. effectum
mee dilectionis ei ostendam / Augustinus
sed dilectio dei sit eterna tamen effectus
non est eternus. et sic dicit [illegible] Augustinus
¶ Item cum dicit. dicit ei iudas. post du
bitationem iude et [illegible] iudas dubitat
[illegible] i. [illegible] dubitat [illegible]
iudas quia [illegible] dicebat se manifesta
discipulis et non mundo [illegible] dicit ei iudas
non ille scariothis. sed [illegible] cuius epistola
inter scripturas canonicas legitur. domine
quid factum est. i. que est causa [illegible]
te ipsum nobis manifestaturus es et
non mundo. ¶ Item cum dicit respondit
iesus [illegible] [illegible] magna [illegible]
[illegible] quia primo ostendit quod sui ma
nifestatio et et patris debetur discipulis
et hoc quia primum servant mandata
discipuli autem mandata servabant / [illegible]
ostendit quod manifestatio sui aquiri non
debetur mundo. et hoc quia mandata
non servat. ibi qui non diligit me

[illegible] diligit [illegible] mandatum et [illegible]
[illegible] autem mandatum observatio
mandatorum de quo dicit si quis diligit
me scilicet non solum lingua sed opere sermonem
meum servabit. Luce vi. / Quid vocatis
me domine domine et non facitis
que precipio vobis. premium autem est dilectio
dei et visitatio et mansio de quibus
[illegible] scilicet et pater meus diliget eum
scilicet [illegible] ad effectum dilectionis. quia tamen ab
eterno dilexit [illegible] ad nostrum [illegible]
[illegible] dei malachie i. / Iacob dilexi
et ad eum veniemus. i. eum visitabimus
et si veniunt [illegible] omnia bona veniunt
[illegible] vii. venerunt [illegible] omnia bona
pariter cum illa et mansionem apud
eum faciemus [illegible] / [illegible]
et corda venit deus. et mansionem
non facit quia sic [illegible]
ut tamen temptationis tempore [illegible]
recedat / [illegible] et corda venit
deus et mansionem facit quia sic eos
amore divino [illegible] ut ab
amore eius [illegible] non re
cedat. ille enim ve amat cuius [illegible]
te delectatio [illegible] non fu
[illegible] mansionem [illegible]
hanc mee [illegible]
Item cum dicit qui non diligit
me. ostendit quod discipulis [illegible]
cum patre et filio. et manifestationem
corporis per observationem mandatorum. [illegible]
ostendit quod hoc non [illegible] mundus. quia non
servat mandata / [illegible] scilicet qui
non diligit me premio [illegible] non servat
et [illegible] non [illegible] meos
[illegible] / Iob 30 [illegible]
[illegible] qui resistunt mandatis
abscondit lucem / Annunciat de ea
amico suo Iob. 28. [illegible] dicit
non [illegible] mundus non [illegible]
mundus non [illegible] et sermonem
quem audistis non est meus. sed eius
qui misit me patris. q. d. [illegible]
non diligit me. scilicet qui non servat

mādata ⁊ pphs nc ꝑuom̄. quia
que loq̄ nō ẽ ame ſꝫ ꝑīs. ut
aliqs de illo ūbo si quis diligit
me smōẽ meū ſuabit. q diliges ſuat ma
data dn̄m ẽ q qui amat aliquē
amat ūbū illius. ⁊ io q diligit
dm̄ diligit ūbū eius qd lex ẽ. Ecc.
ii. xviii. timet dm̄ inquiret
q beneplacita sūt ei ⁊ qui diligūt
eū replebūtur lege ipius. ac si d.
amātes quīt beneplacē dilco. ⁊ io
quit īplē lege dila. q loꝯ
cludit mādata. ſcḋo ꝓt ondic
ade ꝯclusio sic. amor ẽ uirtus
motiua. ſcḋm n. mouet amāte
i amatū. ⁊ io ubi ẽ amor mo
uet amāte ꝓ opa. ut ꝑ ipa a
uiciat amatū. ⁊ ꝑ uenit n.
amās acm̄ ꝑua ꝑ qua poss
deuenire i amatū. q aut uult
ꝓ opa ẽ de fāc uia. Ecc. ii. xv.
timet dm̄ ꝑo crut credibles
ūbo illius ⁊ qui diligūt illū
ſuabūt uiā illius. ſcḋo ꝓt
ondi eade ꝯclo sic. amor est
i uolūte ſꝫ uolūtas mouet se
⁊ alias ꝑos ꝑ opa eiꝯ ꝯgⁿ sꝫ q
uo tās ꝑ amore mouet se ⁊
[illegible] ut ꝯsequat amatū. ita
q ipse amor nō sinit ipam
uolūte ce ociosam ſꝫ ſp̄ insti
gat eā ad opandū. Un̄ gg a
mor dī nūq ẽ ociosꝯ. opat
em̄ magna si e. si aut opari
renuit, ut amor nō ẽ. ſcḋo
quē ad. quo dilco ẽ ꝑā dispo
ad manifestatoẽ filii ⁊ pris.
⁊ sicut i ſra. ddm ẽ q res
pciosa nō de dari nisi deside
rāti. ⁊ nō despicienti. illūiāo
interior ⁊ manifestatio pris ⁊
filii ẽ res pciosa ⁊ io nō dari
nisi desideranti ⁊ anhelanti
ad eā ꝑ amore. ꝯgⁿ sꝫ q hec
manifestatio suppoit amorem
sicut ꝑimam dispoẽ un̄ Ecc.

ii. xiii. timetis dm̄ diligite
illū ⁊ illūiabūt corda uīa. ſcḋo
ꝓt ondi eade ꝯclo sic. aīa nō
ꝑt uide spiualia nisi uacet a
trenis. ꝑꝫ uacate ⁊ uidete
ſꝫ amor dī facit uacāe a trenis
i. io. ii. si quis diligit mūdū nō
ẽ caritas dī in eo. ꝯsequens sequit
q caritas ẽ ꝑima ad uidendū
spiualia. ⁊ io ꝓt ondi ꝯclo sic
aīa uidet dm̄ qsi repoẽ in eo
sicut ꝯsuatū i ꝯsuāte. ſcḋo sic.
ẽ q ꝑ ide pondus mouetur
res ad centrū. ⁊ quiescat i
eo. ⁊ centrū aīe ẽ deus. pondꝯ
aīe ẽ amor. ꝯgⁿ sꝫ q amor
disponit aīam. ut moueat in
dm̄ ꝑ opa ⁊ obsuatoẽ mādatī
⁊ ide amor fit cū ꝑfce qescet
i deo. ſꝫ aīa nō ꝑfce q̄escit
nisi uideat amatū. ad qd de
sidio amatiuo mouebatur
⁊ id amat teneat ꝑ amore
ita q appetitꝯ ī ſꝑnte fiat
amor ī ſꝑte. q aut caritas sit
podus mediāte quo amās
repoẽ in amato. ⁊ c. ꝑꝫ. i.
io. iiii. deus caritas ẽ ⁊ q manz
i caritate ī deo manz ⁊ deus i eo.
⁊ deo quere ad decdo isto et
smoẽ quē audistis nō ẽ meꝯ
[illegible] dixit
qui nō diligit me smōs me
nō ſuat. [illegible] smoes
ꝑt sui. [illegible] dt. q smo nō
ẽ suus. ad hāc qoẽ soluit aug
i olg dicēs. q forte saluator
[illegible] ipse
⁊ smoẽ [illegible] smoes
n. dixit ce suos ſꝫ smone
nō. quia in smoe intelligit
ūbū. ūbū aut ꝑꝫ ẽ alicuiꝯ ū.
ſꝫ altiꝯ ⁊ io ꝑꝫ ẽ pris ſꝫ. i.
ſcḋo ūbū ẽat apud dm̄. alio mō

potest dici ad quorum quod [illegible] directio[nes] et
tribus modis. quia sermo sic accipitur
pro doctrina. Eadem autem doctrina est
Christi magistri et doctoris. et non est
a Christo quia filius non est a se ipso unde
Johannes 7 dixit. Mea doctrina non est
mea. quasi dicat quod doctrina est tamen doctoris
sed quod docet hoc habeo a patre qui genuit
me doctorem. ¶ Hec locutus sum
vobis. hic significatur causa per quam sermo est
propositus. nam salvator cohortatus est
discipulos ad fidei constantiam. et ad legis
observantiam. hic autem observationis [illegible]
eis auxiliatorem suum necessarium. et duo
facit [illegible] deveniatis ¶ primo
promittit eis consolatorem ¶ secundo predicit
suum recessum ibi et nunc dixi vobis.
[illegible] quia primo consolatur
eos [illegible] ¶ secundo co-
paris donatione ibi pacem relinquo
vobis ¶ tertio commissione sue visi-
tationis ibi non turbetur cor vestrum
¶ quarto congaudio sue exaltationis ibi
si diligeretis me ¶ circa primum ad primum
continue sic legitur. hec locutus sum
vobis apud vos manens. nec debetis
turbari si non intelligitis. quia intelligetis
in adventu spiritus sancti ibi ¶ paraclitus
autem spiritus sanctus quem mittet pater in
nomine meo. id est in fide nominis mei
quia spiritus sanctus non in credentibus [illegible]
datus est. Johannes 7 ¶ qui credit in
me sicut dicit scriptura flumina de ventre
eius fluent aque vive ¶ ille vos
spiritus sanctus vos docebit omnia. et suggeret
vobis omnia quecumque dixero vobis
Sapientie 7 omnium artifex docuit
me sapientia. est enim in illa spiritus intelli-
gentie sanctus ¶ [illegible]
illo in nomine meo ¶ in nomine
filii mitti [illegible] quod sit filius
et filius [illegible] nominatur filius [illegible]
[illegible] quod spiritus sanctus venit in nomine filii
potest intelligi [illegible] modis ¶ primo modo

quia [illegible] in mentes nostras
adoptat nos filios unde dicitur de
spiritu sancto ¶ [illegible] spiritus filii
quia adoptionis sunt filii [illegible]
qui cum venire voluisset. ut
sicut filius in mundo adductus fieret
fideles patri. ita spiritus sanctus venit [illegible] eosdem
fideles filio ¶ secundo potest intelligi eo
modo quo dicitur quod filius venit in nomine
patris non quia sit pater. sed quia est
[illegible] patris. ita et spiritus sanctus dicitur venire
in nomine filii non quia sit filius
sed quia est spiritus filii. ad Galatas 4. misit
deus spiritum filii sui ¶ [illegible]
[illegible] dicitur ¶ [illegible] sui quando
[illegible] non [illegible] ¶ [illegible]
[illegible]
[illegible] et filius qui venit in
nomine patris. [illegible]
[illegible] dei filius appellatur
¶ [illegible] potest dici quod spiritus sanctus venit in nomine
filii quia sicut deum [illegible]
[illegible] spiritus sanctus datur in fide nominis [illegible]
ad argumentum [illegible] ¶ [illegible]
[illegible] illo suggeret vobis omnia
[illegible] quia suggerit et [illegible]
[illegible] sed spiritus sanctus non est minor filio
et minor nobis quibus suggerit
[illegible] ad hanc questionem [illegible] et quod spiritus sanctus
dicitur hic [illegible] et advo-
care quia paraclitus dicitur advocatus
advocare autem dicitur spiritus sanctus quia nobis [illegible]
[illegible]
[illegible]
eos quos replevit [illegible]
[illegible] ¶ [illegible] consolator quia
paraclitus et dicitur consolator ¶ consola-
tur autem nos spiritus sanctus [illegible] quia nobis
[illegible]
[illegible]
[illegible] ¶ [illegible] spiritus sanctus et doce-
[illegible] cordi
audientis [illegible] et sermo doctoris
¶ intelligeret [illegible] quod tota [illegible]

quia incepta hic sunt opera perfici-
enti / Sed cum sit aliquis vocem expiratam
quasi figere ubi ubi autem et man-
festate. Quantum autem aliter id est apparuit
spiritu sancto missus fecit homines capa-
ces huius doctrine, elevando eos
ad spiritualia. et sic modo depurando
affectum corporis a terrenis. affectus enim ter-
renus et alius impedit intellectum
ne percipiat spiritualia. et ideo ad per-
ceptionem spiritualium indiget homo
depuratione affectuum. Spiritus autem
spiritus sanctus suggeret. Dicitur autem spiritus sanctus
suggerere secundum Augustinum in originali, id est memo-
rare et ad incolatum reducere. quia
apostoli non potuissent imponere memo-
riam omnium librorum ipso nisi virtute
spiritus sancti. Alio modo dicitur spiritus sanctus suggerere
secundum Gregorium. non quia scientiam ab interiori inserit
sed magis ab occulto. itaque suggerere
est idem quod ut de occulto tradere.
Alio modo potest dici quod tempore istius
immittendo. ut docendo. ut suggerendo
docendo. vitalis commissione illuminat
spiritus sanctus apostolos. prima Petri i. spiritu sancto in-
spirati locuti sunt sancti dei homines.
vitalis doctrine docuit apostolos vite
autem suggestione alios fideles
et de hiis duabus virtutibus in hac
docebit vos omnia et suggeret vobis
omnia. Ad Augustinum libro 2. predicat quod suggerere
est non idem quod submissive. Sed magis
idem quod in corde ut occulte sciat
ingerere. Deinde cum dicitur pacem re-
linquo vobis etc. promittit eis donum
eterne pacis dicens pacem relinquo vobis
pacem meam do vobis. Ingerit autem
pacem pro pace gratie et gloriae utraque
pace sua relinquit in quantum manere
nos hostes amicos. pacem suam
dat vobis quia suum hostem regnabit
vestrum perennem. faciet pacem in pace
faciet in. non quo mundus dat
ego do vobis. quia mundus temporalia

id est ad temporalem vitam. Ego autem eternam
id est ad eternalem finem. mundus dat quem
non tamen quietat meliore honore
vestro bonorum. In isto tamen pax ipsius capitur
de pace ad quietem mentis hominis
per pacem mentem dicit et triplicem virtutem
et pacem dei que consistit omnem sensum
custodiunt corda vestra et intelligentias
vestras. Queritur autem quod pacem
quam relinquo non videtur sunt secundum sicut
dicit, pacem relinquo vobis. sed pacem quam
dat vobis sunt dicens. pacem meam
do vobis. Ad solutionem huius dicendum est sunt
non data. Primo est quod est tempore pax. Est enim
pax peccatorum. quia affectus eorum
quiescit in mundo. De hac in psalmo
zelavi super iniquos pacem peccatorum
videns. Secundo est pax iustorum quod vero
pacificat in seipso vel pacificatur
cum proximo. vel pacificat cum deo ipse
in ipso. pax mentis. id est quies mentis
in ipso. pax mentis. id est quies mentis
dilectio etc. Cum proximo ad ephesios Solliciti
servare unitatem spiritus in vinculo pacis
Cum deo. ad Romanos v. Iustificati igitur
ex fide pacem habemus ad deum. Tertio
est pax beatorum. ad philippenses 3. et quod autem
est pax eterna in qua non est pax
et constitutum illi autem sunt in pace
et ideo pervenit finis et pace et eterni
ta eius. sicut finis est. pace. Et ideo
quia nos christus ... pro nobis non dicunt quia
primam pacem christus concludit. Matthei x. non
veni pacem mittere sed gladium
pacem pro nobis reliquit quam dicit pacem
relinquo vobis ut scilicet pacem ha-
beatis in vobis. Secundum non dicunt quia secunda pax
et tertia differunt in duobus. Primo quia
pax secunda est imperfecta. Vita in vita
ista non est esse perfecte pacificatus
s. Est enim in nobis pax alia quam
delectatio legi dei. Sed non est plena
quia videmus aliam legem in membris
repugnantem legi mentis. pax
etiam cum proximo in vita non est perfecta.
Augustinus secundum Augustinum. quia unusquisque
non videt cogitationes alterius. et ideo
sed unusquisque credat se diligi ab
alio. tamen hoc nescit. pax autem

eterna quiete beatorum perfecta est quod contra
dicit omnem repugnantiam in homine
et est quia nichil latet illam sed
unusquisque cognoscet cogitationes alterius
et ideo unusquisque proximum non solum credet
sed etiam sciet se diligi sicut ab eo
alio. Exhortatio autem secunda fuit quod pacem
suam non dixit esse suam. sed promisit
dicens pacem relinquo vobis. sed non sicut
proprio sit ab eo sicut ab agente tamen
non est in eo. quia cum mundus habet pacem
nullam repugnantiam sentit. pacem
autem eternam dat sanctis. quam autem pacem
meam do vobis. et hoc quia sua pax
est ab eo et est in eo. ¶ Item cum dicit
Non turbetur cor vestrum. postquam promisit
eis pacem promittit eis securitatem
securitatis dicens. Non turbetur cor vestrum neque for
midet. Et tertio. Audistis quia
ego dixi vobis vado et venio ad vos.
quasi dicat et si abeo a presentia vobis
locum vestrum venio. ¶ Si quereret aliquis
quo ipse ibat et veniebat. ad hoc
videtur Augustinus in omelia. duo possunt
primum est quod distabat et forderare
poterant. quia ipse ibat ad eos.
et sic venit veniebat. tamen illo
...lo super potentie ...
Secundum quod notat Augustinus est quod ipse ibat
et manebat et ideo non oportebat
eos turbari. quia ita ibat ut secum
quod eos non deserebat ut deus. primum
ergo ipse erat pietate moriendo et venit
resurgendo ut innuit Ambrosius super illud Prov.
iste formosus in stola sua gradi
ens etc. et venit ad iudicandum Luce xxi
videbitis filium hominis etc. ¶ Deinde
cum dicit Si diligeretis me promittit
eis consolationem de sua exaltatione quasi dicat
si meus recessus est mea exaltatio
altatio quia ad illum qui est me
maior sed amatores non turbantur
de exaltatione amici sed magis gaudent
ergo nec vos debetis turbari de recessu
meo et hoc est quod dicit Si diligeretis

me gauderetis utique quia vado ad
patrem et hoc est mea exaltatio quia
pater maior me est. de hac exaltatione
ad Hebr. i. Sedet ad dexteram maiestatis
in excelsis tanto melior
angelis effectus etc. ¶ Deinde cum dicit
Et nunc dixi vobis. premissa consolatione
predicit recessum suum et primo predicit recessum
predicendi. secundo predicit accelerandi
ibi Iam non multa. primo predicit dicens
quod prediximus est augmentum fidei unde
dicit Et nunc dixi vobis priusquam fiat
et cum factum fuerit credatis. confir
mati sunt in fide. quia viderunt
illa evenisse sicut predixerat.
Unde super illud Iohannis ii. Cum ergo resurrexisset ad memoriam
reducebant. Luce ult. Hec sunt verba
que locutus sum vobis cum adhuc essem
vobiscum. ¶ Deinde cum dicit Iam non multa
predicit accelerationem. quia fuit dyabolus
et insidiatur dyabolus qui armabat
satellites ad comprehendendum et mactandum
ipsum patris. de secundo ibi Sed ut cognoscat
mundus. ¶ ¶ Primo ad primum dicit Iam non
multa loquar vobiscum propter brevitatem
temporis supra xiii. Filioli mei adhuc
modicum vobiscum sum quia non diu erat
passurus Christus. Iohannis xvi. Adhuc multa
habeo vobis loqui. sed non potestis portare
modo. venit enim princeps mundi huius
id est dyabolus qui veniebat in satellitibus
suis. sed autem in me non
habet quicquam. id est suum principatum ad
me non extendit. quia fuit potestas
nostra nisi sit peccatum. Dicitur enim princeps
mundi. quia fuit princeps mundane
vite sed magis mundane culpe. Iob
xli. ipse est rex super omnes filios
superbie. sed in me nichil culpa
vel peccatum. i. Petri ii. qui peccatum non fecit
non fecit. ergo super principatus non ex
tendit ad me. ¶ Deinde cum dicit Sed ut
cognoscat mundus. predicit secundo accelerationem
dicendi et dicit sic continuavi ...

aug' dicit in ps. q princeps hui'
mundi in eo non inveniet quicquam
tam potuisset ad dicere | Quia ergo me
vides si non habes propter quam cui debeat
mortis supplicium | Tendit quod ut
cognoscat mundus quia diligo patrem
et sicut mandatum dedit michi
pater sic facio. surgite eamus hinc
discumbentes in quo discumbentibus loque-
batur. et ideo dixit | surgite eamus
hinc autem dixit ad istum locum ubi
fuerat ei tradendus. In quo ostendit vo-
luntarie pati | Unde habetur Mt. xxvi
surgite eamus ecce appropinquabit
qui me tradet | Notandum hic aug'
quod tunc solvit quod non rapuit. rapu-
erat enim adam precepto quando manduca-
vit contra bonum consilium preceptum contempnendo
ut invidia ... non dimittitur ...
quod autem solvit quod non rapuit quod
mortuus est cum tamen non esset debi-
tor mortis. et ad hoc tria tangit ...
est. primo dilectio dei. secundo ...
ut cognoscat mundus quia diligo ad
patrem. secundo ... est obediencia | Ille
qui diligit servat mandata. de
hoc est in Jo. | Et sicut man-
datum fuit michi | fuit impletum
hic ... quod passus fuit ...
humano. et ideo secundo tertio est amor
generis humani ... sic enim deus dilexit
mundum etc. | Remanet ad dei
... | Pater maior me est
... pater est maior et filius minor
... quod filius sit creatura quia quicquid
minus deo est creatura. Ad hoc
... unde aug' in ... ubi
primo notat quod ... in ...
in duabus naturis scilicet divina et
humana. ... deus et homo unus
et non duo. et hoc ... unitate ...
... nota ... quod ... esse
alia ... divinam ... sicut
... est ... unum ...

secundum humanam naturam sicut quando dicit pater
fuit passus et hoc modo dicitur pater
maior me est. hoc modo dicit
... ad
... quia corporis
... nobis ... de morte
... ad aug' ...
... hylarius ... ubi dicit
quod pater maior est filio auctoritate quia
genuit eum. et tamen filius non est dici-
tur minor patre. quia et filius sit ...
tamen eandem ... cum patre. et
secundum aug' quando dicit pater maior
me est loquitur secundum humanam naturam. secundum
autem hylarium ... maioritas
refertur ad auctoritatem patris.

Ego sum vitis vera. postquam
... discipulos
ad fidei constanciam ... hortatur
eos ad unitatem caritatis ... devocando
... quod diligant deum super omnia
et amicum ... et inimicum propter deum.
... hoc capitulum ... partes
quia primo hortatur discipulos ad
dilectionem dei. secundo ad dilectionem amicorum ...
hoc ... in. ut dicitur ... | Hoc
ad dilectionem inimicorum ibi. Si mundus
vos odit | primo ergo invitat nos
ad dilectionem dei. ubi primo notandum quod
ad dilectionem dei locatur. quia in eo ...
| Nam deus caritas est et qui manet
in caritate in deo manet. et deus in eo. est
... quod ... vita ...
amans in amatum. sicut ergo ...
... loco ... amor
... quia in amato. et ... loco
duo facit. quia primo hortatur discipulos
ad spirituale ... sive mansionem
secundo hortatur eos ad dilectionem
... mansionis ...
dilexit me pater. primo ... agit
de locatione ... quia primo
agit de loco ... locato
in Ego sum vitis vera | Secundo agit de

locabli i ē tpr meq. 3° agit
de ipa locacoe i confirmacōe ī
me p° g° agit de loco. vn dt
ego sū vitis vā. q. d. xp̄s sicut
in vite natli locant palmi-
tes ut possint porare fruc
ut ita in me locant mēbra eccē
ut possint fructificare ¶ de sitc
vite gn̄ xl. vidēbā vitem
inantem habētes tres. vxm
in quo fuit tres sic. f. ditas
caro et aīa. de sitc vite gn̄
penult ligabis ad vite filii
mi asinam. t. v. eccliaz. eccia
n. ligat ad vite. v. xm q̄ ipe
3 vitis et inebrit eccē sūt pal
mites ¶ dem cu dt 4 pr meus
agricola est. agit de locā ḡ
adūtez q i d qd locat i vite
3 palmes et io agit de pal
mite 3 agit de locātib palmes
aūt spūals nō pt locari in
vite spūali. nisi purget q
nullq incorpat xp° qui 3 vitis
nisi purget. ex quo sc q̄ io
locabil oīt de purgatoe et
sic agit de purgatōe palmi
tis 3 agit de eo qd fac locati
et io xp̄s volns agit de eo qd lo
cat i vite. f. de palmite agit
de purgatoe palmitu. et p° ot q
sit purgato 3 apit i vite. f.
2° ot q sit purgato 3 ab eo
i iam vos mundi estis. p° g°
ondi q pr purgat et p° purgat
extirpando mala somnat. 2°
purgat meliorando bō ibi et
omem. p° ad pm dī. et pr
meq agricola 3. nō tn quat
cutius colat. s q̄ itig auge
at. f. corp n ego plantaui et
pollo rigaui. deus aut in
crementū dat. et ibi ec dei ag
cultura estis omem palmi

tem i me nō ferentem fructum.
tollet eu f. a vite. nt m. se
curis ad radice ~~arbs~~ posita arboris
3. omis arbor q nō fac fructum
bonum excidet. ¶ item eu dt et
omem qui fert fructum. ot q purgu
gat agricola meliorando bonos
et io dī et omez qui fert fructum
purgabit eu. i. meliorabit et
virtute augmentabit pmsbut
de virtute i virtute apoc. xxii. qui
iustq 3 iustificet ad huc ut
fructum plq afferat. ecclq. xxi. vicino nō
si sūt indiget agricole opere ut
purget a tribulacoes q tribulo
ferrore fac et mag q bātu
vn in ps. xxi. in q. basti nos
igne nos examinasti et de in
eu dt. iam vos mundi estis
ot xp̄s q et ipe purgat. ut q
nō solū 3 vitis ig | ico mū
nit palmites. s et 3 agricola
ing | purificat palmites. vn
dt. iam vos mdi estis s. ab
errore ppt smoz s. fidei que
locutq sū vob. q. d. xp̄s. ang
smo purificat palmites et
ipe 3 agricola s smo meus
a vob creditq purificat vos
palmites. act xv. fide pu
ficans corda eor. go e° firm
agricola ¶ Sñicet q a
de i° ubo c° sū vitis ua. dz
n. ftm. quia ua vitis 3 rea
vitis. q vin et ens queunt
s xps nō fuit realis vitis.
go nō fuit ua vitis. adhuc
vndz aug° i omil d. q xp̄s fuit
ua vitis h tn qd dz vin nō
refet ad id. vn ista filido ty
lata 3 ut q xp̄s fit illa vite
mandat q nihil pducit vini
s ing dz vitis ucra gpsti
ut q vin excludit alienu

ad vindicandum solum. Secundum Augustinum non dicit
quod ipse dicitur vitis non proprie sed per similitudinem
sicut dicitur ovis, agnus, leo et similia.
sunt enim multa quod sicut vitis secundum quid videtur
despectior et tamen melius secundum virtutem
caritatis ad producendum fructus sunt
[illegible]. Item et Christus videtur despectus
ceteris, tamen communicatione eius producit fructus
[illegible]. Ecclesiastici xxiiii. ego quasi vitis
fructificavi suavitatem odoris. Ysaias
[illegible] iiii. In die illa erit
germen domini in magnificentia et fructus
terre sublimis. [illegible] fructus permanens
[illegible] Ezechiel .xlvii.
Non defluet folium eius et non
deficiet fructus eius. [illegible]
non dicit quod vinea [illegible]
[illegible] eo modo quo dicitur quod
[illegible] non est vera. [illegible]
modo non fuit vitis [illegible]
[illegible] aliena et corrupta
eo modo quo dicitur [illegible] non est
vinum verum. [illegible]
[illegible] quod non dicit [illegible]
[illegible] intelligitur verum
et non [illegible] verum [illegible]
qui secundum essentiam vitis non [illegible]
[illegible] sicut [illegible] non secundum essentiam
vitis. Item [illegible] intelligitur
[illegible] et aliena [illegible]
Augustinus quod ipse fuit vitis [illegible]
[illegible] fuit vitis aliena et non
[illegible] quod ipse fuit essentia vitis [illegible]
[illegible] vinum spirituale. quod fuit vinum
[illegible] potasti nos vino
[illegible] vel vinum [illegible]
[illegible] calix meus inebrians quam
preclarus. [illegible] sicut
[illegible] in amaritudine conversa
est ut faceret uvas et fecit labruscas
ad Augustinum [illegible] quod
[illegible] vitis [illegible]
[illegible] quod [illegible]
sicut vitis materialis influit

[illegible] vitis [illegible]
influit [illegible] gratie [illegible] ipse
[illegible] gratie et dicit non [illegible]
ad [illegible] Augustinus in [illegible] quod [illegible]
[illegible] fuit vitis [illegible] mediator
[illegible] secundum quod homo [illegible]
[illegible] Augustinus [illegible] quod ipse vitis [illegible]
[illegible] quod [illegible] non est
vitis et palmes. [illegible] ut deus
non [illegible] non [illegible] sumus palmites
[illegible] ut homo [illegible] esset deus
[illegible] non sumus [illegible] homo [illegible]
illo esset vitis [illegible] [illegible]
et nos palmites esse possemus
[illegible] quod ipse [illegible] vitis [illegible]
quod est caput ecclesie ut mediator [illegible]
[illegible] quod homo [illegible] generatio [illegible]
ut sit deus quod [illegible] non [illegible]
[illegible] capitis [illegible] medi
atoris. Ad Augustinum [illegible]
[illegible] non esset vitis [illegible]
[illegible] palmitibus
non [illegible] deus esset. [illegible]
[illegible] Augustinus [illegible]
[illegible] non
[illegible] non esset deus. sicut esse
[illegible]
[illegible] esse passibile et mortale [illegible]
[illegible]
[illegible] sicut esse [illegible] et esse medi
atorem et esse caput ecclesie [illegible]
[illegible] agricola est
[illegible] agricola
[illegible] colit [illegible]
[illegible] et colere deum
et non [illegible] dubium videtur
Augustinus [illegible] deum [illegible]
nos et nos deum et tamen non eodem
modo [illegible] nos. quia
non cessat verbo suo [illegible]
[illegible] de cordibus nostris [illegible]
[illegible] verbo [illegible]
plantare [illegible]

fructum plus afferat. Et sic deus colit nos
quia meliores nos facit. nos autem
colimus eum non quia faciamus eum me-
liorem colimus. enim eum non arando
sed adorando. ¶ Ratio quare dicit ad de-
cimo ibo omnem palmitem in me feren-
tem fructum colit eum. hoc non ... verum
quia ... iustis. ... autem nullum
separat a se. cum separat a se sit prop-
ter malum. ... corpus quia palmites
non facit fructum. dicendum quod et te facere
est separatus a vite. et ... amputatur
non separatur. dicendum quod separari a vite
est duobus modis. uno modo quia peccatum
est vel quia facit malum. vel quia
non facit bonum. ad quod textus. Non solum
enim qui mala faciunt. sed et qui bona negli-
gunt facere abscinduntur a vite. unde
tempore ... a vita temporibus est ...
pliat te euangelium. ... cuius ... quod
... ablatum est ei quod non fructi-
ficat ... Luce. xiii. dicit quod dominus
ficum ... precepit abscindi. hic modo
peccator eo quod peccat abscindit se a
vite. et non deus abscindit eum nisi
in tanto quia iusto dei iudicio gratia
non datur ei. cum peccat et est qui claudit
ianuam gratie. Alio modo abscinduntur
palmites per eternam dampnationem. quando
mali separabuntur a bonis non solum
merito. sed et in iure. et deus ... infert
eodem. Et qui ... in me non manserit
mittetur foras. Et hoc modo deus
separat puniendo. Et hic infert eod.
Si quis in me non manserit ... et
ad primum Augustinus ... quia peccator tollit
se a vite. sed ad huc tollendus est per
eternam dampnationem. Ad secundum Augustinus dicendum
quod peccator eo modo quo peccat separat-
tur a vite merito. sed adhuc restat
quod separetur merito. hoc autem est cum
... separatione qua ... reponetur
in horreum. et palea comburetur igni
¶ Propterea quereret aliquis de primo ibo

¶ Et omnem qui fert fructum purgabit
eum. ... nullus fert fructum
nisi sit purgatus. quia bonum
opus est a bono operante. a bonitas
... suppositi bonitatem in ope-
ratione. quare bonitas fructus suppo-
sitionis purgationem et mundationem. Hoc
quoque dicitur ... quod purget sit fructum
dicendum quod aliquis purgatur ... duobus
duobus modis. Primo quod de inmundo
fit mundus. Et hoc modo non accipitur hic
purgatio. Alio modo quod de purgato
fit purgatior. Et hoc modo accipitur
hic quia magis et magis quod non est
digeat purgari. Et tamen purgatio
est illa de qua dicitur est supra
xiii. mundus est et non indiget nisi
ut pedes lavet. ¶ Et hic notandum quod pe-
des mundi id est affectus terrenis ad
diversa. ... alia ... vinum
et ... indigemus in diversi
... Io. Si dixerimus quia
peccatum non habemus nos ipsos se-
ducimus et veritas in nobis non est.
Et augemus ... mundus ut non
... magis ... indiget
sit magis magisque mundandus
ad Augustinus ... de se. ¶ Et hoc quare
ad de ... ibo. Iam nos mundi estis
... sermonem ... debuit
dicere nos mundi estis ... ?
dicendum quod ... fit duobus modis
... ad ... Uno modo
ut ondat se esse agricolam ...
mundet palmites ... sum fit
... purgat ... dicitur
ab errore ... et ... fi-
dei ... purgat ...
... ab errore ... Iam vos mundi
estis propter sermonem id est ... hunc
doctrine ... suscepistis. ... iudaico
errore eruditi estis ... ...
... purgatio ... autem ... sit
... Alio modo purgat quod eo

verbo predicato inflammatur. Affectio ergo
qua inflammatur elongatur scilicet
sicut a palmitibus superfluus et colligitur
ad celestia. ‖ Quarto est comminatio siue
declaratio adiecte. dicitur n. v. Omnem qui
purgat palmites ferentes fructus
prius dabat intelligere quod ipse esset
purgati. non n. fecit fructum si non esset
purgati. Et ideo statim subdit Iam vos mundi
estis. Sed tamen hic indigetis ut sitis
mundiores. Erat autem mundificatio
in baptismo non tamen dicit quod baptizati
sed propter sermonem. ‖ Augustinus etc. Augustinus
in originali quod accedit verbum ad elementum
et fit sacramentum. ‖ Primum n. verbum et quod ipse
in sacramento. non quod dicitur sed quod creditur. Fatetur
n. verbo cordis tangitur et cor purgatur
¶ Manete in me. postquam saluator
dixit de loco siue de uite et de lo
cabili siue de palmite ‖ primo iste
inuitat nos ad propriam locationem. ut
ut s. sumus palmites maneamus
in uite per gratiam. et non abscindi per peccatum
et primo ponit [illegible] ‖ Quarto [illegible]
[illegible] sicut palmites ‖ [illegible]
[illegible] manete in me s. sic
palmites in uite. et ego eo in uos
s. sicut uitis in palmitibus. De ista
mansione [illegible] ‖ [illegible] manere
[illegible] ideo [illegible] et [illegible]
mansione [illegible] quod palmites recipit
humorem a uite et uitis [illegible]
¶ Tertium cum [illegible] ‖ Sicut palmes potest
[illegible] quas quibus mouet
ad manendum in uite. ~~et ego eo in~~
~~nos s. sicut uitis in palmitibus~~
et sunt tres. prima respicit [illegible]
[illegible] ‖ Secunda respicit potentes
[illegible] ‖ [illegible] mansionis in me.
‖ Tertia respicit doctores et predica
tores ‖ [illegible] clarificatur. ‖ [illegible]
ad primum non [illegible] quod operantes debent
[illegible] in bonum [illegible] opus ac
ceptum [illegible] et debent declinare
malum. ad quod malum sequitur pena eterna

et sic [illegible] non [illegible] quia primo sunt
in [illegible] ‖ Secundo sunt in
[illegible] mali [illegible] quibus et primo
[illegible] in [illegible] et illud
faciendum [illegible] quod neque acceptus et fructuosus
nec acceptus ad eo. Sed sine mansione
in uite spirituali neque acceptus et fructuosus
ergo in uite spirituali manendum ‖ [illegible]
[illegible] sit saluator ‖ Quarto ad
ducit [illegible] de interna
[illegible] dicens sicut palmes sicut
[illegible] non potest [illegible] fructum a semetipso
[illegible] nisi manserit in uite s. [illegible]
‖ Quarto adducit [illegible] ad propositum sic d.
‖ [illegible] nos s. [illegible] fructum nisi
in me manseritis ‖ [illegible] quia
in uitis. dans humorem quo et uos
palmites repleti estis humore
[illegible] ‖ [illegible] manet in me s. sicut
palmes in uite recipiendo humorem a
uite. et ego in eo influendo humorem
[illegible] fructum [illegible]
[illegible] quia [illegible] fructum
[illegible] acceptum deo [illegible]
¶ [illegible] aliquis de eo [illegible]
[illegible] uitis. non [illegible] et [illegible]
‖ [illegible] et [illegible] uidet tu
[illegible] fructum [illegible] fructus
[illegible] acceptum [illegible]
deo [illegible] et non [illegible]
et uitis ‖ non ergo [illegible] dicit [illegible]
dicit de uite [illegible] sine
fructus [illegible] et quod fructus de
qui [illegible] arbore. [illegible] fructus
ad [illegible] arboris fructus. et
non [illegible] arbor [illegible]
[illegible] arbor [illegible]
[illegible] arboris fructus et [illegible]
[illegible] fructus [illegible] et [illegible]
et [illegible] et [illegible] fructus
[illegible] non obstante [illegible] uites
[illegible] arbor [illegible] fructum [illegible]
[illegible] ‖ [illegible] ‖ vii [illegible]
in palma ‖ [illegible] arbor [illegible]

voluntas que fructum facit. Unde de peccatoribus dicitur
facit. Luc. iii. Facite dignos fructus
penitentie. Sed sacrificium non potest facere nisi in vite
manens. Consequenter sequitur quod palmes non
potest facere fructum spiritualem nisi in vite manserit
que est Christus. Alia non talem fructum conferat
quod fiat opera meritoria glorie. Matthei vii.
Arbor bona fructus bonos facit. Ecclesiastici
xxiiii. Flores mei fructus
honoris et honestatis. Sed opera mea
non sunt sufficientia ad merendum gloriam
nisi magis sunt fructu agentia
et magis fundatur super merito Christi quod
quodammodo sunt infinitum. Ex quo
sequitur quod palmes et non potest facere fructum
fructum nisi magis continuet. Secundo quia voluntas
ad primum angelorum. Sed quod Christus fructus et
vitis duos respicit. Ad hoc dicendum
quod licet gratia sit a deo effective tamen Christus
obediendo patri eam meruit nobis est
prestita. Gratia non data nisi credentibus
magis fides autem qua quis credit
continuat cum Christo qui vivit. Et palmes
non sed semper in eo manens in vite.
Quarto queritur an dicto verbo sine me nichil
potestis facere. Et videtur quod
voluntas non sit libera ad bonum faciendum
et malum. Ad illud quod dicit Augustinus
in dialogo. Quidam dicunt quod tota
bonitas operis attribuitur libero
arbitrio. Hoc autem reprobatur quoniam
salvator dicit. Sine me nichil
potestis facere. Et loquitur de opere meritorio
quod non potest fieri a palmite nisi maneat
in vite. Hic autem non est quia
opus non est bonum meriti bonitate nisi
operans sit preveniens gratia. Quia ergo
peccator prius quam opus faciat ab homine
non preventus non est acceptum. Quia
prius debet esse accepta voluntas quam opus
sed preveniri gratia et purgari a peccato et
a deo effective. Et propter hoc Christus meritorie
quod liberum arbitrium non sufficit ad
opus meritorium. Ad argumentum dicendum
quod auctoritas Augustini concurrit ad opus

meritorium non concludit liberum arbitrium
primo quia gratia ita concurrit ad meritum
quod concurrit ad liberum arbitrium. Et
concedit quod liberum arbitrium non potest
movere meritorium principaliter. Non dicit
quod non concurrit liberum ~~non potest movere~~
~~meritorium~~. Sed quod non sit in actu
sub omni efficacia et vigore actus
quamvis non sed actus sine gratia. Sed nisi
primo operans sit deo acceptus. Item
cum dicitur Siquis in me manserit. Unde
quod qui non manet in vite in eternum
male cum Christo. Et non evadit penam
eternam. Et sic quod dicitur in hoc textu Siquis
in me non manserit mittetur foras
sicut palmes. id est separabitur a societate
bonorum. Apocalypsis ultimo foris canes
veneficii et impudici. Secundo arescit
quia amittet humorem qui habebit
a radice. Arescit et destituetur
omni auxilio. Sed non mali Johannis
non videtur aliquando videbitur. Sed tamen
in die iudicii accipient corpora et in
ditas. Psalmus arrie tamquam testa virtus
mea. Et colliget eum. Sicut angeli mei
sorores ut reponet eum in fascem
malorum. Ut sicut zizania reponentur
igne. Non sic. Et igne mittetur et
ardet. Sicut Matthei xiii. Mittet
filius hominis angelos suos et
colliget. Unum de duobus palmiti
congruit aut ignis aut vite. Si in vite
non est in igne erit. Ut igitur in igne non
sit sit in vite. Queritur aliquis
de primo verbo Siquis in me non manserit
mittetur foras. Augustinus super Johannem videtur quod
priores veteris testamenti fuerunt missi
foras. Cum enim adhuc non esset ista
vitis non potuerunt manere in ea
quia neque manet in eo quod non est.
Dicendum quod eadem fides salvavit
precedentes et sequentes. Et significatum
est quia et qui preibant et qui se-
quebantur clamabant osanna filio
David. Cum enim id clamarent eadem
fide fuerunt. Quia iste clamor
oritur a fide. Sed magis antiquorum

Credidi propter quod locutus sum et nos
credimus propter quod et nos loquimur. Et
augustinus ... quia secundum veritatem non esset
in effectu tamen esset in fide credentium
quia sicut nos credimus futurum
ante nonnisi ... ita credebant ipsum
venturum. Ad aliud quod ... fide
et amore aliquis non ... operibus quia
sit in effectu sed solum sufficit quod sit
venturus. sin non esset venturus
spes esset cassa. Idem cum dicit si
manseritis in me. Postquam dominus
descriptum ... sic de descriptione
petentium. quia qui manet in ipso
et in quo manet verba ipsius quodcumque
petierit fiet ei. ... dicit
si manseritis in me sicut palmes
in vite et verba mea in vobis manse
rint. ut non solum ... verba ... corde
sed et opere sicut de ... dicitur
fuit testimonium eius et ...
mandatorum eius usque ad ...
... voluntate petentis
et fiet vobis ... voluntate
dei ... Queritur
ad ... quod dominus ... petierit
... non ... paulus mane
bat ... et verba ipsius manebant
in paulo. et tamen non fuit exauditus
ad ... quomodo ... augustinus in originali
ubi sunt ... ordine ...
quod ... ut
homo exaudiatur ...
petitionis ... salvator
si manseritis in me ... aliquis
manens in vite quia recipit ...
... ...
recipitur ...
... nos ... ...
... ... de
quo apostolus ... corinthiorum ... divinae
... non ... corinthiorum
... ...
... salvator
et verba mea in vobis manserint

... verba manet in nobis quando
... operamur sicut ...
... augustinus in originali ... ut ...
sunt verba eius in nobis manentia quando
facimus que precepit et diligimus
quod promisit. quando autem verba manent
in memoria nec inveniuntur in vita
non reputantur palmes in vite quia
vitam non attrahunt ...
quod non ... quod verba de quibus loquitur
... precepta et ...
eius precepta ... et tunc verba domini
manent in nobis. quando ... in
... verba ...
... et tunc verba eius manent in
nobis quando ... promissa diligimus ...
... verba petitiones quas
docuit nos orare. ... quod
... ... duobus ...
... ad quod ... non impetrat
quod petit. qui manens in ipso ...
petit quod ... mansioni. et quod
... ab ista mansione
paulus non petivit et non exau
ditus. quia ... ordi
nabatur ad ... quia ...
... dominus est
paulo ... ut amoveretur ab
eo angelus sathane ... corinthiorum ...
sufficit ... gratia mea ... in
infirmitate perficitur. ...
quod iste exauditur ... manet
verba ... promissa ... quod ...
... salus ... exauditur
qui non petit ... salute ...
... ad quod ... quod verba sunt ipse
petitiones ... orare dominicae
... augustinus in originali ab ...
... ... recedimus in
petitionibus ... et fiet vobis
quod ... petimus ... augustinus ... autem
verba manent in nobis quando in petitio
nibus ... non recedimus ab ...
... orationis et tunc exaudimur.
Idem cum dicit ... clarificatus
est. postquam dominus ... descriptionem ...

et petetur. Hic dicit de fructu predi-
cationis || Secundo addendum quod tunc predica-
tores fructificant quando manent in vite.
quod est Christus. manent autem fructificantes sunt
discipuli Christi. quia inquit mundatur unitur cum
quia ipse est mundator palmitum
per sermonem || Tertium quare qui discipulus
Christi est magis proficit per doctrinam palmi-
tes reducit ad unitatem. et hoc est quod
dicit pater || In hoc clarificatus est pater meus
id est ad gloriam patris mei est. ut fructum
plurimum afferatis ut scilicet homines
vitae vestro verbo et exemplo. Matthaei v.
|| Sic luceat lux vestra coram hominibus
ut videant vestra bona opera et glori-
ficent patrem vestrum || Et efficiamini
mei discipuli id est mei imitatores
qui mundo palmites
verbo et exemplo. Augustinus. postea quod honoris
est quod deus agricola. qui et palmi-
tes suos operarios facit. Verum et si
non dat incrementum. dat tamen
aliquod adiumentum scilicet mundificationem
palmitum. unde apostolus i Co. iii || Ego
plantavi Apollo rigavit. deus
autem incrementum dedit. et quia solus
deus dat incrementum ideo soli est danda
et gloria. de mundicia palmitum.
et hoc notavit Christus cum dixit In hoc
clarificatus est pater meus || Augustinus sive
clarificatus sive glorificatus dicatur ab
uno verbo greco. utrumque translatum
est. doxa enim grece latine dicitur gloria
dixit quoque In hoc clarificatus est pater meus
id est glorificatus. ut non sit nostrae gloriae at-
tribuendum scilicet si fructum afferimus tamquam
hoc ex nobis metipsis habeamus eius
enim est et gratia et ideo illius non nostra
est et gloria || Quintum cum dicit Sicut
dilexit me pater. postquam hortatus
est nos ad maiorem ut scilicet lo-
cemur in Christo sicut palmites
in vite. hic hortatur nos ad dilectionem
quae est summa mansionis || Et ponitur
sua exhortatio || Primo ostendit quod hic
exhortatio est ad perfectam dilectionem.
in hoc locutus sum vobis || Secunda in 3o ibi
quia per primum id est quod dicit nos movet
ad diligendum || Secundo hortatur nos ad
manendum in dilectione in constantia.
|| Tertio ponit dilectionis signum in fine praecepti
mei || Primum ad primum non dicit quod ad
amorem mutuum dicit nos movet
quia ipse prior dilexit nos. i
Jo. iiii || Et nos diligamus quoniam
ipse prior dilexit nos. et ideo si
volens nos invitare ad dilectionem dicit
Sicut dilexit me pater et ego di-
ligo vos. Dubitaret aliquis de isto
verbo Sicut dilexit me pater et cetera
quia dilectio patris ad filium est naturalis
ad nos autem et per gratiam ex quo
scilicet quod non est filii deo sicut me et modo
|| Ad hoc triplex responsio
Prima. sicut importat equalitatem ex
quo probatur ... unitatem
... amore patris quo dicit ...
in vobis estis. Sicut dilexit
me pater amore sic et ego dilexi
vos amore meo || Secunda et Augustinus
hic. Sicut non notat hic equalitatem
sed similitudinem. unde notat Augustinus quod ponit
nomine sic et mediatorem inter
deum et homines quando dixit Sicut
dilexit me pater et ego dilexi
vos || Ex hoc scilicet filio deo ac si diceret
Sicut dilexit me pater ad hoc
scilicet ut essem mediator et ad hoc
ut essem deus et homo. ita et ego
dilexi vos ut essetis quodammodo
dii per participationem gratiae. unde ps. Ego
dixi dii estis. et hoc filii excelsi omnes
gratia unionis in Christo. quia fuit
mediator dei et hominum et gratia
singularis persona in nobis per quam efficimur
omnes nos ... fortes || Alio modo
ut legitur ... ut sit ...
dilexit me pater ... mihi
... quia ipse ... in
et v. pater diligit filium et omnia dedit
in manu eius || Et ego dilexi vos

guiendo nos g(rati)am. De(u)m cu(m) dicit
manete in dilectione mea. Hortatur nos
ad manendu(m) in amore. ¶ Hec q(ui)t
Aug(ustinus) ... q(uando) (christu)s dixit manete
in dilectione mea. Deinde dixit ut dicit
dilectio qua diligimus eum. an illa q(ua)
ip(s)e diligit nos. Et dicit Aug(ustinus) q(uod)
... fuit solum q(uo)d dixit
n(ost)ro ... ¶ Sicut dilexit me pater et
ego dilexi uos. ac si d(iceret). dilexi uos
... uos g(rati)am manete g(ratia) in dile(ctione)
mea. i(d est) in g(rati)a mea ut q(uasi) d(iceret) ...
... ut a me diligamini ...
g(rati)e. ¶ ... ¶ ... uocat ...
... uos ... ¶ Deinde
cu(m) dicit ¶ Si precepta mea ... agit de
effectu et signo dilectionis n(ost)re. sicut
dicit Aug(ustinus) ¶ ... nos diligat
precepta eius seruare non possumus.
q(uasi) d(iceret). Aug(ustinus) obseruatio ...
... ... preceptorum
et effectus ... dilectionis non solu(m)
... qua nos deum diligimus. sed et
eius q(ua) ip(s)e nos diligit. ... nos
dilectio monet ad implendum precepta
... et signum ... dilectionis q(ua) nos
diligit. ¶ ... Aug(ustinus) ... q(uod) et si
precepta mea seruaueritis. manebitis
in dilectione mea. ... ... q(uod)
in dilectione mea q(uo)s diligo ma-
nebitis si precepta mea seruabitis.
... ¶ sicut et ego precepta patris
seruaui et maneo in eius dilectione
... ... obediendo ut
sicut obediendo seruauit precepta
et nos seruemus. ¶ ... si q(ua)r(itur) que
sunt illa precepta q(ue) (christu)s seruauit
... Aug(ustinus) ad ... q(uod) ...
et obediens usque ad mortem. De
hoc precepto ... ut cognoscat
mundus quia diligo patrem et sicut
mandatum dedit michi pater sic
facio ¶ ... ... uerbo
... ... dilectione ...
... ... manere in dilectione q(ua)

diligit eu(m) pater. an in illa q(ua) diligit
patrem. Ad hanc q(uesti)o(ne)m r(espon)det Aug(ustinus)
... ubi ... ...
q(uod) (christu)s ... mediator dei et hominum ...
... ...
... ...
... ... ad personam ...
filij ... ... ¶ ... ...
... ...
... ...
sed ... ...
¶ ... (christu)s ... mediator
... ...
dixit ¶ Sicut dilexit me pater.
... ... me mediatorem ...
... ad ... ... et ego dilexi
nos ... nos participes
g(rati)e ¶ ... Aug(ustinus) ... ...
... ... in
dilectione qua dilexit eu(m) pater ... ...
g(rati)a qua ... mediator ...
... ... ut
mediator nobis daret ...
... g(rati)am ... ... De
inde cu(m) d(icit) hec locutus sum uobis
... ...
q(uod) maneatis in me. ... ...
... quia ad hec locutus ...
ut gaudium meum sit in uobis ...
... impleatur. ... ...
... ... ut gaudium ...
sit in me ... gaudium ...
impleatur. ¶ ... ...
... ...
... ab eterno de salute ...
... ...
sed ... gaudium ... in nobis
ab eterno. Sed cepit ... in nobis q(ua)n(do)
cepimus ... ... salutis
de qua erat gaudium ab eterno ...
... ... salutis ... ...
... ... d(icitur) saluator. Hec locutus
sum uobis ut maneatis in g(rati)a ...

sentencis praecepti et hoc ut gaudium meum
i. gaudium de salute vestra quod fuit
meum ab eterno in vobis sit. i. conti-
netur a vobis. quod fit per participationem gratie
et salutis. Et tunc gaudium fit in
nobis quando bonum de quo deus gau-
debat ab eterno deus nobis perfectum
fit in nobis iustificatione et in statu
maneamus. et gaudium vestrum ple-
num fit impleatur. i. gaudium
quo nunc gaudetis de gratia vobis
collata impleatur in gloria
sic gaudebat christus de salute vestra
quando nos praescivit. Est gau-
dium cepit esse in nobis quando nos
ad gratiam vocavit. deinde gratia nunc
inchoata gaudemus dum sumus in
fide renascentes. Sed perfecte gaude-
bimus quando eum in patria inspi-
cietis. Et sic gaudium christi et plenum
sed gaudium vestrum inchoatur et implebitur
Hoc est praeceptum meum. Hic supra
hortatus est nos ad dilectionem dei
hic hortatur nos ad dilectionem proximi
et dividitur in duas partes quia primo ponit
suam exhortationem. Secundo exhortationis
rationem ibi vos amici mei estis
Primo ergo exhortatur nos ad dilectionem
proximi. ubi advertendum est quod dilectio proximi
obligat. Nam qui non diligit
manet in morte. sicut enim
homo tenetur diligere deum ita obligatur
ad dilectionem proximi. Quia dilectio
significat in domino salvatore. Hoc est praeceptum meum
sed obligativum. Unde supra xiii. mandatum
novum do vobis. Secundo dilectio et praeceptum
de dilectione est radix aliorum praeceptorum
et in salvatore dicit specialiter id est
praeceptum fuit dicens meum. quasi
quod de speciali mandato dicens est
et praeceptum meum. Unde quasi omne
mandatum de sola dilectione est. et
omnia unum praeceptum sunt. Sed non

praecepta sunt multa. quod diversitatem
operum tamen sunt unum in radice
caritatis. Tertio dilectio debet esse mutua.
Unde dicit ut diligatis invicem
Ubi notandum est quod mutua caritas
est triplex ante quod notat cum dicit
invicem. Est autem in dilectione recompen-
sationis in diligendo. Secundo
beneficii in largiendo. Tertio clementie
in parcendo. et remittendo defectus
eius. Sicut in potestate invicem
benigni. scilicet in dilectione qua ad primum
et misericordes. scilicet in largiendo quo ad
secundum donantes invicem sicut dona-
vit nobis christus quo ad tertium. Quarto
est dilectio debet esse exemplata ab
deo sicut dilexi vos. Processit
enim dilectio christi sicut quedam exemplaris dilectio
mea sicut exemplatum. Primo dilexit
enim nos christus gratuite. ita et nos
debemus diligere proximos. Secundo
dilexit nos non verbo non lingua vel
lingua sed in veritate et nos debemus
invicem diligere non lingua tantum sed
opere. prima Iohannis iii. Filioli mei non
diligamus verbo neque lingua sed opere
et veritate. Tertio dilexit nos
ordinate quia ut deum servemus
non autem mala adiuvit. Et
sicut dilexi vos. neque enim nos
diligit christus nisi ut participemus
cum christo. Ad hoc ergo nos invicem di-
ligamus. ut dilectionem nostram activis
dirigamus quia non adhuc tenet
invicem diligit. quia non se scit
deum diligere qui se dili-
git. Quarto christus nos dilexit ef-
ficaciter et in fide multa. unde
ioh. c. maiorem dilectionem nemo habet ut
animam suam ponat quis pro amicis
suis. quasi dicit. ut diligatis invicem
sicut dilexi vos qui posui
animam meam pro vobis. Augustinus quemad-
modum christus animam suam pro nobis posuit

sic et nos debemus animas pro fratribus po-
nere. Hoc audienti dilectionis exercitium
invitans eos ad vestigia sua non
commemorans sicut alios. Alios
enim commemorans ut precibus oremus
alios autem commemorans ut eorum
vestigiis inhereamus. Dicit [illegible]. Ioh.
iii. In hoc cognovimus caritatem dei quoniam
ille animam suam pro nobis posuit et
nos debemus pro fratribus animas
ponere. ¶ Sed notare quod dicitur ibi hoc est
preceptum meum | cum enim preceptum
de dilectione dei sit maius quam de
dilectione proximi. magis debuit dicere
preceptum de dilectione dei quam proximi
ad hoc quod solvit Augustinus [illegible]
ad cuius evidentiam est sciendum notandum
prius [illegible] quod magis fit mentio [illegible]
de caritate quam de fide et spe | Cuius
ratio est secundum Augustinum quia ubi est caritas
non potest deesse | ubi autem non est non
potest prodesse | Nam demon credit
non tamen diligit. Eo quod fides presupponit dilectionem
supponit fidem et spem. Dilectio enim
includit alia precepta. quia caritas
est radix et finis omnium virtutum. quia
cum caritas fundata in corde hominis
movetur homo ad implendum omnia
alia precepta. Ro. xiii. | Qui enim diligit
proximum legem adimplevit. Et est
caritas finis omnium preceptorum. quia
ad hoc ordinantur precepta ut homo
satisfaciat proximo. [illegible]. i. Finis
precepti caritas. ¶ [illegible] modum quod
in dilectione proximi intelligitur dilectio dei
cuius ratio est secundum Augustinum quia qui non di-
ligit deum. nec et ratio est quia licet
[illegible] sunt duo obiecta [illegible]
tamen sunt unum secundum naturam | Nam qui
diligit deum necesse est quod diligat
ea que sunt dei proximus autem est aliquid
dei et qui diligit proximum [illegible] deum
necesse est quod diligat ipsum deum
¶ [illegible] noster quod salvator

[illegible] sicut [illegible] de dilectione
proximi | Cuius ratio est ut [illegible]
eos ad sequendum vestigia sua
ut sicut [illegible] in mundum [illegible]
[illegible] ita nos [illegible] amo-
re [illegible]. non [illegible] quod [illegible]
[illegible] ¶ [illegible] [illegible]
[illegible] caritatem quod magis
dilectionis signum est ponere animam pro
amicis quam pro aliis | Ad quod [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] totum
amoris | Sicut cum amici cogere
[illegible] sumus per mortem filii
eius. multo magis reconciliati salvi
erimus in vita ipsius et [illegible]
| Commendat deus caritatem suam [illegible]
quia cum amici essemus [illegible] ad hoc
quod [illegible] dominus pro
amicis mori veniat. et tamen pro
[illegible] sic animam suam pro amicis dice-
batur. ut nos ostenderet quia cum
dilectio [illegible] de amicis facere
possumus ipsi amici sunt quod [illegible]
. Ac si diceret. Qui diligitis amicos
amici sunt quia amat. Et sic
ponit animam pro amicis et ponit
etiam pro aliis qui amant et
sunt amici quia amati et non
quia amant. Alio modo potest dici
quod [illegible] posuit animam pro amicis et
hoc ut faceret amicos. Ad hoc enim
ordinabatur passio Christi ut inimicos
faceret amicos | Alio modo potest
dici quod salvator non loquitur de
perfectione dilectionis principaliter sed [illegible]
loquebatur enim de dilectione [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] pro amico | [illegible] [illegible] [illegible] Vos
amici mei estis. [illegible] [illegible]
et eos ad preceptum dilectionis proximi
[illegible]. [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] amicitie [illegible]

corde eleemosynae. [illegible] non vos
me elegistis. [illegible] quod sunt corde
amici et alia etc. [illegible] signum
amici et servat praecepta amicorum
et vos estis amici mei si non servi
quod deberetis servare praecepta mea. [illegible]
patet forti sic: illa signa vere et
perfecta et amici mea quod [illegible]
mea mee deberetis servare praecepta
mea cum sitis amici. [illegible] autem
formetur amor non sine [illegible] non
fundatur super duo fundamenta primum
et quod significatur vocatio et observatio
cepti [illegible] quod non [illegible] servi
sed amici [illegible] fundatum iam non
dicam vos servos [illegible] ad [illegible] dicit
vos amici mei estis si feceritis
quae praecipio vobis [illegible] iam
non dicam [illegible] fundatum [illegible]
dicit iam non dicam vos servos [illegible]
[illegible] ad [illegible]. Non acce-
pistis spiritum servitutis iterum in timore
sed spiritum adoptionis filiorum Dei
quia servus nescit quid faciat dominus
eius. Vos autem non sic sed vos
dixi amicos, quia omnia quaecumque
audivi a patre meo nota feci vo-
bis [illegible] vobis datum est nosse
mysterium Dei [illegible] de
isto verbo iam non dicam vos
servos [illegible] duo
[illegible] quod amici servant praecepta et
qui servant praecepta sunt [illegible]
[illegible] bone et fidelis [illegible]
[illegible] vocantur sic dominum corporaliter
[illegible] quod [illegible] servi. Ad hoc [illegible]
respondet Augustinus [illegible]
quod duo genera timorum sunt. [illegible] est [illegible]
timor servilis quo quis servit
solum ut evitet poenam. [illegible] alius
timor qui dicitur filialis et castus quo
quis servit [illegible] boni et [illegible]
nulla poena deceret hos timores

dedit intelligere apostolus ipse dicit
[illegible] accepistis spiritum servitutis
iterum in timore sed spiritum adoptionis
filiorum Dei [illegible] timorem foras
mittit caritas quia amans servit
[illegible] amore boni et non ut evitet
poenam nisi [illegible] timor
[illegible] Augustinus et
iste timor et timor [illegible] amans
autem venerat amatum et [illegible]
[illegible] solvit Augustinus
[illegible] quia sunt duo timores [illegible]
duas servitutes [illegible] timor [illegible]
servilis quae non stat cum amicitia
Augustinus et quia amicus dicitur ab
amore. Et autem non servit [illegible]
more boni sed solum ut evitet
poenam et sic non servit [illegible]
[illegible] intrinseco quod et amor
sed magis [illegible] poena et
[illegible] servit. Cum servus
servus ab intrinseco non [illegible]
de ista servitute dixit salvator
iam non dicam vos servos [illegible]
timor [illegible] servilis quae stat cum
amicitia [illegible] et quia sic
servit servit ex amore [illegible]
[illegible] amicus autem ab amore dicitur
ad Augustinum [illegible] distinctio [illegible]
[illegible] quod [illegible] servus et [illegible]
[illegible] et [illegible] non [illegible] alius
servus stat cum [illegible] et aliquis
foras mittitur ab amore [illegible]
[illegible] verbo [illegible] nescit
quid faciat dominus eius. [illegible] servus
corde servitutis ignorat quid faciat
dominus [illegible] et quod [illegible] ignorat
[illegible] assignari [illegible] amoris
amor [illegible] et [illegible]
[illegible] et [illegible] quia amor
[illegible]
revelat [illegible] non [illegible]
[illegible]

sicut ipse ¶ dicit quod servus qui non est
amicus deficit defectum amoris scilicet quia
nec amat nec amatur et sic etiam non
fit communicatio secretorum. talis enim communicatio
non fit nisi illis qui ex amore deo
adherent et quasi unum efficiuntur cum
eo. Alio modo assignatur ratio ab Augustino
in originali dicit enim ex quo [illegible] dicit amicum
servum et amicum. quia servus etiam est
[illegible] quod facit et misericordia non in domo
gloriatur. et propterea servus nescit quid facit
dominus ideo dicit. deo quod in eo fit
domino quod non agit. Amicus autem deo
omni facto in eo deo quod agit et propterea
servus de se scit. quid faciat dominus.
dicit noverit quod non ipse sed dominus facit
de se apostolus ¶ Non enim spiritum servitutis
accepistis. sed spiritum qui ex deo est
ut sciamus que a deo donata
sunt nobis. ¶ Secundo querit aliquis
de eius verbo. omnia quecumque au-
divi a patre meo. nota feci vobis
hoc enim non videtur verum. quia multa
sermone que dominus a patre suo [illegible]
ad discipulos [illegible] nequit sicut eo
nobis dicit. sed non potestis portare
modo. ergo quo scilicet quod non omnia re-
velavit eis quia non erant ca-
paces. ¶ Ad istam questionem respondet Augustinus
in originali supponens quod sequitur aliqualiter
defectus quod non erat capax
futurum. sicut ibi. foderunt manus
meas et pedes. non nec adhuc fossum
fuit. cum tamen esset futurum sed foderunt
et sic ad omnem certitudinem ostendere.
que ita erat et sic sit defectio
sicut preteritum quod tamen venit ¶ Ergo
sic secundo solvit Augustinus quod dicit quod eos
omnia se nota fecisse discipulis
dicit non quia iam fecit. sed quia
novit se certitudinaliter facturum.
ita quod ad certitudinem veri loco de-
fectus. ac si esset ante preteritum. sic
modo loquendi et usus et apostolus [illegible]

ipse dicit nos salvos fecit per la-
vacrum regenerationis ad Titum. quia tamen
ibi dicitur ¶ Ipse salvum faciet populum suum
enim ipse salvum faciet populum ad hoc non
sed ipse salvus quia [illegible] quod sed
alio modo solvit Gregorius ad quod verbum
omnium supponitur et est quod illud venerandum
gaudium dicit. erat gaudium interne
caritatis et festum superne patrie. ergo
hoc secundo solvit Gregorius ¶ Per hoc in ve-
lantium [illegible] notum fecimus. quia dum
affectus discipulorum imprimitur divino
amore. fit in eis quedam proba-
tio illius gaudii et illius festi
et propterea quedam notitia experimentalis
talis. dum enim sentiunt probationem gau-
dii et festi etiam in opere experiuntur
quod fit gaudium et festum. et sic
omnia dicuntur facta nota discipulis
non in sui complemento. sed in experi-
entia quam venit quod perfectum et re-
[illegible] imperfectum. sed in sui proba-
tione ¶ Tertio modo solvit Crisostomus
dicens ¶ Ibi omnia feci nota
non simpliciter sed que oportuit eos
audire ¶ Idem cum dicit non vos
me elegistis ¶ ponitur est [illegible]
amicicie. primum est quod prevenit dilectionis
ubi non est et quod amor proximi
debet esse ut nos diligamus proximum sicut
qui a deo sed ut si non sed ut etiam
[illegible] cum ad finem. ideo secundo
quod de dilectione proximi dicit dominus
¶ Hoc est preceptum meum ut diligatis
homines ad deum et ex quo afficiat
[illegible] autem fuit salvator.
quia ¶ Primo dicit discipulos esse electos ad
agendum et fructum. ¶ Secundo ad recipiendum
et quecumque petierit ¶ Tertio repetit
mandatum de dilectione ¶ Hec mando vobis
¶ Ad primum sic continuetur [illegible]
debet servare preceptum de dilectione
quia amici et quia electi

ad h^c n. estis ela ut diligeo
promos fructificetis decis. No
n. uos me elegistis sed ego e
legi uos. Ad eph. i. elegit nos
an mundi constitucionem ut essemus sancti
et ad quod elegit subdit. et posui uos
i. firmiter disposui. ut ponit. i. sub
ordine locaui. ordini. Apostolorum
fuit ad h^c velatus ut fructificaret
de proximo. ut eatis per mundum dis
currendo et totum conuertatis ad fidem. Uel
ultro. Euntes in mundum vniuersum ut
eatis. i. de bono in melius proficiatis
per habitum de virtute in virtutem. Et fruc
tum afferatis. s. in conuersione aliorum
quod fit per predicatores ubi dicitur ibunt.
et sicut semen quod receperunt
ita afferunt fructum. Luc. viii. Quod autem
in bonam. hii sunt qui corde bono
et optimo verbum dei audiunt et fructum
afferunt in paciencia. Uel sic fructum
do. i. ut aliquem fructum faciamus
ut fructum afferatis s. in melius et fructum
alium. Ad gal. v. Fructus autem spiritus
caritas. Et fructus uester maneat. s. cuius
fidelium vita eterna perducat.
vel fructus uester spiritualis maneat sicut
meritum manens in premio. Uel sic
secundum gregorium. posui uos. i. ad gratiam planta
tam. ut eatis uolendo. et uelle
et mente uestre et fructum affe
ratis operando. Et quale autem fructum
afferre debeat subdit ut fructus uester
maneat. Gregorius. n. grauita terra
agitur. fructus autem que usque in morte terre
ergo fructus operum qui manent
qui cum mors tulerit manebunt
in exordium a morte sumet.
Modum et quod istud verbum posui uos
per cetera thomam de apostolis. Ubi quia
in nostra regulari ingressu
posui uos. ne quis in regularem in
grediatur nisi deus eum ponat.

gratiam quod fecit deus duo luminaria
magna et posuit ea in firmamento
celi. Et ideo instruditur ad uitandum pro
gressum cum deo ut eatis et pro ceteris
uita et flebat. Et eo conuertatur a ste
lucarii egressum cum deo et fructum
afferatis. Nec erit tamquam lignum
quod plantatum est secus decursus
aquarum quod fructum suum dabit in
tempore suo. Deinde cum dicit Et quodcumque
peccieritis deo o. quod ela ad reppi du
q. d. ad h^c ela esset posui ut
estis digni recipere a patre. Quodcumque pe
tieritis in nomine meo. i. pro eo. Michi
cor unum non reprehendit nos etc.
Item cum dicit Hec mando uobis. Re
petit preceptum caritatis dei ut mag
infigatur cordibus eorum. de h^c mandato
dicto i. eccl. iii. de caritate firmiter
non faciunt sic uobis. quis audeo dicere
dicistis ut diligatis inuicem. h. io.
iii. Et diligamus inuicem quia i nobis
manet et tibi de. iii. diligamus
alterutrum sicut dedit nobis quoniam
Ecce mirabile de de uerbo ubi Non
uos me elegistis. Fatetur in uolun
tate constituit in electione liberi arbitrij
Si quis non elegerunt non mone
uit. Ipsi dicit non enim dominum elegistis
ut sit et ad quos dominus et sic aug
in sequens quod tribus est. Primo quod quia
dilexerat nos ut non. Primo cum ele
gissemus nos preciosissimos et non repre
hoc autem a flaminis. uz. n. quod ac
diceremus in eum. ut eligeret nos.
Sic n. omnes credens eligit ubi
elegissemus nos credentes. Sed elegit
nos ut essemus sicut non elegit
nos quia boni essemus sed ut
ut boni essemus. Et hoc primo aug
in eiusdem ubi eligit eorum
illorum quibus magister dicit defendit
tempore gratiam dicitur n. quod in deo

nos elegit ab eterno. quia presciuit nos futuros bonos. Hec autem contra doctrinam salvatoris qui dicit Io. 15o. Non vos me elegistis sed ego elegi vos. Ideo non propter hoc nos elegit quia presciuit nos futuros bonos cum nullus sit bonus nisi deus eligat sed quia ipse nos elegit. ideo presciuit nos electos esse. Hec nostra. Verum ideo ergo elegit nos quia presciuit nos futuros bonos. sed ut essemus boni. Unde quod sunt electi et causa omnium bonorum meritorum et sunt electi merita et non e converso. si quis electus meruit sit primo electus domine. Ad augustinus. Dicimus quod duplex electio. una eterna. qua ab eterno predestinati sumus qua elegit nos in ipso. alia temporalis qua a Christo vocamur. unde quos predestinauit hos et vocauit. Ideo utraque dicta electio precedit electorum meritum. Psalmus et predestinatum ad bonum et vocatum. non quia boni sed ut simus boni. nos autem post modum eligimus deum consentimus vocationi et sit liberum arbitrium non periret. Si mundus vos odit. Agitur de dilectione inimicorum. Hortatur hic Christus discipulos ut patienter portent odium persequentium. et procedit hoc ordine. quia primo predicit eis mundi inimicitias et hortatur eos ut patienter portent. Secundo predicit mundi persequtiones in eos et quasi loquitur mathematice ibi non ne missem. Tertio dicit manifestationem fore in morte. Ibi cum autem venerit paraclitus. Primo ergo exhortatur eos ut patienter portent odium mundi. Ideo dicit. ut quod ab eterno patienter aliquis sustinet presecutiones aliquorum. Primo si mundus vos et meliores eo fuistis cum. Secundo si de presecuto et eis ad augustinum ivenit. Ideo si hic presecuto et per nutatem quod sustinet. Primo quod eos hortatur eos per exemplum quod precessit in eo qui est maior discipulis. Secundo per argumentum inventum ibi si de mundo fuissetis. Tertio per nutatem et iustitiam quod defendit in innocentem sermonis mei. Primo ergo ponit se in exemplum dicens si mundus vos odit scitote vos considerate quia priorem me vobis odio habuit. De causis odii sed vide et mundus quam illi testimonium perhibeo quia opera eius mala sunt. Augustinus dicit membra non debent esse super caput. ut si Christus caput passus est odium et membra non debent recusare. Recusat enim esse in corpore qui odium non vult sustinere cum capite. Ad Hebr. 12. Recogitate eum qui talem sustinuit et cetera. Si de mundo fuissetis. Hic ponit secundum causas que sunt contra argumento inventus. Ubi notandum quod amor bonorum et argumentum inventum et odium eorum et argumentum inventum bonum. amat bonum. Inquantum huiusmodi. et odium non necessario sed vicinum et non significatum quod illi qui amantur a bonis sunt vitiosi. Licet boni aliquando fallantur non quidem de eis bene sentiunt quod vitiis et amandus inquantum huiusmodi sit. sed de hominibus quorum non nouerunt constitutionem. Unde Augustinus super Io. Contemnet ad nos quod non possumus intelligere constitutionem. De cetero verbo sequimur iudicium et ceteris. Amatur ergo in malis argumentum et vitiis odium ab eis. et argumentum amari ab eis. Hec et quod dicit salvator. Si de mundo fuissetis. Filios hominibus mundanis et peccatoribus mundus quod suum est diligeret. id est vos similes amaret. et sic amor argueret vos peccatores. quod de

mundo non estis. i. filios mundi
in iusticiam non estis. Sed ego elegi
vos de mundo. i. a mundana iusticia
vos vocavi. Propterea odit vos mundus
sicut est dissimiles et contrarios sibi
cum vos non estis in statu vite
et mundus in statu mortis. i. corporis
vel voluntate contrarii. Secundo odit vos
mundus. Et ut odit vos mundus
quia si eum corripitis. a vos
ex odio sermonem corripientes. iuxta
illud .vii. Me autem odit mundus
quia testimonium perhibeo de illo
Deinde cum dicit Mementote sermonis mei
ponit causam quia patiuntur propter iusticiam
et propter veritatem. Et ideo consolari debet
et primo ostendit quod corporis persecucionem
persecuturi sunt. Secundo [illegible]
[illegible] Mementote sermonis mei
quem ego dixi vobis. Supra xiii. Non
est servus maior domino suo. Si me
persecuti sunt. et vos persequentur
[illegible] vos esse ad gloriam [illegible]
xiii. Magna est gloria domini sequi
[illegible] sufficit discipulo ut sit
sicut magister eius. Si sermonem
meum servaverunt. et vestrum
servabunt. quia verba vestra sunt
mea. Matthei x. Non enim vos estis
qui loquimini. Et Luce x. Qui vos
audit me audit. Vel sic. Si ser-
monem meum servaverunt. i. observa-
verunt ad calumpniandum. contrarium
ab eis [illegible]
ut eum caperent in sermone. et
vestrum servabunt. i. ad calumpniandum
observabunt. [illegible] observabis peccatorum
[illegible] Deinde cum dicit Sed hec omnia
ponit causam persecucionis. [illegible]
eos propter nomen meum quod est nomen iusti-
cie [illegible] et vos [illegible]
[illegible] et iusticie et sanctificacionis [illegible]
[illegible] Sed hec omnia

si adhuc persequi sermonem [illegible]
[illegible] facient vobis propter nomen meum
[illegible] in vobis [illegible] propter nomen
meum delendum. et facient. Sed hec
quia nesciunt eum qui me
misit. [illegible] non [illegible] deo
esse acceptum [illegible]
[illegible] propter [illegible] et propter nomen eius
[illegible]
[illegible]
[illegible] de illo verbo Si
de mundo fuissetis mundus quod suum
erat diligeret. [illegible] Augustinus
[illegible] quod omne simile diligit
sibi simile. [illegible] non videtur esse [illegible]
quia homines unius artis [illegible]
[illegible] ad invicem [illegible]
superbi et sunt similes. et tamen mutuo
superbos sunt [illegible]
[illegible] quod homines unius
artis odit alium [illegible]
[illegible] non [illegible] quia [illegible] artem
[illegible] non diligit artem [illegible]
diligit eum in quo [illegible]
[illegible]
[illegible] artis [illegible] talis
[illegible] diminui. [illegible]
gloria corporis delectatio. et corporis [illegible]
[illegible] et ideo [illegible] superbos [illegible] sunt
[illegible] imaginatur [illegible]
[illegible] alterius et similitudine
diminuitur [illegible]
dici ad [illegible] Secundo quod odit
[illegible] non amat illud [illegible]
[illegible] propter [illegible] amaret [illegible] de-
lectabile et utile quod [illegible]
[illegible] non medicus amaret medi-
cinas propter se. amaret eas [illegible]
et propter [illegible] non diligeret eas [illegible]
[illegible] imaginatur esse ad [illegible]
sibi utiles et sibi delectabiles
[illegible] quereret [illegible] de illo verbo Vos
[illegible] de mundo non estis propterea odit

nos mundus. vel n(on) timuit q(uia)
mundus non q(uod) seq(ui)t(ur) mundus recta
s(ecundu)m 3 q(uod) mali principes persequu(n)t(ur)
malos latrones et tirannos
3 ro mundi. Ad h(oc) vide Aug(ustinum)
i(n) o(mel)i(a) d(icit) q(uod) malus contingit(ur)
nomine mundi et odit q(uod) sunt
3 et diligit q(uod) sunt 3 duplex
eis respectu. odit n(am) scelestum
cum ipse sit sceleratus. et h(ic) cum
sceleratus non et diligit q(uod) sunt
3 ex eo parte qua scelestos facit
q(uod) d(icit) Aug(ustinus) in principe scelesto
3 ab instinctu bonis vite p(er)
q(uod) alii vite scelestos nocet. et c(etera)
ubi p(ro)p(ri)e obnubilatus b(onu)m p(er) q(uod)
scelestos facit. vel q(uod) d(icit) Aug(ustinus) p(ri)n(ceps)
scelestos diligit. et similes i(n) ip(s)o
corpor(e) sunt ... ordinat ad (com)secutoz
sui ... et sui delectat et odit sibi
... ... ex corp(or)e sunt ... s(ed) d(o)-
mini sunt rei ... et s(er)vus ... s(ed)
sunt utilitas. ¶ 3º quia aliquis
decimo ... non 3 servus maior
d(omi)no suo. supponit n(am) q(uod) distinctio
sunt sui. tamen ... dixit
supra d(icit). Jam non dicit vos s(er)-
vos ... 3 ... Aug(ustinus) q(uod) est
duplex servitus. est n(am) vna q(uam) o(mn)is
a timore servili que timore fo-
ras mittit caritas. et dicitur
d(omi)n(u)m 3 ... Jam non dicit vos
servos. et est alia servitus q(ue) oritur
a timore casto qui p(er)manet
in s(e)c(u)l(u)m s(e)c(u)li. et dicitur servi-
tus h(ec) salutaris q(ua)n(do) vocat ap(osto)los
servos. ¶ 4to quia aliquis dei
ubo q(uod) o(mn)ia faciet vob(is) p(ro)pt(er)
nomen meum i(d est) p(ro)pt(er) iustici(am) ... i(d est)
n(am) mali p(er)sequendo bonos s(unt)
Fac(iun)t
p(ro)pt(er) iusticiam quia boni patiuntur
p(ro)pt(er) iusticiam eodem modo videtur
sequi q(uod) boni p(er)sequuntur ma-
los. q(uia) patiuntur mali p(ro)pt(er) iusticiam

quia boni s(unt) faciunt p(ro)pt(er) iusticiam
sic n(am) mali p(er)secutores faciunt p(ro)pt(er)
p(ro)pt(er) iusticiam vel q(uod) mali possunt
p(er)secutores pati a bonis p(ro)pt(er) iusticiam
ad h(oc) (con)trarium vide Aug(ustinum) mo(do)
tribus modis. primo modo sic ut
idem sit faciente id q(uod) paciente
ab eis. mali n(am) in p(er)sequendo
bonos h(oc) agunt p(ro)pt(er) suam nequiciam
et tamen boni patiuntur p(ro)pt(er) iusticiam
quia non 3 in vera q(uod) actio sit
iniqua et tamen passio sit iusta
et sancta. ¶ 4º modo videtur q(uod) mali
p(er)sequendo bonos s(unt) faciunt et
p(ro)pt(er) iniquitatem quia iniusti sunt
et p(ro)pt(er) iusticiam quia oderunt e(am) bonos
eodem modo et boni q(uando) p(er)sequuntur
malos. s(unt) faciunt p(ro)pt(er) iusticiam
quia diligunt. et p(ro)pt(er) iniquitatem
quia oderunt i(n) malis. ¶ Deinde
cum d(icit) Si non venissem. post(quam)
p(ro)posuit malorum p(er)secutorum s(un)t
p(ro)dicat malorum inexcusabilitatem
quia non poterunt se excusare
de peccato. duobus autem modis r(ati)o
debuerant inexcusabiles 3º quia
audierunt Christum docentem. 4º quia
viderunt Christum operantem ibi
Si opera non fecissem. ¶ Ad p(ri)mum
sic p(ro)cedit. p(ri)mo ... Dicit ergo
peccatum non p(er)sequendo me
excusare se p(o)s(sun)t de isto peccato
quasi si non venissem et locutus
eis fuissem liberi s(un)t fidei et c(etera)
iudicium. ¶ Peccatum non haberent
s(ed) ita quare ... servus q(ui)
cognovit voluntatem d(omi)ni sui et non
facit vapulabit multis. q(ui)
autem non cognovit vapulabit
paucis. et io si non audisset
excusabiles essent aliq(uo) modo
p(ro)p(ter) ig(no)rancia(m)... Nunc autem excu-
sacionem non habent de peccato suo.

quia quod non crediderunt. Sed non est quod
ignorarent sed ex odio. quo oderunt
me. Et ideo reddidit. In parte
Alia qui odit me et patrem meum
odit. quasi dicat. Ego sum veritas et qui
odit veritatem odit me et patrem
meum a quo sum veritas. Et cum
veritas sit aperte tamen hoc nesciunt
mali ex quo sequitur quod patrem meum
nesciunt et oderunt. Oderunt quidem
quia eam veritatem oderunt. Non patrem
et patrem meum a quo sum non oderunt
et tamen ipsum non noverunt quia non
viderunt quod veritas ab eo oritur.
¶ Quaesierit aliquis de isto verbo
et locutus non fuissem eis peccatum
non haberent. Sed numquid vere de solo illo
tamen quod eis loquitur nullum peccatum
habebant. Ut potuerunt sine aliquo
videtur. Augustinus ubi dicit ponit
et quod Salvator non loquitur de omni
peccato sed de peccato infideli. quasi dicat.
Si non venissem et locutus eis
non fuissem non haberent peccatum
ex quo non crediderunt. quia fides
est custodiens. Notandum autem quod illud
peccatum infidelitatis generaliter nomine
peccati. Augustinus vero pro Augustinus quia
hoc peccatum et illud quo tenentur
cetera peccata. qui enim sed hoc peccatum
non credit impossibile sine tamen fide
non fit remissio peccati alicuius.
Apostolus. Item dicit Augustinus quod adventus
Christi quibusdam salutaris. tamquam
credentibus et quibusdam sunt gra-
tialis tamquam non credentibus sicut
et dicit Apostolus. Aliis quidem est odor
vitae in vitam. et quibusdam
odor mortis in mortem. ¶ Tertio
quaeritur de eodem verbo. Si locutus
non fuissem etc. quia licet Christus non fuit
ipse locutus tamen apostoli fuerunt lo-

in quorum locutione poterant
Christi cognoscere verba. Item ante
generaliter per prophetas suos de
filio suo et Domino. Et quod apostoli fuissent
locuti. tamen non omnes in ecclesia intelli-
gebant illa prophetarum et non intelli-
gebant verbo amplius docente Domino
nos in prophetarum esse clarificavit
[illegible] in actibus dicebat
et quo passus [illegible]
ordine [illegible] ¶ Tertio quaeritur ab
de isto verbo Item autem excu-
sationem non habent. Verum illi ad quos
non venit Christus neque eis est locutus
excusationem habent. Ad quod videtur
Augustinus [illegible] et respondet hoc
[illegible] Item quibus
[illegible] et locutus per scripturam
et de istis dicit quod excusationem non
habent. Item quibus [illegible]
per praedicatores in quibus [illegible]
[illegible] loquebatur. unde apostolus
[illegible] accipere eius
qui in me loquitur Christus. Et isti ex-
cusationem non habent. quia qui spernit
praedicatorem spernit et illum qui
misit eum. Item qui vos spernit
me spernit et qui recipit me
recipit. Alii vero sunt qui nec
audierunt Christum neque ab eo [illegible]
[illegible] dicit Augustinus quod si tales excu-
sationem habent non de omni
peccato sed de hoc quod in Christum non cre-
diderunt. ¶ Quarto quaeritur de illis
qui praeventi sunt morte antequam
Christus loqueretur vel per scripturam vel per
apostolos suos praedicaret. numquid illi
excusationem habent de peccato. Ad
hoc respondet Augustinus dicens quod ista possunt
habere excusationem sed tamen propter hoc non
effugiunt damnationem quia damnantur
quia sunt in massa perditionis.

aqua nullus corruptitur in eo
beneficio dicitur. non dampnantur quantum
peccatum infidelitatis. sed quia privati
beneficio in fidei non purgantur a
peccato originali uel actuali. ¶ Item
cum dicit. si opera non fecissem
et quod sunt inexcusabiles propter opera
facta. et prius patet quod sunt inexcu
sabiles propter verba infidelitatis. ¶ Hoc potest
radice cuiusque peccati in quan
tum. ideo unde tantum dicitur ibi
est ut impleatur. ¶ Ibi. vel aliter
dicitur. Si opera non fecissem in eis
que nemo alius fecit. peccatum
non haberent. si non credendo erat
magnum. quia sicut dicitur v. opera
que ego facio testimonium perhibent de
me ¶ [illegible] radice peccati
dicit. nunc autem viderunt et oderunt
me et patrem meum. et sic sunt
ex corde malitia veritatis [illegible]
et me persecuti. et sic sunt inexcu
sabiles ¶ Idem cum dicit. sed ut imple
atur. [illegible] tantum possunt non
dici. ¶ [illegible] p° in [illegible]
[illegible] gratis malitia me eos.
unde ut impleatur sermo qui
in lege eorum scriptus est. quia appellat
autem hic legem [illegible] non [illegible]
se extendit ad [illegible] dicit et [illegible]
lege eorum. non quia sunt
ab eis inventa. sed quia sunt eis
data. quia odio habent me gratis
qui dixit. [illegible] malitia me eos
pro eis beneficiis. ostendo autem
beneficia debebam ab eis amari et
non odiri. cum ergo me oderunt
[illegible] qui oderunt me gratis. et non
ex aliqua occasione eis data. videtur
autem [illegible] morum [illegible] oderunt
doctorem bonum et magis peccatum et
magis quia facit bonum. contingit
enim aliquem ex firmitate quod homo

amat bonum. sed nunquam non potest
¶ [illegible] aut ex studio et ex
malitia peccat. non bonum amat
nec bonum appetivit [illegible] ergo
non nunquam quivis et peccatum diligit
quod ipsum peccatum nequius
et odisse iustitiam. quam non fecisse
videtur et id [illegible] quod illi qui non solum
bonum faciunt sed facientes persequuntur
et bonum quod inde non habent magis
detestantur. peccatum non aggravat
vel infinitate sed ex certa malitia
¶ Quereret aliquis de illo verbo
Si opera non fecissem. que nemo
alius fecit. quia Petrus et ceteri maiora
opera quam fecit [illegible] fuisse [illegible]
mortuorum. Sed autem [illegible]
ab antiquis. sic enim fecit Helyas
sic fecit Helyseus [illegible] quod dicit
et in [illegible] et aliorum. quia
[illegible] fuerunt maiora [illegible]
quid in multi [illegible] et diversitate [illegible]
nullus fecit [illegible] et diversa [illegible]
p°. ¶ [illegible] virtute qua [illegible] facie
bat virtute propria. quod non faciebant
alii. ¶ Item non [illegible] quia ad
tactum fimbrie vestimenti [illegible] fiebat
miraculum quod de nullo [illegible] ante
[illegible] legitur. ¶ [illegible] quod ad [illegible]
[illegible] et si opera non fecissem
peccatum non haberent ¶ [illegible]
[illegible] non fecisset maiora
aliis. non [illegible] peccatum in fide
[illegible] et quod neque venit ad fidem
nisi traheret [illegible] ¶ [illegible] actus
aut alii sit per doctrinam exteriorem
[illegible] per opera miraculosa. [illegible] per
instinctum interiorem. quod ergo dicit
Si opera non fecissem non haberent
peccatum infidelitatis. [illegible]
[illegible] opere. per quod sit tractus
ad [illegible] fidem ¶ [illegible]
[illegible] excusatorem [illegible]
de peccato ¶ [illegible] quod ad [illegible] quod [illegible]

est oderunt me et patrem meum
[illegible] et quod non odium quod non [illegible]
at pr | Et secundo dixit christus quod
non noverunt illum qui misit eum
patrem. patrem vero et deus scilicet deus non
potest haberi odio. [illegible] [illegible]
[illegible] unde augustinus [illegible] dicens
quod sicut aliquid ignoratum potest di-
ligi ita et odiri. possunt enim amari
veritatem esse quia nulla civitate
[illegible] quod iustitia et
amanda. et quia amo iustos
amo illum quem audio esse iustum
sed non novi illum. primo alium
credo esse illum. quia potest contingere
quod non sit iustus. talis enim error
non est periculosus ita sicut fallimur
operibus unde augustinus | Cum de ipsis
quod [illegible] et afficiamur. et quod
[illegible] et [illegible] | Aliquando
nobis quod nos de occultis hominum
alium non ita sentimus. Hoc enim
pertinet ad temptationes humanas
sed quia ista vita duri non potest
velut ut apostolus dicit | Temptatio
nos non apprehendat nisi humana
Hic enim amor quo amo aliquem
quem credo esse iustum. sed non sit
non fundatur super ignorantiam sed super
notitiam. quia hoc debet scilicet iustitia.
Et sicut et de amore ita et de
odio. odit enim aliquis iniustum et per-
[illegible] istum quem audit esse iniustum
sed alium non sit. hic enim odium non
fundatur super ignorantiam sed super no-
titiam iniustitie. | Amat et videri odie-
bat virtutem quam [illegible] predicabat et
[illegible] patrem. sed nesciret illam
virtutem esse [illegible] | Ad [illegible]
argumentum [illegible] dicit quod deus [illegible]
deus non potest odiri. sed [illegible]
voluptatem vel delectat et ut [illegible]

penam. potest haberi odio. = deinde
cum dicit | Cum venerit paraclitus quem ego
mittam vobis [illegible] persequentium malitia
est ostendit quod spiritus sanctus reddet testimonium
de [illegible] | Ubi advertendum
et quod [illegible] potest continuari duobus
modis. | Primo sic. Dixit enim se
fecisse magis opera quam nullus alius
et tamen oderunt eum et patrem. po-
terit [illegible] ergo [illegible] | Si te
oderunt qui tamen magis fecisti.
quo nos cum digni fide
quia ad tamen non sufficimus
facienda | Unde [illegible] quod [illegible]
spiritus sanctus [illegible] virtute repleti po-
tuerunt [illegible] testimonium [illegible]
| Secundo modo potest continuari sic ut
sit sensus. odio habuerunt me gratis
tamen cum venerit paraclitus. ille testi-
monium de mea virtute et inno-
centia perhibebit. ut et non [illegible]
faciat [illegible] et tamen [illegible]
continuatis | Primo sit agitur de [illegible]
testificatione | Secundo de apostolo [illegible] testi-
monio [illegible] | Ad primum
[illegible] | Cum
| Cum venerit paraclitus. id est consolator
paraclitus enim grece latine dicitur conso-
lator [illegible] et non [illegible] ad
consolandum apostolos [illegible]
apostoli dolebant et lugebant propter
absentiam christi sicut [illegible]
[illegible] | Augustinus [illegible] filius [illegible]
[illegible] a quo mittitur [illegible]
[illegible] | Nunc [illegible] nobis
mittitur [illegible] | Secundo [illegible] missus
[illegible] ut nos liberaret
Jo. viii | Si filius nos liberabit [illegible]
[illegible] missus et [illegible] patre et filio.
[illegible] | Dedit pignus spiritus in
cordibus nostris. qui hoc pignus

pertinet de regno secundum eam. Dicitur autem mitti spiritus sanctus non quia sibi aliquid accidat cum sit ubique sed aliquid ei ad accidit quia in illos quibus prius non erat ¶ incipit per modum quo ... in luce non sentit lucem ¶ Cui autem cecitate depulsa lumine videt diuinum lumine ... modo eius cum tamen nullus motus sit sed eius erat lucem. Sed ut uidetur dicit autem ¶ Quem mittam uobis a patre ¶ Quod duobus modis intelligi potest. Uno modo ut sit [illegible] ¶ Quem mittam uobis et pater eadem n. 3 missio patris et filii. quia non mittit pater spiritum sanctum sine filio nec econuerso ¶ Alio modo potest intelligi ut sit [illegible] ¶ Mittam uobis spiritum sanctum et hoc est a patre. quia non potest filius quod facit a semetipso ut dicitur v. ¶ Et ideo onde processio spiritus sancti eterna procedit n. spiritus sanctus eternaliter a filio et a patre. Sed filius deus spiritum mittit, i. spiritum filii qui vitam ¶ ad gal. iiii. misit deus spiritum filii sui in corda vestra sed pater de [illegible] a patre procedit ¶ [illegible] onde ad quod missus est spiritus sanctus quia ad testificandum et ideo dicit ¶ Ille testimonium perhibebit de me ¶ testimonium autem de Christo primo perhibuit in baptismo et in transfiguratione sic 3 filius meus dilectus in quo etc. [illegible] x. jo. [illegible] testimonium perhibet de me ¶ [illegible] xiiii ¶ [illegible] testimonium perhibuit spiritus sanctus descendens in columbe specie perhibuit et testimonium descendens super apostolos in igne [illegible] cum dicit et uos testimonium perhibebitis ¶ testimonium apostolorum ¶ Ubi tandem est quod apostoli fuerunt testes ydonei sed spiritum quem acceperant qui eos docebat [illegible] ¶ non uos estis qui loquimini sed [illegible] fiducia [illegible] eis

perhibebat et ideo dicit in littera et uos testimonium perhibebitis s. sicut a spiritu docti et sicut a spiritu confirmati. perfectius n. sicut dicit aug. ante aduentum spiritus sancti instructi erant ut [illegible]. Sed non firmati erant ne [illegible] dicit. quod patet [illegible] c [illegible] testificationibus usque ad mortem quem negauit timens per mortem. Alia ydoneitas discipulorum ad testificandum fuit quod ab initio fuerunt cum Christo et ideo dicit ¶ Quia ab initio mecum estis. Act. i. oportet unum ex his uiris qui nobiscum sunt congregati in omni tempore quo intrauit et exiuit inter nos dominus ihesus testem resurrectionis eius etc. ¶ Quaeritur de uerbo Quem a patre procedit utrum spiritus sanctus non procedat a patre uel filio solum. Videtur quod non. quia spiritus sanctus non procedit ab illo modo quo exit. Sed spiritus sanctus quiescit in filio [illegible] damascenus lib. i. ¶ [illegible] ¶ [illegible] et in filio quiescere [illegible] ¶ Quem ego mittam uobis a patre et dicit n. filius quem ego mittam [illegible] dicit a patre ¶ [illegible] quod dicunt greci quod spiritus sanctus non procedit a patre. Sed latini dicunt quod procedit a patre et filio ¶ [illegible] de spiritu patris dum dicit [illegible] non uos estis qui loquimini sed spiritus patris [illegible] dicit et spiritus sanctus filii ad gal. misit deus spiritum filii in corda uestra. [illegible] onde [illegible] et a patre et filio [illegible] ¶ [illegible] onde [illegible] xx [illegible] cum insufflasset dixit discipulis suis accipite spiritum sanctum [illegible] ¶ [illegible] ille me clarificabit quia de meo accipiet. Sed [illegible] dicit

digne· q^o s·s· digitat^r a fi^o· p^ficit
Jo xvi· omne qcumque h3 p^r mea
sunt· p^pterea dixi vobis quia de meo
accipiet· Ubi o^r fig q s·s· e ab
eo· h3 cu q sit ab eo h3 a p^re· q
p^r yuicabo fi^o contrà yuicat
i^n utute sp^ritualiu· z io q fi^9
h3 a p^re q p^dicat sp^m scm
io d^r lu^c· Ecce eo mittam
i vos a p^re· sicut z ibi d^r mea
doctrina no^r mea h3 eius qui
me misit· i q docet deo ab
eo qui genuit me doctore· Eod
mo q sp^re sp^m s· a p^re deo·
Ad argu^m· moto^m i^n dici q
damascen^9 vz fuisse de op^pione
g^rcoz· Un^r meod cap^o mfine
sp^m scm ex p^re dicimus· z sp^m
p^ris noiamus· fi^m aut vz ex
fi^o vz sp^m dicimus· Nunquam
q g^rci videntur ponere aliquem
ordinem ine sp^m z s·s· cu dicit
s·s· ee filii z no ex eo

Hec locutus sum vobis· In p^ri^o
xiiii· capli dicebat q
x^c p^o hortabat^r eos ad a
moris concordia z cari^ta^te· z h^c in
cap^o xv· 3° disci^los ad fidei
constantia z stabili^ta^te· z h^c fecit
in xvii^o c^a· p^o hortabat^r eos
ad amoris concordiam z caritate
z h^c in cap^o xv· 3° hortabat^r eos
ad suffere^ndu3 z sexcu^te· z h^c in
ca^o isto· hortat^r aut eos ad
patientiam spe consolationis q p^mitti
cis· p^mittit^r aut eis consolatio
ibi mors· p^o ex adventu sp^c sci
z h^c in p^te p^ri^ caplii· 3°
ex adventu filii sine ex visitatione
i c^adem· q^o ex p^re ex audit^e
i am am dico vobis· Ad q^m
no^rdu^m e q tribulatio c^otraria patientiz
z io x^c exhortans discip^los ad pa

tien^tiam p^rmo p^dicat eis tribulatio
z p^secutiones· q^o p^dicit eis adve
tu consolatoris· ibi z cum ue^nit dico
Circa p^m· no^rdu^m q discipuli
p^rotantur tribulationi duobus modis
p^o p^r i^nimicos p^secutio^nis· Alio p^r
fidelitate^o 3°· p^o d^r x^c i^m· Sunt
i z mite vobis ad eu· p^rm duas
q^ui p^o p^dicit tribul^o· a p^secutione
Alio p^o· vo p^dicit· i Hec
locutus sum vobis· q^o q^o p^dicit^r
p^secutio fiebat disci^lis· q^o p^o^r
ee p^secutio^nis i ecc^lia faciet· p^
secutio aut fuit duobus modis
p^o quia quidem eiciebat discipulos
ex synag^ogis· q^o q eos occi
debat· de p^o ibi· Absque ibi vero hora
Circa p^m· adu^erte q dicit sic fidem
Hec locutus sum vobis s· de adventu
sp^c sci· ut no scandalizemini· i^n
scandalu no patiamini· ex tribulatio
q venit· Absque aut tribul^o quia
absque synagogis faciet vos
q d x^c· p^mittit^r vobis sp^c s· qui
diffundet cari^ta^te in cordibus vris
qui faciet corda vra quiescere
z sic scandalu i medio tribulatio^nu^m
sic· p^pter multa dili^c· z no
vult scanda· q z dicit p^s· Amor p^
z neglige^e dapnu p^p amicu
Hoc s· supueniens i vos faciet
vos amicos ex quo sequitur q p^p eu
tu negligetis dapnu vrm·
Notandu^m ad dicendu^m q dicitur e
absque synagogis faciet vos
si^c n vz fuisse ma^g^m· i mala
a p^te· s· expelli de synagogis
ad h^c vndo aug^9 mortis d·
q x^o vivus voluit q iudei
no fuerunt recepturi x^m· que
p^dicaverunt apli· Et n· cu rece
pisset vnus ee ex cent^er cit
ibi· Et quia no receperunt

quid restabat nisi remanentes
... synag. facient eos
quia non sequerentur ... vero autem
erat tribulatio apostolorum ... de infide
litate iudeorum qui remanentes
in synagogis remanserunt ...
¶ Deinde cum dicit Sed venit hora predicit
... tribulationem ... Sed venit
hora ut omnis qui interficit vos
arbitretur obsequium se prestare
deo. occidendo enim eos arbitrabantur se
benefacere. ... in paulo act.
ix. ... principibus
sacerdotum ... damascum ut si quos
inveniret huius vie viros et
¶ mulieres ... Sed venit
hora ... quod iudei ...
interficere ... apostolos
credentes ... se obsequium prestare
deo. ... Sed venit
hora ... continuari duobus modis
ad precedentem uno modo ut predicatur
alia tribulatio ... dicit
et absque synagogis facient vos
... non ... ut sit ...
solo. de eo quod dicit et absque sy
nagogis facient vos. ... modo conti
nuat augustinus ... non dixit ...
Et venit hora. Sed dixit Sed venit
hora quasi diceret ... absque synagogis
facient vos non ... quia
tot ... ad vos quod iudei time
tis sicut omnes ... synago
... cum zelo synagoge
... arbitrentur se obse
quium prestare deo si vos interfecerint
ad augustinum unde augustinus quia ...
... zelum dei non tamen ...
... non potuit
esse bonus ... zelus bonus qui non ...
... potuit
dici bonus ... ubi defuit ...
... quia non ...
Deinde cum dicit Et hec facient ...
... et hec facient

vobis non ... zelum ... non
noverunt patrem neque me ... sed ...
me ... Si me
sciretis forsitan et patrem meum
sciretis ¶ Deinde cum dicit Sed hec locu
tus sum vobis ... preceden
... quid ...
... dilatione ... autem
¶ ... ad ... non ... duas
rationes ... persecutiones
futuras. prima ratio est ut cum vi
derit advenisse sicut predixit
cognoscerent ipsum esse deum cum
et predixit futura. ... ratio
... que dicit Sed hec locutus
sum vobis ... tribulationes
ut cum venerit hora eorum ...
... ut possint ... quod desi
derit ... quia ... dixi
vobis ... que accident ... ergo
hoc cognoscetis quia ... deus
... predicendi fuit ista ... ad co
solationem apostolorum ut quasi premissi de
tribulatione futura minus timerent quia
minus feriunt iacula que previdentur
... hec locutus sum
vobis ut cum venerit hora eorum re
miniscamini quia ego dixi vobis
... previsi expeditione ...
augustinus ... autem ignaros atque in
... malum ... et ...
... conturbavit ... tamen
fuisse ... ut ... primum
... locutus sum vobis ¶ Deinde
cum dicit Hec autem ab initio ...
... dilationis
¶ Ubi non ... quod ... duobus
modis continuari ad precedentem ...
modo sic ... dicit
multa ... de spiritu sancto et consola
tore futuro ... non
... ab initio ... Sed hec autem
ab initio vobis non dixi quia vobiscum
eram sicut consolator ... Sed nunc me
recedente ... vobis ...

lator(e) p(er)que g(ra)t(ia) distulisti corda vestra verbum dei cum fiducia p(re)di
cabitis. Alio mo(do) p(ote)st l(ite)ra sic expo
ni v(er)o n. X(ristus) multas p(er)secutiones po
terat q(uo)d discipli(s) nunc quando h(ab)as no
p(re)dixit ab i(n)itio / (Con)tra q(uod) X(ristus) h(ic) aut
uob ab i(n)itio no dixi s(cilicet) de tribulac(i)o(n)e
futura. quia uobiscu(m) era(m) vel q(uia)
p(ro)pt(er) pondus tribulac(i)o(n)is transcurri(ss)etis
sup(er) me / Nunc aut(em) necesse
est pondus p(er)secutionis omnino
uob. et io indigetis c(on)solatore
(Con)tra. uero ad dictu(m) q(uo)d dicu(n)t h(ic)
ab initio et c(etera). h(ic) n. no(n) b(ene) vid(etur) q(uia)
m(ul)t(um) X(ristus). d(icit) / (Con)tra i(nfra) p(re)nunciauit dis
ci(pulis) tribulac(i)o(n)es sup(er) uenturas. et sic ut
ab i(n)itio d(ic)o(re) co(n)f(irmat) / Resp(o)ndeo q(uo)d soli
tum ut dicat ac(cidentaliter) non ab h(ic) p(re)dixit. Ad
h(oc) qu(ae)stio(n)e(m) vide(tur) aug(ustinus) i(n) orig(inali)
q(uod) istud dictum h(ic) ab i(n)itio uob no(n)
dixi debetur refer(ri) ad adue(n)tu(m) s(piritus) s(ancti)
de quo dixit q(uod) est testis et testi
moniu(m) p(er)hibiturus. h(ic) aut(em) no(n) dix(it)
ab i(n)itio quia cu(m) eis era(t) ut ip(s)o (con)so
lat(o)re. h(ic) d(ic)t(u)m no(n) r(espo)nd(et) tam(en) adu(er)
sitatibus. Et sic ad s(piritum) s(anctum) q(uod) missu(rus) est
d(ictu)m et q(uia) m(ul)t(um) p(ri)mo d(ictu)m q(uo)d contra
p(re)d(i)x(it) tribulac(i)o(n)es audi(re)tis et tam(en)
ag(e)retis. Sic(ut) d(icitu)r de iudeis q(uod) n(on) d(ici)t
absq(ue) synagog(is) facie(n)t uos. q(uod)
et d(icitu)r / h(ic) uenit h(or)a ut omnis q(ui)
i(n)terficit uos et c(etera). / Itidem cu(m) d(icitu)r
et nunc vado ad eu(m) postq(uam) X(ristus)
p(re)dixit tribulac(i)o(n)es / h(ic) p(ro)p(ter) de recess
su suo / Ubi notandu(m) q(uod) h(ic) l(ite)ra
p(ote)st (con)tinuari duob(us) modis. Uno
mo(do) ad p(re)cede(n)te(m). et redditur ro(ratio)
quare p(re)dixit tu(n)c et no(n) ante
de adue(n)tu sp(iritu)s s(an)c(t)i. et tu(n)c et q(uasi)
no p(re)dixi uob (pro)p(ter)ea q(uod) uobiscu(m)
era(m) cui(us) p(rese)ncia uob sufficiebat
Nu(n)c aut(em) p(re)dico q(uia) vado ad eu(m)
qui me misit. et io indigetis
co(n)solatore. Alio mo(do) p(ote)st (con)tinuari

u(e)l ad l(ite)ram seque(n)tem. et tu(n)c p(er) h(oc)
dixit recessu(m) suu(m). ut (con)sc(i)enda(m)
t(ri)stitiam quia (con)tinui erant discip(u)li
de suo recessu. ut (con)s(olar)et eos et
(con)solaret(ur). et p(ri)mo (con)tra l(ite)ram s(icut) p(ri)o X(ristus)
p(re)dicit suu(m) recessu(m) / (Con)tra s(e)c(un)do ponit
effectu(m) h(uius) p(re)dictio(n)is i(n) eis
q(uia) h(ic) locutus su(m) u(obis) et p(ri)mo ad p(ri)m(u)m
d(icitu)r. et nunc vado ad eu(m) q(ui) misit
me. i. ad p(at)rem / Et q(uia) quid
X(ristus) p(ri)mo (con)tinua(n)te ad eu(m). ap(osto)li quid
era(t) ab eo no(n) h(abe)nt d(ice)nte et ne(m)o ex
uob i(n)terrogat me quo vadis
Itidem po(nitur) h(uius) p(re)dictionis
effectu(m). cu(m) d(icitu)r / q(uia) h(ic) quia h(aec) lo(cutus)
su(m) uob. s(cilicet) de meo recessu. eu(m)
t(ri)stitia i(m)plevit cor u(est)r(u)m
gaudebat n. ap(osto)li quadam sp(irit)uali
affectu de p(rese)ncia X(risti) / Un(de) aug(ustinus)
(Con)tra m(u)lta amicitia et illo u(er)a
m(u)lta no(n) dubitat(ur) potestate
(con)sistebat sp(irit)uali(s) affectus. quia
desolabat(ur) carnali aspectu. de
u(e)l t(ri)stitia p(er) adue(n)tu(m) s(piritus) s(an)c(t)i p(ro)p(ter)
demorabitur. Prop(ter)ea et ad naturam
l(ite)ra / Itidem uerte(re) ab dicto uobis
uideo (con)tra uob i(n)terrogat me q(u)o
vadis. quia s(upra) xiii. d(ixit) petrus
quo vadis / ad h(oc) q(uaestio)ne(m) u(i)d(etur) aug(ustinus)
i(n) orig(inali) d(icens). ubi uni suppo(nit) s(upra)
q(uia) h(ic) no(n) refert(ur) ad i(n)stantia(m)
ascensionis / Et p(ri)mo q(uaestio) h(ic) supposito
soluit q(uaestio)nem / q(uia) X(ristus) dicit u(obis) q(uia) no(n)
i(n)terrogabu(n)t quo vadit. quia
uidebu(n)t eu(m) ascendente(m) / Nubes n.
suscepit eu(m) q(ua)n(do) ascendit ab eis
et eu(n)te(m) i(n) celu(m) no(n) uerbis (con)sid(er)ent
s(ed) oculis uiderunt / Et igit(ur) q(uo)d X(ristus)
sic s(upra) d(ixit) te(m)p(or)e ad p(at)rem ut ne(m)o
i(n)terrogaret q(uia) palam fu(it)
corporeo (con)spiciente(m) cerne(re) oculo
Itidem ego uerita(tem) postq(uam) X(ristus)
p(re)dixit p(er)secuc(i)o(n)es et recessu(m) -

aug(ustinus)

sunt sic perdunt adventum spiritus sancti.
et duo facit quantum primo perdunt uti
litatem sui recessus. Secundo perdit
utilitatem spiritus advenientis. Ibi
est cum venerit ille arguet vos.
Primum ad primum sic continuetur. Quia
tristitia implevit cor vestrum de re
cessu meo. et tamen non debet replere
et hoc est quod sequitur. Sed ego veritatem dico
vobis. q.d. contristamini et tamen exterius
deberetis consolari. Expedit
vobis ut ego vadam et vos reddit
tristes. n. non abiero paraclitus non veni
et ad vos. Et vos tamen quia n.
sunt desolati non consolatorem quaerunt
[illegible] qui lugent quoniam ipsi consolabuntur.
[illegible] delectatio et nimis dona
consolo nec datur spiritibus [illegible]
[illegible] autem abiero mittam eum ad vos
at si dicat apostolus [illegible] ad
Nicodemum [illegible] [illegible] no
[illegible] ad mittendum vos [illegible]
consolatorem spiritum non produco.
Queritur ab de[illegible] ubi expedit
vobis ut ego vadam [illegible] n. q.
[illegible] fuit omnipotens quod potuit dare
spiritum et si non [illegible] dominus [illegible]
potuit dare tamen noluit ante suum
recessum. [illegible] vero [illegible] ad hoc quod
non decuit [illegible] dare spiritum sanctum
quia donum dignissimum nisi ante
apparet gloriosus [illegible] n. q. sunt glo
[illegible] dare donum [illegible] [illegible] spiritus non
dum erat datus quia [illegible] nondum
erat glorificatus. [illegible] noluit dare
spiritum sanctum ante suum recessum per pas
sionem et mortem. Augustinus vero est
quia [illegible] et mortem et post re
surrectionem [illegible] dominum [illegible]
[illegible] aut [illegible] dari spiritus sanctus
[illegible] oportuit [illegible] [illegible]
spiritum sanctum mitti [illegible] noluit dare
spiritum sanctum ante suum recessum. [illegible]
est [illegible] Augustinus [illegible] [illegible]

carnalem [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] non erunt capaces spiritus
sancti. [illegible] recedente [illegible]
[illegible] adherebant et quod [illegible] spiritu
amore [illegible] [illegible] q. dispo
nebat eos ad recipiendum spiritum sanctum.
q.d. [illegible] in omnibus [illegible]
Augustinus [illegible] tenera [illegible]
vos [illegible] non [illegible] solido cibo
non [illegible] carni carnali
adheserint capaces non erunt spiritus.
Idem cum dicit et cum venerit ponit
utilitates quae consequuntur adventum
spiritus sancti [illegible] mundi [illegible]
[illegible] de quibus ad [illegible] hic
vobis [illegible] dicere. [illegible] ille
me clarificabit. [illegible]
[illegible] utilitas. [illegible]
in de peccato quid [illegible] ad [illegible]
[illegible] ille arguet mundum de peccato
[illegible] de iustitia quia non [illegible]
et de iudicio quod non timet.
Idem dicit de peccato quidem [illegible]
[illegible] utilitatem [illegible]
[illegible] que [illegible] ibi
de iustitia [illegible] de iudicio [illegible]
[illegible] ad [illegible] arguet mundum
de peccato i. infidelitatis quia non
crediderunt in me [illegible] aliud
credere deum aliud et credere deo
aliud et credere in deum. Credere
deum et credere deum punitorem
malorum et remuneratorem bonorum.
[illegible] accedentem ad deum credere
[illegible] quia est et inquirentibus se remu
nerator sit. Credere deo et [illegible]
[illegible] que dicit [illegible] [illegible]
[illegible] deum non [illegible]
[illegible] Credere in deum et cre
dendo eum amare et ei adherere
q.d. [illegible] arguet [illegible] mundum [illegible]
credendo non amavit me [illegible]
adhesit. Idem cum dicit de iustitia

uo. po p[ri]m[um]. s. q[uod] arguet mundum
de iustitia quia non s[un]t. Ubi
advertendum q[uod] hic lo[quitur] de iustitia
fidei qua s[un]t s[an]c[t]i. Et aut iusti
sunt quia crediderunt quod non vi
derunt. Dicitur iustitia arguit
mundus [illegible] de iustitia non
arguet s. mundum. quia ivit
ad patrem [illegible] non videbitis me
q. d. [illegible] iustitia mea est quia credi[tis]
in me [illegible] tem [illegible] quando
ad patrem credetis in me [illegible]
[illegible] credetis autem non vi
debitis. q. d. [illegible] itaque
[illegible] iustitia de qua mundus arguitur
quia in me creditis que non vide
bitis. Et sic patet quod mundus
arguitur quando de peccato suo. De
iustitia non arguitur. alienatur [illegible]
[illegible] quia malum alienum qui
non credit non [illegible] scriptum est
apparere [illegible] bonus illius qui
credit. Dicitur iustitia fidei [illegible]
[illegible] tunc cum non videtis
diligitis. et in quem nunc quoque videntes
non creditis. De iudicio tu
[illegible] de iudicio autem [illegible] de qua
arguit mundus [illegible] non de iudicio
autem s. dampnationis quod debuit
recipere mundus arguet. quia
princeps huius mundi iam iudica
tus est. i. condempnatus cum eo [illegible]
[illegible] arguendus [illegible] illa
non timet [illegible] dampnato
[illegible] de illo ubi [illegible]
[illegible] ille arguet mundum
de peccato etc. Hoc n. dicit [illegible] si
[illegible] non arguet mundum [illegible]
[illegible] arguit mundum
de peccato cum ait [illegible] non venisset
et locutus eis fuissem peccatum non
haberent. De iustitia non [illegible] arguit
[illegible] mundum qui [illegible]

mundus te non cognovit. De iu
dicio non arguit. Ubi sic dicitur si
[illegible] arguit
[illegible] Ad hoc [illegible] Aug[ustinus]
[illegible] pri[mu]m
q[uod] si [illegible] arguit et Christus quia
[illegible] sunt [illegible]
[illegible]
s. arguit. quia dicit apostolus
et alius non timent argue
[illegible]
[illegible] timore. quo [illegible]
audacter reprehendet mundum scilicet
ad argumentum [illegible] quaeret
[illegible] de eodem verbo arguet mun
dum de peccato. quia non crediderunt
in me [illegible] arguit
mundus de peccato infidelitatis quia
de alio peccato [illegible] Aug[ustinus]
[illegible] de peccato quod arguet
quia non crediderunt in me [illegible]
[illegible] solo sit peccatis
quia [illegible] remanente cetera dici
[illegible] discedente cetera
dimittuntur. [illegible] arguit homines
de peccato infidelitatis. quae [illegible] radice
aliorum. quia manente nullus
incorporatur Christo medico [illegible]
[illegible] manente nullus curatur a mor
bo peccati. quia morbus peccati non
curatur nisi [illegible] medicus
attingitur per fidem [illegible]
dici [illegible] arguet mundum
de peccato et non crediderunt [illegible]
[illegible] arguitur [illegible] male fecisse
[illegible] autem spiritu sancto
[illegible] operante [illegible]
[illegible] peccaverunt [illegible] in
Christum [illegible]
[illegible]
[illegible] arguet mundum
de iustitia [illegible]
qui de iustitia [illegible] de peccato [illegible]

[illegible]

n. et maria laudem et non redar-
guetur. Deinde quod mundus idem
amator mundi. Et infideles duo-
bus modis redarguuntur. De iustitia
primo modo de iustitia Christi quod non credit
et tunc secundum sanctos hec redarguet
mundum spiritus. quia non credit
Christum iustum esse cum tamen iustus esset. Sicut
sequitur scilicet quia meruerunt sicut
iustus et in vero spiritu ivit ad
patrem. Et ideo dicit Quia vado
ad patrem. Alio modo secundum exposi-
tionem predictam ut referatur ad
iustitiam Christi. Non solum quia fuit
in vita. Sed et quia fuit in passione
Christi quod meruit sublimari. Et tunc
secundum sanctos sicut primus sic redarguet
spiritus mundum quia non adheret
Christo iusto qui sicut iustus
pati non meruit et tamen pati vo-
luit propter nos. Et cuius iustitie
attestatur sublimatio sua. Et pro-
pterea dicit quia vado ad patrem.
Alius modus exponendi hunc
locum secundum de iustitia sanctorum quod non
imitatur mundus. Et debemus dicere
dicendum secundum in expositione hac. Nobis ad
intelligendum scilicet quod dicit Quia vado
ad patrem et iam non videbitis
me. vel diffinire iustitiam fi-
delium. Unde Augustinus. Iustitia
infidelium esse quod sicut Christum
credimus quem non videmus
sic credentium iustitia sic oportet
diffiniri. quia ad patrem vado
et iam non videbitis me. Ad Augustinum
secundum quod non arguitur mundus de
iustitia quod sanctus [?] de iustitia
Christi cui non adheret. Vel de iustitia
sanctorum quam non imitatur. Tertio
que est aliquid de illo verbo. Arguendo
autem Hic mundus non videtur dignus

reprehensionem exponit quod aliud spiritu
patris sunt secundum damnatus est unus
causa propter quem credit … et non
alius damnatur. Quomodo mundus non
debet argui exponit quia princeps est
damnatus et iudicatus. Deinde est
quod dicit in verbo … multis modis.
Primo modo sic. Tanto quis magis
arguendus si bonum non facit quanto
adversarius impediens bonum est
debilior. Adversarius autem in-
dyabolus est Christo. Virtute crucis
foras et debilitata eius virtus
et tunc secundum sanctos hec spiritus arguet
mundum de iudicio. id est propter iudi-
cium de dyabolo qui princeps huius
mundi iam iudicatus est. id est foras
emissus ut iam nullus possit
se excusare de temptatione. Sed
qui possit resistere. Alius modus
exponendi hunc passum. …
in expositione hac ut sit spiritus ille
mitto secundum arguendus quod imitatur
superbum quem videt iam damnatum
Talis in … ponere omnem
timorem. Sed mundus imitatur
principem superbum iam damnatum
quia princeps huius mundi iam
iudicatus est. Et istam expositionem sequitur
Augustinus dicens. Credant homines
Christo. Ne arguantur de peccato in-
fidelitatis sue transeant in numerum
fidelium. Ne arguantur de iustitia
eorum iustos non imitantur
caveant futurum iudicium. Ne non
cum mundi principe iudicentur. quod
iudicatum imitantur. Ad Augustinum
secundum. Non enim ab damnatur exponi
quod alius iudicatur. Sed ex hoc
quod imitatur iudicatum et sic non
damnatur … culpa aliena
¶ Item cum dicit Adhuc multa habeo vobis

nobis multa dicere. pro utilitas ad
uerius sunt sci v. discipulorum ut ait
utilitas e instructio corporis
pro necessitas instructionis quia conu
eniens. 3o vomonet quod tam du
bium. i non n. lo. xii. adimple
primus fuit. Adiectus est scilicet est
uertit mundo quia exigit eum. Est
e utilis et necessarius ad nos istru
endum. quia non instruxi nos
ad plenum. adhuc multa habeo uobis
dicere. sed non potestis portare modo. dein
eum dicit. Cum autem uenerit. promittit
eis instructorem est promittendo eis
doctorem. et 2o innuit doctorem. dic
itur spiritus ueritatis est n. spiritus uitatis
quia a uirtute que eo procedit.
et quia ad ueritatem ducit. Cum n.
spiritus s. e. auctor tamquam a prior suo
cuius et ducit ad ueritatem ut nos
faciat filios patris sui. 4o innuit
modum docendi. quia doceret celeste
dicit. Cum uenerit. vii ad docendi
ponit. Audi qualis est iste auti
sto sunt. uitam ad docendum mora
agitur. sed mox ut tetigit mente
docet. Vinio ipsum tetigisse do
cuisse e docere utile quod dicit
docebit uos ueritatem. ueritas enim
doce e ipsum intellectum ad sunt ob
iectum. quod 3 uitas applicatur. Vel
uitas docere ait aliud sensum dicit
sunt in nobis non bona intelligere
et intellectum appetitur. docere uti
lis. et io dicit omnem ueritatem
ad salutem necessariam. Vel sic. docuit
omnem ueritatem s. fidei. sed et
uitas sunt imperfecte cognoscitur
et tandem perfecte in uita eterna
sunt. cognoscam sicut et cognitus

sum. 1. cor. xiii. Vel omnem
ueritatem s. figuratarum legis ad quam
adepti fuerunt discipuli. Alium sensum
alio modo sunt dici. quia lex omnes
non distribuit pro singulis generum
sed pro generibus singulorum. Est enim
uitas doctrine quam docuit quid
credendum est e uite e iustitie. docuit
n. s. s. ueritatem doctrine quam docuit
quod credendum. docuit ueritatem uite
quam docuit quod agendum. docuit
ueritatem iustitie quam docuit quo
ad proximum reddendum. de ueritate doctrine
dicitur. Agite semper gratias
eis. de uite uite dicitur ps. xxv
memento domine quomodo ambula
uerim coram te in ueritate. de
ueritate iustitie dicitur pro. xxiv
accipere personam in iudicio non est
bonum ut declines a uia iustitie.
Item cum dicit n. lo. asse
rto vomonet quod dubitatio
ubi nos attendit et gesta fuit quod
primum ad peccatum eius modis.
Primo sic. dicebat n. xo quod sunt in
suo aduentu docuit eos. Orat
ex quo deo possunt sufficienter
discipuli quod s. s. erit maior xo quo
sic concludendo. xo dicebat quod non
erat maior. quia non lo. a se
ipso. sed loquitur quecumque audiet a
patre et filio. sed modo sunt contra
sic. dicebat n. xo quod s. s. docet
ueritatem. sed aut uolens probare
xo sedit illa in lo. a semet ipso. et
fidelitate et iudicium si docet
per uitam. quia non est a se ipso
sed a filio et qui e uitas. et io
quecumque audiet. s. ab ipsa uita
et qua non potest audiri in ueritate
loquitur et que uentura sunt annunciabit

nob / cto nō pt cōmunicari sic
dicat n. x° de spū sco. q nō sōm
docet vitam s3 omnem vitate
possb g° alios qrendo pt s.s.
ont doce adhuc. solucō x° dicit
dz s.s. e apl° cū figit aūs
plena. om̄ vonti viuentū pt
quentare spū sco sīt3 om̄ nō
solū pnciū s3 e futurorū e
ftoz3 q. cū multa vō n. loq
ascipio. qi coris ascripto / nō
possit aīe facē qz. s3 sicut
audio indico. e despū sco. dr
/ s3 quaz audiet s. apl°. quic
aūs plē om̄ vonti viuentū
loq. e q ventura sūt annūciabit
nob. h aut doces sicut dict
c sag cleuabit mētes corp. qr
yong ... audit z sic fu
tura ¶ R nuncē ās de illo
ibo vo ptis portare modo
q sūt illa que nō potant
portare. e q x° nō dixit adhuc
vnde aug9 in orig / ... e
stultū qrē. s. q sūt alla q nō
dixit. dt cū aug9 q nō z ictu
codicis saluatoris. q alia sūt
scita qi dā. in occulto e nō
mqrib. / s3 mtellcū z codito
saluaris. q ad doctrine cibo idi
get pauni. e alio afecti
¶ homi n. indiget lacte cibo
inicien. alii aūt indiget nu
criri cibo solido. qui n. st de
aug9 q fidei lacte tenerid3
ut visibilit q nō videt e in
... q nō itelligut credit
despicis aut nō sic quib3
laborandū ut nō solū credat
vmi s3 e ut itelligat ...
qd dr h duo gna homi quoz

vnū fidei lacte nutit aliud
intellectu pascit. dat intellige
apl9 j. corī qn dt. / nō potui
vob loqui qi spūalib3 s3 qui
indiget intellige q credite. s3
qi carnalib3. i. qui nutiūt lacte
fidei ¶ ex° quēē ad de ī° ibo
/ nō n. loq ascipio s3. aūt vī
pbari q s.s. sit creatū. qui a
loq ī altius. q ē aliū ca
ue. In ista qoe qī° pbadū e
q s.s. nō z creatū / s3° solucit
e ad argu. 1° x° in 3 parte vox
/ spūs sancti. ... confuda dī e deus.
quia seruitū cōfuda dī z illis
infinita e dīni. s3 s.s seruitā
confuda dī. p° corin° / spūc om
scrutat e q. fuda dī. z intellige9
n. q sicut se s3 spūc dī ad oīm
/ spūs aūt homis nō z coīnce
ncab homic. e alibi n° spūc
dī z coīnce ne adco. e sicut
spūs hois nouit ea q sūt hois
/ ita spūs dī nouit ea q sūt dī
vn apl9 j. corī. dt / nemo em
nouit ea que sūt hois nisi
spūs homis. qui z ī ipo. / ita
e que dī sūt nemo cognouit
nisi spūs dī / s3° vo pt sin.
ad hoc ide pbandū ex dcīs aug
yt° in xpominit ut sit vo talis
/ spūs homis ad homem ita se
h3. templū nō cōsecrat nisi deo
s3 cōsecrat spūi sco. j. corī vj.
an nescitis qm mēbra vra
templū sūt spūs sci. g° spūs scūs
est ad argu. ... e q. nō sē
spūs scūs lo. ab alio g° z creatū
/ cū qro z quia sicut ee ab
alio e duob3 modis ita e loqui
/ spūi n. ab alio a quo differt

indivisibiliter conveniunt. et eadem et eodem modo
quod loquitur inveniatur alicuius a quo dicit
censetur eadem est. quod autem ab alio
et quod loquitur inveniatur alterius a quo non
dicit censetur non est eadem. Sic est
de spiritu sancto qui est a patre et filio. pater
enim et filius conveniunt spiritui sancto centrum
divine et aeterne naturae. et deus. convi-
niendo autem conveniunt et scire et
loqui. ¶ Secundo quid sit de verbo
quibus audiet loquitur. audiet non est
futurum tempus. sed incommutabiliter non est futurum
quod est. Ad solutionem huius questionis duo
sunt notanda. primum est quod loqui et audire
non potest ab alio dici de spiritu sancto
nisi aliquam naturam assumptam vel unitam
ei possit sicut dicitur de filio. quod in natura
humana assumpta ab alio non et loqui
et audire eius proprium fuit et naturaliter
et ab eo. non sic autem de spiritu sancto
quia a spiritu sancto nullam naturam assumpsit
de qua possit verificari. Sed in specie
missae columbae tamen eam non assumpsit
in unitatem personae. ¶ pro quo scilicet quod loqui
audire ab eo verificatur de spiritu sancto
secundum divinam naturam. loqui non est audire
in spiritu sancto idem est quod esse. Sicut
quod est sive est ab alio sed esse a patre
et filio. velle loqui et audire sed ab
eisdem. ¶ Secundum quod non dicitur quod si
spiritus audit cuius vocem. quia sibi
audire est sibi scire. Sicut quod spiritus sanctus
velle spiritus audit et cetera. de eo verificatur
dicere omnis consequentia dictum quod sibi
competit et scire. non quia incommutabilitate
et universalitate temporum. Sed quia eternitas
amplectitur omne tempus. et quia
humana locutio variatur propter hoc scilicet
quod illud quod dicitur est in aliquo
tempore non est de eternitate. tamen quod est
in eternitate ambit omnia. ¶ pro quo
nota est quo consistit omni divine

temporis non sicut aliud dicitur de eo scilicet
quod possit annuntiare pro omni diversitate
temporis. Ad argumentum ergo ¶ dico non futurum
incommutabiliter non est in meditatione quod spiritus sanctus
audiet in futuro quasi iam non au-
diat in presenti. Sed quia velle audire
quod sibi audire numquam finitur quia
coexistit cunctis diversis temporibus.
¶ Secundo quid est de illo verbo. et que
ventura sunt annuntiabit vobis.
hoc non dominus ergo apostolis et successoribus
eorum. Sed ratio huius est quia non omnibus
successoribus ergo datum annuntiare
futura contingentia sponte sua. Sicut
non dicit Beda interpretans exponit
etiam utilitatibus non tamen quod ventura sunt
agnoscunt. Secundum ergo ad quorum quod ...
ignoscunt spiritum scilicet annuntiare futura
quam ... cum ... futurorum vis
sua reddit in diversis. quod spiritu
sancto repleti apostoli quod nuntiabant
futura et quam premonstrant annuntiabant
quae erant de necessitate secuta. ¶
Ad argumentum vero Beda quod non omnes
sancti receperunt spiritum apostoli. tamen omnibus
sanctis annuntiat aliquid per spiritum sanctum
dum scilicet reducunt eis ad memoriam
gaudia eterna futura. ut de quibus
nunc gaudeant in spe postea et
gaudebunt in re. ¶ Deinde cum dicit
Ille me clarificabit. ponitur tertia utilitas
quae sequitur ex adventu spiritus sancti. et quod
spiritus sanctus adveniens clarificabit
filium ergo primo quid potest ei utilitas ¶ secundo
non erat in ¶ illa de meo ¶ tertio
unde ex ratione quod in omnia quorum
est. ¶ Ad primum ... sic habet ¶ spiritus
sanctus adveniens non solum arguet
mundum non solum docebit vos apostolos
sed et me clarificabit id est clarum et

glosa ot me cont mundo ubi no
s. aug. q. glor pnc claritas
e frequens fama cum laude que
cu glor aliq z flat. zlit. duobz mo
dis || aliq glor z flat. q aliq cuitat
miculis qm s. puenit id ee bonu
q z malu ecq. aliq glor z flat
qn laudates no cuitat miculis
quia bn sciut quid e bom z
q z malu. tn cuitat mhorbz
quia puenit cu bom ee q est
malu zcq. pt e dici q aliq
cuitat mutius. expt aut
sens adhuc nomina. ut glor z
ut homines no fallat vel ro
qui laudat me ure de q lau
dat fallabat aut i utrisq heretici
q || xpm i uno puenit i alio. sun
timit n. ee bom s. filiu no ee
eqlem ptri alie cuitant i utrisq
puenitit z ee xpm qui no e pt
est cuitat i eo qui laudat
¶ Idem cu dr z Quia de meo
accipiet || reddit ro utilis
cam dee q. d. p. Qui e ab alio
dz clara notitia facere eius d q
e. s. pr. e. amen e quia de meo
accipiet g. dz me clarificare
sicut eco clarifico prem a q
su. mz z mittidu q s. s. accipi
at ee ab alio sicut creatura qr
creatura ita accepit ee a deo
q no z deus || expt sens ita
accipit ee a pre z filio q z id
deus cu pre z filio ¶ Ubi ad
uitadu z || ut mercatur dus
ee z accipies distigui pe
nes originem z penes qlite
penes originem quod q uoi
pnes originat a dante penes
qualitatz aut. q qlitas recipi.

distiguit a qlite dantis. accipio
aut hic qlite largo mo cont
sp z alie mo appellat dicitur
decem . Indiuinis aut solu e
distinctio penes originem || no n. e
ubi distinctio penes id q se.
s penes modu hendi. pr n. hz
esse con alm diuinam. fili aute
sic s. ab utris. ¶ Idem cu dicit
Omnia quecumq habet pr || Reddit
tercia ronem. dicens. q. sps s.
de meo accipiet. posset q. dici
que. quo s. s. de filio accipit
pcdo abeo cu sps dicat q a
cedit a pre. Ideo ex hoc ostendit
nob a pre fm illud qui a pre
pcedit. addit unde ro. q s. s.
pcedat a pre | tn omnia q hz pr
filius hz. Ideo z s. s. pcedit abeo
|| Ex hoc n. oz q si omnia q
hz sunt filii. z fili sit si alius pr
q s. s. pcedit a fili. sicut a pre
z sic . d. hic || Omnia quecumq hz pr
mea sunt. quia s. m ea pucietant
qua dixi nob q s. s. de meo
accipiet a pre z annunciabit
nob ¶ Queret ad de illo ubo
Ille me clarificabit. q n. e clarus
a con. cz no indiget amplius
clarificari. s filii z clarus e con.
g. no indiget amplius clarifi
ad hoc quod unde aug. respo
|| ut filius no fit clarificatus q
no quia no declaro fit fius
clarus || Ul quia de minus clarus
sit fius mg clarus || cz q fua
claritas e omnia z mta. expt
n. sens diffusus in cordibz fide
liu declarat eis qualis filii
e eqlis pri z sic s. clarificato
ideo z q sps eqlis omnia. Alio
mo pt dici s. m cum aug.

quod ipse sanus dicitur facere. aliud quod spiritu-
ales homines facit in iuventute operis
spirituales homines facit inutiles
operis. spirituales autem homines
Christus clarificat dum timore depulso
perfecte libere amicitie caritatis non dif-
fusa in cordibus spiritualium facere
innotescere. quo compulso Christus
liberius predicatur et a toto orbe eius
fama diffunditur. ad argumentum
quando non dicitur clarificari Christus nisi
quando notificatur. Quarto queritur
de isto verbo de meo accipiet etc.
et videtur quod filius non det totum
spiritui sancto. quia hic dicitur quia de
meo accipiet. et dicit particulam
ad hoc dicendum est quod de aliquo
dicitur pertinentie materialis. sicut
quando dicimus de ferro fit cultellus
aliquando dicitur pertinentie efficientis
sicut quando dicitur de patre est filius
aut hic dicitur [illegible] spirituali cum origine
[illegible] spiritus sanctus consubstantialis filio et originatur
ab eo. ad argumentum dicendum est quod hic de
non dicit particulam quia filius [illegible]
[illegible] sibi et [illegible] det spiritui sancto.
[illegible] consubstantiale cum origine. Quarto
queritur de illo verbo omnia quecumque
habet pater mea sunt. et videtur non esse
verum. quia pater habet paternitatem et
tamen filius non habet [illegible] non paternitas
distinguitur personam a filio [illegible] quod
fit in patre quod non in filio. ad hoc
dicendum magister in sententiis
duo ponit. primum quod quando dicitur omnia
que habet pater habet filius [illegible]
quod [illegible] ut filio. ad hoc [illegible]
sicut possessio aliqua [illegible]
sicut id quod est [illegible] in eo et [illegible]
aliud non [illegible] adeo quod non
est deus et aliud bonitas. [illegible]

non [illegible] adeo quod non est deus
bonitas autem [illegible] adeo quod [illegible]
et [illegible] [illegible] omnia que
habet pater [illegible] mea sunt [illegible]
ponit dicimus quod non [illegible] omnia
que habet pater mea sunt [illegible] filius est
[illegible] non est quia non dixit omnia
que habet deus mea sunt. [illegible] dixit
omnia que habet pater [illegible] in quo [illegible]
[illegible] se distinxit a patre [illegible]
se filium. et per consequens [illegible] se
[illegible] omnia [illegible] preter quod non
habet [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] quod pater et filius [illegible] distinguuntur
personas modos [illegible] qui non
distinguuntur personas id quod pater
[illegible] et filiatio. vel [illegible]
modi [illegible] vel [illegible]
[illegible] quia pater dicitur qui habet [illegible]
a se. filius autem dicitur qui habet [illegible]
ab alio. per modum [illegible] ad argumentum
[illegible] quando dicitur omnia que habet
pater mea sunt [illegible] de [illegible]
et non de modis [illegible] per-
sonas quos modos distinguitur
pater et filius. [illegible] et iam non
videbitis me. dicebat [illegible]
[illegible] quod [illegible] discipulos
ad [illegible] [illegible] promittebat eis
[illegible] conductum [illegible] et [illegible]
[illegible] adductum [illegible] in [illegible]
[illegible] promittebat eis consolationem
conductum suo adventu. quia post
[illegible] ad eos [illegible] est cum
eis [illegible] diebus. et de [illegible] consola-
[illegible] hoc ordine [illegible]
quibus Christus promittit [illegible] visitationem
[illegible] de [illegible] dubitatur [illegible]
[illegible] ubi [illegible] eius [illegible]
[illegible] Christus [illegible] [illegible]
[illegible] autem [illegible] ad [illegible]
non dicitur est quod [illegible] ubique.

pronunciat apostolis tunc futuram
mortem suam vel secundum alios ascensionem
ad patrem. Dicit primo modicum
et non videbitis me. quasi dicat aliud
tempus in quo [illegible] mor
te mea quo non videbitis me. est
modicum quia erat tempus unius
diei duarum noctium. Secundo iterum
dicit. Et iterum modicum et videbitis
me. quasi dicat aliud tempus quo erat
nobiscum post resurrectionem quo vide
bitis me et est modicum quia fuit
tantum 40 dierum. Act. 1. videntibus illis
elevatus est et cetera. Tertio [illegible] ad tantum dicit
quia vado ad patrem quasi dicat
modico tempore ero vobiscum per resurrectionem
quia 40 diebus et tunc vado ad
patrem. Act. 1. videntibus illis elevatus
est et cetera. Ubi non est [illegible] quod
duobus modis exponitur dicti loquitur quos
de morte sua [illegible] quia cum dicit
quia vado ad patrem ostendit quod non
[illegible] mors eius translatio sit
[illegible] quando dicit iterum modicum et vi
debitis me ostendit quia et videbitis
[illegible] quod tamen est modicum
et non videbitis me [illegible] alter
[illegible] primo enim modo fuit
[illegible] modicum tempus futurum quo non
videbitis me scilicet id tempus quo [illegible]
[illegible] et sic hoc modicum ad
non videbitis. Iterum modicum tempus
est futurum scilicet 40 dierum quo videbitis
me. et sic hoc modicum refertur ad
videbitis. Alio modo sic. Primum modicum
refertur ad tempus quod erat usque ad
passionem et tunc est sensus modicum
est usque ad passionem meam in qua non
videbitis me quia tentus est
in nocte illa a Iudeis et mane
crucifixus et demum sepultus ab
[illegible] et clausus –

Secundum autem modicum refertur ad tempus quod
fuit a passione usque ad resurrectionem in qua
debebat apparere et tunc est sensus
et iterum modicum tempus est a passione
mea usque ad resurrectionem postquam videbitis
me et non [illegible] non [illegible]
corporaliter sed [illegible] quia vado ad
patrem ut [illegible] quod assumpsi
reponam in caelo. Queritur de
[illegible] id modicum possit referri ad
tempus quod est usque ad diem iudicii. Videtur
quod non quia tale tempus est magnum
et non modicum. Dicendum quod id modicum
potest referri ad tempus id de quo queritur
ubi adiunctum est [illegible] secundum Augustinum
[illegible] quod tempus est modicum vel [illegible]
[illegible] quod finitur est modicum vel
illius quod non finitur. [illegible] tempus de
modicum quia novissima hora [illegible]
[illegible] fuit. Novissima hora est
[illegible] adiunctum secundum eundem Augustinum
quod [illegible] promittit se iterum
ad patrem quando dicit quia vado ad
patrem promittit se et iterum ad nos
scilicet in die iudicii quando assumet nos
ad se ipsum. Expositis duobus [illegible]
Augustinus quod [illegible] modicum
est usque ad tempus et tunc est sensus modicum
est usque ad ascensionem quo fuit modicum
usque ad ascensionem et non videbitis
me quia vado ad patrem. Secundum autem
modicum refertur ad tempus quod fuit
ab ascensione usque ad diem iudicii et
tunc est sensus et iterum modicum est usque
ad diem iudicii. [illegible] nobis modo
videtur longum. [illegible] cum fuit finitum
videbitur nobis modicum. [illegible] post
finem eius videbimus eum [illegible]
quod dicit videbitis me. [illegible]
[illegible] quod tamen est vado ad patrem
[illegible] vi
debitis me [illegible] licet

tempore sit loqui tam certitudine e modicum
quia similiter ¶ Item cum dicit dixerunt
quod discipuli omnes adinvicem propter dubi-
tationem discipulorum fuit dicit ¶ Respondet
dicit quod dicit nobis modicum et non videbitis
me et iterum modicum et videbitis
me quia dicit vadam ad patrem et
nobis quia dicit videbitis et non vi-
debitis ¶ Respondet 3 dicit quod dicit quia
vado ad patrem et nesciebant quid
intelligerent quid loquitur hic dubi-
tabant de significatione ubi dicitur quod 3 dicit
quod dicit modicum nescimus quid loquitur id est
nescimus quid importat modicum
¶ Modicum 3 quod ubi istis non fuit
caritas sicut videbant intelligere
discipuli est forte apparentes in scripturis
quia videbimus te quo vadis et
non vadis qualiter te videbimus. Non
autem non fuit caritas quia videret
antequam iret. postquam autem iuit non
viderunt. et sic videbitis et non videbitis
ad dicta christi ¶ Et non dicit quod discipuli
non intelligebant quod dicebat christus
dicit aperuit sed dixit est quod christus
tristis quia admonebat antecorpus
est quod dicebatur ¶ Quarto autem manifestatur
corpus quod dicebatur. Vel id est discipuli
intelligerent quod christus iuit est ad passionem
per mortem. postquam non viderent eum
tamen non erat eis notum ad clarum
videre postquam venit statim cum visu
¶ Item cum dicit cognovit autem
propter dubium amoto fuit christus in ...
quid propter dubietatem exemplum
¶ Quarto confirmatio in nostra cum autem ...
exempli adaptatio in 4 ¶ Nos quid
quod primo 15 christus complanat dubium est
unde quod dubium cognovit. Vel
dicit cognovit autem ihesus scilicet veniens fuit
dicitur quia volebant eum interrogare
scilicet de eo quod dubitabant. ¶ Et xvi
homines videre quod patet denis

autem videret corporaliter ¶ Quarto unde quod
christus dubium discipulorum maximum
dixit eis. De hoc queritis inter
vos quia dixi vobis modicum
et non videbitis me. et iterum modicum
et videbitis me ¶ Tertio unde quod
christus satisfecit dubio eorum. satisfecit
autem omnibus quod erat duplex tempus
in quo ipsi flerent et plorarent
mortem suam. quia tunc non vi-
derent eum. et sic videbitis et non videbitis
referunt ad idem tempus. et hoc 3 quod
dicit lucas. Amen amen dico vobis
quia plorabitis vos et flebitis
intimus scilicet quod illo tempore modico
quo me non videbitis. mundus
autem gaudebit id est homines amatores
mundi. sicut scribe et pharisei
gaudebant de suorum morte magistri. Amor
te vos autem contristabimini scilicet de eorum
suorum morte. Sed tristitia vestra vertetur
in morte iudeorum in gaudium
quarum mortem vero ¶ Modicum quod quod
dicit plorabitis et flebitis vos
Et sic oppositum de discipulis quod flebant
mortem christi. tamen sic vestra vertitur
ad statum serorum in quorum. Vel id est
statum primum tempore oppositum. Scilicet ... vos
sed hic luget et ut alibi gaudebit
autem ¶ Quinto. Beati qui lugent quoniam
ipsi consolabuntur ¶ Ecclesiastes in. postea
terminabis et fletum consolatio et sed fiunt
et hoc 3 quod dicit lucas ¶ Tristitia vestra vertetur
in gaudium. Dicit ... ¶ ¶ Quoniam
consolabitur modicum nunc secundum
restauratio ... consolationibus
autem in quorum tempus hic gaudio
et dolore inerit. Job dicunt in
bonis dies suos. et in puncto ad
inferna descendunt. Job xviii ¶ Extrema
dolore miscebitur et extrema
gaudii luctus occupat ¶ Item

cū d'c. iste cū pue ad ducit eo'
ad manifestatioz dubij. quia
sicut iste cū pue est de. et in
pte gaudz de situ pius uā
et uos plorabitis de sibi eē
ma et pac. et in pte gau
debit de situ refectiois et q̄
q d' lia iste cū pue est. B
quia ueit ho cuius s. pucdi. do
lor aut purtoie z uehemes
ē q pturites dolent. p'
Ysa v. cū dyome pao et sein
rias tue respiciēs eius sup
mes meticq sicut dolor pturi
entis et nō effugiet. et sic do
lor de ptu z uehemens uā dolor
de pac. ps. dicti. i. olios oms
qui tristicia puia. cū aut pe
pit puerip iam nō meīnit
pssure ꝑ duo. quia cessasit
dolore. et ꝑ gaudiū q̄ s. de situ
pius. quia natus z ho i mundu
Filio dūt z quid q̄m dubi cū
pue se rei ad eam. ꝑ mo
quid dr̄ inter ꝑ sēndietate
bonorz opm. et quia spūales.
filios deo gnāt. sicut dē apre
du i mundo intuitu p falius
insistit du undiqz tempeta z
affligit. uo ait p̄ auḡ. quia
sicut eēn desideat. pturit
enī mō desiderādo i futuṃ
pruit cernēdo. pturit mē
gemēdo in futurz puita letu'
Hoc dē ista mō. gaude de situ
pius. quia pius dē puer nats
nc. mep q dē nats. sicut enī
nasci dē cū quis de ueō mīs
pcedes insitat luce solurq rg' dē
ita sic natus apptlā q' solurq
iuūcta carnis ad luce eēna
sublimat. Un stop solēpnia
nō funebria s̄ natalicia no
ntur. assimilat et pius iste

pucō mafēto. cuiq vō z s aug'
renuat pius eēe pturiet est
dē z cōtēplaco que assimilat pucō.
siliciamis n. e q ꝑ se appetit
et nō ꝑ aliud. cōtēplaco aūt
ꝑ se appetit et nō ad sium cōte
placois cōtra omnia officia vuse
vnt actois. ad que n. sicut
vsē quid q̄ lon agit. quia ꝑ
sunt agit. Hec aūt nō ꝑ aliud
s ꝑ se ipm tenet. sic g' q̄z quo
sic q'. vsē ad cūtz. Refert
z spale ad s'. quia pō pati
soluit pplas mortis. et nom
homines facit. du vedit ad mea
eo morte. quia mea nodu
erat nota homibz. et no dē q
natus z homo i mundu. quia
pto eā cōms. q o mortuis sur
gebat ut aucer. Item cū de
et uos quide. ad aptat eo. ad
apostu. ad aptado aūt distiguit
duo tpa. tpe mortis et tpe vr̄.
pō. tpe z eps esto. q quis
est gaudij. uā q pturico esset
pus aūt gaudio cōpat. de tpe
ibi. tmi aūt uidebo uos. eo
ad p'. tpe dē et uos ꝑ nuc
quid tristitia habetis. et de re
cessu sposi dr̄ p. ueniet dies
qn ab eis aufet spōsq et tūc
lugebit. de ista eē dicit phūc
ult. ap. ui sui hy snones
quos ppis adiuice ambulan-
tes et estis istes. Item cū de
terra aūt agit de p. tpe sē
vsois in quo quid tpe amittat
eis vetatua visioz. plus enī
uidēte moriemq. Vit aūt
amittit eos inde in supati
morte. et in eorpe i mortali

Iterum autem videbo vos et consi-
derate videbitis me. Secundum hoc non po-
testis nisi prius descendo quam
videat vos .i. mereamini videre
[illegible]. Secundo promittit eis gau-
dium de sua visione. unde dicitur Et gau-
debit cor vestrum. Infra xx. Gavisi
sunt discipuli viso domino. Tertio gaudium
vestrum nemo tollet a vobis. q.d. primum
gaudium quod habuistis de presentia mea
potuit a vobis tolli quia potui
mori. Hoc autem gaudium non. quia
Christus resurgens ex mortuis iam non
moritur et mors illi ultra non
dominabitur. Hoc autem gaudium dicitur non
posse tolli quia est de quo est gau-
dium non tempus tollit. Quarto promittit
eis multe tempore plenitudinem scien-
tiam secundum statum suum. unde dicitur Et
in illo die scilicet resurrectionis et veritatis
perfecte me non rogabitis quicquam
q.d. non dicetis multa dic [illegible]
nobis patrem et quo vadis quam
scietis secundum statum suum. ¶ Nota
super iste vobis et vos quid quasi per
hunc distinguere duplicem statum
statum presentis miserie qui dicitur
tristitie et statum future patrie qui
dicitur status gaudii. Secunda ad Corinthios iiii.
[illegible] quidem tristitia sectis [illegible]
[illegible]. dicitur r. iusti in presenti [illegible]
[illegible] tristitiam de remissione peccati
[illegible]. Corinthios viii. Nunc gaudeo quod
contristati estis. sed quia contristati estis
ad penitentiam. Iusti dicitur in presenti misere
vita tristantur peccatores et hoc est quia
peccaverunt. dicitur et dolet quod fecit quod deus
dedit. dicitur et iusti tristantur de afflictione
proximi [illegible] unde dicitur plora-
tibus et consolatoque cum lugentibus am-
bulate et ille cum lugentibus ambulat
qui vel lugentes consolatur vel lugentibus

qui lugent compatitur. Tertio dicitur et tristatur
iustus propter presentis pretis calamitates
quia tamen ecclesia subiecta
est. Tertio propter distantiam eterne felicitatis
de qua [illegible] sit in patria. Sup-
flumina Babilonis illic sedimus et
flevimus. Corinthios [illegible] Domini rector
datorum tui syon. Ubi hic ante
tristitia. Homo tristis enim
est dicitur gaudens in spe de [illegible]
sublevat tribulationibus. Romanos xii. spe
gaudentes. Ad Romanos xii.
et ad thessalonicenses i. ut non contristemini sic-
ut ceteri qui spem non habent. Corinthios [illegible] ad
hoc. Secundo tristitia status eterne glorie
quod dicitur et gaudium vestrum nemo tollet
a vobis. Ubi tristitia q. scilicet gaudet
gaudet r. de eadem presentis
desolationis. Ieremie. Non plorabunt
et flebitis vos sed mundus
gaudebit magaudium. Quarto gaudent
de statu suo et consolationis.
Ysaie xii. Haurietis aquas in gaudio
de fontibus salvatoris. Item gaudebit
de termino et fine presentis regni
tamen. Apocalypsis xviii. Veronica
quia qui hic regnant exul-
tabunt ibi et gaudebunt
et [illegible] hic quasi gaudebunt
[illegible] gaudebunt et hoc tristitia
quod dicitur et gaudium vestrum nemo
tollet a vobis. Tertio hoc gaudium
[illegible] quia sempiternum est
34. Venient in syon cum laude
et letitia sempiterna super capita eorum
gaudium et letitiam obtinebunt.
¶ [illegible] de civibus in illo die
[illegible] possit intelligi de die
resurrectionis quod non quia post
resurrectionem [illegible] discipuli
dicentes domine si in tempore hoc restitues
regnum israel. Actus i. Dicitur ulterius

grat petrus d. Hic aut quid. ad
hec quomodo soluit. Aug. ubi tract
tauit. ly in z q interrogatus prece
dit cognoscendi. Jo. xi. aliquis
interrogat ut certificetur de aliquo
grato. ecce z. hic tre. in illo die
s. post resurrectionem non rogabitis. i. non
sicut ignorantes interrogabitis
quia eritis docti a spiritu sancto
qui docet omnia. Jo. xiiij. q. tenuit
Aug. z q omnis petitio admi
nistrandi aliquid precedit cognoscere
uxorem. Jo. xi. quis vult ad recipere
quia eo indiget. z hic. Jo. hic. z hec
hic. in illa die me non rogabi
tis quicquam. i. non indigebitis
meum premium eorum ad nuper dicturum
petitum. sufficiet vobis nomen
meum quod invocantes oratis ad
preces. ly q tenuit z q hec
dies de qua hic loquitur non solum
includit tempus post dierum quo post
resurrectionem fuit cum discipulis. z etiam
adventum spiritus sancti quo spiritu s. im
pleti non indigebant interrogare
post solo ad argumentum q dicitur
illum diem non solum diem resurrectionis z
etiam diem spiritus sancti. q. quod
aliquis utrum illa dies possit
dici dies glorie. dicitur q non quia
dicitur Apoc. xxi. usque dicitur non
videntes faciem meam non cognoscere
vel q sic petit. ad Job. xvi.
vocat si est quis qui intendat tibi
aliquem sanctorum et de quo sic
q sancti orant pro nobis. ad dicunt
quomodo deus sancti videt. q. z g
Aug. in moralibus z z q hic tibi
quod z interrogare non solum pe
tendum. z interrogare significat
non apud. xi. cirin. in sicut
petentem z tale rubit que in
possit intelligi s. etiam petere

quia interrogare significat ad hoc
dico quod quod solo. quomodo s. dies
illa potest dici dies glorie xi. n.
videmus per speculum et in enigmate
et ideo sicut imperfecti cognoscentes
indigemus interrogare. unde
autem videbimus facie ad faciem
et ideo sicut cognoscentes illum in
quo omnia videntur non indige
bimus rogare. i. interrogare quia
et satiabimur de visibilibus. unde p. xvi.
satiabor cum apparuerit gloria tua
et ideo sic satiati non indigebimus
rogare. i. petere. ad argumentum
c. q. ista dies hic dicitur intelligi
post resurrectionem eorum cui concedit
verbum dico. et primi quod .xi. sancti
spiritus totum plenitudinem suum. non
rogabunt pro se nec pro aliis. quia
repletus erit numerus electorum unde
autem ad hoc complent eorum. rogat
et pro clare. Amen amen dico
vobis. hic exhortatur discipulos suos
ad petendum. primo consolatur eos ex
adventu spiritus sancti et de hoc q dominus z
in spiritu sancto tempus capitulo. secundo exhortatur ad
filii. et de hoc dominus z in spiritu sancto
eo confidendo primis et de hoc dominum
est hic. et dividitur in tres modos
quia primo committit ei spiritus confu
dicendi. secundo post commissionem suam
discipulorum consolatio indicit ei discipuli
Tercio. ad primum notandum z q in confu
dicione tria requiruntur. principium de
quo ipse confidit. secundo unitas co
pore eius. dispositio eorum petere
et hic tria hic tres partes
quia agitur de principio confidendi primis
confidentiis. secundo de unitate
rerum ibi usque modo. tercio agitur

de dispositione petentis in hoc in quibus
dicitur ad primum dicit salvator amen
amen dico vobis si quid petieritis
patrem in nomine meo dabit
vobis. i. complete erit ad dandum
10 Sed movetur hic de eo quod ubi dicitur 1
petieritis. multi enim multa petie
runt qui non sunt exauditi. ad
hoc quidem solvit augustinus in digni 1
tate ponderatis id est dominus si quid
aliud dicitur quod quia non est aliud. tale
autem ergo vos simulis (?) contra hac non
mortua vero simulat quod non fuit hac
quod vult dicere salvator quod si simul sit
petentis consequitur. hoc solvit augustinus 2
ponderatis id est quod dominus et infra
petite et accipietis ut gaudium
vestrum plenum sit. ubi est innuit
quod debemus petere ea que sunt ad gaudium
dum eternum. sic est petendo consequitur
quia tali bono necesse dimittat
defraudatus. sed quia consequentia
in petendo. Ideo autem ponderate 3
id est in nomine meo. id est non. accipitur
hic nomine sonus. sed pro eo quod
sonus significat. et ita quod non est id est
quod vos nominat. ille quo contra ad pe
tit. qui petit in nomine salva
toris. talis autem est qui in se
aliquid salute petit. Ille enim quod sit
petitur non negatur. sed tamen etiam dif 4
fertur ut congruo tempore detur. secundo pro
betur augustinus id est ubi dabit vobis
quid de eis petieritis quod vobis consequitur
ut enim dicit augustinus exaudiuntur sancti pro se
ipsis. non enim semper exaudiuntur. quia et ipse
ad hoc petere adduci ut quod de Iere
mia. noli orare pro populo hoc. non
assumes pro eo laudem. et orationem
et non obsistas mihi. quia non exaudiam

te ubi dicit glossa quod duo sunt que
obsistunt orationibus ne audiatur
ab omnio. Primum est error et cor 1
ruptus intentione. Secundum et cor 2
ruptis sine finali intentione
dicitur et glossa quod sanctorum preces obsistunt
ne dei. Primum orationem dicit dimitte Exo 32.
me ut irascatur furor meus. De
alphinee et deum et petit populus Num xi.
nos et placatur. Ad secundum
pertinet quod ad salutem pauli et
pro fratribus eius non expediebat
non exaudire quia exaudi
Item tamen dicitur usque modo. Ergo
de consequenti tempus ubi non dicitur
est quod exauditio fit in virtute
nominis Christi aliud quod tempore fuit
congruum ad exauditionem quod non
eius fuit congruum. et hoc est
quod dicit littera. usque modo non pe
tistis quid quia in nomine meo. et hoc
quia nec virtus nominis fuit vobis
ignota et nunc congruum virtute
tempus nominis. petite et acci
pietis ut gaudium vestrum plenum
sit. quia omnis petitio ad
id gaudium debet referri. Tangit
autem salvator primo primum exau
ditionem secundum patrem tamen dicit petite
secundum patrem. ut [illegible] consummatur
quod illi exaudiuntur eo qui se
habent ad deum sicut filii ad
patrem. et qui sunt vero gratie
filialiter non gratiore similitudine secundo
tangit salvator id meritum in virtute
fit exauditio statim premisit usque
modo non petistis quidquam in nomine
et subdit petite secundum virtutem no
minis eius. Tertio ostendit virtutem
nominis quia non ipsius nec

vegetatus. sed non tantum solum apud
patrem stetit immobilis. Tertio sal-
vator salvator tangit quod petere
debemus. quia gaudium eternum ut aliquis
ordinatur ad hoc gaudium. et ideo dicit
ut gaudium vestrum plenum sit. Est
enim triplex gaudium. primum gaudium vani-
tatis permixtum. secundum gaudium
mundanum de quo Prov. xiiii.
Risus dolore miscebitur et ex-
trema gaudii luctus occupat.
de hoc et in Job. ducunt in bonis
·21· dies suos etc. Secundo gaudium
semiplenum. de hoc gaudium spi-
ritualis [illegible] et hoc gaudium primo
de spe futurorum. Luc. x. Gaude-
te quia nomina vestra scripta sunt
in celis. i. quia vos estis cives
celestis patrie per spem. Secundo gau-
dium de collatione virtutum. Ys. lxi.
gaudens gaudebo in domino et exul-
tabit anima mea in deo meo. quia
induit me vestimento salutis et indu-
mento iustitie circumdedit me. Est
et hoc gaudium de perpessione adver-
sitatum. Act. v. Ibant apostoli gau-
dentes a conspectu etc. ij. Cor. xii.
libenter gloriabor in infirmitatibus
meis. Tertium gaudium est plenum
et hoc erit in eterna gloria. dicitur autem hoc gau-
dium plenum quia adimplet
totum appetitum [illegible] [illegible] Ps.
Ad implebis me letitia cum vultu
tuo. Secundo dicitur plenum quia consistit in
visione ~~[illegible]~~ et amore plenis-
simi boni. de hoc bono Exo.
xxxiii. Ego ostendam tibi omne bonum.
Tertio dicitur plenum quia purgatum est
ab omni corruptione. Ys. xxv. Primo
precipitabit dominus mortem in
[illegible] i. sine fine et au-
feret [illegible] et absterget deus
omnem lacrimam ab oculis sanctorum.

etc. Quarto dicitur plenum quia amissibile
non est. Jo. xvi. Gaudium vestrum nemo
tollet a vobis. Quarto [illegible] Amen amen dico
vobis usque modo non petistis quicquam
etc. [illegible] Quare petierunt discipuli
ante non petierunt. [illegible] ad quod
quod Aug. [illegible] modis exponit id verbum
duobus modis. Primo modo quia petere
vult plus [illegible] in nomine eius
cum non fuerunt adhuc perfecte
noticiam [illegible] aut spiritu sancto
[illegible] perfectam noticiam
eius nomine [illegible]
erunt magis [illegible] Alio modo
exponit Aug. quod si petivissent
prius tamen etc. que petierunt
non erunt magna respectu eorum que petere
debuerunt. et quia adhuc non
erant capaces eterni [illegible] tamen
sensus adveniens fecit eos capa-
ces spiritualium docens eos quid
petere deberent. [illegible] Aug. [illegible] quod
discipuli non petierunt aperte in
nomine Christi sed [illegible] tamquam
de quadam mediatore petebant
ab eo ut [illegible]
Item tu dicit [illegible] in diebus passionis et
[illegible] cum exclamatione exaudi-
[illegible] exaudi
dispositionem petentis. duplex autem
dispositio est de in petente. Primo quod
cognoscat illum a quo petit. [illegible]
[illegible] petit. Secundo dispo-
sitio [illegible] fiducia [illegible] petendi
[illegible] quia [illegible] cum illo
a quo petit [illegible]
[illegible] duas partes. [illegible]
dispositionem [illegible] ego dico
vobis [illegible]
[illegible] petite et accipietis
[illegible] potestis quia [illegible]
[illegible] ut cognoscatis patrem a quo

petetis et nomine meo et virtute
petetis. Hec in proverbiis locutus sum
vobis, id est obumbrate et obscure,
et hoc quia capacitas non est. Sed venit
hora, scilicet resurrectionis, cum iam non in proverbiis loquar
vobis, id est obumbrate et obscure,
sed palam annuntiabo vobis de patre,
atque scilicet petere debeatis. Et ideo dicit
quasi scilicet quod fiet vobis in illa die in no-
mine meo petetis, quia cognoscetis
nomen meum et virtutem eius.
Queritur aliquis dicens ubi venit
hora et que sit illa hora. Ad hanc
questionem solvit Augustinus in originali ubi ita
dicit. Primo quod ista hora debet
locus quod non fiet dici hora eterne glorie.
Augustinus quia tunc in illa hora
magis fiet publicatio sed aperte cognosce-
tur pater et nomen eius. Cum in eterna
gloria non erunt petitores quia non erunt ibi indi-
gentes. Petitor autem sive indigentes
est qui scilicet petit pro se ut pro indigente
qui petit pro alio. Illa autem hora
dicitur de qua post loquitur ad petere. Unde
post: In illo die in nomine meo
petetis. Secundum quod dicit Augustinus est
quod illa hora in qua apostoli ....
.... fuit spirituales. Quoniam
enim carnales fuerunt non intelli-
gerunt ea que celestia. Et ideo
per se non viderunt patrem. Unde postquam
meum nomen petere debebant.
Sed autem spirituales cognoverunt
quia spiritualia aliud omnia divina
dicta. Tertium quod dicit Augustinus
et quod illa spiritualia prius accipiebat
ad discipulos ut proverbia, quia non
capiebat ea in sua natura. Sed
enim et dicit me ... et spirituale
quia aliud capitur ea quam audit de
spiritualibus ut quid non quod sicut

proverbia. Sed quia sicut dicit Augustinus,
sicut audit quemquam audire decli-
natum ut adhuc corpus cogitare non
possit. Et ideo non audit quo
potest aliquid audire proverbia et tamen
non intelligere est. Spiritualis autem
de spiritualibus audiens intelligit ea
et non sunt ideo ei proverbia. Nunc autem
est sicut aliquis audiunt proverbia
et tamen non intelligunt. Dicit glossa: Sed
quod primum Augustinus dicit. Sequitur tamen dicit quia
hora fuit tempore post diluvii, quo
post fuit .... cum eis per quadraginta dies,
scilicet ... dicens postquam disputavit cum eis
loquens de regno dei. Augustinus
... dicit postquam ... ubi ...
... in ... non ...
dictis quas que dicunt. Et ideo inter
vos proverbia. In illa autem hora
per quadraginta dies, scilicet resurrectionem, michi
dicens palam potius omnia disce-
tam de me quam de patre. Quidem cum
dicit: et non dico vobis, pro .... dis-
posito que rogare impetrare et
est quod ille qui accedit ad petendum
ad gratiam .... confidenter accede-
re. Unde post hoc ... discipulis sicut
peterent accede. ... amore
quem habebat ad patrem. ...
fide qua credebat in eum
de secundo ... credidistis ... ad
quartum dicit: Et non dico vobis quia
rogabo patrem pro vobis, scilicet tamquam
pro illis qui magis sunt mihi unde
confidenter accedite. Ipse enim pater amat
vos quia vos me amastis
et credidistis cum dicit et credidistis
proter quod dabat fiduciam scilicet fides.
Unde dicit non solum amastis sed cre-
didistis quia a deo exivi et fides
virtus ... quod exivi a patre ....

gratia[rum] et veniam in mundo quasi dic-
-at. Item relinquo mundum corporali
discessione et vado ad patrem per
ascensionem. ¶ Remittit aliquis de
isto verbo et non dico vobis quod rogabo
patrem [illegible] necessarium de
[illegible] ut decora esse gloria
non de patre. quia in illa decora
[illegible] non indigebat ut [illegible] inter-
-cederet pro eis. Licet de patre quia
sicut dicit [illegible] Jo. ii. [illegible]
[illegible] advocatum habemus [illegible] autem [illegible]
advocatus [illegible] pro nobis rogat pro nobis
[illegible] quod idem deum [illegible]
duobus modis. Primo modo ut [illegible]
[illegible] non rogo pro vobis tamquam pro
illis qui nichil habent in se quare
ante exaudiri. quia vos habetis
in vobis fidem et amorem quod exau-
-diri merentur. [illegible] sequens [illegible]
[illegible] decimi [illegible] fides
[illegible] patrem [illegible]
[illegible] est. quia
fides qua credit quod [illegible] a deo
exivit et cum amat [illegible]
exaudiri meretur et amari. Alio modo
exponit [illegible] Aug[ustinus]. ¶ Ubi non dicit
[illegible]
[illegible] quam rogat [illegible] autem
[illegible] exaudiebat. postquam [illegible]
[illegible] cognoverunt [illegible] cogno-
-verunt [illegible] quod non solum [illegible]
[illegible] quia rogabat [illegible]
qua exaudiebat [illegible]
[illegible] palam annunciabo vobis
de patre [illegible] autem non
dico vobis quia rogabo patrem
quia [illegible] rogantis
[illegible] cognoscetis [illegible]
[illegible] exaudientis et sic [illegible]
ad Augustinum quia [illegible] non negat qui
rogat [illegible] negat quod non rogabit

[illegible] qui non [illegible]
[illegible] ut negat se [illegible]
rogaturum in quo innuit quod [illegible]
[illegible] quia possit exaudire. ¶ Secundo quod
aliquis de isto verbo. Ipse amat vos
quia vos me amastis. Exponitur
[illegible] quod amor [illegible] causa
amoris divini quod [illegible] i. Jo. iiii.
non quod nos dilexerimus eum sed quia
ipse prior dilexit nos. [illegible]
[illegible] Aug[ustinus] [illegible]
[illegible] duo innuit [illegible] quod deus
fecit amorem in nobis [illegible] diffu-
-dit amorem in cordibus nostris [illegible] quo
amemus patrem [illegible] amor
amavit deus [illegible] amando nos
[illegible] in nobis [illegible] amorem
[illegible] quod innuit Aug[ustinus] [illegible] quod deus
non in nobis faceret quod amaret nisi
[illegible] id faceret [illegible] quo [illegible] quod amor
[illegible] causa amoris [illegible] amat
enim nos deus [illegible] omnia eis
[illegible] diligentibus
que sunt. amabat autem apostolos [illegible]
[illegible] eis [illegible] autem [illegible]
precessit [illegible] amor in apostolis quod in eis
fecit deus eos amando. ad Aug[ustinum]
[illegible] non [illegible] causam
[illegible] tunc autem [illegible] amat
nos [illegible] quia vos
me amastis. ¶ Tertio quod aliquis
de isto verbo exivi a patre. Exponitur [illegible]
[illegible] dicit motum localem [illegible]
non [illegible] motus localis [illegible]
[illegible] quod [illegible] non dicit motum
localem sed [illegible] filii unde
[illegible] ¶ [illegible] a patre
et veni in mundum [illegible] eiusdem
[illegible] alterum [illegible]
alterum [illegible]
filii [illegible] alterum [illegible]

2° dicit quod si hoc est aperte non intelligitur
quia procedat sicut contentum et continente
nec sicut pars a toto / nec sicut effectus
a causa / quia causa et effectus distinct-
in essentia. pater autem et filius sunt unius
essentiae. Secundum magis procedit ab eo sicut verbum
a dicente intellectuali / quod quidem verbum
manet in dicente. Tertio unitatem
essentiae quia ut dictum est filius patri est
intrinsecus et filius in patre / Exivit enim
a dicente per humanitatem in mundum /
ad argumentum, quia corpus non
potest esse per motum secundum permutationem
ubi a dicente quia in divinis est sine
motu et mutatione. ¶ Dicunt eidem
discipuli eius ecce. Profitentur Christo
[illegible] hoc. Primo discipulorum consolatio
quam describit isto ordine quod primo
probatur in corporis consolatio discipulorum intellectus
enim verba Christi. Secundo probatur corporis tristitia
quia decipiebantur [illegible] [illegible]
probatur corporis praesentia in [illegible] locutus
nobis [illegible] / [illegible] discipulis consolati
corporibus Christi per [illegible] claritate
in doctrina unde dicunt / Ecce palam
loqueris. id est clare et manifeste et
proverbium nullum dicis. Videbatur autem
clare Christo loqui de sua generatione aeterna
quando dicit / Exivi a patre. et de sua
incarnatione quando dixit veni in mundum
et de sua ascensione quando dixit iterum
relinquo mundum et vado ad
patrem. Secundo discipuli confitentur plenitudinem
tudinem scientiae Christi / Nunc dicunt Nunc
scimus quia scis omnia. et non est
opus tibi ut quis te interroget.
quasi dicat [illegible] Confessio [illegible] respondisti de
eis quae sunt in mente nostra /
et cognitionem arguimus quod omnia scis
et non est opus ut quis te interroget
quia antequam audires nostri [illegible] quae

nos scandalizabat [illegible] quaestionem
nos fecisti de ea quam pater amat vos
Tertio discipuli exprimunt suam fidem
dicentes / Nunc scimus quia omnia scis
credimus quia a deo existi /
Circa primum [illegible] de [illegible] verbo [illegible] / Nunc
palam loqueris Christus non [illegible] proverbium
serat discipulis loqui sine proverbiis
illa hora secundum [illegible] [illegible] gloriae
Circa quod dixit Christus loquor sine proverbiis
in hora non promissa. videtur non
intellexisse quod dixit dominus. Ad hoc
unde Augustinus in originali quod discipuli erant
ignorantes intantum ut et se intelligere
ignorent / Unde Augustinus ibi Circa istud
dicunt discipuli nisi quia illa quae
sciunt Christo ipsis non intelligentibus esse
proverbia usque adeo non intelligunt
ut nec saltem non se intelligere intelli-
gerent ¶ Circa quaeritur utrum de illo
verbo et non est opus tibi ut quis te
interroget. Videtur quod deberet dici
e contrario ab illo: qui scit omnia
solicitude sunt quaestiones. et ideo magis
ille est interrogandus / Ad hoc quod
duo sunt notanda. primo [illegible] unde argue-
bat discipulis Christum scire omnia / Argu-
ebat autem [illegible] quod cognoscebat oc-
culta cordium. et cognoscebat concep-
tus latentes in intellectu et non ex-
pressos [illegible] vocale [illegible] conclude-
bat ipsum scire omnia. sed non solum
manifesta [illegible] sed et latentia in in-
tellectu et in intimo mentis [illegible] / Ideo
[illegible] soli convenit. ¶ Ubi
advertendum quod adhuc fuit interroga-
tiones et quaestiones ut dubitationes latentes
in intellectu magistro qui non videt
id quod latet in intellectu / Christus ergo qui
videt cogitationes latentes / non erat
opus ipsi Christo ut quis admini-
[illegible] [illegible] conceptus interrogationum

Ipse non poterat solvere dubitationem
expressit in hac [illegible] et ideo
Christus autem praevidebat interrogationes
videns ad cogitationes eorum adver-
gentium [illegible] exsolvit. Ideo non dixerunt
discipuli Christo: non est opus nobis ut
quis interroget te. Sed non est opus
legimus non Christum interrogasse et in-
terrogatum fuisse. Dicendum tamen non interrogat
ut discat quia hoc omnia scit.
Sed magis interrogavit ut alios doceret
[illegible] et Christus quomodo interrogat. Alioquin di-
ceret [illegible] non interrogatus
fuisset. [illegible] ignoranti quod
[illegible] quia Christus interrogatus [illegible] di-
cit. Qui prius quam interrogaretur
interrogantes novit [illegible]. Item
quaerit aliquis de istis. Credimus
quia a deo existi. Non credebant
discipuli. Ad hoc [illegible]
[illegible]
est quod Christus duo dixit scilicet a deo exisse
et venisse in mundum. De secundo non ad-
mirationis quaerunt discipuli quia sive
[illegible] hoc audierunt. Sed de primo
non dixerunt credimus quia a deo
venisti. Sed credimus quia a deo ex-
isti. [illegible] quod discipuli
credebant eum a deo exisse quia
agebat ea quae dei erant sicut cog-
nosceret secreta cordis et alia. Item
quod venit et quod ideo sic exivit quia
nascitur. Exitus non filii [illegible]
[illegible] non
[illegible] exitus filii a patre
[illegible]
[illegible] exitus non dicit significatum et
significatum [illegible]
[illegible]
[illegible] exitus significat quo
ad signum et non [illegible] quo ad significatum
quia nulla relatio et non tempus

est in [illegible] filii dei. Item cum dicit
durus est hic sermo murmurant discipuli quia fi-
des corporis non esset bene firma. crede-
bant [illegible] in fide. et ideo
dixerunt credimus. [illegible]
[illegible]
[illegible] non credere
Ubi attendendum quod [illegible] Beda
fit legi duobus modis [illegible] insultando
[illegible] non creditis [illegible] corde
[illegible] quod creditis [illegible]
[illegible] Alio modo fit legi affirmando
[illegible] insultando po-
nebatur interrogative [illegible]
[illegible]
[illegible] corporis [illegible]
[illegible] quia creditis. Sed tamen [illegible]
[illegible]
est ut dispergamini unusquisque [illegible]
[illegible] et dispergeretur omnes [illegible]
et me solum relinquetis [illegible]
[illegible] solus. Sed tamen [illegible] solido
non concludit [illegible]
[illegible] quia non fit [illegible]
[illegible] Augustinus non [illegible]
[illegible] discipuli carne sua eius
carne [illegible] relinquunt
fidem [illegible] Augustinum
[illegible]
[illegible] quia non credetis
relinquatis. hoc autem [illegible]
illo [illegible] qui cum [illegible] loqui
nesciebat. et quid ei [illegible]
[illegible] quia ipse [illegible]
[illegible] in quo concluditur
[illegible] reliquit [illegible] non
solum carne. Sed et eius defendendo fide
Item cum dicit hoc locutus sum vobis
[illegible] discipulorum [illegible]
[illegible] dispergeretur [illegible]
[illegible] non sit [illegible]
[illegible]

spiritus sancti. quia v. in illa pressura pro
eos timebit a pace i. et tertio quod dicit
hec locutus sum vobis etc. de pressura
et de tribulacionibus nostris ut accepto spiritu
sancto in me pacem habeatis quam pacem
non dabit vobis mundus. et hec quia
in mundo pressuram habebitis et non
pacem || et non obstante pressura
mundi || dixit confidite in me et vincetis
sicut ego vici || Jo. xvi. sicut
dicit Augustinus vicisset mundus eum nisi mundus
vicisset membra eius. ex hac vic-
toria tria sunt notanda || primo quia
vicit mundum || primo vincendo concupiscentias
carnis per labores et passiones
ad phil. 2. factus est obediens usque
ad mortem etc. || secundo vincendo concupiscentias
oculorum per paupertatem. pauper et
mortuus sum ego || tertio vincendo super-
biam per humilitatem || Mt. xi. discite
a me quia mitis sum et humilis corde
vicit etiam mundum quia principem
mundi eiecit foras Jo. xii. nunc
princeps mundi eicietur foras || secundo
videndum est quis vincit mundum. vincit
autem mundum || primo qui natus est ex
deo. 1. Jo. v. omne quod natum est ex deo
vincit mundum || secundo autem quia victo-
rie est quia qui natus est ex deo
habet semen dei in se. cuius virtute
resistit mundo et peccato. unde 1. Jo. iii
omnis qui natus est ex deo peccatum
non facit quoniam semen ipsius in eo ma-
net. et non potest peccare quoniam ex deo
natus. alia ratio ad gal. 3. quia qui nas-
citur ex deo. nascitur ex spiritu. et non ex
carne. tales autem aguntur a spiritu et non a
mundo. ad Ro. viii. quicumque spiritu dei a-
guntur hi sunt filii dei. ad gal. v. spiritu
ambulate. et desideria carnis non
perficietis || vincit secundo mundum qui habet
perfectam fidem. 1. Jo. v. hec est victo-
ria que vincit mundum fides nostra
secundo autem quia victorie est ex fide

facit certa residere in nobis. quod?
sunt velociter nobis omnia temporalia
unde ad Heb. xi. fides est substantia rerum
sperandarum. i. quia res sperande
subsistunt in nobis. tertio videndum est quod
hortatur nos ad vincendum mundum.
et || primo hortatur nos exemplaris
informacio christi. hic confidite quia
ego vici mundum || secundo hortatur nos
finalis remuneracio. quia qui vincit
consequetur immortalitatem apoc. ii.
vincenti dabo edere de ligno vite
et ibidem || qui vicerit non ledetur
a morte secunda || tertio consequetur certam
stabilitatem apoc. 3. qui vicerit
faciam illum columpnam in templo dei
mei || quarto qui vicerit suo modo
deificabitur ibidem || qui vicerit
scribam super eum nomen dei mei
hoc autem scriptum est quod contra
assumitur mens abyssi dicitur etc.
et ibidem || qui vicerit sic vestietur
vestimentis albis. hoc autem vesti-
mentum stola anime et corporis || sexto
qui vicerit intellectualiter illuminabitur
apoc. ii. vincenti dabo manna
absconditum. et calculum candidum nomen scriptum
quod nemo scit nisi qui accipit

R Hec locutus est ihesus
In principio xvii capituli dicebatur
quod christus faciebat || primo enim
confirmabat discipulos capitulo precedenti
|| secundo illos erudiendo || tertio consideracione
orationis. declaravit ea spiritu et ipse
dedit || de primo agitur usque capitulo
... oratione pro se tradenda ... tempore
oravit autem iiii modis || primo orat
pro se ipso ... in mar. iii. no. tum
hominibus || secundo pro illis qui crediderunt
pro apostolis ... autem pro eis. primo
primo pro ... in se quos dedisti
mihi. post ... quia || primo

comprehenduntur condiciones sive orationes
supradicte petitionis. Item quarto ponitur petitio
sive oratio ibi: Clarifica me.
Condiciones autem sunt tres sed ante
petitionem supponit de illo qui impetrat.
Primo dicit de filio oratio. Secundo dicit de ero-
natione. Tertio quod agit de devocione
petentis. Quarto de fructu petitionis
in parte illa Pater venit hora. Quinto de voce in Ego
te clarificavi. Primo ergo ad primum dicit
Hec locutus est Iesus et sublevatis oculis
in celum. Secundo ad devocionem. Ioh. xi.
sursum elevatis oculis dixit. Pri-
mo [illegible] orabat. Secundo ponit devocionem
per sublevacionem oculorum. ps.
Ad te domine levavi oculos meos. Item quarto
orabat et veneravit. quia orando
dixit Pater. Tertio orabat exterius
orabat enim verbo et facto et hoc ad com-
munem. Unde dicitur: Christus tamen hic non
levavit oculos mentis ut nos
doceret corporis quod in orationibus ut
stantes sursum aspiciamus non oculos carnis solum sed et mentis.
De verbo dicit Augustinus: Moris ... potuit
orare silencio sed noluit ut oratio
que pro nobis fiebat non fieret nobis
verbo, ostendens quod se non solum petentem
apud patrem sed et doctorem apud discipulos.
Item cum dicit Pater venit hora agit
de fructu petitionis. qui est duplex
de quo in Sicut dedisti michi. Primo
ad primum notandum est quod clarificatio
filii sequitur est clarificatio patris.
Consequenter n. quod filius est notificatus mundo
et notificatus est pater. filius et consequenter
clarificatus est quia eius claritas
cognoscitur. claritas autem filii dicitur
manifestatio patris. Item de mirabili
principio hora scilicet passionis clari-
fica filium tuum scilicet per resurrectionem ut filius tuus

iam clarificatus clarificet te. i. clarum te
ostendat coram mundo et sic filius clari-
ficatus clarificat patrem. Vel quia
notitia filii est notitia patris. Vel quia
filius iam clarificatus notificat patrem.
Item cum dicit Sicut dedisti ei potestatem
ponit fructum quia beneficio redemptionis
Ubi advertendum est quod deus ab eterno
dedit salvatores Christo per predestinacionem
scilicet predestinavit ab eterno quod consequerentur
vitam eternam mediante
Christo. Item autem notificatur claritas
Christo quod fideles consequuntur vitam eternam
mediante ipso ut qui sunt sibi
dati per eternam predestinacionem devenerunt
in effectum per finalem glorificacionem et
hoc est quod petit Christus dicens: Sicut dedisti ei
potestatem omnis carnis i. omnis hominis
dedisti ei potestate omnis ut omne quod
dedisti ei per eternam predestinacionem
det ei vitam eternam per finalem
glorificacionem. Ut sequitur: Hec est vita
eterna. videlicet sed vita eterna
ut cognoscant te solum verum deum
et quem misisti Iesum Christum. Item
cum dicit Ego te clarificavi ostendit quod
petitio est racionalis. Et hoc quia Christus
videbatur clarificari quia ipsum cla-
rificavit patrem et hoc est quod dicit
Christus Ego te clarificavi super terram
opus consummavi quod dedisti michi
ut faciam. Fecit autem consummatum fuit
quia obedivit patri usque ad mortem.
Item movetur aliquis de illo verbo
venit hora. Augustinus in Decem ... quod Christus
necessitabatur ad horam quia filius est
ad quam ... Augustinus dicit
in qua in spiritu venit suppositum
est quod omnia que sunt in tempore
ab eterno sunt disposita divina quod causa

non fuit interius. et sic filio pertinens
quod fuit in dispositione divina. ‖ Expositio
primo scilicet toto quomodo venerat in filio
non quidem quia natura eius. sed patri
secundum quod in dispositione divina digne erat
inventum ¶ Hoc quod sequitur dicit verbis
clarifica filium tuum ‖ petitur enim dicit
Hylarius quod fuit verus filius origine
non adoptione vel natura non nuncu-
patione nativitate non creatione. Sed talis
non indiget clarificari. quia ab e-
terno claritatem habuit ‖ Solvitur quod
dicendum est quod claritas quam petiit
Christus potest intelligi duobus modis vel
esse petit in passione ‖ Unde Hylarius
dicit filio quod flagellatur crucifigitur
moritur ‖ Sed clarificatur cum pendente
sol decessu ope sua defecit. et terra
tremuit. et cum eo velut mundi clamorem
sensit. quasi dicit Hylarius clarificatur
filius dum omnia miracula in passione fiunt.
¶ Secundo potest intelligi quod Christus petiit cla-
ritatem in resurrectione. et hoc est quod dicit
clarifica filium tuum ut filius clarifica-
te. tamquam dicat resuscita me
ut innotescas toto orbe per me
ad argumentum patet quod Christus petiit clari-
ficari quantum ad humanitatem quae in resurrectione
induit immortalitatem et in ascensione
exaltata est. Unde de similitudine et ex-
altatione Christi dicit Apostolus ad Philippenses ‖ Semet-
ipsum exinanivit etc. primo
videlicet de similitudine, secundo de claritate
id est quod exaltavit deus cum etc.
¶ Ideo quod sequitur aliquis de eius verbis
ut filius clarificet te. claritas enim
patris est eterna quae nec augeri
nec minui potest ‖ Solvitur unde Augustinus
in originali dicit quod pater non indiget cla-
rificatione quia sicut [illegible] claro fit

magis clarum. sed quia fuit clari-
tas innotescit hominibus. Ipse enim
deus tantum notus erat in Iudea
per angelum autem Christus factum est ut
innotescat gentibus ¶ Hoc quod sequitur
dicit verbis dedisti ei potestatem omnis
carnis. Contra. quia sic sit
minor patre quia ab eo accipit. dicendum
est quod hoc potest intelligi duobus modis
primo de Christo secundum divinam naturam quia
pater generando filium dedit ei virtutem
generandi omnia. et per hoc potestatem
omnis carnis id est omnis hominis ut
accipiatur pars pro toto ‖ Expositio autem
non arguit aliquam minoritatem in
Christo. quia minoritas et maio-
ritas attenduntur penes magni-
tudinem essentie et penes modum essentie
secundo. patet Christus essentia a patre et filius
ab eo. Ergo tamen non arguitur aliqua
inequalitas inter patrem et filium
quia una est essentia utriusque et filio
¶ Secundo potest exponi illud de Christo
secundum humanam naturam ‖ Deus enim
secundum humanam naturam ad universi-
tatem. dedit ei potestatem omnis car-
nis. et hoc ut per eum notus fieret omni
carni. Unde Augustinus dedisti ei potesta-
tem omnis carnis. et sic autem
te glorificet. id est notum tibi nomen
faciat omni carni quam dedisti ei
sic faciendo cum caput superiorem
totum. Tunc et exponitur quod sicut humanitas
assumpta est creditur omnis carnis
ad argumentum patet primo quia nec dominium
illa data non arguit aliquam
minoritatem in filio sicut nec generatio
¶ Secundo quia si intelligatur de Christo
secundum humanam naturam ‖ non est inconveniens

q(uod) p(ro)p(ter) eternam nativitatem filius sit minor
patre & e(st) perfectio. Tertio ad id q(uo)d
ulterius q(ue)r(itur) & utrum creatura ut cognoscat
te e(ss)e. Dicendum q(uod) n(on) videre q(uod) beatitudo tota
sit in videre deum. Secundum ... sit si ea
beatitudo & in videre deum. cum omne ...
possit sufficere ... positio ...
eam ab eo. post ... beatus non
amas. quia intelligere & ... q(uam)
amare. Ad secundum quod dicit ...
q(uod) ... sit beatitudo e(st) in visione
ad eius ... videre ... Ad primum
e(st) q(uod) ... vivere q(uo)d se movet
ad opera vite. ... aut q(uo)d sic se mover(e)
de vivere duobus modis ... homo
quid quia per se movere ad opera
vite. & sic ... de vivens
alio modo de vivere quia ...
... opera. Ad primum ... intellectus non e(st)
beatitudo ... Ad ... q(uod) not(andum)
si opera ... informat intellectui
... quidem vivere. ... q(uod) intelligere
e(st) vivere nobilissimum vivere
quia intellectus & intelligibile
sunt unum. scilicet q(uod) cum intellectus in-
telligit ... creatura sit unum cum eo
& ubi ... creatura q(uae) & ... beatitudo.
Tertium ad not(andum) e(st) q(uod) amor e(st) mo-
tus ... intellectum adiungit visione
desiderat n(on) amat ... intellectum
perfici ... obiectum beatificum ...
... q(uod) obiectum e(st) ... intellectui.
Secundo ... q(uod) beatitudo non & in amore
... sit ... quia desiderium
precedit visionem beatificam ... dilectio autem
sive fruitio ... beatitudinem
sicut decor & complementum eius

perceptum n(on) obiectum beatificum & ... intellectui
quiescit voluntas ... eo. ...
modo delectatur. Alia ... q(uod) beatitudo
... sicut & visione & ...
more. ... principalius in amore
Augustinus ... quia beatitudo e(st) ... q(uo)d
obiectum beatificum e(st) ... ratione finis
& boni. ... & ... voluntas
quia finis & bonum & obiectum voluntatis
... beatitudo & ... pertinet
ad beatificum. ... & ...
ratione amati ... n(on) obiectum e(st)
... ratione ... adhuc restat ut
sit ... ratione amati. Distinguit
autem ... positio ... desiderium &
amore. quia desiderium ... non
... & ... non ... e(ss)e
beatitudo. Amor autem ... &
... e(ss)e beatitudo. voluntas non
solum desiderat ut obiectum beatificum sit
... intellectui ... visione
... & desiderat ut sit ...
modum amati. ... q(uo)d dicebat
alia positio q(uod) voluntas desiderat
... ut obiectum e(ss)e ... intellectui
... quiescebat ... sic
... obmittebat actum amoris
quies ... quies. ... n(on) quiescit
voluntas ... nisi amatur
... positio ... e(st)
ad ... salvatoris q(uod) ... non reddit
... beatitudinis actum amoris
... sic ... fecit ...
de visione q(uam) de amore. ... distinguit
... n(on) status distinguit
... fide
& visione ... status e(st) ...
... autem
Visio. non autem distinguit status

creaturam ferens amorem et caritatem
quia caritas non creatura. Secundo
comparatur. Queritur primo quare dicit solo
verbo ut cognoscant te solum verum deum
Et dicendum quod solus pater sit verus
deus et sic sic. Oppositio arrianorum quod filius
non est deus. Item videtur quod spiritus sanctus
non fit in mentione sicut scilicet. Quod loquendo
Christus debuit. Non facit mentionem de
spiritu sancto sed solum de patre et filio. Ad
solutionem huius questionis dicendum secundum Augustinum
in originali quod filius non concludit a veritate
divinitatis. Augustinus vero dicit quod iste est
ordo verborum ut te et quem misisti
Jesum Christum cognoscant solum verum
deum et per istum ordinem salvator
non concludit divinitatem filii. Sed magis
affirmat divinitatem dei filio. Nec per istum
ordinem verborum solum concludit trinitatem
sed concludit etiam quod non participatur
divinitas per creaturam quod divinitas participatur
a dictis ita et secundum magistrum concludit
primitivas et deos participatos
ad Augustinum primum. Ad secundum Augustinum
solvit Augustinus sexto de trinitate capitulo octavo
Ubi non tollit spiritum sanctum. Dicit
Augustinus quod nominato patre et filio
non concluditur spiritus sanctus. Augustinus vero
est quod unus est quod nominato patre et
filio intelligitur spiritus sanctus. Quia spiritus
sanctus est nexus ambarum personarum patris
et filii. Et in dicta conclusione addi
tur patri et filio non concluditur spiritus
sanctus. Tertio queritur quare dicit
verbo opus consummavi. Quod non
videtur quod id opus fuit consummatum
per passionem. Sed Christus dicit quod verba ad
que non fuerat passus. Ad hoc dicendum
est secundum Augustinum in originali quod salvator
utitur preterito pro futuro. Augustinus vero est

quia sicut preteritum et certum ita
notum Christo deus futurum fuit certis
simum. Unde Christus per certitudinem confir
mavit se dixit quod sic consummatum
velut certissime noverit. Hoc
est modo loquendi sicut usus est psalmista de
derunt manus meas et pedes
meos. Cum tamen hoc esset futurum.
Sed per certitudinem prophetie usus
est preterito pro futuro. Quarto
cum dicat nunc clarifica me. Post
predictis orationibus orationes profert
petitio. Unde dicit salvator et nunc
clarifica me tu pater apud temet
ipsum claritate quam habui prius quam
mundus fieret. Queritur de quo
Christus petit clarificari claritate quam
habuit prius quam mundus fieret. Illa
enim claritas fuit claritas eterna
in qua Christus filius fuit equalis
patri quam nunquam amisit ergo istam
non debuit petere cum quam eam
habebat. Circa istam questionem
concludit ergo est opinio quod dando
est nova ... Ad
primum modum est quod quod dicit proponit
dicit Augustinus quod illo mutatur in verbum
quam visione petit Christus salvator
ut sit ipsius in oratione Christus petit
hoc in suo tempore quod ipse orat sua
sancta misti sicut in humanitate quam accepit
in verbum et hoc mutatur in deum. Hec
opinio reicitur et tunc vero est secundum Augustinum
in originali quia post istam visionem
non potest dici quod verbum augeatur
et si primus verbis ad manifestum
efficiendum et augendum et verbum
et deus est ... et eius certe
verbum non potest dici quod corpus et
confirmatio fiat una natura. Opinio

sequitur quod uerbum remanet in se
quod erat et quod erat sibi autem iterum
scilicet quod humanitas Christi [illegible] non
est a uerbo cum uerbum non sit [illegible]
in incarnatione [illegible] quod ipsa sit [illegible]
scilicet quod et [illegible] ad unitatem
hominis non dicitur. quod ad [illegible] sit in
telligi duobus modis. primo modo quod
[illegible] in dispositione agentis.
secundo modo quod [illegible] in seipso secundum quod
actu participatur ab aliquo. claritas
ergo quam Christus petiuit fuit gloria quam
[illegible] eius fuit ab eterno in
predestinatione diuina. sed in tempore participa
ta est actu ab humanitate. [illegible] ergo
petiuit Christus ut id quod fuit ab eterno
in predestinatione fiat in humanitate
eius in effectum [illegible]
illud et nunc clarifica me [illegible]
id est clarifica me nunc sicut clarificasti
[illegible] tunc. ut sicut clarificasti
in predestinatione ita nunc clarifices
per fidem. ad [illegible] in suo [illegible]
quod tamen omnia [illegible] ar
gumentum per quod non loquitur de claritate eterna
inquantum est equalis patri sed illam
non petiuit. sed de claritate humanitatis
quam petiuit esse in tempore. [illegible]
potest dici quod Christus loquitur de claritate eterna
inquantum est equalis patri sed illam
non petiuit simpliciter sed ut filius
hominibus [illegible] illa clari
tate manifesta [illegible] sum
equalis tibi. ut sicut ab eterno [illegible]
[illegible] fuit equalis tibi. ita
[illegible] sit [illegible] in [illegible]
[illegible] saluator glorificatus sum
in eis id est apostolis. [illegible] clarificatus
sum quia [illegible] credebant ipsum
esse equalem patri [illegible] hominis
precedit [illegible]

sit uere filius dei et predestinatus
ab eterno. uidetur quod non. quia solius
creature est predestinatio. ergo iste
terminus predestinatus copulat aliquid
creatum filius dei. sed nullum creatum
ineffabiliter ab eterno. ergo [illegible] ad oppositum
[illegible] conuenit filio dei [illegible] conuenit
filio hominis [illegible] et e contrario. sed esse pre
destinatum conuenit filio hominis. ergo [illegible]
[illegible] homo. unde Augustinus [illegible]
[illegible] quamuis non [illegible] negare
filium dei esse hominem non [illegible]
[illegible] ipsum esse predestinatum. quia
predestinatio est [illegible] distin
[illegible] Augustinus quod est uerbum non est
predestinatus [illegible] quia [illegible]
[illegible] in [illegible]
non est predestinatum. quia predesti
natio [illegible] non [illegible]
[illegible] negatur
[illegible] filius dei et predestinatus. quia
[illegible] ascensionem [illegible]
eius quod et predestinatum. que quidem
ascensio non est [illegible] filii dei. [illegible]
autem secundum quod homo dicitur predestinatus
[illegible] unionis. quia ille
homo non fuit [illegible]
[illegible] filius dei [illegible]
[illegible] ad quam [illegible] fuit
preordinata ab eterno. [illegible]
[illegible] quia ille homo non fuit
[illegible] unionis [illegible] addicione
unionis [illegible] cum additione
quod filius dei est predestinatus [illegible] quod homo
[illegible] Augustinus [illegible] quamuis [illegible]
[illegible] filium dei predestinatum [illegible]
[illegible] negat filium hominis. sed [illegible]
[illegible] quod filius dei est predestinatus [illegible]
homo ascensio in [illegible]
[illegible] [illegible] et sic

e fla. vel v^o cum ad quod ordi-
nata natura humana pertinet quod scilicet
claritatem vel v^o humanitatis quam condi-
vinet ordinatione est sunt quod
[illegible] incarnationis filii dei. est sicut illa
ad argumentum universaliter partis. ad primum
dicendum quod sicut dicto predestinatio
includit in se duo principia scilicet
prescientiam et scientiam / quia ille pre-
destinatus qui qui prescit scientiam
gratiam. Ad secundum predictum nichil complet
in predestinato sed in predestinante
Ad tertium autem scilicet futurum complet aliquid
in predestinato. non quid de presenti nec
de preterito sed de futuro et sic non
scilicet nichil futurum fuit filio dei ab
eterno. ergo non fuit predestinatus secundum
quod homo. sed non. non fuit necessitatis
sed non humanitas non fuit ab eterno
tamen in tempore fuit futura gratiam et gloria
vel quorum est predestinato. et ut dictum
est predestinatum. scilicet quod includit scien-
tiam. gloriam vel gratiam. complet ad
meum quod destinatur ad hoc [illegible]. sed
magis humanitas et io sed non erit
dicendum simpliciter filius dei est predestinatus
sed magis cum additione. ad argumentum
tamen partis [illegible] est quod illa regulariter
tangit. quidquid convenit filio dei convenit
filio hominis propter unitatem suppositi. non
verificatur nisi quantum dicit significationem
predestinatus scilicet secundum quod homo / [illegible] ... [illegible]
non tamen. Postquam Christus oravit pro se
ipso hic orat pro suis scilicet apostolis.
Et dono facit / quia in oratione prima
petit apostolis stabilitatem in bono
secundo libertatem a malo in [illegible] tamen
eis. primo ibi. ego pro eis rogo. secundo
ibi. pater sancte. de primo dicitur ergo
ibi ego pro eis rogo. Circa primum

tangit quod [illegible] vocem [illegible] ora-
tioni est [illegible] exaudibilitas. secundo quod
necessitati [illegible] dicit secundo quia obe-
dientes ibi et nunc cognoverunt
tertio. ad primum dicit ergo clarificavi
te. quasi quod clarificatio [illegible]
inchoata est. quia manifestavi
nomen tuum hominibus quos dedisti
michi. id est quos de mundo vocasti
ad me per gratiam iustificantem / supra vi.
Nemo venit ad me nisi pater traxerit
eum. et vero quare traxit eos de mundo
videtur / Tui erant scilicet per eternam electionem
et michi eos dedisti scilicet ad erudi-
endum per doctrinam. supra viii / Ecce
ego et pueri mei meum quos
dedisti michi deus. secundo deinde
cum dicit et sermonem tuum servaverunt
exauditionis. unde dicit et sermonem
tuum servaverunt. id est sermoni tuo
obedierunt. supra xiiii. Si quis diligit
mandata mea et servat ea ille
est qui diligit me et supra xv. et
manifestabo ei me et ubi mea
vobis manserint. quodcumque volueritis
petetis et fiet vobis / Deinde cum
dicit et nunc cognoverunt. propter tertium vero ex-
auditionis et est vero quod crediderunt
sed quia fides est ex auditu. io
ostendit quod audierunt a se docente
secundo [illegible] quod crediderunt. ibi
et ipsi acceperunt / Ad primum dicit
et nunc cognoverunt scilicet de me do-
cente / quia omnia que dedisti michi
abs te sunt. id est cognoverunt quia
doctrina eius convenit per me
ad te. quia verba que dedisti michi
dedi eis. id est eis communicavi doctrinam
quam a te dedisti / Deinde cum dicit
et ipsi acceperunt. id est intellexerunt

atque tenuerunt | Et cognouerunt vere
accepisse quod mente conceperunt vnde scilicet
cognouerunt vere quia a te
exiui secundum diuinitatem naturam. et ne
aliquis crederet quod ista cognitio
esset per speciem et non per fidem
addit Et crediderunt quia tu me misisti. et cre-
diderunt sicut dictum est vere cog-
noscere quod vere credere | Credide-
runt quia tu me misisti. vel secundum aug.
misisse idem est et exiuisse. et
sicut exiuit ita secundum humanam naturam
quia ipsum mittit in mundum
quantum ad humanitatem et ipsum exi-
uisse idem est quantum ad diuinitatem non sic
quia filius exiit a patre ab eterno
quantum ad diuinitatem. et tamen mittitur
in tempore quia incepit humanitatem
assumpsit. ad galatas | at ubi venit
plenitudo temporis misit deus
filium suum | Nota quod ante incre-
dulitatem petri de fide sic humanitatis
discipulos quia per fidem humanitatis
assumpte generatur ad intelligen-
dum eternitatem. vnde aug. dicit quod
qui contempserunt christum humilem
non meruerunt cognoscere sub-
limem ¶ Queret autem hic de verbo
illo manifestaui nomen tuum. nouerat
scilicet de qua filius dixerat quod
veniret hora cum iam non in
prouerbiis loquar vobis quomodo scilicet
mundum manifestauerat quia qui
manifestatur in prouerbiis. sed pa-
lam loquor | Ad hoc quidam dicunt
est quod saluator venit per prophetiam
confitentur sicut abbreviata que tu
dixisti apostolis. non feci nobis
sed nondum fecerat. Sed loquebatur

quasi fecisse. quod immobilitatem esse
perfectum sciebat ut faceret ¶ Dicitur
aliter ab alio quod deum esse omnium
nomen tuum hominibus. quod nominum
fecisse ignorabat. Sed nomen
dei non fuit ignotum iudeis
per illam iudeorum deus ergo. et
ad hoc quidam nobis ibi aug.
inquit dicit | Nota quod ipse
nec dominum ut creaturam vobis
iam vere nomen ... ab apo-
stolis possit abscondi | Quomodo
tis in patre ... in quibus nomi-
na dignitatis. et vniuersitatem generis
humani omnium mundi quam fateretur
esse auctorem | Inuenit ergo aug.
quod nomen patris omnibus ut quasi omnibus
est notum. Sed tamen distinguendum est
de nomine dei. pater in cognoscendi
deus sub voce omnipotentis. putat
quod est quidam eius primum quod fecit
celum et terram. hoc modo deus notus
fuit et gentibus. aug. in quo inuenerit
fide | Alio modo pater deus cognosci
in quibus quidam eius primum
cui soli et nulli alteri debetur cultus
latrie. et hoc modo etiam fuit no-
tus iudeis. inter quos non fuit
ydolatria | Tertio modo per quod deus cognosci
in quibus pater christus qui tollit
peccata mundi. et sic hoc vere nomen
dei fuit occultum et iudeis
et hoc modo dicit saluator manifestaui
nomen tuum hominibus ¶ Tertio queritur
ad de cause illo manifestaui nomen tuum
hominibus de quibus hominibus intelli-
gendum est ... quod pater intelligi
de omnibus qui erant credituri

adiutorium eius, vel adiutorium apostolorum
vel i. manifestaverunt apostoli et
ipse in eis maxime qui loquebatur in eos
sicut dicit Paulus ad Corinthios ii. ¶ An
experimentum queritis eius qui in me
loquitur Christus. ¶ ¶ Talibus i. qui crediderunt
manifestavi nomen dei magistrum et patrem
vel secundum quod nomen salvatoris vel
precio quod futuro. ¶ Ut sit sensus manifestavi
i. manifestabo per me vel per alios
alio modo potest dici quod illi homines
quibus dicit se manifestasse nomen
patris fuerunt discipuli et hoc modo magis
sonat littera. Nam manifestavi dicit
verba que dedisti michi dedi eis.
hoc autem michi videtur dedisti. ¶ Et infra
et dicit quos dedisti michi ego cus-
todivi et nemo ex eis periit nisi
filius perditionis. et certum est quod non
loquitur discipulis quod et loquitur de discipulis quod dicit
manifestavi nomen tuum hominibus ¶ Probo quia
aliquis de eis verbo tuo credat et
in eos dedisti. hoc i. non video
quia secundum hoc aliqui alii fuerunt patris
qui non fuerunt filii quod est falsum. quia sicut
pater quod est optime ita et filii et patris
quodcumque est patris est filii ¶ ¶ Adhuc
quoniam secundum utrumque et unum cum dicit Augustinus
in omeliis et est quod hic verbum super fuit
filii non tamen super fuit homo. quia non super
fuit humanitas assumpta. ex persona
verbi patris vel per solo quoniam homo ¶ i.
non super fuit homo sed quod alii fuit
dei filius nondum fuit homo idem
ipse filius. qui i. non erat homo
non poterat aliquid habere ut homo
¶ Intelliges ergo ipsi quod eadem persona est
filius dei et filius hominis et ideo
si filius dei habuit omnia ab eterno

et tamen filius dei existens homo ut sit
non habuit omnia. quia non super fuit
ipse verbum quod ad potuit de ... sicut et
per gratiam datum est quod filius hominis esset
filius dei. ¶ Secundo intelliges quod credentes
dati sunt Christo sicut membra capiti
¶ Vel i. dantur Christo aliquid quod incor-
porantur ei sicut membra capiti. Christus
autem fuit caput ecclesie magis homo
secundum i. prius homo non sit caput
ecclesie ¶ tamen homo qui est deus est caput
ecclesie ¶ Sic ergo non super fuit ita non
super fuit membrorum capitum modo fa-
cient incorporata Christo existenti homini
ad argumentum patet dicendum quod licet omnia
essent filii dei ab eterno. tamen non omnia
erant ab eterno filii existentis hominis
quia non ab eterno fuit homo. et hoc
potest dici ad questionem et ad argumentum.
quia omnia que sunt patris sunt
filii et tamen pater sibi dedit hec et tamen filius
autem ab eterno et ideo ista debuit tamen
ut omnia essent sua. et hoc innuit
salvator quando dicit de propria tui erant
i. ante ipso habebas ut tui essent
patri autem debuit filio generatione omnia
sua essent. et hoc innuit salvator quando
dicit et mihi dedisti eos i. ante habeo
omnia sicut mea ¶ Verbo que credunt
de eis verbo et crediderunt. ubi dicit
Augustinus ubi crediderunt ut scilicet fa-
biliter ... hoc autem hic est
quod patet habet verba petrus negantis
... adhuc quoniam solvit Christus Augustinus
in omeliis ¶ Ubi primo nondum et quo
pater dederit filio verba. et secundo quomodo
debet est hoc illuminando animam
eius. quia autem eius abstinenti

sue ꝛecepcionis fuit scī̄ plena
ꝛ ueritate. ad col. ij. ¶ In ipo sunt
omīs thesauri sapīe ꝛ sciē di abs
conditi. Alio mō pt dici qd pr
dedit uba .i. uoces om̄ fidelium
ꝑ eternam grām. ¶ Non. dedit
ē qn̄ ꝑg enti ꝛg̃ nō tp̄ni. Sz
iō dedit ē. quia genus eu qui
ē ars exemplaris om̄ fidelium
uī. ꝛ doctorum sicut ꝛ pr
grām dedit fīo ut eēt ars
plena om̄ uoni uiuentium ¶ Eo
uidemz solo genis. qn̄ n. di
cit qd crediderunt ubis eius pt
intelligi duobz mōis ¶ pᵒ. quia
crediderunt scīam eē ueram
q procedebat a deo qui ultima
uīat tantum illius. ¶ aᵒ. quia cre
diderunt xp̄m eē gentem apud
ꝑ quem grām accipit ut eā
eēnt uoces om̄ ¶ Ad argum̄
dt aug qd ibi po quitur qd sita
ꝑ eternitudine uei. accepto eū
spū sc̄o crediderunt firmit ꝛ
agnouisse ¶ Idem eū dt. Ego p
eis rogo. ¶ Hoc posito xp̄s posuit uoces
orans q sumitur exposite dicti
plorum. ponit uoces q sumit
exposite sui ꝛ sunt tres sᵉ ubi.
ꝛ clarificatus sū. 3ᵃ. i ¶ Et ia
¶ Et adᵖ. ¶ pᵒ. pō. 1ᵒ. sᵉ uimoꝛ
quedam dubium ibi ꝛ omnia adᵐ
adᵖ. n. uō ¶ ac si d. xp̄s digm̄
ē ut ego roge pro illis specialiter
q mei sunt ¶ Hos aut sunt di
ci. qui quia eos dedisti michi
eē q dt. sēa ¶ Ego pro eis rogo
s. prīcipalit. ꝛ nō ꝑ mundo. i. nā pro
mundi dilectoribz. ¶ Sz ꝑ hijs quos de
disti michi. i. ꝑ me saluasti acc
epcū. dem̄ ē paulo donauit ē
dns cruces om̄ qui natiuitate eēnt
qui a tui sunt s. ꝑ eternā electione ꝛ
michi eos donasti s. eos saluando
exple q me credunt. ¶ Idem eū dt
et omnia mea ¶ Remouet quedam
dubium. diceret n. quos dedisti in
exp̄s. ad pass. sustinendā principa
eu filij dei eē nomen. ꝛ iō sᵉ xp̄s
dicens dixit ꝛ omnia mea tua sunt
s. ab eterno ꝛ tua mea sunt. ac si d.
ne audias aliquos qm̄ michi
eos dedisti priuatī eos eē alienos
atē dico q mea sunt tua. ꝛ ne eos
audias qm̄ tui erant. dico qm̄ tua
mea sunt ¶ Idem eū dt. ꝛ clarificatus
sū. ¶ pᵒ. sᵃ. nō ac pt eē ē ac sid.
xp̄s. digm̄ ē rogare pro illis in quibz
clarificor. Hos aut sunt discipli
quia clarificatus sū in eis. ꝛ pᵒ.
pretiū ꝑfectiuū. quia in ꝑpō de
bebat cognoscē clarit eius. quia
ꝑgnitā debebat eū reddē claram
ꝑ noticiam in ꝑpīo ¶ Idem eū dt
ꝛ iā nō sū in mundo. ¶ po. 3ᵃ.
uō ac si diceret xp̄s digm̄ ē ut roge
pro illis quos relicturus sū ad te ue
niendo. Hos aut sunt apli quia
ipi sunt in mundo ¶ Ego aut sum in
mundo relinquo mundū princia
corporali q. pro eis rogaturus est. ꝛ sᵉ
3 q dt. sēa. ꝛ iā nō sū in mundo
i. in ꝑpīo ē ut relinquā mundū ꝛ
tm̄ sunt in mundo s. ꝑncia corporali ꝛ
ego ad te uenio s. morti ꝑ ꝑtem
patris glē glē tue ¶ primo quod
ē de iō ubi pro eis rogo ꝛ nō ꝑ

mundo 2 p. 10 1 ad notitiam hominum
apud patrem et Christo 3 principaliter apparet
minus. non solum autem minus sed etiam totius
mundi | Ex quo sequitur quod rogat pro mundo
dici potest quod mundus accipitur multis
modis | uno modo ut dicit Magister
hic tamen accipitur [illegible] primo et mundus [illegible]
[illegible] est | 3° modo ut dicit Magister
et mixtim [illegible] et hoc modo
accipit salvator qui dixit et vos non
estis in mundo et ego in mundo sum | Secundo
modo accipitur mundus pro dilectoribus
mundi et [illegible] modo accipitur
secundum eodem. quos dedisti mihi de mundo
[illegible] non erunt de mundo non fecit.
generatio sed regeneratio [illegible] | 4° modo
accipitur mundus pro includit re-
probatorum [illegible] et hoc modo accipitur.
[illegible] non pro mundo rogo i.
non pro reprobatis sed pro illis quos de-
disti mihi scilicet electorum [illegible] | Ad ar-
gumentum [illegible] potest tamen dici quod
Christi [illegible] omnibus erat
quia oratio [illegible] effectus est
ut valeat toti mundo sed tamen in
effectu non valet nisi in [illegible] electis
et non reprobis. quia [illegible]
3° queritur [illegible] de illo verbo quos
dedisti mihi utrum eosdem det
filius sicut et pater. videtur quod non quia
non est idem dans et recipiens. Filius
autem recipit eos ergo etc. Ad oppositum
quia indivisa sunt opera trinitatis
ad extra [illegible] dicit Augustinus [illegible]
[illegible] filius et [illegible] eos dedit | Et autem
[illegible] cum patre et pater [illegible] assumpsit
[illegible] naturam [illegible] autem [illegible]
et deus cum patre dedit homines
[illegible] Christo quod cum patre non est | [illegible]

dedit patrem quia sicut datio [illegible]
electos. sed Christus elegit eos. | Ego vos
elegi de mundo filius ergo [illegible] dedit
cum patre et tamen idem ipse [illegible] de mundo
eos accepit accepit a patre. Ad
argumentum patet quia [illegible] deus
dat et tamen [illegible] homo recipit
[illegible] dicit Augustinus filius dei [illegible] accepit
eos qui non erant ipsius. [illegible] et deus
formam servi accepit que aliquando
non fuit assumpta | 4° queritur
[illegible] de illo verbo et omnia mea
tua sunt [illegible] quod filius et filiatio
que tamen non est patris alias pater
esset filius | Ad istud [illegible]
[illegible] dixit salvator [illegible]
[illegible] omnia [illegible] facta
sunt. sed tamen [illegible] deum
[illegible] deum [illegible] creatura
ut sit [illegible] creatura creata
et [illegible] a patre [illegible] a filio
et [illegible] | [illegible] autem deum [illegible] deum
esse [illegible] patris sicut est [illegible]
a bonitas et [illegible] dicimus deum
[illegible] spiritualiam quia
[illegible] cum filio ut possit [illegible]
[illegible] ad argumentum [illegible] quod non in-
telligitur deum [illegible] que [illegible] filius
[illegible] admonitum fore sicut
[illegible] filiatio. sed intelligitur de hiis que
sunt a filio sicut possessa sicut
sunt [illegible]. Alio modo potest dici
ad argumentum quod non [illegible] omnia
[illegible] filius [illegible] pater [illegible] filiatio
[illegible] non est [illegible] omnia non dis-
tinctis [illegible] personalibus [illegible] distinguitur
filius a patre sed distinguitur [illegible]
5° queritur [illegible] de illo verbo et clarificatus

clarificatus sum in eis. unum scilicet
claritas scilicet de qua dicitur eodem capitulo
et nunc clarifica me tu pater clari-
tate quam prius habui apud te. Vel
quia non quam ibi petit clarificari
apud patrem. hic autem dicit se clari-
ficatum in apostolis. non autem videtur
eadem claritas esse apud patrem et
in apostolis. eadem est | ad quod quia ea-
dem claritas est de qua dicitur ubi
hic est claritas predicatur xvii° ... ut
eius ascensio vel glorificatio quam
eius ab eterno fuit in predestinatione
patris. et quod ab eterno fuit in predesti-
natione idem est non aliud factum est
in tempore dum videlicet ascendit
et sedet ad dexteram dei patris.
et id notificatum est apostolis et per
apostolos aliis. unde quia notificatus
dicit Christus se clarificatum in eis. Si-
cut claritas Christi dicitur eius e-
qualitas ad patrem. patet quod de
eadem loquitur superius. et hec quia
equalitas ista notificata
est apostolis et per eos aliis. unde quia
notificatum dicit se clarificatum in eis
ad Augustinum eadem est. quod non est
probabile quod eadem claritas fuit ab e-
terno apud patrem. et tamen in tempore
notificata est per apostolos ¶ Et iam
probat ab determinato ubi ait non
sum in mundo. quod scilicet quia [illegible]
[illegible] tamen iste quod apostoli erant
in mundo. [illegible] eadem est
quod ubi iam dominus passus aliquis
intelligitur duobus modis. primo modo
ut dicitur iam dicitur esse in mundo
quia adhuc mundana sapiunt.
Christus autem eo modo dicitur esse

in mundo quia non sapiebat munda-
na | quamvis fuit in mundo abnuit
quia Christus dicit | Iam non sum in
mundo | immo se aliter fuisse
in mundo. Si quis dicat corpore fuit
bona scilicet Christum aliter mundana
sapuisse quamvis falsum. quod est melius
dicere non fuit vero | et sic quod alius
melius ut eo dicatur Christus non fuis-
se in mundo. quia de proximo erat
ut transiret de mundo ad patrem
[illegible] ideo futurum erat. cito. ponit
sicut [illegible] propinquitatem
discipuli autem dicuntur esse in mundo
quia tardius erant recessuri a
mundo. quod patet infra. ¶ Sequitur
cum dicit | pater sancte | ponitur verbum
orandi post ista oratio. unde quando
oratio | primo premittitur a quo petit
| ubi dicit pater. et [illegible] ab ipso
est principium omnis boni | Jacobi i. omne
datum optimum etc. Addit autem sancte
quia in ipso est origo totius sanctitatis
[illegible] | Secundo [illegible]
¶ Tertio ponit quid petit. ubi dicit
¶ Serva eos in nomine tuo. i. [illegible]
tem nominis tui in quo est gloria
et salus. [illegible] in curribus et hii
in equis nos autem in nomine
domini dei nostri etc. | Unde Augustinus dicit
¶ Serva eos. quia iam non est ibi
bonum [illegible]. Unde petebat
propheta [illegible] me domine | Quarto ponit
[illegible] quibus petit | ubi dicit quos
dedisti mihi. i. dono tue gratie
ut mihi adhererent fecisti [illegible]
xix | [illegible] omnes [illegible]
[illegible] finis petitionis ubi dicit

ut sint unum sicut et nos sumus
q. d. ad hoc eos serua ut sint unum
¶ Nam in unitate spiritus consistit perfecta
unitas. ad ephesios iiii°. ¶ solliciti ser-
uare unitatem spiritus in uinculo pacis
¶ Reuertitur ad desiderium prius dictum
ut sint unum sicut et nos et cetera
hoc est quia ego et filius sunt unum essentialiter
duo autem homines dicuntur realiter
ad solum quamquam hominis non dicitur sunt
unum que accipiuntur ab augustino in
originali primum est quod christus in uno loquendi
innuit se esse deum ¶ Illo autem aut ut
simus unum ipsi et nos sicut nos
unum sumus. Et aut ut sint unum
sicut et nos unum sumus. q. d.
sicut unum sumus in natura. Ita tamen quod hic
sicut non notat comparationem sed magis
similitudinem quamdam ¶ Intelligens quod christus
est deus et homo ¶ Innuit quod secundum
hominem in eo quod rogat innuit
autem se esse deum in eo quod dicit se esse
unum cum eo quem rogat dicens
sicut et nos unum sumus ¶ Et eciam
quod non dicit quod christus est caput ecclesie
et ecclesia corpus eius in spiritu sancto ut
augustinus ¶ Alluccior quidam quod capitur
ecclesia potuit dicere unum sumus quia
capud et corpus unum est unus christus
sed hoc noluit dicere quia maluit
dicere rogare ut essent unum sicut
ipse erat unum cum patre nolens quod
hic se esse consubstantialem patri ¶ Cum ipsa
esse quod patris et filii duplex unitas
prius quidem in natura ¶ Secundo in dileccione
qua conueniunt spiritualiter unius amo-
ris ¶ Rogat quod christus ut discipuli sint
unum non tamen quod sic ut sint unum

et eiusdem nature sed et ut sint unum
per eandem societatem dileccionis ad
angelos in patria perfectam. quod hic sicut
solum notat similitudinem et non equalitatem quia
tanta unitas sit inter discipulos
sicut inter patrem et filium ¶ Cum
essem cum eis. postquam christus petiit
consolacionem in bono quod petiit liberacionem
a malo. et primo premittit necessitatem petendi
¶ Secundo ipsam peticionem in illo rogo ¶ Circa
primum quod est duplex necessitas petendi
ipsa fuit de absencia christi ¶ Secundo
imminencia tribulacionis dicens in ego
dedicis ¶ Circa primum notandum quod propter
christi absenciam sue presencie quod innuit
sua absencia magis indiget
apostoli consolacione in illud autem ¶ Primum
ad primum dicit christus. cum essem cum eis
scilicet presencia corporali seruabam eos
in nomine tuo. ipse non conseruauit
discipulos in nomine patris quia uirtute
patris. uel quia ad gloriam patris
hoc est non nominis quod est idem patri et filio
et spiritui sancto scilicet nomen dei. uel hoc est non
quod proprium patri. ad quod nomen indu-
cebat christus discipulos ut crederent
cognoscerent deum non solum sub uoce
dei sed et sub uoce patris. Augustinus filius
seruabat discipulos in nomine patris
quia presencia corporali cum eis ¶ Ipsi
tamen in uirtute patris et seruabat
eos et pater in nomine filii. conserua-
bat quia eos petentes in nomine
filii exaudiuit ¶ Johannis xvi. inquit
filius ¶ Si quid pecieritis patrem
in nomine meo dabit uobis. quos
dedisti michi ego custodiui. quia
quod datum sit michi ad eternam vitam

qui mechi debitum est ut eos custo
diam sicut bonus prelatus cui dicitur
ij. R. xx. custodi virum istum
qui si lapsus fuerit erit anima tua
pro anima eius. De hac custodia ps.
Ecce non dormitabit neque dormiet
qui custodit israel. custodi nos domine ut
pupillam oculi. De efficacia huius
custodie et nemo ex eis periit
nisi filius perditionis .i. iudas
qui perditionis dicitur. quia predestinatus
fuit ad mortem. perditionem .i. perdidit
vitam eternam. mt. xxvij. abiit
et laqueo suspendit se. perdidit
eternaliter mt. xxvj. ve homini illi
per quem filius hominis tradetur bonum
erat ei si natus non fuisset homo
ille. ut scriptura impleretur .i. illud
ps. deus laudem meam ne tacueris dein
cum dicitur. Nunc autem ad te venio facit mentionem
de suo recessu. quod dicitur. Et hec
loquor in mundo sicut verba oracio
ne sunt: ut exorare cum fiduciam
iterum habeant confidenciam. gaudeant
semetipsis scilicet de gracia quam patre
que pro eis rogavi. et hoc est quod dicit
unde. Nunc autem ad te venio et loquor
in mundo scilicet verba oracionis ut discipuli
coram quibus loquor habeant gaudium
meum impletum in semetipsis
aliud habent passum legitur aug.
superiori n. quod unitas bone vo
luntatis quam homines mereantur
donum collatum a deo habet autem donum
inchoatum habet bene ne perficeretur
vocavit gaudium habere gaudium sui gau
dium. a se discipulis collatum. et fuit
ut essent unum sicut nos pater
unum erunt. Ego dedi eis verbum tuum quod

dicit et loquor in mundo. dicit autem
se esse in mundo. quia licet cito esset
recessurus. tamen adhuc non reces
serat. loquor magis ad gaudium
meum scilicet de unitate eius ante collatum
habeant impletum in semetipsis.
Item cum dicit ego dedi eis post
peticionem unitatis oracionis sue
ponit quare indigebant n. discipuli ad
iutorio patris et quia ipse recedebat
et quia mundus eos odio habebat
de recessu ipse iam dicitur est dicens
autem scilicet de odio mundi dicit dicens
ego dedi eis sermonem tuum .i. quem
ante accepi supra xiiij. sermonem
quem audistis non est meus sed eius
qui misit me patris. scilicet consequenti
fuit odium unde sequitur et mundus eos
odio habuit prima io. 3. Nolite mi
rari si odit vos mundus. Causa autem
huius odij est quia non imitabatur
mundum. unde sequitur quia non sunt de mundo
.i. non sunt similes mundo per imitacionem
supra xv. Quia elegi vos de
mundo propterea odit vos mundus
sicut et ego non sum de mundo scilicet
affectum. Nunc veret aliquis de
isto verbo cum essem cum eis ego serva
bam eos ergo n. videtur tunc quod
pater succedat filio in custodiendo. sed
quod quoniam filius prius custodit et quod sed filius
est filius quia eadem opera sunt patris
et filii. aug. filius custodit et pater
ergo. Item videtur quod hominis duo
sunt nature primum et aug. scilicet quod filius
dicit in que mediator distinctionem filium
invicem se et patrem quia n. filius non
est pater. filius potuit terminari

sine presentia qua materna ergo conserva-
bat discipulos presentia corporali. quam
presentiam non habebat pater. quia carnem
non assumpserat sed. ergo sed spirituali
presentia conservabat pater et filius. et quia
filius abstulit suam presentiam corporalem
tenuit sed tu pater spiritualem ¶ Sed [illegible]
qui non [illegible] qui conservato et [illegible] mors
[illegible] non extimare utroque modo pater et filius
cum eo [illegible] ut deus cum eo.
alio modo conservat aliquis dispos-
tione. puta exhortando et instruendo
utroque modo conservabat christus in [illegible] homo
et utroque modo deus [illegible] conservatione
magisterii .s. subtrahit presentiam sue car-
nis. quem subtrahendo non [illegible]
conservationem aliquam. ad argumentum [illegible]
patet quia non est alienatio in qui-
bus [illegible]. quia ut deus est conservat
pater conservat filius et ergo sed aliter
loquitur hic de conservatione que erat per presentiam
carnis qua dicitur subtrahenda ¶ Quod
queritur de [illegible] verbo quos dedisti
michi custodivi et nemo autem ex
eis nisi filius perditionis. [illegible]
est quod dicitur est [illegible] ¶ Omne quod dedit
michi pater ad me veniet. et [illegible]
nemo rapiet oves de manibus me-
is. ad hoc quod est ~~[illegible]~~ est. quod dicitur
hic et dicitur supra non contrariantur
[illegible] est quod illud quod dicitur est [illegible]
[illegible] melius [illegible] quod sunt
dati christo per eternam gratiam predestinationem
quod [illegible] sic dati finaliter non pereunt quod
finaliter non [illegible] foras ut [illegible]
de manu filii ¶ Sed autem non datus
fuit [illegible] secundum tamen secundum presentem iustitiam
quam [illegible] christo qui custodivit datos
ei ut perdidit quosque [illegible] in eternum

de datis secundum [illegible] predestinationem. sed quid ex-
cepit iudam secundum presentem iustitiam [illegible]
~~[illegible]~~ queritur aliquis de illo
verbo vos non sunt de mundo sicut et ego
non sum de mundo ¶ [illegible] dominus non de-
[illegible] quia discipuli non erant de mundo
sed non dedit eis gratias secundum magis
[illegible]. quia non sunt geniti
sancti secundum magis propter gratias sancti christi
christo autem dedit gratiam. ad hoc quod
dicendum est quod si [illegible] discipulos [illegible]
fuit dissimilitudo [illegible]. quia sicut
christus non habebat affectum ad mundum
ita ut discipuli tamen magis dissimilitudo
fuit. discipuli enim licet non essent de
mundo ut alii fuerunt christus autem
numquam fuit de mundo ¶ Cum quero
est secundum augustinum quia discipuli erant
[illegible] non erant de mundo. quia renati
non autem sed fuerunt sancti nati secundum magis
propter nativitatem sancti christi. christus autem
est natus sanctus et non propter [illegible]
sanctus effectus ¶ Non [illegible] unum. [illegible]
exponens illud. Iohannes et quia nascitur
[illegible] vocabitur sicut dicit [illegible]
[illegible] singularitatis sue [illegible]
nascitur [illegible] ¶ Nos quippe
et si sancti effecti efficiamur non tamen nas-
cimur ¶ Ille autem solus veraciter
sanctus est. qui [illegible]
[illegible] non est ¶ Quod cum
dicit non rogo. [illegible] quia
christus petit ut [illegible] conservetur
[illegible]. primo petitur [illegible] conservata
secundo petitur conservationis modus
ibi sanctifica eos. 3o ponitur conservationis
necessitas ibi sicut tu me misisti
quarto ponitur conservationis possibilitas
ibi et ego pro eis ¶ Queritur ergo ad primum

post ipsa conservatione a malo. petit
enim quod ita serventur in bono quod non
tangat eos malum. Unde dicit. Non
rogo ut tollas eos de mundo.
quasi dicat. secundum animam corporis corporalis est necessaria
mundo scilicet ut mundus convertatur per eos
sed rogo ut eos serves a malo
scilicet culpe. a quo iam liberati sunt
quia autem sunt liberati patet quia non
sunt de mundo. quia nati sunt de spiritu
sancto. Unde Augustinus. perfecti illi iam
non de mundo quia renati sunt de
spiritu sancto. ¶ Deinde cum dicit. Sanctifica eos
petit conservationis terminum et modum
ubi attendendum est quod culpe est contraria
veritas. veritas autem et virtus
opponitur. consequenter ergo ad conservationem a
malo culpe / quia meos cuius
ex omni parte applicatur veritati. ¶ Veritas
autem est verbum tuum quia per verbum
quasi dicat. conserva eos a malo applicando
eos veritati. et hoc est quod dicit. Sanctifica
eos in veritate. id est iam sanctos applica
applicent veritati ut conserventur in sanctitate.
Que autem veritas est ipse filius. Unde
sermo tuus. id est verbum tuum et filius
tuus veritas est. Augustinus in originali
verum evangelium. Logos vero sermo
sermone. ¶ Logos sermo verbum
est. Unde in quibusdam codicibus scribitur
verbum et veritas. sicut et in quibusdam
loco eius sermo. ¶ In principio erat
verbum. Sed in principio erat sermo. et
sic quod veritas in qua est petit
sanctificari discipulos. ¶ Modum
est quod dicit sicut et misisti ut
ipsi rogaverit pro eis ut perficerent
apostolicum officium ad quod tunc mittit
¶ Non autem rogavit pro eis ut per
ipsum aberrare ut sit spiritus

Caritate. a malo ipse assequitur
sanctifica in veritate. id est fac perfecte
veritatem tuam ut committere eorum.
Que autem veritas est sermo tuus. Unde
est sermo tuus veritas est. ¶ Quem
tu dicis. ¶ Sicut tu me misisti post
huius conservationis veritatem. ¶ Ad eum
cui datum est nativitatem quod sicut tribus
modis potest intimari ad perfectionem
primo modo sic. ¶ Sanctifica eos id est
in veritate quia sit veritas et ideo
quid veritatem est quia quomodo mittitur
ad pressuras mundi sed michi est
commissi. Sed autem mittitur. quia
sicut tu me misisti in mundum
et ego misi eos in mundum. ¶ Secundo
modo potest intimari sic. Sanctifica eos
in veritate. id est per eam verum dogmata
et accipere veritatem. et hoc est veritatem
predicatoribus veritatis specialiter sunt
ipsi quia sicut tu me misisti
in mundum. scilicet ut predicarem veritatem
mundo ipso. adhuc enim et adhuc
natus sum ut testimonium perhibeam
veritati. ¶ Ita et ego misi eos in mundum
scilicet ut predicent veritatem. quod tamen ut
exercitus in mundum venisti predicare
eorum. ¶ Tertio modo potest intimari
ut sit sensus clausule precedentis
¶ Sanctifica eos in veritate. id est segrega
eos sermonis et predicatoni veritatis
ut sicut tu me misisti in mundum
pro quo videtur per manus et quod hoc quod hominem.
dicitur segregatione ad Romanos. Paulus
vocatus apostolus segregatus in evangelium
dei et quod ergo dicit sanctifica quomodo sicut
tu me misisti ad predicandum
mundum. ita et ego mitto eos
Deinde cum dicit. ¶ Et pro eis ego

s. mundum reconcilians non reputans
illis delicta ipsorum et posuit in nobis
verbum reconciliationis. i. predicationem fidei
per quam reconciliamur deo ¶ Notat
autem ergo q qm dicit sicut memini
isti et hic sicut non de notat equalitatem
sed magis similitudinem ¶ Notat et q qm dicit
est c° nisi eos in mundum. intelligitur
presenti et futuro. quia coniunctio
est ei suturum et futuritatis
ad omnia credentibus non dicit q oblatio
sua in cruce sufficiebat et per actum satis-
factionis et coniunctionem eiusdem ergo
scilicet q voluntas membra sua sanctificari
quia sufficiens oblatio precessit in
se satisfactionem omnium et per hoc ipse sanctificatur
lex legi sic. et ego sanctifico meipsum
i. ostendo sanctum officio gratie i. propitia-
tione ipsorum ut sint et ipsi sanctificati
in veritate. i. in meipso qui sum veritas
vel non dicit in veritate quia antiquitus
erat sanctificatio in typo et in figura
quia in morte ¶ Nunc autem in veritate
adhuc .x. ¶ Si enim sanguis vitulorum
et hyrcorum et cinis vitule aspersus
inquinatos sanctificat ad emundationem
carnis. quanto magis sanguis Christi
emundabit conscientiam nostram ab operibus
mortuis et ¶ Notandum q aliter sic
legi potest ut sit sensus. et ego pro eis
sanctifico me meipsum. i. offero me ad
passionem ut s. veritas gratie ante
dicte in eos ¶ Vel aliter q sit ut
sint et ipsi sanctificati in veritate. q. d.
sanctifico meipsum in me dum sanctifico
homines in verbo. et sic ut sint et
ipsi sanctificati in meipso qui sum veritas
¶ Notat tamen Augustinus in originali q sit aliud
de duabus naturis in una persona.

Aliud dicit capud et membra. Nam corpus
ecclesie et capud est unus Christus. Sic autem
probat Augustinus exponens Apostoli ad Galatas
dicentis ¶ Si autem vos Christi ergo Abrahe semen
estis ¶ Cum dicunt sic supra et non
dicit et seminibus tamquam in multis.
sed tamquam in uno. et semini tuo
q est Christus ¶ Ergo sic arguit Augustinus
Si semen Abrahe scilicet Christus quid
aliud dicitur est quibus dicitur est ergo
semen Abrahe estis nisi quod Christus
estis ¶ Ergo dicto Augustinus Actum Aliud
exposito hoc ut sit sensus. Et ideo
meipsum pro eis. i. eos in me
ipso sanctifico. et ipsi sint ego. quia
dicitur est capud et corpus est unus Christus
¶ Et i. n. capud et corpus est unus Christus sanctificando
corpus suum ad quod est Christus. Item Christus
se sanctificat ergo hic q corpus est sanctificatum
¶ Non pro eis autem rogo tantum
Christus orauit pro seipso et apostolis. Hic
orat pro eis qui erant credituri
per apostolos ¶ Ubi aduertendum q in Christo
sunt due nature et omnia. s. natura. Secundum
naturam humanam rogabat pro dona
conferendis ¶ Secundum autem diuinam naturam
conferebat eadem dona. et per hoc duo
facit Christus. ¶ Primo pro eis rogat pro dona
conferendis credituris per apostolos
¶ Secundo ostendit q ipse eadem dona confert
ibi ¶ Et ego claritatem ¶ Primo rogat pro
credituris et primo dicit et pro quibus
rogat. ibi ¶ Ut omnes unum sint
¶ Secundo ad quid ¶ Dicit ergo ¶ Non pro eis tantum
rogo s. pro apostolis. Sed pro eis qui
sunt credituri per verbum eorum in me
¶ Ubi secundum Augustinum ¶ Non intelligit orat
non tantum qui tunc erant in terra
nec pro his tantum qui apostolos

tu in carne essent audierunt
sed per illos qui post eius obitum corporaliter
ubi apostolorum crediderunt. non quia
audierunt ab apostolis. sed quia libri
apostolorum per intermedios est divulgatum
ad eos. ¶ Item cum dicit ut omnes unum
sint ostendit pro quo rogat. rogat
autem pro unitate cordis fidelium
et primo propter ipsam unitatem propter unitatis
connexionem sicut tu pater .3° in me et
formam i. ut mundus credat. ... primo
ad primum dicit. rogo ut omnes sint
unum. quod quidem impletum est actuum
iiij. multitudinis credentium erat
cor unum. hec autem unitas est
per adherentiam caritatis. i. cor.
vj. qui adheret deo unus spiritus est
¶ Item cum dicit sicut tu pater in me et ... unitatis
causa et exemplum ... dicit rogo ut sint
unum sicut tu pater in me et ego
in te similitudine unius. hec
autem unitas fit per amorem ut
sit spiritus sicut tu pater es in me
per amorem et ego in te ita et ipsi
sint unum per amorem ... in me vel
per adiunctionem et cetera in nobis unum
scilicet ut et ipsi unum sint in nobis
vel scilicet sicut tu pater in me et
ego in te. ita rogo ut sint
unum in nobis. quasi dicat. non essent nec
unum sine nobis. ... Augustinus ...
addidit in nobis ut quod unum essent
tamen perfectissima caritate et vere
domini nouimus et non nobis ... apostolus
Cum divisi fuistis aliquando tenebre
nunc autem lux et ne aliquis
hoc sibi attribueret addidit in domino
¶ Item cum dicit ut mundus credat
ponit fructus huius unitatis quasi dicat.
tu pater es deus pacis et non

dissensionis. et non ex pace discordia
discipulorum credent omnes quia ita tu
me misisti et cetera et quod dicit. ut
credat mundus quia tu me
misisti. ita quod fides sit fructus
unitatis. Crisostomus. nota et sicut scandalizat
omnes ut abiurent deum. si
autem credentes fiant unum. hoc
edificat ad fidem. Et ... Johannis
cognoscent omnes quia discipuli
mei estis si dilectionem adinvicem
habueritis et sic homines possent
arguere si alterarentur discipuli non sunt
discipuli pacifici magistri magistro non
non conveniunt pacifico. non confitentur
me cum esse a patre missum.
¶ Remouet ab ... ...
ciis autem tamen rogo. sed pro hiis qui
credituri sunt ... ... videtur quod
non rogauit pro illis qui iam credi-
derunt. sicut Johannes baptista et antiqui
patres. Ad hoc quidem dicit Augustinus
quod illorum oratio non fuit quod cum suis
magnis meritis hinc abierant
et receperunt quiescebant. Nam et hic
ad damp... totius masse perditionis
que per unum hominem facta est
saluus esse potuit. nisi in unum me-
diatorem dei et hominum in carne ue-
turum vel secundum spiritum credidisset.
Crisostomus quod ad nos hec oratio se ex-
tendit ad illos qui adhuc uiue-
bant et tamen iam crediderant et qui iam
non erant. et videtur quod non competit
dicit pro eis qui credituri sunt. Sed
et ad quos secundum Augustinum in omnibus quod hec
oratio se extendit ad illos qui iam
crediderant. Augustinus ... est quia

non sic perfecte. Ad quem credidit
verum in Christum quem credi oportebat
quando quidem et Petrus cum diceret tu
es Christus filius dei vivi. Christo magnum
testimonium perhibuit. Magis volebat
latro Christum mori quam mortuum re-
surrectum esse credebat. Et ideo a
Christo afflatus et Sathanas q. d.
Augustinus in libris suis. // Item Petrus
imperfectus fuit in fide multumque
et alii imperfecti fuerunt. Item quia
imperfectorum indigebat oratione Christi.
Ad argumentum dicendum est quod tales adhuc
creditur erat i. confirmandi in fide
et perficiendi per verbum apostolorum. Confirma-
tis n. firmis doctoribus per acceptionem
spiritus sancti per verbum eorum. Confirmati sunt
alii ut eo modo crederent in Christum
quo credi oportebat. ¶ Tertio quia
aliquis de eodem verbo dicit n. sed
oratio se extendit tamen ad illos qui
crediderunt per verbum apostolorum. Videtur
quod non se extendit ad latronem
conversum morientem / nec ad Paulum
qui non crediderunt per apostolos
sed immediate per Christum. // Ad hanc dubi-
tationem respondet Augustinus in originali ubi trac-
tat. Primum est quod neque credidit vel
credidit postquam recepit verbum
fidei. Et sic latro et Paulus
crediderunt postquam receperunt
verbum fidei. // Secundum quod notandum est quod verbum
fidei dicitur verbum apostolorum et sic fuit
ab eis primitus predicatum. // Et ideo sic /
secundo secundum tertium s. solo dubitationis
et est quod latro et Paulus dicuntur cre-
didisse per verbum apostolorum / non quia
audierunt ab apostolis / sed quia recte

perceperunt verbum fidei. quod quodam
peculiari modo dicitur apostolorum quia
ab eis primitus predicatum. Ad ar-
gumentum patet per dictum responsionem tum dicta
quod Christus oravit pro se et pro illis qui erant
credituri per discipulos et in hac oratione
non continetur latro et Paulus
oravit et pro discipulis. Augustinus autem
qui immediate crediderunt per Christum
et in oratione pro illis et oravit
pro latrone et Paulo. Et sic qui immediate
erant credituri per Christum. ¶ Tertio quia
ab eo verbo sicut in me et ego
in te. Videtur n. rogare quod discipuli
unum sint unum sicut ipse est unum
cum patre. Sed discipuli non erant unum
in natura sed solum in conformitate voluntatis
et quo filius non est unum cum patre
nisi in conformitate voluntatis. Ergo
sequitur quod filius est creatura sicut
dicebat Arrius. Ad quam dicendum est
quod illa modificatio unitatis
sicut tu pater in me et ego in te
addita est propter tria. Primo quidem
ad excludendum falsam unitatem sicut quia
mali uniuntur ad invicem. Sicut
enim non petiit Christus sed illa qua
uniuntur boni in unitate fidei ut
credant quod pater est in filio et filius
in patre. De hac unitate fidei
ad Romanos xii. Multi unum corpus
sumus in Christo. ¶ Secundo ponitur modi-
ficatio ad inducendum duplicem
unitatem in nobis. Unum n. in
natura et debemus unum in amore /
et in hoc imitationem patris et filii
qui uniuntur in natura et amore.
¶ Tertio introducitur ad ondendum quod

filius est unus sic cum patre unum
augustinus in originali sequitur sic 3m dicit
quod sicut filius inquantum homo sit
unus sic nobiscum. et inquantum deus
sit unus sic cum patre. tamen non voluit
primum commendare sed inquantum secundum quem ro
gavit ut illi essent unum in na
tura sicut pater et filius erant in natura
et ut sicut pater et filius uniuntur in
amore et natura. ita et discipuli. ad
argumentum dicendum quod quando dicit sicut
tu pater in me. hic sicut non dicit
convenienciam [illegible] videtur
quod tantam unitatem habet filius
ad patrem quantum unus homo ad
alium vel quantum ad caritatem cum deo sed
magis dicit longinquam similitudinem aug
expositionis id est sicut tu pater in me
et ego ut sint ipsi in nobis unum
dicit ut sint ipsi in natura unum sicut
et nos equaliter sint ipsi in nobis
et nos in ipsis. nam ex unitate
amoris deus est in homine et
homo in deo. tamen differenter quia
deus est in creatura sicut in templo
suo et creatura est in deo sicut effectus
in causa et contentum in continente. non
sic autem pater in filio et e contrario sed inquantum
pater in filio et e contrario propter unitatem essentie.
[illegible] quod dicitur ad dei [illegible] ut
mundus credat quia tu me mi
sisti. Ex hoc non videtur dicere quod fides
est primum unitatis. rogat enim ut sint
unum et postea ut credat mundus
et sic dicitur quod credere est finis unitatis
cum tamen sit e contrario quia perfecta
in qua est perfecta unitas est merces
fidei. unum enim erimus non ut cre

damus sed inquantum quia credimus.
unitas et que sed in nobis
ista de qua dicit quod simus unum
in nobis ipsis. non est ut credamus
sed inquantum quia credimus. ad hoc
respondet Augustinus in originali dicens
quod hic ut non denotat causam quando
dicit ut mundus credat. sed inquantum
hoc orando dixit ut mundus credat
et tunc hic rogo dicitur repeti ut sit
sensus. rogo ut sint unum sicut
tu pater in me et ego in te. rogo
ut ipsi in nobis sint unum. rogo
ut mundus credat quia tu
me misisti. Ad argumentum tamen
procedit quia si sequitur opinionem aug
hic ut non denotat causam procedere
cum [illegible] autem sequitur expositionem
doctorum in littera. potest dici quod fides
mundi sequebatur ad unitatem disci
pulorum quia ex hoc mundus provo
cabatur ad credendum. quia vide
bat discipulos unitos. et ita non
loquitur hic de unitate que [illegible]
que est merces fidei. sed de unitate
discipulorum que fuit occasio hominibus
ut converterentur ad fidem. [illegible]
cum dicit et ego claritatem quam dedisti
[illegible] homines inquantum
rogat quod domus [illegible] hic
[illegible] dominum inquantum [illegible] dona
dicit autem sic primo [illegible] dona in mor
talitate. secundo donum unitatis
ibi ut sint unum. 3o donum eo
[illegible] gloriam in ego in eis [illegible]
ad primum dicit et ego claritatem [illegible] in mor
talitate quam tu dedisti michi [illegible] in
[illegible] dedi eis. utitur autem [illegible]

salvator petito quod futurum est contra etiam
precessatoris. et io dicit se dedisse.
quod se dattum eciam novat. Quidem
inde cum dicit ut sint unum quod
quod est donum unitatis. Unum stu di
dedi et eis ut sint unum scilicet a na
et in amore sicut et nos unum
sumus. Secundo dicendum est quod in lege et caritate
clarificati pro alie legi ut dicitur
quod triplicem claritatem dedit Christus discipulis.
primo claritatem potestatis que est in signis
de qua luce ix. convocatis illic
xii discipulis dedit eis potestatem
super omnia demonia etc. Secundo
dedit eis claritatem sapientie in predicando
de qua luce xxi. ego dabo vo
bis os et sapientiam cui non poteru
erunt et contradicere omnes adver
sarii. Unde dicitur deus claritate
in luce et capitulo claritate quam tu
dedisti michi scilicet in factis do mi
racula et miraculando doctrinam
dedi eis. Tertia est claritas bo
nitatis que in maiore apparet
unitate et pace. De qua dicitur
lucet ut sint unum sicut et nos
unum sumus. Secundum expositionem
sequentes Cristus dicit quod claritatem
hanc nos salvator gloriam que est
pro signa et doctrina ut sint
unanimes. Tunc gloria ut sint
unum et signis maior est
Item cum dicit ego autem in eis et
salvator quod ipse est donum co
sullitte gloriam sive consultte unitatis
et tamen tangit. Tunc ... tangit

causa donum talem hoc tangit
donum in ut sint. 3o finem doni
ut cognoscat. Quod evidenter
primo non dicitur est quod dona non
conferuntur nobis nisi mediante
et io per ordines se mediatore
alioquo modo se esse talem hoc
donacep. et io tamen donum consu
mans per inducit mediator
sicut dicit. Ego sum in eis scilicet per gratiam
et tu es in me per unitatem na
ture et in patre et pater in me
est. ac si diceret per. ego sum me
dius inter te et eos. Hylarius
Ille est in patre per naturam divinitatis
nos autem in eo per corpore eius
nativitatem magis scilicet assumpsit
naturam nostram. et ille etiam in
nobis magis dat nobis corpus
suum sacramentale. Vel ut deus
est in nobis magis scilicet per gratiam
accipimus de plenitudine eius
vel in nobis sicut caput in me
bris. Item cum dicit ut sint
positum donum. Nam sicut
Augustinus reconciliatio quod fit per
mediatorem. ad hoc producit
ut boni reconsiliarum. et io patet
donum mediatoris scilicet ut sint
consummati in unum. quasi dicitur ad hoc producit
mediatio mea ut fiat
consummata unitas. De hac me
diatione per dicit apostolus nos Christi
per nos dei. Secundo dicit apostolus
dicit nos per unum per deum. ego
meus et quod dicit apostolus dicit.
per nos dei. per unum qui loquitur

ad patrem dicit. tu in me. ¶ Deinde
cum dicit ut cognoscat mundus
ponitur finis huius donationis. Sed hinc
est dubium, quia cognoscere aliquid proprie
pertinet ad visionem. et sic accipitur supra
eodem capitulo: et cognoverunt vere quia
a te exivi. Alio modo non accipitur
hic, quia in consummatione unitatis
evacuatur fides, quia fidei suc-
cedit visio. Alio modo cognoscere dicitur
perfectam visionem, non qualis
est in fide, sed qualis est in patria,
et sic non accipitur hic. Supra autem dixit
ut credat mundus, quia ubi lo-
quebatur de unitate imperfecta consistente
in fide. Hic autem loquitur de u-
nitate consummata, que evacuat
fidem et includit claram cognitionem. ideo
dicit ut cognoscat mundus scilicet reco-
ciliatus, quia tu me misisti
sicut pater mittit filium, cognoscat
et claritatem corporis. quia dilexi-
sti eos scilicet conferendo eis bona
gratie sicut tu dilexisti me.
¶ Sed movetur dubium primo de primo verbo
et claritatem quam tu dedisti
michi. videtur non separare opera
patris et filii, cum dicit quod pater de-
dit claritatem et ipse dedit eam
fidelibus. et sic videtur quod opera trini-
tatis non sunt inseparabilia.
¶ Ad hoc est contra quod Augustinus in
originali dicit quod inseparabilia sunt opera
patris et filii. Sed in Christo dicitur sepius
solum patrem facere quod et ipse fa-
cit cum patre, ut quodque est ei tri-
butum a quo est. ¶ Vel quia sic pater
claritatem dedit scilicet immortalitatis
humanitati Christi, eandem et dedit

ipse filius. tamen quod possit dare hoc
habet a patre a quo habet esse. Eius
et filius tacito patre dicitur se operari
quod et pater cum eo operatur. et hoc facit
ut ostendat se habere naturam divinam
et omnipotentem. Concludit ergo Augustinus
q cu fil' mo?a pris tacet
operatorem suum. humilitate commendat.
¶ Cum autem more suo tacet
operationes patris humilitate commendat
ne scilicet credatur inferior patre.
Ad argumentum ergo dicendum pater tamen
dici quod Christus non sic loquitur modum
loquendi ut distinguat personas
ut non distinguat naturam vel
operationes. pater non dicitur dare claritatem
quia tertia persona a se. ante autem
aliquid receperat. Sed magis
alia cognitas. convenit non Christo claritatem
cena in quantum scilicet Christus filius dei dat
et claritatem immortalitatis. sed in quantum
ipse est filius hominis. Christus autem dicitur
dare claritatem fidelibus in quantum
natura in re assumpta meruit
fidelibus immortalitatem. ¶ Credo
quod de primo verbo. ¶ Ego in eis
et tu in me. ¶ Secundus nota dicunt:
ad eum veniemus et mansionem
apud eum faciemus. ¶ Ubi venit
quod pater venit cum filio. Hic autem
venit se esse in fidelibus sine
patre quia dicit ego in eis. Ad hoc
dicendum est quod filius non venit
sine patre. Sed aliud filius facit
mentionem de patre et filio ¶ sicut
ergo dicit ad eum veniemus etc.

aliqn de solo sicut hic. Secundo aut
s[ecundu]m quia alii obstruunt ora
illorum qui non distinxerunt personas
quales sunt sabelliani dicentes
n. ad eundem utrumque. manifeste ergo
non loquitur veniunt plures personas
esse in divinis. Alii obstruunt ora
illorum qui posuerunt filium esse
creaturam sicut posuit arrius
et hic quando solum se nominat ac si
ipse sit deus cuius presencia ad per-
fectorum creature sufficiat. et hic non
fecit hic quando dixit et ego in eis
et tamen augustinus movetur quod hic fecit
condescendit se mediatorem inter
deum et hominem. et propterea condescendit
distinctionem propter. Tercio quia n.
est alia persona alia filii in non sed
quia si filius assumit naturam humanam
quod pater hic assumat pater et persona
filio non sed quia si filius est medi-
ator quod pater hic pater sit mediator.
Exposicio ergo manifeste intendere quod sunt
plures persone in divinis. quia una
assumit naturam. ad unitatem sue
persone alia non assumente.
Tercio quare ait de eis illis et dilex-
isti eos sicut et tu me dilexisti
et hic est quia deus diligit aliquem
conferendo ei bonum sed non equale
bonum contulit filio et creature quod de
solorum sanctorum contemplans ponit augustinus
in augustinus. Ubi tamen veniunt quoniam est
quod pater dilexit filium duobus
modis. Primo quia secundum divinitatem
diligit n. pater filium quia genuit
eum equalem. Secundo diligit eum

secundum quod est homo. et hic contulit
ei honorem ut esset caput ecclesie et quod
in eo esset spiritus non ad mensuram
Tercium quod veniunt est quod deus dilexit
nos ab eterno ex quo sequitur quod di-
ligit nos. non quia vere tali
ter sumus ut quasi incipiat
nos amare sed veritatem
sed magis dilexit ut veritatem
veniunt. licet ipse amor sit causa
vere dilectionis ex quo sequitur quod hec
dilectio est in commutabilis et in ...
Nota quod non cognoscitur quod dilectio
nisi in spiritu quod cognoscitur clare
deus. quando est cognoscitur a nobis
per effectum id est bonum quod nobis confert
ex parte dilectionis. et sic veniunt
salvatoris misericordia quando dicit de quibus
quod sunt qui fuerunt et futuri
mundi cognoscere quia tu di-
lexisti eos. Quartum quod veniunt
augustinus est solo dubitatione et est
quod hic sicut. non importat equali-
tatem dilexit membra Christi sicut
ipsum Christum sed importat proporcionem
et similitudinem ut sicut suo modo
dilexit filium generando eum naturam
divinam ab eterno vel et faciendo
eum caput ecclesie in assumpta natura
ita suo modo diligit nos faciendo
nos membra Christi. Nota tamen augustinus
quod hic non aliqua causalitas
non dicitur dilexi membra propter
aliquo modo est ipse Christus. Unde dicit
littera. dilexisti eos sicut me
dilexisti. quod nichil aliud est nisi
quod dilexisti eos quoniam et me
dilexisti. Alio n. membra filii
diligere qui diligit filium

quasi dicat aug9 i libris istis
io pater nos dilexit abeterno. quia
voluit nos fieri membra illius
qui ipse consequerentur vitam eternam
et sic quodammodo dilexit nos
mediatore xpo magis quam voluit nos
consequi effectus dilectionis per xpm
mediatorem ¶ Item cum dicit pater
quos dedisti michi. postquam
dictum est de oratione ista scilicet xpo orat
pro seipso. quo et oravit pro discipulis.
et quo oravit pro illis qui erant
credituri per discipulos hic ostenditur
quo oravit pro utrisque scilicet pro discipulis
et pro credituris per eos. orat
autem xpc pro eis petendo eis gloriam
et dividitur in duas partes. in prima ponitur quia
primo ponitur persona oratoris ¶ secundo ponitur ordo
dicendi ibi pater iuste ¶ circa primum
sic procedit. quia primo inducit
ille a quo fit petitio. unde dicit
pater ipse enim est a quo petendum
omne bonum quia pater est principium
totius deitatis ¶ Ubi nota dicitur quod
pater alio tenetur consilio et
in forma convenit patri et filio
et spiritui sancto et sic pater est
principium omnis boni creati. quia
omne creatum est a tribus personis.
alio pater tenetur proprie et tunc non
convenit nisi prime persone. et sic hic
modo accipitur dicitur patrem dicitur esse
quia pater est principium totius divinitatis quia
ab eo est filius et spiritus sanctus ¶ Secundo inducit
xpc pro quibus petit. unde dicit quos
dedisti michi scilicet per predestinationem
vel pro alios ¶ Tertio cor[?] spiritus mei
quos dedit in dono tertio secundo
modus petendi ¶ unde dicit volo.

quod potest designare auctoritatem vel
mutuum. auctoritatem quidem ut
intelligamus de voluntate eius
qua deus est quae est eadem cum
voluntate patris ¶ Illam sua voluntate
homines iustificat et salvat
Ro. ix cuius vult miseretur nec
vitium autem designat si intelligatur
de voluntate eius magis quam homo
quae est inferior secundum naturam
¶ Tertio ponitur id quod petitur ¶ Primo autem
petit xpc quod membra sua sint
secum in sua cohabitatione. unde dicit
pater volo ut ubi ego sum et illi
sint ¶ Quaeritur ¶ aliquis in ministerio
me sequatur. et ubi ego sum et
dicit autem ubi sum. id est ubi futurus sum
cuius sum secundum humanitatem nec[?] xpm
ubi fuit corpus ibi congregabuntur
et aquile. id est sancti ¶ Secundo xpc petit
dominatorem sue claritatis ad membra
unde sequitur ut videant claritatem meam
quasi dicat ¶ Isto solum peto quod sint
mecum sed et quod videant claritatem
meam. id est excellentiam divinitatis meae
quam dedisti michi scilicet per eternam
generationem. de hac claritate hebr. i.
qui cum sit splendor glorie
substantiae eius. et sap. vii ¶ candor
est lucis eterne. et speculum sine
macula. et quod dedisti claritatem
abeterno michi. significatur quod di
lexisti me ante mundi constitutionem
secundum vero pater diligit filium et donat
deitatem illi ¶ Queritur ab
deo in libro pater quos dedisti
michi. volo ut ubi ego sum
dedit enim pater potestatem omnis car
nis. et tamen non omnis caro erit
cum illo. quia multi dampnabuntur sed solum quos ...

intuit aug' in orig' i quia
solue duo ponit ¶ primo est q' deus
dedit filio potestatem omnis carnis
i. omnis hominis ut liberet quos
voluit et dampnet quos noluit
qui vivos et mortuos iudi
cabit. q.d. aug'. dedit pater filio
potestatem omnis hominis ut de
eo faciat sicut voluerit. vel in e
o ad salvandum vel iuste dampn
andum. hic n. deus vult omnes
homines salvos fieri quantum est
de se quia non delectatur in perdi
tione viventium cum voluntate sequi
et sub supposito peccato vero aliquos
puniri ¶ secundum q' intuit aug' est
q' h' x' habeat potestatem omnis car
nis tamen illi intelliguntur simpliciter
esse dati qui sunt predestinati.
de quibus ¶ sequitur eod. ut omne quod
dedisti ei det eis vitam eternam
Intellige n. qui non consequuntur
vitam eternam vere et proprie dati
quia non intelliguntur dati per predesti
nationem. ut consequitur glossa in eosdem
ad augustinum patet q' salvatio et non
intelligit de omni datione. sed
de illa que est per predestinationem
¶ Tertio queritur ad de cibo. ut
ubi ego sum. contra hoc n. est q' dicitur
est ioh. xiiij. In domo patris
mei mansiones multe sunt
s. n. multe mansiones sanctorum
alia est mansio x' et alia aliorum
sanctorum. preterea dicit ut ubi ego
sum et tamen adhuc non erant
mecum ergo debuit dicere
vel cum eo. ad secundum quod ~~dom~~
est aug'm in orig' q' promissio

x' qui dicit volo ut ubi ego sum et
illi sint mecum. potest intelligi
duobus modis ¶ primo ut intelligatur
de presenti tempore. x' et tunc x' promisit
nos esse futuros ubi erat
sua humanitas ¶ vn ~~gl' 33~~
moraliter dicit q' post incarnationem reddit
nobis. qui tamen solus inde venit
unde. dum n. membra x' sunt
unum cum x'. q.d. solus ascendit
in celum in nobis qui solus inde
descendit. et sic verificatur illud
salvatoris Ioh iij ¶ nemo ascendit
in celum nisi qui descendit
de celo. quia solus x' descendit
inde. et iste est solus ascendit
quia ascendit nisi fiat unum
cum eo ¶ secundo potest intelligi de patria
promissio quantum ad unitatem et tunc
notat aug' q' h' deus sit ubique
et per presentiam sit ubi sunt dampnati
et miseri. tamen dampnati non dicuntur
esse secum. sed solum illi sunt secum
qui percipiunt lucem eius et c'
exemplum quamvis n. cecus sit ubi
est lux. tamen non est cum luce.
ita et infideles atque iniusti
non sunt cum deo. propter quod esse dicit
salvator ¶ qui non est mecum ad
versum me est. sed ille est cum eo
qui percipit eternam lucem eius et
et hoc petebat x' qui dicebat
volo ut ubi ego sum et ipsi sint
mecum. ad augustinum ¶ primum ~~dom~~
est q' h' in domo patris sint
multe mansiones propter diversitatem
meritorum tamen nullus servus sunt
mansiones esse beatus nisi esset
cum filio dei percipiendo claritatem

eius ita quod sicut pectus est quasi omnibus sanctis. Respondeo dicendum quod aliquis secundum aliam mansionem quia aliquis sancti si intelligatur de mansione ex parte meriti et equatur parti. sic dicendum est quod illa mansio dicitur una ab omnibus sanctis communiter. Ad secundum ut patet bene. Si autem intelligatur mansio pro gloria essentie eius. sic et omnes sancti videbunt eum. et tamen unus habebit quandam iuxta gaudium de obiecto visu eius. Ad 3 Augustinum dicendum est quod christus dixit ubi ego sum ibi et minister meus quia sicut fuit in celo secundum animam eius quod secundum fuit in celo semper non animam est. Secundum quod est divina [illegible] vel dixit ubi ego sum ibi et eius ministri erit et tunc [illegible] contentus. Ad designandum certitudinem vel Ad 4 quia dicitur de deo isto ut videat claritatem magis. Claritas id est splendor et lux. Secundum deus habitat lucem inaccessibilem i. ad thy. ultimo [illegible] quod illa claritas non potuit videri. quia nullus ad eam accedere. Ad hoc quod dicendum est secundum Augustinum maioris quod sicut claritas dei nobis [illegible] prevenit ipso videbimus facie. sic intelligi duobus modis. uno modo ut sit ista facie in qua pater genuit filium equalem sibi. Visio id est fruitio est merces fidei sicut id est fides secundum apostolum ad hebreos et Augustinum vero non apparentium id est quod non videntur. ita merces fidei est visio veritatis que credite [illegible]. Secundo modo sic intelligi de claritate humanitatis christi. de qua philosophus

Ad eos forte in corpore humilitatis nostre configuratum corpori claritatis sue. Prima claritate scilicet divinitatis non videbunt nisi sancti. Secundum videbunt mundi in iudicio tamen. Luce xxi. et tunc videbunt filium hominis venientem cum potestate magna. Secundum pertinet iudicium non videbunt claritatem istam ysaias xxvi. Secundum alia translatione tollatur impius ne videat gloriam dei. Ad Augustinum dicendum est quod inaccessibile dicitur multipliciter vel quia nullo modo accessibile et sic non dicitur quod deus habitat lucem inaccessibilem. Secundo modo dicitur inaccessibile. quia non est sufficienter accessibile et hoc modo dicitur quod deus habitat lucem inaccessibilem. Alio modo potest dici quod deus habitat lucem inaccessibilem quia habitat lucem que non potest corporali comprehendi acie. Ad 4 quod dicitur de isto quia dilexisti eos de isto quia dilexisti me. dicendum quod christus dixit quod dilectio fuit causa quod dedit pater ei claritatem. Secundum est quod dilectio autem non dicit causam. quia dilectio est in voluntate quando autem filium dedit ei claritatem eternam. Ad hoc dubitatur forte. Ad Claritas data ipso intelligatur esse claritas humanitatis eius. cuius claritatis causa est dilectio dei. Nam sanctam claritatem predestinavit deus ab eterno id est ab eterna dispositione est dare. Ad ipso et in tempore dedit. Ad autem intelligatur hec claritas data ipso claritas divinitatis eius. tunc nulla claritas non est claritatis quod non est prius intelligatur et tunc quod ipso de quia dilexisti me. Sed quod non

denotat etiam dilectionis secundum magis signum
ad argumentum secundum per predicta. ¶ Quidem
scilicet pater iuste vel postquam proposuit
orationem, postmodum eam conclusit et prima
sciant vero conclusit a materia. Secundo
est conclusit de bonis ubi ¶ Ego autem
cognovi te. Ad evidentiam horum nota
quod Christus gloriam petivit clarificationis.
Adaptat autem gloriam dispositionem eius
eo que est per fidem cognitum ¶ Nam
sicut dispositio secundum vero augmentum
premii vel eius ad quod disponit
ita cognitio dei per fidem secundum vero
augmentum premii vel glorie quam Christus
petivit clarificationis. Et sic primum ponit
Christus quasi per modum conclusionis. quasi dicat
dignum est ut te possideant per
gloriam qui te cognoverunt per fidem
et te imitati sunt per gratiam. Exponit
ipse secundum litteram ubi dicit pater iuste
mundus te i. amatores mundi
te non cognovit ¶ Secundo ponitur in mundo
erat et mundus eum non cognovit
¶ Quidem scilicet ¶ Ego autem cognovi te
vel postquam concludebat cognitionem
a materia sequitur conclusit est in bonis
et primo ponitur quod ipse sciret sciat cognitionem
unde dicit Ego autem cognovi te ¶ Secundo
dicit quod cognitio divinitus ad discipulos
unde scilicet et hii cognoverunt scilicet me
docente. quia tu me misisti
scilicet ut docerem eos vel cognoverunt
quia tu me misisti i. quia
cognoverunt filium a te missum et
per hoc cognoverunt patrem Gl^u
Ioh. 14 ¶ Qui videt filium videt et
patrem. Et notum feci eis nomen
tuum scilicet per doctrinam. pñs narr

verbo nomen tuum fratribus meis. n^t
xvi. ¶ Nemo novit patrem nisi
filius et cui filius voluit reve
lare. et notum faciam scilicet amplius
per spiritum sanctum datorem. Vel notum feci
eis per fidem et notum faciam per speciem
¶ Secundo Christus ponit finem huius cognitionis
dicens. Ut dilectio qua dilexisti me
sit in ipsis et ego in eis. prima Iohannis 4
¶ Qui manet in caritate in deo
manet et deus in eo et ibidem
¶ In hoc cognoscimus quoniam in ipso ma
nemus et ipse in nobis. quoniam de spiritu
suo dedit nobis. Aliud potest exponi
sic ubi ¶ Ad cuius evidentiam
notandum quod Christus aliam dicit unita per
individuationem naturam. Aliam dicitur capitis
et membrorum. ita quod Christus integrum constituit
capud et corpus ¶ Ad hoc ergo deus dilexit
Christum integrum dum voluit hominem
assumptum esse capud. nos autem
membra eius per fidem et amorem.
Est ergo sensus huius. notum feci eis
nomen tuum et notum faciam ad
hoc scilicet ut dilectio qua dilexisti
me totum integrum sit in ipsis
hoc autem fit dum sunt membra
mea. et ego sum in ipsis scilicet tamquam
vel sicut capud in membris sicut
corporis sequens Augustinus dicit sic.
¶ Non autem dilectio qua pater
dilexit filium est in nobis nisi
quia membra eius sumus et
in illo diligimur cum ille diligitur
totus i. capud et corpus ¶ Alio
modo potest legi sic littera ut sit sensus
Ad hoc dedi eis veritatis cognitionem
ut per veritatem cognitam sicut
membra mea et per hoc diligantur

ate. quia qui diligit caput
diligit et membra quorum est caput
et qui diligit filium necesse est ut di-
ligat omnes in quibus est filius
et hoc est quod dicit ita ut dilectio qua
dilexisti me sit in eis .i. diuertetur
ad eos. et ego in ipsis sicut caput
in membris. ¶ Tercio reuertitur ad decla-
racionem mundus te non cognouit
et hoc est .n. quod dicit ad Ro. ¶ Quia
cum cognouissent deum non sicut
deum glorificauerunt. Sciendum est quod
de deo potest esse duplex cognicio. prima
cognicio est cognicio simplicis noticie
quia aliqui habent noticiam spe-
culatiuam. et talem cognicionem non cogno-
uit mundus perfecte deum. quia et si a-
liqui philosophi cognouerunt aliqua
de deo. tamen non perfecte. et .n. si cogno-
uerunt quod deus est quod erat eius sum-
mum non tamen in particulari perfecte
cognouerunt quid hoc est eius
summum. et ideo dicit hoc multimode
errauerunt. quidam .n. corporum
dixerunt deum esse animam mundi.
quidam senserunt de deo plu-
ralitatem esse particularia. quidam
dixerunt deum necesse producere mun-
¶ dum quoniam aut sit de necessitate ergo
uidebatur admodum philosophi non cognouerunt
deum in quantum in eo fuit errorem
et naturaliter. alia est cognicio ap-
probacionis. quia aliqui non ea
assumunt et hoc modo mundus non
cognouit deum. quia non cum
glorificando approbauit
H ec cum dixisset Jesus in
principio xviii. capituli dicit
hoc quod illa perficiebat
de .x. ¶ Ingressus primo ondebatur quia
se appropinquauit passioni et confortabat dis-
cipulos ¶ Secundo procedebat uerius passionis
consumata et hic est in principio huius capituli
in quo incipit euangelista agere de
passione ipsa. et diuiditur hec pars in duas
partes. quia primo describitur uerius passionis
in uita propria ¶ Secundo eius iniqua
condempnacio. de primo in hoc capitulo
de secundo in xix capitulo ¶ Circa primum sic
proceditur quia primo ondetur quo se fuit
proditorie traditus ¶ Secundo quo fuit iu-
diciarie oblatus in iudicijs ¶ Tercio quo fuit
ignominiose captus in conspectu
tercio ¶ Quarto quo fuit dolose examinatus
in pontificis aula. ¶ Primum ergo tangitur
proditorie unde dicit quod euangelista tangit
primo proditoris locum ¶ Secundo quo locus
cognitus erat proditori in ea die erat
aut ¶ Tercio tangit proditoris aduen-
tum in Judas autem ¶ Ad primum
dicit. hec cum dixisset ihesus egressus
est cum discipulis suis trans torrentem
cedron .i. cedrorum ut sit genetiuus
grecorum. ubi erat ortus in quem
introiuit ipse et discipuli eius ¶ Tunc erat
eius dicendum. et tamen quod dixisset
uerum .n. nunc euangelista quod tamen post
oracionem se contulit quia non uerum
quia sicut dicit augustinus de concordia
euangelistarum sermonem suum de eis et
completo omnes in quos corpus
uidetur esse melior ad hoc quod
sicut augustinus moraliter dicit. quid quod nar-
rat hic euangelista de quo iam ei dixisset cum
discipulis orantem. non continuo simul est
eo tamen simul esse illius oracionis.
¶ Sed alia quedam sunt in responsa

que a Jo. pretermissa apud alios
evangelistas loquitur. Luce xxii.
scilicet quod facta fuit contentio inter disci
pulos quis eorum videretur esse ma
ior. dixit etiam ipse Petro sicut
et ipse hic subiungit. Ecce sa
thanas expetivit vos ut cri
braret sicut triticum. et ymodico
sicut Math. et Marcus commemorat
expectavit in monte oliveti ad
agoniam suam. sicut n. dicit Augustinus
et hic narratur quod dominus est totum hoc
dixisset et ut non cum aliquo opi
nemur ingressum. quam illa verba
finiret. Et sic queret aliquis
de eius verbo ecce cum dixisset. cum n.
dominus oravit vel quod debuit dici
cum orasset. adhuc unde consequentius
d. quod non dixit cum orasset sed magis
dixit cum dixisset. cuius ratio est. quia
illa oratio fuit loquela et ad disci
pulos facta est. q. d. Et ideo non oravit
ad patrem tantum sed ad discipulos per in
structionem eo quod scilicet quod ista oratio fuit
quedam dicto instructio discipulos
ad quod dixit ewangelista cum dixisset
hec scilicet instruens discipulos. Et ideo
precedente eius verbo. Egressus
est cum discipulis suis transtorrentem ce
dron. hic n. non videtur concordare Math.
et Marco dicentibus quod expectavit in mon
tem oliveti. et tunc venit inde
in villam gethsemani. Luce autem
xxii dicit quod egressus ibat secundum consue
tudinem in monte oliveti. Ad
hoc dicendum est quod nulla contrarietas
est inter ewangelistas. cuius ratio est quia
idem locus est quem commemorat

Jo. et Math. torrentem n. cedron
i. cedrorum. quia forte erant
ibi cedri plantati ad radicem
oliveti. ubi est et villa que dicitur
gethsemani. et ibi intelligimus
fuisse ortum quem commemorat Jo.
Notandum est quod locus commemoratus
convenit misterio. dicitur n. Math. quod
venit in villam que dicitur gethse
mani. gethsemani n. est locus ad
radices montis oliveti. et interpretatur
vallis pinguium. quia Christus agni
nus morti venit in vallem pin
guedinis misericordie n. que vallem
humilitatis et pinguedine caritatis
pro nobis mortem sustinuit. Jo.
autem dicit quod Christus egressus est trans tor
rentem cedron. et hic convenit passi
onis tempore n. Christus torrentem quem
ipse de patre decurrente passionis
in via bibit. convenit etiam
passionis. Cedron interpretatur ob
umbratio. quia Christus per passionem
abstulit umbram peccati. vel sic
Christus moriens protexit nos
sub umbra manuum suarum. sub
umbra manus sue protexit
me. dicit autem Jo. ubi erat ortus
et hic sicut dicit Alcuinus convenit
misterio. ut peccatum quod in toto
commissum fuerat deleret. paradysus
n. ortus deliciarum interpretatur
alio modo potest dici quod hic locus
convenit misterio quia Christus per passionem
suam introduxit nos in ortum
virtutum. Sciebat autem et Judas qui tradebat eum
ubi ostendit quod hic locus notus
fuit Jude. unde dicitur qui tradebat eum

et iudas qui tradebat eum locum
et vero sedes quia frequenter ihesus
convenerat illuc cum discipulis suis. Iu-
das autem sciens locum nocturnum eo
quod ad illum dominus sepe venire consue-
verat. ¶ Queritur autem cum iu-
das diu ante exiverit a cena
ut proditionem compleret. quia scriptum
quod post illam horam egrederetur. Ubi
dicendum est quod secundum hugonem glossa super
istum locum sicut theophili dicitur
quod iudas noverat dominum tempore festi
convenisse cum toto discipulorum agmine
solitus autem erat tota
solempnia in talibus locis et quoniam
tunc erat dies solempnis. Arbi-
tratus est iudas dominum tunc illuc
et discipulos discessisse. quia ad solem-
pnitatem spectabat. ¶ Secundo queritur
quare post egressum de urbem
nocte. Dicendum est quod secundum hugonem dubium
sit super glossis ¶ [illegible] Hoc
non tamen sic fecit tunc. Sed et se-
pe faciebat. convenit se a tumultu
hominum secedere de necessitate loca
et quia non erat presens ante iudice
ad hec non deerat [illegible] tempore
cum quieti et loca apta quieti
Unde faciebat hoc in montibus
et ortis ne turbe discipulorum
impediretur ab audiendo. ¶ Tercio
nocte sciret iudas quod ubi nocte
adveniens proditionis. Unde dicitur cum
accepisset cohortem iudas scilicet
agentibus. Unde augustinus cohortem
non iudeorum sed militum fuit
data iude a preside. Cum autem
accepisset ministros a pontifi-
cibus et phariseis venit illuc cum

tradebat quando post dicitur quod abiit
ad principes sacerdotum et dixit illis
quid vultis michi dare et ego
eum vobis tradam. Illuc quia ductor eorum
cum laternis et facibus et armis
faces autem afferunt et laternas
ne posset latere in tenebris fugere
¶ Queritur autem quia cohors
militum sequebatur iudam qui
obediendo. ¶ Ad hoc videtur ¶ secundum
quod hoc fecerunt corrupti pecunia
data ut promisit. Unde ¶ secundum
qui milites ... petitum
[illegible] omnia fieri mediatrice
dicit enim augustinus quod cohors accepta
a preside tamquam ad tenendum reum
servato ordine legittime potestatis
nulla tenentibus audet resistere
¶ Secundo queritur cum cohors militum
iudei sufficeret quare acceperunt
ministros a pontificibus et phariseis
dicendum est quod forte hoc fecerunt ne
forte aliqui iudei zelo legis
ducti quia agentibus
presbiteri eis resistere voluissent
et tamen eadem tamen venerunt cum
armis ut scilicet sic armati terrerent
ut et repugnarent ¶ [illegible]
... defendere audeat. Unde augustinus
in omelia loquens de hiis armis
dicit quod armati venerunt inquit
abscondebantur ... peccatum et ob-
[illegible] infirmitas. cum hoc
[illegible] viderent ad ipsum
eum in quem nichil valuisset
nisi quod ipse voluisset ¶ Tercio
queritur quare iudas non venit
ad domum. sed venit ad ortum.
Unde dicitur venit illuc. Ad hoc

dubiu unde cristus q iudas
illuc ueīt q intrarent xpc
cū aplīs ꝑnoctabat. Inuisit aut
ad domū cui credidisset illo
misse cu dormiret. ihc aut
hic ondit qua uoluntarie se ob
tulit ad passioē. Onditur aut hc
ex iiijor pº ex sua sciēt sº ex
sua potestate i uer gº dixit eis 3º
ex sua amore et beniuolentia
i Jesum gº interrogauit eos iª to
ex sua patiēt i ꝑrimo aut pe
tit ꝯ ad euidenciam prīmi nō dū
ē q q xpc ꝯ iūdis uoluntarie
passu. qui cū sciret omnia
q uentura erāt sup eū nō fugit
nec latuit. sꝫ uoluntarie obtulit
se et nō cruciatus ꝗ ꝯ uoles inue
nire reproducit ꝯ sciatis et pº
quod ipm̄ scitam inducit
d. ihc itaqz sciēs omnia q uentu
ra erant sup eū. s. tanqz ueni
ret. introducit uoluntarie obtulit
se unde ꝯtessit .i. uoluntarie
se obtulit et dit eis qm quē quer
itis dixerūt ei ihm nazarenū
dit eis ihc ego sum. qui uoluntarie
ad passiō me offero. Stabat aut
ꝓditor iude. vn dic stabat aut
et iudas qui tradebat eū cū ipis
dubitaret aliquis dicerec q dt
pº ꝗ ꝗ quē queritis cū .n. sciret
omnia nō indigebat querere
ad hac questionē respondet aug
theologus ꝗ nō ꝯtenit xpc
qr uoles scire ad ignorantiam
sꝫ ondit uolens qm cū ꝯet
ꝓnt ab eis cognosci uel discerni
nō poterat. vn cristus primo

corp cōis oclos corp cōre
cauit ꝗꝗ .n. nō cognosceret te
nebre nō fuiīt metuisset qm
sicut dic crisostomus laternas et faces
ferebat expellentes tenebras
si nō lampades nō cernit. et
uoce statim debebat eū cog
noscere ꝗ tercio querit ab quē
crisostomus introducit ꝓniciam
iude d. stabat iudas dicm
ē q xpc nō interrogauit iudam
ē sicut ignorans. sꝫ magis
ut ꝓrs uīdis directe ꝗ ꝗ uici
ihm nazarenū offeret se
ꝓmptū ad mortē vl nō me
interrogauit ut ꝓditorem ē. ut ond
deret se ab eis nō posse discerni
ul cognosci. et nō crisostomus me
ducit ꝓniciam iude. possꝫ enim
credi q nō esset mirū si xpc
nō cognoscebatur a eis nō sāt
familiaribꝫ. sꝫ mirū ē q nō
cognoscitur a iuda qui familiari
fuerat sc̄z ut ꝗ go dixit ꝗ ibi
introducitur potestas xpi ut ex hoc
arguitur q uoluntarie passus est
potestas .n. eius i duabꝫ ondit
pº quod quā cū esset i medio
corꝑ nō solū ꝓrimens sꝫ nec
cognosci eū poterant nisi
ipe ꝯcederet. Secundo mō po
tentiam dem ē ꝗ ꝗ 3º mō ondit
potestas eius quā ad illū ipsi
ceciderunt retrorsum vn dc
ꝗ mō pōc dc ꝓt ut gº dixit
eis ego sum abierunt re
trorsum aucto facie ab eo
sꝫ id ꝓs aucte retrorsum

et confundantur cogitationes in malis
et ceciderunt in terram. Augustinus. Illi
iudicantur fortiter. qui iudicatus
esse potuit. De quo psalmo idem
Augustinus. Respondere non confunderentur
sed abierunt retro et ceciderunt
in terra quia sic voluit qui potuit
quod voluit. Illo [illegible] gregorius super ecce.
Retro cadunt boni et mali. Sed boni
cadunt in faciem. Daniel x. Ceci
dit in faciem suam et adoravit
Iniqui autem cadunt retrorsum
Ea autem que retro sunt ecce quia boni
in anteriora se extendentes posteri
ora obliviscuntur. Mali autem
e contrario vigilant id est in eis oculis car
nis et dormiunt oculis mentis et
in posteriora et anteriora obliviscentes
qui mundo vigilant. Alia. Sic retro
reddi sed gregorius. Notandum quod cadit
retrorsum cadit ubi non videt
sic et iniqui sequentes posteriora
non vident. Nec considerant qui
eos sequitur. Iusti autem ca
dunt in faciem. Cadunt ubi vi
dent. Sic et boni in opere suo po
nunt in conspectu sue mentis
finem. Aliter vero sic reddi quod
refertur id est ad deum et id est ad proximum
Iterum id est ad deum cum quid confite
mur peccati nostri. Iustorum semita
quasi lux splendens procedit et crescit usque
ad perfectum diem. Dicit. Item autem
ad proximum quod cuius quo modo
cadunt exterioribus ad posteriora
Unde lucifero dicitur quomodo ce
cidisti lucifer qui mane ori
baris et sic de celo dicitur c

primo regum iiii. qui cecidit de sella
retrorsum et [illegible]. Cadet
a retro et invenient et erunt
percussi. Item sequitur. Item quarto
rogavit eos ubi quod benevole
pro omnibus quod voluntarie se obtulit
voluntarie id est se offerens benevole
rogavit pro discipulis ut sinerent
eos abire. In uno tamen et eodem
deo fuit ostendit benivolentiam
dilectionis et potentiam. Benivolentiam
quod magis persuadet ut si
nant discipulos abire. Postea augustinus
Inimicos iubet ut sic sinant
quos iubet. Sinunt eos abire
quos non vult perire. Ipsis vis
[illegible] In quo primo [illegible] christi
in interrogatio. Secundo ministrorum in
tertio christi spontanea oblatio. Quarto
benigna iussio. Redarguit interrogationes
[illegible] Item quarto interrogationes eos
Retrorsum quare redarguit ad ministros
[illegible] Illi autem dixerunt Ihesum
Nazarenum Iterum autem [illegible]
sed [illegible] ut quasi [illegible]
videns in [illegible] Tertio scilicet
spontanea oblatio. Unde dixit
[illegible] dixi vobis quia ego
sum. Quarto scilicet benigna iussio. Unde
scilicet Si ergo me queritis sinite
hos id est meos discipulos
abire. Quia non dum tempus quo
tollantur de mundo. Unde Iohannis xvii.
Non rogo ut tollas eos de
mundo. Sic autem dixit ut
impleretur sermo quem dixit
quos dedisti mihi non
perdidi ex eis quemquam. Ipse
enim solus pati voluit pro eis.

ioculati cadentes solum. 2º quaeritur
de primo de hoc quod Christus spontanee se
obtulit ministris, vel numquid dedit
eis occasionem malefaciendi. Ad hoc videtur
Chrysostomus quod dominus omnia quae sufficiebant
erant eos revocare, detinendo se
visu ut corpus non agnoscerent, deici
endo eos ad terram solo verbo.
Sed quia permanebant in malitia
et nullam habebant excusationem, quia postquam
omnia ista fecit, semetipsum in manibus eorum
tradidit. ¶ 3º quaeritur de isto
verbo ut impleretur sermo etc. Sed
evangelista meminit hic. Ad hoc videtur
Chrysostomus dicens quod ideo hic meminit
evangelista ut ostendat quod non fuit ex
proposito ministrorum, sed magis ex volun
tate Christi quod discipuli non fuerunt re
tenti ab eis, quasi dicat evangelista: ideo di
miserunt eos abire, quia non
potuerunt eos tenere, cum Christus
dixit: Quos dedisti mihi non
perdidi ex eis quemquam. Hugo: Et
aliter quod Christus voluit ut passus est
quia sicut expositum est fuit saluti
discipulorum vel potuit salvare
semetipsum. Chrysostomus: Nemo tollit ani
mam meam, sed ego pono eam a me
ipso. ¶ Quarto quaeritur de hoc quod
dicitur: Non perdidi ex eis quemquam,
non videtur esse ad propositum, quia
cum Christus loquebatur de perditione
aeterna, voluit videre quod ea non
perierunt. Quia evangelista videtur sic loqui
de perditione corporali, non de aeterna. [illegible]
Respondeo: perdidit animam suam per mor
tem carnis. Et sic videtur quod perdere
vitam per mortem corporalem ad propositum

vero. ¶ Quidam dicunt quod Christus loquebatur
de perditione aeterna. Evangelista tamen per quandam
conversionem refert hic ad perditionem corporis
quasi diceret evangelista: ideo permiserunt eos
abire, quia Christus statuit eos in
carne. Augustinus tamen in originali dicit quod
evangelista loquitur de perditione aeterna. Unde
dicit quod evangelista innuit et insinuavit
primo illos abire quos non vult
Christus perire, quia in tunc morerentur
peccatores. ¶ Quarum (?) ratio est quia non sic
credebant in Christum quomodo credunt
quicumque non pereunt. Et sic si ex
issent de mundo tunc fuissent de
illis qui pereunt. ¶ Ad argumentum
respondeo: quod id quod dicitur in originali est
intelligendum quod Homo sed exemplum
ad exponendum verba corporalem
ne perirent carnaliter. Sic Augustinus evangelista
loquitur de perditione aeterna. Ita quod id
quod dicitur in originali refertur ad credentes
perfecte qui dant scripturae expositionem
ne pro defensione fidei. Hic autem
quod dicitur ratio refertur ad illos qui
nondum credebant sicut oportebat
credere. ¶ Item secundum Hieronymum quaeritur
ubi ex parte Christi probatur quod in
illa hora fuit passus. ¶ Illa petri
praesumptio in gladio praesensit
omnes quod tunc erat incedi peccata
et non tantum. ¶ Quinto quaeritur: evangelista reducit
zelum Petri. ¶ Zelus Petri a Christo
reprimitur. ¶ Primo quia reprehensionis vox
in (?) Italica. ¶ Secundum Augustinum ad Hieronymum
modo quo proprie gladium eduxit
cum percussit servum pontificis

et amputavit auriculam eius
dexteram. Erat autem nomen servo Malchus.
Notandum est secundum Augustinum in originali
quod auris a domino amputata et
a domino sanata significat auditum am-
putatum vetustate renovatum
ut sit in novitate spiritus et non in
vetustate littere. quod cui fuit a deo
prestitum credere secum postea digna-
tur. Malchus enim regnaturus
interpretatur. quod autem ibi Malchus
servus dictus est. hoc ad illam
pertinet vetustatem que in servitutem
generat. sed cum accessit sanitas
significata est libertas. Alio modo in-
allegoriam potest dici sic. quod servus
iste est populus iudeorum. qui dex-
teram auriculam perdidit. id est spiritua-
lem intelligentiam legis veteris
perdiderunt. id est sola littera. que auris
petri gladio decidere. Notandum quod
sermo spiritualis eis abstulerit.
sed quia eis ablatum divina miseri-
cordia reddetur. autem auris adeo re-
stituitur significat fidem illorum
qui ex gente illa ei crediderunt.
Notandum secundo quod christus sanavit servum
primo quidem in documentum sue pote-
statis ut ostenderet quod poterat se a passione
liberare. qui potuit aurem
amputatam restituere. secundo in exem-
plum benivolentie ad inimicos. Exemplum
inimicis faciendi erudiens nos.
quoniam eis qui male faciunt
benefacere. Et curavit non tantum
servum pontificis set etiam magis mirum
non solum quia curavit. sed quia
curavit eum. qui super eum ve-
nerat. et paululo post alapam
daturus erat. Dixit ergo ihesus petro. Notandum
quod ibi refrenavit zelus petri
sicut enim dicit Crisostomus petrus zelo mag-
no zelo amputavit aurem servi
impetum enim fecit ad caput.
sed ictus qui dirigebatur ad caput
delapsus est ad aurem. forte non
cognovit petrus quod, sicut
puniendo sacrilegos in cedem
iustitie et sacerdocii phinees accepit
christus eum dans locum pacientie
et non vindicte. recondi precepit
gladium in vaginam. Unde dixit
petro. Mitte gladium tuum in va-
ginam. Alius autem evangelista
dicit dixisse. omnes enim qui acceperint
gladium gladio peribunt. Illos scilicet qui
utebantur tamen perdiderit. vel sic
gladio peribit. id est gladio accepto
peribit. quia quicumque molitur
alium ledere. sepius ipso iaculo
perimitur. et incidit in foveam
quam fodit. Calicem
quem dedit mihi pater non bibam illum.
Notandum est vocabulum duplex
proprie. Job. xx. ventrem eius re-
plebit et pertinet ad iudicium
et ad proportionem divina
est quod bibam calicem passionis
Calicem
quem mihi pater non bibam illum.
Ubi primo notandum est quod notat passionem
calicem. Calicem ideo est secundum theophilum.
quod hec passio fuit dulcis amara
et per amorem et caritatem patris

tis sancta et gratia et acceptabilis sicut
et medicina sanativa in tempore
amaritudinis. et tamen post eam sanitas
gratia fit. vel forte vocabulo calicis
dicitur passionis sui corporis dedicatur
quia mittit corporis fragilitatem et erroneam
eorum compassione significat. et ideo christus
bibit calicem corporis sui quia corporis
fragilitatem penalitatis absorbuit affectu
¶ Secundo modo dicitur quod habuit calicem
de datu patris et christi. et quod contra apostolus
proprio filio suo non pepercit deus sed
pro nobis omnibus tradidit illum
Item et idem christus qui bibit calicem
est actor calicis. ad ephesios v. ubi apostolus dicit
quod christus dilexit nos et tradidit
semetipsum pro nobis. ¶ Si queratur
aliquis primo de hoc quod dictum est quod
petrus eduxit gladium. Johannis xviii ca.
unde potuit habere gladium. Ad
hoc dicendum quod petrus diu ante
audierat quod iudei christum tradere debe-
bant principibus sacerdotum. arma
[illegible] se. [illegible] gladium.
vel dicendum est secundum crisostomum quod illum gla-
dium habebat petrus propter cenam
quo usus fuerat in cena [illegible]
[illegible] ¶ Secundo queritur de eo. [illegible]
verbo preceptum. Cum apostolis quod
non haberent preter duas
tunicas. [illegible] quod petrus habebat
gladium. [illegible] quod dominus mandatum
revocabit quando misit discipulos ad
predicandum et duravit usque ad pascha
sed imminente passione sicut habetur
luce xxii. dominus dixit quando misi
vos sine sacculo et sine pera
numquid aliquid defuit vobis. sed nunc
qui habet sacculum tollat et peram

similiter. et qui non habet gladium vendat
tunicam et emat gladium. ad ar-
gumentum [illegible] quod dominus man-
datum revocavit imminente passi-
one tamen dici quod quando dominus dixit luce
xxii. qui non habet gladium
vendat etc. hoc non precepit quia
vellet se defendere. sed ut ostenderet
persecutionibus paratum quia tamen
habere arma noluit [illegible]
¶ Tertio queritur de eo dicto verbo.
et amputavit servum pontificis. hic
[illegible] quod dominus dixit
apostolis math. v. quod non resistere
malo. sed postea [illegible] ad
hoc dubium [illegible] duobus
modis. [illegible] quia sed petrus
erat iussus non se ulcisci. sed
tamen non se ulciscebatur sed [illegible]
alio modo [illegible] quod apostoli ad
huc non erant perfecti ut resistere
malo. sed postea adveniente spiritu sancto
perfecti fuerunt omnia [illegible]
et omnes [illegible]
tolerabant. ¶ Quarto queritur de
utrum successor petri possit
educere gladium materialem vel
quod sic [illegible] ad hoc [illegible]
[illegible] ad eugenium de [illegible] gla-
dio loquitur. tuus est gladius
tuo forsitan nutu. et si non
tua manu evaginandus. alioquin
si nullo modo [illegible]
dicentibus apostolis ecce gladii duo
hic non [illegible] satis est
nequaquam [illegible] sed nimis est
[illegible]
[illegible] ¶ [illegible]
[illegible]

ductus et quo et volunt. sic oblatus
fuit. 2º quo fuit iniuriose captus
et primo quid. 2º quo fuit captus.
3º quo ligatus. 4º quo fuit ante
presentatus. 5º quo adisti longe gratus
6ª in alligatione. 7ª in adductione.
8ª in sequela autem ipsum. 2ª primum ad
primum dicit. Cohortes et tribunus qui
eis preerat et ministri iudeorum co-
prehenderunt ipsum. Comprehenderunt
autem sicut dicit Augustinus ad quem
non accesserunt. ipsum dicens ille
illi nec tunc cognoverunt.
nec audierunt accedite ad eum
et illuminamini. 2ª quia non sic acce-
derunt non eum manibus accedentium
sed recepcionem corde comprehendent.
Item secundo alligaverunt eum
a quo potius solui velle de-
buerunt. Unde Augustinus super illud
reposuerunt a quo vincula sua
forte erat de illo qui preca-
liberati dicere. dirupisti domine
vincula mea tibi sacrificabo hostiam lau-
dis. Ergo Christus figuratus est in Ioseph
qui fuit vinctus et venditus a fratribus
vel in psalmo. posuerunt in compedibus
compedibus pedes eius ferrum pertran-
siit animam eius. Item secundo
et adduxerunt eum. Ubi 2º quo
duxerunt eum ad Annam pontificem
et primo quare primo fuit adductus. 2º de
falsitate ipse pontifex ille. erat
non sacerdos. primum ad primum dicit. Et
adduxerunt eum ad Annam primum
forte quia senior et antiquior
et in malicia et in vetustate dierum
unde egressa est iniquitas
a senioribus. Item sequitur

Erat enim socer. dicitur ipse Annas
uero autem prius dicitur secundum Augustinum
cum vero dicitur ideo quare ductus fuit
ad Annam ideo non ductus est ad eum
quia erat socer Caiphe qui erat
pontifex anni illius. et ideo propter affi-
nitatem qui ad eum videbatur audi-
pertinere. Erat autem Caiphas qui
dederat consilium iudeis quia expedit
unum hominem mori pro populo.
Removet ab eo dubium quod dictum est
quod duxerunt eum ad Annam cum inter
postea dicitur. Et misit eum Annas
ipsum duxerunt eum ad Caypham
principem sacerdotum. Idem dubium
unde Augustinus d. 3ª adductio
ductus est. misit ligatum ad
noles dicitur ipsum esse ductum ad
Caypham quia in domo eius
in tempore fuit examinatus. quare 3º
queritur ab eo Annas non esset
pontifex anni illius. sed magis
Caiphas. quare primum duxerunt
ipsum ad Annam. Ad hoc est responsio
unde Augustinus in originali in quo
invenitur duo dicitur primo esse ambo
isti pontifices scilicet Annas et Cay-
phas vicissim suos annos a-
gebant. et erat Annas Cayphe
socer. qui Christi passus est sub illis
ergo passus est Christus sub quibus predicatur
Ioh. Luc. iij. sub principibus sacerdotum
Anna et Caypha. secundum ibidem
dicitur ad Ioh. 3ª conclusio quod dicit Augustinus
est quod Caiphas tunc erat pontifex
anni illius cum misit eum duxerunt
primus ad Annam. Postea vero post esse
adhuc quod fuit damnatus Cay-

prophetice. ut ducerent primo ad Annam
hoc autem mandatum dedit Cay-
phas ut maioris culpe videretur
si alterius sacerdotis iudicio dap-
natus et ipse et dampnaret
¶ Socero fuit gratiosus quia sicut
forte domus illorum erant [illegible]
domus Anne erat propinquior. et ideo
noluerunt eam preterire. ¶ Erat eo
redditur a Beda. quod hic forte divi-
nitus est factum ut qui erant affi-
nes sanguine sociarentur in scelere
preterito vero precio accipi vocem dignitatis. quia
Annas fuit sacerdos precedenti
anno ¶ dico quare ad hoc quod
dicitur est. qui erat pontifex anni
illius. secundum Jeronimum est quia preceptum
erat in lege. ut unus esset pon-
tifex. quo mortuo succederet
ei filius suus. ¶ Ad istam quoque
dicitur est quod licet secundum legem summus
sacerdos deberet fungi officio suo
per totam vitam suam. cui post
mortem succedebat filius. tamen
sicut dicit Beda ¶ pontificatus
iam ambitione infectus erat
ut non duraret per totam vitam
sed per annum et si ipsum precia-
batur pecunia. ¶ Unde Josephus
refert Caipham unius anni sacer-
dotium redemisse. et ideo sicut
dicit Alcuinus ideo tam iniquus
pontifex inique iudicavit
quia sic qui per avaritiam ad
sacerdotium accedit per iustitiam
non gubernat. ¶ Secundo querit de
deo illo. ¶ Erat autem Caiphas
etc. quia autem fuit exordium describit
Caipham ¶ Ad hoc vide Crisostomum.

¶ Ubi cum fuit exordium ut post
vincula non adducunt testimonium
adversarii. scilicet Caiphe ¶ et ideo
tunc ad infirmum turbetur de
morte non adducit propheta
iniqua dicens quia mors eius
salus erat orbis terrarum ¶ Unde
dicit expedit vobis unum hominem
mori pro populo. id est pro salute populi
et hoc testimonium datum est a Caypha
inimico. quia talia cum ita
vitaverit ut et inimici eam
proponunt ¶ Item sequitur sequebatur
autem Jesum ¶ ubi ponitur negatio
Petri. et primo ostendit quo Petrus
sequebatur Christum ¶ Secundo quo introductus
est ad Christum in discipulos autem. tertio
quando negavit Christum in dicit ergo petro
¶ Primum ad primum dicit ¶ Sequebatur
autem Jesum Symon Petrus
et alius discipulus. ¶ Sequebatur autem
Petrus a longe ut videret finem
per timorem ¶ Alius autem fuit aliquis
discipulus ut dicit Augustinus. hic non est temere
diffiniendum. quia tacetur. fortassis
autem fuit et Johannes qui consuevit
se ipsum tacere ¶ Unde Crisostomus dicit
tacet se humilitatis gratia. et nota hic
magnam virtutem non enar-
rat quod omnibus fugientibus
ipse sequebatur. ¶ proponens autem Petrum
sui ipsius comitem est ministrasse
ut discas quod eius alia
enarrat et que facit autem
in martirio quod minus (?) cognovit.
¶ Item sequitur discipulus autem ille etc.
quo Petrus intravit ad Christum
et primo dicit quo intravit Johannes ¶ secundo
quo Petrus ibi convenit ergo

discipulum ad primum dicit. Ille autem qui erat
notus pontifici et introivit cum ihesu
in atrium scilicet pontificis quia notus erat
[illegible] d. Joh. discipulus autem ille erat
notus pontifici. non hoc dixit
ex iactantia quod ad [illegible] magistrum
esse notum pontifici. sed magis
hoc dixit ex humilitate ne videlicet ad
requireret ad [illegible]. Item quare
magis introivit quam petrus reddit causam
quare introivit ut scilicet [illegible] magistri
notus quam [illegible] [illegible].
Petrus autem stabat ad ostium foris
foris stabat quia negaturus erat
dominum. Ideo non erat in corpore qui Christum
confiteri non fuit ausus. unde [illegible] 26.
dicit quod petrus sequebatur a longe
nec videlicet negare posset si [illegible] esset
proximus. ¶ Exivit scilicet [illegible] qui
et ubi [illegible] Jo. [illegible] petrus
et [illegible] in petro autem et Joh.
signatur vita activa et contemplativa
Claudicat videlicet [illegible] agendo
signati in petro. Claudicat autem
contemplando signati in Joh. [illegible]
[illegible] autem petrus et Joh. [illegible]
[illegible]. quia magis petrus Christum
diligebat. Unde primus venit ad
monumentum [illegible] [illegible]
et [illegible] [illegible] [illegible]
in [illegible] dicit [illegible] [illegible] [illegible]
petrus et Joh. et [illegible] petrus et
Jo. ascendebant in templum. [illegible]
[illegible] autem [illegible] [illegible] Joh.
introivit. quia [illegible] vita
[illegible] [illegible] occupatur. [illegible]
[illegible] [illegible] intrat domum
[illegible]. Unde [illegible] domum
[illegible] quiescam. ¶ Dicit scilicet
[illegible] quod petrus [illegible] negatio

negandi [illegible] interrogatio ancille
Unde dicit. Dicit quod petro ancilla
[illegible]. Numquid et tu ex discipulis
hominis istius. Respondit autem [illegible]
quod [illegible] cum [illegible] ancilla [illegible] iste
[illegible] [illegible] in [illegible] dominum [illegible]
et [illegible] dominum [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] dominum vidit.
ut crederetur [illegible] [illegible]
errore alio [illegible] et [illegible] se
[illegible]. ¶ [illegible] negatio petri [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] discipulis
illius. Ego [illegible] Claudicat [illegible]
[illegible] [illegible] petro [illegible]
[illegible] quod [illegible] negavit non quia
timet. sed quia nolebat [illegible]
[illegible]. Volebat videlicet quod si [illegible]
[illegible] de [illegible] discipulis [illegible] [illegible]
et non [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] non negavit
quia noluit [illegible] [illegible] [illegible]
Unde [illegible] [illegible] petrus [illegible]
[illegible] [illegible]. [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] amen dico
tibi [illegible] gallus cantet [illegible]
ter [illegible] [illegible] [illegible] negationis
¶ [illegible] scilicet [illegible] negationis
[illegible] quia [illegible] petrus [illegible]
[illegible] [illegible] discipulis Christi
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible].
ad prunas et [illegible] [illegible]
[illegible] non erat [illegible] et [illegible]
erat [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] autem
[illegible] [illegible] [illegible] petrus
[illegible] et ad amorem [illegible]
[illegible] quia ad [illegible] [illegible]
in [illegible] [illegible] [illegible].
¶ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. dicit
ille [illegible] [illegible] negavit [illegible]

petrus se esse discipulum christi. videant
dubium an ille dictus. Aliquid
et tu es de discipulis hominis istius
Secundum tamen [illegible] est. christus predixit
quod petrus esset eum negaturus.
Non dixit petro discipulo meum
non te negabis sed me negabis
ad quod [illegible] augustinus maius
d. Scilicet solum non negatur christus
qui dicit eum non esse christum. eum ne
gavit se esse discipulum eius. non mo
negavit se esse christianum. Scilicet eius
non discipuli christi nondum appellaverunt
hoc nomine. quia post ascensionem
domini in anthyochia primo ceperunt
appellare discipulos christianos. veritas tamen erat
res que illo postea vocabulo
nuncupata. quia verum petrus
negavit dum negavit se discipulum
christi. Quomodo querit augustinus de loco negationis
tamen petri. aliqui non evangeliste videntur
dicere quod petrus negavit in domo
cayphe sicut mattheus. Iohannes autem videtur
dicere quod in domo anne ad solam
primam [illegible] permittendum [illegible].
quod ponit augustinus in libro de consensu
evangelistarum [illegible] quod de petro temp
tacione que facte sunt inter [illegible]
inchoas domini non eodem ordine
narrant evangeliste. Nam mattheus et [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] domini
dum petri temptationes [illegible]
explicant temptationes petri dum
[illegible] domini. Iohannes autem incipit
dicere petri temptationes et interponit
quidem de [illegible] domini. Iohannes autem
incipit dicere petri temptationes et [illegible]
ponit quidem de [illegible] domini
et adiungit quod misit eum annas ad cay
pham pontificem et inde recita

pitulat ut explicet quas cepit
temptationes petri in domo anne
quo primo adductus fuerat. Et vide
te solo [illegible] Nam [illegible] ordines
[illegible] forte videtur aliquis quod
tota negatio petri ibi facta est
in domo anne et [illegible] in domo
cayphe. [illegible] alios non evangelistas
qui non fecerunt mentionem de anna
[illegible] videtur petrus in atrio cayphe
augustinus non ut patet [illegible] [illegible]
dico totam esse factam in atrio
anne et que facta sunt [illegible] postquam
misit eum ad caypham dicta
sunt per recapitulationem. Verius tamen
[illegible] [illegible] videtur videtur
dicere quod in atrio cayphe negavit
[illegible] querit augustinus quare christus sic
permisit discipulum suum cadere. Ad quod
patet solutio [illegible] [illegible] in sermone
de petro [illegible] et ideo permisit
[illegible] dominus [illegible] ut petrus
disceret [illegible] compati. petrus
non [illegible] [illegible] doctor et magi
[illegible] et nemo [illegible]
ut regula et norma [illegible]
[illegible] indicantibus [illegible]. [illegible]
[illegible] [illegible] non angelis
arbitror [illegible] sacerdotium [illegible]
tem. ne [illegible] [illegible] [illegible]
in peccatoribus [illegible] [illegible]
[illegible] passibiles et homines ordina
ut dum ipse in aliis suas recor
dit passiones. [illegible]
eos se [illegible] et [illegible]
Pontifex autem [illegible] [illegible]
quo christus fuit [illegible] editus
et quo nolunt [illegible] oblatus et quo
fuit ignominiose captivus [illegible]

Secundo quo fuit examinatus. Tertio ostenditur
quo fuit examinatus in domo Anne.
Primo quo fuit missus ad Caypham
ibi Et misit eum Annas. Secundo quo presenta-
tus Pylato ibi Adducunt ergo Ihesum. Circa
primum sic procedit quia primo interrogatio
pontificis. Secundo Christi responsio ibi Ego autem
cum dicitur Ego autem. Tertio unius
ministri repercussio ibi Hec autem cum dixisset
Christi responsio ibi Respondit Ihesus. Circa pri-
mum notandum est quod pontifex exa-
minat Christum duobus modis. Primo quo ad
discipulos eius quia volebat eum imponere
seductorem et sectatorem infinitorum dicit
secundum Crisostomum ad se trahit. Unde dicit Pon-
tifex autem interrogabat Ihesum
de discipulis eius. Et ideo fortassis
interrogabat circa discipulos eius
de eius quis eos collegerit. Et ideo
dixit quod seductores et novarum
rerum factore cum reddit quo volebat.
Secundo pontifex examinat Christum de
doctrina eius quia vocabat eam falsam
et suspectam. Unde dicit quia interroga-
bat eum de doctrina eius. Eius igi-
tur foret ut eum discreparet a lege
et iustitia Moysi. Consequenter cum dixit
Respondit Ihesus ponitur Christi responsio. Volebat
enim pontifex novare doctrinam Christi
tamquam depravatam et falsam. Et io
Christus ostendit quod non fuit suspecta. Secundo quod
non fuit falsa. Secundo ibi Quid me
interrogas. Primo ergo Christus ostendit quod doctrina
sua falsa non fuit. Doctrine non
suspecte consueverunt doceri clam
aliquando et in occulto. Christus autem dicit doctrinam
tantam suam fuisse publicam et
non absconditam. Unde dicit Ihesus
respondit ei Ego palam locutus

sum mundo. Et hoc probat quia semper
docui in synagoga et in templo
quo omnes iudei conveniunt. Et
in occulto locutus sum nichil.
Queritur autem de hoc quia dicitur quod Christus non
palam locutus sit mundo cum discipulos
imperabat et in similitudinibus aliis lo-
queretur sicut dicitur Mathei 13. Preterea
dixit Christus discipulis capitulo 16. Venit
hora cum iam in proverbiis loquar
vobis, sed palam de patre annunti-
abo vobis. Ergo videtur Christus non loquebatur
palam discipulis, sed promittebat hora
quando esset palam locuturus multo
magis nec mundo. Ad hoc dubium re-
spondetur magister quod Christus dicit se palam
fuisse locutum mundo id est coram
multis ac si diceret ita locutus
sum quod multi me audierunt. Re-
spondetur quod Christus loquebatur modo quodam clare
palam eo quod multi audiebant
et modo quodam non clare pala-
m in proverbiis quia auditores non
intelligebant. Ad veritatem aliquam
sed quia palam loquebatur non quod
semper intelligeretur sed a multis au-
diretur intelligi. Sed de illo
dicitur. Quarto queritur de illo
verbo Ego semper docui in synagoga
et in templo. Contra hoc est quod Christus
docuit in monte Mathei 5. Et aliquando
in loco campestri Luce 6. Ad
hoc dubium dicendum quod hoc semper dicit
fuit pro tempore solemnitatibus
scilicet pasche penthecostes et scenophegie
quando populus generaliter conveniebat. Quinto
queritur de illo verbo et in occulto
locutus sum nichil. Contra quia
Christus locutus est multa discipulis in secreto
et sic in occulto. Ad hoc dubium

unde Augustinus in originali dicit. quod christus non
loquebatur in occulto quia coram
tot discipulis dicebat. cum ore duorum
vel trium stet omne verbum. Et in occulto. uno
modo dicit Augustinus quod christus non loquebatur in
occulto. quia id quod dicebat volebat
esse occultum. sed magis volebat illud
publicari. Mathei x. Quod in aure au-
ditis predicate super tecta. Et eo
modo videlicet Et in occulto loquebar nichil locutus
in occulto quia non cum timore. vel
volens facere seductionem docui solebat
nos discipulos sed magis docui ea
que erant superiora audiencium corporis
et sic non fuerunt credentes contra
intelligentiam. Quid me interrogas? Quid me inter-
rogas. Ubi christus ait quod doctrina sua
fuit vera et testimonium sed et iterum christus
confirmat de veritate quam docuit
invitabat pontifices ad testimonium
audiencium dicens. Quid me interrogas
interroga illos qui audierunt
quid locutus sum ipsis. ecce hii
sciunt que dixerim ego. quasi diceret
verum perhibent testimonium sicut sancti
qui et dicit per psalmum interroga inimicos
meos qui insidiantur mihi quos
convicit veritas et virtus sermonum
meorum. psalmo viii. Et audistis omnes
sermones mei non est in eis pravum
quid neque perversum. Hec autem
cum dixisset. ubi patet veritas christi
post responsionis reprehensio. Et hec autem
dixit reprehendit autem quod ministrorum
unus ait respondes pontifici quasi
quid facis dando ei alapam. Unus
de illis cum duobus unus assistens
ministrorum dedit alapam ihesu. Et ideo
reprehendit eum in verbo. unde sequitur
quod dedit ei alapam dicens. Sic respondes

pontifici. ut dicit Augustinus quod christus
missus est quia Annas erat pontifex
nondum enim erat christus missus ad Cay-
pham cum hec dicerent. Et hos duos
pontifices scilicet Annam et Caypham
commemorat Lucas in principio sui ewangelii
dicens Sub principibus sacerdotum Anna
et Caypha. quasi glosa dicit. misterium perversos
christum vultu videos quia pontifices
similiter videndo. unde dicit Paulo
loquens ait act. xxiii. Principem sacerdotum dei
maledicis. Et iterum sequitur. Respondit ihesus
post suam confessionem. Si male locutus sum testimonium
perhibe de malo quasi diceret si placeat
sic videre. nunc ostende quod male
dixerim. et testimonium perhibe de malo
quasi si nequis quid fuit per me
certe vel quasi diceret si ea que dico
scripturam docui cum in synagoga
dicebam eciam sicut principes sacerdotum
et sic testimonium perhibe de malo.
Si autem bene docui et dixi vos nisi
inmeritum quid me nunc cedis
qui prius amabatis. Et misit eum
Annas fuit mortuus misit ad
Caypham alapam dedit. ad hoc
unde Theophilus. Et cum ihesus ...
testimonium ministrorum testimonium ...
admirationem doctrine sue est unde
dicitur ministri qui missi fuerant
ad capiendum ihesum. nunquam sic lo-
cutus est homo sicut hic loquitur
voluit se convincere ministros quod
non erat dictum. qui admirabatur
ihesum percussit eum. Et homo querere
ad de vnde christus Cum in omni testimonio
christus diceret qui percusserit ad unam
maxillam prebe ei et alteram
quare christus non fecit quod precepit. sed [illegible] ad quod

magis arguit percucientem || Ad .
dubium nichil Augustinus maioris obediendo
tenuit. Primo quia ipsius verbo docuit
nos patientiam. Potuit enim ille prius
qui fecit celum et mundum per sua potestate
absorbere percucientem. Ubi patientia
nos docuit malluit tamen qui docere
mundum || Secundum quod tenuit parte
precepti verbis percucienti et non
alteram maxillam se porrigens
demonstravit | quia illa magis precepta
preparacione non ostentacione corporis sed cordis
preparacione servanda sunt | quia et ipse fecit
qui non solum maxillam percucienti
sed totum corpus crucifigendum prebuit in
ligno ¶ Ad tertium quomodo illa non
recepta patientie servanda sunt licet
sicut et servaverunt sancti qui spiritu
dei agebantur sicut ipse et paulus
in act. xxiii. || Ipse non prebuit alteram
maxillam percucienti | non quod illa
mandata melius ab eis sunt quam ab eo
scribitur [illegible] sed quod adimpleta
tamen. [illegible] dicit Augustinus si putetur
ut alteram maxillam verbis
homo prebeat et iratus quanto
quo melius corporibus [illegible] quando
non placatus et ad offendendum
minorat tranquillo animo sit paratus
Idem se et misit eum postea
dominum de contumacia sua sicut
fuit quo se mittitur ad cay-
pham et primo secundum missio. sed
completur preter negatio in illa
ante symone petrus. || Annas
et misit eum Annas ligatum ad
caypham pontificem || Augustinus
dicit ligatum dicit Beda || Non sic tamen

et quod tamen tunc fuit ligatus sed tunc
ligatus est cum est captus. Utrum ad
caypham ligatum misit sicut
ipse fuerat prius ligatus quia potuit ut ad
horam solveretur et pro similiter et postea
sic dissolutus iterum ligaretur et sic
ad caypham mitteretur ¶ Idem
cum dicit | Erat autem symon . complet
terciam negacionem petri. Ubi adultere
dictum est quod sed | ¶ Item petrus multo de
terius recedere post ad caypham
remanere cum ministris calefaciens
se et stans cum eis qui oblitus Christi
qui prius dicebat se paratum mori
pro eo. ut terciam disceret quod [illegible]
imbecillitatem quam de se hominem
deliquit || Sed questio Augustini stat
non potest quia sicut tertia negacio
fuisse fecit in absencia. Et quia non est
verum. quia sicut primum. petrus tertia
negatio petri respondit respectivum
et non est alia questio augustini dictis.
Unde hec dixit per recapitulacionem dicta
cum prius dicitur loquebatur de prima negacione
quod ministri stabant ad prunas et ille
calefacientes se et petrus cum eis
¶ Idem interposuerat de questione
et de missione eius ad caypham
quod factum est postquam petrus negaverat.
Nunc autem ipse est ad locum nar-
rationis ut redeat petrum. ut
compleret quod de tertia petri negatione
non antequam ipse mitteretur ad caypham
in domo Anne contigerat. Et sic
totum ponit sub duas partes || Primo agitur
de tertia negatione || Secundo de ipsa
negatione. Sed || Negavit ille.
occasio autem negationis fuit itero
gacio unius est discipulis ipsi

Vnde dicitur. Erat autem symon petrus
stans et calefaciens se. s. antequam pro
mitteretur ad cayfam. dixerunt ergo
ei. Numquid et tu ex discipulis eius es
Secundum se. Negauit ille. Vbi agitur
de negatione et primo describitur et secundo determinatur
ibi dicit unus. Ad primum dicitur. Negauit
ille et dixit non sum. s. discipulus
eius. Petrus autem negando se esse
discipulum christi. negauit christum. dum ne
gauit se esse christianum. Secundum se. dicit
unus. Vbi agitur de tertia negatione
et primo ponitur negationis occasio unde
dicitur. dicit unus ex seruis pontificis cogna
tus eius. cuius abscidit petrus
auriculam. Nonne ego uidi te
in orto cum illo. Secundum se negatio
petri unde dicitur. Iterum ergo negauit
petrus. Tertio se. signum. Vnde dicitur
et statim gallus cantauit. Vnde augustinus
Ecce completa est medici predictio et
egroti conuicta presumptio. Non enim factum
est quod petrus dixerat. animam meam
pro te ponam. sed factum est quod christus dixerat
ter me negabis. Et fuerunt
ad dictum quod dictum est ~~ter me nega~~
~~bis~~ Erat autem symon petrus
stans et calefaciens se. Hic mihi
n. uidetur quod petrus stans ad focum
negauit christum cum tamen marcus dicit quod
exeunte illo ianuam uidit eum
alia ancilla. et sic uidetur quod petrus
extra domum negauit christum
Ad hoc dubium vnde augustinus de consensu
euangelistarum libro 3° quod potuit esse illo
exeunte dixit ancilla hijs
qui secum erant in atrio et sic
exiuit et hoc audito petrus
regressus est ut se purgaret

negando. et sic non negauit ex
iens sed ad focum stans. et sic etiam
sequitur ubi primo marcus dicit. Exeunte autem
illo ianuam. i. cum fugere uellet
exiret. Tradidit eum ancilla
et dixit hijs qui sunt ei ante
ad ignem. Et hic cum ihesu nazareno
erat. Ille autem qui foris
exierat hoc audito rediens
negauit cum iuramento quia
non nouisset hominem. ut pro
tunc esse sicut dicit augustinus. et cre
dibilius est quod petrus non audi
uit quod de illo dictum fuit cum
foris exiret. postquam dixit
ei ancilla de qua commemorat
lucas. Numquid et tu ex discipulis eius es
et dixit non sum. Sed colligitur
ut dicit augustinus collatione de hac re
omnibus euangelistarum testimoniis petrum
secundo negasse non tamen ianua sed intus
stando coram igne ~~et~~ et marcus quoque comme
morauerunt petrum exisse
foras regressum eius breuitatis
causa tacuerunt. Secundo queritur de
de hac secunda negatione. dicit iohannes
dixerunt ergo ei. Matheus autem dicit uidit
eum una ancilla et ille dicit
lucas autem dicit quod alius eum uidens
dixit et tu ex illis es. et sic
iohannes dicit in plurali quod alius est dicunt
in singulari. postea matheus et marcus dicunt
de ancilla. lucas autem de quodam
alio. Ad hoc dubium vnde augustinus
de consensu euangelistarum libro 3. Et ex uerbo
iohannis qui ait dixerunt ergo ei.
Numquid et tu ex discipulis eius es.
confirmatur non tamen alteram ancillam
quam commemorat marcus ~~et matheus~~ sed
quendam alium quem commemorat

luc. dixisse petro | aug. z tu
ex illis es. z sic nulla contrarietas est
inter eos. cum non tam ancilla quam
alius diceret hoc petro quod et matheus
non fecerit mentionem nisi de ancilla
luc. autem de quodam alio. | Joh.
autem innuit ut habetur. dixerunt autem
ergo ei | glosa querere eos de tercia ne
gacione. dixit ei unus ex servis pon
tificis z glosa autem dicit matheus quod
post pusillum accesserunt ad eum
qui astabant z dixerunt petro z cetera
dicit glosa luc. autem dicit quod intervallo
facto quasi hore unius. alius af
firmabat dicens vere z cetera | aug. hoc dubium
vindex augustinus in 3° libro de consensu dicens
dicit id quod dicunt marcus z matheus dicentes
post pusillum quantum esset hoc pusillum
tempus manifestat luc. dicit autem. et
intervallo facto quasi hore unius
de spacio autem intervallo tacet
Joh. | nulla autem confusio est inter eos
quia si unus specificat
quod alius dicit in genere vel si unus
tacet quod alius exprimit | Et quod
matheus z marcus non singulariter sed plurali
numero enuntiant eo quod cum petro
agebat cum luc. unum dicit | Joh.
quoque unum | Aug. cognatum eius
cuius abscidit petrus auriculam
facile est intelligere. Aut plurimum
numerum posuit pro singulari vel in eius
quod unus maiore tamen fretus
z magis certus de re affirma
bat se vidisse eum. alii autem
secuti eius fidem sicut id dice
bat | nulla ergo contrarietas est
inter evangelistas quia duo singulari
z alii pluraliter quidam ex pro pluralem

numerum posuerunt. alii autem duo
luc. z Joh. loquentes in singulari unum
innuebant qui erat precipuus in hoc
agendo | Textus querere ad tertiam
negationem | Matth. Iam matheus z marcus
dicunt non cognovi. luc. autem dicit non
sum ... cum illo erat. nam z galileus est
| Joh. autem ait | Nonne ego te vidi
in orto cum illo | Aug. cum matheus asserit
dixisse petro vere z tu de illis es
nam z loquela tua manifestum te
facit. glosa autem intelligit illos locu
tos de petro dicit non cognovi
es. nam z galileus es. luc. autem
non petro dicit alius quidam affirma
bat dicens vere z hic cum illo erat | Aug.
Jo. asserit dixisse petro | Nonne ego
vidi te in orto cum illo z sic
convenit textus ... quod non sit
contrarietas inter evangelistas | Aug.
dubium vindex augustinus in libro de
concordia dicens | Non erant enim pu
nientur pariter non contrarie
de verbis eandem eius valent
quod de petro coram illo dicebatur
quamvis si illi diceret a veritate de
petro dicitur sic una sententia est
autem utrique non est contrarium ad eos
aliud. alios aliud in modo narrare
morasse. | Aug. autem nulla
confusio est inter evangelistas si unus
narrat unum modum alius aliud
| Adducunt ergo ihesum ad cayphas
preterea dicitur quod prius fuit ductus
natus in domo anne z quomodo missus
fuit ad cayphas. Et de quo
fuit presentatus pylato | Aug. de
quod modo patet quia prius
quo prius fuit presentatus prius.

et ipse dividet in d. pte qr primo o²
quo xpo fuit pylato presentatus
secundo quo fuit ab eo examinatus
i exivit ergo pylatus Tertio presentatus
primo o² presentacionis locus. Sexto tpe
i erat autem · 3° mo^ Tertio ipsi
non intraverunt. Quarto ergo non locus
quia ipsi adduxerunt eum in pretorium
et hec est q d' litera. adducunt ergo ihesum
s. missum ad cayypham in pretorium
quia e locus iudicii. pretorium
n. dr domus iudicii seu sedes
pretoris. Unde beda. pretorium dr
sedes pretoris. pretores autem dicuntur
prefecti sive preceptores. eo q
cuncta precepta docet. Contra vero
ad dicta q dcm e q dixerunt
eum ad cayypham in pretorium q
e locus quia prorum dcm e q
ihe missus e ad cayypham et sic
vz q adductus e a cayypha in pretorium
Contra domus non erat domus
presidis sive domus pretoris. Ad
hec quod dcm e q ee hec aliter pon
tur fforis et alibi aug' Responsio n. de
ab angelis gratia clamarent xpo duci
ad cayypham. mane vo ad pretorium
ubi demorat^ q, xpo p totu noctem
in remedium inrogatus a cayypha
in nullo redarguit^ et remittitur
pylato. et hoc q q parte ee hec lue
adducunt ihesum non ad annam s3 a
domo cayyphe ad ipsum cayypham
qui iuit ad locum pretorium. Unde
d'. q cw^tt iuit vadit ad locum
sue narracionis Nam quippe dixerat
misit eum annas ad cayypham pre

11

tificem. Et ipsum in reposuerat
negationem petri. Unde vadit ad
narracionem sua d'. adducunt ergo
ihesum s. ab anna collegam et socio
ipsius cayyphe ad ipsum cayypham
adducendo autem ad cayypham
adducunt in pretorium. Sed Cuius vo pte
ee dixisse prima quia cayyphas
urgente aliqua causa ad pretorium
presidis de domo anne. Sed In qua
annas et cayyphas convenerant
ad audiendum xpm alia pte ee erat
quia vel erat magis domus cayyphe
ut possit recipere presidem itaque
in aliqua parte domus illius erat
pretorium. s. in illa parte in qua
habitat preses. Ad argumentum p3 p
diversas opiniones. sequendo tamen
literam glosam solvitur omne dubium
est n. illa litera q ductus e ad
cayypham in pretorium. q3 s. hec
a domo anne fuit de nocte
ductus ad domum cayyphe Ubi eo
annuatus fuit. de mane autem
a cayypha ductus e ad pretorium
Et deinde sequitur erat autem mane
ubi agitur de loco presentacionis
presentatur n. eum pylato mane
Quanta n. erat malicia eorum
ut nulla mora interponeretur
quin occidendus traderetur pylato. S3
hic oritur dubium q alii ts cw^tt
dicunt. q ee prima noctis xpo fuit
flagellatus in domo cayyphe et
examinatus ab eo. cum dixit^e dic
nobis si tu es xpo. et mane ductus
e ad pylatum. Jo. vo dicit q ductus
e mane ad cayypham. S3 hoc du
bium solvitur p precedentem quia secundum
aug' cayyphas et annas convenerunt

adductus christus in domo anne et
aliquantulum stetit cum cayphas re-
licto christo in domo anne perrexe-
rit ad domum presidis. Et sic
christus potuit condempnari a cayphas
existente in domo anne in nocte
et de mane potuit duci ad eum
existente existentem in domo pre-
sidis. Sed tunc restat dubium
quo fuit flagellatus in domo
cayphe. Sed non patet quod fuit
condempnatus a cayphas in domo
anne. tamen non patet quod fuit flage-
llatus in domo cayphe. cum
secundum dictum postea immediate fuit ductus
a domo anne ad domum presidis
et ideo non solutum omne dubium
videlicet quod alia littera fuit verior
scilicet quod adduxerunt ihesum a cayphas
ad pretorium ¶ Et ipsi
non introierunt ubi postea magis
pretorium erat non pertinens presidi
... et non intrauerunt ipsi
istum quod ipsi non introierunt pre-
torium id est in locum iudicii ubi erat
sedes pretoris. et est causa ut non
contaminarentur sed manducarent
pascha. dies enim agebant
azymorum quibus diebus erat
contaminatio illis intrare in terram
cultu alienigene in quo pateret
ceteris iudeorum / ¶ Timebant
non contaminari pretorio iudiciali
et tamen non timebant con-
taminari effusione sanguinis inno-
centis ¶ Fuerunt ad dest-
quod dictum est ut non contaminarentur
sed manducarent pascha / Contra
non. tenuit quod nondum comede-
rant pascha / ¶ Contra quando christus comedit

dissensio primi diei videlicet quod comederat tempore
debito. Ad hoc dubium est duplex opinio
una grecorum qui dicunt quod christus
preuenit pascha pro uno die scilicet
¶ in crastino immediate pascha et in quo
crastino erat pascha iudeorum. unde
quod christus celebrauit pascha xiiii luna
ad uesperam. crucifixus est autem
xv die. eo scilicet die quo iudei comme-
debant pascha. et ideo noluerunt
introire in pretorium
¶ Alii dicunt grece quod christus comedit in
fermentato quia licebat xiiii luna
fermentare pretorium siue in domi-
bus. Hec positio non stat. quia
lex esset licitum differre pascha usque
ad alium mensem occurrente impedimento
¶ Alium ideo tamen non licet
preuenire. christus autem non ab-
uiscit obseruantias paschales
ut in xxvi. prima autem die azi-
morum. glossa id est xiiii die primi men-
sis quando abiecto fermento agnum
ymolabant ad uesperam acces-
serunt discipuli ad ihesum dicentes
ubi vis paremus tibi comedere
pascha. ubi patet quod christus celebrauit
pascha xiiii luna in sero. et xiiii
dicitur prima dies azimorum quando pascha
ymolabatur dicunt ei discipuli et cetera
¶ Tertia opinio fuit catholica qui dicit quod
christus non preuenit pascha sed cele-
brauit xiiii luna ad uesperam
sed iudei sic intenti erant ad
occisionem christi quod non celebrauerunt
pascha die suo sed sequenti die
sed luna xv. Sed hoc stare non potest
quia nimis ... Dicendum quod si aliquis

p impedimentu no pt cele^re
pascha xiiij luna primi mensis
celebret illud no sequenti die. s
xiiij luna sc(d)i mens | Et ita expo
latione 3 ratio e ubi et sic notat
p(ri)mo e q pascha hic dicebatur
illa dies. qua agnus ad vesperam
xiiij lune occidebatur | Septem vero
dies sequentes dicebantur azimorum tum
dicebat in quibus nichil fuit
in domibus eorum debuit fermenti
| Secundo notatur e q dies paschalis
tam erat nominata in dies
azymorum ut apparet mathei p(ri)ma
aut(em) die azymorum accesserunt
discipuli ad ihesum dicentes | Ubi vis
paremus tibi pascha. dies aute(m)
azymorum fuerunt nominata pascha
sicut hic ut manducarent pascha
pascha .i. non ymolationem agni sed hic
non que fiebat xiiij luna ad
vesperam. sed magna solempnitatem
que celebratur xv luna post
ymolationem agni | Ex primis duobus
patet 3m s. q sed xiiij luna celebrant
pascha 3 in xv in qua erat
magna solempnitas crucifixus
e. Exponens glosa ubi ait | Ita 3 ita
vere sed manducare pascha .i.
azymos panes | Item secundo Exi
vit ergo pylatus ubi ostenditur qualis xpus
fuit condempnatus. 3 primo quo fuit
condempnatus coram v. condempnato
condempnatus coram vi. condempnato
ribus. secundo quo coram sexto p(re)ty
i introiuit g(loss)o iterum ep(isto)la in d.
quia primo per pylati condempnatio
secundo iudeorum unsio i tenderunt
condempnat g(loss)o | pylatus querens
ab accusatoribus quid vellet obi

q xpum | Exivit ergo pylatus ad eos
foras 3 dixit quam accusationem affertis
contra hominem hunc q. dicat. fraue
et nolo eum punire | Act. xxv.
vero Rx fuit romanis 3 dixit
aliquem hominem punich accusa
dem sc | Responderunt ubi ponitur
iudeorum unsio. in q unsione ap
paret primo iudeorum furoris. quia
sic imponunt xpo maleficium
| Secundo iudeorum dolositas quia tamen
in pylatum volebat refundere i
dicit g(loss)o ut pylatus | Tertio g. imponunt
xpo sic maleficium. Non dicunt en
derunt 3 dixerunt ei | Si non esset
hic malefactor non e tradidissemus
eum. sabbat .n. iudei sic velle
servare illam legem | Exo. xxiii
| Innocentem 3 iustum non iterfi
cies. Aug(ustinus) 3 iudicat ab iniun
dis spiritibus liberatos languidi sa
nati. leprosi mundati. surdi au
dientes. muti loquentes. mor
tui resurgentes. 3 q omnia superat
stulti sapientes utrum ipse sit
malefactor sed ista dicebat de
quibus prophetam an reddebat
retribuebat michi mala pro
bonis | Item secundo dixit g(loss)o eis py
latus. | Ubi ponitur iudeorum dolo
sitas de hoc q nitebatur refundere
ciue(m) occasionem i pylatum. 3
primo ponitur liberalis concessio pylati
secundo iudeorum accusatio i recusatio
i dixerunt g(loss)o ei | Tertio recusationis
vero i ut sermo ihesu impleretur
| Primum g(loss)o ad primum liberalis concedit
pylatus eis ihesum ut iudicet
eum secundum legem suam. 3 hoc est

q̄ dr̄. dr̄ g° ill pylatus. accipite
eū uos. ⁊ s̄ᵐ legē uestram iudicate
eū. q. d. uos qui legē h̄etis scitis
quid lex de talibꝫ iudicat. Sꝫ q̄
iustū ē satis uellet facere. Ul̄. q.
dicat. Racm adiuētū iudiciū p̄fes
tatis ⁊ subtilis ac si diceret q̄
p̄fatum egeritis. accipite eū uos
⁊ dampnate. ego aūt talis iudex
nō efficiar. Quidem sc̄z exponūt
g° ei. Ubi iudei veraciter cum
accipe. ac si dicat, ac scilicet
tam quasi cognoscē eū sicut et
mortem ⁊ nō ad nos. quia nō
licet nob̄ interficere quemquam
sꝫ nō cognouisti sicut dicit aug̃
interficiebat eū. quē interficiendū
offerebat. Unde dr̄ eis act. vii. quasi
uos proditores ⁊ homicide fuis
tis. Quidem sc̄z ut s̄mo ih̄u im
pleretur. ubi p°ᵗ veritatis verbo [illegible]
tiuꝫ euidentibꝫ [illegible] dn̄ ē q̄ ih̄c
dixerat infᵗ xx. q̄ occidendꝰ erat
a gentilibꝫ. tradituꝫ tn̄ a iudeis
⁊ h̄c ē q̄ iudei petunt a pylato
qui fuit gentilis ut s̄mo
x̄ de sua morte quē dixit xit
eū a iudeis traditū interficerent
gentes. ⁊ h̄c ē q̄ dr̄ hic ut
impleretur s̄mo ih̄u quē dixit
significans qua morte esset mori
turꝰ q. crucis. infᵗ xx. s̄ tradetur
gentibꝫ ad illudendū ⁊ flagellandū
⁊ crucifigendū. Quidam aūt do
de illo ubo si nō esset malefactor
quia luc. xxiii. imponebant
xp̄o multa crimina. qn̄ ceperunt
accusare illū dicentes. hunc inueni9
subuertentē gentem ⁊ prohibentē

tributa dare cesari ⁊ dicentem
se xp̄m regē. et cetera. s̄z in io. hic
aūt nō fit mentio de aliquo
crimine. s̄z solū dr̄. si nō esset
hic malefactor et cetera. Ad h̄c dubiū
videtur aug. d. q̄ intelligendū ē h̄c
dictum et cetera. q̄ dixit Iohannes. ⁊ h̄c quod
commemorauit lucas. uȝ licet n. dicat
⁊ multa crimina sit. s̄z tn̄ unus
quisqꝫ eorum tamen [illegible] narrare
potuit q̄ satis erat iudicantes.
[illegible]° q̄rit aug̃ de h̄c q̄ dictum est
nob̄ nō licet interficere quemquam
[illegible] h̄c n. ē q̄ dictum ē exo. xxii
maleficos nō patieris uiuere
p̄t. lex moysi h̄c. ⁊ act. vii. s̄mo
ipi lapidauerunt stephanum. Ad
h̄c dubiū videtur aug̃. maiꝰ d.
eos dixisse. nō licet interficere
quemquam ꝑ solempnitatem diei festi
quē iā celebrare inceperant
alio mō videtur ꝑ eosq. q̄ iudei fuel
alio mō vidȝ exp̄so. q̄ iudei sunt
cum [illegible] romanis. qui eis
abstulerunt potestatem occidendi. vel
q̄ nō erat eis prohibitum h̄c lege
diuina. s̄z lege humana q̄ potestatem
habet potestatem penes preside
alio mō potest dici ac si dicant iudei
Uo lꝫ nob̄ s̄ᵐ legē nostram quia
crimen eius nō ē iudicatum s̄z ē
me eius ē publicum. quia se dixit
regē. Ad argumentum p̄mum lꝫ adver
gum de stephano videtur exo. xxii.
iudei cupiebant crucifigi xp̄m ⁊ io
ut eū iudicaret reum tali morte
dicunt. Uo lꝫ nob̄ et cetera. mors enim
crucis in lege exprobatis fuit
deut. maledictus omnis q̄ pendet
in ligno. pena aūt lapidationis
erat recessit in lege. Quidam quē

aliquis de eo ibo ut primo ihesum im
plerent. quia n. hoc quia iudei hoc
dicentes. tamen asserere habebat ad primos
quod primus primo quod necto fuit impletus
alias dupliciter finem. g. quod necto fuit
pilatus agentibus. ad primum argumentum dicendum
est quod sequitur. quod dicitur ut impletur in
ad mentem iudeorum qui ipsi fuerunt
assertum ad primos quod implendum
sed magis refertur ad dispositionem diuina
est hoc dicendum est. quod sicut prescit diuina
non imponit ad necessitatem ... sicut
dictum 3 ... ita nunc pro decio
quod Introiuit ergo postquam pronunciata
est condicio quod cum accusatoribus. hic
confirmat pylatus xpm coram se ipso
et primo ponitur ipsa disquisitio cum xpo
secundo fit relatio pylati ad ... ubi
et tertio hoc duplex. primo ... quod primo
pylatus querit. secundo xpus interrogat de
origine ... i. et inde ... 3o ponitur
dicitur inde ad ... pylati. in ... ei
ihesus. ad primum dicitur ... ergo tamen
pylatus ... ut amotu
... iudeorum exquisite ...
... et ... ihesum ...
ei ... iudeorum ...
... pylatus hoc ... obiecisse
iudeos xpo. s. quod dixit se esse regem
ut ... quod iudei multa alia
... obiecerunt xpo. sed hoc magis
tangebat cor pylati. et ideo magis
interrogat de illo. Idem secundum
... ihesum ubi interrogat xpus
de origine ... quidem me
... pylatus ... in ...
pylatus ... ad primum dicitur ... ihesus
... hoc dicis. an alii tibi
... de me. Non autem interrogat

xpus quod ignoraret. sed magis de rege
volens malitiam iudeorum. qui
imposuerunt ei quod faceret se regem
... autem malitiam ... c. m.
vn ... pylati. ... pilatus ...
ego iudeus sum. q. d. a me ipso
hoc non accepi. ut tibi hoc
imponeres. sed iudei. sed iudei hoc
imposuerunt ei ... gens
tua et pontifices tui. tradi
derunt te mihi quid fecisti ...
te quod te s. accusant. Queret
aliquis quare xpus non statim
... ad ... pylati. sed ... ro
gauit de origine ... d. a te
met ipso hoc dicis ... ad ...
... xpus
hoc interrogauit non sicut igno
rans ... et quod ... me
... et quod pylatus ...
fuit. sed ... non ut ipse
... sed ut ... quia voluit
ut sciret. ... a nobis
... iudei
de regno eius. et quod obiectum
fuit ei quod faceret se regem.
hoc autem ... pylati
Idem secundum ... ihesus. ubi secundum ...
quod ad ... pylati ...
esset rex. et ... iudeorum
qui ... ei quod faceret se
regem. ... in ...
... quod ... in ...
... i. ... id.
... quod ...
in ... primo ... quod
... instructus de regno suo
... dicit regnum meum non est de hoc
mundo. ubi primo videndum est quid
est esse de mundo. hoc autem dicitur

esse de hoc mundo secundum augustinum quamuis
regnum non est adeo creatum secundum
ex adam uiciata stirpe generatum
est. Tertio uidendum est quid non est
de mundo. Dicit autem id non esse de mundo
quod quamuis tantum et creatum et mundo
repositum est in christo. et hic dicit
regnum meum etc. Illam deus sit exponitur
ipso eruit de potestate tenebrarum
et transtulit in regnum claritatis
sue. Dicitur ergo christus ubi regnum
meum non est de hoc mundo. illi
in quibus regno non sunt de hoc
mundo per affectus. quia corpus
istorum mortale est. Hoc autem
dixit christus contra pylatum et iudeos
qui credebant ipsum affectare
regnum terrenum. quasi diceret. Item
studio diuitiarum uitam istam mundo
quia regnum meum sunt fideles
qui non sunt de hoc mundo. Quintum
scilicet. Tunc de hoc mundo esset probat
quod dixit. scilicet regnum suum non est
de hoc mundo. Unde dicit. Si ex hoc
mundo esset regnum meum.
ministri mei utique decertarent
ut non ut traderer iudeis
quasi diceret. reges terreni habent ministros
qui decertant pro eis. nullus autem
meo terrenus prince decertat. quia
regnum meum non est hic. id est non
secundum statum ambitionibus. Vel quasi diceret.
regnum terrenum fulcitur. et hec sunt
fortitudinem nec amissis terrenis. Regnum
autem meum non est de hoc mundo
quia non fulcitur ambitionibus
eius secundum augustinum sufficiens est
Quarto. Queret ad utrum regnum
christi sit de mundo. Videtur quod sit. quia
quicquid est in mundo potest adoptare

christo. secundum quod qui ad potestatem christi est de
regno eius ergo etc. Ad oppositum est
quod dominus saluator dominum est quod regnum
christi potest dici duobus modis. Vel
illud in quo regnat per potestatem et tunc
quamuis est in mundo est de regno
christi. et secundum hoc augustinus fuerat mani-
chei qui ponebat duo regna unum
quod pertinebat ad deum lucis et aliud
quod pertinebat ad deum tenebrarum
in quo remanet omnia corporalia et in
alio deus bonus qui secundum regnum suum re-
ponere lucis dicit regnum meum non
est de hoc mundo. Inter autem augustinus
fuerat hominus possessionis. quia primo
potestati dei se extendit tantum ad corpora
quia ad spiritualia. per omnia que
uoluit dominus fecit in celo et in terra
et in abyssis omnia pertinet ad regnum
eius. Secundo modo dicitur regnum in quo
regnat deus per gratiam et obedientiam
dicentes fideles sine gratia. et hec non fi-
deles qui sunt eruti de potestate tenebrarum
et positi infra ambitum gratie tamen
regnum dei. quia sicut illi spirituales
est. ita in eisdem spiritualiter non regit
et spiritualiter non regit. Unde psalmista dominus
regit me et nichil mihi deerit
in loco pascue. id est gratie ibi me
collocauit. et accipiendo regnum
hoc modo dicit augustinus quod regnum suum
non est de mundo. quia scilicet per gratiam non
affectatur ad mundum. Quinto queritur
aliquis dei iudicio utrum regnum
meum non est hic. Regnum hic non videtur
quod respicit mundum causa prudentie
et hec prudentia dei non est uerum.
extendens se ad omnia quia in potentia
ad hoc dubium potest uideri ex uerbis
theologie. Non autem ait christus regnum

meum non est hinc. Cuius ratio est quia
prudentia eius est ubique, et attingit
a fine usque ad finem fortiter et disponit
omnia suaviter. Et ideo regnum quod
est hinc non fugit ambitum prudentie
divine. Nam deus regit in mundo
etiam illius iurisdictione et imperat
nature communi dispositione. Sed tamen regnum
meum non est hinc, id est non est constitutum
ab inferioribus, sed celitus et eternaliter
superioribus. Alio modo potest videri
secundum Augustinum. Ad cuius intentionem cui
dentium est non dicit quod regnum meum modo
modo non est, quod regnat potestate sive
regnat auctoritate. Et hoc modo exposito
sit tamen. Regnum meum, id est potestas
mea, non est hinc, id est non omnino ab
inferioribus, sed omnino aliunde. Alio modo
regnum ibi sunt ipsi fideles. Et quamquam
hoc regnum et hoc modo exponit Augustinus
dicens: Regnum hoc sunt qui fide
les sunt in mundo. Quamvis misse
permixti et zizania ut ad messem,
sed tamen hoc regnum non est hinc, quia
fideles peregrinantur in mundo. Re
putantes se esse peregrinos et adve
nas sicut tamen et reputantes
se peregrinos esse cives futuri
seculi. Deinde sequitur: Dixit itaque
ei Pilatus. Ubi ponit interrogationem
per concessionis designationem. Interrogat
autem dissensione, quia Pilatus mente igitur
primo [illegible] in [illegible]. Secundo ponit
responsionis effectum, ibi: Dicit ei Pilatus.
Dicendum ad primum primo dicendum est quod Christus dicens
regnum meum non est de hoc mundo
intendebat se habere regnum, sed esse
extra mundum. Et ideo intelligebat
Pilatus, tamen non

intelligendum hoc, scilicet ipse Christus diceret se esse regem
in regno spirituali, sed intelligebat de
aliquo regno carnali. Et ideo ait
ex ipsius verbis quod esset rex:
Dixit ei: Ergo rex es tu? quasi diceret:
ex quo dicis te habere regnum, sequitur quod
sis rex. Deinde sequitur: Respondit Jhesus.
Ubi ponitur responsio, ubi primo
affirmat se regem. Secundo ostendit se advenisse
ut regnet, ibi: Ego in hoc
natus sum. Tertio ponit responsionis effectum,
ibi: Dicit ei Pilatus. Dicendum ad primum
primo dicendum est quod Christus videns Pilatum
temptantem interrogationis sue ut si
negaret se esse regem, non tamen
regem se esse confiteretur, cuius regnum
puritate esse de hoc mundo. Unde dicit: Tu
dicis quia rex sum ego, quasi diceret:
ego non nego quod dicis. Sed tamen non
ego non veni ad regnandum temporaliter, ut credis.
Deinde sequitur: Ego in hoc natus sum.
Ubi ostendit quod ipse venit ad regnum
spirituale. Ad cuius evidentiam notandum
est quod regnum spirituale consistit in fide.
Et ideo tunc fideles sunt regnum
Christi quando veritatem predicatam credunt
et obediunt. Et ideo Christus volens ostendere
se venisse ad regnum spirituale dicit
primo quod venit ad predicandum veritatem.
Secundo dicit quod fideles obediunt veritati. Ex quo
quia obediunt, fiet de regno eius
spirituali. Dicendum ad primum: Ego in hoc
id est ad hoc natus sum, id est ad
hoc veni in mundum, scilicet per nativitatem
temporalem et incarnationem, ut quod
loquitur hic de nativitate temporali et
non eterna, ut testimonium perhibeam
veritati, id est ut doceam veritatem. Dicendum
ad secundum dicit: Omnis qui est ex veritate.

.i. ex me qui sum veritas audit
vocem meam .i. obedit voci mee
et doctrine mee. Gu vm. Primi
ex deo e. verba dei audit. Illi qui
obediunt sit de regno meo. et sic
ad regnum meum spirituale duo requiruntur
et quod veritas audiatur et audita
recipiatur. et illa duo dicit se
venisse in mundum. Ideo dicit
quod verbum eo adhuc natus sum et
aliud exponi. ut. esse rex ex
rege. quia sic esset a patre quod e
rex regum et dominus dominantium. et
magis e veritas filii. s. quod sit ex
patre. ad hoc autem veritate mihi
testificatur venit. Ideo prius dicit se
venisse ad quod. Secundo quia fructus nos
si auditores et receptores huius
veritatis. quia qui hanc veritatem recipere
non vult. non e ex veritate. Secundum ad
primum dicit. Ego in hoc natus sum
Non quod procedenda huius generationis
filia. quod autem magis veritas sum ecce
dixit. In hoc et natus sum. sicut
e autem. et ad hoc veni in mundum ut
testimonium perhibeam veritati. .i. in quantum
sum veritas. omnibus. s. me esse filium
dei ex patre et per eius rege ex rege
Secundum ad secundum ubi dicit quod fructus nos
sit auditores huius veritatis dicit. omnis
qui e ex veritate audit vocem meam
et credit vocem meam esse veram quod s.
me dico esse a patre suum rege ex
rege. quod dicit. esse ex veritate e esse
tibile a nobis. sed sicut in hanc e veritate
libenter audire et auditam libenter
recipere. quod nos debemus libenter au
dire veritatem et auditam recipere
Item secundum dicit ei pylatus. ubi ponitur
unde secundo ponitur effectus vero ejus effectus
e quod pylatus audiens verbum loqui

de veritate interrogat quid est veritas.
Non quid quaeres quod sit diffinitio veritatis
sed quaeres quae esset veritas augustinus
sic illius de regno suo. hic ait quaeres
pylatus dicit quid e veritas. solutionem autem
quaestionis non expectavit pylatus. audiendo
intelligit duplicationem. Unde et quod recte
adiciebat illo tempore. ille autem surrexerat
bat adhibens. et ideo statim
exivit non expectans solutionem. alia vero
reddit augustinus d. i. orig. Et cum dixisset
pylatus quid est veritas subito
venit illi in mente consuetudo iudeorum
qua solebat illi dimittere unum in
pascha. unde quod volebat cum liberare
statim exivit. Queritur de isto
verbo omnis qui e ex veritate ecce
ubi omnis homo ex dilectione causae effi
cientis ex d. et ... autem illa
...et mentiatur. Tunc autem istud
homines omnes sunt ex veritate quod omnes
sunt effective a deo. Ad hoc dicit quod omne
unde augustinus ... magis innocentia
veniret. Item e quod esse ex veritate e
dubbium modus ... Ad veritatem et quod
... Item sed veritas cognitus
... Cum omnis veritas
... omnes sunt ex veritate alio modo
intelligitur quod ... sit ex veritate. s. ...
quod domum collatum fide. Ad spiritum
vocantur. et non vocatorum. Propter hoc
... sola quoniam. et quod non omnes
qui sunt ex veritate ... s. ...
audiunt veritatem et omnes qui sunt
ex veritate. .s. ... spiritum vocantur
... audiunt veritatem quod ...
veritate ... ut obediat veritati
... quod nos augustinus et ... nobis
dixit. Omnis qui e ex veritate audit
vocem meam. et non econverso qui audit
vocem meam est ex veritate. Item
... e quod non ... quis e ex veritate

quia cedit viti. Sed ergo io cedit quia e
expirite illi collatum est ut crederet
et amet vite ad prophetiam vos datum
est non solum ut credatis etc. ¶ Item
sequitur Et cum hoc dixisset ubi ponitur
examinatio facta a pylato. sequitur
relatio pylati ad populum magistri ubi actio
primo allegat pro innocentia. Secundo iudicis
clementia ibi Est autem consuetudo. 3°
iudeorum nequitia ibi Clamaverunt
omnes. Circa primum primo pro pylati confitetur
verum dicens et cum hoc dixisset s. quid est
veritas. exivit ad iudeos qui s. erant
extra pretorium Non enim introierunt ne
contaminarentur. Secundo refert pro innocentia
veritatis et dixit eis Ego nullam
in eo invenio causam s. mortis. Et unde
dixit verum ipse rex iniquitatis mea
rex peccatum meum domine sui iniquitatis
tu etc. primo petri qui peccatum non fecit
etc. ¶ Item sequitur Est autem consuetudo
ubi commemoratur iudicis clementia primo
n. allegavit pro innocentia. nunc
Barrabam ex clementia liberare eum
petens ut si nollet eum ut innocentem
festi dimittere saltem ob reverentiam
donaret ipsi. et ideo inducit in
dicens. Est autem consuetudo vobis
ut unum dimittam vobis in pascha
vultis ergo dimittam vobis regem iu-
deorum. tamquam hoc dicit s. in ystoria
ipsa veritas fuit deus quod erat
interrogavit ¶ Item sequitur Cla-
maverunt omnes. Ubi ponitur iudeorum
nequitia qui non attendebant nec pro
innocentia nec iudicis clementia
clamaverunt rursum dicentes
Non hunc s. innocentem. sed Barra-
bam. Erat autem Barrabas latro
in quo exaggeratur nequitia iudeorum
qui latronem pretulerunt Christo. Actuum 3.
vos autem sanctum et iustum negastis

et petistis virum homicidam do-
nari vobis ¶ Queritur autem de ro-
ibo est autem consuetudo unde inducta
consuetudo est consuetudo illa. Ad hoc dicunt
quidam quod istam consuetudinem introduxit
pylatus ut alii presides in favorem
populi romanorum. Alii dicunt quod hec
consuetudo non erat legis preceptum nec
eorum magis ex antiqua propria consuetudine
descenderat ut ob recordationem
liberationis de egipto unum vinctum
dimitterent in die pasche. Secundo
queritur utrum illa consuetudo esset
bona. videtur quod non. quia contra legem pre-
ceptum erat ut malefici occi-
derentur. ergo absolvere nocentes erat
contra legem ~~divinam~~ et quod consuetudo bona
esset dicitur tamen liberaretur quia magis
aggravabat quia et si tunc esset que
iustus debebat tamen eo innocens
vivere in festo et in paschate.
Tercio queritur utrum iudei peccaverunt
merunt in petendo barrabam quia
videtur quod non. quia licebat eis petere
quemcumque volebant Ad oppositum quia actuum
3. apparet iudeis quod virum
homicidam petierunt. Ad hoc dicendum
quod dato quod non mos usque
tunc ... quod non. Iudei quod peccatum
dimitti a iudeis quod pascali
beatos notate. Sed quod accidentaliter
nocentem. quod tamen non fieret. unde pascha
esset non fieret Ergo nos autem
tunc possumus dicere quod non petierunt
magis quam liberationem eum quem erat
dignus morte. Sed quod pretulerunt
eum innocenti. et hoc magnificatur
eis actuum 3. qui dicit sanctum et iustum
negastis etc.

Tunc ergo apprehendit pylatus
iesum. Postquam actum est de
conspiratione hic agitur de eius
iniqua condempnatione. et primo premittitur

eius condempnato. Secundo scilicet eius cum spinis
i. susceperunt cum. Tertio scilicet eius secta
consutato in fabricis [illegible]. Quarto scilicet eius
tunicato. i. postquam aut vagaunt
pylate. Primo ponitur magis agitur de eius con-
dempnatione dividitur in duo. primo. quia primo
pylatus nititur eum liberare. Secundo scilicet
iam condempnato. i. pylatus autem primo
quomodo nititur eum liberare in duo. quia primo
nititur eum liberare iudicio severitatis
Secundo iudicio equitatis ibi dixit
pylatus. Ad evidentiam primi notandum
est quod pylatus volens eum liberare
iudicio benignitatis petens eum pro
consuetudine dimitti nichil proficeret
et non nititur eum liberare iudicio
severitatis. ut iudei saltem saciati
iniuriis et illusionibus ipsi eum dimit-
terent. et non [illegible] sed d. [illegible]. quia primo
ostendit quomodo pylatus nititur eum liberare flagellando
illudendo et eum iudeis oste-
ndendo. Secundo scilicet iudeorum indignatio
ibi Cum ergo vidissent. primum in tres. quia primo
ostendit quomodo christus flagellatus. secundo quomodo illusus
ibi et milites. Tertio quomodo ostensus
ibi Exivit iterum pylatus. Refert ad
primum sic dicit Videns pylatus
quod non proficiebat petendo eum pro
clemencia tunc assumpsit eum et
flagellavit. [illegible] et fuit flagellatus
tota die. Quidam flagellaverunt eum pylatus
[illegible] volens et mitigare
iudeorum zelum. Unde luce [illegible]
dixit pylatus Emendatum illum di-
mittam. i. flagellatum castigatum et afflictum
Deinde scilicet et milites plectentes
derisio christi irrisio et primo quomodo ad signum
corone. secundo quomodo ad signum i. et veste
tertio quomodo ad salutatorem i. et veniebant
Primo quomodo illudunt christo in signo corone

Unde dicit et milites plectentes coro-
nam de spinis. i. iunciis marinis
acutis et pungentibus ad modum [illegible]
marini. Imposuerunt capiti eius de
quibus dicitur Cant. iii. Egredimini filie
syon et videte regem salomonem in
dyademate suo. quo coronavit eum
mater sua. i. synagoga. Beda.
Per spineam coronam maiorem designatur
susceptio peccatorum. quia sicut spinas tra-
mi cordis pungunt. quia d. suscepit
coronam de spinis in mundo quod dolores
miras sic portavit. et vegetavit morte
peccatorum nostrorum [illegible]. quia per ad
modum spinetum pungit. ut suscep-
tum ut amoveretur spinea felicitatum
quia christus meruit a nobis amovere. et cul-
pam. et sequelam culpe que est pena.
Deinde scilicet et veste purpurea. secundo quomodo fuit
illusus in habitu. Unde dicit et veste pur-
purea circumdederunt eum. Refert n. quod
vellet christus quod dicebat se esse regem
illudendo eius dyademate spinea
coronam imposuerunt illi. et purpureo vesti-
mento quo reges vestiuntur induebant
purpuream ei tamquam qui esset rex.
dyadema. n. et purpura erant insignia re-
gum Mach. i. viii. capitulo. Refert tempore illo
quo consules rome dominabatur regni et
tunc corona aut purpura. Beda. per
spineam coronam ut dictum est maiorem de-
signatur susceptio peccatorum. In veste vero
purpureo caro eius passionibus obiecta
signatur. purpura et christus vestitus eum de eo
[illegible] [illegible] gloria. Unde dicitur
filiis scorpionum [illegible] regem vestitum
completum est quod dicitur [illegible]. Quare rubrum
est vestimentum tuum. quia christus est
purpuratus. quia et figuram est. gen. 37. ubi
dicitur quod tulerunt tunicam ioseph et sanguine
edi quem occiderunt tinxerunt
mittentes qui ferret ad patrem et
dicerent etc. Deinde scilicet et veniebant

vobis illuditur ei in salutatione. quia sicut do-
minus erit tunc sicut et modo milites
nos autem ad regem salutaverunt eum
Ave rex. Isti veniebant ad ipsum et obprobrio-
se eum salutabant et dicebant Ave
rex iudeorum. et hoc obprobrium non
solum fuit verbis sed et factis. unde sequitur
et dabant ei alapas. Item Trenorum .iii. Da-
bat percutienti se maxillam. saturatus
est obprobriis. Et ibidem. audisti ob-
probrium eorum domine. omnes cogitationes
eorum adversum me. Item Ysaias l. corpus
meum dedi percutientibus et genas
meas vellentibus. Et quaeritur
aliquis utrum hoc milites fecerint
mandato presidis. Ad hoc dicendum quod sic
hoc non fecerunt nisi mandato vel per-
missione presidis et hoc permisit
vel iussit preses ut iudei obprobriis
ipsius libentissime biberent. et quia eius
obprobriis saturati tamen eius sanguine
non sitiverunt. [illegible] tamen dicitur quod milites
non fecerunt mandato presidis. sed
magis corrupti pecunia a iudeis
Item secundo exponit iterum vel postea fla-
gellatum ipsum. ondebat enim eum
pylatus ut iudei videntes eum sic
flagellatum et sic obprobriose tractatum
refrigescerent et amplius non peterent
eum ad mortem. [illegible] pylati
intentio quod volebat eum liberare
unde dicitur. exponit ergo iterum pylatus
foras scilicet ad iudeos. quia compatiebatur
eum corruit preceptorum. et dixit eis
ecce adduco eum vobis foras ut
cognoscatis quia nullam in eo invenio causam
scilicet mortis vel afflictionis. [illegible] se-
cundo manifestatus unde dicitur. exponit
ergo ihesus [illegible] non clamans magno
sed plenus obprobrio. unde sequitur portans
spineam coronam et purpureum vestimentum
in quibus illuserunt ei. [illegible] in regno

[illegible] tradet gentibus ad illudendum
et flagellandum. [illegible] secundo confusionis
confectio fecit [illegible] pylati unde
dicitur et dixit eis scilicet pylatus [illegible]
[illegible] regi iudeorum [illegible]. quia dicentem
iudeis. flagellatus et spinis
coronatus ludibriosa veste amictus
[illegible] amaris [illegible] illusus est [illegible]
[illegible] et fuit ignominia
[illegible] iudicia. Item secundo
cum ergo vidissent [illegible] iudeorum
[illegible] istam iudices [illegible]
ignominiam non frigescunt. sed
magis [illegible] ardescunt et
[illegible] dicit [illegible]. cum ergo vidissent
eum sic spinis coronatum pontifi-
ces et ministri clamabant dicentes
crucifige crucifige eum. [illegible]
dicunt crucifige [illegible] [illegible]
[illegible] vel desiderium [illegible]
[illegible] xii. facta est hereditas mea
leo in silva dedit vocem [illegible] me
[illegible] aperuerunt super me os suum
[illegible] sicut leo [illegible]. et vii. [illegible]
sicut leo [illegible] ad mortem
[illegible] quia petunt eum ad mortem
crucifixionis crucifigi. [illegible]
ad mortem turpissimam condempnetur
cum [illegible] dicit eis pylatus [illegible]
[illegible] [illegible] et liberate pylatus [illegible]
iudicio [illegible] [illegible]
cum iudicio [illegible] [illegible]
[illegible] et [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] allegatur pro iustificatione
[illegible] iudeorum [illegible] [illegible]
[illegible] iudeorum [illegible]
[illegible] iudei [illegible] [illegible]
audisset [illegible] iudei [illegible] clama-
bant [illegible] ad [illegible] [illegible]
clamabant autem iudei dicentes
crucifige [illegible] pylatus [illegible] dicit eis
accipite eum vos et crucifigite

ac si diceret nolo esse iniquus iudex.
ergo non crucifigam eum. Illa enim non
iudicio in eo etiam si crucifixerit
me non iudicabat quia non erat pre-
sens. Unde tamen peccatum non fecit ut dicit
c[…] dolo eius Jo. xviii. ut
n. prius habuimus ubi dicitur ne-
mo sed quemquam. ¶ Deinde sequitur **Responderunt**
iudei. Ubi ponitur iudeorum accusatio. Ad
cuius evidentiam notandum est quod in dictis verbis
Pylati accipite eum non fuit verbum
sed magis fuit factum verbum iudeorum
excitantis et retrahentis iudeos
ab accusationibus. Unde et Pylatus alle-
gavit innocentiam. Sed dicitur Iudei autem
ad nostram legem mori sunt. Sed dicitur ac-
cusant pro blasphemia quia se fecit se filium
dei. Unde dicunt Nos legem habemus
et secundum legem debet mori quia filium dei
se fecit. Id est blasphemavit. Levitici
xxiiii. Qui blasphemaverit mor-
te moriatur. Unde supra x. De bono
opere non lapidamus te sed de blas-
phemia. Et quia tu homo cum sis facis
te deum. Sed est considerandum quod hic non
blasphemavit quia dicens se esse filium
dei ubi non dixit nec usurpavit
sibi alienum. Ipse enim erat filius dei uni-
genitus. supra i. Unigenitus qui est in sinu
patris ipse enarravit. Unde supra x.
dixit vobis me blasphemare. filii ad-
optivi dicuntur se esse deos. multo
magis filius naturalis non blasphemat si
dicit se esse deum. ¶ Deinde sequitur **Cum ergo**
audisset. Ubi ponitur accusatio. post
accusationem disquisitio. Accusabant enim
iudei Christum dixisse se esse filium dei.
Pylatus audiens disquisivit de hoc
querens a Christo de origine eius an for-
te esset unus qui originaretur a deo.
sicut filius a patre. Et sic hoc dicitur ab

secundum duas partes. quia primo ondet unum motum
cum Pylatus ad hoc disquirendum. ¶ Secundo po-
nitur disquisitio ibi Et egressus est
iterum. Motus autem Pylati ad hoc
disquirendum. quia timuit ne esset
verum quod hic esset filius dei et sic magnus deus
deus filium dei esse hoc et quod dicit Cum ergo
audisset Pylatus hunc sermonem. scilicet quod
fecit se filium dei magis timuit. Re-
dit non timuit quia legem audivit
ad eum nisi de lege cum esset alieni-
gena. Sed magis timuit ne filium
dei occideret. Alio modo potest dici sic
magis timuit ne si eum dimitteret contra
legem faceret. Si autem non dimitteret
filium dei crucifigeret. ¶ Deinde sequitur **Et**
egressus est. Ubi Pylatus inquirit a Christo
de origine sua. Et primo ponitur ipsa inquisitio.
Secundo Christi taciturnitas ibi Jhesus autem. Tertio
citationis reprehensio ibi Dicit ei Pylatus.
Quarto Christi responsio ibi Respondit ei Jhesus. Primum
ad ingressum Pylati dicit et ingressus
est pretorium iterum. Exierat
enim foras ad iudeos et dicit aliquem
vero unde es tu. ut si esset de divina
origine. Jhesus autem responsum non dedit. Quare
autem Pylatus de origine quesivit cum
iudei accusabant. Dicitur autem unde potuit
quia supra dicit vos deorsum estis
ego autem de sursum. ¶ Deinde sequitur **Jhesus autem**
ubi ostenditur quod non respondit. Ad hoc potest assignari
una ratio quia hic fuit difficultas
questionis quia Pylatus non sufficiebat
capere. Respondebat enim de generatione Christi.
Dicit autem Ysaias liii. Generationem eius quis
enarrabit. Dixit enim dominus discipulis
suis supra xvi. Multa habeo vobis dicere
sed non potestis portare modo. ¶ Secunda ratio
potest assignari secundum Augustinum. quia ideo non re-
spondit ut ondet […] ibi nota.
cum quibus iudei duo obiciebant. ¶ Primo
quod fecerit se regem. ¶ Secundo quod dixerit

se filium dei et utrum poterat. Unde
quia ut erat filius dei et ipsius erat rex
contra regem. Et tamen hoc unde noluit.
ut quanto erat potentior tanto ad eum
nimium esset persecutor. quia passio iam
predicta erat. ysaias liii. Tamquam agnus
coram tondente se obmutescebat
et non aperuit os suum. Dicit autem tamquam
agnus quia fuit declaratus. utriusque
tamen non fuit reservatus sine
dolore. sed sicut agnus. Hoc est ipse
et innocens non aperuit os suum. Et
non est contra quod iam unde est quod pylatus
tamen interrogabat. quia videns eum
tamen sua eum non liberabat. Sed magis
sequebatur imperium. Item.
audivit ipso quia magis pylatus est
et adhuc vetuit testimonio suo
vite. et quia regnum meum non est de hoc
eum debuisse habere unde eum eripere
hoc quidem non fecit. Item magis quod
pace paratus respondebat. Sed vero sit de
quibus per pylatus de origine eius
de qua origine ipsius testabatur quod
testatibus nolebat permotos inde
non consultos respondere. Quod dicitur sequitur
dicit ergo ei pylatus. Ubi respondit
tacitum istius. pylatus non cum in
dens qui iactans potestate sua di
cebat ipso. Mihi non loqueris
q. d. caritas quod ego recepimus eum
debes potius mecum loqui te
inviolentiam tamquam et malis meis
potius. Item nescis. q. d. hoc
debes quod potestatem habeo crucifigere te
et et potestatem dimittere te
secretis. Item dedi invitabat pylatus
latus quod ipso iuventute nostra. tu
statutis non equabat eius beni
volentiam dicit ysaias. Et non vicit
nullum ubi vetat ut mutaret ipsos

Quod dicit sequitur quod pylatus diceret ad te
hic iam dicitur inimicavit scilicet et si non.
tamen imperio sua potuit esse nisi
tamen consultationis habebat si innocen
te non absolveret. Et dicit ysaias. Ego
ore tuo te iudico serve nequam. Quod dicitur
sequitur. Respondit ihesus non quod ad pylatum
latum qui iactabat se de potestate
et prius per respondit. Sed ostendit unde
in eum quaerebat. Item unde quasi
non dicit est sed augustinus. quod ubi ait videbat
tamen silebat. Ubi autem silebat
sed ovis ad comparationem hoc taceret.
ubi ait videbat sicut pastor
docebat. et io ipso hoc ones pylata
dicto docuit. Primum est quod non est potestas
nisi a deo. Item non dicit. Non haberes potestatem
adversum me ullam. id est contra me
dictam nisi est datum esset desuper
i. a deo. Item ipso docuit quod magis peccatum
verit. qui tradiderit eum quam
ipse pylatus. Item non dicit. Propterea qui
tradidit me tibi maius peccatum habet.
Quod dicitur sequitur et cum ipso effectus
vero. Sed autem effectus fuit quod
pylatus audiens verba ipso quaerebat
eum dimittere. Item non dicit ex hoc autem
dicta hac unde quaerebat pylatus
dimittere eum. q. d. prius temptabat
eum dimittere. Nunc autem quasi
ita quaerebat eum dimittere. Item
de dictis ubi. Item nisi datum esset
desuper ei. n. datum est desuper quod
ille qui crucifixerat eum non peccat
autem quod datum est ei facere ad hoc
pater iudicii. Quod dicitur ut sit quod
hoc n. datum est i. concessum. ut si d.
permisit deus hic sicut non sed autem
permisit deus sicut quod bonum. Item
potest unde sic quod impotente dico
fuit i. passionem. et hoc est a deo sed

dt aplus 3º a i excecatio sive ign
peccatis ... non excusat ideo. quia hoc
est male uti potestate vel aliquid dicendum
dicere pylatus quod firmitatis [?] de
potestate quam acceperat. Excecatio
et peccatum non sunt non deficit
minuerit. Hoc quaeritur de alia
ibi. Propterea qui me tradidit tibi maius
peccatum habet. Quod hic non videtur quia iudei
peccaverunt cognoscentes tolle
cedebat bant enim eum blasphemum et dignum
morte. pylatus autem sciens
innocentem occidit. Ergo et ad hoc
dicendum scilicet primus maius peccaverunt
tamen scilicet qui ei tradiderunt Christum quam
ipse pylatus. Unde augustinus dicit
duo dimisit primum est quod uterque peccavit
Non enim ait solus pylatus qui
me tradidit tibi ipse peccatum habet tamquam
pylatus nullum peccatum haberet sed ait maius
peccatum habet ut et pylatus se hoc intel
ligeret. Secundo probat augustinus quod traden
tes maius peccaverunt quam pylatus
cuius ratio est quia alii invidia
tradiderunt eum potestati pylati
sed pylatus quia fecit timore sui
proprie peccatis fecit. Maius autem peccatum
est quod peccatum invidia quam timido
[illegible] quod dicit solus [?] qui me
tradidit est maius peccatum habet quia sic
ante tunc potestati tradidit invidia.
Tertio non est [?] potestate nunc con
[illegible] eos meticulosos. [?]
peccatum et zelatos fiat [?] timere
de. Ad argumentum dicendum quod et si
iudei ignorabant eum esse deum
non tamen ignorabant ipsum esse vi
vi innocentem ut sic hec ignorabant
hoc erat ex malicia eorum que eos
excecaverat [illegible] excecavit
eos. [?] quaeritur de [?]

et christum qui credebat et dicit hic non videtur dici
at si pylatus hoc plus non consentis
adhuc dubium videtur augustinus dicit quod pylatus
cum plus consentit dimitte. quia pro
dicit et christum qui credebat et non est intel
ligendum quod primo hic quaeritur. Sed secundo
christum quaerebat id est non hic quaerebat
scilicet eum dimittere. Nec hoc peccatum fuerat
ut non peccatum sed actu in innocente
et traditum. Item secundo iudei autem
[?] post [?] iudeorum ad
cuius [?] non dubium est quod iudei
et volentes terrere pylatum dixerunt
Nos legem habemus et secundum legem
debet mori. Pylatus autem legem eorum
non timuit ut occideret. Sed magis
[?] dici timuit sic accideret. Et non
volentes magis terrere eum ingerunt
ei cesaris potestatem ut qui non timuit
legem gentis aliene admiratio
[?] auctorem potestatis sue [?]
quod dicit littera. Iudei autem clama
bant dicentes si hunc dimittis non
es amicus cesaris id est perdes amicitiam
suam. Hoc autem dicebant iudei pylato
quia credebant quod ipse preponeret
amorem iustitie amori cesaris. Sicut
faciunt homines mundani et peccatores.
Iusti autem omnia preponunt amori
iustitie et veritatis magis honorant
quam amicitiam hominum. omnis enim qui
se facit regem contradicit cesari. Cesar
enim erat monarcha ut ipsius erat
dare potestatem regnandi et qui non se
regem constituebat contradicebat cesari
quasi usurpans sibi quod erat illius. Et ita
comminatione terrebat pylatum [?]
ne si Christum liberaret. Et timuit enim
accusari apud cesarem quibus ~~[?]~~
qui timet honorem cito corruet
unde quod pylatus timuit cesarem

corruit auctoritate iudicum. ¶ Pylatus
autem ergo postquam dictum est quo Pylatus
mouebatur per amicitiam Cesaris iudicio
suo uti, quod iudicis equitas non agit contra
de condempnacione, propter quod dicitur Pylatus ergo
etc. Primo tangitur condempnacionis motiuum, secundo
locus in quo sedit, tercio tempus, et ad quartum
tenet. Primo motiuum in quo incipit iudicis,
primo quo ad primum, motiuum autem fuit
quod cum audisset Pylatus hos sermones, hunc
per mortem timore Cesaris turbatus
duxit Jhesum foras, id est ad locum publicum.
Secundo tangitur locus ubi dicitur et sedit pro
tribunali in loco qui dicitur lithostratos, ebrayce
autem Gabbatha. Ad quorum euidenciam
primo notandum quod tribunal est sedes
iudicis proprie, solium uel thronus est sedes
regis, et kathedra est sedes docto
rum. Dicitur autem sedes iudicis tribunal quia
in ea sedet iudex ut ius tribuat.
Vel dicitur tribunal eo quod ad illam sedem
tribus uocatur ut iudicium audiat.
Sedit ergo Pylatus pro tribunali, id est ante tri
bunal uel pro tribunali, id est in sede ubi
[illegible]. Item apud grecos lithos …
idem est in latino quod … Secundo
notandum quod sicut Papias dicit grece lithos, latine
dicitur lapis. Unde lithostratos idem est quod
compositio lapidum, congeries lapidum di
uersorum colorum siue uarietas pa
uimenti. Sedit ergo Pylatus in tribunali
in loco qui grece dicitur lithostratos, id est stra
tura lapidum uariata. Item locus
ubi Pylatus pro tribunali sedebat erat
pauimentatus diuersis lapidibus, et idem
locus ebrayce dicitur gabbatha, id est collis
uel sublimitas ex …
… dicitur sublimitas quia solent
iudices in sublimi loco sedere.
¶ Tercio tangitur tempus: Erat autem parasceue, ubi Pylatus
quo dictum est de loco agitur de tempore. Unde

autem erat sexta feria quia …
¶ Ad cuius euidenciam est quod parasceue grece,
latine dicitur preparacio. Et ideo nomine illo
uocabant iudei sextam feriam quia in
ea preparabant necessaria sabbato. Item notandum
est quod apud iudeos dies sabbati
… solempnior erat quolibet
festiuitate in qua a seruilibus operibus
illis non parabant in illo die cibaria.
Sed in die sexta fiebat preparacio … hunc
ortum. Unde Exodi xvi precepit quod
in sabbato non colligerent manna,
sed in sexta colligerent duplum.
Item pasche autem illius solempnitas de
ferebatur … solempnis
erat apud iudeos tunc in … pa
rabant cibaria pro sequenti sabbato et sic
… Erat autem parasceue
pasche, id est preparacio pasche,
hora quasi sexta. Dicit autem magister in hystoria
… quod greci … iudei
… uocabulum
… parascheue grece, preparacio latine.
¶ Tercio tangitur … et dicit iudeis: Ecce rex uester.
magis … condempnacionis …
… quia primo ponitur conatus
Pylati ad populum liberacionem, secundo ponitur
… Pylati ad Christum crucifixum. Tercio
quo ad primum, quia primo conatur Pylatus
eum liberare … ludibrium,
secundo conatur eum liberare …
… obprobrium in dicit eis Pylatus.
Primo … quia primo ponitur conatus Pylati.
Unde dicit iudeis: Ecce rex
uester, quasi diceret: ecce qualem … statum
… imperii uestri …
et … tali tempore posset
uel … quod fortiter
habere regem sic abiectum et pauperem.

cu rex appete͂ ꝯuenit dnutes
z fortes ‖ tꝫ ꝯ ꝑo ꝫ mallet iudeoꝝ
vn̄ sc ‖ illi aut clamabant tol
le talle crucifige eu ‖ co
mebat iudi crucifige ꝓ morte
te turpissimā. vn̄ dicit cru
cifige eu̅ soldatis ne aliq̄
ꝑq̄ morte eiꝰ dersio fiat ne
moveat ‖ dom sc dt pylatus
v o quia pylatus mitit ꝓ li
berte. ꝓnendo iudeoꝝ ob
brui e ꝑ ꝑo ꝯtatꝰ py. ‖ ꝑo
req iudeoꝝ ‖ rndervut ‖ ꝯ
ꝯ ꝑo ꝯtatꝰ py. dei gratia
eu̅ ꝑ ꝑa nolēs fugē iudeos
qꝰ deiq̄ inntt ꝓ mitigat̄ nō
potuit dixit in rege vr̄m
crucifigā. q. d. an nō mouei
ꝓ ꝓ simlite dꝫ uos moue ob
ꝯfūn vr̄m. q quid fiet si rege
vr̄m crucifigem ‖ dem seq̄
‖ r̄n v ꝑo ꝯ neq̄ iudeoꝝ.
q illis cosē q rege req̄m ꝓ
renuerut e submisint se
regno cesaris ‖ vn̄ vnde ꝑo
tifices ‖ nō hēmꝰ rege n cesa
re. q dicit nō ē iste rex nr̄
e nō nō ē nob agma si cucifig̃
ꝯ cesar ē rex nr̄. ‖ ꝯ q iudi
noletes sēpos ꝑꝑserut sup
plico. ꝑꝑt deꝰ tradidit tradit
eos q in ꝯcordie negauerut
regn̄ di dimisit eos ꝑpam iudi
made. q. d. ꝯ q nolu
negaune ꝑx na regn̄ lec ausco
di iudeos sci fuit qui ꝑtātis
trene ‖ dem sc ‖ Tunc ergo tra
cis v ꝑo tunc ꝓ trayiat
ꝓ pinatꝰ ir ē ꝑe cruc vnde
‖ Tunc g iudes py. q sic se

subiciebāt ꝑtati romāz tradit
eis illu ut crucifiger̄. s. ad ꝑe
titioꝫ eoꝝ luc xxiij. adiudicat
pylatus fieri petiō eoꝝ. hic aut
faciendo fecit ꝯtra lege. ꝯ pōdi
xxiij ‖ nō sequeris turbam ad
faciendu malu ‖ ꝯ rauict ad
dei. uo ‖ erat aut parasceue
pasche hō q. vj. q ꝑ q dt
mr xxiij ‖ erat aut hō tercia
e crucifigerut eu. q. si ita ē
sc q an vj. hora mr xxiij
dz q tercie fere fuit sicnutq̄
clamq̄ a vj. hora usq ad hora
ix fuit iudicatu. ad hēc qꝫ
respodet illꝫ mons ‖ vo ꝯ aug
doig v dt q dnd terciahō cru
cifixꝰ ē linguis iudeoꝝ de
qua hō fit nocꝫ ‖ q ꝯ quia
illa hō clamauerut iudi cru
cifige. cruci ꝑe ut nō illi tm
reputm crucifixisse xp̄m qui
suspēderut eu in ligno. sꝫ ꝑo
hō sed multus vīn e iudi qui
ut crucifiger̄ hō tercia clama
uerut ‖ a sic solum aug
e i q xp̄ fuit crucifixꝰ hō
tercia linguis iudeoꝝ. alia vj
manibꝫ militu ‖ sequendo aut
hāc methodu ē q qn pylatus
sedit ꝓ tribunali ꝯ ꝑacta ut ērat
hō quita uel ad ad ineceptu cāt
q hō vj. aut du aut ꝓ ducē
ꝯgent omia q gesta narrat
hō vj. ꝯpleta ē. ꝯ q hō usq
ad hora nona sol obscuratus
ē alia o ꝑno ē ꝓ aliqs q dos
hō media int tcia e vj. tm
crucifixus ē e q mc ꝑꝑe

sortitur nomen exterior. uel dicitur quod hora
sexta. aut non dicit hora vi simpliciter sed
hora quasi vi. Item marcus secundum augustinum in
origine de tractatu patris ipsum esse quod cruci
fixerunt dixit horam vi dici. Sed hora vi
parasceue pasche, id est preparationis et quid
pascha nunc ei prefigebat post primo
lectus. tamen dicit secundum lucam. Crucifixus
aut parasceue i. preparatio pasche
i. ymolationis, ideo hora quasi sexta non
quod dici secundum preparationis exceptat
n. post ymolationi. hora nona. nocte
enim post cenam dicebat uel ex more
tis. Ab hac autem usque ad horam tertiam
dici. quod dicit marcus primo crucifixum fuisse
erat vi. hore tres nocturne
et tres diurne: exceptis duabus
solo gallis. Item nota hora de tertia
hora dici. Johannes autem de vi parasceue
i. preparationis ymolationis agni
iam n. parata hora una uel
tertia turne quam pylatus consilii
tertia ascendit. Ab hac n. exceptat preparatio
ymolationis. quod incepit hora nocte
ipsa. et finit tertia hora 3. dici. sed nisi
et eadem erat fuit vi secundum Johannes
non dici secundum preparationis. Agitur
de tertia quod dicitur est. Tunc tradidit
iudeis ut crucifigeretur. Sed non ma
net quod priora eum n. deposuit sed
pylatus tradidit eum iudeis ad
capiendum eum uos secundum legem uestram
iudicate eum. noluerunt eum re
cipere. Unde dicitur quod tradidit illum
ut crucifigeretur. Ad hec dubium est
augustinus de consensu et dicit pylatus tradidit eum
iudeis non ut crucifigerent eum
sed ut crucifigeretur iudicio et potestate
presidis. Sed tamen quod iudeis attribuitur
et illis tradidisse dicitur crucifixum ut

ordinet eos implicatos crimine
a quo alienum esse conabatur.
Susceperunt autem ihesum. Postquam
dictum est de ipsa pena et tortore.
Hic agitur de Christi crucifixione
et dividitur in partes. In prima ponit
describit passionis vilitas. In secunda
dignitas ibi: Accepit autem. In prima crucifixus
crucifixerunt cum indutus i. milites
aut. Christo imposuerunt post passionem
uitas debebat. autem post. In secunda agitur
de ignominia et vilitate passionis. post qua
ignominiam. Primo ostenditur crucifixum
secundo modus ducendi in baiulans. Tertio
locus in exponit ibi. Quarto modus
patiendi ubi eum crucifixerunt
Quinto socii patientis. unde dicitur
Susceperunt ihesum scilicet milites
et eduxerunt augustinus. Item dicit eum
ceperunt ihesum i. fortis, sed ad milites
pertinentes presidis, quibus crucifixus iniunctum
est, eiusdem iudeis qui ipsi sic
fecerunt quidem ut fieret semper
exterior fecerunt. Item secundo pro igno
minia exponit dicendo eum non
secum baiulans crucem ad ma
iorem n. ignominiam faciebat ut
post uadens ad supplicium portaret
lignum ubi debebat pati supplicium
et in quo tamquam latro puniri debe
bat. unde Ezechiel. legitur ut apparuit
uidebat et tangere suspicabatur
crucem ihesum ut comparatio eius
ita lignum impletum est quod figuratum
est in ysaac qui ibi ferret ut y
molaretur lignum portauit
et ipse illic ... dimisso et ma
tris est tertio. Item hic tertio narratur
maneat impositio sed quantitas ymolatio
molatio est. Quarto ... gratia
quod fuit ignominia colloco. unde dicitur
Exponit in locum qui dicitur calvarie

locus ebraice autem gabbatha. Iste
locus fuit ignominiosus quia extra
menia civitatis ad hebr. ult. Ihesus
ut sanctificaret per suum sang.
suum [illegible] extra portam
passus est. Exemplum [illegible] Et ideo
[illegible] vocem quia ipse no
luit pati extra civitatem. Primo
quia passio sua extendebat se
ad omnes terras etiam ad iudeos
ut sic venit [illegible] ut
sanctificaret [illegible] suum tam iudeos
quam gentiles extra portam passus quia
non inclusus inter terminos iudei
te gentis || Secundo quia ipse noluit
pati extra civitatem et ostenderet quod
eius passio ipse et [illegible] qui
operuit mundum [illegible] venit
qui dicit | Exemplum [illegible] || locus
passionis ipse fuit ignominiosus quia erat
locus ubi ponebantur latrones.
Unde dicitur calvarie quia ibi decolla
bantur capite dampnati et calua
ria idest [illegible] capitis [illegible]
mundata || ebraice autem dicitur
golgatha idest locus decollationis
Primo quia passio ipse fuit ignominiosa
quia passus est. Unde sapientie [illegible] vel ecclesie
morte turpissima condempnemus eum quia erat genus mortis
vilissimum || Exemplum [illegible] morte turpissima
condempnemus eum dicit Maximus
maledictus omnis qui pendet
in ligno. Tertio quia passio ipse fuit ignomi
niosa ex societate quia cum latro
nibus crucifixerunt eum unum scilicet
et cum eo alios duos hinc
et hinc medium autem [illegible] duos
latrones fuerunt | Unde Matthei xxvii
Crucifixerunt cum eo duos la
trones | Et tunc impletum est
quod dictum est ysaie liii. | Et cum iniquis

deputatus est. ¶ Revertor ad descri
pcionem et baiulans sibi crucem [illegible]
[illegible] quod dicitur Matthei xxvii. Videtur
angariaverunt quendam symonem ut
tolleret crucem eius. Et Marci xv [illegible]
[illegible] || Dicendum
ipse portabat sibi crucem cum exivit
locum calvarie | Symon autem ille
veniens angariatus est. Unde quidam pictores
incorporant tres cruces. Sed [illegible]
[illegible] usque ad
locum memoratum [illegible]
et quod dixit Iohannes scilicet quod ipse baiulat
sibi crucem [illegible] et quod dixit
tres [illegible] scilicet quod symon eam
[illegible] portavit ¶ Nota ergo quod super
[illegible] ibo et baiulans sibi crucem
[illegible] ipse baiulans sibi
crucem | Primo quidem ut [illegible] crucem
glorie [illegible] et [illegible] || Unde
[illegible] | Absit gloriari nisi
in cruce [illegible] impietas
videt regem [illegible] regni
sui portare supplicium || [illegible]
[illegible] regem baiulantem lignum ad
[illegible] ad [illegible]
fuit in frontibus regum in corona [illegible]
dus erit [illegible] imperatoris [illegible]
crucem [illegible] ipse
baiulat sibi crucem quia ut dicitur [illegible]
victor fuit || Unde [illegible] victores
[illegible] triumpho suo portat
victorie signum || Unde impletum est illud
ysaie. | Cuius principatus super humerum
eius [illegible] crucem
[illegible] victor
[illegible] insignum dignitatis
[illegible] crucem [illegible]
super crucem ¶ Nota quod ipse [illegible] portat
dem symon ut [illegible] crucis

¶ Item alius tradit eligendum uerum et
Symon ... portat. quia sequens xpm
... sepulcrum ... | Luce xiiii. Si quis uenire
post me abneget semetipsum et
tollat crucem suam et sequatur me
| Quarto nota quod iste Symon qui portauit crucem
xpi ueniebat de uilla | Item ...
xpm. apprehenderunt quendam Symonem
Cyrenensem uenientem de uilla.
quia iste significat tollit crucem xpi qui
uenit de uilla .i. qui dimittit sicut
mundum et corpus eius ...
.i. superna libertate ut de uilla
| Symon egrediens crucem portat post
ihesum cum gentilibus et paganis ui
tibus derelictis uestigia dominice passionis
obedienter amplectatur. uilla enim
grece pagos uocatur. unde pagani
nomen acceperunt | ... dicitur est super
... | ... locum qui dicitur caluarie
locus | ... quod dicunt quod in illo loco
qui caluarie dicebatur adam
mortuus est et sepultus ut in loco
ubi mors regnauit ibi et ihesus pro
... statueret. et ambrosius replet
ad ... quod ibi sepultus
fuit adam et adam et accepit
eius ... caluaria ... tamen
... | ...
et ... non tamen ... extra
... urbe et ... certa loca sunt
in quibus truncabantur capita dampnatorum
et in dicitur caluaria. ... capita dampnatorum
corporum decaluata. adam uero se
pultus est in ebron | ... | ...
... ebron ante uocabatur ...
... adam maximus in terra
... | Item ...
autem ... dem est ...
... dignum. ... declaratur
... | ... tituli ...
... tituli explicatio. in ... autem

... | ... tituli loco in quo ...
tituli ... in dicebat | ... tituli
... in pylatus | ...
... tituli ... | ...
autem et titulum pylatus et posuit
super crucem ¶ ...
... tituli declarat materiam causam ...
... erat ... tituli ...
et apposuerunt super caput eius causam
ipsius scriptam. causam scilicet mortis. hic
est ihesus nazarenus rex iudeorum
quasi diceret crucifixus est quia rex esse
iudeorum | ... declarat ... titulus
... crucifixis. ...
... quod ...
cum ... latronum ¶ | Item
... iudeorum ...
... pylatus ... de iu
deis. ...
... | ... de
clarat. ... uictoria ...
... tropheo ...
... pylatus titulum
cruci ... | ... de
... | ... titulum
cruci ... deposuit ut ...
eius in memoria ... | ...
... | recordare paupertatis mee
absinthii et fellis ¶ Item
scilicet erat autem scriptum ... ti
li
explicatio. ... quod explicatio
... pylatus ...
... | Est autem ihesus salus
singularis ... nobis nomen
... saluum fieri ...
... | ... ihesus forma
... ...
...
... gaudio ... crucem
| Item ihesus et uita salutaris
... et uita ... ut

cognoscant te solum verum deum et quem
misisti ihesum xpistum. Quarto insinuat compli
cationem pylatus describit xpistum capitulo dicit
nazarenum ideo nazareth
interpretatur florida cum adiungitur rex
rex iudeorum. Quinto xpistum consummatio
dei gratie iustum et regibus rex et
sapientie eius. Primum et apparet insinuant
titulus ubi dicit quia titulus ex
primit causam mortis eius. Est autem
mortuus primo ut nos salua
ret et ideo dicit ihesus. Secundo ut faceret
nos deo nostro regnum apocalipsis v°
dignus es domine accipere librum quia
occisus es. et redemisti nos deo
in sanguine tuo. Tertio modo potest dici
de complicatione huius tituli. quia ista
complicatione describit xpistum quantum ad eius
essentiam desiderabilem quia dicit ihesus quod
dicit salvator. philippus iii. salua
torem expectamus dominum ihesum xpistum
qui reformabit corpus humilitatis nostre
corpori claritatis sue. Secundo describit quantum
ad eius innocentiam immutabilem quia dicit
nazarenus quod interpretatur floridus canticorum
ii. ego flos campi et lilium conval
lium. xi. flos de radice eius ascendet.
Tertio describit quantum ad eius dignitatem
universalem quia dicit rex iudeorum.
fuit autem rex xpistus contra temporalem
hoc ambrosius. Quito etiam curie posuit titulum
quia non humani corporis sed divine potesta
tis est regnum quod legis hoc. lego tibi lucas
regis iudeorum cum lego regnum
meum non est de hoc mundo. quod dicit am
brosius. posuit titulum ante crucem describ
bat quod regnum xpisti erat elevatum
a mundo. Quarto quod regnum est finitum et
stabile. Primum quidam glosa tibi sunt xv.
titulus ostendit quod iudei non pertinerent
amplius officio quod xpistus non esset eis
rex. Primum ergo ut constitutus sum rex
ab eo super syon. Secundo quod rex regnum est
magnum et ulterius. quia iudeorum et gentium
aliorum confitetur. Primum augustinus moraliter rex
fuit melius in semine abrahe
et filiis promissionis. rex quoque iudeorum
xpistus. Secundo iudeorum circumcisione cordis spiritu
non littera. quod dicit augustinus. Tertio ostendit
regnum xpistum ad iudeos carnales
sed dilatatur ad omnes qui recipiunt
fidem eius et cum confitentur. Cum enim
omnes iudei et gentiles conversi ad
fidem sunt sicut oleaster. quia est fruc
tuosa pinguedinis olee. de hoc romanos
xi. Quartum nomen secundum quod tituli sunt
deleri leone tituli. et super posi
tum. Secundo legendi facultas in
quantum ipse civitatis loco ad primum dicitur
quoque titulum multi legerunt iudeorum
et quod sequitur quod plures salvati
per fidem legendo per hoc xpistus. quod coram
qui viderunt. Tertio multum scripta
sunt ut dicatur. Quartum nomen secundum quod prope
civitatem ipso posita facultas legendi quia
fuit de xpisto prima quia locus erat prope
civitatem ad quem multi potuerunt con
venire. unde prope civitatem erat locus
ubi crucifixus est ihesus. Quarto fructus
fuit. quia titulus erat scriptus diversis
linguis. ut ab omnibus legi possit. Et ideo
non est credendum multos gentiles
convenisse cum iudeis propter festum con
venisse. et ideo multi ignorabant non
in una lingua. Secundum legitur scriptus titulus
unde dicitur et erat scriptum hebraice.
greco et latine. Quia ubi non dicit est quod
per descriptionem trium linguarum erat
post quod omnes tres lingue perfectis
concurrebant. hebrea propter iudeos
in lege dei gloriantes. greca propter gre
cos sapientes. latina propter romanos

multis gentibus imperantes. Quarto sequitur
descriptio orationis quia in eo fuit omnis thesaurus
sapientie et scientie absconditi. et quia ipse est
deus omnis scientie. Unde Theophilus ¶ Triplex
descriptio figurat dominum regem esse
practice. phisice. theologice scientie. Nam
per litteras latinas practica designatur eo quod
regimine romanorum ethica et practica
esse fuit. per grecas litteras figuratur phisica
quia greci erant speculatores naturalium inquisitores
rerum. per ebreas vero litteras figuratur
theologia. quia iudeis tradita
est scientia dei. et eis tradita est cognitio
divinorum. ¶ Chrysostomus. Et ipsa descriptio ostendit quod sic
regnum ipsius debebat esse latissimum quia de-
bebat se extendere ad omne genus. scilicet ad
genus potentum quod figuratur in romanis. ad
genus prudentum quod figuratur in grecis. ad
genus dei colentium. quod figuratur in ebreis.
¶ Deinde sequitur Dicebant ergo pylato pon-
tifices iudeorum ¶ Nam pontifices iudeorum
indignantes pylato dicebant ¶ Noli scribere
rex iudeorum. sed quia dixit ego sum
rex iudeorum. Sic autem dicebant iudei
quia ex titulo non ostenderetur dignitas
sed presumptio. quia cum non esset rex
dixit se esse regem et talis ostenderetur
presumptuosus et culpa punitus
fuisse ¶ Nichil autem faciebat ut
non mortis supplicium et famam cui
abstulerit vitam. ¶ Deinde sequitur Respondit
pylatus quod scripsi scripsi. titulus confirmato. quia
pylatus noluit delere quod scripserat
ymmo videns dixit eis quod scripsi
scripsi ¶ Super quo verbo notat Augustinus
dicens. Prima est quod diu fuerat confirmata
tamen de deliberatione huius tituli
¶ Nam in libris psalmorum diu ante predictum
erat ne corrumpas tituli inscriptionem
¶ Prudentiam non psalmi sed titulo
intitulantur ne corrumpas et immutes

illi qui pertinent ad passionem. Ipso enim dicente
Eripe me de inimicis meis
et duo precedentes ¶ Hoc magis notat
Augustinus et quod admirandum est et tetendit his
iterum dominus operationes et in cordibus
ignorantium ¶ Nam quidam occulta
vox pylato quodam sic dicente
clamoso silentio intus personabat
quod tanto erat impletum in titulo quod hec
est ¶ Deinde sequitur Milites ergo cum crucifixissent
deinde de partitione vestium et tunice
digitur. Hic agitur de militum cupiditate
que pertinet in vestium divisione
et procedit hoc ordine. quia primo notatur di-
visio vestimentorum quadripartita. secundo
notatur sors super tunicam inconsutilem
et id est tunicam ¶ Tertio notatur veritatis
confirmatio id est ut scriptura impleretur
¶ Primum ad primum dicit Milites ergo cum
crucifixissent eum. acceperunt vesti-
menta eius et fecerunt quatuor partes
unicuique militi partem. Unde datur
secundum Augustinum quatuor fuisse milites
qui in ipso crucifigendo obedierunt
quia cum fecissent quatuor partes de
vestibus unicuique militi dederunt
partem ¶ Deinde sequitur et tunicam. Unde agitur
de sorte tunice inconsutilis. et primo
describitur ipsa tunica. secundo agitur de
sorte eius ibi dixerunt ergo ¶ Primum
ad primum dicit et tunicam subaudi eorum
acceperunt. erat autem tunica inconsu-
tilis id est inconsuta. et non fuit contex-
ta id est contexta sicut fit bursa de
contextura sicut? ... id est
a capite desuper contexta per totum id est ar-
tificiose laborata ¶ Reddit autem
causam. scilicet erat autem inconsutilis ut
ostendat vestium indivisionem quia non
potuit incidi et dividi. ubi Augustinus
arguit in aliis vestibus milites
equales fuisse partes. ut sortiti non

nece fuit ¶ In illa uero unica non
eos non potuisse h° singlae parte
ubi scindere ut partes eius in
tali· tollerent quia ne fierent aduni
cam peruenire sorte meruerunt
de qua sorte scilicet dixerunt g° ad
tunicam non scindamus eam· sed sortiamur
de ea cuius sit ¶ Illa aut h[ec] consp[icien]dum
quia cum [illegible] et tunica erat inconsutilis
que non designat [illegible] tunice sed
[illegible] ¶ Nam in palestina est quod
genus uestium contextis pannis con
textu qui unum super aliud et tal
erat tunica ih[es]u· v· designat eius [illegible]
[illegible] ¶ Deinde scilicet sequitur scriptura [illegible]
[illegible] adimpletio· luc· ult· [illegible]
plevi omnia que scripta sunt ¶ Jn· dr ut
scriptura impleretur dicentis sunt uestimenta
mea et super uestem meam miserunt
sortem· et ista scriptura implenda fuit
non de iudeis sed de militibus·
¶ Jn scilicet et milites quidem hec fecerunt
s[ed] quod scriptura predixerunt ¶ Mouere de
bes hic primo quia [illegible]· Jn dr ut scri
ptura impleretur non tenentur
sed consequentie· [illegible] fuerunt causa
quia scriptura est impleta de qua dicitur in
quia scriptura sunt uestimenta mea ¶ No
[illegible] sunt uestimenta [illegible]
[illegible] illa predicta erant [illegible]
[illegible] mittentes [illegible] ad uidendum
debes notare [illegible]
qui [illegible] sunt solum· sed et quod non
[illegible] dixerunt [illegible]
[illegible] uestimenta discerunt
sed uestem sortiti fuerunt ¶ Que
[illegible] sortiam
[illegible] aug[ustinus]· [illegible] Jo[hannem]· dr diuiserunt
uestimenta sua sortem mittentes ex
quo [illegible] non solum super tunicam sed et
Joh[ann]es sed super omnia uestimenta miserunt
sortem· [illegible] xv· dr diuiserunt uestimenta

eius mittentes sortem quis quid tolleret
ad quorum unde aug[ustinus] in lib[ro] de con[sensu]
[illegible] ad [illegible] quod dicit [illegible]
et Joh[ann]es ¶ Re[spondeo] non [illegible] mathe[us] quia miserunt
sortem super eos· sed quia dividendo alia
uenerunt ad tunicam super qua miserunt
sortem ut [illegible] eos [illegible] uestimentorum
eius diuisio completur ¶ Jo[hannes] soluit ad id
quod dicitur fuisse [illegible] mat[theus] et Joh[ann]es
[illegible] dr quia [illegible] marci [illegible] ob
scuritatem [illegible] ut sit sed quia ubi dicerit
diuiserunt sua sorte mittentes su
[illegible] eos· i· super [illegible] eorum· [illegible] eorum
tolleret tunicam· [illegible] deinde est [illegible] tolleret
non [illegible] ad omnia uestimenta quia diuisa
sunt sed ad tunicam [illegible] miserunt sorte
[illegible] cuius sorte diuisio uestimentorum
non erat completa ¶ Tho[mas] [illegible] ubi
[illegible] uestimentorum [illegible] diuisio uesti
mentorum [illegible] ecclesie diffusionem uni
¶ [illegible] uestes d[omi]ni ih[es]u [illegible] qui
[illegible] figurant eius ecclesiam· [illegible]
[illegible] orbis [illegible] ecclesie diffusa
¶ Quia designat ecclesie unionem ¶ Unde
aug[ustinus] ¶ Et tunica illa sortita [illegible]
[illegible] unitatem
[illegible] tunica [illegible]
[illegible] declarat [illegible] determinat
[illegible] dr quia erat desuper contexta [illegible]
¶ Caritas [illegible] eminentie [illegible] super
[illegible] i· Cor· xij· ad
[illegible] excellentiorem uiam uobis de
monstrabo· [illegible] ad [illegible] iij·
[illegible] eminente [illegible]
[illegible] tunica in [illegible] declarat
caritatis [illegible] ¶ [illegible]
[illegible] ad omnia ¶ Jn
aug[ustinus] [illegible] ¶ [illegible] tunica dr
inconsutilis ne [illegible] et ad
unum [illegible] quia in unum omnes colliget
[illegible] n· unitate cum [illegible] aph

cerunt in evangelio plus petrus respondit tu
es christus filius dei vivi et ei dominus et
dabo claves regni celorum. tamen quia ipse so-
lus accepit potestatem ligandi atque
solvendi cum in unum pro omnibus dixit
et sciat potestatem cum omnibus eius generis
ipsius unitatis accepit. Vnde quod tenet
declarat talis est efficacia. quod non aperte
est in corde [illegible] sed [illegible] augustinus
quod tenet est recepta [illegible] quod est [illegible]
[illegible] quod tenet firmitatem [illegible] tamen
ad de ea dicis quod fit disso [illegible] tenet
quod fit per malos sicut ad bonos. ad
quem modum augustinus [illegible] vero de se
[illegible] sicut aliquid boni non obstante quod
sit factum a malis. [illegible]
per [illegible] [illegible] et tamen dicit apostolus quod
sit [illegible] legi [illegible] plurimas et
fundi. [illegible] quippe fuit christus et christus
[illegible] legis quod [illegible] magis et
bona opera in [illegible] legem fuit
[illegible] legis [illegible] et
[illegible] in legitur [illegible]
in fine alia fuit christus in [illegible] quod [illegible]
[illegible] legum [illegible] fuit [illegible] et
[illegible] fine quod tenet opera
[illegible] fundata fuit christus in [illegible]
[illegible] quippe occulta fuit
[illegible] videbatur et tamen [illegible]
et [illegible] in [illegible] et bona
opera [illegible] quod [illegible]
quod [illegible] non fit

Item [illegible] stabat autem iuxta crucem
[illegible] [illegible] quod christus
[illegible] tres mulieres ad crucem
[illegible] autem hic [illegible] [illegible]
[illegible] dominum [illegible] in evangelio
dicitur [illegible] christus [illegible] [illegible]
in [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] in [illegible] [illegible] [illegible]
mulieres [illegible] [illegible]
christo aliqua lege videntibus unde dicitur

Stabat autem iuxta crucem ihesu mater eius
et soror matris eius maria cleophe
et maria magdalena. dicitur autem magdalena
a magdalo castello matris et marthe.
Queritur autem de hac quod dicitur maria
cleophe. quia loco illius alias habetur
in morte maria iacobi et ioseph
mater que fuit maria alphei vel uxor
alphei et cleophe. ad evidentiam
huius notandum est quod anna mortuo
ioachim de quo susceperat virginem
mariam data est in uxorem cleophe
de quo suscepit filiam nominavitque mariam
dedit eam in uxorem alpheo
de qua ipse alpheus suscepit quatuor filios
consobrinos domini. scilicet iacobum qui est
dictus frater alphei. symonem et iudam
apostolos et ioseph qui dicitur barsabas
qui pro dubio positus cum mathia electus fuit
in [illegible] iacobus dicitur est frater
domini [illegible] quod ei fuit similis
in facie. de qua [illegible] iacobus minor
[illegible] et [illegible] et maria iacobi
minoris et ioseph mater [illegible]
maria [illegible] dicebatur mater
iacobi et ioseph. hec dicitur maria
cleophe scilicet a patre. quod et dicitur maria
alphei a viro. Item eadem anna mor-
tuo cleophe nupsit viro [illegible]
salome. suscepitque ex ea filiam fi-
liam et alias nominavit mariam. quam accepit
zebedeus in uxorem. genuitque de ea ze-
bedeus ex ea duos filios scilicet iohannem et iacobum
qui dictus est maior. quia licet
esset posterior iacobo dicitur tamen
dictus est tamen maior quia prius vocatus
est a domino et prius ei adhesit. Hec
est maria que est mater filiorum zebedei
dicitur et [illegible] quod eadem fuit
maria ista et illa scilicet alphei et cleophe
alii dicunt quod ista maria habuit duos
scilicet alpheum et cleopham. Vnde quod [illegible]
[illegible] ista maria denominatur
a cleopha sicut a patre. [illegible] mater ista

de nomine Cleophe patris. Aliqui dicunt
quod iste Cleophas fuit binomius et Al-
pheus more scripture qui eidem homini
applicat alia duo nomina. Illa Maria
que apud Matheum dicitur mater Iacobi minoris.
Sic dicitur Maria Cleophe patris quia idem
est Cleophas et Alpheus. Quarto queritur
ad declarationem quod dictum est quare mulieres sta-
bant iuxta crucem. Secundum quod solis stare
non potest quia ibi dicitur Erant autem ibi multe
mulieres multe a longe Mathei xxvii. Et dicitur
Erant autem mulieres de longe aspicientes
inter quas erat Maria Magdalena. Ad hoc quidam
possunt dicere quod alie fuerunt mulieres
quas commemorat evangelista et Matheus de quibus dicitur
quod steterunt a longe. Alie sunt de
quibus commemorat Johannes de quibus dicitur quod sta-
bant iuxta crucem. Sed quia tale stare non
potest quia Maria Magdalena numeratur inter mu-
lieres quas commemorat [illegible] et Johannes
commemorat Johannes. Et ideo dicitur quod eadem Maria
Magdalena et stetit a longe cum aliis mulie-
ribus quas commemorat evangelista et Matheus iuxta
crucem cum aliis quas commemorat Johannes. Quinto que-
ritur. Dicendum est quod ad quod sicut dicit Augustinus
de concordia evangelistarum libro iii sed quod mulieres
dicebantur esse iuxta crucem quia in spatio
prope erant et erant a longe respectu turbe
propinquius circumstantis cum centurione
et militibus. Et ideo potest dici ad quartum quod
eidem Augustinus libro [illegible] tempore crucifixionis
mulieres stabant apud crucem ita quod eis
poterat loqui. Postquam autem Christus commen-
davit matrem discipulo ceperunt se se-
gregare a turba et a multitudine. Postmodum
viderunt ut a longe stantes videntes
que fiebant. Johannes igitur narravit quod
prius fuit et sic quod steterunt iuxta
crucem. Matheus autem et Marcus dicunt quod postmodum
factum est scilicet steterunt a longe. Quidem missi
Cum vidisset ergo Ihesus. Hic ponitur salvatoris
pro matre sua commendatio et
primo dicitur Cum vidisset ergo Ihesus matrem
et discipulum stantem quem diligebat. Fuit

autem hic discipulus Johannes qui erat humilis scripto-
rum [illegible] nomen suum sic. Alii exponunt
tur [illegible] usque modo tui [illegible]
me mortuo ipsum est diligendus in quo
[illegible] dignitas Johannis et excellentia quod diligebatur ipso
et excellentia quod recommendatur. Primo de dilectione
dicit Beda dilectionis indicio erat [illegible] de
[illegible] non quod ceteris solis
amabatur sed pro ceteris familiarius dili-
gebatur privilegium castitatis quem virgo
ab eo virgo vocatus virgo in eternum mansit
de recommendatione etiam dicit Crisostomus [illegible] non
erat Johannes honoratus hic honore [illegible]
[illegible] erat matrem salvatoris alicui
[illegible] [illegible] dicit discipulo
qui diligebat [illegible] de eo diligebatur
[illegible] dicitur [illegible]
[illegible] custodias ut
matrem tuam et [illegible] diligas ut filium
matrem. Secundo recommendatur quo sic dicit Ihesus
recommendavit cui [illegible] vere dicit
[illegible] [illegible] mater et est mulier. Ad hoc quidam
dicunt quod recommendatio est [illegible]
exclusiva excludentium errorem illorum
qui dicebant quod Ihesus non habuit veram
carnem [illegible] [illegible] recommendationis
matrem [illegible] observavit
[illegible] in [illegible] [illegible]
carnem [illegible] matrem habuit [illegible]
[illegible] est ea solam habebat [illegible]
sic est recommendatio [illegible] recommendata
[illegible] nos [illegible] parentes et matrem
[illegible] Augustinus [illegible] de [illegible] crucis
[illegible] fuit doctoris. Christus
suo [illegible] ut filius [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] dicit
[illegible] doceret dicit Paulus [illegible]
docebat quod dicebat [illegible]
[illegible] aut suorum et maxime domesti-
corum curam non habet infidelis est et
fideli deterior. Ad argumentum [illegible]
[illegible] [illegible] quod [illegible] dixit [illegible]
mulier [illegible] loquebatur de divinitate
sua quam a matre non accepit. At

si dicit dimitte. ate no accepi i cuiq ute
in malo sco. Sic aut s. in pa oe. itm
spua patiebat et io in mem ep g
fous fuit ho assiu veymdebat fin
ma. Similiter n. ag i virum
inotescebat ubi dimit qui elevat
mariam. Sic aut pdebat ite
q malu pepit. Q ho arct aliqs
de ea dic s. d estia aptu. h n.
vi q id q dt luc pmi. Quiq
uat ad me no odit prem suu et
ad q inde epibus c eps dicet. Qui
alie ml ius scrivt ius evite ul
aliq ineunte p ii mis doces
nos ut plq ad mirb pleg. s. n.
pntes et spualiu ad uptates vg
pe ste ez uta q n ipediunt omnia
dec eis pbe t ans ptie. q. d. Qs
pntes ipedientes ho opa mira spiri
tuit odio. no q ad nam. B q adui
tut ei aut mipediut opa ma
ptins porendi. Item sc et cepit
ora v onde quo discipli acceptuit
recomendat pnus fcam ag. om
de et epilla ho. accepit eu discipl
in sua s. in mem ut curet. et aut
lira b accepit eu discipl i sua
q li fuit. e acci eiq plis. Item
et c sb 9 suscept ea discipl in sua
no quid poi qui ulla hebat cu
rapli ma relinquisset. B i sua s
officia fruat et bnfit. q b ei
diliget et veneret obsequaret.
Alio mo pt dici q li sua z abla
tiq et sind ympti. et tuc e sb 9 acce
pit eu discipl in sua. s. custodia
ut de ea cura geret. Postea
sciens ihc. Postq de q e de p vesp
toe et p cruoffixione. hic agit
de p ppassione et morte. Et dimor
Aparis md. p. q p agit de p mor
te. Item de bolnaoe cor. is p i p u
dei. Q p agi de ypua oe et morte

et pa de scriptura cosumatio qa ad scrip
ture tesio p q ad fem i
incarnato ocplet. Sciret pm d ag
de sepultie tesio pcede h ordie
z p o po sumaoi incco. Deinde
sepulto i vas q pontu eet. Bo
vsuacoms assicio i cu accepisset
p o q po ypu di inceto q de cp
inceoe dixit. Sciens ut impleret
scripta in pso. et in siti ma pota
uerut me aceto. et hc e q dt liat
posita. i. pteq omia q pmiss a sut
scies ihc quia vsuata se ia oi
s. que apphe et lex pdixerat de
eo quia adhuc ad mipleta pdeat
sumadu eet. dt. Sciens ut cpuaret
scriptura. s. q dt in pso. In siti ma
potauerut me aceto. Et z tuc e
qo hic. Sciens. n. hc vi q et que
gessit p sui ut lege. Jo n. dict
scriptura et lex impleret. et ne nouit
costatu z puetq q tri z sem. no
n. dns ut lege. B lex ut dim
quia finis leg e p. ad hac qz
pt dici q huit q d ut ypuare
scriptura. no tenet et talie B ypetu
tive. Sciens. n. z sb 9 ut ut scriptura
implenda hc dns fecit. B hoc
pceutu e ad fem dm. s. t pulco
scriptue. q am hc pdixit. Item
sc ras q ip po. ipa vsuato scrip
q io ysuat scriptura quia uple
Scripta aut pdixit pm ee po
tadit aceto. hc aut impletu z
qn p dns. Sciens in pt retit z sps
q plen aceto. de hac at iple oe
scriptue dt mliter. ras q potu
eet aceto plem. Illud at plem
aceto yspo circuponetes obtu
lerut ori eq. Tullo q i sita pt
noir ardes desiderii sppi de sa
lute gnis hnani. Sp ad etymm.

ut omnes homines salvos fieri. Hic pre-
venit figura hominis qui a salutem fuerit
consuevit. v. post sitim desiderium expressum
per sitiunt. at ita. ¶ Quesivit
autem dicitur quod dixit et quod dederunt ei acetum
unde queritur acetum vel potum. Ad hoc
dicunt quidam vinum ad bibendum secum
portaverunt ¶ quod pre calore versum
fuit in acetum. Alii dicunt quod stu-
diose portaverunt acetum ut ipsum bi-
bendo citius morerentur ut citius
liberarentur a corpore illorum quos cru-
cifixerant ¶ Alii dicunt quod erat vinum mir-
ratum et erat amarissimum et acetum
sicut acetum. Adminiculandum pro-
ter crucifixum ¶ Unde tunc comple-
tum est illud scriptura quod dicit dederunt in
escam meam fel ¶ Unde ad non dicitur adhuc
quod vinum alius evangelista dicit mir-
ratum. Alius cum felle mixtum ¶ Quesi-
tus de vino ubi obtulerunt ei cum
quo obtulerunt spongia ysopo alto pe-
dem. ¶ Ad hoc potest dici sicut dicit magister
in historia ¶ Illa imponentes spongie
arundini. Unde Augustinus sed quia alios
evangelista legitur quod posita fuit in arundine
et sic ut spongia talis potius ad
crucis sublimitatem levaretur. Alii
dicunt ysopum vocari arundinem propter sui
magnitudinem ¶ imponentes quasi y-
sopo quod magnum erat. designat theolo-
gice arundo vero ysopum dicit novit a
arundine nam frondes habet arundi
ples ¶ Unde sequitur Cum ergo accepisset
ihesus acetum consummatum est. Unde dicitur
cum accepisset ihesus acetum dixit consumma-
tum est. quod scriptum erat de me ante passionem
omissiorum designat consummatum. lucas primum
consummabuntur omnia que scripta sunt de filio
hominis ¶ Est non advertendum quod christus
est consummatus secundum septuaginta ¶ Et designat

dominum et ut consummaret scriptura. Ergo
est sanctificationis que fuit et perventum
a morte. hebr. x. una oblatione
consummavit ¶ Tertia consummatio mortis
et passionis de qua hebr. xii. decebat enim
qui multos filios in gloriam adduxerat
actorem salutis consummari. ¶ Ad hebr. v. consumma-
tus factus est omnibus obtemperantibus causa salutis e-
terne. designat consummationem secundum multis
et inclinato capite tradidit spiritum
¶ In quo designatione eius obedientiam
nam inclinatio capitis obedientiam de-
signat. phil. ii. factus est obediens
usque ad mortem ¶ Tertio ponitur quod
tradidit spiritum. de qua Augustinus
vel dormivit qui voluit sicut ubi mor-
tuus est qui voluit ¶ Potestas spe-
cialis ut tremenda est potestas iudicatis
sicut apparuit talem moriens. designat lo-
co glo. quod non qui expirant dicunt
mortuantur capud sed quia iam non
capud tunc expirant. per quod omnia
indicavit evangelista quod omnium dominus
ipse erat ¶ Et tertio designatione quod non
tradidit spiritum i. animam. ut non
intelligeretur quod ad. sicut ipse tradidit
ut tradidit spiritum remanente anima
sicut non non fuisset vere mortuus. habet
est ipse quod anima ¶ Unde quod pre mor-
te ipse hic separata post ¶ Anima. n. ad
spiritum quia anima evangelista dicit quod
cum ipsum anima remansisset. Et
designatione quod dominus tradidit spiritum
deo patri. omnes quod anime sanctorum devenerunt
ad manum dei. anime autem iniquorum
ad locum penarum. Opinione illorum
qui dicunt quod anime morantur in tu-
mulis usque ad diem iudicii
¶ Quesivit autem de ceteris cum acce-
pisset acetum ¶ Illam [illegible] enim

gustasset noluit bibe · ad h' etiam Beda
d· q nō accepit ut biberet· s; ut scrip
tura impleret· sit h° quod est dicit
q dicitur q ihc dixit consummatum est
illam aut xxxiij· dicit q xpc clamat
hely hely et c· luc aut xxiij dicit
q ihc clamauit uoce magna
at in manus tuas et c· ad q̄ pt
q omnia potuerunt et s; omnia
oms eua no recitat s; unu
ung· ad alius sic n· dixit sitio
dein du illi paret acetu ut sibi
porrigerent clamauit hely· et ad hāc
uoce q pbat acceleravit fre
acetu· quo accepto dixit consummatu
e· in mē i· aut q ait consumatu e et
ideo q ait et iclinato capite emisit
e uox mag qua clamauit in
manus tuas etc· dehāc uoce
tacz ioh· ymmo dicit aut alijs
euā etc· unde sic ihc aut uoce mag
omisit spm· sic aut ihc aut
emisit uoce mag expirauit
luc aut· et clamauit uoce mag
pr in manus t· etc ita q dicit eorum
dicuit de ipa uoce· s; tacet quid
clamauit ihc illa uoce· luc aut
declārat quid illa dixit· dixit n
in manus tuas etc· dom sc̄e iud
q° ubi agitur de uoluntate p̄ ca
ram mortuo· et p° ponitur uolūtatis
narratio· s° narratores eius di i
zq· eci pūn sic pcedit· quia p° po
petitio depositionis cruciferorum
s° crurifragium latronu· uidelicet
q° m p° capito latis p i adusim
aut ecce pmp° ponit petitionis
est· s° ro petitio i rogauerunt
sequitur ad pmu notandum est q precipitur
i lege deut xxj· si ei q suspensus
est delicta nō dimitterentur suspensi
i ligno usque mane sz i deut· xxi
dicit n peccauerit homo q morte
plectendus est et adiudicatus morti
suspensus fuit in patibulo
nō remanebit cadauer i ligno
s; eadem die sepelietur· q ma
ledictus a deo est qui pendz in ligno
p hāc q° cam et et qz i crastino
erat dies sabbati solempnis petebant
iudei ut frangerent crura cru
cifixorum et tollerentur ut nō re
manerent mortue die sabbati
s; notandum q° ad cam petendi dicitur
iudei q° qm parasceue erat· i·
paratio que fiebat uj feria· et dic
propta an sabbatu ut nō rema
nerent corpora mortua sabbato· erat
n· magnus dies ille sabbati· et qz
nam sabbatu et qz festu azimorum
quantum sc̄e petitio rogauerunt
pylatu ut frangerent crura eorum
et tollerentur· nō quod crura· s; tn
quibus iō frangebāt crura ut mo
rerentur aufferentur ijs ho ne pende
rent mortui mag die festi
sui diuini cruciatus horrore sc̄i
derent quantum sc̄e uenerunt ergo
u po crurifragium latronum· unde
dicitur uenerunt q° milites sic p°
quid s· ad latrones ad que s°
uenerunt ut frangerent crura
quia adhuc uiuebāt sic alterius
qui crucifixus erat cum eo· et
crura fregerunt et expirauerunt
et sic distinguerentur a ligno cuius
ossa debebāt integra fuerunt q

solus meus fuit apertus Tertio
adhuc aut cum expirasset q post
apertio lateris s. z primo vidit
nos quod non fregerunt crura s. quia
iam mortuus erat. Vn dicitur ad
ihesum aut cum venissent ut
viderunt eum iam mortuum non
fregerunt crura eius. Illa non
fringebant ut accelerarent mor
tem. Secundo post apertio lateris sequitur
vn sed vnus militum lancea
latus eius aperuit. z continuo
exiuit sanguis z aqua. Tertio notandum
est quod ex isto exitu sanguinis z aque
primo debemus attendere loquendi modum
Non n. dixit euuangelista quod vnus militum
percussit latus s. vel vulnerauit. sed
aperuit. ut intelligamus sicut dicit
augustinus. Illud aperuit quodammodo hostium
ut scilicet vite manaret sine
quibus ad vitam que vere est vita non
intratur. Hoc hostium figuratum est
genesis vbi dicitur. Fac noe in latere arche
iussus est facere hostium quo intrare
aliqua que non erant diluuio peritura
Secundo hic notandum ex fortius est. Vn augustinus
Dicit prima mulier facta est de latere
viri dormientis. iste est secundus adam
inclinato capite dormiuit in cruce
ut inde formaretur ei coniux quod de
de latere dormientis effluxit. Tertio
notandum hic passionis effectus. Nam aqua
n. z sanguine notatur quod per passionem
consequimur plenam ablutionem culpe z
innaculis. aperuit quid per sanguinem
qui est precium nostre redemptionis per
pietatem. Non s. corruptibilibus auro et
argento redempti estis de vana vestra
conuersatione sed precioso sanguine. Et macula
non purgamur que est lauacrum nostre
regenerationis. Ezechiele 36 Effundam
super nos aquam mundam. Quarto debemus
attendere quod hoc fuit z in ditate
signum. Vn theophilus. ut videns
placitum lancee proprium est corporis
z tue contumelias inferentes. Sed
tunc intelligimus. prodire sanguinem
cum de corpore exanimato manare
miraculosum est. z ambo. Sed corpus non
sit mortale naturaliter diffinitur tamen
fuit. Non sanguis post mortem in corpus
mortuis sanguis quasi coagulatus fit. cum ille
aut in corrupto corpore omnino vita
manauit. Aqua et sanguis ex
iuit. ut fieret quod ablueret iste. quod iudicaret
z sic vere hoc quod valde mira
culosum fuit ut de corpore mortui
in quo sanguis congelatus est sanguis
exundaret. Et si quis diceret quod
hoc contingit propter aliquem calorem qui
remansit in corpore. cum fluxit aqua
in ficialem non potest quod miraculose
fuit cum aqua existens purissima
fuit. Vn dicit theophilus. cum
ab calumpniose dicere quod aqua vicis
meat erat in corpore. z non sanguis
effluxit. aqua non manans in corpore
purgatio signum fuit. Quinto debemus
attendere. quod hoc fuit in testimonium
de quo testimonio prima Joannis v. Tres sunt
qui testimonium dant in celo. Pater z
filius z spiritus sanctus. dedit n. testimonium pater
diuinitati filii quando dixit. Hic est filius
meus dilectus. Filius aut dedit testimonium
quando in monte transfiguratus potenter
suae diuinitatis ostendit. Spiritus aut sanctus

dedit testimonium qui super Christum bap-
tizatum in specie columbe apparuit vel qui
ad illos eciam nomine Christi corda ere-
ctorum impleuit. ¶ tercius fuit quod testi-
monium dant mirabiliter aqua et sanguis
[illegible]. n. testimonium dant de [illegible]
¶ ¶ in glosa super [illegible] aut
quod emisit spiritum aqua et sanguis
[illegible] fluxerunt de latere [illegible]. quod fieri non
possit si uere esset mortuus. ¶ [illegible]
[illegible] quod fuit uerus deus
[illegible] testimonium. et
quod probat uerum [illegible] testimonium
uerius [illegible] quod probat aliud [illegible] ¶ ¶
[illegible] n. [illegible] capitulo
[illegible] unum aut [illegible] et [illegible]
et [illegible] quas [illegible]
[illegible] ¶ Item [illegible] et qui
uidit [illegible] testimonium
[illegible] ¶ [illegible] ibi
[illegible] fuit ut impleretur scrip-
tura. ¶ ¶ [illegible] ad [illegible] uidit
testimonium [illegible] ¶ [illegible]
[illegible] ipse dicat non [illegible] audiui
[illegible] ipse [illegible] fui [illegible] ¶ [illegible].
¶ [illegible] audiuimus et uidimus [illegible]
et testimonium eius et iste scit quod uera
[illegible] ut et uos credatis ¶ [illegible]
[illegible] fuit ut credatis ¶ [illegible]
[illegible] ¶ [illegible] testimonium
[illegible] ¶ ¶ [illegible] quod [illegible]
[illegible] quod non fregerunt [illegible] ihesu
et [illegible] unum testimonium quod
[illegible] non [illegible]
[illegible] ¶ ¶ [illegible] quod [illegible]
[illegible] latus Christi. et [illegible]
ad testimonium quod [illegible] Zach. xii.
uidebunt in quem transfixerunt. [illegible]
[illegible] sed [illegible]

ut scriptura impleretur. os non commi-
nuetis ex eo. et hoc quo ad primum
testimonium. et item alia scriptura dicit vi-
debunt in quem transfixerunt et hoc [illegible] ad
secundum testimonium [illegible] Zach.
xii. [illegible] et [illegible] ad me quem
[illegible] non [illegible]
[illegible] plene in die iudicii
Apoc. i. uidebit eum omnis oculus
et qui eum pupugerunt. [illegible] uide-
bunt [illegible] ad iudicium [illegible] in quem
transfixerunt ¶ Post hec autem postquam
transfixerunt [illegible] et [illegible]
[illegible] de sepultura sub-
[illegible] de [illegible] sepultura sub
[illegible] ordine. [illegible]
[illegible] ¶ ¶ [illegible] corpus sepe-
[illegible] locus sepulture
¶ ¶ [illegible] sepultura
[illegible] ¶ ¶ [illegible]
[illegible] ¶ [illegible]
[illegible] post hec autem [illegible]
morte ¶ ¶ rogauit pylatum ¶ Ioseph
ab Arimathia que est Ramatha ciuitas
Elchana et Samuelis [illegible]
¶ [illegible] ¶ [illegible] discipulus ihesu non
[illegible] ¶ [illegible] de [illegible]
[illegible] non credentes [illegible]
[illegible] occultus autem [illegible]
[illegible] rogauit [illegible] ut
[illegible] de cruce de-
tolleret corpus ihesu. i. ut de cruce de-
poneret et sepeliret quia [illegible] leges
[illegible] non [illegible]
[illegible] ¶ Item [illegible]
[illegible] sepelire ¶ [illegible]
permisit ¶ [illegible]
permisit [illegible] ut sepeliret
[illegible] et tulit corpus ihesu. [illegible]
[illegible] ubi erat [illegible] ad crucem et de-
poneret ¶ Uenit autem [illegible]
occultus autem [illegible]

postens

cum esset occultus discipulus propter timorem iudeos
quo tamen fuit rogare pylatum. Adhuc
dicitur quod secundum aug. in de consensu ewangelistarum qui
illo extremo officio funeris exhibendo
minus curavit Joseph de iudeis
quamvis solet devitare inimicicias
iudeorum in dominio audiendo q.d. aug.
vere dignus fuit secure accessit Joseph
ad pylatum non timuit iudeos
quando non videbantur esse discipuli
sed magis esse putentur nevisse ut funeris
officium impenderent. Thomas sic dicit
quod sedata esset utcumque sevicia iude
orum eo quod se adversus xpm prevaluisse
gaudebant. Et ideo non curabant de
sepultura illius. Et quod et Joseph timentes
eos non timent. ¶ Secundo venit autem
ubi agitur de studio xpo circa corpus sepe
liendi. et primo agitur de ii curatoribus
tertio ponitur eorum precuratio in Accepit ergo
ad ihm venit autem et nicodemus qui
venerat ad ihm nocte primum. Et in
ubi agitur de adventu in quo innuitur
non adventus quod esset discipulus ihu quam
vis occultus ferens mixturam mirre
et aloes. i. unguentum confectum ex speciebus
que conservabant corpus a putrefactione
Unde Cris. sumit pigmenta que maxime
corpus conservant sic diu permanere conservant et
non permittentes cito subici corrupcioni
adhuc enim ut de nudo homine disposi
nebant q.d. Cris. Innuitur autem quod
adhuc non habebant unam fidem re
surrectionis quia afferunt mirram
et aloes quod volentes conservare corpus
de quo tamen esset dominum impossibile esse
datis sicut tamen iudei corruptores
¶ Nota dicitur est quod secundum ysidorum aloes in yn
dia atque arabia gignitur arbor
suavissima odoris atque summi idem

lignum ... vite thimiamatum altaris
adolet. unde et nomen traxisse videtur. sic
autem dicitur aloe. loc. vel hec aloe
huius aloes. sine accepta pro arbore
sive pro herba sive pro succo. Communiter est ar
bor sicut dicit ysidorus in arabia. Item
mirra est gummi eiusdem arboris
et dicitur mirra quia amara. Unde ysidorus
commune est arbor arabie altitudinis
quinque cubitorum cuius gutta viridis
atque amara. Unde et nomen accepit
mirra. Gutta eius sponte manans
preciosior est. elicita autem corticis
vulnere vilior iudicatur. Valet autem
mirra ad arcendum carnes a putre
dine. ¶ Tertium secundum accepit quo ad operatio
nem et precuratio circa corpus sepeliendum
Unde dicitur Acceperunt ergo sicut ... nico
demus et Joseph corpus ihu et ligave
runt cum lintheis cum aromatibus
sicut mos est iudeis sepelire
q.d. sepelierunt ipsum non ut despe
ratum sed ut consuetudo est iudeis in tu
sepulturis honorifice. In quo ostenditur cum magna
et mirabile. Augustinus admonuit
ewangelista in hoc attendens quod mortuus
exhiberetur more cuiusque gentis
esse servandum. Certe autem illius gentis consuetudo
ut mortuorum corpora aromatibus condirent
ut diucius servarentur illesa. Lintheis
autem dicit illum ligaverunt cum lintheis
quia multi dicunt et acceptio corporis Joseph
involuit in sindone munda et
videtur quod non lintheis sed cum uno lintheo
fuit involutum. Ad hoc dicit Augustinus
de concordia libro iii. duo innuit
primum est quod exhibetur quod Jo. dicit dominum sepul
tum a Joseph et nicodemo. Alii
autem ewangeliste tamen dicunt de Joseph
nulla ... mencione ewangeliste. Cum

vo e q illi q de methode tacuerunt
ne affirmauerunt et solo joseph
dnm sepultum. quis cum saligme
morati fecerunt / Item q inuit
e q n reuolutat e inte eruntias
exhoc q aliqui dixerunt inuolutum dnm
i una syndone munda / Jo. aut
dt cum inuolutum lintheis. cui glo
e q aliqui dicunt cum inuolutum una
syndone munda a Joseph / Item
cum aut apatri a nichodemo aliis
lintheis quibus inuoluit dnm de
lintheo methodemo aut solis
Jo. patet mecum / Item vnde aug
d. q lintheum dicunt omnem panni
delinio. dt q Jo dnm inuolutum
lintheis et sudarium qd capiti ad
hibebatur et inscitas quibus corpus
totum alligatum e. quia oia delinio
erant / Item in sc quare sit in
loco v agri de loco sepulture vbi
nadum e q dns i orto captus in
orto passus. i orto sepultus fuit
ad designandum q p sue passionis
uirtute liberamur a peccato. qd adam
i orto deliciarum commisit. secundum
e certe q e orto celius / Item nota
e. q e sepultus i monumento nouo
nodum quisque positus fuerat ad de
signandum nouitatem naturitatis eius
vn aug / sicut in utero marie nemo
ante illum nec post illum. nemo
post illum receptus e. ita i hoc
monumento nec ante illum. nec post
in e sepultus / Item hoc fuit e ad
laudem vi i re. vn crisostomus
sicut e in monumento i quo nondum e
qs positus fuerat q dispensatione fuit
e ne aliquis aliquem q cum eo iacet
suscitatum esse fingeret / Item hoc

fuit ut designet effectus passionis
et sepulture eius / Item n sequi
tur nisi te dat intelligere q p
p sepulturam omnis innouamur
morte et corruptione despecta. dat
e intelligere q p fidem redit
i eo innouato / Item sc / ubi
v agri quo sepelierunt eum. adiung
cui dt. nota e q dns hoc nona
mortuus e. dem accedentibus ad
pylatum et petentibus q erat
nec ad sepulturam dies dedicatus
erat et necessitas inminebat quia
sabbato minime operari licebat
et ob breuitatem temporis urgebat
ponere xpm in sepulchro propinquo.
et hoc e q dt ibi g. i. i monumento
nouo. qui pasceue iudeorum quia
iam appropinquabat quia operari non
licebat. q iuxta erat monumentum
posuerunt ihm / Aug accelerata
uoluit intelligi sepultura ne adues
peraresceret quando iam propter parasceuen q
conam [illegible] iudei mouere facere
tale aliquid non licebat / Item queritur
ab e cum sepultura p uenit
v e eius de sepultura debuit
precedere v. iam q non quia
p fuit eadem cum q debuerit
recipere eadem membra. ad oppositum
glo. sc. id aut. / Item sustineant
aspectu q verum testimonium dnm
e et testimonium de deo p debuit
preuenire u. ad [illegible] e q debuit
u. accelerari. cuius uero e anima.
q p fuit ita uniuersa non
n et propter paucos p contemplatiuos
q quid contemplari. veritati non
debuit. quia p cum contemplatiuo
xpm fuisse creditur u. autem fuisse

vnius apostolus i corinthios. Et ipse resurrexit
et nos resurgemus. Aliud vero est ad hoc
quod ipse est caput vnitum corpori. Et ideo de
cuit quod admirate capud esset recipere
influentiam quam quod recipit corpus hoc quod
corpus ipsius resurrexit ante corpus. Admi-
ratum inopportunum videtur est quod ipse est
caput esse cum membra reformata.
Et ideo decuit quod in eo precederet re
surrectio corporis ut ipse esset primogenitus
inter fratres. Et ut in ipso esset
quodammodo acciperet vires ante
tempus accepturi preciuum quod omnes
resurgent. Quarto queritur an vero ipse
fuit in sepulcro tribus diebus. Et videtur
quod non tantum. [illegible] esset nisi
teneri a morte. Nam aut ipso loco
esset verum quod statim resurrexit et non
tardauit vsque ad tercium diem pro gloria
sua et iudicium Christi. Dormiuit Samp
son vsque ad noctem mediam sic
et Sampson nocte media non solum
exiuit sed portas. Sic redemptor
noster ante lucem surgens non solum de
inferno liber exiuit sed et inferni
claustra destruxit. Et sic ipse resurrexit
ante lucem tercie diei. Sed ergo non
tardauit vsque ad tercium diem.
Ad istud quod augustinus [illegible] decimo de trinitate
[illegible] tenuit. [illegible] est quod ipse
fuit tribus diebus in corde terre sicut
ipse predixerat dicens sicut fuit Io
nas in ventre ceti tribus diebus et
tribus noctibus sic erit filius hominis
in corde terre tribus diebus et tribus noc
tibus. Sed tamen hoc triduum non fuit
plenum et totum. Sed primus dies a parte
extrema totus annumeratur. dies
vero tercius a parte prima. dies vero medius

absolute fuit totus cum xxiiii horis
xii diurnis et xii nocturnis. Et
dominus dicitur fuisse in corde terre tribus
diebus et tribus noctibus per synodochen
quia in recipiendo pars pro toto. Prima enim
dies accipitur a parte extrema vltima.
Tercia dies a parte prima. Sed media
dies absolute fuit integra. Sicut
tenuit augustinus est quod tres dies computantur
a parte prima ex quo scilicet quod per spacium
passus et resurgens ex tenebris
deuicerimus ad lucem. Sed et illa nox
que fuit prima pars tercie diei. iacebat
in luce diei [illegible]
augustinus. Nouo vsque ad diluculum quo
dominus vero declaratum est. Ad tercium dicen
dum. quia dominus qui dixit de
tenebris lumen clarescere fecit
vt per gratiam noui testamenti et christi
participationis ipso audiremus [illegible]
aliquis [illegible]. Nunc autem lux [illegible]
exsurgit [illegible] primi dies per
futurum hominis lapsum computantur a
luce in noctem. [illegible] isti dies qui
per horas reparationis computantur a tenebris
in lucem. [illegible] quod tenuit augustinus est quod
secundum dominus fuit xl diebus [illegible]
[illegible]. Item sunt xl hore ab
hora mortis eius vsque ad horam [illegible]
[illegible] hora ix [illegible]. Cum
crucifixus enim est dominus hora tercia
[illegible]. Suspensus autem
cruce [illegible] hora
vi. [illegible] hora ix. Sepultus
est autem cum iam sero fieret. [illegible]
quod tenuit augustinus est quod [illegible] se
pultus [illegible] vsque ad diluculum vero
sunt 36 hore. quod est quadratus
senarius. sexies vi. sex sunt xxxvi.

inhec autem saluatur ro simplici ad
duplum. xij. n. ad xxiiij. or faciunt
36. et 12. ad 24. se habent sicud simplum
ad duplex. Vigiliarum aut fuit ipsa nox
tota cum die tota que faciunt diem medium
12. autem hore sunt hore totius noctis
sequitur denotatur etiam dies itaque
diluculo resurrexit dominus. Ad aug.
primum ergo est quod peccato dicitur quod erat in pole
cum tem. et potest resurgere quando no
lebat. Ad secundum dicendum est quod peccato dicitur
per resurrexisse ante lucem. et surrexit
ante diem clarum

v Una autem sabbati. hic sequitur
. . . pars huius evangelii. In prima
n. parte dicitur est de q. media
toris. in secunda demonstratur . . . tercia
fuit 3a in 3a de vocacione . . .
. . . In hac autem quarta
agitur de in . . . et tamen ex
emplaris ad reparacionem lapsi. In hoc
autem parte sic procedit. hic n. agitur
de . . . manifestacione et primo de manifestacione
facta mulieribus. 4o de manifestacione
. . . cum 3o facto erat. primo m. quia
primo describitur magdalene sollicitudo. 2o de
scribitur ipsa manifestacio in . . .
3o . . . et primo describitur solli
citudo marie ad requirendum. 2o sollicitudo
eiusdem ad annunciandum in . . .
3o . 4o ro veri amicitate ignis . . .
in . . . petrus . 1o 3o ro solli
citudo marie magdalene ad requirendum
et primo describitur requirendi tempus. vnde
dicitur vna autem sabbati. Ad cuius in
telligenciam notandum est quod sabbatum dicitur duabus
modis. aliquando n. ipsa septimana
dicitur sabbatum. . . . luce xviij . ieiuno
bis in sabbato. aliquando dicitur sabbatum ipsa

dies. septimana que erat solempnis
apud iudeos et erat dies quietis
. . . memento ut diem sabbati sancti
fices. accipiendo sabbatum primo modo
computabant iudei dies ebdomade . . .
sabbati . . . dies septimane . . . sabbati
2a dies . . . usque ad septimum diem
cuius nomen est sabbatum et ab hac
denominabant alios dies propter eius
solempnitatem. Hec 2o modo dicitur . . . ma
ria magdalena venit vna sabbati
i. in die dominica. quia prima dies est sabbati
i. septimane. hec autem prima sabbati
nominatur . . . Jo. vna sabbati . . . Ro . . .
describitur requirens. vnde dicitur venit
maria magdalena tanquam sollicita videre
corpus domini. vnde augustinus de consensu euangelistarum
venit maria magdalene cum duabus
ceteris mulieribus fuerat plurimum
dilecta. ut . . . in merito. Jo. solam
commemorat . . . quod cum illa
fuerunt sicud alii tres testantur
q. d. aug. et si alie mulieres ve
nerunt cum magdalena quod narrant
alii euangeliste tamen de ea spiritualem
mencionem facit. Jo. ad designandum
eius feruorem . . . describitur
tempus dicit quod venit magdalena vnde
cum adhuc tenebre essent . . . ma
rie erat magnum amicabilitatis
tempus quia sabbatum transiit non sustinuit
. . . diluculo confudo ad
monumentum . . . diluculo luce proximum.
vna autem sabbati valde venerunt
ad monumentum . . . n. inderat
monumentum . . . admonentes poterunt
fuerat corpus . . . et venientes . . .
venerunt aromata . . . tamen

sabb(at)o p(er) mandatu(m). S(ed) in sancto
sabb(at)o. An luce clara p(re)dic(t)i
venerunt. Pr(im)o fit mencio illa
de loco ad que(m) venit. Unde q(uo)d
venit ad monumentu(m) et vidit la
pidem revolutu(m) a monume(n)to
h(oc) aut(em) sig(num) erat ut q(uod) ad p(ro)
abstulit. ut q(uod) x(ristu)s resurrexerat
de hac revolutione lapidis
dic(itur) m(a)t(thei) 28(?) angelus d(omi)ni descendit
de celo. et accede(n)s revolvit lapi
dem etc. Sc(ilicet) cu(m) venire(n)t ad
deh(inc) q(uo)d de(us) est cu(m) adhuc teneb(re)
esse(n)t. Cu(m) m(arcus) dicat et valde
mane una sabbato(rum) veniunt
ad monumentu(m) orto iam sole. S(ed) ibi
n(on) ortus fuerat sol n(on) erat
tenebre. Dicendu(m) est q(uod) m(arcus) concordat
cu(m) luca. S(ed) n(on) m(arcus) dic(it) et vald(e)
mane. luc(as) dicit valde. h(oc) id(em)
dic(it) Joh(annes) et mane. cu(m) teneb(re) essent.
S(ed) h(oc) notandu(m) q(uod) cu(m) dic(it) valde
mane n(on) sic accipiendu(m) est q(uod)
sol iam videat(ur) sup(er) terra(m). S(ed) po
tius s(ecundu)m ord(in)e(m) solem(us) eis quos
nos volum(us) invitare ad
ad facie(n)du(m) comestione(m) valde
mane facias. S(ed) q(uo)d i(n)q(ui)t m(arcus)
dic(it) orto iam sole. i. cu(m) celu(m) ab
oriente p(er) iam i(n) aurora al
be(s)cer(et) q(uod) n(on) fit n(isi) sol vici
n(us) est. Johannes aut(em) dic(it) adhuc
n(on) e(ss)e clare lu(x). et ideo n(on) re
pugnat illi q(uo)d cu(m) Joh(annes) dic(it) ad
huc tenebre esse(n)t. Ita die re
surgente in aurora adhuc
fuit aliq(ue) reliquie tenebraru(m). Qu(a)r(t)o
q(ue)r(itur) de eo q(uo)d d(icitu)r q(uo)d m(a)ria
m(a)gd(alena) venit mane ad mo
nume(n)tu(m) h(oc) n(on) v(idetu)r repugnare

q(uo)d dic(it) q(uo)d d(icitu)r m(a)t(thei) 28 vespe(re) aut(em)
sab(ba)ti q(ue) lucescit i(n) p(ri)ma sabbati venit
maria magd(alena) etc. Ad h(oc) d(icen)d(u)m
aug(ustinus) de (con)cordia ev(angelistaru)m dic(it) q(uo)d
venit vespere sabbati i. nocte sabbati
ut accipiat(ur) p(ro) p(ar)te. vespere
n(on) e(st) initiu(m) noctis. S(ed) h(ic) dic(itur) ita
debeat accipi p(er) (con)trariu(m) scripture
q(ua)n(do) dic(it) q(ue) lucescit in p(ri)ma sabbati
S(ed) i(n) p(ri)ma nox lucescit i(n) p(ri)ma sabbati
quia nox luce t(er)minat(ur). Dicit ergo
maria vespere sabbati q(uia) venit
nocte sabbati. vespere i. nocte
signat(ur) cui(us) (com)p(re)hensio(n)e dilu(cu)lu(m)
quo diluculo venerunt mulieres
ad monumentu(m). Ad h(oc) autem noctem ve
nerunt q(uo)d significat(ur) e(st) no(m)i(n)e ip(s)i(us)
vespere. Alio modo dicit(ur) ad q(uo)d
q(ui)a mulieres vesp(er)e p(ar)averunt sc(i)l(icet)
emerunt aromata. Sed valde mane
venerunt s(ecundu)m d(ict)u(m) Jo(hannis). Quarto q(ue)r(itur)
de eo q(uo)d d(icitu)r q(uo)d vidit lapide(m)
revolutum. M(ira)cul(u)s n(on) fuisset
tum si d(omin)us clauso monumento
exivisset. Ad h(oc) d(icen)d(u)m e(st) q(uo)d d(omin)us
exivit monumento clauso. Q(ua)n(do) n(on)
maria vidit lapide(m) revolutu(m)
iam fact(u)m erat q(uo)d solus m(arcus) memorat
s(cilicet) terremotu(m) et lapide(m) revolutu(m)
ab angelo. quia angelus n(on) revolvit
lapide(m) ut d(omin)us exiret. q(uo)d exivit
clauso sepulchro. s(ed) et exivit
clauso utero virginis. cu(m) t(ame)n tu(n)c
n(on) h(ab)eret corp(us) gloriosu(m) s(ed) h(ab)uit
i(n) re. S(ed) ideo lapis e(st) revolutus
ut videntes ibi eu(m) n(on) e(ss)e
facilius crederent. Deinde s(e)c(un)do
queritur q(uo)d v(idetu)r sup(er)flua sollicitudo mac(?)
ad amicatu(m)(?) d(omi)ni q(uo)d sollicitu(m) d(icitu)r in

Cucurrit ergo et venit ad symonem
petrum et ad alium discipulum quem dilige-
bat ihesus. i. ad Johannem qui se non nominat
propter humilitatem. et dicit eis. Tulerunt dominum
meum de monumento dicens autem dominum
totum propter partem comprehendit solum quippe
corpus positum ierat. et quasi totum
sublatum deplorat. Vnde sequitur. et nescimus
ubi posuerunt eum. Glosa. id est nescimus
aliquid mutatum nomine de vero. Sed
putabat translatum corpus esse furtum
et ideo occurrit nunciare discipulis ut
aut secum quererent. aut secum dolerent
Deinde sequitur. Exiit ergo petrus. ubi ponitur
vera devocione inquisicio. et primo ponitur
concitum studium ad inquirendum. Secundo
inquisicionis ordo et modus ibi Curre-
bant autem. Dicit igitur quo ad primum dicit Exiit
ergo petrus et ille alius discipulus
et venerunt ad monumentum. Hoc dicit
per participacionem quia prius currerent
quam ad monumentum pervenerunt. et est sensus
venerunt ad monumentum. i. venire inceperunt
ut ad monumentum venirent. Sed queritur
quid est quod hii duo soli. s. petrus et Johannes
cucurrerunt ut venirent ad monumentum
Ad quod potest dici hoc esse factum quia tamen
duabus mulieribus ... et si alias crimi-
nalem tamen cum ... dicere tamen esse
mutatum duabus ... Illi duo
specialis cucurrerunt quia specialis ama-
verunt. Deinde sequitur. Currebant autem
ubi ponitur inquisicionis ordo et modus
et primo quantum ad cursum unde dicit Currebant
autem duo simul. Secundo quantum ad adventum
et ille alius discipulus precucurrit citius petro
et venit prior ad monumentum et cum se
inclinasset vidit linteamina posita
non tamen introivit. et sic fuit excep-
tacio. Sed consideracio remissus
Secundo quo petrus cum sequitur. Venit ergo
venit ergo symon sequens eum et intro-
ivit in monumentum Hic non tamen contentus
est aspicere ut Johannes. Sed omnia voluit
diligenter videre. Vnde sequitur et vidit
linteamina posita et sudarium
quod fuerat super caput eius non cum
linteaminibus positum Sed separatum
et involutum in unum locum. Hoc autem
totum erat verum signum quod non fuisset
cum transtulissent corpus eius de eorum
bassent. quia si furati essent. tamen
vix ita solliciti ut levarent su-
darium et involverent et ponerent
in unum locum seorsum a linteaminibus
Sed simpliciter totum se habebat sustulisset
corpus. Glosa. Crisostomo super Jo. Metuens vero
Deinde sequitur. Tunc ergo introivit et ille discipulus
qui venerat primus ad monumentum
et vidit et credidit. Glosa. vidit sinistrum
ut dicit augustinus. Johannes credidisse quod
dominus surrexit Sed hoc obviat
sequens littera dicit. Glosa. nondum enim sciebat
bant scripturas. quia oportebat eum a
mortuis resurgere. vidit ergo Johannes
monumentum vacuum et credidit
non quidem resurrexisse. Sed cum esse
sublatum de monumento sicut dixerat mulier
Et sic queritur quis est cum totiens Johannes
audivisset a domino de resurrectione quod non sci-
ebat quod oportebat eum resurgere. Ad
hoc dicit augustinus quia tamen discipulis illud
aperto domino audiebant. quamvis aper-
tissime diceret. consuetudine tamen audi-
endi parabolas non intelligebant. et cum ad
ad figuram credebant. Glosa. Vnde est quod
dominus aliud opposuit hinc passium

q̃ aug9. d̃. n. q̃ Jo. uidit linthea
posita et sudarium separatum et i. est
sig. xpi ostendit. io hic uidens credidit
ipsum resurrexisse prius aut q̃ uide
rat non credebat. Ideo aut reddit
ad con[tra]ria quia nondum sciebat scrip
turas. q̄r oportebat &c. q. d. contra
io non credebat prius q̃ uidet
quia nondum sciebat scripturas. Aliter
ad quare fuit tamen cum ero te
i descendo ... pet et Jo. et ...
tu cor. ... ē q̃ hic ... fem ē ad
declarandum amorē cor ad ipsum ut
intelligas q̃ sicut peccatis cure
rebant uiuit. ... peccatis amane.
Ho hic fem ē ad declarandum ...
... quia lpuit Jo. ad petrum.
Cum n. prius uenisset Jo. non tamen in
trauit ... ueniens pet ut ...
ponet. Ideo hic fēt ad designandum
... Allam impet. q. erat
antiquior designat ... gentilium
In Jo. aut qui erat minor de
signat ... uideorum Jo. q. preue
nit eam. quia ... uideor lege
prius accepit. minime tamen intrauit
... leg quid mandata percepit
... declinat ... dominum
audiuit. sed crede cum mortuum
noluit. Venit aut symon petrus
et intrauit in monumentum. quia secun
... posterior ... gentium ipsum ...
et cognouit carne mortuum et
uiuere credidit dominum. Vel postq̃
aut petrus intrauit. ingressus
est et Jo. quia in fine mundi ad
redemptionis fidei et iudei colligentur.
Ideo hic fiet ad designandum duplicem

... Allam in Jo. contemplatiuam
impet. aut ... designat. preue
nit q. Jo. eo q̃ contemplatiuus plerumque
... prius peruenit ad ... ministerium
xpi. sed non intrauit. q̃ quamquam precedit
melius et ... tardius aut ... affec
... petrus et ... intrauit quia frequenter
et ... tardius intelligat ...
... et ... hic actionis precedit
actiuam contemplatiuam et prius ...
diuinitatis ... actio n. ... inquo ē
obedientia mandatorum. obedientia ...
melior ... amandatum ...
... Ideo quare ... dicto ...
et uidit linthea ... q̃ fuit ...
... sit serose describit ...
... uel uo ... q̃ hic fem
ē quia ... serose depositum sudarium
alincheaminibus et inuolutum sudarium
in uno loco erat signum ... xpi
aliter ... dici allegorice loquendo
q̃ in ... prius declarat ...
sudarium cum ē caput ... caput
aut ē xpi. deus sudarium ...
poterit ... alincheaminibus quia diuinitas
in ... abinfinito ...
... dispuncta fuit ...
... Nam ... in eisdem
... declarat eiusdem ...
sudarium n. inuolutum erat ...
aut inuolutum ...
... quia ... sui
... nec cepit ... nec desinet.
Ideo in eisdem ...
... ...
... cum ... aut ...
... q̃ sudarium inuoluitur in
uno loco. unde ... In uno loco

erat quia in passione in cruce de eis non
et illi eius quam non mente quod se absti-
nere a speculatione scandala divideret ipse
primo in eisdem ubis fecit et videat prima
sentes. et hoc modo dicitur quia quod suspendatur
fecit mitigari labor Christi. quod suspendatur
sudor laboratum solus deo gratias. sudet
vi gratia quod fuerat super caput suspensorum
iniecit. quia ipsa deceptionis in
passio lege apto est in ea dispensata
est quando ipse sine culpa pertulit quod
nos culpa tolleremus. Abierunt ergo
iterum discipuli postquam dominum est consolari
tudine mulierum hic eius de ...
et sub hoc ordine quia primo post magdalene
desolato. secundo desolate offertur in Maria
quod flere. tertio noluit consolari offertur
manifestatio in Maria dicens. secundo
de manifestatione publicatio dicitur
ceperunt in dicit ei ihesus. primo post manifestationem
velato in venit maria. Primo
primo dicit abierunt ergo iterum discipuli
ad semetipsos. id est ad hospitium suum
revertebantur et non ad monumentum circa.
Maria autem stabat ad monumentum
id est ante illum saxum sepulchri locum.
tamen id spatium quod in introitu
magis flebat. Dicit ille ortus
/foris plorans. Sed hic autem solvit
contraria quod dicitur eam intus ...
quod ubi dicitur non quia in tumulo egressa
fuit de monumento ergo fuit intus.
Solutio autem dicitur quod maria foris stabat
foris non stabat quantum ad illum locum sepul-
cri scilicet in spatium ubi erat
ortus mulieres autem esse dicuntur
de monumento id est de illo spatio monumenti.
autem dicitur duobus modis. alio modo dicitur
ille locus ubi corpus Christi reconditum

fuit. alio modo dicitur totum illud spatium in
quo erat quod clausum erat. Alia
materia. Vidit ... quia amor eius
maria magdalene ad Christum erat declarat
primo quid eius speculant ad monumentum
de quibus eius magdalene vias
accedebat quod amorem domini discipulis
recedentibus non recedebat. de hoc
recedentibus non recedebat ad semper
et augustinus viris recedentibus ad se
infirmiore sexum in eodem loco for-
tior vigebat affectus. secundo eius amore
declarat eius dolor de quo augustinus loquens
de mulieribus quod querebant dominum nec se
erat magdalene lacrimis inundabat
amplius dolentes quod Christus fuerat ablatus
de monumento. quam quod fuerat occisus in ligno
quam enim inquirens eius in ea sub
tracta fuerat nec manebat imagine
... eo amore magdalene declarat
non inquisito et sollicite domini non
in vesb dominum in monumento et ad hoc
iterum aspexit in monumentum ut si
eum non sit ibi ... salvi ...
eum cogitatio de. respicit et quia
amanti non sufficit semel aspicere
ipse. quia vis amoris multiplicat
intentionem inquisitionis de isto
aspectu sic invenit. Dicunt ergo flevit
ubi invenit dicebat magdalene offertur
latio. et primo post magdalene apparitionis
tertio angelorum visio in et vidit. Dicunt
consolationis oblatio in dicunt ei.
ad primum dicitur Dicunt ergo flevit. sed lacrimis
devotionis. primus non flevit lacrimis
compunctionis ... iustitie. nunc
fundebat lacrimis amoris.
et devotionis. ut ... intelligamus
quod quedam sunt lacrime ad peccata ablu-
endum. de quibus in psalmo. lacrimis in
... stratum meum rigabo. Mulier autem

sunt lacrime ad celestia considerandum
per expontes ibat. scilicet suspirantes et
flebat. Inclinavit se et prospexit
in monumentum. Sed cum sciret dominum sub-
latum de monumento quare respiciebat
ad hoc. unde Augustinus quod hoc faciebat
nimio dolore. tamen non dolebat ut
nec suis nec discipulorum oculis facile
putaret esse credendum. vel secundum doctorem Augustinum
hoc fecit divino instinctu. Inclinavit enim
cum excessum mentis ut perspiceret et sic perspi-
cacius videret angelos de quorum visione
sequitur. Et vidit angelos duos in albis
sedentes. Sunt autem in albis quia electis 2
promissa gloria. per dominum Apocalypsis
[illegible]. Ambulabunt mecum in albis
Apocalypsis xiv. Exercitus qui sunt in celo se-
quebantur cum veste alba. vel in albis
sedentes qui annuntiabant venture cla-
ritatem resurrectionis solemnitatis. Unum
ad caput et unum ad pedes. Ubi fuerat
positum corpus Jesu. Insinuat autem per angelos
declarare [illegible] annunciatos [illegible] sicut
non dicit Augustinus [illegible] dominum [illegible] quod [illegible]
angelus videre ad caput et unum ad pe-
des. hoc significat quod [illegible] ab initio usque
ad finem velud a capite usque ad pe-
des. [illegible] Per hoc autem iste
designat quod de Christo debebat predicari
tam divinitas quam humanitas [illegible]
crederet esse deus et homo. Unus ergo ad caput
sedet angelus cum apostolus predicat
In principio erat verbum. Sed qui ad pedes
sedet cum dicit et verbum caro factum est
et inter duos angelos [illegible]
concordia duorum testamentorum patrum
ipsum loquentium de morte. Vel aliter. Non ergo
passus per duos angelos duo testamenta
cognosce quod dominum patrem ipsum creditum
et mortuum ac resurrexisse dominum

quod nunciatum quia testamentum antiquum ad caput
et novum ad pedes sedet. Dominum secundum
Dicunt ei. Ubi consolatione oblata
offertur autem ista consolatio ex hoc quod Maria
Magdalena dicere flere [illegible] Maria
Magdalena unam in litera dicunt ei illi
scilicet angeli quid ploras. quasi diceret noli
flere. Non enim est fletus sed gaudium. scilicet
Dominum resurgere. vel quasi diceret similiter
est flere quia iam adventum passionis de
more flevisti matutino [illegible]
mora [illegible] adventum de mo
[illegible] fletus et ad matutinum letitia.
2 | Ipsa Maria unde quasi veniens consolari
unum dicit quia tulerunt dominum meum et nes-
cio ubi posuerunt eum. Dominum autem suum
vocat dominum corpus ex parte [illegible]
[illegible] signis. scilicet et [illegible] dominum
Jesum [illegible] crucifixum et sepultum cum
[illegible] fuit sepultum.
[illegible] autem [illegible] =
venerat ad discipulos ubi et vidit duos
angelos quia [illegible] quod Maria [illegible]
[illegible] viderunt unum solum angelum
[illegible] et [illegible] in monumentum
viderunt iuvenem sedentem a dextris
[illegible] autem [illegible] angelus [illegible]
[illegible] quibusdam quod [illegible]
[illegible] quod viderunt unum scilicet nar-
rat [illegible] et viderunt duos sicut
narrat Johannes. Sed id processit quod nar-
rat [illegible] venerunt
et [illegible] cum [illegible] venerunt
ad discipulos. Hoc autem quod narrat Johannes
[illegible] Maria redijt
cum discipulis et ipsis abeuntibus ad se
[illegible] sola remansit. Ita
[illegible] ad [illegible] sicut unde Augustinus
de Jesu [illegible] ut iste
fuit ordo historie [illegible] quia

prima sabbati .i. die dominica venerunt mu-
lieres ad monumentum sicut narrat
omnis ewangelista et viderunt lapidem
sublatum. Angelus autem diligentius
inquirentes cucurrerunt et nunciave-
runt Petro et Johanni. qui cucurrerunt
ad monumentum et postea iverunt sibi.
Maria autem cum aliis stabat ad mo-
numentum foris plorans .i. circa illum
capud sepulcri locum. Et sic ministri idem
spacium quo erat ingressi fuerant
et tunc viderunt angelum sedentem
in dextris super lapidem revolutum
a monumento de quo angelus narrat
Matheus et ostendit. Et tunc dixit angelus eis no-
lite timere vos etc. Ad quem ibat dum
fleret Maria inclinavit se et prospexit
in monumentum sicut dictum est. et vidit
duos angelos in albis sedentes unum
ad capud et unum ad pedes ubi fuerat
corpus ihesu. et dicunt Marie. Mulier quid
ploras. et dixit eis quia tulerunt dominum
meum. Sed mirabile est quod respexisse
angelis velut extaticos videntur sicut
luce eos visos fuisse concordat
et dixisse sibi eundem luce. mulieribus
timentibus. Et quid queritis viventem
cum mortuis non est hic sed surrexit
recordamini qualiter locutus est vobis
cum adhuc in galylea esset. dicens quia
oportet filium hominis tradi in manus peccatorum
et crucifigi et tercia die resurgere. et postea
que ibat iuxta cum Maria reversum
postea dicit Jo. et quod hoc solvit ordinem textus
visita. primo solvit quod dicit ad vides de
de uno angelo luce ac et Jo. de
duobus. Hec autem videbantur esse contra
sed quia luce dicit angelos stantes
esse cum dicit Ecce duo viri steterunt

iuxta illas. Jo. ac dicit eos sedentes
unum dicit et vidit duos angelos in
albis sedentes. Et tunc concordat esse
mentem Matthei et Joh. de monumento. quia omnes
per dicit et intrantes in monumentum.
viderunt iuvenem et Jo. ac pre
dicit Maria autem stabat ad monumentum
foris. quia vidit monumentum aliquid
spacium ante sepulcrum materiali
Jo. autem vocat monumentum
clausum locum in quo erat corpus ihesu
locum in quo erat corpus ihesu. Et mulieri
dicentem sed hec cum dixisset. non
voleti consolari oratio manifestat.
Et dicit in de. quod sic primo agitur de
visione. secundo de consolatione in dicti
ihesu. primo in eo quod imperat. postea
visio. secundo allocutio in dicens ihesus
primo mulieris unius in illa estimans
secundum ad primum dicit hec cum dixisset quia
ostendebat se nolle consolari versa est
retrorsum et vidit ihesum stantem
et non sciebat quia ihesus esset. et sic
ihesus mittit se presentem. Mariam
et se per colloquium vel secundum allocutio
ad mulierem unam dicit dixit ei ihesus mulier
quid ploras quem queris. Gregorius autem
querebat. que et in cantica. In lectulo
lecto meo per noctem quesivi etc.
qui dicit non dicit eum mortuum querere
quia nec resuscitavit eum mortuum non
quia quesivit in morte illum non
mandat et more illius non
inveniebat. ad ro. vi. Et non querere
interrogas de causa ploratus vero
quem queris et fecit angelus
eius desiderium quod cum nomine
rei quem queret ardencius in amore
eius estimaret et sic querit pro
presencie facie eius. Illa vero
inde sed illa estimans ubi

poi quod allocutione post mulieris respon
dit dicens Illa existimans quia ortulanus
esset. quia scilicet sic diluculo venerat in
ortu. dicit ei domine. Non dicit cum
dominum nolens eius captivitate brunio
lentium s. si tu sustulisti eum dicito
mihi et ego eum tollam. quia dicit si tu sus
timore iudeorum levasti eum dicito
mihi et ego eum accipiam vel dubi
taret quis eum iste demum venisset
ut disposuisset mulier quem querebat
quo mulier sciret dixit eum si tu
sustulisti eum ac si ipse sciret quem
querebat. adhuc inde gregorius quod vitas
amoris hoc agere solet in animo amantis
ut quem ipse semper cogitat multum
alium credat ignorare. Dominum
gregorius est cogitans de eo non cre
debat illum quem ortulanum estima
bat de eo ignorare. Et parere eis
et quem multum volebat eum tol
lere. adhuc inde una glosa quod sic
dicit. Timebat enim mulier ne iudei
inconsulte servirent corpus. et non vo
lebat malo loco in sepulcro eum
ponere. Dicit sequitur dicit ei ihesus
postquam dominum est de ea visione agi
de eius cognitione. Et primo post mulieris
nacione. secundo mulieris cognitione in iusta.
primum ad primum dicens Dicit ei ihesus maria
ac si diceret quia cognosce eum a quo
recognosceris. postquam autem est nunc
nobis appellavit dicens mulier quid
ploras sic non est cognita nomine
unde autem maria. ut designet
spiritualem notitiam quia sic ad sanctos
pertinet sicut mulier non spectat
exodi 33. novi te ex nomine
Dicit sequitur. conversa illa dicit ei quia
cognovit eum. unde gregorius. Maria
quia vocatur nomine recognoscit
auctorem. quia ipse quem querebat exterius
et ipse eam interius ut quereret doce
bat. unde sequitur. conversa illa scilicet ad eum non
te ex nomine dicit ei Rabboni quod dicitur magi
ster. non eum presentiat vere. In
hoc autem datur intelligi quod vocatio illa
est eius iustificationis. et confessionis mee
et non sicut dicit augustinus conversa maria
semper eum quem estimabat ortu
lanum. non vere recognoscit
nomine magistrum. Ideo autem est quia rabbi
hortabatur hominem a quo beneficium
postulabat. et ei autem recolebat
doctorem a quo discere humanitatem docuit
discebat. Conversa est de hoc
verbo iuxta et retrorsum tamen dicit
lucam quia scilicet maria ad angelos loquens
quod nodum ab eis ad audientes iuxta
retrorsum Secundo adhuc inde dicens
quod est dicere angelis Tulerunt dominum
meum et nescio ubi posuerunt eum.
quod potest esse tamen. quem videntes
angeli moti et signo ondeverunt
se ad magistrum vidisse. et hoc ipse fecit
iuxta retrorsum. Vel potest dici quod
amor non permittebat esse passive. et eo
modo sicut modo illuc aspiciebat
conspicere autem postea sequitur quod vel
infidelitas quia non credebat
eum surrexisse ad ipsum dorsum iacebat
sed quam eam eius ad eum recognoscit
conversa retrorsum est iuxta. iutens
faciem ad eum. Tertio quod est quare
non scitur sic maria. sub effigie
sed visus est quia ortulanus. Et quare
mulier non cognovit eum. ad primum
dicendum est quod in hoc fecit ut audierunt

requiritur. et requisitus cum gaudio
invenitur. et inventus cum sollicitudine
tenetur. occultat enim cum sollicitudine
queritur. quesita autem cum gaudio tenetur.
Alio modo potest dici secundum Chrysostomum quod maria
amabat et dubitabat. et ideo
confusio que convenit marie quia
videbat et non cognoscebat. Et
non solum dicit [illegible] quod marie fuit
spiritualis ortulanus. quia in eius pectore
per amoris sui virtutem semina virtutum
complantabat. Vel ad hoc potest dici
quod ideo non cognoscebat cum quereret
quod tenebat nec cum cognosceret sed dum nos
distinctionibus [illegible] in te manens lucet ut ille
que extra te loquens videas quibus in ma-
nifestus esset et presens. et cum volebat
notum faciebat scilicet. Vel potest dici quod
ideo non cognoscebat quia mortuum crede-
bat et vivum non credebat.
¶ Dicit ei Ihesus maria. conversa illa dicit
ei rabboni. quod dicitur magister. Hic ad eam loquitur
dicens mulier quid ploras in iusta
esse. Ad hoc verbum conversa dicit magistri
vox quod dicitur maria. Sicut tu sustulisti
eum dicito mihi ubi posuisti eum. cum
sit et ad angelos ut interrogaret eos
cur esset sepulcrum videbat enim
sepulcrum ex hoc quod videbat Ihesum
post mariam. Dum autem conversa esset
ad angelos vocatus est Ihesus voce quadam
ad sepulcrum et procedere mariam. tunc ipse
fecit. Ideo potest dici secundum Augustinum in originali
quod maria prius conversa esset tunc corde
dum scilicet non agnovit. ¶ Sed eum scilicet dicit
cui Ihesus. ¶ Ubi de Chrysostomo fecit dicitur
preceptum ipsi quidem sit motio
secundum sit preceptum in malo autem ipso
quod maria moriturum. ¶ Dicitur quoque
secundum in ... non dicitur quod maria ploraret

esse videt dominum. et ideo illo iniuncto
voluit irruere in oscula pedum domini
autem eam amonet. ostendit quia non
est locus firmationis nec amoris
ultima quia visum protulit. noluit
enim oscula pedes dicit ei Ihesus noli me
tangere. id est tangendo me noli me velle
frui. nondum enim ascendi ad patrem meum
ubi est locus fruitionis. ¶ Vel dicit
quod iste passus potest aliter exponi
secundum Augustinum in questio de Augustinum dominus
trinitate primum. et quia tactus est finis visio-
nis. quia enim videmus aliquid ut
tangamus eam cognoscamus. Ideo per tactum
consummatur cognitio. Vel est homo Ihesum
quam monuit et quod ascendendo ad patrem
esse videri sicut est finis est per.
ut ibi esset finis visionis quam non
suffic. ¶ Sed hoc duobus per tertium scilicet visu
ut sit sensus. ¶ Noli me tangere. id est noli
tenere quidem de me pone finem
cognitionis tue. ¶ Nondum enim ascendi
ad patrem meum. id est ad equalitatem patris
scilicet in corde tuo quia dicit potest noli
me tangere id est in me sic noli tamen
quemadmodum adhuc sapis. Sapie-
bat enim maria adhuc de Christo carnaliter
que sicut hominem flebat. ¶ Nondum
enim ascendi ad patrem meum. scilicet
in corde tuo. ¶ In his verbis enim illius
Christus quodammodo ascendit ad patrem
qui sic mente perfecit ut Christum
patri equalem agnoscat. aliter enim
Christus non recte tangitur nisi cum creditur equalis
patri. Alio modo potest exponi illud
verbum secundum Chrysostomum. ¶ Ubi advertendum est quod
hec mulier videns Christum resurrexisse
mortuus credidit cum in eadem
qualitate in qua fuerat prius dubitaret

mortem uicturum. cum tamen certo ipsum
melior multo fuit effectus quam prius
et ideo ab intelligentia uoles eam [illegible]
uere ipsum dicit ei noli me tangere. quasi dicat.
Non putes me fore de cetero uita
mortali et ea modo conuersaturum
uobiscum. quo prius. Secundum autem se-
cundum nondum enim ascendi ad patrem meum
non est in mortalitate. sed magis claritate
gloriosa immortalitate. quasi dicat. et si nondum ascendi
ad patrem. non tamen quia non sum in ea
me glorificatus. sed ideo non ascendit
sicut fide mentis ascendit. uel sic
ipsum dicens. nondum enim ascendi ad patrem
meum dicit et plus significat. id est nondum se nouit
ascendisse. tamen significat se illuc aperte
uenire. quasi dicat. illuc ascendo. Tunc autem
qui illuc ascendit. et ultimum cum hominibus
non dicit nisi uirtute non corporali. sed eadem
uidere et tangere. sicut prius quando habebat
carnem mortalem. Secundum autem quod illuc
dicit per litteram sequitur. Vbi datur
preceptum de annunciatione sue resurrectionis
et ascensionis. unde sequitur. Vade autem ad
fratres meos. scilicet ad apostolos et dic
eis. id est annuncia quod resurrexi uite
que consistit in dignitate glorificationis quam
iam esse ydoneus ueni in celum. Ideo
dicit. ascendo ad patrem meum et patrem uestrum
et cetera. Querit autem dicere. ubi noli
me tangere. Cum tamen Matheus ubi dicat
de maria magdalena et aliis mulieribus
quod accesserunt et tenuerunt pe-
des eius. Ad solutionem huius questionis
notandum. fuit ibi augustinus de concordia
euangelistarum dicit quod pro hoc quod postquam
hec dixit. ascendo ad patrem meum
et patrem uestrum et deum uestrum. egressa est
maria a monumento. et ab illo loco
ubi erat oratio separatim tamen loquendo

effossum. et tamen ille alie mulieres. quas
secundum matheum. incessit timor et tremor
et pauor. et tunc secundum matheum iesus occurrit
eis dicens. auete. ille autem accesserunt
et tenuerunt pedes eius. et tunc
dixit eis. nolite timere. Et ideo
colligit augustinus quod bis te uisum
et allocutum angelorum. bis te secutum.
uidit enim. primo quando mulier posuit in orto quam
estimabat cum ce [illegible]. et secundo
uidit in uia quando cum ambulabat
annunciare discipulis quod uiderat. et tunc
accesserunt et tenuerunt pedes
eius. primo dicit in monumento et post quam fuerunt
abiectos. unde sequitur. Venit
maria ubi ut dicit est. primo [illegible]
[illegible] relatio. Tunc dicit uenit maria
magdalena annuncians discipulis. quia uidi
dominum et hec dixit michi. Vtrum solum
autem maria uenit ad annunciandum. sed et
alie. quod dicit luce. xxiiii. luce. Erat autem
maria magdalena et iohanna. et maria
iacobi et cetere que cum eis erant
que dicebant ad apostolos. Querunt non
autem quod maria magdalena nunciat
discipulis. ut sicut mulier uiro primo
nunciauit uerba mortis. Ita mulier
primo nunciauit uiris uerba uite. In
nunciando autem fuit magdalena apostolorum
apostola. Querunt autem de illo
uerbo nondum ascendi ad patrem meum et patrem uestrum
et cetera. enim sequi quod ipse fuit
pura creatura. quia non eadem modo
deus erat patris sui et apostolorum. Secundum quod
dicit fuit pater apostolorum enim per gratiam
et ipsum. et sic ipse fuit pura
creatura et non deus. Ad hoc respondetur
augustinus fuit unius persone loquendi
Non enim ait ascendo ad patrem nostrum
sed ait ascendo ad patrem meum et patrem uestrum.

q.d. aliter meum et aliter vestrum. Nec
meum quam vestrum. Nec aut ascendo ad
deum vestrum sed aut ad deum meum et deum vestrum
q.d. aliter meum aliter vestrum. Meum deus
quia sibi eo sum sicut homo. Vestrum aut
... quos ... deum eo sum me
dictor et ... me ... ...
me fiat deus vester. ... ergo dixit
Christus ascendo ad patrem meum ...
patrem ... naturam. d. aut asce
do ad deum meum et deum vestrum. Monuit
... naturam. ... deus
et ab deo est. ... ergo sero esset
... dum est de apparitione ... multis
... agit de apparitionibus ...
... et ... ...
agit de apparitione ... ...
... excepto thoma. ... agit
de alia ... thoma ...
et post dies octo. ... de ...
quibusdam ... ...
... ...
... manifestatione ... ...
... thome dubitatio ... thomas ...
... de ...
... ordine ... ...
... declarat ... ...
gregatio ... apparitio ... ...
... apparitio ... ...
eis. ... manifestatio ...
... ... gratulatio
... ...
... agit de hora qua fuit
congregati ... ... ergo sero esset
... de die ... die illo. s. die
dominico una sabbatorum ... diebus
sabbatizabant iudei comedentes

... ... loci ubi erant
congregati ... et fores erant clause
ubi erant discipuli congregati ... metum
iudeorum ... ...
erat ... ... cum esset
sero ... ... appar... ... esset 1
congregati ... ...
... ... congregati ...
... ... hora
erat de nocte ... die ... erat 2
... aut ... ... eis ad ...
... eos. et ... illa ... debuit
apparere quia ... timerent et hoc
erat ... ... aut
... appar... quia ... erat
... eos magis timidos ...
... ... die illo. ...
dies illa fuit dies dominica ...
... aut sabbati ... ...
... apparuit. scilicet ... ad ...
... ...
... ... et ... ...
et tenuerunt pedes eius. ...
apparuit duobus discipulis ... die ...
... aut apparuit
... petro. ... ...
ubi apparuit ... ...
apparuit ... surrexit dominus
... apparuit ... petro. ... apparuit
scilicet omnibus congregatis ... sero. de
agit ... de ... apparitionibus ...
... de concordia ... dicit ...
excepto ... ... dominus
... ... petro ... ...
duobus quorum unus erat cleophas
... ... loquentibus ...
concordia. de qua concordia ...
cum esset sero ... ...
... ubi et fores erant clause ...
clausura ... ad ... ...

caritate / quia nox erat et in
metu iudeorum. Beda / Igitur
infirmitas apostolorum invenit quod foribus
clausis intus congregati resident aut
timore iudeorum / quorum metu
prius fuerant dispersi / Signat autem
clausura ostendit virtus christi / quia ianu
is clausis inviolatis intrat. Ait
ca. 9. augustinus in sermone paschali Non
multum autem debet removere
durities. Si corpus erat quod vivus de se
pulcro quem perpendit mulier quo
intrare potuit / Item aug. In
stupendis modum non est mirari ubi
deficit ratio ibi est fidei edificatio
et idem augustinus super Jo. / Moli quid
corporis ubi divinitas erat ostia clau
sa non obstiterunt / ille quippe non
eis apertis intrare potuit quo
nascente virginitas matris inviolata
permansit / Item sequitur venit ihesus
ubi ponitur dominum apparens / Venit
ihesus et stetit in medio discipulorum / Ipse
1 autem stetit in medio ut ab omnibus
2 cognosceretur / Iste stetit in medio ut
ostenderet familiaritatem suam ad eos
Luc. xxii. ego sum in medio vestrum sicut
3 qui ministrat / Iste stetit ut osten
deret se mediatorem dei / Item medius
ref. autem vero stetit / vel dominus quod
1 stetit in medio quia medium est
locus inspectionis et coherencie
Item in medio invenit [illegible]
[illegible] autem et pax [illegible] quod [illegible]
2 unum adeptus [illegible] / Item medium est
locus [illegible] et fidei [illegible] est
locus [illegible] quo edificatur et sanat
pectora. [illegible] medio [illegible] in
medio cuius non [illegible] / Item
3 medium est locus [illegible] et influe
nt cor in medio [illegible] influit

1 invenit / Item stetit quod ihesus in medio
ad designandum quod ipse influit salutem
et gratiam. Ipse operatus est salutem in medio
terre influit et stetit in medio terre primo
[illegible] aperuit os eius / Item sequitur
et dicit eis. Ubi ponitur quod apparens latu
ubi dicit et dicit eis pax vobis in qua
incorporatur illud quod ante crucem
dixerat pacem meam do vobis et
Iohannis in me pacem habeatis / Predi
Ex p. m. cabant autem apostoli euangelii pacem.
Primo quid quasi ad dominum quod ex resurrectione
[illegible] indigebant reconciliatione ad
Ro. v. Reconciliati sumus deo
2 Item quod ad se ipsos quia tristes
et in fide dubii erant / Ideo pacem
affert eis confirmando eos / [illegible]
[illegible] diligere lc. t. / Ideo quasi
3 ad iudeos [illegible] ab eis debent
pati persecutiones / affert eis pacem
suam / ut et si in mundo pressuram
haberent tamen in eo pacem / Item inde
sequitur [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] magnus et latus
[illegible] [illegible] magnus et latus ut [illegible]
[illegible] sic est eum / qui passus fuit
[illegible] [illegible] et incorporatum de
[illegible] luc. ult. videte manus meas
et pedes meos / quia ego ipse sum
[illegible] [illegible] [illegible] / et lan
cea latus aperuit / ubi ad dubi
tantium cordis sananda vulnera
[illegible] vestigia / Item sequitur
gavisi sunt. ubi ponitur discipulorum corpus
[illegible] / Item dicit gavisi sunt
discipuli viso domino. Hic est gaudium
quod promiserat discipulis. Jo. xvi. Item
videbo et gaudebit cor vestrum
4 [illegible] qua potuimus discipulis videre
claritatem corporis [illegible] ad [illegible] dici
sicut dicit augustinus xxii. de civitate dei

dobi sic dr claritas q̄ iusti fulgebunt
i regno pris sui / m̄ ꝓ cor. tu re
suscepit abscītis discipulorum potius
absconditā fuisse / q̄ defuisse cre.
e. Nō m̄ est fuit huāng assūe
q̄n ille assuis iā debet attendi ut
possꝫ agnosci ¶ Item sc̄ dixit
q̄ eis ītm̄. Ubi ag̃ dedisti lorꝫ
missionē xp̄i ꝓ discip. mittendis
contulit ydoneitatē. et ꝑ scdo
eis ꝑtē uni dr dixit q̄ eis
pax uobis ꝑtē tūc ꝓ / pācem puir 1
ad ondm̄ q̄ ipe ē pacis fācor
ad ephes. ii. ipe. ē pax nr̄a que
fecit utraqꝫ unū. ad col. i. paci
ficans ꝑ sanguinē crucis eius siue
q̄ in terris siue q̄ in celis sunt ¶ ad 2
ondm̄ ꝑ q̄ ipe ꝫ pacis fāc doctor
ꝫ annūciator ¶ ad eph. ii. et ueniēs
euangelizauit pacē uob q̄ longe
fuistis et pacē hijs q̄ ꝓpe ¶
¶ Tercio ad ondm̄ q̄ minis euange 3
lij dnē hīc pacē mē se cū ia
nunciet pacē. Ys. lij. Q̄ pulch
ri moneꝫ pedes annūciātis pacē
ꝫ ꝑdicātis ¶ 4o ad ondm̄ minis
efficacem ¶ ver. esdr. tū quāqꝫ
demerit cruc effectib. ꝑ quā
soluit oīa ꝑ sua. ꝫ ꝯtulit bnīā
bona. ꝫ x̄ ē pax ¶ Item sc̄ dix.
misit me ꝑr ꝫ ꝯ q̄ quo ꝓpe
discip. ꝯtulit auctori. uñ dr
sicut misit me ꝑr ꝫ ego mitto
uos. i. sicut auctō nō uer
ꝫ auctorit. ꝑris sic ꝫ uos mitto
dās auctorē uob ¶ ad ro. viij
q̄mō ꝑdicabūt nī mittat
hūt auctorit. ꝑcebat ꝓ Ys. vi.
ecce ego / mitte me dñe / dño

q̄ i ꝑpria uerba ꝯ oc̄ ꝑ te mediatore ꝫ aug. ¶ In ꝯ aug. 1
equalē ꝑri filiū nominīg
ꝑ q̄ uba mediatoris assumig /
mediū quippe oc̄ dd. ¶ Illū me
ꝫ eius. ¶ aug. ꝯ ꝫ aut ꝯ ꝓ oc̄ m 2
hijs uerbis est. q̄ sunt ad
discip. q̄ dicitur sicut misit
me ꝑr ꝫ ego mitto uos. i. ex
car. uos diligo cū me scdm
ꝫ ꝑsecutor mitto / q̄ car. ꝫ
me ꝑr dilig qui uenire ad
me ad tolerandū pass. sic
¶ Item sc̄ ꝫ cū dixisset. Ubi
o. quo ꝓ ꝑtē dāt discip
ꝫ ꝑo ꝓ dilectōis mag. ꝑa dat
tonis uba i accipite. ꝫ dilectōis
effectus i remissione inimicis. mag
aut fuit. quē insufflando
dedit ¶ Un dr ꝫ cū dixisset in
sufflauit ꝫ dr eis. ubi ē adū ·dū ꝫ criaꝫ ꝑ qo dilm̄ dei
ꝫ aug. moig q̄ insufflādo
signat spm̄ scm̄ / nō tm̄ ee
ꝑris. ꝫ ꝫ sui. flatus. n. ille
corporeus nō fuit sb̄a spc. s. ꝫ
demistio ꝑ ꝯgruā significationē
nō tm̄ a ꝑre ꝫ a filio ꝑcede
spm̄ scm̄ ¶ Item sc̄ accipite
spm̄ scm̄ ꝯ ꝑom. uba dilectōis
est. n. adūctū ꝑ sic dua ꝑcepta
car. ꝫ dei / uz ꝫ ꝑximi / ꝫ io discipuli 1
ꝯ ꝑs accipiūt spm̄ scm̄ ꝫ cel. s. de
ꝫ ꝑo dilcoꝫ ꝑximi ¶ Un dr eis
accipite spm̄ scm̄. i. donū s. s.
ꝫ sel dece. q̄ n. s. spc scs dāt 2
ꝫ aplos imponent. ꝫ ꝑ dil.
dei / ꝫ quā caritas ee q̄ ꝑ
spm̄ scm̄ diffundit i cordibus
nris remittit pcc̄a illorꝫ / qui
ꝑticipat est. corꝫ q̄ nō se ꝑa

apertis retinet. Non solum de effectu
dilectionis spiritus sancti. Quorum remise-
ritis peccata remittuntur eis, et quorum
retinueritis retenta sunt. Remittit
no/ autem sacerdos qui est minister dei per
ministerium impedit sacramentum [illegible] re-
tinet autem ministerium aliquos indignos
ostendit participes sacramentorum. Hoc est
ex. modo dicimus quod deus remittit
peccatum ministerium [illegible] retinet
autem vel dicitur retinere peccata non laxat
[illegible] impedimenta [illegible] sapientie
recipiunt [illegible] autem quod minister dei
remittit peccata et retinet nobis magis
honorem ministerii dei et magnum
onus. Unde gregorius [illegible] presidendis
honor [illegible] grave pondus [illegible] est
honoris. Durum quippe est ut qui nesci-
at tenere moderamina vite sue
iudex fiat vite aliene. Quod autem dicitur
q. aliquis dicit: ibi Accipite spiritum sanctum.
Sed hoc non videtur quia discipuli prius non habuerunt
spiritum sanctum. Iohannis vii dicitur nondum
[illegible] non veniet ad vos.
Christus nondum ascenderat. Quod non de-
buit dare spiritum sanctum. Ad istud dicendum
q. quod aliqui sicut dicit [illegible] quod Christus
non dedit eis spiritum sanctum. Sed [illegible]
eos ad [illegible] spiritus sancti [illegible] po-
tuissent suscipere ad [illegible] spiritus sancti
nisi prius fuissent parati. Alio modo
2 dicendum quod Christus dedit eis spiritum sanctum
non ad omnes effectus. Sed ut remitt-
erent peccata [illegible] potestatem [illegible]
[illegible] spiritum sanctum [illegible] remissionem
3 peccatorum. Tertio modo dicitur secundum augustinum
quod Christus bis dedit spiritum sanctum semel
in terra propter dilectionem proximi et semel de celo
x propter dilectionem dei [illegible] ut dicit quod spiritum dari
vel accipi est bone et [illegible] habuerunt
1 quando discipuli spiritum sanctum [illegible] et hoc

ad salutem sunt operatorum quia est [illegible]
habuerunt [illegible] [illegible] descensione
ad [illegible] [illegible] habuerunt [illegible]
[illegible] ad fidei [illegible] publicationem [illegible]
[illegible] sunt [illegible] spiritus sanctus descendit
ad in linguis igneis. Alio modo potest dici quod
spiritus sanctus bis descendit super apostolos, semel
in flatu ad designandum [illegible]
quod debebant [illegible] [illegible] de quorum
2 remiseritis peccata, et [illegible] vice descendit
uterque fit super apostolos ad designandum [illegible] sic
[illegible] doctrina. Et ideo descendit in linguis
igneis. Ad [illegible] argumentum [illegible] quod licet
prius apostoli haberent spiritum sanctum, tamen nunc
datur eis ad [illegible] effectum qui est [illegible]
peccatorum. Ad [illegible] dicendum quod spiritus sanctus [illegible]
[illegible] datus est in [illegible] et publicationem
fidei [illegible] doctrina et de tali
[illegible] dicitur est [illegible] non dum erat
[illegible] quia [illegible] nondum erat glorificatus
q. [illegible] querit [illegible] de eadem [illegible]
[illegible] [illegible] quod peccata remittendi
peccata sit collata [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] claves
[illegible] [illegible] [illegible] quecumque
ligaveris super terram [illegible] [illegible]
sicut dicit augustinus [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] quecumque ligaveris
super terram [illegible] [illegible]
[illegible] potestas [illegible] ligandi
et solvendi [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] sicut [illegible]
qui sunt successores apostolorum [illegible]
[illegible] [illegible] ibi Accipite spiritum sanctum
[illegible] [illegible] apostoli [illegible] [illegible]
[illegible] sunt [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] dei
quibus [illegible] peccata retinere [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] locum
[illegible] solvendi atque ligandi auctoritatem
[illegible] qui [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] quod ligare et
[illegible]

e duplex. vel in foro penitentiali vel
in foro iudiciali. Primo modo convenit
sacerdotibus ratione ordinis. Secundo modo
convenit eis ratione dignitatis. Unde Hugo
de sancto Victore: Alia est ligatio qua ligantur
vinculo excommunicationis peccatores debito in
vinculo [illegible]. Alia qua ligantur
delinquentes vinculo anathematis.
Item eo quod est dictum de eodem verbo
accipite spiritum sanctum. Hic videtur quod sacer-
dotes non habent spiritum sanctum. Quia non remittit
peccatum nisi dominus et quia peccatum remittitur
iuvante spiritu sancto. Deus autem sicut prin-
cipale agens etc. non tamen oportet quod sacer-
dotes remittant sicut sanctus. Et iterum
non est quia sacerdos remittit
sicut minister. Deus
autem sicut principalis agens. Et ideo potest
remittere per bonum et per malum ministrum.
nota Ubi notandum est quod remittere peccatum magis
sonat sacerdotis officium quam meritum. Et ideo iste
non bono potest committere. Et officium
minus non est sacerdos. potest absolvere ad
tergum est dominus. quod sanctus spiritus non datur
remissio peccatorum. Sed non oportet quod sit gratia
sit in sacerdote sed in penitente. Secundo potest
dici quod Christus ideo prius dedit spiritum sanctum quam daret
auctoritatem remittendi peccata ut cognosceret
dare intelligere quod nisi sacerdos digne
exequitur officium suum nisi habeat gratiam.
Ille non digne exequitur officium suum qui
absolvit confessos et convictos. Tertio
potest dici quod quoddam fuit donum quod est
a spiritu sancto et aliud spiritus sanctus. Sicut caritas
Alia dona est donum quod non est a spiritu sancto
quod non est a spiritu sancto sicut potestas
conficiendi et ligandi absolvendi et huiusmodi
et ne per eum prelati puniendo subdito.
Item secundo Thomas autem. Secundo ostenditur
quomodo Thomas dubitavit. Et primo ponitur
Thome absentia. Secundo aliorum discipulorum

relatio in dyonisii ei. Secundo Thome incre-
dulitas in illo autem dixit. Quod dicitur
de Thomas autem unus ex duodecim
non nisi de speciali electis. Luce vi. quos
et apostolos nominavit. Qui dicitur didimus
id est geminus. Didimus enim grece dicitur geminus
latine. Est enim advertendum quod Thomas est nomen
hebraicum vel syrum et habet duas interpretationes
in greco id est abyssus vel geminus. Ideo
autem qui scripsit hunc evangelium grece
dixit de Thoma qui dicitur didimus
quod didimus grece idem est quod geminus in
latino. Potest autem dici quod Thomas dicitur a-
byssus quia cum voluit profundi-
tatem divine mentis id est abysso id est profundi-
tatem denotatur. Vel dicitur abyssus propter
infidelitatis obscuritatem. Ista enim abysso
non solum est profunditas sed obscuritas
de eo. Potest videri idem. Psalmo: Abyssus
id est profunditas invocat abyssum id est
innatam Thome obscuritatem in fide.
Vel ideo Thomas dicitur abyssus quia alti-
tudinis sue fidei ponebant. Dicitur
geminus quia non fuit firmus in fide
sed dubitans. Qui enim est firmus uni parti
adheret. Geminus autem dubitat inter
duas partes vacillat. Et ideo geminus
potest dici iste magister Thomas non erat
cum eis id est cum discipulis quando venit Ihesus
sed [illegible] et casu gestum nullo [illegible]
discipulis. Tunc de ceteris egit narratio quando
non superest clamatur ut discipulis
dubitantis dum tangendo sua vulnera
palparet carnis. Et nobis sana
ret vulnera infidelitatis. Plus enim
nobis Thome infidelitas quam fides
discipulorum credentium profuit. Quia dum
iste ad fidem palpando reducitur nostra
mens omni dubitatione postposita
in fide solidatur. Item secundo dyoni-
sii. Hic ponitur discipulorum relatio refert.

cum thome se vidisse dominum. unde dicitur
dixerunt ei alii discipuli: vidimus dominum.
Iste autem restitit ut thomas au-
diens sic credidit. dicit sed ille
dixit eis: vero post thome indubitato
¶ nondum est secundum crisostomum quod sicut stabili
certitudine lenitatis est verum intellectum investi-
gare et grossissimum investigatur. et propterea hic
thomas expressit. Aptius non dicere
tibi quod vidimus dominum non tamen ille
discredens quod vere illa putatus [illegible]
est. unde dixit eis: Nisi videro in
manibus eius fixuram clavorum et mit-
tam digitum meum in locum clavorum
et mittam manum in latus eius non
credam. thomas non aliis grossior
extitit [illegible] grossissimum
[illegible] tactum et non credebat oculis
unde non sufficit ei dicere nisi vi-
dero sed addidit et misero et [illegible]
ad dictum verbo. Thomas autem unus
de xii. hic non non dicitur unus quia cum
iudas iam recessisset non erant xii
[illegible] est quod non est melius dicere quod unus erat
xii. cum iam iudas [illegible]. sed quia
clausus erat ad illa dignitate quia deus
fuerat duodenario numero. Sicut
cum numerum deus voluit esse integrum
unde loco iude substitutus est mat-
thias. ¶ Thomas quod est ad dictum verbo
Thomas autem non erat cum eis quando
venit ihesus. hoc non est quod dicitur luce
ultimo ubi dicitur de duobus discipulis
euntibus in emaus quod regressi sunt
in iherusalem et invenerunt congregatos
undecim et dicit ipsi narraverunt
quod viderunt stetit ihesus in medio
sed apostoli non erant xii. sine thoma
quoniam thomas erat cum eis. ad hoc
quod intendit augustinus in libro de concordia
evangelistarum. ¶ ubi dicitur quod unus erat de discipulis

invenerunt thomam. sed dicit illum
sermonem persistente thomas exiuit et domo
et domo ... et egressus. et dominus intrans
mediu(m). unde intelligimus quod dicit fuisse
intervallum in quo adhuc thomas
erat cum illis et dominus intrans stetit in medio
eorum. ¶ Et post dies octo. postquam dicitur
est de quinta apparitione quod facta est discipulis
thoma non existente, hic agitur de sexta
quod facta est thoma existente. et dividitur hec pars
in duas. in prima describitur apparitio
quo facta apparuit thome et aliis discipulis.
in secunda ponitur quedam precedentium epilogatio
in conclusione quod dicitur ibi: Multa quidem. Prima in duas.
in prima ponitur manifestatio. in secunda consequens
fidei confirmatio in dicto thome. Circa
manifestationem procedit hoc ordine:
quia primo tangit discipulorum congregationem.
in secundo adventum ihesu. tertio
allocutionem in dixit. quarto singulos
ad palpandum exhibitionem in deinde dicit
thome. ¶ Dicit ergo ad primum dicitur et post
dies octo. scilicet a die resurrectionis
sero dicitur praedicta facta apparitio. erant
discipuli eius iterum et thomas cum eis
unde non sit ideo quod non statim apparuit
thome. sed post dies octo ut interim
a discipulis admonitus accenderetur in
maius desiderium et [illegible] fieret
ad futurum. ¶ Non et quod dum thomas
[illegible] non erat non apparuit ei
dominus sed dum erat cum aliis ut intelligamus
quod dominus apparet illi qui se [illegible]
[illegible] [illegible] ubi sunt
duo vel tres congregati in nomine meo
etc. ¶ Venit ihesus ianuis
clausis et stetit in medio. Sicut autem
dicitur ianuis clausis [illegible] in alium
modum intrandi. unde augustinus in sermone
paschali. Si [illegible] ante et dicis

Quia per hostia clausa intravit ubi est
potentia magna et consideracio. Quia super ma
re ambulavit ubi est corporis subtilitas.
Quia dominus fecit id ut dominus. non enim quod
presumpsit ideo desistit esse dominus quod dicit
augustinus sicut in maro sine est quod super
mare ambulavit ita quod et tenuit
ianuis clausis. Stetit autem dominus in medio
mediis noster similis. Quondam magis
fuit enim in medio corporis familiaritate
fuit autem ipse in medio dominium humanitatis ostendit
eterna etc. Deus autem vere in medio conspectu
est salute in medio terre. Quarto dominum humili
tate ostendit in iusticia. Luce xxii. Ego
autem in medio vestrum sum sicut qui
ministrat. Quinto dominum humilitate ostendit
in crucifixione etc. Iohannes xix. Et cum eo cru
cifixerunt duos alios hinc et inde
1 medium autem Iesum. Secundum sequitur. Secundo vero.
ci. Ubi ponitur dominum allocucio loquens
enim ad discipulos dixit pax vobis.
Est autem pax in tranquillitas quam
propter ambulant ad celum. Primo pacifi
2 ficans per sanguinem crucis. Secundo pax
3 et quia quam per pacem est non pace
habete. Tertio est pax et in quia pax
misit debeat pace in pace. Vos ipso
fuit fines et pace. Tertium sequitur
dum dicit thome. Ubi ponitur quomodo
exhibuit se ad palpandum. Unde notandum
est quod ipse stans in medio nunc apparet et
thoma interrogatum secundum quod intra se
venientes loquitur ad eum qui eum pauci
entes. Dixerat enim thomas se non credi
turum nisi videret et palparet. Ideo
ipse primo exhibuit se palpandum. Secundo inquirit
fidem. Primum ad primum dicit ipse. Infer
digitum tuum huc et vide manus me
as. scilicet quas perforaverunt in cruce. Et affer
manum tuam et mitte in latus meum
scilicet quod fuit lancea vulneratum. Secundum

ad secundum dicit requiritur fides. Dicit et noli esse
incredulus sed fidelis. quasi dicat quasi quia tu dicas
satis fit voluntati tue. Noli esse incre
dulus et non secundum quod dominus thomas ni
bis. Primo quid inspicere. Dicit. Infer di
gitum tuum huc. Hic enim dicens in quo
cum de duricia cordis. Secundo autem credit
dicens noli esse incredulus. Tertium
sequitur dicit. Ubi ponitur manifestatio
ipsi ponitur fidei confirmacio. Quia cum
crederet non dubitaret quod ipse thomas profite
tur fidem. Secundo ipse veritatem
dictate eius. Ubi praeponit fidem illorum
qui non viderunt et crediderunt.
Primo in dicit eius thomas. Quod ad primum non
quod thomas quasi theologus fecit profiter
duas naturas in ipso scilicet humanam et divinam
humanam scilicet quam dixit dominus meus. Divina
autem cum dixit et deus meus. Et est
quod dicit beda et dixit ei dominus meus
scilicet quantum ad humanitatem. Ideo enim dominus quod per
mortem suam nos comparavit ut suos
quia per precium redempti enim ipse. Ideo
sequitur quasi agni immaculati. Et deus me
scilicet quantum ad divinitatem. Ideo enim deus quod nos
creavit. Secundum sequitur. Dixit ei Iesus
ubi praeponit fidem illorum qui non vi
derunt ex fide illorum qui viderunt
et cognoscere tacite inquirere crederet thome.
Unde dicit thomas. Quia vidisti me credi
disti. Beati qui non viderunt et cre
diderunt. quasi dicat maioris meriti sunt
qui non videntes crediderunt quam qui
vident et credunt. Et propterea beati
vos. quasi dicit salvator quam magis meruit
beatus. Intelligere est enim ipso beato
vero et speciali loquendo de beatitudine
illi sunt beatiores quam magis viderunt

qr et beatos constituit in aperta visione dei
et amore eiusdem. Hic aut loquitur de
bti nec [illegible] ille de beator qui in ng
spectare pt. cetl aut e q ing inter
dem [illegible] simulat quid e. vel pro cyp
logo predictum ad eiusq euidentiam no
e ibid [illegible] quid q Jo. pertinentia
miracula narravit de xpo q alij ewangeliste.
vel quod induit narrare et q dixit
deponit alij ewangeliste et [illegible] q tpo
quid est [illegible] simulat quide
et at signa fecit ihc in discipulorum
suorum q no sunt scripta in h. tn sunt
narrata ab aliis ewangelistis. [illegible] ponit
utilitatem [illegible] septimi q e dupl. s. edifi
cacio fidei et [illegible] uite eterne per
fidem. [illegible] aut scripta sunt ut cre
datis quia xpus e filius dei. ad xpm cum
[illegible] inducit [illegible] incapite
libri septimi e de me [illegible] debeat fide
q. Jo. [illegible] e at q [illegible]
nisi qui credit [illegible] ihc e fili dei et quia
per fidem deuenitur ad uitam eternam
[illegible] ut credentes uitam habeatis
in nomine eius. [illegible] fide nominis eius [illegible]
[illegible] sicut [illegible] Jo. ultio hec
scribo uobis ut sciatis quia uitam eternam
habetis qui creditis in nomine filii eius
[illegible] legi [illegible] intelligat
[illegible] ad [illegible]
[illegible] Jo. q [illegible]
[illegible] ubi [illegible]
[illegible] quid [illegible] sig. [illegible]
fecit ihc in [illegible] discipulorum suorum q no sunt
scripta in hoc libro. et ne aliquis [illegible]
[illegible] q sig [illegible] fiebat [illegible] fiebat [illegible]
discipulorum [illegible] aut scripta sunt ut credatis
quia ihc e filius dei. et ut [illegible] q
credere no e utile [illegible] qui credit [illegible]
nob qui credimus [illegible] et ut cre
dentes uitam habeatis [illegible] uita e finis
fidei [illegible] credentes [illegible]

-bitis [illegible] glorificat
[illegible] sunt [illegible]
nomine eius [illegible] uitam
[illegible] alius [illegible]
[illegible] textus [illegible]
q [illegible] fides [illegible]
[illegible] aut [illegible]
sunt [illegible] edificatur fides
[illegible] cui [illegible] quia [illegible]
[illegible] fides [illegible] sunt
per auditum [illegible] edificatio fidei
q e per auditum et no per uisum [illegible]
qui no uiderunt et crediderunt. s.
aliis referentibus. [illegible] edificatur
fides [illegible] scripture testimonium [illegible]
e [illegible] aut scripta sunt ut credatis
[illegible] aliqis [illegible] est
[illegible] dignitatum [illegible]
[illegible] corpus [illegible] uoluntatem [illegible]
no [illegible] glosa. [illegible] Aug
[illegible] de [illegible]
[illegible] paganos [illegible]
[illegible] ubi [illegible] de uoluntatibus [illegible]
[illegible] qui has [illegible]
[illegible] uoluntas [illegible]
[illegible] dubitationibus [illegible]
[illegible] fuisset. [illegible] uoluntas [illegible]
[illegible] si ea uoluisset.
uoluit [illegible]
ut eis quos edificabat in fide no
aliud [illegible] crucifixum resurrex
isse demonstraret. [illegible] Aug
[illegible] e q [illegible]
[illegible]. no aut fuisset [illegible]
[illegible] uoluntas [illegible] has
[illegible] ad [illegible]
[illegible] corporis [illegible] corpus quod
fuit crucifixum resurrexit [illegible]
e q hec [illegible] no sunt [illegible] corporis
glosa. quia [illegible]
[illegible] uoluntas [illegible] Aug
[illegible] de [illegible] uoluntatis q no uult

sanari a medico qui signum vulneris re-
manere vellet dicens Augustinus quisquis vir fortis
pro patria dimicans multa adversa vulnera
exceperit a peritissimo medico qui tan-
tum arte valeret ut ille cicatrices ap-
pareret. inspectorque diceret sic se nolle
sanari ut magis vestigia vulnerum
cernentur in corpore suo tamquam tituli gloriae
Ideo ille medicus expresse cicatrices dicitur
quod dicit non immo quod potuit facere sed arte
sua non efficit tamen est contem-
plandum quare Christus post voluit resurgere
cicatrices. de quibus causis Beda sic
dicit solet multis locis gentiles calumniari
quod quia non voluit dominus vulnera sua cura-
re curare. quibus videlicet quia non est
consequens ut qui maiora fecisse probatur
minora facere nequivit sed ex dispen-
satione qua per mortem destruxit signa
mortis delere noluit. primo quidem ut per hoc
discipulis fidem sue resurrectionis astrueret. secundo ut
patri pro nobis supplicans quale genus mor-
tis pro homine pertulit semper ostendat. tertio
ut sua morte redempti quam misericordi-
ter sint adiuti propositis eius mortis
indiciis insinuet. postremo in iudicio
quam iuste dampnentur impiis demonstret.
Quinto quaeritur an vero in corporibus martyrum
remaneant vestigia vulnerum. ad
quod non ex quo hic martyres non habent
membra que sunt eis amputata vel ab-
lata quia et dominus palmatoribus capillos
de capite suo non perdidit. Ad hoc quod
dicit Augustinus de civitate dei. scilicet quod possibile
est quod remanebunt in membris non quidem
ad deformitatem sed ad decorem. Non enim eis
deformitas sed dignitas erit et quidam quamvis
in corpore non corporis sed virtutis pulchritudo
fulgebit. quod dicit cicatrices ostendere eos
eiusdem quod ipso et qui magis ostendit virtute
corporis ut sit non est corporis sed virtutis ful-
gent pulchritudo. ad Augustinum videlicet Augustinus

quod sancti resurgent cum omnibus membris et capillis
de fronte corporis non perdidit. sed tamen sibi membra
fuerunt ut perdiderunt percussa vel secta fue-
runt ubi cicatrices in eis de membris reddentis et non
perditis apparebunt. Sexto quaeritur an de illo
ubo vide mittere manum tuam. Johannes xx. Gregorius dicit xxvi
habuit palpari carne fuit. sed hoc sunt
videtur esse quia corpus palpabile videtur esse cor-
ruptibile. Ergo non incorruptibile et palpari
non potest. Adhuc quod nota dicit Gregorius ibidem quod
quod sit dictum in omni ulla mira et mira
quia vero valde contra omnem dominus. Quod
post resurrectionem corpus fuit et incorruptibile et tamen
palpabile demonstrat. nam corruptibile necesse
est quod palpatur et palpari non potest quod non
corrumpi. Item ponitur solo Gregorius ubi dicit
ibi miro modo atque inestimabili redemptor
et incorruptibile post resurrectionem et palpabile corpus
ut demonstrando incorruptibile invitaret
ad premium et praebendo palpabile firmaret
ad fidem. Incorruptibile ergo se et palpabile
post resurrectionem demonstravit ut ostenderet corpus
suum et eiusdem naturae et alterius gloriae cuius
naturae cum corpore quod fuerat corruptibile. Alterius
autem gloriae quam corruptibile indueret
incorruptionis. Alii autem dicunt quod sicut visibile
est duobus modis vel et tangibile est. Nam
visibile quod visui latere non potest. et est vi-
sibile quod cum possit lateri visui potest et in-
mutare eum. Primo modo quod est infirmitatis
et in corporibus non gloriosis. Sed autem est virtutis et
est in corporibus gloriosis. Eodem modo tangibile uno
modo est quod tactum non potest effugere et hoc
corporibus non gloriosis. Alio modo dicitur tangibile quod
licet possit vitare tactum tamen potest sua
virtute manum penetrare. Et hoc est virtutis
et corporibus gloriosis. Corpus enim gloriosum non erit sub-
tile eo modo quo dicebat Eutyches qui
dicebat corpus nostrum non erit palpabile
sed erit subtile ad modum venti et aeris
sed hoc est contra quod sicut dicit Gregorius Corpus nostrum in
illa gloria erit palpabile per veritatem naturae sed tamen
subtile per effectum spiritualis potentiae. Christus quod
potuerunt penetrare solida ... et ...

vr̄oꝫ sua sine corrupcione et glorificata ꝑ dote illa
q̄ ē subtilitas. q̄m s. exiuit sepulcro claus
so. et q̄n intrauit ianuis clausis. ꝯ. quia
as deiᵘ ubo quia uidisti me thoma
credidisti. vr̄. q. debuisset dicere quia
tetigisti me. ꝯ̄ quia uident non sine
fide s; agnicoꝫ ꝗ no ē bn̄ dcm̄. ꝗ
uidisti credidisti ꝯ̄ꝯ vr̄ agnoscit̄
et no credr̄. ad p̄mū arguīmr̄ vr̄ aug.
tang. duabꝫ modꝫ p̄mo mo q̄ forte
thomas no tetigit s; ꝯ̄ obtulit se
tangendū. tn̄ thomas no fuit aus
tange. vn̄ no ē scriptū q̄ tetigit thoas
alio mo vidit aug. q. visus aliq̄
mo accip̄ ꝑ om̄ sensu. vn̄ dicim̄ au
di et uide q̄ bn̄ cantat. iste olfac et
vide q̄ suauit̄ redolet. gusta et
vide q̄ dulce sit. palpa et vide q̄
calidū sit. ita et hic visus accip̄ ꝑ
tactu. vn̄ q̄n dr̄ īfer digitū tuū huc
et uide manꝰ meas. vnde ac si dr̄
ceret vide et tange. nec tn̄ oclos hebat
i digito s; mg. visus ꝑ tactu posit̄
ē. ad 2m aug. vr̄ q̄ aliud
q̄ thoas viū uidit. et aliud credidit
hoīem. n. uidit. et deū ꝯfess ē dicēs
dn̄s meꝰ et deꝰ meus. videns ḡo credidit
q̄ ꝯsiderando viū hoīem hunc deū quē
vide no poterat exclamauit

Postea manifestauit se iterū. hic agit̄ de tercia
apparicōe q̄ fca ē quibꝫ dam
mare galilee. et diuidit̄ tamē
ī duas ptes. ꝑ p̄a ponit̄ q̄ fuit ad
ꝑ manifestacōꝫ. ꝯ. 2a ponit̄ manifes
tacō ī ꝯ tunc aūt fco. ꝑt̄ ūnꝫ eꝫ q̄ ista
q̄ ꝯmictitur. ꝑ. n. ꝑmitti locꝰ mani
festatōis. ꝯꝯ 2o ꝑmittit̄ ꝑsone quibꝫ fit ma
nifestacō. ī manifestat̄ aūt. ꝯ 3o ꝑmi
mittit̄ atq negociū aconemq
fit manifestacō ī dr̄ eis. ꝯꝯ 2o ꝑ
tit̄ locꝰ vn̄ dr̄ postea mani. ite
se iterū ad mare tyberiadis
ꝯ ꝯ obi. aūt dr̄ postē. ꝑ ꝯ ꝑtea vr̄z
no erat cū eis ambulabat sicut ante
dr̄ ē manifestat̄. ꝑ ꝑ dr̄ ꝑ q̄ cū ꝑ
ꝑ cor antorarum. ꝑ no vr̄ misi

ꝯdescēderet se ipm̄ manifestando ita
q̄ ī ꝑtate sua erat vidi et no videri
faciat aūt meoꝫ eiꝰ. de loco dicēs
ad mare tyberiadis ꝯ ꝯ ꝑ dicit q̄ disci
puli cicius ꝑ ꝯpulso timore de loge
ꝑcedebat de domo no yerlusi sicut
ꝑus. dr̄ at h̄ locꝰ mare tyberiadis modo
iudeorꝫ q̄ magna ꝯgregacōꝫ aquaꝫ vocat
bat mare s; aq̄ dulcis. ꝯꝯ dr̄ at n.
ꝑ mare stagnū genezareth. q̄ꝰ quod
dr̄ tyberiadis a tyberiade ciuitate edifi
cata tpre tyberii cesaris. dr̄ aūt
mare galilee ꝑuincia ꝯ ꝯ ꝯstatim
queret dicēs cū ꝯ ꝯ ioh. epilogauit libꝫ suū
d. h̄ aūt scripta sūt ꝯ ꝯ ꝯ no ꝑ ꝯ ꝯ
logū s; h̄ narraciō. ad h̄ vr̄ aug.
ī omī ꝯ ꝯ ꝯ aliquae apparicōꝫ xi sigt̄
apparicō illa q̄ nobis apparebit ī futura
vita cui apparicō sic figure maluit
ꝑ sui euuangeliū noluit dare euuange
lice locū. vel ꝑ ꝑ epilogū libri
sequit̄ narracō apparicōis hic significat
uter q̄ epilogꝰ et finis libri q̄ sunt
ꝑ ꝑ ꝯ sequitur narracō. ꝯ ꝑ ꝑ
sc̄. manifestat̄ aūt sic. ꝑ ꝑmittitur
ꝑ̄ quibꝫ fca ē manifestacō. vn̄ dr̄ manifestat̄ aūt
aūt sic. ꝯ ꝯ erāt sil petrꝰ et thoas q̄ dr̄
didimꝰ. et natanael qui erat a chana
galilee. et filii zebedei. s. iacobꝰ et io.
et alii ex discipl. eius duo qui no noi
nat̄. et sic sunt vii. ꝑ ꝑ quibꝫ fca ē
manifestacō. ꝯ ꝯ ꝯ queret dicēs q̄re
sunt tunc ꝯ ꝯ sic facit meoꝫ de
ꝑmo aliorꝫ quibꝫ apparuit x̄ᵉ. ad h̄ꝫ vo
ꝑ ꝑ q̄ aliꝰ ꝑ ꝑ ē ad maioꝫ ꝑ ꝑ
manifestacōis. h̄ic. n. nūs ē ꝑ
ueniens et sufficiens ad om̄e ꝑ ꝑ
hic ē designat̄ q̄ h̄ debebat ē ꝑdi
catorꝫ ibi dei q̄ ꝑ ꝑ ꝑsecta ꝑ ꝑ
ꝑ ī eo q̄ ē septifois ꝑ dr̄ designato
ī septiformi septenario. de q̄o septenario
ꝑ iiii. apprehendet vii. mulieres vrꝫ
ꝑ vii. i. vii. dona ꝑdicatorꝫ bonū
sine ꝑ ꝑ multiplicibꝫ. i. sn̄ ꝑ dona
no fit ꝯgregatō ꝑ ꝑ. vltio ī ꝑ

vii. miticibus figurat apostolos debere esse illi qui
erunt in convivio ultimo. Item cum istis vii.
dominus comedit sicut dicitur Luce ultimo. Et
Gregorius in omelia. Quare autem cum vii discipulis dominus
ultimum convivium celebravit nisi quod eos tantummodo
qui septiformi gratia spiritus sancti pleni sunt futuros
secum in eterna refectione denunciat.
Iuxta septenarius et perfectio designatur quia de
tempore vii diebus voluitur. ut explet et illi
gaudeant quod cum illi cum domino in ultimo convi-
vio erunt. qui perfectionis studia tenentes terrena
cedunt. quos in dictis amor non ligat
quamvis ut sit quia amor mundi terrena
in eternum obstruxerit terrenum desideria
eorum non recedit. Item secundum glossam interlinearem
non petrus vult agere de officio et actu
occasione tamen fecit et manifestatio.
Est autem hoc officium piscatoris. Primo autem
petrus invitat alios ad piscandum dicit vado
piscari. Item non designatur piscator apostolus
qui dicit faciam vos fieri piscatores
hominum. Dicit autem petrus alius quia primus
pastor assumit alios in partem sue solli-
citudinis. Item secundo alii consenciunt petro venimus
secundum dicunt ei venimus et nos tecum
Item non datur exemplum prelatis in subditis eos
parendi primo pontifici summo romano.
Fratres concurrant et sic etc. secundum glossam. Et illi
fratrem concordia exemplo secundum exsecutio offi-
cii. venimus secundum et exierunt et ascenderunt
in navem. quia predicatores ubi deci-
dere exire a carnalium affectione
debent et exire a terrena ad laborem
et debent ascendere navem id est perfecte credentes
unitatem esse quod dicitur navis. Ecclesie navis
significat et in archa Noe. Item petrus in ut
in navi remus ascendo carnis morti
ficaris ad galatas ultimo. mihi autem absit
gloriari nisi in cruce. Item secundo quomodo se habuerunt
discipuli in exsecutione officii. et nichil appre-
hederunt venimus dicitur et illa nocte nichil
prendiderunt. quia piscatores religiosi
predicatores significant vel petrus vere
fiat nos fieri piscatores hominum. Item hec
nox est cecitas legis ad hebreos x. umbra
enim lex futurorum bonorum non ipsa imago
rerum vero. Nocte autem in prudentibus
predicatoribus quia lex neminem ad perfectum
duxit. Sed mane ero. Istos vitas
manifestatur et pisces in rethe esse
comprehendentur quia et in eo gratiam per potestatem
cum enim adscriptum. Vel sic nocte nichil
prendiderunt quia dum deest divinum auxilium
frustra laborat lingua predicatoris. mane
autem facto id est mane gratie divino auxiliante
tunc predicatores faciunt fructum. Item vero
ponit nos ut ceteris et fratrum affectum
Item renuncient eis dicit quod dixit petrus
vado piscari. Contra non petrus ante yesum
fuit piscator. Vel quia petrus yesus
ad piscatum redire non debuit. cum
ipse dicat Nemo mittens manum ad
aratrum respiciens retro. Et ad hoc
venit Gregorius in omelia dicens illud negotium
post yesum sine culpa repeti potuit
quod ante yesum sine peccato extitit. Illa
autem fuit negotiatio piscatoris. vel Augustinus
contra vii quod contentione quomodo sic dicitur etiam
et apostolos non fuisse prohibitos arte
sua licita. sed atque ex possit motum necessarium
quem sui apostolatus necessitate putat sibi
quam inde vivebant tunc non haberent. Item
autem apostoli possent uti arte licita. sed
in paulo qui cum haberet potestatem sicut alii
apostoli vivendi ex evangelio illa potestate non
est usus. sed magis victum suum manibus
suis transigebat. Sed tamen dominus ordinavit
hiis qui evangelium nunciant de evangelio vivere.
Et apostolus dicit Ego nullo horum usus sum
quia fuit ordinatio quod nunc ex evangelio esset
in potestate apostolorum et non necessario eis in
ponebatur. Item Augustinus idem. Apostolus non
usus hac potestate arte quod non nollet
dicit. ut dum suis manibus transigeret igitur
doctor nullus quamvis auditor. quanto magis
beatus petrus. qui iam fuerat piscator
quod noverit fecit si ad presens id tempus et ad
non inveniret non invenit. Item secundum glossam istam

aut facto vel opere manifestatio [illegible]
quo se [illegible] manifestavit se [illegible]
[illegible] ad discipulos [illegible] quo se [illegible]
[illegible] ad duos scilicet petrum et iohannem in [illegible]
quod [illegible] vidisset [illegible] prima [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] in [illegible]
dicitur quod discipulus ille [illegible]
[illegible] [illegible] in [illegible] discipulis eis
[illegible] piscium [illegible] in [illegible]
eis [illegible] [illegible] [illegible]
dicitur mane autem facto stetit ihesus in littore
in quo significatur quod mane [illegible]
ad [illegible] [illegible] [illegible] dicens autem
[illegible] [illegible] discipuli [illegible]
[illegible] [illegible] discipuli [illegible]
[illegible] non [illegible] ihesus [illegible]
[illegible] [illegible] cum [illegible]
[illegible] discipulis [illegible]
cum [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] volens emere pisces ad discipulos
loquitur dicens pueri numquid pulmentarium
habetis [illegible] pisces
[illegible] quibus [illegible]
panis [illegible] vocatur
pulmentarium [illegible] panis et [illegible]
discipuli non [illegible] autem discipuli [illegible]
[illegible] aliquem emptorem piscium [illegible]
[illegible] dicit eis ubi [illegible]
piscium [illegible] mittite
in dexteram navigii rete et invenietis
[illegible] discipuli [illegible]
[illegible] non valebant [illegible] ihesus [illegible]
piscium [illegible] [illegible] luce [illegible]
[illegible] multitudine piscium
[illegible] [illegible] piscatio
[illegible] [illegible] luce [illegible]
[illegible] [illegible] augustinus
[illegible] piscatio [illegible]
[illegible] luce [illegible] [illegible]
boni et mali [illegible] futura
[illegible] [illegible] boni [illegible]
bonos et malos [illegible] quos
[illegible] eligere possit [illegible] nobis

nisi electos [illegible] [illegible] eligeret [illegible] bonos
[illegible] malos et foras [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] fluctibus maris [illegible]
[illegible] [illegible] stetisse in littore [illegible]
[illegible] [illegible] mare [illegible]
[illegible] soliditate littoris [illegible]
[illegible] quietis [illegible]
[illegible] [illegible] corruptionis
[illegible] in littore [illegible]
quiete stabat [illegible] aliquis
[illegible] dominus [illegible] piscatione [illegible]
luce [illegible] mitti ad piscationem
[illegible] in dexteram aut sinistram mitti
debuisse non [illegible] mitti
in dexteram rete [illegible]
augustinus [illegible] piscatio
significat [illegible] boni
mali [illegible] piscatio [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] bonos et malos [illegible] piscatio
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] in dexteram navigii [illegible]
[illegible] [illegible] in dextera [illegible] bonos
[illegible] [illegible] de [illegible]
[illegible] discipuli [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] quo [illegible] discipuli
[illegible] [illegible] quo [illegible] discipuli
ad [illegible] [illegible] quo [illegible]
ad eos [illegible]
[illegible] quo [illegible] ad [illegible]
petri in symone petro [illegible] discipuli
in [illegible] autem discipuli [illegible]
autem discipulus ille quem diligebat ihesus
scilicet iohannes petro dixit dominus est [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] vos
[illegible] magister et domine [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
piscium [illegible] [illegible] cui omnia
obediunt et pisces [illegible] symon
[illegible] petrus [illegible] petrus ad
[illegible] eius [illegible] audito
non distulit se [illegible]

ad eundem. om[ni]s est eius i[n]tencio q[uod] nud[us]
noluit ire cora[m] xpo. S[ed] tunica[m] succinxit
se. o[mn]is est eius sc[ri]ptura [illegible] se i[n] ma
re ut cici[us] p[er]ueniret ad xpm. [illegible] q[uod]
d[icitu]r h[ic] [illegible] q[uod] petrus cu[m] audisset
q[uo]d d[omi]n[u]s e[st]. succinxit se. erat n[on] nud[us] [illegible]
d[icitu]r petrus nudus fuisse. ad [illegible] ceteroru[m]
uestimentoru[m] quibus uti solebat. sicut nos
sole[mus] dicere cu[m] aliq[ui]s [illegible] uestitu[s]
uide[tur] i[n]dutu[m] [illegible] i[n] medio nudu[m]. [illegible]
intelligi q[uod] petrus more piscatoru[m]
studio piscandi nudus i[n]cessit [illegible]
se i[n] mare [illegible] d[omi]ne si tu
es iube me uenire ad te [illegible]
sicut d[icit] beda. petrum sup[er] fluct[us] ueisse
s[ed] n[on] nata[re] [illegible] pedibus [illegible] quia [illegible]
[illegible] aut q[uod] petrus [illegible] ueit
ad xpm sig[nifica]t q[uod] iusti [illegible]
ad d[omi]n[u]m p[er]ueniunt [illegible]
[illegible] designat [illegible] ducit ad xpm
[illegible] se alii a[u]t[em] discipuli ubi o[mn]is [illegible]
discipuli. uenerunt ad xpm [illegible] alii
uenerunt n[on] [illegible] n[on] longe erant
a t[er]ra [illegible] potera[n]t [illegible] cubitis
[illegible] ducentis [illegible] [illegible] aut
discipuli sig[nifica]nt p[re]dicatores q[uibus] xpo
[illegible] ad littus [illegible] ad regnu[m] eterna
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] dicitur
aut [illegible] cubitis ducentis [illegible] q[uod] [illegible]
[illegible] q[uod] [illegible] [illegible] predicatore [illegible]
[illegible] doctrine. de quibus [illegible] feci
[illegible] docuit [illegible] aug[ustinus] [illegible] piscatores
[illegible] ponit [illegible] quia
ad [illegible] [illegible] duo [illegible]
[illegible] [illegible] sig[nifica]t [illegible]
cubitis [illegible] [illegible] de
[illegible] sig[nifica]t [illegible] quia
[illegible] [illegible] ad [illegible]
[illegible] descenderunt [illegible]
postq[uam] [illegible] quo se [illegible] discipuli
ad xpm [illegible] quo se [illegible] ad eos
[illegible] ad eos [illegible] quia
[illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] ad [illegible] xpc. [illegible] ad
[illegible] q[uo]s fuit allata a discipulis [illegible]
[illegible] ad xpm [illegible] fuit a xpo [illegible]
[illegible] d[icitu]r ut [illegible] descenderunt i[n] t[er]ra[m] [illegible] de
naui uiderunt prunas [illegible] [illegible] pisce
[illegible] [illegible] pisce sup[er]positu[m] [illegible] prunis [illegible]
derunt [illegible] [illegible] pane[m] [illegible]
[illegible] [illegible] sup[er]positu[m]
prunis. [illegible] q[uod] d[icitu]r uiderunt prunas et
pisce[m] sup[er]positu[m] prunis. uiderunt [illegible]
[illegible] d[icitu]r eis [illegible] [illegible]
q[ui] ad [illegible] q[uo]s fuit [illegible] allata [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] exercitio discipuli
[illegible] ascendit petrus symo. [illegible]
d[ixi]t eis [illegible] de piscibus quos [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
ascendit q[uo]q[ue] symo petrus [illegible] diligere
[illegible] [illegible] rete [illegible] plena magnis
piscibus centu[m] quinquaginta tribus [illegible]
[illegible] magis [illegible] [illegible]
magnos pisces [illegible]
[illegible] qui sunt magni [illegible]
[illegible] [illegible] ad
[illegible] aut expositione[m] addit [illegible]
[illegible] [illegible] tanti [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] pisces [illegible]
[illegible] prunas et pisces et panis. [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
pisce sup[er]positu[m] [illegible] [illegible]
panis et piscis [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] pisce cu[m] fauo mellis
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
designat [illegible] dei [illegible] qui
[illegible] magnis [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]

assatus est tempore sue passionis. ¶ In fauo autem mellis designatur sua diuinitas. Vel quod piscis assus comedit per passionem fecit dignos . c . fauus mellis nobis exhibitus in resurrectione. Vel potest dici quod Christus in pisce et pane ostendit duas naturas scilicet humanitatem in pisce et diuinitatem in pane. Qui enim ut piscis assari voluit ex parte humanitatis, ut panis nos reficit ex diuinitate. ¶ Qui ait ego sum panis viuus qui de celo descendi. ¶ In fauo autem mellis possumus intelligere [illegible] naturam in una persona. ¶ Nam fauus est mel in cera. Mel in cera est diuinitas in humanitate. Alio modo dici potest quod Christus in suo convivio ostendit quales debent esse imitatores sui. Debent enim in primis assari penitencia, quia debet homo affligere se pro vitiis in tempore. Sed cum pisce asso comedit fauum mellis, quia qui sic se affligunt vera dulcedine eterne saciantur. ¶ Et Christus reliquis quod illi recipient in eterno convivio, qui hic vera humilitate pro deo senciunt, quod ab amore eterne dulcedinis non recedunt. ¶ Tercio queritur de decimo quod decem est. [illegible] Symon Petrus. Quia hic fit mencio plus de Petro quam de aliis. Dici potest ad literam quod [illegible] quod Petrus erat fortior [illegible]. Vel hoc est dictum ad designandum perfectionem pastoris qui debet ascendere in statu perfectionis per ascensiones in corde suo disposuit. Et ascendere [illegible] beatitudinis [illegible]. ¶ Cantica vii. ascendam in palmam et apprehendam. Postquam autem ascendit [illegible] plenum magnis piscibus ad terram id est ad soliditatem eterne patrie. ¶ Unde Gregorius. Quia pisces ad soliditatem litoris trahit qui se [illegible] vocare stabilitatem eterne glorie fidelibus ostendit.

¶ Quarto queritur de decimo quod decem est centum l iii. cum tamen ad literam [illegible] v. numerus non exprimatur. Ad hoc respondent Augustinus et Gregorius quod iste piscium numerus designat numerum illorum electorum qui ad celestem patriam [illegible] qui non sunt nisi boni. Hic autem numerus designatur [illegible]. ¶ Qui introducuntur ad patriam qui servant decalogum legis cum gratia [illegible]. In decalogo autem sunt x. precepta, [illegible] autem gratie [illegible] septenario. [illegible]

dicitur spiritus septiformis est. [illegible] dona spiritus sancti sunt in septenario numero. ¶ Unde Ysaias xi. Requiescet super eum spiritus domini etc. ¶ Illi ergo introducuntur ad patriam in quibus perfecto gratia designata in septenario accedit ad denarium mandatorum, ita quod ad legem accedit spiritus. Utrumque [illegible] faciunt mandata. Ex hoc autem accessu fiunt decem et septem. Scilicet decem in preceptis et vii. in septem donis spiritus sancti. Qui numerus scilicet x et vii usque ad seipsum computatis omnibus crescit ad centum l iii. Perveniet ad omnia. Nam si adicias duo fiunt utique tres. Similiter si adicias tres et quatuor fiunt omnes decem. Deinde si adicias omnes numeros qui sunt usque ad decem et septem ad supradictum numerum summa perveniet. ¶ Impleta autem piscatione [illegible] libro v. non [illegible] numerus quia ille piscatio significat vocationem hominum ad [illegible] ecclesiam [illegible] bonorum et malorum. [illegible] numerus [illegible] ubi fuit illud quod predictum est [illegible] nunciavi et locutus sum multiplicati sunt super numerum [illegible] quod non sunt [illegible] bonorum autem [illegible]. ¶ Qui [illegible] stellarum [illegible]. ¶ Quinto queritur de [illegible] plenum magnis piscibus. Quia hic fit mencio de magnitudine piscium. [illegible] Augustinus quod [illegible] pisces intelliguntur illi qui [illegible] ad [illegible] magni [illegible]. ¶ Qui [illegible] legem impleverint [illegible] et soluerit unum de mandatis istis minimis et docuerit homines, minimus vocabitur in regno celorum. [illegible] autem [illegible] minimus [illegible] regno celorum [illegible] non intrabit in regnum celorum. [illegible] magnorum [illegible]. ¶ Qui fecerit et docuerit magnus vocabitur in regno celorum. [illegible] qui [illegible] qui legem impleverint [illegible] nemo minor [illegible] maior [illegible]. ¶ Sexto queritur de [illegible] cum tanti essent non est scissum rethe. [illegible] dicitur [illegible] et [illegible] fecisset [illegible] rethe [illegible] autem rethe

corp. ad h.c dubiu soluit gg contra dicens q impresentac illa de q hic loquit[ur]. sig[nifica]t sio[n]. hom[inu]m ad p[re]terit[u]m comu[n]i. et io i[n] p[ro]pulsiu[m]. p[re]sent[iu]m vetera[m] sunt. q[ui]a sic ad fez fidei et cu[m] clar[itate] veni[r]it. q[ui]a p[ro]fun[dum] g[ra]t[ia]e com[munionis] p[ro]fectib[us] semdat. [¶] In h[oc] a[utem] n[on] p[er]f[e]ct[i]o[n]e sig[nifica]t vocatio electoru[m] ad futura[m] comu[n]i[onem] et io hoc vestit n[on] vivu[n]t q[ui]a sc[ilicet] elector[um] cetus in eterna aucto[r]is sui p[re]ce re[quie]scere r[e]ma[n]et. a[u]ct[or] ea diffe[re]nt[ia] dilata[n]t[ur]. [¶] Item ult[imo] s[e]c[un]d[u]m crit[ic]a sic v[e]l postq[uam]. Idem e[st] de renuj s[e]c[un]d[u]m p[ri]us. et p[ro]p[ter] quo[d] p[ro]uocat s[e]c[un]d[u]m quod de du[pli]ci dubitatione. et p[ri]mo p[ro]p[ter] dubitatio[n]e[m] [¶] h[oc] discip[u]l[i]. sequi cu[m] erat i[n] primo dict[um] porta i[n] z nemo s[e]c[un]d[u]m p[r]o[pter] r[es]p[ons]a[m] vestr[am] in qu[a] est [¶] ad p[ri]m[um] d[icitu]r d[e] c[ru]cis i[bi]c. vente p[ro] dete. innitat aut ad p[ra]ndiu[m] co[r]p[or]ale nec dubitat q[uod] inuitat ad p[ra]ndiu[m] sp[irit]uale. p[ro]u[er]b[iorum] ix. comedite pane[m] meu[m] et bibite vinu[m] v[e]l h[oc]. o[mne]s sitie[n]tes venite ad aquas [¶] ecan. bibite et ebriamini. Idem sc[ilicet] et nemo ad audebat. i[n]p[ro]p[ri]o d[ic]to d[isci]p[u]lis. sicut in c[on]tr[arium] dispositi nec ea vtrumq[ue] illum ma[n]ifeste de vero d[omi]no cu[m] et io no[n] i[n]terrogat bat cu[m] tu quis es. secretis q[ui]a ipse cu[m] et q[uod] d[icitu]r h[ic] z neq[ue] discu[m]be[n]tiu[m] audebat i[n]terroga[r]e tu quis es s[ecundu]m d[ictu]m q[uod] d[omi]n[u]s est [¶] s[e]c[un]d[u]m q[uod] ait ad en sciebat q[uod] d[omi]n[u]s e[st] et no[n] erat op[us] ut i[n]terrogarent. quo s[e]c[un]d[u]m d[icitu]r est z nemo audebat eu[m] i[n]t[er]rogare et ad s[e] q[ui] ex i[n]t[er]rogare. s[ed] i[n] timore aliq[uo] no[n] au deret [¶] ad h[oc] unde aug[ustinus] d[icit] q[uod] videt ea Idem s[ed] z neq[ue] audebat et delat eu[n]dem vere de vero q[ui]a d[icitu]r tacit[us] s[e]c[un]d[u]m c[on]tra esse eu[n]de[m] uit sig[nifica]t h[ic] q[uo]d d[icitu]r appellat ut m[anifest]e corp[us] no[n] solu[m] negate s[ed] ut quidem du bitare auderet q[ui]a n[on] nec i[n]terrogare q[ui]a si q[uis] d[u]bitaret utiq[ue] i[n]terrogaret. debet [¶] eu[m] s[ecundu]m d[omi]n[u]m e[st] n[e]q[ue] audebat i[n]t[er]rogare. vnde e[st] ac si d[iceret] nemo audebat dubitare. alio m[od]o v[er]o c[h]r[ysostomus] d[icit]. q[uod] ihs dedit v[e]n[ire] ve[l] discip[u]lor[um] ad [¶] s[e]c[un]d[u]m a[u]ctores. m[ane] quia d[omi]n[u]s e[st] n[on] audebat i[n]t[er]rogare p[ro]venie[n]t[em] z q[uod] stupefact[i] es[se]nt q[uo]d videbat eu[m] t[ame]n q[ui]da[m] m[od]o magnificus aliq[ua]nt[ulum] z g[ra]t[i]a in aliq[ua] [¶] s[e]c[un]d[u]m h[oc] e[st] s[e]c[un]d[u]m soluto d[ictu]m [¶] tu timor z reverentia detinebat eos ab i[n]t[er]rogatio[n]e [¶] c[h]r[ysostomus] aut[em]

orabat venie[n]t[em] q[ui]a sciebat eu[m] d[omi]n[u]m z videbat m[od]o m[od]o magnificat[um] [¶] Item s[e]c[un]d[u]m z venit ih[esu]s ubi p[r]o[pter] r[es]p[ec]tu[m] vestro v[e]n[it] s[e]c[un]d[u]m z venit ih[esu]s z accepit pane[m] z dabat eis z piscem sil[iter]. dabat ut crederent v[e]l melius d[ici]t e[st] q[uod] z ipse comedit [¶] Vn[de] et q[uod] s[e]c[un]d[u]m fuit no[n] q[ui]q[ue] d[icitu]r q[uod] d[omi]n[u]s comedit [¶] s[e]c[un]d[u]m h[oc] d[e] luc[a] ult[imo] z cu[m] manducasset cora[m] eis sumens reliquias dedit eis. z aut[em] e[st] q[uod] q[ui]a comedit e[st] cor[por]is mal[e] z corrupti[bi]l[is] [¶] s[e]c[un]d[u]m h[oc] no[n] fuit cor[pus] corrupti[bi]le s[ed] i[m]passibile et p[er] h[oc] q[uod] no[n] comedit. ad h[oc] d[icitu]r ea q[uod] cor[pus] comedit duob[us] mo[dis]. v[e]l ex necessitate s[ed] ut restaure[n]t deperditu[m]. z s[ic] comedit e[st] necessit[as] z z cor[pus] alius [¶] alio m[od]o ex p[ro]prietate. z sic m[od]o p[ro]p[ter] e[st] cor[pus] glos[a] vn[de] aug[ustinus] ad deo g[ratia]s sunt de vni[s] solo[n]ib[us] s[ed] p[ro]p[ter] agnos d[icitu]r q[uod] no[n] et q[uod] cibatur p[ro]p[ri]e tr[a]nsitorie et qui amittit[ur] tibi non indigentia[m] no[n] fi tu[r]p[e] est cu[m] a[n]i[m]a. Regnu[m] eius non est cum eade[m] no[n] p[er]fecisse n[on] facta s[u]n[t] t[ame]n e[st] s[ed] ma[n]ifestissima vi[tu]p[er]e nec eu[m] m[od]o s[ed] p[er]fecte. ali[ud] n[on] absorb[etur] aq[ua] cu[m] sitie[n]s qua indiget. ali[ud] sol radii q[ui]a p[ro]p[ri]a[m] fuit s[ecundu]m viro[s] eor[um] p[ro]fect[us] felici[ta]s eius. s[ic] cibos sumere no[n] potuit p[ro]fecte felicitas eius s[ic] cibus indigentia [¶] in glos[a] illa aug[ustinus] tres tria[m]. p[ro]p[ter] q[uod] e[st] ag[nus] n[on] nec z no[n] sitie comederunt q[ui]a i[n]telligendu[m] e[st] ut sig[nifica]t [¶] In angelis in. n[on] fuit necessario ordinatur ad comestio[nem]. s[ed] vi[tae] e[st] s[ed] p[ro]p[ter] sig[nifica]bat suu[m] deperditu[m] q[uod] ferebat de salute ho[min]u[m] v[e]l co[m]e q[ui] mutabatur v[e]l e[st] tibi assu[m]pto z q[ui]a ad h[oc] fuit nec cibatio ta[m]en sic aq[ua]e. cor[pus] assu[m]pto cibu[m] suscepit [¶] s[e]c[un]d[u]m e[st] tibi alii assu[m]pto z q[ui]a ad h[oc] alit e[st] in cor[pore] ali. ali. e[st] a[n]i[m]a[li]b[us] q[ui]a i[n] e[x]pulsio[n]e sic fuit expuls[i]o z sic e[st] q[uod] d[icitu]r aug[ustinus] q[uod] aliter aqua cu[m] sitie[n]s z ali. v[e]l radiis calefact[us] mo[do] z s[e]c[un]d[u]m mutatio[n]e e[st] i[n] s[e]c[un]d[u]m tibi z cibatu[m] z h[oc] m[od]o no[n] fuit nec cibus angelis [¶] q[ui]a dicit aug[ustinus] e[st] q[uod] h[oc] nec z no[n] sitie com edit. fuit aut[em] ibi vera significatio q[ui]a h[oc] ad hoc comedebat ut sig[nifica]ret q[uod] s[ic] sive vivam viam tranea[n]t fuit z ibi

dicas q[uod] ad piscatores tibi · [illegible] prande
bat · habebat et [illegible] ipsum [illegible]
ad comestionem · sed tamen non fuit in veritate [illegible]
sionis prandium q[uia] cibus [illegible]
corporis [illegible] fuit [illegible]
su · sed fuit resolutus et cibus virtute di
vina [illegible] materiam | Item quod innuit
aug[ustinus] [illegible] felicitas · arguit q[uod] [illegible]
possit prandere cibum non sicut egentes sed [illegible]
potentes [illegible] q[uod] dicit q[uod] corporis [illegible]
[illegible] felici [illegible] si cibus indiget [illegible]
imperfecte est si cibos prandere non potuit
[illegible] indigens ipso [illegible] potens est
¶ Deinde [illegible] tertio · [illegible] tertio [illegible]
[illegible] apparitionem factam ad mare tiberiadis
[illegible] manifestatum
[illegible] discipulis suis cum surrexisset a mor
tuis ¶ Movent [illegible] q[uod] deinde est [illegible]
[illegible] tertio [illegible] quia ipso dicit [illegible]
ut deinde est [illegible] apparuit v. vicibus
[illegible] tertio noluit dicere q[uod]
tamen tribus vicibus apparuit | Item non dixit
[illegible] tertio [illegible] plures vices non fuerunt
sed voluit tantum dicere q[uod] sufficiebant has
tres manifestationes | Prima [illegible] apparuit
thome non existente · secunda quando apparuit post
dies octo thoma ibi existente · tertia autem quando
apparuit ad mare tiberiadis [illegible]
ad fidem [illegible]
[illegible] vel trium testium stat omne verbum
deut[eronomii] xix · [illegible]
[illegible] aug[ustinus] [illegible]
de [illegible] | [illegible] tamen tribus vicibus
apparuit · sed [illegible] ad dies · apparuit in
[illegible] die cum surrexit et [illegible] dies octo
[illegible] thomas cum [illegible]
[illegible] fecit · postea autem dies [illegible]
fecit non [illegible]
[illegible] | Nota aug[ustinus] de [illegible]
[illegible] fuisse visum · [illegible]
ad monumentum [illegible] | [illegible]
dicentibus [illegible] | [illegible]
duobus euntibus in emaus castellum | [illegible]

in [illegible] ubi non erat thomas [illegible]
cum ipso dicit [illegible] | Item aliis v. vicibus apparuit
[illegible] | [illegible] quando octavo die quando erat
thomas cum discipulis | [illegible] ad mare tiberiadis
ut [illegible] | [illegible] in monte galilee ut [illegible]
| [illegible] recumbentibus xi discipulis ut [illegible]
ult[imo] | [illegible] ipso die [illegible] quando videntibus
discipulis elevatus est · [illegible] ¶ Augustinus
[illegible] postquam deinde est [illegible]
[illegible] ad discipulos [illegible] quo [illegible]
[illegible] ad petrum et ioh[annem] | [illegible] quo [illegible]
ad petrum [illegible] quo [illegible] ad ioh[annem] ubi
[illegible] petrus [illegible] augustinus
petro pastorale officium | [illegible]
[illegible] dico tibi [illegible] | [illegible]
[illegible] pastorale officium ter [illegible]
cum [illegible] tres [illegible]
[illegible] | [illegible]
[illegible]
[illegible] petrum [illegible]
[illegible] petro | Symon johannis diligis me
plus his | [illegible] petrus [illegible]
[illegible] | [illegible] officium [illegible]
[illegible] pasce oves meas [illegible]
[illegible] oves meas · [illegible] pastor [illegible]
oves [illegible] non [illegible]
[illegible] augustinus | [illegible]
[illegible] oves [illegible] ne
[illegible] suas et non tamquam [illegible]
[illegible]
amatores [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] blasphemi ¶ Deinde [illegible]
[illegible] tertio [illegible]
sequens ¶ [illegible]
[illegible] discipulorum
[illegible] fecit [illegible]
petrum [illegible] principem apostolorum | [illegible]
[illegible] aliis [illegible] petro
[illegible] apostolorum [illegible] petrus [illegible]
discipulorum [illegible] collegium | [illegible]
[illegible] committit ei [illegible]

dicitur prelato dicit ei: pasce agnos me-
os sive oves meas. ut sciat se non esse
2 agnum vel ovem Christi qui non sit de petro. ¶ Secundo queritur
ad quid Christus examinavit petrum de amore. ad
hoc sciendum est quod dicit [illegible] quia quantum debuit
per amorem expellere timorem. unde Augustinus [illegible]
passionis. hoc est domino moriente petrus timuit
et negavit resurgente domino amore
insevit timore fugavit. unde resurgente
domino quod timuit petrus quia ipse mortem mor-
tuus resurrexit. ¶ Tertio [illegible] adhuc [illegible]
intelligamus quod tunc erat non [illegible] in amatis
et intelligamus quod magis [illegible] indicium amoris
est cura gregis. quod dixit petro: amas me
pasce agnos meos. ut sit amoris officium
pascere dominicum gregem sicut fuit timoris indicium ne-
gare pastorem. ¶ Quarto queritur ad quid Christus exa-
3 minans petrum non solum interrogat utrum
diligat sed utrum diligat plus aliis. ad hoc
est una racio ut Christus intelligat quod erat non
simpliciter de amatis, sed mitti magis plus. ¶ Quinto ideo
querit Christus a petro utrum diligat plus aliis
ut magis ostendat excellenciam petri qui plus
aliis amabat. unde Augustinus volens probare
quod petrus plus dilexit aliis [illegible] dicit quod Christus
interrogat a petro diligis plus his quod utique
sciebat. ¶ Sciebat enim dominus non solum quod dili-
geret sed quod plus aliis amabat et tamen interroga-
bat. ut et nos qui legimus evangelium amore
petri erga dominum et ipso interrogante et illo
4 videre possemus. ¶ Sexto queritur ad quid Christus
examinans petrum ter interrogat ab eo
utrum amet [illegible] quia ter examinat
de amore ut ostendat petro diminutum petri
quia trinitas operum [illegible]. ¶ Septimo
interrogat ter de amore ut ostendat quod trina
tria [illegible] petri sunt ex toto corde
id est ex toto intellectu ut non amas ex toto corde
ferventer id est ex toto anima id est ex toto volun-
tate non voluntas per amorem [illegible]
et ex tota fortitudine ut ex toto [illegible]
[illegible] deo serviat. ¶ Octavo Christus ter interrogat
de amore ut trina negatione respondeat trina
confessio. dicit Augustinus trine negationi trina reddi-

tur amori lingua amoris non minus quam timori
tertio interrogat ut ostendat quod ter et [illegible]
[illegible] debet. ¶ Nono ideo ter interrogat et eo
[illegible] intelligit oves [illegible] prelato
[illegible] omnium et quia [illegible] amoris
signum sit pascere [illegible] tercio Christus ter interrogat
ut petro ter dicat pasce. quia pastor debet
pascere verbo et exemplo verbo et temporali sub-
sidio. dicit beda [illegible] pastoralis
officium exigit ut rector ecclesie ne plebi et
[illegible] desint subsidia diligenter [illegible]
[illegible] et [illegible] ritus ostendat [illegible]
predicacionis solicitus [illegible] ¶ Decimo queritur
cum Christus interrogavit a petro utrum amaret eum
plus aliis [illegible] sic amare sed non dixit plus
aliis. [illegible] non dixit plus aliis amo te sed tu scis
quia amo te. ad hoc dicendum quod petrus in passione
[illegible] scit omnia non absolute dixit
amo te sed dixit tu scis quia amo te quasi
dicat melius nosti quam ego. ¶ Sciebat enim petrus
quod ut dixit [illegible] ego dominus scrutans
corda et renes id est cogitaciones et affectiones
¶ Secundo petrus [illegible] fuit [illegible] omnia quia
erat in nocte [illegible] in nocte altius. ¶ unde Augustinus
unde addidit petrus plus aliis sed non [illegible] quod
de se ipso sciebat ¶ Non enim quia [illegible] quibus
diligeret [illegible] potuit quia cor alterius videre non
potuit. ¶ Decimo petrus [illegible] se ex
converti de presumpcione [illegible] non enim audet se
aliis preferre [illegible] eum dixit et si
omnes scandalizati fuerint sed non ego. ¶ Undecimo
queritur ad quid Christus [illegible] petro bis
dicit pasce agnos meos [illegible] dicit
pasce oves meas. ad hoc dici quod per agnos
intelliguntur [illegible] in fide [illegible] ampliori
pastu id est maiori cura et sollicitudine indigent
[illegible] intelliguntur [illegible] quia semel [illegible]
et non indiget tanta cura. [illegible] dici
quod per agnos intelliguntur [illegible] quia sunt [illegible]
quia in [illegible] et [illegible] [illegible]
[illegible] de [illegible] id est [illegible]
[illegible] et [illegible] id est [illegible] sicut
agni omnium. ¶ Duodecimo queritur quod petrus
[illegible] de [illegible] est

petrus quia dixit ei tercio diligis me contristatus
est et timens respondit domine tu omnia
nosti pro parte ipse asserere dominum diligere
respondens est. et tres iudeos qui tociens
interrogati debilitate timens respondit
Item secundum amen amen dico tibi. etc. postquam christus
animauit petrum tangendo eius professionem
et curam gregis. hic predicit eius martirium et per hoc
unum bonum. primo ad martirium exhortatio
in illis verbis dixit. Et ita plus fecit procedere
quia primo vobis innotescat petro conditionem presentis
uite. secundo pronunciat passionem uite future
in cum autem senueris. tercio etc. Circa primum
sic in hoc dixit. primo innotescat conditionem
presentis uite. conditio autem fuit quod dum esset
iuuenis faciebat voluntatem suam nec erat aptus
ad martirium. ad hoc enim eum tunc non habebat
animum. nec induerat quod fecit christo etc.
Et quod dicit petro amen amen dico tibi cum esses
iunior cingebas te et ambulabas ubi
uolebas. id est sequebaris voluntatem tuam etc.
Luce xv. fili accipiens partes tuas non eras
et uoluntatem tuam. Item secundum cum autem
senueris. hic predicit passionem uite future et
martirium petri. Unde dicit cum autem senueris
extendes manus tuas. Sic petrus tunc
affixus fuit non clauibus sed cum funibus
et crucifixus christus cinctum unde sequitur et alius te
cinget. in uiculis et ducet quo tu non uis. id est
non institutum. qui sic erat nuditus ut non ipsa
sententia potuit nunquam auferre petro sed
desiderium gratie habebat. Unde apostolus dicebat
cupio dissolui et esse cum christo. Item dicit et
quis nos separabit dicit. Non petrus fuisse in hoc tamen
passionem autem ipse uolebat. Non enim quodam dicitur natura
secundum et spiritualem in spiritualibus. id est iuuenes
quidem et cum non senescit natura. id est
spiritus sancti et non sit. sed cum senuerit sentens
erit uelud clariores. tunc uilitas et ipsorum
in hoc ab etate senili [illegible] [illegible]
per hoc in uobis [illegible] impletum desiderium
petri. quia petrus [illegible] uolebat esse
cum christo. dicit ei confidenter non [illegible]
desiderium ut qui non passus es in
iuuenis extendes et te pati senex. Item

secundum hoc autem dixit ut testificaret exponit uerba
christi. Unde dicit autem extendes manus
tuas dixit significans qua morte clarificaturus
esset deum. ut tu discas quam pertinet
per christum et hoc regula [illegible] [illegible] [illegible]
quod passio sanctorum clarificat nos de gloria dei
Item Gregorius nisi clarificetur [illegible] quia
ubi deus est. minime eius [illegible] morte
tolleretur quo sicut mors sanctorum dei
sit gloria [illegible] Item christus et secundum quod mors
sanctorum non solum in ea ad gloriam sed magis
[illegible] [illegible] non. deus magnus quia
sancti pro eius fide moriuntur. Item sequitur
et pro eius fide moriuntur. Item petrum exhortatur
etc. ubi dixit. sequere me. id est ad passionem
ad martirium. dicit. sequere me. id est ad passionem
uoluntarie. ubi dicitur sequela. petrus etc.
christus passus est pro nobis relinquens exemplum
ut sequamini uestigia eius. de hac sequela et
Iohannis. dixit dominus petro. ubi non uadam
non potes me sequi modo. sequeris
autem postea. Item ualeret ex hoc ubi statim
[illegible] [illegible] petrus amauit
petrus ad martirium dilexit. et hoc factum adoratur
dicitur effectus amoris. Augustinus. Non effectus est cura
[illegible] Item cura [illegible] maxime contrarium
amoris et maxime nos [illegible] [illegible]
[illegible] dominus. Unde Gregorius. Non maxime
omnium nos debuit esse quod descripsit benivolentia
et [illegible] [illegible] Item effectus amoris
etc. [illegible] dixit dominus petro de amore
quod debebat ad martirium [illegible] ei martirium
[illegible] nos uoles ipso cum amaret eius
Item quod queret de uerbo ducet quo tu
non uis. sed hoc non uidetur quod petrus mitius
passus est. quod ductus est ad martirium nolens
[illegible] ad hoc unde Augustinus [illegible] quod
molestiam martirii fugit petrus [illegible] ad
spiritualiter [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] quo [illegible] etc. amori uincit
uictus amoris quo amaret christum. qui cum sit
uita [illegible] et mortem uoluit sustinere
[illegible] [illegible] quod uictus amoris uincit
molestiam. secundum quod magis sit gloria martirum

d^c^ z esaq sup vi^ib^ q^a tu no ues q^d dea
dispesance fcm e ilt [illegible] fit [illegible]
ac ad tor^q ut [illegible] pp^m uolt
[illegible] fit no multi q^d morte infeirat vio
lenta | dea qu^e ad dcs^t q^d dixit dns
petro | sequere me q^e [illegible] dem e spalit
petro tu z multi an fine secuti x^m
p^ mri^m i n. eat | iacob^z fi^q zebedei
fr^ | io. qui p^t^z x^ ascc^z abscede ma
infestat^e acri^us. ad q^e vnd^z aug^q
tor^q q^d s^c z spalit dem de petro
ad ues^q . fuore amoris que dz sue
[illegible] v^l aliorz | | cu n. petrus ect
uites ecce . sicut ptellebat i dig^te
ua debebat ptelle iuuta^ce z no [illegible]
d. petro seque me . cuctorz fidelium
platura ei instituit . tq^a [illegible] debet
sequi x^m [illegible] | iacob^z ti om^u
[illegible] utrorz . x^ tu petru orbis
ti [illegible] me vox [illegible] cui [illegible]
dixit seque me | tribus topib^z | q^d
p^t dici q^d x^ [illegible] dixit petro seque
me onde [illegible] [illegible] [illegible] . quia
qui nos [illegible] fuit nos seq^i no
[illegible] | dem s^e [illegible] petrus v^l post
q^d [illegible] e quo dns sequit ad petru
[illegible] o^z quo se fuit ad ioh^z z p^o [illegible]
de ioh^z edificat^o | | [illegible] fidei [illegible]
[illegible] jo. edificatur i [illegible] disci^q ille
z^o [illegible] mag^d . x^ q^d no p^t [illegible] sep^at
i [illegible] z [illegible] multa . p^t d. [illegible] po^z
edificato^is occo^o | | [illegible] edificato a d^t
ei ihc | occasio edificato^is fuit [illegible]
petri | postq^a n. dns dixit pet^o seque
me [illegible] petrus qui ut seq^i [illegible]
[illegible] ihm vidit illu discipulu que
diligebat ihc sequete z q^i recubuit
i cena sup pect^q dm [illegible] z dixit
ei dne q^s e q^i tradet te . [illegible] q^o [illegible]
[illegible] petrus dixit ad ihm dne [illegible] quid
q.d. petrus quid [illegible] iste ut ad te
ueniat . [illegible] q.d. petrus . nonne eadem
[illegible] eade [illegible] ueniet iste . valde n.
amabat petrus | ioh^z | [illegible] q^o mag^s
dixit dns petro [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] dixit ad ihm . [illegible] quid
| dem s^e^z dixit ei ihc [illegible] petr^q
de ioh^z . z p^o [illegible] edificato s^o [illegible]
gie [illegible] discipulorz i [illegible] q^d p^mo
| p^o q^d petrus edificat^z z p^o [illegible] edificate
d^i sic eu uolo mane donec veniam
[illegible] violenta [illegible] [illegible] dicem
[illegible] nouissim^m | q^d p^o arguit [illegible]
[illegible] pet^e d. [illegible] | [illegible] ad te tu me seque
q.d. x^ petro . [illegible] e [illegible] [illegible]
z diligere [illegible] sic uos si uolui^s ma
ne [illegible] q^d ad te . glo [illegible] tu uolo ma
ne . i . uolo eu [illegible] martiriu [illegible]
[illegible] [illegible] eu placida [illegible] solu^ae [illegible]
ms sic . q^n [illegible] veniens [illegible] eu
i eterna bea^ne q.d. x^ petro [illegible] | jo. [illegible]
me seque [illegible] [illegible] eu | jo. uolo
mane [illegible] [illegible] martiriu z mor^t
donec veniam aduocandu eu ad me
| dem s^e^z [illegible] q^d p^mo . v^l corrig^z
[illegible] melius fin^z . [illegible] quod po^z
[illegible] corp^o | [illegible] corrig^z i z no dixit ihc
[illegible] ad p^m [illegible] [illegible] q^o p^mo [illegible]
fi^es q^d discipul^q i . [illegible] no moriret [illegible]
n. q^d dixit x^ de | jo sic eu uolo
mane donec veniam [illegible] discip^l
q^d no morere^z | dem s^e^z z no dixit
ihc . v^l corrigi [illegible] discip^lorz [illegible]
d^t z no dixit ihc no morit . i . no
fuit [illegible] x^ dic [illegible] ioh^z no morere^z
s^z de eo dixit sic eu uolo mane
donec veniam q^d ad te [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] | [illegible]
q^d [illegible] melius [illegible] ubi p^t expositorz
ut dictu multe fuerunt alie expositores
| [illegible] sic exponitur sic eu uo
lo mane . i . remane [illegible]
[illegible] ad p^dicandu z te uolo me
seq^i [illegible] sollicitu [illegible] z [illegible]
donec veniam ad delendu iudeos
qui me crucifixerunt . [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] usq^z ad [illegible] [illegible]
eu [illegible] [illegible] [illegible] i locis illis
[illegible] [illegible] q^d [illegible] x^ [illegible] pet^o
tu me seque . [illegible] [illegible] digo
ad orbis pontificatu . | ioh^z . [illegible]

manebat donec eum educeret [illegible] alii ex-
posuerunt secundum illum aliter dicentes. Johannem
integra virtute de exsilio ad locum [illegible]
[illegible]. Et tunc non est sensus ibi quod Jo. non
moreretur quia quicquid oritur moritur. Sed sensus est sic eum
volo manere vivum usque ad finem mundi
et tunc per me pateretur martirium [illegible]
tenetur eum adhuc vivere. et antiquo
debet occidi cum helya. Alii dixerunt quod
sepulcrum vivus intravit et ibi adhuc
vivit dormiens. Sed moveretur in adventu
[illegible] Augustinus exponit quod illic
erat [illegible] sentiunt quod
eius anhelitu dicunt fieri. Contra hoc
loquitur Augustinus quod non est credendum quod dominus discipulum
filium quem amabat tamdiu differret
venire de miseria [illegible] quam cupie-
bat apostolus ad philippenses. Cupio dissolvi
et esse cum Christo. Unde non est si dormiens vivit
quod sic vivat beatus cum Christo. et ideo non est proba-
bile quod [illegible] dedit
Johanni [illegible] cum tanto bono. Alii dixerunt
quod dominus [illegible] assumpsit [illegible]
et illud [illegible] obiit et [illegible]
[illegible] non possit probari [illegible]
[illegible] non habet eadem facultate [illegible]
quod probatur. Alii dixerunt quod Johannes mortuus
est [illegible] eius [illegible]
[illegible] quod tunc demum [illegible] Sic eum
volo manere donec veniam. Non est [illegible]
de die novissimo in fine seculi. Sed de die
mortis Johannis [illegible]
[illegible] Conversus Petrus vidit illum discipulum quem diligebat
Jesus [illegible] quod magis diligebat
Jo. quam Petrum. [illegible] dixit
dominus Petro Symon Johannis diligis me
plus hiis. quod non dominus sciebat [illegible]
[illegible] non solum quod Petrus eum dili-
gebat. Sed et plus aliis diligebat. [illegible]
ego diligentes me diligo. [illegible]
[illegible] dixit [illegible] quid quod magis
diligere est duobus modis. uno modo [illegible]
[illegible] dicitur magis dili-
gere [illegible] magis [illegible] et sic Christus magis di-
lexit Petrum quam Johannem supposito quod Petrus
magis dilexit [illegible] quam Johannes quia maior [illegible]
[illegible] Alio modo magis diligere

est quo ad maiorem exhibitionem [illegible]
[illegible] et sic [illegible] Jo. dicitur magis dilexisse
quam Christus [illegible] familiaritatis [illegible]
[illegible] quod Christus super-
magis dilexit Petrum quam Jo. quia dilexit eum
ut faceret eum suum dilectorem. Johannem autem dilexit
ut faceret eum [illegible] et sic Petrum
dilexit ut faceret eum dilectorem magis Jo. autem
ut faceret eum magis [illegible]. Sed quia donum
amoris est maius quam donum scientie ideo [illegible] magis
Petrus dilexit [illegible] magis diligi eum
[illegible] maius donum. Augustinus [illegible]
[illegible] ut [illegible] demum Augustinus
[illegible] non [illegible] quod sicut due
vite. scilicet activa et contemplativa. una est
in labore. alia in requie. una in opere actionis
alia in mercede contemplationis [illegible]
[illegible] bonum et declinatur malum. Sed
[illegible] malum
[illegible] inchoatur. Sed [illegible]
[illegible] contemplativa inchoatur [illegible]
[illegible] figurata
est in Petro [illegible]
[illegible] accepit claves regni
celorum. [illegible] alligandi et solvendi [illegible] figura-
ta est in Jo. in quo inchoata fuit contemplatio
ubi [illegible] ubi in fine
[illegible] ad fa-
[illegible] noto [illegible]
[illegible] activa donec [illegible] tu me
sequere [illegible] contemplativa [illegible] demum [illegible]
Jo. sic eum volo manere donec veniam [illegible]
[illegible] tu me sequere
[illegible] perferendo mala [illegible]
contemplativa maneat donec veniam [illegible]
[illegible] bona [illegible]
[illegible] Christo [illegible]
[illegible] contemplatio maneat donec veniam
[illegible] Petrus amat
[illegible] laborat [illegible]
[illegible] amat autem Jo. id est contemplatio [illegible] ut
[illegible] Christo [illegible]
[illegible] plus amasse
[illegible] plus amasse solo
Johannem [illegible] plus amat nos [illegible]
[illegible]
ut [illegible] magis autem amat [illegible]
Petrum quia [illegible] amat [illegible]
[illegible] magis dilexisse Jo. [illegible]

beatos xpc q̄ dr mg dilexisse Jo. q̄ ꝓ actiuā uoc sign̄
i. ꝯtplatiuā tamē. xpc n. scios suos ita ut sit ei ꝯtē
plac̄ aſſcā. plꝰ eū amat ut ad eā nos amicos
ꝑducat ꝙ nos eruat ab istis miseriis ī q̄ labōat acta
cuiꝰ ē dectiāte mala ꝯquite ut ꝑuēniat ad bona
alterius ꝓꝫ q̄ ꝑ ꝑetꝰ plꝰ dilꝰ xpm̄ q̄ ꝓ Jo· Dom̄ ē q̄
ꝑpetꝰ uita actiua sign̄. q̄ ꝓto mg sentit miserias
ꝯquite tanto ꝯtinuatiꝰ desiderat eruī ab eā
ꝯtēto mg amat suā ꝫ glaꝫ ī q̄ n. ē miseria. Jn
Jo ꝯt sign̄ ꝯtplatiua uita ꝯtplacōꝫ uitē glie sunt
ꝯt mg amamꝰ ꝯ ꝑ modū eꝯtanguoīū ꝫ eā. modū
n. apparet ꝙ cūiꝰ ꝑ d̄ dr Jo utꝰ eꝫ n̄ sūt. Ergo
ꝑetꝰ plꝰ amatur ꝫ mg amatꝰ designatꝰ actiua
uita q̄ plꝰ amat dū ab hac miseria ꝯtinuatiꝰ
eruī desiderat. ꝫ mg amaꝰ ꝯ xpc mg nos ut
mat miseros q̄ beatos. Jn Joh ꝯt mg amante
ꝫ plꝰ amato designatꝰ uita ꝯtplatiua. q̄ ꝓ mg amat
ꝯ sua ꝫ uita modū ꝯꝑiꝰ ꝑfecte n. ē ꝯt nos ꝯ
mat de q̄ beatos q̄ miseros. Jdem sꝫ hic ē distꝰ
i. ꝯ ꝑo fidꝰ ꝯfirmatio. ꝯfirmat ꝯt ꝯ credulitatē fide
deorꝑ ꝑ testio suū. ꝫ ī ō dr. hꝰ ē discipulus ille qui
testiōm ꝑhibz de hiis. ꝫ ꝯ ꝫ n. aplorꝫ offī ꝯt
testio ꝑhibē ꝯt. i. ꝯirinis in testes ꝫ ꝯ scio ꝯ
testio. ꝑhibē ꝯt i. Cirinis in testes ꝫ ꝯ ꝑ no ꝯ
fuc ꝯ ē cū ualde ita dicatꝰ testiōm ꝑrimo non
negatꝰ ꝫ multo mg i ē q̄ ꝑ ꝑū ꝯ ꝑ ꝯ ꝑbebat Non
ꝫ ꝫ apli dicebat ꝯt ꝯ ꝫ nos sumꝰ testes
ꝫ ꝑ ꝑ ꝑ uborꝫ. ꝯ ꝑ ꝑ ꝑ ut q̄ ꝯ ꝑ ꝑ suo testi
ficatꝰ ē reliquit ꝫ scriptū ꝫ ad utilitatē absentiū
ꝫ sūmꝰ ꝯ uꝫ ē testio eiꝰ. loqꝰ mg totiꝰ ecce
receptū ē ꝫ ꝫ ꝫ ꝫ ꝫ ꝫ ꝫ q̄ ꝫ ꝑ sit
ū recepi ꝫ ꝯ auctor uerꝰ testis ē ꝫ ꝫ ꝫ
de eo oībꝫ ad ꝫ ꝫ ꝫ eū ꝫ ꝫ ꝯ ꝫ defunt
ꝫ ꝫ ꝫ ei ꝯmissā ē q̄ sꝫ sign̄ amoīs ꝫ ꝫ eū ꝫ
oīa sciat ꝫ ꝫ ꝫ ꝑaulꝰ apꝰ ꝫ affirmauit ꝫ ꝫ ꝫ
ꝫ ꝫ ad gal. i. ꝫ ꝫ ꝫ angelꝰ de celo
aliter euāgelizet nobꝫ anathema sit ꝫ ꝫ ꝫ
ꝫ affirmat ꝫ q̄ no ab hoīe accepit ꝫ
ꝫ ꝫ ꝫ n. ab hoīe accepi ꝫ ꝫ didici ꝫ
reuelatōꝫ ihu ꝫ Jdem sꝫ ꝫ ꝫ ꝫ ꝫ ꝫ
ubi ꝫ ꝫ decit magꝫ ꝫ xpc ꝫ q̄ no sufficie
bat narratiōne ꝫ ꝫ ꝫ ꝯ sūmꝰ ꝫ ꝫ no suffi
ciebat narratio ꝫ q̄ ꝫ de xpo ꝫ ꝫ ꝫ
nobꝫ hic passim ꝫ ꝫ ꝫ ꝫ ꝫ ꝫ ꝫ

hoc referendum est ad eius qui faciebat virtutem sed de
n. per singula verba et dicta sua et multitudinem virtutum eius
non sufficeret homo dicit et nobis facile loqui erat
et ipso facile est facere quod volebat. quia ipse est deus cuius
dicere ipso est facere. ¶ Quaerunt ad quid totus mundus
non posset capere libros qui scriberentur possent de ipso. Ad hoc
videtur duobus modis in originali ¶ uno modo ut
sit locutus hyperbolice eo modo quo dicitur est in psalmo po-
suerunt in caelum os suum et virtutem capilli per ambu-
laverunt in delictis suis ¶ Est enim hyperbolice locutio non
quia ad obscurum vel dubium reddendum vox exponatur
sed quia vero quod tantum est vel augetur vel extenuatur
non tamen a termino significationis veritatis deviatur et hyperbo-
lice locutus est quantum ad significationem in excessu vel diminuti-
one et tamen vera est sic. Item non dicitur ex veritate ipsius significare ex
.... ¶ Alio modo videtur duobus ..... ¶ id est ubi
... non capere non est
... arbitror mundum capere non est
referendum ad spatium locorum sed ad capacitatem eorum
... ¶ non spatio locorum credentium est mundum
capere non posse quam in eo sunt scripti quod possent scripta
capere non posse quam in eo sunt scripta quod possent capere
non reciperet. sed capacitati legentium comprehendi
fortasse non posset. ¶ ~~Explicit postilla al-~~
~~lexandri super evangelium~~ hic ~~Johannis de ...~~

Erhsq